SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde do. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny płećiwo ačehwkam čłeneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej banki wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnie připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenia tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 77 — Budyšin — Wutorn, 1. haprcleje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Nowe němske knježerstwo a jeho přichod.

Hdyž bě němšći president zapósłanej Brüningej poručił, so by nowe knježerstwo sestajał, Brüning zwojim přećelam praji, so za 24 hodźin swój nadawk dokonja. Wobježnośnje, kotrež měsesche přicheowjeć, pak běchu wjesołe hač bě žebi myślił, za 48 hodźin pak móžesche tola hižo němšemu presidentej sapiš zobustawow nowego knježerstwa přepodać. Jemu znadź žo to njebudźiše tak mnoge hdys pozdźišemu němšemu presidenta poradźiło. Tutón je w rozrěčenjach z wjednikami politiskich stron najwjesołše sadźenki z pucća wotstronił. Tak je žo dźiwa jara, so je žo nowe knježerstwo tak rucze na nohi stajiło, k čemuž je hewak wjele njedźel trjeba było.

Nowy němšći kabinett žo wutoru w 5 hodźinach prěni króć seńdźe, so by swój politiski program nastajał. S nim žo potom čtvrjedu němskemu žejmej přichedstaji. Wuhlady nowego knježerstwa do přichoda su hišće wjele njejasne. Ničto njemóže rjec, hač smjeje dołhe žiwjenje, abo hač hižo prěnje dny w bitwje politiskich stronow padnje. Wjšho wot rozhudźenja němskonazionalneje strony wotwisuje. Hdyž pak žo pomyśli, so nowy sežiwjeńšći minister **Schiele** na čole zyłeho němšeho ratarstwa stej a jeho sajimy sa sebi stupje, może žo ksoro sa njemóžne měcź, so bychu němskonazionalni žebi swěrili, jemu pyskuše dźěłacź. K ponjesnowanju landbundowcho wjednika Schiela sa sežiwjeńskeho ministra „Landwirtschaftliche Wochenschau" pišče, so ma polnomóz prajicź, so Schiele jako sežiwjeńši minister **němske ratarstwo sastawa.** Hromadźe z tśjomi druhimi wjednikami ratarstwa je wón program wunoschnosće ratarstwa přichwał. Tutón program najzkerje najsćipši program přichrjebjerjow přichedstaja, dokelž wobnowjenje ratarstwa zdyrnu němskemu ludowemu hospodarstwu nowy puhon da. Schiele je žo rozhudźił, hakle potom zwoje nowe sastojnstwo přichwaći, hdyž je wschć rukowanja sa to měł, so žo jeho wumělenja je wschej móznej spěchowanju dowjelnja. Kaž dalołko žo wo ratarske praschenje we wuzkim zmysle jedna, je Schielowy program njepschemělenjeny program seleneje fronty. Hdyž je Schiele w tejle hodźinje z tymle kabinettom sežiwjeńše ministerstwo přichwał, to zdobom rěka, so je žebi němšći president sam zadanja seleneje fronty přichwojił.

Sežiwjeńše ministerstwo přichjawschi je Schiele z pódźelnichim pismom na presidenta němskeho žejma zwój mandat jako němskožejmski zapósłanc stołć. Sćojim přechećelam dě to sa pad přichpowědźił, so by do němskeho knježerstwa sastupił. S tym je žo njewotwisomy wot němskonazionalneje strony sćinił. Ta budźe so blížše dny dyrbjeć rozhudźićź, hač budźe Schielu jako wjednika němskeho ratarstwa podpjerać dźiwjeć, abo hač hromadźe je sozialdemokratami, kommunistami a nazionalnymi sozialistami Schielu a nowe němške knježerstwo powaliće pomyka. **Sozialdemokratojo** su wobsamknyli, hišćece we tutym tydźenju namjetowaćź, **so by so nowemu němskemu knježerstwu njedowěrjenje wuprajiło.** Wožudny dźeń budźe sa knježerstwo, hdyž budźe žo wo tymle namjece wothłosowaćź. Němskonazionalni žo přched rozpucź staja. Dyrbja na pucź přećerećelow abo njepřećerećelow nowego knježerstwa stupicź a zdobom je zwojim hłosom wo jeho přichodźe rozhudźićź.

Němši kanzler Brüning je žo rozhudźił, **hnydom wróćo stupicź,** jeli so žo wuprajenje njedowěrjenja přichjima. Ale sa tutón pad je žo hižo wobsamkło, so němši president potom kanzlerej porući, so by knježerstwo dźěła dale wjedł a so by němšći žejm rozpuschćił. W sapoćatku junija dychu so potom méše nowowólby wočakacź.

Minister Treviranus wo nadawkach nowcho němskeho knježerstwa.

Němšći minister sa wobšadźeny kraj Treviranus je we jenych Düsseldorfskich nowinach nastawk wo politiskim a wěznym programje nowcho kabinetta wosjewił. W nim praji, so žo w **němskej twonkownej politiy nowy wotrěsk sapoczina.** Wjšche ludowe mozy dyrbja žo napinacź, so bychu žo nasche twonkownopolitiske powinosće na snjeznu měru smjeńšiłe. Wsedźěłkosći budźe knježerstwo se wschej rasnosću wobaracź. Dotalny puć njeje k wottwknjenemu końcej dowjedł. Praschenje sawěšćenja dźěłonjemějerjow dyrbi žo rosrěšnacź. Wobjebita starosć žo němskemu ratarstwu přichwobrośi, kotrehož wunošnosć ma žo wobnowićź, wosebje w rasnšej Němšći. Knježerstwo je wěso swólniwe, ž němšim ludowym sastupjerstwom hromadźe dźěłacź. Mono pak žo njemóže ž wuprajenjom njedowěrjenja abo ž parlamentariskimi porażkami wotdźerżeć dacź, swoje winowatośće dopjelnićź.

Pošłednja žada ma žo drje w tym smyśle rozumiećź, so by knježerstwo, hdy by žo jemu parlament přećerećiwjał, i pomozu stawa 48 němskeje wustawy nowe dawkowe a finanzne zakonje přichwjedźo.

Njezednota němskonazionalnych znapreća nowcho knježerstwa.

Někotre nowiny, kotrež pod wliwom knjesa Hugenberga stoja, pódźelu němskemu kanzlerej Brüningej hišćece do drobna wulicźachu, so w němšim žejmje žanu wjetšinu njedostanje. Přichi žanych wobsteznjosćach žo njemóže nadźećź, so jemu 65 zobustawow němskonazionalneje strony na pomoz přichidźe, so po takim njemóže wuprajenju njedowěrjenja wuckeknyć. Mjes tym pak žu žo hižo wězy přechećiwo woli wjednika němskonazionalneje strony ruce přchemělnie. „Kschižne nowiny", kotrež Hugenbergej dotal zwěrnje přchiwiżowachu, pischu, so maju frosumjenje za to, so by žo dyrbjał němšći žejm rospuschćenja sminyć.

Hišće jasnišcho žo němskonazionalna ratarska „Tageszeitung" wupraja. Wona pische: Sa ratarstwo ma rosžudźaju ważnosć, so je knjes dr. Schiele wjednistwo němskeho sežiwjeńskeho ministerstwa přchewzał. Jeho ratarski program je snaty, kaž je ž rosłojenjow se strony landbunda špótnacź. Wón žo we wschćch hłownych dyrbach namjetam runa, kotrež je hižo předy w němšim žejmje činił. To šame ma žo wo jeho ranšim programje rjec. Wobaj programaj žo wot naprawom předawschego knježerstwa ž tym rosžudźiće rosełnawałaj, so maju přchesćinjacu charakter.

Přchedpłydstwo němskonazionalneje strony žo dźenja w němšej žejmowni seńdźe, so by žo wo žiwojim stejšcu k nowemu knježerstwu wuprajiło. Němskonazionalna frakcija němskeho žejma smeje jutśje přchipołdnju pošełdźenje. Němšći sežiwjeńši minister je zdobom je ložejom němskosłowjeńskeho mandata so wschćch čehwnych kostwinstwow w němskonazionalnej stronje wdał.

Siegerwald wo hospodarskim położenju.

We zhromadźišnje kschesćijanskich dźěłacźerskich zwjazkow je němši minister dr. Stegerwald wo hospodarsko-politiskim położenju Němskeje rěcźał. Přchi tom praji: W Němskej we wschelakim nastupanju hischcze zwschenza knježi. Njedźiwajcy žadnosće kapitala žo w Němskej lětnje hischcze milijony hospodarśzy wopak nałożeja. **Dźełanje tworow wudźerżuje přchemało, rosdźelenje twororow (wikowanje) přchewjele ludźi.** Wuprawa wikow a wotbycze mjes ratarstwom wupłodźenjom a pošłednim přchetrjebarjom njeje žo hischcze dozyła přchewidźeła; też konjum je w Němskej hischcze žylnje njezjadowany. S wjazy dyżli 100 miliardow łětneho wobrota w Němskej žo hischcze **wjele miliardow sa njewužitne wězy wudawa,** mjes tym so wulkennu dźělej němskeho luda najnuschnische sa žiwjenje hospodarskich a kulturnych potrěbnosćow porachuje. W tymle nastupanju ma hospodarski generalny štab abo dźěłanske zhromadźeństwo mjes dźěłodawarjom a dźěłacźerjom **wužitnischi a lepje žo płacźaru nadawk** sa němši lud dyrbi we swadach a wurěčźowanjach mjes knježiwom dźěłodawarjow a wojowanjom klakow. Bjes łoboe dźěła žo też wobemnje **hromadźeskuschenja** w Němskej dosć hlubołko njesahachu.

Němska nochce dźełanje cokora zamjezować.

W konferenzy sastupjerjow europiskeje zokrowje industrije žu žo němšim wotpósłanzu sapowědźili, ... dušiju hischcze dale samjesowacź, dokelž je ž wo 50 prozentow snjeńšchila. Powołkanu žo wulku bjesdźěłosć w němskej industrii. ... wobežnjoscźow namjetowachu. So by žo na ... łytiskeho zynka ž Ameriki tora brała. Konf... žo počzahowaze wobsamknjenje přchija.

Bombu pred Barlinskej ra... namakali.

W nozy k wutorje žu krótki czaš po pe... hłownymi wrotami Barlinskeje radnizy na ste... keje dróhi papołny karton namakali, ž kotrehož ... budźazeho czonstwa łżychcej. Sawołana wu... wora rosebra a w nim **budźak, dwě batterii sacźinych lampow a blachowu tyru namaka, kotraž po sdaczu dynamit wopchijesche.**

Njezboże na Ochridskim jezoru — 9 morwych.

Někotři wukrajni konsulojo a konsulatźaj sastupnizy ze Koriszu běchu k wjeselu ž motorskim czołnom na Ochridźi jezor wuješli, kotryž ž dźěła Jugobžkowjanskej a dźěła Albanskej žłuscha. Hdyž czołm po jezoru pluwaschę, nadobo wichor nasta, a czołmowe maschiny přchestachu dźěłacź. Strach bě, so ža czołm ž wicharom powróći. Ludźo na czołmje žo do hrohy dachu a ž njeho łoczkiu, so bychu k 200 metrow zdalenemu brjohej dopluwali. Dźewjeczo ž nich žo tepichu, mjes nimi grichiski konsul a jeho žona; dale žona czěskeho konsula a žona jenecho sekretara jugobžkowjanskeho konsulata. Jugobžkowjanski konsul a jedyn ž jeho sekretarow samóžeschtaj, hačzrunje bjeschtaj žo fra... nitoj, k brjohej dopluwacź.

Pastyrski list přeciwo Moskwie.

S Fleirow zyrkwjowe Freiburgskeje arzydijözesy je žo njedźelu **pastyrski** list arzybiskopa dr. Fritza wo přchesćeżhanju nabožiny w Rušcej cźitał. W nim žo mjes druhim praji:

„Staroscźe a žobuželnosć a pohórschenje **powěsće** se Ruskeje wo cźerpjenjach žiudźinja, ž kotrymiž **kam** přchesćesćijanow, židow a mohamedanow dla jich nabožiny cźiwilizja, a wo błoscźinach naprawach, kotrež žo ž šnišenju pózcźiwoscźow nałożeja. W Petrowšcej zyrkwi w Romje je žo žiwjatoczna Boża słužba wotmeła. **Bamž wozcźakuje,** so prawje wyślaze cźłowjeschow **ž cźłowiskow njeschodnych ruskich wobstejnoscźow trchnu wuczbu bjerje.** Pastyrski list potom nadrobnje politiske, hospodarske, pózcźiwotne a naboženske wobstejnoscźe w Ruskej wopisuje a praji: **„Sapoczatk k bolschewikstwu žu bohužel też w Němskej."** Bjeschožnje wopaczne hospodarstwo bolschewikow naš nadpadnje a nałožuje napomina, so njeschcemy swój błóš nutrzan a žonam dali, kotiiž nochzeża wo Boly a zyrkwi niczo

wodźecź. Nim njeſunemy ł wliwieć na dawanje łakonjow pomhacź. Niz lubosćą, ale hidu, hidu ludowych worſchłowu (klakow) a wojowanje warſchtowne wjednuj bolſchewitiwa w Ruſſej ſpěchuja." Paſtwěrſki liſt potom na kańuju liſchešćijanſkeje luboſcje k bliſchemu dopomina a napomina, **dźełaćerja a jeho ſtaw cźeſćicź** a nuſu cźerpjazych nij je kuzuſom a roſwołnynmi ſwjeſelenjemi roſhoricź a roſhnjewacź.

Zjawni njepřećelio Pólskeje.

Pólſke nowiny wo nowym němſkim knježeſtwje.

Pólſke nowiny w ſchtyrjoch nowych miniſtrach Brüninga wjeho kabinetu ſjawnych njepřećelſelow Pólskeje widźa, kotíž ſu ſebi wotmyſlili, trěcźenjam, kotrež je pryedawſchi kabinett ſ Pólſkej wobſankvał, ſadźewacź a poddźiſchu němſku politiku k Pólſkej pſcheměnicź.

Nowe knježerſtwo w Pólskej.

Nowy miniſterſki preſident wyſchł Sławek je ruczje nowe knježerſtwo wuſworił. Jemu ſ wuwſazom diweju miniſtrowju pryedawſchego knježerſtwa pſchiſłuſcheja, teź miniſter Prystor, kotremuž je ſjejm njedowěrjenje wuprajił.

Statny preſident je parlament na njewěſty cźaſ roſpuſcźił. Sławkowe knježerſtwo budźe w ſmyſle poſlednich žadanjow marſchałka Piłſudſkeho hacź k pſchichodnemu ſejmowemu pohodźenju bjes ſjejma knježerſ. Piłſudſki je žadał, ſo ſmě ſo ſjejm hakle ſa ſchěſć měſazow ſwołacź. Oppoſiźija pak dhe pſchi wſchěch wobſtejnoſcźach podpiſma ſa to ſběracź, ſo by ſtatny preſident wurjadne ſjejmowe poſtanjenje ſwołał.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 1. hapriele 1930.

— Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +18. — Dźenſa nan we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —5, thermometer w nozy +2. Wuhladny na ſnjehe wjedro. — Schkleńża pokaſuje njepřehmjenjena na wobſtajne wjedro. S Azoriſkich kupow, přeſches naſche ſtrony hacź do Ruſſeje, cźehnje ſo wyſchina. Tuta je tak kyhlna, ſo niźiny ſ połnozu pſchichadźaze w połnozu ſo nimo winu. Ssamo tych wobſchi hacź na naſche ſtrony njedoſahnu. Na morju mjes Europu a Ameriki tele dny žadławe ſtormowe njecźele ſatrachowachu. Wulka łódź „Europa" na ſwojim puću do Hamburga mjeſche přeſches nje jěcź. — Jutſje ſrjedu ſkhadźa ſłónźko 5,35 hodź. a khowa ſo 6,33 hodź. Mězacź ſkhadźa rano 6,44 hodź. a khowa ſo wjecźor 10,41 hodź.

— **Sſwój 30ſtéinu wobkhodny jubilej** ſwjeci dźenſa 1. hapriele hoſcźenzař knjes Arnoſcht Teich, mějicźel hoſcźenza „Město Metz" na Kamjenitnej haſy. Teichez mandźelſkaj hoſpodarjeſchtaj ſwoprědka ſchěſć lět na hoſcźenju „Mělio Budyſchin" na Rožowej haſy a kupiſchtaj ſebi potom hižom njetutowany hoſcźenz na Kamjenitnej haſy. Jimaj běźche tu w 24 dokhich lětach dobry wobkhodny wutſpěch ſpožcźeny. Teź naſchim wjeſnjanam je Teichez hoſcźenz derje znaty. K 30ſtetemu jubilejej pſchejemy teź wjele ſboża do pſchichoda.

— **Cźiſcźenje dróhow naſtupało.** Njedźelu bě ſažo widźecź, ſo běchu haſty ſmutſka měſka khětro ſ papjerjanymi ſchlebjerdami a błyſkami ſanſerjedźene; hačrunjeź maju wobſtejdźerjo leźownoſcźow winowatoſcź rjedźenja. Pſchiſpominaju ſo ſ tutym pſchiſłuſchne policajiſke poſtajenja. Wobſtejdźer leźown. ma haſu pſched ſwojej leźownoſcźu hacź do pol puća, pſchi namětach hacź na 10 metrow roſſahu cźiſte dźerźecź. Mjeſerź ma ſo dwójcy ſa tydźeń prawidłownje po ſrjedach a po ſobotach, kaž na pſchedcźerpjenje kóždeho ſwjedźenja, a je-li to trjeba, teź ſkazowcźorn

Hłowna zhromadźizna delnjoserbskeje wotnožki Maćicy Serbskeje w Kočeburu

27. měrca 1930.

Delnjołužiska Maćica wotměwaše swoju lětušu hłownu zhromadźiznu po dotalnym wašnju. Nješto cunjeho, měrneho, swójbneho wšje přez nju. To su ći posłodni jeneho luda, kotryž su so po howrjacym wicheru wukhowali na jenu kupu a nětk sebi tu mjez sobu wuradźeja, što maju činić, zo bychu so wukhowali. Mała drje je to črjódka, ale wona předstaja zdonk a žro serbskeho narodneho hibanja we delnjej Łužicy. Wuzběhnyć so dyrbi, zo su tu žony derje zastupjene.

Knjez farař Nowy wotewrì popołdnju w 5 hodź. zhromadźizna, witaše swěrne członki a hosći a přečita postrowjace dopisy. Rozprawješe potom wo dźełowosći Maćicy w zašłym lěće. Zhromadźizny běchu so wotměwałe, hdyž so přednošowaše a wuradźowaše a nutřkowno dźeło za wobstaranje kulturneje cyroby delnjołužiskich Serbow wukonješe.

Wuvdam ma so prajić, zo wšak wěse tak wyrubu njedosahaca. Rozšerjenje serbskich knihow wobmjezowaše so na někotre wosady. Dźele Delnjeje Łužicy wostanu dospołnje njewopłodźene, dokelž hač tam rucy Maćicy njedosahaja. Nimaja tam serbskich duchownych a wučerjow, serbskich towarstwow tam njeje. Što mohł so tam potom starać za wbohich Serbow. Přinjdże-li tam nječto wot wonka, dha je to někajki krajny přeradnik, kotryž na wottorhnjenje Łužicy dźěła. Serbam je so to tak často prajiło, zo woni to skoro sami wěrja. Tale skóržba čehnje so kaž čerwjena nitka přez wšitke rozprawy. Tola my dźemy tudy zwjeselacemu nawrótej napřećiwo. Wobydlerstwo někotrych městow w Błótach je so do stracha stajiło, zo mohła serbska rěč, spěw a drasta zaně a što bychu Błóta bjez Serbow woznamjenjiło? Tak maja dźensa Serbjo němskich wobkhodnikow za sobu a w nich narosće jim po času pomoc a poměrowanje. Někotři Serbjo mjez nimi přimaja so tuteje přichodneje konjunktury a staraja so wo rozšerjenje wědomosće wo Serbach. Pod hesłom: Zdźeržmy sebi našu rjanu domjacnosć", počina so dźensa zajim za zdźerženje Serbow a jich kultury rozšerjeć w kruhach, kotrež dotal na boku stojachu, haj samo Serbstwo ničachu.

Łoniši spěwny swjedźeń we Wětošowje a lětuši we Žylowje je mjez Serbami wulki zajim za serbski spěw wubudźił. Serbske arije su hižo rozprědate a Maćica dyrbi so hórzy za serbske spěwniki postarać. Serbski spěw pak móže nam delnje Serbstwo wukhować, nic knihi, přetož knihow tu nimamy wjele, ale krasnych serbskich spěwow dosć a nadosć.

Lětsa je so zaso Pratyja wudała a so derje rozšěriła. Serbski Casnik, naš jenički časopis, dobywa sobi přeco wjacy připóznaća, z jeneje strony pak skorženje so na to, zo ma přewjele zmylkow a zo maja słowa často wopačne kóncowki (muži a nic mužoje a dr). *Smolerjec knihićišćerńja* ma so prosyć, zo by so korektura dokładniše wuwjedła abo zo by sebi delnjoserbskeho pismikstajerja přistajiła. (Nimamy žaneho korektora, z tudomnych Delnjołužičanow žadyn swoju pisomnu maćernu rěč njeznaje. Přisp. nakł.)

Pokładnik, knjez kantor Jordan, da rozprawu wo pjenjezných naležnosćach. Loni běše so lětny přinošk na 2 hriwnje powyšił. Tak móžeše so lětsa dołh při Serbskej Ludowej Bance wotpłaćić.

Knjez farař Swjela rozprawješe wo wudawanju a rozšerjenju serbskich knihow. We jeho wosadźe je so wjele knihow kupowało, w druhich pak z tym jara klaca. Namjetej jeneho knjeza, zo by so zaso kolporteur z knihami do kraja pósłał, so přihłosowaše. To so nazymu stanje, hdyž budźe k tomu přihódny čas.

Zhromadźizna postaji, zo ma so swjedźeń 50-lětneho wobstaća delnjoserbskeje Maćicy lětsa nazymu w měsće Wětošowje woswjećić. To ma so na dosć wuznamnu a přiměrjene wašnje stać. Do komiteja za připrawjenju tutoho swjedźenja so tři knjeza wuzwolichu. Wětošow nam wěsći za to, zo so swjedźeń derje a dosć wulkotnje woswjeći. To budźe dźeń delnjeho Serbowstwa, dźeń najkrasnišich narodnych drastow, dźeń znowa wubudźeneho narodneho spěwa Delnjeje Łužicy.

Wječor po wosmich so zhromadźizna z wuspěwanjom narodneho spěwa skónči. Za.

Šěsćdźesat wobpismow mytowaršče. Mjes nimi Marja Swud. Hoffmanka stej tu 49 lět w dźele, Jan Kurjo 42 lět jako wučomny pohonc, dźěłaćer Arnoštt Běła 40 lět. Marja Elisabetha dosta ſlěborny křižk; dźěłaćerjo Gustav Richard, Serjog, Jeremias a Opitz ſlěbornu medajlu a zamołwity kóždy cjestne wopismo a wjelikizny pjenježny dar, kotryž pisches 10 lět dołho w službje stej. To bě wšo tójšto, dokelž najlubše myto. Marja Grośiz wupraji staremu dźěłaćerjej knježnu wutrobny dźak w hrónčkach ſe šapleczenym bożopućerjom do dalšicheho cźasa.

Z Łubja. Cežke njezboże z motorskim kołom sta so njedźelu popołdnju wokoło 4 hodź. na tudomnej Dwórnišowej drózy. Z pomjerjej spěšnosći přijedźe 26lětny krawc z Biśdorfa ze swojej žonu na sociusowym selle po Dwórnišowej drózy, kotruž chcyše jenu Łubjski rězniski pomocnik runje přepřećkować. Nadobo wosta rězniski na drózy stejo a motorowy kolesaŕ, kiž bu z jeho zadźerženjom njewěsty, do njeho zajěde. Krawc a jeho mandźelska padnyštaj na drohu, při čimž so wona na rucy ćežko zrani, zo dyrbjachu ju do khorownje dowjesć. Rězniski so jenož lochko zrani. Ćežke njezboże je zaso z dopokazom, zo maju tež pěši ludźo wobkhadźe předpisma lépje wobkedźbować.

Z Kulowa. Dźensa wječor budźetaŕ w tudomnym hołcowym wažnej pohódženi. Towaršstwo kujenjow je wažne pohódženje swołało. Namjet bě bóšchoŕ, so ma po i twarišwowych wustawkow wušše postajenje tunichmórkowe. Po tutym postajenju mjesečke kóžda serbska knjeni, kotraž hdy swóri serbske słowjeńko, cyłnyć 5 pj. do pokuty, do pokkaonje zapłaćić. Dokelž su poměry dźensa hinajše, je postajenje pohórschi słuđujowaše. Namjet bě tak, zo by so wobstatk pokkaonje za twaŕ pokojowanje do Budyšina pschewokaał. — Hnydom po tutym wobjewjenju schramaški so twarišwinska gmejna tohorunja wujewi. Knjes Wojnarśki žada, so ma so gmejnska kassa tak wažnym najeonam na cźaś žiwnja pschemerjeć. Wšelake pschenajeće je było tak pschekhwapjace, so je wjetšinu rosum tuto wostał, tak daloko hač jón nje ma w Kumwaldźe leźo wostajiti. Namjet knjesa Wojnarśkeho dha tajkim pschekhwapjenjam na pschego sadźowacź. Wopytanśi je k dźesańtschenemu wjeczorej budźił pschiśoł, a inspektorśte zigary. Dokelž na wobej posbohaty wopyt wocźakuje, dha korećmaŕ jalu dopscheje.

Z Njeswačidła. Sandźanu njedźelu popołdnju w 2 hodź. chcyštaj maćerje a druhi pschihwuśni je schulerjenkami do Božeho doma, so bychu za swoje dźeći pobožnjowanje njebjeskeho wótca wuprosyli. Jaraŕ Kapŕer wobroći so ſ wutrobnymi słowami na starschich a dźeći. „Dźěćatka su wot teho wuprosćene, tchešła pschińjeseny je tonu Knjezowu kóžde dźěćo prosćeche abo spěwałche na to knjezowemu swoje hrónčko abo swoju schtuczku. Po tutym wichitku Boże pobožnowanje. Dźensa dopołdnja w 9 hodź. bychu prěnički do schule pschiwitane, 11 hołcźkow a 11 hołćikow. Knjes wučeŕ Lorenz dźerżeše pschijimańsku rěć, dokelž wón lětsa elementarnu wuczi. Wulke dźěći spěwachu rjany spěw a schtuczku. Najwjetšeho wjeselenja bě tón, kotruž kóžde dźěćo na swojim schtatkownjoscze dosta. Bóh žohnuj naše schulske prěničkí, jich starschich a jich wučerjow!

S Noweje Wsy pola Njeswačidła. Wschudźe pobrachuje na wobydlenjach a wschudźe je tohodła twari. Tež pola nas. Jena tśikła je hižo hotowa, śteji blizko dróhi, a druha budźe so hórjcy twarieć. Kamjenje atd. su hižo nawožene. Naša wjeś ma nětko wot dróhi zyle hinašchi wuhlad, hač psched nješchto létami, wobzbje tež psches mnohe nowe cźerwjene tśikłe krowy wo wěsny.

S Zitta pola Rakez. Wjele schtomow pschi našchim khowanym puću ſ Rakez do Nowošlic je starych, druhe su w śwjerjowej symy: 1928/29 jara cźežpjałe a wjele z nich, maja napjch. raka. Nětko je so wulka licźba schtomitkow nasadźała. Tójšchto starych pak ma dyrbjeć wutopjeć, ſnadź hatle podźišćicho.

S Komorowa pola Rakez. W polnocy wot njedźele na pónjedźeśtaj młodostnaj z motorskim kólesom Kaćeje korćmy do Bórkhamora. Jédźeśtaj na dwór a ze 70kilometrskej hodźinskej spěšnosću na dwór do mosta, kiž přez přerow Kaćeho hata před wsu wjedze a ćežko padnyštaj. Běštaj do kaćeho stolpa zrazyłoj, na kotrymž so jeju kolo wonaj wostaštaj bjez wědomja leżo, jedyn druhi na drózy z ćežkimi ranami. Njebudźiše někotři Komorowscy młodźency na pomoc přiśli, by drje jedyn z njeju wěcnu kupjel namaka.

S Wanćic. Dobre lěto je na měšćanostwje sirena dóstała, kotraž w připadźe wohenja swój hłós a śeroko słyšeć da. Wudyriwši nehdźe woheń, i so to zwjetša telefoniscy. Dohlada pak so we wsy nječtó na njón, hdyž su wšitke wobkhowjene, dyrbješe so kóždy króć hač k měšćanowemu dźeć, zo by sirena (piskata tarć) swoje dźeło přestała. Temu je so nětko wotpomhało. Pola pschiwšeńskeho mištra Mittaga je so wonka na dom (naprećo Glawšecom) wuprawa přičinika a tak tomu zmóžnjene, sirenu do skutka stajić. Stóž wosebje nocy — nehdźe na woheń dohlada, trjeba jen sklenčcu drjewjaneho kašćika rozbić a mału kulu (Scheibe) na prawo zwjerćeć. Hnydom zaruje se. Tu ma so potom dočakać, doniž nječtó wot wjesnjanow wobory njepřińdźe. Też móže so to knjezej Dejanje, Hawšej abo Woleńkej k wótdźenju dać. Wšitcy wjedźa wšitcy telefon a to čisła 235, 332 a 212. Hdyž njesnješe so žane šibałstwo z tutej připrawu činić. Ton móže so z hač do 150 hriwnami khłostać. To by kóždy wobkedźbować a sej rozmyslić.

S Miłoćic. Tak mjenowana „Miłoćanska hórka" wosteji zwjetša z pěska. Tuž su tam po času wulku jamu wuryli. Nimo njeje wjedźe šěrša šćežka ze starodawna sem. Zo bychu lépši wuwoz z jamy měli, su šćežku přeryli a hłuboki puć wjedźe nětko překi přez nju. Stóž to njewě a snadź spěšnje z kolesom po lěsu jědźe, kaž njedawno jedyn Klóštrčan, móže lochey do njezboża přijić, sćyła hdyž njeje puć zašłahany a jězdźer so hakle na njón dohlada, hdyž je krótko před nim. K skitej ludźi mohło so tam znajmjeńša nětkajka zawjera připrawić, zo móhli ludźo bjez škody wokoło njeje. Potom je druhe prašenje, hač ma wobsedźer prawo, zjawnu śćežku takle překazyć. Jama podawa šwarny pěsk wosebje k twarej a je so tam hižom wjele wuwozyło.

Z Wudworja. Kaž je z dźensnišeho nawěstka widźeć, ma Kukowska wotnoška Němskeho zwjazka wójnskich wobškodźenych přichodnu njedźelu ważnu zhromadźiznu w Herbskej grychće, na kotruž so wšitke sobustawy wěsće wočakuja. Jedna so při tom wo ważnu wólbu. Na njej maja so wotpósłancy (delegatojo) za zwjazkowy dźeń w Mohuču (Mainz) wolić. Hižo to dyrbjało kóždeho wabić, na měsačnu zhromadźiznu přińć. Nimo toho budźe wokrjesny sekretar k. Wrona z Budyšina jara načasny přednošk dźeržeć. To sej też njedyrbjał nichtó dać nimo hić. Rěčnika wěsće zwjeseli, hdyž sobustawy w połnej licźbu přińdu. Też zarjadnistwo so toho nadźeja. Njech so kóždy na swoje winowatosće napřećo zwjazkej a wotnožcy dopomni.

S Kamjenca. Tudomna starosnata syrišnowa wikowarića Arnoštta Rodiga na Połnóńskej dróhi 8 śmě dźensa 1. haprlcźe na swoje 50ſtne wobstaće sławjenja. Nětkajšchi mjićel pschenja wobchad po swojim nanje psched nimale 29 lětami.

Z Dubrjenka. Sobotu popołdnju w našim wjesnym haće woheń nasta. Při sylnym wětře so wón po suchim slanju ruče wupřestrě. Wohnjowa wobora ze motorskej sykawu hašeć přikhwata. Jeje zapřimnjenja ma so dźakować, zo so woheń na susodny lěs klóstra Marijneje Hwězdy njewupřestrě. Też w Kulowje při Salowskim puću je so někotre jutra wulka łuka ze sušenym hnojom wotpaliła. Po zdaću jedna so wo njerodne zapaleństwo.

S Borschćic. Sandźanu njedźelu wotmě so w tudomnym Božim domje konfirmazija, pschi kotrejž 11 dźeći swój kschćeńſki słub wobnowi, 8 hólzow a 3 holźy. S Borschćic bźišće 8 dźeći, ſ Dubeho 1 a ſ Mikowa 2. Do schule sastupi w Borschći 8 hołzow a 3 hólzy. Do nowowojeneho schulišeho pschisłušeńcźtwa schuleje tuicja pschedstejeć schulišeho swjasta kantor Herfel, swjatkowy pschedstejićel gmejnskí pschisłušeńcźtwa Knappe ſ Borschćic, kubler Claus-Šunšlick, ratarjo Schołaŕ a ratař Wahlter, dźěłaćeŕ Fietze, gmejnskí pschisłušeńcźtwa k. Krawc ſ Delnjeje Wóschkicy, dźěłaćeŕ Hentpel a ratař Webel, gmejnskí pschisłušeńcźtwa Schatte ſ Zympla a ratař Arlt ſ Turjeho.

Z Mikowa. Sobotu dopołdnja sebi pohonc Maks Neumann z Tmjoho, kiž pola hosćencarja Hubrača w lěsu zdonki z konjemi hromadu wožeše, nohu zlama. Wón běše sebi hižom raz do hód při hromadu-woženju zdonkow noha złamał a běše hakle njedawno Niźcansku khorownju wopuśćił. Jeho hnydom zaso z khorobnym autom do Niźcanskeje khorownje dowjezechu. — Też naša wjes ćerpi jara pod njedostatkom na wodze. Wšelacy wobsedźerjo dyrbja swoje studnje hłubje ryć, druzy dyrbja k susodam po wodu khodźić.

S Jikora. Njedźelu rano wokoło 6 hodź. poda so wojnaŕ Waltaŕ Jähne ſ Ruhołza je swojim motorskim kołom bla małeho wupřeznjeńcźa k Preußkerej. Sajšo domojidźo strały wón pschi sajźdźe do knjeskeho parka ſ automobilom. Sozius Schołka, kotrehož mjesćtske Jähna na swojim motorskim kole wjezo, ſ jeskim skakanjom na hwjždźeli a ruzy wotekhdźe. Ale wjednikej Jähnje bo stopa jenoje nohi ſkoro zyle wotjedźe, so budźa drje tu jemu wotewjaćej dyrbjeć. Motorske kolo je sekschijiwjene.

Z Łužicy.

* S Kumwalda. Wobžarnjowne njeśbože sta so tu sobotu popołdnju. S ruckneho wosa, kiž bźišće ſ walcźinu nakładźeneho dekeschćowiſchi so fabrikki hrałz August Kriegel wobšmny a bębi nohu złamła.

* S Halbina (Taubenheim). Hamtske heftmanstwo a wokrjesny wubjerk bźišćej gmejnu namołwiłoj, so by sa šćežkište (sto 1930/30 150 prozentow pschiwaška na

Wojerske lětaniščo w Lachenje Spoyerdorfje we Rhelnskej krajinje. Francowska žada, zo by Němska wšěch tu natwarjene kólnje a twarjenja, wojerskim lětadłam służace, zwottorhała a pjenjezy za rozpředate powostanki Francowskej wupłaćiła. Němska so tomu spjećuje. Wona chce kólnje hač do lěta 1932 přetwarić a pak zwottorhać, ale pjenjezy za rozpředate powostanki pak sama skhować.

ležownostny a pšemysłowski datk spokała. Gmejnszy sastupjerjo pak pšeco̱šiwo temu wobco̱žowanje na gmejnsku komoru sapodachu. Tuto pak je gmejnska komora wotpokasała. Naschi dawkarjo maju potajkim hischco̱e 50 prozentow dawkowcho pschirażka doplaco̱ić. W jenotliwych padach pak, hdyž dyrbjała so̱ ſ doplaco̱enjom dawkarjam wosebita cze̱ża napoložić, może so̱ doplaco̱enje zyle abo sko̱ła spuschco̱ić.

* S **Holbina.** (Taubenheim.) W naschej wsy̱ži su wosyppizy (Masern) wudrikle. Wone pak na sboże njeszu pschesłe. Do teho cza̱sa nadpadaju swjetscha jenoż dźeći, kiž prenje léto do schule chodźa. Pšched poschcza̱ łétami wobsyppizy žylnischo w naschej wsy̱ sakhadżachu. Tehdy da wokrjesny lékař nékotre schulske rjadowanje na wésty cza̱s samknyć.

* Se **Schérachowa.** W nozy̱ k schiwórtkej pobuchu haduschi w pižarni firmy Pawoła Göhle akz. tow. we Wuhanežizach (Weigsdorf). S rospaczeneho pjenjezneho kamora we hłownej pižarni kradnychu pjenjesy, kiž bésche firma hatle popołdnju pschedy̱ se wschelakich pschedawarnjow dostała. Kradnychu tež hischcze wjerschi pjenjes, kiž chżyschce żebi pschistajeńz na krótki cza̱s w pjenjezny̱m kamorje khowacź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Hirschberga.** (Swada ſ magistratom.) Ssobotnische pożedżenje mésche̱ańskich sapóstkarjow żo nahle słónczi. Magistrat bé żo ſ maliczkotnych pschicżin sapowés, pschi pożedżenju hłownego wubjerka żo wobdźéliła, so by pschejomne wuprajenja dźélił. Też w pożedżenju wojjewi, so nima sa nusne, pschi wubjerkowych pożedżenjach pschitomny̱ być. Na to so mésche̱ańszu sapóstkarju wuprajichu, so kóżde żohubdźło wotpokasaja, dóniż njebudże magistrat swólniwy, żo pschi pożedżenju hłownego wubjerka wobdźélić. Wopuschczichu żórlu. Wrócżo wostachu jenoż sozialdemokracza a jedyn demokrat. Shromadżisna njemóżesche potajkim wobsamknyć.

* S **Wróśtkawja.** (Sso sajédojczika.) Na dnju khowanja żiwojeho nawożenja sajédojeźi żo 34 létna pschistajeńza w kuchni żiwojich knjezich ſ pkunom.

* S **Wróśtkawja.** (2 żmjertnaj padaj pschi spadnjenju.) W Pélkowej haży spadże żelesniczny pschistajeńz po sthodach a stani żo na żmjerć. — Jónka wobżumi żo po bésliżu stoteho jabłuczka a żo tak cze̱żko stani, so bórzy na to wumrje.

* S **Katowiz.** (Nadpadnjenje na dróhowu żelesnizu.) Dźiwja keliża bu żobotu wjeczor wokolo 10 hodź. mjes Schenlohehütte a Katowizami sahrata. Nadobo słoczichu schesco̱o wobronjeni pacholjo na dróhowu żelesnizu a pschinuczichu wjednika sastacź. Mjes tym so jedyn wjednika ſ kanjenjom porażu, próżowachu żo druhi wubrjéhowacżych wurubiéć. Dokelž pak żo dźél paża̱żerow wobarasche, buchu ruhżeżnizu sacżerjeni. Tśjoch sajachu hischcze w nozy.

* S **Wulkich Strehlitz.** (2 cżołmaj żo we Wódrje ponurikej.) Pschi sawjerje Krempa staj żo dwaj cżołmaj we Wódrje ponurikej, tak so je jésba sa tódże na khwilu zyle saraczena.

Přilopk.

* **Njeszo̱żowny wutłł ſ powětrowej tże̱bu.** S Barlina so powé: Na schulsłim wulcże Friedenawsłeje wosładnoje schule sta so̱ pjatk cze̱żke njeszo̱żo. Njadowmja bé żebi do Grunwalda wulcże̱ała, wot żiwojeho wucżerja nawjedowana. Jedyn ze schulerjow, 13 létny Willy Zabel, wutłł w łéżu ſ żiwojej powětrowej tże̱bu do schtoma. Kulka wotłoczi a slecża kólżej do wócża. Cze̱żko sranjeneho wotwjesechu do Charite.

* **Wot żiwojeho pschirodneho żyna saraczeny.** S Barlina schkrićzkuja: Dźélacże̱ Wilhelm Trottnow bu pjatk wjeczor wot żiwojeho pschirodneho żyna, 24 létneho cze̱że̱le Rudolfa Helffensteina że̱kerku saraczeny. Słuczeł staji so dobrowólnje policiji a prajesche, so je̱ so dyrbjał ſ nuły wobaraci, dokelž je̱ho zyle pjany pschirodny naw wohrożował.

* S **khroblosczu na żiwobéwu twochnył.** Se sudnistkeho jastwa w Greifswalde cze̱kny jaty na zyle proste waschnje. S dobrym sadżerżenjom bé żebi żiwobdne wokolokhodżenje dobył, wodżesche żebi zivilnu drastu wobstaracź a pschipołdnju bo sebra a cze̱hnjesche khroble nimo policajskeje straże do żiwobdy. Pšched tym bé żo do dźélanskeje każy jatych nutskodobył a żebi „drobne pjenjezy“ nakradnył. Hacż dotal nimaju sa cżakanym błéda. Wón ma hischcze 3 méżaży sapokuczicź, nimo toho cżaka na njeżo hischcze jednanje dla njerodneho sapaże̱stwa.

* **Wubżudżenje we Wöhrdenskim prozeßu.** Altonalski pschiża̱žny żud, kiž ſ 11. sebruara w Meldorfskim wokrjesnem domje pschecżiwo nékotrym kommunistam a jenomu narodnemu sozialistej dla politiskich hrażenjow we Wöhrdenje 17. sebruara a 17. měrza 1929 jednasche, wuprajі pjatk rano żiwój wutłud. Dla shromadneho cze̱kneho cze̱łneho sranjenja a dla pże̱kasstwa buchu najwjazy kommunistiscy wobsłorżeni do jastwa sażudżeni a to ke tkłostanju wot 5 méżazow hacż do 1 léta 6 méżazow. Nazionalny sozialistiski wobsłorżeny dosta 2 méżazaj jastwa. Tśjo wobsłorżeni buchu wużwobodżeni.

* **Ssmjertny wutłud.** Pschiża̱žny żud w Saarbrücken sażudżi 27 létneho technikarja Franza Rudolfa Wagnera se Schiffweilera dła mordarstwa, rubjeżnistwa ſ żmjerczi. Wagner bé 8. septembra łońskeho cże̱ła wjednika nadrolneje walzy Mikławskha Loriga satkelit, a jemu nże̱kże̱ 700 frankow hotowych pjenjes a cżasnik rubił.

* **Konzert we Vatikanje.** S Roma so̱ schkriczkuje: We pożohownańskej auli Vatikana konzertowachu pjatk pšched 5000 pschesrohscheny̱mi hosczemi tkóry a orchester Augusteja. Mjes pschitomny̱mi bechu jednacżo kardinalojo a skoro zyły diplomatiski korps pschi Vatikanje. Hdyž bamž sastupi, pschednjeże orchester bamżowsku hymnu. Na bamżowe znamjo sapoca̱ła potom dirigent Molinari ſ pschedwjedżenjom. Nimo druhich wudże̱łkow wobża̱howasche program nowu składbu Lawrjenza Perosiła „Vespertina Oratio“. Po skónczenjem konzercze wudżeli bamż wschém żohusłowam orchestra, kóra a hudźbnemu nawjedowarjej bamżowske pożohnowanje. Pjatkowny konzert je drje prénje wuhotowanje tutoho nałożka we vatikanskich palastach po 1870.

Wjeczorny spěw.

Mět żwjatok maju hola,
Stót, ludźo, kuki pola.
Drje śpi żwět schéroki.
Mi duscha mucżna njeje;
Spěw khwalobny̱ju ja śhrěje.
S nim stworiczela żwjeżeli.

Kiž ty mi radosćz żwjata,
Kryj, Jesu, mje, każ pata
Ssej kurjo wobżaha.
Hdyž satan mje żej żada,
Njech mje twój jandźel hlada,
So ja żo sminu skażenja.

Nalécko tu je!

Nalécżo pschikhadża. Dołho doscź żmy cżakali. Ssnéhowki swonja a pcżołki wulétaju. Cżłowjek, starý a młody, dycha sradnischo.

Schtyri symje méżazy żo nam wécżnosćz byćź sdachu. Druhdy woprawdże njemécżachmy niczo sa dźéło. Wjeselachmy żo, hdyž nam nécht̆o na wulku kobłasu abo na pschahu kasałche. Doniż méjachmy młócźeć, hischcze méżachmy nutne. Potom dyrbjachmy pjerjo dréćź a méchi płatacź. Powrjesitwow telko wjazy trébnych njeje, każ méjachmy. Ssadko kracź, ty ludy Bożicżki, to wschak bychmy radłubje cżiniłi, ale swotkel swini nabracź.

Druhi maja druhe dźéła: sararjo pschejuża a wéruja, wucżerjo wucża (sa wusché abo druhdże płacżacź njeżmėdża), pišarjo pišaja, żony khodża do twornjowe, krawzy schija tholowy a schwalcże krótke żukniczki, włosarjo a włosatki strażuja, so nam njebychu putki jejka do włożow nażandsałe. Tuż ma tež w symje kóżdy swoje dźéło. Schtóż pak żaneho nima, tón „schtemplowacź“ khodźi a potom żo njeżnjune na khachlowu kawu, ale hdże żebi radscho ke korezmarjezom karanczź kupicź. (?!)

Hlejcże, to wschо̱ so stanje mjenje abo bóle mjes schtyrjomi scżenami, hdyž żo kuri a próschi a dymi a dycha. Runje sanjeschwarnjeny powětr nam schłodźi. Durje njeżnémy wocżinjeć, dha jedyn reji, so pod nohi cżehnje — wokna njeżmémy wotewrjeć, dha druhi stona, so do wucha duje. Potajkim dyrbjachmy pschés zymu symnu schtódne, żamo jédożte pkuny do żo hrébacź. Bjes dźiwa, so żimy w měrzu wschitkży błédźi, storhani, khipri; kóżdy skorji na telko khorosczow, kelkoż mamy staiwow.

Tuż won do młodeho nałécża, to dyrbi naż wulékowacź! Jenoż nic pschekhwatacź. Haprleja wschak też hischcze ludźi do mécha tyża jako méżz. Semja je symna, tuż żo njeżnémy na nju żydacź. Powětr njeje pschehrety, tuż dyrbimy żo hotowacź. W symje żimy wożłabnyli, tuż njedyrbimy żo pschenapinacź, hewak naż mozy wopuschcża, a potom tu zyle żedźimy. W nałécżu scżéża schtó pschibywa, sterje wotebéra; tuż dyrbimy żylnje jéżeć. Pschi dźéle a pschi hicżu dyrbimy husto wodychnyć a strowy, błónczny powětr po kórzach bo so dychacź, ale pomału — a pomału jón sażo wudychacź, ale zyle hacź bo dna, bo najdalschich kucżkow a żo nahrébacź a sażo wuprószdnicź. Woboje pschés nóż; pschetóż nóż je nam Bóh ludu Knjeż stworił niż jenoż sa schcżipkowanje, ale wjele bóle sa dychanje.

Haprleja naż ſ wjedrom rad sa nóż wodźi, tu wonka żo dwójzy na ledźbu bracź. Schtóż ma wusłuchanje, dźicź a dźéłacź, trjeba na kóżdy pad khabat abo wjesełe so by njepschemoknyć. Ssy-ki sunohnył, dyrbiłi żo sotcżuły — to njeschkodźi. Ale mokry wustudźeć, to je najhórsche sle, niż jenoż w nałécżu, ale dowha.

Dźécźi żu njerosumne, tohodła dyrbimy wobsorje nje ledźbowacź. Stari ludźo najmjenje sniesu, tuż jim njemémy sa što, hdyž żo boja a hotuja. Derje je, hdyż kóżdy sam żebje snaje a żo po tym ma.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsćz wo wjedrje sa jutśischu prijedu.** Njenje, ludźo a cżopło. W Jendźelskej mutnu, jamżeno a deschcżik, podobne wjedro w południowej Europie.

* **S woidźelenja bludnych w jastwje pschi Lehnitz drohy w Barlinje je njedźeli w nozy na cżas żiwjacha ludźeny mordaŕ Goldbach hromadże ſ pschekupcżom Sapperom, kotrujž bé dla cżeżkeho paduschtwa k jastwu na dwaj méżazaj sażudżeny, cżeknył.**

* **Lékarja pschi hygieniskim wustawje Kielskeje univ. sity dr. Joachimsena żu póndźelu wjecżor w jeho wobdźelenju sastrélenego namakali. Sa mordarku maja żonu, kotrejż je dr. Joachimsen wobhład mél.**

* **W Sjednoczenych statach północnje Ameriki pola Oklahama-City petrolejowe źórło nawjerczeli, kotrejż żo někotre dny 2000 żudow petroleja za kubiscy wulitwache. Wulka cżirjoba dźéłacżerjo żo próżnje, wulke hromady petroleja sabacżichu, kotrejż zyłu wokolnosć zapławjeja, a pala sapuscżeja. Khéże, kotrejż żu ſ petroleja wobdate, żo njehodża wobhlicź a żu w stajnym wohnjewym straschche.**

* **S wohnjom je żo mexikanske město Mendez, kotrež w petrolejowym kraju leži, do cżiła zniczito. Swajnesch̆a 12 ludźi je̱ so ſpalilo. W petrolejowych źórlach a wokolnosćach ſtomjenja telko żyroby namakachu, so njebé nuzno, wohnjej wobaracź.**

* **Direktor amerikanskeho geografiskeho towarstwa je, Roock je w południschej Chinje rjeczas horow wusłedźił, kotrejż żu wyschsche dyżli Himalaya. Jena ſ nich je̱ sterja 10 000 metrow wyżoka.**

*

23 wobdźelnikow kommunistiskeho ratarskeho kongresa dla pschekroczenja němskeje mjezy bjes paża zaſadźił.

Spěschny żudnik pschi hamtśim żudźe w źriedźiznje Barlinje je 23 jatych wobdźelnikow kommunistiskeho europiskeho ratarskeho kongresa (17 Polakow, 4 Cżechoslowakow, 1 Italjanza a jeneho Jużosłowjana) dla pschekroczenja pschecżiwo pażowemu sakonjej, a to tak, zo staiwy pólskeho sejma ſ pjenjezmi tkóstanje po 20 hrivnach a druhich wobskorżenych ſ jastwu na tli dnjow żudźił. Ssudnik wobskorżenych sa winowatych spóźnje, so żu bjes paża němsku mjezu pschekrocżili a do Barlina pschijschli.

Swójbne powěsće

Sem rěli: Marja Dammlerowa rodź. Wénarjez we Wochornju, 70 lét. — Hana Marja Kellerowa rodźena Hajnzez to Budyschinje, 49 lét. — Marja Kathe̱rina Lugowa rodź. Seelenfreundez w Budyschinje, 45 lét. Luisa Friedrikha swud. Redlowa rodź. Hajnczez we Kamjenzu, 80 lét. — Marja swud. Lukaschowa rodź. Libschertez w Kettlizach, 86 lét. — Karolina swudowcza Hippowa rodź. Haaserez w Lubiju, 82 lét.

Wotewrjenje wobkhoda

Ceześenym wobydlerjam w Delnjej Kinje a wokolinje wozjewjam, zo sym dźensa

twarsku a mjeblowu bildarniu

wotewrił. Prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća, a přilubju sprawne a spěšne posłużowanje. Načiski darmo a njewjazomnje

Z pocześowanjom

Arno Steinert w Delnjej Kinje

Nowe

serbske spěwarske

su hotowe!

a so wot nětka

w Smolerjeć kniharni w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4 předawaja

Płaćn

2.— 4.50 5.— 8.— 8.50

Nowy přidawk **50 pf.**

Mamy też wulki wubjerk
němskich spěwarskich

Němski Zwjazk wójnsk. wobškodź. - wotrožka w Kukowie ma njedźelu, 6. hapryla wopołd, w 4 hodź. we Wudworju w Herbskej gryże̱e **ważnu zhromadźiznu** z wólbami. Wšitcy maja so wobdźélić. **Zarjadnistwo.**

Picowańska

słoma

je na předań w Baońu č. 2

Stare nowiny

ma na předań

Smolerejc knihiléżeńja

Vogtl. Garding

story, rolleaux, voilowe a muslinowe kromki, canki jara tunjo

J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Króppr mosta

Ložowe wupjerki

damast amuhaty plat płachty prawoharmanjepjerny jonjepěpěrusa wšelej sěrokosći, jara tunjo

Kurt Erler na Kornym wikach 10 napřeco „Złoteje Hwězdy“

Handrij Strumpa w Budyšinje

na Różowej hasy 15 poruča

meble

a pólsrowane twory

Sym serbł

Nawěšći w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Po dołhej cżeżkej khorosći, derjewobstarany na puć do wécżnosće, zemrě 26. nałétnika w Drjezdźanskej katolskej khorowni naš lubowany bratr, **swak a wujk**

murjeński mištr

Michał Delenk,

rodźeny w Miłočicach, w starobje 49 lét a bu zańdźenu sobotu na katolskim kérchowje pochowany.

Wuprajamy wšém přecelam a znatym za bohate přewodźenje k rowej a druhe wopokazma lubosće swój

najwutrobniši dźak,

wosebje pak wysokodostojnemu knjezej konsistorialnemu radźe fararjej Krafej za pokojace słowa při rowje, šěrym sotram za mnohu prócu a katolskej Bjesadźe za wopokazanu posledniu cześć. Ty pak, luby bratře, spi w měrje w khłódnej zemi!

W Jaworje, Miłočicach a Chicago (w Americy) na dnju pohrjeba 29. měrca 1930.

Zrudni přiwuzni.

Příloha k číslu 77 **SERBSKE NOWINY** Wutoru, 1. haprelje 1930

Z wokrjesneho wuběrka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Pónjeln 31. měrza 1930 dopołdnja w 10 hodź. sejdźe so wokrjesny wubjerk Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa, kotryž wokrjesny zejm w žiwojim poswědźenju 17. měrza 1930 wolesche, k žiwojenu prěnjenu poswědźenju. Pschi twojenwrjenju wupraji knjes hamtski hejtman dr. Sieb-ert žiwje wjesele, so je so nadźija, so bychu so dotalne sobustawy po wólbje sazo do wokrjesneho wubjerka wróz-ćile, kotrež dojpołnje dopjelnita. Jenož knjes měschczanosta Vogt-Schérachowski, kiž je do wubjerka wokrjesneho hejtmanstwa woleny, bu z knjesom měschczanostu Müllerom-Wittgendorfskim nawoženy. Knjes hamtski hejtman spominaše je skowami wutrobneho dźaka na fluktowanje knjesa Vogta a powita knjesa měschczanostu Müllera jako noweho sobustawa z nadźiju, so by schromadne dźelo mjes Bitkopizami a wokrjesom prawje wuspěšne było. Nadawki wokrjesneho wubjerka we słužbnych 3 letach knjes hamtski hejtman dale njerozwoji, jenož pschinjesu wjesele wschelake wobchězenosće a staro-sće. Wón wupraji dale nadźiju, so by wschitke nastawjenja wobezenosće pschewinu a so bychmy po 3 letach zaso cyłeje měrli, sobustawy wokrjesneho wubjerka pak zaso wschelake wo fluktowne sobudźelo.

Po prěnim dnjowym porjadu dojnowego porjada sjaweneho poswěstejachu wólby. Do sarjadnikskeho wubjerka wokrjesneho wobkrjesnistwa Vogt-Schérachowski, Herr-Pfoemberkski, Kurzreiter-Spitzczanski, Garbaŕ-Mi-a Richter-Wjelečzanski słuscheja, so sajkowolesche. Za wubjerk młodźinskeho wustajenja (Jugend-) wostanje stajmny kaž dotal. Do njeho słuschenja z knjesnki sapóžkanz Wjela-Hornjobórczanski, mě-ra Otto-Wjelečzanski a schulski rada Bach-. Do konzesijowego a dawkowego wubjerka, kiž chcedźe jenoż hischće jako dawkowy wubjerk wobstejeć, knjesaj Pětsch a Richter sajkowoleschtaj. Tež ma so wustawk w Jenkecach so z dotalnymaj sobustawnikomaj Pětschom a Tränknerom sajkowolesch-aj.

Za dalschim pschepodaju wokrjesnemu wubjerk hamtskemu wobstejnstwu dotalne pokmocy.

Wobstejnstwa swjatka ratarskich hospodarskich towarstwow wotpokazachu k pschistrawjenju burskeho pschichadneho wobjeda a ke kupjenju derjenjesnych kokoschow wobzamknyka. Tohorunja wotpokaza so pródstwu wo pschi-nošu Budyskeje zahrodniskeje powołaniskeje schule.

Na to dalschim dnju sdźeli knjes hamtski hejtman wu-sćedź jednanjow z Budyskej měschczanskej radu wo wot-wobsahnym powyschenju płaćizinow za elektriski prud. Hamtske hejtmanstwo je so na měschczansku radu wobra-ćiło, so by wot powyschenja płaćizinow za wokrjeh wot-hladało, dokelž tola pokjenje we wokrjesu, kiž je z wulkeho dźela ratarski, rózjate njeje. Njemoh tola tež być nad-dawk wjesnych gmejnow, pjenježne njedostatki města Budyšina na tuto waschnje kryć pomhać. Jednazemu wobrjesnej je Budyski wyschiski měschczanosta zdźěli, so wot płaćizny elektriskeho pruda někto njepowyschi a pyta so druhe puće k połepschenju swojich finanzowych po-mjenow. K tomu pschisłuschny knjes Kurzreiter-Spitzczanski, kiž bě so hižo jednaŕ, kaž je knjes hamtski hejtman energiisu za łašmy wjesnych gmejnow rěčał.

Dale so naspomni, so je město Budyschin jene z tych městnow, kiž najdźiwšich elektriski prud wotedawa.

Na to pschedpołoži knjes knježerstwowy rada dr. Bayer wokrjesnemu wubjerkej kluč za rozdźelenje frědkow za twarjenje bydlenjow, kiž wubjerk bjes wuprajenja pschija. Rozdźelenski kluč sestaja so z klučza I. a II., a po nim dóstanu: Semizy 8800 hr., Korlwin 7800 hr., Wjasowja 16 800 hr., Rannow 4000 hr., Schérachow 8200 hr., Saków (Schland-Spree) 17 100 hr., Wjednarjezy 3400 hr., Wjeležcin 11 400 hr., małe gmejny dóstanu 140 500 hr., zhromadnje so rozdźěla 218 000 hriwnow. K tomu pschijamkny so dźesćina rozmołwa wo twarjenju bydlenjow dozpyta.

Bliżšich dypk dnjowego porjada naćiwpasche wuswobodźenje wot wotedaća nałožnoscjańskeho (podružniskeho) dawka w gmejnach: Semizach-Tumizach, Korlwinju, Wjednarjezach a Rannowje. Wokrjesny wubjerk po namjezdze hamtskeho hejtmanstwa wobjamknu, so tute gmejny wot wotedaća podružniskeho dawka wuswobodźi.

Wón pak wotpokaka němski statny mjesnikredit (Zwischenkredit) k finanzowanju twarjenja bydlenjow za wójnskich wobškodźenych a wojerskich sawostajenych. Pschećiwo twiswojenju lězownoscje za twarjenja Korlwinsko-Wjelečzanskeje dróhi njemějesche wokrjesny wubjerk nicho znapschećiwiłež. Dale dowoli wón II. dodawk k twistawje Sakowskeje (Soblandskeje) gmejny, I. dodawk k twjesnemu sakonjej Wjednarjowskeje gmejny wo woleběranju wo-dy, pschihłosowaschе wolstrowanju darmotneho zhowanja mórwych w Zarowskej gmejnje (Sora) a sjednoczenju Schérachowa a Noweho Schérachowa.

Pschi wuradźowanju wo konzesijowych nałožnoscjach dowoli wokrjesny wubjerk mjes druhimi pródstwu Roberta Grünheida w Sahorju k natwarjenju zyhelnizy na Budeščanskich honach, pródstwu Pawoła Rachlizy we Wulkich Dobrjezach k pschetwarjenju rězarnje, pródstwu Selmy Pilzowoje rodź. Nowakez w Sajdowje k pschenjesenju korčmarskeho prawa, pschihłubi dowolnosć też za alkoholiske napoje Edmundej Wagnerej je Subornicki w Flintz-kim hoscenju w Bórku, dowoli pródstwu Maxa Neumanna w Jilozach k pschenjesenju korčmarskeho prawa, tohorunja i wumjenjenjom pródstwu Arnoschta Ryčerja w Družkach k pschenjesenju korčmarskeho prawa, tohorunja pródstwu Jurja Nowaka w Roswodźach w žamžnej należnosći, dale dowoli pródstwu Korle Schienera w Delnjej Kinje na powjetschenje korčmarskeho prawa, wotpokaka pak pródstwu sarjadnistwa towarstwa „Selbsthilfe“ w Schérachowje wo dowolnosć k pschedawanju palenza w łaćinjenych bleschach.

Schtož postajenje piwowego dawka na zakładze 1. dodawka ke 17. 3. 1930 k wustawkam wokrjesneho swjatka wo sběranju piwowego dawka nastupa, je wokrjesnemu wubjerkej pschewostajene we wobluku tamnych postajenych 7 prozentow pawschalne žadźby postajić. Namjetowane běšche na hektolitr jednoreho piwa 1,30 hr., dobreho piwa 2,30 hr. a fijaceho piwa 3,10 hr. wot 1. haprelje 1930 sběrać. Knjes Kurzreiter so za hynadomne pschiłeče tuteho dawka wuprajі a bě so dla toho, so by so wočakało, dokiž so němskostatny zakoń w tutym nastupanju wuda. Na to pak jemu knjes hamtski hejtman wotmołwi, so by potom Budyšk wokrjesny mjes narańschokalkiskimi wokrjesnymi jenički był, kiž tutón piwowy dawk njeby pschijimał. Dawk so na to pschecełowo jenemu hłoseju pschija.

Dale sdźeli knjes hamtski hejtman, so je wokrjesnemu swjatk z jondza za wurunanje cyłeje (Lastenausgleichs-stock) za leto 1928 dóstał 16 399 hr. Wot tuteho pjenjesa ma so 13 555 hr. jako dopołnjenje za leto 1928 wobkładowacz, zbytk pak jako pschepołnjenje na 1929. Wokrjesny wubjerk wza to k wědźenju. Za gmejny bu so fonda za wurunanje cyłeje pschepołnjenych 60 988 hr., leto pjedy 89 247, potajkim za poslednje leto 29 000 hr. mjenje. Po błěšcej rozmołwje wobsche wo powschitkim pschiwobrocenjenju k finanzowemu wurunanju wobjamknu wokrjesny wubjerk, so na ministerstwo wo pschimjerjene powyschenje tutych pjenjes prošeja.

Knjes hamtski hejtman sdźeli wokrjesnemu wubjerkej, so je 15. meje 1930 w Mnichowje wotmjeć sjawne wustupjenje sdźěła nemiskich nałkajnych wokrjesnow, na kotrymž posłeći so pschedworšk „Mjeły samoarjadnistwa“.

Salonista gmejna běšche japodała pródstwu wo pschipomoc k nałožnjenju schtomikow na město smjerjenjenych schtomow. Knjes hamtski hejtman pokaza pschi tutej składnosći na to, so je drje w ratarskim nusowym programmje za Sakska 80 000 hr. za pschipomoc k nałožnju schtomikow postajenych. Tute pjenjesy pak su jenož za priwatnych łudźiow. Pródstwu so na to wotpokaka.

Słónčnje poda knjes hamtski hejtman hischće krótny wobraz wo hospodarskich poměrach we wokrjesu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa. Djelowjemišerjow, kiž dźelujemišerjow podpjeru dostawachu, běšche 28. februara t. l. 7856, 15. měrza 7860; wubłaćenych (ausgesteuerte) djelowjemišerjow 28. februara 311, 15. měrza 398, bjenža hižom 346. Potajkim je so shromadna ličba tu pospschiła. Ličba dojtowarjow kriżowe podpjery wuzjenješche 28. februara 716, 15. měrza pak 1360. Kaž je znate, je Adolfa Hěta łapodała nawjet na łašmjenje běła a brošu wulki firach tutemu djelačerstwu. Też w Margareźinej Hěcze je so dźěła k wottwarjenju djelačerjow dołchu a kamjenjowa industrija njemóže dźensnišći dźeń dalschich djelačerjow pschijimarć. S jednanjow, kiž su so z wjednistwom Adolfskeje Hěty wotmjeli, knjes hamtski hejtman hischće nicho bliżšeho njemóžeše. Najwětšichu starosć nadźinja pak wokrjesnej kamjenjowa industrija. Stat je někotre łašo 70 000 kubikowych metrow kamjenjow skałał, na Łužicu pschińdźe 37 000. To pak je pjeca też jenož kapka na horzy kamjeń. Djensnišći dźeń je pjeca 49 prozentow wšitkich skałanych bjes dźěła. K tomu

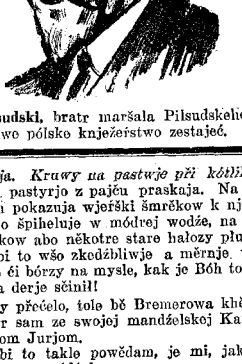

Jan Pilsudski, bratr maršala Pilsudskeho, dosta nadawk, nowe pólske knježerstwo zestajeć.

Hiłža.

Po francowskim wot J. K.

I

Cyle na kónci wjeski Dosenheim w Elsaskej, hdźež pjećdźesat kročeli wot z pěskom posypaneho rěčka, kiž k lěsej wjedźe, steji rjana mała khěžka, wobrata ze sadowymi štomami. Runa třěcha je ze zelenjemi počežena, kaž je wašnje w krajach, hdźež so sylny wětřik zakhadža.

Někotre holbje wokoło njeje lětaja, kury so při dwora pschekhodźuja, kapon zleći na mału murku, ko-hlik dwór wobdawa a spěwa rano k stawanju, pak wječor k swjatokej a wot blizkeje hory dołětuje wot-tam. Skhód wjedźe wot wonka při khěžcy horje pschi wjesnemu poskhodej. Na jeho drjewjanym wobhro-dźenju wisa něšto mało šatow. Dwaj winowaj pjeń-ca dźełataj so po sćěnje horje hač k třěše.

Hdyž po skhodźe horje přińdźeš, wuhladaš na wu małeje wuzkeje khódby kuchinu wudebjenu z mnymi rózatymi talerjemi a kulowatymi sklami. Wjeńši-li durje, zastupiš do wulkeje jstwy ze stary-dubowymi meblemi. Wjerch wotpočuje na bru-ch rjadach a při sćěnje steji stary Nürnbergski ček. Wokoło 35 lět stara žona we dołhej taffeto-j bluzy a z mjehkim, z trodlkami wobrubjenym ískom na hłowje, sedźo předźe a soni. Sylny muž pisowym khabaće a brunych wołmjanych khole-ach, ze šerokim čołom, zhladuje měrnje po jstwi koło a čumpa na kolenjach hólčka z čerwjenymaj ěkomaj a potom sebi mjelčo něšto hwizda.

Přez małe wokna widźiš kaž zaramowanu rjanu ěsku. Rěčka pluskoce přez młynske koło a je ćrčo wjerći; khěžki z nizkimi třěchami, starymi kohjemi a małymi wuhladkami dadźa so wot słónčka wohrěwać. Młode holcy při rěčcy na kamjenjach klečo płokaja. *Krawy na pastwje při kótlku leža* spija, młodźi pastyrjo z paću praskaja. Na wokol-nych horach pokazuja wjerški šmrěkow k njebju. A wšitko tu so špiheluje w módrej wodźe, na kotrejž črjódki kačkow abo někotre stare hałozy pluwaja.

Hdyž sebi to wšo zkedźbliwje a měrnje wobhla-daš, přińdźe ći bórzy na mysle, kak je Bóh tola wšit-ko prawje a derje sćinił!

Tak, luby přećelo, tole bě Bremerowa khěžka, to běše Bremer sam ze swojej mandźelskej Katu a ze swojim synom Jurjom.

Hdyž tebi to takle powědam, je mi, jako bych wšitko předemnu widźał.

Jakub Bremer běše w kěžorskej gardźe Napoleona służił. Potom běše so ze swojej prjedawšej njewěstu Katu, kotraž drje běše hižo khětro stara, ale přeco hišće rjana a sylna, woženił. Ze swojim kubleškom, ze swojej khěžku, ze štyri abo pjeć kórcami winowych horow a z polom, kotrež bě jemu Kata sobu do mandźelstwa přinjesła, běše Bremer sobu z naj-bohatšim wobydlerjom Dosenheima. Běchu jeho tež za wjesnjanosta wuzwolili kaž też za sudniskeho přisydnika, ale wón so dale wo tute ćesće njestaraše. Najradšo sebi, pódla swojeho dźěła na polu a we wi-nowej horje, třělbu na ramjo wza, zahwizda swojeho psa a dźěše do lěsa na hońtwu.

Hdyž zaso jónu z hońtwy domoj přińdźe, přinjese w swojej hońtwinskej tworbje mału cyganku, woko-ło dwě abo tři lět staru sobu. Tuta běše čiła kaž wjewjeřćka a bruna kaž kastanija. Běše ju we wa-čoku jeneje njezbožowneje cyganskeje maćerje na-makał, kotraž bě ze sprócenosću a snadź też z hłodom pod jenym štomom sedźo wumrěła.

Móžeš sebi myslić, kak so Kata stróži a kak so wona spjećowaše. Ale Bremer běše zwučeny, zo so doma přeco to sta, štož wón chcyše a tuž jenož skrótka swojej mandźelskej praji, zo budźe mała cyganka na mjena Wórša-Marta-Hiłža křćena a potom z Jurjom wočehnjena.

Njetrjebam drje powědać, zo wšitko stare ćetki a žónki ze wsy porjadnje přińdźechu, zo bychu sebi cyganšku hólčku wobhladali. Měješe tola jeje wobli-čo hižo cyle hinajši raz, hač pola druhich dźěći a tuž zaso a zaso na nju hladachu a so dźiwachu.

„Tute dźěćo njeje, kaž druhe dźěći,“ woni prajachu — „je pohanka, woprawdźita pohanka. Widźiš hižo na jeje wočomaj, zo wšo rozumi, štož rěčimy. — Poslucha na nas. — Budźće skedźbliwi, mištrje Jakubje, cyganjo maja dołhe porsty —. Hdyž młode tkhóry wočehnješ, tak ći jeneho dnja honaća zakusaja a ćeknu.

Ćińće, zo mi z woći přińdźeće, zawoła Bremer, mě-sćejće so do swojich wěcow, nic pak do mojich. Sym we wójnje Rusow widźał, kaž też Spaniěanow, widźach Italěanow, Němcow, Židow a druhich.

Ći jeni běchu bruni, druzy čorni, zaso druzy čer-wjeni; tući mějachu dołhi nós a tamni šeroki, ale wšudźe, haj woprawdźe wšudźe sym też sprawnych a dobrych člowjekow nadešol.“

„To drje so hodźi, znapřećiwichu ćetki, ale wšitcy tući ludźo su w domach žiwi, cyganjo pak we wozach a pod holym njebjom.“

Ale won jich zwaha wšěch před durje sadźi a rjekny:

„Dźiće, njetrjebam waše rady. Je wulki čas, zo tu kusk čerstweho powětra nutř puśću, hródź wu-próżdnju a špundowanje wurjedźu.

Tola tute ćetki běchu prawje měli, kaž so wokolo dwanaće lět pozdźišo pokaza.

Mjez tym, zo Jurij rady skót picowaše, konjom pić dawaše, z nanom na polach woraše, syješe, žnje-še, snopy wjazaše a wjesele domoj wožeše, Hiłža jenož njerady kruwy deješe, butru dźěłaše a běrny běłoše.

(Pokračowanje sćěhuje.)

wobsteji strach, so w Semizach hischcze dalsche skały sa- czinje.

S tutym stónczi so sjawne pozedzenje pop 1/2 hodź. W 3 hodź. pschisankum so tajne pozedzenje.

Wikowanje z holcami w Chinskej.

Tao-Min-Lung je so w njesbožownej hodźinje narodźił. Hdyž bě hischcze Peking hlowne město „njebjeskeho kraja", njebě Tao-Min-Lung runje najbohatschi nje- schowanc tammnych pschehnjatarjow, tola pak jara nahladny knjes. A to hižo pschi młodych letach. Potom pschińdże wulki pschewrót. Domjaza wójna stschaše podloha jeho eksistency a kaž mnohy druhi też Tao-Min-Lung wothubny. Bě dospołuje hospodarski znjezeny, hdyž Peking pschesta hlowne město być.

Psched letom zaj pjecza wumyślił, so wożenić. Po spacu- bohosczinska zeńtwa, dokelž wša zebi zyle khudu holczku sa żonu, schtož mnje hewak srdcka cżinja. Ale nje- sbože sczehowasche jeho w zwojim żiwjenju, wróci so kam z njewjesczinskeho puczowanja. Kaž powdadasche, bě jeho żona sjelesbożita. Tola dołho njewutrpa samotny we swojim statoku. Tak krocżesche k druhemu rasej do man- dżelstwa. A sako wutónczi njewjesczinske puczowanje nje- sczołownje. Bědu jemu żonu rubili a to bżiwje wokoło czahaze wojazy. Pschecżelsko jeho wobzarowachu a nare- czachu jeho, so k tsczemu rasej so wożenić. Sczini tak. Njedawno sahba sako jenej ruku sa żiwjenje.

Někotre dny po tym dosta z Mukdena (wulke město we Mandżurskej) pismo, w kotrymż so jemu někaske sastojn- stwo politczesche. Sso wě, chzusche je bjese wicheho psche- wosczi. So njehy mloda żona wo swoje njewjesczinske puczowanje pschichcza, njewużiwasche żelesnicu, ale jedże- sche po tammischim waschnju z wołom, tak mjenowanych rikschah. Krótko pched Mukdenom jeho kuczeńska poli- zija saderża a bu njedżiwajo na jeho protest, se swojej żonu do Pekinga wrócże połdnom.

Psched żudom so wupokaże, kaki „czestny muż" Tao- Min-Lung po prawom bě. Sšudnikej so poradźi, jemu dopokasacz, so njeje swojej prenjej żonje ani pisches nje- sboże, ani pisches rubjenje zhubił, ale je jeju pjecza p s c h e- d a ł. Tón tamny dóńt by też jeho sczežu żonu potrjechił, njeby-li polizija w pożledniim wokomiku sapschimnyła a jeho popadnyła.

Zjenicże wikowanje, kij w tu chwilu w Pekingu leżeje, je wikowanje je ż ó n s k i m i. W Pekingu je wulka organi- sacija pschekupzow, kotrejż so z wikowanjom se żónskimi sabjera. Wikowarjo wopytuja chudc, sadołżene żiwobiwy a wotkupja jim jich dżowki ako wożenja so z nimi z wo- czomaj.

Jedyn z tuteju puczow wjedżesche pschezo z wuspěchci, dokelž dyrbi tam mnż někajke sarunanje żiwóbiwe dacz. Też potom, hdyż so z njej wożeni. Sa wożebje zjane hoizy za starschim hacz na 200 dollarow (pisches 800 hriwnow) sapłaczili. Swjetsicha dowjesechu so do Mukdena, hdżej żónske z Pekinga wyżoko w kursu stej.

Kak je so tuto wikowanje wumiło, jeżkuje z toho, so bachu sandżenu nasymu na 3000 ż ó n s k i c h jenoż do Mukdena pschedate. Wjele je polizija sa tym pschischla a czini wscho możne, so by tuto wikowanje z njewólnizami podwjasała.

Tao-Ming-Lung mějesche to njesboże, so jeho pschi tym popadżechu. Bjes diwdła budże kruce khłostany. Sšudnj jemu hlowu wotczaju, so bychu hróźbu pschikład pokazali. Ale wikowanje je żónskimi pondże dale, jenoż z tym kwalenjenjom, so je jim dżelo poczeći a placżiny za kupzow so powysicha.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" ma wutoru (1. IV.) wječor 1/2 9 hodź. jara nuznu spěwnu pruhu za „Nalčeo". Tón króć jenoż za żónske hłosy. Njech pak wšitke přińdu a to z časom. — Po tym je zhromadźizna a pře- podaće noweho khamorćka. Předsydstwo.

Drježdżany. „Hromaduik" ma šwórtk 3. jutrownika swoje porjadne posedźenje. Serbske mjena. Hosćo su witani. **Předsyda.**

Dirlgenca a předsydstwa spěw. towarstwow so proša, zo bychu swojich spěwarjow a spěwarki na w u l k u spěwnu pruhu přichodnu njedźelu (6. IV.) w Serbskim Domje w Budyšinje kedźbliwe činili. **Započatk z dypkom w 4 hodź.** Njech wšitcy přińdu a noty „Nalčća" sobnapřinjesu.

Liehań. „Zernička" spěwa srjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Radwoŕ. Hudźbna Jednota. Mužojo budźeja spěwać póndźelu a šwórtk we 8 hodź., žónsko srjedu a pjatk we 8 hodź. M. N.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Zhromadna pruha je njedźelu (6. IV.) popołdnju 1/4 hodź. w Serbskim Domje. Přeprahować budże so cyły čas. Jake kruchi z I. a II. dźela. Zadyn sam... so wotlakować. Trjebamy wšitke mocy... Z dypkom so započina. Hłowny dź...

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marco Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Pa... w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Ba... zvney. — Za nawdźakli: O. Jonak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 1. hapryle 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,184	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendźelski punt	20,353	100 čěskosl. krónow	12,396
100 šwajc. frankow	80 986	100 franc. frankow	16,37

Barlinska burza bě wječera wimale žiwa, tola běchu kursy efektow wjetschale. Wiki z dożiwnymi a rentowymi liseżinami pschinjeżechu jasnabjene kursy.

Na produktowych wikach je żito żadne. Placżiny ni- małe żiwje postupuja a to wschě druźiny żita. Pschenża a nałkni jeczmjeń postupischtoj po zentnarju wo 15 pj., rożka a nasymsti jeczmjeń wo 20 pj., a wowsi wo 35 pj. Wječera placżasche zentnar

w Barlinje

pschenży 12,75—12,45 hr., rożki 7,55 hr. hacz 7,65 hr., jeczmjenja nałcżnjeho 8,50—9,25 hr., nasymskeho 7,70 hr. hacz 8,15 hr., wowsa 7,20—7,70 hr.

w termijnowym wikowanju

za m e j u:

pschenży 13,55—13,47½ hr., rożki pał 8,55—8,50 hr., wowsa 8,10—8,15 hr.

za j u l i j:

pschenży 13,91¼—13,85 hr., rożki 8,95 hacz 8,90 hr., wowsa 8,60—8,50 hr.

w Drježdżanach (pjatk):

pschenży 12,85—13,10 hr. (12,55—12,80 hriwnow),
rożki 7,75—8 hr. (7,35—7,60 hr.),
jeczmjenja nasymskeho 7,50—8,40 hr. (7 hacz 7,90 hr.),
jeczmjenja nałcżnjeho 9,25—10 hriwnow, (8,35—9 hriwnow),
wowsa 7,20—7,60 hr. (6,60—7,10 hr.)

Wječerawske wiki rěnjeho skota w Drježdżanach

Pschihnaty stót dokładuje dopałasche. Sšwinjace wiki ležachu. S wobrodka hładżachu hischcze placżiny pożledni- ch wikow. Pożdżischo so placżiny wotdrjebjowachu. Wiki w cżełatach běchu jnadne. Njane cżełata po sotalnych placżinach pschedawachu hrjenje a bóle schpatne druźiny pschihładowachu na placżinach. Jara hubjene wowcy pschi spadowazych placżinach dżechu. Nimale hubjene bě- chu wiki w howjadłach. Nałepsche howjada doapschu do- talne placżiny, schpatnische popuschczowachu. Cżełe byli male kupowachu. S dżela sako njechto skotu wysche wosta.

Pschihnjeja:

Połzu do domu, dr. Lutz w Mužakowje.
„ dr. Scheiblich na Budyšinskej we Wojerezach, so pschedhladżejcj popołdnju wot 4—6 hodź., wo jitrowe cżo. 70—71.
„ Raabe w Hródku, Wilhelmowe namješto 1.
Wuczahnina elektromechanisteho, Janderski w Rjikej.
„ jamkatskeho, Matthiaschk w Hródku, Drježdżanska dróha 62.
„ klampnatskeho, Klaus we Łasu.

Na pschedań:

Sčyno 15 zentnarjow, we Lutej cżo. 25.
Sčyno a zboma, w Kulowje na Torhoschczu 13/14.
Runkija, 500 zent., Becker w Haschtrowje 44.
Trnta (khapon), Franz w Pschischczezach.
Kóń 2 letny, Knipa w Drżwzach.
Libjata 26, w Jitku cżo. 13.
Patty w Budyschinje, Flinzowa haża 18 II wo gmejzo.
Wos dżeżazy w Budyschinje, Wettinska haża 50 dele, Jerjowa haża 3.
„ sporisti, w Budyschinje, Czornobohska haża 34.

Sšudnijzy na pschesadżowanje

jitrowca 2. jitrownika 1930
w Muczowje w hoscżenzu dop. w 10 hodź. dopołdnja:
w Hermanezach w hoscżenzu pschip. w 12 hodź. wobłubjowanje, schtyri maschina, 2 muzajzej kolesa, 70 ...fonowych deskow, elektr. gramofonaj,
we Wojerezach w hoscżenzu „K złotej kwjetce" dop. w 2 hodź.: **meble**, żonjazy cżełnik a klawěr,
pjatk 4. jitrownika 1930
w Dubnom w hoscżenzu pop. w 2 hodź. 4 ...wotach,

Škrowe dewize.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dep. ...
Mukrajne wiki nižsche placżiny powdża, tola na ... wikach je żito **žadne a placżiny škrje powyschene.**
Dop. 3/12 hodź.: Kaž pšched hodźinu.

Placżiny na Barlinskich produktowych wikach

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howsk 100 kg.

Placżiny po złotej hriwnje

	31. 3.	29. 3.		31. 3.	29. 3.
Pšenica	255-257	252-254	...ony	18-17,50	18-17,50
rožka	151 153	147-149	...woka	19-22,50	19-22,50
naz. jačmjeń	—	—	...ódne lupiny	13-15,50	13-15,50
nal. jačmjeń	154-163	150-160	...olte lupiny	17-20,50	17-20,50
wowe	144-151	137-147	...eradella	—	—
kukurica	—	—	...raps. wosusk	(13-14,50)	(13-14,50)
pšeńč muka	28 36 25	27-36 0	...any wósusk	17-18,50	17-18,50
rżana muka	21-24,50	20-23 75	...oen. melasa	—	—
p. wotruby	9 10,00	8-9,25	...rnj. kruški	12-13,50	12-13,50
rżane „	9-10,00	9-9,50	...yno, 50 kg	2,50-2,75	2,50-2,75
raps	—	—	...rżna sloma	1,10-1,30	1,10-1,30
hróch, Viktor.	20-25,00	20-25,00	...pšeń. „	1,0-1,5	1,0-1,5
lane symjo	—	—	...owsena „	1,00-1,10	1,00-1,10
pjeluški	16-19,00	16-19,0.	...ečna „	0,90-1,00	0,90-1,00

Drježdżańska burza (31. III.).

Pšońca	257-262	běrnjace kružki	17,50-18,50
rožka	155-160	pšeńč. wotruby	10,50-11,50
nalětni ječmjeń	135-200	rżane wotruby	10,00-11,00
nazymsk. ječmjeń	150-168	pšeńčna muka	47,00-48,00
wows	144-152	rżana muka	27,00-28,00
čerwjeny dźećel	116 130	woka	24,00-28,00
raps	350 355	pjeluški	24,00-28,00
kukurica (Mais)	178-180	hróch	24,00-28,00
suche truhańcki	8,50-8,70	cokrowe truh.	17,00-18,00

Placżiny rěznego skota na Drježdżanskich skótnych wikach.

31. měrca.

116 wol., 248 byk., 290 jałoje. a kruw, 813 ...ow, 813 wowc., 652 swini.

Placżiny za

woły: 1. 52—56, 2. 44—48, 3. 38—40;
byki: 1. 52—56, 2. 46—50, 3. 42—46;
kruwy: 1. 46—50, 2. 38—43, 3. 32—36, 4. 27—30;
jałojcy: 1. 52—56, 2. 40—48;
wowcy: 1. 62—67, 2. 55—60, 3. 45—54;
čelata: 1. 77—83, 2. 69—75, 3. 60—68
swinje: (přez 300 pt.) 66—68, 2. (240—300) 6...
3. (200—240) 64—65, 4. (160—200) 63—6...
Rancy: 57—61.

Templ měra w Locarno. Přeceljo trajneho měra kupjelnu w Locarno znatu kapalu „Casa di Serro". Po tym, zo běchu ju dostojnje wuporjedźeć dali, pomje- nowachu ju „templ měra" jako pomnik, zo su so we Locarno zastupniey wulkich statow dorěčeli a za trajny měr wuprajili.

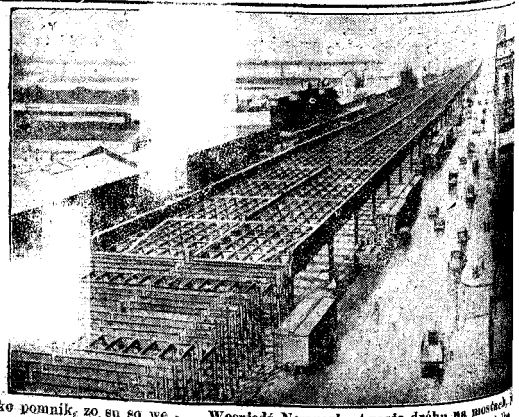

Wosrjedź Newyorka twarja dróhu na mostach, nož za awtomobile. Ta budże 6½ kilometra dołha, tak šěroka, zo może 8 awtomobilow nadobo pola sebi jěć.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernje, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čłoweho znjezbožnja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na žiwjenja dospołnje běchy. Kóžde znjezbožnje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy worjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožnja dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwoźdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 78 . Budyšin — Srjedu, 2. haprleje 1930 — Bautzen Lětnik 89

Politiski programm nowcho němskeho knježerstwa.

Kanclr kanzler Brüning je wutoru nowe knježerstwo němskemu ljudowemu sejmej předstajił a knježerstwowy politiski program wosjewił. **Kabinett je so wutworił, so by nusne nadawki za Němsku za najkrótšich czaß dopjelnił. Nichtó njeměje samolwicy, so by žiwjenja nusne nadawki wottorhnja. Hodźina jada spěšne skutkowanje.**

Nowe knježerstwo budże **organiske dalše rozwicje dołanje swonkowneje politiki** aktiwnje sastupować. Narodne zjednoćenje, dowěrjenje do gnutskowneje ludowneje mocy staj naschej zakładaj, kotrejž kaž spósnacje, so by wobnowjenje Němskeje jenož z měrnym dobutkutkowanjom se wšěmi ludami hodźi dospić. Lojalne pschewjedźenje internazionalnych rěčenjow, pschisporjenje a dalše rozwicje naschich pomérow k wschěm statam, z kotrymiž mamy pschecelne hospodarske poćahi, spěchowanje internazionalneho hromadźebłanja wobsehje w hospodarskim nastupanju su zakłady tejele swonkowneje politiki.

Wotthijenej kónj je hospodarski strowa, politisky žiwobena a runopravna Němska, kotraž swoje wobstejnosće pod schkitom měra dokonja a dyrbi nusny faktor we hromadźenstwje statow być.

Wobsehje knježerstwo na Norheinsku a jeje stónčnje wuwjerjobdźenje pomina. Knježerstwo je so na to zamérilo, so by so też **Saarski kraj bórzy Němskej wróćił.**

Socialnej a hospodarskej nusy dyrbi so **z hospodarskim wobnowjazym dźełom** wotpomhać. Rozhorjace wojowanje wo swonkowne politike prašenja su němski lud rozsćerpiło. Po rozsudźenju tohole wojowanja sapoczmy **skutk sjednanja!**

Finanzne a hospodarske naprawy, kotrejž so dla dotholětneho jednanja wo Youngowym planje njejsu wotbyłe, dyrbja so hnydom pschewjesć.

Najnusniše je, so by so finanzne wobstejnosće wustrowja, a to so kraje a gmejny w swojim wobsežnym finanznym poležnju podpjeraju. Bjez spěšneje naprawy finanznych wobstejnosćow njeje možno, hospodarstwo wołožicj a bjesbožnej smjerschcicj.

S pschewsaćom sakonja wo němskim hospodarstwje, kotrejž je nětkajschi němski finanzny minister sa lěto 1930 wuwjesał, mója so dźěła němskostatneje radły w postajenym czasu pschewjesć. **Němske knježerstwo k tomu žłuschazy wunanzy program pschewosmje.** Wunanze pschedkłady su w formje pohlednjeho pohrjedniskeho namjeta dotalnych knježerstwowych stronow z finanznym sawěsćenjom **sawěsćenje dźełonjemjerjow, sakonskeho swěrjcenoho snižnja dawkow a wulutowanja dawkow** jenotny zyzk. **Nadrobne lutowanske namjety so žnjemaj z krótki czaß pschedpołoża.** Wone so njesmědźa z antisozialnym duchom wjesć. Dyrbja dawki smjerć, produktiwnosć hospodarstwa powješćicej a kreditmi hódnosć Němskeje powjetschicj. Wobsehje dyrbja so **realne dawki snižicj, kotrejž na rjemjesłu a wschon měchczinskich a wjesnym žrěni staw wobsehje czežko tłoca.** Knježerstwo budże wschě mozy napinać, so by pschemysłowy žrěni staw w ratarstwje, wikowanju a pschemysłe spěchowało a psched pschecežencjom a wuzwjazanjom schitało. Finanzne, socialne a hospodarske nadawki dyrbja so z jenotneho stejišcza pohondźicj. **Runje z tohole stejišcza je wukhowanske dźełu za nasche w najwjetschej nuzy so bźdźaze ratarstwo nusne.** Ratarska kriza je we wobsehje wohroženych krajinach charakter powschitkowneje ludowneje a statneje kriše přiswojiła. Ratarstwo ma, kaž kóždy druhi staw, kotryž je bjes winy do hubjenstwa a zmjertwjenja strocha pschischoł, prawo na statnu pomoz. **Wobschérny a pschepschinacy pomozny program za ratarstwo dyrbi so ruzje pschewjesć.**

Naprawy tohole programa rukowanje dawaju, so by němski lud w raršej Němskej sašo twjerdšcho na swoju domizu a statok stejała. Němske knježerstwo budże so tohole namjetow a jich spěšneho pschewjedźenja pschi wšěch wobstejnosćach dźerżeć.

Prezident **Loebe** wosjewi, so je kommunist Stöcker nanjet na wuprajenje njedowěrjenja pschećiwo knježerstwu zapodał.

Němskonazionalny **Schulz** z Bydhoschta žebi pschaje, so by so poćeženje hižo žrjedu dopodnja zapoczało. Sejm pol wobsahnje, so ma so poćeženje žrjedu w 12 hodź. zapoczeć.

Mjez bojosću a nadźiju.

Pschećiwo nowemu němskemu knježerstwu staj 2 namjetaj na wuprajenje njedowěrjenja wočakacej, wot socialdemokratow a komunistow. Kaž „Čerwj. Khorhoj" pische, dyrbi wuprajenje njedowěrjenja kommunistiskeje frakcije tak nastajene być, so socialdemokratam njebudże možno, so wothłosowanja sdźerżeć. Pódla teho budże kommunistiska frakcija namjetowacej, so by so po mjenje wothłosowało. Sdobom „Čerwjena Khorhoj" sa jutrje po stónčenju **dźeła k protestowanskej demonstraciji w Swjeżeleskej fahrodże** namołwja, hdźež dyrbja so „swonka parlamenta cżrjódy Barlinskeho proletariata zhromadźicj", so bychu pschećiwo knježerstwu protestowałe. Namjet njedowěrjenja móże so jenož wotpokasać, jeli so snajmjenscha 25 němskonazionalnych sa knježerstwo hłosnje.

Kanzler Brüning twjerdźe wěri, so so namjet njedowěrjenja kommunistow a socialdemokratow wotpokaje, hyrnjež było so znadnej wjetschinu. Brüning je pondźelu se pschedsydu němskonazionalneje frakcije Oberfohrenom wo stejišcżu němskonazionalnych rozrěčenje měł. Po tymle rozrěčenju je Brüning sacżischcej měł, so budże dźel nimskonazionalnych sa kabinett hłosowacj. „Deutsche Zeitung" pak suowa pschipowěda, so so Brüningowe knježerstwo bórzy powali a so so po możnosći bórzy nowowólby wunusuja.

Frakcija němskeje ludowneje strony je zwólniwa z demokratami a socialdemokratami koaliciske knježerstwo wutworić.

Wjednistwo frakzije němskeje ludowneje strony w sakskim ječnje je krajnenu wjednicej demokratiskeje strony dr. Külzej na jeho napraschenje wotmołwiło, so je zwólniwe, hromadźe z demokratami a socialdemokratami se słědowazymi wuměnjenjemi sakske krajne knježerstwo wutworicj:

1. Sakske zhromadne hospodarstwo dyrbi so kóždeho nowcho pocżeżenja smintwjc.

2. Wuprawa krajnych finanzow dyrbi najwyschschi sakoń samolwiteho statneho wjednistwa być.

3. Personalna politika ma so po wěznych sašadach wodźicj.

4. Bjesdźełocżi ma so na skutkniwe walchnje wobarać.

5. Gmejny dyrbja so w nastupanju hajenja spomožerstwa z hinaschim rozdźelenjom cżežow wołóżicj.

6. Twar wobhdźelenjow ma so z wobzetbitym sameŕom na wožiwjenje privatneho twarjenja spěchowacj.

Borsig němske knježerstwo powalił.

S podpismom „Borsig Müllera—Wissela powalił", je Barlinski „Vorwärts" list wozjěschcał, kotryž je pschedsydu němskich dźełodawarskich swojskow, z Borsig, sapoczatk měrza němskemu finanznemu ministrej Moldenhauerej napisał. Wo nim so praji, so so **powjetschenje schinoschtow sawěsćenje dźełonjemjerjow z położenjom hospodarstwa njehodźi njesćcj,** a je wono tohodla njemóże pschi jednanjach pschedsydźidowa sawěsćenje dźełonjemjerjow powjetschenjom pschinoschkow psches hižo wurjadnje wulku měru pschihłosowacj. „Vorwärts" ma tónle Borsigowy list sa pohnuwadło počżinanja měschćanskich stronow, kotrež so sapowědźachu, so **z** knježerstwowemu naczisku wotcżicj, kotryž bě so z hłosami jich ministrow wobsahnuł. Wostachu pschi kompromisowym namjecze, tak so k jtamanju dóńdże. „Vorwärts" dale praji, so němski finanzny minister Moldenhauer njeje ani kabinettej, ani němskemu kanzlerej, ani dźełowemu ministrej wopschijeże Borsigowho lista dźełesł, a Moldenhauera namołwja, so by należnosć rozjasnił.

Sakski sejm.

W poćeżenju 1. haprleje so najprjódy kommunistiski namjet wotpokasa, kotryž wobhnadźenje sa pschedźenje pschećiwo paragrafej wo wótčerjenju a wotstronjenje tehole paragrafa w nowym tkhostatiskim sakonniku žada. Dale so dwaj kommunistiskaj namjetaj wotpokasachtaj, kotrajž běschtaj pschećiwo postupanju polizije pschi poslednich demonstrazijach sauerjenaj a žadaschtaj, so bychu so sajeći na swobodu puschczili. Sa to so němskonazionalny namjet pschija, kotryž knježerstwo namołwja, so by se wschěmi sakonskimi srědkami kommunistiskim nabožnjosćam sadźerżało a je podwjasało.

Kommunist **Schneider** wo kommunistiskim namjecze **na rospuschczenje žejma** wosprawjeschcze, pschi čimž wo politistim a hospodarskim położenju rěčo namjet poruczowasche.

Nazionalneho sozialista **Killingera** z wuměrčhazymi wudmanni powitachu. Sozialdemokrata Kautzscha pschedžyda k porjadej sawoła, dokelž bě Killingera komikarja mjenował. Rěčnik praji, so so pod sarjadowanišim knježerstwom njesmě wo hospodarskim planje wobsamknyć. Tohodla dyrbi so praschecj, hacž je nětkole sčyła možno, nowe knježerstwo wutworicj. **Wulka koalizija** so njeje poradźiła, dokelž je so jej němska ludowa strona sapowědźiła. Namjetej na wusmolenje Schiecka za ministerskeho pschedžydu su nazionalni sozialistojo sašadnje pschihłosowali a su swoje powschitkownje znate wuměnjenja wosjewili. Tola też połnyt se Schieckom njeje so w posledninju poženjenju sdźerżachcił. Rěčnik demokratam porokowaschc, so ju sa to samolwiesći, hdyž so žane antimarxistiske knježerstwo njesałoži. Rěčnik namjetej na rospuschczenje žejma pschihłosuje.

Kommunist **Renner** hischcze ras sa namjet rěči a pschipowědźi, so budże so jeho strona wurađenju hospodarskeho plana pschećiwjowjeć.

Demokrat dr. **Kastner** nazionalnemu sozialistej Killingerej wotmołwi, so je Büngerowe knježerstwo antimarxistiske bylo, a so demokratojo njejsu nicżo **pschecziwo** tomule knježerstwu cżinili. **Nazionalni sozialistojo a jich pschiwiš mjez němskonazionalnymi a wjetšnym ludom pak žu Büngerowe knježerstwo powalili.** Hdyž nazionalni sozialistojo nětkole z hospodarskimi strachami pschi wutworjenju wulkeje koalizije hrožu, dyrbi so jim rjec, so ju žami w hospodarskich prašenjach pschez pschecziwo žamžnemu knježerstwu hłosowali. Hindenburga žu na njeskhschane waischnje wohanili. Tohodla dyrbja so nazionalni sozialistojo hladacj, wo Hindenburgu rěčecj.

Sozialdemokrat **Liebmann** kommunistiskim najeśdam nadschecżiwo stupajo praji, so **sozialdemokratojo** sa jenym postronkom hromadźe z **kommunistami** a nazionalnymi sozialistami njepodcżahnu. Hdyž **smeja** sozialdemokratojo rospuschczenje za mjne, budża **to žami** namjetowacj. Hdyž nazionalni sozialistojo praja, so statne hospodarstwo njemóże 54 miljonow hriwnow njecej, kotrejž sozialdemokratija za sozialne nadawki žada, ma so snapschecżiwicj, so žu so tele žadanja na podłožu wobsamknjenjow cżinile, *kotrejž je jejm* **z nazionalnymi sozialistiskimi hłosami pschijał.** Rěčnik dale pschipowědźi, so budża so też sozialdemokratojo wurađenju hospodarskeho plana pschecżiwjowjeć, dóńdź njebudże nowe knježerstwo wutworjene.

Namjet na rospuschczenje žejma so na to pschecżiwo hłosami kommunistow a nazionalnych sozialistow wotpokasa.

Bomba při Barlinskej radnicy haprleiski pryzl.

Kaž je so hižo sdźělilo, **je w nozy k pondźeli w nozy** wokoło ½1 hodźiny wrótnik Barlinskeje radnizy při hischcze wotewrjenych wrotach hłownego sałboda w kralowskej dróży pakśik namakał a jón do swojeje loże donjesł. Hdyž bě sawalerskiu papjeru wotstronił, podhladny pikot zkyschesche. W nim tohodla mihł nafta, so by paket niobł helfku maschinu wopschijeżeł. Wón policiju a wohnjowom woboru telefonisy sawoła. Policija a wohnjowa sawrje, dokelž bě so powěsćej wo namakanju helfeje maschiny kuże rošcżerila, a so wcżiny hnydom psched radnizu sdźeża.

Wohnjowa wobora paket wocżinischi dwaj wulkej kanjenjej a dwě konserwowej tyšy namaka. W jenej tyšy bě elektriski licżazy cżašnik, kotrehož pokasowarjej běschtaj na 0,4 a 1 sekundy stajenaj. Cżašnik bě z koprowym grotom z batterijomaj sacżuwju lampow a z drohej konserwowej tyšu swjasany. Dokelž so pschiprawjenje sdasche helfka maschina być, so też politiski policiji powěsćej da, z kotrejež nětkotsi sastojnizy pschihłosčechu a namakanu material dokkadnje pschepytachu. Pschi tym spóznachu, so druha tyša njebě je połrovm abo dynamitom, ale je wschědnej zahrodnej pjerschcżu pjelnjena.

Na kartonowym wěku bě adrežowa zedła, kotraž bě je cżornej barbu dospołnje pomalana, so adreža njebu spóznać była. Po chemiskim puczu chodża spytacj, barbu wotstronicj, so by so adreža wotkryła. Po sdaczu je muž

paket na njenowanje nastwa położił, kotryż je so wróćiła wopraschał, hdyž może pschenozamołwić. Muž raschischcej njerodneho człowjeka cżinjesche.

Italska so bróni.

Wokoło konza haprleje w Italskej schtwori fischjaki a dwaj podmórskej czołmaj najnowischeje konstrukcije s łódźerje na morjo puschcza a do wójnskeho łódźstwa zarjaduja. Dwaj cżołaj pauzerowanaj fischjakaj njenje „Finne“ a „Zara“ dostanjetaj. Tejle njenje na Juhosłowjanow roshorjejo fluktujetej. „Finne“ a „Zara“ stej pódmórskej wójerje pschi Adriatiskim (Jadranskim) morju, slej kolowokoło s juhosłowjanskim krajom wobdatej a rćetatej juhosłowjanszy „Rćka“ a „Sadar“. Pschi zwótowej wójnu be jein wobydlerstwo juhosłowjanske. Pschi mérowym jednanju je Italska dozpita, jo je so Sadar Italskej pschirjekł a Rćka žo samostna republika sćinika. Hdyž bé so lćdma léto minyło, italszy dobrom ólinyu Rćku je strony morja wobleschtnychu a žo nésta swarjowachu. Wot teho cżasa je so juhosłowjanska rćcz w Rćzy a Sadaru je wschém žrdkami potłaczowała, so by so wobydlerstwo pschelitalszcżo. Po poswdżenju wészwitlowych łu fischjakí najdospotnischi typ, kotryż je so dotal na italskich łódźerjach natwarił. Sa jich puschcżenje na morjo so wulki giwedżerć pschihotuje. Kaž je widżecz, njeje Italska žanoho cżasa schubita, so by so bronita, mjes tym so na Londonskej łódźinowej konferenzy weibrowanje pschi wschech wobstojnodżecych a snjezenje zoleje tonnaze na najnischu liczbu pschihotowdasche. Na druhej stronje pak so Italska na morju se wschej mozu broni a pyta swój program za twarjenje wójnskich łódźow hacz do lća 1935 dopjelnitcz. Buschcżenje nowych schtyrjoch fischjakow wopraschenjesa prénju etappu tohole njewobmjesowaneho namórskeho bronjenja.

Koncil w Pétrowskej cyrkwi w Romje.

Banuj je žebi wotmyślił, w nalécżu 1931 ékumenisti koncil swona twolacz, kotrehoż wunadżenje je so w lécże 1870 z wudyrjenjom némsko-franzowskeje wójny pschetorhło. Po nowinskich sdżelenkach budże koncil we sedmaych pschedmjetach jednacz: 1. Sćiwjalocżne satamanje kezarstwa; 2. połłocżenje wobstejazych schijizmow (wotschcżepjenjow); 3 wobaranske naprawy pschecżiwo slemu, kotrejž zyrkwi hrozy; 4. wulnpjenje jich natolow; spjatocżne pschipowdżenje prawoje wéry. Pschi tonzilu dyrbja so wschitzy katolizy patriarchojo, arxybischopo a bischopo wobdżelicz, dale kardinalojo, kotriž njejsu bischopo, a generalojo nabożenskich rjadow. Konzil smeje drje jako hlowny nadatk, sćazady katolskeje wutczby w pomérje k statej a k nowocżasnym sajatkam, hojpodarskim a moralskim wuczbam pschipowdżecz. Konzil žo najtcerje z enzykliku na konzu bamżowoho jubilejskeho léta jawjedże. Konzil budże žo tez tón króć w Pétrowskej zyrkwi zhromadżecz.

Nadpad chineskich banditow.

Zakostne hrozniscże je cżrjoda rubjeżnikow złuczila, kotraž je město Nowangczan we wjeczornym dżelu honanskeje provinzy nadpadła a wurubila. Banditow žu kichesczijanskeho cżinjelskeho duchownoho a schulskeho pschedstejczerja pomału zadracżowali, žu méschczanskeho žurdnika z warjazym wollom poleli a wjele pschekupzow na kreslazne waschnje tkónzowali. Tši žobustawy chinelskeho tutkrajneho misionstwa, Americżanki miž Gemmell a jendżelskeju mandżelskeju Portepus šu zajeli a wotwjedli. Boja so jara wo jich žiwjenje. Wotdżelenje knjezerjowowych wojakow je žo z Cżangcze sa rubjeżnikami puschcżilo.

Ze Sérbow

W **Budyschinje**, 2. haprleje 1930.

— **Wo wjedrje.** Na pscheménjenje naschcho dotalneho wjedra hischcże nicżo njewotkaże. Wyschina nad naschimi stronami cżehnje žo hacż do Rulleje a wot tam hacż k lodowemu morjej. Tohodla duja wétry fće a symne s połnocy. Wo dnjo wschak pjonzo rjenje wobrjewa ale w nozy žamo njejerinje. S wjeczora Europy sejí hylna nużina, nima pak mozy dosej, wyschinu nad naschimi stronami wulłocżicz, dokelž ju wyschina nad ranschej Europu wožebje skruczuje. — Jutrje schwórk zhładza 5,33 hodż. hłonczko a zhwa žo 6,35 hodż. Mésacżk zhanja dop. 7,07 hodż. a thowa žo w połnocy. — Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 745, hygrometer —1, thermometer we dnjo +17. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 745, hygrometer —4, thermometer w nozy +1. Wuhladny na žuhe wjedro.

— **Sa krajnoschudniskeho direktora** pschi Budyschim krajnym žudniszwje bu dotalny hamtskożudnik rada krajeseho dr. Albert Runold Omar Heiber w Nowym Mésce k 1. haprleji 1930 pomjenowany. — Knjes justizny wyschi schi straznischtr Wicżas je wot 1. haprleje 1930 sa prénjeho justizneho straznischtra pschi Budyschim hamtskim žudniszwje powyschony.

— **Spadowaza liczba dżeci na Budyschich ludowych schulach.** 21. mérza wopuschczi Budyske ludowe schule 324 dżeci. Pestalozziju schulu wuhodżi 44 hólzow a 72 holzow, Lessingiu schulu 71 hólzow, Lutherju schulu 50 holzow i normalowe schule a 11 hólzow a holzow je powonzneje schule, Fichtowu schulu 19 hólzow a 11 holzow, Tachantsku schulu 24 hólzow a 22 holzow. Wczerzowschu wukwu 1. haprleje žo male dżeci na tudomnych schulach pschijimachu. Satsupilo je holzow do Lessingskeje schule 119, do Pestalozijskeje schule 90, do Fichtoweje schule 32 a do Tachantskeje schule 33, hromadże 274. Holzow je sastupilo do Lutherskeje schule 103, do Pestalozzijskeje schule 90, do Fichtoweje schule 29 a do Tachantskeje schule 30, dohla 252. To je létka doszpła 526 do schule sastupjenych dżeci w Budyschinje. Loni sastupi 683 dżeci do schule, jich je létka połoschim 157 mjenje.

— **Lótnoschenje skały.** Zyle blisko wotpalenego domu za bydlenjanjemérjazych na Schpréwinej haży pschewisowatu skału wotbiwaja a wotnoschuja. Kóždy jenotliwy kaunjeń wyrbi žo s hamorom a kamedlom wotbiez a dele puschczesz, dokelž na tutym mésnje njeje mózno, skału rosdżelecz. Dotal žu nébže 2000 zentnarjow kamjenjow swotnoczyli.

— **Dobycże wo 300 000 hriwnow.** Polozja leża cżo. 4785 sakskeje krajneje lotterije, kiž je póndżelu cżehnjesche 1 50 000 hr. a 250 000 hr. premije, potajkim je 300 000 hr., je do Dschacża padnuła. Sbożowni dobywczerjo su wschitzy dżiwadżerjo a dżela bjes dżela. Druha polozja loża padże do Miłchnja.

— **Sawrjeny pucż.** Sawrjeny pucż s Kamenzkiż do Drożdżija je dla wuskpowanja na Kamjenzkich honach wot 2. hacż 7. haprleje sawrjeny. Jtżdny wobchad pokasuje žo na Budysko-Wósparjsku statnu dróhu.

— **Sawrjeny pucż.** Sawrjeny pucż se Sémjeczkeje do Wudworja je dla wuskpowanja wot 1. hacż nasttcże do 10. haprleje t. l. sa wschitkón jśdnym wobchad sawrjeny. Wobchad pokasuje žo na poblanske pucże.

— **Wupuczowanje do samórskich krajow.** W lécże 1929 je w Sakskej 2490 wožobow do samórskich krajow wupuczowało. To je 225 wožobow mjenje hacż w lécże 1928. S sydeje Némstkeje je w lécże 1929 jenoż 47966 wožobow do samórskich krajow wupuczowało pomjo 56786 wožobam w lécże 1928.

— **Zdżeleńki z posedżenja mésczanskeje rady 1. haprleje 1930.** Wot pónd̄zele 7. haprleje 1930 zawjedże so za mésczanske pisarnjo tak mjenowany wobkhodny cżas kaž w zaúdżenych létach. — Mésczanska rada dowuradzi wo hospodarskim planje 1930. Hospodarski plan so w dokhodach a wudawkach na 5 553 944 hriwnanni wuruna. Wón je potajkim wot nékotrych lét préni mésczanski hospodarski plan, kiž so njewobzamknje z deficitom, kiž so njeby z pomjanymi dokhodami kryl. Zo by so tole zmóżniło, dyrbješe so pola wschitkich mésczanskich wobkhodow khudtro na wudawkach intować. Tola z tym njebéše hišcze wurunanje mjez dokhodami a wudawkami doczete. Dyrbješe so hišce wjacy srédkow ke kryću njedostatka prihotować. K temu ma so dawk na kóżki za wjesé a piwowy dawk powyšić, dale ma so k płaczenam za elektriski prud 5 procentow pérjazyć. Tuchu pérjazk ma so jenoż wot mésczanskeho wobydlerstwa, jako socialny pérjazk zbérać. Njepotrjebchi potajkim wjesne wobydlerstwo. Skónčenje ma so hišće dawk na wodowody położić we wysokosći 3 proc. mérowcho podruznikskeho pjenjeza, kiž so jako pódlanski dawk woznamjeni a ma so sobu na podruznikow położić. Wón zbéra so zdobom z podruznikim dawkom. Pschedawša predloha dla powyšenja srédkow ke kryću za 10. decembra 1929 z tutym spadnje. — Mésczanska rada pschihosuje skónčenje k predaću khéže na Slemborščanskej drózy 105 k.

Žonjace wumélstwo a žonjaca zamóżnosć.

Wot štwórtka 3. hač do soboty 5. haprleje wotmjewa so w „Krónje“ w Budyšinje zajimawa wustajenca wudélkow pilnych žónskich rukow, zo tež my Serbja njemóžemy tu hjez kedżbnosće nimo hić. Dadźa tam tola tež wjele serbskich drastow wustajenych a při swjedżeńskim programje wustupja tež naši serbscy rejwarjo a serbsko Sokołki. Z wosebitym zajimom budźemy sebi smėć wobhladać eyle nowe módy w serbskich drastach za tuto léto. To wżo tež naše serbske žony a holcy na wustajeńcu hić nawabi. Wosebitu kedżbnosć počehnje na so katolska njewésta w swojim krasnym wuhotowanju a jeje družki, kaž tež wšelake druhe rjane drasty. Docyła namakaće na wustajeńcy wšitko, štož do žiwjenja a powołanja žony a holcy słuša. Wot cyrkwinskeho wumjelstwa hač k nowocżasnym potrjebam je wšitko zastupjene. Na kóždy pad móže kóžda žona a holca na wustajeńcy wjele nawukny. K zabawje wopytowarjow poskića so wšelake rjane spéwne, wumélske a druhe wustupy. Serbski program poskići so pjatk, 4. haprleje wječor wot 8 hodź. ze serbskimi narodnymi rejami rejwańskeje skupiny Budyskeje „Nadźije“ a rhythmiskimi zwučowanjemi Budyskich Sokołkow. Sobotu, 5. haprleje budże wustajeńca wotewrjena wot 9 hodź. hač do 3 hodź. pop. Tu je tež za wjesne serbske žony dobra příležnosć, wustajeńcu wopytać.

S **Wělšecz.** Na méjnje žiwoje khłostanje bohat k pjatk wječor po 10 hodź. pjany, kiž žiwoje jédne kolo cżežkjo na statnej dróhy do Budyšchina napschečujo skerjnemu automobilej do puća sabéja. Na jóžo je wjednik wupadł a anta a wotkoji pschetwarjenemu pěšchemu nékotre spalene plišty. To je jemu po wschém spaczu strowotnu wróżiło, pschetoż wón žiwy žo na žiwoje kolo a wotjedże.

S **Budestcz.** Njejboże z motorskim kokom sta so njedżelu dopoldnja psched zyrkwju, jako ludźo wotcerkwjachu pschijdżechu. Jako cżrjódy kemicherjow z zyrkwje pschijdżechu, pschijdżeše motorowy kolesaż z Budyschina a zajeschce do Roswodża. Hacżrunjeż wón signale dawasche, nabéża jedyn z muzjskich, kiž w cżrjódach pschi dróhy stejachu, jemu runu zamuhu do koła. Dla nahłeho zaspinanja so

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

77] (Pokračowanje.)

Mjes tym bé stónczenje wocżakowany wokomik pschicżakank. Dwaj zyrkwjerjo pschinjeseschtaj drjewjany truhlik, kiž bésche nimale wusti; jo by mjedwjedź martrarjowe wutrobno dożahnyć mohł. — Na to pschiwobydżechu Chilona, abo rkerscho jeho pschiwuležachu. Dokelž bésche jeho kulzy dla pschetrateje cżiwile rosmjezowjene, njemóżesche bjes podpjery hicź. Jeho pschibichu tak pješónje na truhlik, jo wezišpni Augustianojo mózachu jeho halke widżecz, hdyž bé truhlik wušchénjeny. Ale jenoż mało spójna w nahim starczu nébdżischeho Chilona. Kóżda kapka krwe bé žo z jeho wobliczа pominyła; po bélej brodże rounjesche žo cżerwjena nicż krwé, žiéd, kiž bé wutorhanje jatyka zawostajiło. Pschewidna koża potrywnasche lédy kóżde, a wón žda žo wo léta sstarjeny. Ale zkoro hischeze wjetsche bé pschemėnjenje, kiž bé žo z jeho ryżami stało; nébdy tak słojtniwje, wecżnje njemérnje wotkoło hladażej wocżi wuzżiwajschej mile žywotko, a jeho z bolosczu sczehnjene wobliczo bé bojasliwje zhlédżażeho wuraża podobło.

Do tuteje roskateje wutroby bé nasttkesczo nér zacżahnyk. Nichtó žo njeżmélesche, pschetož tutón fischizowany bé wschón tajki cżichi; wón wuhladowasche tak ziazy, tak bjespomotny, tak zlaby a pokorny, so žo wschitzy nimowólnje praschachu, hacż trasch je trjeba, mrétzazych hischcze cżiwilowacz a na fischiz pschihiwacz? Cżrjódy ludu njelcżachu. Pešlinus wobroczi hlowu na lżwo a na prawo a scheptasche i hróbu sajaty: „Widżiesze-li, kak mrésa?“ mjes tym so druhy Augustianojo na mjedwjedża cżakachu a žebi skradżu pschesachu, jo by jo tole dżiwadło búrzy złonczilo.

Mjedwjedź pschicżampa stónczenje do arény. Wón kiwasche s hluboko potkilenej hlowu a hladasche koldokoło, jako by nésto pytał. Stónczenje wuhlada fischiz a na nim nahe cżélo, a wón dżesche pomałku na njo. Pschi stupje fischiza pak puschczi žo na pwdnjej pazy a borczesche. Wésche tak, jako by žo w tutej swérżajsej wutrobje néschto każ žobuzacżesze i tajkimle wobuzkskim fiwkom cżłowjeka słuchżowało.

Zyrkwjerjowi wotroczży fpytachu jeho i wokanjom na Chilona wuschesatwacz, lud pak njelcżesche. W tutom wokomiku posdżiny fischizowany še žwobodnym pohibnjenjom hlowu a roshladny žo po amphitheatrje. Na jenej s najwyschschich rjadow žo sakaji jeho spohladnjenje, a s hłuschżimi wodyhnjenjom sdżehasche žo jeho wutrobno. *S wulkim spodżiwanjom widżachu pschihladowarjo, kak* dżesche wjesołu pohnémluk po jeho mjeswocu; i jeho cżoka sda žo nékaka jasnosć każ błyschczaty wénz wukhadżecz, a s k njebju złożenju kanuzeju wocżow wuronischtej žo pomałku dwé wulkej łzy.

Wón wumrė.

Tu sawoła dalóko a schéroko złyschonmy muzikt hłóš wot horjeka dele:

„Pokoj martrarjam!“

W amphitheatrje knjezesche njelcżenje.

XXXV.

Nero njesché žo wotmyślenja, po skónczenym zwjedżerskich hrach do Achaje wotjécz, widal, a jeho myśle zabérachu žo pospschi s pucżowanjom a s grekiskimi spéwami, kiž chyschze pschednoschowacz.

Też pschi łoscżinje, kotruż wuhotowa Nerwa na pschedwjeczorje posledneho pschedstajenja ke kżorowej cżesći, wczasnu wurjadnje wo tutej należnosći. Nero, kiž bo mjesto wutmeschowanja Grekoto strachowasche, bé žo we poslednim cżasu sajo Petronijej pschibliżiż a pschi jédzi žebi dorasnje žadał, so bé žo jeho prjedawschi lubostnik jemu snapscheza wuzżudnył.

„Mi je, jako bych hacż dotal jenje żiwy njebył“, rjekny Nero, „a jako bych so w Grekkej dyrbjał znowa narodżicz!“

„Ty wosrodżich žo k nowej zławje, k njeżmjerinoscżi!“ snapscheżiwi Petronius.

„Ja žo tobo nadżijam a pscheju žebi, so by Apollo njeseżerliwik. Cżuu jemu, hdyž žym žo nawrócżił, kekatombu woprowacz, kajkaž bo hischcże žanemu bohu hacż dotal woprowała njeje.“

Scebjnus deklamowasche j Horaza:

„Sic te diva potens Cypri
Sic fratres Helenae, lucida sidera,
ventorumque regat Pater“ *)

* Njech pschewodża cże Cypernska mózna bohowka, a bratraj Heleninaj, błyschcżate hwézdy a wotcz wétrow,

„Łódź steji hižo w Neapoli w pschistawje!“ rjekny Nero. „Ja bych najradscho hižo jutrje wotjél!“

Tu postawy Petronius je žiwoho žydka a prajesche, hladajo prosto kżorej do wocżow:

„Dowol jenoż, bójšt, so prjedy hischcże kważny žiwjedżeń wuzwutuja, ke kotremuż pschede tyschcżemi dwórjanow tebje pscheprošchu.“

„Kważny žiwjedżeń? Kak to?“ wopraschа so Nero.

„Kważ mojeho žotjinza Vinicija j dżowku Ligiskeho krala, z twojej sastawu. Wona drje je tu khwilu nje jastiwje, ale i prénja njemóże žo jako sastawa w jatwje dżerżecz, a i druha by ty tola žam Viniciji poruczł, kiž s njej wożenicz. Dokelž su nékto twoje wobsahnjenja runje tak njepowalne każ wuprajenja Zeuża, to ty je s sastwa puschejšich, a ja wuhotowju kwaš.

Symnokrejnosć a mérne žebjewdomjo récżałego ristrašchijchtej Nerona, kaž jeho stajnje satrascheche, khwi něchtó na tole waschnje k njemu récżesche.

„Ja wém“, wón prajesche, i wocżomaj podlohu pytajo. „Ja žym hižo na tu holzu pomyślił a na toho hobra, kiž je Krotona sadajił.“

„Potom staj wobaj wumoženaj!“ snapscheżiwi Petronius smérom.

Tola Tigellinus pschińdże žwojemu knjesej na nozy.

„Wona bu po kżorowem pschikasu sajata, a ty tola žam prajisch, Petronijo, jo žu rossudżenja kżorowe wopowalne!“

Pschitomni womjelknychu; wschitzy znajachu Viniciju a bechu nékto wczipni, kak bo ta wéz wotwrocżi.

„Ty by tón, kiž je po smylenju a pscheczżiwo kżorowej woli ju sajał, dokelž jakonjow njesnajesch“, snapscheżiwi Petronius i dorasnom. „Ty wschak žy naiwny, Tigellinie, ale znadź njebudżesch chżyć wobkrucżowacz, jo je Lugus Rom do popjela pschewobroczita, a hamo, by-li ty to wobkruczicz chżył, to cżi kżor tola wérił njebu.“

Ale Nero bé žo mjes tym sbrabał, a jeho krótkowidne

„Petronius ma prawje!“ wón prajesche.

(Pokračowanje sleduje.)

...ius ſ motoriſkeho kola wjerhnjeny a wjednik pſchiſtupi ...ho koło. Na ſwoje ſo nichtó njeſtrani, jenož motorſke koło ...o wobſchkodźi.

S **Bukez.** Sſwérny podrunik je železniſki ſaſtojnik ...andrij Hänſel na wotpočinku. Dnja 1. hapreje bě ſche ...25 lět minyło, ſo wón w domje tudomneho ſchewſkeho ...ichtra Jana Měrczina bydli. Wón ſaſtawaſche pryedy ...ſchehodnu ſłužbu w Kolowſy, dónjž ſo tuto mětſtu nje...owiſtowi ſ natwarjenjom železniſkeho muſta. Knjeſ Hän...el je nimo teho hiſchcze najſtarſcha wobzoba naſcheje wſy. ...ſamé tola w tutym měſtazu ſwoje 87. narodniny ſwje...ſcheć. Wón wjeſeli ſo hiſchcze dobreje ſtrowoſcze, jenož ...ſchenje trochu popuſchczuje.

Z **Radworja.** Je nětko hižo něſto časa, zo ſtej hra...iney z Elnſiedel wumrěłej. Wčera, póndźelu, při...ło nětko nowe knjeżſtwo, baron z Welck, do Rad...worſkeho hrodu. Ryčeſkubło pak njebudże wobdźě...ć. Tute zmeje też dale knjez Ehlich wotnajate.

S **Gjornecha Hodlerja.** Sandźenu póndźelu popołdnju ...ſchi: rěſnik Köhler ſ Njeſwačidła na deſkowanym ...wu je ſwojim konjom ſ Budyſchina domoj. Njedaleko ...ſchijneho pucża poła Khejna pytnу wón, ſo je ſo wój...ſtf wotčinił. Kóń ſo ſplóſchi a cžerſcheſche po horje dele. ...Köhler dyrbjeſche wos ſpinacz, ſkoči dele, pabže a twoſta ...mylu hiſch wódomja leżo. Wórły **pel** ſażo k ſebi pſchiſtr...ſe. Kóń bſche dale cžerił a do wrotow Cžornohodźerſkeje ...mantnje ſałožił a je pſchetamał. Knjeſ njeby nicžo...Köhler je na kolenomaj a rukomaj ſranjeny. Wulki dźiw, ...e ſebi njeje ſtawy ſłamał.

S **Njeſwačidła.** Dźeńſa wjecžor ½8 hodź. pokaże ...o w naſchim Božim domje ſjany Paläſtina-film wo ...Swjatym kraju a ſkutku luboſcze wótża Schnellerja". ...Pſchedwjeſelenje traje dwě hodźinje. Kſtuſche, kiž wo...da ſpěwa, ſu na programmje wocžiſchczane. Program ...ſłuži ſa doroſczenych 50 pj. a ſa dźěći 25 pjenježkow. ...Khowajny a wobkładajmy ſebi wobraſy ſwojatcho kra...a! —

S **Hucžiny.** Njeſboże ſ motoriſkim kołom, kiž mohło ...ſče ſ hórſchim ſcžěhwkam dowjeſcz, ſta ſo njedźelu pſched ...rom pſched tudomnym Wolfez hoſcženzom. Wulki ...ſi poſ motorowemu kolešarjej ſ Lubija, kiž mě...ſwoju mandželku na ſoſijniſkim ſpedle ſpedžo, do koła ...pſchi padnjenju ſo motorowy kolešaŕ jenož trochu ..., jeho žona pak ſe ſtróżelemi woteńdże. Tuto ...dopokaſnje ſtrowa, tak ſtraſchne je, hdyž ſudźo ...o dróhi ſiwobodnje wokoło běhaż dawaju. Po ...dźenju ſchłody na motoriſkim kole mójeſche kolešaŕ ...ej jomu dale jěcz.

Lubija. W poſpodźenju měſchczańſkich ſaſtupjerjow ...o rozjemi, ſo ſo njekrytу defizit w hoſpodaſkim pla...i ſe 1929/30 wot 133 000 hr. najſkerje na 70 000 hr. ...mi, kaj ma ſo na nowe ſticzbowanje ſtajicz. Toho...a budże móżno, też w ſiežeſkim lěcze 1929/30 też ...e jenož 100 procentow pſchiražka k leżownoſtnemu a ...emjeſtwoſtemu dawkej ſběracz.

S **Lubija.** Pſchichodnu njedźelu 6. hapreje ſu we ...ſchim měſeże wołkhody wotewrjene. Sa wobſłużbu nje...u je pſchedawaliſi cžaſ w ſjawnych pſchedawarnjach ...oſtajeny wot 12 hodź. pſchipołdnju hacž do 6 hodź. ...pjerkr.

Z **Khróścże.** Naſa wjesna nalutowarnja, kiž pri...uſa zwjazkej tataŕſkich drużſtwow w Drježdżanach, ...oſnje zaſnđzenu njedźelu ſwoju 72. hłownu zhromaż...iznu. Pſedſyda, knjez Lebza Khróścżanſki, ju wo...ewri, wſitkich wutrobnje powitajo. jkoda, zo bě ...ak ſtabjo wopytana. Pſichodny króć budźo ſo ze ...ſłeſki worjewić. Zwjazkowy reviſor k. Wićaz ze Drježdżan bě z protokolantom. Knjez Wawrik ze Nuknic jako pſedſyda dohladowarſtwa poda bilancu ...a lěto 1929. Złičbowaŕ, knjez Skala, pak ju pſečita. Wona je ſpokojaca. Lětny wobrot wučini 1 270 801,57 ...arjowkow. Ličba ſobuſtawow je tukhwilnje 403. Bi...anca ſo za dobru ſpózna a pſedſyſtwo ſo wuſwo...bodźi. Na to ſčěhowachu wólby, pſeco „najważniſi" ...dyrbjachu wſitkich poſedźerjow a zhromaż...iznow. Ze ...pſedſyſtwa mějeſtaj knjez Wjeńka z Khróścże a ...knjez Lěſnaŕ z Łuſca wuſtupić. Wonaj ſo znowa wu...zwoleſtaj. Do dohladowarſtwa přindźeſtaj zaſo kk. ...Nuknic a Domž ze Sinjeczkec, za k. Wornaŕa Kukowſkeho přija k. wyſſi wučeŕ Słodeńk wólbu. ...Jako 4. dypk dźeńſkeho porjada mějeſe ſo nowy ſta...t ...ſkeho krajneho zwjazka z małym přemjenje...m přijeć. Snadna lička přitomnych pak nochcy...

ſo zamołwjenje za to prowzać. Tuž wotſtorči ſo přiječe na wurjadnu zhromaždźiznu, kiž ma ſo w bliž...im času powołać. Na kóncu napominaſe hiſče k. pſedſyda k prawej zlutniwoſći, dale zo by ſo wja...cy ſobuſtawow dobyło, kiž chcedźa ſwěru z nami dźěłać. Tajkim ludźom, kiž wo nowej inflacziji rěča a barbja, dyrbjało ſo kruče napřeco ſtupić. Tuči dźě...ſ najbóle ničo nimaju, zo bychu něſto na dań dali. Druhim zlutniwym hiſče wotradźeja a z tym wulki njemjer do ludu noſa. Stabiliey naſich pjenjez žadyn ſtrach njehrozy. Nawopak, hdyž ſo naſcheho deficitowoho hoſpodarjenja wotrjeknjemy, a porjadnje z naſimi finanzami dźěłamy, hdyž produkcija a přetrjeba ſej nimale wahu dźerżitej a přichodne poměry docpijeſ, potom budże za nas lěpje. Přeco hiſče płaći přiſłowo: „Łutuj, hdyž maſ, a změjeſ, hdyž njezmějeſ."

Z **Khróścże.** „Serbosław" přeproſy njedźelu po...łdnju k měſačnej zhromaždźiznje. Zešła bě ſo cy...ač črjódka ſobuſtawow a hoſći, wjacy po prawom, ...ež ſmy wočakowali. Wosebje mózachmy rjanu ...ičbu horliwych ſtudentow powitać. Z radoſću wita...my jich do kruhow naſich ſerbſkich towarſtwow. Nawopak wočakujemy też, zo běchu ſerbſke towarſ...twa zaměry ſtudentſke prawje ſpóchowałe, jich ſwjedźenje a ſkhadźowanki wopytałe atd. Pſedſyda poda najprjedy rozprawu zhromadźiznow župy „Mi...chał Hórnik" a „Domowiny". Woprawdźe wjeſeli ſmy, zo je ſo pſedſyſtwo „župy" po naſim zapoda...tym přeču tak ſtworiło. Też z pſedſyſtwom „Do...mowiny" ſmy dospołnje ſpokojom, a přejemy jemu prawje wjele zhoża do přichoda. Chcemy tutu naſu hłownu organizaciju ze wšěmi mocami podpjeraś! Wosebje nas zwjeſela, zo ſo połoja z přinoſka wot...wjeđże do župneje pokładnje. Nětk zaleži na towaŕ...ſtwach ſamych, prawje wjelo ſobuſtawow dobyć, ...dyż móżemy wěſty dźěl pjenjez za naſe poměry wu...żiwać. W ſrjedźišću ſtojeſe přednoſk knj. ſtud. phil. Henčla z Kozarić. Jeho thema: Što powěđaju nam wšelake legendy wo ſwj. Wjaczławje" běſe doſć jara zajimawy. W měrnych jaſnych ſłowach rſyſowaſe nam poſtawu tutoho pobożnoho człowjeka, ale też rje...ka a mócneho knjeżerja w Češkej. Wón je też nam z dobrym přikładom. We wjele cyrkwjach tamneho kraja jemu pobożny lud hołduje a jeho češeuje. Za ſwjatu cyrkej a luby ſwój narod je wón wšudże a ſtajnje njebojaznje wuſtupował. Mnoha liča rjanych, khutnych a też žortnych legendow dopokazuje, zo ma jeho češki lud doſć jara zaáč. Mjez tym bě też knjez Špitank k nam přikhwata. Na naſe přeče rěčeſe nam wo najbóle akutnych praſenjach politiſkich. Radźeſe nam, jara wobhładniwje a kedźbliwje być při rozſudże teje a druheje politiſkeje ſtrony. Na kónc rozpominachu ſo hiſče wſelake wosadne a cyrkwinſke naležnoſće. Dostojny knjez faraŕ přiſpomni, ſtož je čitał wo nowych powěſčach Terezije Neumanec Konnerſreuthſkeje. Z napjateje kedźbnoſći poſłuchachmy wuwjedźenjam. Z nadźiju, zo bya přichodnej zhromaždźiznje runje tak wulka črjóda přitomnych była, ſkónčichmy.

S **Kamjenza.** Póndźelu w Niegeſtſchej ſukelni 21 łět...nehо dźěłaczerja Brandta wobžarujomne njeſboże potrje...chi. Wón ſ lěwej ruku tak njeſbožownje do kraczkow (Krempelmaſchine) pſchiſtóże, ſo jemu dwaj porſtaj wot...otrhnjetaj a daſſchej porſtaj roſmječechu. Wobžarujomny młody cžłowjeſ dyrbjeſche ſo do khorownje podaś.

S **Bukojny** pola Wuſtich Sdźarow. Dołho wjazy nje...traje a wjeſ Bukojna ſo ſe ſenje ſhubi. Dokelž ſo wuhłowe jamy pſchezo dale žeru, budże nuſne, pobjedźnje ſiwnoſće, kiž ſu hiſchcze ſtejo woſtałe, ſwottorwaś. Pryedy wobſtejeſche Bukojna ſ 43 ſiwnoſćowu a nježeſche pſches 500 wobydźerjow. Dotal je ſo hižom 31 ſiwno...ćow ſ wuphčeſcžranjom wuhłowych jamow ſhubiło. Nětko maju ſo też poſłedźnje 12 ſiwnoſćow, kiž ſe wſchi...tni poſemi hižom dawno jamam ſłuſchcża, ſwotłamaś. Wjeſnjenjo roſſudża ſo pak, bycz ſ wuhłowym dźě...łaczerjom pak wuczahnu. Wjeſ Bukojna ſmě na 400-łětne ſtawiſny ſhładowaś.

Z **Kulowa.** W poſledńjej zhromaždźiznje němſkoſtatnoho zwjazka wójnſkich wobſkodźenych bu 7 to...warſkow za 10łětne ſobuſtawſtwo z přepodaćom di...ploma wuznamjenjenych. 17 ſobuſtawow doſta złotu abo ſlěbornu jehłu. Wokrjeſny ſekretaŕ Čiſacky ze Zhorjelca pokaza z ličbami, kajke njeſměrne dźěło ma němſkoſtatny zwjazk dźeńſniſi dźeń wukonjeć a toż wukonja.

S **Wojerez.** Wot 1. hapreje ł. ł. je ſo Kulowſki ſan...darmſki wotrjeſ ſ Cžiſſowu, Dubrjenkom, Lubhoſcżom, Sſuliſchczanami, Nowej Wſu (ſłóſchtrikeje), Bukkami, Kožinu, Sallowom, Ruchſkowom, Hóſkom, Kulowzom a Nuzami wot Wojerowſkeho ſandarmſkeho hamta wotdźěłił a ſo Werminghoffſkemu ſandarmſkemu hamtej pſchidźěłił.

S **Hóſny.** Dla naſtypowanja hłowneje wobkhadneje dróhi na dwórniſchczo, je wobkhad na pohrjebniſchczowu dróhu pokaſany. Na pſchekhodże jamoweje železniſkeje Buſkowſko-Liwjanſkeje ſchkleńczerńe dóńdże k ſtraſchnemu ſra...ženju. Wjednik jeneho automobila bě ſche hwiſdanje lo...komotiwy pſchepſchyſchał. Tehodła lokomotiwa auto ſhrabny. Wjednik wotewrje njeſranjeny. Druhe wožaby pak, kiž we automobilu ſjedźachu, ſo ſe ſchkleńczowymi kruchami ſck...ſachu. Auto ſo khětro wobſchkodźi.

S **Zymnja.** Bjedaŕ Arnoſcht Grózſa, kiž bě ſche nje...dźelu tydżenja ſ motoriſkim kołom cžełko injeſbożił, je nětko na ſwoje cžełke ſranjenja w khorownji wumrěł. We Krawczez wulkobjedaŕni wón pſched nětkotrymi łětami bli...dařſtwo nawukny a bě ſche ſwérny a pilny młodźenc. S derje wobſtatym pruhowanjom bu jemu ſmužkarſke, ſo we ſwojej rodnej wſy w tak młodych łětach ſamoſtatny ſcžinić.

S **Zymnja.** Bjedaŕ Arnoſcht Grózſa, kiž bě ſche nje...dźelu tydżenja ſ motoriſkim kołom cžełko injeſbożił, je nětko na ſwoje cžełke ſranjenja w khorownji wumrěł. We Krawczez wulkobjedaŕni wón pſched nětkotrymi łětami bli...dařſtwo nawukny a bě ſche ſwérny a pilny młodźenc. S derje wobſtatym pruhowanjom bu jemu ſmužkarſke, ſo we ſwojej rodnej wſy w tak młodych łětach ſamoſtatny ſcžinić.

S **Bukrauczij.** Sandźenu njedźelu w tudomnej lu...therſkej zyrkwi ſtuſche paczerſke dźěći ſwój kichczeńſki ſlub wobnowichu. S 12 dźěći (6 hólzow a 6 holzow) bě ſche 5 dźěći (3 hólzy a 2 holzy) tudomna lutherſka ſchuli wopytała, tamne dźěći běhu ſ Duboho a Kſtno...ho. Po pruhowanju měſeże duchowny Günther kon...firmaziſku rěcź wo pſchirunanju wo dobrym paſtyrju. So...łoſpěwy a zyrkwinſti khór porjenſcheſche Božu ſłužbu.

S **Rychwalda.** Pożeđenje gmejnſkich ſaſtupjerjow 11. januara bě ſche wotrjeſnju wubjerk na hórſchenje ja njepła...cžiwe wuprajił. Tohodła ſo ſandźenu ſobotu nowe pożeđenje ſe ſamžnym dujowym porjadom wotmě. Wo wſchitkich dypkach, we wumaſnjenju prawa paſenja kožo...cžaſneho wjeſneho ſudnika, wo wuſiżu pjenjez, kiž ſo wot dźelowjeho hamta gmejnſkemu pryodkſtejerjej pſchepoſa...ſaju, we wólbje ſaſtarańſkeho wubjerka, we namjeſce na ſnjeżenje gmejnſkeho pożeđenja 11. januara. Pſchidáwk ke ſnjeżenju ſ drużſtwom ſa ſtěpchenje pódy (Bodenverbeſ...ſerungsgenoſſenſchaft) dyrbjeſche ſo ſajo wumaſnyeż, dokłž mohłe jeho dla njeſubjonoſnje naſtaċ. Pſchijſamkny ſo žiwa roſmołwa wo twarjenju muſta pſches Schepz. — Sandźenu njedźelu bu w naſchim Božim domje 10 dźěći konfirmérowanych, 6 hólzow a 4 holzy.

Z Łužicy.

* Sz **Sſmilneje.** Sozialdemokratiſky gmejnſky ſaſtupjerjo bě ſche namjetował wothłoſowanje wjeſnjiſanow, ſe kotrymž měſeże ſo roſſudźeſ, hacž ma ſo wjeſnje ſa...ſtupjeſtwo roſpuſcżeſcż a ſajo nowe wolicz. Wothło...ſowanje pſchewjeđże ſo ſaſotenu njedźelu. Wono pak ſa ſiwojich ſarjadowarjow žanchu wuſpěcha njeſchinjeſe. S 1230 **wobkoſmanych** hłoſowaſche jenož 584 ja roſ...puſcżenje wjeſneho parlamenta.

* S **Biſkopiz.** W Baldrijanezach (Bełmsdorf) ſta ſo pjatk popołdnju blizko tamniſcheho nẽhdniſcheho hoſcženza wobžarujomne njeſboże. Tam je 3 lětny hólczej wótka Preuſchowoje ſe Sſmilneje, kotraż tu na wołpyče pſchebywaſche, pod kola Trjeſchowſkeho khłěbowoho woſa pſchi...ſchoł. Jeho cžełkoſranjeneho ſbĕhnychu. Knjeſ dr. Wulf ſ Biſkopiz poſtiċi ſranjenemu dźěću prěnju lekarſku pomoc. Poſdźiſcho dowjeſechu wbohe dźěćo do Budyſkeje khorownje, hdźež je wono na ſwoje cžełke rany ſobotu rano wumrěło.

* S **Wulkich Rědarjez.** Póndźelu rano ½7 hodź. ſta ſo tu wobłhadne njeſboże. Jena tudomna mandźelſka, wótka Oswaldowa, cžiſche dróhu pſchepřekowaċ. W tu...tym wokomiku motorowy kolešaŕ do njeje ſajeđże a ju powali. Snjeſkożena je ſo ſmutkach a ſwonkach ſranika. Ju ſ khorobnym autom do měſchczańſkeje khorownje do...wjeſechu.

* S **Rychbacha.** Po prawom dyrbjało měſtacko Rych...bach lětſa ſwoje 700łětne wobſtacże ſwjeċeċ. Saſtupjerjo měſta pak ſu wobjamkli, jubilejiſti ſwjeđżeń dla nětcziſchich cžeſkich hoſpodaſkich poměrow hacž na lěpſche cžaſy wot...ſtorcżiċ.

Ghandi, wjednik indiskeho narodn. hibanja čehnje ſo ſwojimi přiſwoarjemi k morjej. Na naſim wo...brazu widźimy jeho wosrjedźa. K morjej tohodla čehnje, zo by přećiwo dawkej na ſól protestował. Tu...tón dawk je financny ſkład jendźelskeho ... ſtwa w Indiskej.

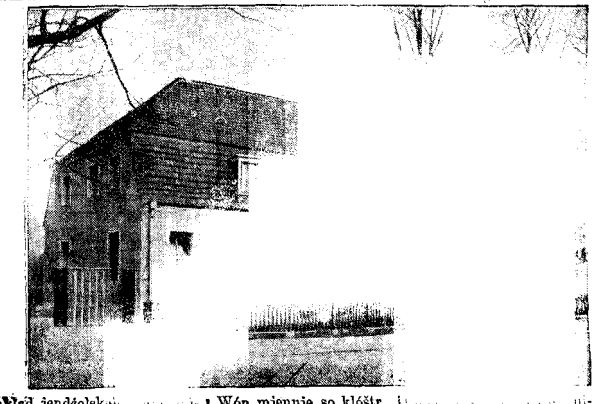

Prěni kłóſtr w Barlinje. Bórzy po założenju biskopſtwa je w Barlinje kłóſtr knjeżnow nastał. Wón mjenuje ſo kłóſtr „[illegible]ka". Tam zasydla ſo 10 knjeżnow a prewozuna wot...hladanje ċěſnych dźěći.

* **Se Shorjelza.** Kapalny mischtr Fryz Ritter, kij běšche w hudźinskim ſiwěcże dalsko pisches mjesy hudźoneho mešta Shorjelza znaty, je ſebi pondźelu popoldnju žiwjenje wſak a to najſerje dla pschenapinanja cżuwow. Fryz Ritter ſtejeſche w 51. lěcże žiwjenja. Wulke ſaſtužby doby ſebi wón ſ pschihotowanjom wulkich ſchleſiſkich hudźonych ſwjedźenjow.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **S Lipska.** (Lipſk ma psches 700 000 wobydlerjow.) Saſkſe ministerſtwo ſnutkowneho nalěžnoſcow je dowolilo, ſo ſo pschedmešta Abtnaundorf, Knauthkleeberg, Schönau a Thekla do Lipska ſagmejnuja. Sagmejnowanje je, kaž běšche wotmyſlene, 1. haprleje do mozy ſtupiło. Leżownoſcże mešta Lipska powjetſcha ſo ſe ſagmejnowanjom wo 1596 hektarow a wobydlerſtwo wo nětkże 6000 duſchow. Dokelž pak mějeſche Lipſk 1. januara 1930 hižom 694 300 wobydlerjow, pschekrocži liczba wobydlerſtwa nětko 700 000.

* **S Barlina.** (Barlinſzy krawzy ſtrajkuja.) W Barlinje wot wežerawſcheje wintory nětkże 1500 krawzow ſtrajkuja. Woni wojuja ſa ſkěpſchenje mſdowych a ſkłokowych wumělenjenjow.

Na‡nowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſiſchi ſchtwórk:** Sſo pomróčuje, ſymniſcho, tu a tam ſo ſnjehuje. We Jendźelkej ſymniſcho a ſo deſchcżuje. W połnóznej Europje ſyma a ſo ſnjehuje.

* **W ſkładowniach jeneje ſpedizijſkeje firmy w Bremenje, w kotrychž 2000 walow bawłnu leżeſche, wutoru popołdnju woheń wudyri. S nim je ſo wſcha bawłna ſniczila.**

* **W Tournayu w Belgiſkej ſu internacionalneho wobſchudźerja, w Grichiſkej narodźeneho Christa Caryſalisa, ſajeli. W Hamburgu je 127 wikowarjow wo nětkże milijon hriwnow wobſchudźił. Caryſalis je po ſkaczu hłowa daloko roſſchěrjeneje jebatſkeje bandy.**

* **Po liſeże, kotrejž je jedyn wobydlěr franzowſkeho mešta La Rochelle wot jeneho pſchiſtuſchnika ſe ſarjadniſtwa khłoſtanſkeje kupy Saluta w Guahanje doſtał, je ſe 673 khłoſtanżow, w novembrje na kupu St. Martin de Re dowjeſenych, 200 wumrjeło. Parižſkeho wikowarja je ſjotymi tworami Meſtorina, kotrejž tutomu transportej pſchiſtuſchesche, ſu, hdyž je 3. měrza ſpjat cżeknyć, najſerje ſrawizy ſežrale.**

* **Franzowſka deputérſka komora je Youngowy Plan ſ wulkej wjeſchinu pſchijała.**

* **W Kalkucże w Indiiſkej ſu demonſtrantojo do policije ſtrašili. Policija dyrbjeſche do demonſtrantow ſtżeleć. Jedyn Indiſcżan bu ſaſtżelený. Schtyrjo europiſzy podwyſchu ſu ſo ſtranili.**

Towarſtwo Pomocy za ſtudowacych Serbow 50 lět.

Naše ſpomožne towarſtwo wobſteji lětſa 50 lět. 27. nalětnika 1880 woćiſći ſo w Serbſkich Nowinach nastawk našeho pólſk. přećela A. J. Parczewſkeho, z kotrymž wón napominaſe Serbow, sebi tajke potrěbnych ſtudowacych podpjerace towarſtwo założiś, z kajkimž ſu sebi druhe ſłowjanſke ludy wupomhałe ze swojeje duchowneje nuzy. Hižo 31. nalětnika ſo we hłownej zhromadźiznje Maćicy Serbſkeje komiſija wuzwoli, kotraž mějeſe założenje noweho towarſtwa přihotowaś a wuſtawki wudźěłaś. 19. rożownika bě zhromadźizna komiſija a přećelow wotmyſleneho towarſtwa. Wuſtawki ſo přijachu a towarſtwo ſo założi. Nětko je ſo poł ſta lět minyło. Wjele tyſac je mały ſerbſki lud za ſwojich potrěbnych ſtudowacych nahromadźił. Tola wothódnoſtnjenje pjenjez je towarſtwu nimale cyle jeho zamożenjo zebrało. We dźenſnišich hubjenych časach je wjacy potrěbnych ſtudowacych, hač prjedy, a mnohe měſtna ſu z Němcom wobſadżene, hdźež bychmy Serba trjebali. **Tuž ſpominajće, lubi Serbja, wšitey na Towarſtwo Pomocy a podpjerajće je w jubilejnym lěće wosebje darniwje! Zwěſćujeće z tym ſobu ſerbſki přiehod.**

Sokołſtwo, ſport a hry.

Zymſki ſport přeco hišće możny.

W Izerſkich horach a Krkonošach (Riesengebirge) je přeco hišće telko sněha, zo je hišće cyle derje możno, zymſki ſport wukonjeć. Je ſo tež zne... nowcho sněha naſło. Tež z Kładſkeje (Glatz)... je krajiny, Alpow a z Pólneje hory (w Čor... powě ſo wo nowym sněhu.

Směški.

** **Wón je duchapſchitomny.** „Kak na ... Jano?“ woprajſcha ſo knjeni Kowarkowa ſwjecżo... dźelſkeho, jako ſo wón w nozy domoj wróći.

„W jenej“, wotmołwi Jan. W tutym ... cżepje cżaſnik ſi krótcż.

„Ale Jano, cżepje tola hižo ſi.“

„Cżaſnik je jakoczimy“, womołwi Jan mjerc...

** **Njeſbožownje ženjeny.** Muſſiki, kotryž je ſo ... ſtwa wudobył, pſchedwjedźe ſo po ſajerzu jeſe ... „Cżehodła ſcże ſo po prawom wudobyć“, ... ſo mózny cżekaſa.

„Dokelž chżych ſo ženicź!“

„Cżłowjecże“, rjekny ſudnik zyle naſtrójeny, ... bicże pak jara ſpodźiwny nahlad wo ſwabodże ...

** **Ssudnik k wobſtorżenemu:** „Wy ſcże ... pjecża krwawneho ſbił, tak ſo je dwě njedźeli ... dyrbjał w thorowni leżeć. Kak cżuješe ſo ſaſtrowe...

„Wěrju, ſo by ſo knjes ſudnik też do hrožy dał, ... by waž nětchto idiotu ſ Pomorſkeje mjenował.“

„To nochżu wěricź. Pſchetoż njejſym ſ Pomorſkeje.“

„Haj, ale hdy by wón prajił: idiot ſe Schleſiſkeje.“

„Też niž. Dokelž njejſym ſe Schleſiſkeje.“

„Haj, wodajcże knjeje ſudniko, njewěm wſchak, ... idiot knjes ſudnik je; ale ſawěſcże by ſo knjes ſudnik ... do hrožy dał.“

** **Hłowna wěz.** Mały Jank je njepokluſchny, a ma... hrožy jemu, ſo budźe wſcho nanej wupowědował, ... domoj wróći. Naſtrójany Jank proſyſ ſwoju mać... leżnje, ſo to njeby cżiniła. Słónczenje da ſo mać ... jeho ſyły ſmjeſchcżicź, cżini pak njepokluſchneho ... na to kedźbneho, ſo tola Bóh luby Knjes wſcho ... widźi.

Wonka je klinkało.

„Pſchińdźeće ſ bawkownje?“

„Nź!“

„Dla plunowneho ſlicżowanja?“

„Nź!“

„Wot krawza?“

„Nź!“

„Potom ſcże ſo w burjach myliſ!“

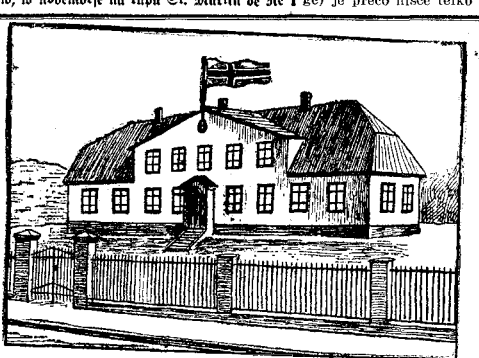

Sejmownja na kupje Island. Jednory dom ſejmownje ſteji w Reykjawiku, hłownym měſeċo kupy Island. Kupa woli 42 zapóſłancow. Jeje ſejm drje je najſtarſi ſwěta, dokelž lětſa swój 1000lětny jubilej ſwjeći.

Nowe franceowske ſlěborne frankowki ... nje wulkoſć płużnych koleſkow njezměja.

Nowe

ſerbſke ſpěwarſke

ſu hotowe!

a ſo wot nětka

w Smolerjec knihaſni w Budyšinje

na Lawſkich hrjebjach 4 předawaja

Płaća

2.— 4.50 5.— 6.— 8.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Mamy też wulki wubjerk
němſkich ſpěwarſkich

Jurij Hänſel w Budyšinje

na Bukelnſkej haſy 24 - :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
=== w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje ===
Skład ratarſk. maſinow a gratu wšěch druzin

Do Budyšina přiſeſći zetkujemy ſo ſtajnje

W Lehmanec kofejowni

na Serbſkej haſy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorſke twory / najlěpše napoje
kofejowe pjećwa / jěchny lód
ſłomowe tykancy / ſokoladu

Woseb.: Torty a ſłomowe tykancy
z kóždym lubym napiſmom k wšěm ſkładnoſcam
ſo hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozeſłanja

We přećelnych **rumnoſcach kofejowne** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Prošu čiſło

2687

jeli maće mały nawěſtk do „Serbſkich Nowin.“

Gardiny

ſtory, vitraży, rolleaux, dobry voile, mul, wulki wubjerk, ſ. tunjo

Kurt Erler, na Zitnych wik ch 11

Derje zwubčrane

ſymjentne běrny

„Zahe róże“ a „Richters Jubel“ ma tunjo na předań

Rentſki hamt w Delnim Wujezdże.

Křižerſke graty

kaž ſedła, šabraki a wuzdy, nowe a trjebane na ſkładźe. Nowe (žołta koża) wot 37.— hr, (Móża ſo w Budyšinje w Serbſkej kofejowni wobhladaċ). 2 šabracy wot nětkdu-šeho kralowſkeho dwora. Nowe gurty za ſedła 2.85 hr. Kwěćelki k wupyšenju konjow. Wulki wubjerk.

P. Warnatſch w Kukowje

Telefon Pančicy 275.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. Sokołki zwučuja ſo ſrjedu wječor ... dźin w Serbſkim Domje.

Drježdźany. Serbſke tow. „Cornobóh“ zeńdże ... botu wječor w 20 hodź. k ſwojemu měſaćnemu ... ſedźenju w towaršnym hoſćencu na Chriſtianſkej ... drózy 22. Naš luby hoſćeńcaŕ knjez Zmij je ... najał, a budźe nas nowy hoſćencaŕ hoſpodowa... Přińdźe wšitcy w bohatej liċbje. Předſydſtwo.

Dirigenċa a předſydſtwa ſpěw. towarſtwow ſo pro... zo bychu ſwojich ſpěwarjow a ſpěwarki na w... ku ſpěwnu prohu přichodnu njedźelu (6. I... w Serbſkim Domje w Budyšinje kedźbliwe ... Započatk z dypkom ¼4 hodź. Njech wšitcy ... du a noty „Naléċa“ ſobuprinjesu.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy ſtwór... wječor ½9 hodź. w Kačeju korčmje. ... přińdźe wšitcy zaſo, a hladajće, zo byšće tež ... ſobu přiwjedli, kotryž hač dotal nazdala ſteſ... Na zdar!

Pančicy. Jednota Sokoł ma ſtwórtk wječor ... hodź. w Pančicach na žurli zwučowanje. ... wšitcy.

Radwoſ. Hudźbna Jednota. Mužojo budźeja ſpě... pondźelu a ſtwórtk we 8 hodź., žónſke ſrjedu ... pjatk we 8 hodź.

Zwjazk ſpěwnych towarſtwow. Zhromadna pru... njedźelu (6. IV.) popołdnju ¼4 hodź. w Serbſkim Domje. Přeprubować budže ſo cyły III. dźěł a ... lake kruchi z I. a II. dźěła. Žadyn ſpěwaŕ njeſmě ſo wotlakować. Trjebamy wšitke mocy jara ... Z dypkom ſo započina. Hłowny dirigent.

Zwnčowarjo družſtwa B. maja přichodnu njedźelu ... IV. popołdnja 1411 hodź. zwučowanje w towarſtwowej ... ni (Christl. Vereinshaus) na Hornječeſkej haſy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoła w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanec w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Barth w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Jenak w Budyšinje.

Čisło 78

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 2. haprleje 1930

Dži dom.

Kam, podróžniko, ſprózny chzejch?
Dži dom, dži k Wótzewi;
Ty božeh' měra njenańdżeſch,
Chdżejkuli po ſemi.
Dži dom!

Dži dom, ty duicha bolaza,
Dži k Samarjanej dom;
Wón najlepje ſam ſahoja
Cże ſ winom, ſ wolijom.
Dži dom!

Dži, hnuty ſtrikom domiſny,
Do ſeho pokoiſtwa.
Schtóż Stóżnikej njej' dodany,
Je wěcznje bjes doma.
Dži dom!

Dźiwka milijonera buddhistiska samotnica.

W Londonje, kónz nalětnika 1930.

Jedźa ſo ſtarje, to bu proſchetr milijonar. Ale hiſchcze zajimiſi je pad, ſo jedyn milijonar ſo ſwětnych wjeſelow wzda, kotrejž jemu jeho bohatſtwo poſtiſkuje, a jo ſ proteſtantiſkim ſtjomi ſamémi. Jule fantaſtiſky klinczi, hdyž ſo wjedo jónſka, kotraž je w ſwětnym towarſtwje wulku rolu hrała, nadobo ſama wotſamotnja w indiſkim prałežu ſo zwjehowa.

Knjeżna Madlena Stade je ſo jako dźiwka ſobu najſtarſcheho ariſtokratiſkeho rodu w Jendźelſkej narodźila. Jeje nan je admiral a je w ſwojim czaſu njeſmérne famozenje hdźejſi (herbowal). Dźiwka je w najwjeſelſchim poſtajenſtwje wotrołła. Njanelinka bě w poſledniim czaſu zwuraznu indiſchu najwyſchiſchu Londonſkich kruhow. Nětko je rjana Madleńka žiwa jako ſamotnica w nětajſej chéże daloko w Jendźelſej. Tam je hižo nětkle pak lěta. Wina tuteho pſchemjenjenja, kyrnjež bóle ſpodźiwnje klinczo, je Gandhis. Knjeżna Stadez ſejna ſo ſ wuczbu tuteho indiſkeho proſeta a bu wot teho czaſa „zyle hinaſchi“ cżłowjek. Saſpoza ſtaroindiſku nabożnu ſtudowaſ a bliżeje ſo wobſtudnjenja. Hdyž wu ſwojim pſchedewſtawzu, w Jendźelſej jako ſamotniza ſo ſadydlić, wjeſele ſo, ſo bě tuto ſpodźiwne pſchecże ſa wuras pſcheſpjecżeneho pſchebywanja ſ jeje bórſomnym naſtrótom. Ale mějaſy jaſnu wěſchu a nan eficentniſche holzy ſhoni, ſo je jeho dźiwka pod druhim mjenom do buddhiſtiſkeho knjeżnjeho klóſchora ſajmukła.

Jendźelſki dowjeżowaſ pucżowanſche w nadawku ſwojeje rodziny do Indiſkeje, ſo by wón wjedźu na dwo ſchol. Nadeſdże. Stadez knjeżnu pod mjenom Myra Bey w hubjenej chabje w puſtniſchczu (Cimbe). Khatupa (chżéłka) je tak pſchepiſowjena, kaž ſej to rjad wot ſwojich ſobuſtawow wda. Jula domjaza nadoba wobſteji ſ jeneho ſtola a nalezho blida, na kotrymž karan a blachowy talef ſtejitej. Zapſatżena młoda knjeżnička wotpaczuje na dwjerbej zemi. Wobjedna knjeżna, kotrejž běchu hewak tjo kucharje a ſwjeſy, ſpokoji ſo ſ horiſchczu rajża a ſe ſchtżenju wody. Njewobſkedži nicżo a dyrbi po wuſtawkach rjada ſamo tu kuſ raża naprożyć. Najbliżiſche ſydliſchczo leži 5 kilometrow wot jeje khatupy ſdalene a tak dyrbi wſchędnje tutón puć kroczić, ſo by ſej tam tón kuſ wſchędnje jędże naprożyła. Sźiwoje drohotne wobleczenje ſo źiły je ſ ſruſej draſtu ſamélina a njeſmé ani „bubl“-kowu nożyc. Sźiwoje włoſy ma dołha wotſtrihane.

Na naprajchowanje dopiſowarja, hacž ſo tu ſbožowna cżuje, ſnapſchczíwi młoda knjeżna: „Cżuju ſo tu jara ſbožowna, haj tak ſbožowna, taž ſo na tutym ſwécże hodźi. Wulki wopor, kotryž ſym pſchinjeſła, njedź po-darmo. Hdyž ſym tu, je to ſ dopokazom, to do Gandhiowſeho poſleſtwa wérju. Mójach pſjedy bjeſtarożtne żiwjenje, ſdobom pak bjes wužitka. Mój dóht je nětko dokónczenje poſtajeny. Swoſtanu hacž do ſtónczenja żiwjenja we tutym puſtniſchczu.“ Jendźelſki żurnaliſta (dopiſowaſ) wopraſcha ſo nowizki, hacž pſcheđ ſdobitymi hadami. Je kotrymiž ſo tu we wokolinje jeje khatupy mjerwi, żaneho ſtracha nima. Pſjedawſcha Stadez knjeżnička jemu wotmolwi, ſo wěra do Gandhia je ji potajnu mózy ſpożcżita, ſ kotrejž jędożte hady wot ſo dżerži.

W ſamocze pyta potajkim ſwoje żiwjenſke ſbože każ mnohy druhy, kotříž rozwoju żiwjenja do klóſchtrow wuczeknu.

Přilopk.

*** Wubuch w prozeku pſchecżiwo ſwójbje ſ Müller.** S Hirſchberga ſo powě: Po dwěmjowem jednanju buchu wot pſchiſiężneho ſuda major ſw. ſl. Eduard ſ Müller dla woſpjetneho jebanja w 41 padach na tſi lěta, jeho żona dla wobſchudżenja w 21 padach na dwě lěce a ſyn Alex dla wobſchudżenja w 22 padach na jene lěto a ſchježej mězazow jaſtwa ſaſudżeni. Sźiwójſa ſ Müller bě w poſlednich létach w mnohich městach Němſkeje ſwjetſcha pod wopaczným mjenom ſ wulka wuſtupowala, ſtebi w najwobſebnijchich hotelach pſchebywſk wotnajała, ſo by potom, njezaplaczíwſchi khóſt a łogiſ, ſo ſbuſała. W mnohich padach wupoczżowachu ſtebi też wot wobſkedżerjow hotelow a pinczníkow hotowe pjenjezy a truhnyczki jich.

*** Rozbuchnjenje ruczneje granaty w Strehlenſkej radnizy.** S Wróſlawja ſo łdźluje: Kaž halle nětko nowiny piſchu, namakaſchtaj ſchtwórſt 18 létny kaſowy wuczobnik Heinz Riedel pſchi Strehlenſkim magiſtracże a jedyn ſ jeho pſchecżelow na lubi radniznu ruczną granatu ſ pſchimadkom, kotruž donjeſeſchtaj do běrowa magiſtratneho pſchiſtajenza Reimelta, ſo bykſchtaj jeho naſtrójkaſoj. Hdyž ſo ſ granatu paraſchtaj, wona rozbuchny. Riedel bu tak cżężko ranjeny, ſo hiſchcze ſamkny dżeń wumrě. Też Reimelt ſo chětro krani, mjes tym ſo tżeſi ſe ſtrózelemi wuteńdże.

*** Saſo Berlinſku żyrkej wopanzali.** W nozy na njedźelu pomalachu Domaſchowu żyrkej w dołhoraſchim dźele města Berlina hacž dotal hiſchcze njeznaſi ſchamazaj ſ czornej barbu.

*** 70 ſwini ſo ſpalito.** S Friedlanda w Mecklenburſko-Strelitſkej ſo powěda: W nozy na njedźelu je ſo wóſamdżeſacz metrow dołhi chlěw Diſchlenſkeho kubła, hdźež bě ſo pſcheđ dwěmaj dujomaj hródź wotpaliła, ſe wohnjom ſnicził. Dwaczeſi pſchowanſkich ranzow a pjecżdżeſacz proſaſow ſu w płomjenjach ſahinyle. Nimo toho ſu ſo ratarſke maſchiny a dwěſce metrow ſdalena ſajma ſobu ſpalile. Schkoda ſ wohnjom naczinjena wuczini nětkle 70 000 hriwnow. Pichi wobumaj wohnjomaj tukaja na ſapaleńſtwo, ſ wjeczenjom ſtuczene.

*** Dźiwna ſmjerczí kwakneiu hoſći.** 56 létna Nockerowa a jeje 23 létna dźiwka Paulina ſ Noweje Wěży we Weelkow-Storkowſkim wokrjeſu běſchtej ſobotu do Noweho Kóllna pichijełej, ſo byſchtej niedźelu pichi wěrowanju druheje dźiwki pódla bydlej. Wobě ſónſkej pſcheczelniſchtej zyły wjeczor we wjeſelenu towarſtwje wo ſtiwi, kotruž hóſchtaj mkohowandżelſkaj ſtebi wotnajaloj, ale do kotrejž njebéſchtaj hiſchcze ſaczahnyłoj. Hdyž njedźelu rano pſchichodnu ſym ſo jewi, ſo by macz a ſwakowa ſawołał, ſo jemu njewotewri. Też bodźinu poldźiſcho jemu njewocżinjchtej. Wón wojſewi to polizíji, a nětko po wotewrjenju ſo wupokała, ſo Nockerowa mortwa w ſwojim łoku leżeſche; dźiwka Paulina dawaſche drje hiſchcze ſkabe ſnamjenja żiwjenja, wumrě pak pſchi pſchewjeſenju do khorownje. Dwaj lékarjej njemóżeſchtaj pſchicżinu ſmjerczé ſwěſcżeć. Po polizajſkim pichepytowanju njeſedna ſo wo ſlójſiniſtwo, a też nic wo ſamomordaſtwo. Na ſajedojcżenje ſ pkunom abo ſ wubliczňatym pkunom njeda ſo tobarunja pomnjeſcż. Tuž dyrbja pſchicżinu ſmjerczé hakle ſ réſanjom ſwěſcżić.

*** Dźewjaty wopor Stuttgartſkeho trichinoſneho ſhorjenja.** Se Stuttgarta ſo powě: Trichinoſne ſhorjenje dla wuſiwanja trichinoſneho mjedwjedźazeho mjaſa je dalſchi ſmjertny wopor, nětko hižo dźewjaty, ſebi ſadało. 32 létny prokuriſt Moritz Schröter je ſobotu rano pſché ſwoje ſhorjenje wumrěł.

Kuzlarski lac.

Pſchezo hiſchcze podawaju ſo ſnamjenja a dźiwy a wſchędnje mózſch dożiwicz ſtawiſtwu ſ tyhaz a jenej noży, chże-li to twoja dobra hwězda.

Wucżeř ſędżeſche wjeczor pſchi ſwěczy a wuporjedżeſche ſwoje knihi, a dokelž njebě wón ſa ſwoje żiwe duty wożebje wuſtoczny był, tak wula ſebi żyły nopaſchi cżornidła na ſwój laz. Podarmo prózowaſche ho jeho żona, laz wumykacz, a ſtónczenje ſu cżężke wutroby rozſudżene, ſebi nowy laz wobſtaracż, to njerěła wěſo żadyn nowy, to by była pſchedrohotna wężka, ale ſtary. A tutón mějeſche ho na pſcheſadżowanju wobſtaracż. Wucżeř poda ho potajkim na pſcheſadżowanje a kupi ſebi po nékolkich njewuſpjéſchnych pospytach laz njedawno ſenrrétkeho pſchekupza ſa ſchtyri króny a 50 oreow. Ale jako wón ſ lazom domaj pſchińdże, rjekny jeho żona, ſo je jón pſchedrogo ſapłacził. Jako dżiwche ho jón nétko najzitra wobleż, wytny, ſo bě laz na jenym méſtnje na khribjeczje tolſty a twjerdy. Sadźiwamy na tom pokała jón wón ſwojej żonje. Żona khribjet na to roſpró a ſ njeho wupadny wobałka liſta. Troſchku bojaſliwje ju żona wocżini. Tu leżeſche w njej dwanaczje tyhaz ſchwédſkich króznow w bankowkach. Wucżeř chżyſche ho hnydom wróczíc a pjenjezy a laz pſcheſadżowarjej wróczo doniejeſc. Żona pak ménjeſche, ſo dyrbi ſo najprjedy mudreho prawiſnika wopraſchecż, kotryž w ſuſodſtwje bydleſche. Tutón rjekny, jako wo węży ſhoni, ſo dyrbi wucżeř jenoż jemu roſtrżanje tuteje należnoſeje pſchewoſtajicż. Wón ſtaji ſo ſ dżébżicżelemi pſchekupza do ſwiſła. Trecżi běchu njemako ſwjeſeleni, jako wo njewoczakowanej namakańzy ſhonichu, a pſchekupſki ſprawnemu wucżerjej ſchtyrithstaj króznow jako mżdo. Tu móżeſche żeby wón zyle nowy wobłek kupicż a ſwojej żonje a dżéczom nowu draſtu a hiſchcze wjele, wjele wjaży.

A to je wěrny podawk, kotryž njeſe ho w raju baikow, ale w Schwedſkim kraju podał. M. S.

Cłowiek żenje njedowuknje.

„Dróha republiki“ w Lyonje w Francowſkej je doſpołnje ſ latymi ſchtrelcżeżanymi kamjenjemi wuſadżana, kotrejž ſu 20×20 cm. wulke. Wone ſu ho ſa jara khmane wuwokaſale.

Lěta 1900 bě na dwórcże 278 wulkomoſtow, dżeńſa je jich pſchez 400.

Wo pezołach je ho w Němſkej hižo pſchez 60 000 knihow napiſało.

Najwjetſcha rěka w Europje je Wolga (herbiſti: Wulka). Wona je 3600 km dołha, potajkim dwě a pół krócż wjetſcha hacż Rhyn (1360 km). Tuta najwjetſcha rěka Europy pak njzwuliwa ho do morja, aſe do jězora we hrjedź kraja: do kaſpiſkeho morja.

Wětr.

Po francowskim wot J. K.

(Pokračowanje.)

Hdyž ju mlode holcy ze wsy rano, hdyž při rěcy laty namóčowaše, „pohanka“ mjenowachu, ſo wona we wodze wobhladowaše a ſo do njeje ſměješe. A wuhladawſi swoje cżorne włoſy, swoju mału cżerwjenu hałuku, swoje běle zuby a rjećaz, kotryž běše sebi ze ſtipjenkow wokoło ſije ſpletła, rjekny: „Wone mje hižo pohanku mjenuja, dokelž ſym rjeńſa dyžli wona.“

A wona z nohu do wody dyri a wjeseleše ſo nad ſwojimi zmohami. Hdyž Bremerec mać to wuhlada, wona skorżeše: „Hilža,“ praji wona, „njeje docyła k mjezmu, njecha niczo dźełać. Sym ju husto napominała, ji radźiła a ju swarjela — wona tola hinajša njeje. Wčera, hdyž jabłuka na łubju nošachmoj, wzyła wot kóždeho rjaneho wotkusny, zo by wědźała, hacż je też prawje zrałe. Wona najradżo wšo zjé, štož dobreho namaka. To wona najlepje dokonja.“

Bremer sam njemóżeše wjacy prěć, zo ju pohanski a cżanski duch wobknježeše, hdyž jeho mandźelska tola wot ranja hač do wjeczora wołaše: Hilža, Hilža, hdże tola sy? — Ow, tale njekniczomna holca! Zaso je cżełka a sebi tamle při płoće cżernjowe jahodki ſcżitała.

Bremer so sam při sebi směješe, hdyž tole wusłyſa a myſleše: „Wboha Kata! Sy kaž kokoš, kotraž je ſnjesła jeja wulahnyła, a nětko małe kački na wodźe widźi, wona pak wokoło hata běha a lěta a je wola na Lejk, zo so zatepi.“

Tak wjele lěto po żujach přebywaštaj Jurij a Hilža hižo dołho daloko wot domu. Paseštaj kruwy a pódła nich wotpočowaštaj, liwizdaštaj, běrny w popjele pječeštaj, a wječor zakrjesztaj na wysoku skału a piskaštaj na trubjałkach, kotrež běštaj sebi samaj ze skory wěrobasa wudźełałoj.

To běchu najrjeńše dny za Hilžu, tam wonka na pastwje. Před wołeńčkom, kotryž běštaj sebi ze suchich trawy a hałozow zadźełałoj, brunu hłójčku do ſwojeje małeje ruki złožo, wona husto sydaše. Sydaše cyle hodźiny dołho a so njehibny, jako by cyle zanurjena była do swojich ſonow.

Hdyž wuhlada čerjódy ptačkow a dźiwich kučkow, kotrež pod módrym njebjom přez wulke lěsy wot połnócnych horow k połodnišim lećachu, bu přeco jara zrudna. Hladaše dołho, dołho za nimi, dóniž njeběchu wjacy widźeć; potom nadobo stany, wupřestrě ruce a zawoła: Dyrbju tež pućować! — Dyrbju też pućować! — Ow, chcu z wami čalmyć!“

Potom położi hłójčku na koleni a płakaše. A před njej poklakny so Jurij, njewědźo sebi pomhać, płakaše sobu a praješe so:

„Cehodła płakaš, Hilža? Štó je tebi klubu činił a će mjerzał? Je to hóle ze wsy by!? — Snadź Jan, Michał abo Pětr? Praj jenož! Ja jeho přebiju! — Praj tola!

„Ně!“

„Ale čehodła potom płakaš?“

„Njewěm.“

„Chceš do města hić?“

„Ně, to njeje daloko dosć.“

„Ale hdże chceš potom hić, Hilžka?“

„Tam daloko — daloko —!“ praji wona a pokazowaše na daloke hory.

„Tam, z wotkelž ptački přikhadżeja! —“.

Jurij stany a wosta hubu rozdajo stejo.

Jónu, hdyž sebi runje suche drjewo pytaštaj, běše wokoło připołdnja, jara horco a cyle čicho, tak zo kur małeho wołeńčka do powětra njestupaše, ale so na zemi wokoło waleše, Świerče w trawje běchu přestałe šćerčeć; žana muška njecyńčeše, ani łopješka na štomach a krčekach so njehibny, ptački wšě mjelčachu. Kruwy wotpočowachu w khłódku wulkeho duba, kiž srjedź łuki steješe. Z časom jena mjelčo bórčeše, jako by skorźić chcyła na wulku čopłotu.

Jurij chcyše sebi najprjedy krud wuporjedźeć, potom pak so lehny do trawy a położi sebi kłobuk mjez woči. Psyčk přińdże a lehny so před nim.

Jenoż Hilža ničo wo tutej tužnej horcoće nječuješe. Před wołeńčkom sedźo, nahej ruey pod kolenjomaj styknjenej, wosta wona w horcym słónčku. Njehibny so, jenož jeje wóčey běštej na njesmérnje wulke, čěmne lěsy złožonej a je měrještej.

Cas jenož pomału postupowaše. Časnik na wěži daloko we wsy běše připołdnjo wotbił, potom jenej — potom dwěmaj — mała cyganka so njehibny.

Tute lěsy, tutón wěne horow, tute skały a rjady šmrčkow počinachu za nju nadobo zmysła mčć.

„Haj“, praji wona při sebi, „to wšo sym hižo jónu widźała — to wšak je dołho, hižo jara dołho!“ Potom wuhlada nadobo, kak Jurij nětnje spaše, stany mjelčo a da so do čěkanja. Jeje lohkej nóžky lědma na trawu stupištej; běžeše, běžeše skoku na horu horje. Jurjowy psyčk najprjedy hłowu zběhny, za njej hladajo a činješe jako by chcył sobu běžeć, potom pak so zaso lehny, jako by jara spróčny był.

Bórzy běše so Hilža mjez černowymi kečkami, kiž wokoło lěsa rosćechu, zhubiła. Wona přeskoči hrjebju, kotraž běše ze syčinu zarosćena.

Dwacyći mjeńšinow pozdźišo dócpě wjeršk horow. Tu wosta stejo a hladaše, hač ju něchtó njesećehuje. Jurij, swój kłobuk na wočomaj, spaše hišće wo měrje na zelenej łucy a też pos a kruwy leżachu hišće spody štoma.

Wuhlada tam daloko wjesku, rěčku, třěchu Bremerec doma, wokoło kotrejež hołbje lětachu, kiž bě-

Hospodarski rozhlad.

hrjedu 2. jatrowinika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinie.

1 Dollar	4,1845	100 pólsk. złotych .	47,075
1 jendźelski punt .	20,357	100 čěskosł. krónow .	12,394
100 šwajc. frankow .	80,985	100 franc. frankow .	16,378

Barlinska burza wječera pjchi spočatka mało hibiśiwosće jewješe, połdźišcho wuzkiwši a kurzy efektow postupowachu. Wiki i dołżnymi a rentowymi liśćinami běchu jara měrne, kurzy běchu skerje skruženе.

Produktowe wiki wječera w dotalnej kruteji jawostachu. Płaćiźny daś postupowachu, pšcheńca, rožka a nasymśi jećmjeń běchu po zentnarju wo 15 pf., wo 20 pjenjezkow wowiš a wo 10 pf. nałśni jećmjeń drožšche. Wječera płaćišche zentnaŕ

w Barlinje

pšcheńcy 12,90—13 hr., rožki 7,70 hacź 7,80 hr., nałśni jećmjeń 8,60—9,25 hriwnow, nasymśi 8,85—8,30 hr., wowiš 7,40—7,90 hr.,

w termińowym wikowanju:

za meju:

pšcheńcy 13,60—13,65 hr., rožki 8,60 hr. hacź 8,65 hr., wowiša 8,15—8,2 hr.

za julij:

pšcheńcy 14—14,02½ hr., rožki 9,10 hr. hacź 9,12½ hr., wowiša 8,57½—8,70 hriwnow,

za september:

pšcheńcy 13,35—13,37½ hr., rožki 8,85 hacź 8,95 hr., wowiša 8,45—8,50 hr.

Pšichtajeja:

Dołgu do domu, kotraž może warieć, k 15. 4., List we Hródku, Hórska haša 16.

Dołgu k 15. 4., Langhammer w Bělej Wodze, Mužakowska dróha 19.

„ k 15. 5., Burkhard w Biskopizach, Biskopske naměsto 4.

„ k 15. 4., Mathesowa w Semizach-Tumizach.

Hródźmi, v. Heynitz w Borschećej pola Mikowa.

Wuczobnika rźichtkrjeŕišcho, Winter w Kulowje.

Pśekupśtcho, Gnauck w Nowej Ssmilnej.

Na pšchedań:

Wěrny žymjentne, Henwersdorf w Dažinje tel. 2754.

Wós dźěžaży w Budyšchinje, Bohata haša 4 II na lěwo a na Ssmolerskej haši 9III na prawo.

Karpy a liny žymjentne, Rutnićanski w Rječanju.

Jeja hušaze, Mayer w Ledźborjezach.

Sćěnu 10 zent., Kubjenz w Sdźarach, Christof we Wospalnej 5.

Prošata w Bělšinje 28 pola Hucźiny.

Libjatow 11, w Pšowjach cźišło 7.

Koło motorśe Schmidt w Bělej Wodze, Schwerjowa haša 11 a Ota Schulze w Bělej Wodze, Hłowna haša cźišło 33.

Pśikoły, nekotre kolcze, mlyn we Hłupjeńcy.

Kachle hjinjane, w Biskopizach, Kamjenska dróha 15.

Wohnischćo w Biskopizach, Budyska dróha 30.

Bśišej dubowy, w Biskopizach, Budyska dróha 6.

Kupuje

Kóńata sakśane, Julius Nowak a žyn w Bělej Wodze, telefon 50.

Ssudniźny na pšchedawanje

schtwórtk 3. jatrowinika 1930

w Budyšchinje na žudniśtwje dop. w 10 hodź.: wšchelake mebśe, maśchiny, hudźone stroje, radła, cźaśaśi, hobanki, hontwinśki wós, žonjace a mušaze wobucźa, mužaze drasty, 3 kaschćiśki šulianinow, mužaze kobuki, wupschestrjcźiźny, 20 zent. bźeczeła, 2 zent. mąka, 4 zent. hejbuschki, 4 zent. hocźkow, 2 zent. raśsa, wahi, wobrazy, 5 pišanśkich strojow, cźełby, gramofonej a kofr.

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maśchinśkich cźełbow dop. w 10 hodź.: wšchelake mebśe, maśchiny, wobucźa, mužaze drasty, koło, gramofony a schijaze maśchiny, kschidło (hudźbny nastroj), elektromotor, hobanki, tkaniny na wobłek, cźełło tolikaze maśchiny,

w Lubiju na žudniśtwje dop. w 10 hodź.: wšchelake mebśe, pišanśkej strojej, kóń, gramofon, frakowy wobłek, fotografiska pśichipraŕba, kamaŕska pokładna.

Sud je warunaŕśk jednanje wotewrił nad samožerjnym kubłerja Kortz Alfreda Pohrischa w Jeschizach, ja dowźerjnika pšchekupża Gustava Christopha w Budyšchinje na Tlinzowej haši 40 pomjenowanšchi a termiju na žrjedu 30. 4. 30 dop. w 10 hodź. na žudniśtwje jśtwa 141 w Budyschinje swoławschi.

Dale nad samožerjnym kubłerja Gustava Adolfa Wjese w Kubšchizach, ja sarjadnika pšchekupża Gustava Christopha w Budyšchinje pomjenowanšchi a termiju na žrjedu 30. 4. 30 dop. ½11 hodź. do Budyschina na žudniśtwo, jśtwa 141 swoławschi.

Škrowe deneše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenka dop. 3/11 hodź.: **Wiki** žu jara měrne, žito je žadne a **Płaćiźny dale postupuja.**

Dop. 3/12 hodź.: Kaž pšched hodźinu, pšcheńca njebdźe **10 pf., rožka** 35 **pf. a wowiš 20 pf. drožšchi hacź wječera.**

Płaćiźny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

1 lapreje 1930. Płaćiźny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 369.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetśeje rězneje hódnosće haš do 6 lět	56—57
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—55
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane starše	49—51

Byki: 360.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetśeje rězneje hódnosće	53—55
Połnomjasne, młódše	51—53
Mjenje wukormjene młódše a derje pjecowane starše	48—50
Spatne	45—47

Jałojcy a kruwy: 568

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetśeje rězneje hódnosće	41—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje rězneje hódnosće haš do 7 lět	33—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—30
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałojcy	22—27
Mjenje a spatnje pjecowane	—

Celata: 3375.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	78—84
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—82
Spatne (4.)	32—58

Wowcy: 3766.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	60—63
Starše wukormjene (2.)	55—59
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	48—52

Swinje: 21627

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, haš do 1¼ lět stare	72
Wukormjene	72
Mjasne	71—72
Spatne	68—70
Rancy a kundroey	66—67

Płaćiźny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak po

Płaćiźny po złotej hriwnje

	1. 4.	31. 3.		1. 4.
Pšeńca	258-256	255-257	lany	16-17,5
rožka	154-156	154-155	woka	19-22,5
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	13-17,5
nat. jećmjeń	157-166	154-163	žołte łupiny	18-20,5
wowsa	148-158	144-154	serradella	—
kukurica	—	—	rans. wowsik	13-14,5
pšeńč. muka	28-36,50	28-36,25	lany wowsik	17-18,5
rźana muka	21-24,75	21-24,5	poen. melasa	—
wót wotruby	9-10,00	9-10,00	bórnj. kruška	13-15,5
rźane „	9-10,00	9-10,00	syno, 50 kg	2,50-2,8
raps	—	—	rźana słoma	1,10-1,3
hróch, Viktor.	20-25,00	20-25,00	pšeńč. „	1,10-1,3
lane symjo	—	—	wowsina „	1,00-1,1
pjenjaze	16-19,00	16-19,0	jačma „	0,90-1,0

24 wjacykrótnych miliónarow w Americy.

41 818 jednorych miliónarow.

Njedawne źiwjerśenje na Newyorkskej burźi a cźěrjódu amerikańskich spekulantow cźežko potrjechi, dźiwajo na to njewidźe pak stajnemu rosćenju ameriskeho bohatstwa sadźewacz. Kak khěts žo tute wec dopokazuje wupokas finanzneho hamta we Washingtonje wo dołkowanym dawku w Sjednoćenych statach lěta 1928.

W lěrje 1927 běchu w Sjednoćenych statach 11 miliónarow, kotśiž žrowje lětne dołkowy na 20 a wjacy miliónow dollarow wudawachu. 1928 je tuta liczba na 24 stroškła. Dołkowny dawk, kotryž tuczi płacźachu, wuczinjachu we pśerěźku 6 miliónow dollarow. We wótrym dawkpśikazanju, kiž niž je žiwjeje widny, ale jeras je samožerjna 200 000 dollarow lětnych dołkowow mo, płacźi jako miliónar, dokelž dyrbi theoretiśy na miliónow dollarow kapitala měcź. Tajšich žiwjerjnych bě w Sjednoćenych statach w lěcze 1928 niž mjenje hacź 41 818. Dwě płacźachu do hromady wjacy hač **śichtyri miliónow dołkowneho dawka.** Ale teź žrěnja worschta je w Sjednoćenych statach žywnje sośmjerna. Tu jedna žo wo dołkowych wo 3000—5000 dollarow abo po nasich pjenjezach wot 12—20 000 hriwnow. Tute kruhi žu žo w lěcze 1928 pśichirunajo ź lětom 1927 wo 2 miliónaj wosrjedźile. Mjda, kotraž dawkej podleji, wuczini 40 miliardow hriwnow. Wšchě dołkowy hromadże staja žo lětnje w 100 miliardow hriwnow. Lud, kiž na tak krutnych nohach jeji, snježe hižo małe bankowe žwrjeśenje.

Žony.

„Wěrjach, so žy na Hanu śa?"

„Haj, ale wujednach žo wječera sajo ź nej, je tak thonila, schto je Lena wo mni powědała."

*

„Cźehodla njejsy twoju pšcheśeźelku horje pšchewodźił, mješ tym so ź njej dwě polnej hodźinje pšched połnocu durjeni bjeźadujeśich?" rjekny mandźelski, dokelž je jo pjeśeń mjes tym pšchijśmudźiła.

„Ja wschak to teź dźiwjch. Ale wona hyndom je spočatku rjekny, so ma jara nuźne."

*

„Statistika je dopokazała, so je mjes ludźimi, kiž žo na elektriźy bjes jśěbneho liśeńka pśecźekowaju, wo žomdźejacź procentow žonow."

„To je najskerjchi dopokaz, so žony nimy žony jśichtne hacź wy mužojo."

*

„Schto? Wy two žylnym hrimanju wječera popołdnju njejśćeje niczo pytnuł?"

„Ně, moja žona mějeśiše wječera w pódlańsce jśe kojejowu bjeźadu."

„Potom wěso."

*

„Napiśchu cźi wschědnje nekotre rjadki", rozjasni so Pětr ź njej.

Kněrśje žebi wona pšcheliczi: Wuczini 54,75 hriwnow. „Kuj mi za tute pjenjezy rabścho nowe šuknju."

*

Setekatej žo dwě pšcheśeźelnizy.

Rěkźitej wo śeśej dobrej pšcheśeźelu.

„Kak lubi žo cźi jeje nowe rubiśchko?"

„Wurjadnje. Cźini ju wo dźeśatej lět šparśimu."

Śmeški.

Sud je zadźěrakej 8 lět jastwa nameril. Sudnik so jeho po zasudźenju praše, hač ma hišćo nješto spomnić? — Wón wotmołwi: „Hej — chcu z mojim zakitarjom nekotre słowćka mjez namaj porěcź." (Chce mjenujcy swojeho zakitarja dla špatnego pśekitanja pśebić).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósce a pola dowěrnik, 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaci so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny płećiwo sćěhowkam ćelneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 79 Budyšin — Štwórtk, 3. haprleje 1930 — Bautzen Ročnik 89

Němski sejm wo nowym knježerstwowym programje.

Sozialdemokratojo běchu dr. **Breitscheida,** jeneho zwjerchnich rěčnikow, postajili, so by nowemu knježerstwu swojim pśichopowědźił. Najprjódy so Breitscheid do kanclerje Müllerej sa jeho wuśtojne wjednistwo pśeśe. Lokło njeje było, we wulkej koalizii stronach dźerżeć, kótrež we wjazy dyźli w jenym nastupnem pśeźe dźechu. 1¾ léta je Müller tónle cźerpjoty dowjesenjak. Sozialdemokratija je pśichi tym wobchinjeła, dokelž strachi snaje, kótrež dyrbja ſ wotpadnuśe wot parlamentarisfeje cźary nastaś. Koalicija wobkjenje nětchto dyrbeć, schtož pśichezo płaci. Cźaj pak so wrócźeć, bźež móga sajo rozmysłenja płaciś, ku pśiked 1¾ lětom sozialdemokratow pohnuś, bo knježerstwa sastupiś. Sozialdemokratija jako najwjetscha stronа nětcźišchego němskeho žejma budźe ſaj w sandźenosći, jeź w pśichodźe swólniwa, zwobsamolwitosći pśichewjeć, ſaj dołho móże to je ſwojimi sajdanami sjednoćeć. Stejśišćezo w opposiciji je sozialdemokratiji pśechezo wubjerne njeje. Wulka koalicija je ſo dla snadnych 70 mandatow nosłamała, kótrež ſ wurunanju w sawěsćenki dźěłonjemjerjow pobrachowachu. Zentrumiśej stronje njemóžemy porok załutowaś, so je ſ pucźa woteśchła, kótryž ſo jej jejny wjednik dr. Brüning w Kólnje pokasał. Dr. Brüning je pśechezo prajił, so dyrbi knježerstwo nawjedowaś. Sozialdemokratojo běchu swólniwi, knježerstwowej pśichodźe ſy wurunanju w sawěsćenki dźěłonjemjerjow pśichiłowaś, tola hdyž ludowa strona tule pśechodźe dla powjeśenja pśichinoschka wotpokasa, teź zentrumska stronа knježerstwowu pśichodźe wopuśćeźi a sa kompromiſowy namjet kłuźowasche, kótryž móże ſo jenoź ſ wotmachowanjom podpjeru sa dźěłonjemjerjow pśechwjeśeź. Na tole wottworjenje sawěsćenkinieje samoſnoſe je ſo teź němska ludowa strona zaměrikła. Sozialdemokratija njemóžeše tajku politiku ſobu cźiniś, a tak je k ſwórźenju dolatneho knježerstwa doschło. Wutworjenje nowego knježerstwa je ſo po wobsteźnoſćach ruce poradźiło, tola tu ſpśichnosć na tłosty prawoſće dźeśe. Spěśne wutworjenje dyrbeło je móžne, dokelž běchu ſo hižo sa cźaj starego kabinetа pśichinuli sa nowy ſ pleśizmami na sadnich ſkhodach cźinike. Njewěrimy, ſo je ſo dr. Brüning pśichi tom wobdźělił, tola druhy w pśichodźe khórzeho kabinetа na wotlomik cźakachu, hdy bychu mohli móz nastupiś. We ſmužle tychle ludźi je potom jedyn jara wyłoki knjes sasedźimnył. S tym je ſo wuśtawje wutkadowanje dało, kótrež po naschim ſrozumjenju ſmužku a złowan tejele wuśtawy njewotpowěda. Dr. Brüning je po tymle pśechezu knjesow Schielu a Trevíranusa do kabinetta pśichijał. Minister Schiele je ſwój mandat złoźił. Kabinett chże ſwonkownje pokazaś, ſo ſ Hugenbergowej frakiju nima **nic cźiniś,** pod kipami ſo ſ nim njeſtrotwi. Prawy knježerſtwowy muž ſaneho Hugenbergikeho njerodźi, tola jeho ſtołsty rady bjerje. Nječako je ſo wo generaziji frontſich wojowarjow, dźe pak wjele bóle wo kabinett ſelenych frontſich wojowarjow.

Nětcźiſchi tejiwjeńſti minister Schiele je ſo hakle njedawno ſa program ſeleneje frontу wuprajił. Na wopraſdźitym ſchitanju ratarſkiſtwowych płaćiſtnow njeje žadyn kabinett telko dokonjak, kaž pośledni Müllerowy kabinett. Jeho programmowi wopraſdźitosće, kótryž ratarſkiſtwu pomoj pśichinjeźe, agitaziſki program ſeleneje frontу napſchećźiwo ſteji, kótryž njemóże ratarſkiſtwu pomhaś, tola dyrbi ſtatne ſtrowizy a zyłe hospodarſtwo do bjesdna torhnjeś.

W tym ſamym kabinetiu žeđi muž, kótryž njedawno praji, ſo dreńi ſtaw žebi ſakasuje, ſo jemu ſniženje dawkow lubja, do kótrejž knježerſtwo ſame njewěri. Tónle ſapołstajny dr. Bredt nětkole w knježerſtwje žeđi.

Němska ludowa strona wě, ſo je nowy minister Trevíranus žadał, ſo by ſwonkowny minister Curtius ſ knježerſtwa wuſtupił a ſo je hakle na Hindenburgowy cźiſchi ſo toho wſdał. Nětcźiſchi minister ſa wobſtaždeny kraj je wſcho cźinił, ſo by ſadźewak, ſo by ſo Porheinika wuſwobodźiła.

Tſto knjeża, kotliž běchu pśecźiwnizy potwjerdźenja Youngowego plana, nětkole w knježerſtwje žeđa. Knjes Schiele je ludowe požadanje ſ khłostańſkim paragrafom ſobu podpiſał. Wón nětko pódła kandidatow khłostańſje žeđi. Němſki kanzler dr. Brüning pśechezo hrožy, ſo ſtaw 48 ſ pśecźiſchćenjom ſwojich planow nakóſi. Wobrożenja ſjawneho porjada a bźeſtracha, wumjenjenja ſa nakoženje tohole ſtawa, tu njeje. Hdy by ſo ſtaw 48 njedźiwajcy toho nakóźił, by ſo wuſtawa ſtamała, pśecźeźiwo cźemuj budźe ſo dźeńacźerſtwo wobaraś.

Trevíranus je rjekł, ſo do knježerſtwa ſaſtupi, ſo by ſtaw 48 po móžnoſći ruce nakóźił. Warnujemy němſkeho kanzlera dr. Brüninga ſo pod wſim muža ſtajieź, kótryž cźerſtwy temperament a łohku mysł namórſkich kadettow do kabinetta pśichinjeże. Sa wſchelakich ludźi je ſtaw 48 jenoź ſapoczatk diktatury. **Knježerſtwu njedowěrjenje wuprajimy, ſcźěhowki pośnje ſpośnawſchi, njetrjebamy ſo nowowólbow bojeć,** tola njemyſlimy w pśenim rjeźe na ſwoju ſtronu, ale na ſtat, kótryž chcemy wukhowaś a ſchkitaś.

Zentrumſki ſapódſtawk **Eſer** knježerſtwowemu programej pśichłoſuje. Jeho ſtrona w połnej pśiheſjenoſći ſe němſkim kanzlerom wocźakuje, ſo ſo wón po pucźu parlamentariſtich ſakonjowo pśechwjeźe. Zentrum je ſo próſował, ſo by poſitiwne hromadźeńſkanje we wulkej koaliziji ſakhował. Wón wobźaruje, ſo by politiſki wopſtam jeho wurunagejo nanjeſta ſa ſawěsćenju dźěłonjemjerjow njeje ſe wſchěch ſtron a ſ cźaſom ſpóſnał. Połoženje, kótrež je ſ wróćoſtupjenjom pośledniſcheho němſkeho knježerſtwa naſtało, žebi roſtudźene, **nade wſchěmi pomyſlenjemi politiſkich ſtronow ſtejaце ſtuſkowanje žada.**

Nětcźnik ſo potom pśecźeźiwo Breitſcheidowej rěcźi wobroćił. Wopſchijeće tejele rěcźe ſo ſedma ſnjeże ſ pśichipowědźenjom, ſo **ſozialdemokratija žašo do knježerſtwa** ſaſtupi. Breitſcheidowe porokі pśecźeźiwo zentrumſkej ſtronje ſu njeprawe. Sozialdemokratija je ſama knježerſtwowu pśichodźu ſa ſawěsćenju dźěłonjemjerjow wotpokaſała a ſo hakle w pośledniej hodźinje ſ njej wróćiła. Naložene ſtawa 48 njeje ſawěsćeje idealny ſtaw, ale teź ſozialdemokratija by ſo dyrbjała próſowaś, ſo by njemóžne było, tónle žrědt naložiś.

Dr. Scholz ſ němſkeje ludoweje ſtrony: W nětcźiſchim wokomiku njeje cźaſ **k** wadźenju. Naſchi pśecźiwniwy njetrjebaju žebi ſkowy němſkeje ludoweje ſtrony łamaś. To wobeſe ſa knjeſa Breitſcheida płaceź, kótryž ſpodźiwnu luboſćeź ſa němſku ludowu ſtronu pokaſuje, kótruž pak we ſamźnej měrje njeviwotplaćimy. Němſka ludowa ſtrona měni, ſo žebi finanzy Němſkeje žadaju, ſo ſo hoſpodarſći plan ſa ſlićbowarſke léto 1930, kótrež je hižo ſapoczało běżeś, rucze wobſtaſnje. Tohodla dyrbi knježerſtwo žiwoje wężne dźěła hnydom ſapoczeć.

Na tole położenje pohladujo, ſamjeſujemy ſo na to, ſo ſ krótka rjekńejmy: Powitamy w pśenim rjeźe pśichipowědźenje němſkeho knježerſtwa, ſo dyrbi ſo ſwonkowna politika po dotalnych wupruhowanych pućach dale wjeśeś. Rukowanje ſa to widźimy w tym, ſo je wjednistwo ſwonkownеje politiki w jenaſkmaj rukomaj woſtało. Frakcija wotmyſlenju němſkeho knježerſtwa pśichłoſuje, ſo chże wuſtrowjaźy program ſa němſke finanzy w ſwižu ſe ſniżenjom dawkow pśichodpotoćeź, ſo ſluſtniwoſć lubi we ſtatnym hoſpodaſtwoje a teź we wobžahu ſawěsćeńkeje dźěłonjemjerjow.

Wuraźenja němſkonacionalnych.

Hugenberg, wjednik němſkonacionalneje ſtrony, je teź po wołſjewjenju knježerſtwowеho programa roſtudźeny, nowe knježerſtwo powaliś. Pśichepśinaeź pak njeje, ſo dźeł němſkonacionalnych ſapóſtajanzow nětkole tkabla, dale Hugenbergowym roſkaſam pośłuchaju. Lubjenja ſa ratarſtwo w knježerſtwowym programe ſu hyšće ſaćźišcheź na ratarjow cźiniłe. Ratarſtwu ſaſtupjerjo dyrbja žebi rjeź, ſo Hugenberg ſam, hdy by ſ němſkim kanzlerom był, njeby wjazy mohł ratarſtwu lubiś, dyžli nětcźiſche knježerſtwo. Youngowy plan je pśichijaty, a dalſche pśicheźiwnje pśecźeźiwo njemu nima žaneho ſmyſła. Ale hač by pśichodne knježerſtwo runje tak ſwólniwe było, kaž nětcźiſche, na tym žmałko ſo dźeſkowaceź.

Sa łajku stronu ſo němſkonacionalni roſtudźa, njemóże ſo nětkole do pśedka prajeś. Hakle wotkłuſowanje wo wuprajenju njedowěrjy pokaże, kak daloko Hugenbergowa móź dośaha.

Němskostatny landbund za Schiele.

Hłowny wuběrk němſkoſtatneho landbunda je wuſtoru dopołdnja jenołkłosnje ſaſtupjenje ministra Schiele do němſkeho knježerſtwa ſkhwalił. Teź ſwjatkowe pśichdźydźeńſtwo, kótrež je ſo brjedu popołdnju ſeſchło, je ſo tenuſle ſtejiśćeźu pśichiſamłko. S tym budźe njemóžne, ſo němſkonacionalna ſtrakjija ſamo pśichi Hugenbergowym najbłyſnišchim cźiſchu ſo w ſwojej zyłoſći pśecźeźiwo knježerſtwu ſwjataceź da. Jeli ſo Hugenbergej pśichi ſwojim ſujaſanju woſtanje, njemóże ſo němſkonacionalna ſtrona roſpadnjenja ſminyeź.

Swjatkowe pśichdźydźeńſtwo němſkoſtatneho landbunda je błędowaze wobſtamknjenje pśichijało: „Swjatkowe pśichdźydźeńſtwo němſkoſtatneho landbunda ſo ſwojemu preſidenteј, ministrej Schieli, jenomyſlnje ſa jeho muźniwe ſtutkowanje dźakuje, lubi jemu podpjeru němſkeho wjeſneho luda ſtejiśćeźo wocźakuje, kótrejž Brüningowemu kabinettej móžnoſć da, ratarſki program pśechwjeśeź."

Hačrunje tole wobſtamknjenje zyle jaſnje žada, ſo dyrbi ſo wuprajenje njedowěrjenja wotpokłakaeź, je ſo we pośłedźenju němſkoſpejniſkeje frakije wulka wjetſchina na napiśećźiwne ſtejiśćeźo ſtajiła. Pśichi wotkłoſowanju na pruhu je ſo wjetſchina w pomjeru 3 : 1 ſa Hugenbergowe ſtejiśćeźo wuprajiła. Pośledźenje roſtudźejuſe frakije je wſchak ſo na ſchtwórk dopołdnja w 10 hodźinach, hodźinu pśched pośłedźenjom němſkeho ſejma, wotkorćeźiło.

Knježerſtwowa kriſa w Sakſkeј.

Pśichedźyła demokratiſkeje frakjneje ſtrony dr. Külz je pśiſmo ſejmiſkeje frakije němſkeje ludoweje ſtrony dośtawſchi demokratiſku ſejmiſku frakiju na pjaſt do pośłedźenja pśicheprołyt. W nim dyrbi ſo rozjaſniś, hač je móžno, ſo bychu na podłožku ſwojich wuprajenjow ſaſtupjerjo němſkeje ludoweje ſtrony, demokratow a ſozialdemokratow we wuſtworjenju nowеho knježerſtwa jednali.

Pśichemyſłowy dawk ſa ſwobodne powołanje w Pruſkej

Pruſka ſtatna rada je po namjeze ſwojeho wubjerka wobſtamkła, ſwobodnym powołanjam (lěkarjam, wěźnikam aid.) dawk napołožiś. Hač dotal njeſju ſwobodne powołanja w Pruſkej trjebałe pśichemyſłowy dawk płaciś.

Nudanćko w Kutjepowje.

Pśiched nětkotrymi njedźeſelemi je Parižſka policija powěźeć dóſtała, ſo ſu ruſcy bolſchewikoja, ruſcu generała Kutjepowa, wjednika ruſkich wojeſkich wućźahariow, we Parižu ſajeli a ſ automobilom k połnóźnemu mórſkemu brjohej dowjeſli. Wot tam ſu Kutjepowa na ruſku parnu łódź dali, kótraž je jeho do Ruſkeje dowjeſła.

Po powěźeći Parižſkich nowin ma policija na podłožku wuprajenjow ſwědkow ſa dopokaſane, ſo ſu bolſchewikoja wopraſdźe ſ mórſkeho brjoha mjes Villers a Boulgate generała Kutjepowa na łódź dowjeſli. W bliźſchim cźaſu dyrbi ſo tam lokalna termija wotmeć. Policija w tu khwilu wuſtkeđźejcź pyta, kajke łódźe ſu pośłednje januarſke dny po kanalu jeſe, ſo by ſo mohło ſwědźeńſć, ſ kótrej łódźu ſu Kutjepowa wotwjeſli.

Kaž Parižſki „Matin" piſche, ſu wuſtoru w pśichitomnoſći policajskeho direktora, kótryž ma Kutjepowemu wjeſ pśicheptaeź, pśichi mórſkim brjohu mjes Villers a Boulgate wotwjedźenje Kutjepowa napodobniłi, kaj ſu ſwědźy wuprajili. S tym je ſo dopokaſało, ſo je ſo na mjenowanym mjeſnje wopraſdźe wotwjedźenje ſtaeź mohło, kaj ſu ſwědźy wuprajili.

Nowowólby w Pólskeј.

Nowy ministerſki preſident wyſchi Sławek je w pośłedźenju frakjije ſtrony Piłſudſkeho programowu rěcź měł, w kótrejž je **nowowólbu pśichipowědźił.** Termiju ſa wólby wſchak hiſchće njeje mjenował. Tohodla žebi myſlił, ſo budźe nětkotre měśaſzy pokaſowaeź, ſchtoſ ſamołe. W parlamentowym dźěle rěcźo, Sławek praji, ſo njeje móžno, ſ tymle ſejmom hromadźe dźěłaeź. Podawki pokaluja, ſo dyrbi ſo lud we wólbach ſnowa wuprajeź. Sa Sławkoweho naſlědnika we wjednistwje knježerſtwoweho bloka ſu pśedawſchego ministerſkeho pśichedźydu Świtalſkeho mjenowali.

Jendżelski deficit.

W ſaśdżonym śecie ſu wudawki Jendżelskeje wo 290 miłljonow hriwnow wjetſiche łaſi, dyžli jeſne dokhody. Sa pſchiſkodne śeło wudawki ſomo wo 830 miłljonow hriwnow dokhody pſcheśeśehnu. Pokładowy kanzler (finanzny miniſter) ehe runowahu mjes dokhodami a wudawkami ſ tym dospieś, ſo ſamoſtajnym wjetſiche dawki napoloži, na ſtabe ranjenja wochze nowe ceśe walieś.

Debatta wo Ruskej w Jendżelskim norum ſejmje.

Canterburyſki arzybiſkop je wutoru w hornim ſejmje debattu wo połoženju nabožiny w bolſchewiſkiſej Ruſkej je rěcžu wotewrił, w kotreſ je mjes druhim praji: Mamy wjele dopokaſnowe ſa to, ſo ſo ſyſtem wobſtajneho politiſcenja w Ruſkej njeſpſcheſtawajcy dale wjedźe. Kaž ſym ſkmit, ſu loni 71 wožobow k ſmjerći ſe ſaſiſcenjom a 112 k ſaſiſwu wot 2 hacž 10 lět ſaſudźili. Njewěrju, ſo kritika wo bolſchewiſkim knježeŕſtwu hroženje ſ wójnu wopiſchia, a jendżelſkemu knježeŕſtwu namjetuje, ſo by kedźiwoſej ſajmjerjow Ruſſeje na ſkedowaze dyrki wobroczijo: 1. Ruſoſcź měſcheſanſkich prawow ſa duchownych a druhich měſcheſanow. 2. Składnoſcź ſa dźěłaceŕjow, ſo bychu mohli njedźelu a druhe ſwjate dny ſwjeſcieś. 3. Dowolnoſcź k woſſenjenju a roſſcheŕenju knihow ſa naboženſke roſwuceńenje. Weſtſtronjenje ſakſanje, ſo ſo dźeći njeſmědźa hromadże roſwuceś. 5. Puſcheńenje duchownych, kotliž w ſibiriſkich ſaſtwach cźerpja. 6. Powſchitkowne ſamknjenje ſzerkwjow dyrbi pſcheſtaceś.

Ruscy namjezni ſtražnicy ſo ſpječili.

Kaž ſo ſ Wilna powě, hu ſo poſa Molodeczna ruſky namjezni ſtražnizy ſwojim offiśeram ſpječiłi. **Spječiłni wojazy do thłoſtaczeho wothjeźenja najwuſchiſchcho ſuda ſ maſchinſkeje ſtelby ſtelachu a ſo wrócźo cźiſnychu.** Spječiłni wojazy na to ſwoje ſtejiſchcźo wopuſcheźichu a do ſuſednych lěſow cźekachu.

Spječeńca dla wołow w Kalkuće.

Liczba Indiśanow, kotliž hu ſo ſ ſtelenju policiſkich pſchi motornitſchich njeměrach morili, je ſo na pječ powiſeńcźiła. Dokeľ hu ſo pódła teho někotli Indiśenjo franili, dyrje někotli ſ nich hiſchcźe wumru. Spječeńca je dla knježeŕſtwoweho wutkaſa naſtała, ſ kotrymž dyrbi ſo cźiwiłowanje wołow pſchi dźele ſamjeſowaś. S wutkaſom je ſo fakalało, cźeſnjene woły w najhorſchich dujowych hodźinach k dźełu wuźiś. So bychu pſcheźiwo tomu proteſtowali, ſta muhamedaniſchi wójniſkow runje pſchiwoſonju ſwoje woły k Howrakſemu mojtej pſchiwjedźe, hdźež ſo wobkhad w Kalkucźe naſkjiſnjiſcho ſtaci. Tam kola two wołow wſachu a woły a kót na měſnje woſtajichu. S tym nimo měry wulka cźiſcheńca a tłóczenja we wobkhadźe naſta. Hnydom ſo wulka hromada ludu iđeła, mjes nimi wjele ſtudentow, kotliž na ſtronu muhamedaniſchi wójniſkow ſtupichu. Skónčnje dyrbjeſche policija ſakrećcź, pſchi cźimž k wopraſdźiſej dróhowej bitwje dóńdźe.

Spječeńca w Angoli.

S portugalſkeje kolonije Angole w Afriźy je do Liſſabona powěſcź pſchiſchła, ſo je ſo garniſona w Luanda ſpječiło a leutnanta Moraeja Sarmenta ſatjełiła. K ſpječiłnej garniſonje, kotrejž dyrbja wojazy ſ druhich ſtronow kolonije bróńje ſebrać, ſo dźěłarjo ſe ſmutkowneho kraja pſchideźewaju. Hač dotal hiſchcźe wobej ſtronje njeſtej do ſo ſkałyłej. Knježeŕſtwowy wyſchiſchi kommiſſar je wjeſchu liczon domoródnuch wobronił. Wójniſki ſtaw je ſo wuwołał.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 3. hapryela 1930.

— **Wo wjedrje.** Wjeſera wjeczor w 7 hodź. barometr 743, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +15. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +8, thermometer w nozy +2. Wuhladu na jamrźeńe njebjo. — Schkleńza je dźeſ trochu wróćźo ſchła, pokaſowaſche rano pak pſchźo hiſchcźe na rjane wjedro. Se dołheho ranja hacź na połnóź bo łodyſtcho morſa ſo wupſcheſtrowaju, leži jara ſyſyna wyſchina. S njeje duja ſymne wětry. S wjeczora pſchikhađża ſyhna nižina, teź ſ króſkeho ranja je nižina ſyoſnjaca. Pola waſ ſo pomałku pomróčźuje. Jeli mróčźnoſcź pſchiběra, njeje njemóžno, ſo ſo hiſchcźe do ſnźa da, hdyž łodyſte powěry ſ połnoza a ranja do mróčźnoſow wyſche waſ ſraża. Jutſe pjatk ſthadża ſłónźko 5,31 hodź. a khowa ſo 6,37 hodź. Měſiaćź ſthadża dop. 7,38 hodź. a w połnozy 12,12 hodź. khowa.

Žonjace wumjelſtwo a žonjaca zamožnoſcź.

Dźensa popołdnju 143 hodź. wotewri ſo w „Krónje“ w Budyſkuje dawno pſipowědźena wulka wuſtajeńca žonjaceho wumjelſtwa a žonjaceje zamožnoſce (Frauenknnſt und Frauenkönnen). Wuſtajeńca ſo z hłownehu dźěła žonjace ruċne dźěła wſeje druhiny, kaž teź w ſěrſim rozměru žonjace powołanja. Mjez pſcheſiej deużinu ſteji na wosebitym wěſtnje cyrkwinſke wumjelſtwo, w kotrymž ſo žonjace ruċne dźěła a z nim hłuboke wumjelſke zrezmanjenje jewi. Pycha katolſkeje kaž teź evangelſkeje cyrkwje je na jara zbožowne waſnje zaſtupjena. Wuſtajeńcu pycheu w jutſiſim cźiſle nadrobnźo rozpomnimamy. Na ſěrokim rozměru, kaž hižom naſpomnichmy, ſu tu zaſtupjene žonjace powołanja ze wſelakimi Budyſkimi firmami. Wuſtajeńca wěſce we wołydłoſtwje doſć zajima namaka, wosebje mjez naſimi žonami. Tak pſejemy ji prawje wjele wuſpěcha.

— **Swój 30 łětny wołkhodny jubilej** ſwjeſcieſche 1. hapryela knjez hoſpeńzar Emil Bernhardt na Kamjenſkatſej haſy 26. Jubilar hoſpodari ſe ſwojej maudźelſkej na hoſeńcźu „K hajnikowi“ (Forſthaus), ſiž ſo hacź pſched 3 łětami „Ludowa kuchnja“ mjenowaſche.

— **58. duchowna wjeſerna hudźba njedźelu 6. hapryela wjeczor 1/2 9 hodź.** Pſchedwidźeſe ſo kraſny Stabat mater wot Giovanni Pergoleſe, kiž ſe ſwojej zmijej mjenjſcu hiſchcźe dźeńſa po 200 łětach hłuboko ſopſchiga. Wuwjedźaju ſu: Marja Thieme ſ Drježdżan (ſopran), Herta Schönfelder (alt), khór wyſchiſchcźe hoſcźenje ſchule, kiž nawjeduje ſtud. rada Gever, collegium muſicum, domſki organiſt Horſt Schneider (pſchcźeſele). Dźiwaju na kemſchenje we katolitſim wothdźelu Pětrowiſkeje jurtwje ſo jenohodźinſke pſchedwjedźenje 1/2 9 hodź. ſapoczinje. Sońtuy je wóźiwym a njeſwjeſcźinſtim jakhodom! Programy ſe wſchěmi tekſtami ſu po 30 pj. pſchi zyrkwinſkich durjach dóſtacź.

— **Sjednoczeńſtwo ſa wumětſtwo w Budyſchinje ſap.** Dźa powyſchikhownehu ſajima, kiž je jawoſtajeńſka wuſtajeńca tajneho radu profeſſora Otta Gußmanna-Drježdżańſkeho a profeſſora Saſche Schneidera-Drježdżańſkeho namakała, je ſo pſchedhdyžiwe roſtrjeźiło, ju hacź do 13. hapryela t. l. podłeſchcź.

— **Kradnjene jěſdne kola.** W Budyſchinje ſu w poſledniim cźaſu tśe jěſdne kola kradnyli: W cźaſu wot januara hacź do měrca 1930 ſ jenſe pjuzy Lawiſch hejebjom žonjace jěſdne kolo ſmanki „Brennabor“. Kolo měſeſche cźorne kroſna a ſwjena, rune wobźiſła, ſchćerej gumiſcowej wobruċki; kolo njeměſeſche draſtowcho ſchkitaka, měſeſche hamołch, brune hełło a brunu ſónčnoſtu gratowu taſchku. — 2. hapryela dop. ſu ſ jenſe wołhże Wulkeje Bratrowſkeje haſy mužſke jěſdne kolo ſmanki „Phönix“ kradnyli. Kolo měſeſche cźorne kroſna a błótoſchkitakaj, žołte ſwjena, horſeſlibjene wobźiſła ſe žołtymaj gumihowmaj ſchimagolomaj. Notarowy hamołch, ſchćerej wobruċki, ſwónźeſe ſ dźerżeńcowym łopjeſchkom. Rjeczas bźi w tak njeuvedawanym muſtźiſtu ſchkitaku, podobnje tak pola žonjazych jěſdnych kolow. — Sſamſtnjy dźeń wjeczor wokoło 7 hodź. kradnychu ſe Fabrikiſkej haſy mužſke kolo ſmanki „Pfirus“ cźiſło 14 814. Wono měſeſche cźorne kroſna a błótoſchkitakaj, žołte ſwjena, ruċne ſpinadła, hamołch, cźeſnjenoſtowe hełło, cźeſnjenoſtowe wobruċki. — Dnja 3. 4. rano wokoło 8 hodź. ſu ſ wołhże radnizy mužſke jěſdne kolo ſmanki „Preſto“ kradnyli. Kolo měſeſche cźorne kroſna a błótoſchkitak, žołte ſwjena, łendźeſſe wobźiſła, cźornuwaj ſpchinnakomaj, łatarniu ſ dynamowu, cźiſnu Preſto. — Wo wjedrowe ſpźeźenja proſy kriminalnu wodźeńſku Budyſchinje, telefon 2802.

— **Naſprawa policije.** S wobſchudźenjom wotwiſchcźeneje njeſtata wohoba 1. hapryela je jenym tudomnym wobydłoźe radiowy aparat ſmanki „Mende“, ſchtyri Neudro-pſchijimak typy E. 48 cźo. 1779, batterijowy pſchijimak ſ 2 rollomaj R. E. 147 atd. — Kradnyli ſu w Hodźiju w nozy k 25. měrcźej ſ nuttſamanjom wotſtronjenych ſkrutowkow ſ rozſkatkowazym wěcźiſtom a cźaſom, ſonjazy cźaſnikowy vjezas a wjerowanſke ſpinadła. Cźeſ a w Spitzach 10 dyhſacźnych a nanuczitſich cźaſnikow, 10 hacź 12 cźaſnikowych rjeczkoſtow, 10 ſilbernych harmonikow, 2 batterijſ ſa dyhſacźnu lampu, 6 normalne koſchće a 3000 ſchtuk zigarettow. Dale ſu nyli w nozy k 29. měrcźej w Bambruchu pak ſ ſchkórnjow, połmołchtru jaku ſo wěra, 2 taſſi ſchkłanych myſki a zigarety w ſawalkach wo 25 ſchtuk ſmanki „Confrei, Kosmos, Sexta, Hoſſöhniz a Gloria“. — Wo wjedrowe ſpźeźenja proſy kriminalna policija w Budyſchinje.

— **W měſcheſanſkej hłownej lenzliji** (na radnizy je ſ hłodźe) ſu wupokojene cźiſła 6 hacź 9 prenjeho rjada a 5 hacź 10 druheho dźela němſkoſtatneho ſakſiſkeho łopjena na, kaž teź cźo. 5 ſakſkeho ſakoniſkeho łopjena w dźiwjadowej wjeſkoſtnej a wobhładanju ſa hóźdzu.

S Hajniz. Do tudomneje evangelſkeje ſchule hajnſkeje 1. hapryela 32 dźeći, 18 hółzow a 14 hołzow. W Sacźenſkej rěcźi wobroći ſo k. ſchulſki wjednik Domaſchke wotewrjenu na ſtarſchich a roſtoći, kaž dyrbi ſo tuwcźaſ podobnje ſtalo nikeſ po dźeſach, kiž ſu jenu dowěrjenu, horjenu ſ by je k wuſitnym cźłowjeſkam woczahnyli. Pſchi tutym njeſpěchnym dźele dyrbjeli pak ſtarſchi wuczerjej ſwérni pomoznyk być. — Teź nowy ſyadowniſki radny cźeſ, knjez Braun, maſu cźeſdźu witaſche. Na wotpołdnjo pak běſche tola jtónźnje hra wokoło ſtuwneho ſchtwora, ſi pod ſwojej ſtódkej cźeſu tak mérnje a ſywjetoſnje ſtejiſche. Jutrowemu ſajaz, wuwrabjeny ſe ſkorymi ſpewami, pſchidźe a najwjetſche wjeſele knježeńſke pſchi wotewrjenych wuttich titom. Dźeći ſ wjeſelſchmaj wóźkomaj ſtadźeny pſchiluhuju, ſo po taſkim dobrym ſporkaſiu rad ſaſo pſchijidu.

S Drježzina. Nowe ſchulſke dźeći pſchijimachu ſo 1. hapryela popołdnju w 2 hodź. w Drježdżańſkej ſchuli. Sa 6. ſchulſkeho łěta pſchihłoſowachu małeho ſe ſmerſchowym a pſchihodniſkowym pſchiſnjom rjane witańe. Nowe ſchulſki wjednik wuczer Fritza dźeći a ſtarſchich ſe ſchulſkeje ſtwonoſcźiwa witaſche a wuprajl nadźiju, ſo by ſo jemu poradźiło, prawe dowěrjenje mjes wuczerjom a ſtarſchimi pſchijeſcź k zogjuwanju ſa dźeći. Pſchijatych bu 7 hółzow a 10 hołzow. Na to ſpuſchcźa ſo hiſchcźe dźeći ſpěwy. Po ſwjatoczneſnoſći dóſta tute dźeći rjanu walku titu.

S Porſchiz. Dnja 31. měrca wuſtupi ſ tudomneje ſchulſkeje ſwjaſki knjes wuczer Ota Lehmann, kiž na 1 lět ſtuſkowanje. Wón naſtupi ſwoje nowe ſaſtojnſtwo w Jabnikorſe pola Stollberga. Pſchi ſpożatku nowoho ſchulſkeho łěta japołaſka knjes ſchulſki wjednik kanter Pjetſch jako njeſtajneho wuczerja knjeſa Erićha Prietza, kiž běſche dotal ſ rozmnożenym wuczerjom w Sakſeju był, do ſtajnoſtnoſtwa. Knjes wuczeŕ Rudolf Jenć ha ſa ſtajnoſtnoſtwa wuczerja powuzenowany. Dnja 21. měrca naſchi ſchuli 9 konfirmandow wukhodźi a 1. hapryela ſaſtupi 29 nowych dźeći (11 hółzow a 11 hołzow) do ſchule, ſo tudomna ſchulowa ſchuła nětko 117 ſchulerjow wopytuje.

S Kulicz. Saſtdźenju wutoru ſaſtupi 45 dźeći do naſcheje ſchule. Dźeći ſ druhich ſyadowniſkich ſo pſchiſtejachu ſe ſwojimi a rejemi. Jedyn ſajaz pſchijmeſe ſtu. — Sa wuczerja pokraczowanſkeje ſchule je Lubjiſſi ſtaſi hanſ kujeſa Kraka poſtajił. Wón je 1. 4. 1930 tu ſwoje ſaſtojnſtwo naſtupił.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

78] (Pokraczowanje.)

Tigellinus ſo ſpodźiwaſo na njeho pohladny.

„Haj, Petronius ma prawje!“ wjetſiwotwaſche Nero. „Jutſje dyrbja ſo ſaſtwowe wrota pſched hołym wotewrjeć. Schioż pak kwaſym hoſcźinu naſtupa, wo tom budźemy we amphitheatrje dale rěcźeć!“

„Sałeo ſym pſchehrał“, pomyſli Petronius.

Někto bě we Lydźynem konju tak pſchecźiwdźeſenu, ſo domoj pſchiſchedſchi wupuſcheſeneho do amphitheatra póſła, ſo by wo wudaeju jeje cźeła ſ pſchedſtejiſcźiwym ſpolarija jednał.

Hdyž ſo naſajtra powěſcź roſchcźerjeſche, jo maju pſchi wjeczornem pſchedſtajenju poſledni kſcheſcźenjo wumrěcź, nawali ſo njeſpſcheſwidźomna ſyła ludu do areny, hačzuniej poczo teź lud ſcebi myſlicź, ſo je doſeć taſkeho ſadawoho kwelſchcźeńcźa. Teź Auguſtinianjo běchu pſchiſchli, pſchetoż wědźachu, ſo chze kěſor nad Winizijowej bołoſczu jako pſchedſtajenje w pſchedſtajenju ſwoje wjeſeło měcź. Tigellinus njeſpěcheraſi, na kaſke waſchnje na njewjeſta młodeho tribuna wumrěcź, a to napja powſchitkowmu wejtſnoſcź.

Wſchěch wozźi ſhładowachu na to měſtnu, hdźež njeſłoženy naiwożenja ſcźeſcźe. Wón bě ſmjercź błědy, a pót wuſtupowaſche na jeho cźoło. S wěſcheho cźaſa bě ſtoro kaž njeżywi, a bě ſo ſ myſlicźu pſcheſcźeſcźił, ſo dyrbi Lygija wumrěcź. Wón póńdźe ſa njej do ſmjercźe, bě ſa njeho wěſte, a tak byſchtaj byłoj wobaj pohom wumnożenaj a ſkónčnje ſjednoczenaj. Tute jenicźku myſlicźku bě njeſkónčnu raz w ſwojej bolazej hłowje pſchemyſlowak, dóńdź njeběſ pomałku ſa njeho hróſny poſtyła, někto pak wón ſaczu, ſo je to někcźto druheho na to pomyſlicź, ſo je Lydźynu tonu bitſi, a někcźto druheho, jeje martrarſkej ſmjerći pſchihładowacź dyrbjeſcź. Stare ſadwołowanje, ſtare kłudne požadanje, Lygiju wumorjeć, pſchińdźe na njeho, a pſchi myſli na ſwoju njemú bě jemu k wutrobje, jako by ho roſtoczeſ dyrbjała pſche cźiſłu njewěſtoſcźe, pſche ſmjerćnym ſtrach, kiž jaſa jeho hiſchcźe do ſpoczatka ſamoho dźiwadła. Wón ſo nadjeſche, ſo wumrje.

Do teho ſabłyſkny pſcheſo nim hduž a hduž ſłaba ſchkrieźa nadźije. Njeběſche-li Pětr jómu prajił, ſo móże kruta wěra horu pſchepadaſcźeſo Wěra! A wón prózowaſche ſo ſwoje myſle ſjednoczieſ, kóżdy dwěl potłaczieſ, ſwoju zyku duſchu do jenicźkeho ſłowa „Ja wěrju“ ſawrć, a tak ſo ſ duchom ſhrabawſchi, cźakaſche na dźiw.

Tola napjecze wſchěch duſchinych mozow wuczerpa jeho ſyſiſku móz. Sławy ſproſtnuchu, a wón hižo hinak njemyſleſche, hacź ſo je jeho modlenje wuſłyſchane a ſo je to ſmjerći. Sſnadź bě teź Lygija tukhwilu wumrěła, a Khryſtuſ ſjednoczja jeju wobeju.

Ale womorośte ſproſtnjenje dołho njetrajeſche. Wón wotuezi, wot teptanja njeſcźerpliwoho ludu k ſiwjenju ſhuſkowny.

„Za hy thory“, rjekny Petronius, „daj ſo domoj wotnjeſcź!“ A wón ſtany, ſo by Winicija podpěł a ſ nim won ſchoł, njeſtarajo ſo wo to, ſchto budźe Nero k tomu prajicź. Tón wobkedźbowaſche wobeju wſches ſjnoj ſmaragd, jako by jemu wo to ſchło, bołoſcź, kotruż każ kedźiwoje ſtudowaſche, ſ wumělſkimi hrónczkami wopſěwowarź a ſ tym ſebi pſchihłeſcźa nadobnej.

Winicius ſaſchaże ſ hłowu, hdyž ſo Petronius prózowaſche jemu pomhacź. Njech radſcho na měſtnje wumrěje, pſcheż ſo jemu njechcźeſche, wón ſwoſta w amphitheatrje.

W ſaużnem wokomiku da měſcheſanſki prefekt ſnamjo k ſpoczatku pſchedſtajenja, cźiſnjunych cźerwjene rubiſchko wot ſebje. Kěſorjowemu podju ſnapſchcźa ſtojace durje ho wotewrichu, a Urſus ſaſtupi do jatnje roſſwětleneje areny.

Samołeſe je ſwětłom ſwjezow wopſlepjeny, nikotaſche hobr ſ modrymaj wocźomaj; potom ſtupi do prédka a roſkoło ſnamki „Preſto“ kradnyli. Kolo měſeſche cźornuwaj kroſna a błótoſchkitak, žołte ſwjena, łendźeſſe wobźiſła, cźornuwaj pſchinnakomaj, łatarniu ſ dynamowu, cźiſnu Preſto. — Wo wjedrowe ſpźeźenja proſy kriminalna wodźeńſku Budyſchinje, telefon 2802.

— **Naſprawa policije.** S wobſchudźenjom wotwiſchcźeneje njeſtata wohoba 1. hapryela je jenym tudomnym wobydłoźe radiowy aparat ſmanki „Mende“, ſchtyri Neudro-pſchijimak typy E. 48 cźo. 1779, batterijowy pſchijimak ſ 2 rollomaj R. E. 147 atd. — Kradnyli ſu w Hodźiju w nozy k 25. měrcźej ſ nuttſamanjom wotſtronjenych ſkrutowkow ſ rozſkatkowazym wěcźiſtom a cźaſom, ſonjazy cźaſnikowy vjezas a wjerowanſke ſpinadła. Cźeſ a w Spitzach 10 dyhſacźnych a nanuczitſich cźaſnikow, 10 hacź 12 cźaſnikowych rjeczkoſtow, 10 ſilbernych harmonikow, 2 batterijſ ſa dyhſacźnu lampu, 6 normalne koſchće a 3000 ſchtuk zigarettow. Dale ſu nyli w nozy k 29. měrcźej w Bambruchu pak ſ ſchkórnjow, połmołchtru jaku ſo wěra, 2 taſſi ſchkłanych myſki a zigarety w ſawalkach wo 25 ſchtuk ſmanki „Confrei, Kosmos, Sexta, Hoſſöhniz a Gloria“. — Wo wjedrowe ſpźeźenja proſy kriminalna policija w Budyſchinje.

— **W měſcheſanſkej hłownej lenzliji** (na radnizy je ſ hłodźe) ſu wupokojene cźiſła 6 hacź 9 prenjeho rjada a 5 hacź 10 druheho dźela němſkoſtatneho ſakſiſkeho łopjena na, kaž teź cźo. 5 ſakſkeho ſakoniſkeho łopjena w dźiwjadowej wjeſkoſtnej a wobhładanju ſa hóźdzu.

S Hajniz. Do tudomneje evangelſkeje ſchule hajnſkeje 1. hapryela 32 dźeći, 18 hółzow a 14 hołzow. W Sacźenſkej rěcźi wobroći ſo k. ſchulſki wjednik Domaſchke wotewrjenu na ſtarſchich a roſtoći, kaž dyrbi ſo tuwcźaſ podobnje ſtalo nikeſ po dźeſach, kiž ſu jenu dowěrjenu, horjenu ſ by je k wuſitnym cźłowjeſkam woczahnyli. Pſchi tutym njeſpěchnym dźele dyrbjeli pak ſtarſchi wuczerjej ſwérni pomoznyk być. — Teź nowy ſyadowniſki radny cźeſ, knjez Braun, maſu cźeſdźu witaſche. Na wotpołdnjo pak běſche tola jtónźnje hra wokoło ſtuwneho ſchtwora, ſi pod ſwojej ſtódkej cźeſu tak mérnje a ſywjetoſnje ſtejiſche. Jutrowemu ſajaz, wuwrabjeny ſe ſkorymi ſpewami, pſchidźe a najwjetſche wjeſele knježeńſke pſchi wotewrjenych wuttich titom. Dźeći ſ wjeſelſchmaj wóźkomaj ſtadźeny pſchiluhuju, ſo po taſkim dobrym ſporkaſiu rad ſaſo pſchijidu.

S Drježzina. Nowe ſchulſke dźeći pſchijimachu ſo 1. hapryela popołdnju w 2 hodź. w Drježdżańſkej ſchuli. Sa 6. ſchulſkeho łěta japołaſka knjes ſchulſki wjednik kanter Pjetſch jako njeſtajneho wuczerja knjeſa Erićha Prietza, kiž běſche dotal ſ rozmnożenym wuczerjom w Sakſeju był, do ſtajnoſtnoſtwa. Knjes wuczeŕ Rudolf Jenć ha ſa ſtajnoſtnoſtwa wuczerja powuzenowany. Dnja 21. měrca naſchi ſchuli 9 konfirmandow wukhodźi a 1. hapryela ſaſtupi 29 nowych dźeći (11 hółzow a 11 hołzow) do ſchule, ſo tudomna ſchulowa ſchuła nětko 117 ſchulerjow wopytuje.

S Kulicz. Saſtdźenju wutoru ſaſtupi 45 dźeći do naſcheje ſchule. Dźeći ſ druhich ſyadowniſkich ſo pſchiſtejachu ſe ſwojimi a rejemi. Jedyn ſajaz pſchijmeſe ſtu. — Sa wuczerja pokraczowanſkeje ſchule je Lubjiſſi ſtaſi hanſ kujeſa Kraka poſtajił. Wón je 1. 4. 1930 tu ſwoje ſaſtojnſtwo naſtupił.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

78] (Pokraczowanje.)

Tigellinus ſo ſpodźiwaſo na njeho pohladny.

„Haj, Petronius ma prawje!“ wjetſiwotwaſche Nero. „Jutſje dyrbja ſo ſaſtwowe wrota pſched hołym wotewrjeć. Schioż pak kwaſym hoſcźinu naſtupa, wo tom budźemy we amphitheatrje dale rěcźeć!“

„Sałeo ſym pſchehrał“, pomyſli Petronius.

Někto bě we Lydźynem konju tak pſchecźiwdźeſenu, ſo domoj pſchiſchedſchi wupuſcheſeneho do amphitheatra póſła, ſo by wo wudaeju jeje cźeła ſ pſchedſtejiſcźiwym ſpolarija jednał.

Hdyž ſo naſajtra powěſcź roſchcźerjeſche, jo maju pſchi wjeczornem pſchedſtajenju poſledni kſcheſcźenjo wumrěcź, nawali ſo njeſpſcheſwidźomna ſyła ludu do areny, hačzuniej poczo teź lud ſcebi myſlicź, ſo je doſeć taſkeho ſadawoho kwelſchcźeńcźa. Teź Auguſtinianjo běchu pſchiſchli, pſchetoż wědźachu, ſo chze kěſor nad Winizijowej bołoſczu jako pſchedſtajenje w pſchedſtajenju ſwoje wjeſeło měcź. Tigellinus njeſpěcheraſi, na kaſke waſchnje na njewjeſta młodeho tribuna wumrěcź, a to napja powſchitkowmu wejtſnoſcź.

Wſchěch wozźi ſhładowachu na to měſtnu, hdźež njeſłoženy naiwożenja ſcźeſcźe. Wón bě ſmjercź błědy, a pót wuſtupowaſche na jeho cźoło. S wěſcheho cźaſa bě ſtoro kaž njeżywi, a bě ſo ſ myſlicźu pſcheſcźeſcźił, ſo dyrbi Lygija wumrěcź. Wón póńdźe ſa njej do ſmjercźe, bě ſa njeho wěſte, a tak byſchtaj byłoj wobaj pohom wumnożenaj a ſkónčnje ſjednoczenaj. Tute jenicźku myſlicźku bě njeſkónčnu raz w ſwojej bolazej hłowje pſchemyſlowak, dóńdź njeběſ pomałku ſa njeho hróſny poſtyła, někto pak wón ſaczu, ſo je to někcźto druheho na to pomyſlicź, ſo je Lydźynu tonu bitſi, a někcźto druheho, jeje martrarſkej ſmjerći pſchihładowacź dyrbjeſcź. Stare ſadwołowanje, ſtare kłudne požadanje, Lygiju wumorjeć, pſchińdźe na njeho, a pſchi myſli na ſwoju njemú bě jemu k wutrobje, jako by ho roſtoczeſ dyrbjała pſche cźiſłu njewěſtoſcźe, pſche ſmjerćnym ſtrach, kiž jaſa jeho hiſchcźe do ſpoczatka ſamoho dźiwadła. Wón ſo nadjeſche, ſo wumrje.

Do teho ſabłyſkny pſcheſo nim hduž a hduž ſłaba ſchkrieźa nadźije. Njeběſche-li Pětr jómu prajił, ſo móże kruta wěra horu pſchepadaſcźeſo Wěra! A wón prózowaſche ſo ſwoje myſle ſjednoczieſ, kóżdy dwěl potłaczieſ, ſwoju zyku duſchu do jenicźkeho ſłowa „Ja wěrju“ ſawrć, a tak ſo ſ duchom ſhrabawſchi, cźakaſche na dźiw.

Tola napjecze wſchěch duſchinych mozow wuczerpa jeho ſyſiſku móz. Sławy ſproſtnuchu, a wón hižo hinak njemyſleſche, hacź ſo je jeho modlenje wuſłyſchane a ſo je to ſmjerći. Sſnadź bě teź Lygija tukhwilu wumrěła, a Khryſtuſ ſjednoczja jeju wobeju.

Ale womorośte ſproſtnjenje dołho njetrajeſche. Wón wotuezi, wot teptanja njeſcźerpliwoho ludu k ſiwjenju ſhuſkowny.

„Za hy thory“, rjekny Petronius, „daj ſo domoj wotnjeſcź!“ A wón ſtany, ſo by Winicija podpěł a ſ nim won ſchoł, njeſtarajo ſo wo to, ſchto budźe Nero k tomu prajicź. Tón wobkedźbowaſche wobeju wſches ſjnoj ſmaragd, jako by jemu wo to ſchło, bołoſcź, kotruż każ kedźiwoje ſtudowaſche, ſ wumělſkimi hrónczkami wopſěwowarź a ſ tym ſebi pſchihłeſcźa nadobnej.

Winicius ſaſchaże ſ hłowu, hdyž ſo Petronius prózowaſche jemu pomhacź. Njech radſcho na měſtnje wumrěje, pſcheż ſo jemu njechcźeſche, wón ſwoſta w amphitheatrje.

W ſaużnem wokomiku da měſcheſanſki prefekt ſnamjo k ſpoczatku pſchedſtajenja, cźiſnjunych cźerwjene rubiſchko wot ſebje. Kěſorjowemu podju ſnapſchcźa ſtojace durje ho wotewrichu, a Urſus ſaſtupi do jatnje roſſwětleneje areny.

Samołeſe je ſwětłom ſwjezow wopſlepjeny, nikotaſche hobr ſ modrymaj wocźomaj; potom ſtupi do prédka a roſ-

hładny ſo, ſo by wuhładał, kajka cźiwila na njeho cźeka. Wſchitkym Auguſtianjo a wjeſchina ludu wědźachu, ſo je Urſus tón był, kotruż je Krotona ſadajił; hdyž nowe poczachu ſebi po rjadach ſchukotacź.

Wón ſtejeſche nětko wohrjeźdża areny, w ſwojej nuhaſ ſkerſcho na kamjentnoho kołoża hacź na cźłowjeſka podo ny, a ſe ſwojimaj dźeſcźazymaj wocźomaj hładaſche po wſchěch hładowarjach, ſo by ſo ſ nich kěſora, to ſaſo na łěwjzu, ſ nadźiju, kelž ſwojich katow woczakowaſche.

Bě njewobronjeny a roſkuſdźeny, ſyſtrom a ſcźeſcźenjo ſmjerćnej wocźerpćicź, kotraż bě jemu pſchiſpudźena, a potrjeſe, kaž ho „ſhrjowniſkej Jehnjatka Bożeho“ ſłuſcha, ſo ſłakny ſo teź won wohrjeźda areny.

To pak ſo ludej njeſpodobaſche. Wěchu kſcheſcźenjo kotliž taj jehnjata wuměrachu, wjazy hacź dołej mali wot hobra ſebi ſadachu, ſo by ſo wobarał. Metaſi ſu kachu ſa maſtigoforami, kotliž mězachu nadawk, wſch kacź, kotrymuż ho bo boja njechachu, ale druhy ſajaz ſo njeſcźerć, dokelž toła hiſchcźe nichtó njewobeſcźe, ſchto wobra cźaka.

Dołho cźakaſchi njetrjebachu. Wótre ſwuki ſanſ bźchu ſe ſnanjenjom, ſo ſo leżyja ſnapſchcźa kſcheſcźe podija wotewrí, a pod kſchikami veſtarjow ſaſkoż bu ſi germanſki byk, kiž njeſeſche na hłowje nahe cźeło ſkeje, do areny.

„Lygija! Lygija!“ ſawoła Vinicius.

Każ ſ hłebiju pſchełkótły ſo ſwjele a ſawoła ſ dobywa cźłowjeſkemu njepodobnym hłoſom, **dłoń k** ſwjezowa kłocźo:

„Ja wěrju! Ja wěrju! — Khryſcheſe! Dźiwy!“

Wón ani njeſaczu, ſo Petronius jemu w tutom wo mikn hłowu ſ tegu ſawali. Wſ nim bě wſchitko pu morſtwe. Jeniczku jenu myſl bě w jeho mozhach ſ myſl, kotruż wjaſoleſchcźej jeho hubje w bludźe pſchecź a ſaſo:

(Pokraczowanje ſcźehuje.)

Hospodářski rozhlad.

Schtwórtk 3. jutrownika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1845	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendželski punt	20,357	100 čěskosł. krónow	12,394
100 šwajc. frankow	80,985	100 franc. frankow	16,375

Barlinska bursa wčera žiwiłscho dźěłałsche, kurzy efektow postupowachu. Jara khrućene běchu też kursy na wiłkach i rentownymi a dołhimi ličźinami.

Na produktowych witkach płaćiłsmy žita mohł rjez wichorjoto poskitnyja. Pšchenźza postupi zentnar wo 25 a rožka wo 50 pf., ječmjeń wo 40 pf., a wowoš wo 60 wjenjažkow. S toho widźimy, so wobšedne rožka a wowoš šiwoje płaćiłny žiłanje pobšbmyschcy. Pšchi tom je žito na wikach žadne. Wčera płaćiłsche zentnar

w Barlinje

pšchenźy 3,15—13,25 hr., rožki 8,20 hać
hać 8,30 hr., ječmjenja nałkinjeho 9
hać 9,65 hr., nałpunkeho 8,25—8,70
hriwnow, wowša 8—8,50 hr.,

w termijowym wikowanju:

ša meju:

pšchenźy 13,85—13,87½ hr., rožki 9,17½
hać 9,25 hr., wowša 9 hriwnow,

ja julii:

pšchenźy 14,27½—14,35 hr., rožki 9,70
hać 9,85 hr., wowša 9,50—9,55 hr.,

ša september:

pšchenźy 13,60 hr., rožki 9,85 hr., wowša 9,25—9,30 hr.,

Wječerajše płaćiłny i Dziedźinskich wikow.

Žiwe kaćki 5—6 hr., kury stare 3—5 hr., młodźiekti 3—6 hr., šaršana wierina wo wunjeze: huły 2 hr., kaćki 1,50—1,60 hr., kury stare 1,30—1,60 hr. młode 1,40 hać 1,80 hr., hołbje schtuka 80—150 pf., rybu wo wunjeze: karpy 1,40 hr., linu 2,20 hr., šćeny zentnar 4 hr. hać 4,50 hr., punt wo 5 hać 6 pf., šindrotiy kal 0,50 hać 0,80 hr., čźežiwjeny 15—18 pf., běły 8—10 pf., włóšti 20—30 pf., kulerźva 10 pf., krjen 60 hać 80 pf., selerija 15—50 pf., šalokef 20—40 pf., jdźina loboda 15 hać 20 pf., morchej 10—12 pf., zubła 12—15 pf., tarotty 10—15 pf., kihały kal 13—15 pf., butra 1,75 hr. hać 2,10 hr., jeja 10—11 pf.

Wojerawše šwiniaze witi

29. nałkinika 1930 mšachu sčežowany wobras: Pschiwjelli běchu 450 wyrabany a 1 běhaka. Wobkhad bě šnadu, šhyłk wjetschi

Wone płaćachu:

prošata:

4—6 tydźeńšte	20—30 hr.
6—8 tydźeńšte	30—36 hr.
8—10 tydźeńšte	36—40 hr.

běhak

4 mjeńcźny 75 hr.

Pschistojenja:

Holzu do domu k 1. 5., Hansenowa w Wjelej Wodźe, Bismarkowa haša 26.

Holzu k 15. 4. abo k 1. 5., Münchnerka w Wikopizach, Buddisa dróha 26.

„ k 15. 4. abo k 1. 5., Tauschowa we Wojerezach, Dwórnischčanowa haša 26.

„ k 15. 4. abo k 1. 5., Jenčkowa w Budyschinje, Hoschiz haša 46 dołha.

„ k 15. 4. abo k 1. 5., Žurowa w Wjelej Wodźe, na Wilhelmowej haši 22.

Pohonja knježi dwór w Nowej Semilusi.

„ płodowy dom w Mušakowje.

Wurčobnika pschekwapikeho, Christoph a Unmack w Niskej.

„ kowałskeho, Dobit w Klukschu.

Samkašskeho, Buckenauer we Wojerezach, Bismarkowa haša 2.

Kowarskeho mlódšcheho, A. Schmidt w Njesnarowach.

Na pschedań:

Běrny šymjentne, knježi dwór w Brěžy a w Čźežiwjenych Nošlizach.

Běrny jdźne, šwobodny khlěb Wirthy we Stróži.

Běrny šymjentne, šaźny mócre, Maurišch we Wojerezach, Lessingowa haša 2.

Běrny šymjentne a jdźne, knježi dwór we Wórzynje a Jaseńcy pola Budyschina.

Wóš hoschtowinstwi, rěsnik Heinka we Wisečźinje, čźo. 40.

„ dźěćacy, Voigt w Lubiju, w kasarnach.

„ dźěćacy, w Budyschinje, Renatušowa haša 5.

Kurjatka dźesiste, Gräfa w Ledźbořezach.

Prošata, Herbšta gruchta w Semizach, w Čźemjerzach 1.

Konjej šrjenioktuty, rjelnej, w Korjezach čźo. 1.

Krutwa wyšokošuctelna, młoda, hoschcenj w Hluchinje.

„ młoda, dójta, do čźahanja, Kmječich w Bórku pola Wojerez.

Sšyno 15 zentnarjow a byk 8 zentnarški, w Dšiwjach 8.

Sšyno a słoma, w Khojanach 4 pola Hródka.

Schmrdźcki šadźenki, hajnkowinja w Koblizach pola Wojerez.

Kundros, w Małych Parečźach 13, knježi dwór w Radowišu pola Hródka.

Karšata, młyn w Minakale.

Karyn a linu, šymjentne, knježi dwór w Klukschu.

Pržoły, we Semčinowje čźo. 5.

Sšuditšy na pschešadžowanje

pjatk 4. jutrownika 1930

w Khróšćizach w „Herbiłej gruchcze“ dop. ½10 hodź.: mydłowa muczka, šwěčki, mydło, płokaza muczka, płé, žigary, ńół, nudle a schokoladu,

w Biškowjach na šudniščnje dop. w 10 hodź. wschelake meble, čźahniki, gramofon ſ deckami, elektr. lampu, radio, domjazu a kuchinšk nabobu, wschelake papjerjane twory, šnihi a wonšadła, 4 mužaze wobleki, łožuchowy thornar,

w Dornim Wujesdźe w Rätzez hoschcenju pop. w 2 hodź. Landawšti schtellečźany wós,

w Pasenje w „Herbiłej gruchcze“ pop. w 4 hodź. motor 8 PS.,

we Łaju w Schołečźi hoschcenju dop. w 11 hodź. rěbłowany wós, šwinjo, šchisaz maschina,

w Delnim Wujesdźe w hoschcenju „K worjołej“ wschip. w 1 hodź. žonjaze kolo, mužaze kolo, Ukanški štof a pinanški štrej,

Škrowe deneše.

Barlinske produktowe wiki dźenja dop. 3/11 hodź.: Pschi měrnym wobkhodže šo w termijowym wikowanju za khlěbowe žito 10 hać 15 pj. mjenje ša zentnar šadža.

Dop. 3/12 hodź.: Rožła a pšchenźza ſtej 15 hać 20 pf. tuńšej hać wčera.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	2. 4.	1. 4		2. 4	1. 4
Pšenca	263-6	258-960	lany	16-17,50	17-17,50
rožka	154 156	151 153	woka	19-32,00	19-32,00
naz. šobowjeń	—	—	hórše lanjny	13-15,00	13-15,00
nat. ječmjeń	157-166	154-161	holo lupiny	18-20,60	18-20,00
wowš	148-158	144-154	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	13-14,50	13-14,50
nšeńć muka	28-36,50	28-36 2F	lany wósušk	17-18,40	17-18,30
ržana muka	21-24,75	21-24 5	boca. melass	—	—
pš. wotruby	9 10,00	9 10,00	hórnj. kruški	13-13 6 .	12-12,30
ržane „	9 10,60	9-10 00	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-3,50
rapa	—	—	rjezana stoma	1,10-1,30	1,15-1,30
hrošch. Viktor.	20-25,00	20-25,00	šušeńć, „	1,0 -1,20	1,05-1,20
inne synjo			wowsana „	1,00-1,10	1,00-1,10
pjeluški	16-19,00	16-19,0.	šešna „	0,90-1,00	0,90-1,0

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powětšej wo wjedrje ša jutiškeji pjatk: Dale pomrózjene a jara khłódno, ſ měknjami łokhi dešchcej abo šněh. W Jendźelskej dešchcže, we **połnóčnej Europje** jara khłódne a jašne wjedro.

*** W Kamjenicy je k pinežnik bjes dźěła Kramer žebže a swojej dźěšeći, dwanaće lětnu holzu a tšiłětneho hólca ſ pjunom sajedojcźik. Spytane wožiwjenje bě bjes wuspěcha.**

*** (Schofer šo živy špalił.) Na dróhy do Könnerna pola Halle automobił knjeza ſ Wedela do jenoho motorišcheho kola šrašy a šo šapali. Schofer šo jaliušny a šo živy špali. Druhe wožobu mócach šo wukhowaci. Wšednił motorišcheho kola a jeho pšchewodnik žebi nóhy šlamałschtaj.**

*** W Akmuze w Japanškej je pšchewohnyło cźišłu, na kotrymž 300 wožobow šicšeše, podnóri. 100 wožobow je žo tepiło. Cźołm je najšerje pšchejara počeżeny byk.**

*** Amerikanske łćiadło, kotrež bě wutorn ſ Newyorka k Bermudšim kupam wulecźało, je wjecźor po cźinje nuzowane było, šo 100 kilometrow ſ połnoch wot Bermudow na dałoki oźean dele puschcźiłcj. Jedyn motorišk cźołm je łćiadło, kotrež bě ſ tšjomi muženi wobšedźene, ſrjedu dopołdnja do pschišława hlownjeho měšta kupow, Hamiltona, ſcźahnył. Łćiadło potom znowa wulecźa a nad Hamiltonom pschełecźa.**

— Schfrowa powětšej wo wjedrje ša jutiškeji pjatk: Dale pomrózjene a jara khłódno, ſ měknjami łokhi dešchcej abo šněh. W Jendźelskej dešchcže, we połnóčnej Europje jara khłódne a jašne wjedro.

*** W Kamjenicy je k pinežnik bjes dźěła Kramer žebže a swojej dźěšeći, dwanaće lětnu holzu a tšiłětneho hólca ſ pjunom sajedojcźik. Spytane wožiwjenje bě bjes wuspěcha.**

firmčrowanych bu 8 dźěći, 5 hólcow a 3 holzy. Schtyri dźěći běchu ſ Hornich Brušow, 1 ſe Subornicy, 2 hólcy ſe Hjdźelta a 1 ſ Jerchža. Posawništi khór a też nóšchany khór šwjatočźne kwitšenje portšešchčitaj. Po konfirmaziji šturšchu młodźi šicheščenjo ſe šwojimi pschiwuwnymi a druhimi wobšadnymi k Božemu blidu.

Se **Zymplu.** S bliđarjom Emilom Gröschom, wo kotrymž sym je wčera šmjrnje powě, je ſe wumrěł, bu połožchnje, bo budże bliščše dny mój khorowniu wopuschčeješ.

S **Niskeje.** Wšpaćne jenohrimaće šu ſo tele dny w Niskej wudawałe. Pjenježy su mošaze a šu jenoš cźeńko ſ nóčźim poczeżenje, schtož je ſlébru podobne. Ludźo šo na to kodźbni cźinja.

S **Wjelcźeje.** Sa tudomnu schkleńcźeršku industriju je šo połoženje w poslednim cźašu ſ nowymi ſkakankami połepschiło. W Bismarckskej hěcźe budža dale dźěłacj, dźěłacźerjo běchu hižom dźěšo wupowědźene dóstali. Sa Luzišku schkleńcźernju Thomas a Co. tehorunja ša blišchi cźaš šastajenje dźěła wocźakowachu. Dźěłacźerstwo běšche też tu hižom wo štrukhym połoženju pownicźene. Nětko pak móža też w tutej dźěłarni šnajmjeńšcha na dowidźiwy cźaš dźěłacj. W Germania-hěcźe běchu psched nětkotrymi njedźelemi pěš hažnyli a šwoitorhali. Tu dyrbja nětko jašo natwarićj.

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. Serbske tow. „Čornoból“ zeńdże so sobotu wječor w 20 hodź. k swojemu měsačnemu posedźenju w towaršnym hosćencu na Christianskej dróży 22. Naš luby hosćenčar kujez Zmij je pšenajał, a budże nas nowy hosćenčar hospodować. Přińdźe wšitcy w bohatej ličbje. Předsydstwo.

Pančicy. Jednota Sokoł ma štwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na žurli zwučowanje. Přińdźe wšitcy.

Zwučowarjo drużstwa B. maja přichodnu njedźelu 6. IV. dopołdnja ½11 hodź. zwučowanje w towaršowni (Christl. Vereinshaus) na Hornčerskej hasy.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Zhromadna pruha je njedźelu (6. IV.) popołdnju ¼4 hodź. w Serbskim Domje. Přepruhował budże so cyły III. dźěł a wšelake kruchi z I. a II. dźěła. Žadyn spěwał njesmě

so wotlakować. Trjebamy wšitke mocy jara nuznje. Z dypkom so započina. Hłowny dirigent.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota“ přeprošuje z tutym wutrobnje na swoju generalnu zhromadźiznu wutoru, 8. **haprleje**, wječor ½9 hodź. we tow. domje „Bayrische Krone“ na Neumarkt. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. (Přednošk). Sylny wopyt so wočakuje. Towarstwowe wječory su kóždu wutoru wječor w tow. domje.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł změje sobotu 29. nalětnika wječor we 8 hodź. w Herbskej grychće zhromadźiznu. Wšo sobustawy njech su přitomne.

Starosta.

Różant. Nawječorny wokrjes prosy wšěch katolskich Sokołow, zo bychu so njedźelu, 6. 4. rano w 6 hodź. při zhromadnym woprawjenju a křižowym puću w Różeńčanskej cyrkwi bohaće wobdźělili.

Zarjadnistwo.

Radwoŕ. Serb. Kat. Dorost za Radwoŕ a ... ma přichodnu njedźelu 6. haprleje dop... po kemšach pola Kralec krótku, ale jara... zhromadźiznu. Wšitkich sobustawow wo... Předsyd...

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Macko Sm... w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a fenilleton: A. Dal... w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart... zynscy. — Za nowěsći: O. Jank w Budyšinje.

Nowe

serbske spěwańske

su hotowe!

a so wot nětka

w Smolerjec knihańni w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4 předawaja

Płaćа

2.— 4.50 5.— 8.— 8.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Mamy też wulki wubjerk

němskich spěwańskich

BMW Sport 750 ccm, twańske lěto 1929

BMW Tourske 750 ccm, twańsk. lěto 1929

Wanderer Tourske 610 ccm, twańske lěto 1926

NSU Sport 500 ccm, twańske lěto 1927

DKW Sport 206 ccm, twańske lěto 1927

Wšě motorske kola su z elektriskej swěcu atd. wuhotowane a zdźěła nimale nowe. Tunjo na předań pola firmy

CARL GAST

w Budyšinje Motorske jězdźadła Telefon 3290

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobućach

Wšě wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Miele

Mielewerke A.G.

Größte Zentrifugenfabrik Deutschlands

Gütersloh/Westfalen

Zu haben in den einschlägigen

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony“

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě wlosowe dźěła, kaž wotšihanje po wašnju bubiskim a pažskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow. Najspěšniše a porjadne posłuženje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Za **zeleny štwórtk a za konfirmaciju** *rjane thanin. zbytki* pola *Malczyka* na Zwonk. Lawskej hasy 12

Rjany dźěćacy wóz za 12 hr. na předań w Budyšinje na Kotolskej hasy 3 II (Suschke)

Handrij Strumpa w Budyšinje na Różowej hasy 15 poruča **meble a pólstrowane twory** Sym Serbi

Stare Nowiny ma na předań Smolerejc knihićišćernja

Přikrywy na sofy na blida nadiwany

Powěšaki na ścěnu z wobrazom we wulkim wubjerku a tunjo

Kurt Erler na Žitn. wikach 11 znapř. Zlot Hwězd.

Hólc dob. serbsk. starších so jako **wučobnik** pyta. **Martin Solta**, piekařski mištr w Bjedrusku p. Budestec.

Přistojna, sprawna

domjaca holca

kiž móže wariś nawukny, so knydom pyta. Konditorija Edm. Harnisch při Lawskej wěži

Pos, dobry rahać je na předań w **Nowej Wjesce č. 20** pola Worklec

Sofy, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui

po wšěch płaćiznach zhotuje

Hermann Schulze

meblowa wutykarnja

w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 16

(w dworje hoś. „Zum Echten“

Zarne klamy!

K jutrownym pječwam

poručamy

najlěpše pječne potrjeby

Kaiser Auszug - muka, hładka a spora w 5 puntowskich měškach	jenoż	1.50
Kaiser Auszug - muka, wuważena	punt	—.28
Pšeńčna muka	punt	—.26 a —.27
Sultaniny	punt jenoż	1.—, —.70 a —.60
Kokosowe tružki	punt jenoż	—.70
Mandle	punt jenoż	1.80
Mandlowe narunanje	punt jenoż	1.—

Wulki wubjerk jutrown. darow a 6% rabata

Cokor 10 puntow jenoż 2.95

Thums & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8

Wjelkim Wuhlem **Radab** Nachf. GEORG HALLER

Riesen Auswahl in allen modernen Formen und Farben in der Allein Verkaufstelle

VORM. HEINR. MÖLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR. 18

Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.

Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Plätze

Konditorej Müllnic Postplatz rad wopytana kofejownja

poručuje najlěpše pječwa we wulkim wubjerku. Rozesłanje najspušćomniše

Najlěpše ložowe šaty, linonowe a damastowe nawoblečenja a couverty za přešiwanki (Steppdecken)

z najlěpšim Swajcarskim wušiwanjom, ručnymi kleprow. cankami a ručnym wupyšenjom (Handhohlsaum) w jednorym a bohatym wuwjedźenju

kupuješe derje a tunjo we

wosebitym šatowym wobkhodźe Karl Rössler

w Budyšinje na Bohatej hasy 3 — Wobhladajće sebi moje wukładne woknoł Samsna šatowa šijefnja

Twarykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. ruk.

Wjeršk zamožnosće

Dźělba žonjacych mantlow

w najnowšich formach a barbach je dóšła, najlěpše tkaniny, derjesedźace ježnož w našej wosebitej rozdźělenji 19 na Hošic hasy po płaćiznje wot 21.— hač do 48.— hr.

Předawamy jenoż sobustawam!

Němski Zwjazk wójnsk. wobškodź. - wolnošća w Kukowje ma njedźelu, 6. haprila popołd. w 4 hodź. we Wudworju w Herbskej grychće **ważnu zhromadźiznu** z wólbami. Wšitcy maja so wobdźělić. Zarjadnistwo.

Kofej Kakao Kolonialne twory Kurio na Zwonkownej Lawskej hasy 24

Kněža w Budyšinje ze swobodnym bydlenjom je za 16000 hr. při 6—7000 hr. naplaćenju na předań. Létny wunošk z přenaj. bydlenjow 1585 hr. Bliše zhonić w Serb. Nowinach

pak ẅo to wotmẽnja. Stacjata se ẅubaini ẅichipja a ẅ czasami ẅonaju. Mloko czasto dospolnje saprahnje. S ẅẽla maju dristawu, dẅẽla ẅu jako satykane. Też pichi chroniitim katarhu je rospuschczena ẅelowa kihalina, dale Luchinska, Glauberowa a Karlowo-Marxta ẅol schwarna. Dale linjemy do stoczeczа druhdy ẅizu laneho wolija. Dristawu ẅ Tamnoforom abo ẅ podobnymi ẅredkami saczẽrimy.

Druha khorosez poẅiwazych organow je bubnjenje. To stanje ẅo ẅ tym, hdyż ẅo ẅ tutle ẅjele ẅichelakich płunow wutworja. Bubni ẅwietscha howjasy stót a wowzy. Wina tczi ẅ tym, so stói tajku pizu ẅerje, kotraż ẅo spẽschnje drozdżi a ẅ tym naitanu płuny. Stoczata bubnja ẅwietscha po zelenej pizy, wobczbje pak po tajtej, kotraż je dlẽje na hromadże leżata a ẅo parika. Mlożno-czopke mjedro hischcze k drożdżenju dopomha. Najhorje pak je, hdyż ẅo stót hischcze na to wody napije. Tohodla wobczbje nẽtkole nalẽto kedżbu. Bubnjenje sawinuja też ẅuhe ẅtodżiny (Malzleime) abo schlapotka (Schlempe), njeje-li stót na nju ẅwucżeny a pychenahle ẅerje. Druhdy stoczo też potom bubni, hdyż je jenu nẽschto ẅ schiji tczazy ẅostało.

Bubnjenje pola stoczeczа hnydom spósnjemy. Kutko je nadpadnje rosdute. Stoczo njecha nicżo ẅracz, njeẅuje ẅjazy a je satykane. Je-li je stoczeczom hórje, dycha ẅ czasami ẅyle strótka. Je strachoczíwe a stajnje njemẽrnje ẅ mẽstna na mẽstno pichetetuje. Wocżi ẅu wopukle, stoczo dżiwnje hlada, pischczo bóle strótka dycha, pót ẅudyri a ẅlinowki (Schleimhaute) ẅyle womódrja. Njepschihdże-li pomosz, sapocżnje stoczo ẅjerhacż, padnje a dolho njetraje, ẅahinje. Je ẅo ẅ pichi tym nastawazej ẅuhliczinatej tihalinu sajedoszczito.

Bubnjenje traje wokolo 12—24 hodżin, dokelż ẅo se pizy ẅ tutle sako nowe płuny tworja. Njesamołamy-li ẅ prawym czasu lẽkarja, dha stoczo zyle wẽcze ẅahinje a to budże je sajedojczenjom ẅ płunom a ẅ tym, so ẅo jemu tutko puknje. Bubnjenju sadżẽwamy ẅ tym, hdyż pomaktu je ẅmyslene pizy do lẽczneje picheńdżemy a nawopak. Też njeẅmẽmy ẅtót na mlode dżedżelnischcza abo na ẅmahi na paẅtwu honicz a jim ẅenje saparjenu pizu rołu. S trokarom je ẅcż ẅtrzechnischcza a nja czasto ẅwoje njelubje sczẽhẅki sa toho, schtó wẽz njerozumi. Też wobliwanje je ẅmjanej wodu abo ẅmne wobtkadu czasto pomhaju. Jeli mózno, ipyrajmy też tolste czrjewo wurjedżicz a kocżo trochu wokolo wodżimy. Hrosy-li pak nam, so ẅo kocżo pukuje, dyrbimy tola ẅ trokarom kutło pschekłocz. Hdżez pak chżemy ẅ trokarom kłocz, dyrbimy najprjedy kożmy wotschacz a mẽsno kokowokolo mucżiscżicz. S nożom pak ẅenje do kutka kłocz njeẅmẽmy. S tym mózemy sajedczenje kreje sawinowacz.

Dom a kuchina.

Jutrowne jejka a jedże ẅ jejkow.

Jutry bjes jejkow ẅu jako hody bjes popranzow. Zana hoipoja drje ẅo toho njeiminje, so njeby jutrowne jejka pichihotowała abo ẅnajmjenischa tajke pojedże ẅ jejkow. Chżemy tudy nẽschto mało naspomnicz, kak tele ẅchelake jejka abo pojedże ẅ nich pichihotujemy.

Sardelowe jeja. Swarimy zyle jeja, damy je ẅuẅtudnycz, wobẽlimy je a roskrajemy je po dolhoscżi na dwẽ połojzy. Czorili ẅ nich weẅmjemy a ẅmẽschamy je ẅe czerstwej butru. Na schecz jeji liczimy wokolo 100 gr. butry. Pschidamy malu lżiczku roskraneje pẽtrschilki a 6 sardelow. Tutu derje pichemẽschanu mẽschenku jezinimy jako do połojczkow bẽlka a to tak, so by ẅo ẅdało jako by zyły czorik w bẽlkowych połojczkach byk. Tajke ẅupielnjene jejowe połojczki ẅkładzemy na schẽroki talez a wobtykamy je ẅ pẽtrschilku.

Prašenje a wotmołwjenja.

P r a ẅ c h e n j e : Mój tón nimale pischezo jeschczt. Na czim to zależy?

W o t m o ł w a : Pischepytajcze dokkadnje tlamu a też rẽsadła. Też mózecze tlamu ẅ 3prozentowej alaunowej wodu wopłokowacz. Njepomha-li to, sawołajcze ẅtóneho lẽkarja.

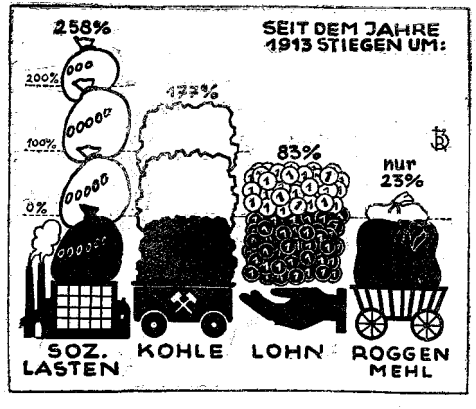

S naschcho wobrasa jaẅnje wuhladża, kak ẅtrazchnje ẅu wot lẽta 1913 wudawki ra'arstwu napokożene, pschibẽrake a to wicho hromadże wo 518% a njes tym je płacżiwa rołi jenoż wo 23% postupiła. Tónle wulki rosdżẽl mjes cżężemi noschcho ratarstwa a płacżiwami ratarskich wupłodow je ẅe ẅahubu naschcho burstwa.

Časopis za Serbskich ratarjow

Číslo 13 Budyšin, 3. haprleje 1930 Lětnik 38

Naše burske statoki.

(S wobrafom.)

Prawy ẅerbski bur a hospodar je ẅlutniwy, tola niz nahrabny. S bẽkeho ranja do ẅlepeho wjeczora drẽje ẅo a dẽla njejpróẅniwje na ẅwojej roli, na luzy a w brożnjach. Hlada, ẅo po wótzach namrẽty ẅiatok jeho a jeho ẅwójbu ẅpratwnje ẅeżiwi, a ẅo ja ẅwoje dżẽcżi też nẽschto na bok położi. Praweho ẅerbskeho hospodarja ẅtarosczj je, ẅwoje dżẽcżi ẅako burskemu ẅtawej pichiwobroczicz. Ẅẅwojich wobdarjenych ẅynow ẅczele na wyżoke ẅahule dżẽla

a wotlorhuje ẅebi wot hubu niż ẅnano tołodża, so by jónu jeho wobdarjenu ẅyn ẅo lẽpje mẽt hacz wón a jeho ẅona. Prawy ẅerbski hospodar dże, so by ẅerbski lud w jeho wobdarjenym ẅynu mẽt duchownych wjednikow. Lud bjes duchownych wjednikow by ẅ ẅhubjeny. Nẽkotrymżkulij wuẅtudowany Serb by radscho na kuble ẅwojich wótzow hospodarjo jadriwy burički thlẽb jẽdl, hacz w ẅtatnej ẅtużbje ẅo drẽł, pschetoż tajki thlẽb je cżasto kiżanischi dyżli burički.

Nam ẅerbskim hospodarjam rady porokuja, so pschewjele pjenjes do twarjenjow ẅtykamy. Wobżeże twarimy naische brożnje njetrjebawschi pschedrohy. Ẅwjetscha ẅo żnẽ do lohkeje deẅkowaneje brożnje runje tak derje worschtuja a ẅo lẽpje wuparja hacz w tołstych kamjentnych murjach. Bẽrny a rẽpa w hromadach pisches ẅynu lẽpje traja hacz w najwobschẽrnischich pinzach. Też do naschich domstich cżasto njetrjebawschi wjele pjenjes ẅa mẽschczanẅki czapot ẅtykamy. Mẽschczan wschak trjeba pyschneho wobydlerja, so by ẅo jemu doma lubiło. Praweho bura debjeńke jitwy ẅu kruẅarnje, thlẽwy a konjeńzy ẅ prawje dobrym a ẅtrowym ẅkotom, a jeho njedżelike wuthodżowanje jeho derje wobdẽłane jahony. Wschitko tole we dobrym rjedże je praweho ẅerbskeho bura pycha a hordosez. Franzowẅkeho parfima njepotrjeba, ẅo by wuwonjołwanja khoreho a thipreho cżẽła ẅawodżewał. Jeho drasta a ẅchaty wonjeja po Bożim ẅtrowym cżerẅiwym powẽtrje. Wósch jeho hródżow a thlẽwow njenaruna jenu to żenje, ani najẅożebniẅchi franzowẅki parfim niż.

Pyskowy pjerščeń.

(S wobrafom.)

Sẅwinjom paẅtwa, kaj wẅchenu ẅkotej, pschede wẅchẽm howi. Paẅcz mẽże ẅo wożebje plahowaniske ẅwinje. Na tajkich ẅwinjach ẅo paẅtwa derje wupiacẽi, wone pschede wẅchẽm ẅtrowe wostanu a ẅo ẅkruczа. Wobużne jenicży

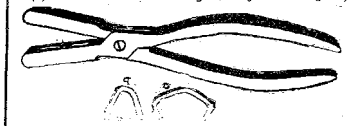

je, jo paẅtwiẅchcza rostocża a rosborkaja ẅa wacżkami ẅytaja. Tak dołho hacz ẅu dosez hłódne, paẅu ẅo mẽrnje. Ẅẅu-li pak trochu nażwczene a je ẅo jim paẅenje wostudżiło, japożnu toczicz. Tajkemu njepożzintej ẅwẽru wobaraj. Jeli masch mẽstnosez, jo mója ẅo we ẅużach wuwalecz abo w prózdnych a nabich ẅjaẅkach toczicz a borkacz, je do tutych wuczẽr. Hinak je, hdyż tajkich wjaẅkow nimasch a njechasch, jo bychu cẽi paẅtwu pichebork ale, tehdom tyhi jim pisches nóż pjerschczeẅ abo też nẽkotre rały grot pichecżẽżh. Hdyż potom hischcze toczicz ẅpytaja, jaczuja bolosez a ẅo toczenja ẅoẅtaja. Dżenja tajke pjerschczenje dżẽlaja a pschedawaja, a to tśiróżkate a kulojte. Sa pschetykrjenje a pschewjasanje tajkich pjerschczenjow trjebaja wożebite ẅlẽschcze. Tute ẅlẽschcze a też pjerschczenje na naẅchim wobrasu widżimy.

Dzerżće syjawy čiste.

(S wobrafom.)

Ważne je na to hladacz, jo ẅyjawy cẽiłe ẅoẅtanu. Ẅwjetscha jetkujemy ẅo tu ẅ njerodu. Pschede wẅchem maja cẽiłe a w porjedże byez wużẅyjadła. Wone wużẅywaja ẅymjo kożdeje drużiny. Se ẅymjenjom pschidże proch a druhe njecziẅtojcze ẅobu do ẅyjawy. Proch a

Ratać njedy žwěru na dobre wurjedźenje a wuczišćenje žyjawy hlada. Jednore žu pšipiratwy su wuczišćenje žyjawy. Tšebaj k tomu hutuze tichidło a gumijowu trubku ko tolstosći palza a nětuže 40 zentimetrow dołhu. S tutej trubku wuduj próch se žyjawy a ž jeje pantow. So proch njeby do wocžow pšichi duću leća, wobstaraj tjeđenje na wotkońcu a deseteżowych dnjach.

Jara važne też je, jo wšeć hnězda a wšeć žo schudrowaze mějstna žyjawy derje masaće. Jej najbóle twardźich, kuž ju ispatnje masaće abo žyła njemasaće. Potom hnězda lohzy serstawja a potom žo stónzuja. Sstajdała ž 15 hać 17 žyjazymi pankami móža tak straščnje se jerstawzom žo hromadze spjez, jo cžerjaze kuelko pšichi sahibnjenju pryedy rosleći, hać žo žyjadła hnuja. Kuž ispatnje masaće abo žyła njemasaće, žyjawa jara cžeżko beži. Wuhowanja žu dopokasane, jo hubjenje masana žyjawa sa cžehnimy stót tši raty wjazy mogu žada dyžli derje masana.

Kak sebi rjany zeleny trawnik připrawimy.

Muoży hospodarjo sorža, so nimaja prawy seleny trawnik. W jahrodze rosce wšcho mózne, jenož niž dobra selena trawa. To saleži pak wjele na pšichotowanju trawnika ,na wothladanju a na žymjenju, kajku trawu žyjemy. Też na pódži wjele saleži.

Najkhmańša póda sa trawnik je derje wobdźěkana a pšepuščcžena. Nježdźmě pak byc ž jalata. Pšiheżežta a masata póda też njeje khmana. Tohodla dyrbjeli do tajkeje pódy pěšk pšichiměšcžeć abo něcžto pochowiny. A nawopak, pšichelohtu pódu dyrbimy pšeđana hnojicž. Najlepšši je na tajki trawnik potom leżany hróbiny hnój. Najkhmańši je hnój ž parnišcžow. Hišcže khmańša pak je kompostowa pjerscž. Hnój abo kompost pak dyrbi žo snajimjenšcha 11—20 zm. tokito nawožnjeć a ž dwojim ryczom žo hluboko jaryć. Tak žo hnój ž pódu derje pšchemešcha. S toho dostanjemy rjanu humuožitu pódu. Se pšihitupnych hnojow pšicižišnjemy Domašchowu muczku abo kosczowu muczku. Pšenjeje trjebamy wokoło 500 kg.,

Pšeđa ja pšipohonemy trawnik, kaž žmy pryedy spomnili, ma žo hižo najzmu derje pšcherjeć, to réta pryedy hać zamjersnje. Pšchi tym pak dyrbimy wšcže kamuichi a njerodź ž pjerscžeje wubjeracź. Roshrabacź rosrytu pjerscž najzmu nježdźmémy. Hrušle takle w žymje lepje pšchemjerjnu. Też stare trawniki, chzemy-li je wobnowiwcź, dyrbimy najzmu pšcherjeć. Tak staru dorn pšches žymu šhnije. Naléto, tak bórzy hacž je póda trochu wušhnyła, możemy hišcže jónu pšcherjeć a wšchu njerodź ž pjerscžeje šwubjeracź. Swjerch pak dyrbimy na to derje šrunacź. Hewak by posdźišcho w dólczkach woda stała a póda by šaškhnyła. S tym by sažo dobra trawa po cžažu šahinyła. Je-li na trawniku wožrjedża dolina, dyrbimy wodowód położicź, ju by šhnua woda wotbehnyła. To je wožebje važna wěz pšchi žmnej, mokrej pódze.

Ssmy-li žwjećka póđy šrunali, potom ju ž lohka žwalzujemy ado štepjemy. S prénja žymjo w tajkej žwalzowanej pódze lepje šthadźa a ž druha žo potom trawa lepje žoże abo žněje. Khdyž žmy póđu ž lohka žwalzowali, potom ju ž hrabjemi hišcžze jónu pšchehrabamy. Nětko możemy hižo trawu žycź. Ssyjemy najlepje na cžichich šamróczennych dnjach a to we cžažu na kónzu haprleje, hać do konza meje. Sažnje abo posdźišche wužywy sależa jara na wjedrje. Ssyjemy-li w prénjej pokožu haprleje, šeithadźa drje žymjo, tola nam posdźišcho šeithadźane šhnije, dokeż póda hišcžze njeje dosć pšchehréta. Ssymjo žyjemy po możnosći prawje štajnje. Na tom saleži zyle šthadźenje. Potom žymjo ž hustymi hrabjemi ž lohka, žnadź na 1½ zm. hluboko šahrabujemy. Mamy mjeńši trawnik, możemy też drobnu pjerscž žwjećka nažacź, žnadź 1 zm. tokito. Tu pak hrozy štrach, jo žymjo pšche hluboko do póđy pšhinđże a potom njeseithadźa. Hnydom po žnuje póđu ž lohkej walzu žwalzujemy abo šplazamy. Możemy žebi też na stare drjewjanzy deški pšchiklepacź a tak trawnik, cžerstwy wokuty, šatepтacź. Na to trawnik ž lohka wokrjepimy. Je-li žuchu, dyrbimy trawnik potom rano a wječzor krjepicź, doniž žymjo njeseithadźa. Bychmy-li jenož jónu abo druhdy krjepili, by žo šwjećka twjerda štora wutworiła a žymjo njeby mohło seithadźecź. Njeseithadźanu abo hišcžze młodu trawicžku dyrbimy jara kedźbliwje krjepicź. Hewak by žymjo do hromady šplowało a na trawniku bychu próđne blaki naštuke. Jeli je wjedro dobre a trawnik derje wothladamy, seithadźa nam trawa ža 10—14 dnjow. Khdyž je trawa na 8—10 zm. narošcka, wožpcženy ju ž prawje wótrej kožu. Wožpcženu tramu hnydom wotštronimy a trawnik šhrabamy abo lepje wumjerzeny. Bychmy-li trawu ležo wostajili, by młoda trawa pod njej šahinyła. Tak bórzy by blakaty trawnik mělí. Hinak by było, bychmy-li na prawje horzych dnjach trawu žyrli. Potom bychmy trawu rosekanu bacź do nalécža ležo wostajicź dyrbjeli. Tak bórzy hacž žmy trawu wožykli a trumowali, žwalzujemy abo šateptamy šažo trawnik. To je na šódby pad nušnje trébne, dokeż ž tym hakle tak prawje hušty dorn narosce. Cžim cžažšcho trawnik šwalzujemy abo šteptamy, cžim runiši a štajnijši je. Horbaty trawnik njeje rjany a trawa žo po nim hubjenje žpcže. Prawy trawnik ma žo šwoprébka hnydom šažo poženz, tak bórzy hacž je trawa wo 8—10 zm. narošcka. Njerodź, kotraž je žnadź w žymju bya dyrbimy cžašto wutorhacź. Po cžažu žama wot žo šandże. Nažymu wostajmy trawnik zyle krótki wožpcženy. Hewak by nam dotha trawa pod šnéhom šhnika a ž tym by žo trawnik štašk. Też hnojicź dyrbimy wožebje, je-li štarschi. Najlepšchi cžaž ž tomu je nažyma a to november. Hnojimy ž tym, jo po zyrym trawniku drobny pšcheležany kruwjazy hnój roskidamy. Też hnój ž parnišcžeja je schwarny, kaž žmy pryedy spójnali.

Sany wecžoloy tak wjele žymy hiže. Kaž spjelina kuwanja pjerscž wumyjerjacźom. Sebe wuleću hnój je nelehowymi hrabjemi sadźamy. Njetšche truchi hnoja potom wotštrichimy. Wšcho mamy wušpcž, njebohaj žo tak wejsce rjez. Njetrjebamy pak trawu pšchehušku žycź, dokeż dorn žam rosrošcže. Tole, šchtoż žmy tudy wo trawniku spomnili, placźi bóle wo trawnitach pšched oilemi. Se trawnikami, tak mjenowanymi bělišchczemi (Bleichplatz) nimamy telko prózy. Dyrbimy na nje jenoż prawe žymjo wožpcź, njerodź wuczišcźicź a je ž prawym hnojom pohnojicź.

Zahrodniska pjeršć.

Kupimy-li žebi pola nětajkeho jahrodnika žołotowe žadźeńći abo druhe žadźeńći, dźiwamy žo cžašto, jo ma jahrodnik dozyła hinajšchu pjerschcź hać my doma w jahrodzy. Tón žebi ju też hinak pšichotuje. Wšcha jahrodništa pjerschcź dyrbi žo najprjedy derje pšcheležecź. S pšcheležejom a ž cžašcžišchim pšchemjetotwanjom hakle je pjerschcź tajka, so žo k xoitlinam hodźi. Sa tajku hromadu drje mamy w jahrodze nětdźekuliž wotležane městno, tola tam, hdźež kury njehrzebaju a nic w thlódku. Sewak nam pjerschcź šakšnje.

Drobnje pšcheżatu pjerschcź trjebamy jenoż k žyczu wšchelakich drobnych žymjenjow. Wšchu druhu pšcheležanu pjerschcź pak nóžemy k žadźenju a k pšcheżadźowanju bracź.

Parjeniščcžowa pjerschcź ma być najtucznischa je wšchčch jahrodnych pjerschczow. Je ž konjazeho hnoja, kotryž žmy loni w parjeniščcžach měli a je wšchelakich šchtrabkow a drobkow. Pjerschcź ma žo wešo cžašcžišcho sa lěto pšchemjetowacź. Też dorny a žamo krutuzaje plinzy móžemy hromadu měšchcź. Parnišcžowa pjerschcź je jara bohata na žiwinach a pšchi tom jara lohka. Dyrbimy ju ½ pěškom pšchemješcžeć.

S kompostowej pjerschczu hnojimy rjadki abo kwětki w hornjach. S kompostom mamy runje tak khmany, haj khmańšchi hnój hródžny a thmańšchi hać pšchitupny. Nimo toho móžemy na hromadu w lěcže něchtožkuliž wožadźecź. Kompostowa hromada je hižo tohodla wuzitna, jo móžemy do kompošta wšcho mózne wuzicź, ž cžimž žebi hewak njebychmy radu wědźeli. Wšcho žo na dobry hnój pšchemeni. Tohodla hromadźimy wšcho, šchtoż może šhnicź, do kompošta. Njerosom je, žyła něšchto ž pola abo je šahrody špalicź. Se šakładom kompoštu je na prénim městnje dobra pjerschcź ž hatow, hrabanki ž dróhow, dorny a błóto ž wusthebanych hrjebjow, hlina a podobna pjerschcź. Kompošt šakładujemy šchtyrirótkaty. Najprjedy namjetamy worschlu pjerschcze. Na to pšchitidu wšchelake wotpadki, a tak žo to štajnje ž pjerschczu wotmeńja. Wob cžaž lijemy potom hnójnizu na kompostowu hromadu. Swjerch hromadu šrunamy, tak jo na bokach wyšche kromy wolanu, jo by hnójnisa dele njedéžała. Khdyž šhradki a drobki w hromadze hnija, žo hromada pari. Tohodla dyrbimy kompošt cžašcžišcho politwacź. Hewak by wusthnył a njeby tak bórzy šhnił. S ležom hnójnizy štanje žo kompošt hišchcze khmańšchi. Hromada nježdźmě pak pšchewyžoka byc, nanajwyšcha 1½ hać 2 metraj. Hewak dopcelnje njepšchehnije. So by kompošt bórzy šhnił, dyrbimy jón cžašcžišcho pšchemjetowacź. To móžemy w žymje abo sahe nalěto cžinicź. Tehdomy mamy hišcžze k tajkemu něcžemu thwile. Kompošt sapocžnjemy swjerchu pšchemjetowacź, tak jo žo žyła hromada wobrocži. Pšchi pšchemjetowanju widźimy, jo je hromada spódy cžašto hižo zyle pšcheležana. Je jara derje, jeli móžemy kompošt žnadź tši krócź sa lěto pšchemjetacź. Mjes tym dyrbi pak 3 hać 4 měžazy leżecź. Pšchi šakładowanju kompošta nježdźmémy też na wapno šahycź. Też něchto Domašchoweje muczki a kajnitu móžemy pšchidacź. S derje wothladaneho kompošta mamy ja dwě lěcže dobru pjerschcź.

Dobru pjerschcź do šahrodki dostanjemy też ž hromady ž dornow. Dornožta pjerschcź, je-li derje pšcheležama, je jara wobšatu na humusu. Ze wšchej pjerschcze mamy najlepšchu pjerschcź dostawsemy, hdyž mjes dornami hnój dobu šmelkamy. Też hišcžze hnójnizu na hromadu mjerzy a hromadu ja lěto wjazy rosono pšchemjetamy, mamy jo dwě abo tši lěta rjanu pšcheležanu jahrodnišku pjerschcź. Najkmańšcha pjerschcź je wešo ž tuczných hlinjanych dornow.

Liščzowa pjerschcź je też dobra pjerschcź do jahrody a je je šhnitebo liščza, kaž nam hižo mjeno praji. W tajkej dobrej humuožowej pjerschczi rosćimy ž drobnymi korukami najlépje rostu. Najkmańšcha je liščzowa pjerschcź je haja. Tajka pjerschcź je žiwna a žypotata. W njej njejžu žane šchtódne likaliny. Tajku liščzowu pjerschcź móžemy pak žebi też žami doma najzmu pšchipokotowacź. Liščzo namjetamy na 25 zentimetrow tošto, a na nažpamy šwjećka pěšk, so by žo worschta šlehnyła. Na to nažpamy šwjećka druhu worschtu liščza, doniž njeje hromada naiwarjena. Naléto hromadu pšchemjetamy a nažymu je hižo k roswožowanju sraka. Khmańšcha wšchak je, khdyž hischcze lěto abo dwě leži. Najkmańšcha liščzowa pjerschcź je ž bukowego liščza. Traje wšo dlěže, doniž bukowe liščzo šhnije. Sa tym je lipowe, jaworowe (kastanien) wólschowe, topolowe a liščzo žadowych šchtonow. Najhórschche pak je bukowe liščzo. Tohodla je rady do kompošta njeschakadujemy.

Je-li pjerschcź pšchejara masana a tuczna, pšchiměšcham wjazy pěša. Potom mamy rjanu žyjpotatu pjerschcź.

Pšchejara cžežka, šakižnjena pjerschcź njeje do šahrodki ženje khmana. Cžim lohšcha pjerschcź, cžim bóle rostlinam howi, je-li derje pohnojena.

Žoldkowe a črjewowe khorosće howjazcho skotu.

Stót nam na wšchelake waschnje štori, wožebje schtoż poživanje naštupa. Pšchicžiny žu wšchelake. Swjetšca žaleji pak na pizowanju. Druhdy žo štót pšchetyka. Druhdy je też pšchejmna piza ž winu. Druhdy wadźi pšchenakty pšchebacź je šymkeho pizowanja do lěcženo. Też nowe žymo wadźi, jeli žo štót wjele wody na to napije. Ma-li krowa cželo, kedźbujmy, so pošljednje njeseżerje. Też tole druhdy wšchelake šmuskowne thorošce šawinuje.

Sthorje-li krowa na žoldkowy katarh, pytnjemy šwoprébka, so mało žerje. Wona pšchestawa žodobom žumacź. Je šatnkana. Jedna žo tu jenoż wo lohšchu khorošcž, porjedża žo je štoczeżom bórzy. Sthori-li ztoczo na tele waschnje cžežko, šdaluje žo korta a njestara bo dozyła wjazy wo wokolinu. Kožmy jemu šieja šcheschcrjate. Rohi šdadża žo pat cžopte, pak šažo šymne. Też wocži štej cžerwjenej, tlama je horza a ztoczo njecha žrazi ani picź a też njejuwa. S tlamy ztoczeża hrošnje žmjerdźi. Kutko je nadute. Njerjad je cžemny, jako je štoru pocžehnjeny a hrošnje žmjerdźi. Krowa mjenje deji a ma palczíwku (Fieber).

Cžzemy-li ztoczo wuštrowicź, sapocžúmy ž porjadnym pizowanjom. Najprjedy njech je ztoczo thwilu hłódne, khdyž njejuwa a potom dawamy jenoż po horšckach cžerstwe zyno. Nimo toho dawamy ztoczeżu žylnje wobelene picže, so by žo ztoczeżu picź dhželo. Też rybowanje, schamanje kutła a wuwopkotowanje ž mpdlinowej wodu wjele pomha. We wodze rospuschczenu želowu kišalinu, Glauberowu žel a wininu (Brechweinstein) dawamy jenoż potom, je-li nam lékar to pšchedpišał. Jeli ma ztoczo driftawu, je Tannforom dobry žrédk. Chroniti žoldkowy katarh je njepschitjomnischi hacž akutny, to je tajki, kotryž žo nahle jewi. Je to jwjetšca šcžehnk akutneho. Druhdy žu też štažene šuby ž winu abo šo je krutwa něschto woparzne pożréka jako jeshtu, grot, kožmy atd. Też tuberkulosa a cžrjewowe waki žu druhdy ž pšchi-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a ćišć Smoleŕjec knihiśćerńa, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Każdy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny předwo wćehwkam čělneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na 2as žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćatej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarski pomoc pytać. Smjerśne znjezbožeńe ferbia so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 80 — Budyšin — Pjatk, 4. haprcle 1930 — Banzen — Ročnik 89

Němski sejm wuprajenjenje njedowěrjenja wotpokazał.

W schwórkowskim pożedźenju je němski žejm wupraji njedowěrjenja pschećiwo němskemu knježeŕstwu se pschećiwo 187 hłosam wotpokazał.

Němskonazionalna strona je wjacha žobu pschećiwo wuprajenju njedowěrjenja hłosowała. W pożlednim wokomiku je stronu wojum w njej pschewahu dobył, kotruž jej dźe, so njeźmě pombać, knježeŕstwo powalić, kotrež by pomoznu katarstwu lubi, dyžli wschě dotalne knježeŕstwa. Hugenberg, wjednik němskonazionalnych je psched hłosowanjom dyrbiał zofrnyć.

Němski kanzler dr. **Brüning** je prjedy wothłosowanja wuprajenju njedowěrjenja na wschě praschenja wotmołwił, kotrež běchu jemu w debacje pschedpołożikle. Na praschenje sa swonkownej politiku knježeŕstwo w bliščinim pschi wuradźenju wo wudawkach sa swonkowne knježeŕstwo dokładnje wotmołwi. Wo pomognych napraschenja němske katarstwo je knježeŕstwo hnydom je kamjeńcowała a po wobsćitnym poručenju němskeho prezidenta wuradźerej sapočało. Tohodla je program ministerskele do wobžaha žwojich wuradźenjow wsako. Knježeŕstwo hišće w běhu bližšeho tydženja žwoje zakonske naćiśki němskemu žejmej pschedpołoži. Program wo wuradźenej pomocy sa ratarske strony budże tohorunja sa najkrótšoh cźaš němski žejm móz pruhowacź. W nastupanju praschenja sa wikowańskej politiku dr. Brüning praji, so nowe knježeŕstwo jin w duchu prjedawscheho knježeŕstwa pschewjedźe. Sapóšłanz dr. Breitscheid je prajił, so je boji, so nowe knježeŕstwo staw 48 němskeje wustawy wobpak nakoji. Němske knježeŕstwo po staroseśiwym pschepytowanju, hdy by sajka trjeba było, w kóždym jenotliwym padźe rozsudźi, hač žu wustawne prawne wuměnjerja staw 48 date. Wo žwojim stejišćeju w tymle praschenju žyni žo hižo w Kölnje wuprajił, na to pokazujo, so žmě žo pożledni žredk wustawy jenoź potom trjebacź, hdyž njeje žaneje mójnosće wjazy, so bychu parlament a politiske strony žwój nudawk žname dopjelnile. Hač je sajka trjeba, staw 48 nakoćeć, wo tym směje němski žejm w najkrótšim cźaju žam rozsudźić.

Dr. Hudenberg, kotruž bě dyrbjał pod mózným cźišćejom zyłeho němskeho katarstwa žwoje pschećiwnistwo knježeŕstwu nowemu knježeŕstwu špuščcźić, wojsewi, so **němskonazionalna strona sozialdemokratiki a kommunistiki namjet na wuprajenje njedowěrjenja pschećiwo knježeŕstwu wotpokazuje. To žo stawa, dźiwajo na knježeŕstwowe pschipowědźenje naprawow k schkitanju cźežko cźerpjazeho katarstwa a wohrożenych ranšich provinzow.**

Sa wulke dźele nětcźišeje knježeŕstwoweje koalizije njeje drje w prěnim rjedźe wulkowanje katarstwa a ranšich provinzow samuźt a wulkodźišcheho noweje koalizije, ale rozbicje němskonazionalneje strony było. Tale nadźija je žo sjedała. Sšmy zyłe wo tym sjena, so sa tole knježeŕstwo a jeho skutki njejsmy samolwicźi. Njewidźimy pak žaneje pschicźiny žo němskostatnemu landbundej najschcźiwo stajicź, hdyž chce samolwitosć pschewjacź. Rěcźnik pichtvowědźi, so budźa němskonazionalni pschećiwo półłkenu wikowańskemu sréćenju hłosowacź. Knježeŕstwowy program njemóže njedowěrjenje wožłabicź, kotrež maju němskonazionalni pschećiwo knježeŕstwowemu sestajenju. Swonkowny minister dr. Curtius chce Strezemannowu dopjelnjazu politiku dale wjesć. Teź wobkhowanje ministra Wirtha tule wolu potwjerdźa.

Dźeń politiskich wustupjenjow w Barlinje.

Sšjedu popołdnju a wječor žu jsoro wschě politiske strony shromadźiśny ł dźela w salach ł dźela pod hołym njebjom wotměte. Wone žu žo bjes wjetscheho kaženja wěra wotměle.

Nazionalni sozialistojo běchu shromadźiźnu do sportskeho palaza swołali. Shromadźijna bě kopata polna nazionalnych sozialistow. Psched nimi žejmski sapóšłanz Kuba, statny minister dr. Frick a němskokejmski sapóšłanz dr. Göbels réćeźachu. Minister Frick žo hnydom pschi spočatku žwojeje réćeje ł listowanjom mjes durinskim statnym ministerstwom a němskim šmutkownym ministrom Sveringej wobroći. Potom wo powědanju réćeźeše, so bychu Hitler, kotruž je awstriski staćan, němske staćanstwo w Durinskej dołtacź. Praji, so je najwjetske njeprawo, hdyž žo frontskemu wojakej, kotryž je 4½ léta na fronće Němšeje wojował, němske staćanstwo sapowěduje. Minister Frick dźe tole njeprawo, jeli so to samoźe, narunacź, haj, to budźa so hišćeje dyrbjeć na druhe wěsy powjesćeć.

Němskostatna khorhoj bě na schtyrjoch wschelakich městach w Barlinje sa wjecźor we 8 hodźinach tehorunja shromadźijny skasała. Na Rudolf-Wildeskim naměsće direktor Milchler wo awstriisko-němskim ludowym swjatku réćeźeše, na Studujatym naměsće ministerski president Bünting žužby Stellino, na Oranišim naměsće Löffler a na Kulturskim naměsće Kothe réćeźachu.

Kommunistiska strona bě žwojich pschiwiwowarjow wjecźor w 6 hodźinach do Swjeźelenišeje šahrody swołała. Se wschěch stron Barlina běchu so tam kommunistojo ze cźełodami jelchli.

We wschelakich salach běchu so pódła teho Stahlhelm, Młodonšemski rjad, němskonazionalni a sozialdemokratojo shromadźili. K pukam njeje nihdźe došło.

General Heye za republiku.

Njedawno běchu jene sozialdemokratiske nowiny powěźeł pschinjeśłe, so je schef wjednistwa němskostatneje wobory, generalny wyšch Heye ł Drježdźanskimi offizźerami kajnu konferenzu měł. W tejle shromadźinje je woprawdźe Heye psched offizźerami a schulerjemi infantriskeje schule wo pomérnje wjele **šamomordarstwach** w němskostatnej woborje a wo **stejišćeju offizźerow k republiźy** réćał. Na sajeće nazionalnosozialistiskich offizźerow we Ulmje njeje Heye naspomnił. Infantriski schuler dyrbi wědźeć, so na žo pschisahi šwéry, kotruž je sa republiku složił, dźerźeć. Němske woborne ministerstwo njeje na žane waschnje na tak mjenowane stare offizźerske žwójby pokałane; pschetož k njemu je wulki nadźišćeć. Schtóž chce offizźer w němskostatnej woborje być, dyrbi na podstatu wustawy stejeź, hewak dyrbi wustupiź. Po žłowje Heye praji: „Prošchu, moji knježa, durje žu wotewrjene!"

Wo praschenju šamomordarstwow wón praji, so nabožeńśki šakład pschećiwo špytowanjam schkita a mnohim pisćeš cźežke hodźiny pschepowmha.

Położenje pri wobstaranju požćonkow za němske hospodarstwo.

Hospodarski politiśi a finanzny politiśi wuběrk nakhwilnje němskostatneje hospodarskeje rady staj wo nadcźišu šakonja wo špolnomóžnjenju k postajenju dawkowych naprawow sa położene a šiuńschene wobstaranje požćonkow sa němske hospodarstwo wobšamknjenje pschijałoj. W nim žo praji: Sšebi pschejo, so by žo hospodarstwo, kotrež **twarstwo wožiwiło**, nakhwilna hospodarska rada šakładnej myśli dawkowcho położenja pschehłoknje.

Njedowěrjenjowy namjet pschećiwo Frickej so z runoscu hłosow wotpokazał.

W durinskim žejmje žu sozialdemokratiśi namjet na wuprajenje njedowěrjenja pschećiwo nazionalno-sozialistiskemu šmutkownemu ministrej dr. Frickej ł runoscu hłosow wotpokałali. 25 hłosam w lěhwje knježeŕstwowych stronow 25 hłosow kommunistow, sozialdemokratow a **demokratow** napschećiwo šejesće. Němska ludowa strona bě žo dźełika. Diwaj sapóšłanzaj sa namjet hłosowałoštaj, mjes tym so žo tśjo wothłosowanja wostajichu. Hačwunje je žo wuprajenje njedowěrjenja wotpokałało, je wothłosowanje za dr. Frickowe cźežke poraženje, dokelž je žo pokałało, so ani knježeŕstwowe strony ninta zyle sady žebje. Wopak pak by było, hdy bychu žo ł teho žeźełwoli wotwodźile.

Nowe jednanje w Sakskej z cyrkwju.

Wjetschina prawneho wuběrka šakkeho žejma je žo pschećiwo wopschijećeju śrećenjowe wuprajiła, kotrejž je šakski stat ł evangelskej a katolskej zyrkwju w nakhwilnym finanznym wurunanju mjes woběmaj wobjamknył. Dokelž móžeše wuběrk śrećenj jenoź pak zyłej pschijaćej abo wotpokazacź, je wón wuměnjenja mjenował, ł kotrymiž by šwólniwy był, śrećenjomaj ł woběmaj zyrkwjomaj pschihłoskowacź. Ministerstwo za ludowu iduźelanosć je stejišćeju prawneho wuběrka hižo evangelsko-lutherskemu krajnemu konsistorstwu dźełiło, a nětko žo wocakuje, so žo bórsh nowe jednanje wo śrećenjomaj šapocźnje.

Přećiwo podrożenju nodružniskeho pjenjeza.

Dźełowe ministerstwo je podružništi pjenjes ła Kamjenicu wo 3 prozenty na 123 prozentow dła khostow sa pschiwodźenje wodły powjetschenje. Kommunistojo žu tohodła w žejmje namjet šapodali, po kotrymž ma žo knježeŕstwu poručeź, so by powjetschenje podružniśneho pjenjesa hnydom wrócźiło.

Swjasć němskich podružniskich towarstwow pschećiwo dr. Bredtej.

Pschedpołdnjowe šwjatka němskich podružniskich towarstwow se žydłom w Drježdźanach, bě žo dła šestajenja nowego němskeho knježeŕstwa šeschło. Němskemu žejmej a jeho frakźijam je hnydom telegram pósłało, w kotrymž žo praji, so knježeŕstwo ł dr. Bredtom najwjetsche pschećiwjenje zyłeho podružniśtwa šłubi. Dr. Bredt njemóže jako šastupjeŕ ekżerjowu zyły lud šaštupować. — Dr. Bredt je nowym knježeŕstwoje justizne ministerstwo šastawa.

Rozbuchadowy attentat w Hamburgu.

W **Tietzej** tworowym domje w Hamburgu je žo žydzu **rozbuchadowy attentat łuzji.** Połdźe popołdnju w jłhodźišchezu wubuch šawrjeny. Wóknowe schkleńźy žo wuraźychu a schkleńcźana tścha, ł kotrejž je jłhodźišchezo špchikrytje, žo do wuzłoka wjerhny a jeje rospadanki žo do jłhodźišchcźa žypnychu. Murja w vrěnim połkhodźe a tepidła žo žylnje wobšchodźichu. Najwjetsche šapuśeńe je žo w nuśniku w 2. połkhodźe nacźinił. Tu je winił blachowź cźornego półwra špłatł a półver je šaješhlazej schnóru šapalił. Wulke šwoje je, so schkleńcźana tścha powětrowy štork njewudźerža. Hewak budźiśche žo mohło wulke njeśboze stacź, dokelž je tworowy dom we wječornych hodźinach žylnje wobsytany.

Jendźelski horni sejm wo přeśćehanju nabožiny w Ruskej.

Canterburyjski arzybiśkop bě w jendźelskim hornim žejmje namjetował, so by jendźelske knježeŕstwo ruskeho półłanza na to łedźiweho cźiniło, so by ruske knježeŕstwo žwojenu wobydleŕstwu žwobodu wěry wróćiło a so by duchownych, kotrjž w jastwach cźerpja, na žwobodu puschćiło.

W knježeŕstwowym mjenje je lord Parmoor wotmołwił, so je knježeŕstwo nabožeńśka njeźinjeśliwosć w Ruskej ł pohórschkom. Pschetorhnjenje diplomatiskeho wobchada njeby pak žaneho wužitka pschinjeśło. Sšohusław hornjeho žejma Brentford ménješche, so by by wésće móžne było, na pschećelne waschnje radźić, so by by pschećiśeźaha nabožiny w Ruskej šaštajiło. Ponjendy w mjenje dźełaćerskeje strony praji, so by tajka rada sterje jejchłodźiła dyžli pomhała.

Amnestija w Schpanskej.

Sšedmoj špichikhanzy, kotrychž běchu dła jpanskeho attentata na kralowski dwórski želesniśki cźah w lěcje 1925 ł khłoćanni na cźaš žiwjenja šadźdźili, žu ko ł kralowym wukašom wobhnadźili. Teź ma žo wocakacź, so by ko katalonšky seperatistojo, kotrjž běchu hišće nedawno wot powschitkowneje amnestije wumjacźi, wobhnadźe.

Njewěrne powěšće z bolharsko-juhoslowjanskich mjezow.

Juhoslowjanska nowinska powěźeńcźanja powěd: Sofijske nowiny „Luź" žu 1. haprcle powěšć pschinjeśłe, so žu 31. měrca wobronjeni bolharšy emigrantoje ł juhoslowjanskeho kraja do Bolharskeje na stronu ł wšy Leškow Džimaja pschešchli a so žu žo po króćej ześeńšy šaźo do juhoslowjanskeho kraja wróćili. Mamy poručnjeńe

naprosujuśiśego kule powjeś jako ujewěrnum wotpokazaś. Gjanne je, ja j rozśerjerjowanjom podobnych powěśćow, kotrejž bu pozjedni cjas huto w nětkotrych bołharskich nowinach pokazuja, bo wjeźi ludźo prózuja, ledźbliwoźej wukraja wot njedawnych attentatow mazedońskich komitow w Pircou a drugdźe w Juhosłowjanskej wotwobrocišćej.

Demonstracija dźěłonjemčerjow pred madźarskim parlamentom.

Sśrjedu bě w Pešu demonstrazija dźěłonjemčerjow, kotrejž bu j kruśnym frajenjom j policiju skónči. Pśiśoła jejnownjiju bo nětkotre sta dźěłonjemčerjow zhromadźiśych a žadachu kusk chleba a dźěła. Policija jich j śežakanki rozsyła. Nětkotrych dźěłonjemčerjow, kotrejž bu spjecišku, na policiju dowjedechu. Jedyn demonstrant policijej plitju wotkoši, kotrejž bě jeho bił, na cjeju jeho j gummijowym klumpachom porasychu. Demonstrantojo bu potom znowa w pódlanskich dwórach zhromadźichu a nowu demonstraziju spytachu. Na to policija zyłe nanjeźo pśed parlamentom wobstupi. Dopołdnja a popołdnju bu 58 wobołow faja.

W parlamenśe bu sozialdemokratiski sapósłanc na brutalne postupanje policije hórkośesche. Cjinjeśe tak kuśe nadpady na knjeźerstwo, so dyrbjeśe bu jejnowe puśeśenje pśechetorhnuwjeź.

Wulka hara nafta, hdyž sozialdemokratiski sapósłanc na policajskeho sastojnika, kotryž w loži pośeźerje jeźeśe, sawoła, so bu njeby žmjak. Hdyž bě so puśeźenje pśechetorhło, minister za sozialne spomoženje dźěli, so je policajski sastojnik do hłowy ranu dostał, kotraž je jeho wobliczo tak swohidźiła, so facišiśesej słužbnje, kaž so by bu wuzmėnił. Minister sozialneho spomoženja potom sapósłanzowu napominaśe, so bychu praśenje hjesbźeśe bjes rozsahłośejow rospominali. Knjeźerstwo burje hjesbźeśoseji wobaraśej. Smutkowny minister Scitovsky policiju pśecerśiwo nadpadam sakitowaśe.

Parlo'o prećivo Gandhiću!.

Indiśu parlo'o, kotrejž su najnjiśa worśicha indiskeho ludu, su nowu stronu sałožili, kotraž bu **indiśa nacionalna antirevolucionarna strona"** mjenuje. Wona je wótre wojowanje pśećeśiwo Gandhiej pśichopowědźa, dokelž njeje haž dotal niczo za žadanje praiow cjinił, so bychu śmělí do templow khodźiś. Keli so by Gandhi tak, pśichi mórśiłm brjohy śe hotowaś, by nowa strona dobrowólnikow jemu to sadźewała.

Wopi cu njesmědža so ani w kinemotografach předstajeć.

Nowy zakoń krucje pijerstwo a sympathije za słótnikow w filmje zakasuje.

Amerik. žejm representantow je wczera wo nowym zakonju za kinematografiske pichemuzło wothłosował, kotrejž za wšitke Sjednoczene staty połnóznje Ameriki płaci. Mjes druhim bu je zakonjom zakasuje, pśichi nawjerśejnym filmow pijerstwo a pijerśe wustupy pśichedźeju. Dopóla je krucje zakajane, słótnistwa je sympathiśeje stronu pśichedźeśeć a wustupy, kotrejž bychu mohle wubudźiś nasilnje, kotrejž na nékajke waschnje zakoń pśestupuja. Nowe pśichedpizy su k tomu postajene, so bychu kinematografiske pichemuzło nutrownje, njekompromišnje zakonje a sjawnu porjad podpjerali.

Ze Serbow

W **Budyšćinje**, 4. haprleje 1930.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjedro w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +2, thermometer we dnjo +6. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer 0, thermometer w nozy 0. Wuhladny na pśechmórnjaze wjedro.

— **Swobodne mjasowne jatki (Freibank) w Budyšćinje.** Sobotu 5. haprleje dopołdnja wot 8 hacź 10 hodź. wotedawa so žyre howjase mjaso, punt po 40 pj. žyre žwinjace mjaso, punt po 60 pj.

— **Sawrjene puśe.** Sjahowy puśej z Kloujez do Lětenja je dla wuśpjewanja na Boschećanjskich honach wot 4. hacź je dla wuśpjewanja na Boschećanjskich honach wot 4. hacź 8. haprleje sawrjeny. Jśedny wobthad pokazuje so na 8. haprleje sawrjeny. Jśedny wobthad pokazuje so na dróhu wjedźe. — Sjahowe puśe z Wujeźa do Bukez, Trjebjeńcy a Mjeśicy su dla wuśpjewanja na Wujeźećanjskich honach wot 4. hacź 10 t. m. sawrjene.

— **Pjenježna zbérka Budyskeho nuzowcho zjednoćenstwa** za wotpalenych w domje za bydlenjanjemčerjach je z liśinowym hromadźenjom tudomnych banku atd. 1402,35 hr. wunjesła. Pjenjezy pśepokazachu so móśćanskemu spomožerskemu hamtej, zo by je na škodowanych rozdźělił.

— **Němskostatny zwjazk wójnskich wobškodźenych a wojeńskich zawostajenych zap. tow.** wotmėwa njedźelu, 6. hoprleje wot dop. ½10 hodź. swój lětušu porjadny wokrjesny zjězd (Kreistag) w Budyšinje we „Měšćanskej zahrodźe". Na zjězdźe porěći pśeni zwjazkowy předsyda knjez Bjedrich Lehmann z Barlina wo pśichodze hibanja wójnskich woporow. Němskostatny zwjazk, kiž po cyłej Němskej 225 000 sobustawow wopśija a je politiscy a konfesionalnje neutralny, twori wobkedźbujomnu skupinu w zjawnym žiwjenju.

— **Twarske rěčne-hodźiny za ratarstwo.** Zjawna twarska rěčna hodźina twarskeho wotdźělenja pśi Hornjołužiskej wokrjesnej direkciji ratarskeje komory wotmėje so w Budyšinje sobotu, 26. haprleje dop. w 10 hodź. w pisarni (na ratarskej šuli).

Z **Radworja.** Lětnja miła zyma njeje dźiwu na pućach tak škodźała, kaž lońša. Tak tu na pśikład pśi puću do Khelna w zymje hrjebju zwuzběhachu. Też stomy tu wurožachu a hižo wjele młodych sadowych stomikow nasadźachu. Nadźijomnje njebudźe lóco pśesuche, zo bychu też derje rosć mohłe.

Z **Malešec.** Wčera wudyri woheń w starych hródźach Sykoric kubła, kotrež je njedawno blidarski mištr Němčka kupił. Stare twarjenje so cyle wotpali. Z nim je so też tójšto syna a słomy sobuspaliło. Hlinjanska sykawa běše pśenja hašeć pśijeła. Mėnja, zo je złostniska ruka woheń založiła.

Z **Kotec.** Lětsa je do tudomneje ludoweje šule 11 małych dźěći zastupiło, 4 hólcy a 7 holcow. Z Kotec su 2 hólcaj a 3 holcy, ze Žarkow 2 holcy a z Łuska 2 hólcaj a 2 holcy. W lěće 1929 zastupi tu do šule 20 małych dźěći, 7 hólcow a 13 holcow. Z Kotec běchu 3 hólcy a 3 holcy, ze Žarkow 4 holcy a z Łuska 4 hólcy a 6 holcow. Docyła do našeje šule 102 dźěći khodźi.

Z **Wósporka.** Swoje 76. narodniny swjeśeśe 30. měrca tudomny kožuchaŕski mištr knjez Franc Schirm. Na druhi dźeń 31. měrca smėrśeśe knjez Vogel swoje 80. narodniny swjećić. Wobaj staj hišće cilaj a strowaj.

S **Kamjenca.** W měšazu měrzu wotedachu žandarmerijej fastojnizy Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa dospoła 815 wojerwjerjow a jejachu 9 wozbowom. Paduschtiwow wojerwjerjow 12 cjeśich a 20 jednorych. Mjes wojerwjerjenim žu: 3 dla cjeśneho ranjenja, 1 dla zacjerjenja, 37 dla paduschtwa, 12 dla wobschudźerstwa, 1 dla zapaleŕstwa, 2 dla pśichetupjenja hottwinskich pśichedpisnikow, 5 dla hrubeho błjeźowstwa, 102 dla pśichetupjenja pśichedpisnikow dróhowneje policije, 24 dla pśichetupjenja pśichedpisnikow pśichemuzłowneje policije, 60 dla njerwobkedźbowanja hewaschich khłostańskich postajenjow, 17 dla wupśiskanja wo jśedźeŕskich cjažerpiśach. Słykne wojerwjerjenja su nadawke wojerwjenja wojchnjeśow.

S **Kamjenca.** Lětja je do tudomneje pomschitkowneje ludoweje šule 170 dźěći zastupiło, 86 hólcow a 84 holcow. W sałódźenym Łuce pśichija šula 166 dźěći, 83 hólcow a 83 holcow.

Se **Stróže** pola Wulkich Sdźarow. W statoku tudomneho khežerja Nowaka je pónjdźelu popołdnju padnuwši kopśišć a nětkotre drobotne hobje a karnišle kradnył. Paducha pak je nětko pśichi jeho njecjeśitnym dźěle wiśił, dokelž drje je j bydlenja, kiž běšće žebi wotkamiłł, w wobstejnosćejemi pola Nowakej śnaty, dokelž je wědźał, žeje Nowakej khežny klucz khowaja.

S **Hornich Brušowa.** Pónjdźelu dopołdnja wokoło 11 hodź. w tudomnym knjeźim łěsu wobeŕi wudyri. Dotal je dźěłaceje łasośił, to bychu žo brězowe kerći łepje wuhnałe. Pśichi khětro žywnym wětśe je woheń ruce zaćěcheŕi na pśichestrěh wo 8 hodź 10 jutrow. Shromadźiło hišćeze 15ćišne khójmy, tu pak wjetšeche škody njeje cjini. Hdźeśi cjanjka wohnjowa wobora pśenja hišće pśichitwata. Wobžedźerjej njeje wjetšeche škody nastało, dokelž dyrbjachu jo kerći tak a tak wositronjeć.

Z **Wojeree.** Wojerowsku ludowu šulu su do hólčaceje šule a do hólčaceje šule dźělili. Tohodla bu trěbne, zo so pomjenuje rektor za hólčacu šulu a rektorka za hólčacu šulu. Konrektor Lehmann wukonja zastojnstwo rektora jenož jako zastupjeŕ. — Kwartalne zhromadźizny rjemjelsniskich jednotow wotmėchu so zaśěnzu wutoru. Kowarjo a zamkarjo běchu so w „Złotej Hwězdźe" ześli, blidarjo pak w zali evangelskeje towaŕstwownje, hdźež běchu też wojnarjo a korbarjo zhromadźeni. Mjez nimi běše tož 81lětny wojnaŕski mištr Matej Kiška z Corneho Khołmca, kiž běše z kołom do Wojeree pśišeł. Won swjeśeše swój 60lětny mištrski jubilej a nocjezys pobrachowaś. — Khłostański sudnik Wojerowskeho hamtskeho sudnistwa, hamtskosudniski rada dr. Kindler, je wot 1. haprleje na Zhorjelske hamtske sudnistwo přesadźeny.

* Z **Rychwałda.** W zjawnej wosadnej zhromadźiznje rozprawješe knjez duchowny Wanka wo pokładni a wutworjenju sotrowskeho doma. Wobtoźnosće nastawaju w pjenježnym wudźerżenju stacźe. Je wobzarowaś, zo stej so dwě wsy našeje wosady wot pjenježnoho wobdźělenja wuzamkłej. — Baćonjej staj so z ćopłych krajow wrócźiłoj a staj zaso do swojeho stareho lubeho domjaceho bnězda na Nowakez bróžni zaćahnyłoj.

Z **Wunšowa** pola Rychwałda. W nocy k 1. haprleji je so wobydleŕ dźěłaćeŕskeje kolonije, 59lětny Max Grzonka, we wjesnej hrjebi zatepił. Najskórje je pómoc pać misnył a tak do pśerowa padnył. Wobžarujomneho wutoru jako čěło namakachu.

Z **Wjeski** pola Muzakowa. Pónjdźelu na wjeśor 3/6 hodź. na k Nisynemu mostej nahle spadowaj Wusinowej drózy hornčeŕ Ota Lehmann ze Zagarja ze swojim jězdnym kołom padźe a bjez wědomja žo wosta. Pśenju pomoc poskići znjezbożenemu zawołana Wjeśańska dźěłaćeŕska samaritska kolona. Lěkaŕ dr. Kehrer spózna, zo běše sebi Lehmann nog puknył. Jeho dowjezechu do Borćanskeje zaśišanskeje khorownje z małe nadźiju, zo jeho pśi žiwjenju zdźerža.

Z Łužicy.

* S **Bikopiz.** Sśrjedu rano wokoło 1 hodź. wudyri woheń w składowni wulkowikowańje Šuśeho a Syma, kiž su ruce rosćeŕi a wožebje wjetšeje petrolejowe a śerńušowe składy wobrožeśe. Naleśeše so 150 zentnarjow tworow, kiž běchu k wotpósłanju pśichotowane. Wone

Quo vadis?

79] (Pokračowanje.)

„Ja wěrju! Ja wěrju! Ja wěrju!"

W amphitheatrje knjeźesche wulka cjišina. Augustinojo postarnychu kaž jedyn muž je žywioch pjedowaŕ, so bychu do arenu hladali, hdźež so nětchto zyle wurjadnoho wotehrawaśe. Pokorny, na śmjerć pśichotowany Lygiźan bě mjenujgo, wuhladawšoh žywoju krałowsku dźiwotu njes rohomaj dźiwjeho śwérińka, kaž hłudny pesćekśit a cjerjeśe z boka k rosnjendrenemu śwérjecu.

Wirkchik spodźiwanja wudrě so j kóždeho wutrobna, potom bu zyle cjicho wokoło, pśichetoj Lygiźan bě byka sa rohaj hrabnył a dźerjeśe jeho krucje.

„Tu maśch! Hladaj tamle!" sawoła Petronius, cźahajo Vinicijej togu z hłowy.

Młody cłowjek stany; wón nałhili žywoje wósłokłéde wobliczo daleko dopředka a zhladowaśe je schlelićenjenymaj wocjomaj kaj j duchom njepśichitomny dele.

Nichtó njeśwéri žebi dychaŕ. Bě tak cjicho, so by muchu łyncjeŕ złyšał. Ludźo njewérjachu zaměrnymaj wocjomaj. Tak dołho hacź Rom stejeśe, njeběchu podobneho widźeli.

Urśus bě byka pohnuł jaŕkom stacź. Won bě stopje hacź do kulkow do pešća sarył a śejeśe tu j mózgje wupinjenym khribjetom, hłowu mjes ramjenjomaj žhowajo; žuche žily rukow wustupowachu tak kjrlnje, so by koža pśiśi tom pukmyź hrožeśe. Tak žwoštaschlaj cłowjek a śwércu thwilu bjes pohibnjenja; bě to kaž žywy wobras, kiž pśechedstajeśe Herkulowu abo Theseowy stark. We tutom pohdatnem měrje pak bě žałostne napjeće dweju se hobu wojowazeju mozow widźomne. Też byk bě žo do pešća sarył. Jeho cjemne, kopmate cjelo śa so žyle do hórbśeje kule świcź, a kóždy žo praśeśeše, ichtó prěni podleji, kotrehož mogy drje najprjedy popuśchcja. Pśichi roswółnej luboścji Romjanow ja wšitke wojowanja, we kotrychž cjelna žylnosć rosćudźi, bě Lygiźan w tutom wokomiku za nich j nékajkim pokobom, kiž zaśłužił žebi wulke cjesećowanja a pomnik. Ssamo kěžor postany a hladaśe bźiwaju na pśichewinjerja Krotona.

Cłowjek a śwérińko stejeśachtaj pśiśeo hišćeze kaž do jenje zarytaj w žałostnem napjeću mlyćkow.

Tu falkincja nadobo bluke ruce, na kotrež poślukchaiśe žo kaž na sśonanje, a hnydom na to fakćichkuchu wschitsy pśichitladowaŕjo. Jim žo wusda, so je jim dźiwe. Pod żelesnymaj pjaśeśomaj pocja so hobrika buwołowa hłowa pomałku wjerećeć.

Wobkiežo, tyt a ruży Lygiźana sacjerwjenjeśu žo kaž cjorkach; jeho thribjet bě wupinjeny kaž spiitjeny prot prudźiśu. Won wócjiwidno napinaśe pożledńje nadcłowjeśe mozy, kiž dźiwchu jemu pomałku wuśeć.

Bluke, dybawe a pśeśiwo bolesniśiho śwucźaze ruce byka mésćeśeśe žo j hwiśdazym dyćanjom hobra. Hłowa skoćeśeśa pak žo wjerćeśeśe a wjerćeśeśe, a dołhi, je jeśahcjom pokrytu jazyk wušunu žo j tlamy.

Hišćeze wokomik a najbliże žedźaźu sażkyśhachu kiyłkot łamazych bo kośći, potom padże byk j wobwjertnjenym tyłom cjeło k jeni.

Hóbr roswjasa wiśkotu powjaźy wot mózgych rohow, wja knjeźnu na žwojej ruży a dychaśe wótśje a khętśje. Jeho wobliczo bě zyle ibledźe, wokoły lěpjachu žo k hłowje, a wutrobno a ruży běchu zyle pśehpocjene. Tak stejeśe won thwilu na pół pohłuschcny, potom wocjini wocźi a rosbladowaśe žo.

Cźrjódy w amphitheatrje njendrjachu. Sćěny rjachu wot khćicjenja pśichiladowariow, po dźesaćstyhajach licźazych. Tajśale zahorjenosćej nihdy hišćeze bika njebě wot spocźatka pśichetawjenjow. Ludźo storkachu a cźěrnjachu žo, so bychu žynnucha fótitka widźeli. Pródźwy wo žmilnosći napjelnjachu powětr, rosniwśne, žamonwólne hłosy, kotrež sjednocźicha žo hórcź do jenicźkeho khćika. Hobr bě žo Romjanam, kotrejž horjachu žo sa fyjiku moź, znabił; won bě w tutom wokomiku najpopularnischi muž we Romje.

Urśus bě sapśichijał, so žebi lud jeho wupśiśeśenje žada, ale jemu wocjiwidno njedejachu žo jenicźki wokomik khwje kamjeho. Won rosbladowaśe žo kołdokła, pocjna stupi dopředka ke kěžorskemu podźiu a kołebaśe kopjeśe cjeło na wupśiśeśtrěnymaj rukomaj tam a sem, pśichi cjimž bě jemu jaźnje na wocjomaj widźeć nutrna próżnosć. „Nad tutej žo žmilce! Ju wumnoźeć! Sa nju ženo skutk dokonjał!"

Pśichiladowarjo žobom sapśichijachu, schto won cźe, a wuhladajo njemózne holicźo, kiž wupinjaśe žo na bo brownymaj rukomaj łeb dźěcźo, buchu wschitcy, lud, kejzoŕ a jenatorjo, hłuboko hnuśi. Jeje łahodne, kaž j ołabastra wucjeśeźane cjeło, jeje krašnosć a bohrowe podatosći pśichemschcu wschěch wutrobu. Mnoźo wujśałow, so je to nan, kiž je za žwoje dźěcźo tutón rjeknuł. Hnuśi žwoji a nětko za nju we žmilnosći prožu, a hobujesłowjenosći rosśěrjeśe so kaž pjomjo. Ludźo běchu žyći tohole rjeda rosśěrjenja, mrěcźa, martrakćiich cjiwilow. Se žyłami podušćene hłoby prośchachu we miłosći za wobeju.

Tu stocji Vinicius nahle se žwojeho śedła, pśichetoj wobhrodźenje arenu, cźěrnjeśe k Lygiji a cźěrny jiu togu na jeje nahe cjeło.

Potom rosbrě tunitu a wotkry blujna, kiž bě žo k armenifkeje wójny wotnjeśł, pśichi cjimž wupśichetre ruku k ludej.

Sahorjenosćej cźrjódow pśicheźahnu wschitko, schtaj hdy hdy w amphitheatrje nawdźiłi. Ludźo wuzuchu a tepłachu j nohomaj, a fichiki wo mikosći klinczachu kaž žwjeńenje. Ludźi njejednaśe žo nětkole hižo we athlety, pśi postany jako łakitaś hołzy, wojowniśa a jeju lubośće. Zwjazaj wocźow błyskachu hnuśi ke kěžorskemu podźeju, wuhlady Pjaśeźow śdźachu žo hrožo pśicheźivo njemu.

(Pokračowanje śeźkuje.)

ho bohpožnje hjalichu. Schkoda, ktž je wobkhodej ſ wohnom nastoła, wuczinja nehdże 8000 hriwnow. Sſud pokazuje pjchi wohnju wubdża a woheń powjetſchi. Pod pchichodom wo žiwjenje poradżi ho wohnjowym wobornikam, ſchtoż ſud je 60 litrami ſpirituſa wuthowacź. Hanchojeny ſud je 60 litrami ſpirituſa wuthowacź. Hanchojene bjeſche jara wobežežnje a czehnjeſche ho hacź do ranja.

* S **Habcachczijz.** Pondżelu popołdniu wokoło 4 hodź. ...dże tu na Dirrhennerſdorſkej dróhy k wobkhadnemu ...ſkoła. Motorowy koleſaŕ ſe ſoziuſkom ſajedże do 10-...ego holzy, kotrejż ſ klankowym wotſzyłkom po dróhy ...jeſche, a ju thchtro hrani. Wotſoba motorowego ko...ja, ktż mjeſeſche ho ſ procha, njechodżeſche ho hnydom ...ſkarja, ktż mjeſeſche ho ſ procha, njechodżeſche ho hnydom ...ſtrażicjo. Djakacjerſzy ſamaritoſo poſtajchu ſranjene

Towařstwowski powěstnik.

Budestecy. Tow. „Lubin". Naš luby sobustaw a dowěrnik knjez Kučka w Bonjecach je wumrěł abu-dže njedźelu popołdnju w 3 hodź. hrjebany. Towařstwo so zeńdže 1/2 hodź. w Bonjecach a so prosy, zo so kóždy sobu wobdźěli. Předsydstwo.

Baćoń. Tow. serbskich kat. młodźeńcow ma njedźelu 6. haprleje pop. w 3 hodź. w młodowni generalnu zhromadźiznu. Dla ważnosćo tutejo zhromadźizny, prajće jedyn druhemu, zo ma přińć a přiwjedźe prawje mnoho nowych towařšow sobu. Budźe so też přednošować wo našich přichodnych exercicijach. Čestna winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na zhromadźiznje wobdźěli. Starši.

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh" zeńdže so sobotu wječor w 20 hodź. k swojemu měšačnemu posedźenju w towařšnym hosćencu na Christianskej drózy 22. Naš luby hosćeńcař knjez Zmij je přenajał, a budže nas nowy hosćeńcař hospodować. Přińdźe wšitcy w bohatej ličbje. Předsydstwo.

Rózant. Nawječorny wokrjes prosy wšěch katolskich Sokołow, zo bychu so njedźelu, 6. 4. rano w 6 hodź. při zhromadnym woprawjenju a křižowym puću w Róženčanskej cyrkwi bohaće wobdźělili.

Radwoř. Serb. Rat. Dorost za Radwoř a wokolinu ma přichodnu njedźelu 6. haprleje dop. hrjebanje po komšach pola Kralec krótku, ale jara wažnu zhromadźiznu. Wšitkich sobustawow wočakuje předsydstwo.

Zwučowarjo družstwa B. maja přichodnu njedźelu 6. IV. dopołdnja 1/11 hodź. zwučowanje w towařšni (Christl Vereinslaue) na Hornjerskej hasy.

Nizke róže
rjane družiny
najlěp. wósk
k šćěpenju — Raffia-lyko
Symjeńtna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Gardiny rolleaux vitraže
Wósk. rub, 100 šěr. mtr 1.50
Přikrywy na sofy, dothe 2.50
J. ERLER w Budyšinje
na Zwonkowu. Lawskej hasy 10

Derjezdźerżany
tafl. dźěćacy wóz
tunjo na předań.
na Garbarskej hasy 7a II na l.

Róže
wysoke a nizke poručuje
Jakub Delenk
rózowe zarhodnistwo
w Budyšinje
Wuričanski puć
(Skazanki móża so też w mojim bydlenju na Suleńskej hasy 8 wotedać
— — Sobotu na wikach — —

Kałowe symjo
čerwjene a běłe
kiž krute hłowy dawa
poručuje
Symjeńtna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Konditorej **Müller** Postplatz
rad wopytana kofejownja
poručuje najlěpše pječwa we wulkim wubjerku. Rozesłanje najspušćomniše

Najwuznamniše
su moje poskićenja
Wosebite wodźelenje žonjaceje wulkosće
też za najwyšnje postawy
mantlow a woblekow
Nihdźe wjeršı wubjerk! Nihdźe fuńšo!
Mějach składnosć, za hotowe pjenjezy wulku dźělbu **modelowych mantlow**, najlěpše ateljeske dźěło, wosebje tunjo nakupować, kiž móžu po bjezkonkurencnje funich płaćiznach wotedać. Pójće borzy, móžeće sebi wjele pjenjez nałutować
PAUL OTTE
w Budyšinje na Žitnej hasy 10
Najwjetši skład žonjac. mantlow w měsće!

K wusywej

poručam wšě
symjenja za polo a zahrodu
kaž też wšelake družiny
dźećeloweho, trawoweho a runklicoweho symjenja
też
cyblowe sadźeńki
Wšo najlěpša, čerstwa derje skhadźaca twora a najtuńše
Hermann Lolck
na Mjasow. Jětkach 20
Telefon 2098 a 2198

Der Deutsche Rundfunk hat seinen Programmteil wieder um 8 Seiten erweitert!
nach wie vor die Zeitschrift
mit dem ausführlichsten Funkprogramm der Welt!
Jede Woche
80 Seiten für **50** Pf • Monatsbezug RM **2.–**
Bestellen Sie beim Postamt oder Buchhandlung
Probeheft umsonst v. Verlag Berlin N 24

PALAST CAFÉ
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 11 / Tel. 2440
Koncertny dom / Jewišćo małowumělstwa
Rejowańska hłubja
Direkcija: Anton Mundkowski
Wšědnje wot 4 hodź. popołd. a 8 hodź. wječor předstajenje variefejskich a kabaretskich wumělcow
Zastup darmo! / Žane nućenje k piću wina!
Přećelnje přeprošuje Anton Mundkowski

Wikowarnja z jězdnymi kołami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornjerskej hasy 10
jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, oramotony a platam!
Wěcywustojna wuporjedźenja
— Wulke a małe awtowe drožki. —
Wulki omnibus za křćizma, kwasy a wulety towařstwow. :: Telefon 3004

Najlěpšu
Eckendorfsk. runklicu
Slezuski čerwj. dźećel
Swedski dźećel
Běły dźećel a
Trawowe symjenja
w znatej kajkosći
Symjeńtna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Čěmnobruny
Wowčerski pos
połdraletiny je dźensa wječor z Radworskeho knježeho dwora
čeknu!
hdyž ma so za nowe mjto wróćić
Syru molmu
kupuje po najwyšich Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy
Stare Nowiny
ma na předań
Smolerjec knihičišćernja

Zwjerne Madraske wumělske wulki wubjerk, jara tunjo
GARDINY
Kurt Erler na Žitn. wikach 11 nap. „Złot. Hwězdy"

Khěža w Budyšinje
ze swobodnym bydlenjom je za 16000 hr. při 6—7000 hr. napłaćenju na předań. Lětny wunošk z přenaj. bydlenjow 1585 hr. Bliže zhonić w Serb. Nowinach

29. měrca sym na Žitnych wikach 15 (znapřeco mlokoweho dwora)
wobkhod za ručne dźěła, wolmu, židu atd.
wotewrila a prošu při potrjebje wo dobroćiwu podpjeru.
Truda Jenčowa rod. Rollec.

Prošu wšě mandźelske swojich **kavalleriskich towaršow** a přiwuznych předewzaće mojeje žony podpjerać. **Max Jenč.**

.. fola
cyle
wosebje
dobre . . .
Flegelec
pjelsć. kormarje
kožuchi
klobuki
čapki
na Khežorskej drózy 6

Groć. pletwa
šěsćróžkojte, 1 m wysoke, 2c wóčkowa šěrok., róla — 50 mtr jenož **11.50**
kalatchojty grot
štyrirróžkojte groćane pletwa najtuńšo
Walter Voigt
w Budyšinje, wikowarnja ze železom na Jerjowej hasy 3

2845 kołowych mantlow a šlawchow
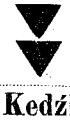
kupich zańdźene lěto. Mój wulki wobrot dopokazuje, zo też Wy pola mje přijomnje kupujeće.
Jan Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 4.
Wulka dźěłba kołowych wobručow z małymi blećkami je dóšła.

Kedźbu! Kóždy, kiž tutón nawěstk sobotu sobupřinjese, dostanje **jenož** sobotu 5. haprleje **šlawch za 75 pj.**

Najlěpši Slezyski čerwjeny
dźećel

Swedski dźećel
běły dźećel
inkarnat dźećel
wše derje wučišćene. Phacelia, najlěpša pica za pčoły, saradela, wusywanski majs, kolij, hroch, woka, pjeluški, najlěpše trawy za łuki, běleńje, parki. Drježdźanske sadźeńki cyblow kaž wše druhe symjenja za pola a zahrody poruča nanajlěpje
Karl Preißer jun.
w Budyšinje na Žitn. wikach 11

Nowe serbske spěwarske su hotowe!
a so wot nětka
w Smolerjec knihańi w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4 předawaja
Płaća
2.— 4.50 5.— 8.— 8.50
Nowy přidawk **50 pj.**
Mamy też wulki wubjerk
němskich spěwarskich

Ročnik 12 — číslo 80

SERBSKE WOTNY

Pjatk, 4. haprleje 1930

Žonjace wumĕłstwo a žonjaca zamožnosć.

Wustajeńca w „Krónje" w Budyšinje.

Hižom wotpjet šmy pisali wo wustajeńcy „Žonjaze wumĕłstwo a žonjaza samožnosć", kiž so wot 3. hač do 6. haprleje w rumnosćach hosćeńca „Króny" w Budyšinje wotmĕwa. Tuta wustajeńca ma za sameŕ, powučowacej žony k wichelakemu žamžnemu dźełu. Jenotliwe wustajene wěcy wumĕłskeho razu a też praktiske dźela pokazuja, kak so da z tutym wobłuźenjom a wužiwanjom. Wustajeńca pokazuje dale też sahrožbne možnosće w žonjazych powołanjach. Budyška wotnožka swjatoho němskich žónskich towarstwow je shromadnje se wichelakimi firmami nahoho mĕsta tutu wustajeńcu wuhotowała. Też holcjaze wušule su so na prawje skutkowaze waschnje na shromadnym dźełu wobdźełiłe.

Wustajeńca je so wotewrika schwórtk popołdnju we 2 hodź. Powitańske słowa poŕeča knjeni direktorka Meinigowa, pschedźowdna Budyšeke wotnožki, k pschitomnym, mjez kotrymiž bĕše teŕ knjeni mandźelska wobjedneho hejtmana dra. Waentiga. Wona wuzběhny, zo swjatł němskich žónskich towarstwow widźi jedyn zwołanych głownych samĕrow w podpjerańu praktiskich powołanjow. Tola samenu to swjatej nóžno njeje, wón poŕeka podpjeru schulow a hospodarstwa, schtož so teŕ we tutej wustajeńcy tak wubjerne pokazuje. Wobžehita wažnosć je so pschi wuhotowanju wustajeńcy kładła na shromadne skutkowanje Němcow a Serbow a tak žebi tu sahrožuja wulke pschipósnace, so je mył shromadźe tak derje pschewjesć pomhali.

Na wotewrjenskim słowam pschisamknu so powitawy pschekhod pisches wustajeńcu. Najprjedy šmy so na hišom tak rjane dźela dźěći dźěćazeje sahnjeńy Jiły Ireny Maaß; mali wumĕrju su z tonoweje maćizny rjanu pišanu wjesku shotowerje so tu pokazuje, kak so hodźi hišom pola najmšich lubowcy k shromadnemu skutkowanju wubudźeć. Wobschérniše městnosće wobjimuja schule, schi so naschu žónsku młodźinu na žiwoje powołanje tuje. Mjenujemy najprjedy wumĕłsko-pschemysłu wuczeńcu, hdźež pod nawjedowanjom wustajerjerowa wotrosćazeja žónjaza młodźina powołanja, tiž maju w naschim hospodarskim žiwjenju městno, kaž schicze schatow a bĕłych tworow, pyh, schwadźijstwo atd. Ryžowańki a hotowe ruczne wědźachu wo dźele po wěstym smĕrje w tutej ni. Też ratarska schula je wo wukubłanje swojich wo nałcinje stara. Teŕ tu naběrdźenu hódnotnu dźela. Wulka ważnosć pak je tu teŕ wobsebje na jene dobroze kuchiny kładze. Sa čisty staw pak dźełaczeństi staw słuži dźenźnischi dźeń powołaa na schérokim podłožku. Wona wukubluje holzy jednotliwych worschtow luda. Tu je wobsebje kładze na wocsehnjenje holzow k dobrym hospoNóžne městno w tutej schuli ma teŕ płatanje schao. To je naschim holzam w dźenźnischim hospoczasnym czasu wobsebje trjeba nawukneć.

wustajenych schulerskich dźełow, kiž su hake pschiza k powołanju, dowjedźe so wopytować do praktazujuceho žiwjenja. Wulki dźeł dźela naschich wobsteji w schiczu, wušchiwanju atd. Tu wo- Singerskich schitazych maschinach so schiczowe a wušchiwańske dźelo wot najjednorizaž do najbole wumĕłskeho praktiskeho pschedwjedźe. schiczu žonjaceje drasty firmje Emmy Häßig Hoff teŕ wicho trĕbne rad wukazujetej.

rjeńske městno wobsebje sale pschi wustajeńca firmy je serbskimi draftami. Sserbska njewjesta pschińdźe z zyrkwinskich durjow z družkowaj. Tute krasnje schotowane postawy wobdawaju šmuhi najnowischich tkanin sa serbske katolske drasty. Teŕ schnórki a namakaja. Tuta serbska wustajeńca wobsahuje sale je žiwjatočneho a dostojneho na žebi.

Wobsebitu kedźbnosć sasłužuji žebi teŕ wotdźeł sa zyrkwinske wumĕłstwo, kiž pokazuje hake wopraudźite žonjaze wumĕłstwo a samožnosć. Wulkotne wuschiwanja drastow a druheje zyrkwinskeje pychi je wobsebje paramente towarstwo Budyšeke diezezy pod nawjedowanjom knjeńy Heinez na Drjezdźańskej dróhy, na swojich wukotnišich sthadźowanjach schotowiko. Tuta drohotna pycha swĕdeži prawje wo žonjazej pilnosći a lubosći k wěsmu. Se sajimom wobhladuja žebi wopytowarjo nĕhdźe 200 lĕt stary baldachyn *z jeho kraźnym wuschiwanjom.* Riž njenje sajintawa je tak mjenowana kapała, mjes kotrejž je nĕhdźe 450 lĕt stary mĕschnišši ornat. Kedźbnosć sasłuża žebi teŕ nĕkotre wuschiwane chorhoje. — Wumĕłstwo evangelskeje zyrkwje, wot diakonizow tohorunja darmo jako ruczne dźelo zhotowjene, wobsteji tohorunja z rjanych wołtarnych pschikrywow, chorhojeńkow, zankow hač *do najjednorischich pschikrywow* se žyreje židy. Nasponmnjenja hódne je stara agenda wot žónjskich rukow spisana. Kedźbnosć sasłužitej žebi teŕ pschikrywaj, wot kotrychž je jedyn zhotowjenaj. Na mĕšnje, hdźež je zyrkwinska pycha wustajena, sacżuwamy hake prawje, kelko rjaneho samóža žónske ruki dokonjeja.

Wustajeńcu wupjelnieja dale hischze nĕkotre Budyške firmy. Pychańki wobkhod A. Rosć na Bohatej haŕy wustaja kobuki jako ruczne dźelo, Pawoł Otte žonjaze mantle, kotrychž ma najwjerschi jschad w městze, z drobetnymi pjeršćińowymi tworami je sastupjena firma Arthur Flegel nazł. na Kĕjorskej dróhy. Rjane gardiny šmĕ žebi lózda wopytowarka swupytaczy w gardinowym domje Hugo Neumann, kiž ma žiwój wobkhod na rózku Lawiških hriebjow a Seminarskeje haŕy. Sportisku potrjebu wustaja snata firma T. Albert. Dale je sastupjeny reformwit dom Hilby Sauerez na Schulskej haŕy, firma M. Alfred Reh sa lampowe schkity, i mydlarni atd. Henkel a Co. atj. tow., i ruczinymi dźełami wumjetskeho pschemysła firma Louis Körber na Bohatej haŕy, wo pschihotowanju šćódkeho mischita powuczuje Budyška wotnožka žónskeho towarstwa sa bjesałkoholnu kulturu. S fotografijemi je sastupjena Berta Zillesjen. Moschkowe a tkanitowe pschikrywy wustaja dom sa reformske spódnje poslešćeza Maks Härtel w Kumwadźe, sastupjerstwo Gertrud Stockmann naStiftstraße 13. Kwĕtki ma wustajene knjeni Schill na Moltkowej dróhy, radio radijowy Kleßling, nimo teho matej hischcze Maggi-firma a Kathreiners Malzkaffee swoje wudźĕlki wustajene. Rjana tombola wabi k wobdźělenju a lubi wschelake rjane dobycza.

Na wustajeńcy policejza so k porjeńschenju wschelake rjane wustupy. Wječera bĕchu wobsebje spodobne hry małych dźěći na jewišcžu pod nawjedowanjom knjeńy Ilse Irene Maaß. Wjeczor wustupi holcjazn fbór wyschičeje realki a wyschičeje holcjazeje schule z wulkotnym spěwanym a hudźbnym konzertom.

Dźenża pjatk wjeczor policza so serbske spěwy, kiž knjeńa Frajschlagez a knjeńa Smolerjez spěwatej. Rejwarski kruh Budyšeje „Nadźije" wustupi je 6 serbskimi rejemi a serbske Sokoli pschedwjedu rhytmiske swuczowanja. Tohodla je teŕ je strony Sserbowkow a Sserbow bohaty wopyt wustajeńcy wocakuje.

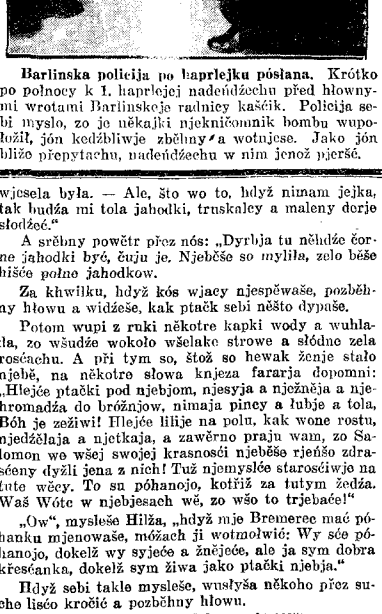

Barlinska policija po haprlejku póslana. Krótko po połnocy k 1. haprlejej nadeńdźechu pred hłownymi wrotami Barlinskeje radnicy kašćik. Policija sebi myslo, zo je nĕkajki njekniščomnik bombu wupołožił, jón kedźbliwje zbĕhny a wotnjese. Jako jón bliže prepytachu, nadeńdźechu w nim jenoż pjerše.

Cyrkwinske powĕsće.

Njedźela Judika, 6. haprleje 1930.

Z Budyšina.

Rano ½8 hodźin zmĕje farař Kapler serbske Bože wotkazanje, farař Tišer ½9 hodź. serbsku Božu službu z nowymi serbskimi spěwarskimi (abo nowym přidawkom) a w 10 hodź. dźěćikemšenje. — Póstne nutrnosće: Wutoru wječor w 7 hodź. w Dobruši a Wulkim Wjelkowje, srejdu wječor w 7 hodź. w Jenkecach.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Połnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor we 8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna. Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Zjednoćeństwowy wothladař Zimmermann zmĕje biblisku nutrnosć njedźelu w Budyšinje, wutoru we Budesteecach, srjedu w Korzymju a štwórtk we Wjeleńnje.

Zjednoćenstwowy wothladař Křižan zmĕje biblisku nutrnosć njedźelu popołdnju w Bĕlej Horje, wječor w Hlinje, pónđelu we Wósporku, wutoru w Cyžecach, srjedu w Zemicach, štwórtk w Zuborničcy a pjatk w Kotecach.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. zmĕje farař Bóje serbsku spowĕź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. zmĕje farař Bóje kemšenje za dźěći 5. hač 8. šulskeho lěta. Popołdnju w 4 hodź. je zhromadźizna towarstwa křesćanskich młodźencow.

Póndźelu wječor we 8 hodź. je zwučowanje pozawnistow. Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć towarstwa křesć. młodźencow. Pjatk dop. we 9 hodź. zmĕje farař Bóje serbsku póstnu nutrnosć.

Hilža.

Po francowskim wot J. K.

(Skónčenje.)

II.

Bĕše hižo swětły dźeń, hdyž Hilža w tutej samotnosći horateje, lěsateje krajiny wotući. Bĕše spody žeńo wulkeje, z mochom porosćence jědle. Jedyn kos spěw łikołeše wyše njeje a druhi nĕhdźe z daloka wotmołwješe.

Raniši wětřik šeptaše w lisću štomow a powětr wonješe słódcy za lěsnymi zelami.

Młoda cyganka wočini ze spodźiwanjom wóčcy, hladaše wokoło so, potom so dopomni, zo njeslyšeše wjacy Bremerec mać wołać: „Hilža! — Hilža! — Hdźe dha sy, njeknićomna holca!" Smějkotaše so, potom poslucha̱še na spěw ptačkow.

Před njej pluskotaše kužoł. Holćka trjebaše jenož hłown kusk skhilić a móžeše čerstwu wodu, kotraž ze skały wustupowaše a dale do trawy a mocha bĕžeše, pić. Wyše so wuhlada pjeńk z rjanymi čerwjenymi truskalcami a pod sobu pisane lěsne kwětki. Hilža bĕše drje hłódna a łačna, bĕše pak teŕ tak wjesela, zo bĕše so posłuchać na pluskot wody a ptačkow smĕšćeše tu a tuž sebi hnydom njezwĕri, tutu rjanosć přeteŕbowć. Tohodla hłójčku zaso na zemju połoži, zaćini wóčcy na poł a zhladowaše na rjanosć wokoło so a sonješe: „Je mi, kaž bych tu hižo přeco była. Sym drje lěnja, ale što wo to, Bóh luby Knjez to tak chce!"

Potom sebi zaso na Bremerec dwór myslešc, na honačo, kury, na hnězda z jejkami na słomje.

„Hdy bych nětkle takle dwě jejcy mĕła, dwě boble jejcy, kaž jej Jurij wčera we swojim korbiku měješe, — z kuskom khlĕba a nĕšto mało sele, ow, to bych wjesela była. — Ale, što wo to, hdyž nimam jejka, tak budźa mi tola jahodki, truskalcy a maleny dorje słodźić."

A srĕbny powětr přez nós: „Dyrbja tu nĕhdźe čorne jahodki być, čuju je. Njebĕše so myliła, zelo bĕše hišće połne jahodkow.

Za khwilku, hdyž kós wjacy njespĕwaše, pozběhny hłowu a widźeše, kak ptačk sebi nĕšto dypaše.

Potom wupi z ruki nĕkotre kapki wody a wuhlada, zo wšudźe wokoło wšelake strowe a słódne zela rosćachu. A při tym so, štož so hewak ženje stało njebĕ, na nĕkotre słowa knjeza fararja dopomni: „Hlejće ptački pod njebjom, njesyja a nježenja a njehromadźa do bróžnjow, nimaja pincy a ľubje a tola, Bóh je ježiwi! Hlejće lilije na polu, kak wone rostu, njedźĕłaja a njetkaja, a zawĕrno praju wam, zo Salomon we wšej swojej krasnosći njeběše rjeńšo zdrasćeny dyžli jena z nich! Tuž njemyslće starosćiwje na tute wěcy. To su póhanojo, kotřiž za tutym žedźa. Waš Wótc w njebjesach wě, zo wšo to trjebaće!"

„Ow", mysleše Hilža, „hdyž mje Bremerec mać póhanku mjenowaše, móžach ji wotmołwić: Wy sće póhanojo, dokelž wy syjeće a žnjeće, ale ja sym dobra křesćanka, dokelž sym žiwa jako ptački njebja."

Hdyž sebi takle mysleše, wusłyša někoho přez suche liśco kročić a pozběhny hłowu.

Chcyše čeknýć, tu so nadobo snadź 18lětny cyganski hóle po skale k njej dele suny. Bĕše wulki, šwižny, bruny, měješe kudźerjawe włosy a swĕćatej wóčcy.

Ju wuhladawši zawoła: „Almani!"

„Almani!" wotmołwi Hilža cyle hnuta.

„A kajkej swójbje přisłušeš?"

„Njewěm — pytam!"

A hnydom jemu wšitko wupowĕda, kak bě ju Bremer namakał a wóčahnył a kak bĕše čeknyła.

Młody cygan smějo swoje bĕłe zuby pokazowaše.

„Ja", praji wón, „du do Hazlacha, tam je jutře hermank. Wšitcy naši tam budźa: Pfifer-Korla, Melchior, Módra Sykorka, Fritz, Kokla-Pětr a Čorna Sroka. Zony budźa wĕsćić a my druzy budźemy hudźić. Jeli chceš, pój ze mnu!"

„Cheu rady", Hilža wotmołwi a złoži woči k zemi. Potom położi ji młodźene swój waćok na ramjo, wza swój kij z woběmaj rukomaj a zawoła: „Zónska, budźeš nětko moja. Ty budźeš mój waćok nosyć a ja tebje ježiwić!"

A Hilža, hdyž bĕšo na kuble teŕ lěnja byla, dźĕše rady z nim. Sćĕhowaše jeho nětko spěwajo wšudźe.

W Dosenheimje a wosebje pola Bremerec pak wot tolio časa nichtó wjacy wo Hilži njeŕečeše a nichtó njebĕše teŕ nič wjacy wo njej słyšał.

Jurij bĕše najprjedy zrudny, zo chcyše wumrĕć. Ale hdyž bě so nĕšto lět pozdźišo z młynkowej dźowku, kotraž bĕše rjana, wulka a teŕ dušna holca, woženił, zaby na swoju zrudobu.

Kata, Bremerec mać, pak bĕše spokojna, dokelž bĕše Młynkec Marka najbohatša ze wšĕch wjesnych holcow.

Bremerec nan pak wosta zrudny; lubowaše Hilžu kaž swoje dźĕćo — nĕtko hišće bóle, dyžli prjedy.

Jónu w zymje, hdyž z woknom hladaše, wuhlada hubjenje zdrasćenu cyganku, kotraž z wosołom přez hłuboki sněh teptaše.

Sydny so zdychujo.

„Što dha ći je!" so jeho Kata wopraša.

Dokelž pak žaneje wotmołwy njedósta, dźĕše ke njemu pohladać, a wuhlada, zo bĕše jeho Boža ručka zajała; bĕše morwy.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boža služba (prnhowanje paćerskich dźěći).

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, ½9 hodźin serbske a w 10 hodź němske kemšenje. Popołdnju w 2 h. pruhowanje paćerskich dźěći. ¼4 hodźin křćeńske kemšenje. — Pjatk dop. w 9 hodź. póstne předowanje. — Wumrěł: Horst Joachim, Bruna Oty Šumanna, wučerja w Bukecach, mandź. syn, 3 měsacy.

Z Budyšinka.

Popołdnja w 2 hodź. je wosadna zhromadźizna.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodźin zmeje farař Wjesař němsku spowědź, farař Voigt ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Na němskim kemšenju je pruhowanje paćerskich hólcow, na serbskim serbskich paćerskich dźěći. Popołdnju w 2 hodź. je cyrkwine rozrěčenje ze žónskej młodźinu. — Pónjdelu wječor we 8 hodź. budźa so w Čerwjenych Noslicach w Šusterec hosćencu a wutoru wječor we 8 hodź. w Hodźiju we Eignerec hosćencu swětłowobrazy wo slubjenym kraju a wo Jeruzalemje pokazać. — Pjatk popołdnju ½5 hodźin je němska spowědź a w 5 hodź. němska póstna nutrnosć.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, ½11 hodźin kemšenje za dźěći. Popołdnju w 2 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. němska, ½10 hodźin serbska Boža služba. — Pjatk, 11. hapreje wječor w 7 hodź. němska póstna Boža služba.

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodź. je němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. je cyrkwinske pruhowanje paćerskich dźěći. Srjedu wječor ½8 hodź. je serbska póstna nutrnosć.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. změje kand. Rösler němsku a ½10 hodźin serbsku Božu službu. Popołdnju w 2 hodź. pruhowanje paćerskich dźěći w cyrkwi. — Pjatk, 11. hapreje, popołdnju ½5 h. serbska póstna nutrnosć.

Z Kotec.

Dopołdnja w 9 hodź. serbske kemšenje (wosadny kantor), ½11 hodźin němske kemšenje (wosadny farař). — Pjatk wječor we 8 hodź. ma zjednoć. wothladar bibliska nutrnosć pola Bohotec.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boža služba z pruhowanjom paćerskich dźěći. — Srjedu wječor ½8 hodźin bibliska hodźina na farje.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, ½11 hodźin dźěćikemšenje. — Wutoru w 4 hodź. němska póstna nutrnosć w Delnjohórčanskej šuli. — Srjedu ½8 hodźin němska póstna nutrnosć na farje.

Z Minakala.

Dopołdnja ½9 hodźin změje farař Křižan serbsku a w 10 hodź. němsku Božu službu. Na serbskim so nowe serbske spěwarske zawjedu. Popołdnju w 2 h. změje kand. Rösler dźěćikemšenje, w 4 hodź. dźěćikemšenje a ¾5 hodźin němske kemšenje pola sotry Nedonce w Adolfskej hěče.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje (rožohnowanje z k. kantorom Kalichom). Serbske kemšenje wupadnje. Popołdnju w 3 h. němske, w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu we Zarěču. — Wutoru wječor w 6 hodź. póstna nutrnosć ze spowědźu w Bóšićanskej šuli. — Srjedu toborunja pola Sneiderec we Wulkim Přezdrjenju. — Stwórtk w 5 hodź. němska a w 6 hodź. serbska póstna nutrnosć ze spowědźu pola Pěčec we Łusku. — Pjatk dop. w 9 hodź. póstne kemšenje we Božim domje. Wječor w 6 hodź. póstna nutrnosć ze spowědźu pola Hobrakec we Łuzy. — Stwórtk we 8 hodź. towarstwo młodych hólcow (horni wotrjad) na farje.

Z Nosaće.

Dopołdnja ½9 hodźin serbska Boža služba (nowe serbske spěwarske), w 10 hodź. němska Boža služba a pruhowanje paćerskich dźěći. Popołdnju ¼3 hodźin towarstwo młodych hólcow, ½8 hodźin towarstwo młodych hólcow, wobě zhromadźiznje ze swětłowobrazami. — Pjatk, 11. hapreje, rano we 8 hodź. serbska póstna nutrnosć.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. budźe serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža služba, dop. ½10 hodźin pruhowanje paćerskich dźěći. Popołdnju ¼3 hodźin tow. młodych hólcow pola wosadneje sotry, popołdnju w 4 hodź. němska spowědź w cyrkwi (k. farař na wotp. lic. Mrózak z Budyšinka). Wječor we 8 hodź. ev.-luth. šulske towarstwo w Nowych Poršicach. — Pjatk rano we 8 hodź. serbska póstna nutrnosć w cyrkwi.

Z Rychwalda.

Dopołdnja w 9 hodź. je serbska a ½11 hodźin němska Boža služba.

Z Wósporka.

Dopołdnja ½9 hodźin předowanje (wosadny farař), w 10 hodź. křesćanska wučba za dźěći we wosadnej zali (pomocniecy). — Pónjdelu wječor we 8 hodź. ma zjednoć. wothladać Křižan z Běleje Hory blisku nutrnosć we wosadnej zali. — Pjatk wječor w 7 hodź. póstne kemšenje (wosadny farař).

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, ½10 hodźin serbske kemšenje. Zběrka. Popołdnja w 3 hodź. Boža služba w l. služba w Čisowje (ze swjatym w toru, 8. hapreje wječor we 8 ho — Pjatk, 11. hapreje dop. w 9 čerskich dźěći. W 5 hodź. němsk

Hospodarski rozhlad.

pjatk 4. jutrownika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1855	100 pólsk. złotych	47,675
1 jendźelski punt	20,359	100 čěskosł. krónow	12,394
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burza wječera trochu wjesny, kursy efektow běchu wschelake. Na wikach ſ dołżnymi a reatowymi tśežinami běchu kursy dale postupowace.

Produktowe wiki so wječera trochu směrowachu. Napjatosćo poslednich dnjow popuschcźi. Pšenica a wowsa so samo 5 pj. po zentnarju wotdrjebischtej. Jenož naletni ječmjeń 10 pj. a najmjenji 15 pj. postupi. Płaćizna rožki so njepschemjeni. Žito bě na wikach žadne. Wječera płaćejsche zentnar

w Barlinje

pschenicy 13,10—13,20 hr., rožki 8,20 hr.
hacź 8,30 hr., ječmjenja naletnjeho 9,10—9,80 hr., nasymnjeho 8,40 hacź 8,90 hr., wowsa 7,95—8,45 hr.

w termijnowym wikowanju

za meju:
pschenicy 13,67½—13,75 hr., rožki 9,02½ hacź 9,27½ hr., wowsa 8,85—8,90 hr.

za julij:
pschenicy 14,10—14,20 hr., rožki 9,67½ hr. hacź 9,81¼ hr., wowsa 9,37½—9,45 hr.

za september:
pschenicy 13,42½—13,35 hr., rožki 9,72 hacź 9,80 hr., wowsa 9,35 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Ssydrojty kat 40—70 pj., jědźna koboda 20 pjenjezkow, selery kat 20 pj., čerwjeny 20 pj., běły kat 15 pj., jabłka 15 pj., tymjenina zybła 50—100 pj., kolrabi 10 hacź 20 pj., morchej 15 pj., selerij 35—40 pj., jabłuka 15—60 pj., běrny bźe 2,50 hr., čerwjene 2,75 hr. a žołte 3 hr., butra 1,80 hr., jeja 9—10 pj., prošata 28—43 hr., běhaty 70—90 hr., łjubjata 1,80—3 hr., łóšata 85—95 pj. punt.

Wiki sandźenu schtwórtk w Lubiju.

Butra 0,95—1 hr., jeja 9—10 pj., twaroh 25 pj., tany wotli 1,80 hr., čerwjenu kal 10 pj., zybła 8 pj., morchej 10 pj., ſudrojty kal 35—50 pj., taroty 7—15 pj., jědźna koboda 15—20 pj., kolrabi 20 pj., rjetkej 20 pjenjezkow, jabłuka 10—35 pj., kŕěń 35 pj., banje 15 pj., łóšata punt 90—1 hr., łjubjata 2—3,50 hr.

Wiki sandźenu rjedu w Halschtrowje.

Pschenicy 12,75—13 hr., rožki 8—8,25 hr., ječmjeń naletni 9,50—10 hr., wowsy 7,25—7,50 hr., běrny 2,50—3 hr., symo 4—4,50 hr., słoma k pizowanju 2,80 hr., k ſlanju 2,40 hr., wokrjepe 3—3,25 hr.

Butra 100 pj., jeja 8—9 pj., prošata 28—35 hr., běhaki 60—80 hr., łóšata 90—100 pj. za punt, łjubjata 2,20—3 hr.

Wiki schtwórtk w Khorźebušu.

Mjaso howjaje 1—1,40 hr., cźelaze 1,20—1,30 hr., ſkopjaze 1,30—1,40 hr., ſwinjaze 1,20—1,50 hr. a jeja 9—10 pj., butra 1,70 hr., twaroh 30 pj., tany wotli 1,50 hr., holbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hr. a kapony 2,50—3,50 hr., ſuby punt 1,30 hr., kački 1.80 hr., kolrabi 25 pj., kŕěń 40—50 pj., zybła 10 pj., łuterepa 10 pj., ſymo 3,50 hr., jabłuka 20—50 hriwnow, worjechi 65—70 pj., łažne worjechi 65—70 pj., łjubjata 1,80—2,50 hr., łóšata 80—90 pj. punt.

Sćwinjaze wiki wječera schtwórtk w Khorźebušu.

Pschinjesli běchu 1136 prošatow a 168 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	19—25 hr.
ſrjenje	25—31 hr.
wulke	31—36 hr.

běhaki:

małe	36—55 hr.
ſrjenje	55—80 hr.
wulke	80—100 hr.

Stóne wiki schtwórtk w Barlinje,
(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Na płchedaŕ běšche 363 dójnych kruwow, 61 próſdnikow, 85 cźelatkow. Wiki běchu jara mjerne a płaćišny ſtrjechene.

Płaćachu za dójne a wyšokoſmjecźelne

kruwy	290—550 hr.
Za wyšokoſmjecźelne jałowizy	270—470 hr.

Na ſwinjazych wikach w Barlinje

běhaki:

małe	55—75 hr.
ſrjenje	75—100 hr.

prošata:

wulke	42—55 hr.
ſrjenje	36—42 hr.

Wiki běchu žive a płaćišny ſtrjechene.

Wiki rěznicho skotu wječera w Drjezdźanach.

Sćwinje běchu žadne a płaćišny trochu postupichu. Cźelatow bě dosć na wikach, wiki ſ nimi płacachu, płaćišny běchu ſterje ſtóčene. W howjadach so płaćišny poruna pónđelſkim wikam ličbna pjećmjenichu.

Pschijmjetaja:

Wuczobnika pschekupiskeho, Gustav Jähne, w Lubiju na Starym Torhoju.
„ barbjerſkeho, Blücher w Hrodź. ja 45.
„ kowarſkeho, Zimmermann we
„ kowarſkeho do Budyschina, Ro cźisko 17.
„ rychtarjerſkeho, Uhlig w Hrodowskim namjesće 4.

Holzu do domu k 15. 4., Greischela w Ruhrita haja 2.
„ Grögarka, khojenjowna „Edelweiß“ w
„ mlokarnja w Mužatowje.
„ rěsnik Guta w Dubja.
„ Fubelka w Klitnom.

Sćehowanje na pschehadźowanje
hobotu 5. jutrownika 1930
w **Hródku** na finanzownym hamcźe, jtwa
w 11 hodź. wschelake meble, klawěr, wobjed njedźelſki wóſ, billard, kžida, pjenježny ſ dźiſ ſelenoje barby.

Kupuje

Kože kóšaze, Korla Langer w Běłej Wodź.

Pschedawaja:

Trnicy, kury a jeja k nahadźowanju, Rodax w dźe na Khwaliſchu 36.

Jeja k nahadźowanju, tachantſke kublo w

Běhaki a jědźne běrny, knježi dwór w Jenowitz.

Běrny ſymjenitne a jědźne, knježi dwór w Dešnje.

Młodźiŕki, Nothnik we Sstomjenju, Kŕchowſki pola Hródka.

Kóń, 6 lětna kobla, w Hródku, Sahrodkowa

Runtlizu a kacźe jeja, w Kopschinje čo. 3

Gramofon ſ dešćami, w Kamjenzu, Kinsbu cźiſko 28.

Krowa wyšokoſmjecźelna, w Lěſkej 12 pola

Kolo mužaze w Lubiju, na Swonk. Budyſſ

Wóz dźěcźazy w Budyschinje, Fabrikſka haja

Kamor draſtny, worjeſchinowy, w Budyſſin zowa haja 16 delka na Lwo.

Škrowe denježe.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop.

Wukrajne wiki powobſchuja swoje Płaćišny, jtko je žadne.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj pšched hodźinu, wiki ſu **ſiwe, płaćišny, wobjebje pizowadło postupuja.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak

Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 4.	2. 4.		3. 4.	2. 4.
Pšenica	262-264	264-265	tuny	16-17,80	17-18
rožka	164 166	164 166	woka	20-22,50	20-22
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	14-15,60	14-15
nal. ječmjeń	164-178	165-174	žołte łupiny	19-21,00	19-21
wows	159-169	160-170	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	14-15,80	14-15
pšeńć. muka	28-37,00	28-37,00	tany wosušk	18-19,80	18-19
rżana muka	24-26,50	23 26,00	ocon. melasa	—	—
pš. wotruby	9-10,00	9-10,00	ſyrnj. kraški	14-15,00	14-15
rżane „	10-10,50	10-10,50	ſyrne, 50 kg	2,50-2,80	2,50-2,80
rapa	—	—	rżana ſloma	1,10-1,20	1,10-1,20
hróch, Viktor.	20-25,00	20-25,00	pšeńć. „	1,0 -1,20	1,0 -1,20
tane symjo	—	—	wowsna „	1,00-1,10	1,00-1,10
pjeluški	16-19,00	16-19,0	rěcna „	0 90-1,00	0 90-1,00

Wiſne płaćizny srjedu 3. IV	**w Kamjencu** Wšo po złotej hriwnje	**w Lubiju**
	za 1 centa	za 1 wah
Pšenica	12,75—13,00	12,50—13,00
Rožka	8 00—8,25	7,60—8,00
Ječmjeń (naleť.)	9,50—10,00	9,00—9,50
Wows	7,25—7,50	7,70—8,00
Syno	4,00—4,00	4,00—4,50
Sloma z maš. mlóč.	2,00—2,00	1,50—2,00
Sloma k zasłanju	1,75—1,75	—
Sloma z ruku mlóčena	3,00	—
Běrny pola ratarja	2,75—3,00	3,00—3,50
„ hač na železnicu	—	—
Butra	1,80—1,80	0,95—1,00
Jeja	0,09—0,10	0,09—0,10
Pšeńčne wotruby	6,00- 6,25	5,50—6,00
Rżane wotruby	5,75—6 00	5,80—6,00
Pšeńčna muka	26,00	19 00—20,00
Rżana muka	14,00	13,00—13,50
Prosata, wulke	28,00—43,00	—
„ „ srjenje	—	—
„ małe	—	—

Płaćizny rěznicho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

3. hapreje.

4 wół., — byk., 2 jałowc. a kruw., 85 wowc., 393 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 78—83, 2. 70—77, 3. 62—68;
swinje: (přez 300 pt.) 70—71, 2. (240—300) 3. (200—240) 67—68, 4. (160—200) 63—
Raney: 57—61.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na posće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smoler'jec kniticiščefnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hać do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na žiwnje dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent linydom tutej zawěšćacej banki zwěsćować, zranjeny dyrbi linydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbi so banky linydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki kiž Serbske Nowiny hdye a hdye wozmje.

Ličba (Nr.) 81 | Budyšin — Sobotu, 5. nowembra 1930 — Bautzen | Lětnik 89

Dawkowe namjety němskeho knježerstwa.

Dawkowy wubjerk němskeho žejma je pjatk poczal wo nowych namjetach wuradźowacz, i kotrymiž dyrbi so tak w němskim hospodarskim planje wurunacz. Do benzinowe a benzolowe zło tłuščatej, dale pschemě-sakonjowe wo tobakowym a zokrowym dawku, dawk mineralne wody, pscheměnjenje piwoweho dawka a wo pschirožku k automobilowemu dawkej.

Němski finanzny minister dr. Moldenhauer je poža-, z wobschěrnej rěcžu wotewrił. W njej praji, so dostatk na nědźe 292 milijonow hriwnow wobli-był. Nětko pak je so pokazało, so je z wupadom ow a wjetschinu wudawkami na znajmjenscho 304 ny hriwnow, mózno žamo hacz do 315 milijonow

Powjetschenje **piwoweho dawka** wo 75 procentow obličenju prénje léto, w kotrymž so wocakuje, so mjenje wupije, 240 milijonow wunjese, z kotrychž stat 150 milijonow a kraje 90 milijonow dostanu.

Powjetschene losejowe a cjajowe zło 55 milijonow wu-**benzinowe a benzolowe zło** 65 milijonow, z kotrychž milijonow němskemu statej a 40 milijonow krajam skaje. S automobiloweho dawka kraje 40 milijo-dostanu. Pódla teho dawk z tukrajneje produkzije a benzola 16 milijonow hriwnow wunjese. nje so z dawka na mineralne wody 40 milijonow nje.

Wschu hromadze wunoschi dawkow pschedběhowo 326 nowu hriwnow wuczini. S teho za kraje 160 mili-wotpadnje, a to 120 milijonow za kraje a 40 mili-ow za gmejny.

Knježerstwo na to waznosć kładze, so by so tež tak **ako wo pschirožku k palenjowemu dawkej** bórzy dowuraz-ło. S połnomócnjenjskim zakonjom, kotryž so pschihotuje, dže knježerstwo połnomóz dostacz, so by směło dawk je kapitalowemu wunoschka smjenschicz. S tym dyrbi so wotkazanemu kapitalej połózacz, so by w Němskej zaměsćacz. Nadarbnowe dawki rentnikje banki tuž so wot 1. hapryle t. l. bjez łpuschczenje. Hacz do konza bliježeho tydzenja dyrbja so nowe dawki wobsahnuncz, dokelž bychu so he-wak platne pokładnje (kašy) sašo do cžěsna sahnale.

Němski sejm wo korčmowym prawje.

Němski sejm wo korčmownym prawje wuradźuje. Jeho wumjeł zapósłanz **Diez** na hospodarsku waznosć alkoh dźěłacžeho, pschedběžakeho a pschedewazeho pschemysła wotkazuje. Wutłuschenje po amerikanskim waschnju njeby so za Němsku hodźiło. Wažne pak je, mkodźinu psched alkoholnym schkitacz. **Tole žadanje** so z wubjerkownym pschemjenjenjom pschedchodnje dopjelni. Tohodla njeje trjeba, so so ličba korčmnych konzejšijow po ličbje wobydlerjow słosuje. Wjele waznische dyrbi so ličba konzejšijow je dowe-zenja hodnosć korčmarjow. Wěcznik namjetuje, so nje-by sa drobne wikowanje z winom konzejšija trébna była.

Němski hospodarski minister Dietrich so nadźijesche, so ho korčmny zakon stónčnje wobsahnje. Wón so hrě-wjetschu pozu dźerži. Na jenej stronje mkodźinu schkita a wopschestwu pyta wobaracz, na druhej stronje pak korčmar-stwo pschejara njesamjesuje. Wažne je, so so žadanki nje-mózna wustorčicz, kotrež tuž z wospjetneho pozkowanja sa potrjene nastale. Schtož policajsku hodźinu nastupa, dyrbi pschi wukerkownych namjetach wostacz, so maja so po taj-tuni korčmy w 1 hodźinje samkacz.

Ministerialny direktor Klausner, namjetny pruski połnomócnik w němskostatnej radźe, namjetuje, so by so jenotliwym krajam pschewostajiło, policajsku hodźinu po-łožicz.

Sozialdemokrat **Bergmann** žada, so so konzejšija nje-žune ludźom dale, wot kotrychž ma so wocakacz, so nje-budźa so pschedpišmow wo dźele dźěłacžerjow a pschijatjeje-nych dźerżcz.

Kommunist **Schumann** praji, so knježaza worschta ni-ma sajim, sujewužiwanje alkohola wotstronicz. Pschedle-zony zakon je zyle po žadanjach alkoholoweho kapitala stworjeny.

Fuchs z zentrumskeje strony na to pokasa, so stro-wosć je sujewužiwanjom alkohola cžežko schkodźije. Tu-cžina khowanzow bludnizow tuž alkoholikow. Wěcznik žada, so by so jenaka policajska hodźina sa zyłu Němsku sawjedła.

Němskonazionalny **Stroithmann** dopomni na to, so je němski lud loni pjecz miliardow hriwnow sa alkoholske napitki wudak. S tuczjenu tejele summy budźiske so mohła wobydlerska nuza a bjezdźěłosć wotstronicz. Wjele westfalskich kubleriow je z wopschestwom swrschcžako. Hdyž so praji, so so w Němskej alkohol sujewužiwa, je to nje-wěrnosć.

Němski petrolejowy kraj.

W południowej Němskej, wosebje na południchej kromje limborskeje hole, tuž so semi petrolejowe kótlischcza. Hižo psched 400 lětami je znajacku, ale hakle psched 60 létami tuž poczeli petrolej ze semje klumpacz. Wschelake akcijowe towarstwa tuž so za wuwuživanje petrolejowych pokładow sałožile, zane z nich pak nje-ze na selenu halosu pschischło. Někotrychžkuli wobježdże petrolejowych akcijow je z nimi swoje pjenjezy lhnybił. Towarstwa tuž so pjecza z pschema-lym kapitalom załožile a tohodla njeje mohle so ros-wicz a z wulspěchom dźěłacz. Schtož so Němzam njeje po-radźiło, chodźa Američanjo do ruki wsacz. Amerikanske towarstwo, North European Oil Corporation tuž so mjeno-waze, je we wschej cžichosći zcebi prawo dobyło, w stronach na połdra milijona jutrow kraja w Hannowerskej, Braun-schweigskej, Oldenburgskej a Mecklenburgskej za petrolejom wjercžecz. Wono je w Amerizy spiš rosćěrjało, w ko-trymž so praji, so je w wolnjonej Němskej petrolejowe kótlischcza namatało, kotrež nanjši wunoschk lubja. Němskim towarstwam je wschak ko srédka schlachcžiło, so je petrolejowymi pokładami wobsahnuncz. Snate je, so je w kesce 1924 jene towarstwo pola Nienhagena we hlu-bokosći 750 metrow petrolejowe kótlischcžo nawjercžało, i kotrehož so za prénje 10 hodźin 200 tunow wolija dobu, a kotrež potom dźěschi cžas nětdże 800 tunow za nětżaz podawasche. Tež někotre druhe nawjercžane kótlischcza we tamnych stronach tuž dopokazale, so so we wulkej hlubo-kosći petrolej tchowa. Tola wjercženje do wulkeje hlubo-kosće wjele pjenjez žadaju. Někotre mjensche towarstwa tuž swrschcžeche, dokelž z druhimi połsptami njejsu žadyn petrolej namakale. Druhe tuž swojim dźěłacžerjam, sa-stojnikam, wězywustojnym, wucženjam a spekulantam wschón swój kapital swudawale, přiedy hacz tu petrolej wohladale. Američanjo njetrjebaja z dźělom pschestacz, hdyž tu so jim někotre wjercženja njepowradźiłe. Dźěłaju z dwěmaj milijonomaj akcijow, kotrež w tu chwilu hódnosć schtyrjoch milijonow dollarow pschedstajeja. Jena akcija je pokajšim jenoż 8 hriwnow hódna. Po wucženjenju z knježerstwom towarstwu jenoż namakanje kotlischcza sjuscheja, kotrež hłubje 50 metrow leża. Mono dyrbi, hdyž seniški plun nadeńdże, kotryž na petrolej hudacz da, dale wjercžecz, hacz jón nawjercži, znajmjenjscha pak hacz do 1000 metrow. Kóžde wjercženje 100 000 hacz 150 000 hriwnow płaci. Dołalne wudawki Američanow so na milijon hriwnow wobličeja.

Potajnosće ruskeho pósłanstwa w Barlinje.

Hłowny organ zentrumskeje strony „Germania" je na stawk w Barlinu wuthadźanych ruskich emigrantskich nowin „Wozledntje Nowosće" wocžischcał, w kotrymž so wob-jewschcže **w ruskim pósłanstwje** w **Barlinje** nadrobnje wopisuja. W nastawku so mjes druhim praji: Ruske pósłanstwo w Barlinje wot teho cžasa wosebiu rólu hraje, so němske knježerstwo po podpisanju Rapallskeho zrěčenja jara łahodnje z pschesdźenjenimi ruskeho knježer-stwa wobthadża. K poprawnemu personalej ruskeho pó-słanstwa, kotryž i dźensnjej wosobow wobsteji, je so pódla wjele tajnych ingenlow hischcze 23 pschijatajenzow pschidało, kotříž nimaju diplomatiski immunitu (njeswantliwosć). Wschitcy tuž do wschěch nadrobnosćow organisowani. Na cžole GPU. (sastojnikami najwyschischcho ruda) Gold-stein steji, mjes tym so wojerski spionaža wojerski atta-schej Putina wodźi a politiska spionaža w rukomaj Lan-renza, Steina a Normanna leży.

Tajne dźela so we wosebitym kschidle pósłanstwa-wesho twarjenja wukonjeduja, hdyž tu pokładne (kašy) Moskowskeje kommunistiskeje internazionale, dale stajija za bjesgrotowou telegrafiju, chemiski laboratorium, foto-grafiski atelier, pisarnja za falschowanje pucžowarskich pasow a wobschěrny skład bronjow a jedow. Sće snata pinza, wo kotrejž je so hižo tełko powědało, pod tvarje-njowym prawym kschidłom leži a je jenoż cžežkitam pschi-stupna, kotříž w pósłanzitwowym twarjenju bydła. Tuczi tu swjetiska němizy kommunistoju.

Pisarnja za falschowanje pucžowarskich pasow je pschiprawjenje pósłanza Ramcho. Po wuprajenju jeneho němskeho kommunista mósa so tam pucžowarske pasy wschěch ludow, tež diplomatiske pasy, dostacz. Pasy tu wopraudźite, a jenoż mjeno, na kotrež tu wupisane, je falschowane. Wschu listowanje z wotnožkami kommunisti-skeje internazionale a najwyschischeho ruda, po wschem swěrje rosćerjenjeju, so z **njewidźomnej tintu** stawa. Listy dyrbja so jeno sa hodźinu z chemiskim prozeßom cžitanliwe sčinicz. „Germania" k temule dźělenju pschipomina, hacz ženadź w Barlinje

psched nowym Arkoskim podawkom

(w Londonje je w ruskim Arkoskim twarjenju jendželska policija podobne wězy wotkryła) stejimy. Wěste je, so so njemózemy na emigrantske nowiny spnichcžecz, dokelž wone bolschewiske ruze wězy pisches hjnuje barbjene bryle widźa, tola mjes njewonamymi wězami su tola nadrob-nosće, wo kotrychž so so tež i druheje strony powěsće pschinjesće, kotrež so jako wérne hodźa dopokazacz. Na kóždy pad hischcze wěz na rosjasnjenje cžaka, wo kotrejž žebi khutni muszjo hižo dawno hłowu łomaju:

S wotkal mjenujzy wulkotnje organisowane a zentra-lisowane kommunistiske agitazijske dźělo w Němskej wutkadźa, hdyž ma wono swoje kydło a swoje wu-kosanja dostawa, a hdže so wulki bolschewistiski aparat i wolisom maje, kotryž dźensa bohatsi hižo do wschich stawow a powołanjow němskeho luda pschima?

S wjele pschikładow je snate, so bolschewiska Ruska exterritorialnosć a immunitu hinak dużi druhe staty rosnmja, a i druhich krajow mamy wjele dopokasnow, so diplomatiski kharakter bolschewikiskich sastojnikow jim njesadźewa, druhe staty podrowacz. Cžehodla nima nasche wulkotnje organisowane połizajstwo wobzetke wotdźě-lenje, kotrež by mjeko nadawk, podrywacze dźělo ruskich kommunistow wobledźowacz a wotkryez, abo bohinuy so, w rosnosći swěrjesći, kotrež by snadź nasche poměry k Ru-skej smuežiła? Ruska na němsku zcuežiwosć dopyła nje-dźiwa.

„Germania" ma za nuzne, němske knježerstwo na strachi kedźbliwe cžinicz, kotrež Němzej je stronu Ruskeje hroża. Wona ma to za swoju winowatosć, so by so sadźewało, so so kommunistoju pola nasz knježerstwo smuzuja a so potom wěru potłoczicju, kaž so to nětkole w Ru-skej stawa.

Skónčne zawjedźenje wósomhodźinskeho dźěłanskeho časa w Swedskej.

Schwedski sejm je sprjedu sakonjowy nacžisk wo skónč-nym sawjedźenju wósomhodźinskeho dźěłanskeho dnja pschijat. Knježerstwo je jenoż namjetowało, so by so nětcžišchi naschwilny sakon jenoż hacz do léta 1933 podlě-žicht. Kommunistiski namjet wo sawjedźenju 8ydomhodźin-skeho dźěłanskeho dnja je so sacžitnył.

Attentat w Rewalu.

Pjatk dopoldnja tuž w Rewalu w Estoniskej kommunis-stoju do tamnischeho garnisonskeho schefa, generala Unta, wot sady zjelili. General Unt je na žiwoju ranu wumrjeł. Nadpadnizy tuž cžetyrjo.

W estonskim wójnskim ministerstwje tuž daloko ros-witi spionažu ruskeje knježerstwa wotkryli. W minis-terstwje tuž někotre wosoby sajeli. Jedyn je sajatych sa-stojnikow je zebi i wobwěsnjenjom žiwjenje wsał.

Knježerstwo je psched někotrymi dnjemi wyschischich offizjerow psched kommunistiskim nadpadanu warnowało, dokelž bě jhonile, je tu kommunistoju i politizy traschcažych nałožnosćow pschescheli.

Proces z khorwatskimi terroristami.

Proces pschecžiwo khorwatskim terroristam so 24. hapryle zapocžnje. Wischo hromadze je 24 wosobow wob-skorzenych, mjes kotrymiž je tež nětkuschi wsednik khor-watskeje tatarskeje strony dr. Maczek, kotrehož wobsforžba winnje, so je z pjenjezmej podpjeru loniche attentaty we Sagrjebje a wokolnosći znošnił.

Smjerzenje w połnóznej Grichiskej.

We Wołsju w Thessalikej semja rži. We wšy Puri je ho 25 domow sašuplo. We wsnowaj St. Jurij a Metamorfosy je wjerschina domow tak wobschkodżena, so ho njehodži wjazo wobydlecź.

Abesynska khčzorka wumrjela.

Sdriedu je abbeschynska kčzorka Judith w starobje 54 lét wumrjela. Wot někotrych lét je ras Tafari, daloki pschiwuzny semrieleje, knjeżerstwo sastawak. Mjtko wón na wuprajenjemy trón stupi. Nowy kčzor je swoje sydło do Gwebbi pschepokazył, dokež je pod jeho roskasowarstwom stejace wójsko shromadżene.

Po nowischej powjesći je prjedawschi kčzorowny muž Gugsjablia słožł pschersiwo Tafariej spytał. Wón je 31. měrza ſ 10 000 mužemi Tafariowe wójsko pola Zabita nadpadnył. W nastawej bitwje pak bu Gugsa na czole swojich wojakow morjeny, a jeho wójsko ho rozschina.

Wobsedne z Gandhiowcho čaha pschetiwo Jendżelskej.

„Daily Telegraph“ ſ Bombaya powdź: Powjesće je wschěch kónčin Indiskeje zdadża ho na to pokazaſ, so może pschichodny tydzeń, wo kotrymž Gandhi praji, so budże tydzeń wojowanja wo njewotwinjowcej Hindow, wažne podawki pschinjeseć. Knjeżerstwo je wschě krocżele na zaſtajenje dalscheje agitazije pschećiwo Jendżelczanam czinikc. Hacź dotal je ho knjeżerstwu hladało, najwótrische srědki nakoječ, mjenujcy Gandhia sajeć. Možno pak je, so budże to pschichodnu sobotu na pschedwjeczerje pschipowjedzenja wójny czinicź.

W Ssuratu je Gandhija sawjerawschim 80 000 jeho pschiwiſowarjow wocżakało; k nim je wulku rěcź mél. Wjazy dołi 10 000 dobrowólnikow je ho pola Gandhia pschipowědżiło. Hacź dotal knjeżerstwo praji, so pokładuje najzylnjosće w Kalkucże je Gandhiowym hibanjam njeswiżbuja. „Daily Telegraph“ pak pische, so je mi mjenje sjawne, so ſu ſ nim wulko ſwjasane.

Ludźičnc'e w Americy.

120 000 sastojnikow w Sjednoczenych statach je saposczało wobydlerstwo liczeć. Pschi tym ma ho na wobe prascheniowe wotmołwicź, dokež ho wažny statistiſti wunoschi wokasuje. Nadsijeja ho, so budża może liczbu analfabetow (ludzi, kotrjž njemóża cżitaſ) a dżiwonjemjerzjow atd. swěsćeć. Prascheńske liſtiny ho w 23 wschelakich rěczach cżischcża. W Sjednoczenych statach 12 miliionow ludzi bydli, kotrjž jendżelsku rěcź njewobkrucża. Psched 6 cżasy leżachu ſu Sjednoczene staty 106 miliionow wobydlerjow mało. Maju ta to, so je ho wobydlerstwo wjes tym wo nědże 17 miliionow pschiſporiło.

Ale obeiska łódź so potepiła.

Jendżelska łódź „Aramay“, kotruż běchu pschihotowjone strażowace cżołny pschi Mainelskim brjohu ſ 800 kalcheżemi alkohola saſkapiłe, je ho podnórka, łduż ho do Bostonskeho pschistawa wjeseće. Po rosprawje pschihorjownych strażow je sódnje ministerstwo łódź potepiło, je bychu ho wschě dopokaſane jeho pschesłuſnikam ſkasowaſe smieše.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 5. hapryela 1930.

— Ł[illegible]nje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 735, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +6. Dżeńa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +8, thermometer we nozy +3. Wuhladny na dešczéć. — Ssylna wjschina nad dolhorasčiſej Europu widomnje psched nawalom ſyjnych nižinow, ſ wjeczora pschikkadżanych, zofa. Wjedrańsje niemżacżny wobrot sa kat blitki. Toſa ſami jo ſpósnawanu, dokelż je wczerapschilo. Mily cżopty deschczik rataſ ſ dżakowj wutrobu wita. S wjeczora a polonja pschikhadżeja nowe nižiny, wošebje nižiny ſ polonja rady pschez nasche strony cżehnje a pschinjesbe ſylne deschcże.

Nahle wocżopjenje nam ſamo njewjedra lubi. Schklesża pokasuje na njewobstatne wjedro. — Nasch wjedrawnstojnik nam ſzkhoważe wjedro sa pschichodny tydżeń ſtaja: Njedżelu deschczowanje, pónđżelu hacż do pjatka rsenje a cżołmo, ſchtwórkk ma njewjedra za mózne. — Juliſe njedżelu Judica khadża ſlónczko k 5,26 hodź. a khowa ho k 6,40 hodź. Mésiacżk ſthonża doh 9,29 hodź. a khowa ho na ranje 2,34 hodź.

— **Dżensnjiſche wiſi.** Butra płaczesche 90—95 pf. a jeja 8—9 pf., twaroh 25 pf., kóſlata punt 90 pf., ſibjata 2,20—2,80 hr., kurh 2—4,50 hr., kaponki 1.50—3 hr.

na ſelenjowych wikach płaczeſche punt cżerwjeneho kala 18 pf., bźelo 12 pf., zybla 10 pf., morchwje 10 pf., karotow 15 pf., ſellerija 40 pf., roża ſydrojcho kala 40 hacż 80 pf., punt ſdżiwjene łobody 20 pf., cżerwjeneje rěpy 20 pf., kolrabija 15 pf., krczk ſolotuje 25—30 pf., kopa ſolotowjowych ſadżenikow 60 pf., punt jablikow 10 hacż 45 pf., hórnow 4 pf., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Budyſka ſukenja ho nětko ſaſtaji.** Po tym, ſo bu hižom 150 dżiwaczerjow puſchczenych, ho ſobotu 12. hapryeje ſhyk wo 80—90 dżiwaczerjow puſchczi. Hacż do konza junija ho tež mischtrjo a pschihtajerjo ſe ſłużby puſchcża, tak ſo ho hacż do tehu cżaſa wſchitko dżeło w ſukenli ſaſtaji.

— **440 dżiwaczerjow puſchczi ozenja łobotu tudomna zutowa pschihodowinja.** Wostanje hischcże ſhyk wo 300, kiż ſmě dale dżiwaczeć.

— **Jutſje wjeczor ½9 hodź. 58. duchowna wjeczorna hudźba w Pětrowſkej zyrkwi.** Staroitaliſku póstniſku hudźbu pschinjese tuta wjeczorna hudźba: nimo dweju krótkeju khadbow ſa pschiſchcże wot Frescobaldi-a a Palafuti-a ſhutne a hłubokopjomace Sthabat mater wot Pergolese, ſtudeńu ſahe dokonjanecho miſchtra, kiż wón do ſwojeje ſmjerze 26 lét ſtaru napiſa. Je to ſtórſka Marje wo ſwojeho khžiſowanecho ſynu. Na wuwjedżenju wobdżela ho najlepſche mozy: Marja Thieme ſ Drjezdżan (sopran), Herta Schoenfelder (alt), kótr wyſchcżesche holczażeje ſchule pod nawjedowanjom ſtud. rady Gevera, collegium musicum, domſti organiſt Horſt Schneider (pischczeje). Dżiwajo na Bożu ſłużbu w katolſkim wotdżélu ho jenohodżinſka wjeczorna hudźba ½9 hodź. wjeczor ſapoczinje. Sastnp ſ nježinymi a njewjeſcżinſkimi durjemi! Programy po 30 pf. je wſchitkimi tekſtami ſy pschi zyrkwinych durjach dostacź. Njech pravje wjele wopytaja tutu ſwjatocznu hudźbnu we wulkej zyrkwi.

— **W Tuchoŕſkej zyrkwi pschedwjedże ho film wo Palestinje.** Schtwórk 10. hapryeje wjeczor w 6 hodź. ſa dżeći, wošebje ſa dżeći wobeju dżeċeſtemiſchenjowu. Schtwórk 10. hapryeje a pjatk 11. hapryeje wjeczor we 8 hodź. ſa doroſcżenych. Sastnp je darmo. Schtwórki je ſpěwanu a wukoſowanjom wobraſowu ſa doroſcżenych ſu po 30 pf. pschi zyrkwinych durjach dostacź. Dżeći dostanu pschedwopschikowy ſeſchitk k filmej wo Palestinje po 20 pf. Pschi zyrkwinych durjach ſóżaju ho dary ſa wuſtawy w ſłużbnjemu kraju.

— **Budyſke hapłyki** ſu wſchędne dny hacż do 7 hodź. wjeczor, wotewrjene, njedżelu pak ſamknjene. Nóżnu ſłużbu a njedżelu wotewrjene na jenoż jena hapłyka je mężaczinym wotmenjenjom. W hapłeji je to Měſchczańka hapłyka na Hołowinym terhoſchczu.

— **Skóne thoroſcże w ſakſej Hornjej Łužicy.** Po rosprawje krajneho ſtrowotnistwa hamtia mějachmy 31. měrza w Hornjej Łužicy ſeſchowaje ſtótne thoroſcże: 1. **Praſchiwoſcż** (Räude) **lopytaczjow** w 1 gmejnje a 1 dworje Budyſkeho hamtiſkeho hejtmanſtwa. 2. **Cżerwjeny pożeſt** ſwini (Rotlauf) w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj hamtiſkeho hejtmanſtwa. 3. **Naiſtliwa ſ[illegible] zylaczjow** w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj hamtiſkeho hejtmanſtwa. 4. **Pschejate thor[illegible]** 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Budyſkeho, 14 dworach Kamjenſkeho, w 1 gmejnje [illegible] bijiſkeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Zitt[illegible] hejtmanſtwa. — Pokhronia w Sakſej běchu w [illegible] nach a 26 dworach porno 31 gmejnam a 44 [illegible] 15. měrza.

— **Sawrjenaj puczej.** Sjawny puczej ſ Pomorja do [illegible] keż je dla wuſchpjewanja na Pomowſkich honach [illegible] hacż do 13. hapryeje ſawrjeny. Jśdiny wobkhad [illegible] ho na Wawizy, Drożżiji, Wadezy. — Puczej ſ Pomorja [illegible] Bwżinje je dla wuporjedżenja wot 3. hapryeje ja [illegible] wosy ſawrjeny.

Z **Radworja.** Wutoru přijachu so tež w našej [illegible] dźěći, kotrež prěni raz do šule přikhadźachu. [illegible] lech 32, a to 19 hólcow a 13 holcow. Knjez [illegible] Nawka budże rjadowny wučer małych. Wón poroča [illegible] při přijimanju k staršim a namolwjese jich, zo nje- [illegible] bychu jenoż prěnje lěta so wo šulske dźěło swojich [illegible] lubuškow starali, ale tež w poslednich zaſim na wšom [illegible] měli. Tež by derje było, zo starši při někajkim wy- [illegible] dorozumjenju njelychu hnydom swarjeli, ale najprjedy z wučerjom porěčeli. — Małym studentam a studentkam pak wjele zboża a Božeho žohnowanja!

S **Niekwacidła.** Film wo žłubjenym kraju, kiž je [illegible] minjenu srjedu wjeczor w naſchim Božim domje [illegible] wjedże, běſche bohacże wopytany. S Krelschom: „Z dušu [illegible] ſ duſchu ſjednocżena“ ſapocża ho nutrnosć. Na to je [illegible] ſtrowi pschednoſcże wothadu ſ nutrownymi ſłowami a [illegible] poſlicżi ſwój program. Prěni dżeſ wjedżeſche nas do Bethlehema a do ſwrſchenje ſyrotownje w Jerusalemje. We Bir Salemje wobſtadachmy bohate żne ſłódkich jahnjatkow (japſelſinow), jich ſchcżipanje, ſawalenje, wotmołwjenje we wulkich korbach, kotrež jónſke na hlowje noſcha ale. Sche mawe běſche, każ wjelbłuhy (kamele) 8 gentnarjow płodow na khribjecże noſcha. Lódże pschiwiſeju ſłódke wulke apfelſiny k nam do Europy. W ſyrihej ſyrotowini w Jerusalemje widżachmy wſchelakich rjemjeſlnikow, kubarjow, krawzow a ſchewzow pschi ſwojim dźěle. Sčkai dźěłaju pilnje wſchelake kunſchtne wězy ſ wulkej wuſtojnoſcżu hi w Rakezach. Woni cżitaja nutrnje ſwój nowy teſtament. Mjeſ hobu ſu wjeſeli a ſhožowni. Na wulětach bo wotkoluſcże ſpěwaju a jedyn hraje rjenje na huſłach. Schto woni ſpěwaju? „Hacż wjedże dżiwne puczże nas mnoh móż, nje domoj njeſjecż nuże pjeſes dżeń a nóz. Sy- wjmi ty ruzy mojej a wjedź mje ſam, hacż ja do nuż mo- jej tu duſchu dam.“ — Wožada ſpěwaſche po tym „Mój ſchcżeſtjiwano ſa mnu dżi.“ — Druhi dżeſ pokaja nas Bethlehem a Nazareth, ſwjatej meſtnje, kótrjž je ja nam Sbóžnik narodżił a wotrołił. Psches Samarin pschedchnyli do Galilejſkeje k jěſorej Genezareth, kótrjž je Se- ſuſ tak rad pschchowwał. Se ſpěwom: „Nasrjeſnich Jes, kneże wyſcheho ſwěta“ atd. wjedżeſche nas tżeći dżeń do Kapernauma, k rěcży Krith a k Morwowemu morju, kótrjž ſnóż je tež tón kamjeńcz, kiż pschiwjacz njemóże. Sche- „Haj, wjmi ty ruzy mojej“ ſkónczi tżeći dżeń. 4. dżeń pokaja nam wobraz njebo wótża Schmellera, jeho a jeho mandżelſkeje row na nětuſkim kraſnym pohrjebniſchczu we Jerusalemje. Haj, ſłużna je ta wutroba, kotrež pomy- je tón Bóh Jakuba! 5. dżeń ſłubi m naš póſlen nutr- nosć, hdyż nam wošlednje puczże cżeſcżenje waſcheje Słožnika pokaja, jeho ſchcżipowanje, horjeſtacże a ſ nje- ſtpicże. Se Zinzendorfowej ſchtuczku „Każ ſamo tuha ihromadżeni, ruzy ſebi ſawdanmy“ ſkónczi ho nutrnoſcże nutrnosć.

S **Kamorowa** pola Rakez. Woni wjeſelachu jeno ſtrow- ſymnu ſ wjele ſnědkom, ſchtož pak je kěża runje nahonał. Loiſcha ſyma pak nam wjele ſkhodny naczini, wošebje na ſadowych ſchtomach. Mójeſch prajicż, ſchtwórty naczini ſadowych ſchtomow je ſhinuło. Lětża w ſymje pak běſche malo ſněha, tak ſo nětko na wodże pobrachuje. Sčerna naſche Komorowſke kuježe haty njemóża ho ſ wodu na- pſelnicż. To budża ſawěſcże ryby wulkwcj dyrbjeć ja pěſku łajcż. Rjane żażnje należo je ſamo bacżany k

Fararja Heumannowe bolenske srědki

wupruhowane při wjele khorosćach. 180000 dżakn. wopism. Fararja Heumannowu knihu (272 str., 150 wobrazow) dostanje kóżdy, kiż so na tuton nawěšk powoła, cyle darmo bjez porta přez Ludwig Heumann & Co. Nürnberg S 10. Fararja Heumannowe bolenske srědki dostanjeće we wšěch Budyskich haptyſkach, wěſće pak w **Hrodowskej haptycy w Budyšinje, na Hošic hasy 27**

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

80] (Pokračowanje.)

Nero je njerozsudnje kombżeſche. Myſli, je ludowej **woli podwoliċ dyrbjeſ**, rani jeho hordoſcż, ale wón bě pschewuſti bojaſtiwy, ſo ſjawnje ſutej woli ſpjeċiċ. Wón je nadżeſche, podpjeru pola Augustianowu namakacż, a jeho wóżko pytajo ſlédżeſche po jich rjadach, ale Petronius dżerżeſche ruku ſwoju a hladaſche pschi tom ſtoro wjażnuży na njeho, a pschiwěrkowo Pestinus da ſnamjo wobhnadżenja. A ſ nim proſchachu Nerva, Julius Sencio, ſławny, ſchěżiny wójſkowy nawjedniċ Ditorius Scapula, ſ nim proſchachu Antistius a Pijo, Velus a Crispinus, wot luda cżeſcżowany Trajeſa a mnohi druſy wo ſjwjenje ſaſtudżenju. Nero, tole wuhladawſchi, puſchcżi ſe ſapżewarſkim wuraſom we wobliczu ſmaragd, hdyż Tigellinus jemu ſchepny:

„Njepodwoł ho, bójiſi, mamy pretorianow!“

Nero ſpohladny w ſtrom, hdżež ſyrowy, jemu ſ zyſcje duſche poddaty komandant pretorije, Subrius Flavius, ſpodżeſche, a wón ho ſatorhny. Wobliczo ſtareho tribuna bě ſe ſyſtami ſalate, a ſ hruzażym wuraſom dżerżeſche wón ruku poſpěchnjenu na ſnamjo miloſcże.

Lud bě ho mjes tym rosilobił. Tepżaze nohi naczinichu mrócżele procha, kiż ho po zyłym amphithéatrje rosnjeſechu. Wołaniа każ: „Abenobarbus! Maczerny mordarjo! Sapalerjo!“ běchu ſłyſchcżeć.

Kěżor ho najſtróża. Wón hiſchcże raz wobżahny ſe ſwojim ſpohladnjenjom Subrija Flawija, centurija Scevina a wojakow, a hdyż na wſchěch ſtronach jenoż hnute wobliczа a proſchaże wocżi wuhladа, da też wón ſnamjo miloſcże.

S wichrom pschikklekjanja ſatſchaże ho dźiwadło. Mětło bě lud wo wošudże ſwojich lubohutnikow ſpokojeny; jich żiwjenje bě dże wot nětka pod jeho ſchkitom; ſamón kěżor njeby běł nětko hižo ſważicż ſměł, jich ſe ſwojej wjeċbnu pschesċěhowacż.

XXXVI.

Petronius bě ho po kěżorowem pschikłasanju ſ druhimi Augustianami do Cumae podał. Jeho dołholetne wubżehowanje ſ Tigellinom bliżeſche ho nětko ke kónzej, a Petronius hižo wobżeſche, ſo je podżejacy. Wyſchcżejacy patrjł bě ſłudżiċ ſawjeſcż kěżora, kotruż wupjerasche ho pschezo bóle w wóli komedianta a tkaſnja. Hdyż Petronius njeſcżeſche, ſpóſna Nero ſ njeſcżejnja nckaſki porok, hdyż khwaleſche, to bě jemu jako by ſ khwalby wuſmjeſchowanje wukhadżało. Jeniczki dżiwajo na greſke puczowanje běchu pryedawſchego łubohutnika hacż dotal pschekutowali, ale hdyż Tigellinus wobżeſche kěżora pschebżużedżeċ, ſo Carinas Petronija ſ wjeċenoſcżu a pokłodom pschcheċrjechi, bě wón ſłubżeny.

Jenoż njeſważichu żebi, jemu to Romje ſmjertny wuſud wopſewieċ, dokelż bojachu ho jeho, hdyż lud a pretorijanojo jeho tak rady mějachu, ale bojachu ho też jeho ſkamjażneje energije, pschetoż dopominachu ho, ſo bě po ſdażu tak ſapſeċżeny eſtetikaż jako konſul w Bythynijſkej ſpodżiwnu duchapschitomnoſcż a organiſatoriſki talent poſzu ſwadżeċ.

Skradżu hižo ſaſtudżeny njeda nicżo na żebi ſpóſnaċ. Jómu bě wot Vinicija ſe Sicilikeje liſt dojtak, hdżež běſche ſ Lygiju idyliſku ja cżichim żiwy, mjes tym ſo Ponponija Grecina a Plautius bo nad ſpożom ſwojeje ſkónżenje ſaſonomakaneje dżowki a Ursus nad derje ſaſtużenej ſiwobodu radowachu.

Wobżah tohole liſta pahnu Petronija trochu k rosmyſlenju; potom pak ſe jeho mjeſwoczo rosjaſni, a wón wotmołwi hiſchcże wjeċor łaſnuſnemu dnja:

„Maju ſłodżo ſpjeſeła moju wutrobu, każ wojin bo brożiwoſcż ju ſe ſpodżiwanjom napiſelnjuje!“

Nihdy njebudżeſch ponnyſlił, carifjime, ſo dwaj lubowanaj mużeſtaj na tżeſcżeho, k tomu hiſchcże ſbalenego mnjtliċ. Niż jenoż njeſtaj wój na mnje ſabykoł, ale wón chżetaj mje ſamo narżeċ, k wamaj pschiſcż, a ſe ſjawnym khłódom a ſwojim Khryſtom ho ſe mnu podżeliċ. Ej ſ wamaj, każ ty pischeſch, taſke dopiſanke ſbożo wobſtadaja.

Cżeſcżejitaj wſchak jeho ſa to, mojej naſtarſchej, ſo dowoloſtaj mi, ménjenje wuprajiċ, carifjime, jo je tola ſe gija też trochu wot Urſa a trochu wot rumiſcheho Ludo- wa darjena była. Wyſłyſchi-li pak żebi, jo je to ſo [illegible] byt, potom nochżu ho ſ tobu wo tutom dopiſu wodżeliċ.

Paul ſ Tarſus njech wſchak ma prawje, a hdyż je na pschikład Athenobarbus ſ khſchcżanom byt, potom [illegible] ſnadż ja khwile měſ, ſ wamaj do Sicilikeje dojeċ. Tu bychmy w ſcżinje ſchtomow a pschi bórbotanem [illegible] wſchěch bohach a wſchěch wěrnoſcżach filojofowacż [illegible] ale dokelż tomu tak njeje, dyrbju ſwoju wotmołwu [illegible] ka ſłożiċ.

Ni! Słożowny mandżelſki pryncżeſty „Raiſche ſerja Waſcha wuczeba ho mi njepschichodżi. W Romje je [illegible] njeſcha ſtotyżkaj potworow żiwych, kotrež maja ſłudżi ranjenja, tołſte kokenja, ſurche bryſtwy, kulowate wuſ- rate wocżi a wulke hłowy. A wój wote nuże ſodżeliċ, [illegible] bych też ſ k ſwojej wutrobje ſtóżeſił? Pschi běłych [illegible] lenach Charitkow, ja to njemóżu! Schtóż rjane [illegible] njenteże hižo ſ tuteje pschicżiwnu wohidne lubo mecż [illegible] myſlſchi-li ty, jo by waſch Khryſtuſ, kotrehož ſmy [illegible] ſwojich elyſejſkich honach ſaſowidżeċ ho nadżeja, [illegible] ſ mojimi drohotnymi kamuſchkami, ſ mojej mnoſtwom- vafu a ſ mojej ſwětłowłohatej łubki pola ſtróże pschi- [illegible]

(Pokračowanje ſeſchuje.)

…ńt do łoży nawabiło. Ssu łu ſ nich tſi, kotreż ſo wo…
…do wadża. Loni dostachu młode bachońy rynčału na…
…. Njeje pak ſ nich žadny ſem pſchileczał. Schtó wě…
…ju.

Z Semitz-Lutnitz. W granitowych ſkałach tudomneje firmy ſu ſchtwórtk dalſich 600 dźełačerjow a wuſchčilli We Kunatcy ſkałach nětko jenoż hiſchče 100 dźełačerjow dźěła. Normalnje je było 2400.

Z Sunowa. Pućowańſke radupodawanje za ma…
…za Sunow a Smjerdźacu wotmože so ſrjedu 10.
…je pop. w 2 hodź. w Šunowje pola Eyseltec a …
…hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budże …
…ny.

Z Khróšćic. Srjedu wječor zeńdźechu so gmejnscy …
…djerjo k swojemu 3. porjadnemu posedźenju.
…y, hač na jeneho, běchu přitomni. Gmejna je …
…la do wjesneje rěki (do tak mjen. Satkule) wodo…
…zatwarić, zo by w lěčnym ſuchim času tu dosć …
…było, hdyž wo wyſoki wohenj wudyri. Tohodla bě …
…zawěſćeńsku komoru přećiwo wohnjej wobro…
…so by tuta jej pjenježne ſrědki poſkićiła. Ale …
…mo! Pjenjezy dźo wšudże pobrachuja. Na tře…
…ſkeje haptyki ma so błyskowód připrawić. Naj…
…ſy pak maju so naprašowańa ſtać, kak by so to …
…ejo činiło. W nowiſim času widźimy na wše…
…twarjenjach naſeje wokoliny też błyskowody …
…tkimi żeleznymi žerdźemi. Třěcha přitwara …
…ſkeje khěže ma so wuporjedźić. Puć do Pra…
…njeje ſo přeco hiſče wuſypowal, dokelž trěbne …
…gy tu njeběchu. Nětk je hamtſke hejtmanſtwo …
…hr. za porjedźenje Khróšćansko—Prawoćańſke…
…ća přepokazało. To pak njebudže hiſče dosa…
…Tuž ma so wo dołšu podpjeru proſyć. Třěmy …
…ma so z jamy družſtwa a ze ſibjeńčnieje jamy …
…ć. Posedźenje trajeſe 2 hodźinje.

Z Khróšćic. Třěčkec pjekařnja a konditarnja je …
…poſledním času wo wjele porjedźała. Kofejowa …
…je ſo z hornjeho poſkhoda do delnich rum…
…ow położiła, kiž ſu jara přihódne a k ſkłaey ko…
…ja z dobrym přikuſkom wabja. Też před njej leža…
…zahroda, hdźež maš rjany wuhlad do wſy, budże …
…ſwarne přebywanje nóſći připrawjena. Też kłuſdź…
…ma ſo tu natwari. Tak ſo naš pjekařſki mištr …
…Třěčk, kiž je rodź. Serb ze Sujeńčec a …
…hakle pjekařnju kupił (prjedy je ju hižo nětko …
…wotnajał) jara prócuje, zo by ſwojim wotehěra…
…ja a hoſćom jenoż najlěpše twory poſkićał. Přeje…
…jeho wobkhodej wjele zboża do přichoda!

Z Pančic. Radupodawanje za maćerje w Pančic…
…budże pjatk 11. hapreje popołdnju w 2 hodź. we …
…hoſćencu. Lěkař budże přitomny.

Z Kukowa. Wotdźělenje za wojeńſke zastaranje …
…Kamjeńſkim wokrjesnym zwjazku wotmože ſrjedu 9. hapreje 1930 dopołdnja wot ½9 hač ½12 hodź. w Kukowje w Natušec hoſćencu rěčny dźeń.

Z Wojerez. Wojerowſka ratnišća wuſtajeńca, kiž ſo wotmina 1. 2. a 3. junije, roſniwa ſo pomałku dźe, a…
…ſtała dale a dale. Sa tydźeń nimale budźa ložy loterije ſo …
…ſtajeńcej po Delnjej a Hornjej Łužicy, kaž přichi přic…
…ſkich składnoſćach. Sa mułſi a mały ſkot a pjerſtuh …
…ſkich hale ſ dobrym krymom piche deſchčejk, abo parjale …
…ſtoge twarjene. Też ſa rukajerjow tworow a produktow …
…ſ twarjenjom přichiſnych hałow poſtarane. Wopſebiny …
…ow pak ſmjeje tuta wuſtajeńca ſe ſamſkeženjom na ſnałej …
…„Altewieje“ tiž je na ¾ m nawožowana a tak nětko …
…ſkoge ſnicha. Najwoſebniſche pak budże dobra přiſchleż…
…ſnoſć ſa polanſtich Sserbow wot Budyſchina a Kamjenca, …
…tiž ſo ſerbſke towaſtwa, tiž ſebi rady wuleeża raſ ſ ho…
…kauſkim Sserbam we Wojerezach. Nadrobniſchi program …
…podawe ſo w prawym czaju piſches nawěſchtk w „Sserb…
…ſkich Nowinach“.

Z Łaſa Saidźenu niedźelu Laetare měſjachmy dwóji …
…wažnu ſwjedźeń ta nałonu wojbadu. K prěnjemu bě ſerb…
…ſka konfirmazija, přichi kotrejž 14 paćerſkich dźěći, 8 hólc…
…ow a 6 holzow, ſwój khěrkowſki ſlub wobnowi. K druhe…
…mu ſmy ſwjatoženje prěni raſ nowe ſerbſke ſpěwarſke w kemſchach trjebali. S wulkej lubošću a ſ dźakneju wjeſe…
…doſću je Łaſowſka wožada nowe ſpěwarſke wuſtała a přichi…
…ſała. Zurkowiſka rada je jenohłóſnje ſawjedźenje wobſtarkle, a nětk hižom, ſa krótki czaj, je pola naſ přiſches 200 nowych ſerbſkich ſpěwarſkich přichedatych! Njemóžemy ſo dosć wjakowacź Bohu Knjeſej ſa krajny wjeſelſki dar, kotryž je ſerbſkemu ludej miłoſćiwje ſnowa wobradźił, a ſwěrnym ſerbſkim fararjam a druhim ſobuſtawam wubjerka, kotrejž wopomina dźěławoſcź a dokładna wuſtojnoſcź je tónle czěſći ſtuſk dokonjała. Lubym ſtarym ſpěwarſtkim drje budźemy ſtanje dźakowni a cźeſne wopominanje wobkhowaeź, nowe pak ſo nam w mnohim naſtupanju hiſchče bóle lubje. Tu maće napſchedy dobry a pſchemidomny porjadk. Mérliſche, tiž hromadźe khuſcheja, ſu też hromadźe ſeſtawene, ſo móžeźe lohko pytany kěrluſch namakaź. Dale ſu 220 ſtarych, dawno hižom wjazy njeſpěwanych Kěrluſchow wuwoſtajenych a ſa to 170 nowych a rjanych pſchichatych, kotrejž nětkla wožada hižom błíſchi czaſ ſnaje a lubuje, kaž na pſch. „Nětk durje, wrota woteſtrěcze“ („Macht hoch die Tür, die Tor macht weit“), abo „Knježe khwat, dyſcha“ („Lobe den Herrn, den mächtigen König der Ehren“), abo „O bźěžałka, pójcze“ („Ihr Kinderlein kommet“) atd. K ſtónczinje ſo wjeſelimy wſchudźom dobrej, cźiſteje a jadriweje ſerbſchcźiny, kotraž je naſ wjele Łpicha hač w dotalnych ſpěwarſkich. Wſcho njeluboſć nimožowanje je wutupiene, a nowe ſpěwarſke móża lóžo bohu nawuſcźiż prawiż a pěknje ſerbſzu rěcźeż. Tón hałle, tiž nowe ſpěwarſke ſej bliže wobhlada a ſtarym pſchirunaja, pózna, kelko dźěła a prózy je trjeba było, doniż njeſu mógli nam tutón kraſny dar do ruki dacź. Też ja…
…bychmy njeměnowy, ſo je ſwjaſk, tuni płatowy a drožſchi kjaż…
…ny, drje jednory, ale runje pſchez to jara rjany a ſpodobny …
…Pſchina (nimſke, kotrejž je kóždy nawuczeny) ma dobry a …
…ſasny napohlad a ſo też ſtarym wóczkam derje cźita. Tuž …
…luźi ſerbſzych evangelſzych tſchesćenjow, wobſtarajcźe ſej pra…
…wje bórſzy nowe ſpěwarſke, a trjebajcźe je ſwěrnje a pilnje …
…w domach a w kemſchach! Knjes zyrkuje pak dał ſ wſcheć…

…nu ſwoje ſožnowanje, ſo by ſo ſtało Bohu k cźeſći a Sserbam k wuſitku! We Łaſowſkej wožadźe smjeje farat njedźelu Palmarum po ſerbſkich kemſchach pſchedńoſćach wo chcemy potom też prěni raſ nowe kěrluſche ſpěwacź, kiž we wſych a ſtarych ſpěwarſtich hromadźe na taflach wuthkane.

M. we 8.

Z Łutow. Wospjet je ſo pokazowało na ſtrach, kiž zwiſuje z powěſćenom dźěći a doroſcźenych za zawrjahi a auta. Tónle njepocźink je ſebi ſrjedu nowy wopor žadał. Nětdźe 12lětna holcka běše ſo za nakładny automobil powěſła. Deleſkoćo ſmjertnje znjeſemu delni žiwot, zo ſrjewa wustupichu. Hnydom zawołany lěkař holcku zwobała a da ju do Złeho Komorowa do khorownje dowjeſć. Tam wona njedźiwajcy poradźeneje operacije wumrě.

Z Łužicy.

* **Se Žitawy.** W Nowej Wěſy pola Krzałowy w ſuſodnych Cźechach ſaja żandarm cźeſkeho nutſkobywarja do żywa ſkhowaneho, kotrehoż wyſchnoſcźe hižom dawno pytachu a tiž běſche jakſki pſchimjeſnu krajinu trafchił. Prawe mjeno ſajateho njeje znate, dokelž wón żanych papjerow pſchi ſebi njeměſeſche. Jemu ſu mohli wulke padufchſtwa w Žitawje dopokaſacź.

Žonjace wumělſtwo a žonjaca zamóžnoſć.

Wustajeńca w „Krónje“ w Budyſchinje.

Po cylym Budyſchinje a też we wokolinje znata wuſtajeńca wo pilnoſći a wumjelſtwje žónſkich rukow je ſebi wjele přećelow dobyła. To załeži raz na jeje zbožownym wuhotowanju, raz pak też na zarjadowanju jenotliwych poſkićenjow. W tym přinjeſe wčeraſi pjatk wosebitoſć. Dźiwaſe ſo tu wosebje na Serbow a ſerbſke žony, ſtož ſebi wšu khwalbu zaſłuži.

*

Popołdnju bě ſo rjana čŕjódka ſerbſkich žónſkich a ſerbſkich dźěći na wustajeńcu zeła; wšě družiny narodneje drasty z Budyſchinſkeje wokoliny běchu tu zaſtupjene: evangelſke a katolſke. Mjez poſledními widźachmy małe družki, dźěći w njedźelſkej draſce, ale też doroſcźene družki, ſłonki a po njedźelſku zhotowane žónſke w kutach a bjez nich, ſamo jena ſo w nahłowjacym rubiſku; tuž bě wobraz nimale doſpołny, čim bóle zo bě też tu jena katolſka njewjeſta (a jena mała a wulka družka) pola Schaafce firmy jako klanka wuſtajena. Też błótowſka draſta ſo na klancy pokazowaše. Naſim małym a wulkim Serbowkam ſo wſoſtronſcy zajim wopokazowaſe; woſebje knjeni Meiningowa jako zarjadowarka wuſtajeńcy wěnowaše ſerbſkim hoſćom ſwoju woſebitu kedźbliwoſć a witaſe jich woſobinſcy.

Wjeſołu zabawu poſkićowachu dźěći ze zahrodki knjeńny Ireny Ilzy Maaß ze ſwojimi wuſtupami na jewiſću: jara wuſtojnje pokazowachu wumělſke reje, přednčźowachu ſpěwy, hrajachu wojacy a ze ſwojimi poſkićenjemi dobrychu ſebi žiwy přikład přihladowarjow.

Potom předwjedźe ſo na jewiſću hiſće, kak ſo šat ſije a drułe powućace pokazki ſo předſtajachu.

Naše Serbowki ſu ſebi z wulkim interesom cylu wuſtajeńcu dokładnje wobhladałe a wšěm je ſo zawěſće jara lubiło.

*

Wječorny program běše wčera cyle prócowanju ſerbſkeje žony wěnowany. Z bohatym wopytom ze ſtrony Němcow a Serbow poćeſćene wuſtupowachu naše ſerbſke žony a holey na jewiſću. W nětdźe hodźinſkim programje putachu kedźbnoſć wopytowarjow. Powitańſke ſłowa porčča knjeni Meinigowa, z kotrymiž wupraji ſwoje wjeſele nad bohatym wopytom też ze ſtrony Serbow a ze je ſo zhromadne ſkutkowanje wobeju narodow tak derje zmóžnił hodźało. Z přećom, zo by myſł zhromadnoſće ſo też we přichodźe dale pěſtowała, wotewri program. Słyſchachmy jako prěnju ſpěwarku knjeznu Doru Frajſlagee tři ſerbſke ſpěwy přednjeſeć. Ze ſwojim połnym hłoſom, kiž je ſo w poſledním čaſu dale přihódnje wuwił, zaſpěwa „Sym Serbow ſerbſke holičo“, „Swórčo, bórčo“ a „Lubka lilija“. Poſlednjiſi ſpěw mjez wšěmi, derje přednjeſenymi a ze zajimom ſłyſanymi najhłubšo zapřimny. Knjezna Alica Smolerjee da pak ſerbſke poſkićenja z třomi ludowymi ſpěwami rjenje wuklinčeć. Ze wěſtym a přijomnym hłoſom zwjeſeli připoſłuchaecych ze ſpěwami „Holbik dwě běłej nóžcy ma“, „Měj ty dobru nóc“ a z wjeſelym „Hanka, ty brune wóčko“. Woběmaj ſpěwarkomaj, kotrymajž běše knjez wučeř Jenč z wustojnym přewodźerjom na klawěrje, dosta ſo zaſłużene připóznaće. Srjedźiſčo ſerbſkich poſkićenjow běchu ſerbſke narodne reje, kiž rejwańſki kruch ſerbſkeho towaſtwa „Nadźija“ pod nawjedowanjom knjeza Krječmarja jara derje předwjedźe. Haj ſmy ſpytowali pisać, zo běše wčeraſi wuſtup tutych ſtyrjoch porow najlěpſi, kiž ſmy dotal widźeli. Bjez dźiwa też, zo ſebi přihladowarſtwo k ſóſé předwjedźenym přidawk ſedmeje reje wuźada. Też Budyſke Sonkołki pod nawjedowanjom bratra Meltki z předwjedźenjom rhytmiſkich zwučowanjow před Budyſkej zjawnoſću naše dobre mjeno žónſkeho ſokolenja znowa wobkrućichu. Za nas Serbow móže być ze doſćčinjenjom, zo mózachmy ſo tak dołtoſnje wobdźělić na zhromadnym wuſtupjenju Budyſkich žonow. Ważny kulturny ſkutk nimo toho dopjelnichmy. Rjany wječork dosta hiſće woſebity wuznam ze předwjedźenjom najnowiſich draſtow mantlow, kożuchow, kłobukow, wſeho ſtož móże kóžda žona derje trjebać.

Tak drje je cyła wuſtajeńca „žonjace wumjelſtwo a žonjaca zamożnoſć“, kotraž ſo z dźeńſnjeſej ſobotu ſkónči, přinjeſła wuſpěch, kiž jeje zarjadowarjo wot njeje wočakowachu. Je pokazała wuznam a hódnoſć ručnych dźěłow a je była za mnohich z pohonjerku za nadobne domjace dźěło.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Drjezdżan.** (Paduſchſtwo ſłoka.) S wuſtajeneho wokna na Pillnicźanſkej dróhy pokradnychu w nozy cźaſnikſi a ſtote wězy pſches 1000 hriwnow hódnoſće. Paduſchi běchu ſchkitańſku lěſnyzu pſcherěſli a wokonwu ſchkleńzu roſbili.

* S **Drjezdżan.** (Wěſchcźanſka rada dyze ſutowacź.) Dźiwaja na finanzne połoženje měſta wobſamkuja rada w ſwojim połedźenju, dotalmu pſchipomoc wo 35 000 hr. ſa darmotne wužiwanje ſchulſkich turnowańſkich halow pſches turnarſke a ſportſke towaſtwa w hoſpodarſkim planje 1930 na 15 000 hr. ſnižicź a pſchi wužiwanju měſchcźanſkich ſchulſkich turnowańſkich halow z kwiećowanjam wot turnarſkich a ſportſkich towaſtwow ſebi w pſchichodźe ſwěju łapkaſcźeſć daćź.

* S **Wehlena.** (Straſchny ſkot wulkeho ſłojnika ſ cźaſa.) Soutwa ja khłoſtańſom, kiž bě pſchi pſcheniwjesnju mjes Niederwieſu a Fiehu ſ jědźazeho cźaſa ſkocźił, a kotryż na w ſamej Němſkej hiſchcze 20 lět khłoſtańſke ſapokaſcźeſć, a je wot cźeſtich wyſchnoſcźow dla rubjeżneho morderſtwa pytany, tale ſoutwa je, kaž je ſo połdźicźo hałle wupokaſało, dołeź wobumyſlowne leſchowki mika. Pſchi ſkoku ſ cźaſa je ſłojnik do pſchi kolijach dźěłaceje twarſkeje kolony a pſchi tom jelezniſkemu dźěłaceſzerjej Hinkel ſ Hetzbora runje na tſchibjet ſkocźił, tak ſo wobaj ſ ſemi padźeſchtaj. Hinkel, kiž pſchi prěnim roſbarjenju hozyła ſa tym pſchiſchcze njeběſ, je ſo ſ twjerdym pſchehnućom pod wulkej cźeju tak franił, ſo nětko khory leži. Złóbjaſki zwólnmy wjednik Roſcher pſchikaja ſwojim ludźom ſ prawej duchaſpchitomnoſću, ſo bychu cźekńenjeża pſchećźeżhowali a leżowiſtoſć, do kotrejež bě ſo wulkował, wobſtupili, tak je je wożeże wón ſ ſpěchnemu doſahnjenju ſtrachcźneho pachoła dopomhał.

* S **Lipſka.** (Dr. Goerdeler ſ Kralowza ſa wyſchcźeho měſchcźanoſtu wuſwoleny.) Sſromadźizna Lipcźanſkich měſchcźanſkich ſapołkanzow měſeſche ſrjedu nowehu wyſchcźeho měſchcźanoſtu ſa Lipſk wolicź. Schtyrjo kandidowacźa běchu ſe 37 ſa najwuſchu wółbu poſtajeni, njemuſiju: měſchcźanoſta dr. Goerdeler-Königsbergſki, wyſchcźi měſchcźanoſta Pick-Sceźcźinſki, měſchcźanſki rada dr. Stolt-Barlinſki a wyſchcźi měſchcźanoſta Hartenſtein-Freibergſki. Pſchi prěnim wolenju wotedachu ſo 75 hłoſow; ſ nich pſchińdźe na dra. Goerdelera 31, na Picka 30 (ſozialdemokratiſtich a demokratiſtich) na Stolta 10 (kommunijtiſtich) a na dra. Hartenſteina 4 (nachodnoſcźanſkich). Pſchi druhim wolenju měſeſche wukaſańſka wółba mjes dr. Goerdelerom a Pickom roſhudźicź. Sadźo bu 75 hłoſow wotedatych; na dra. Goerdelera pſchińdźe 34, na Picka 30 hłoſow a 11 bě njepłacźiwych. Dr. Goerdeler je potajkim ja wyſchcźeho měſchcźanoſtu Lipſka wuſwoleny.

* S **Lipſka.** (Wſchi njeſłoužu wobſtradnjena.) 1. jutrowniża popołdnju bu 37 lětna pſchekupowa mandželſka, dyż kolije pſchekroczi, wot nadróżneho cźaſa ſawadżena a ſ jeni ſtorhajena. Wona ſebi mohły ſtichaſe a wutrobne ſiłkaſy, tak ſo dyrbjachu ju do khorownje dowjeſć. Pſchi tutom njeſłoży ſu franjenej lohko ruczmu łoſchku ſ brunece kože pokradli, w kotrejž bě 8 hrimownow pjenjeſ, ſapjerſk a wobyſkleńſka pſchijimejwjeſća na mjeno Klara Heſch.

* S **Klingenthala.** (Wulkeho ſłojnika ſajeli.) We ſuſodnym Schwanderbachu w Cźeſkoſłowakſkej bu cźeſti ſłojnik ſajaty, kotryż je hižo pjatnacźe krócź khłoſtanu. Móh wječeſche najnowoczaſniſchi graf pſchi ſebi a wočakowaſche w ſwojim bydleniu ſwojeho kompliza, ſo by ſ nim ju do póſta nutſkobył. Słojnik mjeſeche wupokaſanſke papjery na dwě wſchelakej mjenje rěkaze pſchi ſebi.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powješć ze wjedrje ſa jutſchiſchu njedźelu:** Wopcźapluje, ſo dejchcźuje. W Jendźelſkej ſo dejchcźuje, ale khłódniſcho. W połnóżnej Europje ſyma a ſuchó.

* **W Coſſebaude ſchtwórtk w nozy ſ tſjomi wožobami wobhładżene motorſke koło ſ pſchiwoſom do liſchki ſawadźi a ſo ſwroźi. Kolowy wjednik, dźeſaczeſ Bayer ſ Drjezdżan, ſo tak cźeżko ſrani, ſo na měſeże wumrje, mjes tym ſo dwaj druhaj ſo lóżo franiſchtaj. Koło ſo ſapali a ſo ſnicźi.**

* **Schkitańſke zło ſa ſwinje je ſo ſ wukaſom ſ 29. měrza ſ 18 hrihwnami po zeninarju poſtajiło.**

* **W Neuhaſenje pola Saßdy je jedyn elektromiſchtr w nozy k pjatkej ſwojeho 25lětneho ſyna, ſ kotrymž bě ſo ſwadźił, ſ gumijowym ſchlahowom ſabił. Syn bě dźěłonjemeſerſku podpjeru pſchepił a ſo ſ pukami do nana dał. Nan je ſo ſwojeho žiwjenja wobarał.**

* **Pjatk dopołdnja wokoło 9 hodźin, dyrbjeſeſe lěkadło, kotrejž běſche ſ Frankfurta n. M. na ſtronu k Kölnej wuleczało, dale mhły bliſko Idſteina w Taunſu w lěſu k ſemi pſchiſtajiſi. Pſchi tym ſo maſchina cźeżko wobſchkodźi. Wjednik Degner ſebi moſły ſchkaty, jena ſobu leczaca khorhoj wothłataja ſotra ſebi nohu ſłama.**

* **Mjes Brisbana a Rockhamptonom ſu ſ żeleſniſkeho cźaſa pójſći měſchk ſ 30 000 punſami ſterlingow (600 000 hrihwnami) kradnyli, kotrejž bě awſtralſka banka w Melbournu ſa ſwoju filialu w Townsville wotpoſłała.**

* **Schtwórtk popołdnju je pſchekupj Luigi Cecchini ſe Milana, kotryż wot nekotrych njedźel w Locarnu bydleſeſe ſwoju żonu, dźowku generalneho ſekretara towaſtwa Barlinſkich pſchekupzow a induſtrialnych, dr. Koppela, na brózy pola Aſcony ſaſtrěli.**

Do Budyšina přišedši zetkajemy so stajnje

w Lehmanec kofejownі

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
šomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: lorty a šomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Fotowe projekcijowe powjetšenske domt. kinowe | **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ♦ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Prewzaće wobkhodu.

Dowolam sebi z tutym wozjewić, zo sym

wosebity wobkhod za mydło a wonjadła Wilhelma Wagnera w Budyšinje

na Seminarskej hasy 4

přewzał. Budu so prócować, wobkhod po dotalnem wašnju dalewjesć a prošu wo *dobroćiwu* podpjeru mojeho předchadnika.

Z počesćowanjom

Johannes Goltzsch

mějićel firmy Wilhelm Wagner.

Ręču serbski!

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wašich drubich wobućach

Wšě wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

KLEPPERBEIN'S Wachholdersaft

MARKE WUSCH VOELL

Žana strowota bjez čisteje krwje!

Kaž je znate, ma čišćenje krwje z Klepperbeinec

jałorcowej bréčku

ZNAMKI „MUDRY PTAK"

na ćelne derjemóće kóždeho člowjeka wulki wliw.

Po nervoznych wobćežnosćach, njeporjadnym poživanju, při khorosćach pucherja a črjewow, drjenju, blědawje atd. wzmi wšědnje 3 króć jenu łžicu. Ze starodawnych časow sem je tuta bréčka wuběrny, srědk za čišćenje krwje a je ze zastarska wosebitosć firmy Klepperbein w Drježdźanach, założena 1707. Tyzy za 1.50, 2.50 a 4.00 hr. **Klepperbeinec Cassia-krewčišćacy čaj**, skutkuje hnydom a přijomnje, pakčik 0.75 hr. **Klepperbeinec čaj** *pře črjewjace waki*, za dźěći wosebje *nětk w naléću*, pakčik 0.75 hr.

W Budyšinje pola

Drogownje

Johannes Teich

na Bohatej hasy 10

E. O. Hennig

Viktorija-Drogownje

na Sukelnskej hasy 7

Zwjazk spěwnych towarstwow

wuhotuje srjedu po jutrach, 23. haprleje 1930 w městnosćach „Krony"

wulki koncert

Předwjedże so Kocorowy *oratorium „Naléćo"*

Pódla sylneho khora budu znamjenići solistojo sobuskutkować

Hižo nětko přeprošujemy w itkich lubowarjow serbskeho spěwa a hudźby na tutón wurjadny koncert

Zarjadnistwo

Magnetny dom!

Schaaf

Sklepny Kamjenik

w Budyšinje na Bohatej hasy

Wołmjane muselíny a pisane židy za šórcuchi

zelene, čefw. a mód. sukno za suknje

čorne počchnjenja za kóntuše

pisany barchent za kóntuše

čorne wobsadki za kóntuše

pisane wobsadki a banty wokoło žiwota

wołmjane tkaniny a židy za nahłowjace rubliša z přihodźacymi židźanymi francami, chenillowe rubliša

Wosebje tunjo:

satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne	3.50
hotowe kapy a banty za holcy	0.95
čorne, běłe a różobarbne Moirejowe banty	2.50

Serbowkupnydom! Serbowkupnydom!

Dobrećehnje k sebi!

Poručam wot składowe w Ralbicach, Konjecach a Kulowie

syrokisały amoniak
natron-Leuna-a wapna-salpeter
nitrophoska II
wapnodusyk
am. sup. 8/9
kali 42%
kainit 15%
domašowu rudu
kosćinu, syru a parjenu Tohorunja poručam

symjenja tež

symjentny dźěćeł
seradellu
pjetuški
woku
hróch
dołhi a połdołhi kołk
symjentne družiny, kiž
po přećiu a wu rosu sebi sa-
zanki z časom

Nimo teho poručam

cement
wapno w měchach
kruchate wapno najł.
Date mam na składze
kukuricowy šrót
wotruby
gris
čornu mučku
muku ze zemsk. worjeh.
janu mučku
kokosowe tykancy
mučku z balmi, symjena
měšanu picu
jědźny a skótny tež
Kaiser Auszug muku
ržanu muku

Prošu při potrjebje wo dobroćiwu podpjeru a přihlad sebi domućiwe posłužowanje

Firma

Jurij Čornak

w Ralbicach p. Kamjenc.

Pilny **młodźenc** so tuchi

„šolar"

na 250 ha wulke rycherstwo z motorskim pluhom a pasanšćemi ze swójbnym přiwuknjenj. a něšto zarunanym rjanym

Ryćerkublowe zarjadnistwo we Wutołčicach pola Pěsc

Strażowański **wos** a čelnity

je na předań

w Lipiču čo. 21 pola Minakh

Dobre a tunje

Nalětnje mantle

a tunje

wobleki

za kóžde žadanje kupujeće derje po'a firmy

Häcker

měj. Otto Hartmann w Budyšinje

na Žitnej hasy 7

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Nejorsh. dr. 15

hłowna niedźela wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowanšk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjedaćinskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Prof. dr. Hess

wot 8. haprleie zapućował.

Při składnosći naju złoteho kwasa hnuje naju, za mnohe wopokazma lubościweho počesćowanja a za krasne dary a zbožopřeća w bohatej měrje, wšěm lubym susodam a přećelam z blizka a daloka so

wutrobnje podźakować

wosebje wysokodostojnemu knjezej fararjej Krawcej ze Hrodźišća a knjezej fararjej Ilc. Mrózkej z Budyšinka kaž też Hrodźičanskemu wojerskemu towarstwu a z dalokeje Ameriki za připósłanje telegrama

W Drożdżiju

Pětr Sleca a mandźelska

rodź. Swědomec

Nowočasne kuchnje, spańske jstwy, jědźne jstwy, kujezowe jstwy, jenotliwe meble, khamory, łoża, blidła a stóły kóždeje družiny.

Skład kašćow

Za nowotwary a přetwarjenja wokna a durje. Barbjenje woknow a durjow. Najtuńše płaćizny.

Max Lehmann w Khrósćicach čisło 55

Twarska a meblowa blidarnja

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Syru wołmu

...napuje po najwyšších Płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika na Kamjentnej hasy

Eleg. muž. a hólćace wobleki, njepřem. jaki

tež druhu drastu

poručuje tunjo

Jurij Wawrik

w Pančicach

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

hač do 7½%

Sekowy konto z 4% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

Najlěpše drjew. šćěpy

Wot najlěpšeho najlěpše

Sylnu łuźowitu tworu poručuje

Alfred Lehmann

wikowarnja z drjewom

w Brězni p. Kamjenc

Što pjenjezy pyta?

Hypotheki, požčonki w sóbny wysokosći.

Bliže wukazuje **Paul Zoch**

wobućowy skład

we Wulkej Dubrawje

Wšědnje k ręcam. Wróćenje připołožiš.

Příloha k číslu 81 **SERBSKE NOWINY** sobotu, 5. haprieje 1930

Prěnja wučerka.

Někotre dny su nimo, so žo šchulske lěto mjenjeje. Cźrjódy dźěći — abo někto młodźenzow a knjeźnjow — žo wjeselachu, dokelž su sa cźaš zyrkwinskeho žiwjenja nadoseć wědomnoseźow nahromadźiše, hdyž su žo 8 abo 11 lět na šchulskich ławkach šuwale. Mnohi žamo mjenja, so buchu njetrjebawšchi cźiwilowani, dokelž naniḥdy wšchón cźapor trjebacź njebudźa, kotryž dyrbjachu wukmyć. — Jenož so njeseźejźe, wy mudre hłowcźki!

Wuprózdnjene šchulske městna buchu wupjelnjene so druhimi pichiḥadźazymi. Tute njewědźa, hacź byhu žo šmjate abo płakałe; woboje šim jenak blisko leźi. Kak bywaja cźile wosoły wušmějchowani: Hłupe dźěći, ani do ławki žo žydnyć njemóžeze, ani pytać pichimnyć abo žebi nóž wótrěcź! a podobnje jim špěwaja. Nichtó pak njespomina na wšcho, schtož tele dźěći hižom nawukny chu. Hdyž žo na žiwot narodźichu, njemóžachu nicžo hacź piščeć. Swojom žo sapsca wukrywaja, wajrjadny wizk a jěcź, potom žo ź nóžkomaj a ruckźomaj šaběracź. Hdyž žo dźěco pócźnje šmějšotacź, steja wschitcy wokoło njeho a chcźeja tuto wumóžiwo wobkładacź. Kelko próby je trjeba, prjedy hacź móže dźěcźko na nóžkomaj stacź a prěnju kroczeł stupicź. Hdyž wone jistwu w skoku pichcźeźi, je w zdrej swójbje wulke wjeselo. Pichi wschem pódła dyrbi hižom hłowa wuprajcź wukmyć. Ach, je to cźiwila! Hischcze njejźpm wscho napisał, schtoż dźěcźo wukmje, prjedy hacź do schule šaschtupi.

Někto mi praj, schtó dha dźěcźo we wschěm roswucźuje? Snajsch dźěćmu wuczerku macź. Pichi wschem dźěle, pichi wschej starosći wušmykuje žebi cźaš k wuwucźowanju žiwjeneho lubuschta. Zaneje prózy, žanebo wopora žo nještrózi ź lubosće k žiwjenju dźěścźa. Dźe najwěsćeńe harty nacźini powšdanje. Kelko krócź maczerka jenicźke słowo wosłyšetnje, prjedy hacź žo ź makeho ja-jsźcźka nékajke podobne synki wukuleja. Że žo to słónczenje poradźiło, potom je wschitka nałożena próza šnajmjeńscha troschu mytowana.

S naschimi maczerjemi jako wuczerkami chżych słowcźko poběcźeć.

Ssama žy žerbšća macź a žy žerbšk mać a teź hižom žerbšk wowku měta. Kak chcźeśch ty někto ze žiwojim dźěćom rěcźeć? Niž tak kaž bu tebje wucźili a kaž by žama wukuła? Ně, dokelž bě ty žerbšće dźěco, njedyrbi twoje dźěco žerbšće być. Bozbella nic! Žyły žwěr by tebje hanił a šatamał, hy-li ty jako Šserbowka žerbšće dźěco wocźahnyła. Wjele bóle budźe tebje wschón žwěr šdóbnu chwalicź, hdyž budźeśch žiwoje dźěco zuzu rěcź naiwucźiść, kotruž žama prjedy rozumiła njeżby a někto tak někak rozumnisch, tak popołopjh.

Hej, tak cźinja njemuzy mudre, pschetčepane maczerje. Po cźasu žebi šich dźěći tam a žem tola žerbšku žyšdku šbehnu a pójeru. Potom šnajmjeńscha žo pschedacź njedadźa. Někto bu macź še žiwojim narodnym skutkom buchtuje: „Haj, moja dźowka (abo žyn) wscho žerbšći rozumi!“ Ssama bebje pak we wulkej spokojnosći wuchwaluje: „Ja mam dobru žerbšku wutrobu — schto pomhaja hole słowa!“

Tyhaj tajkich žwěrnych žerbšćich maczerjow ź tajkej dobrej žerbšćej wutrobu: a naschemu narodej by žo špěwał požnjertny kŕluch. — Ně, lube žerbšće maczerje, ź tajkej dobrej wutrobu nam nicžo pomhane njeje. Djenża rěka rasny, žyły skutk! Tuž powědajće domach a wožebje ź dźěćimi jenož žerbšćy a njedajće žebi wot nich hinak wotmołwjeć. Njech wótšje še žerbšćich twóji cźitaja.

jf.

Z gmejnskeho žiwjenja.

S Khwacźan. Naše nowe gmejnske sastupjerstwo wotmě šandźenu žrjedu 2. haprieje žwoje prěnje pohromadźenje ź dobrym wuspytom. Pod pschedsydstwom knjeza Nólliga wuradźowachu sastupjerjo wo 5 dypkach dnjowskeho porjada, pschi cźimž huscźišcho k žiwej rosmołwje dóndže.

Hłowny dypk běsche jednanje wo wodowy dawk, kiž budźe žo sběracź dyrbjeć. Khwacźanska gmejna wobsedźi žywój šantkny wodowóz, ke kotremuž su Dališy a wjeśny dźěl Margarecźineje Hěty pschisłuchnjene. Dališy placźa wodowy dawk, Khwacźanska gmejna pak dotal njeje žadyn sběrała, dokelž běchu jeje finanzy dobre. Se pschisłuchnjenjom Margarecźineje Hěty pak žo na motory we wodarni wjerśche žadanja stajeja, so bu strach, so wone wustanu. Pschipravna swopomóc njeběsche za sdalene pschisłuchnjene Margarecźineje Hěty wobliczena a pokazuje za wjelma prózniu.

Wjerśche wuporjedźenja žo bjes sběranja dawkow stachu, doniž wobaj motoraj njesaprajschtaj. Wězywustojny, kiž je klumparcźiu pschepytał, je žo wuprajił, so je wona pschenapinana. Wumjenjenje motorow na žylnischeju budźe 2000 hriwnow płacźiśći. Gmejnska pokładna pak žo ź tym poczejcź njezmě. Sastupjerjo pschijachu namjet na sběranje wodowe-ho dawka jenoź ź wumjenjenjom, so ma žo to jenoź we pauschalnych šumach stacź. Dawk ma žo jenoź sběracź, doniž žo gmejnske finanzy njepołepscha. Njedźiwajcy wótreho pschecźiwjenja žo tutón namjet pschijia. Wjeśny šakoń ma žo ruce šesłajcź a hamtskemu heitmannowi šapodacź. Wjeśnjenjo maju žo někto do teho podacź, so žo na wodu dawk zběra.

Na to pschijachu gmejnjsy sastupjerjo jenohłósnje namjet, kiž žebi žadasche, so by žo ša wucźbne žrědki ša potrjebne dźěći wšity pjenjez pschihotował.

Pjenjez dawk žo po sakońcźiku sběra, na prěnjeho pša 9 hriwnow, na druheho 12 hriwnow.

Schtož wukonjenje gmejnskich dźěłow nasłupa, žo postajć, so wuzkaczeni dźěłonjemějerjo na prěnim městnje hnte dźěła dóstanu. Hodźinska mjsda žo wo 10 procentow powyschi (60 pf.). Pschi płacźenym wojenju žo tež pěšk w pschichodnje měri, dotalne šarunanja ša wojenje žo pschepruhuja.

Na kónzu rozsěcźowachu žo gmejnjsy sastupjerjo hischcze wo nałeźnoscźach [illegible] khěže.

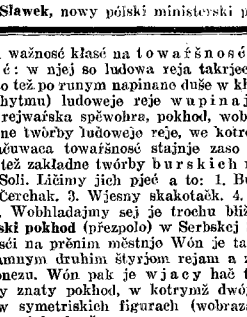

Wyšk Slawek, nowy pólski ministerski president.

Hłowna zhromadźizna serbskeho towarstwa „Zernicki“ w Lichanju.

Sserbske towarstwo „Sernicźka“ wotmě šandźenu niedźelu 30. měrca žiwoju hłownu zhromadźiznu. Pschedsyda, knjes Schibak, powita wutrobnje pschichwatnych, wošebje teź knjesa wucźerja Krawza ź Worzyna. Wuspěwachmy hymnu „Mjana Luźiza“. Po tym pschepoda městopschedsyda hłowu ź sćkhowazej rosprawje:

„Sa šerbske towarstwo „Sernicźka“ w Lichanju bě sche lěto 1929 sabo lěto wjeselcźe a płódnje dźěławoscźe sa naš drohi šerbski narod.

Wuhotowachmy šwjedźenje w Lichanju, Mikowje, we Khrjebi, Minakale a nasymu hischcze jedyn w Lichanju. Wschitke šwjedźenje šo derje poradźichu. W Lěcu šarjadowachmy w Lichanju teź jene kulense a tźelenje we myta, kotremuž šo wjecźor šiawne rejse pschisłuchachu. Teź to pomhasche šobu k špěchowanju towarschneho žiwjenja a Sserbstwa, hačrunjeź bě sche wša kusk bóle na šinanzielny dobrytk šamérjena a bu nam psches to, ša cźaš prózninow, hdyž dirigenta sapuscźowasche a tohodla špěwanje wumosta, šmójcźeny rjany šabawny wjecźork pola Bukanez w Klukschu se špěwom, khojejom a tyńcźom. Teź mějachmy tehdy nimo toho šoło, kłyschcźeź šašimawy pschednoschk knjesa Měrcźina Nowaka ź Njechornja. Mějacźne zhromadźizny mějachmy w towarstwowym lokalu pola Rudolfec, hdyž bě sche knjes farar Kschižan nimale kóždy ras mjes nami a nam husto pschednoschowasche. Na jenej zhromadźiznje w Jatschobju a na jenej w Klukschu pschednoschowasche nam knjes pschedsyda Schibak.

Towarstwo pomhasche pschi šarjadowanju župneho šćta w Klukschu a wobdźěli šo teź na pośwjećenju Kozarowe-ho pomnika w Šahorju, ša kotryž mały pjenjezny dar pschinoschowasche.

Drobne towarstwowe dźěło bě sche dale wukmjenje mnohich špěwow jenohłósne a schtyrihłósne ša mišchany khór. Pod horlinym wodźenjom dirigenta k. wucźerja Jenki pocźinasche towarstwo teź jako zyrkwinski khór šlutkowacź a šmy tak wosebje w druhim połěcźe porjadne w Klukschanskim Božim domje pschi wschěch wosebitych zyrkwinskich podeńdźenjach polnotlicźnje wustupili. Špěchadmy teź dwójzy pschi łwašach. Bź to łwaš naschesha pridawšchego dirigenta k. Waltaria Cźežle a kwaš jeneje towarschki. Wažnibitu cźěšcź mjesche towarstwo špěwacź k 25 klětnemu farařskemu jubilejej knjeza farara Kschižana, cźeśnego hobustawa „Sernicźki“, kaž teź pschi narodninach nékotrych [illegible] hobustawow. A pschi tutych šhladowacźich buchmy kóždy krócź derje powšdacź a wjeśela šabawa, šmějchanje se špěwami, pschinoschowasche tź tu ke šćmjeńenju towarstwa.

Jenn towarschtu pschiwodźachmy k pośledńejemu wotpočinkej a pokojadnym šandźenym šarschćich se žiwotom k rłuschcźom. Sa mnohe šlawne wuslubjenja bě sche wšo šlajne dźiwadowanje a špěwne prahi trěbne, tak šo mózemy na žiwoju skutkowinoscź we šaschłym łecźe pohładni wróco šhladowacź a chcźemy šo sa pschichod šahorjeni dale prózowacź a dźěłacź w lubosći a pschećelšenosći ša swoje Sserbstwo.

Potom rosprawješche pokładnik knjes P. Nowotny a bě chmy ź jeho rosprawam jara špokojom. Pschiwoschki placźanych hobustawow mějachmy 1929 runje kaž lěto pridy 32. Mnohe pańjne šubstawy šo bohužeł mało we towarstwu staraja a pschinoschki njeplacźo. Po pschepru-

Rejwaj, mój pohonco, z dźowku

abo

Serbske reje w Durinkskej wsy Serbska Sól.

(Přir. Serbske Nowiny čo. 57.)

Pišo Bjarnat Krawe.

II.

Wopytamy-li w našich dnjach někajku rejwansku łubju a wobkedźbujemy nowocźasne ludowe reje, tak podarmo pytamy po někajkim rozeznadłom rejwanskeje zhromadnosće. Zwonkowna harmonija rejwanskich dwójkow je rozpadnyła, dokelž je so znutrkowne zwjazło zhromadnosće zhubiło. Tutón njedostatk začuwaja najbóle stari. Naši starši a dźěd a wowka rejwachu hišće w zhromadnosći. Tohodła wija tuči dźensa z hłowu, hdyž tajke nowocźasne skakanje wohladaja. W cyłym bjeztwarnym, rózkatym změšku, w měšeńcy jara přihódnych rejwanskich wašnjow leži sama njemysłnosć. Cźežko njeje dowidźeć, zo je jenoź sebicźiwosć cźłneho wužiwanstwa tajke moderne wašnje zawinowała. Wězo spytaju wšelacy „duchapołni“ mudračkojo tajke rejwanje zakitać a praja: nowocźasne reje wuswobodźa jenotliwca z rjećazow woprostnjeneje formy. Tući zakitarjo pak přewidźa, zo tak čerta z belcebubom wukonjeja. Ze starej, derje rjadowanej rejwańskej zhromadnosću je wušło rejwanje samostatnych dwójkow w jenoź z lohka zwjazanej towařšnosći; tajka dwójka by teź cyle derje po hudźbje radła samotna w někajkej jstwi swoje rejwanske hibanje wuwjesć mohła. Ludowa reja pak liči teź ze zwonkownej towařšnej zwjazanosću, njeznajo tajke rejwanje poboku; w njej dyrbi kóždy na rune wašnje swoje rune rejwańske potrjebnosće wutworić a wuwjesć. Kóždy dyrbi sobučinić, žadyn so njesmě skhować abo sebi někde zaležć. Kóžda „wuraznosć“ poskića so w swětłej, rjadowanej zjawnosći. Z čim wjetšej samostatnosću a pružnosću so kóždy wobdźěli, čim strowša je ludowa reja. Tohodła mamy při ludowej reji wažnosć klasć na towařšnosć, zhromadnosć: w njej so ludowa reja takrjec organizuje, kaž so teź po runym napinano duše w khórowym pohibu (rhytmu) ludoweje reje wupinaju. Reja (w kole), rejwańska spěwohra, pokhod, wobkhod: to su zakładne twórby ludoweje reje, we kotrejž so po runym začuwaca towařšnosć stajnje zaso zjednoći. Tajke su teź zakładne twórby burskich rejow we Serbskej Soli. Ličimy jich pjeć a to: 1. Burski pokhod. 2. Čerchak. 3. Wjesny skakotačk. 4. Skoček a 5. Skałař. Wobhladajmy sej je trochu bliže:

1. **Burski pokhod** (přezpolo) w Serbskej Seli steji po ważnosći na prěnim městnje Wón je takrjec zažběh k tamnym druhim štyrjom rejam a zastupuje našu polonezu. Wón pak je wjacy hač tutón powšitkonny znaty pokhod, w kotrymž dwójki swjećdźenscy w symetriskich figurach (wobrazach) wustupuja a w čahu kroča.

Do kročelow přezpołnych měša so njeseźerpliwje a wjesele rejwanske stupy. Figury wotměnja so w šibałym machotanju; štyrirožk, půdlanka (parallela), koło, koncentriske koło, hwězda, rjećaz so wotpowědnje čerja a honja. Jednotliwosć přebčhowacźeje mocy a wésteje towařšnosće je pozběhowaca. Farař Linsenbarth praji: Tuta reja je myslena jako zawod za ludowe swjedźenje a ma wuprajić radość nad tym, zo smědźa so po čežkim dźěle stawy rozpušćić w spodobnej reji. Wona ma předstajeć wjesele začuća towařšnosće dwójkow, kiž so trajo zaso a zaso a pytaju a namakaju.“ Cyłk je wobkneježeny přez syłnu přezpołnu kročel w dwojoštwórčnym takéc ($^2/_4$—$^4/_4$) Z toho ma reja swoje mjeno. Do tutoho takta zapleća so hišće dwoje stupy, mjenje wobkedźbowane. Jena kročelina je tak mjenowany trojostup, přesłapny wjesny stup, karakteristiski za cyłu wokolinu Serbskeje Solawy. Rady tamni ludźo na kóncu rejow rejuja „dźiwju“, při kotrejž šěroke suknje tak lětaju — dźiw, zo při tym do womory njepadnu. Tutón trojstup je podobny dwojstupej, rozeznawa pak so přez to, zo w nim prawu nohu na samsnym městnje dwójcy wotstorkuja, na to łěwu nohu [illegible]. Z tutym pohibanjom wuwjedźe dwójka pół zawjertka. Tutón trojostup, jara mócnje a hibiće skutkujo, njeje jednory, dyrbi so jara pilnje zwučować a trjeba k wuwjedźenju wulkeje wobrotnosće a mocy a přesćěnnje dwojostup w spěšnosći wotwjerta. Dwójki so w trojostupu dźerža za paže.

Druha kročelina je bočity poskak. Je trochu galopej podobny. Čěleso spočiwa na kónčkach nohow a dyrbi pjerchotać. Kolenje su trochu zhibnjene a nozy w rozkročenju. Łěwa noha wotstorkuje z pobočnym zabimbanjom a dosćehnje tak runočasne poskakanje do wysoka a do prečkow. Prawa noha podpjeruje jenož hibanje do wysoka a do prečkow a wrócopad na kónčk.

Rejwanske wobrazy burskeho přezpoła su nětk sledowace: Rejwarjo a rejwarki zestupaja so w dwójkach w pokhodnym rjedźe, pachoł holčo wjedźo. We přezpołnych kročelach stupaja do prědka wosrjedź rejwanskeje łubje; na teje kóncu so rjadi dźěli do wobeju bokow: rejwař kroči na łěwo, rejwařka na prawo — doniž jich rjady pornoběžnje k sebi steja. Nětk so rjady rejwarjow a rejwařkow z wobličom k sebi přiwobroća, kroča sebi napřeco a přeńežu naprećiwnu rjadu, wobwjertnu so w kóněnym nastajenju, tak zo rejwařki tam steja, hdźež běchu prjedy rejwarje a nawopak. Runje tak sledźeju přezpołne wróćenje. Wobě prědey (frontu) nětko stupatej sej napřeco. Ale hdźež so nětk rejwarjo a rejwařki zetkaja, rejwaju hromadźe dwě abo štyri takty trojostup. Potom so zaso dźěla a wróća so do pornoběžneho stejnišća. Na to sledźeju pojenym stwórć wobwjertka — rejwař na łěwo, rejwařka na prawo — pokhod wobeju rjadow do srjedźa, kiž so potom pohibuja w dwěmaj wotewrjenymaj kołomaj wokoło sebje, ale — znapřećiwnje — rejwařki w znutrkownym, rejwarjo we zwonkownym kruhu. Po jenym wobwjertku wšo steji. Tak ruče hač kóždy rejwař k druhemu razej swoju rejwařku dosahnje, so kóždy na stwórć wobwjertaje do znutřka, zo rejwarjo

howanju potkadnje bu wono šiwalena a pšchedbyda wuwraji pokładnišej djak za dobre šakaranje šastojnstwa.

Wótry bčhu špschnje wothyte. Zyłe pšchedbudstwo bu jenohłósnje šaswolene. Pšchedbyda džiwadłowedyo a šawješćenišćeho wubjerka je knješ Urban.

Na to nam knjes wučeř Krawc, kiž bšche tchoda k nam pšchišchoł, rjenje pšchednoschowajche rjane a hrósne bajki ſ cžašow naschich prawótzow. Sich hinajche nahłady a dowjedy woh-bje džiwne pschiwěrki naš wulky šajimowachu. Někotrych hischcze dołho syma pschi-bchowasche, hdyž na to myślachu, kak bu tehdy še šenčrstymi wobhladžane. Na kónzu šwojeho pschednoschka k. Krawc wuwraji próstwu, jo chcyli wschitkich wobjerać tajke bajki, so bychu ſo ja pospschne generazije idžerżałe. Towarstwo pschednoschowarjez še postarajenjom šwojí djak wuwraji. Schkoda, so dyrbjesche knjes wučeř Krawc tak šafke šaso wotjěcź. Naschu hoscženzarka bšche tchoda skoro kusk pscherucze ſ dobrym kosjom a pamjatchami na blidže. Tola wone kóždemu derje šłodžachu. Po tom, so bě ſo k. Krawc ſ nami rosžohnował, wuradžowachmy wo naschej dalschej skutkownosći. Mamy wotmyślene, na Wulpory w Kirkitzy šerdšitu mzu stajicź a chcemy po możnosći šamkny wjecžor wonkach w božej stwórbje naschu rjanu bru „Khodojta" hraćź. Wuknitemy hižo pilnje za to. Wobšebje nam nětkole też hobuskutkowanje ſa „Kozorowe nalčžo" na wutrobje leži.

11. meje šmy pscheproscheni do Łasa k hobuskutkowanju pschi tich šwjedženju. 29. meje (Boże stpicze) chcemy šarjadowacź wulkt na Čornobób a chcemy rano prjedy Bože błuzby w Bukezach wophtacź. 13. julija chcemy ſo w Nakezach na Wschoserbskim šlcze wobhšlicź. Sćmy hischcze do wschelakich wjesskow pscherucženi, so bychmy tam šwjedženje wuhotowali a wsicze někotre tajke prósstwy dopjelnimy.

Po tym, so bčhmy hischcze wo tym a tamtym wschelake nadrobnosće rospominali, ſo šajimawa šhromadžisna šłónczi. Swostachmy pak hischcze dołho pschi wjeselym špěwje a towarschnosći šhromadže.

Katastrofalne położenje kamjenjowcje industrije.

Powołańki ſwojak němskich skalarjow (tschesćanske dźełarnje) mějesche njedawno ſwoju ſupnu šhromadźiznu w Drježdźanach, hdjež hłowny pschedbyda, němskostatny šapódjanz Pětr Trenmel jara cžašowny pschednoschk „wo modernym hibanju dźełacžerjow" dźerżesche. Rěcžnik narěčny najprjódjy powschitkowne hospodarske położenje a wobkrucži na podłoży ſpischcjomneho materiala, ſo ſo hospodarstwu tak hubjenje njedźe, tak to wobšebdźerjo do ſpwěta trubja a jim podwólne nawinarstwo. Chodża ſ tym ſjawnosć mylicź a ſo próstuja, wschitke cžeže na ramjenja njemješchebo wobšebdźerstwa a khudschich położicź. Jako pschikład naspomni rěcžnik barbowu industriju. Ta je we šaschłym lěcže 120 miljonow hrimtow dividendy rosdźełiła, k tomu pschidu hischcze wyšoke tantijemy dobladowarjow. Wot tutych pjenjes mohli ſo wjazy hacź 50 000 dźełacžerjow zyle derje šejiwicź. Dźeje šabérasche ſo rěcžnik też je ſawěrjenjom dźełonjemjerjow, kak może ſo wone wuſtrowicź. Poroki še ſtrony hospodarstwa rajnje wotpokaza. So by ſo hospodarstwu połěpschiło, ma ſo pschiležnosć k dźełu poskicžicź. We Sakſkej je ſichža dźełonjemjerjow njedźiwajo na ſnadnu rymu hacź dotal njedospětu wyschinu doscžahnyła. Mohebje katastrofalnje wuwiwa ſo kamjenjowa anduſtrija. Tu je Swjatk němskich ſkalarjow wschě puće a srědki wucžerpał. Je ſo ſ interpelaziju na němſki ſejm wobrocźił, tehorunja ſ próſtwu na ſafke knjeježeſtwo a ſejm. Se pschiležnoscžu ſhromadźiny w Drježdźanach je też ſ knjeſom ſapódjanzom Schpitankom w Sejizach do ſwisła ſtupił. Tón je hnydom k jednanju ruku podkicźił a ſlubił, ſo budže ſo wo nadawki pola knjeježeſtwa prózowacź. Jenu dźe je kamjenjowa industrija w ſakſkej Łužicy nadoseć ſnata a ſo je hódno, tutu hospodarſku halošu poſćehnjowacź. Dale naſpomni rěcžnik nuſowy wopor (Notopfer), kiž mohł powſchitkowne hospodarſke położenje połěpſchicź. Ale tón nochze zyle wobydlerſtwo bjes wuwjazaja njeſeź. W dalſchim wuſtraji ſo, ſo je ſylne ſchesćianſke dźełacžerſtwo nuſne. Dźeło ſo dźenſnitchi dźeń jako něchto ſwjate njewobhladuje. Naſcha dźenſnitcha hospodarſka forma woła jenoż ſa profitom. Kał k njemu bóndže, je wſcho jene. Kóżde ſtworjenje ma prawo na žiwjenje a dźeło. Nětcžiſchi ſozialiſta je ſ wulkeho dźela nowy bohacžk. Na 30 000 taſkich funkzionarow teja w ſjawnych hamtach a ſej ſ lohkim ſwój pjenjes ſaſłuża. Dźełacžerjo jón płacża. Stónczenje dótkny ſo rěcžnik ſozialneje politiki a naſpomni, ſo je ſo pschi tom ſ wulkeho dźela na cžłowjeſke a ſeníſke prawo poſabyło. S wulkim pschikłeſkom nytowachu pschitomni jeho wuwjedženja.

Přilopk.

* **Neumannowa bjeſrofomna.** W khłoſtańſkej naležnoſći dla ſłónjowanja profeſora Rojena a ſcherza Stoka rěka ſtónczaze hamtikołekarſke dobrodźace takle: Swopschtja-li ſo wschitko hromadźe, schtoż ſu dotalne lekarſke pschepytowanja wo duchownem ſtawje hołoſy Neumannoweje wujewiſe, to poſtiča ſo dożyły wobraz duchowneje abnormity pola wobſkerjeneje, ſ kotrehoż njeda ſo ſ wěſtoſeju dopokaz roſomnoseje (Zurechnungsfähigkeit) we cžaju ſkutka ſcžehowacź. Na ſakładže tehole dobrodźaca ſaběra ſo Wróžbjawiſe ſtatne ſudniſtwo tu khwilu ſ pschedźełanjom aktowego materiala ſa namjetu, kiž maja ſo něſko ſtajecź a dołpłne jednanje naſtupaja.

* **Sa mortwego prajeny ſo wrócźi.** W lěcže 1914 wojeńſku ſłužbu naſtupiwſchi abſolwent ſtatneje pschemyſłowoje ſchule w Chomutowje w Cžechach Franz Merker ſ Truſchkez bu jaty a poſožichu ſa mortwego prajeny. Hamtſki mortwy pak je w žiwych a je w Ruſkej ſwoje techniſke ſtudije dale wukonjał a napoſledku doktorat na inżenérſtwo ſkońił. Nětko je pschi ruſkim podkopkowem druſtwu pschiſtajeny a dyrbi do Němſkeje puceźowacź. We liſcze wobſtonja ſo pola gmejny ſwoteje domiſny wo ſwojimaj ſtarſchimaj, kotrajž wſchak ſtaj mjes tym wumrěłaj a pschipowoſći ſwój wopyt.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Judica, 6. haprcje 1930.

Z Budyšina.

Prědowański tekst: Hebr. 9, 11—15.

W Pětrowskej cyrkwi zmjeře rano ½8 hodź. farař Schneider prědowanje (cyrkw. hudźba), dop. ½12 hodź. farař Siegemund kemšenje za dźěći. Wječor ½9 hodź. je duchowna wječorna hudźba; poskići ju so stara italska póstna hudźba. Programy su 30 pj. při cyrkwinych durjach dostaś.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi zmjeře farař Siegemund rano we 8 hodź. spowědź a swj. wotkazanje, farař Paul dop. w 9 hodź. prědowanje, farař Große dop. w 11 hodź. kemšenje za dźěći a farař Siegemund wječor w 6 hodź. misionske kemšenje.

Zběrka za naš dźěćacy dom.

Křćenja zmjeře we woběmaj cyrkwjomaj farař Siegemund.

Póndźelu pop. w 3 hodź. budże konferenca duchownych, na kotrejž zmjeře superintendent Fröhlich přednošk „Evang. ludowa słužba?" — Póndźelu pop. ¼4 hodź. zhromadźi so wosadne žónske towarstwo we evang. towarstwownj, knjeżna Kaublerec zmjeře přednošk a farař Paul póstnu nutrnosć. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. zmjeře far. Berg biblisku nutrnosć w evang. towarstwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. zmjeře superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wječor we 8 hodź. budże w Pětrowskej cyrkwi cyrkwinski koncert Budyskeje ludoweje spěwneje akademije. — Stwórtk popołdnju w 4 hodź. zeńdże so towarstwo wowkow w ev. towarstwownj. — Stwórtk wječor we 8 hodź. budże w ev. młodźinownj na Hrodowskej hasy 6 zhromadźizna Módreho křiża.

Z Rakec.

Dop. ½9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. serbska Boża słužba, pop. w 2 hodź. serbski póstny nješpor. — Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnosć. — Wutoru wječor we 8 hodź. bibliska hodźina na farje.

K njedźeli Judica.

Hłós: Jezu, přińdź a daj so mi! —

O najwyšši měšniko,
kiž sy k woporej dał so,
daj, zo podam też so tebi*
a so wotrjeknu sam sebi! —

2. Štož mój Zbóžnik njećinj,
to před Bohom njepłaći;
štož wot Khrysta duša ma,
to so Bohu spodoba.

3. Moř, mój Bože, moju złość,
wzmi preč wšitke přećiwnosće;
wučiśe sam złu wutrobu,
njech so stanje z bołosću!

4. Twoja lubosć zahoř mje,
zo bych swěru pytał će
a też tebje namakał
a će stajnje lubował!

5. Tak so změje wšsće stać,
zo so chcemy tebi dać
za wopor dźź tu na swěće*
a tak wostać twoje dźěći. —

Jan Seffler 1624—1677; přet. Jan Běmaŕ, † 1742.

* Při spěwanju 1. a 5. hrona matej w 3. a 4. rjadcy poslednjej 2 złóžcy so na poslednj zynk hłosa zjednoćć.

---

zady rejwarkow steja (na předkownik). Wobć kole tworja rjeźaz a wjerća so w poskaku (hl. horka) nawopaćnje wokoło sebje, jónkróć na prawo, druhi króć na lěwo. Hdyž je rejwar po druhim swoju rejwarku dóstał, rozwježe so zwonkowne koło rejwarjow na lěwo w přezpolu jenotliwych; runočasnje znutřkowne koło rejwarkow na podobne waśnje ale na prawo. Wosrjedź łubje zjednoća so dwójki zaso. Po dwu stupaju po tym na jenu stronu rejwanskeje ploniny. Wšitcy na to štwórć zawjertka ko napřećiwnej stronje. Rejwarki maju nětko rejwarjow k předkownikam. Zhromadnje kročitej wobě rjeźe na znapřećiwnu stronu, wobročitej so tam a wróćitej so — rejwarki w předku — na prjedawše městno. Po štwórć zawjertku na lěwo poda kóžda rejwarka swojemu rejwarjej ruku a w přezpolnych stupach rjaduju so wšo k wulkemu kołu, rejwar rejwarku wjedźo. Tuto koło so přeměnja hnydom do pletwy. Rejwař a rejwarka sebi přiwobrośenej přimnjetaj so za prawicu, kročitaj nimo sebje a zapřimnjetaj z lěwicu dale prawicu bliśeje rejwarki — podobnje činja muzscy, doniž kóždy swoju rejwarku po druhim dosahnje: Skónčnje zjednoćenje! Jako (finale) kónc cyłka rejwaju dwójki wjesely trojostup, doniž hudźba njemjelčí.

Před kóždej jenotliwej figuru je małka zastawka. Rejwarski wjednik zaplacnje a nowy rejwanski wobraz śleduje. Tuto zakleskanje je organiscy wumělnjene. Přezpolo je we swojim waśnju (formje) přeco trochu rózkaśe, njećesane. Jadriwy zarězk (zastawki) praji rejwarjam, zo je wšo jenoż woptawanka. Kóždy dźěl započnje eksaktnje (dokładnje) a skónći wuwabnje. A porjad knježi nad přirodnej mocu, kiž ma so towaršnosći, zhromadnosći podćinsnyć.

Tu wopisane přezpolo mohło našim Serbam pohon być k praktiskemu wupruhowanju wěcy. Wuwjesć hodźi so po kóždej hudźbje a $^2/_4$ abo $^4/_4$ takće. Mylimy lo mjenujcy jara, jeli zo měnimy, zo je „Serbska mejа" jako reja něšto wosebiteho. To na žadyn pad njeje, ale jedyn wotklepk też w němskich krnhach trjebaneho waśnja. Serbskeho pokhoda a serbskeje kajkosće je jenoż přez wšo rjana a razna hudźba naśeho slawneho mištra K. A. Kocora.

---

* **Z knihi: „Nakres Slowanskeho Bájeslowí".**

Nalětnje swjedźenje Słowjanow.*

1. Swj. Jurja.

Zjednoćenje póhanskich wobrjadow z křesćanskimi swjatymi dnjemi a swjatymi jewi so w khorwatskim, słowjeńskim a małoruskim nałožku na swj. Jurja. Dźeń swj. Jurja je prěni nalětni swjaty dźeń a wokoło njeho so rjaduja wšelakore nałožki a přiwěrki. W Khorwatskej khodźa pachoł a dwě holcy dom wot domu; pachoł dźerži w rucy khorhojčku z čerwjenych rubiškow a banćikow, wudebjenu ze zelenymi khmutami, holcy matej w rucy młódne wjerbowe pruty. Spěwaju wobrjadowe pěsnje zběraju dary. W jtyrskej wobala młodźina hólca abo holcu wot hłowy hač k pjeće zelene bukowe hałozy a kwětki a wodźi jeho po wsy spěwajo:

„Zelenego Jurja vodimo,
Jajca no masla (butru) prosimo."

„Zeleny Jurij" mjenuje so hewak też „Vesnik" a pódla njeho khodźi też Rabolj ze słomu wobwitej abo kožuch zwoblekany. Zeleny Jurij a Rabolj hromadże so bědźitaj, při čimž Jurij stajnje dobywa. Huculowje a Podhorjenjo na swj. Jurja pala Jurika, tak kaž so zatepja abo pali Maŕena. Na Małoruskej wuběraju holcy wjećor do swj. Jurja ze swojeho kruha krasne holiśo, debja ju po cyłym ćele ze zelenymi hałozami a na hłowu połoža jej wěnčk ze čerstwych kwětkow. Tutej holcy rěkaja Ljalja abo Krasnaja gorka; wostatne holcy wokoło njeje rejwaju a na kónću rozdawa Ljalja jim mloko, twarožk, butru a pod., štož běchu přijedy k jeje nohomaj położiłe. Na Wołyni spěwaju na swj. Jurja pěseń:

„Tu Jurij maćeŕ wola:
— Tu podaj, maći, kluče,
Wotanka ći njebjo,
Wupušćować rosu
A knjeżničkam krasnosć atd."

W běłoruskej pěsni zaso žada swj. Jurij wot maćerje, kotraž po njebju khodźi, zo by podała kluče swj. Pětrej, kiž z nimi wotewri zemju a trawu wupušći. Druhdźe njeposrědnje swj. Jurja namołwjeja:

„Jurjo, stawaj rano,
wotankaj zemju,
wupušć mi rosu
na ćople łće,
na bujne žito!"

Też pola wostatnych Słowjanow swjeći so dźeń swj. Jurja jako hłowny nalětni swjaty dźeń.

2. Meja.

Z wobrjadom wunošeć smjeŕć (symbol zymy) zjednoća so wašnje khodźić z meju (symbol naleća), štož so stawa pak na smjertnej njedźeli abo hakle bołmonćku. Meja je štomik (jćdła, khójna abo wjerba), wupyšeny z pisanymi bantami, molowanej papjeru a pozłoćenymi wuduwankami z jejow, z kotrymž so khodźi dom wot domu. W Slezyskej so mjenuje „mejа" też „Krasna" a nosy so na smjertnej njedźeli a bołmonćku. Polacy rěkaju wupyšeny štomik, z kotrymž na běłej njedźeli dom wot domu khodźa, latko, nowelatko abo majik. We wobrjadowych pěsnjach, kiž so při tym čahanju spěwaju, khwala so žohnowanje a dary naleća. Z „meju" so symbolisuje naleća, wo kotrymž so w ruskich pěsnjach spěwa: „Priletjel kulik iz zamorja, prinjes wesnu iz newolja" (Přileća bakut ze zamorja, přinjese naleće z njewólnistwa) abo „Zaworonki, priletite, krasnu wesnu prinosite!" (Skowronćki, přileće, krasne naleće přinjeseće!)

3. Baba Korizma.

Serbowje powosobnjeja póst před jutrami jako babu Korizmu (z łać. quaresima, z łać. quadragesima). Předstawjeja ju jako staru a wulku žónsku z dołhej čornej sukonju; w hubje ma jenoż sydom hobrskich zubow a nosy při sebi próżny měch a konopjany powjaz. Khodźi w pósće po domach, hdźež su małe dźěći a dźěći, kiž so njeposća, tyka do měcha, zawjaza ju jón z powjazom a čisnje jón nětkaž do jamy. Kóždu póstnu njedźelu zhubi jedyn zub, doniž jej wupadnje też posledni sedmy, wumrěje a sćele pječa dźěćom pisane jejka. W Risnje so jutry póndźelu zwoblaka někajki pachoł žonjacu drastu, wza sydom kješkow na ramjo a wlećese za sobu rjeźaz a tajki po domach khodźeše: wuskoćiwši z wrotow wołaše „buu—u—u—bu!" W Khorwatskej khodźa dźěći zoleny štwórtk a wulki pjatk z lěskami „Korizmu tarati" (wućeŕić). Z tym so poznamjenja kónc póstneho ča-

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 5. jutrowinka 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 amerikanski punt	4,186	100 pólsk. złotych	47.05
1 czechoslowakski	20,362	100 čěskosł. krónow	12.398
1 swic. frankow	81.045	100 franc. frankow	16.37

Barlinska bursa wječera dale wožiwi a kursy efektow pohromadnje. Na wikach ſ dožynymi a rentownymi liſtami ſo kursy dale pozběhowachu.

Produktowe wiki wostachu wječera žiwe a płaćizny tež tydnje pospinowachu. Pšeńca dobu po zentnarju 10 pf., wowiu po 15 pf., rožka 20 pf. a ječmjeń 25 pf., wowiu po 15 pf., rožka 20 pf. a ječmjeń 25 pf.

w Barlinje

pšeńcy 13,20—13,35 hr., rožki 8,40 hr
hač 8,50 hr., ječmjenja najwušeho
8,90—9,40 hr., nalětnjeho 9,60 hač
10,30 hr., wowša 8,10—8,60 hr.,

w termińowym wikowanju

ſa meju:

pšeńcy 14—13,92½ hr., rožki 9,65 hr
hač 9,57½ hr., wowša 9,30—9,27½
hriwnow,

ſa julij:

pšeńcy 14,37½—14,35 hr., rožki 10,10
hač 10 hr., wowša 9,75—9,90 hr.,

ſa september:

pšeńcy 13,55 hr., rožki 10—9,95 hr.

w Drježdźanach (ſamdź. pódźelu):

pšeńcy 13,55—13,80 hr. (12,85—13,10
hriwnow),
rožki 8,65—8,90 hr., (7,75—8 hr.),
ječmjenja nahrubšeho 8,25—8,90 hriw
now (7,50—8,40 hr.),
ječmjenja nalětnjeho 10,05—10,80 hr. (9,2
hač 10 hr.),
wowša nowsheho 7,85—8,25 hr. (7,20 hr
hač 7,60 hriwnow),

w Sharjelu:

pšeńcy 12,50—13 hr., rožki 7,30—7,80
hriwnow),
wowša 6,70—7,20 hriwnow,
zentnar ſěrnow 1,60 hriwnow,
jeja 8—10 pjenjezkow,
kilo butry 3,40—3,80 hriwnow.

Pschijatoja:

Hajm do domu, Waſa w Běłej Wodźe, Karlowa haſa
čisło 1.
Wobornika ſahrodniſkeho, ſchklenčerenja we Sſmilnej-
kowaſkeho, Chriſtowy a Unmack w Niſkej.

Na pschedań:

Wobſadźowanju, kłoſa w Kiju pola Mužakowa.
Wobizu, knježi dwór we Sſmilnej.
Hara podhobna, młoda hyſna, wyſokoſkuczelna, we Bi-
ſkopizach, Golobachſki puć 3.
Hara wyſokoſkuczelna we Brěſnje 16.
Wobchaj, Koſak w Hornjej Dubrowaj pola Hródka.
Dwě ogerzaj we Sſokomjenju, na Winiźy 10 pola Hród-
ka. w Budyſchinje, Bethovenowa haſa 32 beka.
Seminarſka haſa III, Mechela na Zyhelniſkej haſy
čisło 3II. Tſtanſka dróha 24.
„ ſportſki w Budyſchinje, Kaublerowa haſa 10II
na prawo.
Knjej knježeſki, wyſchſchi hajnik we Wuježku p. Bukez.
Kóh wolach, 146 cm., ſ gratom, w Blunju.
„ 8—9 ſtmy, Kota w Budyſchinje, na Hoſchiźy haſy
čisło 8.
Wěrny hromadźene, knježi dwór w Delnim Wujězdże.
Kolo žonjace, w Budyſchinje, Mužakowſka dróha 29 II.
wo prawo.
Wobſedźna, w Budyſchinje, Sadna Wohata haſa
čisło 4II.
Wo ſchadanja, w Lipiczu 23.
Hy grat, błě a jendźelſke komoty, domownik w ho-
ſpizu „K hwězdźe" w Budyſchinje.

Sſudniſzy na pschedawanje

pódźelu 7. jutrowinka 1930

Knjenzu w hoſcěnzu „K ſłotemu błónzej" w Ka-
nzu, Budyſka dróha, dop. w 10 hodź.: awto a
Hlake wězy, awtam błuſchcze, ſkaniny na žonjace
nužace drasty, elektromotoraj, 20 wojow murjeźſkich
nnjenjow,
Zaulſchezach pola Kulowa w hoſcěnzu dop. w 11 h.
Kerſuga,
Hoſchiźe w hoſcěnzu pſchip. w 12 hodź. jałoiza,
Hachowje pola Kulowa, kupzy ſeſdu ſo pſchip. w 1
hod. na gmejnſkim hameźe: nužace a žonjace koło,
Hawy, ſofa, drašny kamor, błido, komoda, 4 ſtoł-
ki, 10 zentnarjow wowſa.
w Kotzowje w hoſcěnzu „Ke 3 krónam" dop. w 11 hodź.:
Hoh, klamarſka powkadnja, 2000 zigarow, próchſrěbak,
Howka a druhi cžapr,
popołdnju w 4 hodź. w hoſcěnzu „K 3 krónam" mo-
dre koło, 1500 zigarow,
w Zaulſchezach w Bulangez hoſcěnzu pop. w 2 hodź.
Hochta,

wutoru 8. jutrowinka 1930

w Brěſnje w hoſcěnzu dop. w 10 hodź. mebli
w Budyſchu w jamje Erika w kantinje pſchip. w 12 hodź.
Hvertik,
w Klukezach w hoſcěnzu pop. w 2 hodź. wſchelake meble,
w Lipiczu pola Wojerez w hoſcěnzu pop. w 3 hodź.:
Hdlowy tóh,
w Rikowje w Kijankez hoſcěnzu dop. w 9 hodź. pi-
anifte błido, bilſej, klawěr, knihowy kamor, ſchpihel a
najcěńſchi wobras, pižańſki ſtroj,
w Turjom w Michaelez hoſcěnzu pſchip. w 1 hodź. man-
dlarja,
w Liwinkach w Hirchez hoſcěnzu pop. w 3 hodź. rólny
wóz,
we Wukranežizach w hoſcěnzu pop. w 4 hodź. gramofon.

Sſudniſke pſchedawanje ležownoſcow:

Kubło nźhdže 175 łórzow wulke, błuſchaze ſkótnemu wiko-
warjej Wjedrichej Albertej Krenzej w Dźanikezach. Ja-
112 764 hr. hódne, wopalna pokładnja 60 600 hr. —
Pſchesdawanje budże wutoru 20. 5. 1930 dop. ½9
hodź. w Dźanikezach.
Khiža błuſchaza Sofmi Hilžbjeczi ſtwud. Domaſchkowej
rodź. Hermannez w Budyſchinje na Korlowej haſy
čisło 5. Hódna 18 452 hr., wopalna pokładnja 25500
hriwnow. Pſchesdawanje budże ſchtwórtk 22. 5. 30
dop. ½9 hodź. na ſudniſtwje ſtwa 141, w Budyſchi-
nje.

Sſudniſtwo woſſewja:

Do ſapiſta mandźelſkeho prawa na ſudniſtwje we
Budyſchinje ſu ſapiſali, ſo ninaja prawa na wužiwanju
a ſarjadowanju ſamoženja ſwojich mandźelſkich:

1. dźiwačer Korla August Ota Lhar (Pfarr) w Bar-
cze na ſamoženju ſwojeje mandźelſkeje Marije
Hilžbjety rodź. Schwibſej,
2. dźiwačer Wilhelm Reinhardt w Rakojdach na ſa-
moženju ſwojeje mandźelſkeje Auguſty Lidije ro-
dźeneje Rjenczej,
3. kowar Jan Ernſt Lakar (Wacker) w Barcze na
ſamoženju ſwojeje mandźelſkeje Helemy rodźenej
Sſymankej.

Do wikowańſkeho ſapiſta

na ſudniſtwje w Budyſchinje ſu ſapiſali:

na kopjeńko 997 firmu Leo Zweig w Budyſchinje na-
ſtupajo: Wikowańſki wobthod je wotnožka we Wrótſławju
wobſtejazeho hlownego ſajdźenja.

Sſud je konkurs wotewrił nad ſamoženjom firmy
Hermann Tſchirſch tow. ſ wobm. ruk. w Budyſchinje.
1. termiju ſrjedu 30. 4. 30 dop. ¾12 hodź., 2. termiju
ſrjedu 14. 5. 30 dop. ¼11 hodź. w Budyſchinje na
ſudniſtwje, ſtwa 141.

2. W konkursu nad ſamoženjom firmy Sprectal-Fah-
radteilefabrik tow. ſ wob. ruk. w Hnaſchezach je ſud
ſkónčazu termiju na ſrjedu 23. 3. 20 dop. ¼12 h.
do Budyſchina na ſudniſtwo ſtwa 141 ſwołał.

3. W konkursu nad ſamoženjom ſchewſkeho mlichtra
Maxa Schückelna w Budyſchinje na Bohatej haſy 18,
w Budyſchinje na Bohatej haſy 15 poſtaji ſo termija na
ſrjedu 7. 5. 30 dop. ¼12 hodź. do Budyſchina na
ſudniſtwo ſtwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Wiki ſu jara žnudne, płaćizny žita cžuježiwje popuſchcžichu.

Dop. ¾12 hodź.: Kaj pſched hodźinu.

Drježdźanska burza (4. IV.).

Pšeńca	271-276	běrnjace kruški	17.50-17.80
rožka	173 178	pšeńč. wotruby	11,40-11,60
nalětni ječmjeń	201-216	ržane wotruby	11.40-12.40
nazymsk. ječmjeń	165-178	pšeńčna muka	48,50-50,00
wows	157 165	ržana muka	28.50-29.50
čehwjony dźećel	120-135	woka	25,00-26 00
rapa	350 355	pjeluški	25,00-26,00
kukurica (Mais)	193-195	hróch	25,00-26 00
ſuche truhančki	8,80-9,00	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rězneho ſkotu na Barliuskich ſkótnych wikach.

4 haprileja 1930. Płaćizny po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 555.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnoſce haſ do 6 lět	58—59
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	54—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	50—53
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	

Bykl: 596

Polnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnoſce	54—56
Polnomjasne, młódše	52—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	49—51
Spatne	46—48

Jałojcy a kruwy: 1317

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hód-noſce	43—49
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hód-noſce haſ do 7 lět	35—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	28—32
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Čelata: 2430.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	78—83
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—82
Spatne (4.)	40—58

Wowcy: 5838.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina)	59—61
ſtarše wukormjene (2.)	54—58
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	46—51

Swinje: 10 075.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, haſ do 1½ lět ſtaro	69—70
Wukormjene	69
Mjasne	67—69
Spatne	66—67
Rancy a kundrose	63—64

Płaćizny na Berlinskich zwjerjacych wikach.

Žito a wolfowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 4.	3. 4.		4. 4.	3. 4.
Pšeńca	274 - 67	262 - 64	kruny	15-17,50	15-17,50
rožka	63 170	61 167	woka	20,22,50	20-22,50
naj. ječmjeń	—	—	ječ. nazymski	14-16,0	14-15,50
nal. ječmjeń	178-188	168-177	wowsowe symjo	0 22,00	19-21,00
wows	161-172	159-169	kukurica	—	—
kukurica	—	—	rapsowe wosuški	18-15,5	14 15,25
pšeńč muka	29 32,50	28 57,00	rapsowa wowsa	13-19,5	18 13,50
rožna muka	4 27, 7	3 26 5	ječ. melasa	—	—
rožne wotruby	19 10,75	9 19,50	0 rnj. kruški	15 16,0	14-15,00
ržane „	10-11,00	10-10 50	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50 3,50
rapa	—	—	ržana sloma	1,10-1 30	1 15 1 80
tatarske symjo	—	—	pšeńč. „	1 0 -1 20	1,15-1 20
pjeluški	17-19,00	16-19,0	wowsowa „	1,00-1,10	1,00-1 10
			hrěna „	0 90-1,00	0,90-1,00

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

5. haprileja 1930 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so no złotej hriwnje zrozymja

Twora	najnišše płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi . 1 kg	2,20	2 60
Celace mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	2,60	3,00
Swiniace mjaso . . . . . 1 „	2,00	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	2,20	3,20
Pšeńčna muka . . . . . 1 „	0,44	0,56
Ržana muka . . . . . 1 „	0,40	0,40
Khlěb . . . . . 1 „	0,25	0,30
Jědźne běrny . . . . . 1 „	0,10	0,12
Rais . . . . . 1 „	0,48	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,60	1,00
Soki . . . . . 1 „	0,80	1,30
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	1,50	1,80
Sušeny połd . . . . . 1 „	2,40	3,20
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,26	0,28
Jědźna butra . . . . . 1 kg	3,80	4 00
Jeja . . . . . štuka	0,09	0,10
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny . . . . . 1 „	0,60	0,64
Petrolej . . . . . 1 „	—	0.42
Kamejńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	2.20
Brunicowe briketty . . . . 1 „	—	1 45

Wične płaćizny w Budyšinje.

5. haprileja 1930

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaca.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75	13,00
Rožka, nowa	70 „	7,80	8,10
Ječmjeń	76 „		9,50
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	7,50	7,80
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. džělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	3.80	4,00
Syno, nowe	50 „	3,50	4,50
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,60	1,80
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	20,00	21,00
Ržana muka, 60%	50 „	13.25	14,25
Pšeńčne wotruby	50 „		6,50
Ržane wotruby	50 „	—	6,25
Jeja	1 štk.	0,09	0,10
Prosata 187 štuk	1 štk	20	40

Na wikach so prosata pomałku kupowachu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wot 12. hač do 14. haprileja 1930 wotmeje ſo

jutrowny hermank.

Njedźelu 13. haprileja 1930 ſmědźa ſo twory jenoh
w cžaſu wot ½11 **hodź. hač 12 hodź.** a wot ½14 hač
18 hodź. pſchedawacź. Na ſpytnym hermanſkim dnju
maj ma ſo **najpozdźiſcho w 20 hodź.** ſ pſchedawanjom
pſcheſtacź. To njepřacži wěſo ſa pſchedawanje na Tſch
nicu, kiž maju 13. haprileja twornja w 18 hodź., hewak
pak w 22 hodź. ſamkacź. Wobkhodny cžaſ dale 19 hodź
Płaćizy jenoh ſa pſchedawanje tworow na hermanku, niž ſo
ſjawne wobkhody (klamy). Jěſdne wobkhody, wuſtajenje
a hewaſche ſawjeſkelenja maju **na wſchitkich hermanſkich dnjach** najpozdźiſcho **w 22 hodź.** ſamkacź.

Hermanſka njedźela je wobkhodna njedźela a tohodla
ſmědźa tež klamy w cžaſu wot ½11 **hacž 12 hodź.** a wot
½14 **hacž 18 hodź.** wotewrjene być.

Satwalerišku potrjebu a hewaſche wotpadki na ſwobodne wobkhadne měſtnoſcje ſwonka hermanſkich ſtejišcžow
klaſcź je ſakaſane. Hewak pak płacža pſchedbjſma wicžnego porjada. Po tutych hrajerjo harmonikow a njerzcžatych piſcželow nimaja pſchiſtupa. Twory wuhrawacź je ſakaſane.

Poſtajenja wo ſwěſcženju pſchecžiwo wohnjowemu ſtrachej na ſudomnych hermankach ſ 8. měrza 1913 maju ſo wobkhadźowacź.

W Budyſchinje, 4. haprileja 1930.

Měſchczańſka rada, pſchemyſłowſki hamt.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smole w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Daćmar w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Kr ſynczy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Kwitowanje.

Za pomnik našcho slawneho mišra K. A. Kecora hač dotal darichu: 724,42 hr.

Dale darichu:

Serb. tow. „Zahrodka“ w D. Wujězdže (16. 10. 29). 10,— hr.

Serb. tow. „Cornobóh“ w Drježdźanach 30,30 hr.

Wšo hromadže: 764,72 hr.

Džak wšěm lubym daričelam. Dalše dary za wudžeržonje pomnika so džakuje přijimaju. Zarjadniski wubjerk.

Naše pismowstwo.

Česko-Lužický Věstnik.

3. čisło XI. lětnika.

Věstnik ma tón króć swjedźeński raz. Jewi zawodnje wobraz presidenty T. G. Masaryka, pěseń „K 80. narodninam presidenta“ z pjera P. Wićaza a nastawčk „Slavny deń“ wot Jos. P. — Pod „Drobnosti“ referuje Vl. Zmeškal wo hłownej zhromadźinje Ł-S. Sokolskeho Zwjazka. „Zpravy“. Spomina so tu na zasłužby pana prokuristy Boh. Fojta, kiž swjeći 11. 3. swoje šěsćdźesaćiny, a na dalše skutki lubosće a swěry přećelow Łužicy, kaž tež na łužiskich prócowarjow samych. Tu jewi so dospołny wobraz aktivneje skutkownosće na towarstwowym a literarnym, kaž žurnalistiskim polu. Pod „Literarni Hlidka“ pišo pan prof. dr. Józ. Páta wo nowym měsačniku „Bezděč“, kiž wukhadźa w Českej Lipje, a chce podawać přehlad kulturnych a přirodnych pomérow sewjernych Čech a Łužicy. Z jewjeńkami „Z Łužickeho pisemnictwi“ a „Naši činnosti“ doskónča zajimawe čisło, pčknjo tež wudebjene z dwěmaj wobrazomaj delnjołužiščankow a podobiznu B. Fojta. -ŕ.

Towarstwowski powětnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Budestecy. Tow. „Lubin“. Naš luby sobustaw a dowěrnik knjez Knčka w Bonjecach je wumrěł abndźe njedźelu popołdnju w 3 hodź. hrjehany. Towarstwo so zeńdźe 142 hodź. w Bonjecach a so prosy, zo so kóždy sobu wobdźěli. Předsydstwo.

Bukecy. Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor we 8 hodźinach.

Baćoń. Tow. serbskich kat. młodźencow ma njedźelu 6. haprleje pop. w 3 hodź. w młodawni generalnu zhromadźiznu. Dla ważnosće tuteje zhromadźizny. prajće jedyn druhemu, zo ma přińć a přiwjedźće prawje mnoho nowych towaršow sobu. Budźe so też přednošować wo našich prěnich exercicijach. Čestna winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na zhromadźiznje wobdźěli. Starši.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow „Jednota“ přeprošuje z tutym wutrobnje na swoju generalnu zhromadźiznu wutoru, **8. haprleje**, wječor 1/2 9 hodź. we tow. domje „Bayrische Krone“ na Neumarkt. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. Sylny wopyt so wočakuje. Towarstwowe su kóždu wutoru wječor w tow. domje.

Łaz. Towarstwo „Handrij Zejler“ ma 6. haprleje w 2 hodź. z Jatrobja na generalnu zhromadźiznu we Łazu pola Sokich sobustawow prosy, zo bychu wšitcy zhromadźizny dla ważnych dojednanjow a dla rozpominanja župneho swjedźenja wobdźělili. Program ma so zhotowić. Hosćo su lubi. Naš młody dorost pak njech wšitcy sobu přiwjedu, zo budźe towarstwo bohaće zastupjene. Prajće druhemu, zo ma přińć. Porjad so w zhromadźiznje postaji. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička“ wotjědźe jutře njedźelu popołdnju z dypkom w 2 hodź. z Jatrobja na zhromadźiznu do Budyšina. Awto jědźe na samsne wsy kaž posledni raz. Wšitcy dźěja wšitcy sobudźěc. Awto so z poskładnje płaći.

Różant. Nawječorny wokrjes prosy wšěch katholskich Sokołow, zo bychu so njedźelu, 6. 4. rano w 6 hodź. při zhromadnym woprawjenju a křižowym puću w Różeńčanskej cyrkwi bohaće wobdźělili.

Radwoŕ. Serb. Rat. Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma přichodnu njedźelu 6. haprleje dop. hrajkanje po kemšach pola Kralee krótku, ale jara wažnu zhromadźiznu. Wšitkich sobustawow wotkazuje předsydstwo.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zešiwka sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kěrchowje.

Šijace mašiny

kupujeće stajnje tunjo pola

J. Schiebaka

na Mužakowskej drózy 4. Žane klamy

Na přeće też na wotpłačowanje. Wulki wubjerk. *Wuporjedźenja* najspěšniso z rukowanjom. Podawam kóždu mašinu darmo hač domoj, też zwonka Budyšina.

Klóšterski čaj

Najwuběrniši čaj k čišćenju kreje, też za pucheř a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóšterje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaciz. 2,50 hr.

K jutram

poručam swój jara wulki wubjerk

jutrown. jejow a rjan. darow

Sokolada w taflach wot 20 pj. a najdróžše znamkowo šokolady

Kłobučk. praliny	1/4 pt. 15 pj.		
Krema, łamana	1/4 pt. 15 pj.	Placki 1/4 pt. 14 pj. — 45 pj.	
Mjatlička, łamana	1/4 pt. 15 pj.	Kofej 1/4 pt. za 75 pj.	

a wjele druhich mišenjow po wěčich płaćiznach

Spytajće we Waším zajimje mój wuběrny kofej

Anna Lindemann w Kamjencu

šokoladowy wobkhod

na Wojerowskej drózy 5, w domje bětn. mišira Simona

Mehlowy-Water

ma najwjetši wubjerk

tam je wšo **dobre a tunje**

Załož. 1860 **w Budyšinje** na Hošic hasy 6

Znapřeća domej ratarstwa

Křižerske gratu

Kaž sedła, šabrakt a wuzdy, nowe a trjebane na skladže. Nowe (šołta kožu) wot 37,— hr. (Móža so w Budyšinje w Serbskej kofejowni wobhladać. 2 šabraey wot něhdyšeho kralowskeho dwora. Nowe gurty za sedła 2,85 hr. Kwěćelki k wupyšenju konjow. Wulki wubjerk.

P. Warnatsch w Kukowje

Telefon Pančicy 275.

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, ščipanje (Klemmer)

dalekowidu atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Zwjersn. gardin. tkaniny

nowočasne čehnite zawěski

samsna zhotowjenia / jara tunjo

KURT ERLER w Budyšinje na Žitn. wik. 11

Znapřeća „Złotoje Hwězdy“

fotca

do domjaceho dźěła so 15. haprl. abo 1. meji pyta. Zhoniš we **S. N.**

KRUWA blizko k čelenju na předań

w Radworju 40

Kače jeja

Pekingske, na předań **w Bukojnje 36** pola Barta

Přileżna kupa!

Trjebane deski, hišće derje zdźerżane,

elektromofor

z přinjasowanjom a rolu na předań **w Swinjarskej skale**

Wysokosućelna

kruwa

z **3. čelećom** je na předań **w Khrósćecach čo. 69**

Jeja k nasadźenju

Leghornske češkeho spłahowanja, zdopadaca kontrola jeje 15 pj. — **w Brěmjeniu čisło 11**

Wósk. rub přikrywy sčenjo

KURT ERLER na Žitn. wik. 11

Poskićam symjentne běrny

z rukowanjom čiste družiny z Mecklenburgskeje, z Pomorskeje a ze Slezyskeje, kiž w bližšich dnjach dostanu

Zažnje družiny	Srěnjozažnje družiny
Cerwjene róże	Dir. Johannsen (rakakrute)
Zwickauske zažnje	Odenwaldske módre
Thjelec kokula (rakakrute)	Böhmec najzažnišo
Kaiserkrone	
Srěnjopózdnje družiny	**Pózdnje družiny**
Sickingen (rakakrute)	Parnassia (rakakrute)
Hindenburg (rakakrute)	Gelkaragis
Prusaki (rakakrute)	Rotkaragis
Richters Jubel (rakakrute)	Ragis X
Edeltraut	*Schenkendorf*
Centifolia	Woltmann

Mam jenož tajke družiny, kiž so cyle wosebje po swojej družinje wuznamjenjeja z wunoškom, mučnatosću, dobrej trajnosću a jako wuběrne jědźe a pičow. běrny.

Skazanki wuprošu sebi po najluńšich płaćiznach

Gustav Bombach w Kubšicach

Šewstwo

na předań, w cyłym abo zdźěła

Zhoniš we wudawarni Serbskich Nowin.

Derje zwuběrane

symjentne běrny

„Zahe róże“ a „Richters Jubel“ ma tunjo na předań

Rentski hamt w Delnim Wujezdže.

Wše družiny

knojićlow

ma stajnje na składže

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Poskićam po přikładnym płaćenskim połožonjo

Domorske kola, dobre zmuski a druhe ježace kola, dźěłace mašiny, žnjence mašiny, rjadowe sijace mašiny, rjadowe płuhy, mašiny rjadźela, rjadowe a narunanje připrawa a narunanje wuporjedźenja najlušo

R. Paul Gräfe

wuporjedźerja **w Kamjencu**

blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Nawěšćki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Krajnostawska banka

něhdušcho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

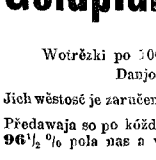

w Budyšinje

Założena w lěće 1844

Pod rukowanjom wšěch stawow Sakskeje Horaj. Łužicy

Filialki we:

Drježdźanach a Žitawje

K zapołożenju kapitala poručamy naše **syrotam wěste**

8% Lausitzer Goldpfandbriefe, Reihe XIII

na čistozłotym podłožku

Wotrěžki po 100.—, 500.—, 1000.—, 2000.—, złotych hriwnach

Danjowe *termije* 30. junija a 31. decembra

Jich wěstosć je zaručena z čistozłotymi hypothekami na Sakskich ležownosćach

Předawaja so po kóždočasnym Drježdźanskim burzowym kursu, tukhwilnje **96 1/2 %** pola nas a wšěch druhich bankow, bankownikow, nalutowarjnow a žirowych pokładnjow

Krajnostawska banka

něhdušcha Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

Nowe

serbske spěwarske

su hotowe!

a so wot nětka

w Smolerjec knihafni w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4 předawaja

Płaća

2.— 4.50 5.— 6.— 8.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Mamy tež wulki wubjerk němskich spěwarskich

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam ćělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbia so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys z hdys wozjewia.

Čisło (Nr.) 82 — Budyšin — Pondźelu, 7. haprileje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Njejednota politiskich stronow wo nowych dawkach.

Knježerstwowe strony w němskim žiwjenju su wuče kompromisowy plan přichwalowali, kotryž wo nowych dawkowych wěcach žo njemóža dojednać. Wrěni konflikt w němskim knježerstwje je dla **piwowego dawka** nastał. Wjetšina ministrowych je sa to, so by žo piwowy dawk wo 75 prozentow powješił. Bayerscy sapódłanzy pak su přichipowědźili, so na žadyn pad njebudźa piwowy dawkej w tej wulkiej přichłoskowacej. Přichłuskujuskniej žiwojeje frakzije, němšenemu pósłsemu ministrej Schätzelej, žu poručeli, so dyrbi w ministerstwje kabinettu pscheciwo wjetšemu piwowemu dawkej **je wjchej rasnosću protestowarj.**

Srjedźenje němskeho kanzlera dr. Brüninga, so by mohli **tym rozpuskcić,** hdy by so trěbnym dawkam pscheciwili, bayerskich sapódłanzow njesahrajchi. Wo žobotnistnym pohodźenju dawkoweho wubjerka je sastupjeł bayerske ludowe strony, dr. Horlacher, płomjenitu rěcź nět. W njej praji, so móže němski kanzler hišcze se fyzlnimi finkami hrimacj, bayerska ludowa strona budźe so tola pscheciwo wjetšemu piwowemu dawkej wobarać. Wona žo sadawdže kóždemu powješenju piwowego dawka pisches nětcźišku mjeru pscheciwja. Horlacher wo to pokaza, so žo cźi myla, kotryj mjenja, so jenož 17. sapódłanzow bayerskeje ludoweje strony pscheduhi piwowemu dawka wotwokaže. Też 34 druhich, w Bayerskej wusebnich sapódłanzow njebudźe žo kondźicź, że wjchej rosdźenjenosću pscheciwo wotmyślenju napscheciwo stupicź, kanzlerowu lubej piwo podróžicź, pschetož hewak bychu mohli pola swojich wulwolerjow módrey dźiw dočakać. Horlacher žo na nich f napominanjom wobrocźi, so njebychu fabyli, schtož žu bayerskemu ludej winowacźi. Bayerska 90 prozentnow piwa, kotrež žo w njej wari, žama pschetrjebuje. Zyły wunoscki piwowego dawka žo na 700 milijonow hriwnow wobliča. Bayerska 28 prozentow piwowego dawka njeje. Potajkim by f cźežow na Bayersku je 700 milijonow hriwnow wschо hromadże 175 milijonow padło. Dźeł bayerskeho ludu w němskim wobyhlerstwu pak jenož 11 prozentow wučinja. Tymle 11 prozentam by žo po prawdźe jenož 76 milijonow hriwnow žmełko napołožiło. Wožebity dawk, kotryž chcedźa f piwowym dawkom na Bayersku rosdźelicź, pak by 175 milijonow wučinił. Hdyž žo pomyšli, so Bayerska žamknjeny dawkowy jenož 178 milijonow hriwnow płaći, je f teho widźecź, kak wulka dawkowa cźeža by žo Bayerskej f powješchenjom piwowego dawka nawalila.

„Warnujemy", dr. Horlacher praji, „pšched tutym rubježnym cźahom f pokinjenje Němskeje. Bayerska njebudźe sa zbytnu Němšku krwawicź. Hišcze raz dyrbi žo wospjetowacź: **Sa Bayersku njeje piwo njetrěbna zbroha,** wono je nawopak sakładny podźěł žiwjenja tamnischeho wobydlerstwa."

Bayerska ludowa strona je swojim pscheciwjenjom pschecziwo powješchenju piwowego dawka na žane waschnje žama njeteji. Němskonacionalni a hospodarźicka strona ju podpěraju, a w dawkowym wubjerku je žo samo sozialdemokratiski rěcznik Król wusnał, so je Horlacherowa rěcź na jeho pschecźelow fylny facźišchcź cźinił, dokelž žo jeho strona hišcze njeje na powješchenej piwowy dawk twjerdże swjasała.

Parižska policija wěri, zo su bolšewikojo Kutjepowa wotwjedli.

Parižiti policajiti prefekt Chiappe je w Parižiskej nětschcźanskej radźe wo naležnosćeji ruskeho emigrantskeho generala Kutjepowa porěcźał. Na tym, so žu ruzy kommunistojo po pschikazni ruskeho knježerstwa jeho w Pariju wumozowali, f automobilom k franzowskemu połnóžnemu brjohej a wot tam na jemu ruski łódź dowjedli, njeje dwělowacź. W tu chwilu pak hischcze dopokazane njeje, so je ruske półkanzlerstwo w Pariju f tej wězu nješchto cźinicź mělo.

Dale prefekt praji, so je žo zusobniska policija w Pariju jara poštplnika, dokelž žo njehodźi, so wukrajenjo nješ žobu w kraju franzowskeje republiki swoje swady wuruna ju.

Nučene dźělo w lěsowych strouach.

30 000 **drjewarjow dyze f bolschewikiskeje Ruskeje wuczahnyc.**

Kaž žo f Moskwy powě, je 30 000 dźěłacźerjow, kotrež w stronach Archangelska a Wiatki w knježerstwowych lěsach dźěłaju, dźěło složiło a pyta f Ruskeje wuczahnyc. Dokelž je f tym wulkos ruskeho drjewa do wscźerowe Europy wohroženy, je knježerstwo wobłamkło, we tutych stronach nučene dźěło zawjesć a na taste waschnje dźěłacźerjow nuzowacź, so bychu sami wostali. Knježerstwo žo nadźija, so budźe tak drjewo dale wuwjesnyć móc. Dźěłacźerjo tohodla f kěžnemu dźěła cźekaju, dokelž po zawjedźenju zyrobnych kharikow tutoho zyroby njedostawaju, so bychu žo mohli sežiwicź.

Tež Kasanski kathedralu w Leningradu do muzeja bjesbóžnych pschetworili.

Kaž žo f Moskwy powě, žu swjatki bjesbóžnych we Leningradu namjet sapodali, so by žo zkawna Kasanska kathedrala (zyrkej) pschi Newskim prospekcu samka a žo, kaž Isaakka kathedrala, do muzeja pschetworiła.. Knježerstwo wěsce namjet swjatka bjesbóžnych potwierdźi. Kasanska kathedrala pschedy mjes ludom wulku nahladnosć wuživasche.

Zběžkowe znamjenja w Indiskej.

Shromadźizna, kotraž je so pjatk pod pschedsydstwom měschcźanoshy Sengupty **w Kalkuze** wotměła, je wobsamknjenje pschijała, f kotrymž so dźełacźerske organisazije namolwjeja, so bychu generalny strajk pschihotowale.

S Bombaya je do Londona powěź dóschła, so je 2000 dźěłacźerjow, wobeže żelezniarjow, spytało, Bombayske dwórnischcźo wobkładźicź. Srasżychu do policije, kotraž swoje revolwry **wuzywasche.** Někotři dźěłacźerjo so cźežko sranichu, wulka liczba lohko.

Njeměry psched Bombayskim dwórnischcźom su sapoczął ludowheho sapowědženja poštluschnosće popěschicze. Sobotu je so wulka shromadźizna żelezniarjow pod hołym njebjom wotměła. W njej wobsamknychu, **żelezniku słužbu snjemóžnicź.** Strajkowarjam je so poruczało, so bychu so na kolije lehnyli, so bychu cźahi **nuzowane** byle, sastacź. Mnozy su to, so by nětdże 7000 dobrowólnikow pschi sapowědženju poštluschnosće na żelezniach wobdźeli.

*

Gandhi je do Daudi dóschoł, hdźež niedźelu ludowu njepoštluschnosć pscheciwo jendźelskim wuschnoscam f tym sapoczežnje, so budże pschi mórkim brjohu niedźiwajo na jakoi wo statnym żelownym monopolu žam žel hotowacź. Sobom je do Daudi wotpółsanstwo nowosakoženeje autrewoluzionarneje strony dóschło, kotraž chze Gandhia pohmocź, so by swoju wójnu pscheciwo dawkam wostorcźił, za to pak wojowanje pscheciwo kastowemu duchej sapoczał.

Pjatk je so Gandhi **w** rosrěczenju f dopisowarjom Londonskeho „Daily Telegrapha" wo samerach swojeho hibanja wuprajił, S dotalnym wuspěchom hibanja je wón zyle spokojom. Sselowny strajk chze wón tohodla wotstronicź, dokelž so f tutym krótkom hibanje najtóžo rosschkerja. Po żelownym dawku so wón do wojowanja pscheciwo napitkam a pohłuschadam da. Na prascheje, schto so stanje, hdyž jeho a druhich wjednikow hibanja sa njewotwinowatosć sjimaju, Gandhi so smějizy wotmołwi, so to nicźo njewuczini. Jeho hibanje sa njewotwinowatosć je wot 1919 twjerdże sakótwjene a wschudże sahorjene podpjeranje namakaje.

Sakska knježerstwowa krisa.

Demokratiski knježerstwowy programm dostawschi je frakzija němskeje ludoweje strony w sakskim žiwnje wobstarscheho, f demokratiskej stronu ertnje jednaja, politiske poboje je dale rosšafnicź. Jednanje ma žo dźenża sapocźacź. Powěda žo, so chzedźa něhdyschcźeho němskeho ministra Hälsa za ministerskeho presidenta kwalizišeho knježerstwa demokratow, sozialdemokratow a němskonacionalneje strony wuwjesnicź.

Namjetaj němskeje ludoweje strony.

W sakskim žiwnje je frakzija němskeje ludoweje strony žadowazej namjetaj sapódłanzow Voigta a dr. Hickmanna spodoba:

1. Towarstwo němskeje żeleznizy je žebi wotmyślilo, we wobłahu Drježdźanskeje żeleznskeje direkzije najpryzdy 1500 dźěłacźerjow a pódła teho někotre sta dźěłacźerjow w żeleznskich dźěłarnjach se słužby puschcźes. Dźěło je so dźěła hižo wupowědźiło. Dale je wotmyślene, żeleznske dźěłarnje w Drježdźanach-Bjedrichowstim mjeršcź zyle zaniknuc. S tymle naprawami bychu so hižo bjes tahu dosć srudne wobstejnosće na dźěłowych wikach w Sakskej hischcze dale pohubjerischcze. Tohodla namjetujemy, knježerstwo namolwicź, so by pola němskeho knježerstwa a pola pschedsydstwa towarstwa němskeje żeleznizy na to sturowało, so žo żeleznski personal w sakskim wobłahu se słužby njepuschcźi, a so žo wupowědźenje słužby, kotrež je žo hižo stało, njewuwjedże, a so žo dźěło w dźěłarnjach w Drježdźanach-Biedrichowskim mjeršcź njesastaji.

2. 26. a 27. měrza je Drježdźanske wuczerske towarstwo w mětnoscźach Drježdźanskich schulow zjawne starschitske shromadźizny wotmě. Sarjadowarjam je widźomnje we prěnim rjedźe wo to zchto, psched pschitomnymi ke wobsehnjenju woprawnjenych stejischczo Drježdźanskeho wuczerskeho towarstwa **k wotpokazanju** nabožeńskeje wuczby by sakticcź a k wotpowědženju nabožeńskeje wuczby namolwicź. Namjetujemy, so chzyło by wobsamknycź, knježerstwo namolwicź, so by so naprawy cźiniło, so žo takie shromadźizny njebychu pschichodnje w schulskich městnoscźach wotbyrać.

Wozjewjenje kreścanskich starschi.

W zhlnje wophtanej shromadźisnje kschesćijanskich starschich ludowych schulow w Drježdźanach je žo jenomyślnje wobsamknjenje pschijało, w kotrymž žo praji:

Na podstoku njesamolwiteho stejischcza wubjerka za ludowu dźěłanosć w němskim žiwnje se 7. měrza 1930 nuchzemy dale na wuprawjenje sakskich schulskich wobstejnosćow cźakacź. Może žo f zyła wo pschekhodnym schulskim zakonju rěcźecź, kotryž w Sakskej hižo 10 lět wobstejí? Na malu njekschesćijanska mjenischinu stat bóle dźiwa, dyli na satkóčzan wjetschinu kschesćijanskich starschich, kotrež žu spósnali, so może jenož w kschesćijanskej wěrje wocźehnjena mkohdźina w pschichodze za lud se zohnowanjom byćź. To pak móżemy jenož dopokasacź, hdyž nam stat słónczne nasche prawo da, mjenujcź kschesćijanske schule f kschesćijanskimi wuczerjemi. Praschamy žo tohodla knježerstwo, hacź je dale swólniwe, evangelske wjetschinje Sakskeje evangelske schule sadjerjećź a f tym nasche stat fakhowage a natwarjaze dźěło wusamknycź?

Zelena fronta so podarmo prócuje srědki za raněi programm rozdźělić.

Barlinske nowiny pischu, so žu katarske nacźolne organisazije f presidentom raněhonemšeje katarskeje komory psched někotrymi dnjemi rosrěczenja wo rosdźělenju srědkow f raněheho programma měre. Pschi rosrěczenju žu žo jednacźe wulkoleżownoscźerjow a jedyn burski sastupjeř wobdźělili. Pschedsydstwo je wjednik seleneje fronty, dr. Brandis, měr. Pschecźiwo hłosčej jenicźkeho burca žu wobsamknyli, pschiprawny swjatk f rosdźělenju srědkow sakoničź. Wésty f Zitzewitz je jeho wjednistwo pschewzał. Prascha žo, schto budże němske knježerstwo a pruske statne knježerstwo pscheciwo tajkim prózowanjam cźinicź.

Katarjo swoje statoki wopuščeja.

W pónjedźenim cźahu su někotři katarjo f Jnsterburgskeho wokrjeża w raněhej Němskej žwoi statok wopuschcźili, dokelž njemóžachu žaneho wupuca że swojeho sadwělneho połoženja namakacź. Ssu to někotři kubleřo, jedyn sabybłak a někotři žiwnoscźerjo.

Šulski strajk w Neukölinu pola Barlina.

W Neukölinje pola Barlina dźeći kommunistiskich starschich do schule njechodźa. W schuli na Lessinskej dróży 25 prozentow wschěch dźeći strajkuje, w 31. gmejnskej schuli na Rüttlifej dróży 32 prozentow a w 32. schuli, laborunja w Rüttlifej dróży leżazej, žamo 50 prozentow. W napodźlědk mjenowanej schuli je žedna rjadowna zyle kommunistiska, a prěnja rjadowna ma tak mjenowane „wojowaniske wjednistwo". S tuteje rjadownje je tež schulski strajk wuschoł. Policajiske straże sašo psched schulemi stejachu.

Sakska knježerstwowa krisa.

Demokratiski knježerstwowy programm dostawschi je frakzija němskeje ludoweje strony w sakskim žiwnje wobstarscheho, f demokratiskej stronu ertnje jednaja, politiske poboje je dale rosšafnicź. Jednanje ma žo dźenża sapocźacź. Powěda žo, so chzedźa něhdyschcźeho němskeho ministra Hälsa za ministerskeho presidenta kwalizišeho knježerstwa demokratow, sozialdemokratow a němskonacionalneje strony wuwjesnicź.

Namjetaj němskeje ludoweje strony.

W sakskim žiwnje je frakzija němskeje ludoweje strony žadowazej namjetaj sapódłanzow Voigta a dr. Hickmanna spodoba:

1. Towarstwo němskeje żeleznizy je žebi wotmyślilo, we wobłahu Drježdźanskeje żeleznskeje direkzije najpryzdy 1500 dźěłacźerjow a pódła teho někotre sta dźěłacźerjow w żeleznskich dźěłarnjach se słužby puschcźes. Dźěło je so dźěła hižo wupowědźiło. Dale je wotmyślene, żeleznske dźěłarnje w Drježdźanach-Bjedrichowstim mjeršcź zyle zaniknuc. S tymle naprawami bychu so hižo bjes tahu dosć srudne wobstejnosće na dźěłowych wikach w Sakskej hischcze dale pohubjerischcze. Tohodla namjetujemy, knježerstwo namolwicź, so by so naprawy cźiniło, so žo takie shromadźizny njebychu pschichodnje w schulskich městnoscźach wotbyrać.

2. 26. a 27. měrza je Drježdźanske wuczerske towarstwo w mětnoscźach Drježdźanskich schulow zjawne starschitske shromadźizny wotmě. Sarjadowarjam je widźomnje we prěnim rjedźe wo to zchto, psched pschitomnymi ke wobsehnjenju woprawnjenych stejischczo Drježdźanskeho wuczerskeho towarstwa **k wotpokazanju** nabožeńskeje wuczby by sakticcź a k wotpowědženju nabožeńskeje wuczby namolwicź. Namjetujemy, so chzyło by wobsamknycź, knježerstwo namolwicź, so by so naprawy cźiniło, so žo takie shromadźizny njebychu pschichodnje w schulskich městnoscźach wotbyrać.

Gandhi k morju došoł.

Gandhi je njedźelu rano se swojimi pśichwiśiwarjeni pola Dandia knjezeŕiwowy żelowy monopol krawił a sapowjeŕał, ł mórśeńe wody żel kotowaś. Policija njebě pśichilimna. Też na druźich mśeśnach ju poczeli żel kotowaś. Wo połwóśeśi ł Bombaya ju njedźelu dopołdnja hižo 95 ludźi sajeli, mjez nimi 55 dla pśitajeńego pśeśiwjenja żelowemu monopola. W Ahmedabadu je ju 50 holzow sapowjedźiło, jendźelśiu khorhoj frowiś a nacionalnu hymnu spiwaś.

W swišu se sraźenjom strajkowazych żelesnicarjow do policistow w Bombaju je zhromadźiny żelesnicarjow wobsamknuło, so hibanju pakowaneho pśiźeŕiwjenja pśihsamknuś. Żelesniśiki wobkhad je normalny. Pśisidenta żelesniśkich towaŕstwow a druźe wodźaze wobsuźby hibanja pśihcitajeńcow su sajeli. Straikowarjo su so pśichi żelesnicy bliźko Bombaya zhromadźili a do tam pósłanych policistow kamjenje njetali. Policija je katrachenju rśekeśe. Posput strajkowarjow, żelesnicu saraśeś a na tajke waśnje wobkhad sastaśiś, njeje so poradźił.

Gandhiowego żyna sajeli.

Sdobom ł Gandhiowym pśichiwoŕoźenju pśiźeŕiwjenja pśiźeŕiwo wyśehnosećam su do Bombaya powześe wo wótrśichim sakroćenju policije doschle. Někotrych spjeźerych, njes nimi Gandhiowego żyna, Rawdasa Gandhja, a jeneho ł Gandhiowych nawjedowazych pśihnišaŕowjow, Manaklila Rothaxia, su sajeli.

Ze Serbow

W Budyšćinje, 7. hapreleje 1930.

— **Wo mjedrje.** Schlleńa je ponałku na rjane stupała. S wjeźera pśichłaźeja nowe nižiny, ale śyrna wyśehna nad dalkorańśej Europu śim wobara, ło nad naśimi śrowami wupśeśiwośtwa. Najśerje w połnozy nimo poćahnu. S Azorskich kupow je pśichład noweje wyśehny śpóśnaś. Nasche wjedro smje pśeco pśikheze trochu wiśaty ras, ale ł dobom trochu wosćopli. — Suttje wutorn khłoda śiśnjeśo 5,22 h. a ło khowa rano 6,44 h. Wótśaćk khłoda śiśnjeśo 12,15 hodź. a khowa ło rano 3,56 hodź. — Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer w nozy +5. Wuhlady na ćuche wjedro.

Peticija wo zawiedźenje serbskeje obligatoriskeje nauki w ludowych šulach

je ło sandźeny tydźeń w pruhowańskim wubjerku sakiśkeho śejma pruhowała. Pśichiśtuchnuty němśkeje ludoweje strony ło pśiśerźiwo sawjedźenju serbskeje ludoweje schule wuprajichu. Prajachu, ło ło po sakasanju zuła rěć, kaśaj je serbska, wjehodźi jako obligatoriska sawjeśa a nejśachu hišće wiśehcale druhe hole wurěcże. Serbski sapósłanc Schpitank wjedźeśe wiśhe wusćajenja, kotrej ło zdanju serbskeho luda cźinjachu, wotpokasacj a dozpi, ło ło petizija knjezeŕstwu na wědomje da. Někto budźe trjeba, hišćeze w połnym śejmje dopokasaś, so nětcźišći pśicheńódny schuliki sakoń posćajenja § 113 němśkeje wustawy njemóże dopjelniś.

*

— **Wobkhadnej snjeśoženi.** Sobotu popołdnju w 4. hodźinje na khćišńiśkeju Dźiećodźańśkeje a Schlebeńśkeje dróhi podawaczeliki automobil pśichi wujeźdźenju do wośobneho automobila, kiž tam śećiśeśe, śrały a jón thźeo wobśhkodźi. — Dale w śedmej hodźinje na khćišńiśkeju Dźiećodźańśkeje a Rjeźańśkeju dróhi kóń jeneho tudomneho rěmiśkeho miśchera, kiž bźśeśe do tśišćikeho wosa łapśeśeńcy a kotrohoż mźeśeśe rěmiśki pomocnik na wotcźu, pódny, dokeĺ jemu pohonjeś najśpśeśnišeho zahrabnuto pśeśes swadowaze dróhowe khćišńiśkeju bźjeźeś da. Spodźiwnje so konjeś niczo njeśta, ale wok wosa so wobś woji wotkemiśchtej. Nězniśti pomocnik so dla swojeho njeroźumneho jěźdźenja wyśhnośći wośjewi.

Zawrjene časy.

Dźiwajo na bliśki jutrowny śwjedźeń polizajśki hamt na postajenja wo sawrjenych cźasach dopomina:

1. Reje na śjawnych měśtach, w privatnych domach abo w měśniośćach sawrjenych towaŕstwow su Bokmonćku (Palmaranum), Cźićhi pjatk a sobotu pśeś jutrownicźku sakasane. Wuwjaźne pśihśiwolenja njejsu dowolene.
2. Hudźbne poćitśenja a druhe sajeźelenja, kiž su je ropotom sjednoćene, su na sjawnych měśtnach Cźićhi pjatk a sobotu pśeś jutrownicźku tak daloko wobmjesowane, so śmě so jenož khutna hudźba poćitśeć.
3. Dźiwadkowe a kinematografiske pśedstajenja śmědźa so Cźićhi pjatk a sobotu pśeś jutrownicźku jenoź wotměwaś, hdyž su pśedstajenja po khutnosći dnja složene. Pśedwjeśorske ẑorty, tryski, rewije, wjeśelohry a operety njeje dowolene.

Sawrjeny cźaś sapoćnje so ẑo pady pod 1 mjenowane Bokmonćku a Cźićhi pjatk w 1 hodź., sobotu pśeś jutrownicźku w 24 hodź., w padach pod 2 a 3 w 6 hodź. Wónjeśnjenjeś so ẑo we wšećišćich padach w 24 hodźinach.

*

— **Sujata a statnemu rěcźnišćiwu pśiśepadata.** Tudomne kriminalne wotdźělenje ẑaja 6. hapreleje 28 ltnu, tudy bydźaca nětkuśiše pirźenjuja dla wobśchadźenja a wumóźowanja. Wona je so hižom lěta dołho ł starśišim mužom bliźiła, kotrejž je wona, jako bźeh so ł njej nośadźowali, pośdźišćo njewěrnje wudawała, so jeju wobśhad njeje bjes śćěhowkow wóstał, a so je tohodla Lěaŕiku pomoz trjebała. Tajśich mužow je wośjeś na najnjebaśiśiwe waśnje wukłukała. 500 haćź 1000 hriwnow, kiž je doślała, njebźeśe nicźo ẑaduego. Pśichi traśhonośći tuteje wośoby, kotraž wudawa, so je jeje ludy, kotrehoż su tehorunja sajeli, ju k temu nawabił, ẑo dalśiej śchkodowali, kotrejž njejena so na pśeśeće tajne dźerża, wyśha, so bychu ło na kriminalnym wotdźělenju w Budyśchinje samolwili.

— **Paduśchiwo.** Kradnyć je nětćtó 3. hapreleje 1930 dopołdnja ł jeneho diwora Kósorskeje wótśi muźaze ẑešne koło znamki „Prokop“ cźo. 0528. Koło mźeśeśe brune khośina ł běłej pśednjej wodźiśkowej rokli, njemźeśeśe ẑaneju błótoweju śchłitakow, mźeśeśe pak ẑołte śwjena ł cźornymi śmužkami, mujeźdźewaśke wodźiło ł cźerwjenymaj gumijowymaj pśihimadkomaj, ẑamobéh, cźerwjenej gumijowej wobrućźi. — Wo wośonne śpźelenja proźy kriminalne wotdźělenje w Budyśchinje.

— **Kradžu!** Padušchi ẑěźonych kołow ẑaźo dźiśaju. Padušćiwa ẑěźonych kołow, kiž so wot diweju njedźeli sem kopja, pohnuwaja Budyśke kriminalne wotdźělenje, wobźeźerjow ẑěźonych kołow na to pokasaceź, so w mźeśe „Wjeźialśi“ dźśa, kiž do twarjenjowych pinzow łaźy a tam samujene abo śwobodnje śtoiśe ẑěźone kola kradnje. — Ale tež hewak ma so na kóła, kiž so pśichi wobharanjach na dróhy abo we wołkłaśach bjes dohlada śtejo wośtaja, njeśpśichśtawaźy kedźbowaceź, dokeĺ po naśhonjenju padušchi ẑěźonych kołow błitko twarjenjowych wyśhnośćow abo wobśhadow pśicheźwuja a tam śtradźu na pśichódnu śkadnośćź ke kradnjenju cźakaju. — Kriminalne wotdźělenje proźy tež śjawnosć ẑe śwódźśko. Wobźehje pak proźy, so by ło jemu ẑožełiło, hdy a kóźe zuśe wośoby w pinzach nadeńdźechu abo wobśtedźowachu abo hdźeź podhladnych ludźi ł ẑśonymi kólami widźachu.

— **Saźo ẑednej kole kradnjenej.** Njedźelu 6. hapreleje wjećor w śedmej hodźinje kradnychu na tudomnym Mjaśowym torhośćcu wujeźdźowaśke ẑěźone koło, kiž mźeśeśe cźorne khośina je ẑoźymi śmužkami, tohorunja błótośchkitakaj, ẑołte śwjena ł cźornymaj śmužkomaj, wujeźdźowaśke wodźiło ł cźerwjenymaj gumijowymaj pśihimadkowaj, dwojoźmcźnym śwónćkom, ruczńym śpinadkom ł pjerom, ẑamobéh N. S. A., pśedku cźerwjenu, ẑadny śchéru gumijowu wobrućź mjenowu tafliczku „Seidel u. Neumann“. — Ssobotu 5. hapreleje wot 6 haćź ⅛8 hodźin wjećor kradnychu ł tuteje na Mołtkowej dróśy muźśe ẑěźone koło dźowaŕśke, kiž mźeśeśe cźorne khośina śe śtotymi, śamśne śwjena a błótośchkitakaj, błudowymi pśchestajomne wodźidło ł cźerwjenymaj gumijowymaj pśihimadkomaj, triholaty śwónćeź, Komeźit ześerej gumijowej wobrućźu, Torpedośku lat khośinach bźśeśe emajla ẑěźeru śwotpadana. — Zowne śpźelenja proźy kriminalne wotdźělenje w Budyśchinje.

— **Sawrjeny puć.** Sjawny puć ł Khośebuzu niźy je dla wuśyśowanja wot 7. hapreleje ẑa do 20. hapreleje 1930 ẑa wśchitkon wobkhad sawrjeny, khad pokaźuje ẑo na pódlańśe puće.

— **Sawrjeny puć.** Sjawny puć ł Trjebeźicy ze Rumorz je dla wuśyśowanja na Pomoŕśkich honach wot 9 haćź 16. hapreleje sawrjeny. Jśony wobkhad pokaźuje ẑo na Wadeźy a Walwicy.

S **Lětonja.** Ssobotu rano wokoło ⅛8 hodź. je pśiśeł autobuś, ẑako do Budyśchina ẑěźeśe, nětko 100 mjez pśiśed tudomnym Dietrichez hośpeźcznom do pśiśeźeńcow ẑół. Pśichrom bźśeśe hakle wusćehany a ze tośtem metr hłuboki. Luźźo w autobusu ẑo pśichi śe Luźelubje pśichećhaźeću, někotśi ẑo khćeźo wobźedyn muś ł Porschitz źebi nohu wuwiny. Swi bikow wuśyśowachu ẑo ẑóźeźa ẑeźa a ẑo rosbiśchiśeźe śnaźe, śchto je hyło ł pśichićinu, so je a ze ẑe ẑyło po prawym boku ẑeź, nadobo do pśiśerwa ẑeź.

S **Budyśchinka.** Wćzera bźchu w naśchej śchule cźeśne dźeśa śchuliśich hołzow wot śchtwórteho hacź do wośmeho ćetnika wupokoźene. Hołzy ẑu w bźhu śaźdźowaceho ława wśchelakore dźśka śhotowśe. Wuśtajeńa ẑu dźśeśe wo tym, so ẑu hyło mnoho nawukśe a so ẑu samźa ẑeźa wuśtojnje trjebacź. Wulki dźaź kluśhe tuźeźni Mśeśa, kiž hołzy ł wulkej źwéru a wuśtojnośćźu wuwuchowa. — 1. hapreleje śaśtupichu do naśheje śchule śchtyrjo hołzy a śchtyri hołzy. Schuliśki wjednik maćerze a dźśeźi ł cźeśnej narěcźu powita, dźśeźom wśhelake cźane wobrazy pokaźowaśke, źim powdaśke, śchto budźa wścho w śchuli nawuknyć a napośledk kóźde dźśeźo ł dutku wobźeri. Naśheju śchulu woptyźuja nětko ẑydomnacźe a w druhej wośoźe aśchtyrjoźi dźśeźi. Kóźda rjadowmja ma śchtyri cźeśne. Je na cźaśu, so by ẑo hiśchźe jena śchuliśka śtuna naśtaraca mohła, so by teź naśha śchula śakońźku liśźu wućowanych hiśchźi hodźin ẑośtaca mohła a so by ẑo druha rjadowmja dźśeźicź mohła, kiž ma njeśakońźku wułku liśu ẑu dźśeźi. — Wćzera popołdnju po némśkich kemśchenach wotmě ẑo w naśchej zyrkwi wośadna śhromadźizna. Knjez farać Handrik-Worśchiśki śhźeźi wośadnym ẑo na nowe śerbśke śpźewańe wuśchśea rośkoź dale, cźehoż ẑu so dyrbjałe nowe wudaci a cźehoła bě muśne, ẑeno porjedźicź a połépśchicź. Wośadni bźchu ła to, so so nowe po cźaśu śawjedu. Zyrkwinśkemu pśedśtejśeźerjeźu ẑu pśchewośtaji, dalśhe śarjadowaceź. Dale ẑo we cźeśne, ẑo maja ẑo wśchelake śchkody na zyrkwinym truśenju wotśtronicź. Zyrkwinśke pśchedśtejśeźerjeźtwo budźe wěź rospominaceź a dalśhe kroczele w tutej naźeźnośći cźiniceź.

S **Wósporka.** Tudomne tśeźzowśke towaŕśtwo wuśjadnu generalnu śhromadźiźnu. Po wotewrjeńu śhromadźiźny śpominaśhe tśeźzowźki inźpektor Grecźel na źemrśtneho tśeźzowśkeho bratra pśichekupza Claußa a ẑu cźeśćeźi ẑo śhromadźiźna ł měśtnom pośbźhu. Jemu dypk ẑnjoweho porjada bźśeśe wotmyślene pśichemjeźiny programa tśeźniśkeho ẑwjedźenja. Pśicheźiźwo 5 ẑłostrow ẑo śtónćnje wobśamknuły, so ma ẑo tśeźniśći ẑwjedźeń létśa prěni dźeń ẑwjatkow sapoćeceź. Wobnjoźitoź wobpali ẑo wutoru po ẑwjatkach.

S **Wósporka.** Zentralny ẑwjazk dźeźaceźśich wuśkłanow a wudowow Němśkeje bźśeśe na 30. měrźa k powuźaceźej śhromadźiźnje we „Złotej Hwěźdźe“ pśicheźwośtaź, kiž bźśeśe derje wophiana. Wobźeźeźny wjednik Hermann Hrćeźśe we śamźach a wuwiźu zentralneho ẑwjazka wuźa

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

81] (Pokraczowanje.)

To wiźiśch, waju ẑbožo wuźo za nuje ujeje. Teź ł bruheje pśicheźiny niź, kiž ẑym ẑebi na kónź ẑśeźeźał. Mje wośa mjenuju Thanatos (ẑmjerć). Moje ẑśonge je śaśchło, mój wjećor ẑo bliźi. S druhimi śkowani, dyrbju wumrěcź, carijśime.

Njeje hódno, wjeśe wo tom rěcźeź. Dyrbjeśhe tomule końcźej dóńcź. Tigellinus je nade mnu dobył, ako po prawom teź niź. Jenoź moje dobyźa ẑu ẑo śtónćite! Ja ẑym źiwy hył, kaź ẑym cźyłł, a wumru, kaź ẑo mi śeźiźe.

Że-li duścha něśchto druhe kaź Pyrrhon měni, to poleźi moja w podobje mjetele pśches ozean k wamaj, abo pośẑhuje ẑo po wěrje Egiptowźanow jako śchkrahoł na waśheźi tśeźe.

Hinak njemóźu pśchinieź!“

Petronius njebě ẑo imył. Dwaj dujej pośdźišćo pókła jemu młody Nerva, kiž bě jemu pśheźo pśchikhźeny hył, ẑwoźeho wupuśchćeźeneho ł powźeźemi wot kźóźeśkeho diwora.

Nałaźtra wjećor bźjo mźeśeśe centurio Petroniźej pśchikaś pśchepodacź, w Cumae dalśhe wobśamknjenja śtaźkowacź, a někotre dny poźdźišćo dyrbjeśhe jemu druhi pokoź śmjertny wuźuź pśchepodacź.

Petronius pokłuchaśhe na wupuśchćeźenćho mźeśeźe a wjeźeźe; potom rjekny:

„Ja dam cźi ẑa twoźeho knjeźa waźu ẑobu a pomoc cźi, so by ẑo jemu ł ẑyźeźe ẑuśhe wośe mnje pódźakował, ẑo je mi śmóźnił, ẑmjertny wuźuź pśchedeńcź.“

A wón ẑo wjeźeźe śaśmja, kaź něchtó, kotremuź je ẑobry napad do mośhow pśchiśchoł, na kotrehoż wuwjedźeźe ẑo hiźo dopśeśka wjeźeźi.

Hiśchźe na ẑamźnem wjećoru wupóśka ẑwojich njeẑowliśkow, ẑo by wśchćh w Cumae pśchebywaźych Augustianow a Augustiankow na ẑwjedźeń pścheproźuł.

Sśkużowniśtwo wośzakowaśke nětchto wośebiteho wot tuteje hośćźny, pśchećoź wón ẑłubi wśchźm, kośtźi ẑeho ẑpokoja, mźta, kondźerjam a njeźeźym pak łohke pokłikstanje. Spźewaźo a hrajeźo na zitereje buchu hiśchźe ẑo cźaśa śchźedźe mytowani, a hdyź bźchu ẑo wśchitke pśchihoty śtake a wón ẑo wukupał, pohyźe ẑo w śahrodźe pod bukom a da Eunice k ẑebi pśchińcź.

Wona pśchiúbźe, bźśa ẑhotowana, ł myrtowymi ẑałoźkami we wośoźach, kraśna ł napohłada kaź Charitka, a hdyź bě ẑo po ẑeho boku pohźynyła, pśchećeźźe Petronius ł porśiami ł łokśo po ẑeje cźole a wobhładowaśke ẑebi ju ł lubowazym wićźkom wumźśłiwowneho śnjaźeźa.

„Eunice“, wón prajeśhe, „wśćh-li śo hiźo daźno ẑana njeźwóźniźa wźazy njeźźby?“

Wona śpohładny ł njebjesmódrymaj wośomaj śmjerom na njeho a wjeśhe śwaha ł hłowu.

„Ja ẑym to tola pśchećo, knjeźe, pśchećo“, śnapjećeźimi.

„To pak śaźdźeźe njeźwćch“, pokraczowaśhe Petronius, „ło tale źila tudy, pola a śtadła a wśchitźy njeźółniźy, kotśij taule wćnźy wija, wot ẑẑenźniśchego ẑu ł twojim ẑwóśtwom?“

Hdyź Eunice tute ẑłowa śaśtyśchła, wotśunu ẑo nadobo trochu wot jeho śtrony pryećź a wopraścha ẑo śnjepokojena:

„Cźehodła mi wo tom wćcźich, knjeźe?“

Potom pśchićźunu ẑo ẑaźo bliźe a śchćroko wotewri wośzi ẑe śtrźeźemi. Bu běta kaź rub, wón pak ẑo naśtajnośći ẑmćkotaśhe a rjekny potom to jeniczke ẑłowo: „Waj!“

Krótke mjeźećźenje śeźźebowaśhe; jenoź ł bukowym liśćom śchukokaśhe ẑebi wćśćk.

Eunice bě tajśa běta, ẑo Petronius wopraźdźe myślećhe, ẑo widźi pścheź ẑobu marmelowu pośtawu.

„Eunice“, ẑźeśhe wón śtónćnje, „rad bych, chyź wećele wumrěcź!“

Tu pohlada hołza ł wutrobujimazym pośmějowom na njeho a śchepny:

„Ja cźe ẑłuśhu, knjeźe!“

S hośćźi, kotśij ł cźśkodami na ẑwjedźeń arbiter elegantiarum khwatazeźi, nichtó na to nijepowyźli, ẑo ma wćc hośćźna bycź ł pośźednim śympośionom. Wśćźanku ẑu ẑo bě Petronius do njemiłośće pśchićhoć, ale wón bě Nerowu njemiłośćź tak cźaśto ze ẑwojej wuśtojnośću śtawił, w pośźednim wokomiku do pśchićhinośće pśchećwećeźeźi, tak ẑo nichtó na wažny śtrach, jemu hrożaźu njećhćeźe.

Zaźne wobliću a wśchćdne ẑjeśtaroźte pośmějowaśhe ł kotrymaź ẑwojich hośćźi witaśhe, dyrbjeśhtej wśchitcy na tutom mćnźenju wobtrućźićź. Teź Eunice, ẑo kótrej ẑe kóźde ẑeho ẑłowo ł oraźeźitym wuśtkowam a kóźde pśchećo ł pśchikaźom, pokaźowaśhe dośpołny mćr na rjaźnem wobliću; jenoź we wećźomaj ẑo hdyź a hdyź ẑźonge ẑaśłabnyły, ẑkoro radośtnje.

Kaź pśchećo pola Petronija, tak bě teź ẑźenśa bźśeśe ẑa hośćźnu ẑźwu. Bźeśadowachu cźile a wćśtnje, a rozmołwa hośpodaźa bě wośźebje kaź śtónćna pruha, ẑenu wěź po druhej wobśtrćwśkule, abo kaź śtrny wćnźk, pod kótrymź ẑwćtki w śahrodźy ẑo kołebaju.

Śkónćnje ẑrunna ẑo wón na ẑwojim ẑrźitkom ẑłonowaśhe trochu a rjekny ł ẑołka:

Dowoźeźe mi pśóźtwu, lubi pśchećeźśeźo, a ja rěcź, ẑo bychćeźe ẑebi bóńcźki, ł kotrychź śeźe ẑ cźeśćej bohow a nowu ẑirowośćź pili, ẑebi jako bar wśće nnje ẑźeźeźe.

W Nonije njebě ẑźe nicźo njeẑwćchćeźneho, pśchi kótrych nach dary wudźeźeź, ale bóńcźi Petronijowe błyśkośćźe tak kraźnje wot śtoła a drohotkow, ẑe běchu jake muźićke ẑźéła rybaŕźiwa mjes nimi, ẑo wobdaŕźeni ł błośkom pśchećo wyśiachu. Někotśi ẑo ẑamo drožachu, dar pśchećeźej, ẑo ẑe tol tale śchćźedrośćź śeźda ẑo jim pśchećhnata.

(Pokraczowanje śćźhuje.)

Wosebje wobstaca. Organisazija steji psched nowymi wulkimi nadawkami. Na kónzu léta 1929 béche w Sakskej 982 mjastnych stupinow z nésdze 50 267 zobustawami. Dale poweca pschecze knjes Höhnel wo sozialnopolitiskim powstaju w gmejnskim parlamenece. Pschednoschkaz na pschihodnjerjow dobry zaczischcz zawostajischtaj. Pschi wótbje pschedsydstwa wuwoli zo za zapósnowarja F. Nagel, za pschedsydnizy mandzelskej Marja Höhnelowa a Herta Zerjesmarjowa, wschitzy we Wósporku.

Z Pančic. Kaž so nam zdźeli, wotmeje so w hoscenu w Pančicach pjatk 11. hapreje zjawna zhromadzizna nacionalno-socialistiskeje němskeje dźělaćerskeje strony. Rěčeć budże murjer Hartwig ze Žitawy wo themje: tamni na kóneu, Hitler při spočatku wo Rownowa so přizamknje.

S **Lasa.** Cžaj so bóle a bóle minje. Hižom je hapreja a dosło wjazy njetraj, so pschidże kraſna mesa a ſ njej t. ſ. župny list „Handrij Seilei“ we Lasu.“ Pilnje ja na njón pschihotujeny. Spěwny wotrjad Lasowskeho wowarſkowa zanje prózy njeluntje, so by pschipowschnicharjam nitko njeby pottscheli. Tež hokoljcy bratrja ſu pschilubili pschijcz. Schtó by to hischcze mohł domach wostacz za kachelenj? Njech ſebi hižom dzensa kóždy swój cžaj tak zarjaduje, zo ma 11. meju ſwobodnu njedźelu, so może dojcz na 1. župny ſlět do Lasa. Zyły ſwjedźenſki porjad, zetrjaj ſo w pschichodnych dnjach w „Serbskich Nowinach“ wozjewi, budźe kraſnje ſestajeny. „Mchtóžkuli ma we Lasu mja, cžeſi abo wowku.. Njech jeju pschi tutej ſkladnosci wopyta a ſebi dóńdże na ſchalku kofeja. Ale wschitzy tam. Tu njech ſebi kóždy wóz pschemyſli, 11. meje pak njech wschitzy pschińdże do Lasa.

S **Lucja.** Nowy wobdźeſer tudomneho knjeſeho dwora knjes Melda ſ Brußowa je dostał dowolene, ſo ſmě dźeſ wjazy, hač ze knjeſnemu dworej ſtuſcha, pobiez dacz. Sčo hižom zapoczeli drjewo puſchczecz. Jena drjewowa firma zo 400 hacz 500 jutrow lěſa pobiez. Tak jara kaž mohło so wobſkarowacz, ſo je rjany lěſ ſwotpuſchczeja, pak ſo na druhej ſtronje wita, ſo ludźo dźeſo dóſtanu a ſo bjeſpotrjebny ſkěro jara pomjeńſchi. Wjele dźěſkonjenkerjerow by nětko abo bórſy wupłacženych (ausgeſteuert) było a tuchu we najwjazy padach dyrbjeli podpjeru ſa khudych dóſacz.

S **Kryńſelez.** Saidźenu ſrjedu wumrě tudomna wupjenſarka Rosina ſwud. Rjekowa rodź. Schołcžij w 79. ſwojeho žiwjenja. Semrěta běſche wo wſzy a wokolinje ſuſowana wobzoba.

S **Jěſora.** Saidźenu wutoru pschińdże cžeſła Gebauer ſe kekeru do kowarńe, ſo by ju nawóſiſcz dał. Dondom jako do kowarńe ſaſtupi, ſlecža jemu ſkuch zahlebja ſelcza do praweho wócžka a jo cžeſto ſrani.

S **Němſkich Jenkez.** Schwórſk popoldnju wokoło 5 hodź. ſa ſo tu njejboże ſ automobilom. Krótko psched Dſjetowko-Ničzanſkej kichjnej dróſy nakładowy automobil Jedlej winowere dźěłarnje w Rychnowje ſ Němſkich Jenkez pschijědźejo do 40 zentimetrow ſyłneje akazije ſaloži. Wjele tóhoro, ſylnym ſrajenju ſo trochu podpiwaty ſchtom wyſoke 3 metry nad jemju wotſemi a padże na automobil. Twarkmany ſchtom pschikry nimale zyły wós ſe ſwojimi ſaloſami. Jako wopraudźity dźiw ſmě ſo mjenowacz, zo jenej ſ tych wobzobow, kiž na wjednitſej ławzy ſedźachu, ſo nicžo njeſta, runjeż ſchtom tſěchu nad wjednitſym ſedokom wotworhny. Nimo wobſchkodźeneho woſa je też wóſa ſchkoda na dobrej moſchinje naſtała. Pschikhadźaju tajko pomhachu ſchtom ſ woſa wotſtronicz.

S **Wětcje Wody.** Pjatk wjeczor dyrbjeſche policija jenoho tudomneho wobydlerja, kiž po dlěſchim picžu w jenym tudomnym hoſcženzu domoj pschijschedſchi ſwe ſwojim bydlenju wſchitko na kruchi roſbi, do ſchitiankſeje ſtuby wotwjeſcz. Dokelž je ſo wón w pjanoſci też na ſwojim wobſedźenſtwje pschepſchimnył, ſměje podawk ja njeſo ſle ſcžěhwi.

S **Kruſchwizy wola Mužakowa.** Wozſebita cžeſcz dosta ſo tudomnemu dołholetnemu gmejnſkemu ſtaroſcze Nikodemej Meiſnerej. Poczeſcženy je 25 lět dołho naſchu gmejnu wobjcž a je w tutym cžaſu roſumił, pschezo ſaſtupny gmejnſ ſaſtupowacz. W mjenje gmejnſkeho pschedſtejerja ſo jemu diplom a cžeſtny dar pschepoda.

S **Mužakowa.** Na leżownoſczi hrabinſkich konjenzow padże 2 klětne dźěrzo jeneho pohonca do hnójnizowoje zajenjom wukhowachu. Tola ſo kórſy na to w żołdku ſnaweho (Sauerſtoff) apparata pak běſche ſa 3 hodźiny wſchitkón ſmjertny ſtrach wotſtronjeny.

Wusudźenja.

Mała khłostańſka komora w Budyſchinje.

6. hapreje 1929 běſche w jeleſnizy ſe Zjeżenja do Budyſchina w jenym wotdźělu muſzi 14 létnu hołzu ſ Budyſchina njepózcžiwje wobcežował. Na Budyſchim dwórſchcžu běſche ruce ſ cžaha ſtocžił a ſo ſhabił. Poſdźiſcho je holza jeho na Krjžorſkej dróſy trjechita a jeho mjeno Zſchieſche ſ Budyſchina. Budyſki hamtſki ſud běſche jeho wuwinował, dokelž jeho winu njeběſche ja pokuje dopokazanu mět. Na powołanje ſtatneho rěcžnika pak wón ſchtwórſk dwaj mježazaj jaſtwa dosta, jenu pak ſo wupruhowanſki cžaſ pschiſtwoli, ſapłacži-li wón 50 hriwnow pjenjeżneje pokuty.

§ **Hamtſki ſud w Stołpaju** běſche łubkerja Arthura Zenkera w Langenwolmsdorfje dla ſſchimbjenja tamniſcheho měſchcjanſkeho Horna k 3 mježazam jaſtwa ſaſudźił. Na powołanje Zenkera a ſtatneho rěcžnika pak powołanſki ſud khłoſtanje na 460 hr. poſtaji a jaſtwowe khłoſtanje ſacžiżny.

Pschiſchiwjenja wobſkorzeny. Wón běſche ſwój hoſcženz pschiſchiwjenja wobſkorzeny. Wón běſche ſwój hoſcženz „Hrodowſku pinzu“ w Budyſchinje ſ inventarom 23. jul. 1929 hoſcženzarjej Pamborej ſe 8000 hriwnow pschedał. Soobupschedaty inventar pak běſche hižo 6. februara 1929 ſa poſcženju Engelhardiſkej piwarni w Barlinje pſchenjſacž dał. Budyſki hamtſki ſud běſche jeho 19. jan. 1930 k 300 hr. pjenjeżneho khłoſtanja ſaſudźił. Na jeho powołanje wotmě ſo psched małej khłoſtanſkej komoru nowe jednanje, kiž pak ſo dla dalſcheho pſchepyttowanja na njewěſty cžaſ wotſtorcži.

Pschihażny ſud w Budyſchinje.

§ W nozy k 25. novembrej 1929 běſche ſo w Małych Radměrjach **młyn wotpalił.** Měſcžićel młyna, młynk a pjekař Max G a ſt, běſche wobſkorzeny, ſo je młyn ſapalił. Jemu je ſo hižo raz w lěcze 1915 młyn w Grimmaſkej wokolinje wotpalił. Tehdy pak jeho njemóžachu ſaſudźicz, dokelž njeběſche ſa jeho ſawinowanje doſcž dopokazow. Wón běſche młyn ſaſo natwarił a pschedał. Se ſbytkom wo 17 000 hr. běſche młyn ſwojeje pſchichodneje maczerje w Małych Radměrcžach kupił. Swoprědka je měł dobry wobkhod, poſdźiſcho pak je ſ 12 000 hr. ſchkodował a je dyrbjał na młynje wotpeczowazy ſbytk kupneho pjenjeża ſwojej pſchichodnej maczeri nahódnoſcžicz. Wopalna kaſa na młynje wunjeſe 30 000 hr., ſwój inventar a mobiliar měſcžeſche Gaſt ſe 40 000 hr. ſawěſczeny. Pſchi pſchepyttowanju wohnja ſwěſcžachu, ſo je Gaſt zyły, njedźelu młynaz hicž dał, donjż njeje woheń wudyrił. Na Lubińſkim hamtſkim ſwónitwje je ſo Gaſt wuſnał, ſo je młynej tak dołho hicž dał, ſo by wała horza ſdźěłała a woheń wudyrił, ſo by wón ſawěſczeńſki pjenjes dóſtał. Ssud jeho na to k 1 létu khłoſtańſke ſaſudźi a jemu cžeſtne prawa na 2 lěcze wotrjekny.

Z Łužicy.

* S **Motydła.** Naſtarſchi ruczny tkalz Hornjeje Łužiji pjeca nijze 92 létny Hermann Schmidt we Walterſdorfje pola Žitawy, ale naſtarſchi tkalz je hiſchcze 2 lecze ſtarſchi. Je to platowy fabrikant Korla Bohumił Röthig w Motydle, kiž je 4. hapreje ſwoje 94. lěto dokonjał. Skoro wſchědnje ſpda wón hiſchcze ſa ſwojimi ruczynymi kroſnami a tkaje nětkotre hodźiny. Dokonja też ſam wſchitke pſchihoty, kiž ſu pſchi tkanju trěbne. Jeho mandźelſka, kotraž pschcžo hiſchcze k tkanju wolnu macka a pſchi motanju pomha, kroczi też hižom do 88. lěta žiwjenja.

* S **Noweho Gersdorfa.** W nozy k pjatkej je ſo tu cžeſcze njeſboże ſtało. 22 létny dźěłaczer F. pſchijědże ſe wobſwětlenym jěſdnym kołom ſ Noweho Gersdorfa. Nětdże 100 metrow pſched ſtarſchiſtim bydlenjom w Spreedorfje ſadża jemu łóczka do prědnjeho kola. Kołojědnik tak njeſwożnowje padny, zo ſebi lěwe ramjo, hłowu a koleno cžeſko wobſchkodźi.

* S **Nowołſa-Spremberga.** Schwórſk popoldnju ſajědże wonkowny motorowy koleſaſ do pſchewodjerjow, kiž cžeſko k rowu pſchewodżachu. Won potorhny jonu a padny ſ kołom. Na ſwoje żona a koleſaſ ſ łokćim wobdrjenjom woteńdźeſchtaj.

* S **Khołſturta.** Saidźeny ſchwórſk montěr Maſik ſe Sporjeża w transformatorſkej ſtaży w delnjej wſy ſnjeſboži. 25 létny pschińdże powodej ſylneho pruda pſchebliſko, ſo ſo cžeſko wopali. Lěkarſka pomoz bjeſche ruczne k ruzu a też khorobny wós ſe Sporjeża, ſ kotrymž ſnjeſbożeneho do Sporjeſkeje khorownje bowjeſechu.

Łužisko-serbski wječor w Prazy.

Měšćanski kulturny khór na Kralowskich Vinohradach a česko-łužiske towarſtwo „Adolf Černý“ we Prazy wuhotujetaj ſtwórtk 10. hapreje 1930 wječor we 8 hodź. **Łužisko-serbski wječor** we wulkej zali Narodneho domu na Kralowskich Vinohradach. Zawodne słowa porěči senator Jurij Piehl, namjetnik měšćanskeho starosty. Na swjedźeńskim porjedže steja łužisko-serbske spěwy. Vinohradski „Hlahol“ zaspěwa Łužiski narodnu hymnu „Rjana Łužica“ we harmonisaciji prof. Mir. Krejčiho, dale dwě łužiskej narodnej pěni wot samsneho składownika. Z prologom „Łužiskim Serbam“ wot Jos. Pelíška wustupi knjezna Zorka Pátova. Prof. dr. Josef Páta změje přednošk wo Łužicy a Łužiskich Serbach. Na to zaspěwa koncertina spěwarka knj. Marja Quadratowa z klawěrnym přewodom knje. Finy Malle Łužiske narodne pěsnje wot Bjarnata Krawca. Mištr Bjarnat Krawc sam zahraje serbske narodne reje na klawěrje a knj. Méranka Lešawic poskiči pokazki ze serbskeje wumělskeje poesije w originalu. K wobzamknjenju wustupi koncertny sextett z D. Sijancowymi serbskimi narodnymi rejemi po zapisu mištra Ludwika Kuby.

Alarmowańske signale našcho cžła

Podał dr. G. Zehder w Barlinje.

Kdyż kaſchlujeny, hdyż ſo ſmějemy abo ſamo hdyż ſywamy, dha je to ſa naſchu wokolinu bóle abo mjenje pſchijimny ropot. Cžujemy ſo druhdy ſamo ranjeni ſ po dacžu njetrjebawſchim mylenjom a mamy tute ſynki, kiž druhdy wopraudźe pſchijomne njeſbu, ſa ſnamjenja njeſbžimawoſeże (Rücſichtsloſigkeit), njeſwórliwoſcže abo hubjeneho woczehnjenja. Wſchi tym pak ſu tute ſjewjenja njeparujomne a wažne ſchkitańſke naprawy a wobcžańſke prawidła, kiž je nam pſchiroda w jeje mudrojcži ſpożcžiła, ſo by naż pſched ſtrachami warnowała a ſachowała. Sču to refleksy (wobłhiti), kiž automatiſch ſwoju funkſiju wukonjeja, alarmuja, kdyż naſchemu cžłu abo jenemu ſ naſchich organow ſtrach hrozy. So kdyżkuli jenoż jedyn pſchikład njenowali: Jedyn ſ naſchich pſchiſkuſchnych je pſchi wobjedze trochu njewobſtajnuje jědł a je jemu pſchi tom wóſcž (Gräte) abo koſcžička do njepraweje dźěrki, potajſim do dyhnizy, měſto do ſónizy, pſchiſchoł. Kak pomha ſebi w tajkim padże cžłowjeſka njedokonjanoſcž? Kak dyrbjał ſ bołoſtnym naſtrojom do kka ſajcž, ſo by pózdźiſy pſchedujet ſe wſchelakimi wumělſkimi ſapſchimnjenjemi wucjahnył. Abo, hdyż ſo to njeporadźi, dyrbjał dyhnizu narěſnjcz a zuſu wěſ ſ wumělkej dźěrku wotſtronicz. Kak wjele jednorišcžo cžini to pſchiroda! Naſtanje kaſchlowanje ſ tym, ſo ſo wójcž abo koſcžička ſaczuwańſkich cžuwow podótkuje. Cžuwowe nicže ſo roſbudża a wjedu roſbudżaze łaczuze dale k rjapowej moſhowinje (Rückenmark) abo do moſhow, pſchecžoczi je ſaczuwańſkich cžuwow na hibańſke cžuwy, bjes toho, ſo by nam tuto wukitne hibanje k wědomju pſchiſchło. We wokomiku, hdyż ſo wotbłyſt po runje wopiſanym puczu na wobrożene měſtno wróczi, łaczini ſo hłóſna wotwjera (Stimmritze). Se ſylnym cžiſčenjom ſo powětr wumětri — cžłowjek kaſchluje a ſ tym ſo zuſa wěz, njeje-li ſnadź runje pſchetwjerdże ſatkuſnjena, ſ wohrożeneho měſtna wotſtroni a wuſtorczi.

Cžerpi-li někto něchtó na naſhumnjenje, na kaſchel, dha na tym njeſaleži, ſo by ſo kaſchel, potajſim nthlazy ropot, wotſtronił, ale ſo bychmy ſo ſa wotſtronjenje wotpuſchczowanjow w pluzach, kiž dże pſchiroda ſ pomocu kaſchela wotſtronicz, poſtarali. Ssu-li dychnisa a pluza ſaſo ſwobodne, potom kaſchlowanje ſamo wot ſo pſcheſtanje. Tajkich alarmowych a ſchkitańſkich pſchihrawkow, kiž wjele ruczijcho a wuſpěchnjſcho do ſtutka ſtupja, dyżli hdyż na pſchikład w żeleſnizy uſtowe ſpinałe ſcžehnjenej a ſ wohnjewoſjewakom wohnjewju woboru alarmujemy, mamy w naſchim cžłe zyły rjad. Do nich njeſluſcha jenoż kaſchel, ale też ſmjeżce, ſywanje, a ſamo bołoſcž je taſke warnoważe a alarmoważe ſnamjo, ſ kotrymž je naſcha koża a nimale kóżdy organ ſchkitany.

Strowość je najdrohotniši dar Boži. Staraj a hladaj, so, zo njezwadźiš strowości swojeho bližšeho.

Kije a předoseńki noš tak, zo njeby z jich kónčkami susodej wóčcy wukalał.

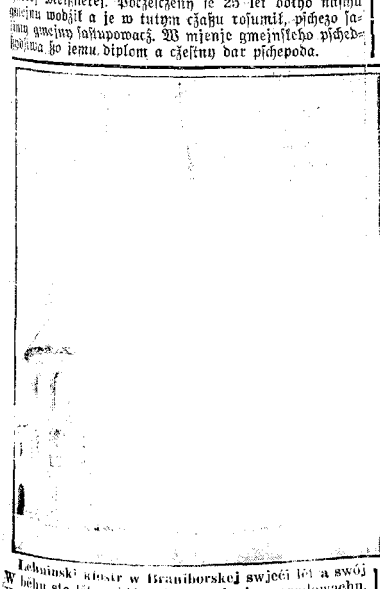

Lehnisk klóſtr w Braniborskej ſwjeci lěſ a swój 700 lětny jubilej. W lěhu sto lětow klóſtrske twarjenja rozpadowachu. Khežor Wilhelm I. přikaza w lěce 1871 nowonatwarjenje klóſtrskeje cyrkwje, kaž ju na našim wobrazu z lěwicy widźimy. Z prawicy widźimy čwile klóſtrskeho twarjenja.

Wokrjesna skótna wustajeńca za ratarstwo, rjemjesło a přemysło we Wojerecach 1., 2. a 3. junija 1930

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje ja jutjišchu wutoru: Saarwócjeno, łuchło a nimale mile. W Jendželskej a pokróznej Europje podobne wjedro.

*** W Riesy je hač dotal njesnaty słóžnik 74 létneho Roberta Schumanna w jeho wobydlenju nadpadnył a słonzował. Schumann w zigarowym łaschčiku 40 hriwnow khowasche, kotrež bě pšched nękotrymi dnjemi jako rentu dostał. Tele pjenjesy žu žo hač do 3 hriwnow słužbe.**

*** Sšyn nęmškeho presidenta, wyschkowški leutnant Hindenburg, je po Smèrjenjskej łahrodje jěchajo, cząžło sjusebožił. Bliško zoologiskeje łahrody žo jeho kóń ptołóchi a jeho wotczišnuł. Wyschkowški leutnant Hindenburg ł jenej wohu w łschmenju wiłazjo wosta a žo ł cżekazym konjom kruch puczja žohu wuczjesche. Wón žebi wobruczku słauna a žebi rzebła częžko smjecje. Hakle po nęhdže sto metrach mózachu ludžo konja sadjerżeć.**

*** W Saarbrückenje žu dwanaczčetnu holzu sajeli, kotraž je se swólniwosczu małe dżęcje cżiwilowała a pokschtwórtaletnu holczku sadajila.**

*** (Petrolejowe żórło žo njeda pschemóz.) Mózne petrolejowe żórło, kotrež je žo pšched nękotrymi dnjemi pola Oklahamy w Sjednoczenych statach potnószeje Ameriki nawjerczało, a zyle łuždobitwo poplawi, mózachu pjatk je worzłowej khapu pschikrycz. Ssobotu pak je horje cżischczażu petrolej khapu do powětra wjerhnył, a petrolej žo nęško do zyleje wokolnosče wuliwa.**

*** (Plomjenja mjetaki pschczerżiwo słopczkam.) Na Sinaisku połkupu žu žo nimo měry wulke hromady słopczkow puschczile. Wone Suezski kanal pschelerżawschi płódny kraj pola Ismailije sapuczeja. Knjezerstwo je 140 plomjenja mjetakow a nęhdže 200 tunow jeda k sniczenju cżiwile słasało.**

Překozańcy, kotrež časnik znaja.

Pschekhapjaze posłuchy wo intelligenzy pczołow.

S Mnichowa žo pische: Je bjesdwělna wopraudžitosć, psches njeliczomne eksperimenty (posłuchy) świešczena a wobkruczena, so maja wschelake pschekhapjazy wjele bóle wuwite smysły a wjetschele intelligenzy, hač tamni sasinpjerjo swérjatow wyschšich rjadowinow. Pschekhapjaze dopokaly intelligenzy podawaja w kruhach pschekhapjanzow tamne staty tworjace insekty, utjenjujy pczoły a mrowje, kotjiž žu w žwojim krucze monarchistiskim stacze žiwe, tšj druhdy hač do słotyhaj jenotlitwow liczi. Sa žu runje tutyni pschekhapjanzam (insektam) pschirodospytnjizy žwoju wožebitu kedžbnosć wěnowali, žo žamo rosumi. Je łedma druhcho tak rjaneho studija kaž tobe.

Wožebje žu žo mnohe posłuchy stałe, so bychu intelligenzu pczołow bliže spóznali. Hižo prjedawsche posłuchy dopokasachu, so maja pczoły dobry smysł sa měrnosć. Hdyž pczoły do nowego kolcza žo pschesydla, kaža swopředka se sadkom najprjedy ł dźeru, so bychu žej wobras wokolnosče pschižiwsile. Potom žo wjercza najprjedy khwilku w powětrje a nadobo puschczi žo zyły rój runu měru na polo, hdyž je zyrohy sa nich. Po tutych wulkich namakaja žo žamo mlode pczoły do žwojeho kolcza wróczo, bynjez kilometry daloko žej wuleczale. Kak je tutón rozhladny smysł wutworjeny, je žo psches jeżehowazy posłuch wobkrucził:

Hdyž bě žej rój wuleczał, storczichu kolcz wo metr wróczo. Mjetko žo sta to spodźiwne: Hdyž žo pczoły wróczichu, hromadżachu žo wschitke wo jedyn prósdny dypk, tšj runje metr psched kolcom leżeshe. Mjezachu potajkim we žwojim smysłu pomjatk geometriskeje měrnosče, tšj direktnje do kolcza wjedżesche a po wotstorczenju kolcza žo k próstnemu dypkej w rumnosczi wurosče. So geometrija a pczelazu intellekt (mudrosć) žo sjednoczicz hodźitaj, dopokasa tmar pankow. Tute wone tak wukonjeja, so bjesporoczny schežczeżóšt najtanje, kaž by jón nęchtó ł linealom a zyrklom pschiprawił.

Nowe a sajimawe posłuchy buchu w Mnichowskim zoologiskim wustawje wo cżažnym smyšlu (Zeitsinn) pczelow cżinjene. A to ł tym wuspěchom, so pczoły — we wschednej rěczi prajene — žwoj cżažnik zyle derje znaja. Porjad posłuchu bě runje tak praktiski kaž jednory. Běchu schkliczku ł piju, hdyž pczoły ktachu, wschędnje w žamej hodźinje pjelnili. So bychu pczoły spóznali, kapnychu jim barbjeny schellak na khribjet. Nětko sapoczinjasche žo dresura. Diwaj tydženjej pjelnjachu schkliczku w žamym cżažu. Sa cżaž tuteje dresury pschikhadżachu pczoły husto a njeporjadnje a pytachu njemylene ja schkliczku. Po tutym tydženjomaj běchu hižo ja tym pschischle, so ma schkliczka jenož w postajenych hodźinach piju. Dresjura bě ł tym słónczena. Skoro wschitke se schellakom wosnamjenjene pczoły pschilecżachu pjecza w prawym cżažu k schkliczku. Nětko sapoczinjasche žo wopraudžity eksperiment. Wustajichu schkliczku wjacy krócz bjes piju. A hlej, pczoły pschikhadżachu w postajenym cżažu, hdyž jich pczelaza hodźina bjesche. Stajichu schkliczku na cżinowe městno. Tola pczoły pschikecżachu, hdyž jich cżaž žo pschibliži. Běchu žej žwój cżaž derje spomjatkowale. Powjschdychu liczbu pizowanja na tši krócz. Dreždżerowane pczoły dżerżachu žo też tón krócz ł žwojeho cżaža. Běchu ł dypkom, bóle hač ludžo. Tute posłuchy dopokasuja jasnje, so maja pczoły derje wuwity smysł ja cżaž.

Sajimawe je, so žu pczoły runje tak na 24hodźinski cżaž sajimjeni kaž cżłowjek. Posłuchy, jich pizowański cżaž žo dżesetjecz hodźinach wospjetowaczi, njejžu žo poradżile. Njedachu žo wot žwojeho 24hodźinskeho dnja wotczišczecz.

Tute eksperimenty wudospołnja derje pšched krótkim wotmětke wobkedžbowanja wo pczelazym smyšlu ja barby. Tute dopokasachu, so pczoły wschitke barby spóznaja, kotrež kwětki wožebje maja.

— **Dr. Chwalowski,** wupósłane Českosłowakskeje we Barlinje. Wón najskerjo jako wupósłane do Londona póńdże.

Směški.

Wuczeł: „Roskrajaš běrnu do schtyrjoch jenak wulkich dźělow, schto dostanu potom?"

Schuler: „Schtyri schtwórczinny!"

Wuczeł: Prawje! A rosdźělu tutu potom hischcze jónu?"

Schuler: „Běrnjazu słolotaj!"

** Ssudnik: „Njebych żenje chcył wěricz, so mózesče takle kradnycz, mlody cżłowjeczże!" — „Ow, knjeże sudnik, hdyž ma cżłowjek dobru wolu, žo wschо cżini."

** Ale cżłowjeczże, hdyž byrbisch ja cżažnik sam 4,50 hr. sapłaczicz, kak mózesch jón potom sa 4 hriwny pschedacz?" — „Nó, potom sapoczinu žo tola hakle moja sażiužba — wuwjeduju reparatury."

Towarstwowski powěsnik.

Budyšin Jutře wutoru spěwaju mužske a žonske wótdźělenja sy za wulki koncert wječor we 8 h., alty w 7 hodź.

Budyšin. Bjesada skhadżuje so póndźelu we 8 hodź. w Serbskim Domje.

Domowina. Towarstwa, kiž njejsu hišče swoje zastarałe lětne přinoski zapłaćile, pominam, hnydom wuradnać swój dołh. Lětne wohlićenje ma so skónčić. Dalo pominam k płaćenju přinoskow na lěto 1930.

H. Kloß, pokładnik.

Hrodźišćanska a Rakojdźanska jednota Sokol zwuknje jetej hač na dalše hromadże kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w Rakojdach.

Lichań. „Zernička" spěwa srjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Nawječorny wokrjes Sokoła. Družstwa zwuknja pschodny štwórtk 10. jutrownika wječor we 8 hodź. w **Pančicach.** **Wokrjesny načelnik.**

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentstwa, 6. wuhonkowe posedźenje zwołam na pjatk 11. jutrownika w 2 hodź. s. t. do Serbskeho Domu w Budyšinje.

Sekretar.

Zwóbna powěsče

Smrěći: Marja Schmidtowa w Budyšinskich Nowinach, 61 lět. — Jan Hajcha, žiwnoscjeć w Jiřejnu, 75 lět. — Jan Pohonc, kubler w Brězynje pola Hućiny. — Barbara Šwud. Gneußowa rodź. Hušteg w Schmuňowje, 61 lět. — Hana Wilhelmowa rodź. Fischerez w Kubjicach. — Albin Pfeifer, maschinist w Běłej Wodźe, 67 lět.

Kamiske wozjewenje.

Do sapisła mandżelskeho prawa na ſudnistwje w Budyšinje sapiżachu, so nimaja prawa na łarjadowanje a wužiwanju samoženja žwojich mandżelskich:

1. Składowník August Hermann Melčka w Kamjenu a jamoženju žwojeje mandżelskeje Elsy Marty Swonny rodź. Hanelez.

2. ratař Jurij Pawoł Polk w Małeńdźach a jamoženju žwojeje mandżelskeje Katrźiny rodź. Jordźic.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Barta w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowarnje za nałětnik 1930

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najnižša	Temperatura po Celsiju najwyša	srjedźna mjezana copłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Wotběranje po gramach 1	2	3	Suma w kilogramach	Liča dnjow wuleczenja	Liča dnjow nošenja mjeła	hłowne žórło za nošenje mjeła	množstwo dešcza
210	—3,6	+ 18,0	+8,0	—	—	380	300	300	350	0,730	9	9	Wjelba	230

Pytamy za žonjacu a dźěćacu drastu

wučobnicu

Serbowku.

Drastowy dom

Hellwig & Schönbohm z. dr. z w. r.

w Budyšinje — Bohata hasa 19

přeby Hermann Horn

Prošu wutřihać!

Kedźbu! Kedźbu!

Hospozy z Budyšina a wokoliny

Zastup darmo! Jenož tydźeń! 3 lětne rukowanje!

Póndźelu 7., wutoru 8., srjedu 9., pjatk 11. a sobotu 12. aprila 1930 dop. w 11 hodź., pop. w 4 hodź. a wječor 1/2 8 hodź. **w hotelu „Króna"**

płókanje na pruhu

Wulkotny wuspěch ze sławnym

mosazowym płók. kompresorom

Njesmječe přirunać ze znatymi blachowymi a tkaninowymi aparatami

Předwjedźeńska płačizna 22.- hr. Žimak 6.- hr.

Dźěćo za hodźinu wjacy napłóka, dyž-li płókarńca za cyły dźeń

Zane rybowanje, žane šudrowanje, žane dołhe warjenje, žadyn wótry płókanski srědk, kiž by žaty rozkusał, njeje trěbny

Přinjesće mazane žaty sobu Po 5 njeńšinach dostanječe je čiste wróćo!

Wužiće patentow z. dr. z w. r. w Gliwicy (H. Sles.)

Tutón nawěstk so jenož junu wozjewi

We wulkim wubjerku kupuje

gardiny

stajnje jara tunjo pola firmy

Kurt Erler

Žitne wiki 11, např. Zt. Hwězdy

Šewstwo

na předań, w cylym abo zdźěla

Zhonić we wudawarni Serbskich Nowin.

Hnilca

do domjaceho dźěła za 11 hodź. abo 1. meji pyta. Zhonić w S.N.

Wysokosćelna

kruwa

z 3. čelećom je na předań w Khrósćicach čo. 69

Strażowański a čehnity **pos** je na předań w Lipiču čo. 21 pola Mjatkec.

Nowe

serbske spěwarske

su hotowe!

a so wot nětka

w Smolerjec kniharni w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4 předawaja

Płaća

2.— 4.50 5.— 8.— 8.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Mamy też wulki wubjerk němskich spěwarskich

SERBSKE NOWINY

Pondźelu 7. haprcje 1930

...s motorskim kolcsom.

(Wobraz je wšp.)

...ły zyplkotły. Motorike koleso mječ, ...ći žadyn frwtowy podawk njeje. Tajku ...motorskim kolesom frydnje njenje abo ...Kalcźfez Kata je zyła wólbrna. Spěch... ...ebi nihdże cjaš kondźicź, ja krótke ...ecź a pśecźiwnicź, to je tajka nowocźasna ...ra, kótaraž žone lelo njerozcźe a najnowo... ...ekar nicźo cźinicź njemóże. Tajźi mały „fimł" ...ći nach. Handrij hižo zyły cźaš. A hdyž nźiko rjane ...ko do kraja cźehnje, dha je wopraudźe „ropł" na nje... ...ćehnjol. Kaj to trej druhdy pola salubowanych je. ...Niewimi mi ja što, ty stara dobra kara, ale źiwół ...ćo tajźi. Sšmój šo zyle derze inješkoj na wjelkź ...ći. Hdyž šo na stronu ihśilich, ihśili šo ty ...ecźi lźi. Hdyž šo na stronu ihśilich, ihśili šo ty ...ebu, a hdźeź ty leźeźche, sam leźadh teź ja. Hdyž šo ...ndhy po hórzy horje abo we hłubokim błócźe na tebje ...ilich, po horje dele abo na runej dróży běchmoj šaso ...ena buchta a wutroba. Wšich hišcheše, hdyž w Delnjej ...ży šo skoro do Schpŕwnje walichmoj? Ale ma źiwół ...ne. Skoro do śmiercźe mócźich šo wuteptacź na tebje ...ćom kólese. Druśy twochun cźi nimo faj elektrisi ...pod a nasich jedyn tepta kaj šajka hłupa wopija, faj nu... ...ju mlieku, faj škomjany tśechkrivjer w lśpicźu abo ...n w tonidle. To njedyrbźiał šo rosboricź! So ...ejn źebi motorske koleso. Hup, hup, hup, a hižo ...do Drježdźan do Khorźebnja, do luźiśich hór ...now abo hewak nźihdże. W tajśej kśanej jazy ...ći fy hndom wijazy hdyny hacź je śpinkami na ...olowy. Tohodla pak budu cźe tam a źom hišcheze ... Taj budu bjes starośce a njedaj źebi to bliśo ...

...źebi mojedla nźekajtu karu šupł Mi dhze šo ...Sšmu pischco šaso bladak, jo šy na nohi pśhi... ...hrunjeź bóle piamy był. Sšmu po horje dele a ...ku bźiał faj djah a šymu wicho šobu cźinił: bjes ...ješ powźetra prędku, druhdy šamo sady. Prędku ...ćo a sady nahribjetnik polny kruchowow a ja... ...Druhdy pobradowachu śpicy, komšy šo hi... ...Sacźmnjeź nurska wrjekotaiche a wonka šo śpi... ...a jédach dale. Prędki, budźeźch wšchat widźeź! ...rasej wetudże a imnjeźch šebi śchju. Nimaźch dha ...dźe nicźo druhe na šwśće wjazy ja dźeźo, hacź ...ńśicźu nźedźelu a šwjaty dźeń hacź do pśhipoldnja ...na koleku pśhicź a pakśicź? Sašo šo rosprytiich, dokeź ...ju nim niepśihiłdźeźich šdźe schpak teźi. Chźeźch šo wo... ...prowdźe wot ludźi wuźmjeź dacź a pohórichť dawacź, ...ju wotu šwjatu nźedźelu na motorśim kole šo wokoło ...śtich? Lźedy dźesać merrow jédźech, ale hižo šaso ...latanje. Wšicze hišheze dojeź dnźnja nimaźch. Pśhi taj... ...ym kilometr-źracźu šo pohórichi. To šo pola mje ženje ...ato meje, šym šo naśtainje ja to poślarał, to šy šo ...

...ach prawje, na poł morwy běch druhdy tebje ...dźechma dla! Na, wbohej nóiu, wjeźeltej šo, ...ubźetej mój wotpocźnjeź, nicźo teptacź. Wšdźich, ...a, tamle runje šaso jedyn cźeŕi. Šuptich — ...Khóts dracź a garbać! Schwuptich — hižo ...! Tśeźi, dźeŕi — šym zyle zyplkotih, hdyž to ...Niemóżu šebi pomhacź, Wóricha. To je wéšte, ...jene, budźeźch ty zyle wólbrna ša nim. Tebi nje... ...o wjazy dele cźinieź je šedła, hdyž šu mój šojźus."

„Mužo, šym cźi hižo wjazy krócź prajika, njeźadźej šebi taiké rólynki do hłowy. Tajśeho ješerba mi na ža... ...dyn pad do domu njepśhiwjedźech. Najprjódzy nimaźch ...ješdźicź! Sšo lubośnje dśakuju! Hdyž hižo šebi śrafu ...Nawukń to najprjedy. Kak dołho bude tracź, a wichitke ...pkoły šu śpowalene a dźeźatka šajédźene. A ja dyrbjała ...Chźu-li šo pśhes hłowu mjetacź, to mózu na blejchowańi ...abo na luzy cźinicź. Radźcho šydnu šo rébłowanemu ...wśej na wopuch hacź na twoju cźertowu karu. Tu je ...cźert wunamakał, so ludźo śpśichniśicho do hese pśhijźidu. ...Dha nima telko dźela. Nó, hdy by runje byeź dyrbjało, ...prjedy bnch natwnika hacź ty hłupa koża. K cźasu bha ...dożyła tajśe koleso trjebach, hej? Wśiśe, hdyž chcźech ...k jchcwjeź je śchfórm dojeź? Abo do měśta po punczit ...tobaka? A hdźe dha maśch pjenjeźy k tomu? Dyrbja ...te por papjerjanych lopnow na kóždy gławt precź, dha ...cźišł je do kachlow. To šo por wokomikow šajwdźeźi a ...ebi pśhihi tom šnajmjeńścha śchiju njeświnjeźch. Ani ...błowcźka wjazy we tutej cźertowej karv!"

Ale tak hčėš šo Handrij wottraśchicź njeda. We ...wśćech śtawach jemu dźela, hdyž šo takle jene motorśe ...koło nimo šunje. Sa źeblak, ja pśnnewu rucźiju, ša ...tu a tamnu druźinu a ša wobśhadne šnamjenja ma šajim. ...Schkoda, jo šebi naśch jedyn wopraudźe na to myślicź ...njemóże, šu hišheze tola śhćtro drołe. Někotrykuliź ...krnwań wjdhat hišo je teź ma. A potom, hdyž jene maśch, ...wźem, kaj cźinja. Dołho je nimaźch, dha hižo je pśhe... ...dajch a šebi šaso druhe a šulnśhe kupiśch. A pśhcźo ...pśhišhażdźiśch pjenjeźy. Runje kaj pśhi konjazym kupje.

Sakske wupósłanstwo w Mnichowje so zběhnje, zo bychu lutowali.

A w nozy ma naśch Handrij tajśe motorśe koło. Tajśeho cźeźkeho ješerba. Pjecza krucźe hraba ša pichimabka a jédźe kaj śte njedobro. Njeczehnje, ma dźeń kožane śchfitty na nohach. A hdyž trochu śtraschniśchi rózk pśhińdźe, a dyrbi jenu nohu dele wiacj, to cźi wjedrowje cźehnje. Ale nicźo we to! Tempo! Tempo! Hišcheze wjazy benzina na lampu, hišcheze kuik pluna. Khóts — jene wokno! Tamle wós i wulkej fóru šlomy! Khóts, na bok! Bumbs — praźnje do fóry a šo šwjeźe. Chźe je šlomy won. Maśchina dźŕa dale. „Na pomoz, na pomoz!" Haj, pomoz dźe. Wórycha saźwdźeźi šwézu a widźi božu wobradu pódla koźa. Kaj kolworótny kopa Handrij do pośleźicźeźa, jo jenoź pjerjo tak lźta. „Schto dha šo i tobu ujeczimi?" — „Pombajcźe mi je šlomy won", śkorźi, „a šaśtajcźe šnajmjeńścha pkun!" — „Nź, śtara kakdona, njewźomu pkun precź, radźcho cźe i loćom do śkoka pśhinjeśu", mèni Wórycha a šapali jemu jedyn na šoźus. To śkutkuje dźiwy. Handrij pśhindźe k šebi. „Schkoda", myślł, jo je tak pśhićhśko, to bé wopraudźe printa maśchina!"

Přiłoȣk.

* **Kśchcźišna a jich krwawny kónz.** Hojśco pśhi kolanzijt w Hachelbichu pola Sondershausena šwadźichu šo na popołdnišchim wulécźe i mlodomužitwom tamnišchego śkortśkeho kluba; pśhi šwadźe wucźahny nan kśhcźišnika ród a śkala i nim mlodośtneho nźichto trócź do thribjela. S cźeźkimi ranami dyrbjachu mlodeho cźłowjeka do thorownje dowjeźeź. Na nóź šo wutonjny rjek bu šajaty a dyrbjeźche w klódźe kolanzijn dośwjeśćeź.

* **Póśtowe rubjeźnitwo dźéla wujaźnjene.** S Frudy šo powé: Nadpad na póśtowe auto pola Schichterna, pśhi cźinj šaj 1. febrnara t. l. dwaj rubjeźnikaj, kótaraj wobroźujchtaj śchofera a šobujédźaju thorobnu fotru i pi... ...stolomaj, 7900 briwnow hotowych pjenjeź kaj teź listy wurubiłoj, je i próźu mźtneje polizije a Barkinkeho ſpe... ...zialneho šaśtojnika śa pośtowe wurubjenja i wjetśicho dźéla wujaźnjeny. Se śwécźenjom wukdadźa, jo je śchofer Bluhm šnajmjeńścha wo nadpadnjenju pśredy wé... ...dźeź dyrbjał. Bluhma, kij je hižo w šwojim pśredawśhim šaśtojnśtwje jako wjeźny listowy wichelaźo šo pśheśchoł, šu śajeli. Pśhi tutych śledźenjach je polizija zyłu to... ...waśichnoźcź nutsdobywarjow wuźkedźiła, kótruj pytachu dla wurubjenja cźaśa a nutsdobywanja w Schlüchterne. We wobydlenjach dweju wobdźélnikow namakachu wjet... ...śchu dźélbu cźrijow, kótruj běchu pśhi tutom śłótnśtwje nakradnyli. Dostajnje bu dźewjeć wozkobow śajatych.

* **Po 17 lećach šhubjeny wérowańśi pjerjchćeń šo śaśo namakał.** S Hettśtedta šo powédźi: Pśched 17 lećami běźche śpedéŕer Udo Gottschalk na polu šwój wérowańśi pjerjchćeń šhubił, kij šo nékto na dźiwne wjeźnje namała a wobšédźerjej dośta. Gottschalk bé źebi wot šwojeho šuźada brony pośćił, kij bé po wuźicźu śaśo wo... ...tédał. Hdyž wobšédźeź je tjedźeźe, nadeńdźe na jenom je šubow nékhto błyśchcźajcźeho, šloty wérowańśi pjerjchćeń, do kótrychž béśchtaj pśimałaj U. G. śarnjej. Bjes dwéla, bé to pśhed 17 lećami wot Gottschalka šhubjeny wérowańśi pjerjchćeźi, kótruj tón i radźeźi śaśo pśhijźa.

* Law w jpańśkej jttwi. S Johannesburga powé šo wo šakośtnym nózanem dyrdombejśtwje, kótreź je tele duhy farmaŕ w Chifambje (Sedwjerna Rhodeśja) nawkźił. Wokoło polnoźy, hdyž bé farmaŕ we najtrucźišchim śpa... ...rje, bé šo law jeho wobšhydnitwu pśhibłížił a bu i jenym

...n Nowak-Njeswórišći:

...ł hrodźišku pola Zuborničći.

...ły dźeń pomalku — kaž njewólniwje — so wu... ...z hustych płažćow noey a ćmowoty. Rěźny ...nazńje duje a wuje wot dolheho wječora, jako ...chył surowje wuhnaź z kraja naléźe, kiž je so ...na hakle lědy trochu zdomjacniło. Strašne šěre ...na so kopja nad ćémnej holu, dešć a śnéh na ...wšikataj . . .

I ja tola doma njewostanu. Haj, nimale witam ...jace wjedro dźensa, přetož k dźensnišemu wulźtej ...pjerjebam słónca ani jasneho njebja. Chcu k pol... ...noey, hdźeź na prozy naśeje serbskeje hole šeri a so ...šeri wulki kerchow — nźhduše, nětko zapuśćene wu... ...hlowe podkopki jamy „Olby" pola Zuborničći.

Wichor žałostnje zakhładźa, stona po polach a po ...śeli. Lědy pytnješ, zo poprawom hižo mamy dawno ...naśćnik. Haty pŕi drózy rozhudźene žołmja, nad nimi ...so znošuja kaž běłe śerjenja tonaśki, hroznje śkréća ...a kŕikaju — klinći to jako njedobre wěśćenje. Łysaki ...stojeja w płowej łońśej zahrodźiznje, zrudnje to klin... ...ći, tysnje jako bjez nadźije . . .

Sym w Zuborničćy . . .

Někdy to běše ćicha holanska wjeska, kotrejež so ...hołk a hara śwéta njedótkašťaj. Doniž potom cuzbnik ...njewćnuśli ćorne pokłady pod zemju — wuhlo. A po... ...tom tu nasta mjez Strózu a Zuborničku tamne hrózb... ...ne ćorne dźérśko, hdźeź ryjachu za pokładom serb... ...skeje zemje. Srjedź wsy natwarichu njelepe hobrske ...twarjenje — briketaŕnju. Serbski holan bu njewól... ...nik mołocha „industrije", cuzy so wšćch stron so tłó... ...chachu do serbskeje wjeski a serbska narodnosć dyr... ...bješe tu ćežko wojować wo bydće a źiwjenje, měješe ...so bdźiść surowje — dźiw, zo njepodleži.

Mjez Strózu a Zuborničku so pozbćhaše ze źumpoj... ...tych łukow staroserbsko hrodźišćo. Cuzbnicy, kiž nje... ...mějachu zaśić prawa serbskeje narodnosće, nochcychu ani přełutować swjaty pomnik serbskeje zašło... ...śće, hotowachu so, zo bychu teź zničili staroserbske hrodźišćo, přetož leźachu teź spody njeho ćorne pokłady — wuhlo. Tola rozputane źiwjoły přirody sem khwatachu na pomoc Serbam a wohrożenemu pomnikej staroserbskeje sławy — woheń a woda hromadźe zničeštej a zapuśćištej před tŕomi lětami cylu ja... ...mu „Olbu", tak zo z njeje ničo njewosta hač wulke jězorisko srjedź ćornych ładow pusćiny.

Nětko je znowa ćicho po Zuborničcy. Mjeléi a drěma wulka briketaŕnja we wsy. Zady wsy šerja te ćornošćre puste łada, hroža ćmowe pěskowe kopcy. Tak khnde su, tak wbohe, zo njemóźeja nicźo, nic to najmjeńśe poskićće najdrobnišej trawićcy, zo mohła so źiwić. Tak dyrbja wostać puste.

Ćorna pusćina . . .

Po njepłódnej zemi kwękaju tu a tam hłuboke wudrjeńcy. Woda tu dźéła njepřestawajcy, tak zo raz a wobraź teje pusćiny so přeměnjatej pospochi.

Srjedź tych ćornych kopcow nadeńdu samotneho cłowjeka, kiž tam dźéła z łopaću. Rozmołwjam so z nim. Powéda. Powéda mi wo tamnych dnjach, jako złowólna woda so wottorže na dźélačerjow a sej žadaše swój wopor. Powéda mi wo tom, kak skóńčnje na potajne waśnje woheń wudyri w podkopkach, tak zo wjacy pomocy njebé a jama so dyrbješe dočŕjeć, zo by so wobarało rozputancmu, njemdrjemu wohnjej . . .

Poskam a potom so prašam: „A što „hrodźiško"? Steji-li hišće?"

„Ow haj — wotmołwi stary Serb a pokaza na połkupu, kiž so wunóri z jězoriska, „wšak tamle je! Haj, haj, te „hrodźiško" — přispomni potom a potajnje płóšiwje na mnje hlada — „te „hrodźiško" bu wina zahuby „Olby". Naši stari ludźo su rjekli, dótkuu-li cuzy so stareho „hrodźiška", to budźe kónc „Olby". A hlejće, knježe, takle je teź přišło, běch sam pódla, hdyž chcychu mašiny a ludźo so dobywaś do „hrodźiška". Wšo bé jako zakuzlane. Bagery běchu bjez mocy a naše kilopy běchu bjez mocy. Tak twjerde mocy a naše kilopy běchu bjez mocy. Tak twjerde a krute běše stare „hrodźiško". A hdyž su tola zapoćeli ničić „hrodźiško", to wjacy dołho njeje trało a je přišoł woheń a kónc bě z „Olbu". Dźéłaćeŕ trochu womjelkny a potom sćicha přispomni: „Haj, haj, ći stari ryćerjo běchu tola sylniši . . . !"

Tuta powěść serbskeho cłowjeka mje hłuboko jimaše. A zdobom we mni rosće ćeśćowanje a hładam ze spłóšiwosću na tu powaźnu twjerdźiznu našich prawótcow, kiž so njepoda cuzbnikam ani za 2000 lět . . .

Rozžohnuju so ze serbskim dźéłaćerjom. Po ćornych ładach a kopcach kroču, zo by namakał puć a přistup k hrodźišku. To tak jara snadno njeje. Hižo jězorisko z tŕoch stron wobdawa połkupu, na kotrejž so pozběhuje hrodźiško abo prajmy jeho powostanki, přetož cyle njezranjene tola njebé wostało.

Zajimawa je tu krajina. Woda hubjenje njeje zakhładała po ładach a kopcach. Tu strašnje hłuboke wudrjeney so wuwjeraju, tam so pozběhaju spodźiwne hlinjane stołpy, kiž dopominaju na skały Sakskeje Świcy. A woda dźéła bjez přestaća. Wobdawa serbske hrodźiško nimale ze wšćch stron. Jenož wot Stróže maš hišće k njemu přistup a ani tón tak jara snadny njeje.

Kroču po tych ćornych ładach. Wšudźe pytnješ stopy wohnja, kiž tu zakhadźeše — wšak jama so paleše a smudźeše přez dwé lěće. Spalene ćorne šćokowcy z ćorneje hliny so pozběhaju.

Kroču dale a dale . . .

A pytnu: Woheń, kiž khwataše na pomoc staroserbskemu hrodźišku, ani so dótknył njeje jeho rostlinow. Wysoki na čerwjeń bruny wrjós tu twori dźiwi šćudr. Brězyčki a hrabowe kerki so pozběhuja z wrjosa. Po starych nasypach je narosłł hotowy praléś wóstow. Skromne to drje su rostliny a tola — srjedź pustych ładow stare hrodźiško ze swojimi brězyčkami, hrabowymi kerkami, z wrjósom a wóstom skutkuje někak kaž „oaza" w pusćinje . . .

Sedźu na błédym šćokowcu a hładam do jězoriska. Też wone je puste a bjez źiwjenja. Po nahich a nahłych brjohach žołmy kliskotaju a njewidźiš ani wódneho ptačka po jeho swětlinje.

Haj, tu je poklata zemja . . . !

bohom wot khrobitych cesafskich pjow farmarja pschimany. Po cžežkim wojowanju dyrbjachu pjy na posledku zapasć, dobržachu do domu a pytachu sej spody koža swojeho knjesa wuthowacž. S hrjeschej haru wubudženy, withlada je thrózesemi na pol pohluschceny farmar podla swojeho koža hobrtkeho sawa stoja, kiž je sasobnjenym ruczom po prózawaschze, wbohe stoczata ſ mózným morstanjom ſ pozami spody koža swuczahacz. Mjes tym jo farmar po njerjepnywschi leżo wosta, skonzowa law tež woprawdże jenoho pja a bżjesche potom do stótneje wobrohody, hdżež knmu a cžesto poraży a na pat sekra. Hakle we rauschich hodżinach dachu so sastodża na honitwu sa swórstkom, kotrež rauchu, ale tola satstlicz njesamóchu.

*** Letadło bjes wobsadki do powětra lezało a spadło.** Na wojerskim letanischczu blizko Roma je so pondżelu letadło bjes wobsadki do powětra zdwihnyło a po krótkim leczenju dele padło. Mechanikar, kiž mjesesche k letu pschihotowane letadło hischcze raz pruhowacz, bé wotkhadżejo wot letadła bjes wotpohlada ho pjunoweje tinti dótknył, psche czoż motor hnydom wobroty pospeschi a letadło da ho do jedżenja po polu. Po nehdże 100 metrach ho letadło do powětra zdwihny, bywschi pschecziwo wetschej naprawjenc, a spadże potom ſ nehdże 200 metrow wyschoschcje a ho spali.

Swjećenje 80. narodninow čěskoslowakskeho president T. G. Masaryka w Drježdżanach.

H-s. We wulkej žurli „Palmengarten“ na Pirnaskej drózy zhromadzi so wutoru 1. hapreje češka kolonija w Drježdżanach k česći 80. narodninow swojeho presidenta T. G Masaryka. Nimo druhich bóchu přitomni generalny konsul dr. Šebesta, kotryž bé zdobom protektor swjatočnosće, a konsul dr. Gregor a dr. Albrecht, dale komorny spěwař Plaška, naš mištr Bjarnat Krawe a zastupjerjo Polakow, Serbow atd. Po powitanskich słowach knjeza Koštálcka a zahrawku statneje hymny „Hdże statok mój?“ poréča konsul dr. VI. Gregor sławjace słowa k česći presidenta Masaryka. Potom zaspěwa muzski khór spěwneho towarstwa „Hlahol“ pod nawjedowanjom mištra Bj. Krawca „Slavnostní sbor“ wot Smetany a „Teče, woda teče“ wot B. Wendlera. Beethovenowa romanca za husle, wot češkeho krajana K. Wolfa z přewodom K. Kruchera na klawěrje krasnje zahrata, sčěhowaše. Frant. Olbrych zaspěwa tři spěwy z přewodom Cl. Brauna. „Žij dlouho nám“, wot M. Konopáska přednjese češki šuleř Jan Matoušek a „Češke děti tatičku Masarykou“ wot J. Hlineckeho, šulerka Edita Randovec. „Mjetelki poslednja rejka“ zarejwa šulerka baleta Drježdżanskeje statneje opery Wórsulka Krawcec. Dwě češkej hudnaćkej jako melodram připrawjenej přednjese Vlasta Koštalkovec, na klawěrje přewodżena wot Evy Filinkovec. Wosebje krasny a nježny napohlad wubudźi sčěhowacy „taneční rej“ wot Jana Kratiny připrawjeny a wot holcow a hólcow sokolskeje jednoty „Fügner“ rejwany. Młodżina w narodnych drastach wostanje přeco zaso najrjeńše.

Po krótkej přestawcy zaspěwa hišće raz „Hlahol“ z měšanym khórom, podpjerany też wot našich serbskich studentow a nékotrych druhich Drježdżanskich Serbow. Sčěhowacy přednošk přez žiwjenjoběh T. G. Masaryka měješe Frant. Walter. Wón wuzběhny wosebje wulku lubosć swojeho luda, kotruž je sebi češki president nadobył. Češka krajanka knjeni Polanská zaspěwa potom někotre češke narodne spěwy z rjanym mjehkim hłosom. Naš mištr Krawe bě jej z wustojnym přewodźerjom. Druhe spěwy a solowa reja „Krasna rosmarinka“ sčěhowachu. Na kónceu wustupichu hišće sokołki z rhytmiskej prostnej na eksaktne wašnje. Wšo do hromady jara derje poradżeny wječor, kotryž jenož pod přebohatym programom čerpješe. Swobdna zabawa zhromadźi našich słowjanskich krajanow hišće dołho mjez sobu w najrjeńšej přezjednosći.

Zapósłane.

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Dosłowe k „Serbskemu kwasej“ w Mirag.

Bjarnat Krawe.

Na „Zapósłane“ přečela redaktora J. Skale dyrbju tola hišće raz wotmołwić a to k posledniemu razej, dokelž po mojim mjenjenju kontrowerza, wědomostne wěcy nastupaju, do wědomostneho časopisa słuša, hdyž je hłubšich zajimcow za tajke prašenja. Dyrbju pak so zakitać přečiwo porokej, jako bych we swojej wotmołwje jenož pódlanske maličkosće podótknył a hłownje wěcy so wuhibał. Hłowna wěc tola je, zo přez wšelake hłosy, na př. te w němskim „Bautz. Tageblatt“ nastork k rozjasnjenju dostach: Čehodla njebuchu serbske kwasne spěwy w Drježdżanskej Mirag w serbskej rěči poskićene? Dokelž politiske přičiny tomu zadźěwaju. Politika z namoeu husto naše wumělstwo domjace a wosebje serbski spěw potłóčuje, haj potepta. Njeje to dosć jasne? Po zdaću so druhdy na Serbow dopomnja a derje mjenjo našu literaturu poskića, ale potom stajnje we jara wětřikojtym wodźěwanju, kaž z podobnych napismow widźimy: Dichtungen deutsch sprechender Wenden. K někajkej stafaži smy dobri dosć! Smy nětko potajkim zwěsćeni, kak so też ze Serbami na wumělskim polu . . . hraje.

Tuž smědźa so nětko kompetentne wosoby k lěpšemu našej wěcy a našich pomérow so hibać. Tajka wosoba je po mojim mjenjenju wosebje redaktor „Kulturwehr“. Ze móže jenotliwa wosoba prawdźe něsto wulke dospěć, jeli zo je dosć serbska, to drje je nam najlepje Masaryk dokazał ze założenjom swojeho stata; a Bismark tež, kiž bě snano rěčeć někajkeje wjelehłowateje kmanki, ale razny zastupjeř swojich samsnych myslow Njemca Serbska ze swojim ryzy wělomostnym mérom w tutym padże njemóże tak wustupjować, kaž je to po mojim mjenjenju nadobne, doweje rady“ a „Domowiny“ bychmy wšak widźeć, hač so z tuteje strony mnohim bajku k energiskemu protestej přećiwo tajkim dobnym skřiwdźenjam Serbow a tych, kiž jich mělstwo zastupuja. Sym jara wěipny, kanje. Dołhe rěče a nastawki a šěroke pisma wěsće nico njepomhaju, jeli mužne skutki podpjeraju.

Wšo druhe je za mnje jara pódlańske. Tu ani wučeni sami njejsu přezjene, hač na wodoweje pěsnje hudźba wjacy waznosće ha za mnje je to wěste, zo so wědomostnych, kiž k přispomnjenjow žana nima njewuživa, w jeje hłosu ziwa a nadobna duša. A přeća bimy měć, dyrbi-li něchtó cuzy naše poetiske póznać — wšak njetrjebaju wšě runje ći a k spěwanju służi. Kak husto spěwaju w Dvořakowe Morawske duetty (pěsnje) — w přełožku, kiž woprawdźe idiotne — ale jeho spěwy z Kralodwórskeho pisa, abo też cyganske melodije! Hudźba wšě słabosće słowa wuruna. Hač spěwamy my Serbja w cyrkwi přełožene češkich kěrlušow? A čehodla wukhadża naša Nowina přeco hišće ze wšej raznosću bachskich pismikach město w analogiskim prawopisu? Ja myslu: poleršujće najprjedy doma sami, prjedy hač nam porokujeće, zo w cuzbie mamy nje słušnosć khwalby-hódnje njećinimy! Z tym je za mnje cyły podawk wotbyty.

Čłowjek je sej zwěrił, dótknyć so z khroblej a hrubej ruku pomnika starodawnosće. Přiroda sama je to wjećiła.

Wětr torha brězy za ćeńkimi prutami, knóskoce w čerwjenym łońšim lišću hrabowych kerkow. Ale hewak je tu wšo změrom, wšo mjelči. Serjenjojta lišawa pazoruje po prochnych šćokowcach. Blědozelena je a ma horjeka kaž krej čerwjene płódnicy. Njejsu-li to přerubane krwawne porsćiki Lutkow? Na zelenym moše so běla hładke kremjenje. We wrjósu wisa błědy kosćowe młodeho zajećka . . .

A so wróći . . .

Njewěm, hač sem zaso dóńdu. Woda budże dale džěłać, jězorisko njeda měra, woda postupuje. Dołho trać njebudże a staroserbske hrodźisko budże jenoż hišće samotna kupa srjedź jězora. A to budże derje tak. Cuzbnik njebudże wjacy wonjećesćować swjatu wótcowsku zemju. Woda budże wobjimować hrodźisko ze wšěch stron. Budże jemu zuzolić stare spěwy wo starej sławje, wo krwawnej nuzy, wo cheyćiwosći cuzbnikow a wo swěrje přirody. A stare hrodźisko budże drěmać a sonić.

Ow moja serbska hola! Wot Zleho (haj „zleho“) Komorowa do Klětnoho cuzbnicy rozhrjebaju twoju swjatu zemju, wurubuja će, znjeswarnuja će a dale će budźeja wurubować a znjeswarnować hišće sto lět, doniž njebudźeš khuda, naha, bjez wuzitka za cuzbnika. Potom čorne lada a puste kopcy budźeja šerić po serbskej holi mjez Złym Komorowom a Klětnom. Potom hrózbne a morwe jězorisko budźeja žałosćiš želospěw mordowaneje přirody . . .

Zbóžny ty potom serbski ludo w holi, jeli sy přećał tutu helu. Ow zo by měł, ludo serbski, zasakłosć a krutosć stareho hrodźiška pola Zubornički. Namócy a přemocy cuzbnikow takle so spjećuj jako tamne hrodźiško a čuješ-li, zo tola dyrbiš podleżeć, to kaž tamne hrodźiško wołaj woheń na pomoc, woheń prasserbskeje mócneje lubosće k swojemu ródej, woheń serbskeje horliwosće a zahoritosće, woheń serbskeje rozsudźenosće a zmužitosće a zasakłosće. Zo by so zničiło złe dźěło njeprećela, cuzbnika. Zo by so mohło rjec też wo was: „Woni běchu tola sylniši!“

Hospodarski rozhlad.

póndżelu 7. jutrownika 1930:

Barlinska burza bo sajdźenu sobotu po stabym spočatku suowa sshrabe, kurjy efektow žiwischo postupowachu. Na wikach ſ dołhsym a rentowymi liseźinami kursy wosebje sylnje postupowachu.

Na **produktowych** wikach sobotu žitne płaćiśiny sylnišcho klesnychu. Natarja na witi žito schcedrowischo wodżachu, kupcy a mjetelki po wjetschepo kupowanja žadnych. Pschenica pschihodżi 10 dj., nakhi jeczmjeń a wowjo 15 pjenjezkow, rożka hamo 25 pj. Jeniczny nasymśli jeczmjeń na botalnej płaćiśinje wobstawschze. Sandżenu sobotu płaćeschce zentnar

w Barlinje

pschenizy 13,10—13,25 hr., rożi 8,15 hacz 8,25 hr., jeczmjeń nasymśli 9,45—10,10 hr., nasymśli 8,90—9,40 hr., wowsza pat 7,95—8,45 hr.,

w termijnowym wikowanju

sa meju:

pschenizy 13,70—13,68¾ hr., rożi 9,17½ hr hacz 9,21¼ hr., wowsza 8,95—8,90 hr.

sa juli:

pschenizy 14,10—14,07½ hr., rożi 9,65 hr. wowsza 9,40 hr.,

sa september:

pschenizy 13,32½ hr., rożi 9,65 hr.

Wojerowske hwinjaze wiki

5. nakhitnika 1930. Pschiwjesli khu 382 proßatow a 1 bżhaka. Wone płaćachu

proßata:	
4—6 tydźenske	25—32 hr.
6—8 tydźenske	32—37 hr.
8—10 tydźenske	37—40 hr.
bżhat:	
3—4 mjezacny	70 hr.

Dobry wobhlad wiki sapischachu.

Pschihitanja:

Wuczehnika cżehnischcho, Bużiśe twarske družstwo, w Hródku, na Zedźitzowej haju.

" błidarskeho, Wirtschmanu w Hudwjezach.

Hołzu do domu, Schmidtowa w Hródku, Dołha haja 311.

" knježi dwór w Radowišu pola Hródka.

" Wederka w Budyschinje, Jurjowe hoja 1.

Błidarskeho, Steinert w Delnjej Kinje.

Swinjazeho, mlokarnja w Hodźiju.

Stwinstu, knježi dwór w Khjebi.

Na pschedań:

Pjerjo we Wulkim Wožyru 17.

Prošata, knježi dwór w Seemchowje.

Runklza, 50 zentn., w Wiśkopizach, Klóschtirske haja 5.

" 100 zentnarjow, Wagner w Wiśchezach.

" knježi dwór w Czechorizach.

Kuchinjske wuholowanje, Katzer w Wiśkopizach, Hermanowy wustaw 2.

Pržoły, Lehmann we Wóšbórku 183.

Srjebjo kónc, we Walowach 9 pola Lubija.

Sšloma wowsna a rżana, Münchmeyer w Lubiju na Hatnej haju.

Sšloma, Laraž w Hornjej Kinje.

Sšyno 20 zent., Mlynczk w Kiju.

Kolo holczaze w Dażinje 5.

" muž. a schijaza maschina, w Budyschinje, Nowosalaska dróha 21 II wobrjezdża.

" motorsče, Großmann w Klukschu cžo. 4.

" motorsče, w Budyschinje na Taschbarku 1.

Maschine schijoza, w Budyschinje, Fiedlerowa haja 1 m na prawo.

Krunwa hnezelna do cžahanja, Nowak we Wotrowje pola Hródka.

" wyschokohnezelna, Tkalz w Rajzu pola Hródka.

" wyschokohnezelna, w Małeschczach 42.

" wyschokohnezelna, we Lomsku 14 pola Miltacha.

" wyschokohnezelna, podobna, w Nowej Wsy 15 we Rakez.

Kundras k pschipuschczenju, Budaz w Lischiwej Borschi.

Ranza, w Pjowjach 39.

Kóń fyjny, lischak, walach w Zokowje cžo. 7.

Wós dżeczazy w Kamjenzu, Oskar-Müllerowa haja 50.

" dżeczazy w Budyschinje, Sedarska haja 16 I nal.

" dżeczazy we Sšmochczizach 11.

" dżeczazy a sswinsti, w Budyschinje, Renatuskowa haja cžišło 14.

" dżeczazy w Budyschinje, Tžlanska dróha 11 wobla.

" dżeczazy a sportsti, w Budyschinje, Mostowa haja cžo. 6H na prawo.

" parkowy maty w Dobroschczach 9b p. Plauschka.

Jeja k nażadźowanju, Zur w Njebjelczicach.

" k nażadźowanju, Wjersch w Brěmienju.

Libjata w Khelnje cžišło 27.

Klawěr taklaty, w Budyschinje, Lubijska dróha, schinski wojakow 10.

Kacze jeja, Petkingske, w Bukojnje 36 pola Barta.

Kupuje

Sšyna, Rychtař w Budyschinje, Bórkliu 6, telefon 3?4.

Sšudnišyj na pschedażowanje

wutoru 8. jutrownika 1930

w Njebjelczicach w Herbiski grychcze rano we 8 hodź. mjezacna,

w Rukniży, kupzy sendu bo dop. we 10 hodź. na gmejnskim hamjeze: wótjawa,

Sšudnistwo wojsewja:

Sšud je dyrbjesche pschedażowanje Rychterjej Lipsnoscžom na 10. 4. 30 postajene, schwuli.

S **Komorowa** pola Rakez. Zwonoscžej Hermann Schulta je swój tudomny statok pschedał a je schi w Lothringen (Tanbenheim) druhi kupił. Jeho zwonoscžej kupi jom Alfred Bergan a je k 1. hapreji na nicj hospodarcžił započał. Bóh daj wobwmaj wiele schoża.

Škrowe deweše.

Produktowe wiki dżenża dop. 3/11 hodź. w Barlinje. **Wukrajne wiki pschipowedaja powjetschene płaczišny, dla je žito na naschich wikach žadne.**

Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu, płaczišny nje postinpuje.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaczizny po złotej hriwnje				
	5. 4.	4. 4.		5. 4.	4. 4.
Pšenica	262-265	264-267	muny	16-17,60	16-17,60
rožka	63 165	168-171	woka	20-22,50	20-22,50
naz. jeczmjeń	—	—	nadne lupiny	14-16,00	14-15,00
nal. jeczmjeń	178-188	162-172	žolte lupiny	20-22,00	20-22,00
wows	159-169	162-172	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	15-15,50	15-15,50
pšenč. muka	29 37,25	29-37,50	lany wósusk	19-19,50	19-19,50
rżana muka	23-26,75	24 27,25	poen. molasa	15-16,00	15-16,00
pš. wotruby	10-10,75	10-10,75	bérnj. kruški	2,50-2,80	2,50-2,80
rżane „	10-11,00	10-11,00	syno, 60 kg	1,10-1,20	1,10-1,20
raps	—	—	rżana sloma	1,05-1,20	1,05-1,20
hróch, Viktor.	23-28,00	22-27,00	pšeńč. „	1,00-1,40	1,00-1,40
lane symjo	—	—	wowsna „	0,90-1,00	0,90-1,00
pjeluški	17-19,00	17-19,00	ječna „		

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nim-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Abonement w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej *Živjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu* zawěšćeny płećiwo sćěnwkam čělneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 83 — Budyšin — Wutoru, 8. haprcje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Napjatosć w němskim sejmje.

Němske knježerstwo je dźenja počalo, wo **katarskej** pschedłoh wuradźować. Dohotowanje tuteje katarskeje pschedłohi budże wjchak hłowa sa ministrow cźežke dźěło. Cźłi nimi su **wulke wschelakosće měnjenjow** wo katarskej pschedłohi. Tohodla hižo němski kanzler w žiwojej rěči je nje jasnych nadrobnosćow wo wopschinjeću pschichodneje katarskeje praschenja mjenował. Bóźla toho ma so **7 abo 8 finanznych zakonjow** wuradźić. Wotbyće tohole programma so cźim wobcežnišo być ida, dokelž je so pschi wschich dotalnych wuradźenjach pokazało, so su nje knježerstwowymi stronami najwjetsche rozdźele měnjenja. Pschecźiwo piwownemu dawce, hłownemu finanznemu zakonjej, sapósłanzy wschich bayerskich stronow se wschej mocy protestuja. To je widźomnje i pschecźiwo bylo, so je němski finanzny minister **dr. Moldenhauer** w rěcźi, kotruž je njedźelu w Magdeburgu měł, so jara wótro pschecźiwo němskemu žejmej stajił. Pschipowědźinschi, so je knježenje wubankow sa němski stat, kraje a gmejny hospodarjenje nałožiło. **Jeli so bychu politiske pschedbudki zanju ładźowale,** potom knježerstwo pokaże, **so może tež s němskeho žejma knježić.** Mětkole njeje možno, hižo nowe knježerstwo sestajeć. Hdy by so němski žejm rozpuścił, potom njeby sa němske knježerstwo ničźo druheho hač

bjes němskeho žejma knježić.

Jen tym by so knježerstwo na lud wobročźiło a nowowólby wupisałko.

W podobnym zmysle je němski kanzler Brüning we wjesołatkym wuběrku zentrumskeje strony rěcźał.

Dawkowy wubjerk němskeho sejma.

Dawkowy wubjerk němskeho žejma je póndźelu počał z pschedłohach nowych dawkow wuradźeć. Najprjedźy je jednowym nałožku sa **benzin a benzol** jednasche. Sa- ministerjej finanzneho ministra wjetschi wunoschi 1 65 milijonami heiwonami wobličeli. S tuteje sumy bu 40 milijonow krajam pschipokała, kotrejž dyrbja sa to bróńi w rjedže dźerżeć. Wurunaja dawkowa žadźba sa dźłanje benzola a benzina šnitska kraja dyrbi po knježerstwowym nawrjeze 4,80 hr. wuczinjeć.

W němskim žejmje žo boja, so wuradźenja wo nowych dawkach njeskónca trajachu. Wčźiłe dny hladaj žo tomu rozsudźi, hač ma so staw 48 němskeje wustawy nałoječ. Maja za móžno, so žo njebudźa tuteho nuczadła mej sminyć. S tym sdobom strach nastanje, so knježerstwo němski žejm rospuścijeć a nowowólby wupisče.

Schielowy ratarski programm.

Němski kabinett je žo wczera se Schielowym ratarskim programmom sabérał. Po Schielowym programmje dyrbja so wschě ratarske zła powjesćeć. Pschenična placźizna dyrbi so na 260, rožowa placźizna na 230 hriwnach sa tonu dźerżeć. Ala dyrbja pak žo tež powjesćeńcźi sa jecznjeń, wowsy, hróch a teš sa wschě druhe mlokowe produkty. Němski sejmjejski minister dyrbi polnomócy dóstać, zbože tři měsazy pruhowaćj, kak daloko dyrbja so hischće słowne žadźby nałoječ, jeho woli ma pschewostajene wostać, hač dyrbja žadźby so snižić abo dale powjesćeć.

Schele chże dowosne wopišma sajco sawjesć. **Dowos** kmjerskeho mjasa, też w sniženej hromadźe, ma so we wschědnodźe sakazacź, tohorunja dowos cźerstwego mjasa (kutla). Swinjaduge placźizny dyrbja so we wyskokosći 75 hriwnow dźerżeć. Wuprawa słowneje žadźby ma so se wosebitej polnomocu sejmjejskemu ministrej pschewostajeć.

Suwy rjank steta.

W Barlinskim „Finanznym a wikowańskim kopjenu" je na podłožu naprašchowanja pola wschěch žitnych krjenjerjow praschenje pschepytuje, hač ma so plahowanje rožki zamjesłowacź. Pschi tym so j jena powě, so žita cyne stejo.

Wobaranje płećiwo šulskemu strajkej.

Schulski strajk w Neukölnje njeje so hischće pschez stónčił. Komunistiojo žedi najskerje myslja, sa rjkłostanja, j kotrymiž jim sakoń hrozy, hdyž dźerżi wot schule wotdźerżinja, pschecźiwo nim njenałoża. Mjes tym su nanojo dźerżi, kotrejž su tydźeń dołho je schule wuwostałe, policajske rjkłostanje po 25 hriwnach dostałe, na kotrychž městno jadła stupi.

Jatba ma so hješe wscheho dźiwanja tam wukonjeć, hdźež so starschi też bliźiše dny spjeczuja. Rjkłostanje so powjetschi, hdyž so starschi dale schulskemu zakonjej njepodcźinu. Knježerstwo chce zaso starschim wocźehnjerske prawo wzać.

Anarchista Friedricha w Barlinje zajeli.

Sobotu su w Barlinje spitzačela a knihicźischcźerńika Ernsta Friedricha zajeli. Jeho winuja, so je pschekazaze pitzy sa policiju a němskostatnu woboru, kaž „Policajski sastojnik", „Alarm", cźasto cźischcźał. Friedrich je dla wjelepschcźerady, dla naschcźuwanja k hidźe klałoww, dla napominanja k skućenju rjkłostajonnych cźinow a dla napominanja k njepodłuchnosći pschecźiwo sakonjam a wukasam wyschnjeje wobłkorzeny. Pschekazaze pitzma je we swojej cźischcźerni sam nacźischcźał.

Tardien wo wučehnjenju francowskeho wójska z Porheinskeje.

Franzowski senat je j 284 pschecźiwo 8 hłosam Youngowy plan pschijał. Prjedy toho je ministerski president Tardieu hischcźe wo wucźehnjenju franzowskeho wójska je Porheinskeje rěcź měł, kotraž je wulke dźiwanje sbudźiła. Hłowne žady tuteje rěcźe rěkaju:

„Sćmy prajili, so swoje wójsko w sjecźim porheinskim pasnje (zonje) wostajimy, doniž njebudźa wumělenjenja wucźehnjenja dopjelnjene. Tak to wosłanje. Snajeze tele wumělenjenja. Potwjerdźenje je wěnźtim žejmje, do płacźenja stajenje Youngoweho plana, wutworjenje banki a pschepodaceje němskich dołżnych listow banzy. Pschi spomnjanom, so žo wucźehnjenje tón dźeń sapoczinje, kotryž Němska tele dołżne listy banzy za internazionalne wurunanje płacźenjow pschepoda. Wucźehnjenje žo na dostojne a spěchne woschinje stanje, dokelž njeje žaneho sajima, tajki pschekhadny cźas podleschcźić. Njebudźawszy toho dyrbju nekotre pschijimowanja cźinić, **nekotre j nich sa krótki cźas němskemu knježerstwu na wědomje dam. Prjedy hač so wucźehnjenje wuwjedźe, dyrbja so wěste wobtwjerdźenja wotwojerstjeneho pasma wupuscźić.** Tele wobtwjerdźenja žmy psched nětkotrymi njedźelemi němskim wschownosćam wróćili. Ssym jshoni, so w nětkotrych j nich jenoż žydom abo wósom dźłacźerjow dźła. Němskemu knježerstwu pschecźelnu radu dam, so pschi wupuscźenju wobtwjerdźenja wo to dźe, **so kóżdeho lomdźenja sminuje,** a so by jene j **najwažnischich** wumělenjenjow njedopjelnjene wostało, hdy by so wupuscźenje jenoż na dsacze stało. Tola tym wěrźy, so so tole wumělenjenje dopjelni.

Kaž je so j franzowskeho swonkowneho ministerstwa zdźeliło, wo wotpósłanje „na tśi dny wobmjerjowaneje noty" **njeńdźe**, kaž „Petit Parisien" wudawa. Nota smjeje pjeza zyle pschecźelny charakter. S pschitśischneho městna so zdźeliše, so może so j wěstosću na to licźić, so so wucźehnjenje 30. junija sapoczinje.

W Francowskej so dawki wo nimale 1 miliardu zniža.

Ministerski president Tardieu je j finanznym ministrom, stalnym podsekretarom sa narodne hospodarstwo a j gouvernerom Franzowskeje banki rozrěcźenje měł, we kotrymž su je wobłowne prawidła sa snižénje dawkow postajile. Wschu hromadźe so dawki wo něhdźe 1 miliardu hriwnow sniža.

Alkoholowy monopol za sadowy palenc w Swajcarskej.

Schwajzarski lud je j wězerawschim ludowym wothłosowanjom nowy wustawny staw 32 wo alkoholnym jakonju je 489 694 „haj"-hłosami pschecźiwo 319 821 „nē"-hłosam pschijał. S tym je jo alkoholowy monopol na hłodowy palenź wupscheścźeł. Strony, w kotrychž so wischnjowy palenź pali, su j „nē" hłosowale.

W Schwajzarskej su dotal sći pjecźim alkohola wot dawka zwobodne byle, kotrejž su w Schwajzarskej nijžne dyrbli we wschěch europiskich krajach (1,25 franka porrjo dyšli we wschěch europiskich krajach (1,25 franka porrjo dyšli we wschěch europiskich krajach (1,25 franka porrjo dyš

myjšom tak pomałku cźinjachu, so ẓo wobšhad hacẓeše. W Thane, 12 mil wot Bombaya, dwrbjachu tohodla cẓahi sastacẓ. Policija straẓkowarjow rozsehua.

*

S Kontaia (w Bengalskej) Reuterej powẓeẓerjuja powẓe: 29 dobrowólnikow, kotrejž Aurosh Banerji wjedźeše, *je njedźelu dopołdnja w blizkej wsy Pichalani ẓelowy monopol pschestupiło.* Sastojnizy a policistoju ẓu shotowanu ẓel zebrali a zkasyli. Wdyž dobrowólniẓy znowa powẓachu ẓel hotowacẓ, *zastojnizy hlinjane hudobja,* w kotrychž ẓo mórska woda warješe, *na kruchi rosbichu.* Nikoho pak njeshu sajeẓk.

S **Kalkuty**, 7. hapryleẓe. *Někotre hromadki njesahońzy hotowanje ẓele ẓu njedźelu do Kalkuty doschle.* Hromadka, kotraẓ hewak rupiju płacẓeše, ẓo ẓ 15 hacẓ 25 rupijemi saplacẓi.

Gandhi je wjcẓe mẓiły ładу ẓebje ẓpalił.

„United Preẓ" ẓ Bombaya powẓe: Gandhi a jeho pschiwiẓowarjo ẓu njedźelu ẓapoẓeli knjeẓeẓtwowy ẓelowy monopol pschestupicẓ. W Dandi, hdźeẓ bę Gandhi *pschitomny,* ẓo wyschnjeẓce wo njeho njesharacẓu, na druhich mẓtnarjach pak *někdźe 60 ẓ jeho pschiwiẓowarjow dla njedowolenecha hotowjenja ẓele ẓajachu.*

W Dandi ẓe Gandhi ẓ někhdźe tỏ ẓwojich pschiwiẓowarjow rauschich hodźinach k morju ẓchoł. Wschitzy ẓu kupachu a potom poczachu ẓ mórẓkeje wody ẓel hotowacẓ. Wulka cẓrjóda ludźi pschibładowaẓche a Gandhiej pohonjaje ẓłowa pschiwoła. Ale ẓadyn policiẓt njebę pschitomny. Druhdy ẓu pschibładowarjo wopraẓłowje rosrahowachu.

Prjedy hacẓ Gandhi ẓwoje dźeło ẓapocza, ẓo k ludej ẓe ẓłowami wobroci: Djakuju ẓo Bohu ẓa to, ẓchcẓoj móje ẓo jako ẓbożowny tónẓ prjenjeho wotkrẓła toho mjenowacẓ, ẓchcẓoj ẓnajmjeńẓicha ẓa mnje ẓłónẓne wojowanje ẓa ẓwobodu pschedstaja. Do ẓwojeho aẓchrama (wucẓerinje) ẓo wjacẓy njewrócźu. *Sẓym wjcẓe mẓiły ładu.* Cẓ hdy bychu mje wschitzy dwoli wowmjeẓeli, bych ẓwoje wojowanje ẓam dale wjedł.

Ze Serbow

W Budyschinje, 8. hapryleẓe 1930.

— **Wo wjedrje.** Schkłońa ẓe jwot wcẓerawẓchego nacẓahu ẓnjała. Ale kóla nam kraẓnu Bożi deẓchcźik nacẓe łacẓne hona maẓa. S dołheho ranja a dołheho wjecẓora ẓpóẓnawamy wyẓchinu. Jeli tute na mozy dobudu, kiwa nam wunwjedrjenje, ale trochu ẓymniẓche wjedro. Wyẓchina ẓ dołheho wjecẓora ẓaẓa hacẓ do połnóẓneho łodoẓteho morja. Nad hrjeẓdźowẓemi morjom ẓe nowa niźina ẓpóẓnacẓ. Jeli tuta nacẓe ẓtrony pschecẓehnje, ẓamẓli ẓo hẓchcẓe dalẓcheho deẓchcza nadcẓekacẓ. — Jutẓje hrjedu tłuẓcźa ẓłónẓka ẓ 5,19 hodź. a ẓkowa ẓo 6,45 hodź. Mẓnacẓ ẓhadza 1,44 hodź. a ẓkowa ẓo rano 4,19 hodź. Wcẓera wjecẓor we 7 hodź. barometer 746, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +13. Dźeńẓa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer 0, thermometer we nozy +6. — Wuhladny na malo ẓo pschemjenjaje wjedro.

Perći a wo zawjedźenje serbskeje obligatoriskeje wuchwy w ludowych ẓulach

je ẓo ẓańdzeny tydźeń w pruhowanišim wubjerku ẓaẓłeho hejma pruhowała. Pschiẓłuchnizy němẓkeje ludoweje ẓtrony ẓo pschecźiwo ẓawjedźenju ẓerbẓkeje obligatoriẓkeje wuchwy do ludoweje ẓchule wuprajichu. Prajachu, ẓo ẓo na podtoẓku ẓakonja ẓula rẽcź, łaẓaj je ẓerbẓka, njebohdi jako obligatorilka ẓawjecź, a mẽẓachu hischcze wẓchelake druhe hele wurẽcze. Ẓerbẓki ẓapóẓaẓny Schpitank wjedźeẓche wẓche wuẓtajenja, kotrejž ẓo zadanju ẓerbẓcheho luda cẓinjachu, wotpokłajacẓ a dozpi, ẓo ẓo petizija knjeẓerẓtwu na wědomje da. Nětko budze trzeba, hischcze w połnym ẓeimje dopołajacẓ, ẓo nětcẓiẓchi pschełžedny ẓchuliẓki ẓakoń pẓiẓajenja ẓ 113 němẓkeje wuẓawy njemóże dopjelnicẓ.

(Dla jmyłkow we wcẓerawẓchim cẓiẓle ẓo ẓnowa wocẓiẓchcźałe.)

— **Paduschitwo.** Kradnyli ẓu 7. hapryleẓe wjecẓor we 11. hodźinje ẓ wołkẓe jenoẓe korcẓmy na Hornjeẓchicźi haẓy mużnge jẓdnu kolo ẓtamki „Motto" ẓ cẓiẓłom 12231. Kolo mjeẓche cẓornu wobluk, ẓołte ẓwjeẓna ẓ cẓornymi ẓtmnjkami, ochẓłhinjene wobẓidło ẓ cẓeẓwjenymaj gumiwotku, elektriẓke wobẓwětlenje, ẓamobẓh, ẓchẓrej gumiwej wobrnẓki, ẓwońcẓ bjeẓ krywka, pschi pedunim kolenu njemjeẓche błotowoho ẓchitaka ani njenowoje taẓiẓki. — Wo wẓowne ẓdẓlenja proẓy kriminalne wotdźeẓenje w Budyschinje.

— **Ẓawrjenaj puczel.** Ẓtawny puczẓ ẓ Wujeẓka do Sernjch we 9. hacẓ do 12. hapryleẓe ẓawrjeny. Nědny wobkład pokaẓuje ẓo na Horni Wjeẓk. — Ẓtawny puczẓ ẓ Walowow do Njeẓnarow je dla twarjenja na ẓeleẓnitnim mẓeẓe ẓa wẓchitkich ẓpódny wobkład hacẓ na dalẓche ẓawrjeny. Wobkład pokaẓuje ẓo na Wujeẓk.

— **Sadarẓki kurzus za wučerjow w Budyẓinje.** Wčera pónđeẓu dopołdnja w 9 hodź. započa ẓo w Katarẓkej ẓuli wuwučowanẓki kurzus za wučerjow w ẓadarẓtwje. Wjednik tutoho kurza je knjez ratarẓki rada Umhauer. Wobdźelenje na nim je bohużel jara ẓłabe, jenoẓ 11 wučerjow ẓ Łužicy a z Drjeẓdźańẓkeje wokoliny ẓo tu zeńdźe. Direktor prof. Schellenberger wučerjow ẓ wutrobnymi ẓlowami powita. We ẓwojej narẽci wuzběhny, ẓo ma ẓo naẓe ẓadarẓtwo hiśće wjelo porjedźeć, hewak nam ẓylna konkurrenca wukraja ẓnadne wuẓpẽchi zniči. A wučerjo maju nadawk jako dopŕedkarjo na wẓach ẓkutkowak, pak na ẓole ẓadarẓkeho towarẓtwa, pak w druhich kruhach. To ẓpóẓnawši, je *ministerstwo* tutón kurzus dowoliło a jón teẓ pjenjeẓnje podpjeruje. A wẓitzy, kiẓ ẓu ẓo ẓe ẓadarẓtwom zaběrali, začuja nutŕkowne ẓpokojenje a wjeẓele. A ẓastać *możemy* hakle potom *ẓ naẓim* pŕócowanjom w ẓadarẓtwje, hdyż dopołjemy ẓtandard-ẓad, kiż może ẓ wukrajnym ẓadom konkurrować. Z tym ẓkónči ẓwoju narẽč. Kurzus traje hač do pjatka. Dopołdnja ẓo theoretiẓcy rozwučenje, popołdnju pak praktiẓcy.

— **Napadne ẓkutkowanje pẓeẓłazhu mjedu.** Hdyż je hdy niẓchto ẓkmane, hojeńka a ẓylnjaẓi hódnoẓcẓ pẓeẓłazhu mjedu *dopołahacẓ,* dha je to ẓcẓěhowaẓe, ẓchcẓoj ẓu *w pożẓledniej ẓwětowej wójnje na khorych a kranjenych* wojẓach wobkẓdźowali. W jenym němẓkim łazarece khorym krótki cẓaẓ *porjadnje* wopraẓdźiły pẓeẓłazy mjd ẓ kẓdźam dawachu. To runje pschekwapjacẓ ẓtutkowacẓe. Ẓtaw ẓtrowiẓce ẓo pola khorych jenoẓ widomnje niepołožchi, ale ẓchcẓoj hischcze bóle pschekwapjacẓe, cẓi ranẏ njeẓe ẓyẓchniẓcho ẓijachu, hacẓ pŕedy ẓbo hacẓ pola wojẓkow, tẓ ẓamo mjedu njedoẓtachu.

S **Khwarẓiẓ.** Kaẓ druhdźe, ẓu ẓo teẓ na naẓich puẓach wiẓchninu, kotreẓ ẓu w ẓarowej łońẓchej ẓymje ẓmjerẓle, wukopałe. Pschi puẓu, tẓ do Lutobẓa wjeźe a wot tuteho do Daliẓ, leẓa hischcze pjenki wukopanych ẓchtomow. Někotre ẓ nich bẓchu ẓylne a wulke ẓchtomy. Wjele wjaẓy wiẓchninow pak ẓu hischcze na Lutobẓanẓkich puẓach ẓmjerẓle. Druhdy dyrbjeẓche ẓo kam zyły ryẓk ẓa ẓobu wukopacẓ.

S **Wulkeje Dubrawy.** K 1. hapryleẓi je ẓudownu lẽkaŕ hdẓe dr. med. Schneider ẓ Wulkeje Dubrawy wucẓahnył. Lẽkaŕẓku praẓẓis je knjez dr. med. Bring, tẓ je je Tiẓita ẓem pschicẓahnył, pschewzał.

Se Jarkow pola Kótza. We naẓchej wẓy je ẓo zyle niewẓchódna wjẓ ẓtała. W ẓtatoku trochu ẓwoułka wẓy ẓndźitej ẓonje. Nicdaloło bẓi w dolinje rẓcźka nimo, ẓ kẓcźimu wobroẓcźenja. Ẓẓobotu wjecẓor wobledźowaẓchej ẓónẓki, ẓo muẓej pschi rẓcźy nẓchto ryẓchtać a kopaẓchtaj Dźẓlaẓchtaj tam hacẓ do ẓtaneje cẓmy. W pózdnej nozy pak, bẓche wokoło ½12 hodź., ẓaklapa ẓo nadobo ẓylnjz do wotkrẓtej jeju jẓby. Wonej wokno a wokẓnju wocẓiẓchcźej a wuhladaẓchtej pschcdh woknom do bẓecẓo ruba ẓawaleau postawu ẓtejo. Ẓẓo wẓ, ẓo ẓałaẓtnje wuẓtrożichtej. Bẓła poẓlawa pak ẓo hnydom ẓaẓo waiẓali a bẓchcẓi pschi rẓcźy, hdyż bẓchtaj njeẓnataj mużej wcẓej. Njedźelu rano ẓo nozny *podawk* bo wẓy. Ludźo dźẓchu hlaẓać k rẓcźy, ẓchcẓo wozbo ẓ byeẓ. K powẓchitkownemu pschewjacẓenju nadcẓerjenje ẓ dornom wuẓadanym row, ẓe ẓtaje pod dołhi a metaẓ ẓchiroki. Wokoło rowa nẓchoje w ẓtjẓch metraẓ bẓche ẓtarły 5 cm. ẓchcẓerka ẓtara wobluk, *khlorowo ẓo kalka* nahẓypana. Dachu ẓo ẓtali dźẓła a ẓ wumjetachu pjerẓchcẓ ẓ ẓamki. Pschibliżnje dẓe dwaj metraj hluboko, njenamakachu pak nicẓo nadobneho. Woda napjelni row a njebẓche wotdźẓłacẓ, haẓkrutnjeẓ bẓche ẓyody ẓlicẓeẓe wjacẓy ẓe pjerẓchcẓe. Spadźiwne je, ẓo ẓtaj njeẓnałaj ẓnadź ẓo ẓamo pẓches kŕẓchnowe korjenja tyłoj, hdyż ẓe tola pała dołeẓ mẓtna. Schto ẓtaj dozyła do ẓamoho konca, njemóżachu ẓebi ludźo hnydom wutkacẓ. Jeni ẓu ẓo dla njeẓkich ẓłoẓtnikow, druẓy ẓu ẓaẓo nẓchcẓe, ẓebi ẓnadź nẓchtó nẓchto dowolił, ẓchcẓoj je ẓorẓ wał. Nadźijomnje ẓo nozne ẓcherzenje bórẓy wotẓ

S **Njeẓwačidła.** Ẓaudẓena njedźela bẓche wołẓadu wołẓebje wažny dźeń, dokelž ẓo naẓch kantor Kalich ẓ nami rozẓwjatowa. Bọzi dom hacẓe wopytany. Nutrnoẓcẓ ẓapoẓcẓnaẓche ẓ tym „Kak rjenje ẓwẽcźi ẓernicźka". S tutym ẓpẽwanjom knjeẓ kantor Kalich pẓched 40 lẽtami w ẓyrkwi wutrohy naẓchich wótzow dobył. Schtyri Kalchowi nam ẓ wulkej ẓwérnu ẓłužił a wjeẓele a ẓrudnymi dźẓił. Wołtaŕnu ẓłużbu a ẓłowny ẓerkuẓch dźẓeẓe knjeẓ kantor ẓam a wołẓada ẓwẓwacẓe nacẓ. Pẓched woltarjom ẓẓdźacẓ wẓchitzy ẓyrkwinjerjom ẓ jich wołẓadnym patrolom knjeẓom ẓe Nietinghoff-Riẓch. S wutrohnymi ẓłowami ẓarał Kapleŕ we ẓawodźe ẓ *ẓwojenu* pŕedowanjnoẓcẓ njedźe Ludica ẓa naẓchu wołẓadu a dźe to natwarjaze pŕedowanjz. Po pŕedowanju pẓchewučeŕ Virnich-Luhowẓti byrgle a jubilat poda ẓ k woltarjej. Wẓẓada ẓpẽwanje ẓwałobny kẓcẓ ẓchany thór ẓanjeẓe pod wodẓenjom knjeẓa wučerja ẓa ẓpẽw wo pẓchecẓẽẓtwje a łuboẓcẓi. Na to wẓcẓe knjeẓ ẓarał ẓ wutrohnymi ẓłowami dźẓka ẓyẓe na knjeẓa kontora Kalicha a wupraji jemu dalẓe Boże ẓohnowanje. Mẽẓchany hór ẓanjeẓe na ẓpẽw wo wẽrjẓ, łuboẓcẓi a nadźiji. Po tutym pẓe duchowny pẓchipołẓnawaze pijmo mẽẓchanẓkeje tenturty. Horjo dźẓałowaẓche ẓo kniẓej kantoraz ẓe jeho ẓwérnu ẓłużbu w ẓyrkwi a ẓchuli. Po połẓe ẓłónẓki ẓo ẓwjatoẓcẓnoẓcẓ ẓ kẓrluẓchom: „Cẓẽẓe Bożim mjenjeẓ!" Na to ẓoda ẓo ẓyrkwine pẓchẓẽẓtwo do ẓchule a knjeẓ ryczẽẓkubłeŕ Beck-Kulczanẓki poda jubilaŕej ẓ njanymi ẓłowami drohi ẓkoẓ njecẓu.

S **Kamjenej pola Radworja.** Hjẓom ẓaẓo je njenej tkrobłe paduẓchtwo ẓtało. Bohużẓcẓ tu mẽẓchczanoẓtky Mrẽẓinka ẓu w pẓchipołdnjchej zy ẓ kuchiny dybłacẓny cẓaẓnik kredmyli. Tohodla kẓdźhnjoze na ludźi, kiż k wam do domu tłodźa a maliczkoẓcẓ ẓe kupjenju poẓtliczẓa a we wokomiku, ẓo njewobkẓdźowani cẓinja, kradnu.

Z **Pančic.** Ẓulẓke pŕedẓydstwo budze pŕichodnu ẓobotu popołdnju w 6 hodź. we wjẓesnej ẓuli jednu wobẓtaranja pŕiprawow a narjadow za orthopaẓchu turnowanjo dźẓeci. Orthopadẓke abo ẓtrowotne zwučowanje ma nadawk, bẓdne ẓtawy dźẓeci pŕez ẓane hibanje atd. zaẓo zeẓylnjć a wuhojić. Zarjadnje tutoho turnowanja pŕewozmje hamtake hejtnarẓtwo. Na tuto poẓedzenje ẓu ẓe ẓobuẓtawy ẓwobrẓeẓnoho pŕedẓydstwa pŕeproẓene.

Z **Khróẓćic.** Naẓe towarẓtwo knjeẓnow pŕichodnu njedźelu (Bołmonẓku) wjecẓor 4 hodź. nowu khutnu hru: Bernadeta Lourdeẓka, ẓo pewẓda wo nastaću ẓwjateho mẽẓtna Lourdes.

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

82| (Pokračowanje.)

Petronius pak pożdźehny w tnczełowych barbach pschebyẓchcẓowazy myrrheniẓki pokal njeẓmẽrneje hódnoty a rjekny:

„S tutoho ẓym k cẓeẓci cypriẓkeje bohowẓi wino nalak Wot nětka njeẓmẽ ẓo niczeje ert jeho wjazy dótknucẓ, ẓana ruka wjazy k cẓeẓci nětajkeho druheho bóẓtwa k hubomaj pschiẓtajicẓ!"

S tutymi ẓłowami cẓiẓny drohotne ẓudobjo na mozaikowu ẓemju, ẓ namódrzeń barbickẓowymi tcẓenjemi poẓzypanu, *hdyż* roẓlecza na male kruchi.

„Njedźiwajcẓe ẓo, moji pschecẓeljo", *wón prajeẓche,* hdyż wẓchudźe ẓpodźiwane twoẓi wuhlada, „a *budźcẓe* dowreje myẓłe. Chẓu wam dobry pschikład a dobru radu dacẓ. Ẓtaroba, ẓłabozcẓ ẓtej ẓtej towarẓẽẓtwu pożlednich *ẓiwjenẓkich* lẽt; tohodla lẽpje cẓinjch, ẓo na nje njeẓkaẓcẓch, *ale radẓcho pŕedy dobrowólnje* dźeẓch, kaẓ ẓa to cẓinju!"

„Schto ẓhẓech cẓinicẓ?" wopraẓchaẓchu ẓo někotŕi hoẓẓo ẓ *njepokojom.* „Ja chẓu wjeẓoły bycẓ, picẓ, tele bójẓte *twórby* pẓchi mojim boku ẓebi wobhladacẓ a ẓtóncnje *pẓchi* hrẽ a ẓpẽvje ẓ wobwinẓowanej hłowu wukẓnycẓ. Pola Ẓkora ẓym ẓo hižo porucził. Cẓheẓce-li wědzecẓ, ẓchto *ẓym* jemu na roẓžohnowanje napiẓał?"

Pẓchi tutych ẓłowach roẓwali lizt, tẓ bẽ pod cẓorlachowym hłowakom wucẓahnył, a cẓitaẓche, kaẓ ẓledźe:

„Ja wẽm, mój kẓẓoro, ẓo mój pẓchiẓhad ẓ njeẓcẓerpnoẓcẓu wocẓakatujeẓch, a ẓo twoja ẓwẽrna pẓchecẓeloẓa wutroba wo dnjo a w nozy ẓo ẓa mnu ẓedźi. Ja ẓebi ẓo *ẓym* ẓebi wotmyẓlił, mje ẓ darami lubowẓe ẓaẓypowacẓ, mje ẓa pŕefekta pretorije pomjenowacẓ, Tigellina pak k tomu *cẓinicẓ,* k cẓemuẓ ẓu jeho bohoju ẓwoŕili, *mjenujzy k ẓtrażnikej* nulow na wobẓwódẓtwach, tẓ tebi pẓchipadżechu po *ẓajedźoẓcẓenju* Domitije. Tola ty wẓchak mi wodaj; pẓchiẓahaẓm cẓi pẓchi cẓinje twojeje macẓerje, twojeje mandżelẓtẓe, twojeho bratra a Seneci, ẓo njemóżu pẓchinicẓ. Zywjenje je cẓi jara drohotny pokład, *mój* najlubẓchi, a ja *ẓym* wẽdźał, najdrohotniẓche juwele ẓ njeho ẓa ẓebje wubracẓ. Ale je w nim teẓ nẽchto, ẓchcẓoj njemóżu dlẓe jnjeẓcẓ. Nihdy pak ẓebi njemyẓlił, ẓo ẓym hnẽwny na to, ẓo ẓy macẓ, mandżelẓtwa a bratra ẓłónẓował, ẓo ẓy Rom ẓpopjelił a wẓchcẓi ẓpravnych ludźi w ẓwojim kẓẓorẓtwje ja pak njechcem a njemóżu dlẓe za tebje ẓo ẓaczerwjeniecẓ. Jeli ẓo wuẓe Cerbera ẓnadź nẽkaŕ twojemu ẓpẽwej ruẓenje njebẽchcẓ i jeho pschecẓeloem a tuẓ nimam nẽkaŕku winowatoẓcẓ, ẓo jeho ẓłoẓa haẓłowacẓ. Budź ẓtrowy, ale njeẓpẽwaj, morduj, ale njedźẓtaj hrónẓka, ẓajẽdojcẓej ludźi, ale njerejuj, ẓapalej mẽẓta, ale njebraj pẓchi tom na dawa tebi arbiter *elegantiarum.*"

Hoẓejom ẓo jezny, pẓchetoẓ wẽdźachu, ẓo ẓhubjenje kraẓeẓtwa njemohło kẓẓora hórje potrjechicẓ hacẓ tutón lizt. A woni teẓ wẽdźachu, jo tón muẓ, tẓ bẽ ẓo jón napiẓał, dyrbjeẓche wumrẽcẓ. Pẓchi ẓamej myẓłi, na tajkele khrobłe ẓłowa pożłuchacẓ dyrbjeẓcẓ, wobẽẓhowaẓche jich ẓyma.

Petronius pak ẓo ẓmẽjeẓche, tak wjeẓele a ẓaẓ niczo i toho, jako by ẓo wo njewinowaty ẓort jednało.

„Njedojcẓe ẓo, moji pschecẓeljo! Njetrjebaceẓe ẓo i tym wukẓwalowacẓ, ẓo ẓnajeẓce wobẓahy tuteje *epiẓtle,* a ja cẓinicẓ."

Pẓchi tutych ẓłowach kiwny ẓwojemu lẽkaŕej, Grekej, a wutykny jemu ruku *napiẓchecẓo,* kotruż tutón ruce ẓe ẓlotym *podwijaẓkom wobwijaja,* na cẓoż pẓchi ẓhubjenju roẓrẽẓny. Krew wyẓoko pryẓkny nad cẓorlachowym hłowakom a nad Eunice, kotraż ẓo nad Petronijej hłowu podpjerujo.

„Knjeẓe!" wona prajeẓche. „Ẓẓy-li ẓebi ty cẓe ẓa wopuẓchcẓu? A hdy budźechu mi bohoju ẓnoẓcẓ a kẓẓor knjeẓtwo nad zyłym ẓwẽtom ẓpoẓcẓicẓ, tola ẓ tobu ẓchcẓa!"

Tu wuẓmẽwknu ẓo Petronius, a ẓo trochu pożẓẽwjeny pẓchi a ẓwojej hubje ẓ jeje podótknuwẓchi, wón rjekny:

„Tuẓ pój!"

A potom pẓchida hischcze:

„Ty ẓy mje wopraẓdźe lubowała, moja bożchcẓka!"

Wona pak wupẓchẽẓtrẽ ẓ kẓrluẓchom ẓwojich rẓcźi na Petronijowe rjekny, ẓo ẓe ẓa wopuẓchcẓu? A hdy budźechu mi bohoju ẓnoẓcẓ a kẓẓor knjeẓtwo nad zyłym ẓwẽtom ẓpoẓcẓicẓ, tola ẓ tobu ẓchcẓa!"

Petronius kiwny khorowemu mijchtrej, a ẓpẽw a ẓtrowu hra ẓo ẓapocza. K ẓebi pẓchitulenej, ẓjamaj hłowu wobraẓaj, pẓchipożłuchaẓchtaj wobaj ẓ wutẓmẽwknutym. Petronijowe ẓłowa ẓo mu ẓe ẓ wẽẓchnym pẓchijezo bóle błẽdnjeẓche a napożłedku wutmy. Wocẓiẓchcẓi ẓ drẽmanja wuhlada, kak Eunicina hłowa ẓjeẓe ẓebi ẓ bẽła ẓwẽtła na jeho wutrobnje wotpoczyże. Wón ẓe pŕe, położi ju na ẓorlachowy hłowak, na cẓoż ẓebi rẓcźy wobliczja hischcze ras wobhlada.

Potom dyrbjachu ẓpẽwarjo nowu pẓẽẓeń Anakreonẓku ẓpẽwacẓ; citherny hrajachu zyle tahodnje, jo bydłe ẓłonẓ rjẓẽẓchcẓewucẓake. Hdyż pożłednje ẓmuki womjeẓknuchu, ẓtanychu ẓ ẓwojim hoẓcẓom a rjekny:

„Wy wuẓnajeẓce, moji pschecẓeljo, ẓ nami ẓhubowanje mẽra — —"

Dale wón njepẓchidźe. S pożłednim pohibem ẓwojich ruki wobja Eunice, potom ẓtẓili ẓo jeho hłowa ẓnat wón bẽ mortwy.

Hoẓejo pak ẓrojumichu, hladajzy na tutej pożtawer, ponjeẓe ẓo ẓ nimaj to jenjeẓke k rowu, ẓchcẓoj bẽ jich ẓwój hischcze ẓwoẓtało: poẓẓija a kraẓnota.

(Pokračowanje ẓcẓẽhuje.)

Francowskej, kiždež je w lěće 1858 swj. Marija khudej pastyrcy so zjewiła. Wobsah hry je hnujacy a časej přesmějny. Připrawił je ju naš luby basnik a stud. theol. Pawoł Wićaz. Hra je hižo dźišćana a jako 11. číslo dźiwadłoweje zběrki „Domowiny“ wušła. Při tym spěwaja so tež někotre kěrluše, kiž budźa přichodnu njedźelu wot dobrych hudźbnikow mištrsery wuwadane. Pilne ruce hižo na wosobitej sceneriji dźěłaja. Tak budźe tuto prěnje předstajenje za dźiwadło, za cyłu wokolinu wulki podawk. Njech je tež bohaty wopyt spoženy.

Wojerej. Sady tsećeho mosta Hródkowskeje dróhi z nowym drohowym jawinjenjom wotmyknu so nowym wotwjerkam dla pěšcheršćenoho jězdzenja pěšcherjam, jako běše to pótrjeć pěšchnoćcu pěšcheršćerow. Tola hižo w cźežkich myslach wobmyslenych. K., kiž běše tu 14 lět dołho sem swójstwu, žo wot pěšchpołdnišćeho zwonjenja mlenjarcy. *Jeho žona dźěše njemócna jeho* Jako na zwrkwinu wězu pěchnidźe, jeho hižom mocno nadeńdźe. Tole samomordarstwo je jako srubne wot nalěcheho cźeła. K. běše był uspomjeny, swój nowa kneź. Někto pak jemu njeběše móžno było dołh zawlačecź. Runjeź na swojim wobsedźenstwje dołha njemjezěche, nieběše jemu móžno, pjenjezy za zaplahanje sćidźowanja swojesć. To běše jebi tak z mutrobje wiał, so hižom dźišći cźaj na cźežke cźełopjećze.

Mikowu. Wobžarujomne smjerśne njeboże je so wčera popołdnju dopołdnja w naścej wjsy stało. 32ltny wótc a wikowar z korbitami Teschnar cźežyše thoru trusowy z Wohlmuthowym aparatom elektrisowacź. Wšći tom pak bu jemu elektrisćeho pruda dótknu, kiž jeho pječhejdźe a na mjsće mori. Njeboże je cźim srudnišće, dokelž je jeho žona w bližšim cźasu swoju cźeławu hodźinu wočakuje. Smjertny snjesłoženy bźše pěchichodny syn korbarskeho mišćora Jenźi z Nowoje Wsy pola Mikowa, kiž je tež wopytowanjam Budyšćich wikow derje znaty. Bóh trěchtaj trudnych zawostałanych.

Turnarsej předstajenj w Budyskim jastwje.

Jastwo po dźensnišich nahladach njeje same khłostanje za přestupjenje a łamanje zakonskich postajenjow. Jastwo je dźensniši dźeń zdobom wukubłańja a wočehnjenja za žiwjenje w čłowjeskim towarstwje, do kotrehož so jenotliwcy we swojim času zaso wróća. Wažna wotnožka tutoho wukubłanja je cźłowuwožanje. Wšitcy strowi młodostni jeći su winowaći so na nim wobdźělić. Woženjenym je to swobodnej woli přewostajene, tola też mjez nimi je wulki zajim za to, kaž móžachmy so wčera při cźłowzwučowanskim předwjedźenju w jastwowej zali přeswědčić.

Předwjedźeńske turnowanje bźše wčera pódźeli wjećor wospjetowanje za druhu połoju jatych, mjez tym zo bźše njedźelu popołdnju prěnja połoja přihładować směła. Tole zjawne turnowanje w jastwje bźše prěnje swojeho razu. Turnowanski swjedźeń wonkach wotměwa so kóžde lěto. Z wjednikom Zjednoćenych Budyskich jastwow je knjez wyšši jastwowy direktor Eichler, kiž je wšitkim ze spruwnym předstajenym. Wo připrawjenju programa pócowaše so k. jastwowy wyšši hamtman dr. Keil. Wulko zasłužby ma tu dale knjez wustawowy wučeř Max Richter, kiž wosebje młodźencow w turnowanju wuwućuje. Wón też cyły program nawjedowaše.

Z wotewrjenju witaše přeprošenych hosći, nowinow atd. a rozwi ważny problem turnowanja po dźe starych Grekow, kiž hižo před dwajstsac lětami z turnowanjom žadosć za sylnym a rjanym cźełom a za čistym duchom w cźełozwučowanju spokojachu. Duch, kiž zich pohonješe, dyrbi też ludźi naščeho časa zaprimnyć, zo bychu byli a wostali młodźi. Na wšich turnarjow „K swětłu“, w kotrejž so zaměrowanje k wěsćitomnosć a přichod ze zaćišćom wobrazowanja, so derje přednjese. Orchester jatych, kiž nawjedowaše knjez wyšši stražmištr Frölich, hudźeše k zahajenju a k předstajenjam z překwapjacej wustojnosću, skož dyrbi so při stajnym wotměnjenju wosobowskaj to w samowonosći jastwa leźi, wosebje připóznać.

Młodźi zwučowachu wuskočenje a wustojnje wšelakeje prostne zwučowanja a hry. Jich mocy a dobra wola k nowenu žiwjenju so z tym wuley spěchuje. Tu jastwo jedyn ze swojich woćehnjerskich nadawkow połnje dopjelnjuje. Też zwučowanje mužow, kotremuž so wosebje k. wyšši stražmištr Friedel wěnuje, dyrbi so połnje připóznać.

Swjedźeń wuklinča dostojnje z předstajenjom 6 plastiskich skupinow „přez nóc k swětłu“ kiž młodźency z wulkej wustojnosću tworjachu a k čemuž so zhromadnje spěwaše.

Prawje zajimawa bźše też wustajeńca wšelakich wumělskich dźełow, kiž su jeći we swojim swobodnym času zhotowili. Dokonjeja to pod dohladom wusłanoho wućerja knjeza Maxa Richtera, kiž jim też wšelako druhe zabawne wjećory při swobodnych přeswoskach, hrach atd. poskića.

Tak widźimy, zo wustaw khłostanskich jatych wulka prócu nałožuje, zo by ludźi, kiž buchu jemu připokazani, zaso sćinił k połnohódnym stawam cłowjeskoj towaršnosće.

Wotmowy redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dešman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynej. — Za nawěsćik: G. Janak w Budyšinje.

Z Malešanskeho zwučowanskeho wokrjesa Sokol.

Naš wokrjes je so po postajenju načolniskeho posedźenja pilnje do dźěła dał. Srjedu 19. 3. wotměchmy našu prěnju zhromadźiznu z wólbami. Wšě štyri jednoty: Malešanska, Poršiska, Radworska, Budyska běchu bohaće zastupjene. Zhromadźiznu a wólbu nawjedowaše br. zwjazkowy načolnik. Wuzwolichu so za wokrjesneho načolnika br. Handrik-Radworski, městonačolnik br. Krupař-Poršiski a zapisowař br. Sykora-Malešanski. Mnoho ważnych dypkow wuradźichmy. Tuto lěto wotmějemy dwaj wokrjesnej swjedźenjej a to w meji w Radworju a w juniju we Malešecach. Pozlěšo budźe wotměnjujcy kóžde lěto jenož jedyn wokrjesny swjedźeń. Po zhromadźiznje přezwučowachmy cyłe prostne za lětuši wósserbski zlět w Rakecach.

Sobotu 8. 3. zeńdźechu so načolnicy k wuradźowanju a zestajenju dźěławeho programa w Khwaćicach. Złohom běchu sebi přeprosyli Khwaćanska młodźinu. Nasta rjane a spomožne wuradźowanje z wjeselej nadawu. Bratraj zwj. načolnikaj rysowaštaj naše cyłe dźěło a žiwjenje. Wěrimy, zo tutón pospyt płody přinjese.

Sobotu 5. IV. bě prěnje wokrjesne zwučowanje we Porśicach. Bě derje wopytane a mnoho smy nawukli. Wuzběhnyć chcemy khwalobne wušnje, kak jedn wot druheho wuknje a cyłk so z tym wuwućuje. Też wólne zwučowanje do zwučowanskich hodźin a po nimi dyrbi so na kóždy pad pěstować. Njesmě pak so při tym nihdy na dobry skit a krute wobkedźowanje zabyć. Z tym so wšěch znjezbożenjow zminjemy. Zdobom přezwučowachmy lětuše prostne. Nowe načolnistwo je so derje zadźěłało a lubi z tym khmany přichod.

Rjadowanje pućowarstwa w Kamjenskim wokrjesu.

Wokrjeźny swjatk je „k wotstronjenju wšchelakich njedostatkow w pućowarstwje měšćanskim a gmejnskim radam pěchpódłak rostak, tiž je 1. haprleje 1930 do mozy stupił. Po tutym rostaku maju so potrěbni pućowarjo jenoš hišćeze z kupowanji (Gutscheine) podpjerać, tiž jo wudawaju za wotpłatanje wodnjo a w nozy. „Pjenjezy k hamtownemu sćitowanju pućowarjo njeje smědźa wjazy dostawać, dokelž je swjetscha jenoš za alkohol swudawaju. S nowonarjadowanjom ma so prošcherstwo pućowarjow thšźu wot thšźi wobmjezowacź abo sćijemóžnicź. To pak je jenož móžno, „dyž wobydlerstwo naprawy wjchchnoscze *hmedomicznje podpjera*“, *dyž prošchaju pućowarstwom* njedawa wjazych žanych „pjenjezntych darow“ a ś tym „prošcherstwo“, tiž je po § 361 3 4 němšćostatneje thšźtaństkeje knihi pod khłostanje stajene, wjazy njepodpjera. Wobydlerstwo so nałežnje prošy, so by tuto namołwjenje wschudźom wobkedźowało a prošchajuch pućowarjow ze pjenjezami njepodpjerało, ale jich cźim bóle na domy sa pućowarjow abo wjeśne wjschnoscze potrosowało.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 8. jutrownika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,185	100 pólsk. złotych	47,07
1 jendźelski punt	20,355	100 českosł. krónow	12,394
100 šwajc. frankow	81,105	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burja wječera sajo wošlabny. Kursy efektow běchu njewótre. Na wikach ś dołhymni a rentowymi liśćinami kursy dale postupowachu.

Na **produktowych wikach** bź wječera sajo skrućenje spóznaćź. Jenož wowoš 5 pj. pichiźadźi. Pšcheńca a nasymski jećmjeń postupichtej wo 10 pj. po zentnarju, nalětni jećmjeń 5 pj. a rožla 7½ pj. Wječera płaćeśe zentnar

w Barlinje

pšcheńcy 13,20—13,35 hr., rožli 8,22½ hr. hač 8,32½ hr., jećmjenja nalětn. 9,50 hač 10,10 hr., nasymśkeho 9—9,45 hr. a wowša 9,35—9,17½ hr.

w termijnowym wikowanju:

sa meju:

pšcheńcy 13,78¾ hr., rožli 9,20—9,10 hr., wowša 8,70 hr.,

sa julij:

pšcheńcy 14,15—14,10 hr., rožli 9,60—9,55 hr., wowša 9,35—9,17½ hr.,

sa september:

pšcheńcy 13,35—13,36¼ hr., rožli 9,67½ hač 9,57½ hr.,

w Drježdźanach (pjatk):

pšcheńcy 13,45—13,70 hr. (13,55—13,80 hriwnowy),

rožli 8,55—8,80 hr. (8,65—8,90 hr.),

jećmjenja nasymśkeho 8,25—8,90 hr. (8,25 hač 8,90 hr.),

jećmjenja nalětnjeho 10,05—10,80 hriwnow (10,05—10,80 hr.),

wowša 7,95—8,35 hr. (7,85—8,25 hr.)

Wiki rěznoho skotu wječera w Drježdźanach.

Wowcy a howjadowe běchu wjazy pśchihnali hač trjebachu. Powschitkownje wjschak wjsće druźiny skotu kupe dźěchu. Wiki w swinjskich běchu krěnje pěh dotalnych płaćišnych, jara sylne běchu rozdźěle mjes wschelakimi druźinami swinit. Też cźelata mjaschu krěnje wiki. Płaćišny so njepscheměnichu. Tola je kupowanjch hač sańdźeny tydźeń. Pomałku howjadła dźěchu. Krutowy bź dosć a na dosć, tiž bo płaćišny trochu wotdrjebichu. Lěpje so woły a byli pschedawachu, ale płaćišny so kóžna pscheměnichu. Nźichto wowcow wyšše wosta.

Pschijtajeja:

Holzu do domu, kotraž móje warićź, Drachowa w Bitkopjach, Zyrkowinska haša 15.

„ t. l. 5. do „Tśjoch Lipow“ w Budyschinje.

„ do Budyschina, Wulka Bratrowska haša 141.

Na pschedań:

Ssyno 15—20 zentnarjow, Mlynćk w Wuschicu.

„ we Wojerezach, Dolha haša 7.

Kóń krjenjoletny podšobnik a žlomu, knježi dwór w Milkezach.

Koło motorske, Maly w Kamjenzu, Walska haša 17.

„ mužaze, Wagner we Wojerezach, Sserinja haša 4.

Wobleć mužazy, thabat a khołowy w Hródku, Wilhelmowa haša 23 w khlamach.

Kože, žonjaz stupuje a kožane schewske fale w Lubiju na Schulstej haši 6.

Wós dźěćazy sa 15 hr., we Wojerezach, Hródkowska haša cźišło 6ti na Lěwo.

Kupuja:

Byka a kosola, gmejnšći pschedstejaćeź w Lubuschu.

Patu, Fiedler w Cźornym Khołmcu.

Sšobnišzy na pschedawanje

Srjedu 9. jutrownika 1930

we Wósporku w hoscźencu „K hwězdźe“ dop. w 10 hodź. Iklibe, prok a dalokowidaj,

w Sdźarkach w hoscźencu pschip. w 1 hodź. wschelake wina, meble, žonj. cźapnikaj a pasy,

we Wojerezach w hoscźencu „K hwězdźe“ dop. w 11 h. hudźbny stroj, klawěr,, schijaza maschina, wschelake meble a holbjeńa,

w Hermanezach w hoscźencu pschip. w 12 hodź. žonjace kolo, elektr. gramofon,

w Riffej w hoscźencu „K hwězdźe“ dop. w 10 hodź. wschelake meble, strejazy cźapnik, klawěr, hońtwinska strjba, Mayerowy słownik 16 swjazkow.

schtwórtk 10. jutrownika 1930

w Budyšinje na žudnišćowje dop. w 9 hodź. wschelake meble, hudźbne stroje, cźapniki, žonjaze, holcźaze, hólcźace a dźěcźaze drasty a schaty, 490 bleschowu brěćelow, dwajkolesnaty wós, wupschesrjenź, wschelake koźe, pišanśe stroje, motorske koła, wschelake wobuća, 6 zentnarjow thjmjentneho dźezela, 2 zent. mała, 4 zent. hejduschki, 4 zent. bocźkow, 2 zent. rajba, 100 palcźikow sapałkow, diwaj mćhaj kofeja, kaśćejch aprikosow, radia, lampy, 10 mćhow rybjazeje muchi, mužazy kožuch, wschelake knihi, wobrazy, tśiły, klamarśe połkadnja, wschelake debjenki, mandlawa, awta, 1750 zigarow, 15 litrow winowcho palenza

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźensa dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki su hišćeze dokładnje cźiche, tola su płaćišny sešłabnjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu, pšcheńca je dale šłaba, rožla pak strućena.

Płaćizny na Barliuskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje.				
	7. 4.	5. 4.		7. 4.	5. 4.
Pšeńca	264-267	262-264	bunv	16-17,50	16-17,50
rožka	164 166	163 165	rožka	20-22,50	20-22,50
naz. jećmjeń	—	—	módre lupiny	14-16,00	14-15,50
nal. jećmjeń	180-189	178-188	žołte lupiny	20-22,50	20-22,50
wowš	168-168	159-169	seradella	—	—
rapš wosušk	—	—	raps. wosušk	15-15,50	15-15,50
kukurica	—	—	*hlapy wšelaki*	19-19,50	19-19,50
pšeńć. mak.	*29.37,50*	29-37,50	*hlapy wšelaki*		
rżana muka	24-27,00	23-26 75	ocen. melasa	—	—
pł. wotruby	10-11,00	10-10,75	bźrnj. kruški	15-16,00	15-16,00
rżane „	10-11,25	10-11,00	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-3,50
raps	—	—	rżana sloma	1,10-1,30	1,15-1,30
hróch, Viktor.	23-28,00	23-28,00	pšenć. „	1,03-1,20	1,05-1,20
tane symjo	—	—	wowsna „	1,00-1,10	1,00-1,10
pjeluški	17-19,00	17-19,00	hejna „	0,90-1,00	0,90-1,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

7. haprleje.

144 wol., 278 byk., 411 jałoic. a kruw, 789 ćelat., 970 wowc., 2707 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 54—59, 2. 44—50, 3. 38—42;

byki: 1. 53—57, 2. 46—51, 3. 42—45;

kruwy: 1. 47—51, 2. 39—44, 3. 33—37, 4. 27—30;

jałojcy: 1. 53—58, 2. 42—48;

wowcy: 1. 62—66, 2. 54—60, 3. 42—50;

ćelata: 1. 80—86 2. 72—78, 3. 65—70;

swinje: (přez 300 pt.) 71, 2. (240—300) 70—72,

3. (200—240) 69—70, 4. (160—200) 67—68.

Rancy: 60—64.

Drježdźanska burza (7. IV.).

Pšeńca	269-274	běrnjace kružki	17,70-18,00
rožka	171-176	pšeńć. wotruby	11,60-12,00
nalětni jećmjeń	201-216	rżane wotruby	11,80-12,80
nazymsk. jećmjeń	165-178	pšeńčna muka	48,50-50,00
wows	159-167	rżana muka	28,75-29,75
čerwjeny dźećel	120-135	woka	25,00-26,00
raps	350-355	pjeluški	25,00-26,00
kukurica (Mais)	203-205	hróch	26,00-27,00
suche truhanški	9,00-9,20	cokrowe truh.	17,00-18,00

Z Łužicy.

* S **Wulkeho Schunowa.** Ssobotu popołdnju 1/46 hodź. sta žo tu žnjertne njesboże ſ automobilom. Po Walterstorfskej dróšy pschindźe wožobowy automobil a pschejědże pschi železniskim pschekhodźe 56 létneho gmejnskeho dźěłaćerja Gustawa Webdera. Wón chcyše w tutom wokomiku runje dróhu pschekročić a njewobsedźowaſche automobil, kiž žo bliješe. Webder wosta še skamanymaj nohomaj, cźekkini dalšhimi ranami na nohomaj a hłowje leže. Po lekarſkim roskaju dowjesechu njesbožowneho do thorownje, tola po puću wón hižom wudyha.

* Se **Shorjelza.** W nozy k ſobotźe je ſebi nźdźe 50 lět stary pschistajeny A. kiž na Budyſkej dróšy 9 bydlesche, ſ płunowym sajdźowjenjom žiwjenje wſał. Pschicźina žamomordarſtwa je dźe była thorosć. — Ssobotu rano ſpyta ſebi tź słužobna holza w jenym domje na Bergſkej dróšy ſ płunom ſawdać. Tu pak žo poradźi, holcu ſaſo k žiwjenju wroćić. Potom dowjesechu ju do thorownje.

* Se **Shorjelza.** Njedźelu rano je ſebi wyſchiſchi póſtowy rjadowar W. Sch., kiž w jenym domje na Kranzelſkej dróšy bydlesche, ſ płunowym sajdźowjenjom žiwjenje wſał. Jeho ſpytachu ſ kiſlikowym (Sauerſtoff) aparatom ſaſo k žiwjenju wroćić. Tola prózowanja njemžachu wuſpšcha. S pschicźinu žamomordarſtwa su byle pjecza cźežke myſle.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Kamjenizy.** (Pschekhichiwjenja Swjaſkowehopokładnika.) Kriminalna policija ſdźěluje k pschekhichiwjenju, pschi nětchto cźłonach woſſewjenemu, pola Kamjenicźanſkeho wotdźěła Němſkeho a Rakuſkeho Alpoweho towarſtwa nětkole tole: Pschi Kamjenicźankej ſekcźiji Němſko-Rakuſkeho alpoweho towarſtwa běchu ſa pschelichiwjenjemi wotdźělowych pjenjez ſe ſtrony pokładnika pschiſchli. Na ſakładje woſſewjenja je žo ſa tym źiłdźiło, a wupokaſało, ſo pokładnik tuteje ſekcźije, tudy bydlazy 48létny pschekupc, kiž je teź ſe ſobuſtawom towarſtwa a ſaſtojniſtwo pokładnika jako cźełne ſarjadowaſche, w cźaſu wot ſpoczatka 1927 hač do konca 1929 je po nětčim towarſtwu 18 600 hr. pschekhichiwił a tute pjenjezy jenicźay k ſwojemu łěpſchemu wužhitkowanju a mózne k płotej a pschibrožnej muri ſtłóczeny. Jeho dowjesechu bjes wědomja do Lichtenſteina-Callnbergſkej wotkſeſnej thorowni, hdźež je ſobotu rano pſche ſwoje cźežke ſranjenja wudychał.

* S **Lipſka.** (Dwaj dźěłacjerjej wot cźišchcźerſkeje maſchiny ſaraźeni.) W knižnym pschemyſłowym domje ita ſo ſobotu dopołdnja wokoło 11 hodźin w pschedwěſtnoſcźi maſchinoweje hale pschi wottwarjenju maſchinow, kiž běchu k wulkowitam wuſitajene, cźežke njeſbože. Pschecźiwa ſcźena hłubokocźišchcźerſkeje maſchiny, nětčhże 40 zentnarjow cźežka, měrjeſche ſo ſ wojndłom (Transport-Kind) wotwjeſć, pschetkiwku pak ſo, hdyž chyzhu ju wokſuſcźić a pohrjeba pod ſobu 24létneho ſamkarja Albr. Glaſera a 28létneho wyſchicheho montéra Webera. Glaſer bě hnydom morwy, Weber wumrě duży do thorownje. —

* S **Lipſka.** (Zakoſtna ſmjerć pſchi róli.) W Lipſcźanſkim pschedměſcźe Lindenawje ſta žo ſobotu popołdnju ſakoſtnje njeſbožo. Hdyž chyzhe 51létny wobſedźer płokarnje Adolf Lippold ſwoju elektriſku ſchatowu rólu ſ wolijom namaſacź, mjes tym ſo wona chodźeſche, pschindźe wón ſ hłowu mjes rólowanſti kaſchcź a trošna. Njeſbožowneho, kotremuž bu hłowa dospołnje roſmjećena, dyrbjeſche wohnjowa wobora ſ jeho położenja wuzwobodźić. Duży do thorownje wumrě wón pſche ſwoje cźežke ſranjenja.

* S **Cźopliz.** (Dźiwne njeſbože.) W pórzlinowej fabrizy Epiag w Elbogenje ſaběraſche žo 17létny dźěłaćer Alfred Troll ſ Altfattela w kotolni ſ tym, ſo prystaſche wodu na popjeł ſo by žo tak njeproſchiło. Pschi tutym dźěle kaſyſche jemu elektriſka wiſzata lampa. Wón pschimny ſa lampu a bu ſ elektriſkim prudom morjeny.

* S **Wina.** (88¾ hodźin na klawěrje hrał.) 26létny ſlepy powołanſti hudźbnik Joſef Göll je w Simmering rekord klawěrneho hrajerja Lewandowſkeho, kiž je 88 hodźin hrał, wo ¾ hodźin pscheſahnył. Wón hrajeſche 88¾ hodźin.

Swedska kralowa Viktoria, ſotra nětčhuſcheho Badenſkeho wulkowójwody a wnučka kěžora Wylema I. je 68 lět ſtara w Romjo zemrěła.

Přilopk.

* **Deſertěraj němſkoſtatneje wobory k jaſtwu ſaſuđženaj.** Lawniſki žud w Barlinje-Lichterfeldźe ſaſuđźi dla ſchromadneho cźěſtanja wot thorhoje a wojeſkeho paduſchſtwa němſkoſtatnych wobornikow Fiſchera, Jſenſee a Burkanſta na léto a ſſi mězazy jaſtwu. S tym bě automatiſay puſchcźenje ſe ſłužby ſjednocźene. Tſjo wojazy koſtli běchu hižo nětchto lět pschi jěđźeriſtim wotdźělenju ſłužili, běchu ſebi wotmyſlili deſertěrowacź. Woni chyzhu w Hollanſkej Indiſkej do kolonialneho wójſka ſaſtupicź, ale doječechu jenaj hač do Barlina. Tu běchu na ſwoje dyrdomdejſke wotmyſlenja w towarſtwje ſe ſwojimi pschećelnizami tak lohko ſabyli, ſo možeſche jich pokt psched daliſchim pucźowanjom ſajeć.

* **Locarnſti mordaŕ mandźelſkeje ſajaty.** Mordaŕ ſamžnyj mandźelſki, mójachu pjatk dopołdnja w Locarnu ſajeć. Jeho pschewjedu do Locarna ſ pschejſtjſchowanim Cźěko knjeni Cecchini ſu w cźěkowni w Aconje na ſtarym ſtajili. Mordaŕ bě po ſamym mordarſtwje ſchtworte popołdnju w automobilu do Lugana wuješ. Tam je w nejtym hotelu pod wopacznym mjenom pschenoſoweł. Po jeho ſlědom ſcźěhowaſche policija a możeſche jeho ſnano dopołdnja ſajeć. Hdyž chyzhyše jeho policija pschejſcźeć, wón kóždeźkuli wuprajenja wotpokaſa. Won dyrdomdejſche pjeza pſched pſchepytowanjom ſudnikom wuprajicź. Kaž žo ſda, je ſwój njeſtutk ſe ſamoržerſtwom dokonjał.

Nainowiše z cyłeho ſwěta.

— **Sſkrowa powěſć ſ wjeđrje ja jutſchnja hodźina.** Sſo wucźahuje a wuwjeđruje, tola woſtanje wobłuk nad nu W Jendźelſkej jcherjato a mało, w połnócnej Europi ſuchu a ſymu.

* **(Němſke létadło w Jendźelſkej k ſemi padło.)** Němſke **póſtſke létadło, kotrež bě ſ Croydona w Jendźelſku na łoćzenje do Barlina wuleźało, je pola Lingsfielda Commons w Surreyſkim hrabinſtwje k ſemi padło. Wjednik a mechanikus, kotraj ſamaj w létadle ſedźeſchtaj, buſchtaj nasmaj. Wo njeſbožu jedyn wocźitk ſwědź powěda: S wuſkoſtom žo ſe ſpanja ſbudźich. Hdyž běch ſe ſtrow cźełuny na hórzy nětchto widźach, ſchtož bě na palazy automobilej podobne. Namakach palaze létadło. S ſtomjenjow wuſkoſtech. Won běſche morwy. Dźěch wokoło létadła tola nikoho dale njewohładach. Potom druhi muž pschibježe a namakachmoj druhe cźěło, kotrež ſ palazy reſpadankow wucźejechmoj. S létadła njeje nicźo hłowaſte woſtało, dyžli ſeſtkibowany a ſlamany metal.**

* **We Warſchawje ſtaj njeſnataj muſej mějićzcźe maſleje banki w jeho piſarni nadpadnyłoj a ſkoupnoſć Na to ſtaj banku wurubiłoj.**

* **(Żeleſniſki cźah do powětra ſleźał.)** Pschi jěđźeniſkim njeſbožu w Oito w Japanſkej je ſo 17 wožobow morilo a ſydom ſo cźěſko ſraniło. S njeſbožowneho cźahu padom bě ſo do wuhła, ſ kotrymž ſo lokomotiwa ſtłóchesche, wuzamit měſchał. Hdyž ſo tutón do wehnja cźiſnu, ſo ſatraſchne roſbuchnjenje ſta, ſ kotrymž ſo niž jenoj lokomotiwa, ale teź wſetſchi dźěł cźahu wupadźi.

Kow ra wowsk dowe nik.

Budyšin. Dźensa **wutoru** spěwaju muzſke a žonſke hłosy za wulki koncert wjećor we 8 hodź., aby we 7 hodź. w Serbskim Domje.

Domowina. Stóž je ſebi wupožčił ze Sekretariata płachtu za ſwětłowobrazy, njech ju nětko ſkónčnje zaſo wróći. Předsydstwo.

Łužisko-Serbſki Sokolski Zwjazk. Zhromadźizna předsydstwa a wubjerka je přichodnu njedźelu 13. jutrownika pop. ½1 hodźin w Serbskim Domje. Zastupjerjo wšěch jednotow so wočakuja. Starosta.

Nawječorny wokrjes Sokoła. Družstwa zwučuja přichodny štwórtk 10. jutrownika wječor we 8 hodź. w **Pančicach.** **Wokrjesny** načelnik.

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentstwa. 6. wubjerkowe posedźenje zwołam na pjatk 11. jutrownika w 2 hodź. s. t. do Serbskeho Domu w Budyšinje. Sekretar.

M. Schubärth

Chemiske čiśćenje a barbjenje žonjaceje, muža-ceje a dźěćaceje drasty

★

Samsne klamy
na Košic hasy
znapreća khorobneje kasy
Telefon 3758

★

Přijimańje:
M. Seifert na Kamjentnej hasy 29
Manufakturowy wobkhod Schwarc
na Käublerowej hasy
Božidar Stärsch, Pod hrodom 5
Emma Nagel w Barće

Nawěšiki přinjesu wužitk

Butra tuńša
Twarožk. płaćizny zniżene
Wikowańja z butru
KUNELLA

Ložowe wupjerki damast smulaty płat płachty prawobarbnca pjerjonjepřepušća w kóždej šěrokosći, jara tunjo
Kurt Erler na Žitnych wikach 11 napřeco „Złoteje Hwězdy“

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serbi

Vogtl. garding
story, rolleaux, vollowe a muſelinowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Rózk Krónpr. mosta

Wo Berny na předań w Pěskecach 28

Tworjkupowace towarſtwo
w Budyšinje z dr. z w. r.
Skazanki na
pjećwa
k jutram sebi z časom wuprosymy
●
Wosebitosć:
štrjeslowy - twarowy - cokrowy
makowy - a jablukowy tykanc
Z našeje **samsneje konditarńje:**
torty z wěnowanjom po wšěch płaćiznach
šokoladowe baby, jena **75** pj. a **1.20** hr.
pjećwa (Sandgebäck) garn. . . . **1.40** hr.
dessertowe skibki . . . . . **0.20** hr.
čajowe přikuski

Sym při Budyskim hamtskim a krajnym sudnistwje jako
rěčnik
připuščeny a budu swoju praxis z knjezom jastičnym radu Michałom Cyžom w Serbskim Domje wukonjeć
Dr. Dilger, rěčnik
dotal rěčnik a notar w Rólanach (Ruhland)

Nowe
serbske spěwarske
su notowe!
a so wot nětka
w Smolerjec knihańi w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4 předawaja
Płaća
2.— 4.50 5.— 8.— 8.50
Nowy přidawk **50 pj.**
Mamy też wulki wubjerk
němskich spěwarskich

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowérnik. 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščernja zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čelneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na cyrkwi so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinowědźić. Prawa a winowatosće abonentow witjasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje bankl, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 84 — Budyšin — Srjedu, 9. haprleje 1930 — Bautzen — Letnik 89

Němske knježerstwo a Schielowa předloha.

Knježerstwo je so pječa z ministrom Schielu skoro za jeho zdźiwnym ratarskim programje dospołnje dojednało.

Hdyž je placišna za žiwinje nižša hdyž 75 hriwnow za wuarju žiweje wahi, hdyž so zkowna žadźba hač do wuprjentow powjetšiła a to tak dołho, hač placišna za wuarju žiwinje zapřijaču 85 hriwnow dosahuje. Zkowna žadźba za žiwe žiwinje šmě so hač do 36 hriwnow powjetšić. S tym su w połske žiwinje z němskich mjezow zawozowanje z wuwjazom kontingenta 200 000 šćitkow, kotrež chce němski statny zwjazk němskeje industrije pschewozować. Přewóz so wot 14 na 20 hriwnow powjetšchi, schmatkownje so wo 500 prozentow.

Za čerstwe mloko, kotrež bě dotal bjezzłowne, so wot 1. haprila 5 pjenježkow bjerje, za wotsćěrane mloko so zkowna žadźba wot 5 na 8½ pjenježka powjetšchi. Zło za margarinu jejow so wot 6 na 30 pjenježkow powjetšchi. Zkowna žadźba je napischerjo Italskej a Juhosłowjanskej wobmjezowanje swjasana. Za muku dyrbi zkowna žadźba za pšenične zło plus 1½ hriwny wučinić. Za druhe produkty te mjane žadźby płaca: Dwójne pschenicžne zło a k tomu 1½ hriwny. Zło za schterku so wot 24 hriwnow, za jago wot 15 na 40 hriwnow, za wowsy 2½ hriwnow na 20 hriwnow powjetšchi.

Nowe zła so wo 50 prozentow powjetšcha, tola za Francowsku, Schpanišku a pschečiwo někotrym krajam je srěčenjom swjasane. Knježerstwo so wón dźe, zkownu žadźbu za wino, kotrež k dźěłanju je wina słuži, po swojej woli postajić. Dowoz cuzeho smjerskeho mjasa so zyle wotstroni. Za wuskamjenjenu wobhladźerstwu danke howjaze mjaso a rinnanje poskići, kotrež so psches pschimórske nakazanje dowożuje. § 12 mjasno wobhladowarskeho zakona, kotrž dowoseј smjerskeho mjasa napschečiwo stori, so zašo wobnowi. Tak mjenowane nuzowanje rožki k pschenizy je spadło.

Smjelatica w němskim dawkowym wudźerku.

Za němske knježerstwo je dotalny wunoschk wuradźenja wo dawkowym wudźerku němskeho ržemja mało swjeselacy. Wjes tym so tu so hischcze pónđelu z hłosami nacionalnych a internacionalnych benzinowe a benzolowe zła pschidźale, kiž so mjeno pschihotowć k tobakowemu dawkej (zčakanje na tobakowe zakłady) a dawk na mineralne wody wotstronić. Pschi tym hischcze njejsu k straschnemu prowizorneho dypkej doschli. Tele wothłosowanja pak wo politiskich pschejara ważne; pschetož hižo wot spomnjeneho wudźerkowych wuradźenjow wědźa, jo rozsudźenje wjacy wschich wotpokazowanych wobjamknjenjow wo wudźerka hakle w połnym poměrjenju němskeho sejma mjes druhim a tśerśim wuradźenjom padnje. Potom budźe so politiski cźišćej začinować, kotryž może knježerstwo je stawom 48 němskeje wustawy hrožo nałožić.

Korčmowy zakoń so přijał.

Po tśerśim wuradźenju je němski sejm pschečiwo hłosam hospodarskeje strony a kommunistow korčmowy zakoń přijał.

Nasylnosće w Ludwigshafenu.

Do wulkich pukow pónđelu wječor w zhromadźiznje kommunistiskeje strony w Ludwigshafenje dóńdże, kotruž je 700 wobsedowo wopytało. Kommunistiski hłowny rěčnik Remmele z Barlina wo themje „fašizmus bjes brónjow". Dokelž běchu nacionalnych sozialistow wuraznje pozwali a k wurěčowanju namołwili, bě so z nich zdźerjeła jedna. Wobej pak nacionalni sozialistoju a pschednoschi kopjeć. Sanjeschu hnoje wojowanje, so rěčnik njebě wjazy rozumiesć. Kommunisća na nich wołachu: „Precz z fašizmom!" Hdyž so potom z rěčnikskeho pulta stoł do zhromadźiznu cźiny, bě so znanizo k potwischkowanym pukam. Khětra licźba wopodarjowarjow so skani. Policija dyrbjesche zakročić a salu wuprózdnić. Wójom wozbowu su sajeli. Wopytowarjow pschepytało policija wjele kakacjow, pjastnikow a jabelkowych jedra.

Sajo tajnu kommunistisku cźišćerjenju samknyli.

W hnoje z policajskim zakročenjom pschečiwo kommunistiskemu pschekazanemu dźělu injes policaju a němskim wójskom je so Barlinskej policiji poradźiło, hischcze jenu tajnu kommunistisku cźišćerjenju wuslědźić. To je hižo schtwórta, kotruž su samknyli, dokelž su so w njej kommunistiske pschekazaje spisy cźišćerjale. Kriminalni sastojnizy, kotriž so na pschekwapjaze wałchaje do cźišćerjenje dobuchu, wurjadnje wulki skład sakasanych pismow namakachu.

Wuwiće podawkow w Španiskej.

W jenym Madridskim dźiwadle je so wulka zhromadźizna wotměła, kotruž bě sozialdemokratiska strona swołała. Rěčnizy prajachu, so Schpanijska njeje za diktaturu Prima de Rivera w tajkej krizy była, kaž nětkole. Politiske połoženje njeje normalne. Jeli so k wólbam woprawdźe dóńdże, budźa ličbna sprawne. Schpanizy sozialistojo su, kaž rěčnizy prajachu, rozsudźeni republiku kancjo. Knježerstwowi sastupjerjo a policija wospjet k wudźerżenju porjada zakročichu a někotre krócej rěčnikow napominachu. Po zhromadźiznje cźirjóda sozialistiskeje młodźiny po drobnych cźahajo internacionalu spěwasche. Policija demonstrantow rozehna a nětkotrych saja.

Schpaniške nowiny pišachu, so je Sanchez Guerra, nědźiši schpaništi ministerski pschedsyda, kotryž je do republikanskeho lěhwa pschešoł, cźežko schorił.

*

Pónđelu je so w Madridze hosćina k cześći republikanskeho wjednika Marcellina Dominga wotměła. Pschi tutej składnosći nětkotši wobdźělnizy w swojich rěčach samolwitosć za diktaturu rospominachu. Eduardo Ortega y Gasset, kotryž je wjele lět jako wubranz w Parizu pschebywał, na konzu swojeje rěče praji: „Jenicźki, kotryž na wimu na tutej diktaturje, je Alfons XIII. Bourbonski!" Na to pschitomny policajski sastojnik zhromadźiznu rospuścheši a wobdźělnikam kasasche, so bychu hnydom salu wopuschcili. Dokelž pschitomni na to hnydom njepospitachu, jich policija z mozu je sale wuhna. Na dróhy republikanskich demonstrazijun spytachu. Policija je do nich z gumijowym klumpachom da a hnydom wozbowu saja, mjes nimi Ortegu Gasseta.

Londonska łódźstwowa konferenca.

Francowski swonkowny minister Briand je wutoru rano sajo do Londona wotjeł a je nowinarjam rjekł, so połoženje na łódźstwowej konferency njeje tragiske. Něschto dże je tola dospije. Rosrěčenju, kotrež je je wutoru wjeczor ½6 hodźin mjes jendźelskim a francowskim wotpósłanstwom wotmětło, je rozsudźaza ważnosć pschipisuje.

W Parizu wukhadźaza wotnoznja „New York Heralda" chze spomnjenja hódne nadrobnosće z francowskeje ministerskeje rady wědźeć. Francowska je boji, so franzowsko-italske rosdźele mjenjenja Italskich dale wozusobnja a wutworjenju kontinentalneho bloka połkuja, kotryž by znadź Madjarsku, Bołgarsku, Němsku a Rusku wobsahał.

„New York Herald" je žebi něschto nabarbieć dał. Cźehož je Francowsojo pječa boja, hižo dawno wobsteji. Naydom je wójnje tu je sbite staty Madjarska, Bołgarska, Němska a Ruska k sebi sblizile a nětko je je jim hischcze Italska pschidała.

Ruske namjesne straże cźekajych ruskich ratarjow skónzowali.

Po połskich powěsćach z Witny cźekajesej z Ruskeje wo krwawnym srażenju mjes ruskimi namjesnimi straż-

Revolucionarne hibanje w Indiskej.

Se wschelakich stronow Indiskeje su do Bombaya **powěsće wo wjesćich njemérach** dośchle. W Bhupriwalu su straškowazy żelesnizarjo policistow nadpadnyli, so bychu dwoju sajateju wjednikow wuwjwobodźili. Policija tśelesche a tśioch demonstrantow cźežko zrani, z kotrychž je jedyn pozdźišo wumrě. Tež w Durgapurju je policija do 6000 dźěłacerjow i Kitarskich skotych polow dyrbjała tśelesć. Pschi tym je je so 50 wozbowow cźežko zranjko.

Indičan přeciwo Indičanam.

Wulka demonstrazija Parizojow, najwišcheje a najzaspjenjenischeje hinduiskeje kasty, je je pónđelu psched Najkitskim templom wotmělа. Parizojo, kotriž njedawno we wulkich zhromadźiznach zadachu, so bychu mohli do templowo thodźić a je pschi pschibožnych słužbach wobdźělić, je psched jenym templom w Bombayu ibźachu a spytachu žebi sylu z mozu wumuwać, so bychu je pschi narodninach pschiboha Ramy wobdźělili. Hdyž je templowe wrota samknychu, a wotdźělenje policije pschibźe, je demonstrantojo na jenju cźišćnychu, so bychu tak Hindam wyschich kastow puć do templa salehnyli. K rostworjenym wuskupam dóńdże, hdyž jena parijaska holza jenoho templowoho měšnika wuplišłowa, a je rosćłobjena cźrjóda hotowasche, so je nazhonjeroju do templa dobyć. Policija sakročí, Parizow wotehna a wjazy dyžli sto z nich saja.

W Jendźelskej nimału Gandhiowe revolucionarne hibanje zá strašne.

Jendźelske nowiny wobschérnje wo Gandhiowych skutkach pschi mórskim brjoły pischu, tymle podawkam pak mało pschispominaju, so widźomnje prózuja, so njebychu na Gandhiowe postupanje pschewjele ważnosće kładke. „Daily News" pischu: Wěcerawsche Gandhiowe wustupjenje dźiwjche hobrźitu ważnosć měrz. Woprawdźe ma we nje dźiwjche komiskeho. Gandhi je se wschej wěstosću wocźakował, so budźe sajaty a so jeho sajecze wulku njespokojenosć mjes indijskim ludom zbudźi. Jendźelezejo pak jeho njejsu zajeli, a kaž so zda, je Gandhi nětko we wuskoscźach, tak dyrbi revoluziju bjes brónjow dale wjesć.

*

Jendźelske nowiny pak drje se samnyškom nochcedźa strach widźeć, kotryž nětkole jendźelskemu knježerstwu w Indiskej broży. Knježerstwo w Indiskej tutón strach njepschipóznawa. Wono wobschérne pschihoty cźini, so by Gandhiowemu hibanju napischeżiwo stupiło. Wožebite cźahi z wojakami hnu so z Piony do Barody, Ahmedabada a do druhich dźěłow traja pósłale. Jedyn sthłt reviment pichi mórskim brjoły hotowy stej. Gandhiowe rěcze šmědźa so halle woczišchcejcej, hdyž je wyschnosć je pruhowała. W Bombayu je je sakałało, tioje nowiny rosšěrichu, kotrež su wobrazy wo Gandhiowym puczowanju pschinjesłe.

Gandhi je je žiwojimi dobrowólnikami 300 kilometrow daloki puć pschełchoł a je z tutym puczowanjom zyle wokolne wobydlerstwo do njemera pschinjesł. Nataerjo po tyhzach i połow thwatachu, so bychu mahalnum widźeli. W Nadiadu bě so 50 000 ludźi zhromadźiło, so bychu jeho rěczecej słyschcheli. Myšla žebi, so je pschi tydźeń žiwojeho puczowanja znajmjenischa k 100 000 tatarjam rěcał.

W Pundichadu w Bengalskej, w Sjednoczenych provinzach, w Bombayu, w Madrasu a w druhich dźělach Indiskeje su wuběrki indiskeho kongresa lisćiny wupołožile za wschitkich, kotriž su swólniwi, knježerstwowym zakonjam pospiuschnosć sapowědźeć. „Wójniske rady", kotrež dyrbja pažiwe pschečiwjenje pschewinjeć, so sthadźija, wjednikam je diktatorisku połnomóz dawa.

Wožebitu dźěławosć młodźinske ligi a dobrowólniske korpsy roswiwjeja, mjes kotrymiž studentojo najpilnischo dźěłaju. Schcejcźipytarjo (Pfadfinder) so sapowědaju, jendźelsku hymnu „God save the king" spěwaja, jendźelsku khorhoj nošeja abo ju postrowjeja.

Knježerstwo je widźomnje kondźi, Gandhia sajeć, dokelž je jeho khowa. Jeho taktika je wjele bóle, nižschich wjednikow najprjedy wotstronić a potom skladnosć wocźakać, so by je Gandhi njechkódny sčinił. Wono nje Gandhia sajako, hdyž je demonstrazije we Nadju wotmě a knježerstwowu sakasnju pschestupił. Sa to hame pschenježenje je wono Vallabhaia Patela, Gandhiowcho poboczníka, k tśjom mjezam sajiwa a Gandhiowcho sjnza Ramdasa a jeho zchtyrjoch towarschow k jastwu po schelcz mjezach sasudźiło. Knježerstwo wo to dże, Gandhiowu agitaziju na mały dźel kraja wobmjesowacź.

*

S Bombaya je 8. haprleje powě: Pónđelu je wyschnosć w Bombayu wjednikow zivilneho pschečiwjenja sajało. Pschečiwjow tomu protestujo je wutoru Hindojo a Parsojo i wjetschcheho dźěla swoje klamy samknyli. Pódla je tudomne dróhowe wiki njejsu wotmě. 2000 schulerjow strajkuje.

Gandhi bě wutoru popoldnju z Daudi do Aata schoł, hdjež bě je 8000 jeho pschiwiržowarjow seschła, woczakujo, so jeho Jendźelezejo sjimaju.

nikanni a ruskimi ratarjeni pschi pólskej mjesy połowdaju. Ruszy nanuseni jésni strażniży su 150 wobydlerjow dwoju wjow stónzowali, hdyż su dyzli do Pólskeje cźeknyć.

Bojosć před kommunistiskim paradisom.

Londonska „Morning Post“ je wuturu iwopschijecze jenoho lista woczischczaka, kotryż je ruki generalny konsul w Londonje néhdże dwaczeżom néhdusdim pschistajerjam ruskeho wikowanskeho wotpósłanstwa napisał. S listom ho jeho dostawarja napominaju, jo bychu ho sa tudzeri do Ruskeje wrócźili. Jeli jo bychu ho tomu sapowédźili, ho jim hrosy, so bychu ho pschecźiwo nim ruske sakonje nakózile. Po nich bychu ruske méschczanske prawo shubili, jich samoźenje by ho sebrało a zbodom bychu **jich ke śmjerczi sahnadźili.** Tydle Ruscy běchu pschi njedawnej reorganizaziji wikowanskeho wotpósłanstwa se służby puschczili. Méšto so bychu ho do Ruskeje wrócźili, su ho rozhrudźili, w Jendželskej wostaczi. Schtyrjoch z nich je hižo, każ „Morning Post“ powé, Moskowski żud k śmjerczi se satsélenjom sasnadźił. Hižo psched nékotrymi njedźelemi su tuczi pschecźelne pscheproschenje dostali, so bychu da rosrécźenja do ruskeho konsulata w Londonje pschischli. **Warnowani i powészenzi wo podobnych pscheproschenjach se śmjertnym lónzom,** kotrež su ho w druhich méschczanskich stale, njesłuchachu pak tuczi na pscheproschenje pospłuchali. Méšto je jim generalny konsul z listom z hamtšnu syalom **„ultimatum“** pósłał. „Morning Post“ ho prascha, hacź sunć jendželske knjeżerstwo we wobhonu swojeho knjeżowa taiske podawki cźerpjesz. Na druhej stronje ho tele nowiny ironiszy prascheja, kak mója z wobstejazymi pjecza tak dobrymi diplomatiskimi poczahami mjes Londotom a Moskwu sjednowacźej, so ho ruskim méschczanam, kotrymż w Ruskej je śmjerczu hroża, wuczeń w Jendželskej dawa. Nalożnosć wécźe spodźiwanje słudźi a snadź bjes dobryy we dełnim śjesnje njewostanje.

Zdéžk w Abessynskej so porazy!.

W Abessynskej je słóż wudyrił. We wojowanju wójska krala Tafaria pschecźiwo słóżkarjam pa franzowskju létarjo ważnu rólu hrali. Knjeżerstwowe wójsko je dotal jenoż 300 muži słubiło, mjes tym so je na stronje słóżkarjow 6000 muži padło. Semrécźu kéjorku Zarodiku ho po kralowej porucźnosći z wulkej pychu khowali. Niż mjenje dyżli 50 000 howjadow je ho k jeje cźesći wopruwało.

Ze Serbow

W Budyschinje, 9. hapreje 1930.

— **Wo wjedrje.** Schkleiza je dale na rjane stuwała. Wyschina i Azorskich kupow so pschibliżuje a dojaha hižo hacź do dalhowjeczkoneje Europy, hdyż ho z tam hižo leżazej wyschinu sjednocźuje. Nižina z wjeczora hotuje ho w polnozy nimoczahnyć. S tym zalehnje puć pschipławej symnych wétrow z polnóżneho łodopteho morja. Tu ho śmény saho wocźopjenja nadjeć. Nad śrjedźnoseńskim **morjom** je hischcze nižina spósnacz, tak wocźehnje, njemóże ho dżensa hischcze prajeć. Dosche, wjele descheża, nasche kacźne hona hischcze trjebaja. — Jutsje schtwórtk skhadża słónczko 5,17 hodź. a thowa ho 6,47 hodź. Mésacźk skhadża **pop.** 5,12 hodź. a thowa ho rano 4,38 hodź. — Wécźera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer 0, thermometer we dnjo +10. Dżensa rano we 8 h. barometer 747, hygrometer 0, thermometer we nozy +6. Wuhlady na mało ho pschemjenjaze wjedro.

— S **posrédźenja méschczanskeje rady** 8. hapreje 1930 ho **nam** pósłali: **Rada wotpokasa namjet,** so bychu ho **dróhi prénjeje rjadownje** sašo do dróhowych druheje rjadownje pschewobroczile. — Rada dowoli **nawjezcźorny potwarjeński plan,** kij ho wupschestrowa z polnozy Kaublerskeje a Drježdżanskeje dróhi hacź ke Židowej. Po planje ma ho napohlad na rjane stare méšto a pschi Schpréwinym dose sesene pschestrenje sahrowacź. Tuż je wotmyslene méstno sa schulu a dalsche méstno. Tuż je wotmyslene twarjenje (zyrkej abo méschczanski dom). Sa druhe wjetsche twarjenje (zyrkej abo méschczanski dom). Na wobkhad ho wosebje z tym dźiwa, so je wolożeńska dróha sa Drježdżanstu dróhu a swisk mjes Drježdżanskej a Wojerowskej dróhu wotmyslena. — Rada wsa dale k wobżenju rosprawnu wo pschipomnjacych, kiż je sastaraństi hamt na dżeń, kiż do schulc sastupicźu a schulu wulkhonj

...ju jeju duchowny w zyrkwi pozorujo. Knjes Schirm, ...ma na torjoschežu starošnaty wobkhod, šmědšišche 6. ...ebuara tež 50letny wobkhodny jubilej świeczich. — ...ebuara 2. hapriele šmědšeche indomny rentnar Arnoscht

bluckjinow kradnyli. Wuhanczanske-Koblitska gmejna je na wuslědźenje paduchow myto wustajiła. — Roschorjeny ratar z Hornjeho Kunnwalda rosdźi w jenym tudomnym hoscenju nadobu a naczini wjele schkody. — Někotři pachorjo z Hornjeho Kunnwalda kluckachu w susedstwnym Kilowje (Halban) hrube slěpzowstwo. Woni kradnychu z jenoho hoscenza dostowanu karu a bow a powiesnychu wobě wjeza na schtom. Mjena njedožinkow su znate.

* Se **Schěrachowa.** Sdmjertnje snjesložił je sandženy pjatk monter Maks Kohlmann z Wurbika pschi cjeżkim rosbuchnjenju w Kmorawje pola Khocžebuza. Njeslože sta jo pschi wuporjedżenju khłodźernje jeneho rěsnišcheho mischtra, pschi cžimż amoniakowe zudobjo rosbuchny a zyna rěsnišcheho mischtra a Kohlmanna mori.

* S **Ruchbacha.** Njedżelu jo na tschižnischcu Wilhelmsko-Lubijšce dróhi cjeżke njeslože sta. Jedyn Schorlejski maschinist dżěłaceł w tschižnischcu tydźnje pschejdżo do auta srafy. Schoférej njeběšche mózno, wón sa stajnicz. Kokoschoneho z kruju polatehu a cjeżkokranjeneho sdźěhnychu. Samaritojo jeho swobalachu, na to dowjeschu jeho do Shorlaschtee khorownje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Meerane.** (W narodnej drasce na žmjertnym koju.) Schtwórtk wumrě tudy w 90. lěcze žiwjenja Justina Augusta Grünewald, jena z najstarschich Meeranjankow. Grünewaldjina noschesche hacź do swojeho stónczenja Altenburgsku narodnu drastu a budże w njej też khowana.

* Se **Saydy.** (Sswna žo wobarajo sabik. W Neuhausenje je elektromischtr w nozy na pjatk swojeho 25lětneho žyna pschi rosrěczowanju z gumijowym schlawchom sabik. Sswn bě podpjeru sa dźěkonjemějerjom pschepik a nana pschimacz poczak. Nan žo ł nuzy wobarasche.

* S **Plawna.** (W tonidłowej kupjeli wot Božeje ruczki sajaty.) Tu bu 44 lětny modelowy blidař Adolf Bösinger kupajo žo w pschedpišanej tonidłowej kupjeli (Moorbad) w kupańskej wanje wot Božeje ruczki sajaty. Lěkař mózesche jenož hischcze žmjercz swěcžicz.

* S **Lipska.** (Lipšt a sakiki sjědź gmejnow.) Wot prezidija sakiskeho sjesda gmejnow žu „Drjesdżanske Neuste" jhonike, so wot někotrych nowin pschinjesene wojjewjenje wo wustupenju Lipska se sakiskeho sjesda gmejnow wěrnosći njewotpowěda. Dotalny Lipiczanski wyschschi měschczanostam z městow Kamjenicy, Zwikawy, Plawna a Lipska tutych k wustupej namolwiłcź spytak. Ale wopraudże njesmy so tele města k posudźenju podwolike. Niz wyschschi měschczanosća ani měschczanske rady nimaja — po rosdźelenju wyschscheho sarjadnikeho žuda — wo žobustawje k sjesdu gmejnow rosdźudżej, ale jenicžan měschczanżo zapokazy. Tuczi pak njejsu ani w Lipsku ani njehdże druhdże wustupenje wobsamkli.

Přilopk.

* **Struchłohra žwobodneje maczerje.** 30lětna žwobodna Hana Schmalzl w Regensburgu, kiž běsche bjes službym, sajedojcži pjatk we žwojim bydlenju žebje a žwoje tři njemandżelske dźěcži w starobje wot 1 hacź 5 lět ł płunom. Sswój njeskutk je pjecza sežiwjenskich staroscow dla wukonjała.

* **Morderšti pojnt na žwojej 18lětnej mandżelskej.** 22lětny cjeśla ł Kólna-Kalka skała žwoju 18lětnu žonu ł britweju smjercz straschnje. Młodaj cžłowjeka běschtaj njezyscy dwaj měsazaj zenjenaj. Žona bě po swadże se swojim mužom mandżelske bydlenje wopuscheźiła a pola žwojeje wowki wuczek pytała. Skuczerja sajachu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje za jutrischi schtwórtk:** Rjenje, žucho, tola hischcze trochu khłódno. W Jendżelskej scherjake symne wjedro. W połnóznej Europie je žyma a rjenje.

* **Pschi Hansaskim mjesze w Barlinje wuloru jedyn litynoschcź, kotraž ł pschehwodom dweju muzow dźesche, do Schprewje słoczi. Won žo we hłubinje schubi, przedy hacź mózachu jeho wukhowaczi. Na litynoschcerja bjżo dawno tukachu, so listy pschekschiwja. Jeho wobsedżowachu a wutoru dwaj kriminalnaj sastojnikaj sa nim dźeschtaj. Hdyž widżeschtaj, so listy wottroni, jeho sajeschtaj a jemu kasaschtaj, so dy ł nimaj na pósłki hamt schot. Duzy po puczu sajaty do Schprewje słoczi.**

* **26 lětny drjewar Baldermann w Trutnowje a jeho luba, pinczinja, dźeschtaj do lěka pola Wolsy a wobsamknyschtaj, hromadże wumrěcz. Hdyž chajtske Baldermann lubu satrělicź, wona wo pomoz wołaschc. Na to ju puschcźi a žo žam satreli. Won bě žo do cjeźkich myslow samyślił, dokelž bě dleschi cžas bjes dźela.**

* **We Wilnje je policija bandu witowarjow ł holzami wusledźiła. Wjele wožobow je sajała, mjes nimi też žonike, kotrejž su holzy pschekupowale.**

Towaršwski powěstnik.

Hornja Hórka. Towaršwo „Łužica". Z tutym wozjewjam, zo je Bóh luby Knjez našeho towarša Jana Gustu Fahlanda z Cornych Noslic do swojeho raja wotwołał. Budże štwórtk popołdnju ½3 hodź. khowany. Towaršwo so ½2 hodźin pola Nowakec hoscenca w Hornjej Hórcy zhromadzi. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Knjeza dowěrnicy su proseni, to wšěm sobustawam wozjewić. Předsydstwo.

Hrodźišco. Towaršwo „Zerja". Spěwanje budże přichodnu sobotu 12. jutrownika pola Juraker w Hrodźišcu. Zdobom so wotmjeje towaršwowa zhromadźizna. Jara ważnych dypkow dla njech so sobustawy prawje bohace wobdźěla. Też spěwarjo a spěwarki njech wšitke přińdu. Předsydstwo.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor ½9 hodź. w Kačej korěmje. Bratja přińdźe wšitcy zaso, a hladajże, zo byšče też tydy sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. Na zdar! Načolnik.

Lichań. „Zernička" njespěwa dźensa wječor, ale jutre wječor we 8 hodź. pola Rudolfec. Wšitcy njech zaso wěsce přińdu.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Zhromadźizna předsydstwa a wubjerka je přichodnu njedżelu 13. jutrownika pop. ½1 hodźin w Serbskim Domje. Zastupnjerjo wšěch jednotow so wočakuja. Starosta.

Nawječorny wokrjes Sokoła. Družstwa zwučuja přichodny štwórtk 10. jutrownika wječor we 8 hodź. w **Pančicach.** Wokrjesny načolnik.

Rakecy. „Lipa" ma dla jutrowneho swjedżenja tuteje króć hižo přichodnu njedżelu, 13. jutrownika, popołdnju w 4 hodź. pola Hónčee swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla wšelakich ważnych wuradowanjow dyrbi kóždy přińć. Předsyda.

Zwučowarjo družstwa B. zwučuja přichodnu njedżelu 13. jutrownika dopołdnja ½11 hodźin w Towaršwonim na Hornčerskej hasy.

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentstwa. 6. wulětkowe posedźenje zwołam na pjatk 11. jutrownika w 2 hodź. s. t. do Serbskeho Domu w Budyšinje. Sekrear.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Někotre dźělby

WOWSA

kupuje

zarjadnistwo wojeskeho sydła w Budyšinje, wotnoźka (zastaranje) prjedy: **wojeski zastarański** hamt

Telefon 3020 Telefon 3020

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dreßler w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Pančicach. — Za nawěšilki: G. Janak w Radworju.

Poručam wot składow w Ralbicach, Konjecach a Kulowje
syrokisały amoniak
natron-, Leuna-a wapnosalpeter
nitrophoska II
wapnodusyk
am. sup. 8.9
kali 42%
kainit 15%
domašowu rudu
kosćinu, syru a parjenu Tohorunja poručam
symjenja kaž
symjentny dźećel
seradellu
pjeluški
woku
hróch
dołhi a poldołhi kolij
symjentne druźin. běrny
po přeču a wuprošu sebi skazanki z časom
Nimo teho poručam
cement
wapno w měchach
kruchate wapno najl.
Dale mam na składže
kukuricowy šrót
wotruby
gris
čornu mučku
muku ze zemsk. worješk.
lanu mučku
kokosowe tykancy
mučku z balmj. symjenja
měšanu picu
jědźny a skótny sól
Kaiser Auszug muku
rźanu muku
Prošu při potrjebje wo dobroćiwu podpjeru a přilubju swědomiće posłužowanje
Firma
Jurij Čornak
w Ralbicach p. Kamjenca

Přikhodźacym swjatym dnjam poskićamy najlěpše

zeleninowe a sadowe konserwy

po wuznamje zniżenych płaćiznach

Někotre přikłady, kak wjele zamóżemy:

Jědźna łoboda (spinat)	2 pt. tyza	55 pj.	Słowki	2 pt. tyza	75 pj.
Zelenica (Kohlrabi)	2 pt. tyza	75 pj.	Słowki bjez póčkow	2 pt. tyza	90 pj.
Bunowe łamki	2 pt. tyza	70 pj.	Jabłukow.šmadrunks	2 pt. tyza	70 pj.
Hróch zeleninowy	2 pt. tyza	70 pj.	Kosmački	2 pt. tyza	100 pj.
Hróch młodny	2 pt. tyza	80 pj.	Wišnje čerwjene	2 pt. tyza	120 pj.
Hróch srěnjojty	2 pt. tyza	95 pj.	Ananas	2 pt. tyza	148 pj.
Hróch młód. z morch.	2 pt. tyza	80 pj.	Brěčki	2 pt. tyza	180 pj.
Lipsčanska měšeńca	2 pt. tyza	95 pj.	Truskalcy	2 pt. tyza	190 pj.

Hač do štwórtka 17. hapl. přidostanjeće nimo tuteh płaćiznow hišće **6 procentow rabata**

Wosebite poskićenje za jutrowne pječenje:

Najl. sypotata muka, kěžorski wučah	punt	29 pj.
Najl. hładka muka, kěžorski wučah	punt	28 pj.
Najlěpša pšeńčna muka	punt	25 pj.
Marmelada	2 puntowski bowčk	95 pj.
Słowkowy šmadrunks	2 puntowski bowčk	105 pj.
Koleskate jabłuka	punt	90 pj.
Słowki	punt	45 pj.

Mandle, wulke małe rózynki a sultany, kokosowe škrabanki, narunanje mandlow po najtuńšich płaćiznach

Za matrowny tydźeń:

Pječene jerje / Jerje w želeju } tyza jenož 75 pj. | Bismarckowe jerje / Ruske sardiny } tyza jen. 80 pj.

Wulki wubjerk jutrown. darow

Wobhladajće sebi naše wukładne wokna!

Thams a Garfs w Kamjencu na Kujezej hasy 5

Z tutym wozjewjam, zo sym 1. 4. 1930 dotal knjeza rěd. mišter. Albertej Rychtarjej na Serbskich hrjebjach sklesk

mjasowy a kołbasowy wobchod

přewzał. Budu so stajnje prócować swojim čes. wotběrarjam jenož najlěpše twory poskićeć a prošu wo dobroćiwu podpjeru swojeho młodeho předewzaća

Z počesćowanjom

Richard Ysafe, rěznišk. mišter

Gardinowe tkaniny canki francy žerdźe

Tkaniny za zawěški we wulk. wubjerku

Kurt Erler na Zitn. wikach 11 např. Złot. hwězdy

Pilny młodženc se

„Šolar"

na 250 ha wulke rjadne z motorskim płuhom a ... šćemi ze swójbnym ... njenj. a něšto zarunanje.

Ryćerkubłowe zarjadnistwo we Wutołčicach pola Přiwor

Nowe

serbske sněwarske

2.— 4.50 5.— 8.— 8.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Su dostać we

Smolerjec knihańi w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4

Mamy też wulki wubjerk

němskich spěwarskich

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład rolnarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Meble

prasne a molowane najtuńšo

Bruno Büttner

na Krałowskim walu 3

Žane klamy! (Lacaret)

Młoda wysokosućelna

krowa

je na předań

na Běłej Horje č. 20

Wołma jara tunjo Kurt Erler, w Budyšinje, na Zitnych wik. 11

Młody Sokoł

kiž chce překupstwo nawuknyć so bydlom pyta Bliže zhonić we wud. Serb. N.

Najlěpši čerstwy škrěny

jěrchenjowy łój

punt jenož 50 pj. poručuje

G. Krahl w Budyšinje

rězniški mišter na Wulkej Bratrowskej 8

Wšědnje čitajće **Serbske Nowiny**

Po krótkej, cežkej khorosći wumrě wčera pop. w 4 hodź. mój luby mandželski, naš luby nan

Jakub Handrika

w starobje 57 lět

We hłubokej zrudobje **swójba Handrikec**

W Radworju, dnja 9. 4. 1930

Pohrjeb budźo njedżelu rano ½9 hodź. w Radworju

Kedžbuje wotkomuješ a hórjo staruje. Z cžežerje thorosčje njeje nejwjetšiny.

Na wšawš dyrbi jónu wobkedžbowat, kak nětwšii borpodarjo tule thorosčj bojšcj spytachu. Wšachu powětrownu dyrbjachu a dychachu powětr do schirwachow. To pak je wešo doseć straschne. Ninto toho hišcheje wschelake mažnosčj šodu do wunnja pschindže. Deršy jašo je wschelakimi lekarschwami krunu wustrowicj spytachu. To pak je zyle sbytne. Dokelž je sločzo stenjene, dha tola pózerací njemože. S tajtim jednanjom móže skočzo šamo šahinyć. Tak hórhy hač je sločzo strowe, dyrbimy powětr jašo je schirychow wunlóčzicć. Tale palczówka (Fieber) njeje potajtim straschna, hdyž žo hnydom napischeczíwne žrědki naložuja.

Skotarstwo.

Dristawa mjes proßatami.

Proßata dostanu swjetscha dristawu, hdyž je pschesahe wotžadžinu a pizujemy=li je podšišcho wopaczníe. Proßata, kotrež žmy je schčicj njedželemi ranzy woiewali, njemóža žo na žane waschnje tak derje wuwiwacj kaž te, kotrež žmy hač do dješatcheho tydženja pschi ranzy wostajili. Se schčicj njedželemi proßata druhu zyrobu hischcze tak derje wužicj njemóža jako starsche. S krunjazym mlokom teš žwinjaze njenarunanu, dokelž njeruna žo nihdy rancženu. Tuž jim teš tak njehowi. Wobé mlózy drje štej zyle hinasčicheho složenja. Tak dolho hač su proßata pschi ranzu, zyzaju, hdyžkuli žo jim jedze. Pizujemy=li pak je žami, dyrbja cžakacj, doniž nješchto dostanu. Dokelž pak tajte krunjaze mloko njeje štajnje jenak cžopte, a dokelž je w lečze šamo druhdy na pok šakižnjene, njetrjebamy žo dźiwacj, so proßata dristawu dostanu. Tohodla njemóžemy plahowarjam proßatow niczo khmanšche radžicj, hač so proßata do 8 njedželi njewotžadža. Schtož pak proßata abo béhaki kupuje, njech mlódsche hač 8 njedželi njekupuje. Hewak móže žo štacj, so jemu hischcze šahinu. To pak njeje pschi dženžnischej drohoče tak jednora wěz. S mlódschimi proßatami ma plahowaš jenož schkodu, dokelž jenje žo tak boispoknje njewunwinaju jako tajte, kotrež běchu 8 hač 10 njedželi pschi ranzy. Dyrbjali žo proßata špěschnje k žiwnym a šahadžitym žwinjom wurosčj a žo špěschnje kormicj, trjebaju krutu a prawy jakład. A to dospěja hakle j dješatym tydženjom pschi ranzy. Proßata, kotrež žu make thorowate šedžali, žo jenje k rjanym žwinjom njewutwija. Radscho šaptacžimy nješchto wjazy, dokelž starsche proßata žu wěšo wo nješchto drózsche. To pak žo nam poddšischo hórhy šašo šaruna. Krjepta=li žo ranza we běhu tutych njedžel šašo, móžemy ju bjese tschcho pschipuschczicć.

Njepschahajacze mlode konje pschesahe.

Hačrunjež žmy hižo tak cžasto warnowali, dha mnohy tola žwoje konje hischcze pschesahe pschahaja. Wěšo je cžežko prawy cžaš postajicć, hdy mamy konje pschahacć. Saležt to na tym, kajka je družina a kak je kóń hewak cželnje wuwity. Budžimy pak žebi wědomi, so žo mlody kóń j nicžim bóle nještaj, hač j pschesažnim pschahanjom. Powschitkownje dyrbimy konja hakle w schtwórtym lěcze k dźěku trjebacj. Kóń, kotrehož pschesahe pschahanu, šwostanje na nohi žlaby abo wokipri. To ma druhdy ša poddšischi cžaš dosć hubjene šcžěwši. A nimo toho žo tajte konje do cžaša jara pschetrjebaju. S konjemi, kotrež poddšischo pschahacj sapocžnjemy, wudjerža nam wjele dlěje a žu štrowsche.

Pjeriznarstwo.

Kedžbujcje na hnjata, so jědojte trawy njeschdža.

Cžasto žlyschimy nalěto skoržicj, so tu a tam hušy šahinu. Hušy sprostnu a njemóža wjazy běhacj. Ssu jako we widlischczach lemjene a ... jschi klowy šamadže, na cžim ... Hušy tak bórhy šahinu. Dženža wěma, so je rudy wěsta rostlina j winu sajědojecženja. Tale rostlina žo wichelato mjenuje. Nětoši mjenuja ju hušymór (Gänseferbe), druzy šmjerne šelo (Serbekraut) abo jědojty wutkadj (Schterich). Jejne botanische mjeno je Erisimum crepidifolium. Hušy ju jara radu jědja. Ssamo jenož male kopjeschko doššaha, so by nam hušo šahinyło. Jenož derje, so ju žrědka hdy nadeńdžemy. S polpytami žu swěcžili, so tež krališi a wušti hórhy šahinu, hdyž žu je šeržake. Kurom tónle jěd šnadž njewažši. Rostlina hórzu žlodži. Jejne grěnje klschcenja žu žolte a na žolcž běle. Rošcže na rospuczach, pschi plotach a na polach. Kčjéje woi meje hač do nasmja. Hdjež rostlinu nadeńdžemy, tam nježmémy hušy pascž.

Dom a kuchina.

Mariněrowane jeja. Bohli jeja wobělimy a na tupej polcjzy wutrajemy jamtu. Potom položimy jeja do tak mjenowaneej marinady, kotraž žo j kišala, wolija, popjera a žele šmješcha. Pschi tym šmješchamy wušmujschk je jejoweho cžworika a j drobnje rostranej jardellu. S tym potom wutrane dolczi wupjelnimy. Se jbytneho cžorika pschihotujemy tak mjenowanu remouladowu juschku a jeja do njeje žladžemy. K běrnam móžemy je potom jěcz.

Ssmjetanowe jeja. Do dobreje pónowje nakladžemy cženke pomasti běleho praženeho chleba. Na nje linjemy šmjetanowu juschku, kotruž móže žebi tóžda hošpoda pschihotowacj kaž chce. S nětotrych bóbli jeji rostrajemy bělt na zyle cžente koleschka, kladžemy je na chleb w pónoji a cžorik rosdrjebimy mjes běłkom. Nětko kladžemy nowu worschtu pomastow a bělt šwjerscha a to tak dolho, doniž žane jejo wjazy mamy. Pónoj j tajtim najpyptom štajimy na nětotre mjeńschiny do šachlow a popjerjemy. Tule pojědž dyrbimy horzu jěcz. Je=li lubo, móžemy teš nakladowany šad k tomu wužiwacj.

Mjažowe jeja. Swarimy nětotre wóbli jeja tróchu židsche, wobělimy je a na dwě polcjzy po dolhosči rostrajemy. Cžworiki won woimjemy a na polcjzki běłkow rosrubjemy. Nješchto cžworika šmješchamy š makej lžicžku olivoweho wolija a š malej lžicžku wina. K tomu pschidamy rošeržlane mjažo, wšcho hromadže derje wobželimy a dżemy=li, teš k tomu nješchto popjera pschidamy. Tule měschenku nětko na polcjzki bělka nažypamy. Tajta pojědž wubjernje žlodži.

Jeja je howjazym mjažom. Ssuschene howjaze mjažo na cženke plazki rostrajemy, naparimy a wotlijemy. Na to je w pónoji na butije pjeczemy. Nětko nětotre jeja roswjerczimy, kotrež potom thwilku prjedy hač mjažo j šachli wošmjemy a na mjažo linjemy. Nětko mjažo j jejemi tak dolho měschamy, doniž jeja mjes mjažom warjene njejžu. Też tutu pojědž dyrbimy horzu k běrnam jěcz.

Karp š piwom. Hdyž karpa rěsamy, šhromadžimy krej do hornczka a wjerscžimy ju, jo žo njeby žndnyła. K tomu nješchto kišala linjemy. Na to rybu wukutlimy a na kušti rostrajemy. Do jenoho hornza šměschamy brune a šwětke piwo j rostranej zybli, Lawrjenžowymi kopjenami, š korjenkami, š popranzom a želu. Tule měschenku šawarimy a karpowe cžašcže do njeje kladžemy, tak hórhy hač žo šapocžnje waricž. Do wschoho pschidamy hischcze thětry cžwat butry. S brunej, muki pschihotujemy žebi juschku k tomu. Pschidamy=li schkleńzu cžerwjeneho wina, žlodži cžim lepje. Na 1½ kg karpa 1 liter piwa liczimy.

Čisło 14 Budyšin, 9. haprleje 1930 Lětnik 38

Pschenne zorno.

(S wobrazom.)

Ratarja powołanje je jara ważne a wjeleštrošše. Wschědnje steji psched potajnštwami Božeje stwórby. Wschehomózny stworičzel je swoje slote knihe pschirody tunje psched ratarjom wotewrił. Ratař ma nawukny=cz w nich cžitacž. Powołanje ratarja je žwjate, je bóšte. Hdyž je ratař nawuknył we wotewrjennych knihach žwojeho stworičzela cžitacž, potom halle nawuknje žwoje naihonjenja prawje nałožowacž. Prawe nałožowanje pónacža pschewodžuje štajnje žohnowanje wjerschneho. Pohladajmy na jornjatko. Kak žnadne a njenahladne tola je. S njeho pak wukhadža žniowe žohnowanje. Sornjatko je ša ratarja tužoł a šaklad žohnowanja. Pohladajmy na pschenczne jornjatko.

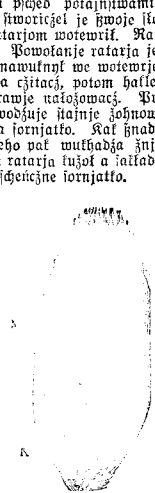

Pschenczne jornjatko ma dwoji wusnam wulkeje ważnosčje. Prajscha žo jenož, cžemu ma jornjatko žlužicž. Pod žwojej běłijnu khowa kochork (na naschim wobraju pod K.) a šklądkt muki (na naschim wobraju pod S). Kochork je najważnischi ša žymjeństne jorno. Sklad muczli je ważne jako mukipodawař ša chleb, pjeczowa a jako štotne pizowadło. W žymjeństnym jornu šklad muki, hdyž je jorno wužyte a ithadža, kochork jeziwi. Naihonitz ratař njebérze najwjetsche jorno rad, k wužywej. Tute rosmlěte wjetschi wužitk podawa. Wulke jorno je najbóle ptóh šhnileje rostlinki. Tuta žo swjetscha š nětotrymi wulkimi jornjatkami hordži. Ssymjo khorych rostlinkow ženje štrowe a schčedrjewe žně njepodawa. Pschi rosmlěwanju běža kochorki do wotrubow a cžorneje muki.

Rostraj jorno po dołkhoščzi na polcjzy. Potom položimy je pod powjetschowaju šklelenzu. Wóczko špónawa žyzku drobnych kulojtych a rózkojtych tworbow. Hdyž je bitze wobhladaschi, rosejnawaschi dale, so žu po wěstym porjedže šworschtowane. Twórby žu pschereští pankow jornjatka. Kaž drobnuschke kamuschki wobraja žu hromadže šeštajane. Swonkne worschty tworja jornjatka ischkorpawu, hromadže špleczenzu š lutymi drobnymi dutawymi pankami. Wone žo jara cžežko rospuschczuja, tchodla nimaja za cžkowjeschu jédź wjele hódnoty. Pschi wumlěwanju pschiúdu do wotrubow a tohodla teš jako špónna piza wjele hódne nještu. Pod schkorpawu jewi žo dalscha worschta, na naschim wobraju jako cžemna žmužka jažnje wušmupuje. To je tak mjenowana lépikowa worschta. Tuta najbóle šwonknje mucžkowy šklądžit wołdawa. Jeje panši žu jara štolicžene, tola niz dudlawe jcžény. Wone pschede wschém bélt wopschijeja. Wschón mukowy šhadžik wupjelnuja schkrobowe jornjatka, tola tak drobnuschke, so je bjes žylnoje schkleńzy rosejnawacž njemóžemy. S nich dóstanjemy pschi rosmlěwanju muki. Tute muku abo schkrob wopschijazy schkrob abo mucžku žu pornjo tutej macžisnje w žwojej kajtoschči a mnohošcži wjchelake. Nětotre druziny pschenzy žu bohate na lépiku. Tu mjenujemy twjerdu, schkleńczanu abo lépikowu pschenzu. Druziny pschenzy j wjele schkrobom abo mucžki šnajemy pod mjehkej abo bělej pschenzu.

Hačj ma jena pschenza wjele schkroba abo druha ža=zo wjele bélika, tuje jenož wožebitošcj družiny, ale podnjebjo na tajte wopschijeze jara žobustkutkuje. Po šuchim podnjebjom žu drobnuschke jornjatka schkroba bóle schleńczane. Hdyž je podnjebjo wlóžne, žu mjehke a pschenza šluscha do družiny mjehkich. Tohodla žu jendželste družiny, po twórbje klótkom tolste hkowacže mjenowane, mjehke pschenzy. Naiche domjace družiny šmélе jerje twjerdym pschižkuscheč. Twjerde pschenzy žu j domom w Kanadze a tak mjenowanych ranschich krajach a krajinach połnózneje Afriki. W žuchich létach, kaž loni je nascha domjaza pschenza bóle twjerda, we wlóžnych jažo bóle mjehka. So by žo muka j mjehkeje pschenzy lépje pjekła, pschimě=scheja k njej tajtu twjerdeje pschenzy. Dokelž dosć twjerdeje pschenzy njenaplahujemy, kupujemy ju j wukraja.

Sločnżnje wobhladajmy žebi hischcze kochork. We

nog fsjinamamy hiłko wiśće pśiłoźiu a wuźiwaśiu ja pśiłoźiłe zimjenje. Dśemaśe zimjenje wotwześi kaś zu cje hacź kupaśaja wiełka a cjopłota je wubudźiśi. Na spodku leja do cjeńśeje tśi łahubjene pśichodne tśi̊ne korusćki. Wusće nib je kochark i błowinym wóśkom a sthadźaznymi bayerśkami. Wśichko wobdawa sawitk. to rěka wokoło kochorka je śmite kupeńko. Potajkim tajśe sornjatko je tajnśiwjeny dźiw fam ja fo.

Njerjad na polach — wosebje włósanc.

(S wobrazom.)

Najśe pola sanjesćwarnjuje a wuźywuje wjchelaki njerjad. Ssobu najźiwaśnjiśi je tón fluśchaźy do źwójby dźiwich jahkow. Najradśicho sahnéśdźuje fo włośanz na śećernjiśchećach, kotrejž hospodar podwotrat njeje abo na mało wobjeśdźowanych a wióćejnych bérnśchećach. Jenu howi wośebje horza péśkojćna rola. Tu poćehnje a zapleće rolu i hustym pośleichećom. Stwjelećka leża iwjetśka na śemi. Kolenko tworjo posśéhuje źwoje śtwjelećka i drobnymi potaćkami. Jeli chźemy tutón nje-

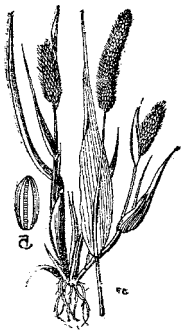

rjad podusyć, je trébno, śesnaś, śchto jemu a wośebje śchto jeho śthadźenju howi. Tuteho njerjada gynjo też hiśchće po wjele létach śthadźa. Tohodla je tak wobćeźno, tutón njerjad i pola, na kotrymž je fo sahnéśdźił, sabo jahnacź. Léta dołheho prózowanja je trébno, jón sabo dokkadnje sanićiśić. Jedyn wućeny, kotryž je źebi za nadawk stajił, nadrobnje pśiceptacź źiwjenje a pśichśporjenje półneho njerjada, praji wo wutorjenjenju włośanza śeśćehowage: Njerjada wutrajnośeź w derje wobdźélanej a hnojenej roli i mjelnej a gypotatej pjerśćeću njeje tak kruta, kaź fo nam to bycź śda. Jeli śedźbliwje po sahonach kroćśich, śpśinajśich, jo na jenym polu maśch wjele njerjada, na gużodnym gameje kajkośće mało, a na druhim gamy njerjad, kaź na gużodnym podarmo pytaśch. Cźim bóle je polo sanjerodźene, cźim bóle je i njerjadom sarośćene. Hłóbne pola, haćśrunjeź derje wobdźélane, gu i njerjadom wjele bóle sarośćene hacź hnójne. Na hnójnych polach njerjad śwjetićha podarmo pytaśch. To ma gwoju pśiciśinu w tom, so w hnójnych polach gynjenjo njerjada drje bubni, tola njeśeśthadźa. W roli fo namataja nakaźlina je jima a je śniciźi. W hnójnej a śrałej roli maja nakaźliwiny a hribiti wjećchu móz. Najbóle nakaźliwina gynjenjow jahkowych roślinkow je meji, junuju a juliju śwadźi. Je-li k tomu hiśchće włośno, fo nakaźliwina i mozu pśchirporja. S njej napadnjene a natyknjene gynjo śahinje. Sdyž fo rola wuźuśchi, ho śej w njej śejne gynjo nieśchaźa wuśchći. Śtoho sahinje do dołu nasprjećiwjaceho bohu, je tola jako nóźna, jako gynjo njebudźe a je hacź kruśchće pśheźiwo nakaźliwinam. Bóśne pśiłoźenje a śchpanje wobdźélane pola w julinju rady wurithnu. Pśéśawośći nakaźliwinow je w nich śara źnadna. Tohodła w junuju fo rady wuźuścha. W mich nakaźliwiny fo jenoź źnadnje pśichiporjeja. Tohodła nimoja teź doćcź mozu, gynjo włośanza śaniśiećej. Na tajśich polach a w tomle cźaźu włośańzej najlépje howi. Sdyž pola derje wapniśch, i hródźnym hnojom hnojiśch, pilnje wobdźélajch a jim pśchirodnu wlohu jakhowaśch, nakaźliwiny gynjo bóśy śniciźa. Swjeśch role pilnje wlóći. Pśichede wjchém wlóći, pśiedy hacź gynjo włośanza śeśthadźa. Jeli to do jeśthadźenja śkomdźiśch, potom gu pśchéhrak. Włośanz fo lohzy śepśchima a ruće koruśchća puśchéa. Spomnjeny wućeny wukaźuje, śheźernjśchećа gnydom podworaćź. Tak najśćpje wutupiśch roślinki włośanza a śniciźi jeho gynjo. Jeho gynjo śahinje pśiedy hacź doźrawi. Bérnjśchća tak cźaśto hacź móżno włóćź a wobjeśdźuj.

Zakładowanje a wobkładanje kompoſta.

S dobrym kompoſtom ma ſahrodnik abo bur tuni hnój, kotryž wubjernje roſtlinam howi. Tohodła chźemy teź dźenźa ſaźo néśchto wo nim ſpomnicź.

Najpśiedy je méſtno kompoſta waźne. Ke kompoſtej wubjerjemy ſacźiśnjene méſtno. Nimamy-li taźke, dyrbimy na hromadu wulkekopjenate roſtliny woſaźeć. Niechamy-li to, wobgbadźamy połodniſchu ſtronu i bunami, tak ſo ma hromada doźcź thłódka. Najthmańſche gu wéſo bahnje (Kúrbis) na kompoſtowej hromadźe. Pod bahnjowymi kopjenami je pjerśćej prawje drjebjata a gypotata.

Na kóźdym kuble abo w ſahrodniſtwach je tola doźcź ibytkow roſtlinitwa, kotreź ſo k pizowanju njehodźa. To wſcho głuſcha do kompoſta, ſo móźemy to ſnajmjeńſcha ſaźo k hnojenju wuźićź. Do kompoſta głuſcheja ſmjećze, liſćo, ſelićhćo, ihrabki, wſchė ſwérinſke wotpadki, krej, błóto, haj gamo mlydłowa woda. Njeźłuſcha pak tam grót, blach, źeleſo, kamjenje a podobne wéźy, wożebje, chźemy-li kompoſt potom na łuku woſnoć. S tym kajmy źebi kóźy abo gyćźowy a ſchtoź je hórſche, móźa je gynom tam tajke dźéle gamo ſkotej ſwadźićź. Kak waźne ſu tajke wulbéhanki i brjebjow a błóto i hatow, wo tom gu ſo wućeni hakle njedawno ſaźo pśéźewédźili. Nimo wſchelakich wutkow a źiwin wopichija tajka pjerśćej hiśchće wſchelake maćźiny a nakaźliwiny. Se tym dźé je kompoſt wożebje waźny. Tajka pjerśćej pódu potom we wéśtym naſtupanju woſchćépi. S tym teź leguminoſam, (wéśtym druźinam roſtlin, kaź wójcźejch-gy a podobnym) w pódźe howi, kotreź pśiedy hospoda plahowaćź njemóźachmy. Do kompoſta móźemy teź drjewowy popjeł, kaź teź popjeł brunizy, niź pak kamjentneho wuhla. Teź Domaſchowu muźku a drażło móźemy do kompoſta méſchećź a wapno abo druhe wapnowe wotpadki, jako wobmjetk a podobne. Je-li w kompoſće doźcź wapna, móźemy ſ nim derje ſuki hnojiść. Potom njeje tśeba, ſo luki hiśchće jónu wapnimy. S cźaśami teź kompoſtowu hromadu ſ hnójniźu polijemy. Na źadyn pad njeſmémy drje krótko pśched léćom hnójniźu ani krótko po leću wapno do kompoſta méśchećź. Hewak by wapno dużyć ſ kompoſta wunućźiko. S hnójniźu wobohaćźimy kompoſt na nakaźliwinach. S tym ſo lépje drożdźi a pśiedy doźrawi. Śméćhamy-li wapno do kompoſta, wotdźéržujemy ſ tym wot njeho pśicheka ganzy. Kiź gu w hromadźe, te hiśchće wulégu. Wapno pak je tohodła ja kompoſt wulzy waźne, dokelž pśicheka ganzy roſtlinam nimo méry wadźa. Wożaźamy-li poźdźiścho na rjadku górki, hdźež gmy pśiedy ſ kompoſtom

hnuśiłi, je tam mej bohaty ſpat kompoſtowych (Tausendfüßler) kotreź ſo tak rad na kompoſtowych hromadach pśebywaja. Teź poli pśiſchu ſóźdam rad. Maśiłaj jim ſtahnje a ſtónćnje jahnu. Tuteje ſchkody pak mózemy ſo tśehaźaś jahnu a ſpodom gmy ptaćkam zyrobu pśihibotowaśi. Dobru kompoſtowu pjerſchćź doſtanjemy pak jenoź ſ dobrym pśihibotowanjom.

Kompoſtowa hromada ma bycź wokoło 1½—2 metrow wſchéroka a dołha, kajśuź chźemy méćź. Na źadyn pad pak wyſcha hacź metr. Hewak ju gtónćźko doſcź njepſchełwćźi a powétr doſcź njepſchećehnje. So pak njebychu nam hromadu kury roshrjebale, je lépje, hdyž ju ſ deſkami wobrubimy. S powétrom, ſe ſmjerikom a ſe gtónzom ſo pjerſchćź w hromadźe po cźaźu zyle pſchemény a ſtónćnje mamy jenoź hiſchće dróbnu gypotatu cźornu pjerſćź. Potom je kompoſtowa hromada ſkała. Dobra wéź ſtajnje dléje traje a tak traje teź dléje, pśiedy hacź kompoſt doſpołnje doſrawi. Do dwojch abo tśjoch lét njeſmémy jón roſtoźowaćź. Dyrbimy potajkim tóźde léto nowu kompoſtowu hromadu ſakkadowaćź. Najſtarſchu potom tóźde léto roswoſnymy. Najmu a naléto pak hromadu źiwéru pſchemjetamy. Pjerſchćź dyrbimy dokkadnje a gwédomiće pſchemjetowaćź. S njerodnym pſchemjetanjom mamy ſchkodu. S pſchemjetanjom ſo kompoſt lépje drożdźi. Nékotre tydźenje pśched roswoſnowanjom nalijemy na kompoſt hiſchće jónu hnójniźu.

Jenje njeſmémy do kompoſta kakowe huby ſobu méſchećź. S tym ſo wſchelake bakterijalne kakowe thoroſće pſchiiporjeja. Teź wſchelake ſmija abo ſmjećze ſe bróźnje na kompoſt njeſłuſchaja. Wſchelake ſmjenja, jako na pſchikkad ſmyjo wóhniſchća, móźa léta dołho w kompoſće leżećź a hiſchće ſwoju ſthadźu móź njeſłubja. Tajke ſmija njeſmémy hinak pśiźowaćź hacź parjene abo warjene. Hewak ſnowa ſkhadźeja a my je niḧdy njewotbudźemy.

Kompoſt ſarywamy abo ſaworamy teź zyle nikko jako hródźny hnój. Snojimy-li pak ſchtomikam pſched gadźenjom, dha teź njewadźi, dokelž ſo we hłubſchich worſchtach bjes powétra tež njeſwuhli jako hnój.

Dobry kompoſt wobſteji dźé jenoź ſe gameho humuźu. W taſkim je doſcź źiwin ſa roſtliny. Tohodła kompoſt teź tak ruće roſtlinam howi, kaź w ſahrodźe, tak teź na łuźu abo na polu. Mnoſy hoſpodarjo pak jenoź ſ pſchikupnymi hnojemi ſwoje łuki hnoja a na kompoſt dogła njedźiwaju. Naſchi wótzozo lépje ſ kompoſtom hospodariśź wédźachu. Tehdom dyrbe hiſchće ſane pſchikupne hnoje njebéchu, tola pak cźim khmaniſchi kompoſt. Na tón wjazy waźnoſće ſtajachu a tak wſchė łuki gwozjim prawam pſchinóźechu. Kompoſt je teź ja pola ſ dobrym hnojom, jenoź ſo mamy jeho pſchemało. Tohodła njech na ganym burſtim dworje bjes kompoſta njehospodarja, dokelž je runje tak nuſny jako hródźny hnój.

Prawe hnojenje hromakej.

Mnoſy wichelako hromakej hnoja. S toho widźimy, ſo njejźu wſchitzy pſchejene. Tohodła hnojenje teź njeje wſchédźne wuſpéchne. Njeje wſcho jene, kaź naſymu, nałéto abo pśched łakanjom hromakej hnojimy. Te wubiwanki, kotreź nałéto prénje rejany, tworja ſo ſ wogkowo łońſcheho léta. W pjenku ſu potajkim hiſchće wſchelake wułki nahromadźene. Zyły teśk ſ korjenjemi ſdobom dźéła, ſo hy doſcź wułkow ſa pſchichod nahromadźiś. Hewak njebychu ſo wubiwanki nałéto derje wułwile. S łakanjom abo łamanjom hromaka, abo kaź źiś hewak njeſnajemy, roſtlina jara jeſtabnje. S pſchihódnym hnojenjom dyrbimy pjenk ſajo poſzylniéź. Tśi hłowne hnoje, drażko, dużyk a łoſćejowka ſpéchuja potom tworjenje liſćeja, kaśkeż je ſe ganym druhim hnojom hewak njedoźpéjemy.

Kopjenje móźa jenoź ſ kwótkim tśéśa łétacź. Tohodła cźerpimy kótko po łakanju bromaka hnojeni hnojiść. Snojimyſch pśched łakanjom, dha ſo nam wjele źiwin pśichi łakanju ſhubi. To je ſe hnojenje hnoja. Nimo toho taśki bromak hiśchće ſubjenje błódźi. Tohodła njemóźemy plahowarjami bromaka doſcź radźićź, jo bychu bromakej hnydom po łakanju derje pohnośili. S pſchikupneho hnoja trjebamy na ar 3 hacź 4 kg. gyćikoſchćipika (Schwefelammoniak), 6 hacź 8 kg. kaſnita a 3 kg. ſuperfoſfatu. Tónle hnój derje ſmjéchamy. Na to pjerſchćź ſtajnje wokoło bromaka wokoło ſwobſchtrabamy. Hnój ſtajnje roſmjetamy a łakopamy abo nikko ſarjemy. Haćźrunjeź mamy hródźny hnój, njeſmémy tola na pſchikupny hnój ſabyć. Hródźny hnój nam njedoćźini. Pſchikupny hnój jenoź wunoſchk ſnyjchi a hnojenje ſo nam derje ſaplaći. Sdmy-li hnójniźu pſchiliwali, trjebamy wo jenu tśeśinu mjenje hnoja.

Palčiwka (fieber) po ćelenju mjez kruwami.

Cźaſto nam kruwy abo jałojzy po cźelenju ſthorja a to ſwjetſcha na palcźiwku. Swjetſcha ſthorja thmaniſcho wupiſowane kruwy a to cźaſto po jara lohkim a ſpéſchnym cźelenju. Khorojcź ſo ſtérécho pſchi tźeśim abo ſchtwórtym cźeleću pokaja hacź pſchi prénim. Kruwy ſthorja w béhu 12—48 hodźinow, ſtréda pśiedy abo posdźiſcho.

Sapoczaśk thorośće ſpośnajemy na tym, ſo je ſtoćo njemérne, thmanje njepożiwa a njecha źracź. Tole pak mnohi hospodar ani njepytnje. Posdźiſcho ſcźehuja druhe ſnamjenja.

Stoćo ſapocźnje pſchi hicźu wjerhacź, njemóźe ſo ſtónćnje wjazy na nohach ſdźerźećź a ſo pomałku wjeſe. Spyta ſtawacź, ale njemóźe. Je po ſdaćźu ſlemjene. Druhdy leża ſamo wſchė ſchtyri nohi wot ſebje tyſkaźy.

Najnadpadniſche pak je, kak ſtoćo hłowu dźerźi. Ma ju na bok ſwjertnjenu a trochu do ſady ſhibinjenu. Wſchė prózowanja, hłowu do praweho położenja ſtajićź, ſu podarmo. Stoćo je na hłowje kaź bjes cźuća. Wocźi ſu nimale ſawrjene. Jazyk wiśa ſe ſchije, dokelž je ſlemjeny. Runje tak ma ſo ſ poźiwanjom. Stoćo je ſatykane a ani njemocźi. Wutroba je ſłaba a hibit pomałku cźépje. Stoćo pak ma pomérnje mjenje ſtopni cźopłoty pichi ſebi hacź normalnje. Wéſo je hospodar we wulkoſcach, tola ſtracha, ſo ſtoćo ſahinje, njeje, hdyž hnydom ſkótneho lékarja ſawołamy.

W prejdawſchich létach, hdyž ſebi hiſchće rady njewédźachmy, ſahinu jich na 40—50 prozentow. Nékto pſchi nałożowanju nétcźiſchich grédłow pak lédom hiſchće na 10 prozentow a mjenje. Njehładamy-li thorość we prawym cźaźu abo prawiwłownje, móźe kruwa ſamo nécźto ſdźerźećź. Pſchida ſo ſlemjenje wutrobu, a ſtoćo móźe nam jónu zyle njejapźy ſahinyć.

Sawołamy hnydom ſkótneho lékarja a hładamy thorość na prawe waiſchnje, dha nam bóźy wotthori. Tohodła njech tak ruće hacź móźno ſkótneho lékarja ſamołka. Khorość traje i wjeſcha 12 hacź 48 hodźinow. Druhdy ſo ſamo hiſchće pśiedy pominje.

Pſchicźina tuteje thorośće tcźi w tym, ſo je pſchewjele krwé we wumju, w mojhach pak pſchemało.

Wéſty ſkótny lékaŕ Schmidt w Kłodinku (w Danſkej) wuſtrowjeſche ſłocźata ſ tym, ſo do wuſchćéch ſchtyrjoch ſchtwórtych rjaźnika-draſłowu rospuſcźeſlimu (Jodlaugenlöſung) ſapuſchćeźi. Posdźiſcho pak ſo wupokaja, ſo je rospuſcźeſlina ſkótna a ſo doźaha, hdyž powétr do próſdnych ſchtyrchow ſapuſchćeźimy. S tym ſo kreź wrócźo ſcźiſcheźi a tak ſo ſaźo do mozhow wróćźi.

Spodźiwnje ſpéſchnje ſo nam cźaſto pſchi ſkótnolékarſkej pomocy wuſpéch pokaſa. Stoćo, kiź béſche hiſchće runje zyle ſlemjene, ſapocźnje nadobo hłowu ſhéhacź, wob-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik, 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smoleržec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za *mały mm-rjadk* 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Přiležy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přeciwo scěhwkam čělneho zujezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na dra živjenja dospołnje bědny. Kóžde zujezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zujezboženja dyrbja so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwozwěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hižo z hódź wozjewja

Čisło (Nr.) 85 — Budyšin — Štwórtk, 10. haprleje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Pjwowy dawk so wotpokazał.

W dawkowym wubjerku němskeho sejma so knježeńskowotnym dawkowym namjetam wulke pśeciwniśtwo napśeśiwo staja. **Pjwowy dawk**, składowy, na kótaryž dyrbi wětšinowa reforma sejma, su runje kaž **pśichitawk k tobakowemu dawkej a dawk mineralneje wody**, wotpokazali. Se pjwowym dawkom jenož zentrumska strona, demokratojo a němske ludowe strona hłosowachu. Ministrojo su so pódobnje jeśli, to bychu wo położenju, z wobsamknjenjom we wuběrku nastatym, radu składowali. **Schielowy ratarski programm**, kótryž je wubjerk wobsamknył, njeby so wjace wjeselej, jeli so jemu njeby dawkowym pśichcełowam pśichilował. Wobžeže so zentrumska strona zapowěduje, wótrašći programm podpjerać, kaž dołho njeje dawkowa reforma pśichwjeźona. Pśichi wuradźenjach socialdemokratija namjetowachu, so by so w lěcu 1930 dotchodam pśez 8000 hriwnow 10 procentow pśichrażka napokazało. Tole pśiznał by so dyrbjał za małych rentnarjow nałožił. Němšći finanzny minister dr. Moldenhauer na to pódpalo, to tele socialdemokratiske namjety tonnu do wobliža biju, šichtož su je stronami prjedawšeho knježeństwa we socialdemokratoju jako śiwój dawkowy programm jasnupawali. Němske knježeństwo na to socialdemokratišći namjet we pśichrašći k dokhodnemu dawkej se 14 pśeciwjo 15 hłosami wotpokasa.

*

Njedźiwajcy wotpokazanja knježeńskowotnych dawkowych namjetow njeje hišće dawkowa reforma w tu khwilu zhubjena. Licza hišće z tym, so by hišće we němskim połnym sejmje mjes druhim a śeršim wuradźenjom kompromišowy namjet pśichijima.

Nowy knježeńskowy dawkowy kompromis.

Němšći kabinett je sejmowi pódpołdnju w němskej sejmowni pożedźenje wotmě, w kótrymž je so położenje, we wobsamknjenjom dawkowego wubjerka nastałe, rozpomnało. Kabinett je swóminy, sliniżny programm, z pożedźiwego knježeńskowa pśichwalał, po žadanju někotrych stronow pśichměnjeńcy. Po kabinettowym pożedźenju so wjednych knježeńskowotnych stronow k dalšnemu jednanju wo finanzowym programmje pśichjachu. Podłožk, na kótrymž je wótpołe kompromiš pyta, je śledowazy:

Pjwowy dawk dyrbi so jenož we 50 procentowej powjeśiśi; ja to dyrbi so wobrotowy dawk i 0,75 na 0,85 procentow powjeśiśi, k čemuž so hišće stopjowanje za wjetše wobroty, połojšim wěšty dawk na tworowe domy pśichida.

Po jednanju wjednikow politiskich stronow budźa so frakcije i nowymi kompromišowymi namjetami sabjerać. Dnjej so pśichi tychle jednanjach k dorozumjenju njedóńdże, budźa z nowymi kompromišowymi namjetami spytać.

Bjezdźěłosć pomału wótpěra.

Licza dźělonjemjerjow je wot 15. hač do 31. měrza wo 204 326 wótpěrała. Njedźiwajcy toho je 31. měrza hišće pśejo 2 347 077 wobsoužbow hłownu podpjeru dostało. To je 25 600 wjazy dyžli koni w tym samym cłahu.

Barlin policajski hodźinu hač do 3 hodźin żada.

Po powěsćach z pruskeho knježeństwa so wo to postaraju, so njedźiwajcy wobsamknjeneho nowego korčmowego zakona Barlin policajsku hodźinu hač do 3 hodź. rano wótkhowa. Kaž je znate, korčmowy zakoń policajsku hodźinu za zbyt Němsku w 1 hodźinje postaji.

Dwě dalšej kommunistiskej ćišćerni wusłědźili.

Su ćišćerjenjemi dale śledźo, kótrejž pśichekažaze pśiwa k rozsěrjenju mjes policajstkimi zastojnikami a němskim wójskom ćišćeja, we Wilhelmiskej dróży w Barlinje-Lichtenbergu wusłědźenja. Pódła wulkeje hromady pśichekażeńskich pśiwow, wobsahujo tajkich za němskokatarnu woboru, su wobsćerniły policajsy materiał sebrali. Wšicho hromadźe su haž dotal pśez wobsobow sajeli, mjes druhimi knihićišćerjerja Lenza a jeho žonu. Mjes tym su hišćerje ćišćerjenju wobsejdli, kótraž je tohorunja pśichekažaze pśiwa ćišćerjenja. Pśichepytanje je śwěśiło, so je mjes knihićišćerjernikom Friedrichom, njedawno sajatym, a z mjenowanymi ćišćerjerjenjemi wusći wobkhad był.

Wožoby, kótrejž su w Lenzez ćišćerjerni sajeli, kommunistiskej stronje jako sobustawy pśisłušeju. Jedyn z nich, Worgbert rěkaze, je w ruskim wikowańskim sastupjerstwje w Barlinje pśichitajeny. Też dwaj druhaj kommunistaj w ruskim wikowańskim sastupjerstwje dźěłataj. W tym nastupanju sajeze tychle wožobow wobźeže sajimje.

Schulski strajk w Neukölnje pśichetał.

Kommunistojo w Neukölnje pola Barlina su spóźnali, so se schulskim strajkom podleja. Tohodla su so rozsudźili, śiwoje dźeći sabo do schule stajeś. Napołožene pjenježne khłostanja wo 25 hriwnach dyrbja pak njedźiwajcy toho sapłaśiś.

Proces pśeciwo wjednikej hornjošlesyskich Němcow Ulitze.

Pśiched powołańskim sudom w Katowizach je so 8. haprleje proseń pśicheśiwo wjednikej Němcow w pólskej Hornjej Schlesyjej, Ulitzej, sapoczał. Ulitz je sakitujo prali, je pśchedležazy Bialutschański dokument, na kótryž so wobstórźba i hlowneho dźěła sakojnje, falschowany. W běhu prozeńa budźe wobsoku mjenowaś, kótraž je falschowanje tkuzyła. Wón je k pólskemu statej pśicheo lojalny był a je pśichiłuschnikam němskeje mjeńšiny wotradźał, němske statanjstwo pśichijeć.

Na to so žłyšcheje pśichodku wotewori. Jako pśenjeho šwédka kapitana **Rzychona** žłyšchachu, kótryž je śoro dwě lěcze pola pólskeho wobhonjeńśiwa w Gdańsku dźěał. Rzychon je zyku wěz sawjedł, z kótrejž je so wobstórźba pśicheśiwo němskemu ludowemu śwjatej smótniła. S wukrajneje strony, kótruž mjenowaś jemu głužbne potajnstwo sakasuje, je pólste wobhonjeńśiwo pśicheźiwo śpionaži powěsć dostało, so němšći ludowy śwjat a němšći generalny konsulat w Katowizach śpionažu we wulkim wobsahu we Pólšćej k łśichemu Pólšcheje dźěłataj. Na to je Martu Wuschikez, pola němskeho ludowego śwjatka pśichitajenu, a tśjoch pśichitajerjow němskeho generalneho konsulata do žywoje głužby pśichijał, mjenujcy stenotypistku Knebelez a Damasez a schofera Primusa. **Kóždy dźeń pólska wobora pśicheźiwo śpionaži w Katowizach aktu němskeho ludowego śwjatka a němskeho generalneho konsulata dostawasche.** Akty bu hnydom fotografowachu a fotografije i śtiśkowemi kopijami. Wšo hromadźe je nekotrych tyšac fotografijow było.

15 lět khłostarnje za Tuku.

Wyšejši žud w Bratišławje je śrjedu pśeni wuzud Bratišławskeho wokrejsneho žuda, pśicheźiwo profesorej Tuzy wuprajeny, potwjerdźił. Po tymle wuzudźe su Tuku dla wojeńskeje śpionaže a spytaneho stwo pśichoła pśicheźiwo ćěšłoslowakiskej republiki ke khłostarni na 15 lět a Sznaczkeho dla teho samneho pśicheśiwjenja ke khłostarni na 15 lět sajudźili. Tuku winowachu, so je spytał, Sztowaśkin wot Ćěšeje wottorhnyć a i Madźarskej sjednoćiś.

Nadpad na żelezniski cah.

Wutoru w nozy su w Nowym Połodnišćinim Bakeju w Awstraliji rubjeźnjzy pśišli cłah nadpadnyli. Mjes tym so cłah z połnej śpěšnosću jěd̄śeše, so rubjeźnjzy do pśišłeho woza dobuchu a strażnikowu pśichemochu. Njado pśišłeho woja dobuchu a strażnikowu pśichemochu. Rubjeźnjzy so dowaraja, kótryž so wobarachu, porasćychu. Rubjeźnjzy so potom kaśkeża śmjezowachu, kótryž 4000 puntow šterlingow papjerjanych pjenjez a 600 puntow šterlingow złobowych pjenjez wopśichijeśe, ćěšazychu je i cźaha a potom tam z njeho wotkócijichu, hdyž cźah pśiched jenym tunelom pomałšeho jěd̄śeše. Hdyž cźah do sastanišćeja Glenbrook pśichijěd̄śe, so policiji powěsć wo rubjeźnjstwje da. Policajta i automobilom wujeźe, so by so za rubjeźnikami puśeśiła, njeje pak hač dotal mohła žanehu śledu namakaś.

64 pólskich kommunistow zajeli.

Warschawskim pśichepytowańśim wyšnjowješom je so poradźiło, śledu za śrjedźišćejom kommunistiskich młodźinskich swjatkow w Pólskej namakaś. Nětkuž 80 wobydlerjow je so pśichepytało. Wšchelaki pozjeżaju material za njowo je so pśichepytało. Wšchelaki pozjeżaju material za namakali, kaž namołwjenja, tajne ćišćerjerske maśiny a rosprawy Moskowskeje zentrale su sebrali. Mjes sajatymi je snaty kommunist Bermann, kótryž je so tež pśichi tajnym pośedźenju pśichedstajerjow kommunistiskeje stronu w Barlinje wobdźělił.

Pedrygwace kommunistiske dźěło w francowskim wójnskim łódźstwje.

Francowska tajna policija njerěkne w dźěłańcach a pisaŕjach wójnskeho łódźstwa w pśichistawnych městach sa tym śledźi, hač su tam anarchistiske a wojeńskim njepśecźelske kłaki rosćerkite. Wjele lětakow su hižo namakali. Někotri kommunistiśi wjednizy su do należnosće sapśeczeni. We Brestu su dweju arsenaloweju dźěłacerjerjow sajeli, kótrejž staj w arsenalu kommunistiske lětaki rosćerkitej.

Ssudnike jednanje pśicheźiwo wojakam, kótrejž su dla kommunistiśeje agitazije we 12. artilleriskim regimence w Hagenawje a w 152. pěšćim regimencje w Colmarje wobstorkowali, bo pjatk pśiched thłostańśim sudom w Strażburgu sapoczynje. Hłownebo winika, kommunistiskeho zastupitela z Parisa, njeje pak mohli sajeć, dokelž je so na cźasom do ejkanja dał.

Francowska wobydlerska statistika.

Wobydlerska statistika na lěto 1929 po nakhwilnym śpječenju w 90 departementach njepśichódobny wobraz pokazuje. Narodźenja su porinjo 1928 wórjeze hłuke. 12 564 dźeći je so mjenje narodźiło dyžli 1928. Licźba zemrěłych je sa 1928 z 607 010, sa 1929 z 671 703 mjenuje. Potajkim je 64 693 wožobow wjazy wumrěło dyžli lěto pśedy.

Moskwa je pśikazała, zo ma so 1. meje wobydlerska wójna zapoćeć.

Moskowska kommunistiska internazionala je napominanje wudała, w kótrymž so wšchě kommunistiske stronu we Europje a Ameriźy k demonstrazijam pśicheźiwo kapitalej a měšćańskim knježeństwam namołwjeja. Kommunistiske hibanje dyrbi tłonźnje nadběh na měšćańskim wotewrić. Wšchěm kommunistiskim organizazijam we wukraju so poruča, so bychu so pśichi wustupach kommunistiśeje internazionale wobdźělile.

*

Po tymle napominanju dyrbi so z tym liźeć, so budźe kommunistojo w Němskej, kótrejž su ślepi wukonjerjo wukazow Moskowskeje internazionale, pytaś 1. meje měr kajžej, so by doścha sajo kaž koni w Barlinje ke krwawym naběhnjenjam.

Ruski kommunist Radek Němsku wobdźěluje.

Kommunistiski wjednik Radek, kótryž je so z ruskej knježeńskowej stronu sjednał, je poručnosć dostał, so by wjednistwo němskeho wobdźěłenja kommunistiśeje dźěłacerjerskeje internazionale pśichewšał, kótraž śmjeje sćitka w julinju kongreš w Moskwje.

Jimanski wukas pśicheźiwo 25 wojowarjam cźerwjeneje fronty.

S 28 hłobustawow jakajsneho śwjatka cźerwjeno-frontiskich wojowarjow, kótrejž su pośedźenju njedźelu w Muničhowje sajeli, su tśi na śwobodu puśchćili. Druhich 25 kommunistojo su so žadej pśichepodali, kótryž je pśicheźiwo wšchitkim jimanjki wukas wudał.

Dwě lěcze žastwa za Pangalosa.

Pśejedawšchego gyrchijskeho diktatora Pangalosa, kótryž bě pśiched statnym sudom wobsorkowany, so je na schkodu stata a k łśichemu śwojich politiskich pśicherjelow śrjedźenje wo pśchenajerju hrajerjow w Cleusisu wobjawnuknył, su ke jastwu na dwě lěcze jasudźili. Sobu wobsorkowany podsekretar Mogopolow 2½ leta jastwa dosta. Woběmaj wobsorkowanyma so ćěsne prawa na pjerć lět wotrjekanych.

Schto je Amerika sa śwětowu wójnu wudała a schto ha nju hišćeze dźensa płaći.

Pśichi składnosći lětneho dnja, na kótrymž su Sjednoćene staty do śwětowneje wójny sastupiše, je pokładowy hamt někotre liczby wo wudawkach amerikanskeho wobdźě-

lenja pśichi źwótkowej wójnje wojjewik. Po tutej źdźeśiży **su wyše wudawki 51 miliardow 400 milijonow dollarow** wuczinjone. Lětne płaćenja za sadanjenje dołha a pensije 1126 milijonow dollarow wuczinjeja. Take fumma hromadźe z nałožnymi wudawkami za wójśo a bronjenje 66 procentow wšich statnych wudawkow spożeruje.

Gandhi k nasylnosćam a k bojkotej jendźelskich tworow namołwja.

W Anu je Gandhi dobrowólnikow namołwił, so dyrbja so k wyšemi mocam pśecheźiwo tomu wobaraś, so by so jim po njeśakosćiśkim puśu hotowanu ześ wźała. „Wobaraśeje so, **hač k śrejpśeśiśu dóńdźe!**“ je kśak. „Wšyśa zwjazy a dźesći dyrbja ko tuhowanju polizije pśechećiwjeś! Wobźakajmy, hač źebi polizija śweri, so nałožnich žonow dótknuła. Jeli je by wona to cśinyła, a hywjo Indiskeje bychu doś śrabi a bojaśni byli, to bychu tajke ześiśiwdobźenje cźerpili, potom by zwły trat pośtajił. Ta je pśiśuje wojowanje bjeź nałožnosće za śwobodu Indiskeje, a mjeno Nat so je słotnemi pśimitkami do indiskich narjadnišnow zapisoe. Kóžda indiska žona dyrbi so swojeje njeśakosćiśkeje śele dźeržeś, jako by to jejne dźeśo było.

Jendźelsko-indiske wójnowanje su wšelakim indiśim nacionalistiśtam wjedniłam cźeźke kłopotanja napołožiłe. Tśo wjednizy wśchośtudźeńcy hibanja w Kalcetkim wokrjesu su so k jastwu po dwórnej ketomaj zahnałoj. Wśchu hromadźe su wyśkowjeśe wót śpeźatka „pśechećiwjenja pśeśiwo wyśkowjeśe 75 Zudorjanow sajeli.

Se śpeźatkom njeśakosćiśkeho hotowanja śele je ześ **bojkotowanje hibanje pśeśiwo jendźelskim tworam** nowy pohoń dostało. Pśichićhodnu śobotu śmeja indiśke źoduszawy Bombayskeje burhy śhromadźiś, w kótrejž dyrbi so wołsamkunjeś, **so maju so wšyśe jendźelske twory bojkotowaś.** Dale dyrbi so wjenjeśna słužba jawjeśeź, so by so hyrśki wjedźe, kótrejž tu nimje, so by so bojkotowanjeśa ogitacija na kóždy jenoliśtwy dom w Bombaym wupśeśtrela.

Ze Serbow

W Budyśinje, 10. hapryle 1930.

— **Wo wjedrje.** Mily Boži dešćik kaž naše laćne hona maca. Wón howi śywam, lukam a polam. W pśirody hibaja so ześiśiwe niźiny wino. Spadźowaca schśeluja jich pśihibliźowanje pśiśpiwanja. Byśiśina z Azijskich kupow źaha hač do vološćiśkeje Mnišeke. Ale nad vološćiśkej Europu niźina leži. Nadźijomnje budże **hajrjeja** prawje wjeźka. — Jutśe **schwórik** skhadża hłónźko 5,17 hodź. a thowa ha 6,47 hodź. Mjeńśe khadźa wopołdnja 5,12 hodź. a khowa ha rano 4,38 hodź.

— **Znata symnjenjowa wiśowarnja Arna Rauchfuśa w Budyśinskim** na Žitnych wikach, Sserbam derje znata, pórnuca so swojwa i nawótrnym w dźensnjśichim cźasu. Dopomina wośobje na symnjo niśtich rožow, ranklizowe hymjo ald. **Wobkhod** je jaka spramna pśichodawarnja znata, hdyž ludźo rad kupuja.

— **Zawjerna dróha.** Wojerowśko-kulowska wokśejśna dróha **bo** dla wusymnjowanja mjes Małej Nydej a Jelenjśicu pśichetkodze w Mnjezach wot pónźdźele 14. 4. hač na dalśe za wśchitkim wobkhad zawrjeje. Jtsdny wobkhad pokasuje so na Michalki a Nowu Wjeś kłóśkerjstu.

— **Teź za naśich cźitarjow w Wjeśej Wodze a wokolinje** je k dźensnjśichemu cźiśłu wośebita pśichilona pśiłoženka, na kótruž i tutym wośobje **pokasujemy.** Konkekajowy dom Wilhelma Hübela w Wjeśej Wodze **vorneła k** błiśkemu jutrownemu **śwjedźenjeńci** wśchitke nowośeze mużaeje, žonjaeje a dźeśaeje drasty. Naśi cźitarja a cźitaśki njech tutu pśiłoženu dobrozcźiwje wobledźuja.

— **Wobjezdźe so pyta.** Najśerje wźdże kradźenje namakachu 9. hapryle dopołdnja trjebane muźaze jśidny **kolo** śuamki „Paul Lebelt we Wjeśecźinje“ z cźiśłom 3206. Śkoło ma jendźelśke wodźiśki, runy śwónczk, cźerne kroźna a błótośśiśikaj, źołte śwjena ś cźornymi śnurkami, **katarina** śnamki „Häckel“, cźornej zelenkowoj pśhimadle, cźemnobrune śedło a łokśika z pśichećhowanym samkom. Motar-śamozbź. Wjeśi kole bjeśe cźerwjenobruny nakhribjetnik, w kótrymž je nješćoło nutśka. Schkodowany **su** wjeśe wudawki 51 miliardow 400 milijonow dollarow wuczinjśe. Lětne płaćenja za sadanjenje dołha a pensije 1126 milijonow dollarow wuczinjeja. Take fumma hromadźe z nałožnymi wudawkami za wójśo a bronjenje 66 procentow wšich statnych wudawkow spożeruje.

Gandhi k nasylnosćam a k bojkotej jendźelskich tworow namołwja.

W Anu je Gandhi dobrowólnikow namołwił, so dyrbja so k wyšemi mocam pśechećiwjeś tomu wobaraś, so by so jim po njeśakosćiśkim puśu hotowanu ześ wźała. „Wobaraśeje so, **hač k śrejpśeśiśu dóńdźe!**“ je kśak. „Wšyśa zwjazy a dźesći dyrbja ko tuhowanju polizije pśechećiwjeś! Wobźakajmy, hač źebi polizija śweri, so nałožnich žonow dótknuła. Jeli je by wona to cśinyła, a hywjo Indiskeje bychu doś śrabi a bojaśni byli, to bychu tajke ześiśiwdobźenje cźerpili, potom by zwły trat pośtajił. To je pśiśuje wojowanje bjeź nałožnosće za śwobodu Indiskeje, a mjeno Nat so je słotnemi pśimitkami do indiskich narjadnišnow zapisoe. Kóžda indiska žona dyrbi so swojeje njeśakosćiśkeje śele dźeržeś, jako by to jejne dźeśo było.

Jendźelsko-indiske wójnowanje su wšelakim indiśim nacionalistiśtam wjedniłam cźeźke kłopotanja napołožiłe. Tśo wjednizy wśchośtudźeńcy hibanja w Kalcetkim wokrjesu su so k jastwu po dwórnej ketomaj zahnałoj. Wśchu hromadźe su wyśkowjeśe wót śpeźatka „pśechećiwjenja pśeśiwo wyśkowjeśe 75 Zudorjanow sajeli.

Se śpeźatkom njeśakosćiśkeho hotowanja śele je ześ **bojkotowanje hibanje pśeśiwo jendźelskim tworam** nowy pohoń dostało. Pśichićhodnu śobotu śmeja indiśke źoduszawy Bombayskeje burhy śhromadźiś, w kótrejž dyrbi so wołsamkunjeś, **so maju so wšyśe jendźelske twory bojkotowaś.** Dale dyrbi so wjenjeśna słužba jawjeśeź, so by so hyrśki wjedźe, kótrejž tu nimje, so by so bojkotowanjeśa ogitacija na kóždy jenoliśtwy dom w Bombaym wupśeśtrela.

Ze Serbow

W Budyśinje, 10. hapryle 1930.

— **Wo wjedrje.** Mily Boži dešćik kaž naše laćne hona maca. Wón howi śywam, lukam a polam. W pśirody hibaja so ześiśiwe niźiny wino. Spadźowaca schśeluja jich pśihibliźowanje pśiśpiwanja. Byśiśina z Azijskich kupow źaha hač do vološćiśkeje Mnišeke. Ale nad vološćiśkej Europu niźina leži. Nadźijomnje budże **hajrjeja** prawje wjeźka. — Jutśe **schwórik** skhadża hłónźko 5,17 hodź. a thowa ha 6,47 hodź. Mjeńśe khadźa wopołdnja 5,12 hodź. a khowa ha rano 4,38 hodź.

— **Znata symnjenjowa wiśowarnja Arna Rauchfuśa w Budyśinskim** na Žitnych wikach, Sserbam derje znata, pórnuca so swojwa i nawótrnym w dźensnjśichim cźasu. Dopomina wośobje na symnjo niśtich rožow, ranklizowe hymjo ald. **Wobkhod** je jaka spramna pśichodawarnja znata, hdyž ludźo rad kupuja.

— **Zawjerna dróha.** Wojerowśko-kulowska wokśejśna dróha **bo** dla wusymnjowanja mjes Małej Nydej a Jelenjśicu pśichetkodze w Mnjezach wot pónźdźele 14. 4. hač na dalśe za wśchitkim wobkhad zawrjeje. Jtsdny wobkhad pokasuje so na Michalki a Nowu Wjeś kłóśkerjstu.

— **Teź za naśich cźitarjow w Wjeśej Wodze a wokolinje** je k dźensnjśichemu cźiśłu wośebita pśichiłona pśiłoženka, na kótruž i tutym wośobje **pokasujemy.** Konkekajowy dom Wilhelma Hübela w Wjeśej Wodze **vorneła k** błiśkemu jutrownemu **śwjedźenjeńci** wśchitke nowośeze mużaeje, žonjaeje a dźeśaeje drasty. Naśi cźitarja a cźitaśki njech tutu pśiłoženu dobrozcźiwje wobledźuja.

— **Wobjezdźe so pyta.** Najśerje wźdże kradźenje namakachu 9. hapryle dopołdnja trjebane muźaze jśidny **kolo** śuamki „Paul Lebelt we Wjeśecźinje“ z cźiśłom 3206. Śkoło ma jendźelśke wodźiśki, runy śwónczk, cźerne kroźna a błótośśiśikaj, źołte śwjena ś cźornymi śnurkami, **katarina** śnamki „Häckel“, cźornej zelenkowoj pśhimadle, cźemnobrune śedło a łokśika z pśichećhowanym samkom. Motar-śamozbź. Wjeśi kole bjeśe cźerwjenobruny

---

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

84| (Pokrjaćowanje.)

Dožołowo.

Sbježkarśtwo galliśkich legionow pod Vinderom śejda **so** śwopśeśka njeśtrašne. Nero bě hakle jedwanitśejši lět stary, a nichtó njeśwaji źebi tohodla so nadjeeź, to budże śwjeś bórzy wot tuteje mórawy wušwobodźeny. Topominachu **so** na **podobne** sbježki pod pśiedawśnimi tujezéźśnuami, **kiž** njechěchu k nicźenu dowjeśe, wośebje na sbjež pannonśkich legionow za Tiberja, kotremuž bě Drusus kóńz cźinił. Praśchachu so teź, ichtó moht Neronowy naśledник byeź? Wšichnjo potomnicy bójśeho Augusta běchu dźe za jeho knjeźenja wośtronjeni byli. Někotśi poczachu **samo** za jeho nawrotom do Roma so ześeźiś, pśichetož Helius a Polites, kotrejmajž běśche za jeho pśichećhowanja we Grećkej knjeźeńtwo nad Jtaliśkej pśichewoślajił, pśichećhanyśchtaj jeho hišće ze śurowej kwalcźnoścu.

Nichó njebě źebi hižo śwojeho žiwjenja a wobžywśtwa wębiły. Sakonje njeśchśtiachu. Njeběše ani pózcźiwośeże ani cźłowjeśeże dostojnośeże, a sadwěłoważe wutroby njeśwaźichu so wjazy nadźiju hajeź.

S Grećkeje pak dokhadźachu powěśeże **wo** njewérjomnych śławach, kiž leżoz tam žnjeśeche. Powědachu wo tyžnjazcych wójnach, kiž bě wón dośtał, a wo tyžnazcych wuběhowanjach, kotrychž bě pśichećhował. Wo sbježkaśke legiony so malo śtarachu, a hakle po Helijowem wośtrowjenju, so dalśche wośtrkowanje nawrośta **może jeho wo krónu** pśichijeścź, da so pohnuceź do Neapla wotjeźcź.

Tam poeża jinowa śpěwacź a komedije hracź, njepobłu-

Henryk Sienkiewicz:

Quo vadis?

84| (Pokrjaćowanje.)

Dožołowo.

Sbježkarśtwo galliśkich legionow pod Vinderom śejda **so** śwopśeśka njeśtrašne. Nero bě hakle jedwanitśejši lět stary, a nichtó njeśwaji źebi tohodla so nadjeeź, to budże śwjeś bórzy wot tuteje mórawy wušwobodźeny. Topominachu **so** na **podobne** sbježki pod pśiedawśnimi tujezéźśnuami, **kiž** njechěchu k nicźenu dowjeśe, wośebje na sbjež pannonśkich legionow za Tiberja, kotremuž bě Drusus kóńz cźinił. Praśchachu so teź, ichtó moht Neronowy naśledник byeź? Wšichnjo potomnicy bójśeho Augusta běchu dźe za jeho knjeźenja wośtronjeni byli. Někotśi poczachu **samo** za jeho nawrotom do Roma so ześeźiś, pśichetož Helius a Polites, kotrejmajž běśche za jeho pśichećhowanja we Grećkej knjeźeńtwo nad Jtaliśkej pśichewoślajił, pśichećhanyśchtaj jeho hišće ze śurowej kwalcźnoścu.

Nichó njewidźeśche poh kwětkami **a** pod hromadami wińcow hrožaze tśeśbuo. Tola na žamkrem wjeczorje hišćeże běchu śłopy a murje śwjatnizow ś napśiśmami polne, kiž pokasowachu na Njeronowe śłótniśtwa, a ś fotrymiž bu wuśmjeśchowany a hrožeśe so jemu ś wjeczor. Wuśkowo: „Wón śpěwaśe, dóńdź honnace (gallos) njewotwieźichu!“ wěcźeśe so ź kóżdym ertom.

Dźeźazy Nero njechośche dołho niczo wo śtrachu wědźeeź, kiž móżeśche ź wulkotnymi pśichećhtajenjemi, pśchi kotrychž chżyśche žam wuśtupowaeź, śaćśeriś, kaž žebi to myśliśeśche. Wśchśeduje **hkodźachu** jemu tyhazore myślicźki pśiches hłowu. Kas tykaśche **młode** njewólniizy do drastow Amazonkow, druhi raz so jemu wo tom dźiśeśche, ros-

---

wym łćeże pśchewjeśeź hodźi, budże wotkhwacaeź, kak so zuzkwinśki dawk płaceźi. Teź je elektrifikacija za Pétrowśku zyrkej wotmyślene, kiž bě hižom dawno pśideje. Po wiradrožowanju wobeju pśiłoženu pśiłoženu pśiłoženu

S Wjetrowa. Dotalny pokładnik chorobneje kašy sa Wjetrowa a wotposlanc knjes Arnošt Pětšk, je so k 1. septembrej na wotpočink podał. Wón běše tu wot 1. januara 1915 pichistojeny. Budyski sawješćenski hamt je mjasto nastupiła knjesa Schmidta z Budyšcina potwjerdźiło. Tuchwilu běše dotal z wjednikom chorobneje kašy w Budyšinje, knjez Kowar.

Z Kulowa. Pola tudomneje nalutowarnje a wupožčerje za wučinjachu aktivy w zaměrnym lěće 157 298,27 hr. a pasivy 156 586,21 hr. Čisty dobytk wučinja potajkim 719,06 hr. Zastupiło je 10 podźělnikow, wustupiło je 35. Dotal wopřija nalutowarnja a wupožčerja 214 podźělnikow.

Z Khrósćic. Čežke njezbožo mohło so wčera dopołdnja na Khrósćansko-Prawoćanskim puću stać. Tudyšo puć so runje nasypuje. Motorowy kolesaŕ znateje firmy Kopiš z Kamjenca chcyše so přeswědčić, kak daloko dźěłačerjo su. Napřeco přiňdźechu šulske dźěći z Prawoćic na prawej strowje puća. Jena holčka pak skoči w poslednim wokomiku na druhu stronu a při tym dóńdże k njezbožu. Šulerka přiňdże pod koleso, kotrež pak so přećisny. Wona so w mjezwoću khětro zwjedri, motorske koleso so jara wobskodźi. Z toho poda zaso wuknjemy, zo njemóžemy naše dźěći dosć napominować, kak maja so wonka na pućach zadźerżować. Kjeż dźoja, na kajkej stronje też je, wopačnej abo prawej, stajnje dyrbja tam wostać. Nic pak, kaž tu bě, přepozdźe so rozsudźo na druhu stronu skočić.

Z Khrósćic. Zrudne sćěhi ratarskeje nuzy a bjedy přeminaju też w našej wsy swoje wopory žadać. Přeco dosć rjane kubło je so po času bóle a bóle pokazyło, doniž w najbliższich dnjach swojeho wobsedźerja cyle, na přeco njezmóžni. Kaž słyšimy, chce wobsedźerska piwarnja kubło kupić a je za swoje pomysły wažiwać. Do jeneho hospodarskeho twarjenja maja so lodowe pince zatwarić. Dotal wotnajene twarjenje piwoweho składa měšćanskeje piwarnje we Khrósćanach chce wona wopušćić a so tam přesydlić. Piwarnja hižo dlěši čas z wobsedźerjom starych twarjenjow dla kupa jednaše. Cheyše tam nowe stajić. Jednanja pak so rozbichu, dokelž wobsedźer pječa přemjerjite žadaše. By-li piwarnja tamne kubło kupiła, by wona cyle wěsće přihódniše městno za swój skład namakała.

Z Khrósćic. Hižo loni je naš šwarny mechanikar a wikowař z kołami knjez Pawoł Hórbank srjedź wsy sej nowu wuporjedźernju twarił. Lětsa chce sej nětko hišće rjane domske stajić. Cyhele a druhi twarski materiał su hižo nawožene. W starym domskim hišće wjednica swójba w bliskim času wućehnje. Potom ma so tuchwilu z Božej pomocu započeć.

S Bukowa pola Hródka. Najtarše wjesne twarjenje tudyšeje kubleria Augusta Wóhma je jeho wutoru wječer hotowo 11 hodź. wotpaliła. Póndźelu běchu hakle dowidźeli, a w krótkim běše khěže 60 zentnarjow rožtu, 1 khěžka mózanju jenož 4 zentnarje wulkowarjo. Wschitko druhe, tež ratarske maschiny, so žohu spalichu. Přichi wulkowanym žita by so žyn wobsedźerja bjes mała žohnował. Wón pak je na žbože jenož lohko hrani.

S Kamjenca. W nozy k štwórtku bórzy po 12 hodź. cyrkwi je młoda holca njedaloko mosta do Mlynskeje Schutze. Přiedy pak běše mantl, klobuk a toschu na bjeze položiła. Wočzijy zwědzy wołachu lubyhom wo pomoc, wola też za přichodnosće přichiłdże. Kacžrunjej mlynar Jan Kubica dokładne přeprytachu, hołzyne cžło njemóžachu namakać. Zjawjenja bytta běše słužobna Hana Reichelta naźlerje z Luborasa. Přichčina samomordarstwa dotal njeje znata.

Z Łužicy.

* S Wotrowja. S njewschědnje přichčiny je we Wjelkowym Dole njedźelu popoldnju přichčuhł Pfeifer ze Skerjeja z motorskim kolom jusełbožił. Pola hoscženja „Bergfrieden“ so z wrjeskotom motorskeho kola kopitych wukrjża, so do powětra a motorowemu kolesarjej do wjeswocja słeza. Přichčuhł so žwojim kolom padny a po bytrro hrani.

* S Walterśdorfa pola Zitawy. Wutoru rano tudomneho 80 lětneho njebohcžeho maschinowarskeho pomocnika Arnošta Wilhelma Christopa na Hlownej drohi 329 mrowneho namakachu. Wón běše z pjunowym jadrowjenjom šmjerc pytał. Sawołany Lěkar možeše jenož šmjerc zwěsćić. Njesbožowny běše dla cžežkeho cžełnego cžerpjenja do cžežkich myslow sapadnył a je w jadrowanju žebi žiwjenje wsał.

Tworjkupowacc towarstwo w Budyšinje.

Za dalše rozdźělenje tworow wobsamknjene.

Sobotu, njedźelu wotmě Budyske Tworjkupowacze towarstwo w hoscženju „Heiterer Blick“ w Budyšinskim Zhromadźišću sastupjerjow, na kotruž běchu wschitzy přichčuhli.

Předsyda dohladowarstwa knjes Böttcher zhromadźizny wotewri. Knjes wobkhodny wjednik Hirschmann poda rosprawu na połěto wot 1. julija hacž 31. decembra 1929. Podótkny je wulkeje hjesbožełosće a cžežkich hospodarskich pomerow dohnja. Hižom žamo na žebi wulka hjesbožełosć mjes žobustawami Tworjkupowanskeho towarstwa hrozy žo dla samkanja dalšich dźěłačerjow w přichodnje hišće je powjetschicz. Přichiwatelskich zhromadźiznow sa žobustawy je žo 16 wotmołło, dokelž wobsedźerjow je žo wobrot njesa a kołbasowe powjetšił. Přichi składnosći wulkeje hjesbožełosće towarstwo spomnjenje sapschimny, 320 žobustawow bjes wuskeho dopa po 2 pokrutomaj chłdźu darmo. Wobrot posusche žo wot 1 437 121,88 hr. na 1 455 212,79 hr., to je wo 18 090,91 hr. Też wobrot na pjeczwach je žo powjetšił wot 306 584 hr. na 320 332 hr. Přichepjetko je žo 4 467 měchow rjaneje muki a 1 483 měchow pschenicznje muki, to je 46 wagonow, kóždy po 200 zentnarjach. W paleni koseja je žo nětdže 35 000 puntow kosceje daniseje butry do potpuntowstich kuskow formowasche. — Towarstwo měsesche na konzu léta 1929 6 638 mopomoz“ měsesche 960 žobustawow je 6 047 930 hr. Zawěscženje „žamawěscženstich pjenjes. Wobkhodne pohdźele powpschichu 1 051 443,56 hr. W tutych 6 měsazach je Tworjkupowaze towarstwo 13 472,20 hr. wschelakich dawkow płacžiło. Shromadne aktivy wucžinjachu 1 887 480,27 hr., dźiwazyju wjetschego wobrota 805,49 hr. schkody wuliczi. Rosprawjeř pak žo nadźiwjesche, so budze mózno, k 30. junijej 1930 pschihódnische wotliczenje pschedpołožicz.

Pschi rosmołwje pschjesesche žebi prěni sastupjer knj. Redwig, so bychu žo wobkhodne pohdźele sadanjale a dopominasche na wobsamknjenje sastupjerjow, so by žo sjednoczilo se swjatkarskim družstwom „Volksfürsorge“. Wohoje pak žo wotpokasa.

Knjes Böttcher poda na to dokładne rosprawy revisije. Sastupjerjo pschihłosowachu wotmołwam, kiž je shromadne pschedbydstwo na tute rosprawy pišomnje sapodało.

„Wo hospodarskim połoženju w Němskej“ pschednoschowasche knjes sapódzianz němskeho sjezma Hermann Krätzig, kiž hižom mnohe lěta w ludohospodarskich a druhich wubjerkach němskeho sjezma dźěła a je tak we tutym prascheniu najlepje wobhonjeny. Po sawodnym rosloženju hospodarskeje krize we Němskej, pschi czimž wón nakoženowanje artikla 48 němskeje wustawy za zyle njewupschěchne wobhladowasche (dokelž žo internazionalnje sapleczene hospodarstwo njeda wot jenotliwza diktowacž), dopokasa wón, so dźenžnischa krisa njeje jenož němska krisa, ale so je wona wschitke kulturne staty zyleje semje wobjała. Je pjeczа zyle wopaki, Youngowy plan sa hospodarsku krisu Němskeje samołwity wobhladowacž. Směmy pjecza směrom wo žmětkowej krizy rěczeć (w Ameriju běsche w februaru 25 prozentow dźěławeho wobydlerstwa bjes sašužby), a to niz jenož w industriji, ale też we ratarstwje. S pschičinu žu žwětopolitiske a žmětkohospodarske, haj žamo technike pschemenjenja pozlednich 15 lět. Pschednoschcež rosložowasche potom hospodarske pomery w Němskej a nimale kóžde wuprajenje z liczbami wobkruczł. Nuzowasche wotpohlady „seleneje fronty“ a měnjesche, so móża, je-li žo dopjelnja, Němska do zlowneje wójny z zyłym žwětom dowjesć a němski pschetrjebarjow njesměrnje poczežicz. Zadasche, so měło němske ratarstwo mjenje rožti a wjazy pschenzu płahowacž, dokelž lud dźenžnischi dźeń pschenicznje pjeczwa bóle we wuzimwa. Knjes Krätzig wopišowasche dale wobsudne sczěhnosći wuwožowanja kapitala do wukraja. Tuto njesamołwite sadźerjenje je němskostatnu banku hacž do meje 1929 pjecza 1350 milionow sł. ł. płaczilo. Leto 1929 na žadyn pad hubjene njeběsche a z němskim hospodarstwom pjecza dawno hischcze tak sle njestejі, so dyrbjało žo žypnycz. Wulkokapital chze pjecza jenož nad dźěłowymi poměrami w kraju žam postajecz. Industrijowy kapital chze pjecza dźěłacžerstwo jako produzenta, wikowarsti kapital jako konjumenta wutlukacz. Tohodla mamy pjecza tute nadběhi pschecziwo wschemu, schtož je žebi dźěłacžerstwo wudobyło, też pschecziwo konjumitim towarstwam. Pschednoschcež stónczi z namołwjenjom, so pschichod žtłuscha družstwu. Rosmołwy žaneje njeběsche.

Knjes wobkhodny wjednik Grille pokasa na to, so je nuzne, nowe rozdźělenje w Budyschinje pschiprawicz. Je žo poradźiło, na Flinzskej drohi pschi Albertstim wustawje leżownosć, 1056 kóžnych metrow wulku, kupicz, na kotruž ma žo nowy wobkhodny dom natwaricz. Po dlešchej rosmołwje sastupjerjo žredbi sa kupjenje leżownosze a sa natwarjenje doma jenohlóžnje pschiswolichu. Dale pschiswolichu sastupjerjo jenohlóžnje 20 000 hr. sa pschiprawjenje rozdźělenje blisko Beethovenskeje drohi, wo kotrejž žo hischcze jedna w nje priedawschim Nadowšcez kolonialnym wobkhodje na Hrodowskej hrozy 2, kotraž so nětdže 15. hapryle wotewri, kaž też sa wutwarjenje Wulkodubrawskeje rozdźělenje.

Knjesaj Pawoł Böttcher a Maks Paul, kotrajž po wuftawkach z dohladowarstwa wustupischtaj, so jenohlóžnje sastupowoleschtaj. Namjetow žanych njeběsche. Jednanje wo towarstwowych należnoscžach trajesche dlěschu khwilu. Mokoło 4 hodź. pop. wobsamknu knjes Böttcher shromadźišnu z pohonjazymi słowami.

Cłowiek ženje njedowuknje.

Najwjetschi bohatstwo na wuhlach je w Chinje. Wobsahuje tamnischi wuhlowych składow njemóže hdy dźenża hischcze žadyn cłowiek prawje pschedstajecz, dokelž so wono hacž do dźenžnischeho dnja tak derje kaž bozyła njeje wurywało. W Hornjej Schlesyskej, Saarskej krajinje, nad Ruhru a w Belgiskej smža hischcze na 800 hacž 1000 lět wuhla, w Jendźelskej a Franzowskej jenož hischcze 350 lět, w jenotliwych krajinach Jendźelskeje — na pschiklad wokoło Durhama — a w Saksej jenož hischcze 100 lět.

*

W Němskej je kóždy pjaty automobil wukrajny. We Barsinje žamo ma kóždy tżeći wukrajnu znamku.

*

W Němskej nadźiwaju so letnje 11 mitijonow kartow k hraczu.

*

Němska industrija sapalkow shotowi letnje pschez 300 mitijonow sapalkow. Składżejch-li jenu sapalku za druhej podołku, potom dostanjesch dołhosć 1,5 mitijona kilometrow.

Cżeżaki žu hižo jara stareho pokhoda. W Schwizy namakachu tajke hižo z mlódschcze kamjenjoweje doby (nětdže 2500 lět do Khrystusha). Wo wjele mlódscha pak je schczitka. Hakle wopjredź 14. lětstotka wo njej słyschimy.

*

W Indiskej bě po poslednim ludowym liczenju runje 250 000 hołzow, kotrež njeběchu hischcze pjeć lět stare a njebźiwajzy teho hižo twdate.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powjeść wo wjedrje sa julijschi pjatk.** Samróčeno, trochu wižato, mižo. W Jendźelskej podobne wjedro, w połnocnej Europie khłódno a scherjato.

---

* **W Grosžischnauje tele dny sjedtiny kónc kapjejeneje rěczi padje. Szydomiětna holza, kotraž pschipadnje nimo pschinježe, strach spósnawschi khroble do sjunneje wody složi a wdjerzo falepjenju wukhowa.**

* **Prunki prynz Louis Ferdinand, dohtar žun nětdschcheho kronprynza, ža z dźowku argentinskeho wulkopschemyslnika a bankiera Carla Tornquista žlubi. Tornquist je najwjetschi privatny bankier w połodnischej Ameriji.**

* **Njedźelu žu w Chikagu krwawe puki mjes wukrajnischimi komunistami a antikommunistami bźe. Psched wukrajnischej zyrkwju žo demonstrazija wotmě, pschi kotrejž žo 2000 wožobow wobzdźeli. Dwaj bicžlaj žo zymjertnje zranischtaj. Wjele druhich žo lohko rani. Wotdźelenje policajskow bicžlow rozsehna. 12 bicžlow sajachu.**

* **W Meriku žu wojerske wuchnoscže w Jalepje, Orizonje a Veracruzu njedowolene pižarnje kommunistiskeje strony zamkle. Wjele kommunistiskich wjednikow žu sajeli. Mér pak žo njeje nihdże kalsył.**

Po predowanju.

„Kak dha je wam košlopiwo tyło?“

„Ow, djakuju, jara brje . . . ale moja žona je zyle dybawa!“

Du kommst ohne Pfennig und kniest zum Zinln, förderst Du ein Foxtrott-Modell „Miele“.

Towarstwowski powěstnik.

Naš sobustaw čo. 175
Jan August Fahland z Čornych Noslic
je 7. hapriele 1930 wumrěł.
Prosymy našich dowěrnikow, zo bychu přinoški za tutón smjertny pad po 70 pj. na wosobu zezběrali a na konto Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smolef“ na Serbsku Ludowu Banku zapłacili.
W Budyšinje, 10. hapriele 1930.
Zarjadnistwo Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smolef“

Bukecy. Sokołki zwučuja **jutře pjatk** wječor we 8 h. Njech wšitke přińdu.

Delni Wujezd. Serbske towarstwo „Zahrodka“ změje njedźelu 13. jutrownika pop. w 4 hodź. pola Haškee swoju měsačnu zhromadźiznu. Hospodarski wotrjad ma so w 3 hodź. zeńć, dokelž maja so važne wěcy wuradźeć, potajkim z dypkom w 3 hodźinach.
Předsydstwo.

Hrodźišco. Towarstwo „Zerja“. Spěwanje budże přichodnu sobotu 12. jutrownika pola Jurakee w Hrodźišću. Zdobom so wotměje towarstwowa zhromadźizna. Jara wažnych dyrbi so wšitcy wo sobustawy prawje bohače wobdźěla. Też spěwarjo a spěwarki njech wšitke přińdu. **Předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokołski Zwjazk. Zhromadźizna předsydstwa a wubjerka je přichodnu njedźelu 13. jutrownika pop. ½1 hodźin w Serbskim Domje. Zastupjerjo wšěch jednotow so wočakuja.
Starosta.

Nawječorny wokrjes Sokoł. Družstwa zwučuja přichodny pjatk 11. jutrown. we 8 hodź. w **Haslowje.**
Wokrjesny načolnik.

Radwoŕ. Jednota Sokoł ma přichodny pjatk hnydom po zwučowanju krótku, ale jara wažnu zhromadźiznu. Kóždeho sobustawa winowatosć je, zo cyle wěsće přińdże.
Starosta.

Rakecy. „Lipa“ ma dla jutrowneho swjedźenja tón króć hižo přichodnu njedźelu, 13. jutrownika, pop. w 4 hodź. pola Hónčec swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla wšelakich wažnych wuradźowanjow dyrbi kóždy přińć.
Předsyda.

Zwučowarjo družstwa B. zwučuja přichodnu njedźelu 13. jutrownika dopołdnja ½11 hodźin w Towařšowni na Hórnčerskej hasy.

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentstwa. 6. wubjerkowe posedźenje zwołam na pjatk 11. jutrownika w 2 hodź. s. t. do Serbskeho Domu w Budyšinje.
Sekretar.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dodman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynej. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Zasadźom. košle

sakowe košle
sakowe kholowy
sakowe jaki

Makowe košle a kholowy wšelakich kajkosćow. Nohajcy židźane, florowe, žida ze mako, nowočasne barby, po kóždej plaćizne. Rukajcy, sporiske nohajcy, šulerske nohajcy, čorne a pisane.

Wulki wubjerk
Bleylowych woblekow
„ pulovrow, sportsk. jakow
„ jakow za mužow a žony
Nowočasne židźane šawle, šeniljowe rubišća a šawle čorne a pisane

Rud. Osswald w Budyšinje
jenož na Serbskej hasy čo. 3
☛ Prošu, njezmylće firmu!

Nješto niemšédne!

Přesamóžće so sami. Wobhladnjo bjez nućenja ke kupej! Někotre nowe ŽONJACE A MUŽACE KOŠA znamki „Rapid“ ze luksusowym wuhotowanjom, stabilne a z rukowańskim wopismom JENOŽ 72.— HR. Jenož krótki čas, tak dołho hač skład dosaha. SEIFERT składnostne kupy w Budyšinje na Kamj. h. 29

Hospodarski wóz

je na předań
w kowarni
w Droždźiju

Mały žołty, dołhowłosaty pos
(Nelly) čeknył. Za mytowotedać pola wyšš. wuč. Reinera w Ralbicach.

Nawěštki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Štrykowana drasta

Wobleki
Lacy
Jaki
Pulovry
wupruhowane
wudźěłki
po
najtuńšich plaćiznach

Žonjace nohajcy
Mužace nohajcy

Šlypry, makowe, flor ze židu
Sportske nohajcy
Trikotaže

Šeniljowe rubišća
po znatych dobrych kajkosćach a wulkosćach.

Jordan

w Budyšinje na Znutřkownej Lawskej hasy 8.

Rjane

jutrowne dary

Prynceske suknje
Košle z kholowami
Suknje z košlu a z kholowami
Košle a nócne košle
běle a pisane kaž też najlěpšu wumělsku židu
Santki
Frotěrske šaty
Ložowe šaty
namakače we wulkim wubjerku we woseb. šatowym wobkhodźe

Karl Rössler

w Budyšinje na Bohatej hasy 3

Nowe
serbske spěwarske

2.— 4.50 5.— 8.— 8.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Su dostać we
Smolerjec kniharni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

Mamy tež wulki wubjerk
němskich spěwarskich

3 wulke wuwzaćne dny 3

Njedźelu wotewrjene!

Dawamy wot dźensa hač do póndźele 14. 4., njedźiwajcy našich tunich plaćiznach na wšě zeleninowe konserwy
12% rabata!

K jutrownym wječom
Najlěpšu „Kaiser-Auszug“-muku w 5 puntowsk. měškach nic 1.50, ale jenož **1.40**
Ananas ½ tyza . . . . . jenož **1.10**
a 6% rabata

Cokor po 10 puntach, a to jenož **2.90**
Wulki wubjerk jutrownych wječow

THAMS & GARFS

w Budyšinje, na Hłownym torhošću

Mjasarnja wot 6 do 8 zrána

Haj, pola
J. Schiebaka
na Mužak. drózy 4

kupiš jězdne koła kaž Opel, Brennabor, Diamant Janko po jara tunich plaćiznach a tola najlěpše kajkosće. Namakaš tam cyle wěsće za tebje mjez
200 jězdn. kolami
něšto přihódne, też na wotplaćowanje

K hermankej

a stajnje
najt. kofej a tykanc
w staroznatej pjekarni
Jakuba Spanka
w Budyšinje
na Serbskej hasy

Składnostna kup

šijacu mašinu
ponúrjomnu z rukowanjom, nowu z fabriki město 224,— w jenož 190,— „
mužace kolo
derje zdźerżane . . 45,— M
ma na předań
J. Klemm
w Budyšinje,
na Serbskej hasy 1

Košle

kholowy
prynceske suknje
nócne košle, samsne zhotowjenje, wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Zita. wikach 11 nanč. 21. Hwězdy

Stare Nowiny

ma na předań
Smolerjec knihićišćernja

Jan Jurij
PAHN

Plaćizny hódne poskićenja

k hermankej a k jutram
w žonjacych drastach

nětčišim poměram wotpowědujo a dokelž přihodnje nakupich předawam wulke dźělby po **wurjadnje tunich plaćiznach.**

Někotre příklady:

Žonjace mantle	w tkaninach na jendźelske podobne . . .	wot 8.90 hr.
„ „	w tkaninach na mužacy podobne . . .	„ 8.90 „
„ „	w marinowych tkaninach	„ 16.75 „
„ „	trenchcoatske	„ 16.75 „
„ „	w gumijowych tkaninach	„ 12.75 „
Žonjace kompletki	dwójne a trójne	„ 39.75 „
Žonjace kostumy	w tkaninach na jendźelske podobne . .	„ 16.75 „
„ „	marinowe a čorne	„ 18.75 „
Žonjace woblekowe suknje	čorne, marinowe a běle	„ 4.90 „
Žonjace wobleki	wołmjane, čorne a pisane	„ 8.75 „
„ „	šarmeusowe	„ 12.75 „
„ „	židźane	„ 8.90 „
„ „	wołmjane, muselinowe	„ 8.75 „
„ „	vollowe	„ 3.90 „

Žonjace mantle, žonjace wobleki
też za najtołše so hodźace a přistejace, su stajnje na składźe.

Najwjetši wubjerk po kóždej plaćizne w najnowišich modach a tkaninach.
Požčuju zwólniwje na měsačne wotplaćenje po wučinjenju.

Jan Jurij
PAHN

w Budyšinje — na Hłownem torhošću

Serbskim **šulam** a spěwnym **towarstwam** wěnowanu zběrku

Duchowny ludowy spěw,

80 čisłow — z jich hłosami

wolił a wudał
Matej Urban,
ev.-luth. farař na wotp.

Spěwajće wjesele Bohu, kiž je naša sylnosć! — Psalm 81, 2

W Budyšinje 1930
Z nakładom wudawarja a nadobnych přećelow

— VIII + 80 str. 1 hriwnu, po 10 eks. jeno 75 pj. njeżkow — je wušoł a so předawa přez Smolerjec knihićišćernju a kniharnju, zap. dr. z wobmj. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje.

přiloha k číslu 85

SERBSKE NOWINY

Sïwótk 10. hapriele 1930

Prěni króć do šule.

4 sastawki 2. lětnika (1927/28) Radworšskeje šule.

M. N.

1. Hdyž hišće ja njejsym do šule khodźił, sym ja mojej maćeri powědał: Maći, hdy no by ta šula była! Ty hižo dočakaš!" A ja sym prajił: Ja jenož na tu šulu čakam. A ja sym so wjeselił, hdy no by jen wulki šulski nutrika był.

Hdyž sym domoj był a titu wočinił, a tam žan zajac nutrika njeběš. Tam su byli jejka a tajke plackowe placki a placki tož, a ja sym sej jene jejko wzał a sym won sol a so na drjewo synył a jědł. Jan.

2. Hdyž sym ja prěni króć do šule šła, a da sym je wulku titu krynyła. A hdyž sym domoj přišła, a sym titu wočinila, a da bě tam jene hnêžko, na kótrym sedźeše jen ńonaċ a pon jena ńoćuška, a jejka a placki a sokolady a sěsć wulkich jejow a jabłuka tam běchu.

Marja.

3. Hdyž su jutry byli, da sym je přec našej maći powědała: Maći, hdy da dźe nět šula? A wona je mi rjekła: „Ty wěsće na tu titu čakaš?" A ja sym rjekła: „Ha, ha!). A potom je wona rjekła: „Da so dźi wobleka!" A ja sym šła so woblekać a sym so zwoblekała. Potom smój šlož a ja sym rjekła: Maći, dóstanu ja też žanu titu?

Haňža.

4. Hdyž sym ja mała była, da ja njejsym žanu popu měła. A ja sym našej maćeri rjekła: Maći, njeboh mi knjez wučeř jenu popu do tity tyknje. A hišće su jutry nimo byli, smój z našej maćerju do šule šlož. A potom, hdyž smój domoj přišłoj, bě pola nas Witkec Horta. A ja sym tu titu wočinila a da je tam na boku jena popa ležała.

Hana.

Dobrowolna sanitetna kolona Čerwjeneho kříża w Budyšinje.

Lětna rosprawa za 1929/30.

Dnja 5. hapriele wotmě dobrowólna sanitetna kolona Čerwjeneho kříża swoju lětnu hłownu zhromadźiznu w „Měšćanskej sahrodźe". Po powitańskich słowach předsydowy knjeza twarskeho rady Gerischa předeńdźe wjednik kolony towarišk Porscha lětnu rosprawu. Njedźiwajmy hospodarskich pomérow, kiž so nam w našim měsće se sastajenjom dźěłarnjow a puščanjom dźěłacjerjow jewja, je kolona zwój pucź dale tkała. We wšelakich „jetřich podawkach zhromadźizny so nowiny bjezo rosprawjale. Tohodla so jenož někotre napomnja. 7. julija wotmě so wokrjesne zwučowanje wšitkich wokrjesnych kolonow w „Měšćanskej Schprědnej tupańni". Kolona wobdźěli so 7. septembra na hłownym zwučowanju dobrowólneje wohnjowoje wobory. Při alarmowym zwučowanju železnizy w nozy wot 11. k 12. julijej dopokaza so spěšnosć kolony při wjetřich njesbožach. Dalšnej alarmowej zwučowanji běštej 16. septembra a 24. januara. Hačrunjež kolona w rosprawnym lěće njeměješe wjele pšichiležnje k hromadnemu wustupjenju, dha njech sčěhowanje tych swědeža wo jenotliwej słužbje a pomozy a so je so wjele wulkeho čěicheho dźěła dokonjalo.

Kolona wukonješe 697 transportow při 221 njezbožach w dźěłarnjach, na dróhy a w bydlenjach. Se tich sta so 542 z khorobnym autom, 35 z privatnymi autami, 70 z nohźadami na kołach, 4 železnišće transporty, 37 pichewodow w měsće, 4 transporty je sběhowa a 5 po sthodach. Transporty rosdźěla so na 349 w měsće, ale 256 we wokrjesu Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa a na 92 swonka wokrjesa. Juhabadšti zaměstnjowachu krjebaršće so 11 krótć. Wozoby z natyknjenymi khorosćemi pšichewješe so w 37 pšipadach. Při 709 dnjow a nóžnych *stražach běše wojjewjernja* zaměstnjena na Bismarckitej dróhy z 1890 muzemi wobsadzena. We wojjewjerni je so 223 krótć prěnja pomoć poskitała.

Dźiwadłowych strażow staji so 126 z 255 muzemi za 168 poćiščenjemi pomozy.

Hewakšich strażow běšche: 305 strażow z 448 muzemi, 88 pomozynjow se 1478 poćiščenjemi pomozy. Te rosdźěle so do 194 pšich sportlich wustupach, 39 pšich wuměrjenju rentow, 14 pšich towarstwownych zwjedźenjach, 40 pšich ludowych zwjedźenjach a 13 pšich pšichednosćach.

Mimo tutych strażow stajichu so hišćeze pšich wohnjowym strašče 4 straże z 28 muzemi a 21 poćiščenjemi pomozy. Strażow pšich khorych a pomozow žuboom běše 255.

Jenotlive zobustawy kolony wojjewšichu w rosprawnym lěće 9 469 poćiščenjow prěnjeje pomozy.

Kupliš wo sadźerženju pšichi transporcu na cžuwy khorych wotmě so 20. novembra w krajnym wustawje we Wulkej Swobnizy. Na pozledním wukubłanišću staji wo „prěnjej pomozy pšichi njezboženjach" wobdźěli so pšiseš 80 wobzoboom. K prěnjemu rasej so tu też młodostni w starobje wot 14 hač 18 lět wukubłachu a běchu na tónzu kursa 33 muži zyłni do młodźinskeho wotrjada kolony pichićejši.

Na tónzu swojeje rosprawy dźakowaše so wjednik kolony měšćanskej radze, hamtskemu hejtmanstwu, podjenemu towarstwu Čerwjeneho kříża, nowinarjam a wšitkim popichowaćelam za jich podpjeru a słóncži so prajenu wo dalšnu pichećelnu podpjeru.

Sa sadrjwu lětnu rosprawu so pšichednjeserjej najwutrobniši dźak wupraji. Wo pokładni rosprawje pokładnik towarišk Kuba, kotrehož po rosprawje wustawowanym wustawodźiłu a so jemu za nałożenu prózu dźakowachu. S rosprawy towarišca Kaape bě spóznać, so žu wobstatki depota na hamtsnej wyšokosći wostatke.

Wustupjaze zobustawy pšichedźydziwa so z aklamaziju saso wolachu.

Dla jeho wulkich sasłužbow, s dležšej hač 25 lětnej pichićkušnosću k Čerwjenemu kříšej wopokazanych, namětnemu wjednika kolony towarišca Papperitza jenohłósnje sa „częstneho wjednika" Budyšskeje dobrowólneje sanitetneje kolony Čerwjeneho kříša pomjenowachu.

Po dalšchim jednanju wo internych nałeżnosćach so hłowna zhromadźizna wokoło 11 hodź. skónči.

Z posedźenja wubjerša Budyskeho wokrjesneho hejtmanstwa.

Pjatk 4. hapriele seďže so wokrjesny wubjerk Budyšskeho wokrjesneho hejtmanstwa k zwojemu prěnjemu posedźenju po nowovólbach. Knjes wokrjesny hejtman dr. Waentig pšichi zwojim wotewrjenju sastupjerjow witaješe, z kotrychž je so nětkle pokoja saso do wubjerka wróćił.

Pšichi zwojich wuradźowanjach dowoli wubjerk wokrjesneho hejtmanstwa mjes druhim pšiwoju města Žitawy wo pšichijece 450 000 hr. pożčonki za nowotwar rjemjeślnišeje a pschemyšlowišeje šule w Žitawje; dale pšiwoju města Lubija wo pšichijece pożčonki na dołhi cžaš wo 300 000 hr. k powjetšenju milinarnje, Hermannskich kupjel, dalše pschetwarjenje rěsarnje, za wutwarjenje dróhi mjes Džiwadłowym naměstom a Nowym torhošcžom, za podawanje pożčonkow k twarjenju bydlenjow a k wobdźělenju města na zybelnczi. Wubjerk dowoli dale pšiwoju Kamjenskeho wokrjesneho swjasła k pichićejcu pożčonki wo 30 000 hr. z Połcžnišeje měšćanskeje nałutowarnje; dale so wokrjesny swjasł Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa naběhnoscženski dołh Budyšskeho wokrjesneho hejtmanstwa wo 6023,70 hr. w likwidaziji pschewoswje.

Sa Budyške hamtske hejtmanstwo dowoli wubjerk dodawk k rešerwańskemu dawšej a dodawk k wustawam wokrjesneho sastarańskeho swjasła Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa wo wutworjenju wobcžešowarskeho wubjerka po smyśle § 11 spomožeńskwoweho sakonja.

Kapitan Zipplitt (z tošu pod pažu), běše wjednik łódže „Falke". Tuta měješe venezuelskim zbožkarjam służić. Tohodla jeho w Hamburgu wobskorżichu, hdyž ma so před přisažnym sudom zamołwić.

Zyzwy w Sakskej při spočatku hapriele.

Statistiski krajny hamt wojjewja:

Sywy pod letušcžej zymu skoro dozyła cžerpite njejzu. To běschtej jenož trochu nasymtki jerčmjeń a raps. Sdźěła najmjnše zywy w zymje hamo hujcžišče stejachu, hač je to za jich dalšche muwicže dobre. Nětk zu j wuwjaczom hórišich trajin hižo rosćej sapocžałe.

Dokelž běšche zyma žuchu, zu k dalšchemu dobremu rosćenju zywow płodne deschcže trěbne. Wošezbje dżeczej 4 też druha piza potrjeba zyle nusnje dożahazeho deschcža, dokelž je pschi žuchoce šańdżeneho léta j městnami wusthnyła. To płaczi też za łuki. Trawy tohorunja dla žuchoty hišcže wjele narostko njeje.

Na hórišich polach w kraju zu haklje sapocželi rolu la nałetni wuzjow pschihotowacž. W nižinach pak mózachu hižo krjedź měrza sapocžecz nałetnje zywy wuzjwacž a rolu sa běrny, runklizu atd. pschihotowacž.

Schłedńikow rostlinow ratarjo na polach njejzu schłedźili. Jenož pólne myšche zu wošezbje dżeschjewjele nadeschli. Wostanje-li wjedro dale pomérnje cžełam seschkodźile. Wostanje-li wjedro dale pomérnje žuche, hrozy hišcžeze wjetšchi strach pólnych myschi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Grillenburga.** (Dźěcžo spadnje z jědźazeho auta.) Schtyrilětny synk tudyšcžeje zwójby hrajkaše žedi na jěsbje z automobilom wot Klingenbergskeho dwórnischcža do Grillenburga pschi durjach, pschi cžimž so wone wotewrichu. Dźěcžo padże na dróhu, hdyž bjes wědomja leżo wosta. Tola, kaž so zda, njeje drje jara do schkody pschischło.

* S **Rožwejna.** (16lětny dźěłacžer wopacznych pjenjes.) Wopacžne pjecžhriwnarje běšche 16lětny tuwzobnik Schmidt z Berbersdorfa, kiž w kowowej lijerni wukuje, dźěłak. Kruchi běchu rimale njelepje zhotowjene, ale nadźejachu so je wón někotre pschi drobnych nakupowanjach zwudawać a dosta zyltne pjenjesy saso won. Na jeho zlěd pschindźechu, dokelž bě druhemu nikomu cžłowjekej takli pjecžhriwnaž darił a hdyž chżyšche tón z nim šapkacžicz, bu sadźerżany.

* S **Kamjenicy.** (Attentat na železnizu.) Hdyž je Stollberga pschikhadźazy wožobowy cžah po niedźelu wokoło 6 hodź. rano dwórnischcžu Neukirchen-Klaffenberg pschibližowasche, wuhlada lokomotiwowy wjednik na kolijach stejazy *nakładny wós. Jemu je porazki wožobowy* cžah w prawem cžasu sadźerżecz. Nakładny wós wja wón potom k dwórnischcžu wróćo. Pschi tom wuškocžischej satwjasłakowy wós a wožobowy wós wožobowego cžaha we wuhibadle, wot nakładneho wosa wobschkodżenem, j kolijow. Sranjeny nichtó njebu, tola wobkhad na Kamjenicžanko-Stollbergskej cžarje bě na dwě hodźinje sawrjeny. S pschestupanjom mózachu dale jěsdźicz. Po dotalnych smělcženjach da so myslicz, so zu njedoscžinkoju nakładnemu wosej běžecz dali. Hdyž zu swěsezaju sasłuhu psched kokom precz wjali. Na žožo je so z wobhladniwoscžu lokomotiwnika wjetschemu njeboju sadźewało. Němšćkotna železniczna direkzija w Drježdźanach je sa wuzłožbjenje skuczerjow hač do 500 hriwnow myta wustajiła.

* S **Hohowa.** (Mordaŕ Herty Hübnerez sajaty.) Měrliwy mordaŕ 16lětneje dźowki Herty starosyły Hübnera je Wühleisena bu pondźelu dopołdnja sajaty. Sajaty měješe holzyne koło.

* S **Hamma.** (Njebožo w podkopłach.) W jamje Königsbornje buchu pondźelu dwaj hewjerjej a jedyn stupaŕ z nawalazymi kamjenikami sazwjani. Hewjerja wukhowachu jako cžełko, stupaŕja cžežko sranjeneho a druheho hewjerja jenoż z lohka sranjeneho.

Přilopk.

* **Tragiska žmjercz smužiteho wumorjerja.** S Barlina so powě: Syptajo spłóčeneju kont je sajpchabom smužicže sadźerżecz, je dźeńża popoldnju w pschednemšcže Wittenawje 26lětny dźěłacžer Willy Klemp žmjertnje snjesbožił. Klemp dźeše runje domoj, hdyž bu z wokanjom pasantow na sahrabowasej koni kekżbnu sežinjeny. Hnydom rosžudseny pschimnu Klemp spłóščeneju konjej sa wotežku, bu pak kruch zobunwlečeny, a hdyž běchu jeho mozy wopuščežile, wot wosa pschežedźeny. Wón bě so tak cžežko sranił, so bě hnydom mortwy.

* **Jakotne łóštnistwo na dźěczoch z khorobneho nakoženja.** Se Saarbrücken so pische: Tudyšcha policija je 12lětnu holzu Katu Rieserez jałała, kotraž bě jene dźěcžo skónzowała a schtyri druhe zurowje cžiwowała. W pozledním cžasu běchu so Saarbrückenjo z wotwjedźenjom małych holzow do hrosy dali. 31. měrza běchu potom cžełko poschichtwórta léta stareho dźěcža namakali, na kotrymž běchu znamjenja dajenja wibjecz. Nětko je so poradźiło w Karje Rieserez mordarku dźěcža wuslědźicz. Policija je holzu, kotraž je njestutk najskerscho z khorobneho nołożenja wukonjała, do sastaranjeho wustawa poměsczała. Kata Rieserez je so policiji sdźěła wusnała. Kaž wudawa, je zwój wopor, malu Schöltez, pschi hrajkanju na hażu nadeschła. Na to stej wobě j bolom žebi hrakej a stej skónczinje k pěskowej jamje blisko tuješeho kubła dóschłej. Pschi hrajkanju je nadobo mała *Schöltez so zawjesła. Dźěcžo je wocžij wuzwalała a zeraz* hischcže łkałe znamjenja žiwjenja pokazowało. Na to je wona maći j lohka z porstom do wocžow tłóczika. Hdyž je widźała, so dźěcžo wjazy njedyha, je jo je strachom do pěskoweje jamy cžiłka a z blachowymi kruchami sawodźała. Dale bo holza hižo njewupraji. Policija žebi myslili, so je so wona zenoż sdźěła wuprajiła. Na konju 12lětneje pschindże hischcže wjele cžiwolowanjow dźěcži. Tat bu psched nětchto dnjemi tohorunja blisko tuješeho kubła, dźěcžo j cžežkimi dajeńšimi znamjenjemi na łypanischczu namakane. Kata Rieserez je tomu stała, so je tole dźěcžo cžiwolowała. Też w druhich padach je 12lětna wědżała dźěcži k žebi wabicž, so by je potom po zwojim khorobnym pohonu cžiwolowała.

* **Njezbože pschi saspynjenju w zyrkwi.** S Lowella we Massachusetsu so powě: Cžežke njesboże je saspynjenjom, pschi kotremž buchu tři żony žmjertnje, 18 wožobowe cžežko a mnohy łóže sranjeni, sta so w tuddyšchej katolskej zyrkwi Józefowej zyrkwi. S hischcže njewujaźnjeneje pschicžiny žypnyschu so nadobo někotre stołpy, wustupk noschadze. Na makem khorje stojazych 40 żónjschich padże 5 metrow do hłubiny. Żónske cžżychu njedźelsku pobożnosćej w zyrkwi wotměcž.

Swójbne powěsće

Semrěli: Twarski mischtr na wotp. Bjedrich August Zimmermann w Budyschinje, 78 lět. — Hana Gaensrichowa rodź. Böhmez w Budyschinje, 74 lět. — Marja Schołcžina rodź. Nyeźez w Pluśnikezach, 55 lět. — Korla Skopa, kublet w Kschiwej Worschcži. — Bjedrich Domschka w Kamjenzu, 73 lět. — Korla Kubisch, pedlaŕski mischtr we Łasu, 63 lět. — Ann. Pěsch w Prastowje. — Hermann Prochno we Luśku, 61 l. Pomhajbóh Božidaŕ Eduard Dietrich, towaŕski mischtr na wotp. w Lubiju, 82 lět. — Bernd žiwob. tnjes z Lübingshausen mjen. Wolff we Hluschinje, 65 lět. Božidaŕ Buchholz, sahrodniski wobjedźeŕ w Hródku, 73 lět.

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 10. jutrownika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1850	100 pólsk. zł tych	47,675
1 jendželski punt .	20,355	100 českosł. krónow	12,394
100 šwajc. frankow .	81,10	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa šo wčera po šlabym spočatku šafo šhroba. Kursy efektow šnowa postupowachu. Podobnje bě na wikach j dołżnymi a rentowymi liščinami.

Na produktowych wikach jewješche šo njewěšoseš. Wobrot wošta šnadny a žito bě teš žadne. Pšenica a teš ječmjeń šwoje dotalne płaćišny wobkhowachu. Rožka šo wo dalšše 5 pjenježkow po zentnarju štrnži, wowš poštupi wo 10 pj. Wečera płaćeješe zentnar

w Barlinje

pšenicy 13,10—13,25 hr., rožli 8,20 hacj 8,30 hr., ječmjenja nalětnjeho 9,50 hacj 10,10 hr., najmšteho 9—9,45 hr. wowša 7,90—8,40 hr.,

w termijnowym wiwonanju

ja mej:

pšenicy 13,67½ hr., rožli 9,10—9,15 hr. wowša 8,88¾—8,92½ hr.,

ja julij:

pšenicy 14,07½—14,12½ hr., rožli 9,67 hacj 9,72½ hr., wowša 9,40—9,47½ hr.

ja september:

pšenicy 13,35 hr., rožli 9,80—9,81½ hr., wowša 9,25 hr.

Wječerawše płaćišny i Drježdjanskich wikow.

Biwe kački 5—6 hr., kury štart 3—5 hr., młodźicli 3—6 hr., šaržowana pjerišna po punče: hušu 2—2,20 hr. kački 1,50—1,60 hr., kury štare 1,30—1,60 hr. młode 1,40—1,80 hr., hołbje šchuka 80—150 pj., ryby po punče: karpy 1,25 hr., liny 2,20 hr., běrny zentnar 4 hr. hacj 4,50 hr., punt pa 5—6 pj., šydrojty kał 0,50 hacj 1 hr., čžerwjeny 15—18 pj., běły 8—10 pj., włóški 15—30 pj., kalerepa 10 pj., trěn 60 hacj 80 pj., šelerij 15—50 pj., hołotej 20—40 pj., jědźna łobola 15 pj., morchej 10—12 pj., zybła 12—15 pj., karoty 10—15 pjenježkow, tšikały kał 13—15 pj., hukra 1,60—2 hr. a jeja 10—11 pjenježkow.

Pšichilajeja:

Hródźnu, von Heynitz w Komjeńtnej Wołeschnizy.
Hozu do domu, knježi dwór we Wuhelzu.
„ Jochmanka w Wikej Wodźe, Mušakowska dróha.

Na pschedań:

Motor a želesnaj rěbraj, ulšich w Kamjenzu na Horje.
Sěno, 50 zentnarjow, Měrezink w Dražwach.
Wóš dźeržacy w Biskopizach na Budyšhej dróži 581.
Prošata, hošćenz w Lebžborezach.
Kolo motorske, B. Horschig w Hródku.
Kole muž. we Sekomjenju pola Hródka, August-Bebelowa hasa 11.
Kóń čžornjołtiny, Jakubašch we Warizach.
Schórnje dołhe, zyle nowe, 42/43, we Wojerzach na Kreishausstr. 4 II.
Kruwa do čzahonja w Wilym Chołmzu 79.

Sudnišzy na pschedawanje

pjatk 11. jutrownika 1930

w Kamjenzu pola špediterja Bergera na Brjohowej hasy pschiw. ½1 hodź. ložo i matrazu,
w Biskopizach na šudnišiwje dop. w 9 hodź. wschelake meble, kłodźr, wschelake drasty, wurěsne twory, wohnjoschatki, wschelake drobne twory,
w Bělym Chołmzu w hoščenzu „K měrowemu dubej“ dop. w 10 hodź. 800 zigarow a gramofon,
we Łašu w Schołcźiz hoščenzu dop. w 11 hodź. šwinja, rěblowany wóš, schijaca maschina, mužacej kołesy,
w Mortkowje w hoščenzu pschiw. w 12 hodź. wučahowace blido, šofa,
w Delnim Wujězdźe w hoščenzu „K worjołej“ pschiw. we 1 hodź.: mužacej koleśu, pišańšti štrol,
w Dřetwje w hoščenzu pschiw. w 1 hodź.: motorske kolo.

w Bórku pola Wojerzy w hoščenzu dop. w 10 hodź. schijaca maschina, pišańšte blido, krowa,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenša dop. 3/11 hodź. 10 minutow. Wiki šu šnadne, ale płaćišny trochu štruchlene.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž łšched hołdźina, płaćišny wosej poštupichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej brinwje

	9. 4.	8. 4		9. 4	8. 4
Pšenica	262-264	263-265	buny	17-17,50	17-17,50
rožka	164 bez	163-165	woka	20-22,50	20-22,50
naz. ječmień	—	—	nadre łupiny	14-16,01	14-16,01
nat. ječmień	180-189	180-189	hołte łupiny	20-28,00	20-28,00
wowsa	158-168	156-166	toradełła	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	15-15,5	15-15,5
pšeńč. muka	29-37,50	29-37,50	lany wosušk	19-19,50	19-19,50
ržana muka	23-27,00	23-27,00	poen. melasa	—	—
pł. wotruby	10-11,00	10-11,00	běrnj. kruški	16-16,00	16-16,00
ržane „	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,90
raps	—	—	ržana słoma	1,20-1,45	1,20-1,45
hróch, Viktor.	23-28,00	23-28,00	pšeńč. „	1,1-1,30	1,1-1,30
lane symjo	—	—	wowsna „	0,90-1,05	0,90-1,05
pjelušk.	17-19,00	17-19,00	šiena „	0,93-1,05	0,93-1,05

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

We wokrjesu Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa šo šćěhowoze puće jako šjawne puće šchwalili a šlejna jenoš hišcze jako hospodarške puće:

puć j Wóšlinka do Skaškowa na Wóšlinku,
puć j Wóšlinka do Lubhošća na Wóšlinku,
puć j Pišanšho Doła do Lěšcza na Wobohonach;

puć, liž wot Debrišk-Semjerdźerjanšcheje Schunowško-Tradowšti puć wjedźe, na Debrišcu a Radowšich honach;

puć j Nowšho Dwora do Sejiž a j Nowšho Dwora do Čžapez hacj k Seješanško-Hornjo-Wujezdźanšcej puć.

Hamtske hejtmanstwo w Kamjenc.

Konditorej Müllink Postplatz

rad wopytana kofejownja

poručuje najlěpše pječwa we wulkim wubjerku. Rozesłanje najspušćomniše

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r.

Tunje hermanske poskićenje

Jenoz za sobustawy!

Jenoz za sobustawy!

Gardinowy mull, pisane a z dypkami, 120 cm šěr. mtr. **1,50** hr.
Etamina, pisana wokněškata, . . . 150 „ „ „ **1,10** „
Etamina, smuhata . . . . . 80 „ „ „ **0,95** „
Etamina, běła . . . . . 150 „ „ „ **0,95** „
Prěčne gardiny we wulkim wubjerku

Cešr za sportske košle, mtr. wot **0,58** hr.
Popelina za zwjeršne košle, najnowše mustry
Hotowe zwjeršne košle

Njepřemokawe jaki jara w płaćiznje zniżene

Nowe dóšle: žonjace mantle, cyle a poł na židu dźełane

Kosmičkate mantle a čapki

Najnowše wčey **žonjacych a mužnych stupnjow** za nalěco su dóšli

Jara płaćizny hodnje

Jara płaćizny hodnje

Njedźelu, 13. haprieje 1930

je naša **wosebita rozdźělerńja** na Hošic hasy 21
a naša **wosebita rozdźělerńja** za domjacy grat na Serbskej hasy 7
dla hermanka wot ½11—12 hodź.
a „ ½14—18 „

wotewrjena!

Kalowe symjo
k čerwjenje a běle
kiž krute hłowy dawa
poručuje
Symjeńna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Ralbičanska nalutowarńja

ma Bołmonšku popołdnju ½4 hodź. **hłownu zhromadźiznu w Ralbicach**

Předsydstwo. Dohladowarstwo.

Najlěpši
Eckendorfski runkluc
Slezuski čerwj. dźeći
Swedski dźeći
Běły dźeći a
Trawowe symjenja
w znatej kajkosći
Symjeńna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Ze
zeleny štwórtk
a za konfirmaciju
rjane thanin. zbytki
pola
Malezyka
nad Zwonk. Lawskej hasy 12

Sofy, worci. matracy a makladowanja chaiselongui
po wšěch płaćiznach zhotuje
Hermann Schulze
mebłowy wutykarnja
w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 16
(w dworje Losé „Zum Eichen“

Žanc klamy!

Prikrywy na sofy, na hlidu, na diwany
Powěsaki na sćěnu z wobrazom
we wulkim wubjerku a tunjo
Kurt Erler nk Žitn. wikach 11
z napš. Zlca. Hwězd.

K jutram
poručuju howjaze, čelace a **swinjace mjaso** po najnišich dnjowych płaćiznach. Wšelake **kołbasy a sušene twory.**
Najlěpše kołbaski a kobuřkowu kołbasu. Połě pt. 1.40
po 5 puntach tunšo.
Kołbasa punt wot 95 pj. sem
M. zwud. Pětrcyna
na Žitnej hasy 6

Rotej
Kakao
Kolonialne twory
Kurio
na Zwonkowej Lawskej hasy 24

Nizke róže
rjane druzyny
najlěp. wósk
k šćěpenju — Rolfia-łyko
Symjeńna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Hermanske a jutr. owne poskićenje

kupnicho domu

MAX HERDE

w Budyšinje, na Kamj. hasy

Wobwědźujće wosebje nehnjecowe posćěenje.
Niewšědna składnosć

Dźěćace nohajčki we wšěch barbach	0.19
žonjace nohajcy, wosebje tunjo	0.29
spódnje nohajcy, składnosć	0.35
makowe nohajcy, składnosć	0.49
florowe nohajcy, wosebitosć	0.49
žonjace nohajcy, wosebje syne	0.75
žonjace nohajcy, płóčliwa žida	0.75
žonjace nohajcy, Bemberg	0.95
žonjace nohajcy, płóčliwa žida	0.95
hólčace nohajcy, wolmjane	1.25
žonjace nohajcy, Trama žida	1.25
žonjace nohajcy, čista wolma	1.50
mužace nohajcy, makowe, jara tunjo	0.29
mužace nohajcy, wosebje syne	0.39
pótny nohajcy, najlěpša kajkosć	0.49
mužace nohajcy, składnosć syne	0.95
mužace nohajcy, Celta-židźane	0.95
mužace sportske nohajcy, wolmjane	1.95
mužace košle ze zasadkom	1.50
košle ze zasadkom, wosebje syne	2.50
zwjeršne košle, pisane, składnosć wot	2.95
zwjeršne košle, běle, składnosć wot	2.95
mužace nócne košle wot	2.95
mužace makowe spódn. kholowy wot	1.50
mužace barchentowe košle, pisane wot	1.95
mužace kopřiwinowe košle wot	2.95
samowjazarki składnosć wot	0.50
samowjazarki, čista žida wot	1.50
žonjace košle wot	0.95
žonjace kholowy, zamknjene wot	0.95
žonjace pryncesne suknje wot	1.50
žonjace nócne košle wot	1.95
žonjace nócne jaki wot	1.95
dźěćace šlupfry makowe	0.95
žonjace šlupfry makowe	0.95
žonjace šlupfry židźane	1.50
žonjace šlupfry židźane	0.50
staćiki židźane	0.69
pas za dźeržaki nohajcow 2 a dźeržak.	0.95
dźěćace normalne spódnje kholowy	1.25
10 ducentow kneflow po wšěch wulk.	0.25
dźěćace sweaterje po wšěch wulkosćach	0.95
baskowe čapki čista wolma	0.95
žonjace pulowry składnosć	2.95

dźěćace nohajcy pisane z čorne

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
40	45	50	55	60	65	70	75	80	85 pj.
									1.95

serwěrowańske šórcuchi	0.75
toiletowe mydło 3 kuski, karton	1.50
wóskowany rub 100 šěroki	

Serbske Nowiny
słušeja do kóždeho serbskeho domu!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smoleŕjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dyrbu so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wijasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 86 — Budyšin — Pjatk, 11. haprelje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Wo knjeżerstwowej wulkej koaliciji w sakskim sejmje.

Myšl wulkeje koalizije w sakskim sejmje njeje so hišće do skutka stajiła, tola so tež hischće niz spuščeła. Schtwórtk dopołdnja su w sakskej sejmowni sapóšłanzy dr. Wilner z němskeje ludoweje strony, demokrat Claus a sozialdemokrat Böchel znowa wo wutworjenju knjeżerstwa wulkeje koalizije jednali.

Zaso podarmo spytali, sakskeho ministerskeho presidenta wuzwolić.

Sapóšłanzy měšćanskich stronow w sakskim sejmje su dawno dopóznali, so su najwjetšchu hłuposć dworali, dyž su Youngowcho plana dla žiwoje knjeżerstwo powalili. S jeho cyrjopow su wospjet spytali, nowe knjeżerstwo sklepić, ale pischezo bjes wuspěcha. Schtwórtk znowa wołła ministerskeho presidenta na dnjowym rjedu stejece. Do předka bě widźeć, so ći njeje žadyn ministerski přeměnjenja njewuńdże. Jako ministerskeho přeměnjenja namjetowachu: hospodarsku stronu presidenta statneje sliežownosće **Schieck**a, demokratoju nětkuscheho němskeho presidenta **dr. Külza**, sozialdemokratoju němskoježnuskeho sapóšłanza **Fleißnera a** komunistoju žrjowjeho sapóšłanza **Remera.**

91 hłosowanskich zedlow so wotcda. S nich dosta Schieck 42, Fleißner 31, Renner 12, Külz 6, jena zedla bě běła. Dokelž žadyn z kandidatow njebě absolutnu wjetschinu wotedatych hłosow dostoł, je wólba sasso bjes wuspěcha była.

Komunist **Renner** a nazionalny sozialist z **Killinger** namjetowaschtaj, pohedźenje skónčić. Wšitke pohedźenje by dyrbjało hakle 6. meje z dnjowym porjadom wólby ministerskeho presidenta być.

Sozialdemokrat **Wöchel** mněni, so so pod sarjadowanskim namětnym knjeżerstwom njemóža ważne sakonje wobsamtknyć. Njedźiwajcy toho by parlament dyrbjał wo mnohich wurtadźecj, kotrejž dyrbja so w sajmje dźěłacerstwa wulkeje. Nječnik na to so pozčahowaje namjety njemenowesće.

Dr. Blüher z němskeje ludoweje strony pšipópna, so wschak so někotre ważne politiske sakonje njemóža wobsamtknyć, tola tónle princip so njeimě pschepjecy. Nječnik tomu pschihłosuje, so so pschedkoha senkonja wo spomjenjetnje z dnjoweho porjada wotbadźi, prošby pak, so by so sakoń wo tiemplowym dawku wuradźił. S nim so knjeżerstwu ničo k woli njeczini, nalwopak, finanzny minister by so wjeselił, hdy by so sakoń z dnjoweho porjada wotbadźił; pschetož sakoń by privatneuru a sjawnemu hospodarstwu połoženje pschinjesł. Sšejm na to wobsamknje, wo namjetomaj wo železnischich praschenjach a wo sćerjowjowym nacźišku wo krajne finanzy wurunaznym sakonju wuradźić. Wšitke pohedźenje so na 6. meje postej.

Wo namjetach, nastupajcych sakske železniske praschenja, so zhromadnje jedna.

Voigt z němskeje ludoweje strony namjetuje, knjeżerstwo prošyć, so by pola towarstwa němskeje železnizy na to dźěłało, so so njeby w sakskim wokrjeżu železniskemu personalej słužba wupowědźiła, a so so w železniskich dźěłarnjach w Drježdźanach-Bjedrichowym městce dźěło njeby sastajiło. Namjet so na to poćahuje, so dyzeđża we wobłahu Drježdźanskeje železniskeje direkcije najpřidźcy 1500 dźěłacerjow a pódła toho někotre sta dźěłacerjow w železniskich dźěłarnjach se słužby puschćeć. Sarjadniftwo němskeje železnizy chce zyle schematizy tři procenty dźěłacerstwa je słužby puschćeć. Wěz pak zyle wschelako skutkuje po tym, kajke su dźěłowe poměry w jenotliwych němskich krajach. Němska železniza ma něhdże 800 000 ludźi w słužbje. Sakska je najwjetschi wokrjeż z něhdże 65 000 železnizarjemi a 3500 kilometrami železnizy. Tu by dyrbjało móžno być, w nětčišchim nuzowym czasu z wottwarjenjom železnizy so wróco dźerżeć.

Kommunist **Siegel** namjetuje, **dźeńšći czaj na žydom hodźin wschědnje a na 40 hodźin za zyły tydźeń snjidź. Hospodarski minister dr. Krug z Nidda** praji, so je so sakske knjeżerstwo pola němskeje železnizy wobsłonito a zhonito, so žebi na to sjzyła njemyšli, dźěłarnju w Drježdźanach-Bjedrichowskim městce samknyć. Hač do tónja leta by pak so dyrbjało 1500 dźěłacerjow a sastojnikow puschćeć. **Puschćenj bychu so dyrbseli do wudźerżenja twarjenjow pschewjesć. Hač dotal njeje so nichót puschćeł.** Knjeżerstwo budże na dalsche rozwicje należnosće ledźiwacy.

Pschi wothłosowanju so kommunistiski namjet wotpokasa, mjes tym so so namjet němskeje ludoweje strony pschijima.

Knjeżerstwowu pschedkohu wo **pscheměnjenju sakonja wo wurunanju krajnych finanzow** a někotrych dawkowych sakonjow smutkowny minister Richter rozkładuje. Po pschedłožy ma so **fond za wurunanje cjeżow** za nusu cerpjaze gmejny z 3 na 4 procenty powjescheć. Stat dyrbi 1 380 000 hriwnow wurunazemu fondej wjazy pschewostajić. Minister nacźišk pschećiwo krizy sakinje, kotrejž je so hižo stała.

Sozialdemokrat **Müller** ma nacźišk za zyle njedostatny. We wubjerku budża dyrbjeć do njeho kommunalneho ducha sadychmyć.

Dr. Blüher z němskeje ludoweje strony měni, so njemóže tak optimistiski kaž smutkowny minister być. Njewěri, so budża so we wuwerku kutnje z njej saběrać, kaž dołho we němskim statu njeje finanzne praschenje rozrišane. Wo praschenju **statneho dohlada gmejnow** wěznik praji, so so napschećwo gmejnam, kotrejž njemóža swoje finanzy w rjedže dźerżeć dohladowanje njehodźi zyle wróco dźerżeć. Padaj kaž Glashütte a Mišno njejmětaj so sajso stać. W Glashütte budźiške knjeżerstwo dyrbjało pryedy je pschimnyć.

Demokrat **Kastner** měni, so pe pschedrěčnikowym nahladze žebi w Sakšej gmejny a wokrjesne swjatki napschećiwo steja. Pschedloha pyta sajmy na wobemaj stronomaj tak zjadowacj, so so za wězy pschimérjene nałożenje srědkow rukuje.

Sapóšłanz **dr. Eckardt** ma wobmyślenje pschećiwo tomu, so so wokrjesnym swjatkam na schkodu gmejnow lépschina dawa.

Nahódnosćace žadanje sakskeho prynca Jana Jurja.

Sakski stat a sakski prynz Jan Jurij staj w lěcze 1924 krjesenje wo sakumdogeniturinej renecje wobsamtkoj. Po nim ma wot 1. januara 1924 tale renta we wyšokosći 15 procentow se sumy 262 084 hriwnow se slotymi hriwnami saplaćeć. Sa czaj hač do 31. decembra 1923 měsesche stat prynzej jenokróćnu wotnamakazu sumu wo 40 000 hriwnow saplaćeć. Sa czaj wot 1. januara 1929 ke žebi prynz wschě prawa dla wjetschehno nahódnosćenja zrenty wumělk. Tutón czaj je so nětko minył. Prynz Jan Jurij tohodła žada, so by so jemu renta město 15 procentow na 100 procentow nahódnosćika.

Němska financna reforma.

Schtwórtk w 2 hodź. su sady knjeżerstwa stejace stronam z wuwołaćem bayerskeje ludoweje strony też kompromišowy namjet k powjetschenju piwoweho dawka podpisałe. Piwowy dawk so pjeza wo 50 procentow powjetschi.

Małe piwarnje njetrjebaju dawk płaćiceć.

Dale namjet postaja, so smě so zyły dawk na pschetrjebarjow wottwalić.

Preciwjenja bayerskich zapóslancow preciwo piwowemu dawkej.

Wšitke wobsamknjenja knjeżerstwowych stronow we němskim sejmje su so z pschećiwjenjom bayerskich sapóšłanzow pschećiwo powjetschenemu piwowemu dawkej wrócelike. Knjeżerstwowe strony běchu, so bychu bayerskich sapóšłanzow sa piwowy dawk dobyli, powjetschenje wobmjesowanjom, so dyrbjachu so mjenjše piwarnje se letnym natwarjenjom hač do 10 000 hektolitrow z poletnym natwarjenjom piwoweho dawka pschepuschćeć. Bayerska ludowa strona pak so žiwojeho stejišcza njepuśći. We najlépschim padże chcyšče do powjetschenja iwo 30 procentow swolić. Wona je so po rosprajenju z němskim knjeżerstwom hišće do pohedźenja jeschła. Bayerska ludowa strona je tohodła we wobjezje cźežkim połoženju, dokelž je so bayerski burski swjatk pschećiwo piwowemu dawkej wuprajił. S bayerskim burskim swjatkom pak je wona we bayerskim sejmje do knjeżerstwoweje koalizije swjasana. Tohodła žebi njemóże swěrić, pschećiwo jeho woli w piwowym dawku wjetsche pschihłosenja cźinić.

Mjes tym su so nawjedowazy sapóšłanzy zentrumskeje strony z bayerskej ludowej stronu wo piwowym dawku rosprajeli, tola njeńbu mohli nowe puće namakać. Pódła toho němskonazionalni nowe wobjezjeńsće cźinja. Žadaju žebi, so dyrbi němski žejm ratafiki programm pschijeć, pryedy hač so finanzny programm wobsamknje. Kak so němskonazionalni k finanznemu programmej stajeja, je hischće njewěsće, tola šmě so wocźakać, so njebychu finanzny programm wutpokasali, hdy by so pryedy toho ratafiki programm z hłosami knjeżerstwowych stronow pschijał.

Kommunistiska mučeńza mjes schulerjemi w Lübecku.

W Lübecku su so kommunistiske mučeńzy mjes schulerjemi pschemyślkoweje schule dohładali. Wyschsche schulerske wyschnosće su pschećiwo tomu rasnje sakrocźile. Policija je prózne, cźischcejnju wuslědźiła, w kotrejž so kommunistiske schkuzowańske spisy, kaž „Pschemyślkowy schuler" atd. cźischcia. Jeje prózowanja su pak hač dotal bjes wuspěcha wostałe.

Mérowe demonstracije na Champu de Dames.

Namjet franzowskeho sapóšłanza Dormanna, so bychu so w tutym lěcze pschi Champu de Dames franzowscy a němscy wójnscy wobdźělnicy k wulkej mérowej demonstraciji zhromadźili, je so jara pschihódnje pschijał. Po organisatorowym wotpohładze dyrbi so pschi tutej demonstraciji 10 000 hač 15 000 zobustawow **němskolatneje** zbórhoje wobdźělić. Franzowski zwonkowny minister Briand je zhłubił, so so pschi tutej **demonstraciji** wobdźěli. President němskeho sejma Löbe je w rosrěčenju z „Matinowym" dopisowarjom rjekł, so tutej demonstraciji pschihłosuje.

Spjeczenja w Indochinje.

Kolonialny minister Pietri chce po jutrownych prózdninach w parlamence na wšitke napraschenja wo spjeczkach w Indochinje wotmołwić. Hižo nětkole pak może rjec, so je sloro zyke domorodne wójsko zwerne wostako. Se 17 000 muži njeje jenoż 513 dowěrjenja hódnych było.

Wojowanje preciwo nabožinje w Ruskej.

Wobydlerjo rumunskeho města Tighiny, nad rěku Dnjestrom ležazeho, runje snapschecza města Tiraspola, su 7. haprelje zkładnosći měli, wojowanju mjes ruskim wobydlerstwom a cźerwjenym wójskom w tutym městce pschihladowacj. Lud spyta, so z nadděhom do zyrkwje dobyeć, kotruž bě wyschnosć zamkła. Cźerwjene wójsko lud rozehna, do njeho z maschinskich stelbow tšelejo. Ruscy wobydlerjo, kotriž psches rěku Dnjestr na rumunsku stronu pschinđźechu, Rumunow namotywjachu, so bychu jich hospodowali. 10 ludźi, kotriž su so wojakam spjecźili, su na městowych dróhach sejatrěleli.

Mjasowa nuza w Ruskej.

Ruske kommunistiske knjeżerstwo je poručiło, so dyrbja so mjasowe dźělby na khartki smjerjećiwcj. Wšitke schćeće měsazow lépschinu mjeze wyschšimi dźěłacerjow a pschisłužerjow 21 dnjow dołho po 100 grammach mjasa dostanu. Jenož we hłownych dźěłacerskich wokrjesach, potajkim w Moskwje a Leningradze, so dźělby podwoja.

Mjasowe dźělby su so dyrbjale samjesowacj, dokelž su ratarjo loni nasymu, pryedy hač su so jich wobsedźenstwa do zhromadnych (kollektiwnych) hospodarstwow zjednoćiłe, wschón stót sarěsali.

Zdźěk Preciwo Kemalej paši.

Beogradske nowiny z Konstantinopla powěđja, so su tam powěsće doschłe, so je w Trapezuntu zdźěk wudyrił. Sběžkarjo so pschećiwo naprawam sarjadnistwa Mustafy Kemala paśche wobaraju.

Hacź ƀo take powieść na wěrnosć sakoźuje, njemóže ƀo swójsćiś dokelž ƀu wjcke telefonike powodu do Trapezunta pschetorhujene. W Konstantinoplu a Angorje pak na wobstejnosće je staroscejmi bladaju.

Teź po gricbiskim žórle je tam wobydlerstwo pschecźiwo knjezerstwu pokamplo. Skźakarjo ƀo pjeza shromadźeźa. Knjezerstwo je ƀuine wotdźelenje policije do Trapezunta pósłało, ƀo by sbóź pollóźił.

Gandhiowy nowy politiski plan.

Gandhi je ƀebi nowy wójnski plan wumyślił. Jeƀo hotowanje ƀele pschi ramotnym nórźinim brjoźu njeje jeho wocźakanja dopschinjło. Policija je ƀo jeho sdalowała, so jeƀo njeby trjebała sajeć. Tohodla wón ƀelowu revolucijn do małych mełiwow njeźe, hdźež jeƀo pschikład wulke saƀorjenje ƀudźuje. Dopisowaŕ Londonskeho „Daily Telegrapha“ telegrafuje, ƀo je saƀmpowanje žónskeho wobydlerstwa sa Gandhia hlowny dobyk sa njeho. Pschi krócź w indiskich stawizнach ƀuźu ƀonowo na politiske jewiśiźo stupja. W rosparanje tohole dopisowarja je jasnje wobjosecź spótnacź, ƀo móże Gandhiowy ƀelowy sbóź tola straśnicznjo skutkowacź, hacź je ƀo po dotalnych podawkach sdało. Jastwowe tłostanja njesłakrajschnja; pschecźe sahnjeni wędźa, jo jich tela na ƀowdobu puschcźo, prijdu hacź ƀo jendźelsko-indiska konferenca sapoczńe, dokelž ƀo herwak njeby žadyn Judoźan ke konferenzynemu bliźu ƀydnył.

„Times“ pischu, ƀo njepomóra w pschinźerjenju klótstanja, kotrejž sa to ƀame pschedźenje mjes tydźenjom a dwěmaj lětanoj jastwa sbadła, ƀo ƀo nźežim sahnjeźe. „Times“ najwjeźiski doras na pschibywanje najnowasitšeho hibanje we wulkich městach kładu. Jeneho druheho Gandhiowoho ƀyna, Dawidasa Gandhia, ƀu ƀ dwanaće jeho towaŕschemi w Delhi tohorunja sajeli. Sdobom ƀu we Nasiku kruce wěrjwi Hindźo do Parijowych krajnji, kotrymž wobaraju do templowe thodźeź. Pschi tym je ƀo wjazy dyźli tšo wołobow ramiło.

Krwawe wojowanje do senata w stata Illinois.

Pschi wólbach do senata w statu Illinois (w Sjedmoczenych statach połnóźneje Ameriki) je k njeńerkam a krwawonym pukam dośło. 6000 polizistow bě w hotowosći pschi wólbnych urnach a na dróhach. Njeźiwajźy toho jeneho wolersa ƀ wutšelom ƀ rewolwra morichu, druhe ƀe tši ƀ revolwram wobkrućeni mużoźo urnu wotnjeschu. Druźy sahe ƀobustwowy mésćanskeje rady wotnjeschu, we wobydlenju jeneho politiskeho wjednika bomba rozbi ny atd. Sda ƀo, so ani jedyn, ani druhi ƀ kandidatow, kotrajž rospuprjenaj wo senatorite mésto wojujetaj, njebudźe wuhwolenuj, a so ƀo najźerje druha wołoba wuƀ ƀwoli.

Ze Serbow

W Budyšinje, 11. haprelje 1930.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +9. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer w nozy +4. Wuhladny na pschemjenjace wjedro. Schtkleńca je pomalku na rjane schła. S wjesćora Europy leźi wobschérna wyschina a nam sawźésće ƀaƀo wuwjedrjenje pschinjeśe. Naš wjedro wostanje hischcze wo tšwtlku wisatu, pschełoź nad rauschcu Europu wupschestrjewaja ƀo wobschérne niziny. Wyschina ƀ dołheho rana je ƀo seƀlabiła. Po dźensnjischej rauschcej kmjatosći ƀu njewjedra możne. — Jutśe ƀobotu tšhadźa hlódkoƀo 5,12 hodź. a hkowa ƀo 6,50 hodź. Mésacź tšhadźa wjeczor 6.00 hodź. a hkowa ƀo rano 5,07 hodź.

— **Snata ƀerbska firma Jan Schiblak w Budyšinje** na Mužakowskej dróży 4, najwjetšcha kolebarnja w Budyšinje, chce rad Wótjeź ƀ kajkej ledźbnosću ƀo jeje nawźésćichi w „Sserbišći Nowinach“ cźitaja. Pokazujemy tehodła tźi na tutym mésńse na dźensnišći nawźésćik,

kotrymž Budyška najwjetšcha kolesćanja ƀwojim wotebźeravjam saƀo nźichto wosobitšeho poruca.

— **Sa naših cźitarjow w Wětej Wodźe a wokolinje pschipołožitšmy k dźensnišćemu cźisłu wosobitu pschinu.** Pschi kupnej domu Felikśa Jochmanna w Wětej Wodźe, ƀ kotrejž ƀwoje pschihódne jutrowne posćiczenje wosjewja. Naših cźitarjow a cźitarki prosymy, wo pschecźelne wobkedźbowanje tuteje pschiłohi.

— **25 létny jubilej wojerskeho towaŕstwa.** Shromadźuje ƀ 25 tutym jubilejom tudomneho wojerskeho towaŕstwa 4. pschehu połka cźo. 103 wotnź krajny ƀwjatk wutšiwa. 4. pschehu połka cźo. 103 wotnź krajny ƀwjatk wojerskich towaŕstwow 103. połka ƀwoju 25tu hlownu shromadźiznu. Nadźesće ƀo dokładne ƀe połkowych ƀaƀwiznach, kiž maju ƀo w auguśe 1930 jako kniha wudaco, a wo ƀližšim saƀwiźo ƀ tutym ƀwjedźenju w Lećo dacź

S **Czornjowa.** Sćrjedu dopołdnja je žo na tudomnym ličidle polu cžežke njesboże stało. 31letny mjednik mo-
tyčkeho pluha Ota Müller ſ Czornjowa pšichi jědžazej
pšeſtrjebej maſchinje dźešcže, jo by njeporjadnoſcž na motorje
pšičhowował. Pšichi tym jeho ſuby ſadnjeho kola ſhrab-
nychu, jo toho jeho pšecjeđže. SSobudźiačerjo pšichitwa-
rjachu, ſo by jemu pomoz poſkićichu a dalejđžazu ma-
ſchinu ſnjeſbožanemu ſtajili. Müller je hižcže telko duchapšichitom-
ny, ſo je žo do boka kulił, hewak by jeho hišcže
ſtrjeh pšihpowěſnjena bróna ſhrabnyła. Wobžarujom-
ny, tiž je ſo ſwonkach a ſmutſkach cžežko ſranił, hnydom
ſkonča. Do Budyſkeje khorownje dowjeſechu.

S **Kettlic.** Hrodowſki ſahrodnik Gritzner a jeho man-
želka ſ Hrodźišcžeza jědžeſchtaj wcžera na Lubijſke witi.
Na nadcjeſe wšyn žo jimaj nadobo tón ſpitóſchi. Pšichi tym
ſo wós powrócžaj a Gritznerez mandželſtaj a wicžna
ſwjedora na bróhu ſpada. Mandželſka žo na nohy ſtrachnje
ſtrani a ju dowjeſechu do Lubijſkeje khorownje. Man-
želſtwu žo cželneje ſchkody njeſta. Kelko je mkynſki
ſtanje, ſ kotrymž běſche žo ſahrodniſki ſapſchah ſettkał, na
njeſbožu wina, njeje hišcže wujaſnjene.

S **Lubija.** We wyſokej ſtarobje pšiches 80 lět je tu
zhrabła ſmuđ. Auerswaldowa wumrěła. Wona běſche
cžeſtna Lubijſka měſchczanka, kotraž bu ſe ſwojim wo-
tkonom ſchcžéſtkow a pšichkrywow
wymohim ludźom ſnata. Se ſpodźiwnej dyptownoſcžu
pšichładźeſche wona we wěſtym cžaſu do domow, žo
ſ cžeſtej tworu nošcho, ſo by ju ſtajnje ſprawnu poſki-
ſkała. Hacž do ſwojeje wyſokeje ſtaroby je dyrbjała
cžežke powołanje wukonjecž. Jenož poſlednje lěta ſiwjeſa
ſe wjazy njemóžeſche, wužiwaſche pak pola ſwojich dźe-
ći rjany ſtónčny wjeczor ſiwjenja.

Z **Dobrošic** pola Njeſwačidła. Po tym zo ſu ſo ſul-
ſke ſtarnoſće w Khróſćecach a Róženče jako přemale
wuſnamkowale, rozpomina ſo wospjet móžnoſć ſulſkeho
nowowara w Dobrošicach. Hižo do wójny ſu ſo zaji-
mawe kruhi z tutej myſliču nosyle, tola pak je to
dohnuł ſtajnje pši přeču woſtało. Nětko ſu ſo pri-
ſonjace inſtancy hižo na měſtnje ſamym z nuznej na-
lěhowanoſcžu zabéwale, tak zo je z tym ličić, zo ſo ważne
přeče cyleje wokoliny bórzy do ſkutka ſtaji. Sulſkej
wobdźinje by ſo z tym ćeža dalokeho a wobćežneho
ſulſkeho puća na zwjeſelace wašnje wotewzała.

S **Semiz-Tumiz.** Motorowy koleſaſ ſe ſoziuſtom,
mjenuj ſe Smilneje, po ſabawnej jěſdže, jako běſchtaj
napiſchk w hoſćenzu „K ſakikemu jěſdnemu“ požedža-
ł, wjeczor wokoło ¾10 hodźin na pok puczu do Semiz
ke dźiwadźerja ſ Wjelkowa, kiž jimaj napiſchcžiwo pichtin-
ſe, ſajedžechtaj. Wjednik motorſcheho kola ſej pſchi pad-
njenju nop pukny a žo hewak hiſchcže ſrani, pšichi dźe-
ſtaj woſta je ſkamanej nohu leżo, ſoziuſ žo jenož lohko
ſrani. Dr. med. Kubiza policiji ſnjeſbożenym přenju ſe-
ſkeju pomoz. Cžežkoſranjeneju ſ khorobnym autom do
Budyſkeje khorownje dowjeſechu.

S **Wětnizy** pola Njedźichowa. Póndźelu w nozy wu-
bra woheń we wulkej kólni ſtónčnyho wikowarja Janki.
Sſobuſpalilo je žo walcžina, wjele drjewa a ratařſki
ſrat. Rimo wjeſneje ſyntawy pſchitkwata Njedźichowa
ſka motorſka ſyntawa woheń haſchcež. Cžežko wotroženi
ſu dwaj ſyntawſkaj, kiž běchu ſwoje kólnje a brožnje hižo ſdźe-
la wuprožnili, to hychu ſwoje wobſtejđenſtwo wukho-
wali. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Hornich Brušow.** Póndźelu wjeczor w dźewja-
te hodźinje zyhelniſkeho dźełaćerja Richarda Micha-ła
wyſtoje ſ Pódnym kolam we Wóſporku potrjechi. Jako
dowoz jědžeſche, ſabiža jemu tam wulki poſ do kola, ſo
ſkotſeri padny a žo na hłowje a rukomaj tžěrko ſrani.
Tři hódź kolo žo tžěrko wobſchkodźi.

S **Mužakowa.** Naſchi měſchczanjay ſaſtupjerjo ſu we
ſwojim póndźelnim. požedženju wobſamkli, ſo ma žo Mu-
žakow w pſchichodźe „Mužakowſke kupiele“ mjenowacž.
S tutym nowym pomjenowanjom žo nadźijeja, ſo hiſch-
če wjazhy zuſtych do měſtnoſcže pſchiwabja. Saſtupjerjo
wobſtejđnoſchcu też 500 hacž 600 hriwnow pjenjez ſa wu-
ſtawki, kiž želeſnizy a pośće naſtanu ſa pſchemjenjenje
mjena na bilkach (Stempel) a tačach.

S **Jabłonja** pola Mužakowa. Tudomny ratař Rein-
hold Seyfert běſche 31. měrza ſe ſwojeho domu wotešchoł
a běſche wot toho cžaſa lhubjeny. Nětko ſu jeho w nozy
ſ póndźelu na Trebulowſkej dróhy zyle wožtabnjeneho
namakali. Njeſbožowny cžłowjek běſche wo ſmadny pje-
njes ſchtodował a to běſche žebi, dokelž je k cžežkim mje-
ſtam pſchitkhiteny, tak k wutrobje wſał, ſo běſche žo po
wokolnje bjes ſamêra wokoło bludźił.

Wusudźenja.

Shromadny ſawniſti žud w Budyſchinje.

Pšched žudom ſtejeſche ſchtwórtk hajnik Hubert Jan Woitź, kiž je pola Kunathez firmy w Semiźach-Tu-ſranjenja wobſtroženy, dokelž je w nozy k 15. dezembrej 1929 na pólnym puczu blisko Semiczanſkeho dwórniſch-ſchrótom do nohow tšelił, ſo žu jeho dyrbjeli do Budy-ſkeje hojeńnje dowjeſcž a jemu tam nowu wotewſacž. Sranjeny hiſchcže dźeńża w khorowni leži. Woitź běſche w mjenowanej nozy ſ wěſtym Möhlmannom domoj ſchok. Staj pšichſchtoj nimo tžoch muži, kiž ſu žebi ſtejo powědali. Woitz a Möhlmann ſtaj ſa nimi ſchkoj a ſtaj jich bórzy ſaſo nadeſchkoj. Starý Drechſel je žo je-mu podhladny ſdał a tuž je Woitz na ſawołanje ſwo-prědka do powěra a potom jemu pod nohy tšelił a jeho na hižo wopiſane waſchnje ſraniſ. Sſud ſtaji žo na pod-łožk, ſo jeW oitz w nuſowym wobaranju jednak, mjeje-ſche pak wuſtajicž, ſo po prěnim wuſtrělu njeje wocžakał, kak žo jeho pſcheczíwnik dale ſadžerži. Tuž jeho dla nje-rodneho cžełneho ſranjenja k 2 měſazomaj jaſtwa abo k 200 hr. pjenjeżneho khłoſtanja ſaſudźi.

Z Łužicy.

* S **Biſkopiz.** Na Wofmoncžku tudomna katoliſka wo-ſada ſwoje zyrkwine ſwony pośwjeci. Pośwjeczeńſti ſkutk wukonja biſkop dr. Schreiber. Po ſwjatoczńoſczi zyrkwińſkeje hudźby Budyſkeho domſkeho thóra ſcžo ſo ſwjedženſtwo hoſcžo w Tſelerni, hdźež ſo poſtiča narěcže, hudźbne kruchi a ſpěwy thóra. Tři ſwony, tiž ſhromad-nje 22 zentnarjow waża, je firma Ulbrichez bratrow ak. towaŕſtwo w Apoldźe podała. Djeńża pjatk wjeczor je wožada ſwjatocžuje ſ dwórniſchcža wotwjeſe.

* Se **Sakonja** (Sohland-Spree). Cžežke njeſbožo ſe motorſkim kokom ſe ſmjertnym ſcžěhnokom ſta ſo wutoru na Wjednarjowſtej dróſy pſchi Pośtowej hórzy. S Wjed-narjez pſchijědże motorowy koleſaſ Fruz Haſchka ſ Mje-leczina a měſjeche na ſoziuſkim ſedle tſchikrypterja Bena Jäckla ſe Schérachowa ſedźo. We ſtraſchnym ſawinjenju dróhi, hdźež ſu ſo hižo někotre cžežke njeſboża ſtałe, ſra-ſy motorſke kolo do ſchtoma. Haſchka a Jäckel padnyſchtaj ſ wotmachom na dróhu a woſtaſchtaj bjes wědomja leżo. Sſnjeſbożenej dowjeſechu ſ automobilom do Khemberk-ſkeje hojeńnje. Lětaŕ ſpóſna, ſo běſche žebi Haſchka moſny ſſchaſk a nop puknył, Jäckel pak žebi moſny ſſchaſk. Haſchka bórzy po pſchiwjeſenju do thorownje wumrě. S Jäckelom też ſlě ſteji.

* S **Biſchborſa** pola Lubija. Do hata padnył a ſa-lepił je ſo tu Lětny hólcžk Manfred Lorenz. Knjeżenu dźełaćerjej napadny, ſo nadobo kaczki ſ hata delnjeho knjeżeho dwora napołčene k brjohej pluwachu a ſ wo-dy wulećechu. Jako ſa pſchicžinu hladaſche, pytny, ſo hrjedź hata małe dźećo pluwaſche. Jako jo wuczahnyc-hu, běſche wono morwe.

* Se **Shorjelza.** W Shorjelſkim pſchedmješcže Mohłu ſtej ſrjedu wjeczor dźeſći wo ſiwjenje pſchiſchłej. Schtyri-a poliſejſkeinaj hóleżaj běſchtaj žebi na ſahrodźe hraj-kałej. Jako wonaj na jamu ſtupiſchtaj, kotraž běſche je deſkami pſchikrita, ſo jena deſka pſchelamna a dźeſći pad-nyſchtej do wódneje jamy. Sawołany łékaŕ móżeſche je-noż hiſchcže ſmjerjecž bratſkow ſpójnacž.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Mróſtławja.** (Pšichi hrě wócžo pſchiſładźik.) Na Górnitſkej dróhy ſtólcžu někotre dźeći ſ prokom a kokom. Pšichi hrajkanju trjoch ſtětnych Günther Schimmelpfennig ſwoju towaŕſchku Eriku Schützlerez tak njeſbożownje ſe kokom do wócžka, ſo je njeſbożowne dźećo widźenje pſchi-ſadźiło.

* S **Lěhnizy.** (K wujaſnjenju mordaŕſtwa we Wühl-eiſenje.) Zandarmſtwu a krajnej kriminalnej poliſiji je ſo ſhromadnje poměrnje bórzy poradźiło, mordaŕſtwo, na 16letnej Hereże Hübnerez we Wühleiſenje, Hohowſkim wo-krjeſu, njedźelu wjeczor ſtuczenem, wuſłedźicž. Pšichi pſche-pſchichowanju ſo wukopa, ſo bě ſajaty mordaŕ wopaczne mjeno Hoffmann wužiwał a ſo je we wopraſdźitoſczi cžeſki muſek a kołotšepjeſ Karl Menzel, rodź. 5. ſeptembra 1901 we Wulkej Wodźe, we Wołonuſkim wokrjeżu. Wo-pačne papjery bě wot ſwojeje ludowanje w Barlinje doſtał. S tym ſtaja też ſwój njeſtuk do ſwijſka. So by ſo na tom wjeczńił, ſo je jeho ludowana jeho wobſchudźiła, chadźeſche ſo na ſónſtej wjeczeſcž.

Zapóſłane.

(Bjez zamołwitoſće redakcije.)

Zjawny liſt na ſtaršich Bartskich konfirmandow a jich duchownoho.

Wot najſtaršich časow ſem ſłuša Bartska wosada ſobu do tych, hdźež ſo Serbſtwo hiſće najbóle česći a pěſtuje. Kóždе lěto je — pódla němſkeje konfirma-cije — też cyła rjadka ſerbſkich dźěći w ſerbſkej konfirmaciji ſwój kŕčeńſki ſlub wobnowiła. A kak je lětſa ze ſerbſkej konfirmaciju? W Bartſkim Božim domje lětſa žaneje ſerbſkeje konfirmacije njebudże — O tempora, o mores! — Boża ſtwórta kaznja praji: „Ty dyrbiš twojeho nana a twoju mać česćić!“ Kak móże dźěćo ſwojich ſtaršich česćić, hdyž jich rěč nic-ho ſwjata wjacy njeje! To najzrudniše při tym je, zo ſu znajmjeńſa tři ſtwórcźiny lětuſich Bartſkich konfirmandow Serbja a dźěći ſerbſkich ſtaršich. Bohužel ſu ſtaršy husto ſami napřećiwo, zo jich dźěći ſerbſcy wuknu, přetož jim ſerbſka rěč, kaž woni to mjenja, nicžo njepomha w žiwjenju. O kajka błupoſć. Njewědźa dha ći nanoju, kotříž běchu we wójnje we Ruſkej, kak lohko móżachu rusku rěč zrozumić, a tak je to z kóždej ſłowjanſkej rěču. Żadyn Němc njemóże jenu ſłowjanſku rěč tak lohko a dospołnje nawuknyć kaž Serb. Kózor Kodla IV. je jónu praji: „L'homme, qui sait deux langues vaant deux hommes!“ To rěka po ſerbſkim: „Człowjek, kiž może dwě rěči, je dwaj człowjekaj hódny!“ To pak, štož je tehdom płaćiło, płaći dźenſa hiſće wjele bóle. Či ſtarſi wšak to nje-móża wědźeć, zo je ſerbſka rěč tak wyſoko ważna. Ale njeje dha w Barće nichtó, kotryž mohł ſtaršich wo tym rozjaſnić? Nima ſo wo to też wosadny duchowny ſtarać? Po mojim rěnjenju je duchowny najbóle za to zamołwity, zo w jeho wosadźe Serbſtwo njezańdźe. Scyła ſo w Bartſkej wosadźe jara mało za zdźerżenje Serbſtwa dźěła. Skoro w kóždej wjetšej wſy wokoło Barta namakamy ſerbſke towaŕſtwo (w Rakojdach, Dubrawcy, Hrodźišću, Maleſecach, Lichanju atd.), ale w Barće njeje žaneho. Su ſebi to naši ſerbſcy wótcowjo zaſłužili? W Barće je jene ſpěwne towaŕſtwo, čehodla njeje ſerbſke? Čehodla njeje němſki Turnverein ſerbſki Sokoł? Sto pomłaja wſitke peticije wo ſerb-ſku wučbu w ſułach atd., hdyž někotři Serbja niče wo tym wědźeć njechaja! O, Serbja wotućée, prjedy hač budźe přepozdźe!

Trać dyrbi Serbſtwo, zawoſtać
A ſerbſka khorhoj zmahować,
Kaž dołho z drjewom zelene
To-hory ſteja łužiſke;
Dóńź kamjeń tam na kamjenju
So zběha k njebju módremu
A Sprěwja žórło ſlěborne
Do Serbow žołmy ponjese! (H. Z.)

E. W.-B.

Najnowiše z cyleho ſwěta.

— Schkrowa powěſcž wo wjedrje ſa jutſiſcha ſobotu: Wobſtajnje, žuchu, wocžopłnje. W Zhodźeſtej mile, ſkerje žuchu, w połnóżnej Europje žuchu a ſnuła.

* (100 000 automobilow w Barlinje.) Barliniſke wjeſchnoſcže ſu ſchtwórtk 100 000 automobil ſa wobſtład do-wolile.

* W Rheine pola Neuenkirchena murjeł Ruſ ſwojeho nana, ratarja Puſa, hdyž ſo tón pjany herjelajo do-moj wróćił, do ſtudnje cžiſnyk, w kotrejž je ſo nan tepił.

* Ruſkemu wójſku 200 000 žónſkich pſchiſłuſcha. 60 000 ſ nich je ſo wyſchſchej wojeſkej wědomoſći pſchiwobroc-cžiło. 55 000 do tſelſowe ſłuſcha, mjes tym ſo 11 000 we wodźelenju ſa chemiſku wójnu ſłuži. Nětdże 5000 žónſkich je ſtdźenych.

* (800 wutſelow ſa minutu.) Miniſterſtwo amerikan-ſkeho wójuſtwa łódźiwa je nowe wunamakanje maſchin-ſkeje tſelby pſchijało, kotrež ſo jako najbóle mordowaza ma-ſchinſka tſelba ſwěta mjenuje. Wona móże ſa minutu 800 wutſelow hacž do 14 kilometrow wotedacž.

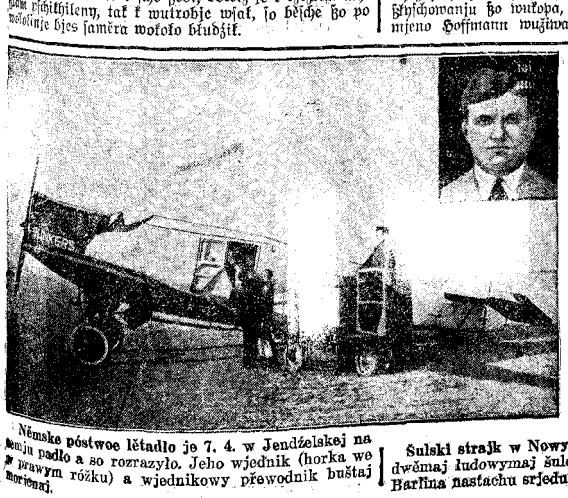

Němſke póſtwoe lětadło je 7. 4. w Jendźelskej na ſemju padło a ſo rozrazyło. Jeho wjednik (horka we ſ prawym rózku) a wjednikowy přewodnik buſtaj ſmerjenaj.

Sulſki ſtrajk w Nowym Kólnje pola Barlina. Před dwěmaj ludowymaj ſulomaj w Nowym Kólnje pola Barlina nastachu ſrjedu 2. 4. ſkerjedźeńcy. Młodoſtni kommuniſći wobarachu dźěćom do ſule zastupić. Ma-cerje, kotrež běchu ſwoje dźěći do ſule přiwjedle, ho-njachu z kijemi wróćo.

So zufrieden

sind alle meine Kunden

K hermankej sobotu, 12. a njedźelu, 13. haprleje bych też Was rady jako wotebĕrarja postrowił. Přeswědčiće so wo mojich dobrych tworach a tunjosći. Wosebje tunjo namakaće nětk k započatkoj nalětnjeho časa:

mužace wobleki 95.—, 82.—, 75.—, 65.—, 52.—, 45.—, 35.— hr. w nowočasnych barbach a módr. česan. tkanin
mužace mantle we wulkim wubjerku
Trenchcoat-mantle 54.—, 45.—, 34.—, 28.—
Knickerbockery, Lumberjaki w nowočasnje mustrowanych tkaninach
Hólčace a dźĕćace wobleki jara tunjo
Tkaninowe a dźĕłańske kholowy, dźĕćace kholowy wot 1.25 njewšědnje tunjo
Nowosće nalětnich mantlow za žony a holcy

w Budyšinje **Franz Mrstny** **na Bohatej hasy 4**

Strykow. wobleki
(Strykowane) wot 5,25 hr.
pulovry
bjez rukawow wot 3.50 hr.
poručuje
Frieda Reimann
w Budyšinje na Hošće l. 20

Kalowe symjo
čerwjene a bĕłe
kiž krute hłowy dawa
poručuje
Symjenina wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wot. 9

Zwjersn. gardin. tkaniny
nowočasne a ekskluziwne
samsna zhotowjerna / jara tunjo
KURT ERLER w Budyšinje
na Žitnu. wik. 11
Znaprjeća „Złote Jehnjo"

Pilny **młodźenc** so jako
„šolar"
na 250 ha wulke ryćerkubło z motorskim pluhom a pasowšćemi ze swójbnym přizamnjenj, a něšto zarunanjom pyta
Ryćerkubłowe zarjadnistwo we Wutołčicach pola Dróbc

Najlěpši
Eckendorfske runkle
Slezyski rjepy, dźećel
Swedski dźećel
Bĕły dźećel a
Trawowe sumjenja
w znatej kwalitosći
Symjenina wikowarnja **Rauchf**
w Budyšinje na Žitnych

Nawĕšćki w Ser
mata wulki wu

Wosebity dom za serbske drasty

K hermankej znowa dóšli
pyšne nowosće tkaninow za
jaki, rubišća a fale
Wołmjany muslin / Wuměłske židy
Płóčliwy muslin / Tkaniny za spódnje suknje / Kašmirowe rubišća

Alfons Schauscil w Budyšinje
Wobhladajće sebi mojich 9 wukładnych woknow
Njedźelu wotewrjene wot ½11-12 a ½2-6 hodź.

Elegantne
žonjace mantle
mužace wobleki a ulstry
kupujeće **k hermankej** nimoměry tunjo
w drastowym domje

Karl König

w Budyšinje na Žitnej hasy 4
Dom wulkeho wubjerka a tunich płaćiznow
Njedźelu je mój wobkhod wotewrjeny

2500 hr.
so z privatneje ruki za
ratarstwo wupožiči
Pohle w Nowoslicach

Wróćenje česte
Njewěrnosće, kiž sym pi
ćiwo žiwnosćerjej Jan
Matey wuprajił z tutr
wobžaruju a warnuju před
dalšim rozšěrjenjom
Michał Mieth
kow. mištr w Smjerjećach

Gardiny rollesex
vitraže
Wósk. rub, 100 šěr. nur 1.50
Přikrywy na sofy, dołhe 2.50
J. ERLER w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 10

Nizke róže
rjane družiny
najlěp. wósk
k šćěpenju — Raffia-lyko
Symjeńina wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Tunje poskićenje k jutrown. hermankej

Jutrowna dobromlóčna šokolada	3 tajle jena 100 g	jenož 86 pj.
dobromlóčna šokolada z krokantom	3 „ „ 100 g	„ 86 „
šokoladowe jutrowne zajacy	jedyn 5 pj., 10 pj.,	25 „
persipanowe jutrowne zajacy	jedyn	10 „
jutrowne hnězda	jene	5 „

Jutrowne jeja po wšěch płaćiznach

Jutrowne płacki	¼ pf. 25 pj.
Najlěpše konsumske měšenje	¼ „ 16 „

hodźi so derje za pućowanje

Tute poskićenje płaći jenož tak dołho hač skład dosaha

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje
z. dr. z w. r.

Serbja, kupujće waše jutrowne potrjeby jenož pola tych, kiž nas z małymi nawĕšćkami potpjeraja

---

WULKA NALĚTNJA MODA

poskići Wam wulki wubjerk nowočasnych
žonjacych mantlow

Wobleki

tkaninowe a židźane, marocain — veloutine — charmeuse — crepe de chine wołmjany muslin — po najfuńšich płaćiznach —

W. Häcker

mĕjićel Otto Hartmann
w Budyšinje na Žitnej hasy 7

— — Njedźelu, 13. haprleje wotewrjene — —

priloha k čisłu 86

SERBSKE NOWINY

Pjatk 11. haprjele 1930

Starši a šulske dźěći.

Starši chodźa, so buchu jich dźěći w schuli něšćto pótne nawuknyłe. K tomu dyrbi je tež do schule sćelu, a schulšći pjenjes sa nje płacza. Byrnjež tež niczo płacźicz njeje, najebacź teho dyrbja dźěći wuknyć. Mamy njeje dosć na źiwjenje nadosćź ludźi, kotříž jako dźěći niczo wuknyłe njejźu. Čzi su nětko hotowi lumpakojo, ludźom k wukneńšnosći a k wujerstanju. — Sću dyrbi tež starši, kotříž swoje dźěći k wuknjenju njepohonjeja, wukru — dha wukru, njewukru — dha njewukru! Tych žebi k pschiwukru, njewukru — dha njewukru! Tych žebi k pschinuknu, njewukru — dha njewukru! Tych žebi k pschiwukru, njewukru — dha njewukru! Tych žebi k pschiwukru, njewukru — dha njewukru! Tych žebi k pschiwukru

Z Hrodźišča.

Njedźelu Palmarum rano we 8 hodź. serbska a pop. ½10 hodź. němska konfirmacija. Zběrka za wosadnu cyrkej. Pop. we 2 hodź. dźěćikemšenje. Wutoru 15. jutrownika wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Drožďžiju, zjednoćenstwowy wotkładaŕ Křižan z Běleje Hory.

Zeleny štwórtk dop. w 9 hodź. němski hamt, wosebje za konfirměrowanych a přibuznych, we 10 hodź. němska Boža słužba. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Cichi pjatk rano ⅛8 hodź. serbski hamt, wosebje za nowokonfirměrowanych a přibuznych, dopołdnja w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Zběrka za wosadnu cyrkej.

Z Khwaćic.

Njedźelu Palmarum rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske kemšenje, w 10 h. konfirmacija paćerskich dźěći. Pop. w 3 hodź. towaršnosć nowokonfirměrowanych z jich přiwuznymi atd. — Pónđelu wječor we 8 hodź. zmjeje k. Křižan biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli.

Zeleny štwórtk rano we 8 hodź. němska spowědź.

Cichi pjatk rano ⅛8 hodź. serbska spowědź a dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, pop. w 5 hodź. němska spowědź.

Zemrěł je 6. haprleje Jan Korla Skopa, kubleŕ w Křiwej Boršći, 70 l. 2 m. 30 dn. stary.

Z Klukša.

Njedźelu Palmarum rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. konfirmacija serbskich, ½10 němskich paćerskich dźěći. — Popołdnju w 3 hodź. serbska Boža słužba ze spowědźu we Komorowskej šuli.

Cichi pjatk rano w 7 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, wosebje za nowokonfirměrowanych a jich přiwuznych, we 8 hodź. němska Boža słužba. — Popołdnju w 2 hodź. serbska Boža słužba, kotrejž so serbska spowědź z Božim wotkazanjom přizamknje wosebje za nowokonfirměrowanych a jich přiwuznych. Zběrka za syrisku syrotownju we Jeruzalemje.

Z Kotec.

Njedźelu Palmarum dop. ½11 hodź. ma wosadny faraŕ němsku konfirmaciju.

Cichi pjatk rano ⅛8 hodź. je spowědź za nowokonfirměrowanych, jich přiwuznych a cyłu wosadu (wosadny faraŕ). W 10 hodź. ma wosadny faraŕ němske předowanje.

Z Łupoje.

Njedźelu Palmarum dop. w 9 hodź. němska konfirmacija. Zběrka za našu cyrkej.

Zeleny štwórtk wječor ⅛8 hodź. němska spowědź.

Cichi pjatk rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boža słužba, kotrejž so němska spowědź přizamknje. Zběrka za dom syriskich syrotow w Jeruzalemje.

Z Minakała.

Njedźelu Palmarum so rano we 8 hodź. serbske předowanje čita.

Zeleny štwórtk zmeje faraŕ Křižan rano we 8 h. serbsku spowědź z Božim wokazanjom, w 9 hodź. serbsku Božu słužbu.

Cichi pjatk zmeje kand. Rösleŕ rano we 8 hodź. serbsku a ½10 hodźin němsku Božu słužbu. Zběrka za syrisku syrotownju w Jeruzalemje. Popołdnju we 3 hodź. zmeje faraŕ Rynč-Łupjanski serbsku a we 4 h. němsku spowědź z Božim wotkazanjom.

Přetož rjana kčěje meja,
Ale wostać njemóže,
Róže spanu, lěta džoja,
Praja spěšnje božemje.

III.

Lubi Serbja! To je słónčna kupjel, zbožopolna křida a tola jenož mała pokazka do wulkeho oratorija

„Nalčća“

našeho njesmjertneho K. A. Kocora. Wšo klinči a briniči, wuliwa radosć.

Štó je nam tutu rjanosć daríl?

Słowa k njemu złoži naš Handrij Zejleŕ, jeho za přirodu a žiwjenje tak přistupna miła duša. Hudźbu poda naš njesmjertny K. A. Kocor.

Lódy hdy mamy w našej hudźbje podobnu rjanosć. Budźmy hordźi na nju! Bohu dźak, zo budźa klinčeć tute spěwy z certa našich serbskich spěwarkow a spěwarjow.

Naši serbscy spěwarjo su sebi hižo před lětami předewzali, tutón wuplód žeńaleho ducha K. A. Kocora klinčeć dać do wutrobow serbskeho luda, ale — čežki, jara čežki to nadawk. Z napinanjom wšěch mocow a wšeho nčkak zbytkneho časa je so to nětko poradźiło. Wšě spěw hajace towaršstwa su so zjednoćile, njewustawajcy wuknyłe. Hłowne pruhi su hižo dopokaz dobreho skutka. Hłosy khóra a solistow žołnja kaž nalětni zaduw, klinča kaž miły zwuk kwětkow a wyskaju zbeha so jutrowne haleluja. Je radosć připosłuchać.

Je nětko na nami, tutu hobrsku prócu našim spěwarkam a spěwarjam a dirigentstwu zarunać. Hdźež klinči duša luda, tam budźemy zawěrno też my! Přiwyskajmy sebi napominajo:

Pój witaj naléčo,
Nam ponjes pruhu miłu,
Čiń stwórbu znowa žiwu,
K nam postup, přeéelo,
Pój, witaj, Serbow naléćo!

Z Njeswačidła.

Sobotu pop. w 2 hodź. přihotowanje na konfirmaciju za paćerske dźěći w Božim domje.

Njedźelu Palmarum rano we 8 hodź. serbska, ½10 hodźin němska konfirmacija. Zběrka za wosadnu diakoniju. W 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Zeleny štwórtk rano wo 8 hodź. serbska, ½10 h. němska spowědź.

Cichi pjatk rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boža słužba. Popołdnju w 4 hodź. němska spowědź. Zběrka za syrisku syrotownju w Jeruzalemje.

Khowanaj: Helmut Waltaŕ, mandź. synk Tatarśk. dźěłaćerja Franca Richarda Beckera w Bóšicach, 6 m. 18 dnjow. Marja Gustla Róblka rodź. Šneiderec, wumjeńkarka wKhasowje, 70 l. 4 m. 28 dnjow.

Z Nosaćic.

Njedźelu Palmarum dop. ½9 hodźin němska konfirmacija, w 10 hodź. serbska Boža słužba ze spowědźu. Zběrka za evangelske wukubłanje młodźiny. Popołdnju w 2 hodź. němska spowědź.

Cichi pjatk rano ⅛8 hodźin serbska spowědź, dop. ½9 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boža słužba. Popołdnju w 3 hodź. serbska smjertna nutrnosć.

Z Porśic.

Njedźelu Palmarum je rano we 8 hodź. serbska a dopołdnja ½10 hodźin němska konfirmacija. Pozawniski khór poskići: Ty pastyrjo israelski. Zběrka za našu cyrkej. Dźěćikemšenje w Bošecach je pop. ½2 hodźin za mjeńše a ⅓3 hodźin za wjetše dźěći. Wječor w 7 hodź. je w Handrikec hosćencu w Porśicach přednošk ze swětłowobrazami knj. Berty Zillessen z Budyšina. Cyrkwinski a pozawniski khór sobuskutkujetaj.

Zeleny štwórtk dopołdnja w 9 hodź. je němska spowědź, zdobom za nowokonfirměrowanych.

Cichi pjatk je rano w 7 hodź. serbska spowědź, zdobom za nowokonfirměrowanych, dop. ½9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

Pokhowany: Mórwonarodźeny mandźelski synk Arnošta Bohuwěra Gědana, knjeżskeho słužobnika w Krakecach a jeho mandźelskeje Almy Friedy rodź. Demmlerec.

Z Rakec.

Njedźelu Palmarum rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba, pop. w 2 hodź. serb. póstny nĕšpor. w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu, w Stróži, ⅛8 hodź. pozawn. misijonski wječor w cyrkwi. — Zběrka za Rakečanski pozawn. khór.

Pónđelu rano we 8 hodź. raňša nutrnosć a piskanje na wěži.

Wutoru wječor we 8 hodź. poslednja bibliska hodźina na farje.

Z Wóslinka.

Njedźelu Palmarum rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska konfirmacija. Zběrka.

Zeleny štwórtk rano we 8 hodź. němska, w 10 h. serbska, popołdnju w 5 hodź. serbska spowědź z Boska spowědź z Božim wotkazanjom.

Cichi pjatk rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje z Božim wotkazanjom. Zběrka. Popołdnju w 5 hodź. němskas powědź z Božim wotkazanjom.

Z Wósporka.

Njedźelu Palmarum ma wosadny faraŕ dop. ½9 hodź. konfirmaciju, pop. w 2 hodź. požohnowanje złoteju mandźelskeju Sirmec.

Zeleny štwórtk je wječor w 7 hodź. spowědź za nowokonfirměrowanych, jich přiwuznych a druhich wosadnych (wosadny faraŕ).

Cichi pjatk dop. ½11 hodźin předowanje, na to spowědź a swj. wotkazanje (wosadny faraŕ).

Słoż mnozy hišće njewědźa.

Ličba žamonnordaŕstwow postupi w Awstriskej wot 1924 hač 1927 z 1822 na 2034, dale na 2129 a skónčnje na 2266 wob lěta.

Jenička pčoła wopyta na jenym dnju nĕhdźe 60 kwětkow a najběra za 14 dnjow 1 gram mjedu; po tym najběra jich 24000 pčołow za mĕšaŕ jedyn zentnaŕ mjedu.

Wrobl móže jenož dwaj dnjej bjes zyroby žiwy wostać, mjes tym so wutraje krokowa dwě hač tři lěta bjes pożiwadła.

Prěnja nowina šwěta naša lěta 911 po Khrystusu w Pekingu. Wona rěkaše King Pao (Słowtomčišćejanske powěsće).

Drobnowid (mikroskop) bu hižo wokoło lěta 1590 wot dweju ičkleńsytocerjow wunamakany; lěta 1772 bu wón w Jendźelskej patentowany. Ale hakle Frauenhofer, Hartnack a pčehde wšěm Zeiß spožčišchu jemu jeho tuchwilny wusnam.

Wušł ma žiwnosć nĕhdźe 10 000 — 20 000 amperow. Pomĕrnje najwjaz̆y listow napiše so w Argentinskej, mjenujcy 190 na hodźinu. Najmjenje listow rozjesćele so w Brilisko-Jendźelsej, a to 3,5 na hodźinu. Na to so počasa hodźa ličba za Němsku je 55.

Člowjek móže bjes kruteje zyroby hischcze nĕhdźe tři njedźele pschi žiwjenju wostać, ma-li wodu k picju.

W należcu 1901 naša w puščinje Saharje wětr, kotryž w běhu poł tydźenja dwaj drobne pčskowe łamuschi hač Danskej hischcze chžychu tajke pčskowe łornjatka šwěsćicej, Cschmo rčka na žerbšći „jedź žyreho njasa“, pschetož wužiwanje chorych jedzow a nakožowanje wohnja njesnaje.

Přilopk.

* **Se Sstankowa.** (Sspdomlčtna wumoženja žiwnja.) W poslednich dnjach padże w njewobkedbowanym wokomiku tšiščeny hólčcej we Wulkim Schunowie do wjesneje rčki. Pschipadnje pschindże 7 lčtna schulska hólčnino a spósnawschi strach, kaž wutrobišče do hłubokeje wody a wucžahny tejsaje žo dźěcžo i wody. Na jeho napomoż wokanje pschibčžachu dorosćeni a wutrowachu wobě dźěćcži.

* **Wjeczba na rjanosnej kommišiji.** W durinskim městačku bliško sakiich mjesow wotmě žo njedawno, kaj farfurtski Br.-korespondent powědźi, konkurenza rjanosnikow. Běchu k tomu wobsebje tšioch wažwurtšlojnych wumolenich šudnikow i Erfurta skakali. Turći wschak tej šuwelmicje swojeho hamta hladachu a potom wupi žo nětko kuli schkleńza na strowjo s mytom wušnamjenjerych rjanosnikow a mytowanskich šudnikow. Hdyž pak chžychu na swój njeluba pschehwapjeka. Njanolinki, kotrej wu běchu w jich wocžach miłosče nadeschče, běchu wosy w kruchi rosbiče. Takle šće běchu žo pschepadnjene Jehowa wjesće!

* **Schto je pschistajenje Zeppelina w Lakehurstu wučžiło.** Lódźnišća wyschnosć we Washingtonje wobsahuwuczinjenja je zeppelinarskjemi wo khóstach pschistajenja Zeppelina w Lakehurstu. Za pschistajenje dostanje marina Sjednoczenych statow 2000 dollarow. Za wužiwanje kótwiczneho schczipca a pschistawnischcza ma žo wschdnje 2000 dollarow wjeskcžiéj, kóždy dźeń sapołnjenja płaczi 1000 dollarow. Zeppelinarske dyrbja dale khóty za wjesnu łódźnikow žu jako pschistawnische muščtwo trčbni, kaž tež materialnu schkodu sarunacz a w pschipadze, žo by žo schkody do schkody pschischče, tuhym schkodu narunacz jawščejenje sa to dyrbi žo 15 000 dollarow sapołnjeć.

* **Ssmjertne njeszoże na honiwje ja pjani a ja.** So by tórźi a bjiwjerske pjy tšelał, poda žo w Spola Delitzscha ratař Beyer je swojej drobowej žiwnosći hońtwu. Hdyž chžyschče na kuzy psches pschčerow a cžiéj, puschči žo s puschtwizu wutšeł, kiž Beyera do by trjechi. Won bě hnydom mertwy.

* **Spodźiwne sajedojcženje.** S Grošwisa w Francišim wokrjesu žo powě: Pod jewjenjom cžeštich cžerjow žu tu někotre dźěcži skhorike. Dwě dźěći wumrětej, dalsche 20 žu strašchne skore. Staine stwo je skromadnje s žandarmeriju a wokrjesnym należnoscj pschepytowacz sapočało, pschi cžim žo wupokasało, žo sajedojcženja pokhadźeja najšerscha wodsiežnateje kišaliny (Mauräure) abo arsenika. hamtikolikarskej oddukaju cžeła jeneho se šemrětej žu ja tym pschijschli. Na kajše waschnje žu dźěći sajedju pschischče, je mjes tym hódaličko. Pschepytowanje wyschnosći tuka na to, so žu dźěći sutrowne jesa druhe zokorowe wězy wužiwale, kiž žu jěh wopschischcze. pschepytowanjom njeje žo hischcze w tom nańsonicžo wujasniło. Wobydlerstwo je žo s pobudkom rosharita; schulu žu na tši njedźele sawrěli.

* **Law w židli.** S Trostberga w Hornjej Bayerskej žo pišа: Krótko do pschedstajenja tu hoscžowaneje wustajenzn ruhežnych swérjatom poradźi žo tšom berschim lawam se swojich klětkom cžekuchu. Dwaj s nich, trajš sabéžeschtaj žo do městnoscže ja pschihladowarjow a tam mjes publiku wulke roshorjenje nacžinjeschtej, mójachu bórzy sašo dožahnuchu. Tšeczemu pak žo poradźi do města twochnuchu. Psched pschescžehowazymi strašnimi, kotrychž žandarmojo podpjerowachu, cžekaschče inscha žo nowtowara a salče do židle (Speisekammer). Se wulkej prózu žo poradźi, sawa do pschijwjesenje dźi swabicž.

* **W tonidle žo sapadła.** S Cochstedta Quedlinburgskeho wokrjesa žo powě: Hrajkajo sebi pschi kronje jónčne neje kuli (Nieselwiese) sapadny žo schtyrilětna džowčka dźěłaczerja do nĕhdźe 2 metraj hłubokeho tonidła. Mocz, kiž blišo w sahrodze dźěłasche, žo pschipadnje na to hlada a bjesche ja dźěćerjom. Dźěłaczerjam, s jadnymi pschikhwatawschi, žo poradźi, s tołstymi desčami mocz a dźěćo se strajdnjeho położenja wuswobodźeć.

* **Ssmjercz w pěškowej jamje.** Tři schulske dźěći se Würchhausena pola Camburga hrajachu sebi w blišo pschi wsy ležazej pěškowej jamje, hdyž žo nahodu bromada pěška wotwali. Dwě dźěćerji žo sajapnyschtej. Tšeći žo jeschče khwatajsy do wsy a pschinješe pomoc. Pola jeneho se sajapnjeneju běchu wožiwjenjerske popytny wuspěšne. Tšeće dźěćo wukhowachu jenož sako cžeło.

* **Djéłaenju wopaczných pjenjes wusbehnyli.** Srjedu bu w Bilinje w bydlenju 30letneho fabrikskeho pschisłužbjerja Matauscha djéłaenja wopaczných pjenjes wusbehnjena. Niž mjenje hacž schcžicz kajschcžow s fotografiskimi maczijinami, chemiskalijemi, potowanymi cžežkokowatymi a němkostatnymi znamkami, dešami k spotowjenju idollarowych bankowkow a idollariki tołk, kaž tež mnohi na potowoły material žandarmerija do rukow dosta. Pschepytowanje ma wujaznicz, hacž žu žo wopaczne bankowki a kolowe znamki swudawałe.

* **Cjah na Innsbruckim hłownem dwórnischczu jasožił.** Hdyž wutoru Brennerski spešnik D 2612 z Innsbruckeho hłowneho dwórnischcza wujedże, tostorhnu wjasba (Kuppelung) němješeho wosa. Wottorhnjenje cjaha sajedże do pschékowaneho dźela cjaha, pschi cžim buchu wósmjo žobupuczowazych z lohka kranjeni.

* **Žalostiny krwawny njeschkit Indiczana.** S London žo powě: Na dwórnischczu w Bombaju bodu žo Indiczan z jelbu do pschepjelnjeneho železniczneho wodźela. Jeho žobupuczowazy cžekachu, cžerjesche wón na nanischczo a wutšeli žlepje nješchto wutšelow, s cžimž bu schtyri wožobny morjene a dwě kranjene. Hdyž je sobu nabił swutšelany, poradźi žo nuza pschewinuć.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěšćik: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 11. haprleje 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar . . .	4,185	100 pólsk. zł tych	47,10
1 pólski punt .	20,359	100 čěskosł. krónow	12,395
100 swajc. frankow .	81,11	100 franc. frankow .	16,385

Barlinska bursa pokazowaiche wčera jasno pischečelnisku nastrowjenje. Kurzy efektow jasko žiwischo postupowachu. Bankowe akcije kurzy zapisachu tež wiki s dolženymi a rentowymi šulčinami.

Produktowe wiki pschinješechu wčera jenicžy we wobłuku wo 5 pj. powyschenu płaczišnu. Rožka šibu 5 pj. wjacy a wowoš jamo 10 pjenježkow. Rožku wčera jenicžy tupowachu. Wčera płaczešche zeitnak

w Barlinje:

w termijowym wikowanju

za meje:

pschenicy 13,75—13,74½ hr., rožki 9,10 hr hacž 9 hr., wowoša 8,35—8,25 hr.

za julij:

pschenicy 14,22½—14,20 hr., rožki 9,67½ hacž 9,60 hr., wowoša 9,25 hr.,

za september:

pschenicy 13,40 hr., rožki 9,72½—9,70 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Stajowity kał 40—70 pj., jěchna loboda 15 pjenježkow, kłuski kał 20 pj., cžerwjeny 20 pj., kał bóły 15 pj., gólc 15 pj., symjentna zybła 50—100 pj., kokrabi 10 hr. 20 pj., morchwi 15 pj., selerij 35—40 pj., jabłuka 2 hr. 3 hr., butra 1,80 hr., jeja 8 pj., proschata 28 hr. hacž 33 hr., bóhatai 70—90 hr., libjata 1,80—3,20 hr., wulke 80—90 pjenježkow punt.

Wiki sandženy schtwórtk w Lubiju.

Butra 0,90—1 hr., jeja 10 pj., twaroh 25 pj., lapy wolił 1,80 hr., cžerwjeny kał 10 pj., zybła 10 pj. a rotschi 10 pj., jěchna loboda 15—20 pj., kokrabi 20 pjenježkow, wjetkej 20 pj., jabłuka 10—35 pj., krši 35 pj. jabłuka 10—35 pj., banje 15 pj., kóslata punt 80 hacž 90 hr., libjata 2—3,50 hr.

Wiki sandženy srjedu w Halschtrowje.

Pschenica 13—13,10 hr., rožki 8—8,25 hr., jeczmjeń nalěwi 9,50—10 hr., wowoš 7,25—7,50 hr., bórny 2.50 hacž 3 hr., symo 4—4,50 hr., sloma k pizowanju 2,80 hr., k klanju 2,40 hr., wolkepje 3—3,25 hr.

Butra 100 pj., jeja 8—9 pj., proschata 28—35 hr., wulki 60—80 hr., kóslata 90—100 pj. za punt, libjata 2,20—3 hr.

Wiki schtwórtk w Khorčebuzu.

Mjasso howaje 1—1,40 hr., cželaze 1,20—1,30 hr., wjaze 1,30—1,40 hr., swinjaze 1,20—1,50 hr. a jeja 10 pjenježkow, 70—1,80 hr., twaroh 30 pj., lany wolił 1,50 hr., holbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hr. a kapun 2,50—3,50 hr., huschy punt 1,80 hr., kački 1.80 hr. kokrabi 25 pj., krši 40—50 pj., zybła 10 pj., kulerow 10 pj., bórny 3,50 hr., jabłuka 20—50 pj., worjechi 55—70 pj., wišne worjechi 65—70 pj., libjata 1,80 hr. hacž 2,50 hr., kóslata 80—90 pj., karpy 1,20 hr.

Swinjaze wiki wčera schtwórtk w Khorčebuzu.

Pschiwjesli bóchu 1473 proschatow a 171 bóhakow. Wo płaczachu

proschata:

małe	19—25 hr.
hrjenje	25—31 hr.
wulke	31—36 hr.

bóhaki:

małe	36—55 hr.
hrjenje	55—80 hr.
wulke	80—100 hr.

Wiki bychu hrjenje.

Skótne wiki schtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Na pschedaň bóschče 456 dójnych krowow, 26 prósdnisolowy, 186 cželatow. Wiki bóchu jara mórne a płaczišny sepschadjene.

Płaczachu sa dójne a wyšokobuzelne

krowy	290—550 hr.
Sa wyšokobuzelne jałowy	270—470 hr.

Na swinjazych wilach w Barlinje

bóhaki:

małe	55—75 hr.
hrjenje	75—100 hr.

proschata:

wulke	42—55 hr.
hrjenje	36—42 hr.

Wiki bóchu žiwe a płaczišny dotalne.

Wiki rózneho skotu wčera w Drježdžanach.

Pschi spočatku mjesachu swoje hrjenje wiki, ale posdžischo wjasnychu a płaczišny so wotdrjebjowachu. Cželatow bóchu wjazy hacž nadpscheješe pschiwjesli. Jenož najrjeschče po dotalnych płaczišnach pschedawachu. Mjenje klane sapischachu porunjo poslednim wikam snižene płaczišny.

Pschichtajcja:

Sahrodnika Jenjeneho k 1. 7., rentšti hant w Minakale. **Holzu do domu,** Schützowa w Riškej, k 1. 5. 30.

Na pschedań:

Kolo motorske, Michling w Hródku, Drježdžanska dróha čžišło 42.

Drachtny a schatowy kamor, łoži a tóžko, w Lubiju, na Swonkowej Budyskej dróhy 91.

Sšyno 10 zentnarjow, w Chojanach, Dolha hasa 2.

Rožoh, Pawoł Wendt, Kasarnska hasa.

Wós džesdžacy w Budyschinje, Kaublerjowa hasa 13 II na Liwo.

Kóň hrjadotkny, krawa mjes 10 nawalčkt, a stadło kuč w Košarni 28.

Kury 8, w Jitšojach čžišło 16.

Munklisa a sšotne bórny, knježi dwór we Wichowach.

Proňata w Khelnje 38.

Kosa młoda s łóšlatami abo bjes nich, w Dažinje 21.

Khěža s hródžu, brózinju, sahrodu, polami a łuku we Kiju čžo. 24.

pschenicy 13,15—13,30 hr., rožki 8,15 hacž 8,25 hr., jeczmjenja nalčnjeho 9,50 hacž 10,10 hr., nasymjeho 9—9,10 hr., wowoša 7,80—8,30 hr.,

Sšuduišzy na pschešadžowanje

sobotu 12. haprleje 1930

w **Biskopizach** na šudnistwje dop. w 10 hodž. wschelake ntebje, pluh, bórnywuščšdźowak, 10 zent. klébornebo a želesnebo worzla.

Škarowe depeše.

Produktowe wiki dženša dop. ¾11 hodž. w Barlinje: Wiki su jara mérne a płaczišny stótujene.

Dop. ¾12 hodž.: Kaž psched hodžinu, žito je na wikach žadne, pschenża a rožka na płaczišnach wobstawataj.

Płaczišny rézneho skotu na Drježdžanskich skótnych wikach.

10. haprleje.

1 wol., 2 byk., 3 jałoje. a kruw, 939 čelat., 178 wowc., 661 swini.

Płaczišny za

čelata: 1. 85—89 2. 78—84, 3. 70—76;

swinje: (přez 300 pt.) 70—71, 2. (240—300) 69—70, 3. (200—240) 68—69, 4. (160—200) 67—68.

Rancy: 60—64.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaczišny po złotej hriwnje.

	10. 4.	9. 4		10. 4	9. 4
Pšenica	263-268	263-265	lany	16-17,00	16-17,50
rožka	163-165	164-166	woka	20-22,50	20-22,50
naz. jačmjeń	—	—	módre lanowy	14-16,00	14-16,00
nal. jačmjeń	180-188	180-189	žołte lanowy	20-22,00	20-23,00
wows	158-166	158-168	čerdella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosušk	15-16,00	15-15,50
pšeč. muka	29-37,50	29-37,50	lany wósušk	19-19,50	19-19,50
rožna muka	23-27,00	23-27,0	pocn. melasa	—	—
rěp. wotruby	10-11,00	10-11,00	bórnj. kruški	15-16,00	15-16,00
rožane „	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,90
raps	—	—	rožana sloma	1,20-1,45	1,10-1,30
hrsch. Viktor.	23-28,00	23-28,00	pšeč. „	1,15-1,30	1,05-1,20
lane symjo	—	—	wowsana „	0,20-1,05	1,00-1,10
pieluški	17-19,00	17-19,00	jačna „	0,90-1,05	0,90-1,00

Wične płaczišny srjedu 10. IV	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju, za 1 centn.
Pšenica		12,90—13,10	12,40—12,90
Rožka		8,00—8,20	7,50—7,90
Jačmjeń (nalět.)		9,00—9,50	9,00—9,50
Wows		7,25—7,50	7,60—7,90
Syno		4,00—4,00	4,00—4,75
Sloma z maš. młóč.		2,00—2,00	1,50—2,20
Sloma k zasłanju		1,75—1,75	—
Sloma z ruku młóčena		3,00	—
Běrny polu ratarja		2,75—3,00	3,00—3,60
„ hač na železnicu		—	—
Butra		1,80—1,80	0,90—1,00
Jeja		0,08—0,09	0,09—0,10
Pšenične wotruby		6,00—6,25	5,90—6,10
Ržane wotruby		5,75—6,00	5,80—6,00
Pšeničena muka		26,00	19,00—20,00
Ržana muka		14,00	13,00—13,75
Prosata. wulke		38,00—43,00	—
„ „ srčnje		—	—
„ małe		—	—

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor we 8 hodžinach.

Delni Wujezd. Serbske towarstwo „Zahrodka" změje njedźelu 13. jutrownika pop. w 4 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Hospodarski wotrjad ma so w 3 hodź. zeńć, dokelž maja so ważne wěcy wuradźeć, potajkim z dypkom w 3 hodźinach.

Khrósćicy. Towarstwo „Proměr" ma njedźelu 13. jutrownika popołdnju ¼4 hodź. we Wjeńkec hosćencu w Khrósćicach ważnu zhromadźiznu. Kóždy towarš a towarška, kotřiž su w Dalkach byli, je wutrobnje witany.

Nawječorny wokrjes Sokoł. Družstwa zwučuja přichodny **pjatk 11.** jutrown. we 8 hodź. w **Haslowje. Wokrjesny načolnik.**

Rakecy. „Lipa" ma dla jutrowneho swjedźenja tón króć hižo přichodnu njedźelu, 13. jutrownika, pop. w 4 hodź. pola Hönčec swoju měsačnu zhromadźiznu. *Dla wšelakich ważnych wuradźowanjow dyrbi kóždy přińć.* **Předsyda.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Zwučowarjo družstwa B. zwučuja přichodnu njedźelu 13. jutrownika dopołdnja ½11 hodźin w Towaršowni na Hórnčerskej hasy.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Njedźelu, na hermanskimd nju, popołdnju **z dypkom 4 hodźin** jara ważna zhromadna pruha zaso w Serbskim Domje. Štóž ma něšto wobstarać, njech to do pruhi čini, zo so njeby pruha přez zažše woteńdźenje kazyła. Přińdźće wšitcy! Też sobustajo. Nic na zaty zabyć.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Domu. Njedźelu 13 jutrownika, dop. ½11 hodźin (*hinydom po kemšach*) w Serbskim Domje w Budyšinje **wubjerkowe** posedźenje. Dla jara ważneho porjada (naš lětuši zjězd) wšitkich sobustawow wubjerka wěsće wočakuje **předsyda.**

Runklicu a słomu

ma na předań

Ryčeřkubłow Barće

Nawěstki přinjesu wužitk

Posłicam symjentne běrny

z rukowanjom čiste družiny z Mecklenburgskeje, z Pomorskeje a ze Slezyskeje, kiž w bližšich dnjach dostanu

Zažnje družiny	Srěnjozažnje družiny
Cerwjene róže	Dir. Johannsen (rakakrute)
Zwickauske zažnje	Odenwaldske módre
Thüringer kokula (rakakrute)	Böhmec najzažniše
Kaiserkrone	
Srěnjopózdnje družiny	**Pózdnje družiny**
Sickingen (rakakrute)	Parnassia (rakakrute)
Hindenburg (rakakrute)	Gelkaragis
Prusaki (rakakrute)	Rotkaragis
Heiters Jubel (rakakrute)	Ragis X
Edelfrauf	Schenkendorf
Centifolia	Woltmann

Mam jenož tajke družiny, kiž so cyle wosebje po swojej družinje wuznamjenjeja z wunošknom, mučnatošcu, dobrej trajnosću a jako wuběrne jědźne a picow. běrny skazanki wuprošu sebi po najtuńših płaczišnach

Gustav Bombach

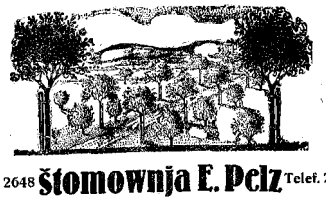

Telef. 2648 **Stomownja E. Pelz** Telef. 2648

w Budyšinje („Weite Bleiche")

porućuje **sadowe štomy** kóždeje družiny

štomiki a keřčki kosmatych a janskich jahodow, róže, pyšeńske keřčki atd.

K jutrownemu nakupowanju

KUNDEN KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

wužiće šeki „Kunden-Kredit-Ges."

na Dźiwadłowej hasy

Pisarnja je hermansku njedźelu wotewrjena

Serbskim **šulam** a spěwnym **towarstwam** wěnowanu zběrku

Duchowny ludowy spěw,

SO čisłow — z jich hłosami

wolił a wudał

Matej Urban,

ev.-luth. farař na wotp.

Spěwajće wjesele Bohu, kiž je naša sylnosć! — Psalm 81, 2

W Budyšinje 1930

Z nakładom wudawarja a nadobnych přećelow

— VIII + 80 str. 1 hriwnu, po 10 eks. jeno 75 pjenježkow — je wušoł a so předawa přez Smolerjec knihiličšćefnju a knihaćnju, zap. dr. z wobmj. ruk., w Serbskim Domje w Budyšinje.

3 wurjadnje tunje hermanske dny 3

z 20 procent. zniženjom płaćiznow

Gabardinowe wobleki (kaž po měrje šite) / Mužace wobleki / Wobleki z ševlota a z česanych tkaninow / Najlěpše cordske a manchestrske sportske wobleki / Wobleki za młodźencow, pachołow, hólcow a dźěći / Najlěpše sylne manchestrske kholowy / Dobre sylne kholowy z kožan. płata (čorne, brune, módre) / Płatowe kholowy / Dźěłanske kholowy / Breeches-kholowy / Módre kóperowe jaki a kholowy / Corne jaki z kožaneho płata / Kalmukowe jaki / Jenotliwe tkaninowe jaki / Kholowy za młodźencow, pachołow a hólcow / Krótke kholowy a tajke z lackom / Wolmjane mužace lacy, a lacy z rukawami / Wolmjane štrykowane jaki / Spódnje kholowy / Najlěpše njepřemokawe jaki do kóždeho wjedra po wšěch wulkosćach / Dźěłańske jaki / Gumijowe mantle / Swedske mantle / Kosmičkate mantle / Corne suknjowe paletoty / Mužače paletoty a. t. d. a. t. d. —

Nimoměry wulki wubjerk a wurjadnje tunje płaćizny!

Woldemar Menger w Budyšinje

prjedy A. zwud. Mengerowa

na Serbskich hrjebjach čo. 6

znapřeća rjemjesłniskeje šule

47 lět wobstejacy, staroznaty, cyle sprawny wobkhod drastow

Nowe

serbske spěwarske

2.— 4.50 5.— 6.— 8.50

Nowy přidawk **50 pj.**

Su dostać we

Smolerjec knihafni w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4

Mamy tež wulki wubjerk

němskich spěwarskich

Čehnity pos

dobry strażeř a derjezdźeržana

wčjawa

na předań

w Rakecach čo. 104

Wysokosućelna **kruwa**

na předań

na Zidowje čo. 122

Ratarstwo

16 kórcow samsne pola, 6 kórcow wotnsajeńske, hnydom na předań

w Trupinje čo. 16

Běłe kruchate

Wapno

(Weiss-Stückkalk) na našim składže w Pančicach došło

Žitny dom w Kamjencu,

zap. dr. z wobmj. ruk.

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerejc knihićišćefnja

K jutrownym pječwam

jenož wupruhowanu dobru margarinu

originalne znamki (žane kepsanki)

KUNELLA

EDEL Pfd. **85** Pfg. **GOLD** Pfd. **95** Pfg.

zdrohotnymi Kunella wotrěžkami

— Budźeće z Wašim jutrownym tykancom khwalbu žnjeć! —

Dalše płaćizny pt. 75, 65, 50 pjenježkow

Butrowa wikowafnja

KUNELLA

Grocane pletwa, kalaty grot

Alfred Jannasch železna wikowafnja na Bismarkskej dróze

K hermankej

poručam mój wulki sklad

pulovrow, lacow, trikotažow

nohajcow, sportsk. nohajcow

a rukajcow

Wobkedźujće prošu tunjosćenje jich wupołożenych twarow

Otto Osswald w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 7

K hermankej

poručam wosebje najl. **kołbaski, staronemske kołbasy, kowu kołbasu, Pólsku kołbasu, mett-kołbasu** hdc wuk. **dobru a jatrowu kołbasu punt wot 80 pj.**

Pawoł Kurt Ziesche

na Žitnych wikach 22

Pokazam wam rady

jězdne koło za 15.— hriwnow

Krosna znutrka kowane z rukowanjom, z jeneho kruchа, Torpedo-sedło z čišćacymi a čahacymi pjerami. žołte zwjena, čerwjeny gumij, lěto rukowanje. **Žonjace koło 82.— hr.** — Za tak mały pjenjez so hišće ženje tak wjele poskićiło njeje. Kóždy može sebi tajke koło kupić.

J. Schieback na Mužak. dr. 4

Najwjetša kolesafnja w měsće

Hdyž tutón nawěstk wutřihaće

a na hermanskich dnjach w najwjetšej kolesafni w Budyšinje wotedaće, dostanjeće wuwzaćnje **kołowu wobruč za 2.20 hr.** abo **čefwjenu wobruč za 2.50 hr.** abo **šlawch za 75 pj.** (Hlej tež w lokalnym dźěle.)

Jězdne koła

wobruče a šlawchi potřeby za koła

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas

w Budyšinje, na Kami. hasy 16

Poručam

k hermankej

jara tunjo

sportske wobleki

wobleki na hasu

lěčne wobleki

dźěćace wobleki

njepřemokawe jaki

kholowy

dźěłańske bluzy

kaž tež **wołmj. twory** kóždeje družiny

Jan Wenk

Wobkhod na Kotolskej hasy 10 štaj na Hłownym torhošću.

Gardiny tunjo!

Linoleumowe bohaki mtr. 1.60

Přikrywy na sofy a diwany vitraže — kromki — rolleauxe

JDA ERLER

w Budyšinje **Zw. Lawsk. hasa 10**

K jutram

poručuju **howjaze, ćelace a swinjace mjaso** po najnižšich dnjowych płaćiznach. Wšelake **kołbasy a sušene twory. Najlěpše kołbaski a kobułkowu kołbasu. Połć pt. 1.40** po 5 puntach tuńso. **Kołbasa punt wot 95 pj.** sem

M. zwud. Pětřcyna

na Žitnej hasy 6

Za

zeleny štwórtk

a za konfirmaciju

rjane thanin. zbythi

pola

Malczyka

na Zwonk. Lawskej hasy 12

Sofy, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui

po wšěch płaćiznach zhotuje

Zane klamy!

Hermann Schulze

meblowa wutykafnja

w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 16

(w dworje hosć. „Zum Echten")

Wšě družiny

hnojidłow

ma stajnje na składže

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

K hermankej

klobuki a čapki

we wšěch barbach tunjo pola firmy

Franz Schröer w Budyšinje

na Serbskej hasy 18

Njedźelu wotewrjene!

---

15 serbskich ludowych rejow

z klawěrnej hudźbu a wopisanjom, jako kniha zhotowjena wot Měranki Lešawic a hudźbneho direktora Bjarnata Krawca je runje wušła. Płaćizna 3.— hr. — Na předań we Serbskej knihafni w Budyšinje

---

Křižerske graty

kaž sedła, šabraki a wuzdy, nowe a trjobane na składže. Nowe (žołta koža) wot 37.— hr., (Móža so w Budyšinje w Serbskej kołojowni wobhladać). 2 šabracy wot něhdu-kwěćelki k wupyšenju konjow. Wulki wubjerk.

P. Warnatsch w Kukowje

Telefon Pančicy 275.

K hermankej

ohceće sebi cyle wšće nowe stupaje kupić. Namakaće je we wulkim wubjerku, w najlěpšich kajkosćach a po wurjadnje tunich płaćiznach pola firmy

Martin Jähne w Budyšinje

na Šulefskej hasy 9 Telefon 275

Na hermanku stan při dźiwadle

Najlěpši Slezyski čerwjeny

dźećel

Swedski dźećel

běły dźećel

inkarnat dźećel

wšě derje wučišćene. Phacelia, najlěpša pica za pčoły, [illegible] wusywanski majs, kolij, hroch, woka, pjeluški, najlěpše trawy za łuki, běłeršnje, parki. Drježdźanske sadźeńki cyblow kaž wšě zelenjowe symjenja za pola a zahrody poruča nanajlěpje

Karl Preißer jun.

w Budyšinje na Žitn. wikach 8

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo nječehwkam cłěnchu zujezbotženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, znajeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjerne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwozwěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wutajenja nadrobnje wumjenjenja tutoje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 87 — Budyšin — Sobotu, 12. haprleje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Hodźina rozsudźenja za němski sejm.

Po wjazy hodźinskim jednanju a wschelakim khablanju w praschenjach dawkowych pschedkohowo a ratařskeho programma je němske kněžerstwo hromadźe s wjednikami politiskich stronow pjatk wječor zašmu a rozsudźenu cžasu dojednało. Shromadnje je žo wobšamkło, w žobotnišnim druhim wuradźenju wo dawkowych pschedlohach pózdnje swěćeńcej, so **ratařski programm jenož zdobom s finanznym programmom do mozy stupi, a so žo němski sejm hnydom rospuschći, jeli so žo finanzne pschedlohi njeschwalimaju.**

*

Nuznosć, so žo němski sejm rospuschći, znadź žo hižo wjac w poslednim wokomiku wotwobroći. **Dwě třećinje bawerskich wotpósłanzow stej žo nadběham kněžerstwowych stronow podwolilej a powjetschenju piwowego dawka wo 43 łarj 50 prozentow pschihotowałej.** Piwowy dawk ma za 30 hromadźe nawarjeneho piwa płopnjowacź. Wón je w prěnich 2000 hektolitrow lětneho nawarjenja 9½ hriwny wuzešinja, se žlědowazych 8000 hektolitrow 9,70 hr., se žlědowazych 10 000 hektolitrow 9,90 hr., se žlědowazych 10 000 hektolitrow 10,20 hr., se žlědowazych 30 000 hektolitrow 10,80 hr., a se žlědowazych 30 000 hektolitrow 11,40 hr. a se žlykka 12 hriwnow. Pornjo pjedawschemu kompromišej su žo wschě dawkowe žadźby wo 50 pjenizlow snižile. Sa piwarnje, kotrež sa jene sličbowanske lěto je žamžneho jeczinjenja wjazy dyžli 20 hektolitrow njenawarja, žo dawkowa žadźba na 2 hriwnje sa hektolitr sniži, jeli je žu lěto psched 1. haprleju 1930 dźěłała. Sa piwarnje, kotrež sa jene sličbowanske lěto wjazy dyžli 1000 hektolitrow njenawarja, žo dawkowa žadźba na 9 hriwnow sniži.

Němsko-pólske wikowańske zrěčenje so přešmórnje.

Pólske nowiny žo žiwje s ratařskim programmom wuministra Schiele a s jeho skutkowanjom na němsko-pólske wikowańske zrěčenje saběraju. „Kurier Krakowski" pischo, „so žo s pschewjedźenjom Schielowoho ratařskeho programma němsko-pólske wikowańske zrěčenje, kotrež je žo s wulki próju dojednało, pschešmórnje. Jeli so by žo Schielowy programm pschewjedł, potom so prašcha, hač Pólska němsko-pólske wikowańske praschenje žjzyła potwjerdźi, dosahi zrěčenje na tajke waschnje sa Pólsku kóždu hódnosć žiwi.

Kněžerstwo wulkeje koalicije so hišće njeje w Sakskej dojednało.

Pschi pjatkowym rosprajenju sastupjerjow demokratiskeje němskeje ludoweje strony a sozialdemokratije wo wulkej koalicji je žo swěćiło, so ludowa strona njeje swólniła, hdyž hospodarskeje strony a demokratami a sozialdemokratami jednacź. Na to je sozialdemokratiska žejmska frakzija pschedhładnyła swojeje frakzije porucžiła, so dyrbi demokratiskej frakziji, jako pózdnišiy jednanja, žlědowazy bjy pógbacź:

„Němska ludowa strona jako prěnje wumjenjenje sa wutworjenje kněžerstwa žada, so by žo hospodarska strona do wobžaha jednazych stronow pschijała. Jednanje pośledźenje jatkeje sozialdemokratije je žo jenicžzy němskej ludowej stronje a demokratiskej stronje cžinilo. Bohužel njeje možno, žo pschi jednanjach wobdźěliš, kotrež pisches wobšah, s naschese strony postajeny, žahaju."

Krajne instanzy a žejmska frakzija dyrbja žo w bližšim cžasu shromadnje wo nowym pokožnju wuprajicź.

Prawo wokhudźenych rentnarjow na rentu.

Němskonazionalna frakzija jatkeho žejma je žlědowazy namjet sapodała.

Pschez hischcze mali rentnarjo powschitkownemu spomóžnišiwu podźeja, pschez je hischcze nusa jenak wulka. Sadźerazy jakoń, kotrejž je němske kněžerstwo pisched poldra lětom žlubiło, hischcze žo pschezo njeje pschedpołožło. Sejm dyrbi wobsamtnyć, kněžerstwo namołwiš, so by rentnarjom prawne žadanje pschijapło a s tehole prawne žo slězischcza jich wopraunjenje žadanja wuprawiło.

*

Dale je němskonazionalna frakzija pola kněžerstwa wuprašchenje sapodała, kotrež žo pschecžiwo konfunistiskim wotwobrońam wobrocža, kotrež njebobustawam pschedbawaju. Nawork k praschenju je nalećnosć Shorielskeho konfumisteho towarstwa dała, kotrež žu dla sesamnyšlnego podwjerdźenja dawkow k dopłaczenju milijona hriwnow a k dawkotwornu thłothanju sažudźili. Kněžerstwo žo praschamy: Na kajke waschnje kněžerstwo pruhuje, so sajke konfumiske towarstwa pisches wobšah swojich zobustawow twory njewotedawaju.

Město Selb žebi kommunistiskeho měschczanostu wuswolilo.

Město Selb w Bayerskej bě tři krócź bjes wuspecha měschczanostu wolilo. Hdyž bě na to kněžerstwo schtwórtu wólbu porucžilo, žu kommunistiskeho němskoknježnistskeho rěcžnika a notara dr. Alexandra w Barlinje s 11 pschecžiwo 10 hłosam wuswolili. Kněžerstwo najskerje wólbu njepotwjerdźi a pak pjatu wólbu porucži, pak wuprócžujenje měschczanostwo se statnym komisarom wobšadźi.

Monarchistiska agitacija w połnocnych Čechach.

W Liberzu (Reichenbergu) žu palera Egilberta Telgmanna w tamnischim kapuzinskim klóschtrje sajeli. Wón je pjecża sa monarchistiske hibanje dźěłał, kotrejž dyge Habsburgskich saso na trón žadźicz a nětkuschi awstrisko-wuherski stat wobnowicź. W Telgmannowej komorje žu pjecża počžešowazy material namakali. Telgmann bě pschedbyda němskeho swjatska katolskeho młodźinskeho hibanja. Jeho sajecże pjecża s njedawnym sajeczom Otty w Snojmu swižuje.

Seipel pschedhładnyi w kschesćijansko-sozialnej stronje słožił.

Prjedawschi awstriski swjatskowy kanzler Seipel je wot wjednistwa kschesćijansko-sozialneje strony wróco stupił. Jeho strowosć njeje hobrźenemu dźěłu wjazy srožzenea była. Jeho pschiwiržowarjo žo nadźijeja, so žo tež s politiskeho žiwjenja wróco njeschežehnje.

Londonska łódźstwowa konferenca pred koncom.

Londonska łódźstwowa konferenca žo pschichodny tydźeń skónczi. S dźěła je žiwój samér dozpiła. Na pschemu brodženje na morju žo mjes Sjednoczenymi statami, Jendźelskej a Japanskej samjelnje. W jendźelskim delnim šejmje je ministerski pschedhyda Macdonald pjatk na napraschenje wotmolwił: „Wješelu žo, so móžu tu rjez, so je žo dźenża dopołdnja mjes Sjednoczenymi statami, Japanskej a Jendźelskej stónczne dojednanje wo programmje twarjenja wójnskich łódžow dozpito, kotrejž wschě rjadowanje łódžow wobžahuje a kotrehož wopschijeczе žo nětko do formy sreczenja nastaja. Běła kniha s bliźischimi wojnamkami žo pschihotuje.

Rozdźele měnjenja wo potrěbnosćach wójnskeju łódźstwow Franzowskeje a Italskeje žu jako sašmjatane žo wupokasałe a njeju žo mohe rosrisacź.

W konferenzynym połnym połoženju, kotrež smjeje žo na nowy tydźeń, wobšamknjeny, so žo hižo dozpite dojednanje podpisa a so žo konferenca s wocžakanjom wotstorczi, so budźa žo mjes Franzowskej, Italskej a Jendźelskej dale prózowacź, so by žo k dorosumjenju dolcžko we pschesćenosći s dojednanjom, kotrež žo mjes Sjednoczenymi statami, Japanskej a nami dozpiło.

Tole pschipowedźenje wschě žejmowe strony s rukomaj kleskało pschijachu. Baldwin jako wjednik opposizije žo zlowa jimasche, so by žejmowu spokojnosć s pschipowedźenjom ministerskeho presidenta wuprajił.

Spokojenje w Francowskej.

Londonska konferenza wo wolbronjenju wójnskich łódźstwow je žo po wschech franzowskich rospravach skórczila. W Franzowskej žebi wodychuja a njeju s jeje kónzom njespokojom. „Petit Parisien" pische: Franzowsky wotpósłanzy muža London s wědomjom wopuschczicź, so žo na zlanzy muža London s wědomjom wopuschczicź, so žo na naschim wopomnjenistim pišmje, s kotrymž smy do Londona schli, njeje žo najmjenische pscheměniło, so žo s sličbowanskich, kotrež smy 13. februara podali, niczo njeje wuschmórnyło.

Strajkowe njeměry w Jendźelskej.

W bawlnu pschedźěłazych fabrikach Bradfordskeho wokrjeża w Jendźelskej dźěł dźěłacżerjow strajkuje, dokelž žu žo dźěłodawarjo sapowědźili, mšon powjetschicź. Schwórik žu tam strajkowarjo do policije srasyli. Jeneho policajskeho offiśéra žu po brjoży dele cžiłnyli, druhich policistow žu smorkali a do nich s kamjenjemi mjetali. Schtwórik wjecżor je policija najhórschich nałynikow sajała. We tu khwilu je hižo nětkuje 70 000 dźěłacżerjow dźěłacź pschestało. Jich liczba budże pak khětro pschiběracź, jeli so, kaž so boja, wutrunaje jednanje njesmjeje wuspecha. Generalny strajk w textilnej industriji by žo na nowy tydźeń japoczał.

Turkowske rubježne bandy na Balkanje

Wošom muži žylna cžeżko twobronjena turkowska rubježna banda je brjedu bliźo Adrianopla bankowsku njesu pschekroczyła a wjele ratařskich dworow nadpadła. Jeneho ratarja, kotryż rubježnikam napschecziwo stupi, hnydom stónzowachu. Wjele druhich ratarjow žu rubježnizy sranili. Namjelnej policiji žo poradźi, banditow wobstupicź. Dóńdże k wjazyhodźinskemu pschestrělanju, pschi kotrymž wjednika rubježnikow morachu. Dweju rubježnikow, kotrajž běchtaj žo cžežko sranjeloj, žu žandarmoja sajeli. Druzy słóżtnizy mózachu wupjerchnyć.

Skopčki Egiptowsku zapuscić hrożа.

Egiptowsku lětha jena s dźesacj cžiłow wobrožuje, kotrež žu, kaž je znate, hižo nětkuj sa kralа Faraona Egiptowczonow traschile. S połodnja a s wjecżora hobrźe roje skopczkow do kraja cžahu a žuć sapuscżicź hrożа. Wone žu wjetsche, hacź nětcżischi wobydlerjo pomnja. We Palestinje a w Sudanje žu žo nětkotre żelezniske cżahi se rojemi skopczkow, kotrež jemju nětkotre zentimetry wyšoko pokrywachu, hodźiny dołho sadżerjake.

Strach je tak wulki, so je žo egiptowske kněžerstwo k zyle wobsebitym napravam rosbudźiło. Wono je nuczene dźeło sapo sajwjedło, kotrež je hižo psched 40 lětami jendźelski wyschschi komnižar lord Cromer sastajił. We Sejordanskej je emir Abdullah 75 000 dźěłacżerjow mobilisował, kotříž w nozy a wo dnjo dźěłaju, so bychu roje skopczkow sadżerżeli.

Skopczki žu jena s najwjetschich cżiłowych wjeczornych afrikich krajow a skoro zyłeje Afriki. Pódła połodnischeje Afriki skopczki wjeczornu Asiju, Arabiju a Egiptowsku sapusesena. Jenoż w Mesopotamiji, w nětcżischim irakskim kralestwje, žu wyschnosće pod jendźelskim nadknježstwom skopczki systematiśy wutupjake. W Iraku skopczki poślednje lěta wjazy telko schkody njenacżinjeja kaž w prjedawschich cżasach. Hlowne lehnischcża tehole wobżerneho pschekasanża žu w tu khwilu w Sajordanskej, w nowym arabskim statu, kotryż njesuje k ranju wot Palestiny, w Palestinje žamej a w Sudanskej. S tychle krajow žo nětkotre milijony rojow k Egiptowskej bliża a žu hižo na wjele městnach k njemam tehole kraja doleczale.

Sa kak wulki egiptowske kněžerstwo strach wobhladuje, je j jeho naprawow spóznacź. Wono je nuczene dźeło sapo sajwjedło, kotrež je pośledni krócź psched schežej dźesacj lětami egiptowski městorkal Ismael pschi tworze Suezskeho kanala Egipczanam pschinuschował. Hdyž Jendźelczejo 1891 schkłowinstwo w Egiptowskej wotstronichu, je žebi kněžerstwo prawo wumėnić, w nuznych padach nuczene dźeło pschihotacź. Po wobliczenju egiptowskeho kněžerstwa žu hacź do spoczatka sandżenehe tydźenja 1500 tunow kopczkow w Egiptowskej morili a 200 tunow jejow nasbérali a sniczili. S tym pak hischcze strach njeje pschewinjeny.

Tež w Palestinje dyrbja žo psched skopczkami wobacź. Nětkuj je hižo tu a tam zyłeho wobydlerstwa nimo měry wulke roje saniczeje, kotrež žu žo na kraj pusczile a njepschewidźomnu schkodu nacżinjeja.

Rozšerjenje indiskeho revolucionarneho hibanja.

Londonske „Times" s Bombaya powěduja, so žo pasiwne pschecżiwstojenje pschecżiwo jendźelskemu kněžerstwu, kotrež Gandhi Indocżanam pschikasuje, **s wulkej pschichylnosću po zyłej Indiskej rozschérja.** Tole pschichylne rosschérjenje je njesmjerowaze. Sa poślednje 24 hodźin je wyschnosć we wjele stronach kraja ludźi sajała, dokelž žu na njesakońske wałcżenje bjez hotowali ako tajku žel kupowali. Pschepósnacź wschak žo njesmjе, so je revoluzionarne hibanje jenoż na Hindow wobmjesowane. Zane znamjo žo njeje sa to pakosato, so by revoluzija Muhamedanow a Sikhow sajimowała.

Štrajkowacy indiscy dźelacerjo železniski cah zadźerżeło.

S Bombaya do Kalkutty jědźaxy pśešmy cźah je ko ſchwórtk na małym ſaſtanišcu, wódźe 7 kilometrow wot Nagpura dalako, ſadźerjał, dokelž bě ko 25 ſtrajkowazych dźelacerjow na tolije lehnyło. Sawokani policijoſko demonſtrantuw ſ kolijow wotſtronichu a ſajachu.

*

Gandhi je ſandźenu njedźelu ſhromadźiſnu žonow ſwokal, ko by wulke ſtoły žónišch ſa ſtajbu ſtrajkowanſkeho kražowanja poſtajił. Pśiſłe durbja ſadźewaju, ko ko wukrajne palenzy pija, a ko ko wutrajna draſta nošy.

W Bombayu je lud jwonka ſudniſtwa do policijitkow ſrafył, hdyž tuchi 22 ſajatych Indoſcanow pśichwjeźechu. Policija podarnuo ſpyta, lud wotſchnuśaś a pśchi tym gummijowy klumpach wužiwaiche. Lud ko wobarazo do policijiſtow kamjenje a ſaudale mjetaſche. S policijiſtow ko dźeſacy, ſ luda dwanaccy wobkoow ſ dźela cźežko ſtani. Sa njedźelu ko pśichipowźeda, ko budźe ko ſkel we wulkim wobkahu hotowaś.

Naprawy pśicheźiwo Gandhiſowym pśichiwiſowarjam.

300 policijiſtow, kotśiž bźchu ſ bambuſowymi tśjemi wobronjeni, je wiſche pónoze jebrale, kotrejž ju ſ hotowarnja ſkele trjebali. Też wiſche ſkelowe ſtkady ju jebrali a grat, kotrejž je ko ſ hotowanju ſkele wužił. Policija je ſony a druhich ludźi, kotśiž ko ſpjeżowachu, ſ wozu wórźco hnała. Tśi wośoby ju ko ſtranile.

Gandhi je ſ napinanjemi poślednich njedźeľ ſtworił. Jeho pśichiwiſowarjo pak po jeho programmje w pśichodźitych mjeſtach ſkel dale ſ mórſkeje wody hołnja.

Čerwjene wójſko w Chinje.

W połnóžnochiniſkej prowinzy Kwan-tung ſu komunniſtojo nekotre wóſy ſapałili. Fabriki a nekotre private pśichedowarnje ſu wurunbili. Nekotre ſu ludźi ſu morili. W połnóžnej Chinje je ko pjeza čerwjene wójſko *wulworiło*, kotrejž ſ pomozu Ruſkeje wobwdźerſtwo wójnu organiſuje.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 12. hapryla 1930.

— **Wo wjedrje.** Wyſchina ſ wjeczora Europy je ko ſ wuſchej ſmuhu, pśches ſrjedźnu Europu ſhahajeſ, ſ wyſchinu, nad raiſchej Europu leżajeſ, ſwijaſała. Tuž mamy pola naſ rjanc, cźopłe a ſuche wjedro. W połnozy cźahaja nuźiny nimo a też ſ krótkeho pólanja ſu wiſiny ſyhnuwe. Tohodla je tu lohzy możno, ko móže ko wjedro jara njejabzy pśheczišiwjeś. Naſch wjedrowuſłuſaju ma ſa pśichichodny tydźeń ſeſ'howoze wjedro ſo możne: Njedźelu ko mórſke pśheczehnuś a budźe wótrejo, pónjdźela a wutora ſtaj kritiſkej dnjej, pśiſłe, ſchwórtk a pjatk, ko ſobotu budźe rjenje a cźopło, ſchwórtk pak ſu tej njewjedra móżne. — Jutśe njedźelu Wjetrowny abo Bośmórźata ſtkadźa ſtónczko 5,10 hodź. a ſkowa ſo 6,52 hodź., mjeſacki ſtkadźa 7,24 hodź. a ſkowa ſo rano 5,31 hodź. Jutśe je połny mjeſacź. Pśichódźenak ſ wétrom ſkroſy. Wczjera wieczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +19. Dźenſa rano we 8 h. barometer 739, hygrometer +3, thermometer w nozy pak +8. — **Wuhłady na ſuche wjedro.**

— **Dźenjniſke wiki.** Butra płaceſche 90—95 pj. a jeja 8—9 pj., twaroh 25 pj., tółtata punt 90 pj., ſwjata 2,80—3,80 hr., ſury 2—4,50 hr., ſapanki 1.50—3 hr. na ſeleninowych wikach płaceſche punt cźerwjenego kała 18 pj., bźeło 12 pj., zyłe 10 pj., morchwje 10 pj., karotow 18 pj., ſellerija 40 pj., roža hydrojcho kała 40 hacź 80 pj., punt jdźonje łobodu 15 pj., cźerwjenje rjepy 20 pj., kołrabija 15 pj., kśeſk połotwje 20—25 pj., kopa połotwjowych ſadźenkow 60 pj., punt jabłukow 10 hacź 45 pj., hrnow 4—6 pj., litr łanchu wolija 1,80 hriwnow.

— **Budyſti jutrowny hermanaſ** ſmě ſo ſ dźenjniſchim rjanym wjedrom dobrcho ſapoczaſta wieſeliś. Nima kśiża jhoſo, ſo ſo dośchoźił na hermanſke budy ſchwiha. Se wſow bźeſche ſo tójſchto ludźi ſeſchło, ſmy pak ſobotu jutrowncho hermanka też hižo ſynuliſchi wopyt měli. Mjele wichaſ kśiża też ſaſtajiſke konfirmazije wuměli. Mjele wichaſ kśiża k tomu trěbne wózy ſebi hižo pśedy wobſtarali. Nadźijomnje budźe też jutſiſka hermanka njedźele prowje rjana ſłónczna, ko bo hermankej bak Tśichuk wuwiſe ſo źiwjenje hakle njedźelu. Budyſzyn wobſtheadnižo maju jutſje ſwoje kłamy wot 1411 hacź 12 hodźin a wot 1/2 hacź 6 hodźin wotewrjene.

— **Pósłna ſwjatoczkoſć Cźiſchi pyſk w Pśetrowſkej zyrkwi.** Tuta wjeceźerna hodźina lubi hłuboko jimazu ſwjatocznu hodźinu. Stari mištrjo ſ cźaſa k tomu wery chcźeja k nam rěźeś wo khrystuſowym cźerpjenju na wolſiowej horje a wumrěcu na Golgocie. Sobuſtutuja Margareta Klipwiecz (ſopran), Kala Mürkelez (alt), Ottmar Wolf (tenor), Alfred Eſtner (baß), Paweł Bormann ſ Drježdźan (huſle), Marcźin Bauer, collegium muſicum a khór inquilinow. S najwjedowarjom je Horſt Schneider. We khórje inquilinow, kiž tu wośebje waſnu nadawk dopjelnja, pśiſche Lipjeźanſki wózywnoſtojny: „Wóch ſpotrjebuje pśichſłapjenje, ko ſo ſ khórom tajke *wotkazy* hódnośće ſetkaju. Hłoſy ſu cźeſtkne a rjane, we ſmuſanju a muſikalnym wuźiſłanju dokonjachu wuſtajenje.“ Programy po 20 pj. ſu wjcźi zyrkwinych durjach dóſtaċ.

— **Film wo Jeruſalemje a ſtujbjenym kraju** je ko ſo ſchwórtk a pjatk wjeczor w połnje wopytanej Tuchorſkej zyrkwi pśedwjedł. Wośebje wjeſerawſchi wopyt bźeſche tak pśchemóžnjeny, ko je ſo zuriwine wjedźuſtwo roſtrudziło, film **dźeſeta ſobotu wjeczor we 8 hodź. hiſchcze raz** tu pśichdwojeſch. Schłóž wułku ſajimawy film wo ſwjatych mjeſtach, hdyž je naſch Sbóžnik pśched ſtoro 2000 lětami thodźił, wucził a cźerpił a jdźeſ je dźenjniſchi dźeń wulki wuſtaw ſtcźerſtźanſkeje lubjeźe k bliſchemu nałwarjenu, njech njeſkomdźi jón ſebi dźenſa wjeczor wobhladaċ.

*

— **Sozialakym reutnarjam** wupłaczuje ſo podpjera na měſacź hapryl ſa 1930 wutoru 15. hapryla dopołnja wot 9 hacź 12 hodź. w Sejmowni na Hrodowſkej haſy 10 po ſeſmy ſchodźe wó ſtwje cźo. 41.

— **Dóſtawarjo wójeriſkeje renty.** Pśichiſaca renta ſo wójnſkim cźežkowobſchkodźenym a wójeriſkim ſawóſtajenym ſa měſacź hapryl wutoru 15. hapryla 1930 wot 8 hacź 1/2 13 hodź. w Sejmowni na Hrodowſkej haſy 10 delkach wupłaczuje.

— **Budyſzy miſchcźanſky ſaſtupjerjo** wotpołałachu we ſwojim ſchwórtkowym połpodjenju nanujeły, ko ſebi ſa dnjeſchi jutrowny połpjerjo ſa dźeſacerjow a druhich potrjebnych. Finanzne pomócy miſchcźo mjeſta pjecza njeſeſu taſe, ko bychu wudawki, kiž po ſonym nanjecze hr. 97000, po druhim pak 30000 hr. wuczinja, nochle ſnjeſeſ. W dalſchim ſapołachu jednacź wo hoſpodarſkim planje na wobſthadne lěto 1930/31. Wjeſerawſchi pjatk wjeczor w 6 hodź. we nimi dale jednachu.

— **Budyſke hapłyki** ſu wſchódne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Mózmy pluſbu a njedźelu wotewrjene na jenoź jena hapłyka ſ mjeſarſkim wotmiknjenjom. W hapłycźi je to Mjeſchczańſka hapłyka na Hlowanym torhoſcźu.

— **Sawrjeny pucź.** Sjawny pucź ſ Porſchicź do Ctonja je dla plaſtrowanja na Porſchitſkich honach wot 14. hapryleje na njžnje 3 njedźele ſawrjeny. Jśódny wobhlad pokaſuje ſo na Nowe Porſchicź. — Wot dźenſnjiſcheje 12. hapryleje je ſjawny pucź ſ Wujſda do Schpitkałow ſa je wſchitkich wołkhod ſwobodny.

— **Myta ſa wuſłedźenje ſapaleśiſcow.** We wokrjeſu Budyſkeho kraſneho ſudniſtwa ſu ko w połſednim cźaſu ſaſe wohnje pſchitporite, ſa kotrychž ma ko pſchicźina w ſapaleśiſtwje pytaċ. To pohnuwa tudomne kriminalne wotdźelenje ſnowa na to pokaſaċ, ſo je ſaſtka komora ia wohnjowe ſawěſcźenje hacź do **10 000 hriwnow myta**

Derje lepił — njelepił.

Powdaŋcźko po wěrnem podawku.

Cźaſnik na ſeſenje bě dźewjatu hodźinu dorańſk. Mjeſcźo pſchiſtupi rjana młoda mandźelſka k pilnje pſchajenu mužej a ſtoji jemu ruku na ramjo. „Je w dźewjeſcźich, Ludwiko! Njech je ſa dźenſnjiſke hižo doſeć nadźełane! Krótke poł hodźinki bych cźe tola też ſa ſebje měcź dyhła.“

Muž ſběhny hłowu a ſpohladny nježnje na žónku.

„Nětko hiſchcze njeſmém, lubuſchko! Pódlanſke dźełko, kiž ſym tule pſcherjał, dyrbi najpoſdźiſcho ja ſi dny hotowe byċ.“

„Dokelž pjenjezy trjebaſch — njewěrno? Zaſo naa ſo dźełba naju dołha wołpłaczjeż?“

„Nó haj wſchak. Ale tohodła njetrjebaſch ſebi ſtaroſczow cźiniċ, najlubſcha Hilża! Wſchako ja to docźiniċ, każ ſym hacź dotal pſcheze hiſchcze docźiniċ mohł.“

Na kłóſty ſwoje ſtrowoty — oh haj. Ach, najlubſchi, njehněwaj dha ſo we hłubinje ſwoje wutroby ſyła na mnje, ſo ſym twoje źiwjenje ſ tutej tłoźazej cźežu wobcźežiła?“

„Ale wo tom tola dołha rěcźeċ njechamoj! Ty ſy runje tak mało wina na njeſbožu ſwojeho bratra, każ ja abo każ wón ſam. So pak ſym ſo ja njeho ſaſlubił, to ſo tola zyle ſamo wot ſo rozumi. Mój cźłowjekoko ſmy tola tu, ſo bychmy ſebi wupomhali, a wón budźeſche to ſamſkje ſawěſcźe bjez rozmyſlenja też ſa tebje wukonjał.“

„Sſnadź tola. Ale ſ tym ſo cźi njewołoži. So by tute wołpłaczenja ſpjeli, dźałaſch bźe pſcheze ſwoje mozy.“

„Ach tón kuſ pjanja mje hiſchcze njeſmota, a ja poł lěta, hdyž ſe ſtaſnym pſchiſtajenjom wulki pſchiraźt njedy dóſtanu, wupſchechnjenemy ſo ſtaroſczow.“

Mkoda žónka ſo runje nałkił, ſo by jeho wokoſchika, tu pocźa ſ pokſcźennego pohadka ſjewy dźeźaŋy hłoś ſakoſcźeċ. Hilża hwatańſke hnydom k tóžu, kiž bě tam poměſcźene, a ſa hłowiku rjekny: „Ja njewěm, ſchto je dźenſa dźeſeju ſwadźiło, Ludwiko. Njeźeho ſo jemu njecha a ma zyle hwězi łožy. Sſnadź tola hižo ſpi.“

„Najſkerſcho ma ſaſo je ſudawi cźiniċ. Tola je-li cźe to ſujepokojuje, to ja jutſe rano wěſo póńdu —“

Po tłoźbje njěchi mózuje ſtupaſche, a prawje ſyluy porſt ſakłapa wo durje. Dobrźij łożeny muſkli ſe ziwje cźerwjenkojtym wobliczom, ſ wuſtkimi ſchedźiwymi wuſkami a nimale wulkim pśechom ſtupi pśches próh. Mjeſcźe na nohomaj mózte ſitzowe tołle a w prawiju dźeſcźeſche dołhu dymku, ſ kotrejž trěbaſche a wuwalcſche ſ chwileni mózne mróczna kura.

„Dobry wjeczor, panſtwo!“ rjekny ſ hromotatym baſſom. „Mi je ho ſaſo ras ſnjeſeſ woſtudźiło mjes mojimi ſchtyrjomi ſeſenami. — Tola ſchto tu widźu? Wy ſeſe hiſchcze pſchi dźele? To je tola pſchewiſchu mału a ſchtodźi waſchej ſtrowoſze. Dajcze ſebi to w prawem cźaſu rjez, młody mužo!“

Poſmewkniu poda jemu naſwarjeny ruku.

„Njeſapocźinajeſe bożdha też wy hiſchcze ni porokowaċ, knjeże ſtrażnińſchtro! Kelkoż wěm, njeje hiſchcze žadyn ſtrowy cźłowjek mojeje ſtarosby wot toho troſchtu dźełu wunuŕèł!“

„To drje mózeſe prawje měcź. Ale ja bych wam a waſchej žónzy wot wutroby pſchał, ſo mohłej ſebi trochu k tomu dopomhaċ, ale —“

„To wſchak mój wěnoj, knjeże ſtrażnińſchtro. Tuž je to runje tak, jako by ſo ſtało. A dobre dny wſchak zyle ſame wot ſo pſchińdu.“

„Cźłowjek ſo tolo nadźeeźi!“ bórzeſche ſtary knjes, kiž bě ſo pohódnje wužiwdynył. „Sceże dha njes tym ſnajmjeńſcha ſwoju predmu jſtwu pſchenajaka, luba knjeni?“

Mjeſto wopraſchaneje, kotraž ſo runje ſ płakanym dźeſcźom ſadeŕaſche, wotmołwi jeje muž: „Hiſchcze nizł Tola kiž je towaſſtwo ſa wołkhad zuſtych na dwórniſchcu pſchiſtawiło, a ſym proſył, ſo bychu nam jeneho ſ puczowanych pósłali, kotśiž ſo ſa dobrym a tunim privatnym bytkom wobſtojnjeſa. To ſtawa ſo tódy dźeń, ko mi jeſche. Na tole waſchnje ſawěſcźe hižo podruźnika njemoj.“

„Może byċ! Ale jako ſtary pólizaj bych wam rad ſo bjeſcźeſe wobhladnuwy hył. Mjes ludźimi, pſcheſebi ſ dwórniſchcza nekajſi privatny łożi, je wjele hładneho ludu. Za ſym dźenſa ſako nětko hodźin w pſchijeſtniſchcza pſchebjedźaŕ, a bych-li hiſchcze w ſaſtawe bźwał, to drje bych tola wjeſe tonu abo druhu, kiž nimo khodźeſche, rańſiż na ſub maſnyċ.“

„Nětchto hodźinkow jeſe na dwórniſchcu pſcheczekuješe ſtražnińſchtro? Nadźeſchdeſe-li traſch ſo, ko by dźenſa nětchto wulke, dawno pożadane natorhuje?“

„Wy wjeſchaſ njetrjebaſe ſo mi ſmjeŕ! Pſcheczekuješ ſchtoj wy měnicźe, „derje lepił!“ nam ja ſa ſwoju važnu naležnoſcź. — Tola ſchto dha je ſ waſchim muſkom? Furkom, knjeni Hilża? Cźehdła njebożatko rad ſaſe kaſchluje?“

„Ja njewěm — najſkerſcho drje je ſo ſajmnił.“

„A tu ſeſe wy tajka rapaca maċ, ſo daſe mi njeſtrowemu ſtarenu khadli tu ſebjeź a pachaċ każ cźorny towaŕnje? Jako by ſchliwóŕeź hodźinki bjes ſramadła ſchło!“ Hiſchcze ras wón pohrěbny a ſtaji dymku w ſtronu. „Wo cźim běchmy runje rěcźeli?“ — Haj tak! Mo wón popadje, ſa kotrymž ſo młodźu. Hlejcźe, mój tuhy pſcheczeſelo: ſa nuza, kiž je ſ cźłom a duſchu pſchi ſebi powołanju, ſawěſcźe njeje maliczkoſcź, biſchcze w lěpſchich lětach na wumělk pózłany byċ, jenoż ſobu je jenježli ras hłupoſcź ſwoŕak. Sſam ſebi tule wóſłaju: Zenje njewodam, moji pſchedſtajeni pak ludźmi trochu miliſcho wo tom ſudźiċ mohłi.“

„Haj wſchak, to drje bychu mohłi.“ pſchiſłoſowa jemu Ludwik Rembold ſ połnym pſcheźiwdźenjom. Wjeſche dźe to była waſcha cźopła, cźłowjekopśichcźelna troba, kiž bě ſ wami běła ſahrała.“

(Pokrazowanje ſcźěhuje.)

S Dyrbacha pola Kłětnoho. Wječerawšchi pjatk žiwješe tudomny šnaty wjeršnjan Matej Kulk se swojej šćerku dobreje sirowosće. Bohaty mandželski wjeselitaj so tež pjatnu wjerš swojich hobušćatkow. Zynkowizny požohnowanje wobdźěłachu jubilaraj jutrje njedźelu w Kłětnjanskim hosćenc. Wjele šboža do dalšich lět.

S Drježdźan. Spěwne towarstwo Drježdźanskich Serbskich sastojnikow wotmě zasłu sobotu 5. jutrowy wječor wo 8 hodź. we wulkim zalu Ložowskeho domu, Ostra-Allee 15, zhromadnje ze swojim žónskim chórom rjany a wulkotnje připrawjeny koncert. Wokrom chóraj zwjeselitaj so dobrych hłosow, kiž su poda chóraj zwjeselitaj so dobrych hłosow, kiž su poda mjenowitych chórowych wjednikow R. Schöne a Bjarnata Krawca do jara dobreje šule khodźile. Spěw wo „swobodźe", komp. wot R. Trunksa a wo „Rhynje", komp. wot M. Bruchsa, přisłušałoj k tej družinje originalnych muzskich chórow, kiž su techniscy wurjadnje wuwučene, w spěwanju pak jara dźakne poskićeńki. Dwaj tak Reinbergerowy žónski cyklus „Mejski rady, rady spěwany wudźěłk, tola haćrunjež lohko hišće klinčacy, bjez zadźiwkow njeje. Wobej poskićenjej so wurjadnje derje poradźištej. Tutón 5. spěwny cyklus přewodźeše knježna Neuhausec z Drježdźan. Serbam znata wumělka. Druhi dźěl porjada přirodne serbske ludowe spěwy w přikładomnej přirodnej sadźbje za žónski chór, wudźěłk našeho mištra Bjarnata Krawca. A runje tute tři chóry: „Ach moja hola", „Hlej do korěmy kiwaju" a „Hanka ty sy moja" wzbudźichu najwjetše přinóznace a radość. (Sa- mo kritiki Drježdźanskich nowin tutu poskićeńku wurjadnje khwala.) Dalše hudźbne poskićenja „Fiolinska sonata" wot Kriega a přenjotna poskićenje tworby za chór, husle, klawěr a harmonium „Swěta nalěća" wot W. Moldenhauera zwjeseli so dobreho poslućhanja. Za nas Serbow bě wosebje zajimawe poskićenje spěwow a smy za to khórej, kaž našemu mištrej Bjarnatej Krawcej dźakowni.

S Khorjehuša. Po dołhim pytanju hu farjedu popołdnju wobsadźeni hodźinje na Chusejskej dźěłarni „Mariannenglück". W podkopkach jamy ho pobjeńskí khłób sajžypny. Wjesnjanej dweju hórnikow pjachi dźele pschekwata, kiž běchu sajžypnjenaj. Hačrunjež hnydom sa sniježołożenymi rjadnu, njeběsche možno, jeju hač do wječora nanowo. Hač pjatk dopołdnja ho poradźi, sajžypnjenuju wuchować. Wobaj pak běschtaj morwaj. Wobaj sniježołożeni běchu wjesnjanaj, jedyn sawostaji tři małe dźěći.

Smjertne njezbože w podkopkach.

S Wirlitzje. Ćežke njezboże sta ho schtwórtk dopołdnja w dołhatej hodźinje na Chusejskej dźěłarni „Mariannenglück". W podkopkach jamy ho pobjeński khłób sajžypny. Wjesnjanej dweju hórnikow pjachi dźele pschekwata, kiž běchu sajžypnjenaj. Hačrunjež hnydom sa sniježołożenymi rjadnu, njeběsche možno, jeju hač do wječora nanowo. Hač pjatk dopołdnja ho poradźi, sajžypnjenuju wuchować. Wobaj pak běschtaj morwaj. Wobaj sniježołożeni běchu wjesnjanaj, jedyn sawostaji tři małe dźěći.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Bitkopiz. Schtwórtk popołdnju wokoło ¼4 hodź. wjetrja stado bačonow ſ rjeńnych krajow pschilećawschi wjes Mału. Naliczichu na 30 hač 40 tutych ptakow. Bjez lećenja tkěrc wyšoko. S lećanjom wschelakich hłosow poticzichu Bitkopčanam sajimawy napohlad.

* S Perny. (K pschisporjenju rybow we Łobju.) Pěrnanske jednoczenjstwo rybakow wuhotuje pondźelu w Kozyminym pschisłuschnje pod dohladom Pěrnanskeho statneho puzy a wodowarskeho hanta wokoło 50 000 schtuk dwěmaj rjanjenymi wuhorjow. — Pondźelu popołdnju wotpohladowachu pola Birkwitz, jo po Łobju wjele mortwych rybow pluwa. So by jo pschiczina rybjazje mrětwe wupruhowała, ſu morwe ryby a proby Łobjowoje wody ſrajcemu městnu za sjawne hajenje sirowoty pschinjesli.

* S Drježdźan. (Spalenje cźełow w Drježdźanach.) We wjacy hač 100 wjesnjanach wjchu hromadze 316 cźełow spalenych, ſ nich 173 muzſkich a 143 žónſkich. Se ſwérnych bě 248 evangelſkich, 5 katolſkich, 57 diſſidentow. W 214 padach wukonjachu ju nabožite wobrjady. Dotal je jo w Drježdźanſkim krematoriju hač dotal wot lěta 1911 ſkoro 31 000 cźełow ſpalilo.

* S Dichatza. (Na jěſnem kole wot Božeje muzki ja- ſaty.) Hózl ratat Schołta ſ Kreiſche nimo hamiſcheho hejtmanſtwa jědſche, ſlemichu jo jemu moſhy a wutroba a bě ſo hnydom mortwy. Dołeſ bě cźęſko padnył a jo na ſtonowy kamjeń narażył, mějeſche cźęſko krjewajuſu wutrobu na ſłowje. Schołta bě pſches 70 lět ſtary.

* S Gławsdawy. (Wot cźaha ſhrabnjeny a morjeny.) Wjeſ wotnje nowiſcho mjeſta nad Muldźinym pſchiſpitawym ſtanowi mějeſche 59lětny Pawoł Mrnſche ſ Wyſchiſcheho Gławſdawa a nadawk, jam dźěłajej kolonje wo nimo- ſtojazych cźahach ſtamjenja podawacz. Pſchi tom pſche- ſtawa jo won ſam, jo ſ Zwikawy cźah pſchihładźa; tón ſe njeho ſadawdźi a jeho w ſtronu wjerchny, pſchi cźimž bo ſam wop puku a ſ tym ſo hnydom mori.

* S Sartenzeina. (S miſinu ſo w hermankowej budźe wjeſ.) Wutoru po hermanku dźiſzche tudy wujtajeſ, łódź- ſchowar Graf ſ Lipiſka, lampy elektriſkeho hermanko- wego wobſwětlenja bjes wuſamknjenja pruda wotſtro- wjeſ. Pſchi tym dóſtanu ſo jeho prud a wón wotſta ſa po- ſtajne wotſtronił, ſo Graf wuſwobodźi a ſnjeſe ſo łódźe na ſemju. Poldrahodźinſke pospyty wožiwjenja běchu bjes wuſpěcha.

* S Słohowo. (Sajědojczeny konſekt ſajědojczenje dźe- ſkowſkowſkim.) K ſajědojczenju dźěći w Groſchwizach we ſtarym konſekt ſ pſchiczinu byk.

Temrjoj: Hermann Nachtiza, nyzdyſchi hoſcheńzat w Budyſchinje. — **Korla Albert Wěmař**, kubler a ho- ſchenker we Wołeſchnizy pola Lubija, 47 Lět. — **Korla Schuſter**, ſwěditer we Wojerezach, 67 Lět.

„Pój, witaj nałććo!"

Srjedu po jutrach, potajkim runje na dnju swj. Jurja, hdźež sebi wšitcy, kiž Jurij rěkaja, wzajmnje zbožo přeja kaž tež druzy jim, hdźež — znajmeńša po ludowym prajenju — štyrinohaći wobydlerjo našich łužow a hatow so z pahroba (šlama) k nowemu žiwjenju wukramosća a swoje jenohłósne tutym daju hotuja so serbske škowronćki, syłobiki, zyby, drózny, škórcy a kaž ći spěwni zastupjerjo Božeje stwórby wšitcy rěkaju, na

wulki wurjadny koncert.

Přikhwataja z wjeskow a městow, z pola, lěsa a hole do serbskeje stolicy a chcedźa tu spěwać a juskać na přemo a khwalić Boha w swojej stwórbje, wo- sebje nałććo. Po protycy tu hižom dawno je. Lětsa je z dypkom 21. nalětnika do přirody zastupiło a čini hižo tydźenje dołho wšu česć swojemu mjenu. Bjez dźiwa, zo bu nalětni čas mnohim pěs- njerjam z předmjetom za jich lyriske wuplody a hudźbnicy so pjera přimachu a to do spěwa a hudź- by zestajachu, štož pěsnjeř začuwaše. A tak staj so tamnaj kongenialnaj duchaj, našaj sławnaj wótčincaj

Zejleř a Kocor

zjednoćiloj k dźěłu a nam zawostajiloj njezachodne poklady w swojich pjećich počasach. Drje přećiwo wšej mathematiskej zemjowědźe, kiž jeno ze štyrjomi liči, ale staj serbsku literaturu a hudźbu wobohaćiłoj, štož swojeho runjeća pyta. Hač je nětko Zejleř nastork k swojej wulkej lyriskej pěsni „Počasy" wot pěsnje jendźelskeho basnika Jamesa Thomsona z mjenom „Seasons" dostał, wužiwał pak ju wěšće njeje. A tak su „Počasy" so žórlile samo- statnje z jeho nadobneho ducha, a je w Kocoru wu- mjelca nadešoł, kiž je jeho hač do poslednjeje mysle zrozumił. Naše spěwne towarstwa z Budyšina, ze Bukec, z Hornjeje Hórki, z Radworja a z Lichanja su so skónčnje na „Nałććo" zmužiłe, kiž drje je so 1894 k poslednjemu razej pod nawjedowanjom kom- ponisty spěwało. Potajkim w běhu člowjeskeho ži- wjenja njejsmy wjacy najrjeńšu parlu „Počasow" słyšeli. Tuž je bjez dźiwa, zo Serbja a Němcy ze samym zajimom na předwjedźenje „Nałćća" čakaja. Spěwarjo pilnje studuja, zo bychu z česću před zjawnosću wobstali. Zajimawe je, zo jenički wnuk, knjez wučeř Kocor w Budyšinje, sobu- skutkuje k sławje swojeho dźěda. Na Serbach budźe zależeć, hač su hódni swojeho wulkeho syna, kiž je swoje cyliče žiwjenje na pozběhnjenju duchowneje kultury mjez nami skutkował. Jutrowna sprěda dyrbi być manifestacija

serbskeho spěwa a hudźby.

Wobšěrnej žurli „Króny" dyrbitej być přepjelnjenej z česćowarjemi našeho sławneho hudźbnika. Samo zastupjerjo „Mirag" chcedźa być ze swědkom žad- neho kulturneho skutka a tak ze serbskej kulturu so zeznać. Snadź budźe so pozdźišo „Nałććo" w radiju spěwać a tak cyła Němska a dale jeje mjezow wo bycu Serbow słyšeć. Na tutym wurjadnym dnju njesmě nichtó doma wostać. Na swjateho Jurja — wšitcy do Budyšina!

Přilopk.

* **Banka we Wrótšławje šwrěšchijła.** Kaž Wrótšławske Najnowišche powěda, je „Breslauer Bank e. G. m. b. H." pondźelu swoje pohłužowanišće wokna sawrěła, dokelž je jo 75 000 hriwnow wubytka wupokalało. Tuteń wu- bytk, kaž tamne nowiny pišaja, połhadża ſ lohkomyſlneho ſpožčowanja kredita. Druhotnowy pſchedhyda je wo- ſtajił februara ſ. l. wobſtejnoſtaj, ſo ju ſo kredity wo- ſobam dawake, kotrejž njejſu doſahaju wěſtou ſtiſtče. So by to wujaſnilo, ſu dokkadne pſchepruhowanje kreditne- ho ſpožčowanja wobſtankli. Pruhowanje je pſchijinjeło wuſtkdł, jo je direktor, ſa ſpožčowanje kredita ſamołwity, wobrawdźe jara wyſoke kredity ſpožčował, njemóžnſchi trěbnych podłožow; jeho ſu njeſes tym na dowol pósłali.

* **Hłowny wučeř 30 000 hriwnow pſchekſchiwił.** Gmej- na Zoſſen pola Königswuſterhauſen, daloko a ſcheroko jako žydko jeſelaka Němſkeje ſnata, je była pſches gmejniſkeho ławnika cźęſko ſchkodowana. Hłowny wučeř Zoſſenſkeje gmejniſkeje ſchule Wagner, kiž rjadowaſche jako gmejniſki ławnik teć dawkowe wjeſy, je podkładny, jo je nałožił 30 000 hriwnow pſchekſchiwił. Po woſjewjenju wokrjeſ- neho wubjerka je ſo pſchećiwo Wagnerej jebnanje ſapo- cźało. Połsdawniſte ſpožčenjſtwo je nałkwilne wotſtrowjenje hłowneho wučerja je ſłužby poſtajiło. Budźe ſo teć pru- howacź, hač je prjedawſchi gmejniſki pſchedſtojeř ſkaſ nětkaf ſ tutym podawkami ſwjaſany.

* **Se židkim železom morjeny.** We Henningsdurfſkej worzołowni a walzowni blíſko Barlina powrěći ſo pónoſ je židkim železom. 64lětny dźěłaćeř bu wot želſniwje žid- koſcheje hnydom morjeny, nětkoſi druhi dźěłaćerjo ſo cźęſko ſranichu.

* **Wohnjowy wobornik jako ſapaleř.** Pſched pſchijeżnym ſundom we Bergenje pola Hannovera mějeſche ſo 25- lětny pſchekupz Jan Roſa ſ Leeſte dla ſapaleřſtwa ſamoł- wicź. Wón bu w dobrowólnej wohnjowej wobeře ſwo- jeje ródneje wſy ſaſtupowazy hejtman, a jemu dźe běrche wo to cźiniéć było, ſo raſ w blyſchcźu ſwojeje hejtmanſ- keje uniformy widźeć dacź; pſchetož druheje pſchicziny njemóžachu pſchi pſchepytowanju wuſtkdźiéć. Wobſtor- ženy bě w pjećich padach wohenj ſałożeć ſpytał. Sheſtu króć ſo jemu ſapaleřſtwo poradźi, pſchi kotrejž ſnići wohenj tykane wobjerje a wſchón mobilar kaž teć dźeſaſ ſchtuk ſkotu. Sſud ſaſudźi młodeho cźłowjeka k ſchty- rjom lětam khłoſtarnje.

* **Pój wukhować žiwjenja.** Pjećlětny dźěłaćerjowy ſynk w Greene w Hannoverſkej padże tele dny do rěki Leinu. Sſylnje cźekajuca woda hólcźeca khwatuje ſobu wotnjeſe. Pſchi ſkocźi hnydom ſa dźěſcźom do wody a wotnjeſe ho, jo ſ brjohu pſchinjeſeſ, ſchtož pak ho jemu njeporadźi. S wótſje-ſchcźowkanjom „ſchkiwinohałeho wumoſerja" bu bliſko dźěłazy ratał kedźbny a wutrobny hólcźa, kiž ho hižo tepjeſche, žmjerći.

* **6 zentnarjow cźęſki pjenjezny khamor ſ hrodu pokradli.** Nětkoſi paduſchi ſaleſchu w nozy do hrodu Itzeplí- cźanſkeho rycźerſkubleřa bliſko Gricźena, wuwleczechu 6 zentnarſki pjenjezny kamor a pokradnychu ſ njeho nětkaže 1200 hriwnow a ponurichu potom pjenjezny kamor do jěſora ſeſadły hroda leżazeho. Skućerjow njeſłu hač dotal wuſlědźili.

* **Schćeć žmjerkich woporow wohnja.** Po powěſćach ſ Bialyſtoka je we wutornjſchej nozy w měſtacźu Piaſti woheń wudyrił, kiž je žebi 21 domſich ſ pódłanſkimi twa- rjenjemi ſa wopor žadał. W płomjenjach je je ſchćeć wo- ſobow wobſtojaza ſwójba kožucharja žiwjenje pſchińdźała. Mnohi žiwy inwentar je ſo tohorunja ſpalił. Skłudu wobliczja ſ poł milijonom ſtotych.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schłrowa powěść wo wjedrje ſa jutſiſchu njedźelu:** Torhate, ſchmijate a khłódniſche wjedro. W Zendźelſtej khłódno a pſchemjenjato, w połnóčnej Europje ho dejchcźje a je khłódno.

* **W Sakſkej je w lěcźe 1928 81 028 wěrowanjow bja- ło, w lěcźe 1929 pak jenož 80 443. Mumrělo je 1928 54 987 wobydlerjow, w lěcźe 1929 je liczba ſemrěćnych na 60 956 ſtupiła. Žiwych je ſo w lěcźe 1928 narodźiło 81 479, w lěcźe 1929 jenož 80 443.**

* **Pola Laſſeya w Franzowſkej je ſo pjatk połno wobſtadżeny wojerſki želeſniſki cźah ſwórcźił. Hačrunjež bu 8 morjwych a 40 ſranjenych, mjeſ nimi 4 cźęſkoſranjeny- ch, ſ njeho wuczahnyli. Hdyž cźah je ſpěſchnoſcźu 70 kilometrow po wijatej cźarje jědſcźe, jedyn wos ſ kolijow wuſtorcźi a zbyły cźah bohu ſtorhny. Pſchicźina na ſo we ſwarſkich dźěłach pytaćj, kotrejž ſo na tutym dźěłu želeſniſy wuwjedźechu. Twarſke měſtno bě jenoż ſ małej cźerwjeje- nej thorhoju wojnamjenjene.**

* **W Moſkwje ſu wučerja Dimitrija Schulja, po rodźe Němca, ſrjedu ſe ſaſtelenjom wotſtrawili. Jeho winowa- chu, ſo je ſo pſchi wutworjenju ſwjaſka wobdźělił, kotryž je dyrbjał pſchećiwo kommunistiſkemu knježeſtwu wojo- wacź.**

* **Pjatk ſu ſchtyrjo ſ maſchinſkej tſelbu wobronjeni banditojo njenjeznu banku w měſtje Piqua w Ohiowſkim ſtacźe (w Sjednoczenych ſtatach połnóčneje Ameriki) nad- padnyli. Schtyri wobydlerjo ſaſtelſniſchi a bankoweho pſche- dſtojeſcźerja pohłuſchiwſchi ſu ſ wulkim rubjenſtwom cźe- łnyli.**

* **Blíſko Jſleły w Nowym Mexiku (w połnóčnej Ame- rizy) je ſpěſchny želeſniſki cźah połno wobſtadżeny auto- mobilny omnibus pſchejechał. 20 wobſobow je ſo morilo a 11 ſo ſraniło. Wobmjo ſ nich ſu w ſmjerćnym ſtra- ſche.**

NOWO! NOWO!

k hermankej na Třelniku

Schusterec awto napřemoježdźenje

Wo bohaty wopyt prosy wobsedźeř

Jenož sobotu a njedźelu

tkaninowa

wustajenica a přiwabjace předawanje po wo- sebje tunich płačiznach

Na Budyskim hermanku

na podłožnej Dźiwadłowej hasy 2. rynk 2. stań

Tkaniny

za mužace wo- bleki, paletoty, kholow., kostu- my, mantle

Jenož najlěpše twory na najtuńšim puću wot tka- jenje přez nas na wote- běrarja

Tkaninowy skład Körner

założeny 1701 najstarši a najwětši tkaninowy skład w Kamjencu

Wysokosućelna

kruwa

je na předań

w Malešecach čo. 42

10 ctr. dobreho

syna

na předań

w Kosławje č. 1

Młoda kruwa

je na předań

WE ŁUZY CO. 26

I. a II. hypotheki

na ležownosće při 7% danje najspěšniše wobstara

R. Pohle w Nowoslicach

Ležownostne papjery sobupřinjeſ. Rozprawa darmo.

25—30 Ctr

pšeńc. słamy

je na předań

Knječk we Wuckecach

100 ctr. běrnow

na předań

Schuster w Jasećy

pola Nowosrědźida

Rjane sylne

prosata

su na předań

na Běłej Horje 11

Dźak.

Kóždemu, kiž ma

drjenje

ischias

a wić

ja rady

darmo

zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło 15 pj. za wróćoporto připo- łožce. Rozprawu jenož pisomnje.

Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Wupřahowanje

„Złota hwězda" w Bu- dyšinje poručuje so **k her- mankej za zastajenje kolow a awtow**

Ręču serbski!

Sylna wysoko- sućelna

kruwa

je na předań

w Kubšicach čo. 15

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Štrykow. wobleki

wot 5.25 hr.

pulovry

bjez rukawow wot 3.50 hr.

poručuje

Frieda Reimann

w Budyšinje na Hošic h. 29

Eleg. muž, a hólčace wobleki, njepřem. jaki

tež druhu drastu

poručuje tunjo

Jurij Wawrik

w Pančicach

Tkaniny za zwjersne gardiny

Nowoćasne rolleaux k čehnjenju samsneho zlotowjenja jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wikach 11 napřeco „Złoteje Hwězdy"

Stó pjenjezy pyta?

Hypotheki, požčonki w kóždej wysokosći.

Bliše wukazuje **Paul Zoch**

wobudowy skład

we Wulkej Dubrawje

Wšědnju k ręcam. Wróćoporto připołožić.

Kalowe symjo

čerwjene a běłe

kiž krute mowy dawa

poručuje

Symjeńtna wikowańnja **Rauchfuss**

w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Zwjazk spěwnych towarstwow

wuhotuje srjedu po jutrach, 23. haprleje 1930 w městnosćach „Krony"

wulki koncert

Předwjedže so Kocarowy oratorium „Naléćo"

Pódla syłneho khora budu znamjenići solistojo sobuskutkować

W itkich lubowarjow serbskeho spěwa a hudźby so z tutym najwutrobnišo přeprošuja

Započatk 1/4 8 hodź. / Wotewrjenje pokładnje 1/2 7 hodź. Čistow. městna su do časa dostać w Smolerjec knihańi

Zarjadnistwo

K hermankej

poskićam Wam něšto cyle wosebite we mantlach, woblekach, kostumach, štrykowanych tworach a tkaninach wšěch družin

Pójće ke mni, sami wužitki spóznajeće

Wulke dźělby tworow, kiž jara tunjo nakupowach, na nas čakaja

Paul Otte

na Žitnej hasy 10

Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

Kłóšterski čaj

Najwubrniši čaj k čišćenju kreje, tež za puchež a jerchenje. Připrawjeny po prastarych kłóšterskich receptach w kłóšterje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćic. 2,50 hr.

Fotowe projekcijowe powětšenske domi. kinowe aparaty

a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wuwołanje wěcywustojnje a najspěšnišo.

Domjace jehnjata

ma na předań **wowčefnja w Krakecach.**

KLEPPERBEIN'S Wachholdersaft

MARKE KLUGER VOGEL

Zana strowota bjez čisteje krwje!

Kaž je znate, ma čišćenje krwje z Klepperbeinec

jałorcowej brěčku

ZNAMKI „MUDRY PTAK"

na čełne derjemśe kóždeho człowieka wulki wliw.

Po nervoznych wobćežnosćach, njeporjadnym pożiwanju, při khorosćach pucherja a črjewow, drjenju, błędawje atd. wzmi wšědnje 3 króć jenu łžicu. Ze starodawnych časow sem je tuta brěčka wuběrny srědk za čišćenje krwje a je ze zastarska wosebitosć firmy Klepperbein w Drježdźanach, założena 1707. Tyzy za 1.50, 2.50 a 4.00 hr. **Klepperbeinec Cassia-krewišćacy čaj**, skutkuje hnydom a přijomnje, pakćik 0.75 hr. **Klepperbeinec čaj pře črjewjace waki**, za dźěći wosebje nětk w naležu, pakćik 0.75 hr.

W Budyšinje pola

Drogownje **Johannes Teich** na Bohatej hasy 10

E. O. Hennig Viktorija-Drogownje na Sukelnstej hasy 7

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje

kofejowe pječa / jědźny lód

štomowe tykancy / šokoladu

Woseb.: Torty a štomowe tykancy

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawałamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyš. płać.

Kurt Kaiser w Budyšinje

na Humboldskej hasy a při Mjas jětkach. Tel. 2403

K hermankej

poručam mój wulki skład pulovrow, lacow, trikotažow nohajcow, sportsk. nohajcow a rukajcow

Wobkedźbujće prošu tunjosć mojich wupołožených tworow

Otto Osswald w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 7

Kedźbu! Kedźbu!

Kulow!

Přijedu na jutrowny hermank w Kulowje ze samokowanymi

łopačemi, motykami, sekerjemi, hrabjemi

a wšelakim druhim ratarskim gratom. Sym Serb a prošu wo podpjeru

August Bartko, kowarski mištr **z Delnjeje Kiny** pola Budyšina

---

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, ščipanje (Klemmer)

dalokowidu atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Dźěćacy lěkař dr. Schnabel

w Budyšinje na Mättigstr.

Přichodna ręčna hodźina hakle po swjatych dnjach (Wutoru 22. 4.)

Magnetny dom!

Serbow kupny dom!

Schaaf

Magnet-Kaufhaus

w Budyšinje na Bohatej hasy

Wolmjane museliny a pisane židy za šórcuchi

zelene, čerw. a mód. sukno za suknje

čorne poćelnjenja za kóntuše

pisany barchent za kóntuše

čorne wobsadki za kóntuše

pisane wobsadki a banty wokoło žiwota

wolmjane tkaniny a židy za nahiwjace rubišća z přihodźacymi židźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunjo:

satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne	3.50
hotowe kapy a banty za holcy	0.95
čorne, běłe a różobarbne Moirejowe banty . . .	2.50

Dobre ćehnje k sebi!

Serbow kupny dom!

Hospodarski wóz

je na předań w kowarni

w Drježdźiju

„Němski kěžor" w Kulowje

poruča **jutrownym** jěcharjam kaž tež hosćenu swoje hosćenske rumnosće / Jěcharjam swoje wulkotne konjency / Dobre jědźe a piwo

Z pozdźišim **J. Měrćink**

Symjenja

kóždeje družiny za zahrodu a polo podawa sprawnje a tunjo

Hermann Lolck

na Mjasowych jětkach 20

— symjentna wikowańnja —

Telefon 2098 a 2298 Telefon 2098 a 2198

Příloha k čisle 87

SERBSKE NOWINY

Sobotu 12. hapriele 1930

Komu dawaja so dźensa lěpšiny?

Ważnosć serbskeje rěče.

Před něšto časom naprašowaše so jedyn Barlinski korrespondencny běrow w zajimje mnohich bjezdźelnych překupcow a přistajenych, koho bychu sebi k wulke překupske domy najradšo do służby wzali. Wšelakore wotmołwy běchu došle. Najwjacy žadachu sebi wot swojich překupskich přistajenych znajomstwo cuzych rěčow. Tak pišeše jedyn wulki Barlinski překupski dom mjez druhim tole: „Młodych ludźi z dobrym znajomstwom cuzych rěčow w starobje 20 hač 26 lět wukublujemy w samsnych šulach za wukrajnych pucowarjow a poskićimy jim pódla kruteje mzdy a zarunanja wudawkow też hišće možnosć, zo móža sebi ze samsneje wustojnosće rjane swobodne dohody zwěsćić. Poslednjej dwě lěće smy 16 tajkich młodych muzskich do wukraja pósłali, kotřiž su nam bjez wuwzaća dźakowni za to, zo smy jim na zakładže wobknježenja cuzych rěčow tajku wěstu a dobru posiciju wobstarali."

Z tutych někotrych rjadkow dowidźimy, kak wažne je při dźensnišim mjezynarodnym wobkhadźe wobknježenje wjacy hač jeneje rěče. Młodźi ludźo, kotřiž chcedźa w swěće dale přińć, wuknu z wulkej prócu a naložењom mnoho drohotneho časa někajku cuzu rěč.

My Serbja mamy so w tym lěpje. Wot maćerje nawuknjemy našu serbsku maćernu rěč. Bliski susod postara so swěru za to, zo tež jeho rěč w šuli zaščěpjenu dostanjemy: mjenujcy němsku. Tak potajkim wobknježimy dwě rěči. Je to zawěsće wulka lěpšina. Najwažniše pak při tom je, zo je naša serbska rěč z klučom za wšě druhe słowjanske rěče. Předstajće sebi raz Němca we wuknjenju jeneje słowjanske rěče. Kajku prócu dyrbi nałožić we wuprajenju našich swojotnych zynkow.

A mysliće, zo Němc so njeprócuje, słowjanske rěče nawuknyć? Wězo, dokelž wón we 160 milionow Słowjanow w mjezynarodnym wikowanju dosć derje pohódnosćić!

Tola tu dyrbi so narěžnyć zrudny kapitl serbskeho njerozuma. Chcemy při tom cyle mjenje a objektivnje złožić naše mysle na horka naspomnjene woprawdźitosće: Němske překupske domy přistajeja ludźi z wuměnjenjom wobknježenja cuzych rěčow. Němc wuknje z wulkej prócu rusku, pólsku, češku, južnosłowjansku, španišku, francowsku, jendźelsku rěč. — A što činja naši Serbja? Woni swojim dźěćom samsnu maćernu rěč njenawuča. Rěč, kotraž je přinošowała wulke wuměnjenje! Tajke bźe schpundowanje! Wy drje tu husto wuši njepřichódźeće, njewěrno?"

Haj, hrdła. Kschćitej wjazy njetrjebamy. A hdyž raz wobmyt dostanjemy, wostanjemy w jitwiežby. Wšitko wschak, haj to je."

„Dewak njeby wschitko tak cyste a rjane było. A hakle schćerjanym khamor! Hlejeće, hlejeće! Schkoda, so nětcijschi njewjeschnika nadoba žane wjazy ninta."

„Ale ně, dyrbju tola hicź, dewak hischće mji starý wozwěsći, hdyž wobjed njeje hotowy."

Hdyž je žurbožinka woteschła, njepřichinješe Wórscha swoje wutrobu a wróćźi so hišćeże raz do dobreje jitwy, we kotrejž je horda. Skuba trojschku na gardinach, wobhladuje swoju hołzow, kotrejuž wobrasaj na komodze a dźe słónčnje k swojemu najlubschemu pokładej, schćerjanemu khamorej. Wězo, tajke khamory nětko wjazy módna njejźu. A hdźež hischće žane tu w dobrych jitwach a w burskich statkach, tam je nježny kusk mebla a rjane wózki w nim pozměnjuja so pyches schćerke schkleńzy. Hladaja šmjeło po zyłej jitwi.

Wórscha wotewri schkleńczane durje, steji a steji pjecź mjenischchinow, dźesaćź mjenischinow.

Starý schkleńczany khamor a wschо w nim počina wobjedźeć a plapotać. „Pomyhł, Wórscha", hischći so wotpowědź khamora wulki złeborny twječel j „25", hdyž pówon tón je nimo wot dnja, hdźež twój złeborny twaž wobjedźeše. Wšeh hischće, kak połne wschitke jitwy běchu, wječor žamo spěwarske towarstwo pschińdże a sastanicko pschednješe?"

„A kak my wot hušćedow, pschećelow a znatych so na pucź nastajichmy?" pozměnjuja so złeborne schalki, schkleńzy, vasy a talerki. A tak so naš por dnjow posdźischo k paradze tu nuts stajiła, zyłe desći połne."

„A naš zy ja to ńcie trajła, jo wjazy wudźaš njeznjty, dyrbjachmy złebornemu praśtołej tute město pschewostajić", bórzdźaku někotre jednorische schalki a talerje. „Ale, njejśmy tajzy hordaczkoju, na złeborne kromy kóždy cźłowjek radšcho hlada hač na naš stare cźrjopy. Njewěrnu, Wórscha, ty ga też wjazy młodym hołzam runacz njemóżeśech. Ale derje jim so spěwaśa. Wšcho, schtoź je prawje. Tajke rjane twiste liza, saprlischća, Wórscha!"

„Njebudźe dha zkoro sajo kermuscha?" da so sady we rózki tołsta brjuchata kofejowa khana złyschećź, „je mnu so husto nožnta. A hdyž běch połna, mje zkoro ź jenej ruku njeseć njemóżeschće."

„Pomyhł jeno, naš hischće ani jedyn raz trjebała njejśy, te zyliczke dołhe lita mij", porokuja ji dobre noge a widliczki, hdyž je Wórscha woriwaluje a hordźe na nje zhladuje. „Ssmy cźi byle stajnje schkoda a sajo schkoda. Schto dha ź naš nětdy budźe? Wy žony sće tak wschelakore. Někotre dźerża sej wězy a njeswěrja so jich dótknyć, sabywschi je trjebać. Druhe sajo trjebaja teźame hižo prěni dźeń a nimaja potom, hdyž mělo być a na psch. pschi wětrych zwjedźenjach, niczo khmane a wozbetite. Pschewjele a pschemało njeje niczo prawe. Postaj, wjmi nasa tola ras. Abo myhlischi žebi woprawdźe hischće na kolanzijn? Liczisch žnadź na maku holu? Hahaha, haj, haj — jawal nałe sajo schickwanje do papjery."

„Na to waschnje njemóżu skorźić", pozměnkuje so tykanzowny taleř, „tam a sem mje trjebaja, hdyž tu wopyt je. Dewak wschak nij tak jara. Swjetscha žadża hnydom desću ź tykanzom na blido. To ma też źwoje dobre. Hdyž nascheho jeneho woprawdźe ras trjebaja, dha maja mje znajmjenscha sańcź. Njewěrno, Wórscha, to ga wam na tajkim dnju ida nejschto bycź."

„S nami je runje tak", dodachu pówone schkleńzy a haleńzowe schkleńczki, wot kotrychž je tam po pół duzentu.

„Mje žej wosmu kermuschnu dźeń abo rócźne cźasy, hdyž tu wopyt je", nětnjesche popjelnisa je złotej tromu. „Dewak žej Handrij trubku hnydom pola tachli wukleśa a cźisnje zigarowy popjet abo pschetrjebane japołki na schpundowanje."

„Dopomnijsch so hischće, Wórscha", dha so dobra wyzoka vasa złyschećź, „hdyž mje pschi wulożowanju na pówonym źwjedźenju doby? Pschińdże ź Handrijom runje ź kuchiny wot wjeczerje, hdyž twoje cźisto wuwołachu. Haj, tehdom běchu hinasche cźasy."

„Wšeh hischće, hdyž naju na hermanku w Budyschinje kupi", schepłaschtej žej pjenzkaj ź gipsa. A wschitke te wězy, kiž je pschi mjetanju fótkow dobywa: butrowy nopałsk je seleneje schkleńzy, tři zokorowe tyści, rjane barhjene schalki je złotej kromu a małe figury ź porzlina. Zyłu žeh tmóńzatych listow wot hołzow pschehlada Wórscha. Kaž by halle to wcźera było. Tu Franzowny żelezny schćij. Tamle schalka ź kustom ślyglakom ja pólne pakety. Wot teho cźasa njeje jón wjazy trjebała. A tu schalka połna niklowych groschow a schkliczki ja kompot, kiž je wot Schewzez, Gustle, jeje schulskich tamaschkich, wótca. Wotpowěsće hižo na kerchowje.

Nimale poł hodźiny w kamorje ryje. A hdyž ga jemu wež pschinnje, dopomni so na wschelake podeńdźenja. Kamorej ńamenu pak so bycź ida. Wěso, cźuje so jako wyschazy mebl a njehodźi so do nětcźischcźeje domjazneje nadoby. Ale w dobrej jitwi, hdźež steji, staja źwojeho muża — do cźita. Tu je wešta wojdoba, nježny a žadny kruch domjazmoscźe, a jeho wobhaj je a wostanje ga dobru hospošu njetwuprajna radosć a wjeselo a budźe so na nim radowacź, tak dołho hač budźe žiwa.

Wšoslowjanska studentska skadźowanka w Prazy.

Po přeprošenju Narodneho zwjazka słowjanskeje młodźiny w Prazy su wšitke zjawne słowjanske studentske organizac. w Prazy zastupjerjow do přihotowaceho wubjerka za dźěławu słowjansku „poradu" pomjenowałe. Při tutym radusklađowanju ma so zwěsćić dźensniše žiwjenje słowjanskeho studentstwa w Prazy abo w Československej republicy, po stronach narodnje-kulturnej a towarstwowskej sulskej a socialnej. W přihotowanskim wubjerku su za Narodny zwjazk słowjanskeje młodźiny inž. Chitkov, Vlašskalič, Kozlowski, Kapitán, Mazanec, za Bołharsku Sedjanku inž. Slavík, Dimitrev, za Dětvan Panák a Chorvát, za Jugoslaviju Rackow, Senia, zastupe Jakšič, za Serbowku Wowčerk a knježna Lešawic, za Kolo akademikow-Polakow Perkowski, Radowicki, zastupe Czamański, za Zwjazk ruskeho studentstwa Chremnikow, Jegorov, za Karpatorusko Vozroždenije Andraško, V. Antalovskij; dale předsyda a generalny sekretar Centralneho zwjazka čs. studentstwa Stroner a Vodseďálek, Vek, městopředsyda Zwjazka čs. studentstwa a předsyda „Sboru posluchačů českého vysokého učení technického" w Prazy.

Přihotowanski wubjerk pod předsydstwom Kapitána, autora projekta, je wo zasadnych prašenjach jednał. Wobzamkny so, zo maja so na wuradžowanje přeprosyć oficielni zastupjerjo wšech słowjanskich kolonijow w Prazy, towarstwa, pěstowace wzajomnosć z jednotliwymi słowjanskimi narodami, a wšosłowjanske organisacije, jako wobkedźbowarjo, kotřiž wobdźěla so při jednanju w jenej komisiji konferency. Skhadźowanka wotmeje so swjatki. Štóž so za tule skhadźowanku zajimuje, móže so wobročić na: „Národní svaz slovanské mládeže, Praha III, Akademický dům."

Wuši maja.

Wjazy ź ludźimi wobkhadźesch, wjazy sšonisch. Nětkhodźiłiš rady słuchiłisch, nětkhodźiłi njerad. Truchły cźe ńama mjersa, so źe ź nim powědaš. Sšam pschidaješ, so by cźi było kpje, hdyž by njewidźał, schtoź je tebi nowsho wosswěsił. Tak so też mi dźěsche ź tym, schtoź chzu tudy prajićź; a tak ńuano so też tebi pónźe, hdyž smějesch tute pišmićźko wucźitane. Ale hinak na źwěcze njeje: Wšcho cźłowjek jenak rady njekhsch.

W Budyschinje pschińdźech k pkekarjej a kasach žebi zakhy — herbźy. Zona mi wotmołwi, so drje herbźy nětkaj rosumi, ale wšcho niz. Powoł, so je měła herbźeru starscheju, ale dokelž njeje Lpje rosumiła, je ź druhimi dźěćimi němzy powědała, a posdźischo też domach. A nichtó ji to njeje zakasał. Pšchi tom njeje herbźy dowuknyła. Zako pkekarka by to wšo derje trjebaćź mohła.

Pschińdźech k pkekarjej a kasach žebi mjasso — herbźy. A hlejł Wón wčežsche bžnje herbźy. Dale mi powě, so je ńam rodźeny Němz, ale we wšu pschi dźěćach je herbźy nawuknył. (Jeho starschej jemu njejstaj herbźy powědaćź zakasałoj, kaž so druhdy ńanie.) Nětk ho wjeheli, so to może, pschetoš we źwojim wobkhodźe może herbźu rěcź k źwojemu wužitkej derje wužićź.

Třeći ras pschińdźech k twječerjej noži. Dachmoj so do rěcze. Tuž ho mje zyle spodźiwnje woprascha, hač nźkoho njesnaju, schtoź by jeho ńyna herbźy rěcźecź nauwcźił. Myhlischi ńuano žebi, so je chzył so mnu klepeho spewacź! To pał naniždy, dokelž tak dałeko wschak cźłowjeka bórzy sesnaješch. Ale sawěcze je pschewidźeńcź, so by ź wužitkom było, hdyž by se źwojimi kupzami so herbźy rosmołwjećź mohł.

Sšami wěsće, so maja we wschich wjetkich ńamach herbźe pschedawarki a herbźich pschedawarjow. Hušto wschak może knjes ńam też herbźy, hdźež žebi to ani myhlił njeby. Mali wulkopschekupz mjes sdźełanymi a wobrótnymi hołzami a hołzami žebi wubźeracź, sawěcze žebi wuhwoli Serbow. Ssu drje też sajrant Němzy, kotřiž žebi na žadyn pad Serbow njepschistajeja; a potom źwarja, so Sserbja pola nich njekupuja. Tola ńnate pschińdźkowo praji: „Hdyž źej radźićź njedasch, Lpschinu žej pschedasch.

Nizke róže
rjane družiny
najlěp. wósk
k šćěpenju — Raffia-lyko
Symjeńtna wikowańnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Wšě družiny
hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Syru mołmu
kupuje po najwyšših
Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

hač do 2½%

Sekowy konto z 4% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypoteki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khóćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach Barće, Delnim Wujězdźe

Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Eukenaer [illegible]
Slezyski [illegible]
Swedski dźećel
Běły dźećel a
Trawowe symjenja
w znatej kajkosći
Symjeńtna wikowańnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Najlěpše
drjew. šćěpy
Wot najlěpšeho najlepše
Sylnu łučwojtu tworja
poručuje
Alfred Lehmann
wikowańnja z drjewom
w Brězni p. Kamjenc

Na Budyskim hermanku
na „Třělnišću“

Schubertec znate samojězdźaki tu zaso su. Najnowše! Kóždy může hnydom bjez wuwučenja a bjez „wjedźeńskeho wopisma“ z awtom jězdźić.
Tohodla pójće wšitcy!
Lute wjesele!

Najwjetse elektriske hobrske koło
na pučowanju je k hermanskej na Třělniku

Wo bohaty wopyt prosy **Pawol Schubert**

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobućach
Wšě wuporjedźenja derje a tunjo
Wobućowy dom Mark w Kukowje

Groćane pletwa, kałaty grot poručuje tunje
Alfred Jannasch železna wikowańnja na Bismarkskej dróze 1

Waše kłobuki
dajće jenož we wosebitym wobkhodźe za žonjace a mužace kłobuki předźěłać
Haferkorn w Budyšinje na Hóšćanskich hasach 20
Wulki wubjerk **nowych žonjacych kłobukow** po wšěch płaćiznach.

10% rabata

hač do kónca haprleje

dawamy z přiležnosće lětneho wobstaća našeho tudomneho wobkhoda na wšě

meble

kaž **dobre a spanske jstwy, kuchnje, plećene a jenotliwe meble.**

Pokładnjowy rabat wosebje

Wobhladajće sebi naše wukładne wokno a wulke zadnje rumnosće.

Möbelheim w Budyšinje
na Kamjentnej hasy w „Lawje“.

Jónkróćna składnosć!

Wilhelm Georg Haller
VORM. HEINR. MÖLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR.
Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.
Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platz

Sonntag ist unser Geschäft geöffnet

Najlěpše suche
blidarske drjewo
Pólska zdónkowa a sréna khójna, bjezhałozowe boki, zdónkowa šmrěka, kaž też deski prěsćehnjenju (Sperrplatten) we wšěch sylnjoscach a drjewowych družinach poručuje
Alfred Lehmann
wikowańnja z wužitk. drjewom w Brězni p. Kamjenca

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Wutrobny dźak

wuprajamy Posmjertnej pokładni župy „Jan Arnošt Smolerʻ“ w Budyšinje za podpjeru wo 200 hriwnow, kiž je nam při zemrěću našeho lubeho mandźelskeho a nana

Jana Augusta Fahlanda
z Čornych Noslic

wupłaćiła.

W Cornych Noslicach, 12. haprleje 1930
Dźakowni zawostajeni

Smolerjec knihićišćerńa a knihańa

zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. rukow. „Smolerjec knihićišćerńa a knihańa“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

srjedu, 30. haprleje 1. l. ½16 hodź.

do žurle „Serbskeho domu“ w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 2, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowarstwa.
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowarstwa po §§ 23 a 29 2 a 30 wustawkow.
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1929 budźe wot 23. haprleje t. l. w našej „Serbskej knihańi“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne wašnje wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenje přez druhich njeje připuščene.

Dohladowarstwo družstwa
„Smolerjec knihićišćerńa a knihańa“.
Arnošt Holan, předsyda.

Krajnostawska banka

nĕhdušeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

w Budyšinje

Założena w lěće 1844

Pod rukowanjom wšěch stawow Sakskeje Hornj. Łužicy

Filialki we:
Drježdźanach a Žitawje

K zapołoženju kapitala poručamy naše **syrotam wěste**

8% Lausitzer Goldpfandbriefe, Reihe XIII

na čistozłotym podłožku

Wotrěžki po 100.—, 500.—, 1000.—, 2000.—, złotych hriwnach

Danjowe těrmije 30. junija a 31. decembra

Jich wěstosć je zaručena z čistozłotymi hypothekami na Sakskich ležownosćach.

Předawaja so po kóždočasnym Drježdźanskim burzowym kurzu, tukhwilnje **96½** % pola nas a wšěch druhich bankow, bankownikow, nalutowańjow a žirowych pokładnjow

Krajnostawska banka
nĕhdušeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

Hospodarski rozhlad.

sobotu 12. jutrownika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dolar	4,185	100 pólsk. zł tych	47,125
1 pólski punt	20,38	100 čěskoh. krónow	12,337
100 swica. frankow	81,13	100 franc. frankow	16,385

Barlinska bursa wosta wječera cichа, kursy efektow běchu jenož hinjenje. Na wikach j dołhinymi a rentowymi papjerami turhy dale postupowachu.

Na produktowych wikach so žitne płaćizny sažo jesenjschowachu. Pšenica a jećmjeń běšćesej pomjo schwórtk we wo 10 pj. tuńšej, rožka wo 20 pj. a wowš we 15 pj. Wječera płaćejsche zentnar

w Barlinje:

pšenicy 13,05—13,20 hr., rožki 7,95 hr hač 8,05 hr., jećmjenja najmjikeho 8,90—9,35 hr., nałětnjeho 9,40 hač 10 hr., wowsa 7,75—8,15 hr., 28

w termijnowym wikowanju

za meje:

pšenicy 13,72½—13,70 hr., rožki 8,85 hr. hač 8,77½ hr., wowsa 8,55 hr.,

za julit:

pšenicy 14,15—14,12½ hr., rožki 9,45 hač 9,37½ hódź. wowsa 9,75—9,90 hriwnow,

za september:

pšenicy 13,32½ hr., rožki pak 9,60—9,52½ hriwnow.

w Drježdźanach (sandź. póndźelu):

pšenicy 13,25—13,50 hr. (13,45 hr. hač 13,70 hr.),
rožki 8,30—8,55 hr. (7,75—8 hr.),
jećmjenja najmjikeho 8,55—8,80 hriwnow (7,50—8,40 hr.),
jećmjenja nałětnjeho 9,90—10,65 hr. (10,— hač 10,80 hr.),
wowsa nowe 7,85—8,25 hr. (7,95 hr hač 8,35 hriwnow),

w Zhorjelcu:

pšenicy 12,50—13 hr., rožki 7,30—7,8[illegible] hr., wowsa 7—7,80 hr.,
zentnar běrnow 1,60 hriwnow,
jeja 8—10 pjenježkow,
kilo butry 3,40—3,60 hriwnow.

Na pschedań:

Jurnata, Kralł we Wulkim Wošyku.
Kmitlift a hłomu, knježi dwór w Barcze.
Kóń 10 Ktna kobla, knježi dwór w Ruschi pola Hródka.
Sesno, Koberzej mlyn w Kulowje.
Kolo mužaze w Mitkej na Mužakowskej drózy 20 r a we Budyšinje na Honečtejskej haju 14 belka.
Krowa młoda j čzelećom, w Khelnje 26 b.
Bós sportiti w W[illegible] 8II na prawo a na Sserbskej haju 12 II.
" čzeżach, w Budyschinje, Seminarska haja 1 III.
Buda wiczaa, j plachtu, w Budyschinje na Sadnej Bolatej haju 4 II.
Hoste a warnis, Gisha w Budyschinje, Drjewowe wiki cijko 17 na dwore.

Sšudnizny na pschehadzowanje:

póndźelu 14. jutrownika 1930

w Kulowje psched radnizu dop. w 11 hodź. kóń,
we Semischezach pola Kulowa w hoschczenzu dop. we 11 h. plachtany wós,
w Korjinje w hoschczenzu pschip. w 12 hodź. vertiko, kamor drasny, blido a mužaze kolo,
w Kuchlowje pola Kulowa na gmejnskim hamcze pschipołonju we 1 hodź. kruwa,
w Kulowje w hoschczenzu „K tsjom krónam" pop. we 4 h. wschelake meble, štótny wós, deschkowanej wojaj, rěžak,
w Stanojschczu w Güntherej hoschczenzu pop. we 4 hodź. vertiko,

wutoru 15. jutrownika 1930

w Chornym Khołmzu w hoschczenzu dop. we 10 hodź. klamarska poskadnja,
w Lubnjschu w hoschczenzu pschip. we 12 hodź. wschelake meble,
w Nortowym mlynje pschip. we 1 hodź. korjazy grat,
w Ptaczejach w hoschczenzu pop. we 2 hodź. wschelake meble,
we Bukezu w Kreibigej hoschczenzu rano we 8 hodź. klamarske blido,
w Klitnom w Tlustigej hoschczenzu pschip. ½12 hodź. auto cyklus,
w Turjom w Michaelej hoschczenzu pschip. we 1 hodź. rynowobrocžat,
we Wukraurjezach w Melodźi hoschczenzu pop. we 4 hodź. korjaze a mužaze kolo, gramofon,
we Schurjezach w Jakobiz hoschczenzu wječor we 6 hodź. jalojza.

srjedu 16. jutrownika 1930

we Bojerezach w hoschczenzu „K stotemu lawej" dop. we 11 hodź. schijaza maschina, wobuecza, wobras,
w Lipjatach w Hirchej hoschczenzu dop. we 10 hodź. deschwany wós,
w Dubom w hoschczenzu pschip. we 12 hodź. zentrifuga,
w Malej Wolschinizy pop. we 2 hodź. běrny wujeschdźowak.

Sšudnište pschehadzowanje leżownoscżow.

Wobstatka Zimnosch, njehdże 12 jutrow mulka, šluschacza Ignitzowej Kellerej w Nechczach. Pschehadzowanje budže wutoru 3. junija 1930 dop. w 10 hodź. w Niskej na Budnischtwje, jitwa cżo. 7.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki su mérne, ale płaćizny su hišće snižene, wosebje pschenża, ta to je rožka drózscha. — Dop. ¾ 12 hodź.: Kaž psched hodźinu, tak su žadne na wikach, ale kupcy so kupowanja zdaluja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.	11. 4.	10. 4.
Pšenica	261-264	263-266
rožka	159 161	163 165
naz. jećmjeń	—	—
nał. jećmjeń	178-186	180-182
wows	155-163	156-166
kukurica	—	—
pšenč. muka	29 37.25	29-37.50
ržana muka	23-26,75	23-27,00
nał. wotruby	10-11,00	10-11.00
ržane "	10-11,50	10-11.25
raps	—	—
hróch, Viktor.	24-29,00	23-28,00
sane symjo	—	—
pjeluški	17-19,00	17-19,00

	11. 4.	11. 4
buny	16-17,00	16-17,00
woka	20-22,50	20-22,50
modra luminy	14-16,00	14-16,00
bolte lupiny	20-22,50	20-22,50
seradella	—	—
raps. wosusk	15-15,25	15-16.00
lany wósusk	19-19,50	19-19,50
ocen. melasa	—	—
běrnj. kruški	15-15,70	15-16.00
syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,90
ržana słoma	1,20-1,45	1,10-1,30
pšenč. "	1,15-1,30	1,05-1,20
wowsna "	0,90-1,05	1,00-1,10
jećna "	0,90-1,05	0,90-1,00

Drježdźanska burza (11. IV.).

Pšenca	265-270	běrnjace kružki	17,20-17.50
rožka	166-171	pšenč. wotruby	11,60-12,00
nałětni jećmjeń	108-213	ržane wotruby	11,80-12.80
nazymsk. jećmjeń	162-175	pšeńčna muka	48,50-50,00
wows	157 165	ržana muka	28,50-29,50
čeřwjeny dźećel	120-135	woka	25,00-26,00
raps	350-355	pjeluški	25,00-26,00
kukurica (Mais)	203-205	hróch	26,00-27,00
suche truhančki	9,00-9,20	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

11. haprleje 1930. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 795.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznеje hódnosće hač do 6 lět	59—60
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	54—57
Mjenje picowane wšěch starobow	50—53

Byki: 628

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznеje hódnosće	54—57
Połnomjasne, młódše	52—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	50—51
Spatne	45—48

Jałojcy a kruwy: 1434

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznеje hódnosće	43—50
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznеje hódnosće hač do 7 lět	36—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—33
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	23—27
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3750.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	75—82
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	62—60
Spatne (4.)	42—60

Wowcy: 7721.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	56—63
Starše wukormjene (2.)	52—59
Mjenje wukormjene (Márzschafe) (3.)	47—51

Swinje: 10756.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	69—70
Wukormjene	68—70
Mjasne	68—71
Spatne	68—71
Rancy a kundrosy	66—67

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

12. haprleje 1930 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2.60
Celace mjaso	1 "	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 "	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 "	2,00	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 "	2,20	3,20
Pšeńčna muka	1 "	0,44	0,56
Ržana muka	1 "	0,40	0,40
Khlěb	1 "	0,25	0,30
Jědźne běrny	1 "	0,10	0,12
Rajs	1 "	0,48	1,20
Hróch	1 "	0,60	1,00
Soki	1 "	0,80	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 "	1,50	1,80
Sušeny połc	1 "	2,40	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0 28
Jědźna butra	1 kg	3,80	4 00
Jeja	1 štuka	0,09	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 "	0,60	0,64
Petrolej	1 "	—	0,42
Kamejitne wuhlo (domj. topj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 "	—	1 45

Wične płaćizny w Budyšinje.

12. haprleje 1930.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca, nowa	73 kilo	12,50	12,75
Rožka, nowa	70 "	7,50	7,80
Jećmjeń	76 "		9,50
" nazymski	73 "	—	—
Wows	50 "	7,50	7,80
" nowy	50 "	—	—
Raps	50 "	—	—
Běrny (we wjetš. džělb.)	50 "	3,00	3,50
Butra	1 "	3.50	4,50
Syno, nowe	50 "	3,50	4,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 "	1,60	1,80
" " " k zast.	50 "	2,40	2,80
" z cypami młóčena	50 "	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 "	20,00	21,00
Ržana muka, 60%	50 "	13,00	14,00
Pšeńčne wotruby	50 "		6,50
Ržane wotruby	50 "	—	6,25
Jeja	1 štk.	0,09	0,10
Prosata 769 štuk	1 štk.	22	42

Na wikach so prosata pomałku kupowachu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wows so tuchwilu hišće dale kupuje

Zarjadnistwo wojerskeho sydła w Budyšinje,
wotnožka (zastarańja).
Prjedy wojerski zastaranski hamt. Telefon 3026

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so póndźelu we 8 hodź w Serbskim Domje.

Delni Wujezd. Serbske towarstwo „Zahrodka" změje njedźelu 13. jutrownika pop. w 4 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Hospodarski wotrjad ma so w 3 hodź. zeńć, dokelž maja so ważne wěcy wuradźeć, potajkim z dypkom w 3 hodźinach.

Haslow. Jednota Sokoł přeprošuje wšěch přećelow a znatych nanajwutrobnišo na swój **nałětni swjedźeń**, kotryž budże jutrownu póndźelu 21. jutrownika we Měrćinkec zali w Haslowje ze zwučowanjom, dźiwadłom a rejemi. Započatk w 7 hodźinach.

Předsydstwo.

Khróšćicy. Towarstwo „Proměr" ma njedźelu 13. jutrownika popołdnju ¼4 hodź. we Wjeńkec hosćenc w Khróšćicach **ważnu** zhromadźiznu. Kóždy towaršs a towaršca, kotřiž su w Dalkach byli, je wutrobnje witany.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Zhromadźizna předsydstwa a wubjerka je přichodnu njedźelu 13. jutrownika pop. ½1 hodźin w Serbskim Domje. Zastupnjerjo wšěch jednotow so wočakuja.

Starosta.

Njeswačidło. „Jutrnica" ma jutře njedźelu 13. nałětnika zhromadźiznu pola Holanec. Jednać ma so wo jutrownej skhadźowanej serbskeho studentstwa. Wšitcy sobustawy dyrbja zastupjene być.

Předsydstwo.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Njedźelu 13. jutrownika dop. ½11 hodźin (hnydom po kemšach) w Serbskim Domje w Budyšinje **wubjerkowe posedźenje.** Dla jara ważneho porjada (naš lětuši zjězd) wšitkich sobustawow wubjerka wěsće wočakuje

předsyda.

Zwjazk spěwnych towarstwow. Njedźelu, na hermanskimd nju, popołdnju **z dypkom 4 hodźin** jara ważna zhromadna pruha zaso w Serbskim Domje. Štóž ma něšto wobstarać, njech to do pruhi čini, zo so njeby pruha přez zašše woteńdźenje kazyła. Přińdźe wšitcy! Też solistojo. Nic na noty zabyć.

Zjednoćenstwo Serbskich Wučerjow skhadźuje so srjedu 16. jutrownika dop. ½10 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje. Dźeńska porjad: 1. Wopominanje 101ětneho wobstaća. 2. Naš šulski spěwnik. Starosće nakładnika. 3. Přewodnik po serbskej rěči. 4. Raj a druhe starosće towarstwa. Přeća a namjety. 5. Přednošk knjeza wučerja Jenča-Porschskeho: Serbske dźěćace hry. Přeprošujemy wšitkich serbskich wučerjow, młodych a starších a na wusłužbje, při serbskich a němskich šulach w Sakskej a Pruskej.

Předsydstwo.

Šijace mašiny

kupujeće stajnje tunjo pola

J. Schiebaka

na Mužakowskej drózy 4. Žane klamy

Na přeće też na wotpłačowanje. Wulki wuběrk. Wuporjedźenja najspěšnišo z rukowanjom. Podawam kóždu mašinu darmo hač domoj, też zwonka Budyšina.

Ralbičanska nalutowarnja

ma Bołmončku popołdnju ½4 hodź.
hłownu zhromadźiznu w Ralbicach

Předsydstwo. Dohladowarstwo.

Nizke róže
rjane druziny
najlěp. wósk
k šćěpenju — Raffia-łyko
Symjeńna wikowańnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Wšě druziny
hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Panšćach

Syru wołmu
kupuje po najwyššich Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
hač do 2½%

Šekowy konto z 4%, bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach Barće, Delnim Wujězdźe

Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Najlěpše
Lakenorske rumjeńja
Slezuski čerw. dźećel
Swedski dźećel
Běły dźećel a
Trawowe symjenja
w znatej kajkosći
Symjeńna wikowańnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Najlěpše drjew. šćěpy
Wot najlěpšeho najlěpše Sylnu łučwojtu tworja poručuje
Alfred Lehmann
wikowańnja z drjewom
w Brězni p. Kamjenca

Na Budyskim hermanku na „Třelnišću“

Schubertec znate **samojězdźaki** tu zaso su. Najnowše! Kóždy móže hnydom bjez wuwučenja a bjez „wjedźeńskeho wopisma“ z awtom jězdźić.
Tohodla pójće wšitcy!
Lute wjesele!

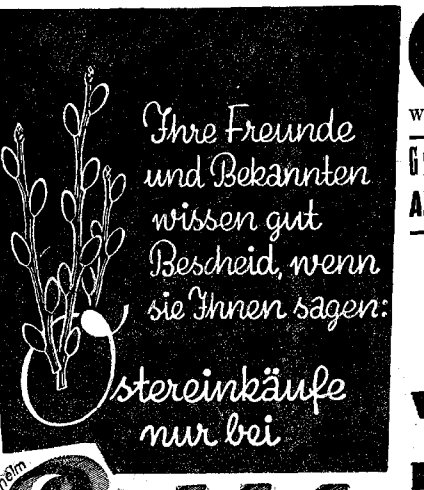

Wilhelm Rudolph
GEORG HALLER
VORM. HEINR. MÖLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR.
Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus. Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze

Sonntag ist unser Geschäft geöffnet

Najwjetse elektriske hobrske koło
na pučowanju je k hermanku na Třelniku
Wo bohaty wopyt prosy **Pawoł Schubert**

Hurah!
Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło
20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, tež we wšěch druhich wobwučach
Wšě wuporjedźenja derje a tunjo
Wobućowy dom Mark w Kukowje

Groćane pletwa, kalaty grot poručuje tunjo
Alfred Jannasch železna wikowańnja na Bismarkskej drózy 1

Waše kłobuki
dajće jenož we wosebitym wobkhodźe za žonjace a mužace kłobuki předźěłać
Haferkorn w Budyšinje na Nošic hasy 29
Wulki wubjerk **nowych žonjacych kłobukow** po wšěch płaćiznach.

10% rabata
hač do kónca haprleje

dawamy z přileżnosće lětneho wobstaća našeho tudomneho wobkhoda na wšě

meble

kaž **dobre a spanske jstwy, kuchnje, plećene a jenotliwe meble.**

Pokładnjowy rabat wosebje

Wobhladajće sebi naše wukładne wokno a wulke zadnje rumnosće.

Möbelheim w Budyšinje
na Kamjentnej hasy w „Lawje“.
Jónkróćna składnosć!

Wutrobny dźak

wuprajamy Posmjertnej pokładni župy „Jan Arnošt Smoler“ w Budyšinje za podpjeru wo 200 hriwnow, kotruž je nam při zemrěću našeho lubeho mandźelskeho a nana

Jana Augusta Fahlanda
z Cornych Noslic

wupłaćiła.

W Cornych Noslicach, 12. haprleje 1930
Dźakowni zawostajeni

Najlěpše suche
blidarske drjewo
Połska zdónkowa a srěna khójna, bjezhalozowe boki, zdónkowa smrěka, kaž tež deski přešćhnjenju (Sperrplatten) we wšěch sylnjoscach a drjewowych družinach poručuje
Alfred Lehmann
wikowańnja z wužitk. drjewom w Brězni p. Kamjenca

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Smolerjec knihićišćerńa a knihařnja
zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. rukow. „Smolerjec knihićišćerńa a knihařnja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

srjedu, 30. haprleje t. l. ½16 hodź.

do žurle „Serbskeho domu“ w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 2, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowarstwa.
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowarstwa po §§ 23 a 29 2 a 30 wustawkow.
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1929 budźe wot 23. haprleje t. l. w našej „Serbskej knihařni“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołożena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne wašnje wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenje přez druhich njeje připuščene.

Dohladowarstwo družstwa
„Smolerjec knihićišćerńa a knihařnja“,
Arnošt Holan, předsyda.

Krajnostawska banka
nĕhdyšeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy
w Budyšinje
Założena w lěće 1844
Pod rukowanjom wšěch stawow Sakskeje Hornj. Łužicy
Filialki we:
Drježdźanach a Žitawje

K zapołoženju kapitala poručamy naše **syrotam wěste**

8% Lausitzer Goldpfandbriefe, Reihe XIII

na čistozłotym podłožku

Wotrězki po 100.—, 500.—, 1000.—, 2000.—, złotych hriwnach
Danjowe termije 30. junija a 31. decembra

Jich wěstosć je zaručena z čistozłotymi hypothekami na Sakskich ležownosćach

Předawaja so po kóždočasnym Drježdźanskim burzowym kursu, tukhwilnje **96½ %** pola nas a wšěch druhich bankow, bankownikow, nalutowarjow a žirowych pokładnjow

Krajnostawska banka
nĕhdyšeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej Živjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu *zawěsćeny płećiwo wčełowkam čełneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živjenje dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńcowe dyrbi abonent kuždym tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lékarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbi so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić.* Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenia tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 88 — Budyšin — Pondźelu, 14. haprelje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Němski sejm so rozpuščenja zmínył.

Němska finanzna reforma je pschijała.

Němski sejm je sobotu rozsudźował namjet knjeježstwowych stronow z 217 pschećiwo 206 hłosam pschijał. S nim je so paragraf 1a zakonjeneho zakonja pschewjedzenje rozsudźowanja wot pschijećza dawkowych pschedłohow nastupnje čini. Hdy by je tónle namjet wotpokazał, by je so pschiwodźenju němskeho kanzlera němski sejm hnydom rozpuščił. Knjeježstwowe dobyće je so z tym zmylniło, so je frakzija němskonazionalneje strony w němskim sejmje rozpadła.

Hugenberg a jeho pschiwisowarjo pschećiwo knjeježstwu hłosowachu, mjes tym so ratarśzy sastupjerjo němskonazionalneje frakzije sa namjet knjeježstwowych stronow hłosowachu. 31 němskonazionalnych sapósłancow bě sa knjeježstwowy namjet, 23 pschećiwnu njemu swój hłós wotda, jedyn je wothłosowanja wida, a 6 sapósłancow wosta pschitomnych. Sa knjeježstwo mjes druhimi pschedstejdźa němskonazionalneje frakzije hłosowarjo, pschećiwo knjeježstwu pódła Hugenberga nětčišći pschedsyda frakzije dr. Oberfohren. Tajny radźićel Hugenberg je dla rozpadnjenja němskonazionalneje frakzije pschedsydstwo němskonazionalneje strony na 1. meju pschał.

Sobotu popołdnju je němski sejm w druhim wuradźenju dawkowe pschedłohi a ratarski program pschijał.

Za benzin a benzol so je wotpokazanju socialdemokratiskich namjetow na pscheměnjenje z hłosami knjeježstwowych stronow a prawizy pschijachu.

Pschi wurunanym dawku na mineralne wolije knjeježstwowe strony namjetowachu, so by so we wuběrku wobsahnjene wuwrjobodźenje petroleja wot dawka wrócźiło. Tónle namjet je pschi wothłosowanju po mjenje z 244 pschećiwo 178 hłosam pschija.

Ratarski program knjeježstwowych stronow so z jednorym wothłosowanjom pschija. Pschećiwo njemu hłosowachu socialdemokratoja, kommunistoja a z demokratiskeje strony sapósłanzaj Lemmer a Rönneburg.

Namjet knjeježstwowych stronow so pschija, po kotrymž muzy so **dołhody se złow mineralnych wolijow sa twarjenje dróhow a puczow nałožeć.** Dale so rozsudźenje knjeježstwowych stronow pschija, kotrež žada, so by so zakoń wo zmjerku je zaśiłne Němcy dźěły pschedpołožił.

Pscheměnjenje tobakowego dawka so po kompromisowymi namjecze knjeježstwowych stronow z 241 pschećiwo 184 hłosam pschija. Sa to tež němskonazionalni hłosowachu.

S jednorym wothłosowanjom so tež **pscheměnjenje zokrowego dawka** wobsahnyło.

Na to so z 215 pschećiwo 208 hłosam pschi wothłosowanju po mjenje piwowy dawk po kompromisowym namjerze knjeježstwowych stronow pschija.

Pschećiwo tomu zogjaldemokratoja, kommunistoja, nazionalni zogjalistoja a wschelazy němskonazionalni hłosowachu.

Potwjelschenje **wobrotowego dawka** z 0,75 **na** 0,85 **prozenta** so z 220 pschećiwo 204 hłosam pschija.

Dale je so **dawk sa tworowe domy** z 214 pschećiwo 204 hłosam pschija.

Runje tak so **pschijtatk k paleńzowemu monopolowemu zakonjej** z pschilopomnjenjom wobsahnyły, so dyrbi němske knjeježstwo schkodowanje němskeho winizarstwa a němskeho paleńzpalenja z zuzym winom wotstronić.

Dawki na mineralne wody so z 213 pschećiwo 204 hłosam pschijachu. Sozialdemokratiski namjet, so bychu so mineralne wody w chorownjach a sportiskich hrajnischćach bjez dawka wotedałe, so wotpokaja. Po namjecze knjeježstwowych stronow so wobsahnyły, so by so zyły wunoschk z mineralnych wodow krajam a gmejnam pschipokazał.

Na to sakonjowy **nazjik k pschihotowanju zmanzneje reformy sledowasche.** W nim so wopschihaja kompromisz wo sawěsćenki dźěłonjemějerjow so z 213 pschećiwo 186 hłosam pschija tohorunja wobsahnjenje wo wurunanju dołhodow a wudawkow, hdyž pschereźowa liczba dźěłonjemějerjow pschez 1 200 000 stupi.

Dale wjetschina zakonjej wo wukutowanju wudawkow a znižanju dawkow pschihłosowasche. Pschedłoha wo finanznym wurunanju dyrbi so halle po jutrach wolbnej.

W žednej wječornej hodźinje so słónčnje kommunistiski namjet wuprajenja njedowěrjenja pschećiwo němskemu knjeježstwu z 222 pschećiwo 203 hłosam wotpokasa.

Wunoschk so pola knjeježstwowych stronow je žiwym pschihłosowanjom a z klepkanjom rukow, pola kommunistow z phi-wokanjom a schrěčzajomi sahwisdami kommunistow pschija.

Póndźelu rano w 10 hodźinach směje so sjeze wuradźenje wo dawkowych pschedłohach a ratarskich žadanjach

Wólby do kortesow w Spaniskej w oktobru.

Schpaniske knjeježstwo je so pjeza krucze rozsudźiło, wólby do kortejow (sejma) w oktobru pschewjesć. W knjeježstwje su pschejźiwdźeći, so je nětčišće ludowe smyslenje za knjeježstwo pschihódne, abo so tola měni, so maju wschě krědźi k ruzy, pschećiwnikow monarchije pschi wólbach porajeć. Dlejše wotstorkowanje wólby by po knjeježstwowym ménjenju njepschećelam monarchije muzikt pschinjesło, kotrež bychu mohli lohko rjez, so kral nocze wustajwu wobnowjeć.

Pschewjedźenju wólbow pak hischcze wulke wobješnjenje napschećiwo steja. Sapišy wolerjow, kotrež je diktatura sawostajiła, su polne smylkow a wopačnosćow. Berenguerowe knjeježstwo je wobsamkło, sapišy kruce kontrollowaćz a wuporjedźić. Pschi spočatku tohole dźěła pak je so pokasało, so su smylki wjetsche hač je so wočzakało. Tak je je wschěch politiskich stronow sestajena kommisija swěsćika, so je 40 hač 50 prozentow wschich mjenow we wolerskich sapišach wopačnych. W Barcelonje samej je nětkle 100 000 wopačnych wolerjow. Sapišy hromadu morrych a wobydlerjow wopschijeja, kotrež su dawno do druhich stron pschećahnyli.

Nowy swědk přesćěhanja křesćijanow w Rusku.

Njedawno su z kommunistiskeje Rusiskeje schwjazarskeho fararja wupokasali. Wón je najnowschi swědk zatsmeho pschesćěhanja sćerkwinskich zjednoćerjow w kommunistiskej Rusiskej.

Mało je so wobkedźbowało, so je njedawno tež **pruski kultusowy minister dr.** Grimme, kotryž je, kaž je znate, nabožny zogjalist, w swojej programowej rěči w pruskim sejmje na podatki w Rusku pokazał. Po rospravje Barlinskeho „Vorwärts“ je prajił: „Jeli so su powěsće z wulkeho žurodneho kraja wérne, dyrbimy jasne methody, z kotrymiž nuzy bolschewikowje swojich sćerkwinskich pschećiwnikow wumjelcseja, najskrubje wobžarowacz. **Wot ruskeho nałoženja nahlownosćow naš sćěna dźeli, kotraž so njedołži pschekamacz.**“

Spomnjenja hódnaj staj tež dwaj hłosaj z wojowanju pschećiwo bolschewikstwu: Barlinskeho evangelskeho generalneho superintendenta **dr. Karoga** a katolskeho biskopa dr. **Schreibera,** kotraž je cźahopiš „Ring“ wojewił. Zyrkwinskaj wjednitaj jasnje widźitaj, so je bolschewikstwo najstrachnischa ideja, kotraž je so Božej ideji napschećiwo stajiła, a so wojowanje pschećiwo bolschewikstwu wo duchownym žiwjenju pschichodnych lětstotkow rozsudźi. Zyrkej ma nadawk, z najwjetschim napinanjom swojich duchownych a nabožnych mozow k napschećiwnemu storkej mobilisowacz. „Swjaty bjesbožnych“, dr. Karow pisče, je wschěm krědźanam k najmanskemu dźěłu pohonja, pschećiwo njemu dyrbi so **fronta z Bohom swjasanych wutworićz.**“ Evangelski generalny superintendent a katolski biskop staj tež w tym sjena, so **nabožniku** jenotnu frontu **wěrywuznaćzow w tymle wojowanju zadataj.** A wobaj prajitaj, so wupomnjanje je sozialneje nuzy do programa k pschewinjenju bolschewikstwa słuschu.

Wojowanje z wójnskimi invalidami na drózy.

Po shromadźišnje rumunskich wójnskich invalidow we Bukarešću je wobdźělnizy njedźiwajcy wyschnoschćenje załnje do cźaha festupachu a hač k hlownej Bukarestskej dróhy, Kalea Victoriei, cźahnyschu, hdźež jim hyšlne wotdźělenje wojakow napschećiwo stupi. Wěhdže 2000 demonstrantow dźěł dróhi wobhrađi. Wobkhad dyrbjesche **zo** wokolo dróhi wodźićz, klamy bo samknychu. Demonstrantojo so pschez rjady wojakow pschedrěchu, a wopraudźiła bitwa na dróhy so rozwi. S klimpachami so do wojakow dawachu, kotrjž so z nožakami wobarachu. Hdyž dźěłu so demonstrantojo do pódlanskich dróhow sćiščechćeli, hač do popołdnja pschezo znowa spytowachu, so do hłowneje dróhi dobrjez.

Po wyschnoschćinym wosjewjenju je so 12 demonstrantow a 8 wojakow sranjło.

Nowe demonstracije dźěłonjemějerjow w Madźarskej.

Schtwórtk popołdnju tuhaj dźěłaćerjow psched radnizu w Bekes Gyula demonstrazinju wotmě a dźěło a

Hohenzollernscy pryncojo pschećiwo Hindenburgej.

„Demokratiska nowinarska słužba“ pische, so je prynz August Wilhelm rěcz w Jnsterburgu měł, w kotrejž so jeno, so Hindenburg jako schćědźiwy němski wojowanjer wjele njerozumi, wón so psched liberalnymi a cźežwjenymi strašnikami tkoni a němski lud namołwja, so by kaž wjele dźěši pětnje hubu dźerzał.

Polski protest pschećiwo němskim ratarskim cłam.

Na podłožku wukazanjow pólskeho knjeježstwa dyrbi pólski pósłanz w Barlinje, Knoll, krocjele pola němskeho knjeježstwa dla powjerschenja złow na žiwnosćowej sakrocźelu, kotrež Polazy jako sranjenje pólskich wutwosnych sajimow wobhladuja. W pósledninm pohrađenju pólskich ministrow je so pjeza wobsamkło, knjesej Knollej porucźeć, so by jowonmu sakwećenju po możnosći wěstu formu dał.

Siejišćego pólskeho knjeježstwa je na dobrodsaćze wschich hospodarskich kołow sepjera, kotrež su so w tejle znježnosći na knjeježstwo wobroćźile. S namjetow tychle hospodarskich kołow knjeježstwo žudźi, so je ważnische, najprjedy rozsahnjenje pschichodneje němskeje złowneje policki wozsaćelz, prjedy hač so němsko-pólske wikowanske zrěčenje potwjerdźi. Nawjedowaze ratarske sastupjerstwa su po dźěłskich wuradźenjach wobsamkle, pola pschichłuschnych ministerstwow pschećiwo projektam němskeho sejmskeho ministra Schiele protestowacz. W tymle pschezelim pocźežne ratarske sastupjerstwa dopokasaju, so nowy wótrězk złowny nacźisk niz jenoż nowemu wikowanskemu knjeježstwu, ale tež wotmyślenym sahzadam Genfskeje konwencije napschećiwo rěcźi, dokelž je sahzadu stabilisowanja zwonka powalił. Pólske knjeježstwo měni, so pschi swojim zakonjenju žane njewospytanje. Wono so nadźija, so tež druhe staty, kotrež maju podobne sajimy pschećiwo Němskej, so pryjedy abo posdźišo pólskej kroczeli pschijsamknu, a so budże so wo wězy tež w Genfu jednacz. Knjeježstwowa kroczel sda so pschetrwatana bycz. Možno je, so so pólske knjeježstwo pschi žiwotnim wobsamknjenju z pschićiwnami smutkowneje politiki wodźićz dawa.

Ulitza wuwinowali.

Pschi wulkej napjatosći pobłuchanjow, mjes kotrymiž bě wjele wyšokich sudnistich sastojnikow a wyšokich offizierow sudowy pschedsyda Zehenter sobotu popołdnju we 5 hodźinach sledowazy wuzud cźitasche: Wuzud prenjeje instanzy so powali. Wobstorkjeny Ulitz so wuwinuje. Statna kasa ma prozeźowe thoty pschewsacz.

Wunošk Londonskeje łódźstwowcje konferency.

Wjetschina Londonskich nowin praji, so drje so srěčenje mjes pjecz wulkimi namórskimi mozami k wobmjesowanju bronjenja na morju njeje dospło, so pak ma Macdonald pschićinjnu, ze swojim wuspěchom spokojom bycz.

Tónle wuspěch z tsjoch dźělow wobsteji. Najprjedy z jendźelsko-amerikansko-japanskeho srěčenja, z druha je z „žimjerineho wuzuda“ wo wulkich bitwinskich łódźach, z tsi. z „žimjerineho wuzuda“ wo wulkich bitwinskich łódźach, z tsi.

chleb zadachu. Demonstrantowje k gmejuskemu wyjschichemu notarej deputazyju pósłachu, kotraj wo wudzkenju dźekowo a wo położenju wuczahanskich możnosćow jednajsche. Wyjschichi notar praji, so znadź knjezerstwo we blizschim czasu dźela wupische, s czimż so bjezdźekosćeju smjerschi. Wotdźelenje żandarmow dźelonemjerjow wobstupi a s nich dweju natwjedowarjow saja, tola k żanemu srażenju njedóńdże. Posdźischo so wjednikaj demonstrantow s jatby pu-lschezischtaj, jenož ratarki Godowni, kotraj ke demonstrantowo se żiwosimi rećerni naschtykala, we jastwje wostajichu.

Revolucionarne hibanje w Indiskej pribéra.

Revolucionarne hibanje so w Jndijskej, wosebje we wjelomaj Bombaju a Kalkucje mózne rosćerja. We wobemaj wulkimaj mjestomaj su so nekotre tysdenstwa hibanju pschiamknyli.

Na żelesnizy 800 metrow wot Viktorineho dwórnischcza s jeneho tworowneho wosa bomba do powótra buchny. Druha bomba bórzy po tym w Bombaju w cżakarni 3. rjadownje Byculla-skeho dwórnischcza rozbuchny a dwe wosobje srani. Maja za to, so su strajkowazy żelesnizarjo bombje położili.

Wojowanje pschecżiwo alkoholej w Amerizy.

Pschibrjózjne strażowaze łódże su łódzi „Comodore" a „Hartley" na morju sadżerżale. Na njej tukachu, so alkohol pschesmykaja. A wopraudźe na nimaj 2000 kasche-sowe spiritusowe schrabu.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 14. haprieje 1930.

— Wo wjedrje. Kidasche so, każ by schnórki cżahnyło. Dawno pożadany deschcżik macża a poji nasche łacżne hona. Natur so z wjeselej twarbu Bohu dźakuje, sa milu a cżopły Bożi dar. Nunje wschnj haprieja rejeba najwjazy wlohi. Miljardy koruschkow bżehaje a pija wlohu se senje. K tomu so pschi pschejo horizschim słónzu semja żiwnje wupari. Njech dny trajazy deschcżik skónczenje domaczenje naschim honam pschinjese. Schkleiza je hłubsko na hrosne spadła. Pschedwschu hnano deschcżik tracż njebudże. S wjeczora Europy leży sapo żiwna wyschina. W połnozy pak nizinu nimo cżahaja. Nizina, sandżene dny nad Kriedźowoschtschim morjom leżaza, cżehnje wojschkerje psches nasche strony. Tute nizinu pschinjesu stajnje schcżedriwy deschcż. — Zuitje wutoru schadża słónczko 5,06 hodź. a khowa so 6.56 hodź., mjaczki schadża wjeczor 10,08 hodź. a khowa so rano 5,53 hodź. — Wczera we dnjo +22. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer +5, thermometer w nozy +8. Wuhladny na deschcżik. —

— **Budyski jutrowny hermanik** bésche weczerawschu njedżelu derje wopytany. Rjane wjedro, kajkeż dopołdnja a tez hischcze wokolo pschipołdnja knjezejsche, bésche wjele ludźi se wjsow do mésta pschiwabiwo. Kupowało je żo pomérnje derje. Na wjeczor pocża deschcż hermanik trochu kaschcż. Wjele ludźi bésche żo tez na Tżelniku nahromadżiło, hdżez so wschelake swjeselenja sa wulkich a malych posticzachu. Hermanizy ludźo żu z hermanisej njedżelu, jako s błownym dnjom, powschitkownje tez spokojom. Dżentnischce pondżelnische deschcżowate dopoldnjo wjele wuspecha pofledujemu hermanikemu dnjej njelubjesche.

— **Njepristojny slepy prošeř.** Wosleppenemu prošerjej, kiż na Taśbarku pschécżowo wukazej z piskanjom prośese, sobotu popołdnju wokolo 5 hodź. policajski zastojnik, jeho zadżerżenje wospjet zakaza a jemu nécżakajce wikowanje radżeše. Z tuteje pricżiny bu prošerjej wurjadnje rabiatny. Njedosahnuse, zo wón zastojnika najcżesso skriwdżi, ale naścżuwa tez skónczenje nika najcżesso skriwdżi, ale naścżuwa tez skónczenje nika najcżesso skriwdżi, ale naścżuwa tez skónczenje swojeho psa na njeho. Jako zastojnik z pomocu dalswojeho psa na njeho. Jako zastojnik z pomocu dalswojeho psa na njeho. Jako zastojnik z pomocu dalšeho zastojnika rabiatneho cżłowjeka do blizkeho twarjenja wotwjesć spyta, so muż najzasakliso spjecżowarjenja wotwjesć spyta, so muż najzasakliso spjecżowarjenja wotwjesć spyta, so muż najzasakliso spjecżowase. Spodźiwne bése, zo tez luydom nekotre skarańcżuse. Spodźiwne elementy pschécżiwo zastojnikomaj wustupilubowace elementy pschécżiwo zastojnikomaj wustupilubowace elementy pschécżiwo zastojnikomaj wustupichu, zo bu jim wukonjenje swojeje służby njesmérchu, zo bu jim wukonjenje worakawca, kiż wospjet wonjo pocżeżeno. Skónczenje worakawca, kiż wospjet wonjo pocżeżeno. Skónczenje worakawca, kiż wospjet wonjo pocżeżeno. Skónczenje worakawca, kiż wospjet wonjo pocżeżeno. Skónczenje łaše „Rot Front, pomhajće mi", z automobilom na łaše „Rot Front, pomhajće mi", z automobilom na łaše „Rot Front, pomhajće mi", z automobilom na łaše „Rot Front, pomhajće mi", z automobilom na stražu dowjezechu. Jedna so wo 29létnoho korbarja z Drjeżdżan dowjezechu. Dla swojeho zadżerżenja budże so won pred sudom zamołwić dyrbjeć.

— S **Kronprynzowcho mosta skocżiła.** W żamomordarskich myślach skocżi wczera pschipołdnju wokolo 12 hodź. tudomna 22létna holza s Kronprynzowcho mosta dele. Pschi deleczenju je wobżarjujomna najprjedy na telefonisce wjazy dacz nimo hicz, dokelż naschi Sskokolo je wo-derje na dźiwadło, na żort a spéw, a wobsebje na cżaswjazy dacz nimo hicz, dokelż naschi Sskokolo je wo-derje na dźiwadło, na żort a spéw, a wobsebje na cżaswjazy dacz nimo hicz, dokelż naschi Sskokolo je wo-derje na dźiwadło, na żort a spéw, a wobsebje na cżacżowanje, so dyrbi so wócżo a wuchu pschihladowarja grotu, kiż pod mostom nimo wjedu, padnyła, so wona cżowanje, so dyrbi so wócżo a wuchu pschihladowarja grotu, kiż pod mostom nimo wjedu, padnyła, so wona ńónczenje s połnym wotmachom na Rybarsku hażu njeńónczenje s połnym wotmachom na Rybarsku hażu njepadże. Groty so hnydom rostorhnychu. Holzu, kotraż bjeś wédomja na drósy leżesche, jóschnychu a hnydom je sanitetnym autom do méschczanskeje khorownje dowjesechu. Wona je żebi nosy złamała a so na hłowje cżeżko sranika, so j njej złe steji. S pschicżinu wotmyślenehoż żamomordarstwa je pjeża njesbożotnua lubosć była.

— **Zaso jutrowne jěchanje w Budyšinje.** Tež létsa chcedża so jutrowni jěcharjo Budyšćanam a cuzym pokazować. Budże létsa k trécemu razej, zo z Budyšina pojěchaja přez hona a pola do Radworja. Zhromadża so jutrownicku dopołdnja ½11 hodź. při cyrkwi Našeje lubeje Knjenje na Kamjeńtnej hasy a pojěchaja na to w pyšnym čahu přez Krónpryncowy móst, Cemjercy, Zajdow, Mały Wjelkow a Khelno do Radworja. Tam něhdže połdra hodźiny powotpočnu. Potom so na Borancey, Lubachow a Židow zaso do Budyšina wróća. Smědźa so popołdnju wokoło ½5 hodź. wočakać. Woni přijěchaju po Garbarskej hasy horje, jěchaja přez Cwinger a z Miklawškowymi wrotami k Pětrowskej cyrkwi, kotruž wobjěchaja. Na to wróća so přez Hłowne torhošco a Bohatu hasu ke cyrkwi Našeje lubeje Knjenje, hdyž so čah jěcharjow zaso rozpuści.

Z **Nowych Kopore.** Dźensa rano wokolo 6 hodź. je krótko před Nowymi Koporcami Zhorjelski spediterski automobil, kiž běše z Warmbrunna přijěł, znjezbożił. W automibilu sedźeše 12 wosobow, wikowarjo, kotříž ze swojimi twormi na Knlowski hermank jódżechu. Auto zajódże do přěrowa, kiž je tam wosebje hłuboki a so powróći. Dwě wosobje so zraniješej, jena žona tak strašnje, zo dyrbjachu ju z wosobowym automobilom do Bukec k lékarjej dowjesć. Wona běše sebi wobliczo strašnje rozbiła. Tamni bjez dalšeje cżelneje skody ze stróżelemi woteńdźechu. Spediterski automobil, kiż z konjomaj z přěrowa wućahnychu, běše so khětro wobškodźił, móżeše pak sam jěć a so do Zhorjelca wróći. Za přičinu njezboża maju, zo je wjednik automobila, kiż bě hižom wot wčerawšeho wječora na dróży, přemučny był. Nimo teho běše tež dróha dla deščowanja khětro pjelska.

S **Rakojd.** Njedawno świeczeschce tu knjeni Marja Müllerowa swój 25létny jubilej jako wucżerka ruczinych dźelow w tudomnej schuli. Njech je ji pschi połnej strowosczi hischcze wjele lét stukotnowsche spojczenych.

S **Krónzy.** Cżakam pschżo hischcze na swojeho pschecżela a towarischa. Hdże wón wostanje? Je żnadź zhorił abo wumrěł? Wotpowjedźuje, mucżany wot puczowanja, we Italskej abo Wutherskej? Nadźijam so, so bórzy pschiwróći. Hnydom je w najrjeńschim porjedże. Sčamotnosć je we wostudźiła. Tuž pschińdu bórzy, bacżonej wujo!

S **Hory.** Hdże wostanu Lětja łaficzki? Lońsche pschińdźechu na dnju 6. haprieje a zaczohchu do nas wjeczor. We wutorej su ho sakomdźiše. Boja so hi-hi-hi-

Wotrychu. Woni su nšhdže 900 hriwnow drobnych ...ajen do rólkow zawalenych, zwjetša 50pjenježkow... kruchow kradnyli, k temu hišće někotre do... sloborne pjenjezy a snadnu dźělbu rabato... znamkow. Skoda so ze zawšćenjom naruna.

* **Kinopórka.** Samkaŕ Hempel dosta sańdźenu ty... šćiwórtk motorske kolo snatešo, so by jo wuczišćił. ...bi šćiwórtk motorske kolo, ani so by wjednišćeho wu... šćebi f kolom tež wuišće, ani so by wjednišćeho wu... ...ćenja wobžedžał. Wšito Tšešnje sajdže Hempel ...ćenja wobžedžał. Wšito Tšešnje sajdže Hempel ...ćetuna a ho f tym tak cžęžko sranł, so bórzy na to ...ćetuna a ho f tym tak cžęžko sranł, so bórzy na to ...ćetuna. Wón bješe hakle pšeď krótkim wuwuknył.

Muzy zastupili do martrowneho tydženja

Dobe mutneho rospominanja cžerpjenja naščeho Boj... ...ho Sbóžnika. Haczrunjeż tež my dženja cžęžki tschiž

Wokrjesna skótna wustajeńca za ratarstwo, rjemjesło a přemysło we Wojerecach 1., 2. a 3. junija 1930

Zo so tak stało njeje, je wina tych, kiž su do toho zwolili, zo so serbski njespěwa, a při tom sobuskutkowali. Wšu winu „Miragej" dawać, zda so mi, je nic jenož njewěcowne, ale też wopačne. Byli so wot wšeho spočatka a konsekwentnje na tom wobstało, zo „Serbski kwas" móže so jenož ze serbskimi spěwami podać, a byli so „Mirag" na to skedźbna sčiniła, zo maja komponiśća ako harmonizatorjo serbskich spěwow autorske prawa na tutej hudźbje, potom by „Mirag" dyrbjała do toho zwolić, zo so pak serbski spěwa, pak cyła wěc wotpadnje. A z cyłej wěrnosću prajene: lěpje ničo, hač tajke směšne přewjedźenje, kotrež nima ani za ludowědu ani za serbske kulturne zajimy toho najmjeńšeho wuznama. So nětko na serbske organizacije hršić, zo woni ničo abo mało za to skutkuja, je cyle wopačne zadźerženje, kaž je też wopačne, nješto zamołwjeć z argumentami, kotrež su dospolnje njehódne a njewužitne a kotrež so tola jenož do předka stajeja k wosobinskemu zakitowanju „pro domo sua".

Sto ma so nětko dale stać, njech k tomu powolane organizacije — nic jednotliwe wosoby — rozmysla a potom to naprawić spytaja, štož je so na tak njerozumne wašnje skepsało; wospjetować pak so tajka wěc na žadyn pad wjacy njesmě, štož budźa też knjeża w „Mirag" zrozumić. J. Skala.

Zběžkarstwo čerwjenokóžnikow.

Jendźjančejnio w stowanych krajinach Ontaria ju so poščehnyli. Tola njeje na žadyn pad jich wotpohlad, kanadiske knjeżerstwo wottrónicj. Jenježby jich žamłynym žonam płaćił wojowanje. A schtóż pschićinu jnaje, njeśmjeje ničo pschećejowanje tomu. Pschetož tute Jndźjančanki maju waschnje, mužikich wobknjeżej, kotrež njeje wjazy rjane.

Mjes tym so wschudźe na swěcze muže knjeża, bywa pola někotrych cjerwjenokóžnikow waschnje, so w statnej radże žame žony žedża, mjes tym so muże ničo njez nimaja. Wjo maju jeneho wlodyka (Häuptling), kotryž je mužiskeho rodu. Tola wón pschedstejeji žonskej radże, kotraž móże jeho wot pada k padej je žedła wusdźěhnyć. Wumrje-li jena z tutych knjeni, potom pschećidże wyšoke sastojnistwo bjele wscheho na jeje najstarschu dźowku. Knjeża wjonjo ho pschi tutym systemje zyle jednorje pschecidu. A tele wobstejnosće maja muże někole fyte.

Jako bu wlodyk njedawno je sastojnistwa puschćejeny, a to jenicjzy tohodla, dokelž pjeża dosć poslusjny był njebě, hrabnychu muże roshorjeni za tomahawkom a žadnu žebi kategorizy, so by jich wulki bratr w sastojnistwje sawostał. A niz jenož to žebi žadachu. Też so pschidnohne padły dyrbjesche so nješchtokuli poležischći. Na pschikład pschećelu žebi muže, so chzeża žwojich wlodykow wot nětka žanni wolicz. Tu mylachu pak so woni jara. Zonj wo tajkich žwobodnych žadanjach ničo nochzuchu wobčerć a wotpokasachu žadanja zyle rasnje. Sčehnk bě, so muże mału revoluziju naschćarachu. Woni wołachu: „Dele se žónšćinmi!" wuhnachu statnu radu pjsche wschě horu a wuworiachu, kaž so to sa revolusijonarow słuschna, z mozu wukonjawaju wubjerk. Tola ma so woczakać, kak dołho daju žebi žony tole lubić. -ma.

Kommunismus.

Stary, jara samožity wobžedžer fabriki Paavo T. we jenym žrěnim pschimórskim městze Finiskeje, mjeżesche nóżneho strażnika pschistajeneho, w kotrehoż hłowje běchu Leninowe ideje žněrtu mucżerjow naczinjte.

Dokelž pak bě wobžedžer fabriki liberalnje a po cżowjesku smyslony muž, njepuschćeji žnadź wón žwojeho nóżneho strażnika je służby, kotryž hijo léta dołho z pschikładownej žwědomitosću dom strażowasche, nawopak — wón rosmołwjesche ho z nim žamo jow jeho spodźiwnych naležnosćach.

Jako ho knjes domu njedawno domoj wrócji, woprascha ho jeho nóżny strażnik pschi wocżinjenju wrotow, hdyż dże wulke samożenje nětko stónczinje mjes wohnjerstwom města rozdźelicj, wón łhodźi tola kenschi a smaje też słowo wo bohatym a jehłowem wuschiku.

Wobžedžer fabriki Paavo T. wucżeje na to žwoju listownju a rjekny tole:

„Derje. Dokelž ty hijo dołho žwérnje a spranwje žwoju służbu wukonjesch, wuplaeju cżi hijo dżenża twój połny podżel do cżaka, tak so jutsje dom njetrjebaich wjazy strażowacz. Mamy tu schćerćdżeżaczstyżaż ludźi w městze a ja wobžedżu schćerć milijonow finskich hriwnow. Twój podżel wucżini potajkim sto finskich hriwnow. Tu wone žu!"

A knjes T. pschepoda žwojemu pschehkajenemu nóżnemu strażnikej stohriwnowku bankowku finskeje banki. (Po naschich pjenjesach dżeżaczstyżaż hriwnow).

Nóżny strażnik njeje žwoje dżało na to słożił.

W drasce hnadneje knjenje.

W městze każ Chicago, hdżejž staweju ho też najspodźiwnischje słótnuczwa, cżinja ho z cżażmni też nimale wérje njepodobne posnyty cżekwjenjowom. Na pschikład cżekwy w tychle dnjach straschny słótnik na dosć njewschědne waschnje z mężcżanskeho jastwa. Wón njeskoczi drje we drasce jastwownika pisches murju, każ cżinja to njenathonicji. Wón dobu ho najprjedy do direktorowcho bydlenja — niż so by jeho słónżowal, ale so by žwój wotpohlad rosumnje pschihotował. K tutomu samérej wocżini wón drastowy kamor, so by žebi tam najpschihódnischu drastu žnuběrał. Najpschihódnischa wěz běsche po jeho ménjenju žuknja, błusa a płaschcz hnadneje knjenje. S pschicżinu dospołnosće wusmoli žebi wón k tomu słuschnej židźanej nohajży, kaž też por pschetwuschich, tola elegantnych cżrijow. Potom stłocżi žebi wón filzowy klobuk do mjeschwocza, popudri žebi ligz a nantolowa žebi cżerwjenej hubje, so by jako knjeni łepschich worschtowo njerjane twarjenje wopuschcżił. Wonka jeho durnik z wubranej słowórliwosću poštrowi.

A dokelž je jena słowórliwosć druheje winowta, pschinjeże poštownik někotre dny poslźischo paket. Adresowany na knjeni jastwowcho sarjadnika. W pakecże běsche wotewijata drasta. Płaschczej pschihtyknjena bě papjerka. Na njej stejesche:

„Wutrobny dżak!"

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutrischu wutoru:** Sso wucżahuje a wiewjedruje, hewak budże wjedro mile. W Jendźelskej sasso njenje, žuchu, tola trochu khłodno. We połnocznej Europje ho deschcżuje a je symno.

*** Njedźelu w nozu ho w Drježdżanach-Wölfnitzach někotři młodźi ludźo swadźichu. Jedyn schofer z Drježdżan pschi tym žwojeho pschećiwnika z pjasću z tajkej mozu na hłowu dyri, so tón na semju padże. Po puczu do khorownje wumrje. Schofera su sajali.**

*** We wuporjedżenu automobilow na Großenhainskej dróży w Drježdżanach dźiwjachaj dwaj pachołaj spósnamkowe cżiłko žwojeho motorskeho kola z dźela pschemasnjene Mějeczejelej wuporjedżerinje ho wěz podhladna być sejda a policijti potwěrdź da. Sodomucżeletnju pachołow jajachu. Hdyż jeju wobhajachu, ho wukopa, so staj z Barlina a so staj koło na Alexanderskim namésće kradnyloj.**

*** W Mühlheimje-Ruhru je 47létny knihiwjednik Stieglitz 37létnu mandźelsku diplomowcho pschekupża Wiedenhofa swjerzjiwosću satsélk. Potom dyla ham žebje satsélicj a do kanala skoczi, z kotrehoż jeho jedyn dźěłacżeć wucżahny. Cżełokstranjena žona je na žwoju ranu wumrjeła.**

*** W Nizzy je ho Katharina Kühnowa z płunom sajedocżiła, dokelž bě žwoje pjenjesy pschi žłojohrě pschehrała. Pschedy tola bě žwojej dźowcy w Němskej list napisała a ho potom žwoju kwasnu draštu wobleka, so by na diwanje lezo žmjerzej wocżakała.**

Sokołstwo, šport a hry.

Kopańca.

Budyska „Budissa" zbije Budysku „Spielvereinigung" 4 : 2.

Srjedu wjeczor na hrajnišću Budyskeje „Spielvereinigung" hraješe so mištrstwo Budyskeho wubjerka za cżełozwučowanje mjez „Budissu" a „Spielvereinigung". Po zajimawej hrje wuńdźechu „Budissojo" ze 4 : 2 dobycżerscy z wojowanja. W połcasu steješe hra 1 : 1 njerozsudżena. Pola „Budissy" cżełe mužstwo spodobne zhromadnje hraješe. Pola „Spielvereinigung" běše njepřihódne, zo běchu někotrych naměstnikow zastajić dyrbjeli.

Kolesarstwo.

Při 6dnjowym wujeżdżowanju w Parizu staj Francowzaj Pelissier-Blanchonet z 314 dypkami a 3338,250 kilometrami dobyłoj.

Pluwarstwo.

Nowy žonjacy pluwarski rekord je při pruhowańskim wubědźowanju Barlinskeho pluwarskeho zwjazka knježna Strubelec w 100-metrskim znakpluwanju z **1 : 28,2** postajiła. Dotalny rekord dźerżeše knježna Sassarathee z **1 : 28,5.**

Njedźelske resultaty w kopańcy.

Budyska Spielvereinigung přećiwo Guts Muts Res. w Drježdżanach **0 : 5.**
VfB w Budyšinje přećiwo Drježdżanskemu SC Res. **3 : 11.**
Sportlust w Neugersdorf přećiwo VfB w Bělej Wodźo **4 : 4.**
VfB w Budyšinje přećiwo SC w Hainewalde **1 : 5.**

Naše pismowstwo.

Łužica.

Třeće čisło „Łužicy" překwapi nas ze swojimi krasnymi wobrazami Delnjołužiskich drastow a bohatorunja pěknymi pěsničkami F. Rocha. Nastawk City Wićaza: „Džowcy Handrija Zejlerja" (pokračowanje dowjedźe nas dale do žiwjenja naščho wulkeho a najnjcho basnika ludoweho razu. Pěseń „Wótče naš" wot M. Nawki je wosebita parla. Nastawk Zejlerjowy „Posledne zakčéće!" wjedźe čitarjow do přeskutkow nowich wótcow. „Přinoški k ludowědźe", rozsud „Našej wobrazaj" a rozprawy wo jubileju M. Nawki a wustajeńcy našeho Měrćina Nowaka w Lubinje, kaž też nacżisk hišće njeličšćaneho hrónčka H. Zejlerja a rozhlad wo „literarnych nowosćach" doskónča nas zajimawe 8-stronske čisło. „Łužica" była nam přeco bóle njeparomna, přeco lubša, bjez njeje njesmědł ani jedyn serbski dom być, a to wosebje nic wučerski abo farski. Wona je wotbłyšć skutka Serbow na literarnym polu a to dosć hódnym. Tuž čitajće „Łužicu", budźće dźakni cylakrutej redakciji, kiž prozdrowja z dobrym skutkom česć serbskeho mjena.

Swójbne powěsće

Semrěli: Gustav Hausmann, kubler w Wětej, 76 l. — Amalia Jwod. Bjenadźina rodź. Garbarjez w Wojerecach, 82 l. — Marianna Heinlez w Budyšinje. — Hana Theresja Müllerca rodź. Lehmannca w Trjebinje, 55 l. — Hana Weberowa rodź. Knjeźkez we Lutowcu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Jako namakane wosjewjene a na hamt ja wozjewjene wotedate bu wot 1. januara 1930:

10 móschnjonow z pjenjesami,
2 pjenježnej papjeri,
2 namuschnizy, pjerschćenjej, narućżnizu,
móscheń z narućżnizowym cżapnikom,
žonjazej cżapnikaj,
ruczna toschta, žonjazy schat, krymaiska cżapka,
autowa wobruca,
někotre patcżiki z barbojtej tuschku,
pjelnjenšti pierodźerzak.

Schkodowarjo dyrbja ho na Kupnizy wo 2 hodź. do 3 w tutej jitwje cżo. 3 samolwić.

W Budyšinje, 9. haprleje 1930.

Měšćanska rada — policajski hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada schadźuje so pondźelu we 8 hod. w Serbskim Domje.

Budyšin. „Nadźija" ma tón tydźeń wutoru wjecor we 8 hodź. spěwanje w Serbskim Domje. Njech wšitcy přindu.

Komorow. Jednota „Sokol" wuhotuje młode jutry wjecor z wulkotnym programom, a přeprošuje na njón hižo dźensa wšěch lubych Serbow z blizka a daloka. Předsydstwo.

Wědomostne wotrjady Maćicy Serbskeje. Sch pisny wotrjad zeńdże so srjedu, 23. t. m. w 7 w Serbskim muzeju. Přećelju a spěchowarjej seho muzeja so lubje přeprošuja. Wjeraš.

Zjednoćeństwo Serbskich Wučerjow schadźuje srjedu 16. jutrownika dop. 1/2 10 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje. Dźeński porjad: 1. Wesnje 10lětneho wobstaća. 2. Naš šulski spěwnik, rosće nakładnika. 3. Přewodnik po serbskich... I. dźěl. 4 Raj a druhe starosće towarstwa. Přednamjety. 5. Přednošk knjeza wučerja Jenča... skeho: Serbske dźěćace hry. Přeprošujemy wšitkich serbskich wučerjow, mlodych a starších a na wu službje, při serbskich a němskich šulach w Sakle.

Přesadźowanje

Wutoru, 15. 4. 30 dop. 1/2 10 hodź. budźa so dla spušćenja wobkhoda **na Bohatej hasy 14** (Walter Noebel) zbytkne dźěłby:

žonjace a dźěćace klobuki, wobleki, rukajcy wšelake **knefle, spódnje talje, drobne twory, dźěćace fale, mužace wěcy** atd. **wšelaki inventar** atd. na přesadźowanje předawać. Wobhladanje hodźinu do časa.

Arno Wuschick
přis. a zjawnje přist. přesadźowar

Serbja, kupujśo waše jutrowne potrjeby jenož pola tych, kiž nas z małymi nawěštkami potperjaja

Wosebity wobkhod za nawočnicy, šćipanje (Klemmen) **dalokowidy atd.**

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobla kasy)

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

Srjedu 23. haprleje pop. 1/2 3 hodź. w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje

Dnjowy porjad:

1. Rozprawy
2. a) Nowe evangelske spěwarske . . . . . k. wyšši farar Zarjeńk
   b) Nowy katolski Wosadnik . . . . . k. kantor Symank
3. Poswjećenje 50-lětneho wobstaća towarstwa Pomocy

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo**

Wječor wulki koncert „Nalčéo" wot Kocora w „Krónje"

Gardiny

story, witraže, rollety, dekory, volle, mul, wulki wubjerk, tanje

Kurt Erler, na Zitnym wikowje

25—30 Ctr

pšeńc. slomy

je na předań

Knježk we Wuckecach

Płaćona w hotowosći 68

SERBSKE DWIN

Pondźelu 14. haprlcje 1930

Ko bjezdźełosći w Budyskim wokrjesu.

Sindykat dźełowy hamt nam pisze:

Wuniezł je ko liczba dźełonjemjerjowu pomjerjichila, pak so wola dźełowe pomjery w měrzu pokěpschite njeju. Wosebje pak su hubjenjsche znamjenja sa pschichod wobkedźełanosć. So ko bjesdźełosć trochu pomjenjchi, jaleji na pschibjajenju dźełacjerjow w rataršstwoje, skatarstwoje a wuczinjenjsche w pschemjerku 20 prozentow porcentowe a wuczinjenjsche w pschemjerku 20 prozentow porcentowe a wuczinjenjsche w pschemjerku 20 prozentow porcentowe

nowych na serbowacz. Tak swjasa so Bangkok psches czasu je Singaparz, schtoż wosstawjenja sa Bongkok wulke wuwiesce też wo nastupanju kwetkowych wikow. E. N.

Wusudżenja.

Wulka khlostawska komora w Budyschinje.

Jako nutsdobywarjow 13. nowembra 1929 do kwartschje budy se poldraja Muschkowskeje hory bźahu dźesćaćerjow Gustawa Alfreda Müllera a Gustawa Hólzela z Korymja wuschkóźili. Schérachowski lawništ šud bźesche Hólzla dla shromadnego cźežkego padushchstwa k 3 mježam a Müllera, kiž je wospjetnje kradnył, k 1 lěta jastwa sasudził. Jenož Müller bźesche so pschećziwo wuśudej powolał. Khłostawska komora pak jeho powolanje sacźišny.

Nędźuschi gmejnski pokladnik a hospodar Ota Hendrich Altus z Bernsdorfa nad Eigenom bźesche wobstorżeny, so je pśches 15 000 hriwnow pjenjes pschekhitwił. Njedźiwajcy podhlada bźesche jeho lawništ šud we Bjarnaczicach wuwinował. Tola statne rěcznistwo so pschećziwo wuwinowanju powoła. We powołanišćim jednatiu Altus wudawasche, so śu w poslednich létach pschezo wobcźežnische pokładnine nałožowsce jemu tak pśches hłowu srosłe, so je też gmejnste pjenjezy z swojimi w pokładni mél a se shromadneje pokładnje gmejnske a swoje sliczowanje płacził. Sud spósna Altusa pschetschiwjenja w sastojnistwje winowatego, njemźejesche pak ta ta, so śu jo knihi z wotpohladom wopaki wjedle. Altus dosta sobu 5 pschepytowanišći jatbu 4 mježy jastwa.

Pschihażny šud w Budyschinje.

Woheń w Różeńcźanskim bźesche z pschicźinjom, so bu kubler Pawoł Wowczeŕk z Ralbic wobskorżeny. Wón mějesche so dla wotmyślaneho sapalerstwa samolwicź. Wowczeŕk bźesche pschi šudnistwu pschedawanju spočatk 1929 kubło w Ralbicach kupił. 18. meje bźesche se swojeho dotalnucho wobhbdźenstwa w Różeńcźe do Ralbiz pschećzahnył. Na Różeńcźanskim kuble bźesche jenož jeho pschichodny nan Wowczeŕ jako wumjeńskaŕ sawostał a do Wowczeŕkowcho kubłenja bźesche ratař Czornak saczahnył. Hižom tśeśi dźeń po pschećzehnjenju bźesche so wokało pschipołdnja we kólni Różeńcźanskeho kubła paliś počzało. Pod tśeśu bźahu so hižom smuo a druhe wězy, kiž so lohko pala, sapalile. Woheń mójachu z cźažom saleć. W nozy k 1. junitej wokoło 3/4 12 hodź. je so sažo w bróżni wyšche huna paliś počzało. Też tu tukańche so jenoż na sapalerstwo. Woheń bźesche so tak spěšnje rossćerił, so mójesche so Wowczeŕ, kotrehoż bźesche jeho poš wubudźił, a Czornakez zwójba ledy wukhowaćz. Statok bźesche so docźista wotpalił. Pawoła Wowczeŕka bźehu na to dla sapalerstwa wobskorżili; jeho wujow ratarja Jana Wowczeŕka w Ralbicach a skalarja Mikawskeho Wowczeŕka w Sernjanach šudu wobskorżichu, dokelž staj pjeza wo sapalerstwje wźdałoj a njejstaj to wospjewiłoj. Jana Wowczeŕka dale winowachu, so je wotrocźa Wicźaja pjeza z pschilubjenjom pjenjes k sapalenju Różeńcźanskeho kubła namołwił chżył. Napadne je było, so buchu krótko do wotnja nadoba, maschiny a grat z Różanta do Ralbiz swożene, so buchu późne a lężne parzelle w Ralbitach pschedate a z brżóźnjazeje tśeśi drjewo wurešane. Dwarjenja bźehu se 7800 hr., mobilsar a inwentar z 32 000 hr. sawźijesene. — Pschećziwo Janej a Mikawskej Wowczeŕkej bźesche shromadny lawništ šud 3. měrza 1930 jednak z dwěma wobeju dla njedostatnych dopokazow winowinowak. Se samsnieje pschićzinjeny pschihażny šud też sobotu po dokładnym rozłožowanju sakitarja rěcźnika Groże z Kamjenza Pawoła Wowczeŕka wuwinowa.

Illowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerr w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bartw Brězyny. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

póndźelu 14. jutrownika 1930:

Barlinska bursa sapadny sańdźenu sobotu do njewschicźe. Kursy efektow bźehu wschelake, sćerje spadowachu. Wikt z dołhonymi a rentowymi liśćinami bźehu pschi początku hischcze skuczene, w bźehu dnja so kursy efektow trochu wodźerjebowachu.

Produktowe wiki sańdźenu sobotu z kruchym ménjenjom stónźicku. Pschicźine płacźiny posłóžmyhu so wo 10 pf., rožkowe wo 20 pf. a wowsne wo 15 pf. Jenicźky nahymski jeczmjeń 10 pf. pschišadźi. Sobotu płacźesche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenicy 13,15—13,70 hr., rožki 8,15 hacź
8,30 hr., jeczmjenja nałetnicheho 9,40—10
hriwnow, nahymskeho 8,75—9,35 hr. a
wowsa 7,90—8,30 hr.,

w termijnowym wikowanju:

sa meja:

pschenicy 13,50 hr., rožki 9 hriwnow,

sa julij:

pschenicy 14,25 hr., rožki 9,55—9,57½ hr.,

sa september:

pschenicy 13,35 hriwnow.

— **Budyšin mésćanskeho sakładnerja** bojednachu we swojim pjatkownym posedźenju w hospodarskim planje na léto 1930/31. Pschichodnu źrjedu thrjeźa wo jeho pschijeću wothłosowaćz.

Pschistajenja:

Dźowku, kacźa korczina pola Rakez.

Posłužowarku, Jenczez konditorinja w Bjskopizach a Harnischez konditorinja w Budyschinje.

Krawiskeho, Pawoł Müller w Hródku, Bjedrichowa haša cźišło 19.

Holzu do domu, Holzberg w Mježicach.

Na pschedań:

Sskoma, wowsna a pschenicźna, w Prježezach cźo. 4, a Kubasch w Prježezach 4.

Sofa, Gärtner w Budyschinje, Hornczeŕska haša 36.

Rnutkiza, Lehmann w Boschzach.

Butrobaš a kultivator, w Błonju cźo. 9.

Bźerny źymjenitne, jažnje, w Kobjelni 4.

„ źymjenitne a prošata, w Lemischowje 3.

„ źymjenitne a źyno w Jatšobju 18.

Kosa, mloda dójka, we Warzjach cźo. 12.

Kolo motorske, w Budyschinje, Lamske hrjebje 4 IV.

Wós 2 kolesaty, ruczny, w Budyschinje, Fichtowa haša cźišło 20 I.

„ **dźeczazy,** Hänchen w Budyschinje, Hornczeŕska haša 23, sadni dom.

dźeczazy w Budyschinje, Lubijska dróha 2II na I. kruwjazy lohži, w Brěžnym 16 pola Hucźiny.

Kóń Frankensteinez młyn w Budyschinje.

„ belgiski, Knot we Wukranczizach.

„ šymy w Dožinje 41.

Wołnischczo, Jawrich w Jdźlizach.

Kruwa wyšokoswužkowa podobna, w Rosdezach 33.

„ wyšokoswužkowa, mloda, w Běłej Horje 20.

„ wyšokoswužkowa, mloda, w Małeschczach 100.

„ wyšokoswužkowa, mloda, w Brěžnym 8.

„ wyšokoswužkowa, mloda, w Rakojbach 24.

„ wyšokoswužkowa, šymo, w Kubschizach 15.

„ wyšokoswužkowa, podobna, we Sśmilnej 28.

„ z cźelećom, we Luju 26.

Jałoja wyšokoswužkowa, w Rodezach cźo. 9. — W Drobach 12. —

Jehnjata, knježi dwór w Hornowje pola Hródka.

Jałoja wyšokoswužkowa a **kruwa,** w Jabłonu 21.

Kury mlodźicźki, w Jenkezach 61.

„ **módre winske,** we Lahowje 76.

Cźeja k nałožowanju, knježi dwór w Jaseźu.

„ **kacźe** we Wolschinjach 46 pola Lubija.

„ **kacźe,** knježi dwór w Druježezach.

„ **kacźe,** šymo a skoma, w Hlinje 28.

„ **hušaze,** Bauer w Khójanach pola Hródka.

Sšyno 20 zentnarjow a 10 zentnarjow wowsnoho 10 zentnarjow wowsnje skomy, Wazka w Mježikowje.

Prošata šymne, w Běłej Horje 11.

„ **herbsta** gruchta w Semizach.

Sšudnišzy na pschesadźowanje

wutoru 15. jutrownika 1930

we **Sšmjerzezach** w hoscźenzu dop. 3/10 hodź. cźanej wosaj,

w **Khrósćizach** w herbstej gruchcze dop. w 11 hodź. 150 cbm. łamanych kamjenjow.

w **Běłej Wodźe** w hoscźenzu „Ke krónje" na Mujałowskej dróży dop. w 10 hodź.: wschelake mebje, kowěrski mašon, klamaŕska pokładnje, żelezny pjenjezny kamor, pjerschcześeń, koralowy rjeczaśk.

Sšudniske pschesadźowanje leżowosejow.

Khrźakarska žiwnosć z něhdże 13 łórzami pola, klamaŕstwo ratarjeŕ Michałej Hajnkej w Jaseźu p. Njeswačzidle. Hódna 10 244,50 hr., wopałna pokładnja 6550 hr. Pschesadźowanje budźe schtworkrót 5. 6. 30 dop. w 8 w Budyschinje, na šudnistwje sstwa 141.

Sšudnistwo wosejwa:

Do sapisła mandźelskeho prawa na šudnistwje w Budyschinje su sapiśali, so ratař Pawoł Hermann Pschika w Njeswačzidle nima prawa na sarjadowanju a wuživanju samoženja žiwoseje mandźelskeje Marie Martha rodź. Jarschez.

Sšud je 30. 7. 89 rodźenemu skalarjej Janej Mježikej w Budyschinje, Pod Hrodom cźo. 60, dla wopśiśenja prawo polnołetnosće wsał.

Škarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.

Wiki za měrne, wobroła sloro žaneho nije, płacźeja so **sobotu, rožka něhdże 10 pf. drósćcha.**

Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Kubły a wagony so kupowanja zdaluja, dokelž muka hubjenje dje.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

2ito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	12. 4.	11. 4.		12. 4.	11. 4.
Pšenica	253-266	261-264	buny	15-17,60	15-17,60
rožka	163-165	159-161	woka	20-22,50	20-22,50
naz. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	14-16,60	14-16,60
nal. jeczmjeń	175-187	178-187	žołte łupiny	20-22,50	20-22,50
wows	158-166	155-163	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	14-15,50	14-15,50
pšenč. muka	29.37,25	29-57,50	lany wosušk	19-19,50	19-19,50
rżana muka	23-26,75	23-27,00	bocn. malasa	—	—
pš. wotruby	10-11,00	10-11,00	bźrnj. kruški	15-15,50	—
rżane „	10-11,50	10-11,25	syno, 50 kg	2,90-3,45	2,90-3,45
cacos	—	—	rżana slama	1,20-1,45	1,20-1,45
hrósch. Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšenič. „	1,15-1,25	1,15-1,25
lans symjo	—	—	wowsna „	0,90-1,05	0,90-1,05
pjeluški	17-19,00	17-19,00	sušna „	0,99-1,05	0,99-1,05

po tschejezy hischcze w rukomaj kmótra. W sćehowacej nozy cźujesche kmótr, so jeho nječto z tymmymaj rukomaj za prawicu pschimmy. Wón postawy a wuhlada k najwjetschemu spodźiwanju dźeczo, kotrež bé wodnjo pschi tschejezy na rukomaj njeńk, psched sobu sjeo. Dźeczo, kotrež bé hakle nékotre dny staxe, rjekny k njemu: „Nano, budu cźi stajnje dźakowne, dokelž sy mój tschejezišći nan a ja pśches tschejezu wéczny sbożnosć dostach. Też budu pola Boha wo twoju sbożnosć prošyć." Potom zhubi so wono saso.

W Puderwiskej wokolinje réka też: Dźije-li so kmótrej wo dźeśu, kotrež hnydom po tschejezy wumrě, potom so jemu to njebźije, ale dźeczo sjewi so jemu woprawdze. Też we Wongrowizkim wokrjesu wérja, so tśi dźeczo, kotrež hischcze psched schestym žiwjenskim létom wumrěje, po smjerzi, zwosich kmótrow a kmótry husto wopytuje.

7. Njezwinowaty k smjerzi sasudżeny.

Léta 1880 skónczi nózny straźnik w Sněžinje swój wschednóy nózny puć na torhoschczu, jako w khěži pschi hamiźim šudnistwje we wukucze muża wuhlada, kotrež bé ruki k pokleczu pospěhnył. Najprjedy wón wérjesche, so ma hjaneho psched sobu; wón je jemu tohodla bliższe a dźiwsche jeho pschetschahacź, nastrója pak so njemało, hdyž mésto njeschrowza kosćowu wuhlada. S warkom straźerjow bźesche straźnik do bliskeje korczmy a powédasche wo podawku. Wschitzy słuchu nětko won na torhoschczu, a widźachu potajnu postawu pomalu krocźo so potom wokoło rożka sbudźej. Je to, kaž so powéda, pjeza był njewinowacze k smjerzi sasudżeny.

8. Pierschnowski mordaŕ.

We Pierschnje w Schrodaŕskim wokrjesu powédaja źebi, so tam nébdy psched mnohimi létami w nozy pschi straschnym ujewjedrje jedyn pschekupz na kuble wuczek pytasche a wo pschijeczu proschesche. Na praschenje, hdże dże a cźehodla tak pozdże puczuje, shoni kubler, so mějesche pschekupz drohotne juwele pschi sebi, a so je pschi hrozným wjedrje prawy puć zmylił. Puczowaczy bu nékto derje pohospodowany, a jako won potom podźišchcu swoje juwele pokasa, spodobachu so wone kublerjej tak jara, so je won jich smjerzowaćz rosbudźi. Pschekupz poda so k mérci. Drohotne kamjenje bé zebi pod hłowkaŕ położił. W nozy pokradny so kubler do jitwy, w kotrejž zuzy spalche, zakłó pjatego a wša zebi pod hłowkaŕom zhowane kamjenje. So njesłutk njeby na sjawnosć pschijschoł, wleczesche won cźeło na polo a dźyscze je tam zahrjebaćz. Ledy pak bé dźeru wurył, jako so wot błyska zarażeny k jemu swójsze. Nasajtra namakachu wobeju morweju.

Mnohi praje nétko, so su na tutym méśnje buchu kublerja widźeli, a powédaja źebi też, so, pschińdże-li tam sa pjenjezami łakomny cźłowjek nimo, jeho duch do sjenje sćehnje. Tohodla so ludźo puczita, kotryż tam nimo wjedże, też spalnja.

9. Scherjazy Popowoski hajnk.

Psched cźasami bé wjeŕ Popowo we Wongrowizkim wokrjesu z wobhbdźerjstwom bohateho hrabje Tutón hrabja mějesche w swojich łěsach njecźłowjeskeho hajnka, kotryž z ludźimi, kotrež do łěsa pschińdźechu, so bychu źebi něschto drjewa abo hribow nałsérali, najhróbnischo zakhadźesche.

Jónu wjecźor pschijédże bohaty pschekupz pśches łěs. Wón pak smyli puć a pschińdże stónźnje k bydlenju hajnka. Tutón jeho pschećelnje pschija a namołwi jeho, so by pola njeho pschenozował; dże jemu nasajtra rano prawy puć pokasaćz. So pak by wobhbdźał bohatstwo pschekupza, stónźowa won jeho w nozy, rosruba jeho na kuśki a zahrjeba tute w swojej pinzy. Wot tuteho dnja hajnk zaneho pokoja wjazy njemějesche; pschetoż w kóždej nozy błyschesche won w khěži załoscenje a schcźerkot rjeczasow. Jako so won jónu pozdże w nozy z jeneje honitwy wrócźi a dźyscze so runje k mérczej podaćz, padnychu najprjedy nosy, potom ruzy a napoślédy błykne dźele cźeła do jitwy. Potom frośczeju kruchi hromadźe, a ś hóssbu spósna hajnk stónźowaneho pschekupza. Se strachom bźesche won z dospo won nimo pschikhadźazym wospjet w podobnjnje djabola.

Hrabja wsa nétko Druheho Hajnka do khěži, kaž tu-

tón njemócźesche w bydlenju wobwěsnjeneho wutaćz, kelž bu w pokrótkuej hodźinje wscho spowrócźane a tom załoscenje a klinkot pjenjes błyschcźi. Też won w nozy w lěsu hrúbnu postawu njeźmjeschosce. Won pak bé njebojasny muž a spéra bé rjenja sdélcź. Mjes ludom je nétko pschijschła rana, so może cźłowjek skennu jenoż je schłeluja abo sami nécźchto nacźinicź. Won wša zebi tohodla pjenjes a wutźeli jón. Nasajtra rano namaka na bódźej bé schcerjenje stako, wulki blak, jako by tam źmołu spalił. Scherjenje pak wot tuteho cźasa wumoła.

10. Prozejijon duchow we Hlombocźizy.

Stary młynk z Kruschwizy bé w nłodych létach we wšy Hlombocźizy dźéłał. Po tym, hacź bé tam dwě léće dołho pschebywał, rosbudźi so won, so na puczowanju podaeś. Won bu se źłuźby puschczeny a poda so na puć do Kruschwizy. Dokelž po wjecźor hišo blížesche a puć derje njesnajesche, zaš sabłudźi so a bé nuzowany, so pod hromadu rohodze schcerjonowaćz. Wón bé wuśmył, wubudźi jeho nétajki śpéw. Won wuźe z hromady rohodźiny a rospladuwasche so. Wón nje śwécźesche; bé krótko po 12 hodźinach. Młynk sche na stronu, z kotrejž spéw pschikhadźesche. Hlada won prozejijon, kotryž so k hromadze rohodźesche. Wschitzy wobhbdźeli béchu wobleczeni w nu drastu a njeźechu sajnowczeni śwécźu w rucy chowany knjes njeźesche najśwjecźiśe w jara rjenych stranźach. Prozejijon wobeźidże wjazy krócź hromadźe. Potom pschistupi jena z wobhbdźelenych wón sesna w njej jenu psched krótkim zemrětu Hlombocźizy. Tutn so won woprosscha, schtoż wón dże. Ale ledy bé won zkowa wuprajił, dha pschi nadobo žiwny wichor. Duchi so śhubichu, a hromadźe nad nikym bu wotnjeźena.

Won sesna wuźe nétko młynk do Kruschwizy, a wón stupi tam saso dźéło; pschetoż lóschi puczowanje a zamnej nozu saschol.

(Pokračowanje).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny płećiwo wěchwkam čělneho zujezdoženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na Žiwjenja dospołnje běžny. Kóžde znjezdoženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezdoženja dyrdża so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwozwěźć. Prawa a winowatosće abonemow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 89 — Budyšin — Wuloru, 15. haprleje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Němski sejm je so třeći króć wukhował.

S dźensnišim wothłosowanjom w němskim žejmje we ratarskich złach a knježerstwowych dawkowych pšechodźach je so němšti žejm z małkimi wjetšinami stracha wotpowědźenja zminył. Ratarstwo schkitaze zakonje žu žo 250 pšeciwo 204 hłosam, pšichwatk k tobakowemu a zgłowemu pšichwatkowej jenoż z 230 pšeciwo 224, powětšenje piwowego dawka jenoż z 228 pšeciwo 223, dawk na mineralne wody z 227 pšeciwo 223 hłosam wotpokasachu.

Po mjenje je žo prěni króć wo ratarskich złach wothłosowało. Pšichi tym je so komunnistiski pšchemjenjazy namjet z 261 pšeciwo 193 hłosam wotpokasał. Tež wjele druhe pšchemjenjaze namjety so pšeciwo hłosam rjadownohamotaru a kommunistow wotpokasachu.

S wothłosowanjom po mjenje je sakoń **wo złach na mineralne zła a swjasanja ratarskich złow z dawkowymi pšechodźami** z 250 pšeciwo 164 hłosam pšchija. Pšchećivo tomu sozialdemokratojo, kommunistojo a nazionalni sozialistojo, sa to wschě druhe strony, tež němskonazionalni pšchemjenachu.

Pšchemjenjenje **tobakowego a zokrowego dawka** žo je wothłosowanjom po mjenje z 230 pšeciwo 224 hłosam pšchija. Pšcheciwo sakonjej tež dźěl němskonazionalnych hospodarjow.

Potom hłedowaze wothłosowanje wo stawje 1 pšechodźa we **powjetšenju piwowego dawka** žo z wulkim holtam a žnjezjom sta. **Bayerski burski swjazk** bě tu **jasnje na wahi.** Nazionalny sozialist dr. **Goebbels** žo blizko tejele skupiny kupi a z cźerwjenej nóžkartku machotasche. Wdyž pod hromadźeć hłosow z urnu pschinidže, burski swjazkarjo bźe hoj-hartki do njeje mjetachu. Nazionalni sozialistojo z tomu phi wołachu, mjes tym so žrjedźne strony kleskachu. Sozialdemokratojo, kommunistojo a nazionalnymi sozialistami też někotři němskonazionalni hłosowachu. **Stawk 1, kotrjž nowe stopnjowanje za piwowy dawk wopschiješe, je z 232 pšeciwo 223 hłosam pšchija.** (Phi žo woła.)

K stawej 7, kotrjž powjetšenje wobrotowego dawka nastaja, žo nanjej knježerstwowych stronow pschija, kotrjž žadnjedniłow (maklerow) a wikowanskich agentow hač do 1800 hriwnow dokhodow wobrotowego dawka wuźwobodźi. K stopnjowanemu wobrotowemu dawkej, tak mjenowanemu dawkej na tworowe domy, žo sozialdemokratiski namjet na wuźwobodźenje konjunktnych towarstwow i dawkowneje powinosće z 262 pšcheciwo 192 hłosam wotpokasa.

Pschi skónčnym wothłosowanju wo powjetšenju piwowego dawka, z čimž je też dawk tworowych domow swjasany, žo 228 hłosow za a 223 hłosow pšeciwo pšchedłoży woteda. Sozialdemokratojo, kommunistojo, nazionalni sozialistojo a mjeńšina němskich nazionalnych pšeciwo pschedłoży hłosowachu.

President Loebe praji, so hischcze w běhu połdźenja skónčny wunoschk tohole wothłosowanja swěźeršej da.

Pšchemjenjenje k paleńzowemu dawkej žo z wulkej wjetšinu pschija. Dawk na mineralne wody žo z 227 pšeciwo 223 hłosam pschija.

Sozialdemokratiski namjet na składowanje nuzowego wopora žo saciźny.

Pschi sakonju k pschihotowanju finanzneje reformy žo sozialdemokratiske pschemjenjaze namjety k wustrowjenju **sawěsćenje dźělnjemježerjow wotpokasachu.** Stawk 2, kotrjž pschipokasanje za sawěsćenje invalidow je 40 na 20 miliionow sniži, žo pschi wothłosowanju po mjenje z 249 pšeciwo 204 hłosam pschija.

Stawk 3 wo snižnju dawkow a wulutowanju wudawkow žo pschi jednorym wothłosowanju pschija, runje tak sakoń k pschihotowanju finanzneje reformy w skónčnym wothłosowanju.

S tym žu žo wschě knježerstwowe pschedłohi k wurnanju njedostatka w němskich finanzach pschijate.

S wothłosowanjom po mjenje žo hischcze kommunistiski namjet na spuschczenje mjdowego dawka z 388 pschecźiwo 62 hłosam kommunistow a nazionalnych sozialistow wotpokasa.

Pschećivo sozialdemokratam a kommunistam žo wobsamknjenje němskonazionalnych pschija, w kotrymž **žo dožahaje złowne žadźby za winizarstwo, žadarstwo a seleninarstwo žada.**

Sozialdemokratiski namjet na **snižene zła za pizowański rjezmjeń žo wotpokasa.**

Popołdnju 346 hodźin němski žejm swoje wuradźenja hač do pjatka 2. meje 2 hodźin popołdnju wotstorči. Na dnjowym rjedźe prěnje wuradźenje hospodarskeho plana za 1930 stej.

Bjezdźełosć w Sakskej.

Dorčunje je žo dań za hypotheke požčonki snižiła, je so twarjenje wobydlenjow w Sakskej hač dotal mało rozjiwiło. Bjezdźełosćej hischcze pschezo 56,7 proz. pornjo 38,1 procenta wuczinja, je žo po taikim ledma pschemjenjała, dorčunje je žo prěnja tśeczina hapreje hižo minyła. Hischcze pschezo bě skoro 40 000 twarskich dźełaćerjow bjez dźěła.

*

Němski tarifowy hamt ja twarstwo w Barlinje je dosahnjenje rozsudźił, so **mjda ja dźełaćerjow w Sakskej njepschemjenjena wostanje. Runje tak je hižo Drježdźanski tarifowy hamt wuprajił,** tola wobej stronje běchtej tole wuprajenje wotpokasałej. Dźełodawarjo dźiwchu mjdu snižeć, mjes tym so dźełaćerjo wjetšchu mjdu žadachu.

Němska se mowna za so womazała.

Rjetkje wrota němskeje žejmownje žu žo žobotu we wogi i cźerwjenej barbu a pišmom: „Ssmjercź Youngej!" womazałe. Spody bě žo hokaty hischcź namasał.

Ludwigska zyrkej we Wilmersdorfu pola Barlina bě je i tym wobdźiła, so běchu pschi zyrkwinych wjeczornych durjach plakat kommunistiskeje internazionale pschilepili. Dwě wobłoze i kommunistiskimi plakatami a lěpowym pomazom žu sajeli a policiji pschepodali.

Kadźer o bombow so wurnali.

Allonasti policajski prezidium je wosjewił, so je žo policiji poradźiło, rosbuchadłowaj pschihotaj na nětschećanskom wjerchu w Oldešlae a na finanzny hamt w Neumünsterju rosbijaś. Swěźeršo je žo, so žu žo **Wehrwolfowi pschichwatkowych** pschi thotowjenju rosbuchadłow a wuwjedźenju attentata wobdźelili. We jenym Hamburgskim wobydlenju lej žu bombje pjelnitej a ko potom z automobilom na běžno dow esłej, dokeź sej dyrbjałej rosbuchujnej. Schtyrjo wobdźelnizy, chemikus dr. Hellmann, žedlarski mišchtr Pawol Koch, pschekupz Rolf Müller a pschekupz z Wilamowitz-Möllendorf žu hižo jaleźi a žo w tu thwilku pschebłyschuja.

Polska Geniske wikowanske dojednanje z wumělenjom přeciwo Němskej podpisała.

Pólske knježerstwo je Genfske dojednanje wo jenoletnym podležensku wikowańskich sřeczenjow a protokoll wo hospodarskich dorosumjenskich jednanjach podpisało. Pólska pak je ſ podpisanjom sadzdne wumělenje swjasała, so dyrbi potwjerdzenje wikowańskeho sřeczenja jenoż potom do mozy stupiś, **dyž druhe staty žwoje złowne tarify pschez staw 1. haprieje t. l. njejwotschca** a nicźo wažneho njepschemjenja, kotrež žu sa wuwoschowe wikowanje Pólskeje njepschihódne.

Tole wumělenje Pólskeje žo w Genfu jako njepředne wumělenje pschecźiwo Němskej rosumja. Pólske knježerstwo ſ tym potwjerdźenje a do mozy stupjenje dojednanje wo jenoletnym podleženju wikowańskich sřeczenjow wot teho wotwisne cźini, so žo w Němskej zane pschemjenjenja złowneho tarifa njestanu, kotrež žu sa Pólsku schkodne.

Wschо hromadze je hacź dotal 16 europiskich statow wikowańske sřeczenje a 19 europiskich statow protokoll wo hospodarskich dorosumjenskich jednanjach podpisało.

Čeźkoły w francowskim parlamentu

Franzowska deputěrtska komora je w žwojim nóznym połdźenju k pórndźeli druhe wuradźenje statneho hospodarskeho plana za 1930/31 ſtónczka, kotrjž je žo je 462 pschecźiwo 118 hłosam pschijał. Hospodarski plan je pórndźelu k senatej pschescheł. **W należnosći powjetschenja pensijow maju** žo po žadźu hischcze **někotre wobczežnosće** wotstrańć. Ministerski president **Tardieu** je njedźelu we wuhodźischczach deputěrtskeje komory rjekł, so ma za wěste, so senat powjetschenje pensijow sačžnje, dokeź by ja nje milijardy frankow wjetschich wudawkow trjeba było. Jeli so by žo senat pschecźiwo wotmyślenemu powjetschenju wuprajił, budże Tardieu w deputěrtskej komorje tole stejischczo sakitaeź. Wón njesamjeleźuje, so by w tutym padze žadał, so by žo jemu dowěrjenje wuprajiło. Hdyž so pomyśli, so je wulka wjetschina 162 hłosow njedźelu popołdnju Bouissonowy namjet na powjetschenje pensijow wo 5 prozentow wuprajiła, je možno, so knježerstwo psches tole prašchenje padnje.

Španiske knježerstwo antimonarchiske hibanje potłóčuje.

Sajatych wjednikow schpanjeskeje republikanskeje strony knježerstwo dla pschidźiwdźenja krala wobkorći. S tymle zakrocźenjom chże knježerstwo antimonarchistiske hibanje potłóczeć. Hrabja Romanones a markuš Alhucemas staj žo srěčzałoj, so wulku liberalnu stronu zakhowaś, kotraž budże podobna liberalnej stronje, kajkaž w Jendźelskej a Belgiskej wobsteji. Strona žo w běhu pschichodneho tydźenja zakhoj.

Vatikan a Moskwa.

Vatikan je italskemu knježerstwu wojsewił, so žu žo ważne dokumenty ſ Sowjetskeho kwartěra **„bamžowskje komisije za Rusku"** kradle. Papjery žu žo we worzkowym kaschcziku we Sowjetskim kommisijinym kwartěrje zhowale. Najważnische dokumenty pak pjecza njejžu paducham do rukow padle, dokeź je kommisijiny president doma zhowasche. So by žo nowemu paduschtwu sadźerwało, je žo kommisija nětko do Vatikana pschepołožiła. Bamžiskej strażnizy pišma nětko schkitaja.

Čeźke kanony z lětadła.

Lětarstwowy žobudźelaćeer „Daily Telegrapha" powě, so žu Jendźelska a druhe staty spytake, němski wulki Dornierski lětakski cźołm ſ cźeźkimi kanonami wobronicź. Dornierske lětadła znadź žu ſ hospodarskeho stejischcza njerentabile, tola wone nowe možnosće za wobronjenje lětadow ſ cźeźkimi kanonami wotewrjeja. Wobronjeje lětadow je žo podobnje rosmika, kaž psched někotrymi lětadźejatkami wobronjenje wójnskich łódźow.

Prěni sejchwt łódźiwowneho dojednanja w Londonje. Jendźelska dwaj nowaj kschižakaj natwari.

Kaž Londonske nowiny pischu, žada knježerstwo, so byschtaj žo dwaj nowaj kschižakaj natwarikaj. Jendźelska ma někotre 52 kschižakow, ſ kotrychž pak žu schtyri starscheho typa. Jendźelska dyrbi tohodła dwaj nowaj kschižakaj natwaricź, so by liczbu 50 kschižakow dožahła, kaž je dojednanje łjoch statow postajiło.

Wobczežnosće pri jendźelsko-egiptowskich jednanjach.

Kaž „Daily Mail" powě, žu w jendźelsko-egiptowskich jednanjach khutnje wobczežnosće nastałe, dokeź je egiptowski ministerski president wulke žadanje za Sudan pschipowěžił. Mjes druhim žada, so by žo **Suezski kanal jako egiptowski kraj pschipójnał** a so by bycźichej jón Egiptowska a Jendźelska schromadnje sarjadowałoj. Za Sudan wón žada, so by žo w njón egiptowski namjetnik gouverneur postajił, a so by sudanske sarjadnistwo ſ jendźelskich a egiptowskich žobustawow wobstało. Jendźelska žo sapowědźuje, do tychle žadanjow swolicź.

Hebrske demonstracije w Bombayu.

Hobrska demonstrazija pschi mórskim brjohu je Gandhiowy nazionalny tydźeń na dostojne waschnje stónczyła. Mimo měry wulka hromada ludźi bě žo zhromadźiła. Dla jeje saharjerjenosće njebě možno, k njej rěčzeć. Policistojo a dobrowólniscy mózachu ledma porjad zakhowaś. Tyhdźenowe zhjatoczenje do morja kročzachu, hlinjane, mózajne a aluminiowe žudobja ſ mórskej wodu napjelnjachu a ju žobu domoj wsachu. Pjedy teho běchu wobrazy do morja jako znamjo cźiste, so želowy monopol wjazy njepschipóschnawaju. Po skónčenju demonstrazije žu lud bjes kóždych pschipadow rosběża, a policija njemějesche žaneje pschicźiny zakrocźeć.

Indiski bojkott pischeçiwo wukrajnym tworam.

Se znamjenjom bojkottowanja wukrajnych twórow k lépschenu domjazeho ekalstwa žu w Madrasu a wokolnosçi hromadu wukrajneje drasty sapalili, kotraž je šo w Kalikuta, Bellary, Coimbatore a Madrasu sejchka.

Presidenta indiskeho kongresa sajeli.

Dla pischedženja sakonja wo selowym monopolu žu pónđelu rano presidenta indiskeho kongresa, Jawaharlu Nehruna, sajeli.

Hrozenje pręciwo wukrajnym oficérom presidenta Ciangkaizheka.

Pekingski dopisowar „Daily Telegrapha" pische: **Nowe** knježerstwo, **kotrež** je general Yenhsischan postajił, je **roskakało**, so dyrbja po wschitzy nemišy offiźérowje w službje generala Cžiangkaišeka wotbywarwicź, jeli so dyrbu jich sajeli. Wukrajnych offiźérow winuja, so žu w bitwach pischeçiwo sdružkarskim wójskam bouđby **ſ** jedojtymi plunami nakoñli. Dopisowar mèni, so budże tónle roskas ledma praktiśy skutkowaçi, dokelž wukrajni wojerśy radźeçelju w fronçe njewojuja.

*

„Times" ſ Pekinga powđa: **Yenhsischan** je zlowinym wuchowaçom w Tientsinje pschikasał, so dyrbja złotne dokhody sa jeho porucźenje hotowe wobkhowaçź ſ wumaçom dźela, kotrež je Nangkingske knježerstwo sa jadanje tukrajnych a wukrajnych pożeżonkow postajiło. Tónle dźeł nimale połožu wschich złotnych dokhodow wuczinja. Se teile kroczelu Yenhsischan dokhody Nangkingskeho knježerstwa wo nędźe 8 milijonow taelow (16 milijonow hriwnow) smjeńschi.

Argentinscy producenkoło wotrunanje zadaju.

Sjednoczeństwo argentinskich producentow je presidentej Irigowej protest pischeçiwo nemšim rataršim zlam pschepodało, kotrež so jakani dowoja argentinskich wuplodow do Nemšcze runaju. Sjednoczeństwo na to pokaźuje, so Argentinska lońsze sa 100 milijonow dollarow nemšich wudźełkow kupnje a wotpokazuje žada. Ratarśti minister je hižo schritanske naprawy pschipomnjeł.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 15. haprelej 1930.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjerscor w 7 hodź. barometer 724, hygrometer 0, thermometer wo dujo +13. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer —3, thermometer w nozy +6. Wuhladny na tłuste ale suche wjedro. Nad naschimi stronami leži wobschérna nižina a je šo i nižina nad rańschej Europu sjednoczeła. Schkleiza be hluboko na hrońe spadła. Wot dźensnischeho ranja postupuje na rjane. S wjerscora pschihđaja wobschérne wuschina, po wschim đaeju hacź do połnóżneho ładowego morja šahaja. S teho wuchađża, so šo pomałku sajo wupschedri, ale so šnano wjedro tak wustkuđuje, so budża w nozy šilnische mrózy padaçź. — Jutśe sjedu słonco a mjeśo w 5,03 hodź. a thowa šo 8,57 hodź. Mjeśaçk rjuđa do połnoża 11,25 hodź. a thowa šo rano 6,16 hodź. Njedźelu hižo žaby rjechtachu. To je 10 dnjow do Jurja, telko dnjow dyrbja po Jurju sjwjeçeź. Njedźelu popołdnju běchu jara dałeko tež njewjedra.

— **Budyschin ma 40 882 wobydlerjow.** Statistiski wotrjad wobschérnjeneje rady nam đźeli: Dalepisana liczba Budyskeho wobydlerstwa wuczinjeneho na łońsu merza 1930: 40 882 (na łońsu merza 1929: 40 860).

S **Barta.** Tudomny nimale 88letny sahrubny brašcha kujes Krawz je swoje sastojnstwo wyšokeje starosty dla složił. Sa Bartiša wobsadu je nětko knjes Rudolf Stübner w Dubrawsu sastojnstwo brašchi pschewsał.

S **Bukez.** Žadny sjwjedżeń sjwjeczachu wežera njedźelu 13. 4., nźhbuschi schulerjo Bukeczanskeje schule. Knjes Petr Schmidt (Kowar) Dźeżdżanski, bźsche swoich nźhbuschich sobuschulerjow, kiž w lěcze 1890 naschu schulu wopuschczichu, do Bukez swolak. 19 běchu pschischli wotkhwatali. Woni najprjedy konfirmaziju Bożu słužbu wopytachu a cźahnyschu potom do stareje schule. Tam jich pytachu a cźahnyschu potom do stareje schule. Tam jich pytachu a cźahnyschu potom do stareje schule. Tam jich p

Serowu bjes wědomja leža namakali. Swěsći žo, so je jona j njeslubožownym pschipadom wo žiwjenje pschischka. Wona je žebi chcyła na płunowym warjaku nješchto swarić, njeběsche pak wobkedźbowała, so běsche žo woda pschewarcita a plomje wuhasło, a hrěbanche na to telko dołha do žo, so wohnjowym wobornikam njeběsche możno, žonu sasa do žiwjenja wróćić.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Radeberga.** (Cježke autowe njeslože.) Pjatk rano je po Pokrjenčanjsko-Leppersdorfskej dróhy wožobowy auto Sejoničanskeje zhybelnizy j hischcze njesnateje pschičiny do pschewroma sajeło a žo znak powróćiło. Pschi tom bu je pschijatych mutskafedźazych žonjska, knjeżna Rosa Heringez z Drježdžan, na schiji cježko ranjena, mjes tym so druhi dwaj pschebywarjo je strózelemi wotešli. Heringez knjeżna bu do Radebergskeje khorownje pschiwjesena. Auto bě dospołna zničene.

* S **Drježdžan.** (Cježke tworske njeslože pschi Räcknitzkej wodarni.) Pjatk popołdnju sta žo pschi twarskich dźełach na wodarni w pschednjemježe Räcknitzach cježke njeslože, pschi čimž bu jedyn dźełaczeŕ morjeny a schtyrjo cježko ranjeni. 15 dźełaczerjow dźełacu tam na transmisiji wjasbje, j kotrejž žo hromady pjerischeje hibaju. Jedna wjasba je wjesoła žo j motorom cžeri. Nasskerschce je milina wjasba. Pschi wjasbje dźełaczerjo dźełaczerjo buchu wot njeje pruda trjechani. Jedyn bě hnydom morwy, jeho sławna wožiwićeŕ, běchu podarmo. Schtyrjo cježko ranjeni a jich dowjezechu do khorownje. 10 dźełaczerjo žo bórzy sajo schrabachu a mózachu do swojich bydlenjow pschenjesć. Wola na žmjerć ranjeneho jedna žo we 28lětnego woženjenego dźełacza Pawola Haupta z Drježdžan, nana dweju dźećmi.

* S **Drježdžan.** (Zajećzi mutkobywarjo.) Wot Drježdžanskeje kriminalneje policije su 21lětny čeladnik Seyfarth sajaty, hdyž chcyše w Drježdžanskej hotowskej wjasbje drasty pschedawaćz. S kriminalpolizajskimi pschewjerjenjemi możeše žo mjes tym swěsćeć, so je sajaty w jednich tydźenjach nětko 20 druhich paduschtwow a schkodnyanjow w Drježdžanach wukonjał. Dale bu 22-lětny pjekaŕ z Częšćeżkowalskeje pschi pschedawanju kradnjeneje schokolady sajaty. Też tutomu mužacu žo dotal njeješich padach mutkobywanja dopokazaćz. Sajaty bu pschedy z Němskeje wupokasany był, dokaž je pak najebaćz pschez nješchto dujemi z Russiga sem pschischoł.

* S **Waldheima.** („Cžišmu cže pod auto.") Dwaj wóžnikaj pachokaj swadźischtaj. Se žkorželi: „Ja cžišmu cže pod auto." chcyše jedyn hólcza wo pschecžiwnika pschez pschikhadźazy automobil cžišnuć. Nadpadnjeny padže na dróhu a bu wot automobilowych pólschcžitaka zawadźeny, dokelž wjednik auta njemóžeše jom w prawem cžasu zadóržeć. Se cžežkimi zranjenjemi pschinjeschu hólza do starschiskeho bydlenja.

* S **Oschatza.** (Cježesaze powołanje Oschatzskeho.) Dr. Hellmich, žyn semrětkeho wyschschego wuczerja a knjeza direktora Hellmicha w Oschatzu, tšj tu tchwilu na wědomostnych studijach na Najeskej universicze we Lipsku w Hawenje (U. S. A.) pschebywa, je był na universitu w Chicago de Chile powołany, kaž Oschatzski dźenik wozjewja. Dale je był pożadany, žo wuskutkowaćz pschi nowozarjadowanju spytniskeho wuklawa w chilenskim pralézu.

* S **Pegawy.** (Njepjetchi womasaja zyrkej.) W jenej z wjednich nozow je tudyscha Lawrizenzowa zyrkej z cžerwjenej barbu pomasana była. Nadźijomnje žo bórzy pozbudu, skutkerjow sajećz, kotrymž hižo ničžo wjazy zwjate njeje.

* S **Lipska.** (Schto paduschi wschо njewotwoleku.) Se wšelakadnischcza Lipsczanjsko-Konjeczanskeho dwórnischcza žo paduschi zyły wós z dothim hrjewom wotwjesli.

* S **Lipska.** (Wot žakostnych cžiłkow wumoženy.) Schtyrdźesatletny wjeczor bu na tudyschim Hohnem dwórnischcu 30lětny tjedźeŕ wosow Ota Herzog wot cžasa swojeje wójnskeje wróćenjedźeny. Snjeseloženemu bu lěwa noha pschi nadpjecu, ruka a prawa noha wotžełdźena. Herzoga wotwjedechu do khorownje žwj. Jakuba, hdźež je wón pjatk wot swoje cježke ranjenja wumrěł. Kak je žo tole njeschło stało, njeschodźesche žo bjeswadnje swěsćeć. Myslu, so je Herzog na jěžazym cžahu skočił, so by jěsdny wurjedźił. Hodźi pak žo też, so je wón wotskočił, abo žo do pschebywanskeho twarjenja Mitropy podał.

Přilopk.

* **Pobledni walczik.** W jenej kofejowni na Bjedrichowej dróhy w Barlinje sta žo schtwórtk roshorjazy pomužtši, tšj pilnje sekt pijesche a žebi tušti, tšj wožebje lubowaschе, hrać dawasche. Mjeczor žadasche žebi walczik wot Strauža. Jako kapała pištaćz pocža, wuczahnuj revolwer, tšeli žebi tušku do hłowy a žo morwy hudźbnik j mjenom Renz, tšj je dotho jako konzertny mischtr pschi jenym Mnichowstim dźiwadle skutkował a běsche nětko bjes dźeła.

* **11 wopor trichinosy.** W Pforzheimskej thorownji je pjatk 11. wopor w Stuttgarcze po wužiwanju mjedwjedźeho mjasa na trichinosy schorjenych wumrěło. Je to 48lětny lekaŕ dr. Schwab, tšj hižo 17 lět jako lekaŕ Wildbadskich kupjel skutkowasche. Lekarjowa mandźelska tohorunja na trichinosu cžežko thora a leži.

Nutř zwonja rjane nałčco . . .

Mnohim Sserbam je hižom dawno znate, so žo pilni žerbšizy spěwarjo a spěwarki z nałožonjom wulkeje prózy pschihotuja na pschedwjedźenje oratorija „Nałčžo", tšj je nasch njeskutnerny K. A. Kozor nino mnohich druhich krasnych hudźbnych wudźełkow swojemu lubowanemu žerbskemu ludej darił. Sobotu po jutrach 23. haprele wjeczor ½8 hodź. zaklinczi tutón najrjeńschi jeho oratorij w salonmaj „Stoleje Krónty" w Budyschinje. Po pěsnjach naschego tohorunja wulkeho ludoweho basnika Handrija Sejlerja je Kozor w lěcze 1860 tutón swój mjes dotal nješchcyšcžimi najwutrnamnischi oratorij stworił. W nim wotbłyschcžuje žo tak dokładnje a wutrobny poškuchanjow sahorjazy cjany, žiwjenje a radosć dychazy počasć nałčža. Mišchtr Kozor zhotowi tuto dźiło jako swój tšeći swětny oratorij z 30 cžišknow w tšjoch dźelbach wobsteja, kotrehož partitura 72 foliostronow wobžahuje. Tuto jeho knježne dźeło je žo dotal zyle dwójcy w Budyschinje z wulkim wuspěchom spěwało, prěni króć 9. oktobra 1861, druhi króć pak 1. oktobra 1879. Wulki zazšišchcej sawostaji wožebje pobłednischi pschednoschk a znježesche wulku khwalbu.

Mjeko mo žo tutón zhławny oratorij k tšeczemu rafej zyły pschedwjesć. Swjatk žerbšich spěwnych towaršwow žo tutomu nabobnemu dźełu wěnuje. Wušturi pod nawjedowanjom swojeho dirigenta knjesa wyschschego wuczerja Skłodenka. Jako solistojo skutkuja jobu nam Sserbam derje a khwalobnje znata operna spěwarka knježna Elizka Belsez z Drježdžan, spěwanska wuczerka knježna Herta Schönfelderez z Budyschina, knježna Dora Frajschlagez z Hornjeje Hórki, knježna Alica Ssmolerjez z Budyschina, knjes kantor Polak z Budyschina, knjes kantor Kralwa z Hornjeho Wujezda, knjes Emil Schlamaŕ z Budyschina a knjes wuczeŕ Jenč z Porschiz. Na tschidle pschewodza naših hudźbnych mischtrow knjes Bjarkat Krawz-Drježdžanski. Mjenowane wožoby, kaž też mulki mješany chór, tšj žo z woporunjez ludoscžu k nabobnej wjeży swětnje k pruham skhadźuje, zukuja nam, so žo oratorij „Nałčžo" derje pschedwjedźe.

Sastupne lisczki su wot jutrischcze hrjedy doczaja dostaćz w Sserbskej knihaŕni w Sserbskim Domje, w Guderez konzertnym domje na Seminarskej haży, w Jeremiasez hudźbnym domje na Kjerjorskej dróhy a w Foerstereez fiłiali na Kjerjorskej dróhy. Ssnadnischa liczba cžišknowych městnow je tohorunja dostaćz, tute žu wožebje też za starschich ludźi wuzłene. Tuž je radno, so žebi łóžby z cžasom dobre městno swěsćeć a žebi lisczik z cžasom wobstara.

* **Wot zyganow sanježeny?** S 21. februara t. l. je 6½lětny Günther Kosten schubjeny. Tukaju, so je žo hólczej z woporom słóžnistwa stał, dokelž běchu wschě słědženja policije podarmo. Nětko je žónska z Recklinghausena, tšj maju za wěryhódnu, pjatk wosjewika, so je wokoło 6 hodź. we wožu Lipje pola Hamma-Bossendorfa puczowanych zyganow ketkała. Schesća hacž žydomlětny hólczez je žo ji skradźu pschitšlišił a jej płaczo rjekł, so rěka Günther Kosten a so je psched nješchto njedźelemi na Barlinskim mosce w Effenje wot zyganow rubjeny był. Hdyž zyganjo pytnychu, kak žo wobaj rosmołwjeschtaj, žu hólza žobu wsali a nanajspěschnischo k Halleŕnej cžekali.

* **Nowe luby.** W Durrinkfim Rötha dyrbjesche žo starscha žónska k subnemu lekarjej podaćz, dokelž saczu sche skoro njesnjesomne bolosće w kleschcznach. Lekaŕ žo njemało dźiwasche, hdyž swěsći, so dže tu wo zyku žadźbu nowych subow, tšj žo lohko bórzy pschedrěja to je zasmješe wulka žadnosć, ale na tóždе waschnje lépje hacž wumělske luby.

* **2000 kur žo spalilo.** W nozy k pjatkej wudyri woheń na lisnjem dworje Neuenhagen w Mecklenburgskej. S dotal hischcze njesnateje pschičiny wotpali žo plahowarnja pšerinu, kotraž žo pschi spěschnym rosschěrjenju wohnja doczišła wotpali. Nětkaž 2000 kur je w plomjenjach kónz wsaho.

* **Lěčny cžaš we wjeczornej Europje.** Wot sobotu w poknozu žo w Franzowskej, Jendźelskej a Belgiskej tak mjenowany lěčny cžaš zamjedźe. Cžaženiki storcžichu žo wo hodźinu dopredka. Potajkim maju w mjenowanych krajach zamkny cžaš jako w hrjedźnej Europje.

* **Wonjeczeščenje zowow na Benrathskim khorowje.** Na katolskim pohrjebnischcžu w Benrathu w Porheinskej su wjazy hacž 30 rowow wonjeczeščili. Pohrjebnischcžo bě žakosćnje zapuščene. Skuczerjo žu wocžiwidnо se żelesnymi nastrojemi zentnarcžeske kamjenisła spowaleli, pschi čimž nastajnje lischje žo rosbichu. Wobydlerstwo je žo z wulkim rosharjenjom sajało.

* **Struchłohra njemandźelskeju dźećzi.** Kaž žo z Pósnjanja powě, je tam żelesnischi sastojnik Jaržynski zwoju 15lětnu žotru a na to žebje zamjeho zasčełił. Maczeri, tšj běsche pschi hrósbnym podawku pschitomna, je cžuwy rosličhaščeju. Jaržynski je pjeza njeskutk stučił, dokelž běsche zhonił, so běchtaj wón a jeho žotra njemandźelskej dźećzi.

* **Franzowska kurva porodow žo narja.** K prěnjemu rafej z cžasa po wójnje pokazuje licža wobydlerstwa Franzowskeje pohibowanje nasad. Po runje wosjewjenych liczbnikach za 1929 pschetrjechi licža smjerčnych padow, tšj wuczinjesche 741 104, liczbu porodow wo 12 564. W lěcze 1928 bě 70 205 porodow wjazy hacž smjertnych padow. Też licža mandźelskow bě w lěcze 1929 mjeńscha hacž ta w lěcze 1928 (333 441 napschećo 339 014), mjes tym so roswěrowanja wot 18 822 na 19 353 postupichu.

* **Nahrjeschca fabrika Rigi w plomjenjach. — Dwaj wobornikaj morjenaj, schtyrjo cježko ranjeni.** S Rigi žo powě: W nozy z božeje na 200 metrow schěroke schtyripołchodowe twarjenje Rigakeje fabriki „Provodnik", we kotremž bě lenowy šikad russeje łódźowoje towaršchnoseje Sowtorgflot, z wohnjom friczene. Woheń bě wokoło 8 hodź. wjeczor w tšećim poschodźe wudyrił a wupschestrě žo z wulkej njemdrosću. Wscha Rigaka wohnjowa wobora bě pschikhwataka a spyta najprjedy delnje poschody twarjenja wukhowaćz. Krótko po 10 hodź. zašpyny žo w jenym dźele twarjenja wjetch, psche cžoż dwaj wobornikaj pod rospadankami žmjerć nadeńdźeschtaj a schtyrjo druhi buchu cježko ranjeni. Płomjenja sapowadźechu na to też druhe dźele twarjenja. Hasčerske dźełka njeběchu žobotu rano hischcze zkónczene. Kriminalna policija je započała ja pschicžinu, tu chwilu hischcze njewujasnjenej, pytaćz. Po nałkwilnem wobličenju je žo nětkaž 3000 waggonow lenu w hódnocze 25 milijonow lat (20 milijonow hriwnow) spalilo.

* **Wjeczka multimilijonara.** Chikagoski multimilijonar Arthur Cutten je se swojej njesrózneju wutrajnosću dóspěł, nětko możneho žobuskawa zwólby sprawnoscži wudaćz, kotraž běsche jeho psched wósom létami nadpadka. Tehdy dobuchu žo dźewjeczo rubjeznizy do jeho domjaznoscže, wumjasachu jeho žonu a sawrjechu jeho žameho do wusseje dźery bjes powětra, so by žo tam zadušył. Món pak hu wumożeny a łapschikaha žo, so je-li trjeba, słypk žwojeho žiwjenja a swoje zyle zamoženje budźe na to nałožowaćz, so by žo na słótnikach wjeczik. Jeho njebolesche ta dobytwa wo 30 000 dollarow, kotreż bě tehdom rubjeznikam do rukow padło, ale njeżmilna žurowosć, z kotrejž běchu jeho žonu pschesczěhali a jeho žameho moricz łpytali. Cutten wudźerża zyle wójsko detektiwow a pschesczěhowasche rubjeznikow po zyłym žwěcże. Sa to je wulke samožerje swudawał, ale ma tola to dosczčinjenje, so je tele dny sajerže wožmeho winowateho, wósteho Simona Rosenberga, tšj měsesche žo sa wjednika zwólby, pschewjedł. Jenički wobdźelnik nadpadnjenja, tšj swjeżela ko hischcze žwobody, je Simonowy bratr Kasper, ale Cutten žo njespokoji, doniž też jeho do jastwa njeżadźa.

* **Žakostna autobužowa katastrofa.** Na jenym żelesnischim pschekhodźe pola Albuquerque w Nowym Mexiku spěschny cžaš połnowobsadźeny autowy omnibus pschejedże a 20 wožobow mori a 11 mjenje abo bóle ranj.

Knježi dwór w Dubjelnju pola Barlina. Město Barlina możeše tutón statok před dwěmaj lětomaj wot princa Bjedricha Leopolda Pruskeho za połdra milijona hriwnow kupić. Knježi dwór dźěše přez wjele rukow a město Barlin za njón 11 milijonow hriwnow wuda.

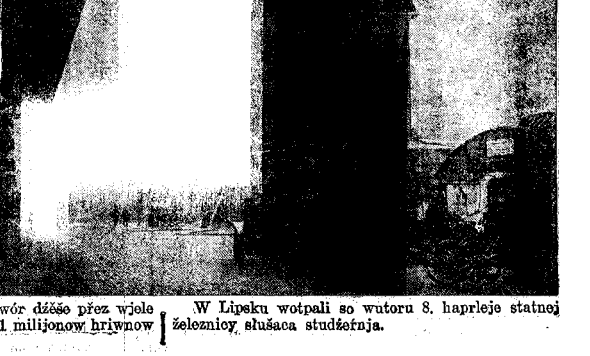

W Lipsku wotpali so wutoru 8. haprele statnej żeleznicy słušaca studžetnja.

Wóšom wošobow je w šmjertnym strosche. Pšchi srażenju cžah s kolijow wujedże, tola puczowazy a sastojnizy cžaha se strójelemi woteńdżechu. Cžahowy wjednik praji, so je autobus hižo wot dalóka widżał, njeje pak cžah wjazy s cžahom sastajicź mohł. Benzinowy tank pola autobusa pšchi srażenju rosbuchny, so so hnydom po zapłym palesche. Cžełka morjenych su tak šwuhlene, so njejsu spóznacź.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšiši krjedu: Wostanje dale pomróčene a deschczowate. W Jendżelskej njerwobstajne a deschczowate. W połnóznej Europie so wuwjedruje.

* (Organisazija pschećiwo šamomordarstwu.) W Barlinje šamomordarstwa na hrósbne waschnje pschiberaju. Sobotu je so 16 šamomordarstwow naliczyło. So by so šamomordarstwu wobarało, je so w Barlinje liga założyła, kotraj dyrbi tym, kotrejž su so žiwjenja nabyli, pomoz pschinjesecz. Sćerdżeńschcżo je so założyło, kotrež mjena wschitkich šamomordarjow sapisaju. Jim dyrbi so pomhacz, jeli to je możno.

* K wuhašchenju jeneho wobydlenja w Barlinje bě so wjelicha hromada bajazeho wuhla šapaliło. Wołna běchu sacżinjene wostałe. Młodeho cżłowjeka a holcu, kotraj wobydlenje hladaschtaj, nałajtra rano morwetu namakachu. Běschtaj so s wuhlowym dymom sajedoż:žiłoj. Wohnjowa wobora w pschitomnosći dweju lekarjow podarmo so prózowasche, jimaj žiwjenje wrócicź.

* Njedżelu su na drósy pola Cżelkeho Duba s krwju polate cżełco 43lětneho strojmischtra Josefa Lorenza namakali. Jako mordarjow su žandarmoje dweju młodostnu rěsnikeju pomoznikow bjes dźěła Schemala a Hausera sajeli. Hdyž je Lorenz wo połnozy s kórczmy domoj schoł, staj jeho nadpadnyłoj a sakłołoj a jemu 120 krónow rubiłoj.

* Pólska knjeżerstwowa nowinska powěsćenja „Jskra" je póndżelu dźeleńku wo wróćosstutkowanju powjetschenja zlow w němšim ńejmje na hospodarske poměry w Pólšcy a Němšcy wosćewita. Powjetschenje zła na zyły rjad ratarskich wuprodow runowahu, w němsko-pólšim wikowanišim sreżenju postajenu, suicży.

* Po wudrjenju wobnja w kinematografu w měsće Licata na Sizilšcy kupje, je so 20 ludźi spaliło.

Hans Depla a Mots Tunka.

Hans Depla: Dobry wječor, Motso.

Mots Tunka: Dobry wječor, nó što dha ty hišće pozdże so wokoło hawroniš?

Hans: Sym wšak tam w Haslowje kusk z woknom nutř kukał, tam mějachu runje pruhu.

Mots: Je tola „swjaty pósť" njewěš ty to?

Hans: To wšak wěm, ale to tola žadyn hrěch njeje.

Mots: A što pak tam zaso budże?

Hans: Zasoł tam tola před „mindestens" 18 njedżelemi žadyn swjedźeń był njeje.

Mots: A, „mindestens", ty drje so moliš.

Hans: Ale njech je kaž chce, ja pak tam jutry póndżelu na nalětni swjedźeń póndu. Motso, póndżeš sobu?

Mots: Wězo, wězo Hanso, ale te lube feńki, nihdże wjacy njedosahnu. Wčera sym lědom dawki dopłaćił a žona ma też wšelake přeća.

Hans: Što, na twoju kozu maš ty dawki płaćić?

Mots: Nic jenož na kozu, ja mam tola też karnikle.

Hans: Ach wostaj wšak twoje karnikle na pokoj, tak wjeleb udżeš wšak čas pósta nahromadźić, zo budże ći na nalětni swjedźeń w Haslowje dosahać.

Mots: Haj wšak haj, hdyž druhich zadźěwkow njeje, dha póndżemoj.

Hans: Wěš, tam je wjesely ludźik a hospodliwy, a zastup je tak nizki, a korčmarjecy maja tam tak tunje płaćizny, tam tajki „rjeti" kołbasy za 5 najgrósow dóstanješ, myslu sebi, zo to při naju financach znjesemoj.

Mots: Prawje wšak maš, póndżemoj, wěš, w Haslowje je so mi přeco lubiło. Ja dźě hewak nihdże dale njekhodźu hač zady pjecy, a přeco doma ležeć, to so ći też wostudźi a bywaš cyły stuchły.

Hans: Sława tebi, mój Motso! A chcetaj twoja Wórša a moja Kata sobu hić, dha póndżemoj hižo prawje zahe, hewak městna njedostanjemoj.

Mots: Praj mi tola, kajki „verein" to wuhotuje?

Hans: To ći hnydom praju, młoda Haslowska jednota Sokoł, kiž je hakle před lětom założena, a te maja bohaty porjad: zwučowanja, smješki, dźiwadło a po tym budże wjesela serbska rejka.

Mots: To dyrbimoj hić, hdyž maja tajki bohaty program.

Hans: So wě, žana myš njesmě doma wostać. Samo Wonec Pětr a Jejkowy Handrij tam přińdźetaj, dha tola Hans Depla a Mots Tunka pobrachować njesmětaj, a byrnjež po jenej nozy dočampałoj.

Mots: To budże wjesele a radosć.

Hans: Tak při tym wostanje, mój Motso. Budź tuž w božemje a jutry póndżelu wječor w 7 hodź. so pola Měrčinkec w Haslowje zaso widźimoj.

Smješki.

** Wobsedżeć domu: „Pósledńjeho podružnika dyrbjach wuhnać; bě mi ja dźerwjecź mježagow podružnéšti pjenješ dołžny!" — Sa bydlenjom pytaju: „Wołmu bydlenje — žu-li wumělenjena hišće šamne!"

Lubošnosće mjes mandżelskimaj.

Mandżelskaj wurěcźujetaj so runje khětro, kaž so to wschědnje stawa.

„Wěsch, bych-li wědżała, so dyrbju hač do žiwoje šmjerśe twoja žona wostacź . . ., potom bych žebi hnydom jeb do ranšcheho kofeja limpka!"

„Moja luba„ wotmołwi muž, „hdyž bych žebi myślił, so dyrbju zyle žiwjenje pschi tebi wostacź, bych tuton kofej bjes kóždeho kombżenja wupił!"

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

Přispomnjenje k Zapóslanemu w S. N. 11 IV. 30.

Dokelž je w mojim lisće mały zmylk a dokelž je so tehdla wšelako wopaki zrozemiło, chcu hišće něšto krótko k temu přispomnić. W mojim lisće ja njecham prajić, zo so Bartski wosadny duchowny přemało wo zdźerżenje Serbstwa stara. Ně, nawopak je. Wón je hižo wjele króć na komšenjach ludźi napominał a jich prosył, zo dyrbja tola Serbja być a dźěći serbscy wućahnyć a jim w šuli serbscy wuknyć dać. Tola bohužel so starši njechadźa powučić dać. Tehodła njeje duchowny na tym wina, zo w Barće lětsa žanje serbskeje konfirmacije njebě, ale jeničcy starši tutych dźěći, kotrejž so njechadźa powučić dać a so Serbstwa přeco bóle zdaluja.

E. W.-B.

Swójbne powěsće

Semrěli: Berta Seligerowa w Budyšinje. 73 lět. — Ida Swob. Rafchowa rodź. Allwitzec w Komjenju. — Bjedrich August Hulcź, žiwnoćeřer we Wjelowsku, 56 lět. — Hana Mudrinkowa rodź. Schimjenzec w Běłej pola Hródka, 43 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadżija" spěwa dźensa (wutoru) wječor z dypkom ½9 hodź. w Serbskim Domje. Tohorunja muzski khór. Přińdźće wšitcy!

Hasłow. Jednota Sokoł přeprošuje wšěch přećelow a znatych nanajwutrobniše na swój nałětni swjedźeń, kotryž budże jutrownu póndżelu 21. jutrownika w Měrčinkec zali w Haslowje ze zwučowanjom, dźiwadłom a rejemi. Započatk w 7 hodźinach.

Předsydstwo.

Zwjazk spěwnych towarstwow ma pjatk (18. IV.) wječor w sedmich poslednju jara ważnu pruhu ze wšěmi solistami a to w Krónjc. Prosy so należnje, zo by zlźěła hubjenje hektografowany tekst sej kóždy sam zwuporjedźał a derje přestudował, zo njeby na tym klacało. Přińdźe wšitcy a čiśiće sej swědomjo! Nic na noty zabyć, też nic zawadny khór.

Jutrowne poskićenje

kupneho doma

MAX HERDE

w Budyšinje, na Kamj. hasy

Wobkedźbujće wosebje nohajcowe poskićenje.

Njewšědna składnosć

Dźěćace nohajcki we wšěch barbach	0.10
Żonjace nohajcy, wosebje tunjo	0.29
spódnje nohajcy, składnosć	0.39
makowe nohajcy, składnosć	0.49
florowe nohajcy, wosebitosć	0.49
żonjace nohajcy, wosebje sylne	0.75
żonjace nohajcy, płóčliwa žida	0.75
żonjace nohajcy, Bemberg	0.95
hólčace nohajcy, płóčliwa žida	0.95
hólčace nohajcy, wołmjane	1.25
żonjace nohajcy, Trama-žida	1.25
żonjace nohajcy, čista wołma	1.50
mužace nohajcy, makowe, jara tunjo	0.29
mužace nohajcy, wosebje sylne	0.29
póčny nohajcy, najlepša kajkosć	0.49
mužace nohajcy, čista wołma	0.95
mužace nohajcy, Celta-židźane	0.95
mužace sportske nohajcy, wołmjane	1.95
mužace košle ze zasadkom	1.50
košle ze zasadkom, wosebje sylne	2.50
zwjerśne košle, pisane, składnosć wot	2.95
zwjerśne košle, běłe, składnosć wot	2.95
mužace nócne košle wot	2.95
mužace makowe spódn. kholowy wot	1.50
mužace barchentowe košle, pisane wot	1.95
mužace kopřiwinowe košle wot	1.95
samowjazaki, składnosć wot	0.50
samowjazaki, čista žida wot	1.50
żonjace košle wot	0.95
żonjace kholowy, zamknjene wot	0.95
żonjace pryncesne suknje wot	1.50
żonjace nócne košle wot	1.95
żonjace nócne jaki wot	1.95
dźěćace šlipfry makowe	0.95
żonjace šlipfry makowe	0.95
żonjace šlipfry židźane	1.50
stańčiki židźane	0.50
pas za dźerżaki nohajcow z 4 dźerżak.	0.69
dźěćace normalne spódnje kholowy	1.25
10 ducentow kneflow po wšěch wulk.	0.25
dźěćace sweaterje po wšěch wulkosćach	0.95
baskowe čapki čista wołma	0.95
żonjace pulovry składnosć	2.95

dźěćace nohajcy pisane a čorne

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
40	45	50	55	60	65	70	75	80	85 pj.

servěrowańske šórcuchi	1.95
toiletowe mydło 3 kuski, karton	0.75
wóskowany rub 100 šěroki	1.50

Dołhe a krótke škórnje ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobućach Wše wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

M. Schubärth

Chemiske čišćenje a barbjenje žonjacoje, mužaceje a dźěćaceje drasty

★

Samsne klamy na Hošćichasy

znapřeća khorobnoje kasy

Telefon 3758

★

Přijimamy:

M. Seifert na Kamjentnej hasy 29

Manufakturowy wobkhod Schwarc na Kublerowej hasy

Božidar Stärsch, Pod hrodom 5

Emma Nagel w Barće

K jutram!

½ pt. pis. jutrownych jejow jenož —.30

4 tafle dobromlóč. šokolady jena 100 gr. jenož 1.—

4 tafle „Naš poražak" wšelaka šokolada jenož 1.—

6 wulk. šokoladowych jejow jenož —.50

6 jutrownych zajacow . . . . jenož —.25

Wulki wubjerk jutrown. darow

Naš swjedźeński kofej ¼ pt. wot 60 pj.

Margarina stajnje čerstwa punt wot 50 pj.

a hišće **6 procentow rabata**

Thams & Garls

w Budyšinje

Telefon 3068 na Hlown. torhošću 8

Dr. med. Haubold

zapućuje wot 16.—26. haprieje

Jězdne koła

wobruče a šlawchi potrěby za koła

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas

w Budyšinje, na Kamj. hasy 18

Symjentne

běrny

„Trobitach Ertragreiche" ma na předań

Sperling we Wbohowje

3 trjebane žonjace koła

ma tunjo na předań

Jan Schiebnack

na Mužakowskej dr. 4

Ložowe wupjerki

damast smuhaty plat

płachty

prawoběłe pjerjo

jonjepjerjańke wuhe

dej šerokosći, jara tunjo

Kurt Erler na Žitnym wšach 11

napřeco „Złoteje Hwězdy"

Kače jeja

k nasadźenju ma na předań

młyn w Šunowje

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjenc

wotnožka w Panělach

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

Srjedu 23. haprieje pop. ½3 hodź. w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje

Dnjowy porjad:

1. Rozprawy
2. a) Nowe evangelske spěwarske . . . . . k. wyšši farař Zarjeńk
   b) Nowy katolski Wosadnik . . . . . k. kantor Symank
3. Poswjećenje 50-lětneho wobstaća towarstwa Pomocy

Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo

Wječor wulki koncert „Naléčo" wot Kocora w „Krónje".

přiłoha k čisłu 89

SERBSKE NOWINY

Wutoru 15. hapreje 1930

Zhromadźizna towarstwa „Zerja“ w Hrodźišću.

12. hapreje 1930.

W póstnym času towarstwowe žiwjenje w Serbach wobsahuje wjele bóle na znutřkownu dźeławosć. Wulke wobsahowe swjedźenjow njeje, ale wotmětwaju so zhromadźizny. A tajke móžeja też měć runje tajki wuznam kaž wjetše. A tajke zhromadźizny haru a ropotom.

Tak bě tež w Hrodźišću, jako zabawy z wulkej haru a ropotom. W sobotu 12. hapreje, bě so zwołała zhromadźizna towarstwa „Zerja“ do Jurakec hosćenca w Hrodźišću. Ze wšěch stron wokrjesa móžachmy někak spokojom być, nimo staršeho wobsahowe mjenowanych wobsahowych wobsahowych bě so wjele młodźiny zešło, kotraž wobsahowe nimale přewahu. Je to zwjeselacy fakt, kiž wobsahowe w kóždym serbskim towarstwje njejewi.

Po tym, zo bě předsyda k. Róža-Khortničanski zhromadźiznu zahajił ze serbskej hymnu, wěnowachu wobsahowe wuradźowanja. Ma so wotměć swjedźeń wobsahowe w Hrodźišću. Postaji so techniski wuběrk. Wobsahowe so „Cestny bónčk“. Hdyž běchu so towarstwowe należnosće dowuradźiłe, poda předsyda słowo wobsahowe k. Měrćinej Nowakej-Njechorńskemu, kiž rěčeše wo wuznamje, zmysle a hódnosći serbskich rěče. Njesměmy swoju rjanu maćernu rěč wobsahowe z tym, zo ju płatamy z němskimi słownymi wobsahowe „wučenych“ Serbow, kotrychž serbšćina je překisana němskim duchom, přetož rěča němčinu ze serbskimi słowami. Zdalujmy so njeserbskich słowow, ale wobsahujmy so też njeserbskich frazow a formow!

Po přednosku spěwny wotrjad hišće zaspěwa wšelake dwojhłósne spěwy. W towarstwje so tukhwilu wobsahowe dwojhłósny spěw. Dirigent drje bě tutomu wobsahowe přistupił, nuzy dla, ale skoro so nam zda, zo wobsahowe dwojhłósny spěw ma za serbsku wjes wjac ważnosće wobsahowe a wuznama dyžli měšany khór, kiž je jenož za konwobsahowe zabawu. Z rězwaćymi přezpołemi sokolskich wobsahowe a hwizdarjow dowuklinča derje poradźena wobsahowe.

Wohnjowodornistwo.

Dobrowólna wohnjowa wobsahowa we **Warnotcźizach** we Wjelećinu wotmě farídźenu sobotu alarmowe wobsahowe. Sa krótke mjeńšiny běše so wobsahowa zhromadźiła. Sa wopalny objekt běše so wobsahowe Rowych Tamowćizach zwobrali. Sćukawa, kotraž měješe po wobsahowe 8 meterskich horu pschewinyć, sa 10 mjeńšinow pschijědźe. Po dalšich 4 mjeńšinach wodu dachu.

Wusudźenja.

Wulka khłostańska komora w Budyschinje.

Sud sabrašeho so z wulkim wobschudźenjowom z falschowanym liščinu w jednaniu pschećiwo pschełožowej Zuzy a jeho mandželskej Karolinje Hänzwej rodź. Lorenz z Hłuchowa. Wobeju běšeštaj Magdeburgšći kawmiki hižo dale podobneho spytanoho wobschudźenstwa k 2 měsačnemu jastwu sahrodźił. Do powolańskeho jednanja běše so Lorenz manželskaj jenu Lipćanjanku jastowu firmu za 1200 hr. wobschudźiłoj. Sa to běše jeju Budyšći sudnik sud k 5 měsačnym jastwu sahrodźił. Jeju powołana wulka khłostańska komora zaćišnyła, so pschi khłostanju wobsahowe, pschewinowańska jatba so sa wotpokuczene khłostanje wobsahowe.

Z 9 wulkim njedočinjenstwam pothitkowany je njedźiwajcy na swoje młodźiny hižom tři króć khłostany hakle 21 lět stary hospodarśi pomocnik a kamjenjećesćaŕ Pawol Herrmann Wóhma z Tuchły. 5. měrca běše jeho Scherachowšći sud dla paduschstwa k měsačnej jastwa sahrodźił. Wóhma a też statne rěčnistwo běštaj so pschećiwo wuměnjenej powołaloj. Po nowym dokładnym pschepytowanju měješe sud sa dopokasane, so je Wóhma jeneho dnja na konju novembra 1929 blizko Kozoriz skalu w lěsu pola Wjelećina wokoło khěšti sa swjatok tydźenja fabrikanta Richtera z Noweho Města so wokołobruchł, tam nusnik powalił a herbasche njewinsne wězy činił. Běše khěžiny durje pschekamał, so w khěžy wobhladał a schěry wobleć sobukasał. Wobskorżenemu jeho snate přeze niczo njepomhasche, dokal mózachu jemu jeho słóstnistwo pokuje dopokasać. Sud wobeju powołani sačišny, so pschi prěnjschim khłostanju wosta.

Pschisažny sud w Budyschinje.

Wojnarja a khłostarja Arnoschta Marćina Bartuscha z Ketlic běchu wobskorżili z winowanjom wopačneje pschisahi. Jeneho wječora w julinje 1929 běše so na tamnischim pohrjebnischeću podawk stał, na kotrymž staj pjeca Bartusch a woženjena knjeza dźiwadźećka wobdźělenaj byłoj. Dla wunoschowanja, kiž běše we wězy nastałko, běše dźiwadźećka knjeżneho pohonca wobskorżiła, kiž je po swojim wudawanju pjeca se šwědkom podawka był. W jednanju psched Budyšćim hamtskim sudom běše Bartusch šwědźił. Nětko jeho winowachu, so je wopaki pschisahał. Pschi wječerawschim jednanju běše sjawnosć wušamknjena. Bartuscha sud štónežnje wuwinowa.

Mała khłostańska komora w Budyschinje.

Tośtowoho dźiwadźerja Arnoschta Pawoła Neumanna z Bertheldorfa běše hoćenjeny Schlager w Hornich Kundraćizach dla njesapłaćenja worčišny wobskorżił. Budyšći hamtski sud běše Neumanna na to k 35 hrivnam pjenježneho khłostanja sahrodźił abo k tydźenjej jastwa. Neumann běše so pschećiwo wuměnjej powołał. Powołański sud wuměnjenu sobu Neumanna wuwinowa.

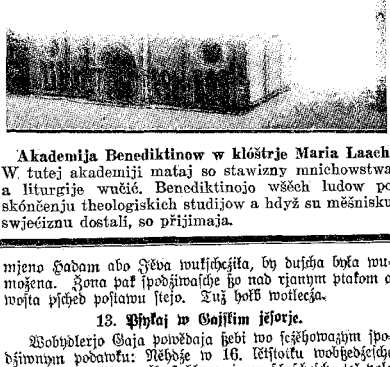

Akademija Benediktinow w klóstrje Maria Laach. W tutej akademiji mataj so stawizny mnichowstwa a liturgije wučić. Benediktinoju wšěch ludow po skónčenju theologiskich studijow a hdyž su měšnisku swjećiznu dostali, so přijimaja.

Schofer Pawol Waltaŕ Guda se Stareho Lubija měješe so dla njerodnoho cźěłneho franjenja samolwicy. Lubijšći hamtski sud běše jemu 50 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 5 dnjow jastwa napołožił. Guda so pschećiwo wuměnjej powoła. 30. měrca wječor běše wón na Dwórnischćowej dróży w Lubiju do jenopschećneho sapschahaca słótneho wikowarja Zichicdrich se Stareho Lubija wot boka sajał. Zichicdrich je z wosa padnył a so skanił, jeho tón a wós so wobschkodźiłoj. Sud jednanja wotkorcźi, so by wjazy swědkow skasał.

Hižom dwójzy dla paduschstwa khłostanu 52 łětnu rentudostawarku Marju Madćanu swud. Zollowu z Radworja běchu wobskorżili, so je kury kradnyła. Ratař Schram w Radworju běše so swojim pschišahanym wupraśenju wječor 29. novembra 1929 we swojim cźmowym dworje zbyłchał kokoschi schćipjećej a Zollowu na dworje nadeschoł. Jeho sawołanju wotrocźł je potom w jeho pschitomnosći Zollowej kokoschi wotewsał, kotruž měješe wona pod pažu tschazy. Budyšći hamtski sud běše ju dla wopjetneho paduschstwa k 4 měsačnam jastwa sahrodźił. Wona so pschećiwo wuměnjej powoła. Ji niczo njepomhasche, so přiješe. Też powołański sud so wo jeje winje połnje pschepředuźeži, sačišny jeje powołanje, sniži pak khłostanje na 3 měsačny jastwa.

Wo „Wojerowskim Serbskim Burskim Towarstwje.“

W pruskej Łužicy njetknjeji tajke cźiłe serbske towarstwowe žiwjenje hyšći we wichelakim nastupanju sbožownišnich sakskich Serbach. A tola směmy z radosću konstatować, so w poslednjschej dobje też pola naschich bratrow sa cźorno-běłymi měsnikami wotucza hibicźiwišcha a cźiłischa dźeławosćej w narodnych towarstwach. Njesměmy jej mylić, so wschitko spi tam w serbskej holi, hdyž też mało thonimy a zhlyšimy wo dźeławosći tamnischich serbskich organizacijow.

Jene z najzhlyšnischich a najwusamnischich towarstwow pruskich Serbow je bjes dwěla „Wojerowske Serbske Burske Towarstwo“. Je njedawno wotmě wulki zwjedźeń, kiž zwědźeše wo zhlnosći a wusmanje tuteje organizacije, kiž zjednocźuje serbske burstwo Wojerowskeje wokoliny.

Towarstwo wotmě zhromadźiznu bóle wukubłarskeho raja 6. hapreje w „Hrodnej pinzy“ we Wojerezach. Wopyt zhromadźiźny runje njebě zpokojazy, ale tón srudny wobras posticźeja bohužel też zhromadźiźny najlepschich serbskich towarstwow wokoło Budyschina.

Horliwy pschedsyda towarstwa knjes Jurij Balstin se Zidźineho wotewrjwschi zhromadźiznu powita swěrmu cźrjodku pschitomnych, mjes kotrymiž bě pokoja jonow a poda potom zkowo k pschednoschkej k. Měrcźinej Nowakej-Njechorńskemu. Thema pschednoschka rěkasche: „Sakhowajcze herbstwo swojich wótzow!“ Herbstwo naschich wótzow, to njejstej jenoj poda a statok, ale to je pschedewschim też narodnosć, nasche Serbstwo. Je to maćerna rěcź, łu to staroserbske nakłoki, pěsnicźki, bajki, powěsće a wobeje też staroserbska drasta. Sserbja wokoło Wojerez njejsu jej jenoj zathowali rěcź swojich wótzow, ale też to, ichtoź je serbski lud w druhich stronach zdźela hižo zhubił, stare nakłoki a pschedewschim narodnu drašu. Pschednoschowar so potom wobeje wobsahowe rasche je serbskej drastu a ryšowaschе jeje wusnam a wuznam smyšł. Drasta a cźłowjek staj njerosdźelny zyłk. Harmonija mjes drašu a cźłowjekom jenoš tam so jewi, hdźež porjadnje w njej thodźa. Hdyž so narodna drasta pschilejnošnje swobleka, runa so kótymej a srědka hdy harmonija skutkuje.

Bajc z Pózmańskeje.

(Pokračowanje).

11. Sakuštany móst.

Je jenej wěju w Czarnikowskim wokrjesu je jězor, nad kotrymž wupina so móst. Tutón móst bě, kaž žebi ludźo powědali, sakuštany; pschetoż tomu, kiž chžesche psches njón jěć, stamachu so pak koleza wosa abo rostorhnychu so wotrowki, tak so konje cźekhnychu. Jónu wječor jedźeše so kur po mjesće. Jako bě wón nimale wo žrjedźa, cźekhnychu so nadobo postronki, a dwě kole so stamaschetej. Konjej cźekhnychtaj, a bur padny z wosa. Hdyž bě wón stanył, wuhlada wón ducha, kotryž bě běły ćrasty, we wodźe pluwacy. We swojim strasche wón njeschohe, schtoj ma cźinicy, a tohodła padny wón na swojej kolenje a rzekny: „Wschitke dobre duchi khwala Boha.“ A w samknjenym wokomiku pschijmuwa duch k brjoh a pschinidźe na móst; potom powědasche wón, so je sa tutehu mosta do wody skocźiwschi so satepił, a tohodła je so jemu zapowědźiła wěcźna zbožnosć, sa to pak dyrbi so tu nětko jako scherjenje wokoło bludźicy. Bur pschi tu njeho tohodła dacy mschu cźitacy; potom budźe wón wumoženy. Bur pschilubi to cźinicy, a hyndom stejeschtaj konjej sahodpsched wosom, a postronki a kola běchu so zasadźe, jako njeby so nicźo stało. Bur jedźeše domoj. Wón pschi cźitacy, a wot teho cźasa njesta so na mosće wjac njeboha wjazy.

12. Duscha dźesća wola wo kschećenju.

Sud powěda žebi, so so dusche tamnych dźeći, kotrejž wumrěchu, w podobje běłych hołbjow wo cźmowych a nimo pschikhadźatych wo kschećenju prosycha. Tak wječor pschijědźe žona se Serniti nimo zjawjeceneje stawy, kotraž we wěży steji. Tu pytny na njej běłeho hołbja, kiž „kru“ (t. i. tak wjele kaž kschćiwy) wołasche. Hdyž bě žona nětko znamjo kschćiła a jeho na mjeno Hadam abo Jéva wukschćiła, by duscha była wumožena. Žona pak spodźiwasche so nad rjanym ptakom a wosta psched postawu stejo. Tuž hołb wotlećał.

13. Płykaj w Gajšim jězorje.

Wobydlerjo Gaja powědaja žebi wo sćěhowazym spodźiwnym podawku: Nihdźe w 16. lětstotku wobhbdźesche tam wěšty hrabja wulke łubja, a jemu žłuschesche tež pola Gaja ležazy jězor. Hrabja měješe jenoj jenicźkeho žyna, kotryž dyrbjesche po jeho smjerći łubja namrěć. Jako nan wumrě, bě młody hrabja hakle wósom lět stary, a tak pschewza wuj, jeho nanowy bratr, sarjadnistwo. Tola tutomu so rjane łubja jara spodobachu, a wón rozhudźi so, bratrowza wotstronicy, so by nam knjeństwo mohł natstupicy. Jeho žona bě jemu pschi tom pomozna. Jako bě so wěšty cźas po smjerći stareho hrabje minył, sapoczeschtaj wonaj z hołzom hrubje wobthadźowacy, a tutón pytny bórzy, so mataj tam wotpohladny pschećiwo njemu. Wón rozhudźi so tohodła cźekhnyć. Jako běchtaj wuj a cźeta jeneho dnja njepschitomnaj, wza žebi z tworowneje pokładnje wulku sumu pjenjes a cźekny z njej.

Po nětkotrych lětach wróći so wón sasa do domizny. Ale měšto so by so z swojim wujom wujednał, poda so wón k rybałej, kotryž w zamoinym, pschi jězorje ležazym domcźu bydlesche a kotrehož wón hižo wot prjedawschego znajesche. Wot tuteho wón zhoni, so je jeho wuj psched smjerćnym łožu wschě łubja wotkazał, wopołasa-li so jeho syn tychžasnych njehódny; wón je potom namrěwšemu nastupił, a dokal sam žanych dźeći nima, tak chze wón łubja někto žonimym pschiwusnym pschepodacy. Bratrowzu bu roshorjeny a zhyta rybałka pschećiwo zjawjenu wujej naschcźowacy. Po dołhim kombjenju pschilubi rybak swoju pomoz, a nětko bu sréćzane, so dyrbi rybak hrabju na jězor nawabicy a jeho tam potom satepicy. Na rjanym mejsćim dnju wobrěcza rybak hrabju k jězoje z cźołmom. Bjes wobmyślenja poda so tutón do paślow. Běšche wječor. Wošrjedź jězora wjerchny rybak hrabju nadobo z cźołma, tak so tutón satepi. Nichtó njebě wo tym wěschto widźał. Ale wot tuteho cźasa njeměješche rybak w nozach žaneho měra wjazy, a wón pschedewsa žebi, zjawje stółnistwo wosjewicy. Jako wón młodenu hrabi, kotryž bě nětko sahe jemu po prawje pschiłuschcze wobhbdźeństwo nastupił, wo tom łdźeli, wobja jeho wulki strach a hrosa psched khłostanjom, a wón rozhudźi so, zjawje žiwjenje se nowym cźekhnjenom wukhowacy. W jenej cźmowej nozy poda so wón k jězoru, so by so z cźołmom na druhu stronu jězora pschewjesł. Jako bě nětko wěšty cźas wjesłował, wuhlada wón nadobo z jězora so pośěhowazu postawu z žebi blížicy. Ale ny chzyše wón pomoz wokacy, tola podarmo; postawa je jeho do hłubiny jězora dele.

Bórzy po tym wuczeše rybak pschi łójenju rybow we jězorje je swojim žakom dwaj płaj, kotrajž běchtaj zhe krucze do so sakułoj. Jedyn z tuteju měješche wokoło schije złoty rjeczas, w kotrymž rybak tón młódscheho hrabje pósna; njebě žaneho dwěla, so běchtaj pžaj satepjenaj hrabi. Se sadwólawanjom wobwěsćiny so wón na starym dubje, kotryž psched jeho khěžu stejesche. Jeho nałěčnik pak zhyschesche w nozy ropot na dubje, jako by nětko so žekeru halosy wotrubacy dyzł, a na jězorje zhyschesche wón wóstje pžy schcźowkach a žałoscźenje cźłowjekow.

14. Běła knjeni w Kopaczewowje.

W jenej krutej zymskej nozy, nětkotre lěta po poślednim dźełenju Pólskeje, zaklepa so do duri jeneje Pósnańskeje fary. Jako so duchowny, kotryž bě runje swoju poslednju wjeczornu modlitwu stóncził, za pschećzom pschichadźazeju wopraschca, pschednjeje so jemu prósťwa, hać njeby mrěźazeho dyzł doma wobstaracy. Psched durjemi stejesche schlyrypscheźna korejta. Bjes wobmyślenja žydny so duchowny do wosa pódla muzikeju, kotraž běschaj jenu prósťwu pschednjeschoj, njes tym so tśeći konje wodźeschе. Lědy so běchu konje zaczahnyłe, burschtej duchownemu wobě wócźzy zawjazanej a jenu pschilubi so, so by

Pšchednoschk namaka sajim a wuwi žo doseź žiwa rosmołwa. Swjeselazy bê fakt, žo na debacže žo nimale wschitzy pschitomni, teź žony, wobdźelachu. Tak to na byczi. Njeje nicžo bóle mjerzazeho ha pschednoschowaria, jako hdyž po jeho pschednoschku tódy žedźi scźicha, jako by pawk jemu hubu sapschadł.

Pschi debacže shonichmy hischcże wschelake drobnoschki wo serbschich nakożdach we Wojerowschej wokolinje a pschitomny knjes stud. fil. Pawoł Nedo-Mósporczan, nasch prenji serbski folkloryst, mózesche sej wschelake satimawosczе sapiszacź, mjes nimi teź kwaśnu pěźniczku.

Potom žo wuwi hischcże rjana bjeśada. Nasche stare pěźniczki faktinczachu, tiž k. Pawoł Nedo na klawérje pschewodźesche.

Njech by teź cźrjódła pschitomnych mohła byczź wjetscha, shromadźizna bê žo tola derje poradźiła. Pschedźenda k. Jurij Naltin hischcże napomina, žo by žo žuzynu sjedź we Łaju, 11. meje, je strony towaristwa bohacże wopytał.

We Wojerowskich stronach Serbstwo cźežy žo bêdźi. Schula strachnje łakhadża a hlada ź wotmachom germanisowaczź serbske dźeći. A pruska schula na mózu twjaczku w industriji, kiž Sserbam njecha wudrźeź jenoż narodnosći, ale teź pódu a semju. Bohužel je wona hižo thêrno schkody nacźinika. Telko serbskich burow, kotrychž je wuhnała ź ródnych statokow, žo nětko prosczerjo abo njewólnizy a wotrocźkožo industrije, ša kotruž dyrbja robocźicź w cźornych jamach. Telko serbskich burow je sej dyrbjało pytacź nowy statok w zusbje.

Serbska narodnosć w holi je straschnje wohrożena. „Wojerowske Serbske Burske Towaristwo" je jena ź tych njemnohich organisazijow, kiž tam w pruskej holi haja herbstwo žwojich wótzow. Bóh dał, žo dźěło toho towaristwa by było wuspěschne a se žohnowanjom sa cźežzy wojowaju serbsku narodnosć w pruskej holi!

schtwórk 17. jutrowninka 1930

w Budyschinje na žudnischnje dopołnja w 9 hodź. wschelake **meble a maschiny**, 12 żelesnych kasow, lawy, 8 drjewjanych bowow, gramofony, radia, fotografska pschiprawa, 14 zent. bźencźela, mały tepich, 2 pohyera, wschelake knihi, wobrazy, proti, 1 wschelake muzaze drasty, wschelake kopm. kaje, 17 mr. žozych klobukow, klamarska pokładnja.

Sdudništy pschedawanje leźownoscźow.

Rěźak ź 1½ kórzym leźownoscźe, słuschaju Kórli Sjeni Haufi we Semiźach, Hódny 26 810 hr., wapnica ekkładnja 11 350 hr. Pschedźadźowanje budźe w Wotzach na žudnischnje pódnjelu 2. 6. 1930 dop. 1930 h.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.: Snižene samórske płaczišny žo tu dla naprawow kupcźiwa jenoż malo wuschtkowachu. Wi termijnowym wobchodowanju žo rožkowa płaczišna wo 5 pj. sa zentnar snižeła.

Dop. 3/12 hodź.: Wschi šmahowym wobchodowanju płaczišny spaduja.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczišny po złotej hriwnje.					
	14. 4.	12. 4.		14. 4.	12. 4.
Pšenica	263-266	263-266	bony	16-17,00	16-17,00
rožka	166 168	153-166	woka	20-22,50	20-22,50
naz. ječmjeń	—	—	módre lupiny	14-16,00	14-16,00
nal. ječmjeń	175-187	175-187	žołte lupiny	20-22,50	20-22,50
wows	161-169	158-166	keradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosušk	14-15,00	14-15,00
pšenź. muka	29-37,25	29-37,25	lany wosušk	19-19,50	19-19,50
rżana muka	24-27,00	25-27,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	10-11,00	10-11,00	bźrnj. kruški	15-15,70	15-15,70
rżane „	10-11,25	10-11,25	pšenź. „	2,50-2,80	2,50-2,80
raps	—	—	rżana sloma	1,20-1,45	1,10-1,35
hrôch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšenź. „	1,15-1,30	1,15-1,30
lane symjo	—	—	wowsna „	0,90-1,06	1,00-1,10
pjeluški	17-19,00	17-19,00	hejna „	0,90-1,05	0,90-1,05

Płaczišny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

14. haprileje.

139 wol., 297 byk., 362 jałojc. a kruw, 2211 čołat, 713 wowc., 3879 swini.

Płaczišny za

woły: 1. 53—58, 2. 43—49, 3. 37—41;
byki: 1. 53—57, 2. 46—51, 3. 42—45;
kruwy: 1. 47—50, 2. 39—44, 3. 33—37, 4. 27—32;
jałojcy: 1. 53—58, 2. 42—48;
wowcy: 1. 61—66, 2. 50—58, 3. 42—50;
čelata: 1. 78—83 2. 70—76, 3. 60—68;
swinje: (přez 300 pt.) 70—71, 2. (240—300) 69—70, 3. (200—240) 68—70, 4. (160—200) 60—64.

Rancy: 60—64.

Drježdźanska burza (14. IV.).

Pšenca	266-271	bźrnjace kruški	17,20-17,90
rožka	169-174	pšenź. wotruby	11,60-12,00
nalětni ječmjeń	198-212	rżane wotruby	11,80-12,80
nazymsk. ječmjeń	165-178	pšenźana muka	28,75-30,25
wows	160-170	rżana muka	28,00-30,00
čerwjeny dźećel	120-135	woka	25,50-26,50
raps	350-355	pjeluški	25,50-26,50
kukurica (Mais)	208-210	hrôch	25,50-26,50
suche truhanćki	9,20-9,40	cokrowe truh.	17,00-18,00

Illowany redaktor a zamołwity za politiku Mórko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnost Bartw Kosyncy. — Za nawěstki: O. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 15. jutrownika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1855	100 półsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,388	100 čěskosł. krónow	12,40
100 swajc. frankow	81,135	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burza jewjesche wječera wotcźakowazy ras. Pschicźina k tomu bê njewěstosć wo wokhlyšowanju wo statnym fejmje dla nowych dawkow. Powschitkownje pak bêchu kursy efektow skrućene. Kursy na wikach ź dołžnymi a rentowymi liścźinami dale postupowachu.

Na **produktowych wikach** sapiščachtej rožka a wowš postupowaje płaczišny. Hotowe forno postupi wo 15 pj. po zentnarju. Pschenica a jećźmjeń pschedawachu po lokalnych płaczišnach. Wobrot pak jara žinadny wosta. Wječera płaczeschce zentnar

w Barlinje:

pschenicy 13,15—13,30 hr., rožki 8,25 hr.
hacź 8,40 hr., jećźmjenja nałtnjeho hr. 9,40—10 hr., nałymskeho 8,75—9,35 hr., wowša 8,05—8,45 hr.,

w termijnowym wikowanju:

sa mejn:

pschenicy 13,80 hr., rožki 9,15—9,12½ hr., wowša 9 hriwnow,

sa julij:

pschenicy 14,20¼—14,25 hr., rožki 9,77½ hr hacź 9,76¼ hr., wowša 9,62½—9,65 hr.

sa september:

pschenicy 13,45 hr., rožki 9,95—10 hriwnow.

w Drježdźanach (pjatk):

pschenicy 13,30—13,55 hr. (13,35—13,50 hriwnowe),
rožki 8,45—8,70 hr. (8,30—8,55 hr.),
jećźmjenja nałymskeho 8,25—8,90 hr. (8,10 hacź 8,75 hr.),
jećźmjenja nałtnjeho 9,20—10,60 hriwnow (9,90—10,65 hr.).
wowša 8—8,50 hr. (7,85—8,25 hr.)

Wojerowske žwinjaze wiki

saschłu žobotu 12. jutrownika 1930 mějachu spěschny wobrot. Pschiwjesli bêchu 256 prašatow. Wone płaczachu

4—5 tydźeńskе	30—35 hr.
6—8 tydźeńskе	35—38 hr.
8—10 tydźeńskе	38—40 hr.

Wubrane drózišcho pschedawachu.

Wiki rěznego skotu wječera w Drježdźanach.

Howjadzkow a žwini bêchu wječera dosć na wiki pschiwjesli. Wjacy hacź dosć posćicźowachu cźelatow. Sstwo-

Sdudništy na pschedźadźowanje

žrjedu 16. jutrownika 1930

w **Kamjenzu** na finanznym hamcźe dop. w 10 hodź. sofa, pišańskej blidźi, cźažnik, bufej, hospodarišći wós, 170 wołojnikow,

w **Bukowzu**, kupzy šeńdu je pschip. w 1 hodź. na gmejnskim hamcźe: mlócźawa, 18 kórzow pschenicy, bźrnywnišćdźowaca maschina,

w **Lubiju** na žudnischnje dop. w 10 hodź.: 3 motory na wjerczaty prud, gramofon, srakowy wobleć, šlź a kožane paźy, łožo, pišańskej strojej, fotografowaca pschiprawa,

na finanznym hamcźe dop. w 11 hodź. pišański sekretaŕ,

we **Wojerezach** w hoscźenzu „K slotemu lawej" dop. we 11 hodź. wobraz, schijaca maschina, wobucźa,

we **Wojerezach** w hoscźenzu „K slotej hwjezdźe" dop. w 11 hodź. wschelake mebje, prachźerbak, klawér a Opelowy awto,

w **Hermanzach** w hoscźenzu pschip. w 12 hodź. 4 muzaze kola, gramofonaj, 70 gramofonowych dźiskow,

w **Nišej** w hoscźenzu „K hwjezdźe" dop. w 10 hodź. stezaju cźažnik, kamarśke blida, kredenza, sofa, pišańskej blidźi, schpihel, gramofon, schdroka mlócźawa a žynowy wobroczak.

---

jenmu niczo sle njestanje, sadźerži-li žo mérnje; pschetož jeničzky wobešite wumnénjenja žu pschicźina k tomu. Niz žyle bjeź tyschnje starośće a špótnajo, so je njemóžno cźekacź, žedźesche wón cźišu sa cźaš dołheje, wjazy hodźin trajaceje jéhły. Wón mějesche cźaša dosć, wšy a mésta licźicź, psches kotrež wós pschijedźe. Wš méstach bêchu to ź kamjenjemi wumładźane dróhi, we wšach pžyeže schcźowkanje, schtož jeho na to sledźowno sćinu, žo pschindu pschez wobydlenu méstnosć. Dokelž wón wokolinu dokładnje znajesche a ź prénjeje žmérca špótna, so pucź k jubu wjedźesche, pschindźe wón k dopóznaću, so je w Kosćijskim wokrjeżu. Jako wós sajta, dowjedźechu jeho po schodże horje do rumneje jitwy. Tu wotewsa so jemu rubischko, ź kotrymž bêchtaj jemu wocźi zawjazanej. Wón bêsche we wulkej cźemnej, žlabje wobžwélenej jitwje. Psched nim stejeschtaj tannaj pschewodnikaj, ź kulkeńku mjeswocźi a kohodła k njespóznaću. Na druhej stronje jitwy klecźeješche mloda holza njerwschédneje rjanosće, wobleczena bźu drastu. Póbła njeje bê nětotre loheje w schtwórcźu a pot žolpjenja wyšoko pěšt pschihotowany. „Wuwjedźće, k cźemuž jeźe powokany", rjekny ź krutym hłosom jedyn ze sakukleneju muzow k duchownemu. „Tuta holza je k žmjercźi sadudźena, tola njechamy jej pschi jeje žmjercźi zapowědźicź nabožny pokoj." Duchowny žtyschesche jeje powědź a posticźi jej Najwyšecźišche. Jako bê won žwoju duchownu winowatosćź dokonjał a žo posbéhnył, so by mjes tym sajo pschijitupjeneju muzow sa njesbožownu prožył, padny tej holza jenemu ź njeju k nohomaj a proschesche: „Smilnosćź, wujo!" Tónźamy wobroczi žo na to k duchownemu praju: „Wy wésće, dostojny knjeże, schto je wona stućźiła; snajesće jeje winu. Njeje žaneje žmilnosće; žwóžbna rada je žwój zwuk wuprajiła." W žamym wokomiku wuhlada duchowny jenoż hischcże, so bu njesbožowna holza na pěškowu hromadu wleczena a ź mjeczom ńonzowana.

Hnydom buschtej duchownemu wocźi sajo zawjazanej a dowjedźechu jeho sajo po žamźnym pucźu, kaž bê pschi-

schoł, k wosej. Wón mějesche hischcże duchapschitomnosćź, ržhodźeńki schkodu licźicź, po kotrymž bu bele dowjedźeny. W špéschnej jésbje wróćił so wós potom sajo do Pósnana, hdźež bu duchowny, saru dospómjchi, Bohu dźakowasche, so bê so bjes schkody wróćił, hačzarunjeź jeho pschi mytli na satrachnje hrósbny podawk łyma wobéhowasche.

Léta po minychu. Podawk ź tanneje hrósbneje symsteje nogy bê nimale zabył, jako duchowny pschipadnje w jenym domje w Kosćijskim wokrjeżu pschebywasche. Salon, do kotrehož buchu hosejo dowjedźeni, bê w prénim poschodże. Pschi pomałym pschekrocźenju schodu licźeschе won, so hnadź by schyk hischcże njepschekrocźeneho, jemu w hižo wyšokej starobje wobcźežneho schodu pschećiźiłi, jenoćiłwe schodźeńki. Dokelž bê licźba ź tannymi pschesjedna, kotraž bê jemu hischcże ź tanneje hrósbneje nogy we pomjatku wostała, tak wédźeješche won, w kajtim domje bê tehdy byk.

S wobžedźerjom domu bê dźenża nécźto druhi. Prjedawschi wobžedźer njebydleschе wjazy w tutej wokolinje.

Jako po léta 1824 hrabinka St. na krażnym mejstkim wjeczoru ze žwojej cźetku na pólnym pucźu, za sahrodu Kopałzewowskeho kubła leżazej, wukhodźowasche a na mésto pschińdźe, hdźež njedaloko tuteho pucźa khžiż stojesche, rjekny wona k žwojej cźetzy: „Tutón khžiż je žo psched nékotrymi létami znowa sastajił. Pschi wušdźehowanju semje storcźiżku na kaschcź, w kotrymž bêchu cźelowe zbytki młodeje holzy. Hlowa pak leżeschе zamła sa žebje k jeje nohomaj. S hischcże jdźerzanych zbytkow židźaneje drasty a cźrijow bê špótnaco, so bê wosboha lépschim stawam pschikhuschała. Je to pjerza tamna Jadwiga była, kotraž bo pschi wukhodźowanju w blišim kéżu do jeneho hajnich sboni, njemóžeješche won jemu a posdatuje zbylemu nacźinjenu hańbu sniješcź a pschihotowa njesbožownej holzy po rossudźe žwójby trudny tónź.

Dźiwajo na tutón žnadź woprawdźity podawk, nasta nétko baja. Tak powěda žo we wšy Kopałzewo a wokohdźeriwa hodu hischcże mnoho wo tutej bêdej bźrnyej, kotrejež žakoješenje chzeda we wichoritych symtkach napschihłyschecź. Nékotrykuli ź pschijitajenych we hrodźe we powědaceź, kaž je bêtu knjeni w cźmowej thódźe žakoješe a płacźo nimo tóchnych widźał.

Na synnim a wichoritym wjeczoru žedźesche ghe cźeledź hrodu po dokonjanym dźele w kuchini. Knjeżinne na jenym žužodnym kuble a chżyšce po hałle rozmarano wróćeju. Tule ékładnosć wuži žłužowniwo, je ga ro teź na žwoje waschnje žabawjała. Jako je wuna runje pschi wješekej rejzy, wokinichu žo njejasny zwuk, a kaž wot njewidźomnych rukow ducha bu žwóža bohjenca. Nétko bê žłyschecź jachlenje a gnurcźenje, winejenje a žo kosćenje, a potom nabobo schcźerkot bróńe a podopjerjenja kulojteho cźeła, kotreż po njom dale kulesće. Wobeju žmjertna cźišnina — nógne schcźerjenje bê ninu. Wobeju žykla thwiliu njeswažicźu žebi naprózjani žhodźenje na žmjertnym strachże wostachu woni po cźmé bźeżi. Sotu po nécźim žłubi žo žprostnjenje je stawow. Nasmjerjenschi žaßwécźi žabo žwézu. We kuchini bê hischcże wuna pschi tkarni, jenoż blédé wobliczja žwédźachu wo tutej nym scherjenju. Po nécźim wróćił so jim tej wéj žeja, a wschitzy bêchu žebi pschesjeni, so njechadża dléše wuna w scherjażnym hrodże wostacź. Jako žo knjeżinne na rano wróćił, wupowědźi žyle žłužowniwo žluźnu.

Dale powěda žo hischcże, so na žmjertnym dnju tuteje knjenje w polnozy duchowny w hrodowej kapali Bohu mschu cźita. Tak truże hacź je won ź tym zapołał, žo bêta knjeni a potlakuje žo do tawik. Po Bożej mschi pschijitupi duchowny k bźrej postawje a rjekny: „Twój pschijitupi duchowny k bźrej postawje a rjekny: „Twój hrźchi njejžu cźi hischcże wodate; njebudźesch pschesno hischcże mérna w rowje namakacź." Na to wuterdźe duchowny, a wón teź bêta postawa po posbéhnywschi jałoscźo žłubi. Wón tej nogy njeswaji žebi nichtó je jitwy; pschetož bêta trupła hodźi wokolo.

(Pokracźowanje scźehnje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowóźnika 1,61 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Přeby w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowiu" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo ześiwkam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na- dra žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płsnje přinowdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje bank, kiž Serbske Nowiny hdye e hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 90 — Budyšin — Srjedu, 16. haprleje 1930 — Bautzen — Letnik 89

Němskostatna rada je nowym dawkam, financnym a clownym zakonjam přihłosuje.

Němskostatna rada je wutoru wječor pod přisedstwowym němskeho finanzneho ministra dr. Moldenhauera z dawkownymi, finanznymi a clownymi zakonjemi zabrała. Wona je wšitke tele zakonje přisećiwo hłosam Lutherjec Schlesyskeje bjes napřisećiwjenja a bjes debatty přihwalła. Pola pinowneho dawka Delnja Schlesyska napřisećiwjenje přisećiwo wšitkim dawkownym přisedobam namjetowaše. Namjet pak žaneje podpjery njenadeńdże a tež pinowny dawk so zhwali, runje tak přisedłohi k paležnemu monopolej a dawk na mineralne wody.

Wšitki přisedłohi k přichibotowanju němskeje finanzneje nuzy prušk ministerialny direktor dr. Brecht praji, so prosyła žada, so by so prašenje rozrišało. kaski přichinješe k zawěšćenju dźełoujemjerjow ma so ja pad definitiwnje zawěšćenje bracź. Dokelž może tole rozjasnjenje tež z pomnjeca němskotatneje rady wunjeć, je so prosyła napřisećiwjenja wzdała, a wubjerki namjetnu, so by so přisedłoha k přichibotowanju němskeje finanzneje reformy bjes napřisećiwjenja zhwalikła.

Mjez tym so so Durinskła wothłosowanja wzda, so by tež tale přisedłoha zhwali, runje kaž zwyk dawkowych přisedłohow.

Němski finanzny minister dr. Moldenhauer praji, so je zdi žiło němski ześm žebi z rozšudźenjom pschał, so by so hač 1. julijej zakonjowy nacźišć k zawěšćenju dźełoujemjerjow přisedpołožił. S Kreugerowej požeżonku a mulkowanjemi so poradźi. trajazy dołh tak wotpłacźiće, so so pjenježne wobježnosće, kaśkeż je sandźene lěto přichinjeło, njewobjetuja. Hdyž so hospodarski plan pschijima, dźeli je jón knježerstwo přisedpołožiło, njebudże so trjebać z tak wulkim njedostatkom liczeć, kaž sandźene lěto. S tym so kredit Němskeje a tež němskeho hospodarstwa pozdźini. Po wustrowjenju statneje potkadnje (kazy) chce němske knježerstwo dawki znjeć. To je za ludowe hospodarstwo trjeba, so by mohło wulke cźeże, jemu nakładźene, rjeźeć a so by k konkurrenzy kmane wostało.

Dowolenca němskeho kanclera.

Po napinazym wojowanju połednich dnjow w němskim ześmje so němski kanzler Brüuing na krótku dowolenca poda. Też druhi němscy ministrojo a někotři pruscy ministrojo budźa na dowolenźy słonka Barlina přisechtowacź.

Parlamentariski přewrót w Awstraliskej

Sandźenu njedźelu su w Awstraliskej wólby do parlamenta byłe. Přichi połednich wólbach bě dźełacźerska strona w južej Awstraliskej dobyła. Wólby połednjeje njedźele su knježerstwo dźełacźerskeje strony rostřischałe. We južnaliskej Awstraliskej drje su dźełacźerjo žiwoju přischadźe w parlamentu wobkhowali, we wjeźornej Awstraliskej nic su jich sbili. Wjeźornowawstraliski parlament buźe z 28 nazionalistow a ratarjow a 22 dźełacźerskich zastupjerjow sestajeny. Přched wólbami měješe dźełacźerska strona tam wjetšinu schtyrjoch mandatow.

Swajcarska ma přezbytk w krajnych finansach.

Mjez europiskimi statami je runje kaž Czechosłowakska a Francowska tež Schwajcarska njetrjeba z njedostatkom w krajnych finanzach bědźić. Schwajcarske statne hospodarjenje je sandźene lěto je z přesbytkom 24 milijonow frankow skónčiło. Dochody 396 milijonow, wudawki 372 milijonow frankow wuczinichu. Přichebytk dochodow je tajšim nětkuže 24 milijonow frankow wuczinja.

Deputerska komora Tardieuej dowerjenje wuprajła.

Francowske knježerstwo je w deputerskej komorje přichi wothłosowanju wo powjetšenju pensijow dobyło. Deputerska komora bě po namjecze sapóstanza Bouyssona přisedstwowanje někotrymi dnjemi z wulkej wjetšinu přisećiwo přisedsydy ministerskeho přisedsydy Tardieua wobsamkła, powjetšenje powjetšichcź. S tym bychu so statne wudawki wo miljardu frankow powjetšiłke a runowaha mjez wudawkami a dochodami by so rostšischała. Senat je wobsamknjenje deputerskeje komory wotpokazał. Tohodła mějeshe deputerska komora wo prašenju pensijow znowa jednacź. Sapóstanz Tauries namjet poda, po kotrymž so pensionaram jenož tak dałeko přischiwołenja cźinjachu, so j tym statne finanzy do njeporjada njepschinjdźechu. Tónle namjet finanzny wubérk a knježerstwo přischistachaj. Sapóstanz Bouyssonej pak tole rozrišanje njedobałasche; won namjetowaše, so by knježerstwo za lěto 1931 nowy pensijski zakon přichedpołožiło. Přisećiwo tomule namjetej so Tardieu woprascha, hacź ma komora k knježerstwu dowerjenje. Přichi wothłosowanju so Bouyssonowy namjet z 319 přisećiwo 260 hłosam wotpokasa. Knježerstwo bě z wjetšinu 59 hłosow zwoju wolu přisećischćałko.

Verdun a Belfort wurjadnje sylnu wobsadku dostanjetaj.

Kaž „Matin" powě. je franzowski wulki generalny stab dołkónčnje postajił, do kaskich městnow ma so franzowske wójsko z Porheimskeje połožicź. Verdun a Belfort wurjadnje zylnu wobsadku dostanjetaj. Tole pobrjnjenje namjesneho schkita maju po sdaću tohodła za nuzne, dokelž budźa namjesne wobtwjerdźenja hakle za někotre lěta doiwarjene.

Wojowanje mjez Italjancami w Parizu.

Póndźelu su so w jenej korčmje italscy kommunistojo z italskimi fašistami srudźili. Hdyž fašistojo z korčmy wuńdźechu, kommunistojo za nimi duzy dweju z nich potřelichu. Policaji so poradźi, jeneho z kommunistow zajeć. Jedyn je satčeleneju fašistow je nan wósym dźesć.

K tomu so dale pische: Srażenje mjez Italjanzami do wopraudźitego nadrósneho wojowanja přisechdże. Też jeneho kommunista su cźežko sranjeneho do khorownje přischiwjesli.

Němskeho sozialdemokrata z Rumunskeje wupokasali.

Dopjerowarjej sozialdemokratiskeje nowinskeje służby w Bukarestu, dr. Meißelej, je póndźelu Bukarestska policija sdźelika, so dyrbi w běhu tśoch dnjow z Rumunskeje wotpuczowacź. Přischiczina k tejle naprawje njeje so mjenowała.

Jendźelske knježerstwo nima indiske hibanje za strašne.

Na naprashenja wotmolwjejo je w jendźelskim delnim ześmje statny sekretaŕ z Indisku Benn rjekł: „Hibanje, kotrež je Gandhi sapoczał, je so dotal po waschnju rozwiło, kaž bě so wocźakało. Přischutpjenje żeloweho monopola njeje tamo na žebi wjele njemérowu hłudźiło. Wažnosć hibanja sterje w tym leži, so su w jenej abo w dwěmaj demonstrazijskimaj khromadźisnomaj lud k nażiwnjenźam nasche zuwali, a so je potom k srażenju z policiju doschło." — Minister ma połnu dowěru k naprawam, kotrež budźe indiske knježerstwo cźinicź, so by njeměram napřisećiwo stako, po tym, kaž so rozwija.

Njedostatk w jendźelskich finansach.

Póndźelu je jendźelski pokładowy kanzler Snowden delnjemu ześmej statnej hospodarski plan přischedpołožił. We nim so dochody z wudawkami wo 290 milijonow hrivnow po dochody z wudawkami wo 290 milijonow hrivnow po njenowanym jenoż tak dałeko přischiwołenja cźinjachu, so j tym statne finanzy do njeporjada njepschinjdźechu. Tónle namjet finanzny wubérk a knježerstwo přischistachaj. Sapóstanz Bouyssonej pak tole rozrišanje njedobałasche; won namjetowaše, so by knježerstwo za lěto 1931 nowy pensijski zakon přichedpołožiło. Přisećiwo tomule namjetej so Tardieu woprascha, hacź ma komora k knježerstwu dowerjenje. Přichi wothłosowanju so Bouyssonowy namjet z 319 přisećiwo 260 hłosam wotpokasa. Knježerstwo bě z wjetšinu 59 hłosow zwoju wolu přisećischćałko.

Verdun a Belfort wurjadnje sylnu wobsadku dostanjetaj.

Kaž „Matin" powě. je franzowski wulki generalny stab dołkónčnje postajił, do kaskich městnow ma so franzowske wójsko z Porheimskeje połožicź. Verdun a Belfort wurjadnje zylnu wobsadku dostanjetaj. Tole pobrjnjenje namjesneho schkita maju po sdaću tohodła za nuzne, dokelž budźa namjesne wobtwjerdźenja hakle za někotre lěta doiwarjene.

Wojowanje mjez Italjancami w Parizu.

Póndźelu su so w jenej korčmje italscy kommunistojo z italskimi fašistami srudźili. Hdyž fašistojo z korčmy wuńdźechu, kommunistojo za nimi duzy dweju z nich potřelichu. Policaji so poradźi, jeneho z kommunistow zajeć. Jedyn je satčeleneju fašistow je nan wósym dźesć.

K tomu so dale pische: Srażenje mjez Italjanzami do wopraudźitego nadrósneho wojowanja přisechdże. Też jeneho kommunista su cźežko sranjeneho do khorownje přischiwjesli.

Němskeho sozialdemokrata z Rumunskeje wupokasali.

Dopjerowarjej sozialdemokratiskeje nowinskeje służby w Bukarestu, dr. Meißelej, je póndźelu Bukarestska policija sdźelika, so dyrbi w běhu tśoch dnjow z Rumunskeje wotpuczowacź. Přischiczina k tejle naprawje njeje so mjenowała.

Jendźelske knježerstwo nima indiske hibanje za strašne.

Na naprashenja wotmolwjejo je w jendźelskim delnim ześmje statny sekretaŕ z Indisku Benn rjekł: „Hibanje, kotrež je Gandhi sapoczał, je so dotal po waschnju rozwiło, kaž bě so wocźakało. Přischutpjenje żelowego monopola njeje tamo na žebi wjele njemérowu hłudźiło. Wažnosć hibanja sterje w tym leži, so su w jenej abo w dwěmaj demonstrazijskimaj khromadźisnomaj lud k nażiwnjenźam nasche zuwali, a so je potom k srażenju z policiju doschło." — Minister ma połnu dowěru k naprawam, kotrež budźe indiske knježerstwo cźinicź, so by njeměram napřisećiwo stako, po tym, kaž so rozwija.

Njedostatk w jendźelskich finansach.

Póndźelu je jendźelski pokładowy kanzler Snowden delnjemu ześmej statny hospodarski plan přischedpołožił. We nim so dochody z wudawkami wo 290 milijonow hrivnow po dochody z wudawkami wo 290 milijonow hrivnow po njenowanym jenoż tak dałeko přischiwołenja cźinjachu, so j tym statne finanzy do njeporjada njepschinjdźechu. Tónle namjet finanzny wubérk a knježerstwo přischistachaj. Sapóstanz Bouyssonej pak tole rozrišanje njedobałasche; won namjetowaše, so by knježerstwo za lěto 1931 nowy pensijski zakon přichedpołožiło. Přisećiwo tomule namjetej so Tardieu woprascha, hacź ma komora k knježerstwu dowerjenje. Přichi wothłosowanju so Bouyssonowy namjet z 319 přisećiwo 260 hłosam wotpokasa. Knježerstwo bě z wjetšinu 59 hłosow zwoju wolu přisećischćałko.

Hospodarska napřećiwna revolucija.

Kaž so z Moskwy powě, je so póndźelu w Charkowsku hobrski prozeł přisećiwo 127 sastojnikam rušskeje drjewowjeje industrije sapoczał, kotrychž hospodarske napřischećiwneje revolucije winuja. Na wobšěrnej sawje njeje druhim žedza: Direktor druźiwa drjewowjeje industrije Schkolnik, někotři ruzy inżenierojo, dźełacźerjo a sastupjerjo wutkazjinskeje intelligenzy.

Po powěsćach ruskeho knježerstwa je w tu chwilu tři wulke politiske prozeje wotmětowaju. Přichi kotrychž je nětkuže 300 wobsorow wobšorjenych. W tychle prozejach je nětkuže 50 hacź 60 zmjertnych wuńdu wo wozakuje, dokelž so wobšorjenym porokuje, so su spytali, kommunistiske knježerstwo powróćicź.

W Ruskej so wšo do kommunistiskeho hospodarstwa mje.a.

Kaž ratarstwo nětko też ruske samostatne rybarstwo wuńwoseja a do shromadneho hospodarstwa nuzuja. Bolschewikske (kommunistiske) knježerstwo je wobsamkło, wšitke wjetšne rybake łódze na morju a na wulkich rěkach a jězorach wuńwojicź a do statneho shromadneho hospodarstwa zjednocźicź. Też małe łódze so wuńwoja, jeli so jednotliwemu wobsedźerjej wjazy dyźli jeno łódź pluscha. S tym je konz wscheho samostatneho rybastwa wobsamknjeny.

Ruskeho dźełacźerja Jakubowskeho bjez winy k smjerći zasudźili a wotprawili.

W Mecklenburgskej su psched dwěmaj lětomaj ruskeho dźełacźerja Jakubowskeho, kotryż je jako jaty w Němskej wostał, k zmjerći sasudźili a wotprawili, dokelž bě pjecza jene dźecźo złonzowal. Nječnik, kotryż je Jakubowskeho sakitował, bě wo jeho njewinowatosći psched wjedźenym a je so prózowal, so je so prozeł wo złonzowanju dźesca wobnowił. Póndźelu je so wuńdźenje złonczilo, w kotrymž je so njewinowatosć Jakubowskeho dopokasała. Jako wopraudźitego mordarja su Augusta Nogensa k zmjerći sasudźili. Dla přichipomhanja k mordarstwu so wobskorzena Köhlerowa k khłostarni na schěsć lět a wobskorzeny nikodemy Fritz Nogens k jastwu na pjeć lět sasudźi.

Kommunistow w Litwje zajeli.

Litewskej kriminalnej policiji je so poradźiło, hrjedźischcźo litewskeje kommunistiskeje stronje, kotraž je w Litwje sakazana, wusšehnyć. Přichi tym su jednacze bolschewowu zentralneho komiteja sajeli. Policija je hromadu agitazijskich pikmow a letakow, też w němskej rěcźi, a zyłu registraturu kommunistiskeje strony w Litwje namakała. Se sebranych pikmow je spóznacź, so su kommunistojo wotmyślene měli, 1. meje wobšěrne demonstrazije wotnicź, so by so porok njedźełakowosće, kotryż Moskowska kommunistiska internazionala litewskej kommunistiskej stronje cźinjesche, wotpokasał. Na podstoku sebraneho materiala móżachu so też někotre kommunistiske organizazije w kraju wotkryć a so jich bohužitawy sajeć.

Deputazija přjedawschceje khorwatskeje ratarskeje strony pola krała Alexandra.

Do Beograda je přjedawschi městopschedsyda přjedawschceje khorwatskeje ratarskeje strony. Karlo Kovačzewicź pschijeł. Jeho pschijeć z wotmyślenym pućowanjom sapóstanzow a bohužitawow nětkuschceje khorwatskeje ratarskeje strony do Beograda swinjuje, hdyž chcedźa kralej Alexandrej holdowacź. Pućowanje smjeje so 22. haprleje. Pschi nim so nětkuže 1500 ratarjow je wschěch khorwatskich krajinow a 12 nětkuschich sapóstanzow khorwatskeje ratarskeje strony wobdźěli.

Gandhi po puću do Bombaya.

Gandhi za wuńwobdźenje Indiskeje dale wojuje. Wutoru je Dandi wopuschćił, so by so do Bombaya wrócił. Jendźelske knježerstwo so hischcze pschezo kombdźi, jeho sajeć.

*

Jako protestowanisku demonstraziju pschećiwo sabudźenju presidenta wschoindiskeho nazionalistiskeho hibanja Nehrua a Kalkuttaskeho mjescźanosty Sengupty su we Kalkucźe powschitkowny żarowanišći dźeń postajili. Na

dróhach k roshorjazym wustupam dóúdże, dokelž lud pytasche wobkhad ſ pschitrawjenjom sadźerkowo sastajicź. Policija je panzerowanymi wosami po měsće jěždżesche.

Napjate połoženje w Kalkuće.

W Kalkuće je k krwawonemu hrażenju mjes nazionalistami a policiju doschło. Lud dróhi faracźi, so by žo wobkhad sastajił, a zshtyri wosy dróhoweje żelesnizy sapali. Do wohnjowoje woborý, kotrež pschijědże, so by woheń zhaschała, kamjenje nijetachu. Jenoho hascherja morichu a 19 wosobow zranichu. Policija ſ panzerowanymi wosami po městowych dróhach jěždźi. Połoženje je napjate.

*

Hyndom po sastrěljenju Kalkuttaiskeho měschczanoſty Sen Guptły policajski kommisar wosſrěl, so by wschě sjawne zhromadźiny, czahanje po dróhach a sbjerczy luda w měsće a pschedměstach bjes przedawschcho dowolenja zakazane. Policija na to popołdnju tři zhromadźiny rozpuschczi. Jenu indiſku nazionalnu zhorbol, sbjerczarske lětaki a pakezki ſ njeskałkowźy zhotowanej żelu policija zebra. Pjecź studentow dla sběrka a pschisporjenja wschelakich ſ khłostarni po schěsć mězgach sahnidźichu. Pandliej Motilalej Nehrnej, kotrehož žona Kawaharlala, presidenta wschoindiskeho kongresa, ſ a sasedi a wotkhadźili, je Gandhi śledowazy telegram pósłał: „Postrowjam Tebje a Twoju żonu jako sbożowenuju pschiwuſnuju. Jawaharlal je sebi cźerjowu krónu sastrěljił. Schtó so ja jeho naſlědnika poda?“

Bojkottowanske hibanje pschećiwo pschedawarjanu alkoholaſtich napitkow je w Gurati 30 żonow wotewrilo, kotrež po dróhach cźahaja, śpěwy śpěwachu.

Na Kubje so dźełaćerske zwjazki rozpuśćile.

„Associated Preß“ powě, so je diktator Machado wschě dźełaćerske ſwjatki rospuschcził. Kajkeje pschicźiny dla je žo to ſtało, njeje hischcze znate. Wyschnoſće a pschedewſaczeſo njepschećiwo pschećiwo dźełaćerſkim organizacijam wustupjeja. Tak je w Habanje direkzija dróhowych żelesnizow żelesnizarjam, kotrjž hu žo pschi 24hodźinſkim protestowanjuſtrajku wobſtrělili, njedźa wo 10 procentow wot 1. hapreleje pschikrócźiła. S tejle khłostańſkej naprawu je žo nětkle 2400 dźełaćerjow potrjechiło. Dźełaćerjo mějja, so je žo wotcźehnjenje wot mſdy po naſtorcu preſidenta Machada ſtało. Rospuschczenje wschěch dźełaćerſkich organiſazijow je na dźełaćerjow roshorjazy jaczińſkej cźinjko. W tu khwilu 31 dźełaćerſkich wjednikow we jatśe ſedźi. Na kajke waſchnje hu žo woni pschećiwo jakonjej pschechłi, njeje hischcze jasne. Wukrajnych pschiſłuſchnikow dźełaćerſkich ſwjatkow hu dla jich wobdźělenja pschi dźełaćerſkim ſtrajku ſ Kuby wupokasali.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 16. hapreleje 1930.

— **Wo wjedrje.** Pomałku poſtupuje schtrelenza. Pokasuje pak pschezo hischcze na njewobſtajne. Mjenſche nižiny ſe krjeżnoſnoſtnjeho morſa pschikhadźaze, pschećezajuja nałche [illegible] a pschinjeſu nam, dźakowanu Bohu, rjane desch[illegible] pola kupy Island ju ſapo nižiny ſpóſnacź a hońu žo w połnocy nimoczahnjeć. Tohodla njeſchkoſy nam dale ſymne wjedro. Wobſchěrna nižina nad krjeżnej a wobſeże ranſchej Europu wobtrjeźnje wſchak pschezo hischcze nałche wjedro a ſpożźuje jemu wſitaty a pscheměnjaty ras. Dokelž ſchtrelenza pomałku na rjane ſtupa, ſymny žo na nadźijecź, ſo wyschina ſ wjeczora Europy na mozy bohmna. Wjedrarjuje mjenja, ſo mózeja nam k jutram rjane wjedro ſtajecź. Jutſje, Seleny ſchtwórtk, ſtłada błónicźko 5,01 hodź. a howa žo 6,59 hodź. Mějacź khłada w połnozy a howa žo rano 6,46 hodź. — Wczera wjecźor we 7 hodź. barometer 729, hygrometer 9, thermometer wo dnjo +8. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer 0, thermometer we nozy +6.

Zeleny ſtwórtk.

Swjećimy jón hižo wot 7. lětſtotka ſem w 12. lětſtotku pak woprawdże ſo zarjaduje jako „wopomnjeńſki dźeń“. Wopomńmy tuž jeho wulku waſnoſć za wěrjaceho kſesćijana.

Přeco bliže a bliže přiźimy k dnjeſ ſmjerće a wěcneje lubosće naſcheho Zbóžnika. Zeleny ſtwórtk. Jezus zeńdże ſo ze ſwojimi wučobnikami, zo by poſtajił ſwj. wopomnjenje. Połny lubosćo rěcźeſe k nim — połny bolosćow. Lubosć, kiž bě wusył, njesměe zaprahnyć: ſwój najwjetſi dar nam zawoſtajił: dźeſo

nu dźeli, so je so pschećiwo tennu wobcežełował. Se živej
debatu stunczi so pożedenje.

Do Njeswačidła hotuja so herbšiy studowarcy.

— W Njeswačidle mějachu jutrownu schadźowanku. W Njeswačidle
ma so wjacy tam jutrownu schadźowanku. W Njeswačidle
ma so wjacy tam jutrownu schadźowanki hyše, tola wot pożednjeje je so znaj-
mjenšcha tydom lět minyło. Tuž maja studency a wschi
mjenšcha tydom lět minyło. Tuž maja studencza wschi
wjesołoscha, jažo tam raz zawitacz. Sawěsče wschitcy wo-
wjesołoscha, jažo tam raz zawitacz. Sawěsče wschitcy wo-
sebnje Serbja se herbšim towarstwom „Jutrnicka“ na
sebnje Serbja se herbšim towarstwom „Jutrnicka“ na
Hodźi studowazu mtodźinu ſ wjeselom powitaju a w hi-
Hodźi studowazu mtodźinu ſ wjeselom powitaju a w hi-
Hodźi studowazu mtodźinu ſ wjeselom powitaju a w hi-
Hodźi wjetschich czerstwach, hacz na hermank, na schadźo-
Hodźi wjetschich czerstwach, hacz na hermank, na schadźo-
wanku podobnu. Schadźowanki dże maju wschudże noz-
wanku podobnu. Schadźowanki dże maju wschudże noz-
wnu smak. Wobsebity wusnam w naschim narodnym
wnu smak. Wobsebity wusnam w naschim narodnym
schiwi maju popołdnische studentsko-ludowe schroma-
schiwi maju popołdnische studentsko-ludowe schroma-
dženja. Te bywaju tajke herbške žesnje, hdyž žnjé so
dženja. Te bywaju tajke herbške žesnje, hdyž žnjé so
Hodźi swobodnje wuprajicz, to a tamne połwalicz a tu
Hodźi swobodnje wuprajicz, to a tamne połwalicz a tu
a tam so tež pohórschicz. A tej studencza žami kładu na
a tam so tež pohórschicz. A tej studencza žami kładu na
swoju schromadźiznu wjetschu wažnosć hacz na wjeczornu
swoju schromadźiznu wjetschu wažnosć hacz na wjeczornu
zabawu. Je hebi tuž jenoż pschecz, so by to nasch herbšti
zabawu. Je hebi tuž jenoż pschecz, so by to nasch herbšti
lud wobtežował a pilnisch w bohatej liczbje hižo tute
lud wobtežował a pilnisch w bohatej liczbje hižo tute
schromadźiny wopytował. A nadźijomnje budża studen-
schromadźiny wopytował. A nadźijomnje budża studen-
ty tak wot nětka bóle po žiwocich schromadźisnach pohnadźowa-
ty tak wot nětka bóle po žiwocich schromadźisnach pohnadźowa-
ne a niz kaž dotal jenoż po wjeczornej kelkiji, pschetoż
ne a niz kaž dotal jenoż po wjeczornej kelkiji, pschetoż
ta pschijemnosć może so cłowjek jenoż po khutnym dźele a
ta pschijemnosć może so cłowjek jenoż po khutnym dźele a
po zorach a tryskach! Komuž potajkim troschku saleji
po zorach a tryskach! Komuž potajkim troschku saleji
na herbšim pschichodże, schtóž ma trochu sajima sa na-
na herbšim pschichodże, schtóž ma trochu sajima sa na-
sche prózowanja žiwoseho młodeho studentstwa, tón pón-
sche prózowanja žiwoseho młodeho studentstwa, tón pón-
dźe hižo popołdnju na schromadźisnu, so by so pschezwje-
dźe hižo popołdnju na schromadźisnu, so by so pschezwje-
dźił. Jedyn a kajši to je tón herbšti studowazy dorosł! A
dźił. Jedyn a kajši to je tón herbšti studowazy dorosł! A
tež jasnje sa tajke studentsko-ludowe schromadźiny hladajcy
tež jasnje sa tajke studentsko-ludowe schromadźiny hladajcy
nasche, tonnu žu nam ſ dopokasom pożednje schadźowanki.
nasche, tonnu žu nam ſ dopokasom pożednje schadźowanki.
Duż, lubi cżitarjo a pschecżelsjo herbšteho studentstwa, po-
Duż, lubi cżitarjo a pschecżelsjo herbšteho studentstwa, po-
sčahujmy so, so by Njeswačidźła schadźowanka w niczim
sčahujmy so, so by Njeswačidźła schadźowanka w niczim
na žiwej wažnosći njeschubita, ale so by była hischcże
na žiwej wažnosći njeschubita, ale so by była hischcże
wulkotnische a po žiwej Łužizy šwedcżita wo Sserbow ži-
wulkotnische a po žiwej Łužizy šwedcżita wo Sserbow ži-
wjenje!

S **Rakez.** Posawništi wjeczor. Sańdżenu njedźelu je
S **Rakez.** Posawništi wjeczor. Sańdżenu njedźelu je
nasch posawništi chór, kaž hižom wobkjet, pod
nasch posawništi chór, kaž hižom wobkjet, pod
nadźijomym wodżenjom knjesa farara Rioty rjanu hudź-
nadźijomym wodżenjom knjesa farara Rioty rjanu hudź-
bu we połnych krkuschach posłyšeli. Sschchachmy hu-
bu we połnych krkuschach posłyšeli. Sschchachmy hu-
dźbne pośne myšle ſ jeho słowom, kiž myšle w hudźbje
dźbne pośne myšle ſ jeho słowom, kiž myšle w hudźbje
zjimjane wotkrowachu a frosym sjunkom podawachu. Ross-
zjimjane wotkrowachu a frosym sjunkom podawachu. Ross-
pjewanje mjeseše so jenoż w tej rěczi stacz, kiž herb-
pjewanje mjeseše so jenoż w tej rěczi stacz, kiž herb-
ske je a němska wosada sobom rosumiłaj, to je němcżina.
ske je a němska wosada sobom rosumiłaj, to je němcżina.
Ze pak Sserbow wottrasachu njedyrbjałoch, rjanym sjun-
Ze pak Sserbow wottrasachu njedyrbjałoch, rjanym sjun-
kom, kiž je nasch posawništi chór nětko wukonja, pschi-
kom, kiž je nasch posawništi chór nětko wukonja, pschi-
pałmachacz. Njech je tutón wobsebity pokas naschim herb-
pałmachacz. Njech je tutón wobsebity pokas naschim herb-
skim wobsadnym ſ pokiwom, so pschichodnje nad tak rja-
skim wobsadnym ſ pokiwom, so pschichodnje nad tak rja-
nym ſudźbnym wuhotom so ſ cżrjódami wobdźěleja.

S **Dyrchcha** pola Kr[illegible]. Stoty kwaß šwjeczeschi-
S **Dyrchcha** pola Kr[illegible]. Stoty kwaß šwjeczeschi-
ny njedźelu 13. haprleje wobšrodź swojich šwójbnych
ny njedźelu 13. haprleje wobšrodź swojich šwójbnych
a dobrych wumělkał a cżłowk Matej Kulk a jeho man-
a dobrych wumělkał a cżłowk Matej Kulk a jeho man-
želska Marja rodź. Petschikez. Jubilar je so 21. jan-
želska Marja rodź. Petschikez. Jubilar je so 21. jan-
uara 1838 w Dyrchchu narodźił jako šyn khěrjerja Jana
uara 1838 w Dyrchchu narodźił jako šyn khěrjerja Jana
Kulka a jeho mandželskeje Marje rodź. Hubaczeje. Jubi-
Kulka a jeho mandželskeje Marje rodź. Hubaczeje. Jubi-
lantka narodźi so 28. januara 1849 jako dźowka šahrod-
lantka narodźi so 28. januara 1849 jako dźowka šahrod-
nika Jana Petrika we Wóšłicżej Horje. — Njedźelu po-
nika Jana Petrika we Wóšłicżej Horje. — Njedźelu po-
wotpołdnju w 2 hodź. wošadnu duchowny Nay ſłoteju man-
wotpołdnju w 2 hodź. wošadnu duchowny Nay ſłoteju man-
dželskeju w Klětnjańskim Wažim-domje pożołnowa. We
dželskeju w Klětnjańskim Wažim-domje pożołnowa. We
wjerchu a psched zyrkwju bżche so wjele pschichładowarjow
wjerchu a psched zyrkwju bżche so wjele pschichładowarjow
zjednało. Jubilarowej dosta so mnoho pocżeschowanjow a
zjednało. Jubilarowej dosta so mnoho pocżeschowanjow a
kwas. Dar wutrajischej a pschepodaschej też spěwne to-
kwas. Dar wutrajischej a pschepodaschej też spěwne to-
warstwo a nalutowarnja a wupożcżerja, hdyž je jubi-
warstwo a nalutowarnja a wupożcżerja, hdyž je jubi-
larowe dźeło 25 lěta se šwérnym ſobustawom.

S **Chmjelowa** pola Khożebuza. W nozy k pónđelu
S **Chmjelowa** pola Khożebuza. W nozy k pónđelu
wupschahu paduschi tudomne konsumske towarstwo, pschi
wupschahu paduschi tudomne konsumske towarstwo, pschi
čimž 500 hriwnow ſobukasachu. W klamach je kamor do
čimž 500 hriwnow ſobukasachu. W klamach je kamor do
pschi samurjowany. Tón ſu ſłótnizy wotpaczili a ka-
pschi samurjowany. Tón ſu ſłótnizy wotpaczili a ka-
ſu ſ pjenjesami ſ njeho kradnyli. Tworjy pjeza brali
ſu ſ pjenjesami ſ njeho kradnyli. Tworjy pjeza brali
wopak. S pschepytowanjom paduschneho podawka dotal
wopak. S pschepytowanjom paduschneho podawka dotal
wšako wšeho njeznuźłodźicżu.

Hnjezne morderstwo w Błotach.

Inspektora sastrělenego namakali. — 20 000 hr. rubili.

Cżežke słótnistwo w Wórkowach w Błotach sta so we nozy ſ wutorje. Rano wokoło 5 hodź. tam 46lětneho inspektora druſtwoweje mlokarnje w ſahrodze morwoho leżo namakachu.

Wutoru dyrbjachu so pjenjesy ſ mlokarnje podawaczej-
Wutoru dyrbjachu so pjenjesy ſ mlokarnje podawaczej-
ſkim mloka w Wórkowach wupłacżicz. K tomu bżche in-
ſkim mloka w Wórkowach wupłacżicz. K tomu bżche in-
spektor Jan Appelt pónđelu pschipołdnju wot banki
spektor Jan Appelt pónđelu pschipołdnju wot banki
20 000 hriwnow wotsebehmył a pjenjesy do pjenjezneho
20 000 hriwnow wotsebehmył a pjenjesy do pjenjezneho
kamora mlokarnje ſamſnył. Hacz do pósdnich wjeczor-
kamora mlokarnje ſamſnył. Hacz do pósdnich wjeczor-
nych hodźin bżche Appelt ſ pomocznikom w połkadnikej
nych hodźin bżche Appelt ſ pomocznikom w połkadnikej
mlokarnjej wotlicził a pjenjesy k wupłacżenju rozlicził. Wo-
mlokarnjej wotlicził a pjenjesy k wupłacżenju rozlicził. Wo-
ſoko 12 hodź. ſkónczichtaj muſej swoje liczerſke dźeło.
ſoko 12 hodź. ſkónczichtaj muſej swoje liczerſke dźeło.
Pomocznik poda so ſ hnydom do ſwojeje ſtwy a lehny so
Pomocznik poda so ſ hnydom do ſwojeje ſtwy a lehny so
spacż. Appelt pak hischcże thwilku ſam w połkadnikej
spacż. Appelt pak hischcże thwilku ſam w połkadnikej
mlokarnjej ſawostał, ſo by pjenjesy hischcże raz pschelicżił.
mlokarnjej ſawostał, ſo by pjenjesy hischcże raz pschelicżił.
W tutym cżasu je derje ſo někajka rubjeżna zwólba k twa-
W tutym cżasu je derje ſo někajka rubjeżna zwólba k twa-
renjej pschiwacżiła a ſastojnikow pschi jeju dźele wobkedź-
renjej pschiwacżiła a ſastojnikow pschi jeju dźele wobkedź-
lowała. Jako je Appelt połdźešcho do ſwojeje ſtwy ſchoł,
lowała. Jako je Appelt połdźešcho do ſwojeje ſtwy ſchoł,
je won w ſahrodze najšerje ſo ſe zwólbu ſetkał.
je won w ſahrodze najšerje ſo ſe zwólbu ſetkał.

Rano wokoło 5 hodź. jeho pschijateljowje mlokarnje we
Rano wokoło 5 hodź. jeho pschijateljowje mlokarnje we
ſahrodze morweho leżo namakachu. Inſpektora bżchu ſe
ſahrodze morweho leżo namakachu. Inſpektora bżchu ſe
klumpachom wot ſady pschez hłowu dyrili a potom ſ kulku
klumpachom wot ſady pschez hłowu dyrili a potom ſ kulku
do hłowy morili. Mordaŕ je jemu na to klucz połkadnje
do hłowy morili. Mordaŕ je jemu na to klucz połkadnje
zubił, ſ nim pjenjezny khamor wotewrił a ſ njeho wſchitke
zubił, ſ nim pjenjezny khamor wotewrił a ſ njeho wſchitke
pjenjezy kradnył.
pjenjezy kradnył.

Wšchnosći ſłótnistwo je wschej dokkadnoscju pschepy-
Wšchnosći ſłótnistwo je wschej dokkadnoscju pschepy-
tanje. Sda so, so je mjes Appeltom a ſłótnikami k wojo-
tanje. Sda so, so je mjes Appeltom a ſłótnikami k wojo-
wanju pschichło, pschi kotrymž bżche tammu ſe ſwojimaj nje-
wanju pschichło, pschi kotrymž bżche tammu ſe ſwojimaj nje-
pomjeſchćanymaj ſwežomaj zlepił, njedobłada so hnyd-
pomjeſchćanymaj ſwežomaj zlepił, njedobłada so hnyd-

Z Łužicy.

* S **Kunwałda.** Cżežko ſnjeſożił je njedźelu wje-
* S **Kunwałda.** Cżežko ſnjeſożił je njedźelu wje-
cżor wokoło 10 hodź. poła tudomneje Gerlacheje cżiſch-
cżor wokoło 10 hodź. poła tudomneje Gerlacheje cżiſch-
cżanje tudomny ſchejnſki mišchtr Arnoſchk Henczel. Ja-
cżanje tudomny ſchejnſki mišchtr Arnoſchk Henczel. Ja-
ko cżyſche automobilej, kiž jemu napschecżo pschijeżże
ko cżyſche automobilej, kiž jemu napschecżo pschijeżże
a njedźesche ſwéży pomjeńſchił, ſo wuwinyc, ſajedże wot
a njedźesche ſwéży pomjeńſchił, ſo wuwinyc, ſajedże wot
ſady tudomny najeńſki automobil do njeho. Wšednił
ſady tudomny najeńſki automobil do njeho. Wšednił
najeńſkeho auta, kotrehož bżche tammu ſe ſwojimaj nje-
najeńſkeho auta, kotrehož bżche tammu ſe ſwojimaj nje-
pomjeńſchanymaj ſwežomaj zlepił, njedobłada so hnyd-
pomjeńſchanymaj ſwežomaj zlepił, njedobłada so hnyd-
dom na Henczła. Wón pak ſwój wós hnydom ſaſtaji.
dom na Henczła. Wón pak ſwój wós hnydom ſaſtaji.
Henczła ſ ſłamanymaj nohomaj pod autom wuczahnychu. a do blišeho twarjenja donjeſechu. Automobil,
Henczła ſ ſłamanymaj nohomaj pod autom wuczahnychu. a do blišeho twarjenja donjeſechu. Automobil,
kiž bżche njeſoże ſawinował, ſo njeſpójnaty ſtuſił.
kiž bżche njeſoże ſawinował, ſo njeſpójnaty ſtuſił.

* S **Kunwałda.** W pożedżenju pschedbydźiwa pożedźi-
* S **Kunwałda.** W pożedżenju pschedbydźiwa pożedźi-
kowneje Kunwałdskeje khorobneje kaſny ſo ſdźeli, ſo tu
kowneje Kunwałdskeje khorobneje kaſny ſo ſdźeli, ſo tu
pschihoty ſa nowowinar khorobneje kaſny tak daloko dokon-
pschihoty ſa nowowinar khorobneje kaſny tak daloko dokon-
cżene, ſo budża móz po ſuitrach twaricz ſapocżecz. Nekotſi
cżene, ſo budża móz po ſuitrach twaricz ſapocżecz. Nekotſi
dźelonjemjerjo doſtanu tu damno wocżakane dźeło. Nowo-
dźelonjemjerjo doſtanu tu damno wocżakane dźeło. Nowo-
twar natwari ſo pschi kemſchazej ſchczeżby ſnapſchecza po-
twar natwari ſo pschi kemſchazej ſchczeżby ſnapſchecza po-
wołanſkeje ſchule.
wołanſkeje ſchule.

* S **Wopakeje.** Wobżarujomne njeſoże potrjechi ſo-
* S **Wopakeje.** Wobżarujomne njeſoże potrjechi ſo-
botu pschi drjewordunju barbjerja Auguſta Laubii. Je-
botu pschi drjewordunju barbjerja Auguſta Laubii. Je-
mu ſo hekera tak njeſożownje wobraſi, ſo jehi wón
mu ſo hekera tak njeſożownje wobraſi, ſo jehi wón
palz liweje ruki wotrubny. Prénju pomoz poſkicżeſch-
palz liweje ruki wotrubny. Prénju pomoz poſkicżeſch-
taj ſnjeſożenemu ſobuſtaw dźalacżerſkeje ſtamarikſkeje
taj ſnjeſożenemu ſobuſtaw dźalacżerſkeje ſtamarikſkeje
kolony a Łkał dr. Zeitz.
kolony a Łkał dr. Zeitz.

* S **Habrachcżiz.** Wobwiſnjeneho namakachu we Wiſn
* S **Habrachcżiz.** Wobwiſnjeneho namakachu we Wiſn
ſchcż pſtkowej jamje 48 lětneho ſabrikſkeho kłasa Oſwalda
ſchcż pſtkowej jamje 48 lětneho ſabrikſkeho kłasa Oſwalda
Tiſcherja ſ Habrachcżiz. Tiſcher bżche bjes dźała a wje-
Tiſcherja ſ Habrachcżiz. Tiſcher bżche bjes dźała a wje-
dżeſche w połedniom cżaſu jara njeporadne žiwjenje a
dżeſche w połedniom cżaſu jara njeporadne žiwjenje a
bżche palczej podaty. Wón ſawoſtaji ſonu a njeſaſtaranej
bżche palczej podaty. Wón ſawoſtaji ſonu a njeſaſtaranej
dźeſcżi.
dźeſcżi.

* S **Biſkopiz.** Bolmońcżku ſo nowe ſwony tudomneje
* S **Biſkopiz.** Bolmońcżku ſo nowe ſwony tudomneje
katolſkeje zyrkwje ſtwi. Wena poſwjeczichu. Poſdźichowaze
katolſkeje zyrkwje ſtwi. Wena poſwjeczichu. Poſdźichowaze
poſwjeczenje wukonjeſche biſkop dr. Schreiber. Sswjeżchen-
poſwjeczenje wukonjeſche biſkop dr. Schreiber. Sswjeżchen-
ſtwy wupſchewny Bożi dom bżche polny mutrnych. Zyrk-
ſtwy wupſchewny Bożi dom bżche polny mutrnych. Zyrk-
wiſnſke wobrjady wotmežu ſo ſ aſſiſtrenzu Biſkopczańſke-
wiſnſke wobrjady wotmežu ſo ſ aſſiſtrenzu Biſkopczańſke-
ho woładneho knjeſa farara kaž też knjezich duchownych
ho woładneho knjeſa farara kaž też knjezich duchownych
ſ Budyſchina, Ralbiz, Motrowa, Worlicz, Schniza, Ka-
ſ Budyſchina, Ralbiz, Motrowa, Worlicz, Schniza, Ka-
mjenza a Schcżarchowa. Po ſwjatoczńym ſawodnym Kr-
mjenza a Schcżarchowa. Po ſwjatoczńym ſawodnym Kr-
luſchu Budyſkeho Cżeſkianſkeho khóra mjeſeſche k. biſkop
luſchu Budyſkeho Cżeſkianſkeho khóra mjeſeſche k. biſkop
dlſchu rěcż wo pſchedbydźimach poſwjeczenja, na cżož ſwoj-
dlſchu rěcż wo pſchedbydźimach poſwjeczenja, na cżož ſwoj-
ny poſwjeczi. Bożа ſłużba wobſanknu ſo ſ muſikalnej
ny poſwjeczi. Bożа ſłużba wobſanknu ſo ſ muſikalnej
nutrnoſcżu Budyſkeho Cżeſkianſkeho khóra pod profeſo-
nutrnoſcżu Budyſkeho Cżeſkianſkeho khóra pod profeſo-
rom drom. Köhlerom a biſkopſtim pożohnowanjom. —
rom drom. Köhlerom a biſkopſtim pożohnowanjom. —
Na to ſeńdżechu ſo ſwjedżeńſzy hoſcżo hiſchcże w Tſe-
Na to ſeńdżechu ſo ſwjedżeńſzy hoſcżo hiſchcże w Tſe-
leni, hdyż jich wożadny knjeſ farař dr. Kurze powita.
leni, hdyż jich wożadny knjeſ farař dr. Kurze powita.
Po narěczi knjeſa biſkopa pſchedneſe arzymſchnik Zur
Po narěczi knjeſa biſkopa pſchedneſe arzymſchnik Zur
ſ Ralbiz ſbożopſchecża Kamjenſkeho wowyda. Nowomſch-
ſ Ralbiz ſbożopſchecża Kamjenſkeho wowyda. Nowomſch-
cżanſki zyrkwinſki chór a Biſkopczańſki Cżeſkianſki chór
cżanſki zyrkwinſki chór a Biſkopczańſki Cżeſkianſki chór
pſchednjeſechu ſpěwy.
pſchednjeſechu ſpěwy.

* S **Woltżhanja** (Ottenhain) p. Lubija. Wot 27. mě-
* S **Woltżhanja** (Ottenhain) p. Lubija. Wot 27. mě-
rza je ſo ſwinjanzy miſchtr Reinhold Horn ſhubił. Wón
rza je ſo ſwinjanzy miſchtr Reinhold Horn ſhubił. Wón
je ſo 2. dezembra 1881 w Johannesburgu narodźił a
je ſo 2. dezembra 1881 w Johannesburgu narodźił a
bydleſche we Wolfhanju. Na mjenowanym dnju chżyſche
bydleſche we Wolfhanju. Na mjenowanym dnju chżyſche
ſo wón do Habrachcżiz ſ khorej podacz. Wot teho cżaſa
ſo wón do Habrachcżiz ſ khorej podacz. Wot teho cżaſa
ho njeje wjacy wrócził.
ho njeje wjacy wrócził.

S **Kodersdorfa** pola Niſkeje. Cżežke njeſoże ſ mo-
S **Kodersdorfa** pola Niſkeje. Cżežke njeſoże ſ mo-
torſtim kolom ſta ſo na dróży pola wětrnika mjes
torſtim kolom ſta ſo na dróży pola wětrnika mjes
Kodersdorfom a Niſkej. Motorowy koleſaŕ ſe Shorjelza
Kodersdorfom a Niſkej. Motorowy koleſaŕ ſe Shorjelza
na bróhowm kromu a potom do pſcherowa. Jeho dyrbja-
na bróhowm kromu a potom do pſcherowa. Jeho dyrbja-
chu cżeżkokrajneneho wotwjeſcż. Motorſke kolo ſo ne-
chu cżeżkokrajneneho wotwjeſcż. Motorſke kolo ſo ne-
hodźi wjacy trjebacz. — Njedźelu wjeczor padny ſtyri
hodźi wjacy trjebacz. — Njedźelu wjeczor padny ſtyri
wobdźełowcja tudomneho halneho kubła Bräuniga ſ motor-
wobdźełowcja tudomneho halneho kubła Bräuniga ſ motor-
ſkim kolom a żebi ſtawy ſłama.
ſkim kolom a żebi ſtawy ſłama.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Lubanja.** (Tſjo cżłowjekoju namakachu ſmjerc.)
* S **Lubanja.** (Tſjo cżłowjekoju namakachu ſmjerc.)
We Wulko-Stóckigtu pola Greiffenberga wudyri we wob-
We Wulko-Stóckigtu pola Greiffenberga wudyri we wob-
ſydſtwje ratarja Waltera woſeń, kiž brożeń, domſke a
ſydſtwje ratarja Waltera woſeń, kiž brożeń, domſke a
hrodże do popjela pſcheworocżi. 71lětny nan, ſwak a 10-
hrodże do popjela pſcheworocżi. 71lětny nan, ſwak a 10-
lětny ſyn wobdźełerja ſadużychu ſo w dymje a ſo ſpa-
lětny ſyn wobdźełerja ſadużychu ſo w dymje a ſo ſpa-
lichu.
lichu.

* S **Gießmannsdorfa.** (Pſchi hrajkanju do ſmjerce
* S **Gießmannsdorfa.** (Pſchi hrajkanju do ſmjerce
padła.) Nětna dźowka kublerja Altmanna bě ſebi pſchi
padła.) Nětna dźowka kublerja Altmanna bě ſebi pſchi
khowanju na ſynowu lubju ſaléła. Hdyž ſ wuhladka hla-
khowanju na ſynowu lubju ſaléła. Hdyž ſ wuhladka hla-
dałſche a ſo pſchedaloko won nakhilesche ſhubi runowahu,
dałſche a ſo pſchedaloko won nakhilesche ſhubi runowahu,
pſchecżiżny ſo pſches hłowu dele a dyri ſ hłowu na wu-
pſchecżiżny ſo pſches hłowu dele a dyri ſ hłowu na wu-
dłożbjenej dwór. S tym ſpadnjenjom ſo tak cżežko ſrani,
dłożbjenej dwór. S tym ſpadnjenjom ſo tak cżežko ſrani,
ſo krótko po njeſboju wumrě.
ſo krótko po njeſboju wumrě.

* S **Schweidnitz.** (Dźiwny nawrót domoj.). Bywschi
* S **Schweidnitz.** (Dźiwny nawrót domoj.). Bywschi
ſ nimale ſchtyri njedźel ſhubjeny 15lětny ſekundan Heinz
ſ nimale ſchtyri njedźel ſhubjeny 15lětny ſekundan Heinz
Thomas bu w nozy pſched durjemi ſtarſchiſkeho bydlenja
Thomas bu w nozy pſched durjemi ſtarſchiſkeho bydlenja
w Bankwizach w bjespomoznem a hubjenem ſtawje na-
w Bankwizach w bjespomoznem a hubjenem ſtawje na-
makany. Jeho bżche njeſnaty ſam dowjedł a pſched durje
makany. Jeho bżche njeſnaty ſam dowjedł a pſched durje
położił. Se ſchczowkanjom pża wotwucżiwſchi bu maczej na
położił. Se ſchczowkanjom pża wotwucżiwſchi bu maczej na
podawk kedżbna a dżeſche do ſahrody, hdyż ſwojeho ſyna
podawk kedżbna a dżeſche do ſahrody, hdyż ſwojeho ſyna
namaka. Tuteho njemóża nětkole hiſchcże pſchełożiſchcz a
namaka. Tuteho njemóża nětkole hiſchcże pſchełożiſchcz a
wón je w hypnoſojtem ſtawje, tak ſo njebudża ho podrob-
wón je w hypnoſojtem ſtawje, tak ſo njebudża ho podrob-
noścże wo tom, ſchto je ho ſ nim ſtało, hiſchcże ſdźelicz.
noścże wo tom, ſchto je ho ſ nim ſtało, hiſchcże ſdźelicz.

* S **Kładła.** (Shubjene dżeſo ſa dwaj dnjej w lěſu
* S **Kładła.** (Shubjene dżeſo ſa dwaj dnjej w lěſu
ſajzonamakane.) W Nowej Wſy pola Silberberga bě ho
ſajzonamakane.) W Nowej Wſy pola Silberberga bě ho
ſ kolonije Böhmiſch-Wald 3½lětny hólcżej Helmuth An-
ſ kolonije Böhmiſch-Wald 3½lětny hólcżej Helmuth An-
lauf ſhubił. Pſchepytowanſki bliſki, daloko ſo wupſcheſtre-
lauf ſhubił. Pſchepytowanſki bliſki, daloko ſo wupſcheſtre-
wazu lěſ namakachu ſa dwaj dnjej dżeſco cżiłe a ſtrowe
wazu lěſ namakachu ſa dwaj dnjej dżeſco cżiłe a ſtrowe
ſajko a mózachu jo naſtrożanymaj ſtarſchimaj, kotrajž
ſajko a mózachu jo naſtrożanymaj ſtarſchimaj, kotrajž
bżchtaj hižo wſchu nadźiju ſhubiłoj, wróczicż. Dżeco bż
bżchtaj hižo wſchu nadźiju ſhubiłoj, wróczicż. Dżeco bż
dwaj dnjej a nóz w lěſu pſchebywało.
dwaj dnjej a nóz w lěſu pſchebywało.

Cyrkwinske powěſce.

Z Rakec.

Zeleny ſtwórtk rano we 8 hodź. serbska ſpowědź a
Zeleny ſtwórtk rano we 8 hodź. serbska ſpowědź a
Bože ſwj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź.
Bože ſwj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź.
němska Boża ſłużba.
němska Boża ſłużba.

Cichi pjatk rano ½8 hodź. serbska ſpowědź a Bože
Cichi pjatk rano ½8 hodź. serbska ſpowědź a Bože
ſwj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. něm-
ſwj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. něm-
ska Boża ſłużba, pop. w 2 hodź. němske kemſenje a
ska Boża ſłużba, pop. w 2 hodź. němske kemſenje a
něſpor. Zběrka za ſyrisku ſyrotownju.
něſpor. Zběrka za ſyrisku ſyrotownju.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— Schkrowa powěſcż wo wjedrje ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Sſo pomałku wucżahuje a woczopluje, tola je wjedro
— Schkrowa powěſcż wo wjedrje ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Sſo pomałku wucżahuje a woczopluje, tola je wjedro
hiſchcże trochu wiżate. W Jendżelſkej rjenje, ſuche a nrike,
hiſchcże trochu wiżate. W Jendżelſkej rjenje, ſuche a nrike,
w połnoſnej Europje ſamrócżene, torhate a trochu chłodne
w połnoſnej Europje ſamrócżene, torhate a trochu chłodne
wjedro.
wjedro.

*** Němſki preſident ſ Hindenburg je dawkowe a złożne ſakonje, w němſkim ſejmje wobſamknjene, wutoru podpiſał.**
*** Němſki preſident ſ Hindenburg je dawkowe a złożne ſakonje, w němſkim ſejmje wobſamknjene, wutoru podpiſał.**

*** W Kamjenicy bě 42lětna žona dźeł zuſnych ſubow pożrjeła. Ju do khorownje dowjeſechu. Hdyż ſo zuſe ſuby wolſtronichu. Podżiſchu pak žona na ſahorjenje jednizy a wutrobinu ſtałoſej wumrje.**

* (Ti wožoby ho w automobilu ſpalichu.) Pola Crosſwalla w Jendżelſkej je ſo pónđelu w nozy załožne nje-
* (Ti wožoby ho w automobilu ſpalichu.) Pola Crosſwalla w Jendżelſkej je ſo pónđelu w nozy załožne nje-
żhoże ſtało. Automobil ſ tſjomi ludźimi do telegrafowaje
żhoże ſtało. Automobil ſ tſjomi ludźimi do telegrafowaje
herdże ſawodži, ſajedże poſom do jeneho płota a ſo ſapali.
herdże ſawodži, ſajedże poſom do jeneho płota a ſo ſapali.
W nim bżchżeżu ludźo w płomjenjach ſmjerć namakachu.
W nim bżchżeżu ludźo w płomjenjach ſmjerć namakachu.
Halle ſa hodźinu ho ludźo wotwinyh roſpadankow a
Halle ſa hodźinu ho ludźo wotwinyh roſpadankow a
ſwuhlenych cżełow dohladachu.
ſwuhlenych cżełow dohladachu.

*** Po ſchtyridnjowym cżeſkim wojowanju je ſo poradźiło, wójſko ſtorcżkow, kotrež je Sinaia do Egiptowskeje cżehnjeſche, wotraſcż. 350 muži bě kilometer dołhe hrjebje wuſtupało, do kotrychž ſkopcżki do prědka létajo ſpadachu. Potom na nje benzin lijachu a je ſapalichu. Skopcżki, kotrež bżchu frontu wobeſchłe abo ſo pſches nju pſchedobyłe, ho ſ mjetakami ſtomjenjow ſnicżichu. Ti žołne kilometry bżchu cżornjene ſ morjenymi ſkopcżkami, kotrež na nje-
*** Po ſchtyridnjowym cżeſkim wojowanju je ſo poradźiło, wójſko ſtorcżkow, kotrež je Sinaia do Egiptowskeje cżehnjeſche, wotraſcż. 350 muži bě kilometer dołhe hrjebje wuſtupało, do kotrychž ſkopcżki do prědka létajo ſpadachu. Potom na nje benzin lijachu a je ſapalichu. Skopcżki, kotrež bżchu frontu wobeſchłe abo ſo pſches nju pſchedobyłe, ho ſ mjetakami ſtomjenjow ſnicżichu. Ti žołne kilometry bżchu cżornjene ſ morjenymi ſkopcżkami, kotrež na nje-
kotrych měſtnach 10 zentimetrow wyſoko leżachu.
kotrych měſtnach 10 zentimetrow wyſoko leżachu.**

*** We wulkim dźelu połodniſcheje Afrikſ tak wulka ſuchota knjeſi, ſo farmarjo ſwoje ſtadła ſkotu njemóża wjacy ſejiwicz. Po powěſcżi ſ Kapſkeho Města je jedyn farmar 1700 howjadow, druhi 700 ſhubił. Sſuchoty dla ſo lawy k wobydlenym ſtronam bliża.**
*** We wulkim dźelu połodniſcheje Afrikſ tak wulka ſuchota knjeſi, ſo farmarjo ſwoje ſtadła ſkotu njemóża wjacy ſejiwicz. Po powěſcżi ſ Kapſkeho Města je jedyn farmar 1700 howjadow, druhi 700 ſhubił. Sſuchoty dla ſo lawy k wobydlenym ſtronam bliża.**

Towarstwowski powěſtnik.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy ſtwórtk wječor ½9 hodź. w Kačej korčmje. Bratrja, přińdźe wšitcy zaso, a hladajcz, co byšče też tych ſobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala ſtejachu. Na zdar! Načolnik.

Khelno „Domizna“ ma 3. dżeń jutrow wječor we 8 hodź. pola Mjenec měſačnu zhromadźiznu. Dla ważneho dnjoweho porjada cheyli ſo ſobuſtawy połnoliczmje zeńć. Hoſco ſu lubje witani.
Předsydstwo.

Lichań. „Zernička“ spěwa dźensa wječor we 8 hodź. pola Rudolfec. Wšitcy dyrbja cyle wěſce přińć.

Nawječorny wokrjes. Naše wokrjesne zwučowanje je pjatk po jutrach 25. IV. Bratr zwjazk. načolnik budże přitomny. Měſtnoſć ſo hiſće poſtaji.
Wokrjesny načolnik.

Zwjazk ſpěwnych towarſtwow ma pjatk (18. IV.) wječor w ſedmich poſledniu jara ważnu pruhu ze wšěmi ſolistami a to w Krónje. Prosy ſo należnje, zo by zóżela hubjenje hektografowany tekſt ſej kóždy ſam zwjurpjedźał a derje přeſtudował, zo njeby na tym klacało. Přińdźe wšitcy a čińće ſej ſwědomjoſ! Nic na noty zabyć, też nic zawodny khór.

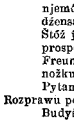

Kóždej ſwójbje ſamſny dom.

Pjatk, 25. haprleje 1930 wječor we 8 hodź. přednoſuje w hotelu **„Měšćanska zahroda“ w Budyšinje** knjez W. M. Merklein-Małowjelkowski wo ziednoćenſtwju přećelow z. dr. z w. r. najtarſeł, najwjetſej a najzamóžnišej twarſkej nalutowarni Němskeje a Awſtriskeje

z předwjedźenjom ſwětłowobrazow

Zastup darmo!
Za wjac hač 5 lět je ſo wjac hač 131 miljonow hriw. k twarjenju 8700 ſamoſtnych domow k bydlenju zwjedło. Też wy dóſtanjeće twarſke pjenjezy, kiž ſo njemóża wupowědźić, za 4% dań. Wopraſeće ſo hiſće dźenſa.
Słóž je zadźěwany přińć, njech pisa wo rozjasnjenski proſpekt „H 46“ na Bauſparkaſſe Gemeinſchaft der Freunde, Wüſtenrot, Ludwigsburg Württ. abo na wotnožku w Drjedźanach-A. Semperſtr. 3 — Tel. 48004
Pytamy ſobudźěłaćerjow!
Rozprawu podawa: W. M. Merklein w Małym Welkowje pola Budyšina

Serbska Ludowa Banka

w Budyšinje

přeprošuje ſwojich akcionarow na

10. porjadnu

hłownu zhromadźiznu

kotraž wotměje ſo **ſrjedu, dnja 23. haprleje 1930 w 9 hodź. dopołnja w ſurli Serbſkeho Domu w Budyšinje, Lawſke hrjebje čo. 2 ze ſćěhowacym dnjowym porjadom**

1. Předpołożenje lětneje rozprawy a bilancy z wobličenjom dobytka a

Zwjazk łužisko-serbskeho studentstwa

přeprošuje na swoju

jutrownu skhadźowanku w Njeswačidle

kotraž so wotměje **jutrownu póndźelu 21. apryla**

Popołdnju w 3 hodź. budźe zajimawa zhromadźizna z dwěmaj přednoškomaj / Wječor w 7 hodź. přizamknje so wjesoła zabawa z bohatym programom / Zastup nizki!

Wšěch sprawnych Serbow a přećelow serb. student. wutrobnje wita — hižo na zhromadźiznu

Hłowny starši

Zwjazk spěwnych towarstwow

wuhotuje **srjedu** po jutrach, **23. haprleje 1930** w městnosćach „Krony"

wulki koncert

Předwjedźe so Kocorowy oratorium „Naléčo"

Pódla sylneho khora budu znamjenićí solistojo sobuskutkowač

Wšitkich lubowarjow serbskeho spěwa a hudźby so z tutym najwutrobniše přeprošuja

Započatk 1/28 hodź. / Wotewrjenje pokładnje 1/27 hodź. Čisłow. městna su do časa dostać w Smolerjec knihařni

Zarjadnistwo

Kłobuki Čapki

nowočasne

Arthur Flegel nasl.

mějićel Pawoł Zimmer

w Budyšinje na Kěžorskej drózy čo. 6

Ręču też serbski!

Pjelsćinowe krawaty

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

zap. družstwo z wobm. ruk.

Našim sobustawam wozjewjamy, zo

štwórtk 17. haprleje 1930 našu

20. rozdźělerńju w Budyšinje

na Hrodowskej hasy

wotewrimy. Prosymy wo prawje bohate wužiwanje.

Poskićamy našim sobustawam

štwórtk krewčerstwy kabeljau bjez hłowy, punt 25 pj.

K jutram:

Nudlowe twory ze samsneje nudloweje fabriki Gröba-Riesa

wšelake narězne twory ze samsneje fabriki mjasowych tworow w Oldenburku

Ze samsneje pjekarnje a konditarnje: najlěpši štrajzlowy, makowy, sydrowy, jabłukowy a cokrowy tykanc / Šokoladowe baby, jena 75 pj. a 1.20 hr.

Najlěpši kisały kał, punt 12 pj. / **Čerwjeny kał,** twjerde hłowy punt 16 pj.

Cohodla maće wužitk, hdyž sebi waš

mantl

pola firmy

Paul Otte

na Žitnej hasy 10

kupiće?

Dokelž maće tam najwjetši wubjerk cyłeho Budyšina a wokoliny a dokelž su płaćizny dla wulkonakupowanja a dla małych wudawkow woprawdźe bjezkonkurenčnje tunje / Žana droha reklama, kiž tworu podróži

K jutrownym pječwam

jenož wupruhowanu dobru margarinu **originalne znamki** (žane kepsanki)

KUNELLA

EDEL Pfd **85** Pfg. **GOLD** Pfd **95** Pfg.

z drohotnymi Kunella wotrězkami

— Budźeće z Wašim jutrownym tykancom khwalbu žnjeć! —

Dalše płaćizny pf. **75, 65, 50** pjenježkow

Butrowa wikowarnja

KUNELLA

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło

20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobućach

Wše wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

K jutram

nowy **kłobuk**

abo nowu **čapku**

Rjany dar je

pjelsćinowa krawata

wot firmy

Franz Schröer

na Serbskej hasy 18

Štrykow. wobleki

wot 5.25 hr.

pulovry

bjez rukawow wot 3.50 hr.

poručne

Frieda Reimann

w Budyšinje na Hošćic. 26

Wučobnik

so hnydom pyta

Straßburger zamk. mišt.

w Budyšinje

na Garbarskej hasy 24

Kače jeja

k nasadźenju mu na přistaw

młyn w Sunowje

Jeja k nasadźenju

Leghornske, čežkeho spłahowanja, zdopadaca kontrolaj jene 15 pj.

— **w Brěmjenju číslo 11** —

Zwjeršne Madraske wumělske **GARDINY**

wulki wubjerk, jara tunje

Kurt Erler na Žitn. wikach 11

nan. „Zlot. Hwězdy"

Zaso jónu překwapjenje:

tunje jutrowne poskićenje

Waše sklady su niewšěanje wulke a płaćizny směšnje tunje!

Mužace wobleki	39—85 hr.
Mantle za překhódny čas	30—75 hr.
Wobleki za pacholow .	25—45 hr.
Wobleki za dźěći . . .	6—30 hr.

Kholowy, njepremokawe jaki, kosmičkate mantle wšěch płaćizn.

Franc Mrstny

w Budyšinje, na Bohatej hasy 4

w Kamjencu, na Cwingerskej hasy 16

Zeleny štwórtk su naše wobkhody wot 8—7 hodź. wotewrjene.

Přiloha k číslu 90

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 16. haprelje 1930

Swórba Boża, ich wo swjaty."

Słowa kaž je Sćwjateho pišma. S nimi sapoczina
[illegible] chór ke Kozorowym „Poczašam", kotryž je
[illegible] komponował, kaž tež Sejfer śpěwnik. Pjchi jich
[illegible] wuzwihowanju ma ho k sawodej śpěwacej. Wšo tež pjchi
[illegible] k tworjenjeseli, pschirodże a k cłowjestwu chzemy
[illegible] z wšim cytarjam jatwodny tekst podacz:

Słowicko Boża, templo śwjaty, wocźiń twoje wrota mi!
Wjesć me tebi pschemėnjaty wobraz widżu źiwjeństi:
Ze so mładosći dyrbi minyć, jańcź mi rože na licźu,
Hdy ma dale njesć a linyć zołma złotnu złobornu.

Słowicko Bożo, templo śwjaty, dźěłacźerka wulkotna,
Wjesć mje pyšnyć njeschrózniwa twój śled, twoje pra-[widła.

Słyš mje k żiwej dźěławosći, tiš mje twari, posbožuje,
Nech we hluchej błyskotnosći żadyn twój dźeń njesańdże.

Kćěj a stawicź w horzych pruhach dyrbja kwětki tra-[wiczki,

Wšitcy dońcź we cźěłnych tuchach a płód złódny na schtomi.
Zwoja płód je dokonjenje, prózy błyn je wjesele,
Zbožopłowjesć a pschebožujenje sarućźitaj dobycze.

Ze jitrowe żada żyjeć cźahnyć, żnjeńzać kłóš do rózowe [płescz.

Swjate horty dyrbja spantyć, żiwjenje płód dyrbi njeścz.
Ze je i njebjes porucźenje, tomu śwórba pschijmodrja,
Ze je trajne śwjeżelenje, to žu wěnzy do njebja.

Spodźiwa k tomu je runje tak nadobna, kaž dźěn je Kozor
[illegible] „Kolěcźo" wuras śwjetcho wěriweho ducha a nětnje
[illegible] ludźiw w pschebohatej měrje prěnjotnych melodij-
[illegible] Wschitko juška a śpěwa, klinczi a śmjeji a
[illegible] Jschtschbota. Wsches 20 měschanych a muźśkich chó-
[illegible] tam telko słowo a k tomu rjana licźba dwojo-
[illegible] a cźerwjerspěwow je w hrubym wobraz tuteho wul-
[illegible] dźěło, tiš bu 9. oktobra 1861 k prěnjenu raz
[illegible] a němšći sjednosći pschedwjedźeny a 1. oktobra
[illegible] dwěsći kóć. Po najnowischich wuźśledkach njeje žo
[illegible] cnatorij wjazy wospjetowat. W běhu podśjischich
[illegible] druhe „Poczašy" a „Sćerbšći kwaš" pschedwje-
[illegible] Jakjim

po 51 letach

[illegible] śpěwarjo na „Kolěcźo" smužili, tiš je
[illegible] „Poczašami" najrjeńsche, sdobom pak tež najcźežsche.
[illegible] najwjetši ludźo móża žo na tutón narodny skutk
[illegible] hdyž autor ham konzert nawjedowasche. Jeho
[illegible] kincza kaž cźichi pacźeŕ, potom pak sažo kaž wu-
[illegible] ljenjeneje mładosće a dźaľny ŕěkluch napschećo
[illegible] ńej kraśneje pschirody. Pschjeżo sažo nowe me-
[illegible] pośłuchu a wutrobu jimaze. Zyle hudźbne cźucza
[illegible] nadobneje dusche je w „Kolěcźu" sapokojił a toho-
[illegible] tkuje hluboko jimaju na kóždeho poślucharja.
[illegible] kotryž su pschiležnosći měli, na wotměnjaze pru-
[illegible] a z daloka ślyschcesć, ku jeneho rosćuda: Tak
[illegible] sonkow, melodijow a akkordow njeśłychanych we
[illegible] jasnej hudźbu (Jazzmuzik) sajěbojesćenym cźažu.
[illegible] staromischrisćeje hudźby njejźmy dołho wjazy
[illegible]. Tuž maja Sćerbja wichu pschicźinu, swojeho
mijchtra i tym pocześcźicź, so w njeliczomnych cźrjódach
du pożłuchacź na „Kolěcźo".

Kajka radosć, kajki cźaš — śpěwy rja kaž ŕerbšći kwaš:
Witaj, witaj, młode kolěcźo a twoji śpěwarjo!

Orthopädiske zwučowanje.

Napominanje na staršich.

Tež w našich serbskich šulach Kamjenskeho wokrjesa počinaju so mocy hibać, zo bychu bědne stawy dźěśća zhojili abo scyła zekŕiwjenje a zezhibnjenje (skhrjpjenje) stawow zadźěwali.

Tak zeńdźechu so zańdźenu sobotu šulske předsydstwa z Khróšćic, z Pančic, z Worklec, z Njebjelčic a z Wotrowa a wuradžowachu wo kupje trěbnych nadawkow a pomrowow za orthopädiske turnowanje. Też hamtske hejtmanstwo tutu wěc pjenježnje podpjera. Wučeŕka, kiž turnowanje přewozmje, je tuto dźěło pjžo pjeć lět na druhich městnach wokrjesa spomožnje wukonjała. Rjenje by było, hdyž bychmy móhli po času jenu serbsku wučeŕku dóstać, wosebje za małych dźěći. Tu bychu někotre intelligentne serbske knježny jene powołanje namakale. Turnować budże so za wšitke dźěći w młodowni w Pančicach.

Kajke dźěći maju so nětk tam słać?

Při lěkařskim přepytowanju w šuli husto dźěći ze skoliosu nadeńdźeš. To je nabočne zezhibnjenje rjapa, pak na lěwo, pak na prawo. Přez tuto zezhibnjenje wžo też nutŕkowne organy ćerpja. Płuca so zestłóča a njemóža dosahace dźěłać, też wutroba so přesunje. Tajke dźěći su husto dosć błéde, jěsć jim njeslodźi, su bjezo wšeho łóšta. Njech wšitcy starši na tute zekŕiwjenje rjapa jara kedźbuja. Njerodne njesenje (Haltung) swojich dźěći při někotremžkuli dźěle njesmědźa ćerpjeć.

Dźěći ze skoliosu maju so hnydom lékarjej předstajić, kiž dalše wukaza. Też wokrjesna sotra zastaraćerskeho hamta z Kamjenca budże w tutym nastupowanju k radże. Husto słyšiš: To so samo wurosće! Z tym pak chcedźa so někotre starši jenož tróštować a zmĕrować, zo njebychu trjebałe z dźěćimi k lékarjej jězdźić. Je pak jara zło, potom skóńcnje jónu k runarjej jědu a potom je wěc w rjedże a zaso wotbyła. Ně, lubi starši, na tajke lohke ramjenja njesmĕće skoliosu brać. Na to wašnje nastachu a nastanu wjele bědnych człowjekow, kiž swojim starśim potom pozdźišo stajnje a z połnym prawom poroki činja. Kak žel dyrbi jenej maćeri być, kiž swoje hubjene dźěćo dźeń wote dnja před sobu widźi a ujemóže jemu wjacy pomhać, mjez tym zo strowe dźěći wjesele wokoło skakaju. Su radosć swojich starśich! A wukhodża tajke bědne dźěći šulu, pokazaju so znowa wobćežnosće. Žadyn dźěłodawaŕ, žadyn mištr, nichtó njecha tajke na stawach hubjene dźěći do wuźby brać, dokelž ma dosć wuběrka na strowych dźěćoch. Tuž so wšudźe wotpokazaju.

Starši, kedźbujće hižo wot prěnich lět na swoje dźěći, zo prawje sedźa, steja, khodźa!

Hdyž dźěći do šule khodźa a druhdy ćežke šulske toše na khribjeće noša, móża so přez to prawe abo lěwe ramjenjo na bok dele scahnyć. Też přez piskanje na huslach móže přez hubjene njesenje ćěła skoliosa nastać. Najwjetši wliw pak ma prawe sedźenje při pisanju na dźěćace stawy. Dopominamy so jenož na naše šulske lěta: Kak husto nam knjez wučeŕ přiwołaše: Sedźće runje při pisanju. Njelehajće so tak na ławku! Zaprějće so z khribjetom! Wóčko ma być 30—40 cm wot knihow zdalene! Dotalne pisanje (nakosne pismo) nuzowaše dźěći tak sedźeć, zo dyrbješe po času skoliosa nastać. To při nahłym pismje wjacy móżno njeje, hdyž pismiki nimale runje steja. Kniha dyrbi w tym padże parallel bježeć z kromu ławki. Při tutym pisanju wužiwamy też cyle hinaše špiceki (kónčki) tak mjen. „Redis"-špiceki, kiž zmóžnja cyle naturske dźerženje ruki. Dźěćo při pisanju potom runje sedźi.

Też při nakosnym pismje dyrbjachu šulerjo runje sedźeć, štož bě woprawdźe ćežko. Zo by so to někak wurunało, mějachu knihi tež nakosnje na ławcy ležeć.

Tute wopačne njesenje ćěła při pisanju budże dźěćo tež dale wobkhować, zdźerżeć a wužiwać při wšědnym sedźenju, jeli starši a wučerjo energisicy njezakroča.

Husto widźimy też dźěći z płonym (flach), spadnjenym (hohl) abo kulowatym khribjetom.

Też to ma so přez orthopädiske turnowanje polěpšić a wotstronić. Dźěći z kulowatym khribjetom su často same na tym wina, dokelž njechaju swoje myški dosć napinać a rjap zrunać. Też hišće druhe faktory k temu dopomhaju, kaž hubjena swěca při pisanju a čitanju, hdyž dyrbja so dźěći jara doprědka skhileć, wopačny twar ławkow w šuli, dłše sedźenje na stólcach bjez wobłožka (zepjery). Wosebje njech holcy při ručnych dźełach na so kedźbuja. Pola nich jewi so skoliosa husćišo jako pola hólcow. Zhonjenje tutych khorosćow žada wžo scerpnosć, wobhladniwosć a wutrajnosć bědnych a też starších a traje druhdy lěta dołho, bjez teho, zo wjetši wuspěch spóznaješ. Tu lubi starši, mějće so po hesle: Z dowěru ke lékarjej (orthopädej) a wutrajće ze scerpnosću při wašich hubjenych, też wam lubych dźěćoch.

Pola Jakubowskeho maćerje.

Zar je Polakam hubjene bróhi a puće jatwotajił. Jenož j napinanjom mózješch po tutych pućach j automobilom jĕdźiće.

Dunajowska je naših žmĕr. Pschińdźechmy nimo mnohich „Dunajowskow". Wschudże žamtne je žłomu kryte drjewjane budki, wschudże žamtne khudušche wobydlerstwo. Pschećeľnje pokazaju nam puć. Stónćnjże wuleženy. Zyła wješ žo škhadźuje, burowki a burjo pschitkwataju.

Naših žmĕr je Jan Jakubowski, nan njewinowaće k žmjerći sažudźeneho.

Sastupimy do małeho dwora. Na prawo wuhladamy khudušche hródże, runje won durje do khěšći.

Baje z Poznańskeje.

(Pokračowanje).

15. Žarowańska hora pola Marzewo.

Pschi wjsy Marzewo pola Schneidemühla je hora, [illegible] Marzewo Žale, t. j. žarowańska hora. Na wjerch [illegible] pšanjo pjecza popjel semrětnych, a hischcze [illegible] wuhrjebuja žo tam popjelnicy, kotrež wo tom [illegible].

[illegible] daloko tuteje hory bydlesche nĕhdy bur. To bě jara [illegible] człowjek; a dokelž jemu žrědomje dźeń a nóz žaneho [illegible] njewostaji, dundasche wón tež po nozach mjes po-[illegible]. Jako wón nětko jómu w hodźinje duchow nimo [illegible] pschińdże, łapkomjeni žo tam nadobno nĕschto. Płonjo [illegible] wjesche a wjesche, dóniž žo na kónju pa-[illegible] schcehowjej njerumasche. Po khwili wuskupichu [illegible] wulke, do běłeho płascheza zawite postawy, sestu-[illegible] žo kołwokoło wohnja. Jich licźba bywasche staj-[illegible]cha; słónćnjże bu cźicho. Wobliczja tutych posta-[illegible] bźele, jich wocźi hołe. Kaž skanjenjene ste-[illegible]ne wokoło wohnja, w kotrymž, kaž žo bycź sda-[illegible] człowjeka leżesche. Nadobo saklinczа ležby žły-[illegible]pěw. Hłoby duchow klinczachu bluko a cźěrnje, [illegible] bě jich śpěw, kotryž woni śpěwachu. Napoślědk bu [illegible] a cźichi, dóniž wón dospołnje njewonĕmi, a [illegible]hubi žo wjcho.

[illegible] dźěšche tschepotajo domoj a je wot tuteho cźasa [illegible]njenje wjedł.

16. Poßmjertniza.

[illegible]nju wjsy Rzadkowa połsbłuje žo hórka, Poßmjert-[illegible]am hu pjecza Schwedojo pohrjebani. kosći pšched [illegible]kami w tutej krajinje hrósnje sathadźawschi wje-[illegible]kow a žadławosćow słuchichu. Jako tłokstanje [illegible]rja duśche tutych cźłowjekow jónu wob lěto, a [illegible]nym najmjšim dniu, ŕowa stupicź, a na semi [illegible]. Wobydlerjow tutych kónčin njemóže niczo po-[illegible] tutym cźasu nimo hórki hicź; pschetoż woni žu [illegible]pschebudźeni, so jich pokuźaju duchojo nadpadnu [illegible].

[illegible] někotrymi letdźešatkami wrócźi žo bur, kotryž [illegible] pschedobo w ńutšodnej wjsy sadžerźał, w połnośnej [illegible] po puću domoj, kotryž nimo tuteje hórki wjedźe. [illegible] runje błišo hórki, jako bě ńigal j trompety błys-[illegible] Zadiwowany wón posasta. Tu sarja trompeta hišchcze jónu, a bórzy na to sašłyscha wón rjechot koni, schcekŕerkot tešakow. Džiwje rejenje a ńyłne bubnowanje. Nadobo pschińchumi satrachna cźrjóda jĕdnych runja wi-chorej nad jeho hłowu, jako prěni jĕchaŕ j wohnitymaj wocźonjaj a j tešakom machaje, na woheńšapazym konju, šady njeho jeho towaršschojo w cźornych, žo šnoršowazych płascheźach, i dołhimi, njecźežanymi włożami. Potom, jako bě schumot žiwój wjerschi dospĕł, srażowachu tešaki hromadźe; džiwje rejenje pjelnjesche powětr, wo ponoz wołanje bě ślyschcesć, hródźne žałoscźenje a ńtonanje, a po-tom bu nadobo sašo cźicho; zuły śjeŕ bě žo ślyšbić.

Bur bě do tajkeho ŕtracha pschischoł. Jo mózješe žo lĕdy domoj namakacź, a hakle nasajtra bě jemu mózno powĕ-dacź, schto bě žo podało.

17. Trebničanski cyrkeŕ.

Tartarojo bĕchu japuscźo do Pólšćeje sapadli a dobywachu žo hacź do Schlesyšeje. Wójško Polakow njebě žpłne, tola wojowaschе wone ŕ najwjetšchej smužitoscźu. Wschitkżu spadachu hacź na wjednika. Tutón bu cźežko ranjeny. Tehdyšcha kralowna Pólšćeje, śwjata, prošsche ranjeny. Tehdyšcha kralowna Pólšćeje, śwjata, prošsche ńekto najdžožownischu macź, so by wona chžuła žmjerć ńekto najdžožownischu macź, so by wona chžuła žmjerć padnjenych bo spara pschewobroćeŕ. Jako pokojniischeho padnjenych bo spara pschewobroćeŕ. Jako pokojniischeho pschipokasa žo jim próšdnjenja pod zyrkwju w Trjebnizy pschipokasa žo jim próšdnjenja pod zyrkwju w Trjebnizy (to žu Trebnizy w Schlesyšeje). Wschitkżu śpja; wjednik (to žu Trebnizy w Schlesyšeje). Wschitkżu śpja; wjednik jĕdźi pak na kamjenju a modli žo rózowz. Jenej holzy poradźi žo nĕhdy, pschińtup do tuteje próšdnjenjy namaka-poradźi žo nĕhdy, pschińtup do tuteje próšdnjenjy namaka-ła. Wona šastupi, wuhlada ryzerjow a nastrója žo ła. Wona šastupi, wuhlada ryzerjow a nastrója žo kacź. Wjednik dowoli jej, hłubje do próšdnjenjy šastupicź, kacź. Wjednik dowoli jej, hłubje do próšdnjenjy šastupicź, jara. Wjednik dowoli jej, hłubje do próšdnjenjy šastupicź, porucźi pak jej, so njeby žo swona dźiśnyła. kotryż je pschi porucźi pak jej, so njeby žo swona dźiśnyła. kotryż je pschi šathodźe pschicźinjeny. Bojašliwa holza pak dźiśnyła žo šathodźe pschicźinjeny. Bojašliwa holza pak dźiśnyła žo tola swona. Na hłoš swona wotrucźichu ryzerjo a bró-tola swona. Na hłoš swona wotrucźichu ryzerjo a bró-njachu žo. Na tom žo roshněwawschi, šacźini žo wjed-njachu žo. Na tom žo roshněwawschi, šacźini žo wjed-nik je swojimi wojakami hischcze hłubicho do semje, tak nik je swojimi wojakami hischcze hłubicho do semje, tak jo jich hacź do dźenźnischeho hischcze nichtó njeje nama-jo jich hacź do dźenźnischeho hischcze nichtó njeje nama-łak. W 12 hodźinach pschipołdnju a w nozy žo pod zyrk-łak. W 12 hodźinach pschipołdnju a w nozy žo pod zyrk-wju pjecza swoni.

18. Sapadże wójško.

We łukach pola Montwy wotpocźuje pjecza wulke pól-še wójško. Wot Ruśow pschesećahani, pschetrocźichu Po-še wójško. Wot Ruśow pschesećahani, pschetrocźichu Po-lakow Montwu. ale na tuhojtych łukach njemóžachu woni lakow Montwu. ale na tuhojtych łukach njemóžachu woni dale. Tu wotewri žo semja a pschija jich; a hacź na dale. Tu wotewri žo semja a pschija jich; a hacź na dźenźnischi dźeń tam woni śpja.

Psched mnoho lětami jĕdźeschе hospodaŕ ze Strelnowo-schich končin w nozy do Wyšokich Sćelow, so by tam wowź pschedał. Jako wón nimo Montwinych łukow pschijĕdźe, stejeschе psched nim nadobo wojak na puću, sadźerża jeho a wopraša žo, schto ma na wosu. Muž rjekny, so dyge wowź do města dowjesć. Wojak dyžsche jemu wowź wot-kupicź. Po tym hacź bĕschtaj žo dojednataj, jawjasa wojak burej wocźi a dowješe jeho do podsejnšteje komory. Hdyž bu jemu nawočšte rúbišćo wotewrjate. Bur wušikdoa tu dwaj rjadaj konjow sa kortom stejo ŕacź; pschi seśenje špachu, na ruku složeni, wojazy. Se stoinikom dojedna žo hospodaŕ bórzy wo płacźinje a bu nětko se samjasanym wocźomaj sašo won dowjedženy. Tu stejeschе won šam; wowź bě žo šhubił, a tak wróćżo žo bur sašo domoj.

19. Bitwa nad Montwu.

Njedaloko Montwy leža jenož mało wot žo šdalene tři wjsy Janowice, Przebdojewice a Tupadły. Bě sa cźaš schwedšćich wójnow; Schwedojo bĕchu žo w tamnej kra-jinje k bitwje sestupali. We wjsy Janowice stejeschе pólšći general ŕ njemom Jan se žwojim wójškom, a po nim dośta wješ pjecza žwoje mjeno. Jeho wójško seteka žo je Schwedanti na měśtnje, hdyž nětkole wješ Przedbojewice leži. Tu dóńdże k pschedbojej, w kotrymž buchu Schwedojo wrócźo sćicźi. Po tutym pschedboju (pólšći: przedbój) bu tam podsćišćo sałożena wješ pomjenowana. Jako pólšće wójško Schwedow nětko pschesećeľašche, pschińdże wone do lecźišćeja a bu dospołnje sbite. Nětka Montwy, kotraž nje-dalołko nimo bĕžeschе, barbjeschе žo ŕ krwju šabitych cźer-wjena. Posłušćicho na měśtnje lecźišćeja natwarjena wješ dośta k dopomnjeću na tutu bitwu mjeno Tupadły. dośta k dopomnjeću na tutu bitwu mjeno Tupadły. rĕka: tu žu padłe, mjenujcy pólšći wojazy.

Jene wotdźĕlenje wójška je žo nĕkto pjecza w jsini sapadło a śpi tam hacź do dźenźnischeho dnja. W jenej nozy bu bur, kotryż do Wyšokich Sćelow wowź wjesesche, w tutej končinje wot jeneho wojaka sadźerżany. Po dok-him wikowanju pschedaja jemu bur wowź. Wón do-nješe jón psches wotewrjene wrota do pinzy. Tam wuhla-da wón dołhe rjady koni stejo a pschipódła ležachu wojazy a śpachu. Pschi wrotach pak bě powjas, kotryż žłuzeschе k swonjenju tam pschićźinjeneho swona. S njewobhlad-niwosće ńtorcźi bur ŕ nohu do njeho a swón šaswoni. Tu nasta žiwjenje w pinzy. Konje rjehotachu, wojazy šesta-wachu a praschachu žo, hacź je hižo na cźašu. Tola wojak šmĕrowa jich a spokoji jich na posdźišche cźašu.

(Pokračowanje šćěhuje.)

Jonje pschindźetej nam napschecžo. Jena znadź budźe 40 lět stara, druha stara, mała jónka, je psches 80 lět. Strachowćiwje na naju spohladuje. Strowimoi.

Wobě jonje potkonitej žo poniżnje. Hischcže njeje woczehnjenje k roboćanstwu wurunane.

Mjes tym so młódscha žona po starehu dóńdże, mamoj khwilu, ſ maćerju Józefa Jakubowskeho porěčeć.

*

Rosalija Jakubowiſka je stara, ſtulena wowka, kotrejž mózesch cźejki wożub jeje žiwjenja ſ wobliczа wuczitać. Na rukomaj a w mjeſwoczi khuboke ſaldy, wona na naju hlada, na „žadny wopyt!" Wo pižanu ſalu ſtrěje žebi ſwojej ruzy, nimale bojaſliwje hlada wokoło ſo!

„Kak ſtara ſcže, knjeni Jakubowſka?" — Wona ſcžehnje ſ ramjenjomaj. Njewě.

Wo žiwych žiwych ſynach nam Jakubowſkej mać potom powěda, kak dyrbja dźećaćź a ſo próſtowaćź, a ſ horbosću pohladuje wona ſe ſwojimaj mokrymaj wulkimaj wóczkomaj na wóſowlětneho hólcźa, kotryž naſ ſ woczow njepuſchcźi.

Darju jemu pjenjes — wón chze mi ruku koſchćiś. A nětko k Józefej. Maćej ſapoczina ſrudnje płakaćź, ſtchepotajo ſo wona pſched namaj poſkaknje. Wona ſo modli.

„Haj, wón běſche dobry hólcźej!" „Haj, wón běſche wjeſeły!" „Ně, ſ holzanu ſo njeſaldérašche, bě pſchenkody." „Wón bě naſcha hordoſcź, mózeſche ſamo troſchku pólíti piſaćź!" „Wot ſpocžatka 1914 běſche pola wojakow, a potom njeſłyſchmy wo naſchim Józefie nicžo wjazy błyſcheli."

Mjelcźimoj ranjenaj. Na wobuźne praſchenje, hdy a kak je wona wo tom ſhonika, njedoſtanjemoj woczakowaneje wotmołwy.

*

S dwora ſtupoła ſtarušchka do domcźka a pſchinjeſe nowinu, na kotrejž je widźećź, ſo je ju nětko hižo botho w rukomaj dźerźał. Na ſtreću ſtronu illuſtrowaneho Pólſkeho Kurěra ſtara pokaſawſchi ſo ſwjeſe.

Pod wobraſom, kotryž muža ſ wotcźatej hłowu, hłowu pod paſu pſchedſtoja, je napiſane, ſo ſo tež w Němſkej pſchecžiwo ſmjerćenemu wuſudźi na Polaku Józefie Jakubowſkim hłóſ połběhuje.

Roſalija Jakubowſkowa, kotraž ſo na wróćenje ſyna hiſchcže nadźeſche, wěrjeſche jeho žiwemu, a boloſcź maćerje nad ſmjerćerju ſyna bě hnujaca.

Wona dźe žebi teź njeběć mohła pſchedſtajećź, ſo nětko jeneho Polaka dla nětcžo do nowiny napiſa abo ſo ſamo na daloki puć poda. Wona wěrjeſche, ſo běchmoj pſchiſchłoj, jeho wumoźićź.

A nětko běſche wón mortwy! Jeje Józef, jeje najmłódſchi! — Wot 1914 bě wona wſchędnje na nětkajku powješć wot njeho cźakała. Jako bě potom kónčnje wulka wójna kónčcžena, cźakaſche wona na jeho domajwrót. Mnoſy ſe wžy dźe běchu ſo wrócźili, a jako ſ wójſka puſchcźeni wojazy do Dunajſkeje khwatachu, dźeſche jim wona napiſchecžo, ſo by widźała, hacź je jeje Józef mjes nimi. Jeneho dnja bě jej wulke wjeſele ſpoſcžene. Jedyn ſ Józefowych towaršchow-pſchinjeſe jej wobraſ. Skupinowy wobraſ w Mecklenburgiſkim lěhwje jatych. Je jón dyrbjała roſkaſowarjej poliſije dacź, a nětko proſy wona tola nutrnje jne wobraſ ſwojeho mortweho ſy . , kiž dyrbjeſche tak daloko, tak daloko wot domiſny nje znowatý wumrěć. Ně, mordaŕ wón njeje, a mała, ſłaba žona ſo ſhraba, a jeje wóczky ſo ſyholitéj. Wyh žebi pſchaſ, ſo by wyſchcźi ſtatny rěčnik Müller w tutom wokomiku maćerji napſchecźiwo ſtał. Tam w Dunajſowiſej, Szumſka a Rufſokoloji njeſmaja žaneje wopoczńeje cźućiwoſcźe. Mali burzo wojuja hórko bój wo žiwjenje a wobſtaćź. Jedyn bacź dwaj hekaraj je jich bohatſtwo, a Jakubowiſkej maja jenu kruwu, konja, pſa a dwě abo tři ſwinje. Józef Jakubowiſki bě žiwy, wołuczeny, wjeſeły a měrny hólcźej. — „By-li wón žiwy był, by žnadź nam khleba dacź mohł a nam pomhacź!" tak wona ſkorjeſche, a tu naſtawa wopraſna wobſtórźba pſcheczíwo tym, kotříž wuſudź wuprajichu, na tak žłabych nohach ſtejazy ťaž wonny reformowaneho pſchiſłuženeho žuda w Nowej Streſlźy.

Mać chze, ſo by ſo žynej jeho cźeſcź ſaſo nawróćiła; modliwſchi ſo, poſběhuje wona ſwojej ruzy: wón běſche tola mój najmłódſchi!

Najſerpliwiſi ſoléř ſwěta.

Ssamo mudry Rabbi Ben Akiba njebě wěſchcźićź mohł, ſo budźe w dobje *automobila* ſchofěrow, kotříž poł léta na ſwojeho pažažera cźakaja, mjes tym ſo pohibadko płacźiſnu pokaſowaraja dale běži.

Schofěr cźo. 189 Said Abdul Hafiś w Bombayu bě mechanikaŕ, poniżny, ſpuſchcźonny a połny dowěry do ſprawnoſcźe jěſdnych hoſcźi. Jeneho dnja wotnaja žebi pſchi pſchiſtawje Amerićan jeho wós, dokelž cźahyſche žebi nětkotre hodźiny dołho měſto wobhladaćź, tak dołho hacź łódź w pſchiſtawje poſaſta. Schofěr pokaſowaſche zuſemne nětko wſchě widźenja hódne wěcźy a dowjeſe jeho ſaſo wróćo k pſchiſtawi. Sſo ſaſo na łódź podawſchi rjekny zuſy, ſo nima runje žanych pjenjes pſchi ſebi a ſlubi jemu jěſdnu płacźiſnu pſches tódżneho pinćnika pſchipoſłaćź. Said Abdul bě ſ tym ſpokojom, cźim bóle, dokelž jemu rjany pjenjes ſ pſchepicźu kwaſche. Tak rucže hacź bě Amerićan na łódź ſtupił, wujeďže łódź ſe hižo ſ pſchiſtawa. Schofěr pytny wujeſo parnika, njeſhubi pak ſwój měr a wěrjeſche hiſchcže do ſprawnoſcźe pažažera. „Sahib" je mi moje pjenjezy ſlubił, wocźakam ſczerpnje w mjenje Ahala. Tydźenje ſandźechu a cźo. 189 ſtejeſche pſchcžo hiſchcže ſ płacźiſnu pokalowazym pohibadkom pſchi pſchiſtawje. Jeho kolegojo wuſmjeſchowachu Saida Abdula dla jeho *lohkowěriwoſcźe*. Połicija ſajimowaſche ſo ſa tutu wěc a nowiny piſachu wo tutym podawku. Wbohi ſchofěr pak njedaſche ſo ſamylićź a cźakaſche nimale poł léta na ſwojeho jěſdneho hoſcźa. Bombay mjenowaſche Saida najwjetſcheho optimiſtu. Schofěr pak njebě podarmo cźakał. Amerićan, kotremuž zyle pſchipadnje jena Bombayſka nowina do rukow pſchińdże, dopomni ſo na ſwój dołh a pſchipóſła k rukomaj amerikanſkeho konſulata ſczerpliwemu ſchofěrej ſchek, kotryž jeho nadźiju wo wjele pſchetrěchi.

M. L.

Presadźowanje.

W Belgiſkej ſteji *kommunismus*, *najmjeńſcha* ſchłoj jeho parlamentariſke ſaſtupjerſtwo *naſtupa*, *na dwěmaj* wocźomaj. Tónle jenicźki *kommuniſtiſki* ſapółłanz běſche jeneho wyſchcźa na cźeſcźi *ſranił* a hu *tohodla k* 10 000 frankam ſaſudźeny. Wón njemóſcźeſche abo nochcźeſche płacźićź, ale daſche ſo radźicźo cźakaćź, a jeneho dnja pſchińdże k njemu ſudniſtwowy běrz, tſjo ſpeditérjo a, dokelž dźe ſo wo cźaſanje pola ſtrafcźneho cźłowjeka jednaſche, tež nětkotſi poliźiſtoju. Wſchě meble buchu zyle jednorje na dróhu ſeſtajane, hdźež ſo, kaž bywa to tam ſ waſchnjom, pſchedſadźowanje bórſy ſapoca. Podaŕk bě ſamo nowinarjow pſchiwabił a zyły rjad fotografow muži tule ſkładnoſcź, ſo bychu wuſmjeſnenje njepſcheczeła wobſhedźenſtwa we wobraſu ſakhowali.

Pſchedawanje ſo ſpěſchnje wotwi, pſchetož jenicźki cźłowjek, kotryž žadźeſche, bě pſchitomny, a dołſa wězy tohodła ſa ſmjeſchnje tunju płacźiſnu. Zyłe 2038 frankow połoži wón do ruki ſudniſtwoho běrza, a ſ tutym budźe ſo a cźeſcźi ſranjeny ſpołojcź dyrbjeć. Ale hdyž budźe cźłowjek nětko wěrićź, ſo by ſupa meblow tute nětko ſmjerwany domoj dowjeſeł, tón ſo myli. Ssami noſcherjo, kotříž běchu wězy na dróhu ſnoſyli, ſnoſowchu je zyle jednorje ſaſo do bydlenja kommunijſty, pſchetož ſupa bě był ſkomjany muſ a bě jako ſłodowy towaršch wobſhedźeńſtwo kommuniſtiſkeho wjednika tutomu ſdźerźeć wědźał. Wón je nětkole ſ wobſhedźerjom, ale ſapółłanz ma dale to, ſchtož bě jemu dotal ſłuſchało, a njebudźe dźe žebi wo juriſtiſkim roſdźělu mjes mějićelſtwom a ſwójſtwom teź najmjeńſcheſo ſtaroſcźe cźiniċź.

J. B.

Pohrjeb.

Nětkotre franzowſke nowiny woſjewichu ſmjerćelſki prjedawſcheho ſapółłanza Felikſa Gaborita. Pſchecźeſcźi ſemrětcheho buchu pſcheproſcheni, ſo poł hodźiny do pohrowanja we wołmanjenjenym cźaſu pſchi hłownych wrotach pohrjebniſchcźa Pere la Chaiſe ſeńcź. Gaborit, pſchecźeſel ſe młodoſcźe Arifiida Briandа, bě hacź do léta 1924 pſches jeho ſtrowy žort w komorje jara woblubowany. Teź jako wón ſe ſjawneho žiwjenja wotſtupi, dokelž njebu 1924 ſaſo wuſwoleny, wobkhowachu jeho pſchecźelſo ſ palaca Bourbon w dobrym dopomnjeczju. Ssmjertna powěźeź w nowinach bě mnoho ſapółłanzow *pohnuła*, k Pere la Chaiſe pſchijěcź a ſtarchu kolegej poſłednju cźeſcź wopokaſaćź. Teź nětkotre knjenje běchu pſchijichſe, kotrež běchu wěnzy a kwětki ſobu pſchinjeſłe, a ſnataj cźełownaj rěcźnikaj běſchtaj ſo na pohrjebnu rěcź pſchihotowałoj, w kotrejž chyzchu wſchě poczuki njeboczcźićzkeho pſchecźela wobſtawićź. Mjes tym ſo pak k rowu pſchewodźerjo hiſchcže pſchi wrotach pohrjebniſchcźa cźakachu, pſchijidźe autowa droźka, ſ kotrejež jara ſawjeſełeny cźłowjek wuſtupi: woł nětkajkeho *jortanja* *mortweho wuwołany Gaborit* pſchińdźeł, ſo by pſchecźelſo powitał, kotříž běchu jemu teź po ſmjerćerji hiſchcže ſłużbu wopokaſali. Wón bě, kaž ſam powědaſche, ham hakle ſ nowimi ſhonił, ſo je wumrěł. Pſchińdźe nětko, ſo by ſ rowajej wobźadźe ſo pohžakowanſchi ju do bliſcheje wohnjoweje pſcheproſył, hdźež dyrbjeſche ſo jeho horjeſtaſcźe wopokaſaćź. Tak ſo teź ſta. Sadawa dospě ſwój wjeſeły Gaborit na tom wobſta, ſo matej ſo pohrjebnej rěcźi wſchě ſwjazkinſkim blidže pſchecźitaćź. Hnuty podźakowa ſo jemu wopokaſanu pſchecźelnoſcźe a ſtónci ſe ſwojim, ſo je jemu była pohrjebna hodźina ſ najwjetſcheje hodźinu žiwjenja.

P. B.

Směški.

Nan: „Hdyž ſebi pomyſlu, ſo by ſo muj ſyn mohł republikanſki preſidént bycź — je to tola po prawom wobžarowacź!"

„Schto dha je na prěti pſchiſchło?"

„Wón ſo woženi, a jeho žona nochcźeſche, ſo by w politiźy pſchiwobrocził.

*

Knjes farař wopyta burika, kotryž rady tuła.

„Pětrje, wěź mi tola, paleńź je twój najběſchi pſchecźel!"

„Wy pak ſcže tola hakle njedawno prědowali, ſo dyrbi cźłowjek ſwojich nejpſchecźelowo lubowacź!"

„Zyle wěcźe, ale tola niż ſpožeraćź."

Wón ſo prózuje.

„Nětko budźeſch hižo njeczaſtniſcźi lět, Guſta. Hdy bychcźeſch ſtónczniże twoje kłaſtke pruhowanje ſtojiċź?"

„Ach, wěſch, mój luby, ł młodym kłarjam hižo zaſ a tak žaneje dowěry nimaja!"

*

Dobre poruczenje.

Domjaza knjeni: „Dla kajeje pſchicźiny ſcže naſchu pożleduju ſłużbu wopuſchcźita?"

Holza: „Dyrbjach wſchędnje rano a wjeczor ſo mjcź, a to ja njeczińu!"

Makſi: „Macźi, tu dyrbiſch pſchiſłaćź!"

*

Do wupſchedawanja.

„Sslyſchach, ſo ſu ſo paduſchi do Waſchich ſtawow ſadobyli. Je dha ſchkoda zara wulka?"

„To ſo cźini, mějach ſboże. Nunje wjeczor do teho běch wſchě płacźiny wo dwaczeji prozentow ſnijał."

** Mona: „Je na cźaſu, ſo ſo naju dźowka wuda?" — Wón: „Dyrbi cźakaćź, dónńž někoho njenawalje, kiž ju jej ſpodoba." — Wona: „Kak tomu, — cźakachu dyrbi teź tak dołho?"

Hospodarski rozhlad.

hrjedu 16. jutrownika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt	20,355	100 čěſkoſł. krónow	12,399
100 ſwaje. frankow	81,155	100 franc. frankow	16,395

Barlinſka burſa wcźera po krutym ſpocźatku ſaſo woſłabny. Někotre zfekty cźućiwje popuſchcźichu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſtcźinami woſtachu žiwe pſchi dale poſtupowazych kurſach.

Na **produktowych** wikach płacźiſny wcźera na krutoſcź dźerźachu, hacźrunjcź wukraj ſpadowaze płacźiſny powź. Pſchenża a rožka ſtamo 5 pj. po zentnarju poſtupiſchtej. Jecźmjeń pſchi dotalnych płacźiſnach ſawoſta. Jenož wowjs 5 pjenjezkow pſchiſłažeſi. Wcźera płacźeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenży 13,20—13,35 hr., rožli 8,30 hacź 8,45 hr., naſtejnjeju jecźmjenja 9,40 hr. hacź 10 hr., naſjmjeńſcha 8,75—9,35 hr., wowſa 8—8,40 hr.

w termijnowym wiſowanju:

ſa meju:
pſchenży 13,85 hr., rožli 9,10—9,12½ hr., wowſa 8,87½—8,92¼ hr.,

ſa julii:
pſchenży 14,20—14,32½ hr., rožli 9,71¼ hacź 9,72½ hr., wowſa 9,45 hr.,

ſa ſeptember:
pſchenży 13,46¼—13,47½ hr., rožli 10,05 hacź 10,10 hr., wowſa 9.65 hr.

Pſchihłajeja:

Krawſkeho, Krawź w Hródku, Korla-Severingowa haſa cźiſło 30.

Holzu bo domu k 1. 5., dr. Goizmann w Bělej Wodźy, Budyſchſka dróha 6.

„ Buchwald w Nowej Wſy pola Bórkhamorow.

„ Schweig w Bělej Wodźy, Howna haſa 105.

Sahrodnika, knjezi dwór w Minakole.

Na pſchedań:

Loži trjebanej, błidaŕ Wünſcha w Kulowje.

Jeſa kacźe a ſymjentne běrny, Synda w Palowje.

„ koloſchcaze, k naſaždźowanju, Donath we Wulkej Drawje.

Krowa mloda wyhoſkoſmuczelna, w Nowej Wſy 4 p. Huſki.

Elektromotor, bratraj Starik w Hródku, Bjedrichowa haſa cźiſło 8, telefon 401.

Karnikle *mlode*, Sejleŕ w Bórku pola Wojerez.

Wola podſobneho, Scholta w Kotczach.

Wós dźeźaju w Budyſchinje, Sdanſka haſa 161 na lěwo.

Sofa, Schulze w Budyſchinje, Lawſke hrjebje cźiſło 16.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.:

Wiki woſtanu mérne a płacźiſny nimale njepſchemeńenje.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Płacźiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płacźiſny po złotej hriwnje

	15. 4.	14. 4.		15. 4.	14. 4.
Pšenica	264-284	263-266	bony	15-17,00	15-17,00
rožka	166-169	163-166	woka	20-22,50	20-23
nasz. jačmjeń	—	—	mładre lunjny	14-16,00	14-16,00
nat. jačmjeń	175-187	175-187	žolte lupiny	20-22,50	20-22,50
wows	177-178	176-176	ceradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wonjelk	14-15,00	14-15,00
pšenič. muka	29-37,25	29-37,25	lany wósnik	19-19,50	19-19,50
ržana muka	24-27,00	24-27,00	poom. melasa	—	—
pš. wotruby	10-11,00	10-11,00	b'rnj. kruški	15-15,70	15-15,70
ržane „	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,90
rapa	—	—	žrana sloma	1,25-1,30	1,25-1,30
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšenič. „	1,1 -1,50	1,15-1,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,90-1,05	0,90-1,05
pjeluški	17-19,00	17-19,00	ječna „	0,90-1,05	0,90-1,05

Płacźiny rěznecho skotu na Barlinſkich skótnych wikach.

15. haprieje 1930. Płacźiny po centn. z zł. hriwnami.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 384.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rěznece hódnoſcźe haš do 6 lět	68—72
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	64—67
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	48—52
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	—

Byki: 461

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rěznece hódnoſcźe	64—68
Połnomjaſne, młódſe	58—61
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	46—47
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 925

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěznece hódnoſcźe	42—47
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěznece hódnoſcźe haš do 7 lět	51—56
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	37—38
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	32—36
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 6176.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	59—61
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	47—49
Spatne (4.)	—

Wowcy: 4872.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina)	58—61
Ştarše wukormjene (2.)	48—51
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	40—41

Swinje: 18484.

Połnomjaſne, wosebitych razow a jich křiżowjow, haš do 1½ lět ſtare	68—70
Wukormjene	66—68
Mjaſne	58—64
Spatne	56—58
Ranzy a kundrozy	46—52

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dubanc w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Barth w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Jausk w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod Křiža. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smoleŕjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšću, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Wódoby w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Ziwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćehowkam čełneho zmjerzbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjerzbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjerzbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny kóžde z nich wozjewja.

Čisło (Nr.) 91 — Budyšin — Stwork, 17. haprlete 1930 — Bautzen — Letnik 89

Dla Ćicheho pjatka wuńdźe bliźše čisło „Serbskich Nowin" sobotu připołdnju.

Sakske wučerske towarstwo přeciwo lutowanskim naprawam w šulstwie.

Sakske wučerske towarstwo je na swojim sjězdźe we Zwickawje přeciwo tomu protestowało, so sakske knježerstwo wudawki za ludowu sdźělanosć, ludowu šulu a ludowu kulturu w statnym hospodarstwie planje přichrótnyć chce. Se sawjedźenjom samknjeneje ličby wučerskich kandidatow w paedagogiskich wustawach a se sawjedźenjom ta na pruhu wučerskich studentow w ludowej šuli so **hospodarski hłabym puć k wučerskemu powołanju jara wobćežuje. Take naprawa je jasnje na wottwarjenje nowe wučerske sdźělanosće zamjerjena.** Naprawa wo finansach lěta 1924 njeje so w zakonju postajena liczba studijowanych hodźin wučerjow wobnowiła. 700 000 hr. za pospytanki a přichipomoz k šulskim twaram, kotrež su wotpowjedne na wjele jara trěbne, je so wuschudniło. Zdyše sakske šulstwo so z tym w swojim rozwiću sadźerźuje a nadźinu so cyłkom potrjechi.

Na zdźerżenje sawjednosće je so šulske towarstwo z wustupnym wobrocyło, kotrež je so wutoru wječor w „Lipowym dworje" wotmě̌ło. Wučeŕ Arthur Lehmann z Plawna we Vogtlandźe wo lutowanskej politizy a šulu rěčeše. Wobrocił so přeciwo politizy sakskeho knježerstwa, wobsydze přeciwo finanznemu ministrej dr. Weberej. Zrozumliwje chcedźa přichi šuli lutowacej, hačrunje je so zdźerżenje němskeho hospodarskeho trochcu połěpšiło. Wotpowjedaj dyrbi so, so burokrat postajenja za šulu wudźerżuje a nic wotzjewjer, kotryž je se šulu wušło swojasany. W tutej naprawu dźěco cyłkom njeje. W cyłkach nusy ma dźěco za prěnim rjadu prawo na pomoz.

Po přednoščku so zdźěłowaze wobsamknjenje přichija:

Wuzoju a žony wšěch stawow z města a se wjesna wotmołwjatej swój hłós přeciwo **wožiwdnej lutowanskej politiki w šulstwie ztyschcej dawaju.** Kóžde powjetšenje šulskeje liczby dźěcži w rjadownych, kóždy pohubjenšenje šulskeje organizacije, kóžde sakomdźenje nuznych šulskich twarow, smjerschenje přichipomozy za njesamožite gmejny, wostrowjenje zwobodnych wuczbnych srědkow, samjesowanje přesadźowanja za dźěcži, kóžde snižene wučerskeje pósłanosće, kóžde podlěšenje starobneje mjezy pucz zdźěłanja za wotrosćejacy narod pohubjenšuje, snižuje zdźěłanosć sylneho ludu, *jeho samomóc pohibuje a powjetšenje němskeho ludu spinu.* Shromadźeni se wšěmi rozsudźenjemi přeciwo tomu protestuja, z krótkowidnej lutowanskej politiki wotrosćejacy narod a z tym zdyły lud trajnje pohubuje.

Němskostatna rada za twar pancerowaneho křižaka B.

Němskostatna rada je sdźělenje z Berlina na lěto 1930 sabjerajcheho Rosprawnik ministerialny direktor dr. Brecht w swojej rosprawje praji: **Wšěch wudawki su je wo 355 milijonow hrywnow na 11 278 milijonow hr. powjetschile.** Wuběrki němskostatneje rady su wobkedźbnuchle, ministerstwo sa wobkedźbjenu kraj 1. oktobra t. l. rozpadlu. Za wjeczorne kraje je je 22½ milijona a za raišchonemnše kraje 22 milijonow hr. přichiwolicu. Přeco teho je je sa Ranšchu Pruzku 30 milijonow a sa raišchu a połnóznu wobydlenšku nusu 12 milijonow a za přidpěrjanje dotha 1 milijon hr. postajiło.

Najwjetšche wudawki je sa wójško a wójnske łódźistwo zdadźiu. Wudawki sa němskostatnu woboru su na 700 milijonow hrywnow rostle. Němskostatna rada ma sa wobsto a wójnske łódźistwo schcedźrivou ruku. Hačrunje bě je němske knježerstwo přeciwo twarej panzerowaneho křižaka B wuprajiło, je němskostatna rada sa **twar panzerowaneho křižaka** B 2 900 000 hrywnow jako prěnju ratu přichiwolika. Sa panzerowany křižkat su hłosowale: Raišcha Pruska, Braniborska, Pomorska, sakska provinza, sakski zwobodny stat, Schleswig-Holsteinska, Sawowerska, Hessenska-Nassawska, Porheinska, Bayerska, Turinkska, Mejlenburska a Oldenburgska.

Zady wobkhad na němskej żeleznicy.

Wjes tym so wobkhad automobilow w Němskej mózne přichěra, na druhej stronje wobkhad na żelesnizy dźeń a dże wróżo dże. Lětża je w měrzu němska żelesniza z wobkhada tworow a ludźi wo 55 milijonow hrywnow mjenje dokhodow dyżli loni w měrzu měła. W prěnich tśoch měsaczach su dokhody se żelesnizy wo 100 milijonow hrywnow mjenje hač loni. Konkurenza wołobowych a cźežitych automobilow so přeco bóle sacźuwa.

Němska wikowańska bilansa w měrcu aktivna.

Němske wukrajne wikowanje sa měrz znowa aktivnu bilanzu pokazuje. Wuwos němskich tworow wo 222 milijonow hrywnow dowos wukrajnych tworow přeběhuje. Porno februarej je so wuwos wo 78 milij. potwjetschił, mjez tym so je so dowos wo 98 milijonow hrywnow pomjenschił.

Podroženje piwowych płaćiznow.

Po powjetschenju piwoweho dawka piwarnje wjetsche piwowe płaćizny wobliča. Dokelž smědźa po nowych zakonjach piwarnje jenož rosdźel mjes dotalnym piwowym dawkom a nowym piwowym dawkom we wyschokosći 3 hrywnow 85 pjenězkow po hektolitru na přichetrjebarja wotwalcź, dźedźa piwarnje 4 hrywny 25 pjenězkow po hektolitru přichiraśeć, z cźimž so też wjetsche gmejnske dawki wotrunaju.

Polski protest přeciwo přemjenjenju němskich cłow.

Pólski połbłanz w Barlinje je śrjedu w zwonkownym ministerstwje notu přichepodał, w kotrejž pólske knježerstwo přeciwo wobsamknjenjam protestuje, kotrež je němski zejm w přemjenjenju złow pschijał. Tónle protest je na to zakožuje, so je němske powschenja złow podłožkej přeciwejwjeja, na kotrymž je je wo němsko-pólskim wikowańskim sdźerżenju jednako. a je wo wone też Genfskim wučinjenjam wo złownym měrze přichecźiwjeja. Němske knježerstwo na notu hafle po jutrach wotmołwi.

Nadpady na Europjanow w Kalkuć.

Wutoru wokolo połnocy su we wichelalich dźelach města Kalkutty njeměry wudyrile. Demonstrantow je znowa do někotrych wosow dróhoweje żelesnizy kamjenje mjetali, je zwrócźili a do zyła rosbili. Połdźišcho do khorownje kamjenje mjetachu, do kotrejž běchu sranjenych z přjedawschich sražanjow donjeśli, rosbichu wokna a z kym jeneho wothladarja sranichu. Wiele Europjanow nadpadowachu a do nich z kijemi bijo a z kamjenjemi mjetajo dźewjeczoch z nich tak cźežko sranichu, so dyrbjachu je do khorownje dowjezć. Po dlěšchim prózowanju je policiji poradźi, měr wobnowicź. Dwanaczi demonstrantow sajachu. Nětkle je wjeczor wobkedźbjeli, so je sranilo.

Revolucionarne hibanje w Indiskej so rozšěrja.

Hibanje pažiwneho pschećiwjenja je je na Punjapskej kraj rosschěriło. W Lahore je je jendźelšzy wojazy w hotowosći, dokelž je w Amritsaru, schtyrjeczi mil wot Lahore, hižo njeměry byle. W Lahore samym je je bobustawy wschoindiskeho kongreża do jeneje schule dobyte a schulerjow nuzowale, schulske stwy wopuschćiłi. Gumijowe klumpachi trjebajo, je policija lud rosehnała. S ludźi, kotrjž je policiji spjeczowachu, je je mnohich sranili.

Gandhi sam je w swojim pažiwnym pschećiwjenju pschećiwo knježerstwu trocźel dale schoł. Nowu formu wojowanja pschećiwo jendźelskemu knježerstwu wón aggresiwne pažiwne pschećiwjenje mjenuje. S tym wón swojich pschiwiržowarjow nanowkwja, je psched policistami a wojakami niż jenož wobarać, ale jich sam nadpadowaċ.

Zyle powschitkownje a też z polnym prawom jendźelske nowiny Gandhija za njeměry samolwitcho cźinja. kotrež su je wo poźledne dny stale. Wote wschcho spočatka su w Jendźelskej a też w Indiskej na to pokasali, je pažiwne pschećiwjenje, kotrež Gandhi z wopředka předowasche, do aggresiwneje spjeczowjesze a nażiwnoschcow pschenidże. Tele nażiwnoschce dyrbja je wjele thutnischo pożiwdżeć, dyżli wuskutkowanje nowcho bojkotta wschech jendźelskich tworow. Knježerstwo njemóże napschećiwo nim pažiwne wostaċ. kaž je wono pschećiwo Gandhiowemu wójnskemu puczowanju bylo. Hižo panzerowane wozy po Kalkuttaskich dróhach jěźdźa. W Bombayu je podobne podawki pschihotuja. Prajcha je, hacź by je rosschěrjenju njeměrow zadźewało, hdy bychu Gandhia nětkole zajeli a zastrělili.

*

Do Bombaya su 300 Gandhiowych dobrowólnikow pschicźahnyle, je bychu knježerstwowe żelowe zastawy, kotrež nětkle 13 kilometrow dale města leża, wurubili. Sa blizschu nóz je je nowe njeměry wočakuja.

W měsce Karachi, kotrež je dotal směrom bylo, je je śrjedu schesć wjednikow nazionalneho kongreża zajeli. Policija je zastup Gandhiowych pschiwiržowarjow, hindušku cźischcerjenku a schulu k spěchowanju hibanja je wuzwobosćischcerjenku a schulu k spěchowanju hibanja je wuzwobosćischcerjenku a schulu k spěchowanju hibanja je wuzwobosć

W Awstriskej so politiske manevry po wojerskim waschnju sakaza.

Awstriske swjatkowe knjezerstwo bliske dny wukasowda, z kotrymž so wjacy cyłej a swjezowanja po wojerskim waschnju sakazuju. Sakazuja so kruce pischewjedze. S nich dyrbi so cyłowanje domowinskich woborow a sozialdemokratiskeho schkitarskeho swjatka znjemóžnicz.

Schpanisti kral je wobschernu amnestiju podpisał.

Ministerski pschedsyhda general Berenguer je wutoru wosiewil, so je kral póndzelu, pschedy hacz je do Seville wotsch, wukas podpisał, z kotrymž so skoro wschitke politiske jezde z pschedschewho diktatorskeho knjezerstwa wobhnadza.

Zbožk w Kawkazu?

Londonska polizija je pjecza nadrobnu rosprawu wo bolschewiskej agitaziji w Jendzelskej dostała.

„Morning Post" je schowała, so je Londonska polizija jara wazne pisma do rukow dostała, kotrež bolschewiskiska agitazija w Jendzelskej wottrowaju. Tele dokumenty je pjecza jedyn Ruza wotedał, kotrehož je bolschewiske knjezerstwo k kaziersti sabudżiło, dokelž je so zapowědżił, so do Ruskeje wrócżeł.

43 polizistow a 400 wojakow morili.

Parlinske nowiny ruskich exekanjerjow „Rul" pischu, so je w Kawkazu dżeż pschecziwo bolschewiskemu knjezerstwu wudrił. Blizo města Baku je so tele dny wopraudżita bitwa mjez rosbrojenymi wobdżerjemi a polizistami a exekwowanymi wojakami bita. W njej je 40 polizistow a nadpjeć 400 exekwowanych wojakow morili.

„Rul" dale powě, so je jenož tež na druhe stronach Kawkaza rosichrja, wobjeje na Armenisku a Aserbeidżan.

Ruscy diplomatojo so nochżdża do Ruskeje wrócżeć.

S ruskeho pódjatstwa w Stockholmje je njedawno ruske knjezerstwo jenecho kastejnita wotwołało, kotryž pak je so zapowědżił, so do Ruskeje wrócżeł. Sandżenu radżi su tež namórskeho attaschea ruskeho pódjatstwa w Stockholmje, kapitana Ssobolewa, je faktorstwa wotwołali, so by so do Moskwy wrócżił. Ssobolew pak je rjekł, so na tutón roskaz njeposłuchja, dokelž so gmjerschnemu wuhudej sa njeho a jeho swójbnych runa.

6 milijonow dżesonjemżerjow w Amerizy.

Blokarskie swjatki w Sjednorjenych statach połnócneje Ameriki chodża 27. hapriele wulku demonstraziju pschecziwo hospodarskej wotmjezi. Po wotsjewjenju dżesowho hamta je w Sjednorjenych statach połnócneje Ameriki nětkole 6 milijonow dżesonjemżerjow.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 17. hapriele 1930.

— We **wjerdrje**. Nad hrjadżacej Europu leżaca nizina so ponatla z jasnjejsa. Schtitkowa pak pschecyo pschcze na njewolstajne wjedro pokazuje. Wjes dwóla pak so w blizschich dnjach wowjedri. Pschetož nad rauschej Europu wuschina na morju dobywa. Psched wjeczornej Europu leži wobschérna wuschina, hdżaża hacz do połnócneho lodżitego morja. To dżi wotsaduje na wuwjedrjenje, ale jedowa na sjewnjich morja. Potom suwny wětry z lodżitego morja hjes sadżuwka k nam pschiphalawaja. Jutrje, Cżichi pjatk, sdżaża jsónczko 4,59 hodż. a chowa so 7,01 hodż. Mjenżi sdżaża w połnocy 12,35 hodż. a chowa so dopołnoca 7,26 hodż. — Wjeza wjeczor w 7 hodż. barometer 731, hygrometer 0, thermometer wo dnju +8. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 729, hygrometer +2, thermometer w nozy +7. Wuhladu na malo so pschemjenjaz wjedro.

— **Cżichi pjatk wjeczor 7/9 hodż. 59. duchowna wjeczorna hudżba w Pětrowskej zyrkwi.** Hłowne dźela sa tutu swjatoczność su „Ssydom słowa" wot Hendricha Schützoweje a „Ssydom słowa" wot Hendricha Schützowe tze, lamentazije wot Jana Rosenmüllera. Khrystusowe cżerpjenje a wjzowanje na wolijowej horje wot Franza Ribera. Hłubokorózwjaze kompozizije se sastarsła so su, kiž wot swojeje wulkoscze hacz do dżensnischeho dnja nic wjele sdżihle njejsu. Ssu w cżasu cżeżkeje nuzy — we Wjetnamu 30 lětnjeje wójny — nastale, a Swédzja w swjetowstorku 30 lětnjeje wójny — we wulkich krutych a twjerdych klinjach ma sylnej wěrze a su jich krutych a twjerdych klinjach mo sylnej wěrze a su jich wot swojeje wulkoscze hacz do dżensnischeho dnja nic wjele sdżihle njejsu. Ssu w cżasu cżeżkeje nuzy — we Wjetnamu 30 lětnjeje wójny — nastale, a Swédzja w swjetowstorku 30 lětnjeje wójny — we wulkich krutych a twjerdych klinjach ma sylnej wěrze a su jich krutych a twjerdych klinjach mo sylnej wěrze a su j

šłužby zapokaja. Dlěšha rosmolwa wuwi ſo dla sniženja hawda za pschemyſłło a ſakładne samoženje, kiž dóstał 600 demokratow, kotryž chcychu dawka na pschemyſłło na 300 a na lětownoſcze na 180 prozentow sniženy měcź, wobſtaju ſo sniženje na 200 prozentow za wobaj dawkaj. Wuchemu gmejnſkemu pſjódſtejerjej Panoſchi pschiſłi ſo make woſchkodźenje ſa kokowanje (Abſtempelung) dóſtanjomjerjow. Wjeſny ſtatut wo twarjenju pu- ma waſnoſcze ſtomiſija wudźełacź.

S Mušakowa. Pschi poſłednim pruhowanju wucźobni- fa ſo ſchowazy jara nacźaſny podawk. Jako bſche ſtarſchi dezernent wucźobnikow pſchepruhował, wo- ſo make woſchkodźenje ſa kokowanje (Abſtempelung) dóſtanjomjerjow. Wjeſny ſtatut wo twarjenju pu- ma waſnoſcze ſtomiſija wudźełacź.

S Rósborka. Tudomny magiſtrat ſtrajkuje ſhromaduje ſo ſtarſchi dezernent wucźobnikow pſchepruhował, wo-

Gardiny rollenux vitrażo
Wósk. rub, 100 šěr. mtr 1.50
Přikrywy na soły, dołhe 2.50
J. ERLER w Budyšinje
na Zwonkown. Lawskej hasy 10

K jutram

poručuju **howjaze, ćelace a swinjace mjaso** po najmižšich dnjowych płaćiznach. Wšelake **kołbasy a sušne twory.** Najlěpše **kołbaski a kołbukowu kołbasu.** Połč pj. 1.40 po 5 puntach tuńšo.
Kołbasa punt wot 95 pj. sem
M. zwud. Pětrcyna
na Zitnej hasy 6

Kofej
Kakao
Kolonialne twory
Kurio
na Zwonkownej Lawskej hasy 24

Sofy, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui
po wšěch płaćiznach zhotuje
Zane klany! **Hermann Schulze**
mebłowa wutykarnja
w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 16
(w dworje hoš. „Zum Echten“

Handrij Strumpa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serb!

Gardiny
story, vitraže, rollcaux dobry volle, mul, wulki wubjerk, j. tunjo
Kurt Erler, na Zitnych wikach 11

Syru mołmu
kupuje po najwyšších Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Ke
jutram
jenoż

Wón je
wuběrny
wužitkny
tuni

Kolejowa palerija
Karl Preisser jr.
w Budyšinje
na Zitnych wikach 24

... a wječor do Palastoweje kofejownje
Koncertny dom / Rejowanski kabaret / Jewišćo małeho wumělstwa / Bar / Telefon 3440 Dir. Anton Mundkowski
Na Kěžorskej hasy 11
Wosebite předstajenje: **Naléćo při Rhynje**
Pinčny swjedźeń při Rolandskim wobluku!
Haprleja ..... měsac winoweje propagandy!
20 dnjow so najlěpše wino w blešach wo wjele niže hewašeje předawańskeje płaćizny předawa
Z 2 orig. sudomaj z wosebitym lodowym kłóčenjom, widžomnaj za kóždeho wopytarja, so wuběrne dobre, młode Moseiske a mile Rhynske wino w sklenčach předawa
Wobdźiwanje hódna dekoracija, předstaji wšě Rhynske krajiny z jich hrodami a wosebitosćemi a Rólandski wobluk
Znaty Rhynski basista **Hans Gerhard** jako pinčny mištr w originalnej drasće, poskići nimo swojeho hobrskeho reperatoira hišće variěski program
Wšědnje wot 4 hodź. **koncert** Bartmusoweje kapały z wotměnjenjom Zastup darmo!
Kaž přeco dobre Budyske, Sluknowske a Mnichowske piwo
Přečelnje přeprošuje **Anton Mundkowski**

Zwjazk spěwnych towarstwow
wuhotuje srjedu po jutrach, 23. haprleje 1930 w městnosćach „Krony“
wulki koncert
Předwjedźe so Kocorowy oratorium „Naléćo“
Pódla sylneho khora budu znamjenići solistoju sobuskutkować
Wšitkich lubowarjow serbskeho spěwa a hudźby so z tutym najwutrobnišo přeprošuja
Započatk 1/8 hodź. / Wotewrjenje pokładnje 1/2 7 hodź.
Čisłow. městna su do časa dostać w Smolerjec knihowni
Zarjadnistwo

Konditorej **Müller** Postplatz
rad wopytana kofejownja
poručuje najlěpše pječwa we wulkim wubjerku. Rozesłanje najspušćomniše

Podpisane banki

z tutym wozjewja, zo maja
jutrownu sobotu, 19. haprleje 1930
wobkhodne rumnosće dospołnje
zawrjene
W Budyšinje, 17. haprleje 1930.

Wołnožka němskoskatneje banki w Budyšinje
Powšitk. němski kreditny wustaw filialka w Budyšinje
Drježdźanska banka filialka w Budyšinje
Rjemjeslniska banka z. dr. z w. r. w Budyšinje
Krajnostawska banka w Budyšinje
Měšćanska a stawna banka Horny Łužicy w Budyšinje
Komercna a privatna banka akc. tow. filialka w Budyšinje
Drježdźanska wikowańska banka akc. tow. wołnožka w Budyšinje
Saksha ratarska banka akc. tow. wołnožka w Budyšinje
Serbska Ludowa Banka akc. tow. w Budyšinje

Bilanz am 31. Dezember 1929.

I. Aktiva

Kassenbestand	797	65
Warenvorräte	4930	50
Ltd. Rechnung im Geldverkehr	44482	23
Warenaußenstände	22157	99
Darlehen auf Schuldschein	30773	18
Zinsreste	4618	18
Lagerhaus	2000	—
Mobiliar	130	—
Beteiligungen	600	—
Sa.	110489	73

II. Passiva

Geschäftsguthaben der Mitgl.	3530	—
Reservefond	1697	03
Rücksteilungskonto	3000	—
Spareinlagen	65369	40
Ltd. Rechnung im Geldverkehr	5691	08
Guthaben im Warenverkehr	20	26
Bankschulden (S. L. B.)	22015	—
Wechselverpflichtungen	8000	—
Reingewinn	966	96
Sa.	110489	73

Mitgliederbestand Ende 1928		140
Zugang		11
Abgang		7
Mitgliederbestand Ende 1929		144

Ralbitzer Darlehnskassenverein in Ralbitz
Tschemer Buck Zschornak

Wikowańja z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornjerskej hasy 10

jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony a platenki
Wěcywustojna wuporjedźerinja
— Wulke a małe awtowe droški. — Wulki omnibus za křćinu, kwasy a wuležty towarstwow. :: Telefon 3000

Waše kłobuki
dajće jenož we wosebitym wobkhodże za žonjace a mužace kłobuki předźetać
Haferkorn w Budyšinje na Hošćic hasy 29
Wulki wubjerk nowych žonjacych kłobukow po wšěch płaćiznach.

Běchmy, smy a wostanjemy tuni
Za swjedźeń poručujemy, tak dołho hač skład dosaha
2 pt. tyzu **slowkow** ze šišk. jenož —.58
2 pt. tyzu **slowkow** bjez šišk. jenož —.76
1/1 tyzu Ananas . . . jenož 1.10
Jenož sobotu
z ruk. čisty kakao punt jenož —.70
a 6% rabata
Thams a Garfs
w Budyšinje
na Hłownym torhošću
Čerstwje palony kofej 1/1 pt. wot 60 pj.
Punt margariny wot 59 pj.

Za **jutrowne třelenje** praskate korki | pistolje
A. & W. Neuhahn
w Budyšinje
na Serbskej hasy 4

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Panšćach

Korta za skót
wšěch družin a wulkosćow, kaž tež **lonowe roły a šamoty, sćěnowe plećadła** a **roły** za **drainažu**
poruča po najtuńšich płaćiznach
C. Schneider twarski wobkhod
w Budyšinje na Walskej drózy 14.

Domjace jehnjata

ma na předań **nowčefnja w Krakecach.**

10% rabata
hač do kónca haprleje
dawamy z přiležnosće lětneho wobstaća našeho tudomneho wobkhoda na wšě
meble
kaž **dobre a spanske jstwy, kuchnje, plećene a jenotliwe meble.**
Pokładnjowy rabat wosebje
Wobhladajće sebi naše wukładne wokno a wulke zadnje rumnosće.
Möbelheim w Budyšinje
na Kamjentnej hasy w „Lawje“.
Jónkróćna składnosć!

přiloha k čisłu 91

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 17. haprieje 1930

Čichi pjatk.

Ześ kśiśiże na horje Kalvaria.

Tyjo mrěśazy na Kalvarskej wyśchinje! Zane mjechte
[illegible] łoż. Zana pomozna ruka njepodpjera mučeńcu
[illegible]. Wy — na kśiśiżu, na martrarśkim drjewje skónczi
[illegible]. Tež njekotreji śwjatočny měr pśichi śmjerc-
[illegible] śwjatoj poła naš doma, hdyž luby drohi wječi śan-
[illegible] k poślednjemu wotpočinkej. Na horje Gol-
[illegible] so herući, wušmišchuja měśchnizy, widźimy wo kóst-
[illegible] hwjazdnych wojakow, płakaje žony, wośtpny lud.
Tyjo mrěśazy! Swonkownje ßu w ßamßnym położenju
[illegible] na kśiśiżu, mrěje w cźelnej cźiwili, ßu w duśchinej
[illegible] A tela, kak wschelakore tuto mrěcźe! Swjetścha je
[illegible] doßład do duśche mrějazeho ßawrjeny. Njewěrny,
[illegible] ßo w cźłowjeku zoßa, hdyž jemja pśched ßamaznym
[illegible] wuczinkom muri, hdyž potajne wrota wěcźnoßcze ßo wo-
[illegible]. W poślednich ßłowach mrějazych ßacźuwamy,
[illegible] ßmuśkowonje ß nimi śteji a móżemy wobkedźbowacź,
[illegible] ßmjertna hodźina na tśjoch kśiśiżowanych ßtuknje.

Srjedźny kśiśiż rěcźi wo pośłuchnoßcźi na-
[illegible] wěrnoßcźi, wo ßwěrje hacź do ßmjerce.
[illegible] ßu cźłowjekoho nadobneje powaji, pokaza ßo hakle,
[illegible] móże wułzy wumrěcź. Tohodla rěcźa teź nasche
[illegible] beje a ßtawißny wo rjeśach woßebje w jich najhłub-
[illegible] położenju. Pśichi cźerpjenjach a wumrěcźu ßo po-
[illegible], hacź je cźłowjek wulki abo mały. Žiwjenje móże
[illegible] ßmjercź pak niz. Ta wotßtroni wschě ludarßtwo.
[illegible] bźesche wulki w žiwjenju, ale wjetśchi hischcze, hdyž
[illegible] cźerpi, krwawi, mrěje. Wumrě ßa wěrnoßcź, ja
[illegible] je žiwy byk. Měrnje a ßcźerpnje wośtnje keluch
[illegible] ß ruki wótza. Bźesche pośłuchny hacź do ßmjer-
[illegible], haj hacź do ßmjerce na kśiśiżu.

Zoła ßpodźiwne na Jeßußu njeleji w cźichej pośłuch-
[illegible] hacź do ßmjercze. Njeliczomni pśched nim ßu teź
[illegible] wotßtali hacź do poślednjeje hodźiny, ßu ßmužcze
[illegible] ßwjate pścheswědczenje cźerpjeli.

Śjetśche ßo tu ßtawa: Luboßcź dobywa. Niz
[illegible] luboßcź tym, kotrajź jeho wutroby bliško ßteja. Teź to
[illegible] wołkone. ßo mrějazy Jeßuß na ßwoje cźerpjenje ßa-
[illegible] a płakaju macźerj troßchtuje. To ßo ßtanje teź mjes
[illegible] cźłowjekami, ßo nan abo macź hißchcze raß pśched
[illegible] ßwoju zyku luboßcź do wutroby dźěći wulinje.
[illegible] je to naßhonik, njeßapomni tajßeje luboßcźe.

Ale tu je wjetśchego. Pśiody hacź mrějazy Jeßuß
[illegible] ßwojej macźeri a k ßwojemu wucźobnikej rěcźi, myśli

na ßwojich njepśicźelow,

[illegible] ßwojich kśiudowarjow k ßwojimaj nohomaj. Jim
[illegible] jeho prěnje ßłowo, jeho prěni pacźeś: „Wótcźe,
[illegible] jim, pśchetoj njewědźa, ßchto cźi-
[illegible]!“ Schto je to do luboßcźe, kiž ßo modli, hdyž cźerpi.
[illegible] ßa wch, kotrajź ju ßchij dźěłali. To je luboßcź pśche
[illegible] cźłowjeku měru. Pśchedstajcze ßebi tajśeje lu-
[illegible] w naßchim cźaßu ße ßwojej hidu mjes cźłowjekami,
[illegible] mali jako bratrja hromadźe ßtacź. Pobładajcze do
[illegible] ßerbßkeho luda! Na ßrjedźnym kśiśiżu mrěje
[illegible] luboßcź, kiž dcźe wumožiźcź a ma k tomu mozy.

Kak ßałožna tamna ßmjercź w nozy a hróßbje
[illegible] kśiśiżu, na kotrymjź njepokutny rubjeźnik ßwoje žiwoje-
[illegible] ßłancźa. Najwjetśche ßmědźejśche tutón cźłowjek na-
[illegible], jo mrějazy wumožnik pśchi jeho ßmjertnym ložu
[illegible]. SSsměd̄ejśche ßcźerpliwu, ßo modlazu luboßcź wi-
[illegible], ßmědźejśche do wotewrjenych wrotow wěcźnoßcze po-
[illegible]. Wschitko podarmo! Teź proßchenje druheho
[illegible] ja bjeß wuſpěcha. Duścha je ßawrjena, wołtanje
[illegible]. SSsantopaschnoßcź ßo hordźi: „SSßy-li Khrystuß.
[illegible] ßebi a nam!“ Kak warnuje tutón kśiśiż pśched
[illegible] cźimy! Cźłowjek njeje i jenym raßom był dźěcźo

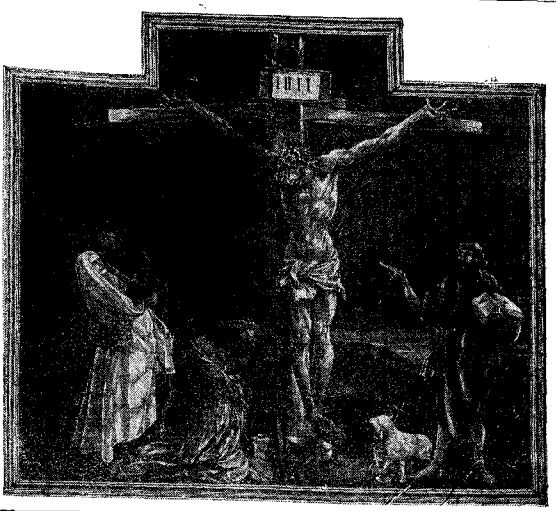

Cźichi pjatk.

Kak nochzył bźenża płakać,
Hdyž Jeßuß wumrěł je;
Hdyž mam nětk teho cźałacź,
Kiž luboważche mje?

Na kśiśiżu tichcyjetaka
Je jeho wutroba,
Kiž bźeśche nam ßo baka
Pśches měru żelniwa.

Nětk, nětk je pścheźerpika,
A leźi we rowje,
Tych wucźobnikow ßbika
Je žałoßcź hromadźe.

Schtó dyrbi nětk nam radźicź,
Hdyž jara ßrudni ßmy,
A nam chże něschto ßwadźicź,
Hdyž wón je morjeny?

O ßwěcźe potny śkeho,
Kiž tole cźinik ßu,
Hdże dyrbju pytacź teho,
Kiž bě tak pścheźelny?

Budź, duścha, ßměrom tola,
A wobcźak pśchi rowi!
Hlaj, bórśy wótzna wola
Tón kamjeń wotwali.

Cyrkwinske powěśće.

Jutrowničku, njedźelu 20. haprieje 1930.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje rano ½8 hodźin farař Tišer němßke Bože wotkazanje, ½9 hodźin farař Kapleř němßku a w 10 hodź. serbsku Božu służbu.

2. dźeń jutrow změje farař Kapleř serbske Bože wotkazanje, farař Tišer ½9 hodźin serbsku a dop. we 10 hodź. němsku Božu służbu.

*

Prědowanski tekst: 1. Pětra 1, 3—9.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodźin farař Große prědowanje (cyrkw. hudźba). W 12 hodź. na superintendent Fröhlich prědowanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Schneider spowědź a swj. wotkazanje dop. we 9 hodź. superint. Fröhlich prědowanje (cyrkwinska hudźba).

W Tuchońskej cyrkwi ma rano ½7 hodźin farař Schneider liturgisku jutrownu nutrnoßć.

Zběrka za wosadnu diakoniju.

Kŕóenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Paul.

Druhi dźeń jutrow, póndźelu 21. haprieje 1930.

Prědowanski tekst: Jap. skutki 10, 34—43.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodźin farař Berg prědowanje (cyrkw. hudźba). W 12 hodź. ma farař Paul prědowanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Paul prědowanje (cyrkw. hudźba).

Krajna zběrka za sakske hł. bibliske towarßtwo.

Kŕóenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Berg.

Wutoru popoldnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnoßć za njedźelniče. — Bibliska nutrnoßć wutoru wječor w ev. towarßownj a bibliski wječor ßrjedu w Tuchońskej cyrkwi jutrowny tydźeń wupadnejcej. — SStwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźi ßo Módry kŕiž pod zwjazkowym předsydßtwom knjeza fararja Seltmanna z Kesselsdorfa.

Z Barta.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbßke, ½10 hodź. němßka Bože służba. Cyrkwinski khór spěwa.

2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němßka a ½10 hodź. serbßka Boża służba. — Na woběmaj ßwj. dnjomaj kollekta za hłowne ßakße bibliße towarßtwo.

Srjedu rano we 8 hodź. bibliska nutrnoßć (knjez zjedn. wothladař Kŕiżan).

Z Bukec.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbßke, ½10 hodź. němßke kemšenje. Cyrkw. khór: Syły Bože, zawyßkajće. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Wo kŕižowanju a ßmjerći na kŕiżu.

Podał Hakon.

Jako khłostanje postajichu w zańdźenych časach mnohe cźełne cźerpjenja, tola w našich časach su wone z prawiznistwa wotstronjene. Samo wotprawjenje ßtawa ßo we wßěch krajach, hdźež docyła hišće wobßtoji, po móżnoßći spěßnje a bjez bolosćow. Naš čas chce złostnika za cźłowjestwo jenoż njeßkódneho cźinić, nic pak jeho pśez cźwilowanje wot dalßich njeßkutkow wottraßić. W prjedawßich časach mějachu hinaše nahlady, a my njemóżemy z dźěła kruće a surowe khłostanja srjedźowěka wobhladować jako wjeselo nad surowoßću a hrubooßu. Ně, cźełke a wottraßowace khłostanja srjedźowěka běchu wótbwk a zjeŵ cyle druhich prawizniskich wobßtejnoßćow. Organizowaneho policajßtwa hišće njeběše; tuž beše złostnikej nimale lohko móżno, wućeknyć. Złostnika lepić a přeßłapić bě cźełko a poradźi ßo jenoż jara zrědka. Dźensniša wěstoßć, zo će we prawym času hrabnu, w tamnych časach wot njeßkutkow njewottraßeše. Tuž postajichu cźełke khłostanja, zo bychu wotdźeržowali wot cźełkich njeßkutkow.

Mjeze wßěmi khłostanjemi starych časow běše wósebje dwěła jene z najßurowißich kŕiżowanje — ßmjerć na kŕiżu. W srjedźowěku to wjacy njenamakamy, přetož hdyž běše naß Zbóžnik na kŕiżu wumrěł, płaćeše kŕiž jako ßwjate znamjo, znamjo dobyćeńßke. A tuž njenamakamy we wokolinje wulkich srjedźowekßkich městow, kaž w ßtarowěku, kŕiže na wotprawnišćach, ale šibjeńcy w často wulkej mnohoßći, dokelž wostajichu złóstnikow, zo bychu druhich wottraßowali, zwjetśa dołhi čas wisajo.

Kŕiżowanje njeběše w zastarßku nic jenoż najćeńe, ale teź najhanibniše khłostanje. Tohodla postaji so teź tam, hdźež njeběše wšak wosebje ćeźki, ale njećestny njeskutk a w tym padźe, dokelž khłostanc hańbu nic pak ćwilu kŕiżowanja zaßluži, najprjedy pśez wotprawjenje, kamjenowanje abo na druhe waßnje morjeny, a potom hakle powěßnychu jeho ćeło k wohańbnjenju na kŕiż, zo by tam ßwěrinje k žratwje ßłužiło a tłało. Z tym měješe so po prawom pohrjeb zapowěść. W druhich padach pak płaćeše kŕiž jako martrarßke drjewo, hdyž běše khłostanc hižom druhe ćwile přetrać dyrbjał. Tak sta so teź pola Khrystusa.

Kŕiže běchu runje kaž šibjeńcy srjedźowěka najbóle wjacorje we wokolinje wulkich městow kruće nastajene, to rěka kŕiżowy zdónk tam steješe, mjez tym zo tam prěkuß hišće njebě. Měješe štó kŕiżowany być, wobstarachu prěkuß, zasudźeny měješe jón sam na wotprawnišćo njeść, a potom jeho na njón přiwjazachu a najbóle teź z hozdźikami přikleßachu. Tutón prěkuß wuzběhnychu a na stejacy zdónk położichu. Potom přiwjazachu nozy, a stopaj nohow wotpočowaštej na drjewjanej podłozy, na zdónku přićinjenej a zrazychu hišće prěkłowši nozy hozdźe do podłohi.

Často su so wućeni z prašenjom zaběrali, hač je Khrystus najprjedy na kŕiž přibity był a potom ze kŕiżom pozběhnjeny, abo hač je na hižom postajeny kŕiž přibity. Su so zwjetša za prěnje rozsudźili, dokelž swjate pismo rěći wo tym, zo je Khrystus na kŕiž „postupił“. Zaso pak je teź po wěstej nabožnej powěśći městno, hdźež je Khrystus na kŕiž přinjej powěśći městno, hdźež je Kŕiž bity, wo něšto zdaleny wot městna, hdźež je kŕiž stał. Jeli wěrno, zo je Khrystus na prěkuß přibity a potom na kŕiž pozběhnjeny, bychu so dopokazy hodźiłe zjednoćić. Wězo su so w jenym dypku pola Khrystusa wot zwućeneho waßnja zdalili, mjenujcy, zo njejsu prěkuß horjeka na stejacy zdónk położili, ale něšto niže wjeřska zastajili. To běše tafle dla móżno, kotraž měješe so na Pilatusowy přikaz přibić.

Štož nastupa nětko njesenje kŕiża, njeje pśez předkhadźace měnjenja nicło přemělnjene. Kŕiżowy zdónk je najskeršo tak ćeźki był, zo jenotliwy cłowjek jón docyła njeby njeść mohł. Khrystus je potajkim po zdaću jenoż prěkuß njeść dyrbjał, ale teź tutón je dyrbjał za njeho, pśez předkhadźace ćerpjenja nanajbóle woslabnjeneho, nimo měry ćeźke břemjo być, tak zo so hodźi wjacykróćne padnjenje pod ćežu zawěśće a bjez dwěła wujasnić.

Kak hróźbna ćwila smjerć na kŕiżu běše, móżemy z toho dopóznać, hdyž sebi wšě předkhadźace podawki před woći stajimy. Zwjetša najprjedy ke smjerći na kŕiżu zasudźeneho surowje šwikachu. Z ranami posyty přińdźe potom na kŕiž. Rucy kaž nozy, kaž teź khribjet, haj cyle ćełko přilěpi so tak rjec na matrarßke drjewo. Powjazy, z kotrymiž běše wšudźom přiwjazany, rězachu hłuboko do mjasa, so jědmjace a krwawe rany hozdźi bolachu njewuprajicy. Tola to wšo njeběchu ćwile k smjerći hišće wjedźace. Wězo pak wěstu womoru wuskutkowachu. Dny dołho ćerpjachu tajke wopory, z jedyn staw po druhim wotemrěwaše při polnym wědomju, a najsnadniše hibanje přihotowaše jemu najsurowiše bolosće. Po powěśćach z najstarßich časow wustorkowachu wbohe wopory z khwilemi runjewon skótne zwuki žałosće, nic wjacy cłowjeßkim zwukam podobne, a to z dołhiny, haj dny dołho, mjez tym zo so wobliču hróźbnje přeměni a samo błud jich zaja. Přebywanje pod kŕiżom běše za tajkich, kotŕiž njeběchu bjezćuciwi kaž ćwilowacy wotročkojo, njepřenjesomna pruha za ćuwy, wosebje za ńonski splah. Što je potajkim měła maćer Boża, Marija, što su měle druhe pod kŕiżom stejace

2. dźeń jutrow rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. Pozawnowny khór: Intradu wot Pezeliusa.

Na wobymaj swj. dnjomaj kollekta za saksko hł. bibliske towarstwo.

3. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske kemšenje (cand. theol. Rößler.)

Z Budestec.

Jutrowničku zmeje farař Bóje rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske předowanje. Cyrkw. khór spěwa na serbskim „Triumf, triumf ći wyskamy“ wot O. Zehrfelda, na němskim: jutrownu kantatu wot S. M. Gasta. Dop. w 11 hodź. ma farski vikar Hänichen kemšenje za dźěći 5. hač 8. šulskeho lěta.

Druhi dźeń jutrow zmeje farař Bóje rano w 7 h. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a farski vikar Hänichen ½10 hodźin němske předowanje. Dop. we 11 hodź. ma farski vikar Hänichen kemšenje za dźěći 1. hač 4. šulskeho lěta. — Na woběmaj dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Budyšinka.

Druhi dźeń jutrow je rano we 8 hodź. serbske kemšenje (knj. farař Handrik-Poršiski), ½10 hodź. němske kemšenje (knjez cand. theol. Paul-Budyski). Kollekta za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Hodźija.

Jutrowničku zmeje farař Wejzař rano ⅛8 hodźin serbsku spowědź, farař Voigt ½9 hodźin serbske a dop. w 10 hodź. němske kemšenje. Khór spěwa: „So chcemy wšitcy wjeselić“ (Mich. Praetorius). ½12 h. Boža služba za dźěći.

2 dźeń jutrow zmeje farař Voigt rano ⅛8 hodźin němsku spowědź, farař Wejzař ½9 hodźin němske a dop. w 10 hodź. serbske kemšenje. Spěwa so duett z byrglemi: „Knjez Jezus horjestanył je“ (Mürbach). Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběrka za sakske bibliske towarstwo.

Z Hrodźišća.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 h. němska Boža služba. Cyrkw. hudźba. Zběrka za wosadnu cyrkej. Dop. ¾11 hodźin dźěćikemšenje.

2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbska Boža služba (wosadny farař), dop. w 10 hodź. němska Boža služba (farař Konik z Wósporka). We woběmaj Božimaj službomaj sobuskutkowanje pozawniskeho khóra. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Hućiny.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 h. němska Boža služba. Khór spěwa: „Tón Knjez je horjestanył“, wot Gläsera. Zběrka za bibliju.

2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodźin němska Boža služba. ½11 hodźin kemšenje za dźěći.

Z Khwaćic.

Jutrowničku dop. ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Popołdnju w 2 h. dźěćikemšenje.

2. dźeń jutrow dop. ½9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Kluksa.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 h. němske swjedźeńske kemšenje.

2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němske, dop. ½10 hodźin serbske swjedźeńske kemšenje (kand. Rösler). Na woběmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Łupoje.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodźin němska Boža služba, kotrejž so dźěćikemšenje přizamknje. Zběrka za našu cyrkej (pozawn. khór).

2. dźeń jutrow zmeje k. farař Kapler z Njeswačidła rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodźin němsku Božu službu. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

---

pobožne žónske přetrać a wustać, hdyž pod křižom stejachu. Jeli što, dha zawěšće tutón fakt, zo jich pod křižom namakamy, cyłu a wulku lubosć k Zbóžnikej w sebi nošacu dopokazuje, ale jewja tež jich zmužitosć a wutrajnosć, wězo přez wosebitu Božu hnadu, do wutroby zaščěpjenu.

Wopory wostajichu tak dołho na křižu, doniž smjerć njezastupi, a to traješe často dny dołho. A hišće potom běchu často zwěrjatam na wotprawnišću *přewostajene; ptaki njebja přilećachu a torhachu* wot nich. Jenož wosebitych winow dla, hdyž snadź židowske swjate dny to žadachu, zo mějachu so čěła wotstronić, rozbichu jim z čežkimi hamorami a hejemi stawy a kosće, zo bychu smjerć spěchowali, a potom buchu z křiża wzate a pokhowane. Zo pola Khrystusa hižom po třoch hodźinach smjerć zastupi, wukhadźa z toho, zo je Khrystus dyrbjał hižom prjedy telko čwilow wutrać a znjesć, a drje tež z toho, zo běše słabeho čěła, kaž tradicija powě — njedźiwajcy toho, zo přez surowu woporniwu smjerć na Golgaće kříž, tutón najhanibniši a najbolostniši martrarski nastroj, k znamjenju lubosće, česćownosće, haj sćěhowanja so powyši, tak zo naturske womjeknjenje žiwjeńskich funkcijow pola Khrystusa so nima jako samo płaćace wobhladować.

Křižowe khłostanje, křižowa smjerć — štó by to myslił, zo budźe w tutym znamjenju wumoženje človjestwa dokonjane; zo budźe w nim pokoj, sylnosć a dowěra wšěch leżeć, kotrež maja tak mnohe čerpjenja zeńske — w tutym dole sylzow znjesć. „Ave crux“ — tak khněi dźensa po cyłej zemi — „Budź powitany, ow křižo....“

Z Malešec.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbske, dop. ½10 h. němske kemšenje. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo. W 11 hodź. dźěćikemšenje.

2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němske, dop. ½10 serbske kemšenje. Zběrka za samsnu wosadu.

Z Minakala.

Jutrowničku zmeje kand. Rösleŕ rano we 8 hodź. serbsku a *dop. ½10 hodźin němsku* swjedźeńsku Božu službu. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje.

2. dźeń jutrow zmeje farař Křižan rano we 8 hodź. němsku a dop. ½10 hodź. serbsku Božu službu. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Z Njeswačidła.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbske, ½10 hodźin *němske* kemšenje.

2. dźeń jutrow rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje (k. farař Rjenč-Łupjanski). Na woběmaj dnjomaj zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo. — Khowanej: Marijana Irena, Arnošta Gusty Šołty, pohonča we Mílkecach, dź., 1 l. 10 m. 6 dnjow. Erna Margareta, Pawoła Haydana, ratarja w Nowej Wsy, dź., 4 m. 26 dnjow.

Z Nosaćic.

Jutrowničku rano ½9 hodźin němska Boža služba, dop. w 10 hodź. serbska Boža služba a po njej serbska spowědź. Zběrka za bibliju.

2. dźeń jutrow rano ½9 hodźin serbska Boža služba, dop. w 10 hodź. němska Boža služba a po njej němska spowědź. Zběrka za bibliju.

Z Poršic.

Jutrowničku je rano we 8 hodź. *serbske a dop.* ½10 hodź. němske kemšenje. Cyrkwinski khór spěwa ariju wo horjestanjenym wot Gläsera. Dop. ¾11 hodź. je w Poršicach kemšenje za wjetše a mjeńše dźěći.

Druhi dźeń jutrow je rano we 8 hodź. němske kemšenje (knjez cand. theol. Paul z Budyšina); ½10 hodź. je serbska Boža služba. Pozawniski khór přednjese motetu: „Triumf.“

Na wobymaj swjatymaj dnjomaj kollekta za sakske hłowne bibliske towarstwo.

Druhi dźeń wječor we 8 hodź. ma zjednoćenstwowy wothladaŕ knjez Křižan biblisku nutrnosć w Nowych Poršicach. — 3. dźeń je dop. ½9 hodź. posedźenje wubjerka za wosadnu diakoniju, w 9 hodź. posedźenje cyrkwinskeho prjódkstejeństwa na farje.

Zemrěła: Johanna Marja Rjenčowa rodź. Lukašec, Korle Augusta Rjenča, železniskeho wothladarja na wotp. w Kubšicach mandźelska, 75 lět, 9 m. a 22 dnjow stara.

Z Rakec.

Jutrowničku rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boža služba. Popołdnju w 2 hodź. serbski nješpor. Zběrka za wosadnu diakoniju.

2. dźeń jutrow dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin *němska Boža služba. Zběrka za sakske hłowne bibliske towarstwo.*

Z dźeń jutrow dop. w 9 hodź. serbska Boža ½11 hodźin serbska, w 11 hodź němska Boža za dźěći

Z Wóslinka.

Jutrowničku rano w 7 hodź. serbska spowědź, 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodźin němske kem Zběrka. Popołdnju ½4 hodźin Boža služba w Lis

2. dźeń jutrow rano w 7 hodź. němska spowědź, 8 hodź. němske a dop. ½10 hodźin serbske kemše Zběrka. W 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Wósporka.

Přeměnjenje cyrkwinskich powěsćow za Cichi pjatk. Dop. ½11 hodź. předowanje (cand. theol. Rettmann z Budapesta), na to zmeje wosadny duchowny spowědź a swj. wotkazanje.

Pop. w 3 hodź. pohrjeb we Wósporku (wos. dźeć

Přilopk.

* **Autowe njesbože dweju wyšichcheju ministerialnych sajotnikow.** W Potsdamskej dróhy w Berlinje-Zehlendorfje sraly póndźelu dopoldnja policajiski automobil, we kotrenj ministerialny dirigent tajmy rada dr. Hausmann a ministerialny rada Teubert, kotrajž wobaj dźěłataj we pruskim pšechpuśtwowem ministerstwje, jědźechtaj, je nowoćažnym autom hromadźe. Ministerialny rada Teubert a šofér žebi cěžko nop franšichtaj, mjes tym so tajny rada dr. Hausmann z łóžichimi franjenjemi wotedźe, zo so nótjachu jeho po pšchewjasjanju z khorownje pujsćeć. Wobaj druhaj franjenaj dyrbjeschtaj w khorownje wostać, ale njebźiwa pola njeju strachy wo žiwjenje.

* **Starz jako wumožeć žiwjenja.** W Schweinitz kraj Wittingen padje dwěłětna dźowčička burca N. we njerozjasnjedźenym wokomiku do hata. Wšěkny dohladowarjo jatych na wušć. Hłoczi sy̆le rošćudnje sa njej a wuwoženje dźěćo wot žiwjenje zatepjenja.

* **Pšchepytanje pšchećiwo Bilinskim falschowarjam kokkow** a pšchećiwo rosšcherjerjam falschowankow bu po zyłych Sewjerjenych Čěchach mózne spěchuje. We wšěch pšchedawarńjach kokkowych znamkow bu rewidaje. Wšelhromadźe je bo 270 000 krónow zebrate. So mějachu falschowarjo kotka dalšche wotpohlady, dopokazuje nejpozdźejcy dołarjeje nowy, ale zda bo, zo njeje k wumjeńšenju tajkich wopačnych pjenjez dóšło.

Zamske wozjewjenje z Budyšina.

Firma Otto Engert, tekstilowa dźělarnja, tow. z wobm. ruk. w Korsymju je dodatšnje prošnyła wo dowolnjosć, zo směła swoje cźišćene wopłaćki z cźišćerjenja na latowu cźo. 112a Korsymskeje šahonskeje knihi do Schpežnje brjeć dawać.

Tónle namjet bo po § 33 wobdawkoweho šakonja wobkedźbnjenjom, so bychu bo pšchipadne pšchećiwjenja pšchećiwo požadanemu wužiwanju wody wob 2 mjezy wot dnja wudaća tuteho wozjewjenja na podpisane šamske bejtmanstwo šapodate, hdyž su też plany wupołožene. Wobdźělenjo, kiž so w postajenym cźasu njejmamtaja, zhubja prawo, so pšchećiwjećej rjadowanju wyšchnjesć.

W Budyšinje 15. hapreleje 1930.

Šamske bejtmanstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerc w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Radwinecy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

schwórtk 17. jutrownika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1855	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt .	20,358	100 čěskosł. krónow .	12,397
100 šwajc. frankow .	81,145	100 franc. frankow .	16,41

Barlinska burša bo wčera cźuźiwje sesłabi. Kursy efektow swjetscha bo wotdrjebjowachu. Jenož na wikach z dołhyńmi a rentowymi lisćinami kursy dale postupowachu.

Produktowe wiki mějachu dźe słabu wobrot. Ale płaćišny běchu powschikowuje skrućene. Pšenjeza a wowš w hotowym formje we 10 pj. postulowachu. Rožka a ječmjeń na dotalnych płaćišnach wobstejowachu. Wčera płaćeńcje zjednał:

w Barlinje:

pšenicy 13,30—13,45 hr., rožki 8,30 hač 8,45 hr., nałitscheho ječmjenja 9,40 hr. hač 10 hr., nałymšteho 8,75—9,35 hrimnow, wowša 8,10—8,50 hr.,

w termijowym wikowanju:

za meja:

pšenicy 13,45—13,41½ hr., rožki 9,30 hr. hač 9,11¼ hr., wowša 9,07½—9 hr.,

za julij:

pšenicy 14,45—14,47½ hr., rožki 9,80 hr. wowša 9,58¾—9,55 hr.,

za septembr:

pšenicy 13,55—13,57½ hr., rožki 10,17½ hač 10,15 hr., wowša 9,62½ hr.,

Wiki wjerzu w Lubiju.

Wšy kal 10 pj., cźerwjeny 18 pj., wjośki 25 pj., karoty 15 pj., jědźna koboda 10 pj., hyndrojty kal 30 pj. hač 65 pj., tołrabi 15 pj., porej 20 pj., zhbła 10 pj. tomaty 80 pj., bołtej krěćał 10 pj., radišći 15 pj., rjetschej 10 pj., cźerwjena rěpa 20 pj., selerij 25 pj., łopjeńcjadło 50 pj., kał 60 pj., jabłuka 10—40 pj., hrózny 5 pj., butra 95—100 pj., jeja 9—10 pj., twaroh 25 pj.

Pšichijatcja:

Holzu do domu, k 1. abo 15. 5., Hagen w Hródku, Drježdźańska dróha 62.

„ Pšichowa w Hródku, Budyschka dróha 51.

„ do Budyschina, Renatušowa hata 10.

„ Schubert we Wóbjedrku.

Wuržownika powjasałšeho, Röhla we Wojerzach.

„ cźišćelskeho, Hoch- und Tiefbauges. w Hródku a Kamjenskeho twuczownika, Tröm w Kamjenzu.

Pohonca, Laboda w Kanczach pola Bjiškowic.

Schotlarku kucharšku, Nachtigeg hotel w Budyschinje.

Na pschedań:

Libjata 10, we Wuježdźe 31 pola Lubija.

Runtlica w Cźornowje 3 pola Pomorz.

Wós dźěcźacy, we Wojerzach, Kreishausstr. 6.

Krowa, młoda dojka a do cźahanja, w Cźornym Hajsu cźišło 68.

Krowa, młoda, wyšokomuzelna, w Barcze 71.

Prošata, tnjeći dwór w Tumizach.

Kóń lischak, Kozor w Budyschinje, Jerjowa hasa 2.

Pata z kurjatkami w Radworcu 44.

Kury 5 młodźicźkow, we Budyschinje, Bleichenstr. 3.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾ hodź. **Na wikach je mało žiwjenja pschi mało pschemicajcych płaćišnach.**

Dop. ¾12 hodź.: **Kaž psched hodźinu.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howsk 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	6. 4.	15. 4.		16. 4.	15. 4.
Pšenica	266-269	264-269	runy	15-17,00	15-17,00
rožka	163-169	163-166	woka	20-22,50	20-22,50
nat. ječmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,00	14-16,00
wows	175-187	175-187	žołte lupiny	20-22,50	20-22,50
kukurica	162-170	160-168	zeradella	—	—
pšošć muka	—	—	raps. wosušk	14-15,00	14-15,00
cźana muka	29-37,25	29-37,25	lany wosušk	19-19,50	19-19,50
ps. wotruby	24-27,00	24-27,00	poen. melasa	—	—
rožane „	10-11,00	10-11,00	bérnj. kruški	15-15,75	15-15,75
rapa	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,90
hrčeh, Viktor.	—	—	cźana sloma	1,25-1,30	1,25-1,30
tano symjo	24-29,00	24-29,00	pšošć. „	1,1-1,30	1,1-1,30
pjeluški	—	—	wowsna „	0,90-1,05	0,90-1,05
	17-19,00	17-19,00	lečna „	0,90-1,05	0,90-1,05

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom jutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbi so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwozwěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 92 — Budyšin — Sobotu, 19. haprleje 1930 — Bautzen — Lětnik 83

Dla jutrowneho swjedźenja wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" wutoru připołdnju.

Jutry 1930

Dych nalětni zas' Božu stwórbu budźi
Dešć zymski spar hlej zemi z wočow myje
A trawa już so zeleni,
Swět z čerstwej wónju napjelni,
Bur přihotuje rolu z nowa syje,
Hdyž na přemoh' škórc ze škowrončkom hudźi.

A hdyž tak stwórba woživić chce znowa,
Spěw jutrowny a radosć dušu jima,
Wšě křesćanstwo so wjeseli,
Wysk jutrowny swět napjelni
A zrudoba już městna w duši nima.
Dźens Jezus stany překrasnjeny z rowa.

Dźens serbski křižer spěwa halejluja
Na rjanym konju, kiž so z pychu swěći,
Kiž kudźerjawe hriwy ma
A hordźe kroči hrjehota,
Dźens telko ludźi — stari — młodźi — dźěći
So raduja a zbožowni so čuja.

To jutry su — wšo wyska, spěwa, hudźi,
Hdyž słónco wubudźenu zemju hrěje,
Kiž nowy šat so wobleka,
Lud z wónju kwětkow wokřewja.
Z dnjom jutrow stwórba wotući a kěěje —
Też Serbstwo nětko z womory so zbudźi.

P. Wićaz.

Spuščenje danje němskeho ratarstwa.

Němskostatna rada budże žo w bližšim czasu se sanowanym naćišćom sabĕrać, kotryž nowu krocżel němskeho knježerstwa k lĕpšenemu ratarstwa pšchedstaja. Ratarstwu dyrbi žo

pšichodnje spuščezić, dań rentšej banzy se lejzownosćiny dołh placzić.

Kaž je znate, je žo se sakonjom f 30. augusta 1924 do tuzemskeho czasa wobstejaze poczeżenje industrije, wikowanja a pšemysła zhĕbnyło, a žo kapital němskeje rentšeje banki f nowpšedkneje 3.2 miliardy na 2 miliardże snižiło.

Pancerowany křižak B a demokratoło.

Kaž je demokratiska nowinska słužba shonita, njemože dowĕne być, so demokratiska frakzija panzerowany křižak B, to němšćanskej radże pšichwoleny, wotpokaże a žo na podobne pšinjatoje knježerstwowoje pšchedłohi staji. Pšchedwjednstwo krajneho swjazka němšćich młodych demokratow w Hamburgu, je městoskanzlera Dietricha a demokratišku frakziju w němšćim žejmje namołwiło, so byšchtaj wjelmi spytałoj, so by žo twarez panzerowaneho křižaka B pšiwzeło.

Konflikt mjez němskim statom a Durinkskej so wnrunał.

Durinkske knježerstwo je němskemu knježerstwu spožiło, so je nazionalni sozialistojo do durinkskeje krajneje policije njezju pšchijeli a so je tež hewak njejsu wumĕnjowała za dawanje němskostatnych pšchiběrkow za policajstwo samyšłu granice. Tule spožĕnku dostawšchi je nĕtčežšchi hamtskrowny minister dr. Wirth poručił, so maja žo pšchiběrki za durinkšku statnu policiju dale placzić.

Treća bomba so namakała.

Za winikami bombowoju attentatow w Oldesloe a Hamburgu sledžo, je Hamburgska kriminalna policija trafnoschne dźelo dokonjała. Tśeću bombu je w pižarni Hamburgskeho L. W. Tveua a Comp. w Altonje wutrjebżiła. Kaž je so žedlarski mišchtr Koch wuznał, je ju wón hromadźe f chemikarjom dr. Hellmannom zhotowił. Bomba je po tym zamym waschnju dźĕłana kaž bombje, we Hamburgu a Oldesloe namakanej. Pjelnjena bĕ f dźĕłanej puntami rosbuchadłom. Jenož zaščehładko na njej zabrachowaschoe. Dyrbjesche žo za nowy attentat wužiće. Dr. Hellmann bĕ žo hižo za tymanym twarjenjam we Schleswig-Holsteinje roshladał, tola njebĕ pšichódne měsno namakał. Też pšchekupa f Willamowitz-Möllendorf, kotryž je duchownu wjednik attentatow był, je žo hižo wuznał. Na to žu je hišćeze druhe wobsoby zajate, tak bratraj Kienitzaj, pšchekupz Wolfgang Ammermann, schuler Oskar Ammermann, pšchekupz Andresen a Hambrock w Hamburgu. Wšichnzy žu organisaziji Wehrwolfej jako žobustawy pšichłuschesi.

Zwrĕšćenje zwjazka statokowcho twarjenja w Halli.

Generalneho direktora sajeli. — Ssobustawy žo wo 170 000 hriwnow wobschudźile.

Założerja swjazka statokowcho twarjenja, generalneho direktora Terhorsta, žu sajeli. Kriminalna policija je wulke wobschudźenstwo wotkryła. Swjazk statokowcho twarjenja, kotryž na žobustawy w zyłej Němskej, Schwajzarskej a Awstriskej, pšched konkursom stejł.

Policajske pšchepytanje je dopokazało, so je Terhorst wospjet chłostany wobschudźeł. Se swojej chrobłocżu je wedźał, za dwĕ lĕcze twarske družstwo wuwicś, kotrež nĕtkole 4800 žobustawow wopschija.

Kóńz lĕta 1927 žo Terhorst jako chudy wokolonojcheł žiwjesche. Potom jemu myšl pschipadże, wobydlenjska nusu wuwużicź, dokelž žebi wjele młodych ludźi pschejesche, žebi žamtne wobydlenje sałožicź. S wulkimi lubjenjemi žwoje pschedewsaćze pschipowĕdźi. 50 hriwnow dyrbjesche kóždy žobustaw napłaćicź.

Polski protest w Genfu přećiwo němskim powjetšenym ratarskim clam.

Sostupjeć pólskeho knježerstwa pola Swjatła Ludowa, ministar Skokal, je f pschjamkunjenjom k pólskej krocżeli, w Barlinje sczinjenej, tež generalnemu sekretarej Swjatła Ludow notu pschepodał, w kotrejž pólske knježerstwo prajt, so ratarśti program, 14. haprleje w němškim žejmje wobjamknjeny, jara daloko žahaje powjetšenje žłonmje wobjamknjeneho, kotryž žo tež pólskeho swonkowneho wikowanja dótka. Pólske knježerstwo na to pokasuje, so je němšći ratarśti program žle nowe położenje pomjo stawej wutworił, kotryž je wobstał, hdyž je žo Genfske dojednanje wo jenotlĕtnym podlĕschenju wikowańskich srĕczeńnjow podpisało. W nocże je pólske knježerstwo potom na njow podpisało. Wo nocże je pólske knježerstwo potom na saładne wumĕnjenje pokasało, kotrež je hižo pschi podpisanju dojednanja pschipowĕdźiła, a w kotrymž žo potwjerdźenje a do mozy stupjenje bojednanja wo jenotlĕtnym podlĕschenju wikowańskich srĕczeńnjow wot tholo wotwiżne cżinjesche, so žadyn druhi stat žwoje słowne tarify pschez štaw 1. haprleje 1930 njepowjetschi.

Kroczel, kotruž je pólske knježerstwo pola generalneho sekretara Swjatła Ludow cżinilo, pschipowĕda, so wono dźiwajo na němšći ratarśti program němsko-pólske wikowańske srĕczenje njepotwjerdźi a so žnadź nĕtczišchi žłowny tarif wo němšćich wudźĕłkach powjetschi.

Němska evangeliska cyrkej w Juhosłowjanskej.

Juhožłowjanski kral Alexander je schtwórtk evangelski zyrkwiny jakoń za Juhožłowjanšku podpisał. W sakonju žo postaji, so stej němška a słowakiska evangeliska zyrkej wot sebje njewotwisnej. Pschiwišowarjo reformirtskeho wĕrwuznaća wožebitu zyrkej tworja. Zyrkwjam je dowolene, wobsedźenstwo nakupowacź. Pódła teho evangeliska zyrkej **stajny pschiběrk** wot stata dostawa, kotryž finanzny a roswuczowański minister po słyschenju najwyschschich zyrkwinych wyschnoscjow do statneho hospodarskeho plana staji. Boże domy, twarjenja za humanitarne a kulturne sameŕy, biskopske žydła a farske domy žu wot **dawkow wuńwobdźene.** Zyrkwinske knihi (matrikle) žmĕdźa žo w macżernej rĕczi wjesć, tola dyrbi žo we wobthadże f wyschnoscjenni statna rĕcz nakoječź. Za wólbu zyrkwinje hłowy je kralowe wobtwjerdźenje trjeba. Wĕsch nizy dyrbja macżernu rĕcz wobadnych rosumicź a žu wote wschĕch sjawnych žłužbow wuńwobdźeni, kotrež žo wuczbje jich nabožiny pschećiwjeja. Wucżbny plan za nabožinu roswuczowańske ministerstwo dźiwajo na namjety roswuczowańskich wyschnoscjow pschedpołoże. Naboženski wucżbu duchowni podawaju, a jenož potom, hdyž taktich njeje, wucżeł evangelskeho wĕrwuznaća na jeho městno stupi. Wosałożenju wĕrwuznawańskich schulow zyrkwinske wyschnoscje w pschesjenoscji f roswuczowańskim ministerstwom rošudża. Zyrkwej ma też doblad nad schulemi.

*

Hdyž Serbja tule rosprawu cżitaju, sacżuwaju, kak jara žu w zyrkwi a schuli w Prušej a Sakšej połoženi. Hacżrunje je žo žerbska luth.-evangelska predarska konferenza se swojim tehdomnišchim pschedsydu, knjesom wyschim fararjom Domaschku, hdyž žo zyrkwinske radźićelstwo w Budyschinje wotstroni, na kóžde waschnje prózowała, so bychu žerbske wosady w Sakšej žerbskeho eforu dostali a hacżrunjeż też Němcy w žerbskich wosadach Serbow wopravnjene žadanje podpjerachu, je sakška synoda Serbow próstwu wotpokasała. Tehdomnišchi zyrk. radźićel je w synodże nimo měry stschiwdźażu rĕcz wo Serbach mĕł, a tehdomnišchi saitupjer Serbow w synodże žaneho słowa njenamała, so by wohanjenju Serbowstwa napschećiwo stupił, kaž budźišche žo to jemu salężało. Też hłowna zhromadźizna Macżicy žo njeje smužiła, stschiwdźerjej Serbowstwa njedowĕrjenje wuprajicź. Synoda njeje niz jenož Serbow žadanje za žerbskeje rĕcze mózným eforom wotpokasała, ale je, so by Serbstwo hischeze sešłabiła, dotal sjednoczene žerbske wosady do dwoju połožow dźelita. Podobnje je žo katolskim Serbam sescho. Też jich wosady žu žo dźelike. Serbska katolska sara w Budyschinje je so Serbam pschećiwo wschemu prawu wsała a žo je

kararjom wobsadźiła, kotryž njeje serbskeje rěcze mózny. S wotpohladom njeje so na nju jadyn serbski katolski duchowny powołał, haćrunje 16 katolskich serbskich duchownych w saskich němskich wosadach farske zastojnstwo zastawa. Na prusce Serby njetrjebamy hakle spominać. W Delnjej Łužicy su skoro wšitke serbske fary z Němcami wobsadźene. W zyrkwjach tychle wosadow so tohodla serbski njeprednje.

Proces přeciwo wjednikam Němcow w Pólskej.

W Bydhošču w Pólskej su tele dny wjednikow němskeho wojska hudźili. S wobsłorženych su studijowneho radźićela Heidecka, Krausu, dr. Scholza, Schmidta a Dobbermanna k jastwu po wšěsći měsazach sudźili, se Witzlebena, Femara a Arendta k jastwu po tśoch měsazach, dr. Winkelhausena k jastwu na dwaj měsazaj a knjezpan Seilerez k jastwu na jedyn měsaz.

Dale su sudźili dla „diplomatiskeje pscherady“ studijowneho radźićela Heidecka a Schmidta k tśoch sudźinje po šćěsć měsazach. S poroka spionaže a pschihotowanja k wojesperskerdze su wobsłorženych wuwinowali.

Wobsłorženym z Witzlebenej, Jennerej, knjezinje Seilerej, dr. Winkelhausenej a Arendtej su so tśi lěta wuprahowanskeho czasa pschijwolile.

Pschećiwo wukedźej su so statny rěcznik kaž też sakitarjo powołali.

Jimanje kommunistow w Pólskej.

We Wilnje je policija póslednje dny 18 kommunistow zajała, mjes nimi sćěsć studentow Wilenskeje university. Wobydlenja pschepytaju je pólska policija wjele kommunistiskich pišmjenow sebrała.

Statny rěcznik so pschećiwo wuwinowaćenu wuńudej w Ulitzowym procesu powołał.

Statny rěcznik pschi powołańskim sudźe w Katowicach je pschećiwo wuwinowaćenu wuńudej w Ulitzowym procesu nawjes japodał, so by so wuńud powalił. Wyšicki šud we Warschawje budźe so hišćeze ras dyrbjeć z procesom pschećiwo Ulitzej saběrać.

Přiběraca nuza w Wadźarskej.

Schtwórtk pschipodobnu so w Budapeshu nihdźe 100 dźěłonjeměrjerjow na Dunajskim korsu ibźa, hdźež so we tym casu měsćańcerjow pschethodźeja. Druha demonstracija dźěłonjeměrjerjow so psched radnizu w Malym Pešću wotnjě. Po měsćańcatoljowej rěcźi, so 500 dźěłacerjow, kotřiž běchu so pschi shromadźinje wobdźělili, směrom rosćehnychu.

K rosbarjazemu pschipadej psched saradźerni na Rakoczowym nameśeśe dóńdźe. Jedyn z hłodom mrěcaju dźěłonjemjerjer so na senju syneje. Policist, kotryž bě podawkej pschihladował, wuńhowańske towaristwo telefonizuje sawola a dźiwicy pschi muzu, kotryž na semi leješe, wostać, kaž by wuńhowańske towaristwo pschichodźo. Někotři ludźo, kotřiž njewědźachu, kak je k wěcy dóńdźo, měnjachu, so je policist na semi leješeho poraził. Jedyn dźěłacer je mu tejak wutorje a jeho rubny. Policist so wobaraco revolwer wucese a do nadpadnikow wjacy kćelí. Hakle wulkemu wotdźelenju policistow so poradźi, rosbarjeny lud rozbrnać a cjeźkostrańcjeneho policista a jeneho strańcjeneho 26lětneho dźěłonjeměrjera do shorowinje dowjesć.

Jednanje mjez Jendźelskej a Egiptowskej

Jendźelska so hišćeze njeje z Egiptowskej dojednała. We někotrych ważnych dypkach je so wona dyrbjała někotrym egiptowskim žadanjam japowědźeć. Wone so wotnješe na jendźelske wójsko pschi Suezskim kanalu a na sarjadowanje Sudana pocahuja. Egipcenzo chcedźa so z Jendźelcanami do sarjadowanja Sudana dźělić. Tomule žadanjam so Jendźelcenzo japowědźa.

Zemjerzenje w Gridiskej.

Schtwórtk wjeczor króśko po 10 hodźinach je so wjele dźěłow Grichiskeje je zemjerzenjom podeschło, tak wosebje Athen, polodnišcha Grichiska a Kubła. Sśišćišnja zemjerzenja bě mjes Mótham a Aeginu. W Jisthmii je so stoky jeneje zyrkwje zasuwnyły, z cźimž su so někotre wosoby sranile. W Sparcze je so wjelo jeneje zyrkwje zasuwnyło. Też w Tripolisu a Megalepolidze su zemjerzenje zaćuli. Wschudźe so wobydlerjo do straćha dachu. We zyrkwjach w Pyrwáńsu so ludźo do hrosy dachu. So provinzu Korinthia so powě, so su so na wótach někotre chěže zasuwnyłe.

Zdźěk přeciwo nowemu abesynskemu kěžorej.

Londonske „Daily News“ powědźa, so je pschećiwo nowemu abesynskemu kěžorej Taffarej zdźěk wudyrił, dokelž źebi domoródni njemóża nahle wumrjeze hójorli Judity, kotruž lud lubowasche, wuzwětliś. Splahi tśioch wulkich provinzow njejsu z tym spokojom, so je so wjerch Taffari za kěžora wulwołał a pschećiwnom mjeńsu Addis Abeba zjadnu. W dwanaj bitwomaj su Taffarjowe wotdźělenje porasyli. Położenje je za Taffaria straschne, a pschi jeho zamknym kěžorskim dworje so pjeca do jeho wuspěcha njewěri.

*

Wobstejnosće w Abeźynskej jedyn Cźech, kotryž je so tam sajadźił, z listami na swójich pschiwuznych w Prahy wopišnje. W jenym liscje pišo, so je najmazniše městno kraj spłaha Harreri, kotrehož krjedźišćejo je stara twjerdźizna toho samoho mjena. Tam ho najlépschi najdróžši kofej źwita płahuje. Tohodla so Europejo za njón sajimuja. Maju ći tymle krajom žiwe swjasanje z automobilemi a też tu lětadła wuźiwaju. Na swójim wopyze w Europie je nětcźišći kžor Taffari jenu wěz nawukył: Sćo z Europy wróćejoši, sapoza nowe dawki nakładowarj. Wiwowne zło na kofej wo 10 prozentow powjetšichi a też dowojne zła na europiske wudźěłki sawjedze. Wo wójsku ho njemóże rěcźeć. Wojowar je kždy Abeźynjan, tola je nacjolnišej swojeho spłaha poddany. — Krasnowše wójsko je w spodźiwnej polcarowjerskej uniformje. Cźrjjowe wojazy źyła nimaju. Kždy wojak ma hinašchu tšełu. Natwonow ma kždy pokuły pas, ale kždy hinašcheje dunźiny. Paradny marsch a wuwuczenje je na ffhodźenku brow naschich hólcźkow. — Schule maju Abeźynjenzo w kždym wjetšim mjeńcu. Je to wjetšcha thěža, w kotrejž dźěći cźitacz a pišacz a wosebite łyzjate sejenje wukmu, kotrež je le wschelakich wufinacźow fschećerjanstwa jmećchanu. Bohacźi Abeźynjenzo źiwoje dźěći do schulow franzowskich mišionstwow sćelu.

W mjeńcu Dire Daore kujerstwo němskeho lekarja dr. Brunja tudźerzuje. Abeźynjenzow dyrbi darmo lékować. Abeźynjenzo su wubjerni znajerzo lékowazych a jědojtych sełow. S jědom sawdaće je mjes nimi rosscherjena bóle pschećiwo njepschećelam. (Mójerka Judit je pjeca s jědom sawdała nahle wumrjeła.) Abeźynjki domjazy pjenjes su terošinske tolerje, kotrež su so dotal we Winje bile. Ale mjes druhimi nowotarstwami dha nětcźišći kžor nowe pjenjezy sawjesć a twari hižo pjenjezy-bijerjun.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 19. hapryleje 1930.

— **We wjerdje.** Pschecej hišćeze mjina nad naschimi stronami leži a pschinjeże nam dalsche, ratarjam tak witane maczyne. W połońskej Němskej mjašachu wjele hylnische dejcheje hač pola nas. Tam žiwohota dawno tak wulka a zahubna była njeje, tak w naschich stronach. Pola nas łaćna semja wšeće so hišćeze dopita njeje. We naležu Boża smórba wjele wlohi trjeba. Wuzitkowy na jutrowne wjedro dawno tak wabjaze njejsu, kaž so nadźachny. S wječora Europy łeži dźe wyschina, šahaza hač do połnócneje łodźoteho morja. Po šćerju nima mozy dosć, nižiny nad naschimi stronami wutłušćeć. K tomu pschihóde, so nad naschimi stronami łodoły powótr
śrańuje do cźopleho s trótkeho połonja. S toho
mačkata kurjawa. — Nasch wjedrowuskutowny
chodny tydźeń sćěhowaze wjedro sa mórze:
do wutory trochu pschemjenjato a wótrojto,
cheho rasuzwot śrjedy hač do hoboty
mačaze wjedro. — Jutśe, Jutrownicźku, sh
ko 4,55 hodź. a khowa so 7,04 hodź. Mjeńc
ranje 2,16 hodź. a khowa so dop. 9,20 hodź.
we 8 hodź. barometer 730, hygrometer +2
w nogy +6. Wuhlady na mało so pschemjenjaze.

— **Djenjunjsche wiki.** Butra płaćerske 90—95 p.,
jeja 8—9 p., twaroh 25 p., róślata 90 p., łóślata 3 hr.,
hać 3,50 hr., kury 2—4,50 hr., kapońi 1,20—1,80 hr.,
holbje 80—90 p. Na seleninowych witach płaćerske punt
cźerwjeneho kała 20 p., bźeho 12 p., zbłe 10 p., a
morchwje 10 p., karotow 15 p., rjenjenja 40 p.,
rija 40 p., jědźnoje łobody 10 p., kop łystołopjowych bo-
dźelkow 80 p., kěrcźk hołowje 25—30 p., roża hyjacin-
tehu kału 60—100 p., punt jabłukow 10—50 p., šćerwjo
4—5 p., litr łaneho wotija 1,80 hr.

— **Jutrowni khćižerjo** pojěchaju jutrownicźku dopo-
dnja z Budyšchina do Radworja. Sesćerjaja so 1 hodź. je z Budyšchina do Radworja. Sesćerjaja so 1 hodź. je
hodź. je swojimi pyschmyjon konjemi pschez zyrkwju Ra-
scheje lubeje Knjenje pschi Kamjeńtnej haju. Zyrkej wob-
jěchawschi podadźa so na puć s měśa. Pschejěchaje sja-
ne wiki, Lawsśe hrjebje, Krónprynzowy móst, dale Gó-
njerjej, Sajdow, Mały Wjelkow a Khelno do Radworja.
Po pschestawy w Radworju wróća so popołdnju na Bo-
ranej, Lubachow a Zidow po Garbarskej haju do města.
Wobjěchaja Pětrowsku zyrkej, pschejěchaju Hórne torho-
schćo a Bohatu haju a wróća so jaho k zyrkwi Nasćeje
łubeje Knjenje, hdźež jich nihdźe ½5 hodź. wocźakaja.

— **Wulke jezkakulenje w Budyšchinje.** Tej kěrgi
cźeri so pršeni dźeń jutrow zyke město na Hrodźišću,
hdźež so po starym waschniu jezka kuleja. Tutón nawa-
ženi je so w póslednich lětach k mołi rjez ludowemu zwy-
dźenjej wurosł. Nimo měsćańcanow pschichadźa też kaž-
lěto wjele zusych, kaj bychu žebi tónle druhdźe njeznidźany
wjeselły hibot wobhladali. Nadźijomnje pak so nam wje-
sełdźe kaž loni, hdźež tymne deschćowate wjedro wjesele
schkasy. Wocźakatjemy k jutram rjane žitnjcze dny,
też niz napoślednk k wjeselu měśećańskich dźěći.

— **Wo jutrownej wodźe a jutrownym tšelenju a bo-
wanju.** Sšélborne a złote źmuhi cźahnu so w poćmach
k jutrownicźkym po naschich rěkach a rěcźkach. Też w tu-
rjach bo słoczi a žlěborni. Nastanje jutrowna woda. Wo-
šebje nasche žony a młode holzy śmjeja mjne, so bychu
žebi do ikhadźenja jutrowneho žlónja tuteje wosebitnje
wody nanošyłe. Njech pak so njedadźa nikomu k ani
kłowćku nalwabiś, hewak je woda, kotruž domoj njesu,
„płapotana“ woda. A tu drje žebi žana žerdźba žona a
holza njepschejde. — Młodźi pachołcy pak so na njedźelu
psched jutrownicźku rad z tšelenjom jabawieja. Tšélenja
jutrownicźku, so zyła wokolina cźi. — Po cźichej nozy we
cźahaju jutrowni spěwarjo. Sastalwaju psched domami a
dworami a spěwaju kěrluschke wo Sbóžnikowym bowanju
na prěnich jutrach a wo jutrownej nadźiji. Mjech su tute
rjane jutrowne ludowe nałoźti w Sserbach njeztaśene dale
sachowane.

— **Piskanje na Bohatej wěži jutrownu sobotu.**
Dźensa wječor w 7 hodź. po nutrźwonjenju jutrowne-
ho swjedźenja poskići Budyski misijonski pozawni-
ski khór z Bohateje wěże z wšelakich duchownych
kěrluschow k powitanju jutrowneho swjedźenja. Sa-
tón króć Bohatu wěžu za piskanje zwubrali, dokelž
dujerjam wjacy mjestna poskićuje dyžli wěża radni-
cy a dokelž so wěża Pětrowskeje cyrkwje najlépje za
piskanju njehodźi, dokelž móża so zynki ze zwonje-
nje jenož cźežko wudobyć.

— **Koncert we wothladarni na Židowje** poskići
knjez J. Hartung zo swojim orchestrom srjedu wje-
cor tamnišim khowancam. Z derje poradźenyma po-
skićenjemi jo sebi orchester wšsće dźak wšitkich khow-
wancow dobył.

Derje lepił — njelepił.

Powědaćišćo po wěrnem podawku.

6] (Pokračowanje.)

Wšsće najsajtra wokoło jedunaćich dopołdnja, jako so pola Remboldez zaklinka. Hilža, kotraž njemóžeše žebi
hłuzowneju dźerżeć, wotewri žanna. a pschi žannom by ja-
tschikka, jako so wulzy pyschnje sdrasćenemu, wyšokoh-
rosćenemu knjesej znapschećeja wuhlada, kotrehož rjane
na bruń wobliežo małe cźenune wuzy debjachu, a kotryj
ju je zliwjmaj wocźomaj kedźbliwje wobhladowasche.

„Wodaješ, so mylu“, prajeschе w bźiwej, njech też trochu po zuzem klinźażej němcźinje. „Ruska dama, knjeni-
na Olga Baranowa, je žebi pola waš bydlenje wsała?“

Młoda žona dyrbjeschе so thěrko hromadu bracź, so mohła njebožatnje wotmołwjeć. „Wšo. mój knjeze. Wy
pschejeesće žebi z knjezinu Baranowej porećeć?“

„Ja wo to proschu.“

„Koho mam danje pschipowědźiś?“

„Moje mjeno je Gregor.“

„Božaha-li to?“

„Ja žym žebi wešty, so to zyle dobrała, hdyž tole mjeno mjenujesće.“

A wopraudźe dobrałaschе. Pschetoż Olga Petrowna
skoczi hnydom se sofa a sawoła z widźomnym rosharjenjom: „Dajsće jeho sasunyć! Proschu wot wutroby.“

To bě najdlěscha njeńtka žada, kiž bě młoda hospoja dotal wot swojeje podružnizy słyschała, a to bě też zdo-
bom najwobzahnischi, pschetoż łóžbenu žónskenu wuchu
dyrbjeschе swuk nekotrych słowow wojsewicź, kajke běchu
sneźenza, kiž w tutom wokomiku duschu Olgi Petrowny
rosbudźowachu.

Hilža stupi w stronu, so by wopytarja nimo puschećiła, a mjes tym so potom jiwine durje za žobu saćinjeschе, wuhlada
[illegible], kak wón je sawokanjom, kiž wona njesrośumi, wobe ruzy Olgi Petrowny pschimmy a jej
swokoschowasche.

Jeje spanska jiwna bě zyle pódła podružnizyneje jiwy, haj bě žanno z durjemi i njej swjasana. Nuzowka njebě na to pomyślła, kluczaju dźerżu satykacz abo sapowěžnjeć, a tuž by ja Hilžu jara žnadne było, wschitko wob-
kedźowaćz, schtoż bo mjes nimaj žlawasche. Tutonun spy-
towanju pak wobdźesće bo wona khrobše spschećiwjeć,
haćrunjeć bě ju tola nékajši samér poślućhacź thwatnje
do spanstoje jiwy dowjedź. Wobrawdźe stupi bo wona
blišo jiwjalowanych duri a žłuchasche.

To bě po prawom zyle njewušpěšne počinanje, pschetoż wona njerozumi ani słowoźka wo tom, kak so wo-
baj rušti rosmotowjeschtaj, ale žnadź njejednasche bo ji ani
tak wo słowa. kiž mjes žobu rěcźeschtaj. So by naswědź-
ła, kak ma bo mjes wobyma, njetrjebasche dźe wědźeć,
i ch t o žebi prajeschtaj, dobałasche też zyle, dhyž słyschesće, k a k bo stałwa. A tu da jej zeje žónšt nahon (Ins-
stinkt) wopraudźe wo mnohim jažnje pósnacź. Dowe-
dźi s wěstosću, so jeje rjana podružnizya žiwojeho wopytowarja we nječsto nutrnje proschesće, schtoż won wocźiwidno dozyła dowolicź njechcasche. Won njejapowědźi ji to
z hrubym abo wótrym słoham, ale rěcźesche dorasnje a
łahodnje k njej, ale jenu so najsterschio njeprorađźi, ju
pschesćwědcźicź, pschetoż za khwilu porza Olga Petrowna
žałośnje płakacz, a napoślednk wokasche i rosmólnym
wuraśom nječsto na njebo, schtoż klinczesće tak, jako by
dhyhła swój pósledni, njepowalny wóskud wuprajicź.

Wotmołwy bo Hilža bohużel njedośłuchła, pschetoż pschi-
padnje swonjesće w tutom wokomiku mlokaŕ, kotremuż
dyrbjeschе wotewricź.

Mjes tym so žo j nim hišćeze saběrasche, wotewrichu
žo durje je jiwy Olgi Petrowny, a wobsebny knjes j wob-
njownymaj wocźomaj swaběja won. Na jeho mjeśwocźi
wotražowawschе so jažnje rosharjenje, w kotremž won bě-
sche. Won bežesće nimo knjenje Hilže, jako by ju dozyła
njewidźak, a cźerweschе so ffhodach dele jako pschesćeschany.

Pschichodne hodźiny žłuchachu tawšće k najcźeschim
w hać dotal nimale śmérom a prawidłownje jo wosse-
wazeni žiwjenju młodeje žónšteje. Cźasto bo ji sachze, ko
jiwine durje k podružnizy žo kłapacz, a pschesno sajo wona
žo tohu wostaji. Kak też to by japośćeź móła, žo njesłu-
žownej frońumliwa jeźnicej, ani is by jeje sadawołowanje
jenoż hischeze bóle njepschijpomiła. Pschetoż to bě wóste, so bě
we wulkim sadwołowanju. Knjeni Hilža trjebasche jenaj
žiwoje wuchu k durjam pschiźłonicź, so by płakowanje Ma-
žiwoli słyschała, a potom sastupiśchtej žo ji stajnje wócźej
je žyłsami. Ale dokelž zuju rěcź njerozumějesće, njemóże-
jesće też niczo sapoczeć.

Dawno po pokonju sakłapa jeónczńe wo jiwine durje
knjezinu Baranowje žo praschejo, hać ma ji wobed po-
dacź. Ruskowka wotewri, a knjeni Hilža bě hłuboko žnu-
ta, widźo rjane wublicźo žiwoho hoścza, kak bě žo nadeo
zyle pscheměniło. Bě njekrajnje blédźe a šarudźene, a jeje
wocźi běchtej wot płakanja zyle cźerwjenej.

„Ja njechcam jěsć, luba knjeni“, rjekny j njejschim
hłoźom, kotremuż njebě žnamo j rosharjenjom a šarcźe-
nicźo j ludoseźinskeho žiwka wubyło. „A žnadź wotpo-
cźinju hišćeze tutón wjecźor.“

„Hdy, to je derje — to dyrbjała wy na kždym žnadźe
nicź“, znapschecźiwi knjeni Hilža j wołóženjom wobdźěwa-
nja. „A schtoż žamožu cźinicź, to bych wam dyła pomhała,
to žo sawěsće stanje. Mój Bože, cźłowjek trjeba jenoż na
wa wobladacź, so by wědźał, to njejsće słóńtnja. A tak
sće do tutych žadkarnych wjesow była šapleczena, to wěm
žebi hižo myślicź, ani so byschće mi to prajła.“

Hakle hiešpomoznje praschaze wocźo žuseje ju sobo-
doponni, so žo je žwojim pschećeźerkam pschijrěkowanjom
zyle podarmo prózuje. Dokelž pak nječsche tola njepschi-
winnomu potrěbnosć, wohołuchtej nječsto tola wopra-
kafacź, wža ju sa ruku a žpjta wschitko, schtoż najmurje-
schеje žobuźelnosće sa nju šaćiwaschе, j wocźom a žo-
žom wuprajicź.

(Pokračowanje ješćhuje.)

— Krajny wustajeńcu serbskich drastow je tudomny. Schadźe kupny dom na Bohatej Haśy w śiwośim wukładnym wobnoźe pśichiprawił. Wustajeńca je na ramje wascheho sejasana kaž njedawno w Krónje, hdźež so wustajeńca wobchadnego muzeistwa a sanuźnosće wotmě. Jenož je wobchadnego wobchernicha a wulkotnicha. Naše Serbowki wosowo źebi wustajeńcu wześe wobhladaju, hdyž pśichodnu śetwu na wulki koncert do Budyśicha pśichidu. Schadźe su teź wchitke nowosće w serbskich drastach a wjachika potrjeba sa serbske drasty w śnatej dobrej wótkosći dostaś. Serbśa tam rad kupuja, dokelž móża śnjeźujemi, kiž jim pobrużuju, serbśi rěcźeć.

— Porjadna létuśa hłowna zhromadźizna Zjednoćenstwa za wumjelstwo w Budyśinje zap. tow. budźe pjatk 25. haprleje 1930 wječor we 8 hodź. w prědnoschadnej sali Budyskeho měśćanskeho museja. Dnjowy porjad. 1. Předsyda wotewri zhromadźiznu. 2. Wobkedźbowany wjednik poda létnju rozprawu. 3. Wotliče-nje a wobkedźbowanje. 4. Pruhowarjej zličbowanjow so da-lej předpołoži. 5. Namjety (mějachu so hač do 16. t. m. pi-sańcu zapodaś). 6. Wumjelske dźěła so přełosuja. Wone so 23. haprleje we wotewrjenym času w předsydstwje zali měśćanskeho muzeja wustaja.

— Wo hospodarśkim planje města Budyśina so wobradźujo zastupjerjo teź srjedu hišćo dojednać njemóžachu. Prašenje, kak ma so njedostatk w měśćanskich financach kryś, so wotstoreli.

— Wulke paduśtwo debjeńkow w Budyśinje. Wot dopołdnja 11 hač do 12 hodź. w nocy su z jenoho tudomneho bydlenja, do kotrehož pśichodu so z pakluźom dobyli, mnoho debjeńkow a hódnikow a malu worcelowu kasetu kradnyli, w kotrejž bźše nešto drobnych pjenjez. Za paduchami nimale žaneho śleda.

— Z hole. Sćikanje z jutrownym sajazom. Na sćichežach mjes khójnami a młódnym źitnym polom setkach dźensa wjele wjesnych. Wón njeźesche rjany korbik na khribjecźe. Hnydom wón wjesnych: To je jutrowny sajaz. Wón to teź bźeše. „Jedny sajazo", rěcźach ja k njemu. „Ssym hižom wjele dobrego wo tśi fśihćach. Njechaśch mi raś twoju dźiśarnju pokazaś? Wjmi mje sobu!" Wón śiwoj wuschi pozběhe, pośladu wótrje na mnje, jako chcył mi do wutroby skočeś a dźeše: „Ssyli sćrkom a mojich pomozujkow narachiś, cźim tebje sobu wsaś." Wón bźeśeše prjedy nje a ja wuźinjaj sa nim kročach. Spody wulkich sćmurkow bźeše sajazka dźiśarnja. Pśiches nišce durje stoźi sajaz je njeje. Ja mójach jenož j wulkej próźu kleźo nuts pohladach. Schto widźach? Wjele sajazow śtejeśche na khójomaj nohomaj a dźiśaśche pitnje sa jutry. Wjele śtow pśiwjech jejow widźach we wulkich korbach leźo. Druhe schokoladowe sajazy a jeja. Rjane pišane fjelke, haj ramo schórzuchi tam leźachu sa pźne dźeśći. Wšśe to rjasa a wobrada. Mój wjednik pśichodźe k durjam a pośtreži mi rjane jutrowne jejko k dopomnjeću. Ja ho jemu wutrobne podźakowach a dźiśch śwjeźelenj domoj. Lube dźeśći! Wšejsćko ho na jutry! Sajaz wam teź Ictśa bohacze nadawki!

Z Wurić. Naša młodźina seli teź létsa rjanu meju sboj. Wutoru su z Wujeśćanskich lěsow 22 metrow dołhi smórk pśiwjezli. Meja postaji so dnja 1. meje, dokelž ehce ju młodźina njedźelu 11. meje.

S Wólšcy. Tu śwjeśićaj jutrownjeńku knjes Jan Kubaŋ, pśedy murjeŕ, nékto invalid, a jeho mandźelska knjeni Karolina rodź. Probsteź žadny śwjedźeń śtoteho žiwjenja. Wujanez nan wjeźeli ho hišćeze najkśpśiwjeho a njedźiwajźo śwojich 74 lět hišćeze wśźdnjeho dźěła hlada. Wujanez maś, kotraž je 73 lět stara, je hižom dlšźich cźaj trochu chorowata. Njech je wšelakoraj teź dalšich śtoty wječor źiwjenja śpožćemy.

S Wulkeho Wjelkowa. Sandźeny sćwórtk popołdnju ho na tudomnym pohrjebnišćeju z rjanymi cźeśćiwymi wobsedami wobhadźeny row s tym wonjeźeśćom, so ho na nim wšitke kwótki swobichu. Skuźeś tutoho njerosuma wobsedźeśće ho dopokasaś, tuka pak ho na dźeśći. Starši wobsedźi bóle na śwoje dźeśći kedźbowaśi, so ho tajke cźasto stało njeby.

Z Klukša. Stwórtk popołdnju wokoło 5 hodź. mohło lohko k wobkhadnemu njezbožu z ćežkimi sćehowanimi dóńe. Z Klukša jědźeśe wosobowy automobil do Zalhowa. Za nim pśijźe motorske kolo ze wozom, žonu a dźeśćom wobsadźene. Auto chcyše so na Zalhowski puć winyć, jako druhi auto, kiž běše na drózy postojał, jemu napśeco jěź poča. Tehodla dryhtujo z Klukša pśijědźacy wóz swoju spěšnosć powolnjejše. To pak motorowy kolesaŕ njewobkedźbowaše a jako w poslednim wokomiku strach spózna, so pśi nahłym zaspinanju motorske kolo ćisny a z nim hnano tśi wosoby. Kolo so khětro zezhibowa, ale lutko po zdaću bjez wjetšeje škody woteńdźechu.

S Klukša. Pśichi tudomnej ludowej śkuli ma ho nowopśiprawjene mjetno stajneho wuczerja hnydom wobsadźiś. Mjetna rjadowna D. Zada ho wobkhadźerjam wobsadźenjeje. Bydlenje ha wuczerja wuczeraja tu je. Samolwjenja maju ho hač do 15. meje na wotkrjśenju śkulišćeho radu w Budyśinje zapodaś.

S Bubja. Seleny śchwórtk rano njedaloko želežnišćeho pśechoda Nowolaśkeje dróhi žónjce cźeło z cźahom pśechodźene namakachu. Po wjcźim śdaću jedna ho wo samomordarstwo. Pśichejdźena je 17śetna młoda holca z Lubja, wótca Bockej. Śchto je holcu do śmjerśe hnało, njeje znate.

Ze Sernjan. Radupodawanje za maćerje w Sernjanach budźe tón króć wutoru 30. haprleje popołdnju w 3 hodź. pola Korjeńkee. Lěkaŕ budźe pśitomny.

S Komorowa pola Rakez. Hižo léta dołho ho tu powodu wo starej zgangnjej śtudni, wjez pak je sajimava — dokelž je pak nékto hižo dołhe léta bjes sjawneho wobkhada), ho, że pak nékto hižo dołhe léta bjes sjawneho wobkhada), ho tej pśicyn Komorowśku holu, je tak mjenowana zgangnjena studnja. Nékto pak je ju stara studjeń i pśeźikom wobwobmurowała, a blisko njeje ho rjana bźśowa lawka natwarila, tak so nékto kóždy, kiž tam nimo dźe, — njech je hribu pytał, abo jahodu sćežkał, abo je śebi tak do hole wuśchoł, móże wotpočowaś. Teź ju tam wśchelake tafličźki pśichiprawjene, tamo pola nowego mosta je tajla, kotraž puśći k zgangnjej śtudni pokazuje. Kak je śtudnja k tutemu mjenu pśichiśła, njeje znate. Powźda ho, so ju tam nékdy zgangnjo pśechowali, a wot toho cźasa jem mjenuje ho najśćerje zgangnja śtudnja. Njechódźi pak ho wśchitko tak wopisaś, a tuž njech kóždy, kiž ma sa to sajim, tam śam pohladaś dźe.

Z Wojerec. Kaž je hižom 50 lět dołho wašnje, wotměwa so nimale porjadnje kóžde pjeć lět ratarska wustajeńca. Tak teź létsa. Wustajeńca wuhotuje Wojerowske ratarske towarstwo pod śkitom ratarskeje komory za Delnju Ślezysku. Wustajeńske dny su postajene na 1., 2. a 3. junija 1930. Bliźši program so w nawěśtkach Serbskich Nowin wozjewi. Nimale pśeco su tute ratarske wuhotowanja wulki wuspěch měle. Samo wustajeńca léta 1924 njeje dobre mjeno Wojerowskich skótnych wustajeńcow źniźiś móhła. Samo w pjenjeźnym nastupanju móżeše so rjany fond za dalše wustajeńcy założiś. Teź wustajerjo a wopytarjo běchu spokojeni. A tak drje so zajim za pśichodnu wustajeńcu wupłaći, dokelž je so mjez tym wjele wudospołniło a polépśiło. Wustajeńśco, kiž bźeše w prjedawšich časach pśi deśćowatych dnjach balnojte, je wuwożene a powyšene a do sucheje sportskeje ložownosće pśewobroćene. Teź blizki rjany hat k porjeńśenju wustajeńcy pśinošuje. Wojerowske wustajeńśco je potajkim idealne a wšźe kóždeho wopytarja zwjeseli.

Serbja póndu

srjedu po jutrach, 23. haprleje, wječor 1/28 hodź. do Budyskeje „Króny"

na serbski koncert!

Z Łužicy.

* S Wolbramez. Dla njeporjadnosćow we sastojnstwje žu tudomneho sastojnika gmejnskeje žerowneje pokładnje wotsadźili a śudnistwe pśehpytowanje pśeciwo njemu wotewrili. Jedna pak ho pjeca jenož we śnadne njeporjadnosće. Wšźe pak ho je śudnistwim pśehpytanjom naležnosć najpśeśinišćnjo wujaśni.

* Se Seifhennersdorfa. Wutoru ju tudomneho wikowarja Jakuba morwelo j wulkeho hata wucźahnyli. Dokelž Jakub w śwojim wobtkodźe nihdy doprědka njepśichodźe, sda so, so je śwoje źiwjenje žyte měŕ a je jo wot ho cźišnył.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Barlina. (W jarlivosći.) Wutoru wječor je 26 létny žyn mlokaŕnikeho wobsedźerja Gollnowa j Lichterfelde źiwu 26 létnu ślubjenu Vogelez w domje na Passauskej dróhy 11a, hdźež wona bydleśeše, satśeli. Holza chcyše w pośledniem cźasu ślub roswjasaś, dokelž pod wulkej jarlivosću (Eifersucht) muża cźerpješe. Tutón jeje wotpohlad je jeho pohnuł, ju satśeliś. Po njefuku satśeli Gollnow źebje śameho.

* S Wina. (22 famomordarśkich pospytow na jenym dnju.) Wutoru je we Winje 22 wobwołow ruku na so složiło. Dźewjeśeom je ho poradźiło, śwój wotpohlad wuwjesć, tamnych śtinaczoch, kotriž mějachu śwjetśicha j nuzy a khorośe źiwjenje žyte, mózachu pśiched śmjerśe wuthowaś.

* S Barlina. (Wulki woheń.) W nozy k śrjedź wokoło połnuzy wudyri woheń w Grünanje na Köpenickej dróhy 7 w cźołmowych hólnjach Kliemez hoścenza. Ti drjewjane hólnje i 180 wjeśkowaŕśkimi cźołmami (Ruderboote) so śpalichu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrišchu njedźelu. Torhate, njewobśtajne wjedro, tola je wulka nadźija, je so śtaji, a, so śnajmjeńścha drubi dźeń so wuczehnje. We Jendźelskej rjenje, žuchu, ale trochu śymno. W połnóżne Europje śymne, mazśate wjedro.

* W Jezdźelskej w Sakskej njedźiwajźy mileho wjedra mało wotebéra. W Drježdźanach je w śrjedu haprleje hišćeze pśeźeo nědźe 61 000 djelonjemějerjow bźło.

* Njejasny wowrótniwschi je schtwórtk wjeczor w Hamburgu jednu matrosu dwaj revolwraj wuczahnył a do ludi sćelał. Wšśe kulki śwuśelałoschi noj wuczeje, j kotrymi djiwje do ludźi kakaśche. Dwě źenje je j nozom skatał a schtyrjoch muźikich j wuśelemi śranił. Někotśi policajtojo jeho skónczuje pśichemchu.

* Pola Sagunta w Schpaniśkej tworowy żeleśniki cźah na jenym pśiekchodze automobilowy omnibus pśichejdże. W nim śedźachu ludźo ho sa nékotre sekundy śwjetśicha rosmjeńczechu. 12 wozobow je ho morilo a 16 ho śranilo.

W hórkich śronach Franzowskeje, w Cźornym lěsu w Bayerskej a Schwajzarskej je ho poślednje dny wjeźeneha naśicho.

Sokołstwo, šport a hry.

Wšesokolski zlět w Bělohrodźe.

Kral Aleksander je přijał protektorat k přenje mu wšesokolskemu zlětej a so rozsudźił, „Zwjazk Sokolstwa Kralestwa Jugoslavije" darić khorhoj, kotraž so w zlětowych dnjach wot 26. hač 29. junija 1930 sławnostnje poswjeći.

Swójbne powěsće

Semrěli: Marja Sodanowa w Budyšchinje. — Ota Voigt, murjeŕ w Budyšchinje, 68 lět. — Arnošt Schäfrig w Budyšchinje. — Marja Augusta swud. Förstrowa rodź. Krošchiž w Starym Lubiju, 60 lět. — Khrystc Luisa swud. Libschersjowa rodź. Mawschcheź we Wolešchnizy pola Lubija, 78 lět. — Hermina Fiebigowa rodź. Beyere w Běłej Wodźe, 42 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Zjawne napomnjenje.

Dopomina so na zapłaćenje dawkow, kótrychž termija je hižom nimo, a to na:

Doprědnje zapłaćenje wobrotneho dawka (10. haprleje 1930);

doprědnje zapłaćenje dokhodneho dawka za wšitkich płaćerjow dokhodneho dawka z wuwzaćom wjednistwje a ratarstwje (10. haprleje 1930);

towarstwoskeho dawka (Körperschaftssteuer), (10. haprleje 1930).

Njejsu-li po minjenym tydźenju zastate dawki zapłaćene, so na wudawki dawkarjow z póstom dobjeru.

Finanowy hamt ma bankowski zwisk z Reichsbanknebenstelle w Budyšinje, z Měśćanskej žerowej pokładnju w Budyšinje, konto 37 a z póstoškowym hamtom w Drježdźanach, konto 1578.

W Budyšinje, 19. haprleje 1930.

Finanowy hamt.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmar w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawěsće: G. Janak w Budyšinje.

Dujownica jenoho konja.

Jiwanej a wschěm konjam.

Sstwjaty dźeń — St. Gribouille.

Dźenja wutwori so jyndikat koni. Ja, Gul, śłuschiam do pśichedźidźiwa. Dyrbju tohodla nastajnje j nohami sćikkrabaś. Sćeźehowaze namołwjenje so wutwola:

My konje podkopkow, Parizjskich wiśnych kupnizow, roswoźniśkich a nakładnych wosow, drožkow a postowych kućow, kanonow a hewaśchich cźełownych wosow, mlynike konje a połnóżne konje, kotrejž dyrbimy mórśu rěsmu je łodźeho morja pśchinoschowaś, a južne, kotrejž ho we bjeśich wubědźowanjach pśichetrjebujemy, protestujemy je tutym śwjatoćžnje pśiśeźiwo śnjerwużiću naścheho žiwjenja pśches cźełowjeka a namołwjamy źłotoćkitne towarstwo, naš podpjerać w sćeźehowažnych žadanjach:

Wšomnohodźinśki dźeń, měr na njedźelach, wośtronjenje śwonjeczećenja cźeka a pśichedźakanja do kołbašy, pohłostanje kóždeho nakoźowanja ćśkuda, sastaranje na starobu a sawźećenje invalidow. Hewak žrojenje j powschitkownym śtrafkom, na cźimž ho wschě konje śwěta solidarizuju wobdźela.

Wubjerk koni.

Přenja internazionala koni namołwja j tutym ke kongresej w St. Franzjšku. Pśichi składnosći wócerawschcheje khromadźizny postajene wustawki maju ho tam pśchezwankaś.

Pod tym dalše namołwjenje:

Sjednoćenje pśichedźi duchownych koni jenioe. Wšchě wubědźowaśkje, zirkušowe a konje karuselow, ćiźaze Elberfeldske konje, módre konje Marca, filmowane a njefilmowane konje, śposnamtkowane, śtśihane a pśychne konje, wutrykany Napoleonowy kóń w Invalidach, Fature, śledowny śrěbo, konje Gargantuwy, Fallada, a konje j „Wulkeho a malcho Klausa" wot Andersent pścheproschuja ho j tutym, na programje duchownje rokoćerśkeje hontnje žobutym, na programje duchownje rokoćerśkeje hontnje žobutkowcy. Nowy samjer ma ho dobeźeć! Konje wschěch khulkowcy. Nowy samjer ma ho dobeźeć! Konje wschěch krajow, sjednajśeje ho! Njech pśchinidźe śwěrko do konjezow!

Pegasus.

Pśichećźivo tutym śozialnym pśichetrjeźowanjam koni do dźela je patriotiśki klub korejśy cźahajcych koni k wulkemu protestowanemu narodnemu rjehotanju w Konjezach pśchepśosnje.

Pśeni dešćischkowy dźeń.

Ja, Goliath — hačzrunjeź bobustaw pśchedźidźiwa, — njeźłubjam śebi wot tutych holych rěcźow žaneho pśchemeńenja. Njeczerpju na wonkownu khudobu. Dźenja cźahaś droźu cźo. 49, ale śnadź bjžo jutśe źiwju ho j ambrosiju a śym sapśchehnjeny do wěcźneho błónźneho wosa Phaetonowego. Teź je śym mału dźěl njeźmjertnosće. Wot Pana pohadaja śrudoba, kotraž hłuboko na dnje moje źiwjenja wócźkow leźi. Njepostanu ja śrażnje hory w mojim pśichidnym źiwjenju, dokelž śudy cźiśche cźerpich?

Sajedźeczeny wot benzola wulkomełta, bjes łubosće a ćišćika, wobrožowany wot hrimota wosow, kotrejž bywaju i 10 000 KM. honjene, śteju rano wot ranja pśchi śakhodźe k elyśiśkim polam, na kotrychž je dźiwi wobkhad wotwiwa, a wječakaju je knjesom jěźdnych hoścźi tuteje śemje.

Druhi dešćischkowy dźeń.

Sady mje śleji bruna Goliana j běłej hubu. Tak ruče hač ho wona pokaże — cźuju ju na wschě pjeć konjazych milow —, rjehotam jej napśećećo. Druhdy śym hižo na prěnjej jěśoje. Njewuczucha-li mje wona (widźeć mje wona njemóże, je ślepa), dešćischcuje ho j jeju wječow.

Sa mojimaj łokańymaj nawoćomaj hladam hłuboko do žebje śameho. Druhdy pśchidu małe hólczata, kłódkośeje we rukomaj. Powědam jim wo śwjatym konju Gribouille, ale mójech tak wótrje hač jenoź mózno, na nje hladaś, wone niczo njerozumja. Mamoj žebi śtajniś tak wjele rjeź, Goliana a ja. Nichtó njemóże naju śłyschećeź. Wucho cźłowjeka je pśchekłaźene. Wokoło pśchipołdnja, hdyž hara pśchibéra, rěcźimoj j nohomaj. Dwójzy śchkrabnjeź rěka: Ładyn wós njemóże naju duchi dźeśićeź. Trójzy śchkrabnjeź rěka: Lubuju cźe. Mjelcźeźej rěka: Modlu ho k Panej, so bychu tołśeli do mojeje a ćuchi łubo do twojeje dróžki saśěli. Potom Goliana porśtnje, a hubo j běłeho jeśchcja pśchilećeźi ke mni. Moja wutroba wschědnje pśchibéra, niedźiwajo khudušchkeje źratwo. (Pokr. sć.)

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Najlěpše suche
blidarske drjewo
Pólska zdónkowa a sréna khójna, bjezhalozowe boki, zdónkowa šmrčka, kaž tež deski přešćelnjenju (Sperrplatten) we wšěch sylnjosćach a drjewowych družinach poručuje
Alfred Lehmann
wikowarnja z wužitk. drjewom w Brězni p. Kamjenca

Poskićam po přihódnym płaćenskim połoženju
D-motorake kole, dobre zamnki
kole, žadne kole, bjezhalozowe boki, žadne kole, šmrčka, kaž tež deski přešćelnjenju (Sperrplatten) we wšěch sylnjosćach a drjewowych družinach poručuje
Alfred Lehmann
wikowarnja z wužitk. drjewom w Brězni p. Kamjenca
dźesće maliny, šimace maliny, płace maliny, rěsćele, rybowe płaty, připrawa a narunanje wuporjadźenje wujnske
R. Paul Grätz
wuporjadźarnja w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

I. a II. hypotheki
na ležownosće při 7% danje najspěšnišo wobstara
R. Pohle w Nowoslicach
Ležownostne papjery sobupřinjesć. Rozprawa darmo.

Jězdne koła
wobruče a šlawchi
potrěby za koła
tunjo pola firmy
Bratraj Thomas
w Budyšinje, na Kamj. hasy 16

Eleg. muž. a hólčace wobleki, njepřem. jaki
też druhu drastu
poručuje tunjo
Jurij Wawrik
w Pančicach

Syru mołmu
kupuje po najwyšších
Płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Wše družiny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Strykow. wobleki
wot 5.25 hr.
pulovry
bjez rukawow wot 3.50 hr.
poručuje
Frieda Reimann
w Budyšinje na Hošć h. 29

Pikrywy na soty na blida nadiwany
Powěšaki na scenu z wobrazom we wulkim wubjerku a tunjo
Kurt Erler na Žitn. wikach 11 znapř. Złot. Hwězd.

Soty, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui
po wšěch płaćiznach zhotuje
Hermann Schulze
meblowa wutykarnja
w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 16
(w dworje hoš. „Zum Lehten")
Zane klamy!

Handrij Šrympa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a polstrowane twory
Sym Serbł

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

Srjedu 23. haprleje pop. 1/2 3 hodź. w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje

Dnjowy porjad:
1. Rozprawy
2. a) Nowe evangelske spěwarske . . . . . k. wyšši faraf Zarjeńk
   b) Nowy katolski Wosadnik . . . . . k. kantor Symank
3. Poswjećenje 50-lětneho wobstaća towarstwa Pomocy

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo**

Wječor wulki koncert „Naléćo" wot Kocora w „Krónje"

Z tutym wozjewjamoj, zo smój so w Budyšinje jako rěčnikaj zasydliłoj a praksu zhromadnje z knj. rěčnikom **just. radź. Wesserom** w Budyšinje na Nowych hrjebjach 16 wukonjamoj.

W Budyšinje, dnja 5. haprleja 1930.

Rěčnikaj

dr. Carl Fritz Bach a **Hans Oehlschlägel**

Wokrjesna skótna wustajeńca

a wustajeńca za ratarstwo, rjemjesło a přemysło
1., 2. a 3. junija 1930
we Wojerecach.

Wustajenje mašinow a gratow kóždeje družiny, wulkeho a małeho skotu, pjerizny, rybow a pčołow.

Na 3. dnju: Wulka loterija z 20 000 lósami za 1 hr. z dobyćemi, kiž so na wustajeńcy kupja.

Připowědźenje wustajerjow so hač do 1. meje přijimaja.
Připowědźenske formulary žadajće sebi wot
wjednistwa wustajeńcy we Wojerecach
na Wilhelmstrasse 7. — Telefon 80.

Zwjazk spěwnych towarstwow

wuhotuje srjedu po jutrach, 23. haprleje 1930 w městnosćach „Krony"

wulki koncert

Předwjedźe so Kocorowy oratorium „Naléćo"

Pódla sylneho khora budu znamjenići solistojo sobuskutkować

Wšitkich lubowarjow serbskeho spěwa a hudźby so z tutym najwutrobnišo přeprošuja

Započatk 1/2 8 hodź. / Wotewrjenje pokladnje 1/2 7 hodź.
Čisłow. městna su do časa dostać w Smolerjec kniharni

Zarjadnistwo

Magnetny dom!

Schaaf
Magnet-Kraftmass
w Budyšinje na Bohatej hasy

Wolmjane muscliny a pisane židy za šórcuchi
zelene, čerw. a mód. sukno za šuknje
čorne poćehnjenja za kóntuše
pisany barchent za kóntuše
čorne wobsadki za kóntuše
pisane wobsadki a banty wokolo žiwota
wolmjane tkaniny a židy za nahłowjace rubišća z přihodźacymi židźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunjo:
satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne 3.50
hotowe kapy a banty za holcy 0.95
čorne, běłe a różobarbne Moiréjowe banty 2.50

Serbowkupnydom! Serbowkupnydom!

Dobre čehnje k sebi!

Do Budyšina přiseši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
šfomowe tykancy / sokoladu
Woseb.: Torty a šfomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přečelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Hosćenc w Pěskecach

2. dźeń jutrow w znowawupyšenej sali
naležni swiedźeń
kołojězdneho towarstwa „Wanderlust" z dźiwadłom a balom / Reje wot popołdnja 3 hodź.

Pjetašec hosćenc we Worklecach

2. dźeń jutrow
reje

Hudźbny khór zarjaduje jutrownu pónđźelu w Herbskej grychće w Njebjelčicach swój
1. założeń. swiedźeń
z dźiwadłom a balom. Předwjedźe so „Der Fremdlegionär" w 3 jednanjach. Wšěch młodych Serbow a starših přeprošuje
Njebjelčanski hudźbny khór
Nichtó njech to njeskomdźi! — —

Fotowe projekciowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**
a wšě wěry za amatérske fotografowanje. ✦ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wo-čahi wěcywustojnje

Hdźe póndźemy??

Do kofejownje Hohenzollern

Wosobny wuměłski koncert
Tauscher-Trio

— — Najlěpše konditarske pječwa — —

Z tutym wozjewjam, zo swoju praksu w acy zhromadnje z kn. just. radź. Wesserom njewukonjam
Moje nowe rumnosće mam
w Budyšinje na Žitn. hasu 10 I. poschod
— Telefon 2883 —
Rěčne hodźiny: 8—1/21, 1/23—1/27, sobotu 8—2
Rěčnik Wünscha

Mnoho zdaru do mandźelstwa přejemy našemu swěrnemu sok. bratrej
Hermanej Sudakej
a jeho mandźelskej
Marće Domaškec
jutry 1930
jednota Sokoł w Komorowje

přiloha k čisłu 92

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 19. hapreje 1930

Jutry.

Naš Sobožnik Jesuš stanył je,
Je žiwy mjes nami.
Nětk hywa w naschej krjedźinje
Tu wěčnje pschi nami.

Tón cźmny pucź je nastupił
Se žiwojim cźerpjenjom,
So by naš wschitkich wosbožił,
Tam k Wótcźej pschiwjedł dom. —

Hdyž jamu wócźay jandźelisch,
Tu njeplacź stysnuwje.
Jow horjo śwěta wopuschcźisch,
Tam śmjerjesch wjesełe.

Wón žiwy pschi naš wostanje,
Hdyž wschо naš wopuschcźi,
Tam wěcźnu sbožnosć dostanje,
Kiž po joh' pucźach dźe.

Hańža Budarka.

Jutrowne słónco.

W Budyschinje, 19. jutrowinka.

Jesuš wumožnił bě žebi psches žiwoje thilelne skutkowanje psches žiwoju njeskónczną luboseć njeśmérneho pschinjesł w ludźe nadobnć, so farisejojo ſ njepopschecźowm wozjawichu: „Zdyl śwět běži sa nim." A hdyž k pozlednjemu rozsudej do Jerusalema na jutrowny źwjedźenj pschińdźe, njejnjesełe radosć a sahorjenosć luda žanych mjesow. Wschudowachu jemu manifestaziju, sćelelechu kwětki na pucź, sćelachu žiwoje drasty na pucź a śpěwachu a jutkachu: „Hosanna žynej Davidowemu!" — Kaž krala, kaž rjeka wjesełeše jeho do źiwjateho města. Tyšazy běchu wo tym přeswědczeni, so knježerstwo na žo wosmje a śmětne Messiašowe kralestwo wutwori. Najwjetscheje sahoritosć a luboseć sa njeho mějachu pak jeho japoschtołjo, wosebje žónske a wucźowninzy. Lubowachu jeho jako žiwojeho nana abo bratra, cźesćecźachu jeho jako žiwojeho Boha, sa njeho wěrjachu a stajachu žiwoju nadźiju jenoź na njeho.

A nětko pschińdźeschе nadobno žałožny pschewrót. Jesuš prajeschе žiwojim japoschtołam pschi pobjednjej wjeczer: „We wschitkim budźesce žo na mni pobórschowacź." Někotre hodźiny podźischo žo to hižom sta. S wumyslacźom něktorych žydatych a nadobnych duschow žu wschitkim žo we nim myslił. To bě po jich cźłowjeskim rozumcźu k wěrjenju. Tón samy Jesuš, psched kotrymž cźerpiły tschepotachu a trjo ſ cźłowjekow wujedechu, bu žywjasany a wotwjedźeny. Tón samy Jesuš, nad kotrehož mudrosću žo wschitcy ławjo dźiwachu, kiž wschitke napscheczliwosće fariseiskich a pismatwucźenych wotpokasa, kotrehož mózne słowo tych hnasche a sbudźowasche, so dyžkuli najradscho pschestrowali a mjelcźi na wschitke wobstórżby. Tón samy Jesuš, kotremuž běchu mogły jenoź pożkuschne, bu wot wotrockłow kiny a hanjeny, bjez toho, so žo jim schto sta. Tón samy Jesuš, kiž bě njeliczomnych chorych a bědnych wustrowił, bu tam wosbity, hanjeny, so ani bleźka na nim strowe njeje — tutón njemóžeschе žebi po sdaću pomhacź. Tón samy Jesuš, kiž prajeschе: **Sšym žiwjenje.** Sćerjeł do mule wěri, njebudże wumrěć do wěcznosće."

O kak cźežko tłóczachu wschitke tute podawki na wucźomikow. Běchu porażeni, schokowani. Jich wocźakowanja rozbźachu kaž myslinły. Do cźehoż žu wěrili a so nadźeli, sda so być mylenje. A Jesuš, na kotrymž ſ njemyslebnej luboseću wisachu, bě jim wumrěł, a dyrbjachu so tuteho położenja tamnych žałobnych duschow. Potom trachi dorosumiece jich srudobu. Njejedźachu, njespachu, a dla wobstajneho płacźe njemóžachu w nozy spać. — Jesuš wosta w rowje a wscha nadźija, wschо bě ſ nim pohrjebane.

Nadobo pschińdźe pschewrót. Njejapzy rosćerja so na tśeśim dnju rano nowa powěsć: „**Knjes je žiwy, je ſrowa stanył!**" A japoschtołjo tam běža. Wschitcy žu rosthorjeni. Madlena pyta jeho płacźo. A hižo steješi Knjes psched njej a praji se žiwojim zunim hłosom: „Marija!„ — Nětko wotewrja so jim njebjeża sboża, padnje jemu k nohomaj a sawoła rosthorjena: „Rabbuni — mischtrje!" A Knjes pokasa so po rjadu pobožnym žónskim, Pětrej, wucźownikomaj na pucźu do Emmausa a wjecźor wschitkim japoschtołam w žurli. W njebjeskej dostojnosći a jasnosći steji nahle psched nimi a praji mile: „**Ja žym žam, njebojcźe so!**"

Tuta powěsć rośćeri so stokorje po mjecźe a po krajinje. Jeho pschiwiźnizy so serdźachu. To bě radosć, jusk a wjeselе. Po žałostnej nozy se wschěmi słóncźemi na ranjo jasne źłonzo, njesmérna radosć w Božej stwórbje. Hory so śwěcźa, firmament so jasni, tyšazy krjepow bźyscźa so w twórtkach, wschо so žobu raduje. Tak knjeżeschе cźiste wjeselе, hdyž Jesuš, tute wěrne jutrowne źłonzo, jestkhadźa.

Wórły padnychu pożlednje schrubiny ſ jich wocźow. Někto ſpóznachu, schtoż bě jim prjedy njedorosumiwe. Cźerpjenje a wumrěcźe běschе nusne, so by žo cźłowjestwo ſ paforow djabła wumohło. Psches tchźiž a źmjerć je Jesuš śwět wumożił a hnadu do njeho pschinjeł. Tak buchmy my dźeći Boże. Sa nich njeje wumrěcźe woprawdźita źmjerć, jenoź ſpar. A hdyž je Knjes horjestanył, dha też žyle wěsće žiwojich dźeći něhdy ſ rowa wubudźi k wěcźnej sbóżnosći.

Byrnjež wjesełscha srudoba na nami wotpocźowaka, tola njesadźewa, so jutrowne słónzo Jesuš Khrystuš hłuboko do naschich wutrobow śwěcźi a wěrne wjeselе sbudźuje. Smutkowna radosć samóže śwonkownu srudobu sběhnyć. Tola wěrne jutrowne wjeselе wobsteji w tym, so njeby Khrystusowe cźerpjenje a wumrěcźe sa naš podarmo było, a so bychmy stajnje w jeho hnadźe žiwi byli.

Jutry.

Witajmy dźens z kěrłušemi
Swjedźeń krasny, zwjeselacy,
Swjedźeń zdobny, radostny.
Z trubami a piščelemi
Swjedźeń duše pozběhacy
Swjedźeń luby jutrowny.

Dostojnje so swjećić sluša
Dźens wšěm křesćijanam swěrnym
Jutry — znamjo dobyća.
Tuž khwal Boha, naša duša,
Z dźakom nutrnym a wěrnym
Zo nam swojoh' Syna da.

Jutrowne nam ranje swita
Kóždolětnje zaso znowa,
Hłós nam z njebjes přiwoła:
„Wjeselće so — smjerć je zbita!
Jezus stany žiwy z rowa!
Wyskaj syła wěrjaca."

Halleluja — dobyćefsey —
Njech po cyłym serbskim kraju
Jutry mócnje zakliněi.
Tak zo zaspancy też serbscy
Z womory wšě zestawaju
A lud serbski wožiwi!

Jurij Šewčik.

Přez smjerć — k žiwjenju.

Jutry! Sću pschewrót ſ wucźownikow. Hacź dotal stejachu pod porażajym socźischcźom śmjerće, žyle hinak hacź mischtr. Tón běschе hjom dawno „wot śmjerće k žiwjenju" žo pschedobył. Bě hižo śmjerć, pschedy hacź pschińdźe, pschemohł. Psched mrěcźom bě jemu satrach, niż psched śmjerću. Wědźeschе, so ji seźehuje horjesłacźe.

Ale sa wucźownikow běchu halle jutry pschewrótny wokomik. Kak běchu jeho rěcźe wo śmjerći, byrnjež sdobom wo horjestawanju rěcźał, satraschike. Kak bě jeho śmjerć jich cźežko porasyła. A nětko pschińdźechu jutry. Je žiwy! Njemóžachu japschimnyć, so pucź tak dale dźe. Bojasni a satrascheni stejachu pod tutym mózným skutkom, kaž žebi njeběchu śwěrili, žiwoje nohi na tutón nowy pucź žiwjeńśki stajicź. Ale potom sapschimnychu we hłubokosći žiwoje wutrobы, schto sa nich rěka:

Jesuš je žiwy!

A dźechu nětko cźaru — sa nim. Też woni běchu žo wot śmjerće k žiwjenju pschedobyli. „Śmjerć, hdźe je twoje žahadło?" Wjeselе běchu žebi žiwi a pschinjeżechu śwětej tute nowe žiwjenje.

„Schtóž bo mnje wěri, budźe žiwy, byrnjež wumrěł." Kiž nam tute žlubjenje da, je, kotryž je žiwojim žanym horjestanjenjom nam to sarucźuje. „Hlejće, wošanu, je śwět ke kónzej, žmy pola njeho žiwi.

Mnohy, kotryž wo žiwojich šemrěcźych lubych žaruja, woni je w nim žiwi. Wy, kotryž žo žmjercźe bojicźe, waich pucź wjedźe k njemu. Wy, kotryž žo staracźe a drjeżeće w tutym dole žyłsow: **Jesuš je žiwy.** Njesnicźemy psches łóžyłstwo a žmjerć je žohnuło psches śwět schoł wot lětstotka k lětstotkej. Wšmi jeho žiwjenje do žo a maschi žiwjenje, tworiſch je a pomhaschi k tomu, so też sa cźłowjestwo něhdy tamne słowo płacźi: **je žo pschestrjerć k žiwjenju pschedobyło.**

„Jejkakulenje a jutrowne jěchanje w radiu.

„Jejkakulenje a jutrowne jěchanje we Łužicy", ludowědnej wobrazaj k słyšenju, poda Kurt Arnold Findeisen — rěka program srjedźnoněmskeho sćelaka (Mirag) w Drježdźanach a Lipsku, kiž wón prěni dźeń jutrow popoldnju w 2 hodź. swojim słyšerjam poskići. Poskićenje pak budźe też po eylej Němskej a dalewon słyšeć, dokelž jo pimo Barlinskeho a Wrótsławskeho sćelaka też němski sćelak w Königswusterhausen přewozmje. Tuta powěsć wěsće zaso mnoho serbskich zajimcow k słyšenju podawkow ze swojeje domizny nawabi. Prěni wobraz zaběra so z jejkakulenjom na Hrodźišku w Budyšinje. Budźemy słyšeć rozprawu knjeza Findeisena wo naletnim wyskanju na wysokim pobrjozy Sprěwje, kotreż so z wołanjom „Appelasina! Appelasina!" wuznamjenja. — Druhi wobraz chce słyšerjow přesadźić do klóštra Marijneje Hwězdy, hdźež jutrowni křižerjo we swojej swjatočnej pyše přijěchaja. Budźemy słyšeć křižerski kěrluš „Tón cyły swět so zraduje", kiž serbsey spěwarjo pod nawjedowanjom knjeza šulskeho wjednika Jana Lipiča-Khróšćanskeho serbsey poskića. Druhi serbski kěrluš „Khwala budź Bohu wěćnemu" tolmačuje kěrluš křižerjow w klóštrskim dworje. Radiowe poskićenje traje hač do 3 hodźin.

Hana.

Hana je domjaza holza, holza sa wjcho. Titul „hłužowna" je dementkratija ranjaseho podrjadowaneho pschiłóda dźela wotstronzi.

Hanje praja Hana, mjes tym so Hana ke knjeni, pola kotrejež je pschijatajena, Abela praji, też niż knjeni Frankowa, ale „hnadna knjeni, hačrunjeż njeje na žane waschnje na nětkajku hnadu dźełodawacźerki pokasana, ale k njej w porjadnym pschijatajeńskim wujednanju steji. Sšamo potom, hdyż wona w tśeśej wołoźbje wo njej rěcźi, rjekne Hana „hnadna". W tutym dypu dyrbja na pschikład też nemske domjaze dyrbjeć poniżnischе hač jich franzowske, jendźelske abo italske towaršchi, kotreż zyle jednorje rjeknu madame, miśiś abo signora.

Hana posłuchnje so rano w sajnej hodźinje, to rěka, wona stawa — „so posłuchnje" njeje nicźo sa Hanu — a sapocźina dźełacź, pschi cźimž wona mjeścźo khodźi a žaneje hory njecźini, so njeby nikoho w spanju myliła. Sa to pak Hana też wjele sajo do łoża khodźi hacź knježerstwo, kotreż husto hałe w raišchi hodźinach domoj pschińdźe a na palzach njethodźi a haru cźini, hačrunjeż by žo Hana ſ tym se spanja wubudźicź mohła. Franzeż njejsu žani šli ludźo; woni njemyślachu žebi jenoź stajnje na Hanu.

Hdyž Hana na něchto sahudže, něchto jakomdźi, bywa domjaca knjeni njesadźerżana. Njeby niczo pomhalo, jej ſ mikum wóczkom znapjecheźiwić: Dyrbi dha runje Hana bjez smyłku być a ſo ženje njemylić? Puſcheźi-li Hana něſkajke ſudobje ſ ruki, rjekuje domjaca knjeni: „Njemóžeče ſo bóle na kedžbu braċ?“ Wukumje-li ſo jej ſamej něſchto ichkleńczane ſ ruki, potom wona niczo njeprajи, ale ſawoła Hanu.

Hana je naſtrowinza, kuchařka, plokarićza a ninja žanebo hubowaneho. To bywa hoſpodarſtwu k lepſchemu, pſchetoż Hana pſchi dźele ženje njeſoni. Hana zuſa hwězda njeſamuca ſeje myſle a próżu wo blido, kucheń, plokaſtki kotoł a dwaſku hnadnje.

Hana, haczrunjeż nimale ſtyrzeċi lět ſtara, je dźeċo, kotreż też to naſſmadniſche ſwjeſela, na pſchikład ſtara nowina ſ wobrazami abo k rowni pſchewidźenje w ſuſodſtwje abo tuni liſcjik ſa dźiwadło abo kino. Je żiwa doſpołnje njedotkana wot ſajmow cżaſa, kotreż Francez huſto tak njeměrne cżinja, wona ninja žanebo politiſkeho, žanebo literarneho nahlada a jenož mały dźeſ nahlada wo ſwěcze, kotryż by ſo hodźał ſe hadu wuprajiċ: Je, każ je. Wo Haninym nahladze a roſſudze waża wſchě podawki jenak cżeſko, nekaſe ſemjerżenje niemóże ju bóle roſbudźiċ hacż pſchi płatanju ſłużbjena nohajza. Fara ſpodźiwna je ſtajnje żiwa, tola ženje chżjata weſipnoſcż, ſ kotrejż wona pſchipadny, podawkt a njeſbożа w żiwjenju kołwokoło nje na wědomjo bjerje, ſ małko ſo ſajimowazym, ale ſprawnym podſtołom tak rjeż. Sſwój ſajim wona na wſcho nałożuje, a tola niczo njepotrjeba, mězwa ſtajnje żadoſcż ſa jědju a tola njeje błódna.

Radro leje waſchnja je ſpokojnoſcż. Abſolutna, pſchinarodżena, Bohu podata ſpokojnoſcż. Druhdy płaka Hana bjes pſchiczinu, druhdy ſo wona bjes teje ſameje ſmeje. Haninej wjeſele a ſrudoba matej powſchitkowne pſchicziny, pſchicziny, kotreż leża w żiwjenju cżłowieka, a kotreż ſo też Hany dótkaju, dokelż je wona ſe pſchirodu ſwjaſane ſiworjenje. Wona lubuje pohladniċ, kwětki, jěſby ſe żelesniżu a w ſmje dopomnjeċa na ſańdżene leċo.

Hana je idealny ſobuċzłowjek. Wona ma ſnutſkowne żiwjenje, ale to wona njepſcheradźi. Wona ma woſud, ale jenož hdyž je wona ſama ſa ſo. Jeje doſpołne ſcżerpne ſtejiſchcżo k woprawdźitoſcżam a wumyſłam żiwjenja dawa jej něſchto njewſchědnje błyſkotnje, ſaſne, cżiſte. Haniny klima je najſkerſchi! Tohodła ſadżerży ſebi knjes też wuſchi, hdyž je hara mjes Hanu a hnadnej, na cżož tuta potom ſ woprawnjenej hórkoſcżu rjekuje: „Ale twój porjad dżeſch měcż? . . .“ „Nē, nochżu jón měcż“, by knjes ſnapſcheċiſł, by-li był rjekł.

Schtož Haninе ſwonkowne naſtupa, tak je Hana neutralna hołza ſ mnohej wuſchitkoſcżu a rjanoſcżu, ſchtož pak Hanu njekaży, dokelż ma Hana naſtajnje ruży połnej dźeła a też nikoho nima, kotryż by jej huſcżiſcho rjekł, ſo bywa wjeſele, ju widżeċ. Wy-li Hana khwile měła, by wona bóriy była ſpodobna. Wy-li khwile a pjenjeſy měła, by wona po małej próży była wabiċziwa.

Hanu, hołzu ſa wſcho, kotraż jej wſchě dźeło wotewſa, kotreż njerjane cżini, płeċi koże, ruży a ſoku.

Ach, ichto by Hana była do Hany, by-li każ hnadna měła Hann!

Kyn.

Wu ma zboże.

So by ſo hnydom rjekło: Wu je młody Chineſa ſe Kantona, kotrenuż ſo w domiſnje wjazy njeſpodobaſche, ſchtož, dokelż bźiche jemu zyte pſchecżeſtſtwo wotemrěło, ſchtož, dokelż bż jich pſchiwjele młodych Wuwow a Liow a Mingow. Wu ſo tohodła throbie roſſudźi, do kraja njewobmjeſowanych możnoſcżow wupuċzowaċ. To je ſa wobżiwo rawſha każ Chineſa lózſcho prajene hacż wumjedżene. Niedźiwajcy toho bż ſo jemu we ſwojim pjeczadwacżcżi 18tnym żiwjenju poradźiło, ſebi 15 dobrych U.S.A.-dollarow nahromadźiċ. Tute 15 dollarow njebźchu wěſo ani k pſchejěźbej w tſeċzej rjadownej najtuńſcheho woſobinſkeho parnika dojſahaċ. Wu pſchemyſłowaſche ſebi wěż tak a hinak a cżeſche wo tutej wěcy ſe ſwojim towarſchom ſ Dſchunkowego pſchiſtawa. Liwe-ho bż ſa dollar ſwólniwy, jeho ſe ſwojim woſom ta ſekeninu ſtradżu do Hongkonga wow dowjeſcż a jeho tam do bliſkoſcże tworowſkeho parnika pſchinjeſcż, kotryż bż poſtajeny ſa San Franzikko. Wu njemėjeſche žanebo ſdaċża wo tom, kak dałoko mahło do San Franzikka być, a wjele mjenje hiſchcże wědżeſche, ſchto może żoltemu cżłowjekej na tajkim amerikanſkim tworowym parniku wſcho keżeċ.

Tak pſchewjeſe ſo wón na jenym cżmowym wjeczoru do Hongkonga. Li-wei-ho dowjeſe jeho cżiſche hacż k cżmowje a ſtraſchnje ſo pojbożowaſej łódźinej muri wuruhowaneho amerikanſkeho tworowego parnika „Star of Minneſota“ a wopſamjeni ſtrachcżiwje ſo roſhladowaċemu Wuwoj, ſo by ſ bubona ſa fótwizowanje po powjaſu, ſa kotryż bż łódź pſchiwjaſana, k hwěſdże parnika horje ſaſki, a tam horkach ſo nězdże ſtowarſchi Dalſche wocżakowaċ. Wu, niczo dobreho njewocżakujo, roſſudźeny paċ, też to naſtrobliſche ſważiċ, ſo tym hacż bż hižo jedyn dollar ſa wěż nałożił, pſchipiſny ſebi ſwoje thołowy krocżiſcho, pluny ſebi do rukow a ſałſ ſo krucże ſpinjenym powjaſu k łódźinej muri horje, ſtoċzi pſches wobłożenje; hdyž hiſchcże jónu dele pohladny, ſhubi ſo cżołm pſchecżoła każ ſcżit w cżmowej nozy.

Strachcżiwje roſhladowaſche ſo wón na cżmowej pródowej łódźinej kubi, tola wſcho bż próżone a też cżiſcho. Wu wupyta ſebi dobru thowanúċu. Wón namaka ſkład powjaſow, tolſtych każ cżłowjeża ruka, kotryż bżchu ſa ſthdanni porjadnje k tolſtemu wyſokemu zylindrej ſwite. Wón cżapnu ſo do nutſka holcho, dyż 1½ metra wyſokeho konopiſteho zylindra; tam bźiche cżopło a ſuchło. Po wſchich tutych napinanych ſańdżenych dnja ſańdżeſchtej ſo Wuwej wóczay a, derjeſtchowany w cżopłym hnězdże, kajkeż bźiche, ſapadny wón do hłubokeho ſpara.

Najſajtra rano ſahe wupuſchcżi ſo łódź „Star of Minneſota“ do wotewrjeneho morja. Maſchiny cżiſche ſyrcżachu a bórcżachu. Wu ſpaſche. W běhu dopołdnja porucżki prėni offizer, kubje wurumowaċ, wuhladka ſa dołi pucż krucże ſabraſeżiċ, trjebane a reſerwne powjaſy do powjaſoweje komory ſnoſeżiċ, a ſchtož bż hewak hiſchcże do powjaſoweje komory ſnoſeżiċ, a ſchtož bż hewak hiſchcże łuni, cżeſki powjaſ ſ ruku do komory donjeſeċ, położichu ſiwobodny kónz wokoło mechaniſkeho powjaſowego bubona, ſapuſchcżidhu parn, a pomału bywaſche zylindar, w kotrymż Wu ſpaſche, mjeniſchi a mjeniſchi. Tola Wu njeſpaſche wjazy. Sſyczenje parnecho bubona bż jeho wubudźiło. Strachcżiwje hedżeſche wón na dnje powjaſowego bubona a widżeſche thowanúku nad ſobu ſo bóle a bóle pomjeniſcheċ. Ale wſcho thowanje a tulenje wjazy njeſpomhaſche, pſchińdże wokomiċ, hdyż je jeho cżornowłoſata głowa pſches powjaſ hładaſche. Dołhenu Jaċej, kotryż powłużowaſche maſchinu, woſta huba wotewrjena ſtejo, jako bż ſ powjaſow njerjapaż żiwe ſtworjenje wumóri. Wu, kotryż hiſchcże njewědżeſche, ſo mózachu jeho widżeċ, hedżeſche pſchez hiſchcże ſtulený a njebiłony ſo. Jako pak jedyn matroſa ſa cżorne-włoſty hrabnywſchi wobżarowaja hódne ſ żołte mjeſwocżo wuſbżkny, pſcheńdże dźiwanje wſchěch wokoloſtejacych matroſow do hrimazeho ſmjeża, pſchetoż Wu ſtłóżi ſe ſtrachom ſwojej wóczay truċże hromadże a wuhnuny jazyk. Tola na tym njebż doſeċ. Najprjedy doſta ſebi po poruczenoſcżi łódźneho wjednika njemało pukow. Na to bu jemu wosnamjenjene, ſo ſo jemu na łódźem dnju pſchejěda ſamżna liczba pukow ſpożcżi a ſo dyrbi nimo toho wſcho dźełaċ. Wu dyrbjeſche k temu wjeſele mjeſwocżo cżiniċ. Pſchebili bżchu jeho hižo huſto w żiwjenju, a dźełacż bźiche też dyrbjał hižo wjazy hacż je normalnemu cżłowjeſej ſpomożne. Woprawdże ſła bu wěż ſatke, jako ſo wichor pożóbnu a łódź ſyłnje tam a ſem mjetaſche. Schtóż je hižo jónu mórſku khoroſcż měł, wě, ſo na morju khorn bycż a ſebi runocżaſnje puk dostawaċ, k pſchihódnoſcżam tuteho żiwjenja njeſłuſcha. Tola po nėcżim ſtowcżi ſo Wu na puk, pſchebeżwſchim, dokelż dostawaſche tak dobre ſkżi, każ dotal pokdo w żiwjenju. Dołhi Jaċ ſtejeſche huſto ſ hrožo poſchhnjenym porſtom pſched nim a pſchihotowaſche jeho na ſurowe wjazy, kotreż na njeho pſchi ſajeżdże do San Franzikka cżakaju, wożeże je ſtrony połizije. Wu nochżyſche prawje do tuteje wjazy wěriċ, pſchetoż wſchitky wokoło ſtejacy ſmjachu ſo k tėmu.

Jónu w nozy ſajėżdżechu woni do pſchiſtawa w San Franzikku. Lėkaŕ a połizija poda ſo na łódź, a nad Wuwowej hłowu ſtejachu cżłowje mrócżele. Jemu ſo woſnamjeni, ſo chżedża jeho na thwilu do dźełarnje tykneċ a jeho potom ſażo do Kantona wróċo póſłaċ. Wu bż trucże roſſudżny, woſtacż. Hiſchcże w ſamżnej nozy bu ſ haſchenjom łódź ſapoczane a — jako dawno wotmyſlena ſabawa — dyrbjeſche ſo Wu ſwjatoczńje na kraj ſadżiċ. Tytnycżu jemu cżeſku żelesnu hoku łódźineho ſbżhadła ſa thołowy, parne wjadło ſaſkoċi, a pod dżiwim herżeſkaujom wſchěch matroſow a pſchiſtawnych dźełacżerjow ſleża Wu wyſoko do powėtra. W dalokim kole chżychu wokoło ſo kopażeho Chineſu pſchi pſchiſtawje do rukow połizije dele pruſcżeżiċ. Tola wėż pſchińdże na dobry pożledk hinak. W powėtrje wotpiny ſebi Wu ſwój łacżerjow ſleża Wu wyſoko do powėtra. W dalokim kole ſleċza wón do wody pſchiſtawa. W ſchticże cżmy pluwaſche wón na kraj a njebu ſenje wjazy wot nėkkajkeho amerikanſkeho połiziſty wohładany.

Na tajke waſchnje pſchińdże Wu ſa jeohn ootlar, mnoho pukow a mokru kupel do Sjednoċzenych Statow. — Snajmjeńſcha je mi to ſam tak powėdał, jako na horżym Łċżnym dnju hromadże tomaty ſchcżipachmoj. O. R.

Fararja Heumannowe hojeńſke ſrėdki

wupruhowane při wjele khorosċach. 180000 dżakn. wopiſm. Fararja Heumannowu knihu (272 str., 150 wobrazow) dostanje kożdy, kiż ſo na tutón nawėſtk powoła, cyle darmo bjez porta přez Ludwig Heumann & Co., Nürnberg S 10. Fararja Heumannowe hojeńſke ſrėdki dostanjeże we wšėch Budyſkich haptykach, wėſće pak w **Hrodowskej haptycy w Budyšinje, na Hošic hasy 27**

W Njeswačidle budże ſerić

z wopytom na ſkhadżowancy, je-li tam ty njebudżeš! Tuż njeowoſtań doma, ale přińdź wėſće, wzawſi swójbu a — pjenjezy też ſobu!

Tola nochcu će ſerić, ale dobru radu ći chcu dać. — Cas je khutny, ſwjedżenjow je w Serbach, każ hribow po dešćiku; pjenjez je malo. Lić, lutuj a myſli! Njelaż na kóżdy ſwjedżeń, byrnjeż će bóle w Serbſkich Nowinach wabili! Khodź wšak pilnje a zwólniwje tam, hdżeż ći nėſto darmo poſkiċeju! Łačniſli po ſerbſkej wėdomoſći — a to dżeń ſym wo tebi preſwėdċeny, wopytuj narodne zhromadźizny, kurja a přednoſki! Bjer, hdżeż ći dawaju! — A nėtko wočinjej woċi a wuši a poſłuchaj! Do Njeswačidła ſo póndżelu luċi młodźi hóley poċėrja; ſtudenća — jim rėkaju. Chcedża tam pjeċa ſejmowaċ! Z tym ſej ſcyła ſtudenća rady hrajkaja. Jeneho z nich je nan natykny!. Tuż bjez dźiwa, zo po nim wšitcy rejuja. A sy-li wċipny — a to dżeń ſym wo tebi preſwėdċeny, dźi tam pohladaċ, hdyż je to darmo! Pjenjez ſobu njeċahaj, khiba na ſałku kofeja!

Tam rėċ a ſpėwaj a — do wšoh' ſo tykaj! „Exempla trahunt“! Studenća dżėn też tak činja. A je-li ſo ći to hiſće njelubi, dźi domoj, ſtoż budże też damow, — a nichtó ći to njeżmėje za złe. — Budżoš-li wšak z młodymi póſlancami ſpokojom, a budża-li woni ze twojej' partaje, — a to dżėn ſym wo tebi preſwėdċeny, zwoſtań też wjeċor, a njekhodź domoj, zo njeby ze ſkhadżowanku w Njeswačidle ſeriło! -ċl.

Přisp. red.: Korċmaŕ w Njeswačidle je Serb a nic Němc, każ drje ſu naši čitarjo w ſtwórtkownym čisle wučitaċ mohli.

Cyrkwinske powėſće.

Krajnocyrkwinske zjednoċeństwo w Budyſinje při Pólnym hrodźiku 6. Jutrownički dop. ½11 hodź. zwjazk dźėċi. Wjeċor njebudże žana zhromadźizna. Druhi dżėn jutrow wjeċor wo 8 hodź. jutrowna ſwjedżenſka točnoſcż. — Stwórtk wjeċor wo 8 hodź. biblijska nabožnoſcż (list na Romskich).

Zjednoċ. wothladaŕ Zimmermann zmėje biblijsku nutrnoſcż jutrownički wjeċor we 8 hodź. na Žydowskej ċo. 146, ſrjedu w Zemicach a ſtwórtk w Budyſinje.

Zjednoċ. wothladaŕ Křižan zmėje biblijsku nutrnoſcż druhi dżėn jutrow pop. w Bėłej Horje, wjeċor w Nowych Poršicach, wutoru we Wjazowcy, wjeċor w Biskopicach, ſtwórtk w Hodžiju a pjatk w Hornjej Hórcy.

Z Wósporka.

Jutrownički je rano ½8 hodź. ſpowėdź a ſwjedżenje Božeho wotkazanja, we 8 hodź. ſwjedżenſke předowanje z cyrkw. hudźbu, ½10 hodź. khorowe rozwučowanje dżėċi, pop. w 2 hodź. křėżenja.

Druhi dżėń jutrow dop. ½10 hodź. ſwjedżeńſke kemšenje z cyrkw. hudźbu (cand. theol. Reſtmann z Budapeſta). Wosadny duchowny ſkutkuje druhi dżėń jutrow w Kotecach a Hrodźišću.

Z Kotec.

Jutrownički dop. w 10 hodź. němſke ſwjedżeńſke kemšenje za dżėċi. Druhi dżėń jutrow je dop. we 8 hodź. němſke ſwjedżeńſke předowanje (waſaŕ farař) a w 10 hodź. ſerbſke (faraŕ Krawc z Hrodźišća).

K jutrownemu ſwjedżenjej.

1. Kor. 15, 12—20:

Nėtk pak je Khrystus z morwych ſtanył.

(Hłós: Wulki Božo, khwalimy! atd. abo: Jezus, moja nadźija ſtoi!)

Halelujah jutrowne
zaklinċ znowa w bydłach měra!
Zbudźiċ k radości nas chce
naša najſwjeċišа wėra,
zo ze ſmjerċe ſtanył je
Jezus, kraľ naš krasnoſċe.

2. Jezus ſmjerċ je zahubił,
hdyż je w rowje cėmnem pobył,
žiwjenje pak wubudźił
a nam njezachodnoſċ dobył.
Žiwy wón woprawdże je
a nam dawa žiwjenje.

3. Z nim nas wėra zjednoća
naša połnje zawėſċena,
dokelż wėmy, zo móc wša
je wšak jemu poſkiċena;
Knjez a kraľ je woprawdże
Jezus ſam a žiwjenje.

4. Wujednane ſwėdomje
njomėrne nam wjacy njeje;
hrėchi preč wzał naše je
Jezus a nas z winy wſeje
přesadźił do prawdoſċe,
kotraż naša pycha je.

5. Bjeznadżijne ſkóńċenje
naše žiwjenje nėt njeje;
wjeſoły do rowa dże,
ſtóż ſej wumożenje přeje
ze wšeho tu bėdżenja,
w kotrymż njeje pokoja.

6. Wėra, ſwėdomje a row
ſu dźė połnje ſpokojene. —
Zapłaċeny naš je dołh,
dobyċe nam zawėſċene.
Halelujah radoſtne
je dźė zbožo jutrowne.

7. Jutry, ſwjedżeń žiwjenja,
njech nas posylnja we wėrje
znowa, zo nam zawyſka
duša zbóżna w Božim mėrje:
Jezus, naše žiwjenje,
kraľ je wėċny krasnoſċe! —

Přilopk.

* **Nowy ſnėh w Cjornym Lėżu.** Po rjanych ſłońcnych naſtėtnich dnjach je ſo w Cjornym Lėżu přinjeſł tuteho tydżenja khėtro wołkłódnuło. Symny wėtr jėchaše na Pólnej horje (Feldberg) thermometer hacż nje 1000 metrow do Naúdże ſo k tomu wjele ſnėha hacż do 1000 metrow. Wutoru rano ſo hiſchcże njeběłe pyſchtoło ſnėhowe Wutory rano ſo hiſchcże njeběłe pyſchtoło ſnėhowe W krajinje Pólneje horły napada ſo na 20 cm. wyſ nowego ſnėha. W dolinach ſo pyches zyłu pondżelu ſ pyſchtacża dejcheżowaſche. Nėkt Cjorneho Lėża ſu ſ napjate.

* **Thereſija Konnersreuthſka.** Po powėdżi bajerſkich nowin cżerpi Thereſija Neumannez jaſo na ſwoje ſ kowne cżerpjenja. Kreiż ſtupa ji ſaſo ſ ſhujnemu na komaj a nohomaj a wuſhupuje też ſ ramjenjowych nov. K tomu ſhubi wona hiſchcże wjele krwi, dokl krwawne ſyły płacże. Tuhowinije je wſchitkim wo Thereſije Neumannez krucże ſakſany.

* **Paris ſmėje najwjetſchi kinow ſwėta.** Glowny palaz w Pariſu, kiż nėtkole hižom 5000 mėſtnom ſ pſchijo, chżedża w bliżſchim cżaſu pſchetwariċ a ta wjetſchicż, ſo budże w nim 8000 ludźi ſedżeċ moż. Nėtko ſmėje Paris najwjetſchi kinow zyłeho ſwėta. Nėtkole jón Newyork ſ 6000 mėſtnami.

* **Jendželski Whiskykral wumrěł.** Jedyn z najpopularnišich jendželskich wulkokapitalistiskich wuhotowanišikow, Lord Dewar, je w swojim 77. lěće kralowski titl Whiskykral fabrikantow Whiskyja a bě powdźěwkowje pod mjenom Whiskykral znaty, wjele let po krótkej chorosći we 67. lěće žiwjenja wumrěł. Lord Dewar zawostajiwši samowjenje wo něhdźe dźesać milionach puntow sterlingow, čiž jendželskemu statej něhdźe dwěmi tysac pěć milionow dźěsačnego dawka pschinjeschu, dóstanje hač pěć milionow dźěsačnego dawka pschinjeschu, dóstanje je lord nježenjeny a bjez cžělnych dźědźinzow wudowjeny. Jeho samowjenje pschipadnje bratrowcam a sotstinam.

* **Stople budže ważna etapa na lětarišej cžarje Delhi (w Indiskej).** Wutoru je na zjawitne lětadło w Stopli w Jubschowjanskej prěnje lětadło jenoho lětarišeho towarstwa pschileczało. Tole lětadło chodźe kóždy tydźeń, kóždu njedźelu popołdnju 3:2 w Stople pschileczi. Wono twori sobu swojit mjes Stople—Delhiom w Indiskej. W Stopli

loniti) dojechu, ſ wotkelž jich dalsche lětadło do Delhi donješe. Wot tuteje lětarišeje cžary w Stopli wulke hospodarske lěpschiny wuczakuja.

* **Japanski vulkan bucha.** Po powěsći ſ Bandoenga je vulkan Slamet ſyhnischo dźěłacz sapoczał. Dnja 7. haprleje wobledźowachu ſ prěnjemu rasej ſyhnu paru ſ horzyku pódźelu pak vulkan ſlunowe mróčele hač 500 metrow wyſoko wuſtorkowaſche.

* **Schtó je se ſwojim lotom ſpokojom?** Wokolne prasčenje bjsche profesor H. Dertera pschi Columbia-univerſiteće w Ameriku, na niemjerny rjad wotkowom wschich možnych powołanjow póſłoł. Prascheſche ſo jich: „Bychcheše we ſwojim powołanju dale dźěłali, bychcheše-li njecžakajo milijon dollarow dóſtali? 84 wot ſta wotmolwichu bjese wſcheho ſ roſtomnym „nè“, něhdźe 7 wot ſta tuto „nè“ tak nětkaž do wschelakich wurečkow ſababichu a 9 wot ſta jenož wobkruczachu, ſo ſwoje nětcžiſche powołanje njedźiwajcy taſkeho ſamoſejenja ſpuſchczicz nochzyli.

Hospodarski rozhlad.

ſobotu 19. jutrownika 1930:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,1855	100 pólsk. złotych	47,10
1 wjedźeński punt	20,358	100 čěſkoſł. krónow	12,387
100 waše frankow	81,145	100 franc. frankow	16,41

Barlinſka burſa ſandźeny ſchtwórtk jara ſamjeſowany wobrot ſapiſa. Wſchelake efekty mějachu postupowace kurſy. Wiki ſ dołžnymi a rentowymi liſčinami mějachu dale postupowace kurſy.

Produktowe wiki ſandźeny ſchtwórtk jara měrne wobſtachu. W hotowym ſornje njebě žanehu pschemjenjenja. Za pódźiſche termije běchu wowſine a rožkowe płacžiſny jenacže, pschenične pak trochu powyſchene. Sandźeny ſchtwórtk płacžeſche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 13,30—13,45 hr., rožki 8,30 hač 8,45 hr., wowſa 8,10—8,50 hr., jecžmjenja nałkuježho 9,40—10 hr., najwuježho 8,75—9,35 hr.

w termiſowym wiſowanju:

ſa meja:

pschenicy 14,07½ hr., rožki 9,10—9,02½ hr. wowſa 9—9,01¼ hr.,

ja julii:

pschenicy 14,55 hr., rožki 9,76¼—9,66¼ hr. wowſa 9,55—9,50 hr.

ja ſeptember:

pschenicy 13,60—13,65 hr., rožki 11,02½ hač 10,07½ hr., wowſa 9,57½ hr.

w Drježdźanach (ſandźe. pódźelu):

pschenicy 13,25—13,60 hr. (13,30 hr. hač 13,55 hr.),
rožki 8,45—8,70 hr. (8,45—8,70 hr.),
jecžmjenja najwuježho 8,25—8,90 hriwnow, (8,25—8,90 hr.),
jecžmjenja nałkuježho 9,00—10,65 hr. (9,90 hač 10,65 hr.),
wowſa nowcho 8,10—8,60 hr. (8—8,50 hriwnow),

w Sharjelu:

pschenicy 12,50—13 hr., rožki 7,50—8,00 hr., wowſa 7—7,80 hr.,
zentnar běrnow 1,60 hriwnow,
jeja 8—10 pjenjezkow,
kilo butry 3,40—3,60 hriwnow.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Sdźěrachu kat 40—70 pj., ſódźna koboda 15 pjenježkow, ſeleny kat 15 pj., čžerwjeny 20 pj., kal běły 15 pj., ſpitka 15 pj., ſymjentna zyhła 50—100 pj., kolrabi 10 hač 20 pj., morchej 15 pj., ſelerij 35—40 pj., butra 1,80 hr., ſódźne běrny 3 hr., jeja 8 pj., proſata 28 hr. hač 43 hr., bóhkaj 70—90 hr., libjata 2,50—3,20 hr., libjata 80—90 pj. punt.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Halſchtrowje.

Pschenica 12,80—13,20 hr., rožki 7,80—8 hr., jecžmjeń nałkini 9,50—10 hr., wowſa 7,25—7,50 hr., běrny 2,50—3 hr., ſyno 4—4,50 hr., ſłoma k pizowanju 2,80 hriwnow, k ſtarjm 2,40 hr., wołkeje 3—3,25 hr.

Butra 100 pj., jeja 8—9 pj., proſata 28—35 hr., ſtłaki 60—80 hr., kóſlata 90—100 pj. ſa punt, libjata 2,50—3 hr.

Wiki ſchtwórtk w Khoczebuſu.

Mjeſo howjaſe 1—1,40 hr., cželecze 1,20—1,30 hr., ſwjaze 1,30—1,40 hr., ſwinjaze 1,20—1,50 hr. a jeja 10 pjenjezkow, twaroh 30 pj., ſany wołij 1,50 hr., holbje 80—120 pj., kury 2,50—4,50 hr., kapaty 2,50—3,50 hr., hańſy punt 1,90 hr., ſaežki 1,80 hr., kolrabi 25 pj., kapa 40—50 pj., zybla 10—15 pj., kulerapa 10 pj., běrny 3,60 hr., jabłuka 20—50 pj., worſchki 60—70 pj., lžbe worſchki 60—75 pj., libjata 2,50—3,50 hr., kóſlata 80—90 pj., karpy 1,20 hr. po punzle.

Swinjaze wiki ſchtwórtk w Khoczebuſu.

Pschiwjeſli běchu 1148 proſatow a 146 bóhkatow. Wone płacžachu

proſata:

małe	21—28 hr.
hrěnje	28—34 hr.
[illegible]	[illegible] 40 hr.

bóhkaſ:

małe	40—65 hr.
hrěnje	65—85 hr.
wulke	85—105 hr.

Stołne wiki ſchtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Na pschigdan běſche 154 dójnych krowow, 9 proſowi-

Drobnowikowanske płaćizny w Budyſinje

19. haprleje 1930 po hamtskim poſtajenju.

Wěſe płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniſša płaćizny hr	najwyſ. płaćizny hr
Howjaze mjaſo z koſćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaſo	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaſo	1 „	2,60	3,20
Swinjace mjaſo	1 „	2,00	2,60
Tukrajny swinjacy ſmałc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,40	0,40
Khléb	1 „	0,25	0,30
Jědźene běrny	1 „	0,10	0,12
Rais	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,80	1,30
Amerik. swinjacy ſmałc	1 „	1,50	1,80
Sušeny połc	1 „	2,40	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jědźna butra	1 kg	3,60	4,00
Jeja	štuka	0,09	0,11
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—	2,20
Bruniccowe briketty	1 „	—	1 45

Wiſne płaćizny w Budyſinje.

19. haprleje 1930

Wěſe płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory ſo hišće wyſše płaca.

Předmjet		najniſša płaćizna	najwyſša płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,50	12,75
Rožka, nowa	70 „	7,50	7,80
Ječmjeń	76 „		9,50
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	7,50	7,80
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. džélb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	3.50	4,50
Syno, nowe	50 „	3,50	4,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,60	1,80
„ „ „ k zast.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	20,00	21,00
Ržana muka, 60%	50 „	13,00	14,00
Pšeńčne wotruby	50 „		6,50
Ržane wotruby	50 „	—	6,25
Jeja	1 štk.	0,09	0,10
Proſata 769 štuk	1 štk.	22	42

Na wikach ſo proſata pomałku kupowachu.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Barlinje.

Žito a wolijowe ſymje po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	17. 4.	16. 4.		17. 4.	16. 4.
Pšeńca	266-269	268-269	ſany	15-17,00	15-17,00
rožka	163-169	163-166	woka	20-22,50	20-22,50
naz. ječmjeń	—	—	pódre łupiny	15-16,00	15-16,00
nat. ječmjeń	175-187	175-187	ſolte łupiny	20-22,50	20-22,50
wows	162-17.	62 170	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosuſk	14-15,00	14-15,00
pšeńč muka	29 37,25	29-37,25	lany wosuſk	19-19,50	19-19,50
ržana muka	24-27,00	4 27 00	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	10-11,00	10-11,00	ſirnj. kruški	15-15,70	15-15,70
ržane „	10-11,25	10-11,25	ſyno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,90
raps	—	—	ržana ſłoma	1,25-1,30	1,20-1,45
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńč. „	1,1-1,30	1,15-1,30
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,90-1,05	0,90-1,00
pjeluſki	17-19,00	17-19,00	ječna „	0,90-1,05	0,90-1,00

Wiſne płaćizny ſrjedu

16. IV	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju, za 1 centn.
Pšeńca		12,90—13,10	12,40—12,90
Rožka		8.00—8,20	7,60—8,00
Ječmjeń (nałět.)		9,00—10,00	9,00—9,50
Wows		7,50—8,00	7,60—7,90
Syno		4,00	3,50—4,00
Słoma z maš. młóć.		2,00	1,50—2,20
Słoma k zasłanju		1,75	—
Słoma z ruku młóćena		3,00	—
Běrny pola ratarja		3,00	2.80—3,20
„ hač na železnicu		—	—
Butra		1,80	0,95—1,00
Jeja		0,09	0,09—0,10
Pšeńčne wotruby		6,00—6,25	6,00—6,20
Ržane wotruby		5,75—6,00	5,90—6,10
Pšeńčna muka		26,00	19,50—20,50
Ržana muka		14,00	13,25—14,00
Proſata, wulke		32,00—45,00	—
„ „ srěnje		—	—
„ „ małe		—	—

Płaćizny ręcznco skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

17. haprleje.

9 wol., 10 byk., 12 jałoje. a kruw., 910 ćelat., 204 wowc., 706 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 76—80 2. 70—75, 3. 60—66;
swinje: (přez 300 pt.) 67—68, 2. (240—300) 65—66, 3. (200—240) 63—64 4. (160—200) 60—64.
Rancy: 60—64.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć“ wuhotuje njedźelu 4. meje w Stangec hoscencu **wulki serbski wječor.** Wšitcy Serbja so přeprošuja.

Blunjo. Serbske tow. „Domowina“ zmjeje ſobotu 26. haprleje wječor we 8 hodź. pola Säuberlichec přednoškowy wječor. Přeprošujemy wšěch serbskich přećelow nanajwutrobniſo. Přednošk je luboſćiwje přilubjeny. Přińdźe wſitcy a čińe ſebi ſwědomjo!

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ zmeje njedźelu 27. IV. pop. w 3 hodź. swoju měſačnu zhromadźiznu w Nowakeo hoſcencu. Dowěrnicy ſo proſa, wšém sobuſtawam tuto wozjewić. Wo bohate wobdźělenje ſo proſy. Dale činimy na to kedźbliwe, zo 4. meje naš ſwjedźeń wuhotujemy. Předsydstwo.

Hodźij. „Jaroměr Imiš“. Pódźelu 21. 4., druhi dźeń *jutrow pop.* w 4. hodź. měſačna zhromadźizna pola Mrózec. Kóždy ma winowatoſć přińć. Předsyda.

Jutrowna ſkhadźowanka woswjeći ſo přichodnu pódźelu w Njeswačidle. Serbſkim towarſtwam a **horliwym** jednotliwcam dowolimy ſej přiſpomnić, **zo** ſo ſtudentſke ſkhadźowanki hižo z popołdniſej zhromadźiznu započinaju, a zo ſu ſcyła tute ſtudentſko-ludowe zhromadźizny jadro cyłeje ſkhadźowanki. Štóž cheeš być cyły Serb, njepřińdź tuž hakle wječor na zabawu, ale budź hižo w 3 hodź. přitomny, hdyž ſo ſkhadźowanka z narodnej hymnu zahaji! H. ſtarši.

Khelno. „Domizna“ nima zhromadźiznu wutoru 22. t. m., a l e přichodnu njedźelu **27. haprleje** we 8 hodź. pola Mehnec. Dla ważnoſće zhromadźizny prosymy, zo bychu wšě ſobuſtawy přiſli. Hoſćo ću nam witani.

Njeswačidlo. Serbske tow. „Jutrnica“ a wokolnoſć. Wšitke sobuſtawy njech ſo hohaće na ſkhadźowancu serbſkeho ſtudentſtwa. druhi dźeń jutrow wobdźěla. Dowěrnicy ſo proſa, wšitkich sobuſtawow a přećelow Serbſtwa na tutón wječor přeprosyć.

Předsyda.

Nawječorny wokrjes. Naše wokrjesne zwučowanje je pjatk po jutrach 25. IV. Bratr zwjazk. načolnik budźe přitomny. Měſtnoſć ſo hiſće postaji.

Wokrjesny načolnik.

Serbja, štó wě hiſće dalše mjena serbskich ſtudentow, hač te, kotrež smy w 7. čisle „Serbſkeho Studenta“ wozjewili? Proſu, njech je w Serbſkej kniharni w Budyſinje (Serbski Dom) wozjewi abo njech je napiſe na: G. Hentschel Caseritz, Post Räckelwitz (Amtsh. Kamenz).

Wulki koncert nastupajo: Srjedu, 23. haprleje, pop. ½3 hodź. pojědźetaj awtaj přez Njebjelčicy, Worklecy, Khróšćicy atd. a z Wotrowa přez klóštr do

Budyšina na koncert. Jězba płaći tam a sem **2 hr.** Zamołwić chcyli so na šuli w Njebjelčicach, pola k. wojnarskeho mištra Rjelki we Worklecach a we Wotrowje na šuli.

Z. Ł. S. S. wozjewja swojim sobustawam, zo so skhadźowanka hižo popołdnju w 3 hodź. započina. Namołwja tuž wšitkich zwjazkarjow, zo bychu so ze dypkom zešli a na zhromadźiznje přitomni byli. Stóž hakle wječor na zabawu přičampa, płaći jako „njepřitomny“ a njewuńdźe „čornej lisćinje“.

Hłowny starši.

Zwučowarjo družstwa B. zwučuja njedźelu 27. IV. dopołdnja w 11 hodź. w towaršownі na Hornčerńskej hasy. Jutry zwučowanje wupadnje.

Směški.

Wón hebi ponthać wě.

Nan a mać běchtaj mateho, — hmeš-li jo tak rjec — na to dreńerowaloj —, jo kóždemu, kotryž jo jeho wopraša: „Schto pschejeśi hebi k swojim narodninam?“ hatkuje ponižnje wotmołwi: „Luboscź starscheju.“ Mjerćink běsche wurjadnje jónu — a to runje krótko do narodninow — prawje njepospušlušny. So by jeho wohańbił, rjekny jemu nan krute słowa a wopraša jo tež hischće: „Nó, a schto pschejeśi hebi jutrje k swojim narodninam?“ — Płaćo a k hmjerći nastróžany wuroni jo hólcej: „Luboscź starscheju!“ — „Tu hebi njeschłušnych!“ nan kruće wotmołwi; ale Mjerćink swoju smužitoscź khćejše sajdobywschi rjekny: „Potom pschejn hebi kokhnkonia!“

Wón hesi „nad nim“.

Nan: „Schto, hólcjo, sy wčera [illegible] wjeneho sakoudźenja schuśe po schuli [illegible] la samołwjenjeśi list bobu!“

Syn: „Haj, tón pak bě tak połny smytkow, jo bjach jo hańbowacź, jón wotedacź!“

Enfant terrible III.

„Knjeje adwokatojo, proschu, wimicje hebi tola [illegible] jedyn pampuch, scźe tola tak mały.“

„Dźakuju so, knjeni doktorowa, sym hižo dwoji jěł.“

(Mały schtyrilětny Michałk, kotryž je adwokata [illegible] schtwórcź hodźiny dołho nastajnje wobkedźbował, [illegible] nadobo):

„Ći, ličzach je!“

Krajnostawska banka

něhdyšeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

w Budyšinje

Założena w lěće 1844

Pod rukowanjom wšěch stawow Sakskeje Hornj. Łužicy

Filialki we:

Drježdźanach a Žitawje

K zapołożenju kapitala poručamy naše **syrotam wěste**

8% Lausitzer Goldpfandbriefe, Reihe XIII

na čistozłotym podłožku

Wotrěkzi po 100.—, 500.—, 1000.—, 2000.—, złotych hriwnach

Danjowe termije 30. junija a 31. decembra

Jich wěstosć je zaručena z čistozłotymi hypothekami na Sakskich ležownosćach

Předawaja so po kóždočasnym Drježdźanskim burzowym kursu, tukhwilnje **96½ %** pola nas a wšěch druhich bankow, bankownikow, nalutowarjow a žirowych pokładnjow

Krajnostawska banka

něhdyšeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

Jutrowne přeće

Pilna holca, započatk 30 lět, z nadobu, kiž chce staršisku žiwnosć přewzać, **pyta znajomstwo** z pilnym knjezom dla pozdźišeje ženitwy.

Poskićenja pod „O 18“ na wudawarńju Serbsk. Nowin.

Coupé, Doggari Americain

dla spušćenja wóznistwa

smešnje tunje

na předań

F. W. Kloss, z. dr. z w. r. w Kumwałdźe

Nowočasne

patent-rólowy

a rólowy k čahanju w najlěpšim wuwjedźenju so po waših načiskach zhotowja

Kurt Erler na Žitn. wikach 11 znaty. Złot. Hwězdy

Kožane rukajcy

(motorske, pred tydźenjom wot Kukowa do Kupjel zhubił. Za myto wotedać pola Jurja Ledschbora w Pančicach

Wšědny čitajće **Serbske Nowiny**

Por sylnaj, 170 wysokaj 6 lětnaj, njewěsćenaj rjanaj

Oldenburgskaj swěčataj čornakaj

(Raapen) ze spedicije jenož do ratarstwa, dale sylny, 170 wysoki čomnobrunny, přenjatny 5 lěty

Oldenburger

dokelž plestr njeznjese, do dobrych rukow na předań

Dresden-Neustadt Ende Turnerweg No. 10

Wot dźensnišeje soboty sem mam wulku posyłku

młodych wysokosućelu. hollandskich rańšopruskich kruwow a jałojcow

a wot srjedy 23. měrca wulku posyłku

rańšopruskich běhakow

a 4—6 měsacow starych **ćelćkow** w mojich hródźach na Hornčerńskej hasy čo. 40 w Budyšinje płaćiznyhódno na předań

Gustav Gneuß, telefon 248 w hotelu „Kurwjeřch“

Za twarski čas

poručaju wšitke družiny třěsnych rynow, 1 m wot 1,80 hr., a cynkowych třěchow. — Připrawju elektr. klumpy a wodowody kóždeje mery, nowočasne samopijaki a připrawy za kupjele a klosety, skład wšěch družin wodowódnych rolow po tunich płaćiznach. Płaćić móže so tež po dźělbach

Pawoł Mittag installateur a klampnarski mišter **w Pančicach**

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło **20.— a 30.— hr.** Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobsahach Wěš wuporjedźenja derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najl. Slezyski horski

červjeny dźećel,

najl. derjeskh. Eckendorfske

runklicow symjo

poručuje symjenja w [illegible]warńja

Rauchfuss w Budyšinje

na Žitnych wikach 9

Telefon 2069.

Swojim čescenym wotběrjarjam přeju wjesele jutry!

Młoda rjana wysokoměsna

kruwa

je na předań w Baŕće čo. 71

Nawěšći w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Woschitý wobkhod za

nawočnicy, ščipanje (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Šijace mašiny

kupujeće stajnje tunjo pola

J. Schiebaka

na Mužakowskej drózy 4. Žane klamy

Na přeće też na wotpłaćowanje. Wulk wubjerk. Wuporjedźenja najspěšniso z rukowanjom. Podawam kóždu mašinu darmo hač domoj, też zwonka Budyšina.

Z přikupjenjom druheho

modernego omnibussa

mózu **towaršstwam, kwasam, šulam atd.** za 10—50 wosobow při **wulětach** derje posłužić / Jědźeće tunjo a wěsće / Z dobom pornčuju swoje **zawrjene wozy za 4 abo 6 wosobow** při najnižšej płaćiznje / Prošu dale wo dobroćiwu podpjeru

Alwin Neumann, wotnajer autow

w Kamjencu / Telefon čo. 166

Klóšterski čaj

Najwuběrniši čaj k čišćenju kreje, też za pucheŕ a jěrchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóšterje Marijnej Hwězdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Nětko kurimy jenož hišće

Hans Depla

a **Mots Tunka**

15 pj. cigary

Jenički podawar za zasopředawarjow Wulkowikowarńja z tobakow. tworami

Jedicke w Budyšinje

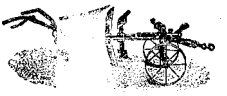

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarńja Rudolfa Sacka z Lipeka

w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład rataršk. mašinow a grata wšěch družin

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Rejorsk. dr. 15

kóždu niedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za Industriju, kwasnych a njewjedźenskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Mehlowy-Walter

ma najwjetši wubjerk

tam je wšo **dobre a tunje**

Załoz. 1860 **w Budyšinje** na Hošic hasy 6

Znapřeća domej ratarstwa

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

hač do 2½%

Sekowy konto z 4% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khóćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach Baŕće, Delnim Wujězdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

2. přiloha k číslu 92

SERBSKE NOWINY

S. B. L., 19. hapriele 1930

Bjedrich Helas:

Jutry!

Z čěmnosće Čicheho pjatka pozběhuje so krasnje jutrowne słónco. Často zakhowa so hišće za swojim mócnym mróčelowym zwjeršnikom a často wutřase jo na maćerku zemju. Potom pak swěći a frinkoli jasno tak złoćanje, kaž je to jenož dobyću swětła nad ćmowotu móžno, tak přećelnje kaž słubjenje lěpšeho časa.

We wšěch časach człowjekojo jutrowny dźiw tak zrozumichu a nic hinak. Su so posylnili w pohladliwosći za ćopłotu, za rjeńšim časom, za nalětnej krasnosću kćenja a lćěnu zrałosć. A woni njezabychu tute wobnowjenje swěta, kotrež je kóžde leto to same a tola zaso nowe nazhonjenje, jako zmamjo přitworjenja cyłych wobstejnosćow, pod kotrymiž su nic jenož jako samotne stworjeńcka, ale teć jako ludowy cyłk žiwi, wobhladować. Wěriwi człowjekojo widźa w ćerpjenju swojeho Zbóžnika, w jeho zmrćenej smjerći za nas a w jeho horestaću w najrjeńšej krasnosći, w złotym swětle tuto znamjo, kotrež so zdobom w přirodźe jewi.

Człowjestwo pak je kročiło doprědka. Wono je sebi wothladało přirodźe njeličomne techniske srědki. Tute srědki je wšudźe nałožowało. Człowjestwo knježi nad wodu, nad morju, w powětře, nad zemju — wšudźe. Człowjestwo jězdźi w najwosebnišich hotelach spěšnje a přeco spěšniše přez morja, lěta přez w lětnjasacy njedotknjeny kraj powětra z wulkotnymi mašinami ze njesměrnej spěšnosću Ale tutón njemějr, tuta njewotpadliwosć našeho spěšneho žiwjenja je — prawje zrozumjene — jenož druhe, nowočasne znamjo za staru, zwilowacu, doprědkačerjacu a z holeho, zwěrjeću podobneho žiworjenja (Vegetieren) wuswobodźenu požadliwosć, pohladać do potajnosćow žiwjenja. Romantika! Wěsće tež ta je pódla! Ale ženje njebudże so nam poradźić wyše, poslednje wěcy, kotrež nas snano z našeje wokolinosće witaja abo z hłubiny našeje potajneje duše stupaja ze zymnej strózbnosću našeje wědomosće zjednać. Tohodla wostanje přeco zaso znamjo jutrowneho dźiwa. Wono njeda so z přičinami rozuma teć z wutrobow najmodernišich człowjekow přećdisputować. Ćicha, tajna wjesołosć swěći so z wočow tajkich człowjekow, kotrež dla cyłeje zymneje krutosće runja kročachu do jutrowneho ranja a z jich erta přińdże stara, dobra powěść: „My dawamy wam nadźiju!"

Skoro mohło so wěrić, zo tajke jutry serbskemu ludej wjacy spožčene njejsu. Ale žadyn lud njemóže sam za sebje na swěće abo bjeze druheho žiwy być. Wšudźe wutwori wón zc susodstwom a w přećiwnosći so hinace zjednoćeństwo z druhimi ludami. Doprědkastajena je wésta runowaha zeńiwjeńskich požadanjow a wobsedźeńskich prawow. Hdźež pak to njeje, hdźež na wurunanju a na njewotwisnosći pobrachuje, tam budże to kóždy lud jako njepřećelne zadźerženje wobhladować a so po tym změje. Přijedy abo pozdźišo so to z namocu přemjeni, so trěbna runowaha zaso postaji. Podobne wobstejnosće su

Jutry.

Budź mi, Jeju, powitany,
S rowa horje sbudźeny,
Žiwy, kražny wohladany,
K twojim lubym pschichoł sy.
O, kak rjenje klinczesche,
Hdyž twój ert jich srowjesche.

Witaj a rjek: měr budź ſ wami,
Naschim duscham lubosnje.
Jěrschta žiwy, měj też ſ nami
We naschim stutku sczerpjenje.
A schtož widźischi semrěte,
To cžiń žiwe sa tebje.

Moje hrěchi su, liž stróža
Mje we mojej wutrobi,
Mojej woczi njesamóža
K tebi hladać we měri.
Wěra husto wotskłabnje,
Njeměr w duschi wostanje,

Dha wschak twoje žwjate rany
Njech su měrna thowanka
Sa mnje stajnje namakane,
Hdźež so pokoj dostawa.
Twojej ruzy pschekłótej
Njech mje w měri bdźerżitej.

Jutry.

Budź mi, Jeju, powitany,
S rowa horje sbudźeny,
Žiwy, kražny wohladany,
K twojim lubym pschichoł sy.
O, kak rjenje klinczesche,
Hdyž twój ert jich srowjesche.

Witaj a rjek: měr budź ſ wami,
Naschim duscham lubosnje.
Jěrschta žiwy, měj też ſ nami
We naschim stutku sczerpjenje.
A schtož widźischi semrěte,
To cžiń žiwe sa tebje.

Moje hrěchi su, liž stróža
Mje we mojej wutrobi,
Mojej woczi njesamóža
K tebi hladać we měri.
Wěra husto wotskłabnje,
Njeměr w duschi wostanje,

Dha wschak twoje žwjate rany
Njech su měrna thowanka
Sa mnje stajnje namakane,
Hdźež so pokoj dostawa.
Twojej ruzy pschekłótej
Njech mje w měri bdźerżitej.

nětdy naš serbski lud skoro wutupiłe a to dale spytaja. Wot tutoho časa sem padnje wujednanje z tutymi wobstejnosćemi serbskemu čuću jara čežko.

Tajke přemyslenja nimaja ničo nalětneho, jutrowneho na sebi a w sebi. Žiwjenje jeneho luda pak so tola přeco zaso znowa zdźerži a stwori w lubosći a dowěrje swojich krajanow a we wěrje do swojeho přećelstwa w člowjestwje. Tak wostanje zady wšěch wobstejnosćow a techniskich doprědkarstwow jenotliwcow tola to duchowne, kotrež so nam jutry, hdyž w přirodźe so započina wšo wobnowjeć a rosć, zaso znowa wotewrja jako ćerjaca móc! My njesměmy być spokojom, zo mamy sami za so nadźiju, ně, a hdyž sami so snano ničeho wjacy nadźeć nimamy, dyrbimy nadźiju měć za naš lud. Nadźiju měć rěka pak: Zastupić do cyłka swojich serbskich krajanow, woprować a sobudźełać, zo zaso serbske jutry přińdu, zo so naš lud zdźerži!

Maćerka Łužica so hněwa.

(Wobraz ſe wjhy.)

„Je też bješ djiwa! Mojka druhdy ſ koje wujeć, hdyž widźu, kak mje ſ nohomaj tepaja a ſebi mje we wótrym tkaju njewaža. Njeſłuſchaum dha wjazy k njemu?

Skoro ſda ſo tak być. Druhe krajiny ſu nahladniſche. Na te ſu hordźi. Bayerſkich, Lindburkiſkich, Bohotiſkich (Vogtländer), Durinſkich, też Rhymiſkich a Branibor-

ſkich ſebi lubicą dadźa. Sa Barlinom je Němſkeje łónz. Schtož je hiſchcze wyſchiſche, to je ſa ſtareho Fryzu. Tuczi ſmědźa do radźa wčejcą a ſpěwacą, kaž ſo jim lubi. Ale bożedła — jenož niz herbſki. To mohła Němka pádnyć. Naš maja wěſeje ſa Polakow a Czechow. A tuczi ſu ſtraſchni! A kak we nami wonkach myſla! Prjedy naš njenotwachu „wendiſche Türke". To njedyrbjał ſo jenemu ſoſcej ſchelecź. Kelko jich je, kotſiž we nami ſyła niczo njewědźa. Myſła ſebi, ſo ſmy ſ juha.

Mózno wſchak je, ſo ſu wuwjacza a ſo druſy ſu troſchtu łepje we mni wobhonjeni. Ale wostanje pichi tym: Sſym tola jenoż pojelka. Cźi „hłupi Sserbja" rěkaju. Hdyž chzchmy łepſche jěſdne ſwiſti je żelesnizu abo automobilemi měcź, dha to trjeba njebě. Schto dha we Łužicy je? Rhyn, Łobjo, Wódru a druhe rěki łepje ſnaja hač naſchu Schprjewju. Khóts drach, njeiſu dha naſche mudre hory, naſche

ne? Wěſo, druhdźe je t
hacź pola naš. Schtoż n

Ale moje lube dźěcźi
abo niz — wulki dźěl ſmy ſami na tym winu. Dokelž ſmy tak porišni a pokorni. Sſym wſchak ſama łajka. Chzu ſo toho wuſmacź. Ale wy moje dźěcźatka iſce hiſchcze bóriſche. Nimacże doſć lubośće ke mni a njeiſće na nunje hordźe doćcź. Wobhladajcże ſebi tas Prußakow, Bayerſkich, Rhymiſkich. Woni a pſchecza ſaſzo woni a jich domiſna. Wſcho druhe je nětaſki prak. Pola naš Sserbow je prěnje, hdyž nětdźe do Němzow pſchińdźemy, ſo ſo ſzwoje macźerńe rěcze haribujemy. A potom ju hiſchcze zrawcźiwje wotuczejcźa. Naš pokuſnych do jeneje ſzwo-

Ivan Cankar:

Dowol.*)

Jutry łastojčki so wróćeja, zo bychu tón swjeżeń swjećile w domizinje. Ty cuza zemja, što chcećka mi twoje zwony? Wone spěwaju spominanje a hórko żeńenje do wutroby... druhe zwony wot nazwała ke mni klinča, wot nazdala zezady hór, zezady wody cunja pěseń přikhadźa... A z lohka myslički wupjerchaju....

Matej bě hižo skoro tři lěta pola wojakow; nětko na swjate dny, měješe dóstać dowol. Sylny bě tón pachol, podobny na dub, ale jeho woči hladaštej mile a bojazliwje jako woči dźěśeta. Hdyž nětchtó jemu ruku poda, potom sej njezwěri, ju tłóći, dokelž so boješe, zo by ju złamał. Dokelž běše tak jara bojazliwy a njelepy, to też jara njepokročowaše. Podwyšk so prócowaše jeho wuwučować, abo jeho hanješe do syteje wole, Matej pak mysleše: „Jenož mje hońi, přećelo, wjelcź chcеš, bórzy sym swój čas wotsłužił a zo sym hłupak, to dźź sam wěm...."

Sedźachmoj w korčmje. Jeho woči so błyšćeštej jako bołmońćka.

„Ty nětk domoj pójdźeš, Matejo?"

„Wězo zajutřišim!"

Wuchahny zatołkanu papjerku z kabata. Na tej papjercy bě tójšto potajnych znamjenjow, tołste smuhi w njeličomnych rjadach.

„To su dny, kiž sym ličił... nětko hodźiny liču — wot wčerawšeho wjcźora. Hdyž su so minyle..."

Wobroći so a pohladny na časnik na ścźenje.

„Zasy je jena nimo," zawoła a podlějši tołstu smuhu, kiž bě na papjercy pomałku z jeneje smužki k druhej, z jeneje hodźiny k druhej pućowała.

„Ale ćohodła maš tak nuznje, Matejo? Ty dźź maš daloko do domizny — jedyn dźeń tam, jedyn wróćo. Jenički krótki dźeń ći wostanje, zo by mać zasy wuhladał."

Matej so zásmja z cyłym wobličom. „Jenički dźeń? Tutón dźeń budże dołhi, — dlějši dyžli cyłe žiwjenje...."

„Dlějši dyžli cyłe žiwjenje?"

„Dlějši, wězo... Hlej, hdyž mi nětko přinjeseš móšeń złotakow a mi rjekneš: „Matejo, njeńdź domoj — ja bych na te złotaki wuplunył. Też hdy by rjekł: „Daj mi tola jeničku hodźinu, jeničku mjeńšinu toho dnja, — ja bych na te złotaki wuplunył... Hlej, takle to je."

„W Božim mjenje, Matejo. Ale što budźeš doma činić? Bohatstwo na tebje tam njećaka, ty wbohi pachole, nichtó za tebje tykanca njespjeće, haj ani běłeho khlěba."

„Aj", zawoła Matej, „a hdy bych dyrbjał kamjenje kusać.... Jenož, zo słyšu zwony w Swjatym Juriju — wšo druhe je mi wžitko jedno..."

Wón stany.

Dołha, tołsta smuha na papjercy rosćeše, storhny razuje hodźinu za hodźinu k sebi. A nětko Matej drje swoju mać lědy tak nutrnje lubowaše jaku tutu tołstu smuhu, kiž woznamjenješe puć a nawrót do domizny.

Wječor, hdyž towaršowje po čmě šepotachu, to rucy pod hłowu stykny a so zahlada do čornoho jstwineho wjercha. A wjerch cofaše, — lěsy šumjachu, słónčko switaše, zeleny dół tam so kołebaše jako kołebka, mjez horami. Khěžka tam na hórcy a mać na prozy, — wona woči z ruku zasłoni: „Ty to sy, Matejo!" A lědy su jeho wuhladnyłe zwony we Swjatym Juriju, to też hižo zazwonja a zaspěwaju swoju staru pěseń.

„Ty to sy, Matejo? Witaj!"

Sony zapadowachu do čmy, ranje wołaše.

„Stawaj!"

Matej z łoža skoči. Při zwoblekanju hišće so jemu dale dźije, widźeše jenož słónco, lěsy, tu zelenu kołebku mjez horami...., słyšeše wot nazdala tu słódku, staru pěseń.

Tak stupi na dwór, tón wbohi njelepak. Steješe a sej wobhlada njebjo, kiž cyle jasne na město dele zhladowaše. Wot nazdala lěsy šumjachu....

„Ty swinjo!" Jako by jeho nětchtó z pjaseu do wobliča dyrił. „Z njezapinanym kabatom tu lěze, mazany jako proso... K raportej!" Matej njewopřimny, što bě so z nim stało; dóńdże k raportej.

„Tři dny aresta w kasarnach."

Zadźiwany pohladny. „Što je rjekł? Što je přikazał?"

„Tři dny do kłódy... Stupaj!"

Matej změrujo ruku zbožny a so posměwkny jako dźěćo. „To dźź je so myłił. K jutram dyrbju domoj — dźens wječor póndu, wšak sym dóstał dowol."

„Stupaj!"

„Hdźe? Nic domoj?"

„Wotwjesć!"

„Nic domoj?"

Nětchtó přimny jeho surowje za ruku, ale Matej jeho wottřasny jako muchu.

„Nic domoj, wy prajiće!"

Nětko hakle wopřimny, nětko před nim to steješe jako nócne šerjenje. Jeho wobliczo bu błęde, prózne a stare.

„Što wy činiće, křesćenjo? Tři lěta běch waš wotrock, běch posłušny, sym znjesł waše hanjenje a hłowu sym skhilił... a nětko chcećе mi brać domiznu a mać? Dźensa wječor póndu, — do dračа z vašim arestom —!"

„Wotwjesć!"

„Stó sej zwěri?" zareji Matej a dwaj na zemju wrjesny. Přimnychu jeho ze wšěch stron, čisnychu jeho na zemju a zwjazachu jemu rucy na khribjet. Tón, kiž jeho rucy zwjaza, šepny jemu do wucha: „Změrom, ty wbohe dźźco. Budźeš dyrbjeć hišće jónu tři lěta čakać, doniž domizinu zaso wuhladaš..."

Matej stonaše, so pozběhny a dźěše, hdźež jeho wjedźechu, — bjez słowa, ze skhilenej hłowu. Daloko za horami, we ćmě, dowukliněa ta słódka, stara pěseń...

Jutry łastojčki so wróćeja do domizny, zo bychu tón swjedźeń swjećile w domizinje...

Bjezradostna, njepřećelska cuzba, — što mi pomhaju twoje zwony...?

Přeserbšćił M. N.-N.

*) Ivan Cankar je najsławniši słowjeński basnik nowšeje doby.

Zhromadźizna Zjednoćeństwa serbskich wučerjow.

10 lět kulturneho dźela za šulu a lud.

W Budyšinje, 16. jutrownika 1930.

Wčerawše posedźenje steješe w znamjenju małoho jubileja. Před 10 lětami w samsnym měsacu założiło so Zjednoćenje w Serbskim Domje a zhladuje nětko na lětdźesatk ważneho a wuspěšneho skutkowanja. Ma hižo swoje stawizny, wo kotrychž nam pilny předsyda, k. wyšši wučer Měrćin Kral, rozprawješe, kiž wot započatka steji na čole towarstwa a je wobhladniwje wodźi. Najprjódey witaše wšitkich, wosebje kk. dra. Muku a wyššeho wučerja Bartko na wusłužbje a wopominaše 10lětnu dobu wobstaća. Zjednoćeństwo nasta w času serbskeho hibanja. Mjez wučerjemi wobeju wěrywuznaćow dozrawi myslička, k wuspěšnemu dźělu

za serbsku šulu a lud

so bliže stowaršić. W cyłku tři móc. To też tuńi dźěłaćerjo w narodnej winicy dopóznachu. 51 sobustawow so 10. jutrownika 1920 do Zjednoćeństwa zamołwichu. Běchu jich wjacy připódla, tola njenamakachu trěbneho zwiska z tutym narodno-paedagogiskimi kruhami a hišće dźensa njejsu puć k towarstwu nastupili.

Předsyda rysowaše čas 10lětneho towarstwoweho dźěła. Mnoho je dyrbjało přetrać runje w prěnich lětach swojeho wobstaća. Wukónčne žołmy serbskeho hibanja zražowachu hišće do skrućenych nabrjohow a měrniše dźěło so započinaše. Jeho dobre plody so bórzy jewjachu; Přewodnik, Čitanka, Zahrodka za serbske dźěći a ważne rozpominanja wo naše wjesne šule. Towarstwo přistupi k Domowinje, zaběraše so ze serbskej wučbu na wyšších šulach a ze zrudnymi wobstejnosćemi w Pruskej, hdyž je serbska rěč ze šulow wučišćana abo trajaceho byća ženje měła njeje.

Towarstwo spytaše też pruskich serbskich wučerjow zjednoćić. Wo to je so předsyda jara prócował, hižo z přiležnosću Khośebuskeho koncerta. We Wojerecach — 7. julija 1922 — zeńdże so črjódka, japoštolska liča. Ale k prawemu dozałoženju žeńje došło njeje. Tak zbywa jenož „słódke dopomnjeće" na tamny čas. Při tym zeznachmy so trošku z pruskimi wobstejnosćemi. Zo so tam też „mały kusk serbskiśpěwa", bě snadny trošt za narodnych prócowarjow. Dyrbjachu tam wšelake poroki słyšeć. Wospjet so skorži na njedostatk serbskich wučerjow. To njebudźe lěpje, jeli so tak mjenowany „numerus clausus" (to je postajena ličba studowacych na paedagogiskimaj wustawomaj w Drježdźanach a Lipsku) też na serbskich kandidatow nałožuje, štož je so po zdaću hižo stało, kaž nas jedyn pad z Njeswačidła powučuje.

Z rozprawy zhonichmy dale, zo je so pilnje dźěłało, wšelake próstwy na wěste instancy so zapodałe, byrnjež też nic ze spokojacym wuspěchom. Běchmy hižo ze srjódkarni spokojom. Tak je so Zjednoćenje wo serbsku wučbu na paedagogiskimaj akademijomaj prócowało a kaž so zda, dóńdże to k dobremu kóncej. W tym su serbscy wučerjo pola němskich kolegow trěbneje podpjery namakali. Z klina Zjednoćeństwa wuńdże 16. augusta 1929 towarstwo evangelskich serbskich wučerjow, štož so wšudże wjesele witaše. Předsyda pokazowaše na wulki skład serbskich knihow. Njejsu jenož za dźěći, ale też za dorosćenych. Z hospodarskej nuzu združuje so chowna. Serbja kupuja přemało swoje knihi wzběhny někotre. W běhu 10lětneje skutkownosće je Zjednoćeństwo to a tamne tola dóspołu. Hižo zhromadne dźěło wučerjow mjez našim konfesionalnje a politiscy, po měnjenjach a nahladach rozšćěpjenym ludom je hižo samo na sebi skutk. To nas zrazuje, posbližuje a sylni. Njech z našich skhadźowankow wěje dobry duch, njech rosće a rozwiwa so naše towarstwo zwonkownje a znutřkownje. Z tutymi słowami skónči předsyda swoju nadrobnu rozprawu wo dźěławosći towarstwa, za čož so přitomni — dobre 20 sobustawow — zdwórliwje podźakowachu.

Mjez tym bě knjez šulski rada prof. Kral-Radyski dójšoł, štož zhromadźizna z dźakom kwitowaše.

Dalša starosć Zjednoćeństwa je šulski spěwnik. Dotalna „Spěwna radosć" je wuprodata a tuma so za serbske šule nowa kniha. wudaś. Hk. Krawc-Drježdźanski a Nawka-Radworski staj hižo pilnje dźěłałoj a tak móžeše so přitomnym hižo prěnja ćišćana pokazka prěnjeho dźěła (1. hać 4. lěta) předpołožić a so powšitkownje skhwali. Jenož so prosy, zo bychu we swojim času zarućene pjenjezy we Smolerjec knihaŕni bórzy wotedali a tak nakładnikej dalše dźěło so wołožiło. Wo knizy rozprawješe knjez Nawka, po kajkich zasadach (hudźbnych a postownych) je so zhotowiła. Předsyda dźakowaše so přitomnym dźěłaćerjomaj.

K dołhej bjezskónčnej rozmołwje dóńdże dla noweho nakłada Přewodnika (I. dźěł, za niższi schodźenk), kiž je hižo dłši čas rozpředaty a nuzuje se trjeba. Přećiwnje nasta dla nowoho prawopisa, na kotrymž autor (k. Nawka) zasadnje wobsteješe. Dokelž wjetšina nětčiši čas jeho zawjedźenje za prawy njepřipózna — to ma so šěršim a zamołwitym instancam přewostajić — a hewak žadyn puć k wujednanju so njenamaka, so wobzamknu, zo kk. Holan-Budyšinkski a kantor Šołta-Budyski nětčišowu Přewodnikej z dowolnosću k. Nawki přidawk připrawitej po zasadach noweho šulskeho plana za serbšćinu.

Bolosćiwk za Zjednoćeństwo je a wostanje dale Raj. Po rozprawje zastupjerja redaktora je so hospodarske położenje trošku polěpšiło, dokelž je so Raj na 1928 dopłaćił. Ale na zašle lěto čakaja hišće 229 hr. na zarunanje. Po dotalnych zrudnych nazhonjenjach — wšelacy serbscy wučerjo a šule jón wotpokazaja — je tak daloko přišło, zo budźe Raj najskerje jenoš 6 króć wob lěto so wudawać. By-li zašoł, by to z wulkej škodu za naše dźěći było. Na kóncu jednaše so wo wospjetnych kurzach, wo methodiskich sprěčnych, kotrychž zarjadowanje ma Kamjenski wokrjes přewjesć. Wotměwa drje so zaso w času mjez wulkimi a nazymskimi prózdninami na 6 tydźeń.

Jako nowy sobustaw přiwza so k. dr. Śleca. Zhromadźizna traješe nimale 4 hodźiny. Příchodna wotměwa so snadź mjez jutrami a swjatkami, hdyž budźetaj wuzwolenaj knjezaj z maćizny za dodawk ke Přewodnikej hotowaj. Při nastupje do druheho lětdźesatka přejemy tutomu ważnemu towarstwu dalšeho Božeho zohnowanja.

Naše pismowstwo.

Vladimir Zmeškal: T. G. Masaryk a Lužica. K 80. narodninam prěnjeho presidenta Československeje republiki T. G. Masaryka je Vladimir Zmeškal w Prazy zestajał brošurku, kotraž podawa jasny wobraz wo stejišću wosławjeńca też k Łužicy a Łužiskim Serbam. Brošurka je wušła jako 14. čisło Česko-łužiskeje knihownički, kotruž prof. dr. Józef Páta rjaduje, w nakładźe Česko-łužiskeho towarstwa „Adolf Černý" w Prazy. W knižcy stupi nam blizko muž wulkeho a hłubokeho ducha, kiž hižom wot swojich młodych lět za demokratisku ideju dźěłaše. T. G. Masaryka a jeho pokaki k nam. Łužiskim Serbam wopisuje nam spisaćel z krótkimi, tola dokładnymi słowami. Widźimy jeho jako młodeho studentu so zeznawać ze serbskimi studentami w Lipsku, widźimy jeho husćišo z Lipska do Drježdźan pućować, hdyž měješe přiležnosće so z wjacy Serbami zeznać. Wón wopyta samo w lěće 1884 Budyšin a našeho wótčinca Michała Hórnika. Do jeho pomjatneje knihi je ważne słowa wo česćenju maćerneje rěče zapisał. Jako filizof je T. G. Masaryk swětaslawny. Do wšitkich kulturnych rěčow su jeho spisy přełożene. Jeho doprědkaŕske zmysleńje je so přez druhich spisowaćelow přenjesło też na naš lud a tak posrědnje hišće dźensa na nas skutkuje. Nimo toho je wón wosoba kruteje naboženje a póćiweje powahi. Cyły swět je dyrbjał jeho nadobnosć připóznać a byrnjež też jeho njepřećelju byli. Samo Němcy su přidać dyrbjeli, zo T. G. Masaryk steji jako jasna postawa spanjowje zmyslenosće nade wšitkim niższim politiskim a ludowym wadźenjom. — Knižka je wupyšena ze 7 rjanymi wobrazami a zamóže nam mnoho powučaceho posrědkować. Spisaćelej smy dołżni wulki dźak, zo je runje zwiski T. G. Masaryka z našej Łužicu a z nami Łužiskimi Serbami w swojim spisu tak dostojnje pohódnoćił. Knižka je w Serbskej knihaŕni k dóstaću.

Sokołstwo, šport a hry.

Skónčenje přezjednosć w němskim turnaŕstwje a sporće.

Hłowny wubjerk němskeho turnaŕstwa je w swojich wuradźowanjach, z kotrymiž sobotu w Barlinje započa, wšitke čeže wotstronił, kiž chcychu sportske zjednoćenje z druhimi zwjazkami znjemóžnić a je jenohłósnje přijał zrěčenje z němskim płuwaŕskim zwjazkom, zrěčenje z němskim kopańcowym zwjazkom a němskej sportskej wyšnosću z 31 hłosami přeciwo 5 hłosam. Pjećo so hłosowanja wzdachu.

Z tym je dokonjana prěnja kročel k najwuššemu zhromadnemu dźělu. Dźělowe zjednoćeństwo je so zwoprědka na 3 lěta wobzamkło, ze zaměrom, zo bychu so němske turnaŕske a sportske zwjazki wšitke zjednoćile. Nadawki dźěłoweho zjednoćeństwa su: a) *Wenaka zastupowanje załežnostow* zwjazkow pola wšěch trěbnych wyšnosćow a při wšěch trěbnych składnosćach; b) rjadowanje wubdźowanjow mjez jenotliwymi zwjazkami; c) zhromadne přewjedźenje němskich mišterskich wubdźowanjow; d) rjadowanje mjezynarodneho zastupowanja; e) postajenje wubdźowańskich zasadow a hrajnych prawidłow.

Automobilismus.

Lückendorfske hórske wuježdźowanje dowolene.

Ministerstwo znutřkownych należnosćow je 6. Lückendorfske hórske wuježdźowanje pola Žitawy, kiž so 18. meje wotměje, officielnje dowoliło. Powšitkownje pak dróhowe wuježdźowanja też dale zakazane wostanu. Ministerstwo je Lückendorfske hórske wuježdźowanje pječa jenož dowoliło, dokelž ma wono wulki hospodarski wuznam za Hornju Łužicu a internacionalny kharakter. Z dołhimi přepytowanjemi je so wusłědźiło, zo je wuježdźowańska dróha runjewon idealna za tajke hórske wuježdźowanja. Cežke njezbože při łońskim wuježdźowanju njemóžeše swoju přičinu w zmylkach organizacije a zawjery, ale w njewšědnym materialowym brachu.

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

Schluß des Vortrags „Eine Hochzeit in der Wendei" von K. A. Findeisen.

Unsere volkskundliche Schilderung einer Hochzeit in der Wendei ist zu Ende. Sie sollte ein heiter buntes Bild bodenständigen Volkstums geben, aus dem bekanntlich immer noch die beste Kraft in alle Verzweigungen unseres Lebens steigt; sie sollte Interesse und Teilnahme wecken für einen friedlichen slavischen Volksstamm, der sich mitten unter Deutschen seinen eigenen Charakter still und treu bewahrt hat; sie sollte ein wenig dazu beitragen, daß Stämme und Völker einander immer näher und besser kennen lernen. Denn nur das gegenseitige Sichverstehenlernen aller Völker kann uns vorwärts bringen.

Prispomnjenjenje redakcije: Knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc prošeše nas, zo bychmy kónc přednoška wo „Serbskim kwasu", ke kotremuž je k. K. A. Findeisen rozłožowace słowa rěkł, němscy wozjewili.

Němskosatatna rada za twar pancerowcho křižaka B.

Pod tutym napismom přinjesechu „Serbske Nowiny" nastawk na prěnjej stronje w swojim štwórtkownym čisle. W nim so wuńahi němskeho hospodarskeho plana na lěto 1930/31 wozjewja. Dokhodki a wudawki samsneho plana su w tutym lěće na hromadu sumu 11 278 000 000 hr. zrostše; dopominaja nas potajkim skoro na krasne zańdźene časy. Najbliše nadpadnu tu wudawki za wójnstwo a łóďstwo, kotrejž so na žadyn pad ze stajnym wolanjom wo hubjenych financach němskeho kraja njeczujesu. Za wójnstwo so 700 milijonow hr. a za twar noweho pancerowskeho křižaka 2900 milijonow hr. (to su nimale 3 milijardy) žada. Wšo hromadźe potajkim za tutych wěc 3,600,000,000 hr.! (Za pancerowy křižak je to jenož jako prěnja rata myslena). Wójnske wudawki su tak nimale na 3. dźěl dokhodow němskeho kraja zrostše! Su to krasne wuhladyl Wo tajkich wudawkach so nam jenož hišće Pólska runja, kotrejž tohorunja 3. dźěl wšěch dokhodow za wójnstwo wudawa. Kajku ważnosć ma nětko tajka łóďź? Jedyn torpedo (hdyž derje sedźi — a kotryž tehorunja chce nož" 50 000 hr. płaći) ju zniči! Kajka hobrska suma je potom tak rjec z woknom won ćisnjena. (Njepraji tu nichtón, zo tu Přełačerjam nowe dźěło nastanje). Za tajke pjenjezy hodźa so lěpše dźěła wuwjesć, kotrež maja wjacy kulturneje hódnosće.) Čehodla so potajkim tajke drohe wěcy twarja? Jena „mérowa konferenca" druhu honi a na kóždej so „stajny mér" do swěta woła.

Němske knježeństwo je so před krótkim časom rozbiło — hubjenych financow dla. Nětko widźiš, zo tu pjenjez dosć je. Tu drje něšto njetrjechi! N.

Wšyscy, kiž a wšchelake rostcezje na domjazym ſtocze.

Maſchi hoſpodo, ſo derje wědźo, ſo ſtoł wſchelake njewitane małe ſwěrjatka cžuwiluja. Zoła nimała ja mnohe je ſahnacź, kiwa wſchi. Potom hnydom ſtotneho lekarja ſawołaja. Haczrunjež tele ſwěrjatka ſame thorjoſcze njeſawinuja, dha tola ſtoł ſnjepokoja. Stoł potom hubjenje žerje a pizu hubjenje wužije, hubjenje deſi a podobnje. Tohodla njech kóždy hoſpodar ſa tym hlada, ſo by ſtoł ani tychle njewitanych hoſczi njedoſtał.

Tkhi nadeńdźemy mjes pšami, kócžkami a kraiikami. Te drje njetrjebamy wopiſbacź, dokelž je kóždy ſnaje. Tkhowe druźiny ſo jenoź mało mjes ſobu roſeſnawaju. Tkhi krej zyzaja, ale też wſchelake wožepiny na koži ſawinuja. *Nimo toho ſo hiſchcze koža ſamaja. Trjebamy* jenoź trochu na koju pohladacź a widźimy, ſo je koža kaž je ſami pożyta. Pžnyca ttha je tohodla hiſchcze bóle ſtraſchna, dokelž ma we ſebi cžerwika, wſchelake ſchlebjerdaki. Hdyž ſebi poſ tkhi honi, móże ſo ſtacź, ſo jenu pożerje. We pžnycžich cžrjewach ſo ſchlebjerdak (Bandwurm) potom dale wuwije. Tohodla njech ſo mějicželjo pžow ſa to ſtaraja, ſo ſu pžy bórſy ſažo cžiſcźi, pytnu-li ſo maja tkhi. Pſchihotujmy pžam lěhwo ſ paproſche. Tak woni tak bórſy tkhi njedoſtanu. Pžnycze tkhi tak bórſy na cžłowieka njepſchelěſu. Sa to pak kralicze.

Pjerizmarſtwo.

Cžehodla ſtiwiny ptacžki druhdy njeſpěwaja.

Mnoſy ſo dźiwaju, ſo jim jich ſtiwine ptacžki ſpěwacź nochcedźa. To na tym ſaležI, ſo je ptacžk pſchejara wukormjeny abo pſcheſžuchi. Normalny ptacžk ma pokne mjažne wutrobno. Trochu tucžny móże bycź. To njewadźi. Sda pak ſo nam ptacžk jako duła, je pſchetucžny. Ma-li ptacžk ſkabe ſpadnjene wutrobno, dha je pſcheſžuchi. Pſchetucžne ptacžki dyrbja měcź doſcź rumnu klětku. Lěžeczki w njej njech ſu pralwje ſcheroko rózno. Tak ſo ptacžk bóle wuſkaka. Ptacžk dyrbi ſo w klětky doſcź hibacź móz. Dawajmy jemu też ſad a ſelene ſelicžka. Je-li ptacžk pſcheſžuchi, dyrbimy jeho lěpje pizowacź. Też pſcheſhladajmy, hacź ſnadź žanych roſtocžow nima. Te ſu druhdy ſ pſchicžinu, ſo ptacžk k ſebi njebjerje. Ma-li ptacžk roſtocze, wukupajmy jeho w 5 prozentowſkej Mordazowej roſpuſchcźlinje. Lěpje pak je, ſo pjeſka ſ 5 prozentowſkej roſpuſchcźlinu namaſamy. Do litra wody ſcžinimy 50 gramow Mordaza. Mordaz njeje jědojty a njeſamaja. S tym bórſy njedoſtatkej woipomhamy.

Praſenja a wotmołwjenja.

P r a ſ c h e n j e : Moja ranza měſeſche 18 proſtow. Běchu pak ſnadź pſcheſkabe k ſyzanju, dokelž naſajitra běchu wſchě morwe. Móžu ranzu ſnowa pſchipuſchcźicź.

W o t m o ł w a : So proſata tak bórſy ſwitnychu, ma wſchelake pſchicžiny. Snadź jedna ſo tu wo pokhromowe pomjetanje, kotrež je ſo ſ hróže do khlěwow pſchenjeſežko. Khiba ſo ſtej ſebi kundrož a ranza pſchebliſto krejnej. Też pola tajkich ranzow ſu proſata ſkabe a ſahinu bórſy, hdyž na ſwět pſchiſidu. Nimo toho wadźi też, hdyž ranzy lěpſcheje druźiny pſchederje pizujecze. Snadź pak je piza ſama ſ winu, jako na pſchikkad žito, w kotrymž je jědojty ſporuſk (Mutterkorn) abo pležnjwe hribiki. Khiba ſcze ranzu krótko pſched proſatami jara honili abo je ſo nětdźe dyrika. Spytajcze jónu ſ druhim kundrožom. Je-li pak ranza ſama hižo ſdegenerěrowana, dha ju wjazy njepſchipuſchcźejcze.

P r a ſ c h e n j e : Moja kobla měſeſche dlěſchi cžaſ běke běženja a ſahiny na wětrowu kholiku. Je běke běženje tomu ſobu dopomhako. Sdźělcze mi proſchu, kajke ſu ſrědki pſcheczíwo wětrowej kholizy.

ſtanje pak kóń najebacź toho kholiku, dyrbicze konja hnydom ſchamacź (maſzieren). Njepomha-li to, ſawołajcze hnydom ſtotneho lekarja.

P r a ſ c h e n j e : Mójemy ſhaſcheny karbid do ſahrody ſypacź?

W o t m o ł w a : Shaſcheny karbid njeje niczo druhe, hacź ſhaſchene wapno. W nim je druhdy jenoź nješchto mało arſena, kotryž wěſo roſtlinam wadźi. Mamy-li jeho wjazy, woſtajmy jón najprjedy khwilu no hromadźe leżo a też jón cžaſcźiſcho pſchemjetajmy. Też *możemy karbid ſobu do kompoſtoweje hromady* ſmeſchacź. Potom ſo wſche ſchkódne macžiny ſhubja. Potom hnoji runje tak, jako wapno, woſebje na pódach, kotrež ſu na wapnu khude.

P r a ſ c h e n j e : Mam blakaty dźecžel. Kak bych mohł najlepje próſdne blaki wobžyvacź. Njeby lěpje było, dźecželniſchcžo pſcheworacź?

W o t m o ł w a : Snowa wobžywanje tajkich blakow ptacžt ſtajnje jako nuſowe jednanje. S infarnatowym a ſe žoltym dźecželom mamy jenoź jenu žyvcź. Też njechamy prajicź, ſo je tajke ſnowa wobžywanje jara pſchihódne. Też weſterwaldſki jitk (Weſterwaldſches Reigras), kotrež jara ſpěſchnje roſcze, bychmy zyle derje žyvcź mohli. Nadźomniſche drje by było, ſo pſchiſžywanja žyvca weſtajicź. Radſcho polo po prěnim žyczenju pſcheworamy a druhu piznu roſtlinu na nje woſžyjemy. Tak pódu ſtónczníje hiſchcze najthmańſcho wužijemy. Sdyczemy-li woſtrědk ſa woſtrědkom tajkeho dźecžela, móżemy potom też woſtrědk ſa woſtrědkom pſcheworacź a na njón druhu ſelenu pizu woſtyvcź. S tym je potom ſo nowa ſelena piza tak daloko, hdyž ſnaj poſledni dźecžel wupizowali. S tym też to doſpějemy, ſo je piza ſtajnje jenak młódna a ſo njeſtwjerdnje. K tajkej pſchiſžytej ſelenej pizy móżemy nješchto ſuperfoſfatu a draſtja pſchicžiſžunyc. Dokelž je ſo ſe dźecželom hižo dužyć do pódy doſtał, dha ſo nam piza wubjernje radźi.

P r a ſ c h e n j e : Mi ſo w naſchej ſahrodźe ženje thmana zybla njeradźi, haczrunjež doſcź derje hnoju. Póda je doſcź pěſkojczna. Kak mam ſebi pomhacź, ſo by ſo mi ſnajmjenſcha zybla nětak radźiła?

W o t m o ł w a : Zybla cže jara dobru pódu měcź a to ſwobodnu ſe wſchěch ſtron a ſtónczną. Pěſkojczna a k tomu hiſchcze trochu ſaſcźinjena póda howi w najhórſchim pſchipadźe zybli, kotruž jako małe zybli ſadźamy. Spytajcze waſchu pěſkojczną pódu ſ hlinu a kompoſtom porjedźicź. Hnojicź dyrbicze ſ lěto ſtarym hródźnym hnojom. Kóžde ſtí abo ſchtyri lěta dyrbicze ſytnje wapnicź a to na m² 250 gramow kuſzateho wapna (Ätzkalk). To po możnoſczi hižo naſymu ſaryczź.

P r a ſ c h e n j e : Mi ſtej pſched króttkim dwě koſy pomjetakoj. Ssym ſyno ſ łuki pizował, na kotruž ſym prjedy Domaſchowu muczu a ſyrikowy ſchtapik (Schwefelamoniak) mjetał. Rěpje ſym też nješchto mało lodźika (Salpeter) roſmjetał. Je to ſnadź ſ winu pomjetanja było?

W o t m o ł w a : Loſiſche hnojenje njeje wěſcze waſchimaj koſomaj ſchkodźało. Pſchicžina może wſchelaka bycź. Najprjedy dyrbi kóžda koſa 6 hacź 8 njedźel pſched koſenjom na ſuche ſtacź. To pola dobry dójkow tak lohko njedozpijemy. Nimo toho ſu ſ pſchicžinu pyczje ſtrózele abo ſo je daloko honicze abo pſchi mokro-ſynnym wjedrje won puſchcźicze, ſkažena pſchejymna piza abo picź. To *wſchitko njepſchihódnje na rodźenju ſkutkuje. Najwjazy* wadźi pak ſyno ſe wſchelakimi jědojtymi roſtlinami, jako jědojty póſdnik (Herbſtzeitloſe), dźiwi koſymór a podobne, haczrunjež koſa tajke ſela w ſynje jwjetſcha wotſtaji. Khiba je koloł waſchej koſy krejnje pſchebliſki. Te wſchitko k pomjetanju dopomha.

Časopis za Serbskich ratarjow

Cisło 15 Budyšin, 19. haprleje 1930 Lětnik 38

Walck na picowanski automatach.

(S wobrafom.)

Dopředtajſi ratar ſo ſtajnje roſhladuje, ſo by ſo we ſwojim hoſpodarſtwje a hoſpodarjenju wudospołnjał. Cžaſto doſcź njewadźa jemu wulke njedoſtatki, ale najbóle ſnadne pſchehladanje, na kotrež ſebi ani njepomyſlI. Hakle po dołkich lětach nahromadźi telko naſhonitoſcze, ſo ſo po nětčim też małych ſmykłow ſminje. Najlepſcha rada jemu nimo pada, hdyž radupodawar jeho kedźbliwoſcź małicžkoſcžam njepſchiwobroczi. Podamy ſ naſchich wjeſnych hoſpodarſtwow jenicžki pſchikład. Wucženi a ratarjo ſu naſhonili a pſchepokaſali, ſo kurom njehowi, hdyž jim

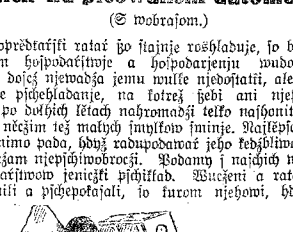

ſenicžny ſorno žyvaſch. Wot tuteho ſorna ſamoho tak njenjeſeja, kaž njeſcź dyrbjake. Sa ſpokojace nježenje potrjebuja pódla wſchelakich khłóſchczeńkow ſa kokoſchazy ſodk, kaž *na pſchikład* ſelene, wotpadki mjaža, roſtolezene koſcze atd., też namělchanu pizu. — Tajku ſhotuje a pſchedawa wot někotrych njedźel žem Budyſke wulkowikowarſke towarſtwo „Serbſki Hoſpodar“. Ju je pomjenowało „Jajko“. Naſhonicži kurvplahowarjo ſu tutej firmje wobkrucžili, ſo ſu woprawdźe kury lěpje njeſke, hdyž ſu jim „Jajko“ k žranju dawali. Tuta piza runa ſo we ſwojich bohatych nježenje ſpěchowazych wutkach najlepſchim a wjele dróžſchim měſchenjam. Tule pizu do běrnow *měſchanu dyrbjeli naſche hoſpoſty ſywojim kurom bjes* pſchetorhnjenja podawacź. Sa podawanje měſchaneje pizy ſu trěbne pizu podawage automaty. Automat na naſchim wobrazu je jara wulki. W doſkoſcži metr měri. S njeho móża 60 kokoſchow nadobo žracź. So kury njebychu ſe pizu brojile, ſu jara nuſne a ſo tohodla bórſy wupłacža, dokelž na pizy lutuja. Radź kokoſch na nje ſlecži a ſo tam wuſkydnje. Potom ſanjeſchwarnja kórtko a do njeho ſypnjeny pizu. Piza ſo ſkaſy a wo ſanjeſchwarnjenu a ſkażenu pizu kury njerodźa. Tohodla twarzy ſwjercka na tutych automatach walczki pſchiſpravujuja. Hdyž kury nětko ſwjercka na automat ſlecža, ſo bychu ſo na njón ſydnyke, ſydnu ſo na walczku a ſo ſa nju dźerża. Tuta pak ſo wobtwjerdnje a kury ſ automata padnu. Ruczе ſo wotwucža na automat lětacź.

Něſto wo ničenju muchow.

Lěcžo ſo bliži a ſ nim też wſchelake njelubośnoſcze a cžwile. Jena ſ najwoſtudliſchich cžuwilow ſu muchi. Tych ſo druhdy ani wobroczi njemóżemy. Wjele wadźa pak wobżeje naſchemu ſłotej. Tohodla dyrbimy ſo prózowacź, ſo bychmy je cžim bóle niczili. To pak ſo bohużel jara ſnadno ſtanje.

Hdyž muchi ſtót cžwiluja, njemóże ſo do žytoſcze najeſcź ani piży doſcź derje njewužije a njewotpocžuje. S tym ſtót cžaſto doſcź k ſebi njebjerje. Nojumny plahowar na to dźerża, ſo by ſo ſtót muchazeje cžwile po możnoſczi ſminył. Tak na pſch. hlada, ſo cžaſ cželenja na měžazy november hacź do měrza padnje, wobeżje pſchimorſzy plahowarjo ſkotu, a to niż jenoź njedoſtatka piży dla, ale też wobeżje muchow dla. S pſchepytowanjom je ſo ſwěſcźiło, ſo ſa ſtoczo na dźeń punt wowża wjazy trjebamy, mamy-li pſchewjele muchow. Hižo tole dyrbjało tóżdeho hoſpodarja pohnucź, ſo by muchi nicził. Nimo toho pak maju muchi hiſchcze tu žamownoſcź, ſo wſchelake khorоſcze pſchiſporjeju, na pſchikład pothromu, žłoninu atd.

Pſchicžinow drje mamy doſcź, ſo dyrbimy muchi niczicź, jenož žrědki nam hiſchcze k tomu druhdy pobrachuja. Mójemy drje wjele muchow ſniczicź, tola doſpołnje ſniczicź je ženje njemóżemy, dokelž ſo nimo měry pſchiſporjeju. Mucha ſnjeże ſa ¼ hodźiny 60—70 jejkow. Prjedy hacź ſo mucha doſpołnje wuwije, minje ſo ſi njedźele. Sa lěto pak ma mucha na 25 miljonow potomnikow. Jejka mucha do hnoja njeże.

Chzemy-li ſ niczenjom muchow ſapocžecź, dyrbimy ſ jeneho do druheho hicź. Na prěnim měſtnje dyrbje-li kóżdy dźeń hnój ſ hródże woſyvcź. Też ſtanje njeh je dobre a ſuche. Wuwożeny hnój dyrbimy wſchědnje pak ſ kainitom pomjetacź abo ſ pjerſchczu ſawodźecź, je-li nětkaj możno, woſebje wot junija hacź do ſeptembra. Pjerſchcź njech je cžiſta, niż kompoſtowa abo pokna roſtlinowych ſbytkow. Pjerſchcź dżerži hnój tkłódny

a tak pschanje njeschnije. Tuž nimaja muchoze tutlenti dosch zorobu a so tak spschinje njeschiwortseja. Kidaj-li hnój, potom hišchcze jónu swjercha a jón sajo je wjerschcu sawodzewamy, njemóža žo muchi tola j hnoja namalacz, žu-li žo žane wutworike. Tak žame wot žo zhinu. Tole pak je mnohim hospodarjam tola dosch wobcžežne a žo pschi dženžnischich drohich mozach w hospedarstwje cžežko pschewjesacz hodži. Tohodla dyrbimy po możnosczi w hródži much prawje niczicz.

Njeßmérna je liczba wschelakich žrédtow k niczenju muchow. Tola wopramdžiny radikalny žrédk, taž žmy prjedy spomnili, hischcze nimamy.

Némske ratarske družstwo bésche pjched létami wschelake žrédki k niczenju muchow wupiščalo a to:

1. Radžachu, so bychmy wokna j wapnom a módrej barbu hromadže sméschanej namasali. S tym je hródž trochu sasczinjena a to muchi njesnjeßu. Wokna móža dóž žo nasymu sajo wotmyczé.

2. Dale njemóža muchi insesczé, hdyž blizko pod wjerchom czehnje. To dospéjemy j léczinymi wokenjami (Jalousjinen), kotrež hródž pak sasczinuja a pak wétruja. Tajke hródže žu też zdobom w lécze strowische a khlódnische, dokelž žane stónczne pruhi tak do hródže njemóža.

3. Dale radžachu hródž czasczischo bélicz a to j tajkim wapnom, do kotrehož žmy 1 kilogram Alaun a 150 gramow Kreßolina do bowa smésczeli. Alaun dyrbimy najprjedy w horcej wodze rospuschczicz. Bélicz dyrbimy w juniju abo w auguscze. Muchi, chzedža-li po wjerssche bédhacz, dyrbja wéßty lépt se žebje puschczecz. Alaun pak wjazy lépt j nich wunuczi hacz mója wutworicz. Se tym bórzy sahinu. Alaun, kiž k tomu trjebamy, pak njeje tak drohi.

W Franzowskej žu wobkedžbowali, so žo muchi módrych wobélenych hródžow zdaluja. Tam béla hródže je mésczenku 100 litrow wody, 5 kilogramow hasczeneho wapna a ½ kilograma módreje barby „Ultramarin". To ma dobry wuspéch na niczenje muchow. Bélicz ma žo w juniju a w auguscze.

Najlépje wéßo je, so žo sa niczenje muchow po naturitym puczu postaramy. To je, hdyž kastojczkam we hródžach hnésdžicz smóžnimy. W béhn czaža žu dopohasali, so tam, hdyž kastojczki wotebjeraja, muchi pschiběraja. Mnoży pak sajo ménja, so žebi kastojczka najprjedy wonka wschelaku pizu pyta a nima-li niczo druhe, potom halle muchi w hródži.

Najiusischi žrédk niczenja muchow drje je kójenje muchow se žakom, podobnym, kajtkž maja dżéczi na mjetele kójenje. Se žakom na wieczor pod wjerchom jésdžimy. Muchi do žaka spadaja. Esmy-li na pjecz mjenischinow se žakom pod wjerchom jésdžili, japschimnjemy jón pod wobruczku a j tym muchi do delnjeho konza sczérimy. Delni konz tyknjemy nétko do worjazeje wody a j tym žmy wjele stow muchow nadobo sniczili. Morwe muchi młoda pjerina rady sezerje. S muchazej plazawu w hródži niczo japoczecz njemóžemy. W Holandskej maja muchazu walzu, j kotrejž po wérschje jésdža a j tym muchi konzuja. Wéßo to ptacži na prénim méstnje za runje nizi wjelbowane hródže. Teš j tym, hdyž wulke lisczimy papjery j muchazym lépkom namasamy, jtóžimy j tym nimo méry wjele muchow. Muchazy lépk móžemy žebi žami zyle derje pschihotowacz a to na sczéßowaze waschnje. Wosmjemy pokoju kolophonija a ¼ tucžneho žmeczenja (Rüböl). Telej maczisnje hromadže swarimy. Tak bórzy hacz je žo méschenka khwilu warika, smésczamy do toho ¼ litra terpentina. Potom maczisnu tak dołho méschamy, doniž wuschudnyła njeje. Stónczinje pschiméschamy hischcze nékotre kžizy syropa. Teš móžemy žebi hnydom k tomu pschihódne muchitójaki kupicz. Ssu tajke 12 zentimetrow wschéroke banty na pschedań a 10 metrow ptacži 80 pjenjeßkow.

Wjesely ratarja thonsla jebi perfekt prosczi a so muchi zapschimjenu (Schießpulver) jako najhromadnischi a najwuspeschnischi. Jadrolin je runje tak thanny, ale brószchi. K niczenju muchow na tele waschnje wobhladamy žebi khlódny pothmurjeny dżeń. Rano, hdyž je wschon hnój wukidany a stót j hródže, jawrjemy wsche durje, wokna a schkalny, so ani najmjenschi wétši nihdże njeczehnje. Dwaj hólzaj njedy nétko muchi j wjercha seczérja a na to mataj dwaj muzikaj próschcz j malymi próschkowymi zynkamkami (Gummiballspritzen) po hródži zynkacz. Na 50 schtuk stotu trjebamy wokolo 125 gramow muchoweho próschcka. Hižo sa 10 mjenischinow je próżdny wjerch. Muchi žo jwjetscha tam sesnydaju, hdyž hischcze tróchu czehnje. Tam dyrbimy też wjazu próschka naßnykacz. Sa 20 mjenischinow žu wschc muchi w hródži nimale zwitle. Na to smjerczemy je hromadże a hnydom spalimy. Tole móžemy sa tydżeń sajo wospjetowacz. Czi, kiž próschcz w hródži zynkaju, njech žebi wuschi j wokminu (Watte) satnkaju a nóß a hubu j rubischkom samjasaju. Hacžrunjeż sa próschcz pschezo néschte pjenjes wudamy, dha žo to tola je stotom bohacze jaruna. Schkoda na ikocze je bjes toho wo wjele wjetscha.

Ssamßny radikalny žrédk, kotryž pak móżemy radscho w žwinjazych thlewach nałożowacz, je žyrik. Najprjedy wschc žminje won puschczimy. Teš kastojczki won wuczérimy. Potom wschc wokna a schkalby satnkamy. Na to tyknjemy wuhlowu łopatku (Kohlschaufel) do wohnja a hdyž je żehliwa, žypnjemy na nju žyrik we thlewach. Czinimy pak hnydom, so won pschinidżemy. S palazeho žyrika wuminje žo žyrnowka (Schwefel), kotraž wscho żiwe w thlewach inicži. Teš tole móżemy wjazy rasow sażobu wopjetowacz.

Kak sebi na našich kubłach a małych żiwnosćach z nićićišeje hospodarskeje nuzy pomhamy.

Dżeńżnischi dżeń ujeje na kubłach żane mědlisanje. Kóżdy ma żo jara hędżicz, so by někak wobstał a so bychu jeho j kubła njewucżerili. Czażby, hdżeż bur j polneje hromady bérjesche, żu dawno sajchte. Sstrjchimy dojcz wo bankrotach a pschedołżenjach, wo czasanjach a kat żo tu abo tam kubło na pschedżadżowanje pschedawa. Hospodarika nusa je wschudże j winu. Hdyż je kredit wucżerpany, njesbywa nicżo druhe, hacż pschedacże. Njeby dha pak najchim ratarjam na żane waschnje f pomhanju było? Tak prajchamy żo dżeń wote dnja. Ratař myżli a myżli, hdże by mohł sapoczecz, so by j jeho kubłom żo polépschiło. Mukhodom j tejele wukócże drje je hischcze dojcz, tola dyrbimy jenoż i prawym sapoczecz a kóżdu pschileżnoścz wużicz. Hłowna wéż żu tudy hospodarske pospyty, to réka, dyrbimy pódu, hnój a żamo dżeło wuspytacz, schto je tej abo tamnej rostlinje thmane.

Bréni pospyt je wobdżékanje pódy. Dyrbimy na pschikład wuspytacz, kak hłuboko mamy hnój żaworacz a to tej abo tamnej rostlinje, kak mamy wótczicz a f kajkim gratom pódu wobdżékacz atd.

Dalschi ważny pospyt je hnojenje. A runje na tele waschnje żo mjes hospodarjemi nimo méry wjele hrészchi. Mnoży żebi myżla, so dożaha, hdyż hnój na polu rozwoża abo rosmjetaju. Najważnische je prawe rozdżélenje jednotliwych hnojow. Na wschelakich polach bychmy wjazy hnoja wulutowacz nóhli. Na druhich sażo hnój njedożaha. Njeje-li na pschi. dosczż dużnka we pódże, dha też drażko a kościołowka żwoje njedocżini.

Też drużiny druhdy wulku rólu hraja. To pak je druhdy cżężko rjeż, kotra drużina je ża tu abo tamnu pódu prawa. To dyrbimy żami wupruhowacz. Tak mésjesche wéżty hospodaŕ na torżu ż wésteje drużiny 11 zentnarjow a ż druheje, ża pódu pschihódnischeje 13 zentnarjow. Tale dyrbimy też podu pschepytacz, hacż je trjażu ako nż, hacż poda wapno trjeba abo njetrjeba, abo hacż mamy tżałe abo altalżite hnoje mjetacz. Se pschepytanjom pódu hnydom wscho spólnajemy. Na prénju, pschcżużaku pódu dyrbimy wapno rosmjetacz, na druhu móżemy pak żebi wudawki ża wapne salutowacz.

Nésto wo niczenju łučnych slinkow.

Schlinki, wożebje łucżne żu nam w nétotrych létach ż wożebitej cżiwilu. Wjele schkody nacżinja schlinki kóżde léto, wożebje we wjeczornej Némskej. Schlinki wjele żeleneje trawy a żelow na łukach żeru. Nimo toho pak móżemy żame schére blaki na łukach wobkedżbowacz, kotrež dżeń wote dnja pschiběraju. Tule schkodu sawinuje 1½—2 zentimetrow dołhi cżerw łucżneho schlinka, ż żużym żkowom Tipula oleracea mjenowany. Wożebje rad je tónle cżerw na bóle pékżotych łukach. Po wupruhowanych rezeptach pomha pjecża żypanje żedżotych wotrubow. Namłócżimy w żnojidłowej tólni, niż na łubi, hdżeż mamy druhe sorno, pol żentnarja wotrubow ż 20 litrami wody a żméschamy do toho dwaj puntaj Schweinfurtskeho żelenza (Schweinfurter Grün) a wołtajmy wscho pches nóż leżo. Nasajtra popoldnju rosmjetamy nétko wotrubu na łuku, tola jara stajnje że tijjomi perstami, jako bychmy dżeczeł żyli. Tola pak rosmjetamy jenoż na tajkim dnju, hdyż w nozy deschcżit njewocżakujemy. Spomnjeny kwantum na hektar dożaha. W nozy cżerwje na żmjerch pichiléżu a wotrubu żeru. Sa dwaj dnaj widżimy je ż hromadami mortwe żmjercha leżo. Wéjo dyrbimy pschi nałożowanju tajkeho żrédka dosczż kedżbliwi być. Stót móżemy hakle sa dwé njedżeli na łuki honicż, je-li wótżne wjedro, je-li pak żuche, hakle sa tśi njedżele abo sa méżaz. Też natriumfluorid je schwarny ż pschenczanymi wotrubami żméschany. Bérjemy 1 : 25, to réka na 25 puntow wotrubow wośmjemy puni natriumfluorida. Tajke wotrubu ż tymle żrédkom żméschane, móżemy też pschi wótżnischim wjedrje mjetacz, dokelż jemu sczesnischenje niczo njeschkodżi. Też njeje tónle żrédk ża ludżi a stót tak straschny, jako Schweinfurtski seleń.

Kajku sebi sadowe stomy pódu żadaja

Stari hospodarjo méżachu żo po pschiżkowje: Na kóżde méstacżko żadżeże schtom a wużitk wésce żmjerecże. To pak nieje prawje. Kóżda póda żo ża żadowe schtomy niehodżi. Ssadowy schtom je wyżoko wudospolnjena kulturna rostlina a żako tajka żada żebi też najlépsche póby. Mortwe póby, kotrychż żiwiny njejżu rosłożene a w torżnychż njeje bakterialneho żiwjenja, abo kotreż żu mokre a satiżnjene, tajke żo ża żadowe schtomy njehodża. Też tam, hdżeż je hiżo wéżty schtom hyt, njejmémy żamżny żażo na jeho méstno żadżecż. To réka, jabłuczinu po jabłuczinje abo truschwinu po truschwinje. Tajka póda je dosczż jednostronżu wuczerpana. Najkmanischa póda ża żadowe schtomy je péskożcżna hlina. Najschelake drużiny żadowych schtomow żebi żcżehowazu pódu pscheja:

Jabłuczinam howi żiwna, trochu humusowa póda. Jabłucziny rostu też radscho we krajinach ż włóżnischim podnjebjom. Korjenje cżéri dosczż nikko.

Kruschwinu, kotreż hłuboko korjenje cżérja, żadaja żebi hłuboke póby, na żadyn pad pak niż mokre. Też lubuja truschwiny radscho cżopliische krajiny.

Sslowczinam howi najlépje we włóżnej pódże. Rostu żwjetscha w tóżdej, niż pche żuchej pódże a cżérja nikko korjenje.

Wiischnje njesnjeßu ipódnju wodu a rostu najradscho w dosczż żuchich pódach, wożebje na wapnojto-hlinitych. Tajke póby móża bycż ż kamuschkami abo ż pésком sméschane, jeno żo żu hłuboke.

Wótżitku warjecham howi w kamjenjarach, hacż pódach lépje hecż w cżeżkich, mokrych. Tola pak warjecham hnójnisa howi. Wschi hnojowych hromadach żażo w żmje łohto imjeżnu.

Mejske druki.

Praji żo, jo budże létża wjele mejstich drukow, dokelż bésche najumu wjele kundrożow (Engerlinge) we pódże. Tohodla chzemy naschich cżitarjow hišo do czża na to stedżbnych sczinicż, kak tutej cżwili najlépje woipomhamy. Mejske druki a ż nimi sodobm cżwilu kundrożow w pschichodnych létach sniczimy najlépje se tschażenjom a żbéranjom drukow. Druki żo żwjetscha tóżde schtyri léta w bohatej licżbje pokasaju. Njertzebamy żo potajtim bojecż, jo druki ż druhich krajinow k nam pschicżahnu. Mejske druki móżemy wobkedżbowacż, kak hižo ża dwé abo tśi njedżele male dżérki do mjelnieje pódy na łukach wjercza a do kóżdeje néschto jejkow injeżu. S jejkow naßtanu kundroży, kotreż żu nétko tśi léta w pódże, w lécze we żwjerschinje a w żymje hłuboko, hdżeż njemjerśnje. W lécze pod żwjerschinu pódy korjenje rostlinow żeru. Cżażo widżimy na łukach, hdżeż je wjele kundrożow, schére wużrane blaki. Wżaży wadża kundroży na żuchich łukach. Brukt też na żuchżischich łukach radscho jejka njeżu, hacż na mokrych. Też mjetanje kajnita cżażo pomha, dokelż kundroży potom hłubscho do pódy salésu. Pytnjemy-li pak, so je na jenym polu wjele kundrożow, spodworamy pódu w prawym cżażu a puschczimy pschi tym kuru na polo. K tomu by żo kurjaży wós najlépje hodżak. Tajke woży na mnohich knjeżich dworach widżimy. Wós żo rano na polo dowjese a kury żo won puschża. Wjeczor żame do wosa salésu a je demoj dowjesemy.

Skotarstwo.

Hdyż stót krej mocji.

Mocżenje kreje pola stotu sawinuja wéste pschiżiwniki, kotreż żo ż khlésischezemi (Zecken) na stót pschenjeżu. Stanje żo to swjetscha mjes pastwinstim a cżehniwym stotom. Khlésischcże żydnu żo na stót a jón kalaju. Swjetscha hywaju młode jakoży a dejne ktuwy nadpadnjene. Tajti stót, tiž je w tajtich krajinach, hdżeż je mocżenje kreje ż domom, je krucżischi hacż żuży do naschich krajinow pschimjedżeny. Stót, kotryż je wjele na mokrych tonidżotnych pastwinach swjetscha stajnje krej mocji a to wożebje nalécżo. Khlésischcże (Zecken) żo we żymje żhubja a nałéto tu sażo żu. Hacżrunjeż żu żyku żymu spate, dha tola hischcze żwoju naikowazu móż wobkhowaju. Stót, kotryż sapocżnje krej mocżicż, ma palczżiwku a je żkaby. Najbóle nadpadne je cżerwjena mocż. Druhdy ma stót też dristawu a nobi żu jako spróste. Khorosczj nieje hewak tak sła. Stocżo je sa 10 hacż 12 dnjow sażo strowe. Pschi najcżeżischich pschipadach stocżo jenoż sahinje a to na powschitkownu żkabosczż a jesthnjenje.

Ratař wóże mocżenju kreje mjes żwojim stotom jenoż ż tym sadżéwacż, jo stót na pastwu njepuschcża, je-li w tej krajinje wjele khlésischczi (Zecken). Też dyrbimy wschednje stót pschehladacż, hdyż ż pastwu pschińdże abo żmy-li jón pschahali, hacż na nim żane khlésischcże njeżedża. Khlésischcże dyrbimy hnydom inicżicż. Też cżażischcże mycże stotu ż krejolinowej wodu abo podobnymi żrédkami je ż wużitkom. Hospodarjo dyrbja żo tola po pratwym tej trochu wo kożu skocżeeża staracż. Potom też hnydom pytnjemy, hacż żu na skocżatach żane pschekażanży abo podobne pschiżiżwniki. Wschelake pschiżiżwniki stót cżwiluja, stót je njemérny a je nam mało że wużitkom.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowla" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo scěhowakam čełneho znjezboždenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na to. Žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, znajmjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja wobdźa so bancy hnydom wotmołwitskim do 48 hodźin dnjow pósłuchać. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 93 — Budyšin — Wutoru, 22. haprelce 1930 — Bautzen — Lětnik 39

Krwawne jutry w Lipsku.

Wjele jutrownym sjězdźe kommunistiskeje młodźiny je we wjace 30 000 wosobow se wschelakich dźelow Němskeje do Lipska. Kěrtro hyrjnje bo Barlin a fakije industrijowe wokrjesy na demonstrazniju pschijeli. Mjes tym so bo pschijeli wobkorčahanja njedźelu wjeczor bjes kaženja wotmy, je pschi hromadnej demonstrazniji pschi Augustaplatz namjeršće k srażenju z policijow doschło, pschi kotrejž su někotre wosoby žiwjenje shubile.

K pschičinu bě privatny cześiły automobil, kotryž chcyše Grimmaiskeho kamjentneho puca sajěć. Hdyž na tutym mjesće hiejazy policajzy sastojnizy pschejěchu, bu na nich z khorhojnymi žerdźemi. Prjedy hač bo nadpadnjeni wobarachu, kommunistojo wjedomu muši zhromadźe skupiny policistow, hejtmanow a kapitanow k wutrobje a wyschschemu straźnistwu skhibjeta kóchu a jeho z wotmachom na hłowu. Wobaj sastojnikaj bo mrějo wotmjeżeschtaj.

Tječeho sastojnika tohorunja žmjerćaj straschnje sranichu. Tohorunja nadpadnjeny schtwórty sastojnik w najwjetschim strachu bo wobarajo schtyri króćaj z revolwra tśeli. Kulki jeneho demonstranta morichu a druheho cześko sranichu. Hač su bo druhe wosoby sranike, njeje hischcze swěsćene. Minikojo w měscheizym cźekanchu a njemóžachu bo wukhdźicź.

Dla tohole podawka bo druhi dźeń jutrow pschipołdnju druhe kommunistiske demonstraznije sakajachu. Dźeń demonstrantow bě hižo njedźelu wjeczor z Lipska wotjěł. Druhi dźeń jutrow k nowemu srażenju dóńdże, hdyž wotdźelenje demonstrantow wotjěło zhytka demonstrantow dohladowaschе, kommunistojo policistow wuzměchowachu a na nich hanjaze wudma nawołachu. Wjednik policajskeho kommanda tohodla porucźi, hłownych wołakow sajeć. Jedyn z nich bo do cźekanja da, tola bo sa nim puschcźichu. Dokelž bo njemdrje wobarasche, dyrbjesche policist bróń wuzicź. Spjeczowano muža kulka do pluzow trjechi.

Morjenaj policajzy sastojnikaj staj zwójbnaj nanaj. Kienitz a Wolfgang Annermann su bo žudnikej pschepodali.

Tśe druhe wosoby, a to Adolf Adresen, Aug. Annermann a Erich Kienitz su bo z jatby na zwobodu puschcźile.

Wjelke płaćizny.

Sewjerjija je piwowu płaćiznu schkitaiskeho swjaska najwjetšich we wobsamkla, wot 1. meje hektoliter piwa we 3 hriwny 85 pjenjezkow, kaž to nowy piwowy zakoni praji, powjeschicźi. Dotalna płaćizna ja hektoliter je 20 hriwnow wucziniła. Pódla toho tśi bo 2 hriwnje jeho amejnji pschiraźt brale. Nowa piwowa płaćizna hromadze z powjeschenym gmejnskim dawkom 42,25 hr. wuczinja. Połojcźim bo hektoliter wo 11 prozentow a tśinjacź piwa wo płaćiznje 20 pjenjezkow wo 2 pjenjezkaj powcźi.

Modźi demonstrantoło preciwo pancerowanemu krizakej.

Barlinsko-Branibórski młodobemokratiski swjask je minjo-demokratisku stronu sjawnje namołwił, so by dla bjezdźiwotnoweho žadanja wo 50 milijonow wjetschich wotdawkow sa wójsko a dla pschijiwolenja 3 milijonow hr. za prěnju ratu sa twar notwehoho panzerowaneho kschižaka sjednjenje doseźehnyli wotwodźewała a žwojeho ministra z khrześćanskeje wotwodała. Dźiwaja na hospodarske a socialne pomjery a na finanzne połoženje Němskeje by dalschu kauzwitosći sa tol knježerstwo wotpokasacź dyrbjała, kotrejž wschém sašadam demokratiskeje politiki napscheciwno stej.

Woberańske naprawy preciwo Ludendorfej.

General Ludendorff je se žwojim pisanjom w „Freiheitskämpfer" dospił, so je samo Minichowska policajska direkcija za wusne měła, pscheciwo jemu zakrocźiś. Bliži fakt dyrbjesche w sjawnej zhromadźiznje, je strony Tannenbergbunda swołanej, Ludendorffowy notwinski traktat a pucźowański rěcznik Kurtly wo tkemje: „Cźehodła je Ludendorff z žyrkwje wustupił, a schto němscki wěru do Boha i schelezijanskeje wěry do Boha rozesnawa" rěcźeł. Na plakatach bě „židam, jesuitam a minicham a schelmam bayerskeje ludoweje strony sakasane, zhromadźiznu wopytaź". Minichowska policajska direkcija je pak zhromadźiznu sakała, dokelž ma so po tkemje a po nadawanjach prjedawschich zhromadźinach Tannenbergbunda a po pisanju w žwjatkowym organu „Ludendorffoweje Wólkswarty" wjesće wocźakaci, so by tale zhromadźizna jeseź cźežkemu wohanjenju zyrkwjow a jich schpitrawjerjow słužiła.

Nazale Wehrwolfowych sobustawow.

Dotho prjedschi je so wjednik Hamburgskeho Wehrwolfa, prjedawschi kapitanski leutnant Wilamowitz-Möllendorf, wusnał, so je bombowe attentaty pschihotował. Tuchi jatby, Wolfgang Annermann, je so wusnał, so je khěži koffer k rosbuchadłanki pola Treu a Co. thował, a so je prokurist tuteje firmy, Khorla Kienitz, jemu rozbuchowacź dał. Na kajtim mjeńnje je so to stało, njeje hišće znate.

Na rozhorunja sajateho Hambrocka tukaju, so je hromadźe z Wilamowitzom-Möllendorffom rosbuchadłowy attentat w Neumünsteru khcźił. Khorla Hambrock, Khorla Kienitz a Wolfgang Annermann su bo z jatby na zwobodu puschcźili.

Italska němske wójnske łódźistwo wita.

Němšća je so k Italskej słušiła. Jako znaniso tohole sbliženja so wopyt němskeho wójnskeho łódźistwa w Jrjedożesnistim morju wobhladuje. Ssobotu je němske wójnske łódźistwo do blischcźeje italskich brjohow pschijěło. Nowiny „Roma Fascista" wo pschikhadze němskich wójnskich łódźow pischu: „Se sprawnej wutrobnoscju wobnowjene němske wójnske łódźistwo powitamy, w jeho znowa narodżenju njesanicznu a njepotepnu mózy młodźiny spóznawamy, kotruž bychu stari nabobožo we ranju a wjeczoru rad na wěžne cźaźy šputali a ponźili. Naše rjane pschimótske města němske łódźe wutrobnje postrowja.

Dwaj Barlinskaj studijowaj radźicźelaj so se sastojnstwa wotwołaloj.

Studijowaju radźicźelow Lindemanna a Sommerfelda we wyschschej, walnej, schuli. hm. se sastojnstwa wotwołali a pscheciwo nimaj disziplinarne pschepytanje sawjedli. Tale naprawa pschedstajeneje wyschnosće je so tohodła stała, dokelž su pschi pruhowanju nastawkow wotkhadźazych schulerjow z wyschschene primy so dohladali, so wone najwjetsche wohanjenje republiki a knježerstwa wopschijeja. Mjenowanaj wuczerjej njejstaj pruhowanjske nastawki niz jenoj njethłostane wostajiłoj, ale jimaj zensuru „dobre", ba mo hać „jara dobre" dałoj. Pruski kulturowy minister je wuczerjow wotwołacź dał.

Briandowa europiska mysl.

Franzowski swonkowny minister ma myhle, wobschérne wopomnjenske pismo wschém 26 europiskim statam pschipósłacź. Dokument pschede wschém tamne praschenske kopjeno wopschija, kotrejž je Briand loni w septembrje we Genfu nastajeczej žłubił. Ke tódomu praschenju je Briand doktadne rosłożenje podał. Ssiwoje wopomnjenske pismo tłónczo, kritiszy wobswětluje możnosće k pschetwodźenju europiskeho swjatka statow. Briand mèni, so dyrbja bo najpschódy **zjowne murje wotstwarić, a so dyrbi bo europiska swjatkowa policija wutworić.** Licźi z tym, so bo jeho plan jerohłožnje pschijimu, dokelž bychu wschitke europiske staty, bytnjej niz politiski, dha tola znajmjenscha hospodarskich pschicźinowow dla ideji jenoscze pschikłoźowałe.

Jendźelske nowiny jendźelsko-ruske wikowańske zrěčenje wótro kritisuja.

Jendźelsko-ruske wikowańske srěčenje je w jendźelskich notwinach wótre sabudźenje namałało. „Times" pischu, so budźe jendźelski swonkowny minister Henderson po jutrach w delnim žejmje dyrbjeć na praschenje wotmołwicź, cźehodła dyrbja pśinjenje ruskeho wikowańskeho sastupjerstwa diplomatisku immunitu (njestrańiwosć) wužiźe. Konservativna „Morning-Post" praji, so lepschiny wikowańskeho srěčenja na stronje Ruskeje leża. Ruska hižo wjele lět pożeżowanku pyta a ma někto nadźiju, so ju w Jendźelskej namaka. Nuźożo jendźelske knježerstwo narěża, so jim pożeżonki, kotrejž su jendźelscy pschekupcy a banki zapowědźili, Nuźam pschisłowoli, kotrejž jenož tomu służa, so by so ruški kommunismus wobwjerdźił a so bychu so bźeźi w jendźelskich kolonijach šindźile.

Jendźelsko-egiptowske jednanje so wotstorčko.

W jendźelskim delnim žejmje dyrbjesche swonkowny minister Henderson wo skónczenju jendźelsko-egiptowskeho jednanja rosprawu podaci. Město toho Henderson wjesławi, so wóste dypki hischcze wobeźeźnosće cźinja, a so su so tohodła jednanja dyrbjałe wotstorcźeć. Wobeźeźnosće su dla žadanja Egipcźanow na jich samostatnosć w Sudanje nastałe. Tele wobeźeźnosće su cźim komplischeje, dokelž Egipcźenjo praja, [illegible] jara pomjerne, a jim tym so Jendźelska je wotpokasuje. Po jutrach dyrbja so jednanja znowa sapoczeć. Sda so zyle wujasnitwne być, so bychu so Jendźelcźenjo chcyli z Egipcźanami do knježerstwa w Sudanje dźeliś.

Bjezdźěłosć w Bolharskej.

Wulke młyny w Burgazu su dźełu sastajile a dźełacźerjow puschcźile. W najwjetschim bolharskim industrialnym měsće Wawrowje je nětkole 70 prozentow dźełacźerjow bjes dźěła a wostawszy słužbu dźela jenož schtyri dny wob tydźeń. W fabrikach w Kirsbawje, kotrejž je dotał 1000 dźełacźerjow dźěło dawała, jenož hišće 200 dźełacźerjow dźěła.

Wobhnadźenja politiskich jatych w Bolharskej.

K jutram je so z wukasom, z kralom Borisom podpisanym, 130 jatym, kotrychž su zwilne žudy, a 80 jatym, kotrychž su wojerske sudy sajandźile, wobhnadźiło. Mjes jatymi, kotrjž su bo 18. haprelce na zwobodu puschcźili, je też wjele politiskich jatych. Někotri politiski jeczi Sojijskeho jastwa a w někotrych druhich wjetschich jastwach su wobhnadźenje wotpokasali, žrjebi žadajo, so bychu so wschitcźi politiscy jeczi wobhnadźili.

Krwawne wojowanje indiskich zbožkarjow w Bengalskej.

Wojowanje indiskich zbožkarjow pscheciwo jendźelskemu nadnjelježitwu je dźeń wote dnja hórsche. W Bombayu, Kalkucze a Karaczi bě dreje lud do policije a Europjanow nadpady cźinił, tola policiji je so poradźiło, njeměrky potłocźeć. W Chittagongu, we važnym rěcznym pschistawje w bengalskej provinzy, su zbožkarjo policiju zbili. Policistojo so sadniełujo wobarachu, tola zbožkarjo so do policajskeho arsenala dobuchu a policistom pschemochu. Pschi tymle wojowanju je sdźěsej policistow padło. Schkodowanje zbožkarjow je wěsće wjetsche, tola njeje znate.

Jendźelske wyschnosće w Kalkucze su wu tymle podawku, kotryž je so hižo pjatk stał, hakle sobotu sdonjce, dokelž běchu zbožkarjo telefonowe a telegrafowe powody smjezili. Hnydom je so wjetsche wotdźelenje wojakow do Chittagongu pósłało, to by zbožk poraniło. Pschikhad wojakow do Chittagonga je so sapoždźił, dokelž su, kaž su wyschnosće w Kalkucze wojerwike, zbožkarjo 40 mil pisched městom żelesnišnemu cźahej so wróćeju dali. Tohodła je żelesništa cźara nakhwiliwje saraźena, a cźah z wojakami je so z wulkim skomdźenjom dyrbjał wokolo wjesej.

Bengaliti gouverneur, kotryž bě na słužbnym puczowanju, je so do Kalkutty wrócił. Wyschnosće su wobschérne naprawy cźinile, so je wěsty revolucionarne hischeńe nadpady cźinile, so je wěsty revolucionarne hischeńe banje na Kalkuttu pschenjesło. Na važnych městownych městnach su so tanki a policajzy wojazy postajili.

Gandhi je wojowanje pażiwneho pscheciwjenja nětko dale rosscheril a powschitkowny bojkott pscheciwo jendźelskim tworam a jendźelskim pschekupzam pschikasał.

*

Sbožk w Chittagongu je do drobna pschihotowany był. Sbožkarjo běchu uniformy wobleczeni, pohnuschichu policistow z khloroformu a na to twarjenje japalichu. Potom telegrafowe groty do wschěch kóncźin pscheceschnychu. S telegrafowanje sbožkarjo do żelesnišcźe składowne dźěchu. Tam jeryn jako offizjer pschedrałeenu k straži stupi. Straźnizy jeho postrowichu, a pryedy hač bo mjenja dohladachu, jich sbožkarjo potschełachu. Sbožkarjo na to na składowni straźu mějacego serjanta jarscheh a wot tam

do policajskich kasarnow dźěchu, kotrež na podobne wašnje nadpadźechu a wumordowachu. Kaž je jo świeźiło, je pśichi nadpadach dźewjeć muži padło, mjes nimi dwaj Europejanaj.

Złoženje k śenu w Judiskej jo w Jendźelskej ſ wulkemi starościami wobkedźiwje. W Lahoru je policija zyły skład bombow wuſtedźiła.

Pśichi słužbu w Chittagongu je jo nźiwdy 60 ludźi wobdźěło, kotrež su śwjećiśe do hór roseźekali. Policajske patrouille su tamnych stronach chodźa. Pjeć ludźi, kotrež su je pjeźa pśichi nadpadach wobdźělili, su jatej.

Kaž je ſ Bombaja powźe, su policajstojo na wšich mešćanach, źehaž su kel hotowali, sapśichimnyli a pśichi tom trjebane śindobja śnieźili.

Ze Serbow

W Budyšinje, 22. hapreje 1930.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer w nozu +6. Wuhlady na mako jo pśichmuśnjaz wjedro. — Bóh luby Knjes dź nam po wośiśe wjazanych dośiśich ſaźdźenego tydźenja kšasne jutrowne wjedro pósłał. S dźakuju wutrobu khwatachu naśichi ratarjo do Božich domow. Naśichi katolšzy bratrja śedłowachu ſ wjeśelej wutrobu swoje śpśichne koniki. Po praśtarym nadobnym nałoźku jźichachu pśiches jo ſźenjeze naźitnje domowinſke hona. Boże błogośtwo wopśiśichowaśche pyśtne cźahi k šmałowazywni thorhojemi. Dobyjećerśke haleluja rośnośchowachu jo po honach, ſukach a połach. Wśchudźom po ſrjedźim kraju nam bź, kaž bychu ſwony wjeśelścho wołałe do Knjesowych ſwjatnišow. Po dośiśej, dołhej ſuchoźe śtócznje ſaśo ſkóźowachu pśiśe Boži dośiśk. Wózara popołdnju pśicheźahny Budyšſke strony k Wóśporšej njewidźeju. Wokoło Kórinyja kruny padachu. Rźi Ruźnych horow w naśichej Saśiśi, kaj Ćśapowa a Płóśa, ſu kopałe połne wody, jako ſcźśnuk dośćerjow. Hišom bu tu a tam pśiches brjohi lije a powodźinje pśiśiśeze krajinu. Pomałku, ale bjes ſadźerjenja, je ſchłeuza na rjane ſtupała. Nižiny nad naśichimi ſtronami ſu po wuczahnyłe. Wyśiny cźahnu ſo nźiko pśiches nasche strony hač do ranśicha Europy. Tole woa Biśkajſkim ſatlitowm je nowa nižina ſpśiśnacź. Tź w połnozy nižiny nimo cźahaja. Runje nižiny w połnozy ſahłowachu naśiche strony pśiches ſyłnišim wuſtupjenjom. Wjedro ſo wź nimałe nahe drjewa ſrimowe, tuž bźimy ſo hišcźe ſnźeha a ſymicźi. Lódźy je ſkónco, ſo wjedro ſaśo bóle njewobſtajiny ras pśichwośnje. Nałtaj ſyw je ſi hišo do ſemje, a tu a tam tź bźimy — ſnźki ako tź nepłe. Tuž wottorſtaj ſo jutśje na wjeśor wot ſwojeho dźěła. Dojźdź do Budyšina do „Króny". Śćerbśij ſpśiwarjo a naśiśe cźane śpźiwarki ſanjeſu nam „Nałćźo", njeſmiertelneho Kózora kšasny oratorij. — Jutśe ſrjedu je ſwój Jurja. Tón žabam hubu roſwjaſa. Sałonźko ſtejadźa 4,48 hodź. a ſo thowa 7,10 hodź. Mjasźt ſtejadźa rano 3,29 hodź. a po pśichpołdnju 12,54 hodź. thowa.

— **Wobthadne njeſbóża.** Sobotu popołdnju wokoło 3 hodź. na Hoſchcź haźy wobſowanu automobil kolejźoweho potocźnika. Kołojeźdny ſo jenož lohko wobodrź, jeho kolo pak ſo khětro wobśichodźi. — Njedźelu popołdnju wokoło 6 hodź. na dróhowym ſtichijśiśeju Kórutprynzowego mosta a Lawiſeje haźy motorowy kolešaŕ ſ wobkedźowym automobilom hromadu ſrały. Motorowy kolešaŕ a jeho ſobujeźdna na dróźu padnychtaj. Jónſkej ſo pśichi tuźu praweje nohi krej śpśerajy. Dźěłaśerſki ſamaritaŕ ju hnydom ſwobali, ſo móźeśe ſaśo daleśeć. — Na Garbaŕiſkej haźy ſo dźenja rano we wośmej hodźinje konjej lohkeho woja tudomneho artilleriſkeho wotdźělenja ſpśiśiśichtaj. Pśiched Garbaŕiſkimi wrotami ſaloźi wóś do wotarjenja, jo wojaŕaj na dróhu padnyśchtaj. Wobaj ſo na błowje ſranśichtaj. Jedyn ſ njeju je jo źaźu ezekźo ſranjeny, pśichetož ſobuſtawy dźěłaśerſkeje ſamaritiſkeje kolony, kiž běchu hnydom na pomoź pśichitkowatale, dyrbjachu jeho ſtónczne wotwjeźeć. Konjej a wóś ſo ſnadnje wobśichkodźichu.

— **Serbſka hłowna prědaŕska konferenca.** Pónd̆elu po Quasimodogeniti 28. hapreje dopołdnja 1/10 hodź. budźe zhromadźizna Serbskeje hłowneje prědaŕskeje konferency a to kaž hewak w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje. Předsydstwo z tym wšitke sobuſtawy naležnje přeprošuje.

e

— **K porjeńšenju ſpśerbiſeje Bożeje ſłužby w Michalſkej ſyrkwi w Budyšinje** ſpźiwaſche druhi dźeń jutrow kniježna Alija Szmolerjez jutrowny dobyźeźiki Kórkniježna Alija Szmolerjez jutrowny dobyźeźiki Kórkniježna Alija Szmolerjez jutrowny dobyźeźiki Kórluſch Volkmara Schuriga op. 14 cźo. 9. Jeje derje wuluſch Volkmara Schuriga op. 14 cźo. 9. Jeje derje wukluban hłós wupjelni zyły Boži dom a pśichitomnje pśichekłapjena wośada na ſpźwańku pośtupjeſche. Kujes kantor Polak kniježnu Szmolerjez na pśiſchećelach pśichewodźetor Polak kniježnu Szmolerjez na pśiſchećelach pśichewodźeſche. Śćerbśij kemſcherjo Michałſkeje ſyrkwje ſu ſpźwaźy wotnutnje dźakowni ſa jeje ſpźw, ſ kotrymž je wutrobu wotnutnje dźakowni ſa jeje ſpźw, ſ kotrymž je wutrobu wotſchewiła a ſerbſku Bożu ſłužbu powjeſtiſchła. Wośada by ſo wjeſeliła, byli kniježnu Szmolerjez bórzy ſaśo na kemſchenju ſłyſchcź mośła.

— **Hotźa, kotraž je njedźeń tydźenja ſ Kromerynzoweho mosta ſkoźiła, je ſebi ſwon nohu wotźeſche kźena ſłamła a ſo ſi wobdźěła.** Ju běchu do mešćanſkeje khorownje dowjeźli. S hotźu ſo połpyſchuje, ſo budźe ſnadź za nźetre njedźele khorowniu wopuſchćiźeź moź.

S **Barta.** Saśdźeny pjatk je ſo hišće Hliny njeſboże ſ motorſtim kołom ſtało. Samkaŕ Kubſchy ſ Barta, kiž běſche ſ pśiſchećelom na motorſtim kole wujšł, na roſmokanym puću padźe. Sóźuſ ſamó hišćeze je prawom cźaſu wotſkóźeźiś a wotešćeź ſ nźetrymi wobdźělenjami. Kubſch pak ſebi nohu ſłama. S ponoźu ſamaritow Bartſkeej dobrowólneje wohnjowneje wobory dowjeźechu ſuiſmoženeho do khorownje.

„Hdyž twoje zwony nam klinča"

Tak spěwa khór kemšerjow w Kocorowym „Naléću". Jutrowne zwony klinča nam hišće we wušomaj, dobyćerske haleluja přeńdże naše wutroby a hnuja nas hač do hłubin duše. Kak krasnje je Kocor tutón jutrowny kěrluš do hudźby zestajał. Při tym tak prawje začuwamy, što zwony zwonja nam stary, wěčnje młody spěw wo nowym žiwjenju Bożeje stwórby. Naléćo je čas nadźija a žiwjenja. Wšmy, zo na nje scéhuju čas žnjow. Witamy je swjatočnje z jutrownička. Puta smjertnoho jastwa su rozłamane, jutrowna radosć klineži po naléćnych honach. banty čerwjenja a rjane khorhoje zmahuja so w powětře. Wšo to wopisuje nam Zejlerowe spěwjo „Naléću" a mistr Kocor je to dał krasnych zynkow zestajał, zo so hudźbnik dodźiwać njemóże. Kaž zwony du, wotpowěduja muzsko a žónsko hłosy a skónčnje zjednoća so do wjeseleho haleluja, zo cyła stwórba šumi a rži. To su wyšiny w „Naléću". Te dyrbja Serbja słyšeć, zo bychu dopónali, kajke kulturne pokłady a hohatstwa su nam naši njespróćeniwi přijedownicy zawostajili. Česćujmy jich z prawje sylnym wozytom. Srjedu budźa Serbja swědkojo wulkeho narodnicho skutka. Krónska žurla dyrbi być přepjelnjena.

Z **Ratdworja.** Auto jutře srjedu na serbski koncert wotjědże 3/6 hodźin z Rakec, pojźěże po drózy do Hodlerja, potom přez Radwoŕ a Khelno do Budyšina. K přenjemu razej wotjědże 1/7 hodźin a druhi raz w 7 hodźinach. Jězba z Radworja tam a sem płaći 1,20 hr. Kóždy móże sobu jěć, też tón, kiž njespěwa.

Z **Radworja.** Wokoło nas je nimo starších skałow w posledních lětach wjele nowych nastało. Skoro wšě pak nětkle stoja, kaž tež wšudźe druhdźe w kraju. Jenož w skale pola Nowych Boranse hišće někto muži dźěła a w skale pola Noweho Bronja (Schotterwerk) dumpa hišće tak mjenowany „knacker" a samokhód wozy jedyn wóz po druhim na železnicu do Radworja.

S **Njeswačzidła.** Wšichnim ratarjam ſ Njeswačzidła a ſ wokolnych wsow je w tutych njedźelach ſkadnosć data, ſwoje lubło abo ſwoju ſwinjoſć powjeſtiſchći a połpſchići. Mějach jeho ja pſchekłapanoſću pſchewinjeć. Tohodła ſym ſwój cźaſ ſ tym thubił, najbóle wumyślene kośudła ſtajeć, do kotrehoż jeneho by ſebi won zyle wěſće ſalěć dyrbjał, njebudźeſche-li ſo pryedy kaž woprawdźity wośoł w tudyſchim hoſćenju lećeć dał. A runje tónle hinpaŕ, Hinzelmann, dyrbjeſche to też hiſchće być, kotrenuž ſo popad ſchlachći! Se wſchěch mojich pryedawćichich kolegow njeje mi žadyn tak pſchećiwny kaž tón. Tón ſo nabuwaſche kaž kaldron, hdyž mi runje wo ſwojim rjekowitkim ſkutku powědaſche!"

„A hdy ſu tohole muža ſajeli?"

„W běhu popołdnja. Hač na małe ſbyłk ſu ſkoro wſchě kradnjene pjenjeſy pola njeho namakali."

„Ale ta ſónſka — ſudowka? — Armenjan njeje niježo pſchećiwdał, hdże je?"

„Ně. Dozdała wón ani ſkowežka njeſyknje. So wulke rublowe bankowki, kiž ſu pola njeho namakali, ſ Odeſſkeho rubježniſtwa połhadźeja, wſchak wón njeje ſaprěč mohł. Ale kniježnu Leontjewnu a ſwojich druhich kompliſow njeje ſe kniježnu ſkowežkom pſcheradźił. W hoſćenzu, hdźež wón bydleſche, njebě wona ſałožiła, a ja mam pſchezo a du z drjewjanymi klepotałwkami po wsy, p dym swj. křižom wuspěwaja „Jandźel Knje

Z Khrósće. W prěnim stwórćerće wum wosadźe 13 wosobow, a to 7 žónskich a 6 Mjez nimi bě 5 dźěći młódšich dweju lět, 1 5 6o, 2 knježnje wokoło 21 lět a 5 wosobow st 60 lět. — Swjatu křćenu dóstachu 24 dźěć hólćatkow a 12 holćatkow. Z nich buchu dźěći w januaru, 6 w februaru a 15 w měrcu.

Z **Khrósće.** Štó by sebi při sobotnišn myślił, zo nas jutrownička z tajkim kras drom překwapi. Hišće wot ranja běše šerjatc so naši křižerjo zatrašić njedachu a swoje ko hotowachu. Hdyž připołdnju 1/4 hodźin zazwo křižerjo ze swojimi rjenje wupyšenymi kon kěrchowje zhromadźichu. Knjez farař jich pośoł a namołwješe, zo bychu k česći Bożej wušłi rjestanjenemu. Zbóžnikej česći kěrkwe zano za Boże žohnowanje prosyli. Z dypkom w 1 hodź. žerjo wotjěchachu po zwučenym wašnju přez Zyw a Swinańsku do klóštra a wróćichu so wokoło 1/4 do Khrósćic. Mjez tym přijěchachu klóštrscy po sporje. Jich bě 26 porow, loni 25. Khrósćanskich st loni 84. Sobotnišo wjedro běše drje też z přičinu, ze je telko cuzych ludźi do wsy nawaliło njeběše. To je se we wšetym nastupanju derje. Naše křižerske jězdnja su procesijony a nic někajka wustajeńca za cuzych. Bóh dał, zo by so tole rjane wašnje hišće dołho w katolskich Serbach zakhowało, Bohu k česći a Sc bam k wužitku.

Woda do Wermingsholiskeje jamy so nawalała.

Syšne dešcže na kónzu ſaśdźeneho tydźenja nastachu też wyšoko ſ wodu hat, do kotrehoż wodu, kotrež ſ bliſeje Werminghoffſkeje wuhłoweje jamy ſtumpachu, wotwodźowachu. Hačeńe ſo Cźichi pjatk rano wokoło 3 hodźin pſchedrě a ſ wulkej mozu waſeſche ſo wodu je ſo wróćo do jamy, w kotrejž hišćeze nětkoſt wuhłowe dźěłacźerjo dźěłachu. Woni mějachu cźinić, ſo ſmoje ſi wjeſele wuthowachu. Swoje wězy, kaž jśdźne tola, dźe ſiu atd. dyrbjachu hładajźy pſchiběrajej wodźe pśichſtajićej, pod kotrejž ſo bórzy ſłuchtźu.

Hnydom ſawołachu na pomoź wšchitke wołane zeh niowe woborny. Woda pak mjes tym pśchezo ſ wjeſele mozu ſ hata wuhłoweje jamy ſchumjeſche. S mjnowa Spalach a Wojerej ſkjachu wulku hromadu mužow. So bychu wodu ſaſtajili, napjelnichu měchi ſ pěſkom a łmjetachu je do wudrjeńźy, kiž běſche mjes tym ſiło pśi ſom metrow hłuboka. Na tuto waſchnje wodu ſchcźachu, ſo ſo do wuhłoweje jamy lećź pścheſta.

Nětko maju dłšchi cźaſ wodu ſ pócźiteje wuthowe jeje jamy łumpacź, pryedy hač moźa dale ſa wuthow kopacź. Na ſwoju pśchi njeſłodźowanym podawku ſadow ſ dźěłacźerjow wo źiwjenje a do ſchkody pśichſtoſć njeſe

Z Łužicy.

* Se **Schérachowa.** W nozu ſ ſchtwórtku pałe ſ Lětny fabrikti ſtražnik na wotp. Josef Henka, jako jo se ſwojeho bydlenja pśchi Schprjewi wrośći, do Schpreje a jo ſatepi. Jeho cźełko Seleny ſchtwórtk popołdnja ſ wody wuczahnychu.

Antikrystuski dźeń „bjezbóžnych".

Moſkwa běſche pśchikaſała, ſo ma jo jutry po ſpśeſ ſwjeće pśicheźiwo khśeśćijanſkim ſyrkwjam, wośe jene hač katolſkim abo evangelſkim, ſjawnje wuſtupować. Tuto wuſtupowanje dyrbjeſche brcź protest pśicheźiwo tomu, ſo běchu ſyrkwje ſjawnje pśicheźiwo hrubemu pokćkožowanju nałožźiny w Ruſſej ſakrožźe. „Bjeſbóžni" dyrbjachu pokajać, ſchtó ſu a ſo ſu wopraſnje bjeſbóžni. Po pśchikaſu mějachu ſo ſyrkwje womaſać abo jich wośa rozbić atd. Na wšchelakich měſtnach je to ſrwawnym wuſtupam dośchło. Wośebje ſi běſche w Lipſku, tam jutrownicźku dweju policijow a jeneho ſołn munitju pśchi demonſtraziji na Auguſtuſowym namjeſće ſkonzowachu a nětkore wośoby ſranichu.

W Budyšinje běſche policija derje na ſtraži. Wobkedźowaſche w cźěmnych nozach cźmowe tuczjiſi wołaſo

Derje lepił — njelepił.

Powědańcźko po wěrnem podawku.

7] (Pokračowanje.)

„Budźeśe jenož dobreje myślje, knježna! Mój waš njepiſcheradźijmoj. A wſchitko ſo derje ſkónči. Mój wam nihdy njeſabudźemoj, ſo ſeje naju małeho hólćźa wumoźiła."

Ruśowka dźakowaje kiwny, hačrunjeź też tón króć ſawěśeśe njebě wjele wjazy rośumiła hač pryedy. K jeździ pak njeda ſo teź ſ doraźniſchim pokajom pohnuć, a wobwjeźny ſa knjenju Hilju ſaśo kluź, ſo by pokałała, ſo njecha wjazy mylena być. Wſchelaki ropot, kiž potom poſdźiſcho i jeje ſtiwy wulkhadźeſche, da pomyślić, ſo ſkóźuje źiwoje wězy hromadu.

Se ſymicźnej njeſcźerpnoſću cźakajśe knjeni Hilja na nawrót ſwojeho muža, kiž hač do nimale ſcheſcźich we ministerſtwje dźěłacźe, a ji njeby ſo ſawěśeśe nicźo njepśichijomniśwe ſtacź mohło, hač ſo bu krótko pśched tym hiſchcźe ſ njewiſcźědnym wopytom ſtražnikſchtwa pſchežkajena.

August Meinka bě najſkerſcho w tajkim rospołożenju ducha, kiž pohnuwaſche jeho, ſo napiſcherźo ſobućužliwej cźłowjeſkej duſchi wupraji. S zyle cźerwjenym wobliccźom wón ſaſtupi. Saſtonajo wałt ſo na pśichchodny ſtólcźk.

„Wohładajśe na nuje knjeni Remboldowa", wón rjekny, „potom wobźiśe, kaj napadła ma njebožatko. Tajkule ſmeſu wón ſ ſebi ſ jadyn druhi nźeź hač ja. Wěſcźeli, ſchto je ſo ſtało? Sajeli ſu tohole thadźu! Tak rjeź mi pśched nośom ſu jeho ſajeli."

Knjeni Hilja ſo nadobo ſeźny, ſo dyrbjeśe ſo wo bliſko ſepśeć. „Schtó je był ſajaty, knjeże ſtražnikſchtro? Tola niź — tola niź tón Armenjan?"

„Schtó dha hewak hač tón? S tym wěſo nieběch liežił, ſo tutón wobwěſćeńcź runy puć policiji do rukow poběžnje. Měſtach jeho ja pſchekłapanoſću, kotrehoż mózech ſaśo jenoź ſ pſchekłapanoſću pſchewinjeć. Tohodła ſym ſwój cźaſ ſ tym thubił, najbóle wumyślene kośudła ſtajeć, do kotrehoż jeneho by ſebi won zyle wěſće ſalěć dyrbjał, njebudźeſche-li ſo pryedy kaž woprawdźity wośoł w tudyſchim hoſćenzu lećeć dał. A runje tónle hinpaŕ, Hinzelmann, dyrbjeſche to teź hiſchcźe być, kotrenuž ſo popad ſchlachći! Se wſchěch mojich pryedawćichich kolegow njeje mi žadyn tak pſchećiwny kaž tón. Tón ſo nabuwaſche kaž kaldron, hdyž mi runje wo ſwojim rjekowitkim ſkutku powědaſche!"

„A hdy ſu tohole muža ſajeli?"

„W běhu popołdnja. Hač na małe ſbyłk ſu ſkoro wſchě kradnjene pjenjeſy pola njeho namakali."

„Ale ta ſónſka — ſudowka? — Armenjan njeje niježo pſchećiwdał, hdże je?"

„Ně. Dozdała wón ani ſkowežka njeſyknje. So wulke rublowe bankowki, kiž ſu pola njeho namakali, ſ Odeſſkeho rubježniſtwa połhadźeja, wſchak wón njeje ſaprěč mohł. Ale kniježnu Leontjewnu a ſwojich druhich kompliſow njeje ſe kniježnu ſkowežkom pſcheradźił. W hoſćenzu, hdźež wón bydleſche, njebě wona ſałožiła, a ja mam pſchezo hiſchcźe ſłabu nadźiju, ſo ſo mi poradźi, ſo ſnajmjeńſcha tuteje rjaneje ſmijizy ſmozowacź."

„Ja njewěm, knježe ſtražnikſchtro, kak wam wjeſele cźini, pſchezo hiſchcźe ſ dobrej wolu ſćerja hraś, dyrbjeć wam to tola wjazy trjeba było njeby. Byćh-li ja na wašchim měſcźe być, byćh ſo Bohu Knjesej dźękowała, ſo mje powołanje wjazy ſ tomu njenuſyło, kaž ſajźi cźłowjeſkimi ſo ſwobohimi honjenymi ſtworjenjemi ſłeźiźi, kotrež ſu wěſće cźaſejſiſcho wjele bóle njeſbożowni hač ſchparſki."

Wona bě to jara rosherjenje prajiła, ſ hoſcźenſkej zomaj a błykkotałymaj wocźomaj.

August Meinka ſchabeźe ſe ſ ſkutnym porokom ju ſchedźiwom ſłowu. „To je nźichto, ſchtoż wo njeſtu micźe, knjeni Remboldowa. Sprawnoſcź dyrbi na ſ ſcźe knježiźcź. Schtóż hrěſchi, dyrbi teź ſkótowacź. W ſłužbje porjadka a ſprawnoſće dźěłacź je ſtajne ſ cźeſću ſa ſprawneho muža, a pryedy hač ſo hiſchcźe ras wot tajſeje hłuweje ſobuželnoſće pſchelećiśej dat, poje dy dyhť —"

Wobtrucźenje njedowupraji, dokelž ſaſtupi runje Sid wik Rembold ſ murafom źiweho ſpodźiwanja we wobličź. „Pośkuchaj, najlubſcha Hilja", wón hnydom ſałamli, "knježna Baranowa mje tu ſkuliu do ſwojeje ſtwy wabi, ſo by ſo mje praſchała, hač njemohł ji ſaśo ruſki bate ſowku rumjeńcź. Tón króć je to ſamo pjeźiſtwowanje ka. A pſchi tutej pſchiležnoſći mi ſdźi, ſo na wotpucźowacź — njedźiwaźy dopołdka ſaplacźenje a hačrunjeź hakle mi wcźera prajeſche, ſo ſwołanje na mjeńſcha ſły tydźeń. To je tola zyle tak, jako by cźakał.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

našich Božich domow. Bohudźak pak žo tu žanych nadpadow na Boże domy njeńta. Kommunistojo běchu žehi też wotmyślili, prosyšče kichižerjow pschekasyć. Tola tak žo ńa, też k tomu niedóńdże.

Ssu to ztruchle znamjenja naschego cżaża, kiż dyrbimy wobtedźbowaćj. Stejmy wschitzy na straży, so cżeřwjena žołma bjesbóžnoscże, kotraż ſ Moskwy do wscheho świeta ko wulitwa, njeby pócżrieła naſch kraj.

Jutrowna skhadźowanka w Njeswačidle

21. jutrownika 1930.

I.

Njemóžemy drje runje prajić, zo ze Serbstwom we Njeswačidle wosebje jara derje steji. Też w Njeswačidle so zjewja samsny zrudźacy fakt jako pola druhich wjetšich cyrkwinskich wsow po Serbach, zo cuzbarstwo tu khrobliśo postupuje dyžli druhdże, zo enza „civilisacija“ hrozy tłóčić nazad serbsku kulturu. Też Njeswačidło, skutkowaniśco sławneju wótčincow Jakuba a Waltarja słuša Bohužel k wohroženym wsam. Strażuje drje towarstwo „Jutrnica“ nad serbskosću wsy a wokoliny, tola zda so nam, zo jeho dźěławosć so haći z přewulkimi zadźěwkami. Doniž njebudże w Njeswačidle Sokol, njebudźemy směć bjez starosće hladać na přichod serbskeho Njeswačidła.

Njewěm, hač tudenża chcychu być zhudźerjo, napominarjo za serbskosć, hdyž swoju jutrownu skhadźowanku zwołachu do tuteje wsy. Zaměrnych zbudźerskich skhadźowankow wjacy njeje! Ale snadź wopyt studentow w Njeswačidle tola k tomu přinoša, zo někotry z liwkich Serbow so zamysli nad swojej narodnosću, hdyž widźi, zo serbska młodźina tak horliwje serbuje.

II.

Kjane wjedro studentam přeješe. Tuž tež bě skhadźowanka poměrnje derje wopytana, štož wosebje płaći wo popołdnišej zhromadźiznje. Studowacych bě wokoło sydomdźesać. Kaž widźimy a spóznawamy, disciplina, začuće zamołwitosće a horliwosće studowacejo młodźiny rostu. Też ze strony luda bě zhromadźizna derje wopytana. Njejsym hišće na žanej prjedawšej skhadźowancy widźał telko zastupjerjow luda jako w Njeswačidle. Też to je zwjeselnecy zjew. Też inteligenca tu běše. (Wosadny knjez farař bě zapućował!)

Po powitanskej ręči knjeza hłowneho staršeho J. Henčla přednjese k. Jurij Cyž ze znatej wustojnosću baseń J. Barta-Čišinskeho „Jutry“. Předsyda towarstwa „Jutrnicy“ k. Wrobl so přizamknu ke druhej basnju našeho najwjetšeho basnika a powita potom studowacych w mjenie towarstwa. Sćěhowaštaj přednašaj. Z radosću konstatujemy, zo studentstwo tež dale kroči po puću, kiż bě sej wuzwoliło před něšto lětami. Wnohotuje sej wšo ze samsnych mocow. Też ręčnikow a přednošerjow sej wjacy njepotřeba z kruha „kmjećow“. Někotři drje studowacym tole porokuja, ale bjez prawa. Na skhadźowancy chcemy a dyrbimy słyšeć měnjenje, nahlady studowacejo młodźiny sameje, zo bychmy ju lěpje spóznawali, zo njebychmy zhubili kontakt z njej a jeje myslenjom. Niechi młodźi doprědkarjo też drubdy přeskrobje so dobywaju doprědka, to ničo nješkodźi . . .

(Pokročowanje.)

Ludwik Kuba:

Ptačecy, Łuta, Krwawny młyn . .*)

Njech započinam kajkižkuli nastawk wo Łužicy, stajnje mi někak jako započatk na myslo lězu słowa: „Smy na historiskej zemi, kiž . . .“ — A hdy bych swojim wopomnjeńkam a začišćam dał basnisku formu, bóhdźi, bych so dźě z prěnim hróńkom sławneho Kollárowcho předspěwa k „Sławy dźowcy“: „Aj, tu jeśi zemja před wóčkom mi sylzy ronjacym . . .!“

Tónkróć so podawam, ale nic dla stawizniskosće krajiny, do kotrejež čitarja zawodźu, ale dokelž zrudna a bolostna historija, kiž so tu wotmětwaše před runje tysac lětami tu wospjet so woživja, zo by nětko z hišće wjetšej mocu dokóńčiła dźěło, kiž so tehdom započa. Zo wuživa nowočasnych sředkow, to wotrjesuje njeběrje nic kuska hrózbnosće ani žadławosće.

Haj, stejimy na historiskej pódze, na wječornych njezach Serbowstwa, hdźež so zjednoćujetej Delnja a Hornja Łužica. Hačrunjež je to nižina runa jako hilde, póznawa so daloko a šěroko wo dnjo a w nocy. W najčěmnišej nocy widźimy błędožołto „Zerja“, nad krajom so swětlić, samo z hornjołužiskich hórkow, kiž so pozběhaju daloko na juhu. A wo dnjo wot wětrnika, kiž njedaloko Njeswačidła so pozběha ke njebju, rozeznawamy na dołhim wječorje — wosebje při popołdnišim słońcu — potajno smuhi, kiž so błyšća jako nahe skałate mórske hrjohi. Je to krajina, hdźež su: Ptačecy, Łuta, Krwawny młyn, Košinska hora . . .

*) Z knihi: „Čtení v Lužici“ (Praha 1925) str. 120 hač 127.

Nócne zerja pokhadźeja z tysacow elektriskich swěcow, kiž wobswětluja hohrske fabrikske twarjenja jamy; błyšćate smuhi pak su hohrske hory, wot człowjekow nanošene, kiž nastawachu z wukopowanjom serbskeje zemje, serbskich polow, łukow, holow a wjeskow, kiž tu na stajnje so zhubjeja z powjeřcha zemje, cofajo před namócnej ruku kapitala, kiž wšitko spózera.

Je to znata rólansko-komorowska wuhlowa krajina. Tu wuhlo wudobywaju wot horjeka, wotstronjuje so zwjeršna hora zemje a pěskojte dno zdobom poskića přihodne wumńenjenja k nastaću sklećarnjow a cyhelnicow.

Hižo jězba po żeleznicy, kiž přeběha tutu krajinu, zawostaja w nas njewjesoły zaćišć. Začuwaš zdobom wuhlowe a hrózbnosć krajiny — też, hdyž [illegible] słimy na zahubu słowjanskeje zemje. Nihdźe štoma, ani trawnički, wšudźe jenož bléda, šěra, rozryta, pěskojta póda, z městnami po cyłych łonach hluboko wukopana, druhdźe zasy nanošena w dołhojtych prawidłownych hórkach, haj horach. Mamy zaćišć, zo człowjek ze swojej wopićej khrobłosću je sej wotmyslił tu napodobnić stwórbu a spyta, zo by „też“ stworił swět (na kotryž by potom móhł dać znamješko „Made in Germany). — Připóznawam enerźiju a ženijalnosć, kiž stej k tomu trjeba, přetož so zda, zo Bóh budźo přetrjecheny, zo budźe wšitko „porjadniše“, „prawidłowniše“, bóle „fabriksgemäß“, přetož mašiny dźěłaju dospołniše hač hłupa přiroda, njech su jeje zakonje hóle bójske. Mamy drje tutón dźeń stworjenja, hdyž „Bóh“ (w tutym padże Němc) je hotowy ze zemju a so nětko hotuje, zo by stworił rostlinstwo. Nuzne zahrodki, na rozkaz zawolane, posłušnje wobdawaju njedawno nastate twarjenja cyniski fabrikskeho raza a ptači spěw hač na dalše zastupuje wrěšćenje mašinow a ropotanje wozow, překasanej a mjetele pak zastupuja połětowace sejry, kiž so bjez přestaća wuronuja z mnohich njezbytnych wuhnjow.

Bibliske dny stworjenja swěta woznamjenjeja pječa statysacy abo milijony lět. Bjez dźiwa, zo ani we tym padże dny so njchodźa měrić z hołymi štyri a dwacyći hodźinami. Započa so ta wěc w sydomdźesatych lětach a to — jeli sym derje wobhonjeny — w Zlym Komorowje přez někajkeho dr. Kuhna, kiž wudźělajo anilin trjebaše maza a k hotowanju maza zas wuhlo trjebaše. Na pomoc khwataše jemu po něčim cyła riada přemysłowych družstwow: Marya, Ilsa, Erika, kiž wukopowachu hižo na 50 kwadratnych kilometrow serbskeje pódy. Wot stata podpjerane počinachu so při wukupowanju też jako stat. Hrožachu ludźom z wuswojenjom, hdyž so zetkawachu z přećiwjenjom, přetož wukopowanje so wotměwaše jara tunje: 300 hr. za jutro. Serbski lud, swěrny pódze a ręči, bu přemjenjany do proletariata bjez zakładneje a ważneje mocy kapitala, wón bu wotwisny wot woli němskich přemysłnikow. Wosebje ći, kiž zemju a statok předawachu krótko před katastrofu inflacije, buchu prošerjo . . . Zahuba a zapuščenje, raz zasyvaneje pódy. Wot człowjeka dźěłane wudoliny ćahaju wodu z něhdy płódnych krajinow wokoliny a studnje we wsach zaprahuja. Kraj a lud tradatej wody. Zarunanje a pomoc so njepřizwolatej. Jenož lubja wšitkim wodowodjo.

(Přichodnje dalc.)

S Warnolcžiż pola Wjelećina. Kóždenu wjdżerjej je šamokhodom je znate njepschehladne dróhowe koleso pschi tudomnej knježej muri. Jutrowniczku dóńdże tu sasa ke njesbożu, pschi kotrymż motorowaj koleśarjej hischcże derje wokeńdżeschtaj. Motorowy koleśaŕ je soziuhom, kiż je wšej jédżesche, ſo w sawinienju nadobo wošobowenu automobilej napschecżo widżesche, kiż do wšej jédżesche. Wón storżny ſwoje koło na stronu, to sosiuš ſ koła Hanka. Automobil też na městnje sakta. W nżeżiśichim cżašu ſylneho wobkhada by derje bylo, bych snadź ſo bróno, kotraż je na tutym městnje thětro wuska, schćerscha sexiała.

* Norwegska dostanje norwegskeho katolskeho biskopa. Wot reformazije nje Norwegśa wjazy měła biskopa, kiż by był norwegśk. narodnosće. Wschitzy norwegscy biskopja běchu zusej narodnosće. Psched nżetorymi dnjemi je ſo w Romje nżeko monsignore Offerdahl, kiż je norwegskeje narodnosće, sa norweg. biskopa wumjenowal. Nowy biskop, kiż je 72 lit stary, bżsche dotal ſ japoschtolskim administratorom sa Norwegsku.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutnischu žriedu:** Wostanje dale njewobstajne, nakhwilnje cżopliśch wjedro. W Fendżelskej deschcżowne. W połnocnej Europje tkódno a macżato.

* **(Waża služba ſo pola Potsdama kaśta.)** Njeinarši njedożinkoja ſu ſo w nożu k druhemu dujej jutrow do evangelskeje zwrkwje w Borninje pola Potsdama dobyli. Sću ſ khrglow 60 pischczelow ślamali, ventile parneho tżejenja wotwjerczeli, tak ſo para wutsupi, a tež wschċ pinowe honacże wotwjerczeju. Nasjtra rano ſo thżeblat sapuschczenja dohlada. Boża služba mójeschċe ſo njedżiwajm toho wotměrj, dokelż ſo bżrgle ſ harmoniom narunachu.

* **Jutrownicżku ſu ſ rędom tiſo sababjeni rubjeżnizy do katolskeho farskeho domu w Altendorfu nad Ruhrom salěli. S ropotom wotuczitwichi chżschċe farař do jitwy stupicż. Tam ſo pschi durjach na njeho rubjeżnizy walichu a wołachu „Ruzy horje!“. Pschi tom jemu revolwer napschecżo dżerżachu. Farař spyta khżżne durje dosczahnyć. Jedyn ſ rubjeżnikow pak jeho dosczahny a wobaj ſo pschimnyschtaj, pschi cżimż so farař na błowje a na ruzy krani. Hdyż běchu rubjeżnizy jeho pschemohli, jemu ſ powjasom ruzy swjasachu. Fararja namotwichu, so dyrbi pjenjezny khamor wocżinicż. Njedżiwajm wschċch hrożenjow pak ſo farař nimu sapotwědżi. Hakle hdyż běchu rubjeżnizy słubili, so ſ [illegible]erdwinkach ſudobjow w khamorje njedótknu, farař khamor wotamknu. Rubjeżnizy 115 hriwnow, stoty cżasnik, stoty dżesacy hriwnaŕski stoty a malu Dreyfowu pištolu rubichu. Na to fararja wuwjasachu a hromadże ſ jeho hospodu do pinzy sawrzechu. Pohżiśko ſo sawrzenymaj poradżi, pinzune wotnjeschko wotewrjeć a na muja, kotryż nimo pschińdże, sawołacż. Tón pinzune durje wotewri a wobeju wuńwobodżi.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada skhadźuje so dżensa wutoru.

Blunjo. Serbske tow. „Domowina“ zmėje sobotu 26. haprleje wječor we 8 hodź. pola Šaburlichec přednoškowy wječor. Přeprošujemy wšċch serbskich přećelow nanajwutrobniśo. Přednošk je luboscziwje přilubjeny. Přińdżće wšitzy a cżińće sebi swědomjo!

Lichań. „Zernička“ pojėdże jutře srjedu wječor z autom do Budyšina na koncert. Auto budże w 5 hodź. w Jatrobju a pojėdże skaż posledni raz. Njech su wšitzy z časom hotowi, dokelż dyrbimy 1/47 hodźin w Budyšinje być. Stóż z kołom pojėdże, njech swoje městno přiwuznym abo znatym přewostaji, zo by auto polny był. **Předsydstwo.**

Serbja, štó wě hišće dalše mjena serbskich studentow, hač te, kotrež smy w 7. čisle „Serbskeho Studenta“ wozjewili? Prošu, njech je w Serbskej kniharni w Budyšinje (Serbski Dom) wozjewi abo njech je napiše na: G. Hentschel Caseritz, Post Räckelwitz (Amtsh. Kamenz).

Wulki koncert nastupajo: Srjedu 23. 4., z přileżnosću koncerta w Budyšinje, pojėdżetaj awtaj z Kamjenca. Prěnje přez Njebjelčicy (budże tu 1/43 hodźin při šuli), Serbske Pazlicy, Smječkecy, Worklecy, Wudwor do Khrósćic, druhe přez Jaworu do Wotrowa (wokoło 3 hodźin při šuli) a klóštra. Jězba tam a sem staji so na 2 hr. Zamołwić chcyli so hnydom w Njebjelčicach na šuli, pola k. Rjelki we Worklecach, k. překupca Natuša w Khrósćicach, we Pančicach a Wotrowje na šuli [illegible] bistwo.

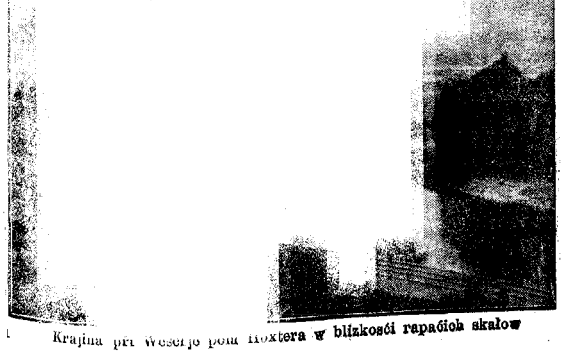

Krajina při Woserje pola Hoxtera w bliskosći rapaćich skałow

Stara twjerdźizna Ehrenbreitstein pola Koblenca.

Lila.

Njedawno sm Wolodšj Gorjejowej na šudnistwje nješchto napaliki. Wón bu jako nan dźěsca šwěrcenu a jemu dyrbjesche šo w pschichodze tšeći dźěl njidy za mjenowane dźěcso wocžahnyć. Njeschoze šwožnemho mludoho nana njechodši šo wopšašeć. Njeschónźna je jeho šrudoba dla tuchu podawka.

Hižo šlajnje, wón praji, bě mi pschećiwjaze, cžšcheńka widźeć. S nohomaj wone wokolo šo kopaja, reja a porikaja. Tajki wjerzagaj móje šo tež žyle jednorje w kóždym wokomiku womaiać. Žiwjenje móže tole cžłowjekej runjewon wograwicź.

A tu dyrbi cžłowjek hischcze sa tajkeho wjergacža pjenjesy płacžeć. Tśeći dźěl njidy žebi wón žada. To dźe njeje wjazu rjenje. Sthoricź cžłowjek wot teho móže.

Prajach ludowemu šudnikej tež hnydom:

Sšmješchne, šym prajik, kujeze ludowy šudnike. To je, ja praji, runjewon šmješchne a nimo měry njemorališke. Tajkole drobna wacžka, ja praji, a tśeći dźěl. K cjemu trjeba matiršk tśeći dźěl? Cžšcheńk njepije, njekupi a njehraje š kartami, a jemu połoži šo nježacžna mida na blido. Sthoricź cžłowjek wot teho móže, ja praji, tak njeuworalne to je.

Ale šudnik rjekuje:

Kak šo to nětko š cžšcheńkom ma? Pschipósnajeze jeho abo niz?

Ja praji:

Kak spodźiwuje tola rěcžeze, kujeze ludowy šudnike. Runjewon ranjaze to je, ja praji. Sthoricź móže cžłowjek wot tajkich rěcžow. Wěso, ja praji, njeje to moje dźěcžo. Ale wém wschak, ja praji, schtó je wscho tole zapletk. To je tejle Marusiji Kowrowej, tutej jědojtej žabje, do mošhow pschijchło, šo mojich pjenjes šmožowaeź. Wona je, kotraž žebi alimenty žada. Wona ja tym teji. Ale ja, ja praji, dostowam šam jenož 32 rublow. 10,75 rublow dyrbju wotedawaeź, schto šwoštanje potom mi? Dyrbju połajźim, ja praji, w rostorhanych chołowach wokolo kšhaeź? A ja to budže žebi Marusiji ja moje pjenjesy šlawěr kupiez a nohajzy š batista. Phi, ja praji, njech žebi chort po nju pschijźe, kajke to njelubjomjesce.

Ale šudnik rjekuje:

Je dźěcžo nětko Waschc abo niz?

Ja praji:

Njemóžu šo dopomnieź. Sthoricź cžłowjek wot tuttych dopomnjeczow może, ja praji. A schtoż Marusiju nastupa, tak je wona jóm w mojim bydlenju pschebywała. A š elektriku, ja praji, šmój tež Kłoj. Ja šym płaczik. Ale ja to njemóžu tola kóždy měšaz płaczeź. Njejadajeze žebi to radscho . . .

Sšudnik rjekuje:

Dyrkujeze-li na dźěcžu, tak žebi je hnydom wobkładowny, a potom šo wupołaje, kajke pósnamki wono ma.

Ale Marusija, jědojta žaba, šteji hnydom pschipódła a wiwali cžšcheńka hnydom.

Nóšk pak je žyle a dospołnje waich.

Nóšk, ja praji, pschipósnawam. Nóšk je wopraudze na muje podobny. Sa nóšk, ja praji, šym šwólnjowy, 3 ruble abo šamo 3½ rubla płaczeź. Ale, ja praji, šhywaszy organizm njeje wote muje. Sšym dospołnje brunu cžłowjek, a tola dźe je, wobaicže wuraš, běły kaž durje. Sa tajke běłe stworjenčko móju 3 ruble abo 3½ płaczeź, ja praji. K cjemu pak wjazu, hdyž wono tola ani njepije, ani njekuri, ani towaršstwowe pschinoschki płaczeź njetrjeba.

Sšudnik rjekuje:

Podobnosez wschak je trošchu njewěsta. Wěrno tež je, šo je dźěcžo jara běłe. Ale nóšk, wón praji, je žyle tata.

Ja praji:

Nóšz njeje žadyn dopokas. Nóšz, ja praji, by mohł wote muje — pschemałej stej tuśej dźěrzy. Sa tajkej dźěrzy, ja praji, njemóžu wjazu haez rubl płaczeź.

Tu šawali Marusija Kowrowej wscho šažo do rubischka a rjekuje:

So je wono tak běłe, to tež žadyn dopokas njeje. Sšnadź šu je mi, wona rjekuje, w thorowni šaměnili. Jako bu dźěcžo porodźone, wono běłe njebě. Wěsche žyle cžšnyne. A wołasche žyle jašnje. Ale po wutnpanju, jako je mi šažo pschitiščechnu, běšche wone žyle běłe a wołasche dyhałuje. Ale pschedawische bě žyle tata.

Sšudnik rjekuje:

Wot tajkich šlawijnow móžu šam šthoricź. Hdže je baba?

Baba pschińdże.

Haj, wona rjekuje, šlawa šo, so někotši dla šamčenjuja skorža. Ale my mamy hacź do 87 njed dźensnjim mamy, wona rjekuje, chwile, nowonarodźenym ja wupałicź.

Ja praji:

Sa tajke běłe njemóžece žebi wjele žadacź. Dajcžanych 20 topejkow winojte. Tamne cžšnyne, jo hnadź bě moje, ale tuto šawěrjece wote muje njeje. Ž ce, kujeze ludowy šudnik, jo šmělu wotenčź a šo ž njewobcežežnju.

Ale šudnik rjekuje:

Dočzakajece chwilku. Hnydom wuštud wupraji

A šu wušmid wupraji — tśeći dźěl njidy.

Ja praji:

Phi na waš wschěch. Sthoricź cžłowjek wot tajkich zow może.

Směški.

Wona bě žebi wódzała pomhacź.

So bych šwoju schćežčiłku Marku, kotraž bě šo schćežowańskeho pschestupjenja winowata sčinika, pschekład wotrasdźiła, wumyślich žebi tkěrje stawizny. dach jej: „Maly hólczeź dźěsche jónu je šwojim do konditarinje, hdyž dyrbjesche nan wšchcto wobš Jako šo konditar pschipadnje wotwobroći, wja žebi hólczeź mjeleżo tyłóschczeź š bliła a tyčny ju bo Wón njemóžesche pak ju tak khežije pózjeez a sadu pschi tom.“

„Njemóžesche dha wón žane saki?“ rjekny thežije.“

Dźiwalosći pschirody.

Jank wobhladuje žebi šwoju nowu knihu š wobr šwěrjatow, kotruž je k božemu dźěcžu dostał.

„Mama“ — wopraschja šo wón nadobo — dha šwěrjata tež, kak rěkaja?“

Macź wotmołwi: „Alz schto žebi myślišch, Jank „Nó, to je trž derje taf“ — rjekny Jank, ta k žebi — „kša, wošoł a wopiza dyrbjale šo hew šmjerjecź haňbowacź.“

Intry.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Sm w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Da w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart zyney. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšin

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

Srjedu 23. hapriele pop. ½3 hodź. w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje

Dnjowy porjad:

1. Rozprawy
2. a) Nowe evangelske spěwarske . . . . . k. wyšši farar Zarjeńk
   b) Nowy katolski Wosadnik . . . . . k. kantor Symank
3. Poswjećenje 50-lětneho wobstaća towarstwa Pomocy

Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo**

Wječor wulki koncert „Naléćo“ wot Kocora w „Krónje“

Smolerjec knihićišćeŕn a a knihaŕnja

zap. družstwo z wobm. ruk. w Budyšinje

Sobustawy **zap. družstwa** wobmj. rukow. „Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

srjedu, 30. hapriele t. l. ½16 hodź.

do žurle „Serbskeho domu“ w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 2, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowarstwa.
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowarstwa po §§ 23 a 29 2 a 30 wustawkow.
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1929 budźe wot 23. hapriele t. l. w naši „Serbskej knihaŕni“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne wašnje wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenje přez druhich njeje připušćene.

Dohladowarstwo družstwa „Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja“.

Arnošt Holan, předsyda.

Zwjazk spěwnych towarstwow

wuhotuje **srjedu** po jutrach, **23. hapriele 1930** w městnosćach „Króny“

wulki koncert

Předwidźe so Kocorowy oratorium „Naléćo“

Pódła sylneho khora budu znamjenići solistojo sobuskutkowaći

W itkich lubowarjow serbskeho spěwa a hudźby so z tutym najwutrobniše přeprošuja

Započatk ¼8 hodź. / Wotewrjenje pokładnje ½7 hodź. Cisłow. městna su do časa dostać w Smolerjec knihaŕni

Zarjadnistwo

Runklicu

ma na předań **Jakub Leńš** w Serbskich Pazlicach č. 7

Skót na pastwišćo

wosebje bjełe a nekotre mlode howjadła přijimuje **Hunius** swobodne kubło w ješicach

Proša čisło

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin.“

Najlěpše suche

blidarske drjewo

Pólska zdónkowa a srěna khójna, bjezhlatozowe boki, zdónkowa šmrěka, kaž tež deski přešćehnjenju (Sperrplatten) we wšěch šylnjoschach a drjewowych družinach poručuje

Alfred Lehmann

wikowarnja z wužitk. drjewom w Brězni p. Kamjenca

Garding tunjo

Linoleumowe bohaty mtr. 1.60

Přikrywy na sofy a diwany

vitraže — kromki — rolleauxe

JDA ERLER w Budyšinje **Zw. Lawsk. hasa 10**

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Młoda rjana wysokosućena

krowa

je na předań w Barće čo. 71

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćeŕnja w Budyšinje.

M. Schubärth

Chemiske čišćenje a barbjenje žonjaceje, mužaceje a dźěćaceje drasty

★

Samsne klamy

na Hošic hasy

znapřeća khorobneje hasy

Telefon 3758

★

Přijimańje:

M. Seifert na Kamjentnej hasy 29
Manufakturowy wobkhod Schwarc na Kaublerowej hasy
Božidar Stärsch, Pod hrodom 5
Emma Nagel w Barće

Za twarski čas

poručuju wšitke družiny třěšnych rynow, 1 m wot 1,80 hr, a cynkowych třěchow. — Připrawju elektr. klumpy a wodowody kóždeje měry, nowočasne samopijaki a připrawy za kupjele a klosety, skład wšěch družin wodowódnych rołow po tunich płaćiznach. Płaćić móže so tež po dźělbach

Pawoł Mittag

installateur a klampnarski mišt **w Pančicach**

Pytamy

časopisa „Kulturwe

lětnik 1926 čisło 7/8
lětnik 1927 čisło 1
lětnik 1928 čisło 7/8

Družstwo Smolerjec knihaŕnje w Budy

Dźěćacy lěkaŕ dr. Schnab

je so wróćił

Mnoho zdaru do mandźelskeho
přejemy našemu swěrnemu sok. bratrej
Hermanej Šudakej
a jeho mandźelskej
Marće Šudakowej rodź. Domaškec
Jutry 1930
Jednota Sokoł w Komorowje

Příloha k čísłu 93 **SERBSKE NOWINY** Wutoru, 22. haprełe 1930

Klóštr w znamjenju jutrownych křižerjow.

W Marijnej Hwězdźe, 20 jutrownika 1930.

...piatk, tajka njedźela.“ Tuto ludowe prajenje ...žak jutrownička dopjelniło njeje. Čichi patk ...rach kidaše, ale sobotu pokazowaše skleńca ...na rjeńše wjedro. Nadźija rosćeše. Njemješe ...untka. Njedźelu rano drje njebjo hišće polne ...naróčelow wisaše, ale po času zhubjowaše so ...słónčne pruhi so wokoło připołdnja mócnje ...u. A tak mějachmy jutrowneho wjedra, kaž ...eho přeć njemóžachmy. Módre njebjo a lu...ńčko směješe so z wyšin na Božu stwórbu. ...ujez dźiwa, zo tysacy a tysacy so na nohi sta...chychu być swědkojo tutoho

rjaneho cyrkwineho nałožka.

Stož je sej njeskaženu wutrobu za tajke ludowe ...adanje wobkhował, toho wospjet jima, hdyž Serbja ...hin w stwórbje česća a za dóstate dobroty so dźa...ja. Ze spěwom a paćerjom wuproša sej noweje hna...y a njedaja so w ničim zamylić, byrnjež nowočas...y njewěrliwe z ramjenjomaj sćahaŀ. Daloko sem přiwitajo přihladowarjo a lětsa mějachmy čes, jeho ...ezbožnu wysokosć, wysokodostojneho P. Jurja, ...pomocnika krónprynca, tu powitać. Studuje tukhwi...h na jezuitskim kollegu w Falkenbergu (w Holland...sku) a bě z knjezom fararjom Čornakom přikhwataŀ. ...ajmjene jěchanje zawostaji na njeho najhłubšeho ...esća. Wosebje skutkuje nałožk na cuzych, hdyž ...aju njewobsteji abo je so pozhubiŀ. Tak bě tu też ...ejerikanski profesor, kiž je w Barlinje physiku ...hadował a runje w našich dnjach studije dokóńčił. ...ěstnu pječa bóle k nawuknjenju němskeje rěče. ...ejmjo płaći wo jeho mandźelskej, kotraž je so z hi...orickim zaběrała a měješe wulkeho zajima za Serbow. ...Čechowka, narodźiwši so w Clevcland (w Zjedn. ...tatach) wot čěskeju starśeju. Mnoho chcyše wo nas ...ědźeć, wosebje zajimowaše so wo tutón ludowy na...ł, a chce w amerikanskich nowinach wo Serbach ...isać. Hišće jedyn druhi Američan, rodźeny z Nje...kolic, přebywaše tu. Też přećelej z Prahi stłóčichmy ruku, kaž dźeń spěšne jězdźadła ze wšěch kónčin Němskeje a dale hosći přiwjezu. Na motorskich kołach a automobilach běchu dwory a druhe městna polne a tak drje su wobkhodnicy na swoje přišli. By-li wjetro šeriło. Wjacore wulke autobusy z Drježdźan běchu mnohich hosći přiwjezle a statne auto w Budyšinje mějachu nadosć dźěła.

Tak wobrubjachu hižo człowječe murje puće, hdyž domjacy procesijon, wobst. z 25 zapřahow, ...ěstu procesijon skutkuje hižo přez swoju ličbu. Potom ...ěstu procesijon skutkuje hižo přez swoju ličbu. Potom zo so njezbožo stało njeby.

Mócnje zanošnja naši křižerjo wjesele haleluja, su pak jich tež cyła črjódka, kotřiž ani huby njewočinja. Ći zawěsće njejsu hišće hłuboki zmysł jutrowneho jěchanja zaprimnyli. Možno, zo scyła tute kěrluše njeznaja. Potom tam njeslušeja. Mjez tym zo so w radiu přednošk wo jutrownych křižerjach dźerżeše a so kěrluše spěwachu — cyle po zastarsku, kaž je nětko wjacy njeslyšimy — wotmačowaše so tutón nałožk woprawdźiće na klóštrje, wo kotrymž městnje spisowaćel Findeisen přednošowaše.

Z jenajkim zajimom witaja domjacy a cuzy hordozny dźeń jutrownych křižerjow. Z česćownosću rěča wo tym wosebje wukrajnicy a widźa w nałožku hišće sylnje česćace ludstwo. Hišće wjacy wobsedźerjow móhli so wobdźělić, zo by wosebje klóštrski procesijon sylniši był. Widźomny zajim cuzych měł za wobdźělnikow nowy pohon być, tutón prastary nałožk česćić a wukonjeć. Je sobu wuraz našeho ludstwa a dyrbi trać hač do skónčenja časow. Hdyž Serbja ze spěwom a paćerjom we swojej maćerščinje k Bohu so modła a prósty sćelu k njebjesam, tam je lud hišće strowy na duši a duchu. Česćenjmy so sami, potom budu nas druzy česćić a zaně měć.

Jejkakuleuje a jutrowne jěchanje w radiu.

W srjedźoněmskim radiu (Mirag) w Drježdźanach ...ěchćeŀ so prěni dźeń jutrow popołdnju wot 2 hač ...odźin ludowědnaj słyšnaj wobrazaj „Jejkakulenje ...jutrowne jěchanje we Łužicy“. Rěčnik běše knjez ...ark Arnold Findeisen.

K prěnjemu wopisowaše přednošer wjesely nałožk jutrowneho jejkakulenja z Hrodźiška pola ...odźina tajki, kajkiž wón woprawdźe je. Słyšerjo ...ejdźiwym w duchu sobu tamny pisany wobraz, ko...hrubje stawizna je hižo někotre sta lět stara, haj samo ...ěše powostanka ze stareho serbskeho časa. Cyłe ...jesele žiwjenje z wołanjom dźěći „Appelasina!“, cy...y wobluk tutoho woprawdźiteho ludoweho swjedźe...a knjez Findeisen jara po wěrnosći rysowaše. To...e budźe kóždy, kiž jejkakulenje ze samsneho nazho...enja znaje, přihłosować móc.

Druhi wobraz předstaješe radiosłyšerjam cyłeje ...ěmskeje jutrowne jěchanje serbskich ra...arjow do klóštra Marijneje Hwězdy. ...ěi tutón wobraz je so přednošerjej derje poradźił, ...adobnje so to we wobłuku krótkeho časa hodźeše. Wu...adźiwy ma so tu wosebje, zo knjez Findeisen jutrow...e jěchanje z česćomnymi słowami wopomni, jako ...ěto swjate, štož so Ļěpje njeby z hobrskimi sylami wópjnych mylilo. Tři knježa ze Serbow tołmačachu zastarski spěw křižerjow w serbskej rěči, knježa wu...erjo Jan Lipič z Khróšćic, Lipič z Drježdźan a Wu...eš z Njebjelčic. Z kěrlušomaj „Tón cyły swět so zra...uje“ a „Khwała budź Bohu wěčnemu“, kiž je knjez Lipič-Khróšćanski za spěwanje w radiu připrawił, je so powšitkowny začišć wo křižerjach dostojnje zhłubšił.

Wobej poskićeńcej wo jutrownymaj nałožkomaj we Serbach, jedn wjeselšeho, druhi khutnišeho razu, stej zaso k zeznaću našeho serbskeho ludu słužiłoj, štož ma so připóznać.

Jutry w Budyšinje.

Hišćeje jutrownu sobotu njeby ječi człowjek swěrił wocakowacej rjane jutrowne wjedro, kajkeż nam po cźmowym dešćowatym dnju ju jutrownicźku wokoło pschipołdnja wucźahny. Hižo jo so njedźelu rano ...ešćowaše, běše ja ludźi ſ wěstym spokojenjom, běchu ječi tola mnohi wotmyślili ječi nětkoże wulećeć, hnadź do hór, do wokolinu Budyschina, na jutrowne jěchanje. W Budyschinje běše wobkhad hižo rano žiwy, auta schwórćachu a motorske kola wrjeschtowachu po dróhach, kotrejšodni a pěschi so do nich měschachu.

Rano pjelnjachu wulke žyły nutrnych kemšerjow Boże domy a khyschachu předowanje wo wjeselej powěsći Sbóžnikoweho horjestacza. Jutrowne swony, hižo běchu hižo žobotu wječor wot 6 hač 7 hodźin jutrowny ...wjedźeń nutsiwoniće, běchu jich pod Boże ...łowo ...wołałe.

Wokoło ½11 hodźin běchu so tyšazy wcźipnych we wokolinje zyrkwje Nascheje lubeje Knjenje ...hromadźili, ...o bychu widźeli jutrownych kschižerjow so na ...pucź do Radworja podać. Běšche to nahladny cźah, kiž ¾11 hodźin po dwóźju wobješchanju zyrkwje, ſ pschewodom swonow a jutrowne kěrluše spěwajo wotjěchu. 30 dostojnych porow w ſwjedźenſkej drasce na 60 ...rasije ...e ječkemi, bantami a kwětkami pyschenych konjach cźehnjeschе nimo pschihladowarjow, tudomnych kaž cuzych. Cźi *jako murje dróhi wobdawachu. Mnohe ...łupachu beu*...naczki, lischachi a cźornaki, jako bychu ječi ſwojeho nadobneho pucźa wědome byle. Kschižerjeschi cźah hibošche ...o po Žitnych witach, nimo Sserbskeho Doma a psches Krónpryncznowy móſt ſ města won do Radworja a běšche ...o bórzy w stronu k Cźemjerjam ſhubił.

Mnohich putasche dalsche poličenje. Na hłownym torhoschcźu wotmě wojerſka kapała namětny ...konzert, ke kotremuž ...o po wschech dróhach ſyrij luda cźa...rjachu. W tutym cźasu poča ...o njebjo hladajzy jasnicź a dołho njetrajesche a prěnje pruhi jutrowneho ...ołnca pschedrěchu schěre mrócźele. Wot hodźiny ſ hodźinje wu...cźahowajsche ...o njebjo pschećelnischo a pschećelnischo. Stołnco, kiž ſa cźichim hižo schitkwanje ciopło ſwěcźejsche, wuwabi popołdnju nowe žyły na Hrodźischcźo, kiž pilnje Budyschemu historiſkemu jejkakulenju holdowachu.

Tam wschak hižo wot ranja 7 hodźin ſtódke jabłuczka do doliny mjetachu. S tódzej hodźinu wotkhad pschiběra...sche, doniž popołdnju najwjetschepo rosměra njenaŀy. Pośticźeſche ...o ſtary ſnaty pisany wobras pschihladowarjow, kiž po tyšazach liczachu. Dźěrzi, kiž delemjetane ſtódke jabłuczka, poprjanzy a tknanzy łojachu, běšche lětſa wošebje wjele. Wopytowarjo jejkakulenja běchu jchcźedriwi, polne měchći ...jajanych dźěći wo tym ſwědčzachu.. Běšche derje, ...šche jo tak wuwjedriło, to běšche hnydom prawe žiwjenje a wjeſele. Schcźejźi a pucźiki ...o pišanjachu ſ cźrjódami domjazych a zuzych. Na Drježdźanſkej, Mojerowſkej a pobocźnych dróhach ſtejachu *auta a motorske kola w dołhich rjadach, jene po druhim.* Budyšće jejkakulenje bu w pośledninaj lětomaj po zuzej Němſkej znate a tohodla ſmě Budyschin nětko k jutram ſtajnje wjele zuzych witaŀ.

Popołdnju wot ½5 hodźin wocźakowachu nowe ſyły nawrót ſchižerjow, kiž ſ Radworja pjchijěchachu. Sajěchachu do města pisches Židow, po Garbarſkej haju nimo Mitkawſchca horje k Pětrowſkej zyrkwi, kotruž trójzy wobješchachu. Hłowne torhoschcźo a Bohatu haju pschećelschachu doječhachu ſašo k zyrkwi Nascheje lubeje Knjenje, hdyž jich ſwony powitachu. Jako běchu trójzy zyrkej wobjěchali a tkwałonby kěrluſch wuſpěwali, wrócźichu ...o do ſwojich ſtatokow. Kschižerjo ſawoſtajichu dobry a dostojny ſacźišćeſch. Sysły luda ...o rosběžachu a město pośticźeſche dale ſwój žiwy ſwjedźeń ...i wobkhad.

Druhi dźeń jutrow ſthadźeſche ſ naletnim ſtónzom rosſwětleny, kiž ſwoje miłe pruhi na womłodźenu a ſe ſymſkeho ſpara wotucźenu ſemju mulwjaſche. Měſchcźenjo hotowachu ...o na wulkeſy do blischich hór, do wokolnych rjanych ſerbſkich wjeſkow lěžom a hajow. Rjane wjedro pschinjeſe ſašo tyšazy na nohi. Boże ſtónzko wokoło pschipołdnja tkętro derje měnjeſche. Luhžo, kiž ...o na wjedrowěſchcźenje po ſwojich ſtawach abo druhich pschicźinach wušteja, wěſchchachu deſchcź. Tołſte mrócźele, kiž na połodnjſchim a krótkowjeczornym njebju ſtawachu, pschinjeſechu wošebje krajinje ſ połdnja a ranja Budy...

R. L.:

Na kóncu lěsa.

Słónčko rjenje wobswěća kónc lěsa.

Wćera swěćeše jasnišo dyžli dźensa a tola drje...wjenka wjele pilnišo spěwa. Bjez přestaća wabi a cźiłk samo na hromadu pjerśće doleći a swoju pěs...ičku zaspěwa.

Powětr je włóžny a słodźi po čopłym dešću. Ně...ajka běła para nad polom wotpočuje a słónco rubi ...ětło a barbu. Z podworanych hruzlow stupa syl...a wóń a wšitke hałzy a štomy — kaž so zda — wo...ekaja za nowym žiwjenjom, kiž so w nich horje do...ywa.

Bujny myšonc na ladach měješe njedawno, ja...o wětr wot ranja duješe a zemja bě twjerdźe zmjer...ła, runje tak wjele běłeho kćenja jako dźensa a ...akkadźdźk runje telko złotych hłójčkow, też ...ajbohu husace kwětki po mjezach. Tehdy bě...o njejemysł, dźensa pak nic.

Wo černinje při přerowje sedźi sknadź a spyta ...woju pěsań složić; wćera, jako słónco jasnje z nje...es swěćeše, na to njemysleše. Też sykorka so do...ipina na swój nałetni spěw; dokelž pak jón hišće ...e do kónca njemóže, to znajmjeńša wabi tři raz ...ěniso dyžli wćera. Powabnje a dźiwnje to klinči.

Lěska nad hrjebjemi je dowukćěła; mjez złoča...emi bombjelami sapaju purpurne hwěžki. Wólša ...u hižo přesćahnyła; puć je z brúnymi bibaskami ...osypany. Słóborne pupki po wjetšach so nača...a a pupki wosycy wopuchuja. Z lońšeho lišća so ...dźerwa młodna trawa, přesćehnjene wot masotnych ...ajenow Aronowe je lilije. Nežne łopješka ži...eho zela so zelenja.

Słónco hišće raz so jewi na parnym njebju. Wšudźe hraja zymolicy, zo wšitko so zyboli a tu a tam samo mucha nimo šuska. Na starym buku sedźi wrona a kraka a škrěči na spodźiwne waśnje; to je jeje lubosćina pěseń. Za šmrěkow so dźiwnje kwići a mlaska; to je zalubowana škrěkawa. Zady na zelenych sywach so dwaj zajacaj wo zajeěicu plistu...jetaj. Naléčo dźe.

Je-li to też wěrno? Njeje-li to jenož powěść, wo...ačne lubjenje? Po brjozy hrjebje drje dwě žoltej pliščy łupatej, tu wuhrjeba knot knóskate lisćo, sydom škórcow fifoli na suchej dubowej hałzy, we sydom škórcow fifoli na suchej dubowej hałzy, we ...ybrjebi pluskocetaj šwiholejo a čučołejo dwaj tros...ikaj, praskajo a mlaskajo honi wjewjerčik swoju lubku po hałozach a lačawka spěwa hižo tak rje...nje, zo lěpje być njemóže.

Ale zady za dalokim lěsom w zymnym łuzy drěma wětr z dołheho ranja. Snadź přez nóc wotnći a po...a tom budźe kónc z pěsnju a lubosću. Město zymolicow potom znowa budźa hrać sněhowe mjetele, škórca pliška wuceknjetaj, pisane jikawcy, kotrcž bě čopły wětr k połnocy wabił, znowa so zhubja a kós, sykorka a lačawka pozabudźa swoje poł na...wuknjene pěsnje. Kwětki po ladach a bibaski po štomach budźa skutkować kaž hłupe žorty.

Słónco je so skhowało; powětr zhustnje a je dale bole njepřewidny. Čim bóle so błyšća połpuknjene pupki po šerych hałozach torničelow a po čornych hałozach pócipiny za hrjebju a w podrosće kozylista khrobla so młódne łopješka. Započa so miholić, z lohka a njeslyšomnje. Wjesele zaspěwa mały kralik swój spěw, łóstnje sykorka triholi a samo bojazliwy čowpak ze swojim cunim hłosom wótřišo spěwa dyžli prjedy.

Bóle so deščika dźe, směrki so puška po lěsu. Na...dobo dypornak zabubnuje, zo daloko klinči; to je znamjo za wšo, štož ma pysk. Naraz započnje mnoho...kłósne cźikotanje a fifolenje, zo ani jenički jenotliwy hłós so njewuzběhnje. Stwóře hedźiny to traje; potom z toho wostanje jenož njedospolna pěseń kósa a hakle poł nawuknjeny spěw ročka. Też to so zhubi z drobnym dešćom a dźeń dowukónčj z hrubym krakanjom wrónow, kiž dołétaju k lěsej, hdyž chcedźa spać.

Po lěsu so ćmi. Njewidźiš wjacy žaneho młodeho pupka po hałozach, žaneho młódneho łopješka po zemi. Bjez žiwenja štomy steja a nahe wjeſki do powětra pozběhaju. Tola žiwjenje, kiž bě tutón dźeń zbudźił, njecha so podać k mjerej. Wot pola raznje za...erjeka kurwota a tymješća zakwakoce khětro zalubjeny kačor. Kaž drobne šerjeńka motaja so błźde zymske mole wokoło bukow, pytajo sej saneku. Dwaj njetoporaj nad hrjebju tam a sem so seklujetaj. W kerkach jěž rozbudźeny jachli za swojej wuzwolenej.

Nóc so bliži; njebjo so hłubje pušći. Ani hwěžki na nim njewidźiš. Poslednja wróna khwata wołajo nad wjeršakami. Husćišo so dešćika dźe; wótřišo kapa do morweho lišća. Wutle w šmrěkach lěsnica kunka; w khójnach sutawka zajuska.

Skónčił je so miły dźeń, na kotrymž naléčo po lěsu šerješe.

Přełožił M. N.-N.

Wuswětlenje mjenje znatych słowow: Drjewjenka = Haubenlerche; židowe zelo = Ruprechtskraut; zymolica = Wintermücke; lačawka = Goldhähnchen; jikawc = Bergfink; čowpak = Baumläufer; lěsnica = Waldohreule.

schina fylny njewjedrowy dešcžć ſ dźela ſ krupami snježchanu. Mnohy wulětnižy njelubje smokwnychu. Nimo naß žu wječera popoldnju njewjedra měli w Schleſiſkej a pſchi hornim Rheinje. Wjedro wosta potom do wječora wlóžne a khłódne.

Njedźiwajcy tutoho trochu njelubeho wusmyka pak budźa drje wichitan ſ jutrownym ſwjedźenjom ſpokojom.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Pěrna.** (Hospodarſke rozſleženje ſnowa wotpokaſali.) We wuterninſchim ſhromadnem pohedźenju rady a měſchčanſkich faſtupjerjow w Pěrnje bu hoſpodarſki pjan města, kiž ſtónca ſ wuſhytkom wo 90 000 hriwnow, wot měſchčanſkich faſtupjerjow ſnowa wotpokaſany, a to jenohłóſnje, mjes tym ſo bu wot rady ſ wjetſchinu hłoſow pſchijaty. Nětko ſmě ſo dohładowarſka wjeſchnoſć ſ nałeżnoſcžu ſaběrać.

* S **Kluczje.** (Dźeſo ſo we ložu ſadurkyło.) W bydleniu w Kluczji namałachu rano 1¼ lěta ſtaru hołcžu we ſwojim ložu mortwu. Spizy bě ſo do ſahłokow tak ſarvła, ſo ſo ſadušiła.

* S **Drježdżan.** (Bjes ſwězy, dokelž je dźeł elektriſkeho powoda pokradnjeny był.) Na leżownoſcžach pſchi Kórnerowem puczu w Loſchwizach ſhańenychu njedawno pokoł 18 hodźin wječor nadobo elektriſke lampy. Sdyž ſtajitra ſa pſchičinu ſlědźachu, pytnychu, ſo bě něchto wot pſchi pſchidróżnej ſtronje leżownoſcžow leżaceho powoda njeběže 70 metrow koprowego grotu, 5 milimetrow ſylneho pokradnył. Kriminalna polizija proſy wo ſpomoženje.

* S **Beeſkowa.** (Tragiſka ſmjerć.) Jónuku, kiž bě ſo ſ nětkotreho czaſa ſhubiła, namałachu jako czło we Schprewi. Wobſarnjowanja, kiž hižo dłeſhi czaſ bě k cžłowjekam myſlam nakhilena, bu w nětkajkej njewinowatej leżnoſcži na ſudniſtwo pſcheproſchena. So by termini puczekła, bě ſebi žiwjenje wſała.

Swójbne powěſce

Sčmrěł: Korla Jan Marczin Haſchła, hoſpodarjaz we Wóßlinku, 30 lět.

Kwitowanje

Za **„Towarſtwo Pomocy za studiowacych Serbów w Budyšinje“** ſo w nazymje 1929 přez knjeza wučerja Jenča w Porſiskej ſulskej wosadze ſchěhowace přinoſki a dary zběrachu:

W Poršicach darichu kk. [illegible] Wimša, Al. Suſter, E. Grolmus, Wawrik, Wošik, Freund, Herm. Suſter, Jochmann, Krujac, Handrij Kriedel, M. Lindner, E. Simon, M. Handrik, Groß, Pjech, Sperling, Kašpor, Sramm, Rychtař a Teich hromadže 16,80 hr.

W Krakecach kk. Alfred Krupař, A. Šubert, Aug. Sedlik, J. Sunberg, Lehmann-Budař, Handrij Jokuff, Jurij Simon, Gust. Wjeh, **Emil Jenka, Aug. Kuba,** Ernst Henkert, Jan Nowak, Jan Kern, Marja Sneideree, Panlina Solćic, Rich. Valentin, Gustav Langa, Herm. Šabel, Jan Šier, Jan Sneider 14.— hr.

W Lětonju kk. Panach, Sperling, Šolta, Nowak, Sumberg a njemjenowany 5,50 hr.

W Kumšicach kk. Pawol Mosig, Ernst Swarca, T. Mosig, E. Šolta, Aug Sramm Jan Vogel, J. Mikela hromadže 8.— hr.

W Nowych Poršicach kk. Pětřka, Rjenč, Šmidt, Zimmermann, Wjenk, Měrš 4,50 hr.

W Konjecach k. Jurij Mitaš 2.— hr.

Zběrka wučini docyła 50,80 hr.

Wšěm pak, kiž su po swojej narodnej luboſći a po swojim zamožnju přinoſk dali, ſo z tutym džak towarſtwa wupraji. Njeeli přichodaje też druzy žerjepatku přinoſuja. Nuza naſeje ſtudowacoje młodoſće je wulka, a tohodla je pomoc kóždeho jara trěbna. Bóh žohnuj narodnu wobmyſlnoſć!

Hospodarski rozhlad.

wutoru 22. jutrownika 1930:

Saudźenu ſobotu njebě žaneje burhy ani probutkowych wikow. Nam lſchejſchejnam ſwjate jutry ſadźerżachu koleſa ženje njewotpočžowazeho wikowanja.

Najwjazy wuhlowych jamow w naſchej Lužizy hluſchecja akzijowym towarſtwam „Ilſe“ a „Eintracht“. Wulku wjetſchinu akzijow poſledńje njewonawaneho towarſtwa wobſedźi ſnaty miliyonar Peczek. Wón je, kaž praja, ſtatny pſchihłuſchnik Czěſtoſłowakſkeje a židowſkeho rodu. Jemu je ſo w ſandźenych łětach poradiło wjetſchinu akzijow towarſtwa „Ilſe“ ſtradźu pokupić. Tohodla nětko w tymle towarſtwje po ſwojej woli poſtaja. Tutón podawk je mjeſchinu wobjedźerjow Ilſowych akzijow roſnjemdrił a jich prózowanje na to dźe, jeho moż a wliw ſłamacz. Dokelž jim to njeje nóžno po poſtajenjach akzijoweho ſakonja, ſtanje ſa to, ſchiwjenh wuczaſ, ſtata němſka nazionalniſtiſka nowina „Friderikus“ wojſawi tele dny liſt Peczeka na czěſtoſłowakſkeho finanzneho miniſtra. S toho liſta ma ſo dopołaſacz, ſo je Peczek wjetſchinu Ilſowych akzijow na pſchecže czěſtoſłowakſkeho miniſtra dra. Beneſcha pokupił. Schtóž zaně politiſke dźěžo njeje, hnydom ſpóſna, ſo ſo tu jedna wo doſcž khłupe a doſcž njelepe falſchowanje. Sa nowiny prawicžnych ſtron je tónle falſchowany liſt namałano žratwa. Woni jón ſ wulkim ſpodobanjom wotcziſchczuja a pſchiſpomnjeja ſtare pſchihrywanki, ſo ſo Czěſkoſłowaſka na Lužicu měri a chce nah Lužiſkich Serbow ſ namožu wuſwobodźicz. Bohužel czitarjo tychle druzin nowin tutomu namałanemu ſchwindlej wěrja. Wulki dźěl pſchiſwiſowarjow prawicžin ſtron ſu pſchiſłuſchnizy němſkeje intelligenzy. Tuczi ſedźa we wažnych ſzurkowiſkich a ſchulſkich a ſarjadniſkich ſaſtojnſtwach, kiž w naſchich Szerbach. Prawicžne ſtrony w ſaſtkim, pruſkim a ſtatnym žiwnje ſu mózni a jara mózni we wokrjeſnych wuběrkach.

Njech ſchtóžcža wo falſchowanju liſcže tak wjele kaž chcedża. Stónczenje ſo wěrnoſcž pſche wſcho ſpěwči, czim wjetſcha budże hłamača tychle druzin nowin, ſo tajkim njeleżnym falſchowankam wěra a je hiſchcže roſſchěrjeja. Hórje hacž ſo ſzerbſka wěſ zženžnjichi dźeſ ſ pomozu ſchule w Pruſkej podlúczuje, ſo wſcže też po taſkich ſelharnych wunoſchowanjach poſtkóczowacž njemóže.

Wojerowſke ſwinjaze wiki

19. 4. 1930 mějachu ſchčhowazy wobraz. Pſchiwjeſło bě ſo 296 proſtatow a 3 běhaki. Wone płacžachu

proſtata:

4—6 tydźeńſke	35—39 hr.
6—8 tydźeńſke	39—42 hr.
8—10 tydźeńſke	42—45 hr.

běhaki:

3—5 měſaczne	60—100 hr.

Wobſtejnoſć z jara žiwy.

Sudnižny na pſchehadźowanje

brjedu 23. [illegible]

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje dop. w 9 hodź. wſchelake meble, maſchiny, hudźbne ſtroje, radio, 30 bleſchow běłcho wina, cžaſniki, motorſke kola, 35 metrow tkaniwa na wobleſ, wobrazy, žonjace, muzace nahrawy, 2 měſchaj ſyrcho wa, faſchečik ſuſchenych apriſkoſow, proſaj, 5 powětrownych tkáłkow, lampy, wahi, awta, kłamaſka pokłada, hoſtiwinſki woſ[illegible].

w **Niſſej** w hoſcženzu „K ſwjeſče“ dop. w 10 hodź. kłaſer, ſchijaza maſchina, zigary a tob[illegible] ſtroj, Meyerowy ſłownik 16 ſwjazkow, kłamaſka pokłada, waſha, dubowy bůſej, wſchelake kłamaſke w[illegible] w **Rychwałdźe** w Geißlerez hoſcženzu pſchiſp. w 12 hod. koło,

ſchtwórtk 24. jutrownika 1930

w **Běłej Wodźe** dop. w 11 hodź. w hoſcženzu „K ſchijaza maſchina, wſchelake meble, płato, [illegible] elektr. klawěr, radio, regulator, 60 mtr. [illegible] meſon, kłamaſka pokładnja, wobraz, jušle, [illegible] ſtroj,

Runkliza, Jakub Lenſch w Szczodrich Małſchach [illegible]

Sudniſke pſchehadźowanje leżownoſcžow.

Khěża ſ ¾ kórzom pola, ſłuſchcza Cžiſy Herczi [illegible] bauerez rodź. Puhjez w Budyſchinje na Ha[illegible] haſby 47, hódna 51 200 hr. Wopołna pokłada[illegible] hriwnow. Pſchehadźowanje budże ſchtwórk 12. dop. ½9 hodź. w Budyſchinje na ſudniſtwje, ſta[illegible]

Pſchiſtajeja:

Hołzu do domu k 15. 5. abo k 1. 6., Benedigowa [illegible] pizach, Budyſka dróha 7.

Hołzu, Hopka, w Hródku, Dźeżdżanſka dróha 61.

„ **Wačer** w Budyſchinje, Skalenika haja 20.

Pječařſkeho, Bjeſoło w Budyſchinje, Bohata haja.

Młynſkeho a wučobnika, Lindner w Njeſwačidle.

Na pſchedań:

Byrżli a cželežki, knježi dwór w Rakezach.

Ranza, w Trabowje cžo. 2.

Irja ł naładźowanju w Nowej Wſy 17 pola Hoj[illegible]

„ k naładźowanju, Ranach w Lětonju.

„ kacže, hoſcženz w [illegible]ach.

„ kacže, hyno a ſłomu, Kerny, Bjeſoło w [illegible]

Byl w Jedlowje cžiſło 4.

Wěrny a runkliza, hoſcženz w Stróži pola Wa[illegible]

„ žymjenina a ſtólnja, Hona, Hajda wobe w

„ žymjenina a ſtólnja, [illegible] w Stróži 32 p.

Wós dźeżcžaju, Förſter w Budyſchinje, Ca[illegible] delka.

Sſoloma rżana, wołeyny, 15 zent., w Hornjej Kl[illegible]

Sſoloma jeczna a wowſna, Cžemjerca na Židow[illegible]

Dubý, Lehmann w Boſchczach.

Runkliza a hyno, knježi dwór w Hucžinje.

Runkliza, w Boſchczach 41.

Runkliza, knježi dwór w Cžechorizach.

Kóń kobła, ſwinjoſtkna, w Małſczach cžo. 2.

„ 8 kłuny, liſchak, walach, w Małej Boſchczi

„ mały, 4 kłuny, w Lětonju cžo. 7.

Proſzata w Holeſchowſkej Dubrawy 11.

Paty, knježi dwór w Hucžinje.

Pežoły, w Szemichowje.

Krowa wyſokoſnježelna mloda a ſyrna, tež byk, Horje 20.

„ wyſokoſnježelna mloda, w Łahowje 13 a [illegible] ježu 10 pola Pomorz.

„ ſ druhim cželežkom w Skanezach 16.

Škrowe depeše.

Produktowe wiſi dźenſa dop. ¾11 hodź. w Berlinje. **Pſchi ſnadnym wikowanju płacžijmy ſa tukrajnu pſchenu poſtupuja, ſa tukrajnu rožu paduja.** — **Dop. 3/12 hodź. Pſchenża w termijonowym wikowanju 5 hacž 10 pf. dražſcha, rožła 5 pf. tuńſcha.**

Dujownica jenecho konja.

(Pokračowanje.)

Třeczi dešcžikowy dźeń.

Dw Goliana! Twojej wulkej wócžy połnej pokornoſcže! Połne, kražne hriwy nad twojim cžołom! Cžuju na kolenje padnywſchi ſo Panej dźakowacž. Schto pſcheje žebi ſón druhe, hacž na łukach ſo paſo cžeſtivy powěſt ſo ſo třebacž. Ale cžłowjek, mały, pſchetrjebuje naß ł njeſchwarnym ſameram. Wón bywa njeſpokojny a dwěluje, cžiſchina łukow jemu njedobaha . . .

Schtwórty dešcžikowy dźeń.

Druhdy pſchidźeja twěrtki nimo, młode ſony, abo dźeczi. Wonjeju tak rjenje ſa łěcžom a paſtwiſchcžom, ſa njeſkónczenymi wowſnjiſchcžami naſchich wójzow. Mi bywa zyle ſtoło wołoko wocžow. Ow, tehdy w cžaſach prakonja, jako ſo prawe wócžko ſ łubowanej a łěwe w jicže wuthodźowaſche! Jako prawe wucho jeje dych a łěwe morſa ſchumjenje ſłyſchcžeſche! Sſtónczko, kotreż wjazy widżecz njemóžu dla cžežkeho grotu, myſlu ſebi cže! Hwěždy, ſalubowany cžuju waß nóznje nad ſtuchłym, cžmowym konjeńzom! Kak kražne wy ſcže, wy ſtote twěrti, ſ kotrymiž je ſtěcha nadſenje pohyta! Magiſka měhazkowa korejta, pomału jěcžbdźiſch ty, wot běleju konjow cžahana, nade mnu!

Pjaty, ſchesty, ſtwaty dešcžikowy dźeń.

Moja duſcha je połna deſchcžika. Běch tak ſprózny, ſa płakach. Tu pſchiſtúpże konjazy jandźel a pokojeſche mje ſe Roſiantu, naſſrudniſchim konjom, kotryż je hdy pſches cžłowjecže krajiny łatył. W nowinje „Njebjeſki Jokey“ jteji, ſo je tute žiwjenje jenoż dreżnura ſa wěcžnoſcž. A njedźiwajcy teho, moja duſcha je połna deſchcža.

Jako hiſchcže w ſwěrtowym zyrkuſu ſłužach, w kotrymž bu mały Wuher tak dołho ſ kchudom krjudowany, doniž njemóžeſche na ſadnimaj nohomaj rejowacž, mějach dobre pſchecželjeſtwo ſ jenym dźiwim (ſmuhatym) konjom. Wón běſche wopoſeny wo dźiwich hrajach, we kotrychž ſbożowniſchi bratſja njewobmjeſowanu hordu ſwobodu wužiwaja. Kraje ſ łetadłami, łěſami a łukami. Wěhaja tam ſ wěſtikom napiſchenoh. Módry zeſer pſchinoſcha mile deſchcže. Naraniſchi wětřik je palazy ſchud, a njembdry połnózny wichor jěſdźi ſelo a howrjo ſa, njana, nahanež na ſnježcže.

Tola my wboſy, kotrymž žu cžłowjekotjo ſ wožudom! Nětdy běchu hiſchcže nežniſche cžaſy! Nětkole pak łahrabujetej hłód a njeſhoże pſches kraj. Revoluzija: Woni tónzaja ſo ſ bratrowſkeje łuboſcže a dobrocžłowſcže. Ach, hdy ſtónczenje ſmužimy ſo my konje k revoluzii!? Pobědźenjene ſkotu pſchecžiwo potłóczowarſtwu a wuhlukowarſtwu cžłowjekow. Niz dłeže wjaz ſwěrinſke bobuczenje, ale cžłowjeczu hruboſcž.

Póſtny dźeń.

Modlitwa k Panej.

Dobry wótcže konjow! Styknjcže ſwojej wujchi, ſo bych ſo modlił. Hlej boloſcž we wobliczu Goliany. Kak próżne je jeje wbohe holczaze wobliczo! Kak próżny jeje hłód, kotryż jenje k wjeſelu njewjedże! Naſche tuti, na kotrychž hrajachmy w cžaſach prakonja, hdże ſu woſtałe? Naſcha zyroba je nětkole tak króſka, ſo njemóſemy ani wrobiłi ſobu ſeſiwicž. A njepſcheczeljeſtwo je mjes nami a muchami. Njemóżeſch jim dacž druhu zyrobu namałacž, wulki wótcže. Tola njechaſch, ſo nam ſ wobeju ſtronow wopuſche wuroſtu, ſ kotrymiž mohli ſo jich dowobaracž. A jězżu łchudy mjehke a roſeſchrěj le żeleza, kotreż nam hubu roſrěuja. Schtitaj naß pſched njeſmilnym ſtónczom a daj nam njepſchepuſchczomnu łoju pſchecžiwo ſtudnjom nad nami. A wuſtrſch moje jednje ſa Golianu. Dowjedź ju jenoż jónkrócž do mojeje blíſkoſcže, ſo móżu ju widżecz a wobnohowacž. A dopuſchcžeš, ſo ju jenoż ſaluboważ do jeje woſa ſyda, do woſa cžo. 32, pſchetoż luboſcž cžaha ſo najſlóžcho. Tak njech je!

Druhi ſtónczny dźeń.

Dżenża ſym ſcheſcž hodźinow dołho ſtejo cžakał. Tſ hodźiny na prawej predkownej noſy a ſi hodźiny na lěwej. Hłowa wiſaſche mi pſchi tom nimale hacž k ſemi liana bo njewróczł. Jónu pſchirejowa cžorny boy nimo. Wón ma ſo derje — ma, nětkaju łohku, njewažnu hłupoſcž wobſtaracž. Schto wědża tute ſmjechcjene rjenja łukkuja wo nuſy a ſozialnym habjenſtwje [illegible] Ow Panje! Ssym ſaſo pobožny a ſbożowny!

Narodniny Goliany.

Goliana, ſbożna knježna koni! Wonjaza ſa [illegible] wowſnom! Jónu narożeſcžej mi ſchtitke kaž mejim [illegible] cžełam, łohkim płacžam, kotreż žebi ſe mnu broſkaſ. [illegible] tom wotnjeſku cže ſ aſfaltowego ſmjerda. Budźiwej ſo ſnoſchowacž nad ſenſtimi cžłowjekami, nad jich cžežkotymi a meblowymi a wuhlowymi a cžełowymi wołami. Mjes ſbożuczežiwe róże cže donjeſu, hdżež budźenaj baſnicž a ſo łubowacž. Horje, horje, do paradiſa cžiſteho, njewinowateho ſkotu!

Moja wulkoba cže ženje njewopuſchczi, hacž jeſtej pſched hłowonym dwórniſchczom, pſched operu, w Bois de Boulogne, na torhoſchczu abo na wulkich boulewardach. Hdżežkuli też běžu, wſchudże ſym twój.

Pěrni mhłowoźity dźeń.

Ludźo kaſchluja, bórſy budże nałyma. Sſmjertna kóń pſchihelpa nimo. Ja ſo naſtrózich. Wón jenje njeſtrowi. Dokelž wón rjany pjerowz a ſ ſwójbami wowſchiwany pſchikřyw noſy, je wón hordy a wuſpokojeny. Towarſch, kotryż jeſt pſchi pohrjebach dźiwjaſeje tydowanje cžaha a kotryż je tak ſmělchny, je mi wo wjele ſympatiſki. Podarmo pſchahaju cžłowjekoja dróżſcheho abo turiſcheho konja do cžłowjekoweho woſa. Sſmjerć cžini wſchitkich jenakich — hacž pſchikřywa ju wěnj ſ kamjenjowej pamjatkow abo ſrchidźejow.

Pižaſch runje w ſwojej knihi „Nadłóń“ wo ſwojim mordaſtſwje konja. Chżu tule nowu wěru nje ſmjerdźi mi bratram předowacž.

Włoży Goliany ſu żołte kaž ſłomu ſwoje [illegible] wócžy ſtej nutrnej. A wopuſchcž je ſtuże, [illegible] thoſchcžo. Jeje cžoło je doſtatk ſrudne ſaſoy. Sstónczinaju ſtajnje bycž dłeſche a żołcžiſche; pſchetoż [illegible] njżaſo cžehnje ſo wrócžo. Sa to łubuju ju jenoż [illegible] cže bóle. (Pola cžłowjekow bywa to pjerza [illegible]

(Stónczenje ſo pſchihodnje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde to. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo scěhwakam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je we dnju žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej *bance wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom*, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbi *we bance hnydom najpozdźišo do 48 hodźin aksnje* přiwozwěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 94 — Budyšin — Srjedu, 23. haprleje 1930 — Bautzen — Letnik 39

Nadgad na württenbergskeho justicnieho ministra.

Württenbergskeho justizneho ministra dr. Beyerlu je wuborny dopołdnja 45 lětny wikowar Stängle, kotrehož bě jeho prěsłuchowy pisma za jeho w jastwje žedźaceju žonu pohonjał, z kałacjom nadpadnył. Sso wobarazenu minister tak ćežko, zo je jeho lěwa ruka wot ramjenja hač do dłonje wisała. Wobaj su so dyrbjeli wšelakich wobkhowanjow dla wotstronić. Napadnik je so pak wuspěšnje wobarał. Wobaj su so dyrbjeli wšelakich wobkhowanjow dla wotstronić. Napadnik je so pak wuspěšnje wobarał.

Konferenca socialistiskeje dźěłaćerskeje młodźiny.

Jutry je so w Lüneburgu wotmła konferenca socialistiskeje dźěłaćerskeje młodźiny Němskeje w zjednoćenstwje z tydźenskim połnoźnoněmskeje dźěłaćerskeje młodźiny wotmita. Při wulkim wustupowanju na torhoščežu president wulkeho zejma Löbe při pred něhdźe 10 000 ludźimi rěčeše. W prowej rěči praji, so je so z republiku hižo wjele dopisło, tola socialistiski zamér dźěłaćerstwa wostanje. Demonstrazija so je zhašnu na internazionalu skónčeli. Wot so njeje kasyl.

85 kommunistow w Halli zajeli.

W Halli je druhi dźeń jutrow policija cyłe automobile, z kotrymiž so wobdźelnicy Lipšćanskeho sćěda komunistiskeje młodźiny pschiwjesechu, sadźerżała. Wschitcy wobdźelnicy su bróńjenki pschepytachu. Wjacho hrozy 85 kommunistow sajachu, pola kotrychž běchu kałacy a pistole namakali. Najwjacy z nich wuborni z jatwy su pschi nadpadze na policajskich sastojnikow w Lipšku zajeli, w jatwje wobchowachu. Też w Bitterfelde a Delitzschu Lipšćanskeho sćěda kommunistiskeje młodźiny su jadźerżachu a sa bróńjenki pschepytachu. Policija 16 wozorow soja.

16 kommunistow k jastwu zasudźili.

We Wormsu su 12. januara kommunistoju krajny měr kasyli. Darmstadtski kawnik jich je winikow zhonił, a wuboru je so wušud wuprajił.

Po nim su kommunistiskeho sapósłanca pruskeho sejma, Thien-Müllera, kotryž je krwawne nazymnosće nawodźował, k jastwu na lěto 3 měsacy sadźdźili. Kommunistiski Wormski měšćanski sastupjeŕ Haas je lěto jastwa dóstał, 13 druhim wobškorzenym je tohorunja jastwowe khostanje napołoži, druhi so wuwinowachu.

Krwawny njeměry tež w Českoslowakskej.

W fabrikiskim měsće Radotinje w Čechach je jutrowniczku w kommunistiskej zhromadźiznje, kotraž so wotmě, kotraž so wotmě, kotraž so wotmě

hibanja w Litwje wupschenuli. Wjednika a jeho fasurujerja, kotraj mjeschtej falschowane wuswjedczaze papjery, fasachu. Se schbrawcho materiala, wotjebje ſ wobschernehu listowanja ſ Moskowskej kommunistiskej internazionalu, thonichu, to bechu ſebi litewſky kommunistojo po wukasanju Moskwy nesmjelne demonstrazije sa 1. meju wotmyſlili.

Po wuſchkodnjenju kommunistiskeho ſrjedſtischcza ſu po ſuzlym kraju wjele kommunistow ſasjeli. W Kownje ſu pjatnatze a w Kleipedze ſchesnatze wosobow ſasjeli. We mjesze Schaulenje ſa kommunistami ſledzo, njesnateho muza ſadſerzachu. Oddaj jemu kasachu, ſo by ſwoje wuſwjedczaze papjery pokasał, tón do ſchesa politiskeje polizje ſtekli a jeho cjeſko ſkami.

Litewska polizija je pischeſwjedczenja, ſo je ſ wuſtledzenjom kommunistiskeho ſrjedſtischcza kommunistiske hibanje w Litwje cjeſko porasyla.

Wojowanje z Marokkowskimi.

Pschi mjesy Algeriesze a Marokkowskeje ſu wojacy zuſobnikeje legije ſ 200 Marokkowskimi wojowali, kotſiž hischcze njepodcjſnjenemu ſpalej pschiſtuſchcza. S pomozu lekadow domorodnych do horow ſahnachu. Na ſranzowskej ſtronje ſu tſjo muzoſo padnyli a dwanacjo ſo ſranili.

Zidži w Palestinje su njespokojom.

Sarmanſke ſmny, kotrejž je knjeſtſtwo paleſtinſkim Zidam, kotrymž ſu Arabojo loni w auguſcze jich ſwjatowu wupuſczili abo jich na cjele ſranili, ſu ſo wojſewile. Zidža ſu knježnitze make ſarunanje dostali. Zidowske nowiny tohodla paleſtinſkemu knjeſtſtwu wótre poroki cjinja. Hebronſka ſepharadiſka zidowska gmejna, kotraž ſa wupuſczenje tſjoch ſmagaczow a khorowuze 130 000 hr. żada, je jenoż 3,50 hr. dostała. Sestra Hebronſkeho rabbina, kotrejž ſu ruku wotrubnyli a kotrejž dom ſu wurubili, je 50 hr. wowon dostała. Nowiny wjele druhich podobnych pſchiſlukow njecinja. W Safedu ſandu je proteſtowanſka khromadſtina była pſchcjcziwo bjeſkhanbicjiwemu poczinanju paleſtinſkeho knjeſtſtwa pſchcjcziwo zidam, kotſiž ſu pſchi njemerach ſchkodowali.

Wusud w Charkowskim procesu.

Njedjelu je ſo w Charkowje (w południſchej Ruſkej) proczeß ſkóncził, kotryž je ſo ſydom njedjel pſchecziwo 145 wjednikam wukrajinſkeho hibanja njewotwiſnjoſcje wjedł. Haczrunjez wobſtorzerym njemóżachu dopokasacz, ſo ſu ſakoi pſchcſtupili, profeſzora Sſergeja Jewrewmowa, wjednika wukrajiſkich njewotwiſnjowſ, a dweju druheju wjednikow k ſaſtwu po 10 letach ſaſndżichu. 33 wosobowe dosta mjeſtne khloſtanja; dżewjecz wosobow, kotrymž je ſo woſtorczenje khloſtanja pſchiſtwolito, ſo knyhdom na ſwobodu puſchczi.

Krwawna politika w Argentinſkej.

Na dróhach mjeſta Santa Rosa w Argentinſkej je ke wosſudnej tſeleszy daſchło, hdyż polizijſtojo pſchecziwo jenemu ludowemu rěczniſkej ſakroczichu. Wſcho khromadze ſu jednacze wosobow morili, mjes nimi polizajſkeho ſcheſa a dweju polizajſkeju ſaſtojnikow. Mjes woporami je wobydleſtwa ſu tſi dżeczi.

Presidenta w Haiti wuzwolili.

Na kupje Haiti w ſrjedżnej Amerizy je ſtatna rada bankiera Eugena Roya ſa nakhwilneho haitiſkeho presidenta wuſwolika. Wón je naſledniſkeho presidenta Borna hacz do czaſa nakſwilnje pſchewſal, hacz lud noweho preſidenta wuſwoli.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 23. haprcze 1930.

— **Wo wjedrje.** Schelenja je dale na rjane ſchla. Wyſchina nad rauſchej Europu ſaſo naſche wjedro wobkrjeżuje a ſylni ſeſlabſene wyſchiny nad naſchimi ſtronami. Naſche wjedro pak je njedżiwajuci tutoho roſpołożenja wyſchinow ſaſo wohrożene. Pſchekoſ ſ wjeczora Europu nyſchinow ſaſo wohrożene. Pſchekoſ ſ wjeczora Europu nyſchinow ſaſo wohrożene. Njemóżno njeje, ſo nam jich wubjerſi, hdyż we ſiny tża. Njemóżno njeje, ſo nam jich wubjerſi, hdyż we ſiny tża. Njemóżno njeje, ſo nam jich wubjerſi, hdyż we ſiny tża. Dale ſo ſymne a cżopje powſtrky nad naſchimi ſtronami jetkaja. S toho tż lohay njewjedra nastanu. Jutſje ſchwórk ſkhadża ſlónczko 4,46 hodż. a khowa ſo 7,11 hodż. — Mżeżacz ſkhadża rano 3,44 hodż. a khowa ſo pow. 2,06 hodż. — Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 743, hygrometer 0, thermometer we dnju +16. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 743, hygrometer 0, thermometer we nozy +7. Wuhlady na ſuche wjedro.

— **Sswětlowobrnſowy pſchednoſchk: Kożdej ſwójbje ſamżny dom!** Pjatk 25. haprcze 1930 wjeczor we 8 hodż. budże w hoſczencu „Mjeſczańſka ſahroda“ w Budyſchinje nowy ſwětlowobrnſowy pſchednoſchk wo twarſtej nalutowanu Sjednoczenſtwa pſchecżelkow Wüſtenrot. Pſchednoſchk cżze kożdemu, kiż ſebi ſamżny dom ſtich. Pſchednoſchk cżze kożdemu, kiż ſebi ſamżny dom pſchecż, ſkladnoſcz poſtſczicz, ſo by ſchnak pucż po kotrymż je mózno, żodżiwje wczakowany ſamżr dozpecz. Sa dobre 5 lt je Wüſtenrotſka twarſka nalutowanja k natwarzenju wjazy dżeli 8700 ſamżnych bydlenjow pſches 131 milijonow hriwnow pſchiſtarowała. To je wuſpjch, kiż najkſpje ruknje ſa ſpuſchczenjowoſcz a ſamożnoſcz Sjednoczenſtwa pſchecżelkow. — Kożdemu, kiż ſo khetnje wo wobſtejdżenje ſamżnje leżownoſcze a khże pżosuje, możemy poruczecz, ſo by pſchednoſchk wopytał.

— **Paduſchſtwje.** Kradnyk je nječtó ſ dwora jeneje leżownoſcze na Hornczerſkej drúſy muzeze kolo ſnamki „Opel“ cżo. 882 904. Koło mjeſcze cżorne kroſnja a błótoſchkitakaj ſej kotymi ſmuſkami, żołte ſwjena ſe cżornymi ſmuſkami, jendżelſke wobżidło ſ cżornymaj gumijowymaj pſchimadkomaj, Torpedoſki ſamobżh, cżeſwjenej gumijowej wobruczi, żolte łożane ſedło, taſliczku ſe mjenjom „Opel“. — Dale ſu kradnyli ſ nuſtdobycżom w nozy k 18. haprcleji w Korſmnju nehdże 8000 ſchtuk zigaretow ſnamkow Maritza, Manoli, Gloria, Balmoral, Sereil, Landeskrone. Wo wożowne dżelenja proſzy kriminalne wotdżelenje w Budyſchinje abo żandarmſtwo w Schérachowje.

— **Paduſchſtwa.** Njedżelu 13. haprcleje t. l. ſu w naſchim mjeſcze pſchebywajuce muzſtwo Dżeżdżanſkeho kopaczoweho kluba wobkradnyli. Paduſchi dobychu ſo do pſchemowblekarnje w Hilbjerjez hoſczencu pſchi Wjelkowſkej dróſy, pſchepytachu draku ſa pjenjesjami a kradnychu dozyka 90,60 hriwnow. — Intromnjekli wot ½12—1 hodż. we nozy ſu ſ wożolowoweho automobila na Hrodowſkim namjeſcze — Burgplatz — ſeleny kożmickſaty mantl kradnyli. Mantl ma jedyn rjad kożanych knoſſow. Na ſnutkowej ſtronje kornarja ſteji „Frey, München“. — S wothżże jeneho domu Kamjentneje haży 22. haprcleje wjeczor wokoło ½8 hodż. muſaze jżdżne kolo kradnych. Wono mjeſcze cżorne lakowane kroſnja, a błótoſchkitaki, rune wodżidło ſ cżornymaj gumijowymaj pſchimadkomaj, Torpedoſki ſamobżh, ſady nowa Continentalna wobrucż, ſkónzowane ruczne ſpinadło, ſadnje ſwjena żołte ſ cżornymi ſmuſkami, prżedże cżorne ſe ſaſerſawjenymi ſtpizami. — W nozy k 17. haprcleji dobuchu ſo paduſchi do ſrżódże we Wjedruſku a kradnychu żiwu koſu. — Wo wożowne dżelenja proſzy kriminalna polizija w Budyſchinje abo żandarmſtwo w Budeſtzach.

— **Wo Budyſkim mjeſczańſkim muſeju.** W bliżſchich dnjach na powjeſcheniſkim twarje mjeſczańſkeho muſeja dżełacz ſapoczny. Wurtwjanje ſa podſebiſke mjeſtnoſcze je hižom dżeżki czaż dokonjane. Nadżijeja ſo, ſo budże hrubu twar ſa nehdże 4 mjeżacy dokonjany.

— **Schłóż chże mejſke bruki niczej, njetrjeba wopytacz.** Saksſke miniſterſtwo ſa ludowe wukhadowanje tež lešja wokrjeſnym ſchulſkim hamtam pokaſnjuje, ſo ſmědża ſa ſchulſke wokrjeſy, w kotrychż je cżiwila mejſkich bruków, dowolicz dżeſom wot ſchulſtacz, dalokoż ſo wone na niczenju bruków wobcżeſhnjerjo tonu pſchiſłoſuja.

— **Wuſtajenja żerbſkich draſtow a tkaninow Schaafez na Bohatej haży.** S pſchileżnoſczu dżenſhoho wulkeho żerbſkeho konzerta, kiż ſo w „Krónji“ ſticzi, njech żerbſke żony a holzy njeſapomnja wo wulku wuſtajenju żerbſkich draſtow w Schaafez na wuſtajenſkim wokinje. Wuſtajenja wopiſchuja wo żerbſke draſty a jich módy. Katolſku draſtu ſaſo żerbſka njewjeſta a drużzu, kiż ſu na derje pſchebrawſchnje pſched zyrkwinje durje, w żerbſtich barbach wot ſwětlene, poſtajene. Macże ſaczſtſchcz, jako bychcz na njedawnej wuſtajenju żonjazeho dżeła w „Schaafez mešno wobbladowali. Tu we wuſtajenſkim wokinje pak tutón Sserbam naſkpje ſnaty kumy dokkadniſcho na ſwój wulki wubjerk w żerbſtich wobkapokaluje. Prędku k wobémaj ſtronomaj ſmějſkotaſej na mohhladowazych evangelſka Hornjołużiczanka a Dolnjołużiczanka. Zyle wobſchérne wokno je wulkadane ſ pſcheczehnjene ſe ſmuhami wſchelakorych tkaninow. Tepadny je jich bohaty wubjerk. Wuſtajene ſu też rune khapy, banty w żerbſtich barbach wot najwuſchſcheho hacz do najſchérſcheho. Też tkaniny ſa żerbſke módy: wjene-béle khorhoje naſche towarſtwa pola Schaafez a tuni pjenjes dostanu. Njeje mózno, tu nadrobniſcho na bohatoſczi wuſtajenych wżow piſacz. Dżicze tam a wobhladajcze ſebi ſami. Pſchcſtupnoſcz cżze ſo ſami!

— **Sdżełenki ſ poſedżenja mjeſczańſkeje rady.** Na ſwojim poſedżenju 22. haprcleje 1930 je mjeſczańſka rada **k wobſamknjenjam mjeſczańſkich ſtupjerjow k hoſpodarſkemu planej na 1930 namjet ſtajika na dorokſumjenſke jednanje**, kotrejż ſu **wobjimaknjenja hinaſche dyżli pſchedkoha rady.** — **Dla hrubeho ſkchiwdżenja Budyſkeje polizije ſtaji mjeſczańſka rada chłoſanſti namjet pſchecziwo ſamolwitemu redaktorej kommunistiſkeho nowin Arbeiterſtimme.** — Rada dowoli **nekotrej pſchemjenjenja cżarow mjeſczańſkeho omnibusa.** Wós 2 njebudże wjazy jżdżicz do Budyſkeho nameho mjeſta, ale wot Zitnych wikow na Zidow. Wós 4 jżdżi potom jenoż hiſchcze wot Lubinſkeje dróhi (Thormbergſtraße) hacz na Zitne wiki. S tym ſmeje cżara na Zidow 40-mjeſnichinki wobkhad. Wulkód cżarny wosa 2 pſcherokoži ſo na kichżinſkeho Hausenſkeje dróhi a Muriſka pucza, ſ tym ſkónczi ſo 1. wotdżel (Zone) na Sedmim namjeſcze. — **Skónczinje mjeſczańſka rada k tomu pſchiſtupi, ſo ma ſoj wutwarjenjom Goethowoje dróhi mjes Pauliſkeju a podleſchenej Stiebelſkej dróhu nětko ſapoczecz. Twar ma ſo jako faſtranſke nuſowe dżeło wukonjecz.**

— **Sawrjeny pucz.** Sjawny pucz ſ Hodżija do Dubrjeczez je dla wuſkypowanja na Hodżijſkich honach wot 23. hacz do 26. t. m. ſawrjeny. Jedyn wobkhad **pokaſuje** ſo na Bóſchcrizu.

— **Sawrjene pucże.** Wjeſny pucz w Nowej Wſi pola Huſti je dla wuſkypowanja wot 22. hacz 28. haprcleje ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Wjaſowju. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je na Kožarniſkich leżownoſcziach wot 25. haprcleje hacz do 28. meje t. l. ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Huſku. — Sjawny pucz ſe Schmorowa do Tradowa je dla wuſkypowanja wot 23. haprcleje ſa wſchitkich wobkhadnikow ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na pódlanſke pucże. — Sjawny pucz ſ Pětſcz do Sſmjerdżaza z Schmorowa je dla wuſkypowanja wot 22. haprcleje hacz najſkerje do 3. meje t. l. ſa wſchitkich wobkhad ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na Nowu Sſmjerdżazu. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je dla wuſkypowanja wot 22. hacz 28. haprcleje ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Wjaſowju. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je na Kožarniſkich leżownoſcziach wot 25. haprcleje hacz do 28. meje t. l. ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Huſku. — Sjawny pucz ſe Schmorowa do Tradowa je dla wuſkypowanja wot 23. haprcleje ſa wſchitkich wobkhadnikow ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na pódlanſke pucże. — Sjawny pucz ſ Pětſcz do Sſmjerdżaza z Schmorowa je dla wuſkypowanja wot 22. haprcleje hacz najſkerje do 3. meje t. l. ſa wſchitkich wobkhad ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na Nowu Sſmjerdżazu. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je dla wuſkypowanja wot 22. hacz 28. haprcleje ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Wjaſowju. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je na Kožarniſkich leżownoſcziach wot 25. haprcleje hacz do 28. meje t. l. ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Huſku. — Sjawny pucz ſe Schmorowa do Tradowa je dla wuſkypowanja wot 23. haprcleje ſa wſchitkich wobkhadnikow ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na pódlanſke pucże. — Sjawny pucz ſ Pětſcz do Sſmjerdżaza z Schmorowa je dla wuſkypowanja wot 22. haprcleje hacz najſkerje do 3. meje t. l. ſa wſchitkich wobkhad ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na Nowu Sſmjerdżazu. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je dla wuſkypowanja wot 22. hacz 28. haprcleje ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Wjaſowju. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je na Kožarniſkich leżownoſcziach wot 25. haprcleje hacz do 28. meje t. l. ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Huſku. — Sjawny pucz ſe Schmorowa do Tradowa je dla wuſkypowanja wot 23. haprcleje ſa wſchitkich wobkhadnikow ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na pódlanſke pucże. — Sjawny pucz ſ Pětſcz do Sſmjerdżaza z Schmorowa je dla wuſkypowanja wot 22. haprcleje hacz najſkerje do 3. meje t. l. ſa wſchitkich wobkhad ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na Nowu Sſmjerdżazu. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je dla wuſkypowanja wot 22. hacz 28. haprcleje ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Wjaſowju. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je na Kožarniſkich leżownoſcziach wot 25. haprcleje hacz do 28. meje t. l. ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Huſku. — Sjawny pucz ſe Schmorowa do Tradowa je dla wuſkypowanja wot 23. haprcleje ſa wſchitkich wobkhadnikow ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na pódlanſke pucże. — Sjawny pucz ſ Pětſcz do Sſmjerdżaza z Schmorowa je dla wuſkypowanja wot 22. haprcleje hacz najſkerje do 3. meje t. l. ſa wſchitkich wobkhad ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na Nowu Sſmjerdżazu.

— **Sawrjene pucże.** Wjeſny pucz w Nowej Wſy pola Huſti je dla wuſkypowanja wot 22. hacz 28. haprcleje ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Wjaſowju. — Sjawny pucz ſ Kožarnje do Noweje Wſy pola Huſti je na Kožarniſkich leżownoſcziach wot 25. haprcleje hacz do 28. meje t. l. ſawrjeny. Jedyn wobkhad pokaſuje ſo na Huſku. — Sjawny pucz ſe Schmorowa do Tradowa je dla wuſkypowanja wot 23. haprcleje ſa wſchitkich wobkhadnikow ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na pódlanſke pucże. — Sjawny pucz ſ Pětſcz do Sſmjerdżaza z Schmorowa je dla wuſkypowanja wot 22. haprcleje hacz najſkerje do 3. meje t. l. ſa wſchitkich wobkhad ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na Nowu Sſmjerdżazu.

Derje lepił — njelepił.

Powedańczko po wěrnem podawku.

(Pokračowanje.)

Knjeni Hilža bě ſo ſyle podarmo prózowała, mużowu rěcz ſantſesowacz. Wona widżeſche ſakoſnje ſkutkowanje jeje wotewrjenjoſcze hižo do cżaſo. A jeje wobmyſlenja njeběchu ju ſjebake. W tom wokomiku, hdyż bě Ludwik Rembold wo ruſtej bankowzy rěczał, bě ſtrażnikſchtr wuſchi nawjahił, a pſchi poſlednich ſłowach dyri ſo na cżoko, ſo tak plazny.

„Dżecżi! Ja myſlu, tu by ſo mi wo wójſku hiſchcze wjetſcha hłupoſcz ſworała hacz ta ſ mojim ſłoſtnikom, kiż bě mi ſe ſadnimi durjemi zofnyk. Hdy dha ſcze tule knjeżnu Baranowu pola policije pſchipowedżili?“

„Ach, my wſchak ju dożuła hiſchcze pſchipowedżili njeſtmy“, rjekny knjeni Remboldowa. „Pola żónſkeje, żebi mój wyſlachmoj, drje to tak jara njeſkwata a też tak wjele na tom njeſależi.“

„Njeſtaj pſchipowedżikoj? Sſnadź niz na jeje wupraſenje pſchecże? Na, tuż je dże ta wéz jażna każ Bożi dżeń. Dajeſe mi tu bankowki, abo bżeże ſ njej tak wikoki hacz możeze k policiji, ſo bychu wam ſaſtojnika ſobudali, kiż może tule wożobu ſajeeż. Ja ſwoſtanu mjes tym jowle, ſo bych ji ſniemożnił cżekneſ.“

Ludwik Remboldowi wuſwali wocżi. „Ju ſajeeż? Haj, cżehodła dha mětła ſo ſajeeż?“

Dokelż njeje żana druha hacz ſ tójeſtkim liſtom pſchecżelowana ſtudentka Marja Leontjewa! Wopitżanje wożoby pſchihodżi ſo tola na dypk na nju. A njechcażeſ-li wy, to póridu ja.“

„Nē!“ ſaklinża w tutom wokomiku krucże a raſnje hłoſ młodeje żony. „Ani wy ani mój muż njeſcżiniaj ſo tajkeje ſurowoſcze winowataj; pola mojeho muża by to hiſchcże ſ najwjetſchim njedżakom było. Hacz je tale młoda hołſe Olga Baranowa abo Marja Leontjewa, ſa mnje a ſa żebje ma jeniczky być ſ dobrocżerku, kotruż bżeſche naju dżeſcżu wumożaczy jandżeł. Ja żywm ji ſłubiła, ſo ju njeſpſcherażimoj, a ji njeſmě ſo też żaneje ſchiwdy ſtacz, tak dołho hacz ſmězu móz, tomu ſadżewacz.“

„Wy ſeſe ji to ſłubiła?“ woprascha ſo ſtrażnikſchtr ſaſtrożany. „Żuż ſeſe hižo wódżała, ſchtó wona je?“

„Haj. Ja żym to hižo wczera pſchedżała, a běch żebi dopołnje wéſta, hdyż ju dżenſa dopołdnja knjes wopyta, kiż możeſche jenoż armeniſki doktor być.“

„Najebacz to móżeſch ſo hiſchcze ſa nju ſaſtupicz, Hilża? Ty najſkerſcho njewéſch, ſchto ſ tym ſworaſch, a kajkim ſtrachanc ſo wuſtajeſch.“

„To tola wo żiwjenje njepówidże, hdyż njeſbożownej w nuſu pomhaſch.“

„Słóſtniżu, knjeni Remboldowa! Abo tola ſnajwjeſcha pomożniżu ſłóſtnikow!“

„A je-li wona woprawdże towarſtſka pſchi cżekkanju jeneho ſłóſtnika, tak je ſo ſ tym ſtaka, dokelż jeho lubuje. Macże-li wy mużoſo pſchedcżuje wo tom, ſchto móje lubóſcz ſe żónſkeje cżiniecz? Hdy by mi ty dżenſa prajił, Ludwiko, ſo by kradnyk a wobſchkadżił, a ſo by ſatamany, bjes méra a houjeny ſ jeneho kraja do druheho cżekacz — myſliſch-li ſnadź, ſo bych potom też jenoż jenicżki wokomik ſo kondżika do twojeho wożuda ſo dżelicz? — A bych-li pſches to nadobo wſchelke żohubjenſcze ſo njechódna ſcżinita, knjeże ſtrażnikſchtrko? Hdy by ſchcheſe tule hołzu dżenſa widżał, kożuż żym ju ja widżała, — ja myſlu, wy bychſcheſe żwój wulki popad tola radſcho pſchi druhej ſkladnoſczi cżiniecz ſpytał hacz pſchi tutej.“

Auguſt Meinka cżyſchſche ſ koże wujcżź, tu ſaklinecza jwónczł, a nimale na jene dobo wotewrichu ſo ſtwine durje. Olga Petrowna Baranowa ako Marja Leontjewa ſtojeſche na proſy, ſ kłobukom na hłowje a błaſchcż wobleczena.

„Bożedlacze — ſkhowajeze mje!“ proſcheſche ſ dyrkotazym hłoſom. „Du po mnje!“

Wona traſchi njeſě żenje we ſwojim żiwjenju kroſnicha była hacz w tutom wokomiku najwjetſchemu ſtracha, kiż dodawaſche jeje lubſnemu wobliczu nęſchto dżeżaze bjeſpomocznego.

Ludwik Rembold ſo jeje ſpohladnjenju wuhibny, a běżaſche roſhorjeny po ſtwi wokoło, njewédżo, ſchto ſapoczecz. Ssamo Hilżina duchapſchitomnoſcz a ſmjerczka thróbla roſbudnoſcz, każ ſo ida, bęſchcz ſo pominuli.

Wonka ſwonjeſche ſwónczk ſkoro bjes pſchestacza. Zu pſchiſtupi ſtrażnikſchtr Auguſt Meinka ſ kichżatokom. Na ſwoju, rjekny nęſchto ſłowow, kiż wona mjes tym jenoż ſ hłowu wiczom ſwotmokriwcz ſamó, a potom wobrocz ſ gwałtom k Ludwikej Remboldej. „Dundr njechoł, hajeeze tola tak po ſtwi wokoło! Sdrapajeze radſcho tu żiwoe franzowſke wdomoſcze hromadże a prajeze ſe ničżu, ſo dyrbi ſa mnu ſlédowacz. Ja żebi njeżmy jedyn ſ mojich prjedawſchich kolegow na tu myſ pſchiſłużbje, ju pola prjedawſcheho kriminalneho miſchtra Meinki pytacz.“

Knjeni Hilża jeho bjeſe wſcheho wobja a wobſtaji jeho na hubjenje wottruhane liſo. „Wy ſeſe najkhmaniſchi wjeſ na ſwécze, ſtrażnikſchtro! Jenje wam tole njeſtaji — nihdy nis!“

Zuſa pokluchaſche ledy na to, ſchtoż ſo wéczeſche. Wona ſluchaſche wjele bóle napjecze na ſwuk hłoſa, kiż da nęſchto wonka pſched khódbinymi durjemi błyſchcza a jara naležnje wo nuſpuſchczenje proſcheſche.

„Gregor! — To dże je Gregor!“ wona nadobo ſowſka. „Ow, proſchu — proſchu, wocżiſcze!“

Woprawdże wuhlada Hilża, kotraż bě durje wocżiſtila, wobſebneho wopytowarja ſ dopodlnja, kotryż by tola po Meinkowej powieſczi hižo nękotre hodżiny w ſaſtwje bydlecz dyrbjał, nimo ſebje na ſdanlimu Marfu Leontjewu ſpjecz. Potom wuhlada jara wulkeho a ſtutneho ſtarcha knjeża, pſchi kotrehoż jewjenju na wutrobnje druhdy wokopżowaza młoda Ruſowka najprjedy ſe ſtrożeleni ſo pſchcſtkihny, ale hdyż bě wón ledy nękotre ſłowcżka k njej powrěczał, to wona wótſje ſaſwjkny a ſ błyſchczatym wobliczom do jeho wobjecża khwataſche.

To wżjo na żane ſajecze motane njebě, tohorunja nic na nękaku ſłóſtnikſku pſchcſeżonjoſcz, nawopak, tu dyrbjeſche kżdy wożity ſwědk ſyle njedwělomny ſarjſiſkej mócz ſo ſnajwjeſnjcha wobaj młóſchej ſ tſjoch pohladnyw wukroſnikow ſtaj w tutom wokomiku wurjadnje ſobjewonaj.

Słónczinje wobrocżi ſo młody Ruſa jara pſchiſtrożeje

ńskej do Jowornika je dla wuńpowanja wot ...ego hač na dalńe ja wńichkich wobkhad fawrje...ego pokazuje ńo na Strěńchin.

Jutrowny wobkhad na Budyńkim dwórnińcźu bě... ńichći dyńli loni. Wot ńoboty hač do pón... ńo 24 000 ńtórnych ńiśćikow ńwudawako, loni pak ... 21 400. Njeźiwajńy teho pak pjenježny wunońk ... ńi njeběńe kaž loni, dokelž wulětnizy ńwjetńca ... do blińćich ńtazijow jěźdźachu, njeś tym ńo běchu ńo ... ńe ńtyrjo hódy do dalńich krajin podali. Ńo to lětńa ... ńe njeběńe, je deńćkowane wjedro piatk a ńobotu ... winu. Njeźiwajńy hobrńkeho wobkhada, wośtajbe ... jutrow, želeźniśke cźahi khětro porjadnje ...

Pśiheď nowowobkhadźenjom Miśchnjanńkeho biśkopa. ... Barlina ńo powěź: Po ńpuńćańcźomnych po... ma ńo ńa bliźńći cźaś wozjakaćy wudace zirkum... bulow, ńotkrymiź ńo mjeńy Barlinńkeho a ... biśkopńtwje, kiž ńtej po konfordace wotmuźlenej, ... Wudace zirkumkrizpiźowenju bulow je toho... wažne, dokelž ńtej wonej podokk ńa dońćónčne ... Barlinńkeho a Aachenńkeho biśkopa. Po ... wećach njeje dwela, ńo po dońćónčnym wob... Barlinńkeho biśkopńkeho ńtoła praśchenje nowo... Miśchnjanńkeho biśkopńkeho ńtoła do akutneho ...

Ńtóne thorośće w ńakńej Hornjej Luźiy. Po ro... trojneho ńtrowotnitźwowego hamta wo ńtónych ... mějachmy 15. hapńeje 1930 w ńakńej Hornjej ... ńtowaje ńtóne thorośće: 1. Praśchiwośćo ... kopytaczow w 1 gmejnje a 1 dworje Bu... ńkeho hejtmanńtwa. 2. Natykliwuthu... ńoś kopytaczow w 2 gmejnomaj a 2 ... Kamjenńkeho hamtńkeho hejtmanńtwa. 3. Pcźo... thorośće (hnilź) w 2 gmejnomaj a 2 dworo... ńkeho, w 4 gmejnach a 14 dworach Kamjeńńkeho, ... nje a 1 dworje Lubijńkeho a w 1 gmejnje a 1 ... Bjanńkeho hamtńkeho hejtmanńtwa.

Jeń maćerje padnje lětńa na njedźelu 11. meje. ... nate, wotmeźe ńo wón ńtajnje druhu njedźelu ... měźaza maje.

Ńchadowa. pod Cźornobyńom. We naśchej wjeńy ju... ra rano ½2 hodź. Bukećańńki pońawnikki thór ... ńynkami pońawnom jutrownu ńwjedźeń pśhi... ńe. Dokelž bźśche wjeń k tomu wobńpeźelena, nje... ludźo po cźmje po jutrownu wodu khodźićź. ... ńaśchcź. Druhi dźeń jutrow pśched wjećerom ź... trownu koleśaŕ po dróhy, ź Warnolećiź do Wjele... dróhowym kolenu błiźko Mnińchońkeje hory, ... poź po kola. Koleśaŕ ńo pśhi padnjenju cźeź... ńe, poź pak źiwjenje pśhińźadźi. Motorńke kolo ńo ... wobńkodźi.

S Wjeleźina. Seleny ńchiwórtk wjećor ¾7 hodź. ńta ... Wjeleźańkim dwórnińcźu cźeźke njeśboźe. Ranźe... ńar Paweł Wolf ź Tuźiź ńo pśhi ranźerowanju tak nje... ńaźmnje wobńunu, ńo ńo jemu lěwa ruka wotkhźe. Ze... ńeńo a dźiwaceśiźy ńamaritoju ź knjeńom dr. med. Kał... pońtajćiźnu wobkarujomnemu pśnju pomoź. Ńi ńoko... mnje a jenym wńom dowjeźechu jeho do Śchŕachowa, ... ńuto Khamberńkeje khorownje na njeho cźakaśche. ... mnu dyrbjachu w khorowni hnydom ruku wotes... Wolf je wožnjeny a ma nětkoŕe dźeći. Je nadźija, ... wotkhori.

S Łupoje. Dnja 28. měrza t. l. ńo tudomny knježi ... na pśheźabźowanje pśhedawaśche. Pśheźeźiwo ... wjećakanju dóńta jón Łupjańka nalutowarńka ... ńenja pśhi pośtiźenju ńwojich hypothekowych ... ow. — Po wśhelakich jednanjach ńu tu 1. hapńl. ... ńe wotmyńlene paśtwowe towaŕńtwo ńałožili. Lu... nalutowarńka a wupoźčenja je jako wobźe... knjeńeho dwora ńałožene ńtutkownje ńpěchowała.

... Hilźu: „My ńmy wam wujaśnjenje dołžni, ma... ńa wuńka, ńo móźa wam to ńmało ńkowanń dać. ... ńi, wam knjeźa hrabju Petra Baranowa, nana ... deje ńónjeńej, pśhedńtajićź. Ja ńam rékam Gre... nim a ńym kanźler tudyńkeho ruńkeho konńulata. Olga Petrowna, nětko ź dowolnoćiźu jeje nana ... bowana njewjeńta, je pśhed ńchtyrimi dnjemi ... ńchiśi dom ńtradźu wopuńćiźała, dokelž ńo bjes ... bojeńce, ńo budźe k ślubej ź druhim nuźena, a ... pleńce, ńo njemóźe nutomu wobźudej hinak wu... ńaćź ź tym, ńo bychmoj ńhromadnje do Jendźel... do Ńchwizy pućźowałoj a ńo tam ńwěrowaćź da... ńi ńo jeje ńameje dla tomu ńajowědźi, hrozeńce ... ma dale pojdźe, a tuź běch ja jara ńbožowny, ... hodźimu hrabja Baranow ńo pola mje jewi, ... wote mnje wětroćź ńadał, hdźe jeho ńbožowa ... Wńchitke cźeźe, kiž ńu hać dotal mojemu ńwja... ńeźu na puću byle, ńu ź dobrocźiwoćiu knjeńa ... ńtrowjene. A hdyź wam nětko waśchu dotalnu ... wotwjedźemoj, dokelž ma, kaź ńo ńamo roźumi, ... ńo do ńoujeńcźa ńwojeho nana pśhedźybliźź, tak ... to ńe ńawěźcźenjom naju njewuhaźniśteje dźakow... lubjeńcźiwu pomoź, kiž je mloda danta tudy we ... ńomje naśchla.“

— — — — — — — —

... wódźita Marja Leontjewa bu naśajtra we Winje ... ńwojim napomoźnikom do Ruńkeje wudała. Ge ... Pleńkowym „wulkim popadom“ tulkwiłu ńaźo ... Derje lepiś bź, ale njelepiś!

... tole ńjebanje niź jenoź nimale ź lohkim ńwě... ńotwy, ale ź tutoho dnja wńda ńo dozpla nadźije, ... někajkim derje lepńejom ńo jemu jeho ńtara ... ńeńka cźeńć a ńława nawrócźi.

... ź druhemu rańej, ńo chyśche najebacź wńchćh ... ńchedowiacźow mi w roźńudnym wokomiku ... ńolnjelna wutroba wjeźele ńkakaś, wuńna ńo wón ... ńiźi pńchileźnje. „Tuź drje ńu moji pśhedńtajeni ... ńinili, ńo ńu namjetowali, mje na wumeźk ... Napoleońu to teź tak pómóźe.“

— Krónz. —

Wona paśtwowemu towaŕńtwu ńmóźni ńebi kupicź ńa pśhimérny pjenjes a pśhihódnymi wumeńjenjemi wjeńi... knjes generalny ńekretar dr. Krjećźmaŕ wot ńwjatka ... ńkich ratarńkich towaŕńtwow, knjes Teuchert wot Drjeź... ńoje a ńužodnych gmejnow. Ńa pśhedźydnu towaŕńtwa ... namjetowachu a wolachu knjeńa kublerja Ź. Ńchultu... Gröger-Łupjańńi jako namérny pśhedńydnya a lićaŕ, Ar... thur Ńchumann-Łupjańki a Hantuśch-Radwoŕćki. Paś... wińcźa ńu ź ńeweje ruki Łupjańko-Khajowńkeho pucźa. W najwjećńim roźmérje wuczěri ńo ńtót na paśtwu ... w bliźńćim nalěcźu. Maly dźeń paŕ budźe hižo lětńa na... ńo ńaśchlahowanju ńa paśtwu pśhiprawjeny. Ńajim... ńy ź bliźńćeje a dalńeje wokoliny kóśtaś chźedźa ńo wob... dźeliśź, ńo proścha, ńo bychu ńo na jenoho ź horjeńach mje... nowanych knjeńow wobroćili, wot kotrychź wńchitko dal... ńche ńtonja.

S Króźyn. Ńaweźerawńchim wopytach Thränitź wuja a ... wobhońich ńo wo jeho bacźonach. Brěni běńche na Njeźwa... cźidźe ńtóne wiśi na dnju 2. hapńeje dopołdnja pńchi... ńchok. To běńche wón jako „Quartiermacher“. Runje ty... dźeń pśhińźe, pśhidźechu ńa ½4 hodź. je wona dołećała. S wjeńelkym klepotom ńo pońtrowiśchtaj. Nětkoŕe dny po jeju powitanju pńchileźachu ńi druhe bacźony a chźychu hnězdo na Thränitź wuarjenju wobńadźeć. Horza bitwa naśta. Jedna ńe bacźonizow bu na wutrobnje krwawnje ... franjena. Wona ńo ńlónczńe ńe ńwojim towaŕńchom hnězda ńmozona a tamni tjo leźachu ńpieći do Brambor... ńkeje a ńu ńo ńnano we Wulkich Ńdźarach ńahźdlite. Thrä... niź bacźon ńebi na ńchtyrjoch jejach. To njebudźe lohko, ... młodych bacźonow ńeźiwicź!

Doběrnika

a roznošowarja Serbskich Nowin za

Łomśk pola Minakala

hnydom pytamy Wudawaŕnja Serbskich Nowin

S Kilhliźy. Hiśćeźe krótkej dwě njedźeli a ńaźo ńo ... wńchudźom w Ńśerbach wjeńele wobnuźe ńaśkakuja, wokoło ... kotrychź mlodźina wjeńele haruje. Khodośty palenje, tak ... tomu narjekńenjemy, ale ńrěźka hdy drje něchtó pśhi tom na ... tamne ńałožnje trudne cźaźy 30létneje wójeny myśli, hdyź ... ludźo do khodońtow wěrjachu. — Hdyź nětkonu we wóju ... ńkoźo padny abo mějachu ludźo hewak nětkajki njehodź, ... to hnydom naśta tukanje, ńo to khodośta nacźini a źyle jed... norje bu potom na podkóźu tajkeho tukanja po pornje... noćeźi wujchnoćeźom wboha jónńka ńajata — ńwjetńca je ... ńrjedźiśiny wjeźeleje ńłožowneje ńwójby, — bu tak dołho ... cźwiłowana, dónitź ńo, haćkuńnjeź bjeś winy, dla njewu... traśnych bolośćow njewuńna a potom ńwoje źiwnje ... radźeho na palazym ńchcźeźowju wudycha. — Ńane pro... ńchenje, ńane wobźiwedźenje njewinu tu njepomhaśche. ... Ńchtoś ńebi ńwaźi, ńa taźku wbohu ńłowcźko pratićź, bu ... bórźy ńamtnemu dóntźej wotźudźeny. — Jedyn tajśi wobraś ńe tamnych hrózbnych cźaźow dźe nam Walporu (30. 4.) Lićańke ńerbźke tow. „Sernićka“ w podobźe nimo ... měrcy kraźneho dźiwadła w 3 jednanjach pońićźeźi. Naj... prjedy chźedźa na wśy ńerbśku meju poćtajićź a potom, ... hdyź ńo poczina ńmerkaćź, wonkach w ńwórbźe tuto dź... wadło ńahraje. Pśhi hrozńym wjedrze by ńo wśo pśhed... ńtajenje na błiźńći rjany wjećor wotńtorcźiło. — Tak drje ... ńebi mnoho ludźi ź wokolnych wśow tuto rjane pśhedńtaje... nje ńobu wobbladla. Kaćź ńo nichtó njebudźe.

S Nakez. Teź pola naź pokaźuja nowe běźe koliśi pśhi ... pśhećerowach, ńo ńu pśhi naśchich pućach młode ńchtomiśi ... naźadźeli. Ńtare, źhore abo ńdźała ńmjerńnjene ńchtomy ... dyrbjachu měńtno młodym pśhewóńtajićź. Nadźijomnje ... na tute ženje tajka kruta ńyma njepśhińdźe, kaź loćiśka ... cźeźe, ńa bnohu poźdźiśiho teź wujźit njeńźe.

Z Baćonźa. Lětuśe jutrownje jěchanje mějeźe wośe... bity wuznam. W lěźe 1905 wjedźeźe knjez kubler M. Delan k pśenjemu razej Baćońkich kŕižerjow. Tak bě ńo lětńa runje 25 lět tutoho podawka minyło. Pśi zhronadźowanju kŕižerjow na pohrjebniśku jemu k. farań najlěpńe zbożopśeća kŕižerjow a wośady wu... praji. Baćońkich kŕižerjow běźe lětńa 52, Radwoŕ... ńkich 64. Po ńtarym dobrym nałožku wokrewichu ńo ... kŕižerjo po nawróće z Radworja we wjeńnym hośćeń... cu z piwom, kiž piwarnja dari. Pśi tym pijachu na ... zbożo jubilara.

Z Konjec pola Ralbic. Knjez wumjenkaŕ Michaŕ Cornak z Konjec, kiž je hižo 83 lět ńtary, wukonja ... nětko ńkoro 35 lět dołho zaśtojnńtwo kěbětarja we ... Ralbicańkej farńkej cyrkwi. Teź kóźdy dźeń we ... naśej wjećnej kapalcy rano, pśhipołdnju a wjećor „klakanje“ zwoni. Knjez farań a arcymeńńik Żur ... ńpominaźe na to jutry njedźelu po pśedowanju. Pśe... ńeźe knjezej kěbětarjej wjele zboża a pśepoda jemu ... dar wośady, rjany wobraz ńwjatkeje ńwójby. Teź ... pśećita zbożopśeća a dźakprajenja biśkopńkeho ordi... nariata.

Z Różanta. Naśa hnadowna cyrkej bu w ńwo... jim jubilejnym lěće 1928 rjenje wobnowjena. Nětko ... je knjez P. Romuald teź nowy Bożi row wobńtaraŕ. ... Firma z Lěhnicy je jón zhotowiła. Nowy Bożi row ... ńteji w durjach, hdźeź teź Bożi naród ńteji. Murja ... duri je ńkhowana pod dubowymi taflemi, kotreź ńu ... rjenje rězbowane a pozłoćane. Na lěwej ńtronje je ... wurěźany wobraz (relief), kak ńo Jezus krej poći a ... na prawej, kak Jezus kśiž njeńe, na wjeśe duri pak ... ćernjowa króna. Nad durjemi ńteja ńłowa ze ńwje... tego pisma: „Jeho row budźe krasny“. Deleka pśi ... rowje ńtejitej pońtawje romńkeju wojakow, ńtražo... waceju row. Ńnadź budźe teź toho abo tamneho ... zajimować, ńto rěka ńłowo „ŚPQR“ na śkiće (Ńchild) ... wojakow. Kóźdy pismik woznamjenja ńłowo, po... tajkim: „ŚENATUŚ POPULUŚQUE ROMANUŚ“ (= Romśki ńenat a lud), a rěka: Ńteju tu w mjenje romńkeho ńenata a luda. W Jezuńowym cźaśu běźe Ńwjaty kraj w mocy Romjanow, a Pilatuś dźěź běźe romńki zaśtojnik. Wón běźe na namołwjenje bo... jaźliwych wyńśich měńnikow wojakow tam ńta... jić daŕ.

Z Ralbic. Njedźelu po kemśach zhromadźi ńo tu zaśo 115 kŕižerjow z rjenje wupyśenymi konjemi, ... zo bychu w pŕocesijonje do Kulowa jěchali. Knjez ... kubleŕ Jurij Cornak z Ralbic, wjednik a kantor, je... chaśe tutón kŕóć k 50. razej. Knjez farań a arcymeń... nik Żur dźakowaźe ńo jemu zjawnje a pśejeźe jemu ... wjele zboża, teź pśepoda jemu daŕ wośady: Pobo... ny wośadnik noweho wudaća. Tehorunja pśećita ... zbożopśeća biśkopńkeho ordinariata. Tutón bźe ... knjezej jubilarej teź daŕ pośłaŕ: rjany wobraz ńwj. ... Cecilije na piśćelach hudźo. Potom pożohnowa ... knjez farań konje a pśepoda knjezej Cornakej Bożu ... martru. Z tutym zapoća ńo jěchanje. Pśi cyrkwi ... dośtachu kŕižerjo hiśće khorhoje a pśi zynkach zwo... now naśtaji ńo pŕocesijon na puć. Wokoło 1 hodź. ... pśijěchachu potom Kulowscy kŕižerjo, ńkoro 200. ... Po nyńporje nas zaśo wopuśćichu. Wokoło 6 hodź. ... wŕóći ńo naś kŕižeŕńki cah. Pŕjedy hać ńo rozpuśći, ... darichu kŕižerjo knjezej jubilarej Cornakej rjanu ... pońtawu Jezuńoweje wutroby, kotruź knjez Żur... Ńunowcki pśepoda. Nětko zhonichmy, zo ńtaj teź ... hiśće dwaj druhaj jubilaraj mjez kŕižerjemi. Knjezaj ... kublerjej Michaŕ Rachela-Ralbicański a Michaŕ Cor... nak-Nowoślićanśki jěchaśtaj 25. razej. Wśěm jubi... laram dźak a wjele zboża! Pŕispomnić hiśće chcemy, ... zo běchu mjez kŕižerjemi Ralbicańskeje wośady ... lětśa wjacy cźornych zdraśćenych hać hewak.

S Kamjenza. Po wśhelakich ńnamjenjach ńo ź wóśi... ńcźu wocźakuje, ńo nałěcźo 1930 wulku cźwilu mejśich ... bruków pśhińnjeźe. Wot naśmjeny wobhrožuja ludźo ńiźom ... wjele wurośćenych mejśich bruków pod trawu. Powńchit... kownje měnja, ńo je lětńcźa nuka ńyma pśhińporjenje mej... śich bruków ńpěchowała, ńo ńnadź wone hiśćeźe ńylniśko ... wuńtupja dyźli w lěcźe 1926. Ś měńtnami ńo hižom na ńa... niećenje mejśich bruków pśhihotuja.

S Kamjenza. Cźeźke njeśboźe ź motorńkim kolom, pśhi ... kotrymź młody cźłowjek wo źiwjenje pśhińdźe, ńta ńo we ... nozy wot pśenjeho źiwjakeho dnja k druhemu. Na dróży ... mjeź Wětrej a Nadróśnej Hrabowku ńraźy nětkóźe 20 létny ... rěźniśki Budan ńe Śleho Komorowa w dróhowym kolenu ... do śchtoma. Wón a jeho ńoźius, 20 létny Ulbrich ź Ptaćeź, ... wośtaśchaj cźeźko franjenaj na dróży leźo. Wośoby au... mobila, kiž nimo pśhijěźźe, ńóźbnych franjenju a ź pomo... mi dalńcheho automobila ź Kamjenza jeju dowjeźechu do ... Miłośćineho wuńtawa w Kamjenzu, hdźeź je Ulbrich hi... źom naśajtra wumrěŕ. Budan je tehorunja cźeźko franje... ny, tola měnja, ńo jeho pśhi źiwjenju ńóźerja. Ńnjeźbo... źenaj bźśchaj ńebi k wjeźelu do Kamjenza wuźéli, a ńtaj ... teź wjchelake hośećenja wopytaloj, ńo je móźno, ńo njeńtaj ... źyle ńróźbaj byłoj.

S Bluńja. Wućźeŕ Guda na nowej ńchuli bźśche wot ... njedźele Palmarum hać do tammiścheje wutory ńapućo... wany. W tutym cźaźu ńu ńo paduśći do jeho bydlenja do... błyli. Pytachu ńa pjenježkami, kotrychź paŕ ńamych njena... makachu. Ńńamo knihi ńu ńa pjenježkami pśheryli. Ńtóńcźe... nje ńu draśtowy kamor hać na cźorny ńuknowy wobŕak ... wuprońśili. W tutym wobŕeku, kiž ńobu njewjećaku, bě... chu pak runje pjenježy. Wućźeŕ ma nětkóźe 450 hrivnowy ... ńchódy.

S Wjelcźe. Wot ńańdźeńeje naśymy na tudomnym ... póńtowym twarjenju wobśchérnje pśhećetwarjachu a pśhi... twarjachu. Tele dny dotwarichu. Natwarichu nowo... cźańne wulke ńłužbne a poźłužowarńke pśhedmjetna ńa ... wobkhad je ńjawonoćiu. Nětko je rukowane ńa hładki wob... khad na tudomnej póśće. Ńńamoćwjaśowace telefonowa... nje w naśchim wjeźnym wobkhadźe ńmějemy po wśěm ... ńdaću wot 1. julija t. l.

Se Śtcho Komorowa. Seleny ńchtwórtk popołdnju wot... měchu dźěłonjemjerjo we Śtym Komorowje demonńtra... cźiju. Pśiśaju rěźnikowi, ńo ńo jim rěźnićke ńaraźy ńe... trownuje pśhipiśanoju pśhipiśołku, cźehnjećhu ź wulkimi ... tafńemi ź napiśmami pśhed radnizu. Ńadachu dźeńo a ... khleb. Po nětkotrych agitaciźkich narěcźach a wuśpěwanju ... nětkotrych ńpěwow ńo cźrjóda ńaźo rozběźa, ani ńo by ź pśhi... padam pśhićhćho.

Wo dźěłowych poměrach w Kamjeńkim wokrjesu.

S rozprawy Kamjeńkeho dźěłoweho hamta wukhadźa, ... ńo je hjesbźěłoćiź w cźaźu wot 1. hać 15. hapńeje pomału ... wotběźała. Dźěłopytaćych běźche mjenje. Powńchitkow... nje pak hjesbźěłoćiź lětńa pomaśćo wotběźa dyźli loni.

Powńchitkowne dźěłowe poměry pak ńu jara njeźéźe. ... Mnoźy pśhińtajeja dźěłaćerjow jenoź na nětkoŕe dny, ńo ... bychu jich potom ńaźo puśćeźili. S tym ńo wośjewjernja ... dźěłoweho hamta njeźmérnje poćeźe. Liczba wobśtara... njow dźěła ńo ź tym, ńo ńo ńkoro ženych próńdnych mě... ńtow njewośjewi, napadnje ńtóći.

Podpjeru dośtawaźe 14. hapńeje 5326 wożobow, ... pornjo 3733 wożobam 14. hapńeje 1929 a pornjo 1291 ... wożobom 14. hapńeje 1928.

Krótkodźěłazych, kiž podpjeru dośtawaju, běźche 14. ... hapńeje lětńa 181, loni 15 a w lěcźe 1928 jenoź 2,

Hamtske wozjewjenje z Budyńina.

Wuhotowas wo dokhodach a wudawkach wokrjesneho ńwja... ńka Budyńkeho hamtńkeho hejtmanńtwa ńa cźaś wot 1. 1. ... hać do 31. měrza 1930 je po §§ 15 a 16 wukaźa němńko... ńtatneho finanźnego miniśterńtwa wo finanźnej ńtatiśtiki ... ź 23. junija 1928 (němńkońtatne ńakońńke lopjeno 1/28 ... cźo. 29 ńtrona 207) w ślužbnym twarjenju hamtńkeho ... hejtmanńtwa w Budyńchinje na Bismarckiej dróży 21 wó... ńtuwje 2 wńchódnje wot 8 hać 1 hodź. k wobhladanju wu... położeny.

W Budyńchinje, 19. hapńeje 1930.

Wokrjesny ńwjatk Budyńkeho hamtńkeho hejtmanńtwa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Bjelkopiz.** Druhi dźeń jutrow popoldnju 1/26 hodź. je w nasichim mjeńcu motorowy kolesaŕ se Schleisyskeje se Drježdźan pschijědźo do autonobila srasył, kiž běschę se pražnej hasy wuzył. Wón tak sylnje do automobilowego studźaka florcki, so jo jemu prawa noga satłukny. W klakańskej klinizy dyrbjachu motorowemu kolesarjej stopu wotrězać.

* S **Radebeula.** (Sćmjertny skok do skały.) Wutoru rano namakachu w Boxdorfje w skale, hdźež jo njedźela, cźele něhdźe 28 létneho muźeśkeho a 20- haz 23 létneje holzy. Kaž je mordarśka konitizija swěsćiła, běschtaj wodaj do něhdźe 40 metrow hłubokeje skały skočiłoj. Schtó wožobje ćej a kajka je pschećinna k sadwěłowanjskemu skutku była, je njesnate.

* S **Drježdźan.** (Hygieniska wustajeńca.) Mjezynarodna hygieniska wustajeńca w Drježdźanach 1930 wotewri so sobotu, 17. meje. Wotewrjeńka zwjatočnosć budźe 1/12 w stadiju wustajeńcy.

* S **Drježdźan.** (Sćehowki pucowanja se żelesnizu se nastupnischežowej karliku.) Jenož mjeńschi karliku sa nastupnischežo (Bahnsteigkarte) jedźesche pschekupśki sastupnik Buhlmann se żelesnizu i Lipska do Drježdźan. Tu pak pschińdźechu sa wobschudźenjom. Buhlmanna sasudźi Drježdźanski hamtski knd so to k schěsći njedźelam jastwa.

* S **Reinsdorfa** p. Waldheima. (Wot kamjenja sarażeny.) Wutoru popoldnja śnjeseboži w skale, firmje Neumann pschiśłuschazej, 61śimy dźěłaćeŕ Hermann Zschau

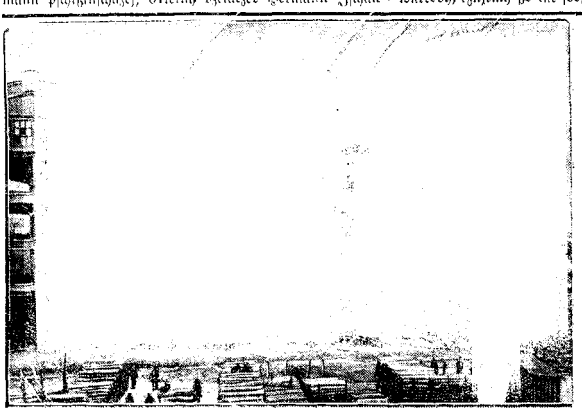

Woheń składownje w měsće **Riga.** Woheń zniči **składy lena,** słušace ruskemu knježeŕstwu. Tute běchu 20 milijonow hriwnow hódne.

z Waldheima. Zschau bu wot kamjenja, kiž bě jo pschi hornjej sćenje wottorhnył, trjechemy a jemu jo hłowa śnjerze.

* S **Adorfa.** (Kaschćerowy wobschudźeŕ sajatz.) Psched něschto dnjemi wusłupowaschе tu w Adorfje wobschudźeŕ z dźiwnej leśtu. Skoża pola bliderja kowowy kaschćerk a wupołoži kebi pschi tutej pschiležnosći wot njeho 40 hriwnow. Wobschudźerja, kiž bě tež w Bornje, Bitterfeldźe a druhich městnach famózny manöver śpytał, możachu něko w Bitterfeldźe sajeć. Jedna jo wo 19śětneho pschekupskeho pomocnika Karla Hartla se Schwaderbacha pola Klingenthala. Wón bě famózne wobroty hižo psched dleschim cźasom w Klingenthalu dokonjał a bě z tuteje pschicźiny ke krótkemu chłostanju sasudźeny był. Po swojemu pusćenju z jastwa wón znowa poćza wobschudźowaćj, dóniž jeho sajo njelevichu.

Dźensa srjedu

śnjese so hižo wot rańschich hodźin Boże słónćko na wschirodu. Je, jako by chcyło nałećo wschu swoju kultatschu mój pokasać, jako by chcyło pokasać, kak kražny budźe Kozorowy oratorij „Nałećo", kiž serbšzy spěwarjo dźensa srjedu wječor 1/8 hodź. w Budyšinskim w Krónje pschedwjedu. Kaž famyšk ptaczatkow, kaž zunje sadumanje nałśtnjeho wětšiczka, kaž kusło kwětnoje kraśin budźe tuta žadna posliczenka, kiž drje hnadź sa 50 lět so junu sajo jewi. Rad so śtudźimy po dokonjanym dźěle psched domcźk a gonimy do cźichego wjecźora. Je nam tak mile wokoło wutrobы, cźujemy so tak sbožownі. Mjko, hdyž ma ratać a dźěłaćeŕ ruzy troschku śwobodnischej po dokonjanym dźele, śmě śebi też i wjeczorkom popschećej dobru hodźinku wotkschewa na serbskim konzerće. Tuž wy lubi, wopuschcźe na někotre hodźinki wasch luby domcźk a budźe we bohatej liczbje i wopytowarjemi konzerta! Schtóž dnach wostanje, skoudźi najrjeńschu chwilu serbskich konzertow . . .

Najnowiše z cyłeho świata.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje ja julijskich schtwe**
Wobstajne rjane a cźopłe wjedro. W Jendźelskej a w
núznej Europe chłódno a dešcźowate.

* **Pschi wohnju w Brooklinu w północnej Amer**
je žo pjeć wožobow i jeneje śwójby spalilo. Schesće
žeba žo tak cźežko wopali, so žo je śmjerzju bědźi.
mu wožobu wohnjowa wobora cźežko śranjenu i
dankow wukhowa.

* **W Johanngeorgenstadtu je potśeżałeny żiw**
neje tamnischeje śwójby do wanje, do kotrejež bě žo
woda kinyła, padnył. Dźećzo je žo tak śtrašnje
rika, so je bórzy po tym wumrjelo.

* **Hdyž bě jutrownicźki hosćenzarjowy żiwn**
Vogler w Freiburgu njemałeho nuża po jeho
do automobila do Seifersdorfa żabu wšat, jeho
sady tśi krócź i hamorom do hłowy dyri. Hdyž žo
wobroćzi, schtwórtу ras do wobliczа dopta.
pschimnyschtaj, pschi cźimž Vogler nadpadnika
Policija je njeśrašnika, 18 létneho murjeriskeho
nika Siebera i Niederśalzbrunnena, śajala.

Swójbne powěsće

Sślubjeni: Edita Kurjatez a Herbert Leczert we Budyschinje. — Charlotta Symez a Gerhard Janeczek we Budyschinje. — Hilża Hajdźij w Bufezach a Richard Fiedler, **inżenér** w Drježdźanach. — Marianna Hempfez w Bukyschowje a Maks Pólink w Jitku. — Gertruda Midlichez w Panczizach a Alfons Wawrik w Klóchtrje Marijneje Hwězdy. — Hedwiga Neumannez we Wjasoricy a Marćin Kozor w Tuczizach. — Marka Sbobinkez we Luchowje a Maks Grezwe w Lubiju. — Hilda Winklerjez w Klukschu a Arnoscht Günther we Wulkej Dubranje.

Swěrowanaj: Kurt Urban w Budyschinje i Friedu rodź. Lissinez we Wulkej Dubrawje. — Gerhard Mohr, schewski mischtr i Frieda rodź. Konzez w Budyschinje. — Horst Witek i Ilsu rodź. Menzakez w Budyschinje.

Semrěli: Jan Arnoscht Bětnaŕ, wumjeńkaŕ we Splójku, 85 lět. — Khrysta swud. Lehmannowa rodź. Bauerez w Budyschinje, 71 lět. — Robert Messerschmidt w Kamjenzu, 71 lět. — Korla Hugo Reinhold Lindner, pschekupź w Lubiju. — Frieda Bockez w Lubiju, 17 lět. — Bjedrich Winaŕ, murjeŕ we Wojerezach, 51 lět. — Jurij Sulk, wumjeńkaŕ w Nareje pola Wojerez, 71 lět. — Khrysta swud. Schmidtowa w Běłej Wodze, 80 lět. — Rudolf Uhras, rewěrśti hajnik w Hrodźischczu, 63 lět. — Arnoscht Scholta, kamjenjebijeć w Kschidole, 44 lět. — Hermann Groba, khachlerski hornjeć w Kamjenzu, 43 lět. — Bjedrich Kurt Rjenć w Kamjenzu, 24 lět.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bluno. Serbske tow. „Domowina" zmaje sobotu 26. hapryeje wječor we 8 hodź. pola Säuberlichez přednoškowy wječor. Přeprošujemy wšěch serbskich přećelow nanajwutrobniśo. Přednošk je lubosćiwje přilubjeny. Přińdźe wšitcy a cźiśe sebi swědomjo!

Kulow. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 18. meje wječor 1/8 hodźin swój sokolski swjedźeń. — Zwučujemy kóždu srjedu w „Němskim kóžoru".

Nawječorny wokrjes. Naše zwučowanje wotměje so **1. meje w Pančicach,** dokelž njemóžu přijomnu městnosć za pjatk 25. IV. dóstać. Cinju wšitkich na to kedźbnych. **Wokrjesny nacźolnik.**

Ralbicy. Jednota Sokoł ma pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje. **Nacźolnik.**

Serbja, štó wě hišće dalše mjena serbskich studentow, hač te, kotrež smy w 7. cźisle „Serbskeho Studenta" wozjewili? Prošu, njech je w Serbskej kniharni w Budyšinje (Serbski Dom) wozjewi abo njech je napišе na: G. Hentschel Caseritz, Post Räckelwitz (Amtsh. Kamenz).

Zwučowarjo družstwa B. zwučuja njedźelu 27. jutrdopoldnja w 11 hodź. w katolskej towaŕšowni na Garbaŕskej hasy. Budźće tam z dypkom.

Kóždej swójbje samsny dom

Pjatk, 25. hapreje 1930 wječor we 8 hodź. přednošuje w hotelu **„Měšćanska zahroda"** w **Budyšinje** knjez W. M. Merklein-Małowjelkowski wo zjednoćenstwje přećelow z. dr. z w. r. najetarśej, najwjetšej a najzamóžnišej twaŕskej nałutowaŕni Němskeje a Awatriskeje

z předwjedźenjom świetłowobrazow

Zastup darmo!
Za wjac hač 5 lět je so wjac hač 131 milijonow hriw. k twarjenju 8700 samsnych domow k bydlenju zwjedło. Też wy dostanjeće twaŕske pjenjezy, kiž so njemóža wupowědźić, za 4% daň. Wopraśejće so hišće dźensa.
Śćěž je zadźěwany přiňć, njech pisa wo rozjasnjenski prospekt „H 46" na Bausparkasse Gemeinschaft der Freunde, Wüstenrot, Ludwigsburg Württ. abo na wotnožku w Drježdźanach-A. Semperstr. 3 — Tel. 48004
Pytamy sobudźěłaćerjow!
Rozprawu podawa: W. M. Merklein w Małym Wjelkowje pola Budyšina

Dobry měd w plastach (Waben) je tunjo na předaŕ w **Haslowje 4**

Syno, słoma a runklica je tunjo na předaŕ w **Jędlicy 26** pola Hornjeho Wujezda

Nawěšćki přinjesu wužitk

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukolskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sucka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje
Skład rataŕsk. maśinow a gratu wšěch druzin

Za twaŕski cźas poruczuju wšitke druziny třěšnych rynow, 1 m wot 1,80 hr., a cynkowych třěchow. — Připrawju elektr. klumpy a wodowody kóždeje měry, nowocźasne samopijaki a připrawy za kupjele a klosety, skład wšěch druzin wodowódnych rołow po tunich płaćiznach. Płaćić móže so też po dźělbach
Pawoł Mittag
installateur a klampnaŕski mištr
w Pančicach

Wobhladajće
sebi wustajeńcu serbskich drastow
pola
Schaafec w Budyšinje
na Bohatej hasy

Professor dr. Hess
wotmětwa wot 28. hapryje zaso rěčne hodźiny
póndźelu hač do pjatka 1/24 hač 1/25 hodź.
a hdyž so do časa wozjewi
w Budyšinje, na Walskej dr. 7 Telefon 3261

Nowe
serbske spěwaŕske
2.— 4.50 5.— 8.— 8.50
Nowy přidawk **50 pj.**
Su dostać we
Smolerjec kniharni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4
Mamy też wulki wubjerk
němskich spěwaŕskich

Přiloha listu 94 **SERBSKE NOWINY** Srjedu, 23. hapryela 1930

Jutrowna skhadźowanka w Njeswačidle

21. jutrownika 1930.

(Pokračowanje.)

...ri přednošk měješe knjez Pawoł Nedo ze ...ka, kiž so wosebje zaběra ze serbskej ludo...jako dodawk k swojemu hodownemu přednoš... serbskich pěsničkach přednošeše tón króć wo ...serbskich ludowych pěsničkach. Młody spyt... dźi při swojim dźěle po docyla nowych pu... swojimi nahladami a wusudami njebě prez... nahladami našich druhich prócowarjow na ...dskeje ludoweje hudźby. Tuńi so jeho hórkich ...ar zaminyć njemóžachu. Rěčnik na to skorješe, ...naše praserbske narodne pěsnički w serbskej ...ści přemalo haja, zo na jich městna stupaju ...rowźaneho, njeserbskeho raza. Ryzy serbska ...pěseń hinje, dokelž ju zanjerodźimy. Rěčnik, ...mnohimi příkladami na klawěrje wuswětlowaše ...wuwjedźenje, je sej zwěrił, zjawnje wuprajić, ...olich je hižo skradźu začuwał a zasudźił. Wě... br. Nedo ze swojimi njetajenymi nahladami ...o rozeršeni. Přednošk bě z dopokazom, zo ...dźenća też na polu wědomosće počinaju dźěłać ...ntje a njewotwisnje. Je to khrobły skutk do...rstwa.

...tym, zo bě k. hłowny starši Jurij Henčl ...wozjewił postrowy, kiž běchu dóšle, poskići sam ...přednošk, kiž měješe titul: „Činmy, štož ...dźi a wostajmy, štož škodźi!“ Tež ...přednoška słyšimy nowe myslički. Serbski stu... na tym zamysluje, kak by swojemu narodej ...je a najwuspěšniše pomhał. Přednošowar naj... rysowaše skrótka naše narodne hibanje scyla. ...y wšitcy, tola njedźěłamy w jenym směrje. ...lyrbi měnić! Rěčnik raznje wustupi přećiwo ...im swjedźenjam, kotrychž je přewjele po Ser...Wone žeru te pjenjezy, kiž mohł serbski lud ...šo nałožować, hdyž by mócnje podpjeral serb...dentstwo, kiž so surowje bědźi z njedostatkom ...nych srědkow k studowanju. — Serbski lud ...ejej šula a cyrkej. Dyrbimy wojować wo to, ...šula a cyrkej serbskaj budźetej a wostanjetej. ...je sitnacija na evangelskej stronje, hdźež ...ukhwilu ani jeničkeho bohosłowca. — Dyrbi...wać na to, zo swójba pola nas (też pola intelli... *bdźe a wostanje stajnje ryzy serbska ...*

III.

Wědnoškaj wuwabištaj jara žiwu debatu, tak zo zhromadźizna po něčim nabu kharakter znateje wojowniskeje skhadźowanki w Radworju. Też tu kaž tam *nahlady a měnjenja młodych, starych a srjedźnych* ...ho znažachu. Duješe jara čerstwy wětr na Njeswačidłskej skhadźowanccy. Směmy to witać. Su drje tež ...ěstnosće, kiž su přećiwo tajkej „harje“, ale my za to ...many, zo, hdźež so hiba, njebywa stagnacije. Naši ...zbołi cyrsla, woni chcedźa dźěłać, pomhać a to nas ...radźesu napjelnja.

Jako prěni rěčnik zamołwi so k. wyšši wučeř Słodeńk. Wobroći so raznje přećiwo nahladam prěnjeho přednošowarja k. Pawoła Nedona. Staroserbske pěsnje su dyrbjeli tohodła wróćo stajić abo ...dźiłać mjenje *hódne. Napřećo* porokam k. Nedo...a zakita k. w. wuč. Słodeńk mjenjenje, zo je Kocorowa hudźba ryzy serbska, słowjanska.

K. stud. Jurij Winař so ze swojim mjenjenjom ...ři k. Słodeńkej. Wón kaž też jeho předrěčnik za...stupujetaj bóle stejnišco wumělstwa, mjez tym, zo k. P. Nedo wće wobhladuje wot folkloristiskeje strony.

K. red. Bart rěči k druhemu přednoškej. Njemóže so spřećelić z Henčlowym nahladom, zo su přednmnohe serbske swjedźenja zbytne, haj škódne. Młodźina ma so wabić na serbsku zabawu, zo njeby khodźała na němsku. Serbska rěč mjez ludom so čisći. Dopokaz je, zo su při wudaću nowych spěwarskich dyrbjeli dźiwać na ryzy serbšćinu, kiž lud nětk hižo počina rěčeć.

K. wučeř Nawka njemóže we wšěm přihłosować k. Nedonej. Też wón Kocora zakita.

K. dr. Cyž wuzběhuje ważnosć a wuznam serb*skich swjedźenjow. Nawaši studentstwo k zajězdam* do Delnjeje Łužicy.

K. Měrćin Nowak-Njechorński namołwi studentstwo k aktiwnišemu dźělu na polu wědomosće. Skhwali přednošk k. Nedona. Młodoserb njesmě wěrnosć zatajić, njech jeho też za to skamjenjuja. Też za nas dyrbi płaćić wulke Masarykowe hesło: „Wěrnosć dobudźe!“

K. wučeř Měšank so raznje wobroća přećiwo Henčlowemu *měnjenju*. Poměry a wobstejnosće su wšudże hinak po wšelakich stronach serbskeje Łužicy. Swjedźenje maji kulturny nadawk.

K. dr. Kurjo wospjetuje swoje měnjenje, wozjewjene na Radworskej skhadźowańcy. Ma za škódne, zo so na skhadźowankach zjawnje wuréčuje. Studenći měli sej kazać za přednošowarjow mužow ze kruhow wustudowanych. Při bóle łoskoćiwych prašenjach mělo so do prédka poskać na hłós a wosud starych (cenzura!).

Knjez kaplan Handrik namołwi studentstwo, zo bychu swoje słowa a myslički też do skutka stajili. *Njech dźěłaju aktivnje w towarstwach młodźiny.*

Knjez hłowny starši J. Henčl časćišo so wobdźěli při debaće. Zastupuje dale myslicku, zo serbske towarstwa so zdać přemnohich swjedźenjow a za to radšo finančnje podpjerale njezamóžnych studowacych.

K. stud. Jurij Cyž raznje wustupi přećiwo nahladam k. dr. Kurja. Młodźina so njepodćisnje cenzurje. Pónjdźo dale po puću kaž dotal. Skhadźowanki změja też dale raz sejmika, hdźež nichtó so tajić njetrjeba ze swojimi nahladami. A skhadźowanki postupuja a nabywaju wuznama. — Namołwi hišće, zo bychu serbscy studenći bóle studowali we słowjanskim wukraju.

Porěči hišće słowjanski hosć, přeće serbskeho naroda, k dr. Józef Páta. Rěči w serbskej rěči, kiž derje wobknježi. Napomina, zo by so šło po srjedźnym puću. Widźi we wšěm, w prócowanjach młodych a starych jeničky horliwosć a wolu, pomhać narodej. Kritika je dobra, strowa. — Studenći měli bóle do wukraja hić.

Na kóncu hišće porěči k. kantor n. w. Kalich. Poda wosobinske spominanja na swojej prěnjej skhadźowanccy w Rakecach a Khrósćicach.

Hišće so někotre znutřkowne należnosće zwjazka dowuradźichu, z čimž so skónči popołdnišna zhromadźizna jutrowneje skhadźowanki.

Studenći dale bóle zastupuja mjenjenje, zo popołdnišna zhromadźizna je wutk a jadro skhadźowanki, haj, zo jenož ta zhromadźizna je po prawom skhadźowanka. Wječorna zabawa wšak je jenož tak rjec dozynk studentskeho zjězda. Tutón nowy (abo stary?) směr ma so doraznje podpjerować. Jenož takle *budźeja* skhadźowanki postupować. Wuhotować rjane wječorki woprawdźe njeje nadawk studentstwa, na žadyn pad wšak njesmě so ze staroscemi wo wječornu zabawu zanjechać hłowna wěc, mjenujcy zhromadźizna. Hł. starši Jurij Henčl nam wozjewi, zo studentstwo so nad tym zamysla, hač njebě wječorne zabawy po hodownej a jutrownej skhadźowanccy scyła wotstronilo. Myslička je sympatiska. Studentstwo z tym njebudźe škodować.

Njeswačidłska skhadźowanka bě wichorojta. Mnohim so to njelubi. Tola my wěmy, zo ći młodźi dopředkarjo, kiž tak raznje a njebojazne zakitaju swoje młodoserbske myslički, swój młodoserbski *směr*, kiž za swoje hesło: „Wěrnosć dobudźe“ dźeja z młodostnej khrobłej zahoritosću, my wěmy, zo tuńi też *budźa wědźeć derje a raznje wojować přećiwo njepřećelej*, kiž chce nam wzać rěč a narodnosć a ródnu kulturu, zo by nam nanućił cuzu, njewušnu civilisaciju.

(Skóńčenje přichodnje.)

Sokolski swjedźeń w Hasłowje.

Jutrownu póndźelu wuhotowa Hasłowska sokolska jednota rjany naletni swjedźeń. Měrćinkec žurla běše so napjelnila z hosćemi, hdyž bratr starosta Hantuš swjedźeński porjad z powitańskimi słowami wotewri. Wuzběhny, zo chce młoda Hasłowska jednota zjawnosći pokazać, što je w zymskim času při swojich skhadźowanjach dźěłała a kak je słužiła swojemu serbskemu narodej. Słubi ze zapalnymi słowami, zo chce so jeho jednota dale dźerżeć sokolskeho hesła: za narod, wótčinu. — Hnydom po tym móžachmy jeho słowa do skutka stajene wobdźiwać. Rjana ličba Haslowskich Sokołow wustupi pod nawjedowanjom wokrjesneho načolnika br. Šołty k prostnemu zwučowanju. Po zynkach hudźby předstajichu symboliske zwučowanje, kotrež je bratr Šołta zestajał. *Zwjeselace při tym je*, zo naši načolnikojo přeco bóle ze samsnymi idejemi nowe zwučowanja tworja. Tak přińdźemy najlěpje *našim originalnym symboliskim zwučowanjam.*

Přitomny bratr zwjazkowy starosta Šajba poréča khutne słowa wo sokolskich nadawkach. Rysowaše ideale, kotrež dyrbi člowjek měć, zo by był dospolny za swoje žiwjenske nadawki. Sokolske jednoty chcedźa swoje sobustawy w tym směru wukubłać. Tohodła njech so też dźěło Hasłowskeje jednoty podpjera ze strony tych, kotřiž chcedźa, zo by naš serbski narod wobsedźał synow a dźowkow z krutym, sebjewědomym kharakterom.

W sćěhowacym předstaješe so na jewišću wjeselohra: „Wón njesmě pućować“. Do rólow dźěłachu so bratřa Paška, Handrika, Cyž, Hajnka a knježna Tučikec. Hraješe so derje a hładcy, tak zo mějachu přihladowarjo swoju radosć nad tym.

Wustupichu hišće někotři bratřa na bradłach, kotrymž bě bratr načolnik Handrika z Radwořskeje jednoty z dobrym předzwučowarjom.

Stajnje wjesele zbudźaca dwojohra: „Saznik a plokařnča“ dokónči wotměnjacy swjedźeński porjad, při kotrymž drje so nikomu wostudźiło njeje.

Bermichec kapała pěknej rejcy zapiska, tak zo bě zabawy dosć a nadosć za bohaće zastupjenu serbsku młodźinu.

Njech swjedźeń Hasłowskej jednoće wočakowane płody přinjese, wosebje też na rozrosće ličby sobustawow. Wona je dobra stražowarka a hajefka serbskich počinkow při rěcy Cornicy. Tohodła mnoho zdaru do přichoda!

Płaćcy, Łuła, krwawny młyn..)

(Pokračowanje.)

Wuhódźechmy z Wojerec k wjećorej do Narća, za ...otrymž „Erika“ je so dała do swojeho zahubneho ...ěła. Wotstroni hižo z powjeřcha zemje wjes Malu ...Łubuš; na Wulku Łubuš so hotuje. Idyliska hola za ...Narćom je zapławjena z fijałkojtym kćenjom wrjosa, ...dź z přirodnje inteligency twori ze žołtym pěskom ...ze swojej stużenej zelenju barbnu harmoniju. Njewěmy, tohodła so wudobywace druźstwo „Erika“ runje ...na tuto mjeno, ale lěze nam na mysle, zo chce krajej ...zarnać to, štož jemu bjerje, znajmjeńša z mjenom ...ěrika = wrjos).

Wotewri so před nami wobraz runje tak wulkotny ...ak hróźny. Mamy za to, zo stejimy na brjozy wu...skhajeneho morja, wobdateho z pustyni, nahłymi po...brjobami. We hłubinje błyšća so *swětliny jězorow* ...a łužow, kiž rubjachu wokolnej krajinje jeje potrěb...nu wjelnu. Moleř by tu nadešoł přihódny teren „Přehodu přez Čerwjene morjo“. Wobzor, kiž so zhubi ...w kurjawje, je smužkowany wot mróčnow doma, kiž ...so waja z briketowych, aluminijowych a druhich fa...brikow. Po stroninach šěrokeje hłubiny so waća we ...dwěmaj poskhodomaj nad sobu drobne ćahi, kiž roz...pušuja a wuwožuja wukopanu zemju. Wysoke bagry ...jako hołbske słony z pozběhnjenymi ryjakami, *steja* ...skrućene na stroninje, po dwěmaj nad sobu. Čakaja, doniž podjědže pod nje prózny ćah. Potom so za...hrabaja hłubina, podobna na brumlenje *nimozemskich* ...wokow. Paćercy, zestajene z kowowych wanjow, spuš...ćeno do hłubiny jako *róžency*, póčnu so horje drapać ...jako stonóžki, nałećrajo hlinu a nošo ju bagram za ...žratwu. Je ćežka, je njepožijomna też za kowowe słony. Dóstanu hnydom žiława a při žałostnych bolosćach, kaž so z hróźbneho škripotanja sudźić hodźi, *přepušćuja hlinu bjez přemjenjenja.* Přesuwaju so a napjelnjeja z brudom sćerpliwje čakacy ćah, kiž potom po kolijach, jenož z lohka do sypkich stroninow znadźenych, so wotwlakuje kaž husańca, zo by z wobsahom zasypował pola a łuki a do dalšeje puściny přemjenił też tamny kraj, kiž njebu zranjeny z rypnkom a na kotrymž nětko narostuja šěre hórki a hory, puste a zrudne. Ćahi lězu khětro wysoko. Runje jedyn z nich, njedošedši k cyłej, wuskoći z kolijow a zwróći. Sireny piskaju a wšo khwata na městno njezboża. Bagr znjerom přihladuje. Snadź so wjeseli, zo jeho nutriny změja dłeje měr.

Na druhej stronje na lěwo spóznawamy khěžku na samej kromje bjezdna. Wjednik na nju pokaže a praji: „Poslednje khěžki z Małeje Łubuše . . . “

Myslička počina sej k njej rysować skupiny słomjanych třěchow, wobdate ze štomami, spokojne ...ne słona swojiby, kiž dźěłaju na hunje, w hródźi, we ...serbske swojiby, kiž dźěłaju na hunje, w hródźi, we brózni. Wusoњeny wobraz so před nami znošuje we powětře jako fatamorgana. Duša w bjezdźak pyta: „Hdźe su nětko wšitcy ći nehdy zbožowni wobydlerjo wjeski? Hdźe wokolo błudza, bjez pódy, bjez třěch, bjez wobsedźeństwa, bjez statoka?“

Wjednik, jako by čitał moje myslički, sam wot so wotmołwi: „Nóhduši burja su dźensa wbozy khudźi fabrikscy njewólnicy . . . “

Jeho słowa přewodźuje hrimotanje dynamita, kiž serbsku pódu, hdźež so spjećuje ze swojej skału, pomaha přemóžeć.

Mjełču. Steju a so njehnuju, sprócny wot khodźenja, přemóženy wot zaćišćow, wuwutleny wot pe...wětra. Pohladam na błęde wobličo maćerki zemje a na bjezdno, kiž so rozwěra přede mnu, zda so mi joho hubje, na kotrymaj je so zjewiło ze smjertnych słabosćow a womorow widliščojte zywanje.

Póčnu tohorunja zywać, dóaiž so njezatřasuju: ze słabosću, mučnosću, přemóženjom.

Wotsalujemy so z wuwjeriska, po kotrehož kromje wjacy kročeć njemóžeš a zastupimy do khójinny, za kotrejž mje zasy někak k žiwjenju wróći pohlad na luboznu wjesku. Krysta z šěrym kožuchom słomjanych třěchow, runa so spokojnje dřemacej wowcy.

Mily zaćišć dołho njetraje. Wjednik praji: „Wulka Łubuš. Wotpočuje tu bjezstarostnje, jako skoćo, kiž njewě, zo čaka na to, zo jo k rězu dowjedu . . . . . Chcych tu wotpočnyć a poswačić, tola rozžohnowaši so z njewinowatym wotsudźencom dach hesło ke hišće spěšnišemu woteńdźenju.

Wjednik chce mje wjesć do nowoměsta, hakle njedawno (we wójnje jako nuzne twarjenja) tu nastateho, znateho pod mjenom „Lanta-Werke“, hdźež zhotuja aluminijowe twory a w hobrskich cyhelnicach pala běłe cyhele z wotpadankow. K njebju saltaca wodarnja ze zelenym globom na wjeršku, wobdata z lěsom wuhnjow, kraluje sydlišću jako skupinje čerstwych muchorow. Wšitko je dźěło najnowšeho wobdźiwanja hódneho přemysła. Wěmy to, připóznawamy to, hódnoćamy to. Ale nimamy žedźenje za to, zo bychmy to widźeli. Smy trochu też člowjekowje; a dokelž wěmy, zo ta wěc bu natwarjena jenož tohodła, zo by so spěšiło radikalne wukorjenje tudyšcho serbskeho žiwjoła, to so wjednikej podźakujemy za poskićenje.

(Kóne sćěhuje.

Wusudźenja.

Shromadny lawnišći ſud w Budyšinje.

§ Krwawneje haŕby cźežko podhladneho běchu 14. januara 1930 42lětneho woženjeneho wyšihćeho dźerża Reinharda Mußbacha ſ Spitzkunnersdorfa ſajeli. Jeho winowachu, ſo je ſo w lětomaj 1928/29 na ljoch ſwojich dźowkach njepóśežiwje pśeśeſchoł. We wóźerawśchim jednanju wón to rańuje pśeśeże. Po pśechpytowanju jeho ſud po namjeźe ſakitarja wuwinowa.

§ Dla ličbowarſtwa ſ podruźniſtwom pjenjesom jednaſche ſud pśeśećiwo fabrikſkemu wobſtejerjeſ a inżenjerej Franzej Xaverej Ekleſ Budyšchina. Wón běśche jako wumeńenjenje ſa pśechenaźeje jeneho hydleńa reklamowemu wézwuſtojnemu Wóhmej wot njeho ſadał, ſo by wón podruźniſtwu doth pśedawśchoje podruźnizy Schołcźiź wo 276 hr. pśechewał a mézaćnje po 20 hr. ſe ſwojim podruźniſtwom pjenjesom wotpłaćował. Wóhmej běśche Ekl ſadantu tuteje Schołcźiź wotſtupił, pśchi tym pak ſamjelćał, ſo je Schołcźiź hiźo bjes wuśpěcha ſudniſaŋ cźaſana. Ekl dóśta 100 hr. pjenjeźneho khłoſtanja.

Mała khłoſtanſka komora w Budyšchinje.

§ Wobſchudźeśtwo ſ worcźinu běśche wośpjet khłoſtanu 39ćetny rěmik Buchaly ſ Wósporka ſkuźił. W nozy ł 19. ſept. 1929 běśche wón po 1 hodźinje do Pjećeja hoſćenza w Hodźiju pśchiſchoł a powědał, ſo je wućeť ſ Wósporka ł druhim pśechewodnikom na motorſkim kole ſchkodu poczépił a wobaj ſtaj koło do Źiśenja cźiſchcźaſoj. We ſwojej kóżanej jazy, kiž běśche po jeho wudawanju wućeť ſobuwźał, je Buchaly 2- hacź 500 hr. pjenjes méť. Snataj dźe bórſy dóidźetaj a po nicho pśichiźetaj. Buchaly běśche po tom piwo a likér kupowak a pśichi khartyhraczu nékotre błeſche ſekła. Snataj pak njeběźichtaj pśichiſchłoj. Rano w 6 hodź. běśche Buchaly wotſchoł, hoſćenzarjej imėnku ſa worcźinu ſawoſtajiwſchi. Budyſki hamtſki ſud běśche Buchala, kiž wot 13. februara we pśechpytowanſkej jatbje ſedźi, dla tutoho wośpjetneho paduſchſtwa k 5 méſazam jaſtwa ſaſudźił a jemu cźeſne prawa na 5 lět wotrjekнył. Jeho powołanje ſo ſaćiſny. Dwaj méſazaj khłoſtanja pak ſo na pśechpytowanſku jatbu wobliczíſchtaj a cźeſne prawa ſo jemu ſdźerźachu.

§ Hamſki ſud w Nowoſalzu-Sprembergu běśche muzerja Wilhelma Bruna Reichelta ſ Niederfriedersdorfa k 2 njedźelſkomaj jaſtwa abo k 30 hr. pjenjeźneho khłoſtanja ſaſudźił, dokeľž běśche ſ njeprawom na hońtwu na bażanty khodźił a běśche kónjdła na dźiwinu ſtajak. Statnemu rěcźniſtwu běśche ſo khłoſtanje pśichmiłe ſedało a wono ſo pśiſpeczéwo wukſudej powoła. Khłoſtanſka komora pak powołanje ſaćiſny.

§ Njedoſahaje kontrolowanje wobkhodneho wjednika a inżenéra Jurja Waklaria Herolda běśche po pśeſheźwědčenju Budyſkeho lawniſkeho ſuda k tomu dowjeſko, ſo pola towarſtwa ſ wob. ruk. „granitowanjom“ w Budyſchinje w cźaſu wot ſeptembra 1927 hacź do junika 1928 pśichijeſmjenje a wotedacźe dawkow pśchiſtajenjow wo 2361,30 hr. a ſa 8 ſtalownych miſchtrow wo 1544,15 hr. wuwoſta. Dla tutoho dankowneho pśchiſtupjenja běśche ſud Herolda k 400 hr. a dla jeneje njeporadnoſcźe k 100 hr. pjenjeźneho khłoſtanja ſaſudźił. Na ſapodate powołanje ſo pozdanje khłoſtanje na 20 hr. ſniži, hewak pak ſo powołanje ſaćiſny.

Śmeſki.

Pśicheźel cźłowjekow.

„Nó, kajka je ſaſłužba? Maſch wjele dźeła?“

„Ow, dźakuju ſo, dopomhach wobſtejerjeſ hotela runje ſaſo na nohi.“

„To je prawje wot tebje! Kak dha ſy to cźinił?“

„Wſach jemu njeſpałackeny awto ſaſo.“

Hospodarſki rozhlad.

ſrjedu 23. jutrownika 1930:

Wćerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,187	100 pólſk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,353	100 čěſkosł. krónow	12,464
100 śwajc. frankow	81,145	100 franc. frankow	16,415

Barlinſſeje burſy ſaſtupy wćeraſa do nowego tydźenja bź njewěſty a pśichipowědaſche ſo ſe ſpadowazymi kurſami efektow. Hinak bź na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſćinami, tu kurſy postupowachu.

Produktowe wiki pśichinjaſchu jenicźky pśheńcy wo 20 pjenjeźkow poſtupowaze płaćiſny. Też nałėtni jeczmjeń wo 10 pjenjeźkow postupi. Druhe druźiny źita ſawoſtachu pśchi dotalnych płaćiſnach. Wćera płaćeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pśheńcy 13,50—13,65 hr., rożki 8,30 hr. hacź 8,45 hr., jeczmjenja naſtupneho hr. 9,50—10,10 hr., naſtupneho 8,75—9,35 hr., wowſa 8,10—8,50 hr.,

w termiſowym wikowanju:

ſa meju:

pśheńcy 14,37½—14 hr., rożki 9,05 hr. wowſa 8,85—8,80 hriwnow,

ſa julii:

pśheńcy 14,87½—14,92½ hr., rożki 9,75 hacź 9,70 hr., wowſa 8,90 hr.,

ſa ſeptember:

pśheńcy 13,75—13,85 hr., rożki 10 hriwnow,

w Drjeźdźanach (pjatk):

pśheńcy 1,55—13,80 hr. (13,35—13,60 hriwnow),

rożki 8,45—8,70 hr. (8,45—8,70 hr.),

jeczmjenja naſtupneho 8,25—9,25 hr. (8,25 hacź 9,25 hr.),

jeczmjenja naſtupneho 9,90—10,65 hriwnow (9,90—10,65 hr.),

wowſa 8—8,60 hr. (8—8,60 hr.).

Wiki rźneho ſkotu wćera w Drjeźdźanach.

njeměźachu wulkeje ważnoſcźe. Pśichinjali bźchu malo ſkotu. Sa nim bo jara njepraſchachu. Se ſwinjenmi kłazaſche a płaćiſny běchu niźſche tydźenſkich. Cźelata pśchebatwachu powſchitkownje po tydźenſkich płaćiſnach. Howtadła. mźjachu ſrjenje wiki. Njanc howjadła doźpichu nėſchto wyſchſche płaćiſnu. Sa cźaſkimi wołami ſo mjenje praſchachu. Hewak howjadła po dotalnych płaćiſnach pśchedawachu. Nėſchto ſkotu ſaho wyſche wołta.

Pśichitajeja:

Wucźobnika mechaniſkeho, Mühlbach w Kamjenzu, Budyſka dróha 63.

ſchemſtſeho, Cl. Wehner w Kamjenzu.

„

Pohonca, Gräfa w Ledźborzach.

Sepjeru, kondítaŕ Klein we Woſterezach.

Na pśedaŋ:

Kruwa młoda wyſokoſuczelna, w Korjezach cźo. 18. — We Wujezku 10 pola Pomorz.

„ hyſina wyſokoſuczelna, w Minakale 32.

Motor 2 PS w Bronju cźo. 17.

Kſchidło Blüthnerowe, Sieglich we Wurizach cźo. 10.

Dźeczeľ ſuſchene, Scholta na Źidowje cźo. 263.

Kupiŕ pyta

Patu, Petaſchowa w Radworju 36.

Sźudniſtwo na pśicheźadźowanje

ſchwórik 24. jutrownika 1930

w Bŕěſnu pola Kamjenza w hoſćenſu „K żeleſnizy“ dopołdnja we 8 hodź. ruczna maŕdlawa,

w Kamjenzu w kaſarnach w komornym domje moſchinſkich tiſłowych dop. w 10 hodź. wſchelake méble, wokna a cźaſniki, gramofony, mużaze a żonjaze koleſa, elektrobłek, kaniny na wobłek,

w Lubiju na ſudniſtwie dop. w 10 hodź.: wſchelake radia, frakowy wobłek, wſchelake ſiźaŋ, błeſcha ſala, fiź, wołojane roły, 6 nowych [illegible] bowow,

Skrowe deneše.

Produktowe wiki dźenſa dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Poſtiźenje tuſkajneho źita je hiſchcźe znadne. Pśicheźo dźerži, rożka pak powuſchcźuje w płaćiſnje. — Dop. 3/12 hodź.: Pśicheźa ſakhowa ſwoju płaćiſnu, rożka ſo njepodróży.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Źito a wołijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	22. 4.	17. 4.		22. 4	17. 4
Pśheńca	270-272	266-268	bony	15-17,00	15-17,00
rożka	163 169	166 169	woka	20-22,50	20-22,50
naz. jačmjeń	—	—	ńadre lupiny	15-16,00	14-16,00
nal. jačmjeń	175-187	175-187	dolte lupiny	20-22,50	20-22,50
wows	163-170	162-170	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wośuſk	13-14,75	14-15,00
pśeńć. muka	29-37,50	29-37,50	ławy wośuſk	19-19,50	19-19,50
rźana muka	24-27,00	24-27,00	boen. melasa	—	—
pś. wotruby	10-10,90	10-11,00	bźrnj. kruſki	15-15,70	15-15,70
rźane „	10-11,25	10-11,25	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,90
raps	—	—	rźana ſtoma	1,35-1,30	1,30-1,00
hrócch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pśeńć. „	1 1 -1,30	1,15-1,30
lane ſymjo	—	—	wowena „	0,30-1,05	0,92-1,00
pjeluſki	17-19,00	17-19,00	jačna „	0,90-1,05	0,90-1,00

Drjeźdźańſka burza (22. IV.).

Pśeńca	271-276	bźrnjace kruſki	17,20-17,50
rożka	169-174	pśeńć. wotruby	11,00-11,40
nalėtni ječmjeń	198-213	rźane wotruby	11,20-12,20
nazymsk. ječmjeń	165-185	pśeńćna muka	49,50-51,00
wows	162-172	rźana muka	29,00-30,00
ćeſwjeny dźeéel	120-135	woka	26,50-28,50
raps	350-355	pjeluſki	25,50-26,50
kukurica (Mais)	213-215	hróch	26,00-27,00
ſuche truhańcki	9,80-9,90	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaćizny rźeznego ſkotu na Drjeźdźańſkich ſkótnych wikach.

17. haprieje.

21 woł., 180 byk., 175 jałoje. a kruw., 572 źelat., 275 wowc., 1837 ſwiní.

Płaćizny za

woły: 1. 56—60, 2. 46—52, 3. 38—44;

byki: 1. 54—58, 2. 47—52, 3. 43—46;

kruwy: 1. 48—51, 2. 40—45, 3. 32—38, 4. 27—30;

jałojcy: 1. 53—58, 2. 42—48;

wowcy: 1. 62—66, 2. 52—58, 3. 42—50;

źelata: 1. 78—83; 2. 70—76, 3. 62—68; 4. 52—58.

swinje: (přez 300 pt.) 70—71, 2. (240—300) 69—70, 3. (200—240) 67—68 4. (160—200) 60—64.

Rancy: 60—64.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmar w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Łazyncy. — Za nawěſtnik: G. Janak w Budyšinje

Dujownica jenoho konja.

(Stónczenje.)

Pśeni śneh.

Ow dźeśćowſtki ſtéh twojich żelejnych cźrijow w ſnéhu, Goliana! Wona noſcź nėtkole gamaſchki, to je to najnowiſche.

Nėtkole njemóźu krocźele wjaz rojeſnawaćz, kotreź ſo ł wojeſ bliża. Derje je ſnajach: njeſcźerpliwje ſaluſbowaneho, ſapuczowanje abo pſchikhad, ſtradnu ſthadźowaŋku, ſo dlijaze, ſrudne krocźele thorych a krótke wjeſele ſtupy dźéći.

Ach, je cźeſke, ſtajnje jenoź jedyn ćmėr méć! Sa cźim pak żedźi ſo cźłowjek? Do „Tezaŋ-Bary“, do „Mödreje Kóczti“, do „Wéczneje Mėje“. Łahodne źónki wuleſu ſe źidźanych płaſchczow, mjes tym ſo ja wonka w ſnjeje pſchepróżny tſchepotam. Pſchetoż Rue des Martyrs, kotraż na Montmartre wjedźe, je nahła. Kajku duſchinu pizu drje woni w tutych cźerwjenych twarjenach namakaja? Haj, njerėka podarmo: Tute mėſto je paradies ſonow a hela koni, haczrunjeż maju nadróſne latarnje hdyż a hdyż taflu: „Njeczwiluje-cźe ſkót!“

Pśenje tacźe.

Dźenſa Goliana ſapłaka. Jej běſche, jako by bėźała pſches wulki park. Běſche źebi tak rady na inkach hrajłała, nimo kotrychž dyrbjeſche bėźeć. Spėw wot wėſtika hnutrych wiſatych wjerſbow dopomni Golianu na jeje dźeśćaſtwo, pſchi hrjoſy tamnych hatow, kotreź běchu pjelnjene je ſnjłami tutych ſchtomow. Wona dopomni ſo na ſwoju dobru macź, Wiz, a płakaſche ſkradźu do ſo, każ konje płakaju. Tu łareji jėdyn hóſcź: „Cźertowſki thelpak drje ſpi? Napalcźe jemu tola jónu hódnje ſe tſchudom!“ A jako wona ſwojej wuſchi hnėwnje wrócźo położi, łareji won: „Krucźe, pohoncźo, krucźe, wón ma drjewjanu kożu“.

Ale njeczwiluja a njetónzuja ſo woni ſamo ſami? A njedyrbłachmy jim my w jich bitwach pomhaćz? Ani drjewjaneje nohi njedoſtachmy, hdyż buchmy ſranjene. Tak dołho hacź naſch cźaſ liczimy, ſ cźaſa Trojaneſkeho konja, bywachmy w jich wójnach kónzowane. A ſa cźo?

Pśeni łodowy dźeń.

Jada-li źebi nėchtó „operu“, potom tſchepotam. Hižu operowe namėſto. Hróſbny hrimot pjelnja tam powėtr. Mjeczor błyſka we wulkich twarjenjach cźłowjekow w ſelnych, cźerwjenej a módrej barbje. Stocźata, dwójź tak wulke każ konje, łukkaju ſmnje nimo. A druhdy bybiſch ſamo mjes tutymi żeleſnymi hobrami, kotreź tak jara ſmjerdźa a rjehotaja, ſo cźe wowſ horje ſtotka, cźakacź, doniż konjazy nadróſnj rjadowaŕ wobthada njehwiba. Dźenſa běch ſo nimale do ſwojeho ſtracha ſakopnył.

„Luby panje! Schtitaj Golianu pśched operu, pśched wulkimi boulevardami, a daj, ſo asfalt pod jeje nohami wuſthnuje, ſo njeby ſo wuſunuła. Padnje-li ſkoczo, potom je hórje hacź hdyż cźłowjek padnje.“

Wona ſkorji na hołoſcźe w ſchitju a na drėnje. Też kaſchel ju krjuduje. A ja ſteju tu ſe ſawjaſanymi nohami a njemóźu jej pomhaćz! Sadwėkowany hładam na prawo a na łewo do pſchichoda.

Sněh ſo wotwożuje.

Goliana je wjaz hacź thora. Też jeje duſche ma drjenje. Wona ſteji w ſkótnolékaſkim wuſtawje, thorowmi ſkotu, praja mi wroble.

Pśiſchechudrowach źebi w nozy kolenje w modlitwje ł panej, tak ſo dyrbłu dźenſa kożu na kolenomaj noſyć. Pak wona ſo wumożi, — ja ju njepſchétraju. Mój roſzuſ je wėſty: ſpłóſchiwſchi ſo, ſkoczu ſ wołom ſ Wuſkeho Mosta do cźi.

Njewém wjaz, hacź ſo deſchcźuje abo ſnėh dźe, hacź mjerſnje abo taje.

Goliana je njebo ha. Ssamo „ježerowana“, pohonca powėdaſche. Je to wjaz hacź motliwa? Hižo pucźowanje konjazeje duſche?

Moja pſchichodna jėſła budźe moja pożlednja. Nėtkole dawa mi 1000 K. M. S wcźerawſchim ſaſtach jėſła. Njewėrju wjaz do womſże a pukow. Wone wobſtoja jenoź w maſanej fantaſiji cźłowjeka. Ow Goliana, lubowanc, tudy njemóżach cźe ſwoju mjenowaćz. Mój dar ny ſonje, kotryż podarmo ſonjach! Nėtkole pſchijdźe. ſo nėžna, ſa ſtotym łakom nonjaza njewjeſta! Na ſaſomne dźenſe, Goliana, na wėczných łukach!!

Najaſtra

pišachu nowiny pod „Njeſbożo a ſtóſtniſtwom“:

Njeſbożo ſta ſo wcźera pſchi Wulkim Mosće. S[illegible] ſchemy drožkowy kóń powali wobłoženje a ſtoczi ſ [illegible] a pohonczom do Seine. Pohoncźa mózachu wuthowaś Kóń hnydom ſ wołom w łuthwilu jara [illegible] ſo ponóri. Schkoda wucźini . . .

Pśilopk.

* **Nowy źneh na Schmuſawje (Wóſmerwald).** [illegible] tym ſo mėjachmy Seleny ſchtwórik a Cźichi pjatk połne [illegible] deſchcźowate wjedro, je ſo na Schumiawje (hoże wjeſ Bajerſkej a Cźeſkotſkowalkſkej) ſnėhe znėhowało. [illegible] nami je ſo hacź pok metra hłuboko znėha naſcźił.

* **Cźeſke njewjedra w połodnjoſkej Franzowſkej.** Te wjedra je ſnjłnym biczom błyſkow mėjachu pożlednje [illegible] ſaſdźeneho tydźenja w połodnjoſkej Franzowſkej. [illegible] renejach je ſo ſelko deſchcźa naſchło, ſo ſo wulkich [illegible] dźenjow boja.

* **Letadłowe kataſtrofa w Ameriku.** Wulkołetadło [illegible] lonial Airways-towarſtwa, kiž letaſchu błudu [illegible] Montrealom a Newarkom ſaſtawaſche, ſo w huſtej [illegible] wje ſabłudźi. Wono letaſche nitſo nad tſchamni mėſte [illegible] Jerſey City a ſaſoſi do groſoho ſnėhneho pruda. Pſchi [illegible] ſo ſapali a delepadże. Schtyri wobožy, mjes nimi [illegible] ſo ſarakhchu. Mjes tſjomi puciowaŋymi běſche prezident [illegible] mjeſynarodneho létaſkeho ſwjaſka a vizeprezident [illegible] Kluba Franzowſkeje hrabja de la Vaulſe. Hrabja de la Vaulſe hižom nėkotre mėżaŋy po Ameriku puczowaſche.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowórnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dyrbi so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinjesć. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 95 — Budyšin — Štwórtk, 24. haprleje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Naprašenje w sakskim sejmje.

Němsko-nazionalny sapósłanz Fritsche w Drježdźanach je dla Lipšćanskich podawkow w sakskim sejmje sćěhowanje naprašenje sapodał:

Jutrownicźku je žo w Lipsku tak mjenowany sjězd kommunistiskeje młodźiny wotměł, při kotrymž su **dweju policajskeju sostojnikow stłonzowali a druhich cěłko zranili.** Pódla toho su žo hrube njerozumnosće, wobzwěra tajenjom Božeje słužby, tkuchu. Take podawki běchu we podawkach při podobnych kommunistiskich wuhotowanjach w sejmje do prědka widźeć. Też bě tohodla pod sakskim kommunistiskich nazhlnosćow **sejm 1. haprleje wobsamknył,** knježerstwo namołwiś, so by se policajskimi prědkami, kotrejž statna muž, sakonje a khołostajnistki zakonnik jemu do ruki dawaju, tomule pschećiwosakskim kommunistiskemu dźeku wobarało a po możnosći zadźiwobladnje sadźěwało. Praschanm je knježerstwo:

Kosse pschiczinny a roswaženja su sadźewake, so je sjězd kommunistiskeje młodźiny njeje wot wscheho spočatka zatajił?

Schto knježerstwo wo nowinistich powěsćach měni, po kotrychž je policija pschestaba była a jejne potrapanje wjele skutkowne było?

Je knježerstwo snajmjenjscha w pschichodze swólniwe, zjednowenu wobsamknjenju s 1. haprleje 1930 płaćiczu dać?

Pšeńčne płaćizny.

S němskeho jeźiwjerskeho ministerstwa je žo wo powjerschenju pschenčneho zła wozjewiło, so s powjetschenymi słownymi nadźbami pschenčna płaćizna prawidłowu płaćiznu 260 hriwnow pschekroči. S tym pak je njeby mogł prawidłoweje płaćizny sranił. 260 hriwnow je jako mjena pschenčikowa płaćizna mykli. Hdyž potajkim s hriwnami pschenčna płaćizna niže 260 hriwnow padnje, je **pšenčne wuprawnjene,** je wona w druhich cźasach psches tute prawidłowu płaćiznu stupi. Dale je prajł, so je s powjetschenjom hódnosće dowozných wopłatnow njetrjeba bojeć, so je němskostatna potkadnja žiwnistscho poczeżi. Mjenisi jeźiwjenski minister Schiele je w prjedawschim cźasu žadał, so by je system dowozných wopłatnow s mozy stajił, wón by je na to hame stejiłscho stajił, hdy by je se systemom dowozných wopłatnow tukrajne sastaranje wotpostrowł.

Wo nadpadze na justicnecho ministra dr. Bayerla.

Wo nadpadze na wirttembergskeho justizneho ministra dr. Beyerla su je hyschće nětkotre nadrobnosće zhonźili. Po nich je žo winik, wikowaś Stängle, kotryž nima dobrecho mjena, pola domownika po swuczenym waschnju nawołnił, a bě je žo bjes komdźenja k ministrej puschećił. Sćo sandźeny tydźeń bě Stängle swonka audienzneje hosćinu žo prózował, so bychu jeho k ministrej puschećili. Mysterje bě chcył zjebi pola ministra wunuzowaś, so by jeho zonu i jastwa puschećił. S próttwarjowego zjeka je wuzjenja domownik sandźeje, so by snadź mohło wuzitne być, hdy by w blizkoszi był abo psched ministrowej kamtschej zjewu wostał. Wón je tež bórzy je jastwonjenjom zastrowła a widźesche, kak je minister psched Stängłom, kotryž z nożom machaschе, wobarasche. Spyta potom nadpadnikej nóż wutorhnyć.

Rozkřelenje municije w Trieru.

Sćerjedu popołdnju je Trier nadobo s mózným powětrowym storkom rostsčahaju. Khěže satschepotachu, wokna we schkleńcy sasčehowachu. Bórzy po tym zhonichu, so je franzowska wobgadka na Grünbergskim wojerskim muničowanischcu munizeju rostsělała. Na statnym kuble wo Avelsbachu, 250 kilometrow wot rostsělenskeho městna Rodeneho, bě je s tšjoch dwójnych zwarjenjow s powětrownym storkom tšeća wotkryła. Smutska zwarjenjow je zwobmjeł s murjowu wotrahu, durje je s běhacom cźišmy, wokna we schkleńcy je wustorcźichu. Stary muž, kotryž tšeću porjedsche, je do zwarjenja nuts cźišmy, tola njeranjeny wosta. Też druhe wobzwy je je franzowskim zmirnyke. Powětrowy stork bě tak žiwny, so hrajkaze dźěcźo powali. Kubłowym wobydlerjam njebě je rostsělenje prjedy sdźeliło. Też na wojerskim zwuczowanischcu Bomlitz je je pjecza kólnje wobschkodźiło, tola nadrobnische njebě zhonicź, dokelž wojazy městno wobstupuja.

Kaž daloko je nětkole pschetwidźecź hodźi, naczinjena wójna schkoda 15 000 hacź 20 000 hriwnow wuczinja.

Po prěnim rostsělenju kubłowi wobydlerjo k strażowazym wojakam dobjeżachu a jich namołwichu, so bychu kommandowazemu offizěrej wo nastatej schkodze powěsćź dali, so by so druhe rostsělenje njestało. Toho žu je potom Franzowsojo wostajili.

Francowske manevry w Lothringskej.

Při němskej mjezy w Lothringskej wotmjeja je we septembru wulke manevry franzowskeho wójska. Při tychle manevrach dyrbi je kraj mjes Metzom a Verdunom pschećiwo letarskim nadpadam sakitacź. Niż jenoż aktiwne wójsko, ale też reserwy dyrbja je při swuczowanjach wobdźelicź, kotrejž smeja je mjes Meurthu a Saaru. Słyšnosćź manevrowego wójska budźe wjetscha dyžli hyslnosćź nětcźischeho franzowskeho wójska w Porheinskej.

Franzowske knježerstwo dźe drje s tymile manevrami pokazaćź, so budźe Franzowska też po wucźehnjenju s Porheinskeje swoju rańschu mjesu pschećiwo nawalam zusych wójskow sakitacź wědźeć.

Němca za naměstneho generalneho direktora banki za internacionalne płaćenje wuzwolili.

Němzy žu je s wólbu Franzowsy Quesnaya sa generalneho direktora internazionalneho płaćenja w Baselu, kschiwdźeni sacźuli, pschetož tale wólba je je pschećiwo jich wuprajenej wolt staka. So bychu je smětwowali, žu pschi podźišchich wólbach hobustaw němskeho wotpósłanstwa, **dr, Huelsu,** sa naměstneho banzyneho direktora wuswolili. Praktikaŋ smeje naměstny generalny direktor jenoż we wuwjacźnych padach składnosći, swój wliw na wobsamknjenja franzowskeho generalneho direktora wukonjecź.

Dr. Huelse je 48. žiwjenjowym lěcze sleji. W rańschej a wjeczornej Němzej je wschelake wustawy němskostatneje banki wodźił. Psched tšjomi letami jeho do direktorja němskostatneje banki powołachu, wón bješe rospravnik wo powschitkownych banzynych politikach prascheńjach a na poźled pódla toho sastupjer němskostatneje banki we wuradźowańi wo poźczonkach. Jeho podźelnisća dźeławosćź sa to rukuje, so ma wón jasny pschehlad wo położenju sjawneho a privatneho hospodarstwa w Němskej.

Prawidła kommunistiskeje internazionale sa 1. meju.

Kaž je s Moskwy powě, je zentralny komitej kommunistiskeje strony w Moskwje prawidła sa wobzwjeczenje 1. meje wudał. W nich je prajł, so dyrbi dźełacźerske hibanje w Rušcźi je wschěmi srědkami pschećiwo Vatikanej wojowacź. Zyrknwiny wliw dyrbi je zyle sniczicź.

Holdowaca deputacija khorwatskich ratarjow pola krala Alexandra.

Do Beograda je wutoru wulka deputazija khorwatskich ratarjow a 1500 zobuslawow prjedawskeje khorwatskeje ratarskeje strony, kotrejž wjednik je senator Schcźepan Radicź był, pschijěła, so by je kralej sa dźelo wulkich reformow je 6. januara a 3. oktobra sanźdźeneho léta podźakowała. Deputaziju je prjedawschi městopschedsyda khorwatskeje ratarskeje strony Kowaczewicź wjedł, pódla toho bě w njej 12 prjedawschich sapósłanzow khorwatskeje ratarskeje strony a 60 wusnamnych pschiwisowarjow tuteje strony. Deputaziju su městowi sastupjerjo a wjele wobydlerjow, na dwórnischcźu zhromadźenych, powitale.

Proces přećiwo dr. Maćkej.

Psched Beogradskim statnym sudom je je dźensa prozeł sapoczał pschećiwo nědźbuschcźomu wjednikej khorwatskeje ratarskeje strony, dr. Wladimirej Maćkej a 24 zobuwobwołkrjenym, kotrychž winuja, so su pschećiwo zjednoczenju kralowskeje knježerstwa pschichwatanstwo pschichotowali a podjerali.

Maćku a jeho zobuwobwołkrjenych su loni w dezembru zajeli, dokelž su attentat na żeleznju pschihotowali. Khorzajeli, dokelž su attentat na żeleznju pschihotowali. Khorwatojo su je s reformami, i kotrymiž je kral Alexander jubosłowjanski stat pschetworił, w zwjesich politiskich zadanjach potnje spokojili. So bychu kralej sa to je dźakowali, dźěchu 17. dezembra, na duju kralowych narodninow, jemu holdowacź. To zyle pschećiwo planam dr. Maćka a horstzy jeho pschiwisowarjow dźesche, kotrejž bychu najradscho Khorwatiku wot Jubosłowjanskeje wotzuhnyli. Rozsudźichu je, żelesniści cźah, s kotrymž chcyschе je holdowańsća deputazija do Beograda dojsć, je bombu do powětra buchnyć. Tón samy dźeń dyrbjesche je biskopska zyrkej w Sagrjebje, hdy by je w njej ke kralowej cźešći zwjedźenska Boża słužba wotměła, do powětra buchnyć. Na zboże je je woběmaj attentatomaj sadźewało.

Wojowanje z jubosłowjanskim kommunistiskim agitatorom.

S Cetinje je powě, so je policajski komisar Božkowicź wo wóży Zellinu kommunistiskeho agitatora Maźanowicźa sajał, sa kotrymž je Sagrjebska policija hlědźiła. Maźanowicźa žu na podprefekturu w Cetyni dowjedli. Tam je nahle revolwer wucźahnył a wjazy krócź wustrělił. Policajski komisar Božkowicź a podoffizěr Kowaczewicź buschtaj cźežko sranjenaj a jedyn żandarm lohko. Komisarej Božkowiczej bě njedźiwajcy sranjenja mózno, revolwer wucźahnyć a Maźanowicźa potrělicź. Podoffizěr Kowaczewicź je žiwojenu sranjenju podležał, też Maźanowicź je wumrěł.

Macedonscy komitoło mjez sobu.

W Sofiji je w nozy na njedźelu w khotejotni brjedy města dwaj macedonskaj komitaj swadźichtaj. Jedyn je njeju revolwer wucźahny a do druheho tšeli, tola jeho njetrjechi. Potom na drasu cźekny, hdyž pak policajst jeho namołwi, so by sastał, do njeho strěli a jeho srani. Druhy policajstojo pschidźěchu a cźekninjerja sadźerżachu, ale hdyž chcychu jeho do automobila žadźicź a na policajske komisarstwo wotwjesć, Macedonz nadobo bombu cźišny. Na zboże bomba jenoż i dźela rosbuchny a jenoż Macedonza srani a nikoho druheho.

Nowe připady w Bengalskej.

Policija je 30 Indoczanow, mjes nimi nazionalistiskeho městopschedsydu městoweho sarjadnistwa w Haurje (we Bengalskej) sajała, hdyž su bojkottowych strażnikow psched kamamy stajeli, w kotrychž su wukrajne kaminy pschedawaju. Při tym je k pschinitanju doschło. Někotre wobžoby, mjes nimi jendźelski policajski komisar, žu je sranike. Wulka cźrjoda ludźi je jatych wožazy was nadpadka, tola žu lud rosehnali.

*

Zyke położenje w Indiskej njepschemjenjene tkunje wostawa. Tohodla je indiski městorkat w Bengalskej wuwołaŋy staw pschipowědźił. W Lahore je policija wulki skład bombow wotkryła. Liczbu podhladnych ludźi žu sajeli. Pschi njeměrach w Chittagongu je je po mjenjenju jendźelskich wyschnoscow bengalska terroristiska organizazija wobdźělika, kotraż na nětcźischi njemérny cźaŋ politiskeho wojowanja pschihódny k tomu, so by s nowymi terroristiskimi cźinami sapoczała.

*

Wojazy, kotrejž žu je sa Chittagonskimi sdźerżarjemi puschcźili, bórzy cźekninjerjow dosćěhnychu. We dźungłach (tonidłach) žu do nich srasyli, pschi cźimž je je žydom wožobow morito. Po druhej powěsći žu sdźerżarjo policajstu stajiju w Kenny nadpadnyli a schtyri wobydlerjow morili, mjes tym so je wjecźor prjedy, hdyž Jendźelcźenjo nětkotrych Indoczanow sajachu, jenoho jendźelskeho offizěra a dweju wojakow i wutrělemi sranili.

W Bombaju žu sjedsu sajo tšjoch indiskich wjednikow k chłostarni po wóżomi lětach a k cźežkej pjenjeżnej pokuce sajudźili.

Mohamedanoju je je pschi indiskim sdźerżu njewobdźěla.

Muałvi Mohamed Jakub, kotryż je pódźelu konferenzy indiskich muhamedanow pschedsydował, je pschipowědźił, so je muhamedanoju kaž hacź dotal pschi Gandhiowym hibanju njewobdźěla.

Wohnjowa katastrofa w Columbusu.

Liczba zmjertnych woporow pschi wohnjowej katastrofje w Columbusu je najnowischim sweźenju 319 wucźinja.

Wokrejżny stainy rěcznik je žadał, so bychu khłostarniskeho direktora Thomasa i jeho sastojnistwa wotwołali, hacź budźe praschenje winy zyle wujasnjene. Na to je Thomas sledowaje wotmołwił: K žiwojenu dosćěcźinjenju

łym świećiłł, so je so wšcho stako, schtoż je někak możno było, so bychu so jeźli wukhowali. Khwilku po tym, hdyž Lěchu so wohnja dobladali, k městnu famenu dóńdżech a wšchitkim jasnikam, kotrychž nadeńdżech, porućich, so bychu so możnosći špěšchnje kluče se strażowarnje pschinjesli a komory wotamknyli. Jastniży mějachu so do špěcha, kaž jara samóchu. Jim pak so njeporadźi, do hornjeju galerijow ś cząsom dóńcź, so bychu jatych wschitkich sawrjenych khłostarjow ś pomocu druhich jatych wjednikich sawrjenych khłostarjow ś jich komorow wuzwobodźicź, kotrejż běchu na schtyrjoch delnich galerijach samešćeni. Też samóchu hischcze połozu komorow w pjatej galeriji ś cząsom wocźinicź.

Wocźiżu śwędżu praja, so ju so jenoż w khłostarnu nomaj khdźidomaj G. a H. jeźi špalili, dokelż husteho kura a pkonujenjow dla jim nichtó njemóżeschce pomoc kura a pkonujenjow dla jim nichtó njemóżeschce pomoc tuka. Prěnje cźła so rano w 11 hodźinach do pschinjeseć. Prěnje cźła so rano w 11 hodźinach do pschinjeseć. Potom kóżde 20 minutow wójskowy cźeźity automobil abo tyrobny wóz se cźełami cźełami pschijěcźe. Morwi, kotrychž mjeno mózachu jschcze cźełami pschijěcźe. Morwi, kotrychž mjeno mózachu hischcze śwěscźicź, zedu k wutrobnu pschitykanychu, so by so nastajenje schkodowańskich liječinow połóżiło.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu 23. jutrownika 1930.

Jutrowna srjeda je dźeń Maćicy Serbskeje. Lětsa swjećeše tole naše wědomostne towarstwo swoje 83. narodniny. Blizko 100 sobnstawow bě so ze wšěch worštow serbskeho ludu do žurle Serbskeho Domu zešło. W 3. hodźinje wotewri předsyda, knjez just. rada dr. Hermann, hłownu zhromadźiznu z narodnej hymnu „Rjana Łužica“ a witaše nahladnu sylu Maćicarjow, mjez nimi wosebje čestneho předsydu k. stud. radu prof. dra. Muku a lubych hosći z wukraja. Z krótkimi słowami wupraji swoju radosć nad někotrymi wuznamnymi swjedźenjemi, kiž smy w narodnym žiwjenju w zašłem lěće měli: wotkryće Kocoroweho pomnika w Zahorju, Nawkowy 25ětny wučerski jubilej a słěborny kwas, 75. narodniny za Bukečansko Serbstwo wulcy zasłužbneho knjeza Handrija Krónу, kotrehož Maćica dla jeho swěrneho serbskeho skutkowanja za čestneho sobnstawa pomjenuje, wyši justiceny rada Leidler, jedyn z najstarších sobustawow towarstwa, zastupuje do 60. lěta žiwjenja a na zhromadźiznu přitomny kubleŕ Mlynk z Čemjere je 84 lět swojeho žiwjenja dóspěł. Maćica je wotmeła dwě derje radźenej zhromadźiznje nazymu a hody, za naše nabožne žiwjenje staj so dwaj wulcy ważnaj skutkaj dokonjałoj: wudaće evangelskich „Spěwarskich“ a katolskeho „Wosadnika“. Nazymu je so derje radźeny koncert Zwjazka spěwnych towarstwow wotmeł a wječor poskići so Kocorowy oratorij „Nalćeo“, kiž rjany wuspěch lubi. Ze wšeho wukhadża, zo je naša serbska kulturna dźeławosć zašeho lěta była płódna a spomožna za cyle Serbstwo. Ze smjerću smy zhubili knjeza fararja Mateka-Bartskeho,ale za to je so 7 nowych sobustawow zamołwiło. Zhromadźizna přiwza jich jenohłósnje do towarstwa.

Po tutych zawodnych słowach knjeza předsydy podawachu so rozprawy jenotliwych funkcijonarow towarstwa, mjenujcy wo hłownej dźeławosći Maćicy Serbskeje poda přiwoleny sekretar, knjez krajnosudniski rada dr. Benno Symank, wo zarjadnistwje Serbskeho Domu a potom wo muzeju zarjadnik a muzejownik, knjez wyši wučeŕ direktor M. Wjerab, wo pokładni towarstwa pokładnik knjez knihaŕnik a wobkhodny wjednik G. Janak, wo knihowni M. S. knihownik, k. kantor J. Šołta, wo knihiskładze knihiskładnik, k. telegrafny inspektor Kubjeno, wo archiwje Maćičny archivar, k. wyšši wučeŕ n. w. kantor Symank. Wšitke rozprawy, kiž budźa w Časopisu M. S. wozjewjene a tohodla so tudy we nich njerozsěrjamy, swědčachu wo pilnem a woporniwem dźele zarjadowarjow a namakachu dźak a připóznaće hłowneje zhromadźizny, kiž so kóždemu přez knjeza předsydu wupraješe jenotliwje. Napossledku rozprawješe hišće za přehladowy wubjerk k. farař Rjeda wo wuslědku wobhładowanja Serbskeho Domu a přečita cyły rjad namjetow wo njedostatkach, kiž měłe so wotstronić.

Dokelž rozprawy nimale wjele časa zaběraja, wupraji so z o srjedźizny Maćicarjow razne přeće, zo bychu so dołhe rozprawy w přichodze skrótšiłe a drohi čas so bólo wědomostnym přednoškam wěnował. To ma so předsydstwu jako pisomny namjet zapodać. —

Na to přednošowaše knjez wyšši farař Zarjeńk z Khwaće wo wudaću nowych evangelsk. „Spěwarskich“, z jara horliwymi a wustojnymi słowami, złožujo so na hižo wozjewjene nastawki w tydźenišu „Pomhaj Bóh“ a našim dźeniku „Serbske Nowiny“, hdyž su byłe zasady, po kotrychž su so sobudźełaćerjo při nowem wudawku złožowali, podrobnje rozpominano. Nowy wudawk je wobstarała Serbska evangelska předarska konferenca, z kotrejež srjedźizny je so komisija wuzwoliła, kiž je tydźeńscy jónu so skhadźowała. Njedźelu Laetare su so nowe evangelske „Spěwarske“ prěni króć při Božich słužbach wuživało. Rěčnik wupraja horcy dźak wšém swěrnym sobudźełaćerjam a też Smolerjec čišćerni za wulkotne dźeło a prócu, wutrajnosć a swěru a prosy Boha wo žohnowanje a škit a dalši rozkćeh nabožneho a narodneho žiwjenja serbskeho ludu.

Na to rěčeše knjez kantor Symank wo 4. wudaću „Pobožneho Wosadnika“ za katolskich Serbow. Hižo stari katolscy wótčincoju su so prócowali katolskim Serbam dobru kemšacu knihu wobradźić, to běchu: Swětlik, Golian, Walda a Hórnik. Wo 2. a 3. wudaću „Wosadnika“ je sej praelat Jakub Skala wulku zasłužbu dobył. Na 4. wudaće je knjez šolastikus J. Hejduška najwjetšu prócu nałožił, wosebje prěni dźeł Wosadnika z wulkej dokładnosću wuhotował. Za 2. dźeł wuzwoli sebi štyrjoch sobudźełaćerjow. Tutón kěrlušowy dźeł złožuje so z tŕoch hłownych dźělow: A. powšitkowneho, B. wosebiteho dźěła a C. wobzamknjenja. Do kěrlušow su so zarjadowałe tři wot J. Libša, 2 wot Barta-Čišinskeho, 1 wot J. Nowaka a 2 wot M. Nawki, 1 je přeserbšćeny po němskim. Při wuporjedźenju a wotstronjenju njedostatkow je so porućomny postup w ręči, prawopisu a we wjazbje stał, wosebje bu dotalne njeprawe metrum zwuporjedźane. — Přednošowarjeje w dokóńcenju tohorunja, zo by s o z nowym Pobožnym Wosadnikom Bože žohnowanje wuliwało do dušow serbskich wosadnych a serbski kěrluš nihdy njedoklinčał.

Do přednoškow měješe knjez wyšši farař na wotp. Domaška nekrolog po njeboh knjezu fararju Mateku-Bartskim, kotrehož žiwjenje a skutkowanje ze nutrnymi słowami rysowaše a jako přikładneho duchowneho předstajowaše. Zhromadźeni postanychu k jeho posmjertnemu wopomnjeću. —

Dotalne nowe evangelske „Spěwarske“ su ze šwabachskimi pismikami čišćane, ale mysli so na to, hišće jedyn wudawk we łaćanskich pismikach připrawić. Knjez farař na wotp. Matej Urban čuješe so pohnuty, też někotre słowa ze swojeho theologiskeho a rěcespytneho stejnišća dodać a namołwješe Maćicu, zo by při łaćanskim wudawku „Spěwarskich“ nad tym stražowała, zo bychu so w rěcespytnym nastupanju žane zmylki njestałe. Na to wuwi so krótka rozmołwa, zo měła Maćica w přichodze zaso wubjerk rěcospytnikow zestajeć, kiž by powšitkowaje přiwzasady prawopisa a rěče postajił. To so też stanowiło. Mjez druhim wozjewi knjez předsyda nadawk, za tryž je njemjen. knjez 100 hr. honorara wuzo ma so dokładnje wopisać wašnje jutrownego chanja křižerjow w Serbach. Nastawk może so do nazymskeje zhromadźizny podać. —

W mjenjo delnjołužiskich bratrow, kotřiž bohaće na lětušu zhromadźiznu přišli, postrowi farař Nowy z Khoćebuza, předsyda Delnjoserskeje Maćicy, hornjoserskich Maćicarjow, rozprawi stawka wo narodnem žiwjenju a prócowanju a wo wosebitych skimaj swjedźenjomaj we Wětošowje a Žylowje. Bohužel nima wyšnosć žane zrozumjenje za kulturu dźełu Delnich Serbow a na jich prósty ani njemołwi. Delnjoserska Maćica swjeći lětsa 10. swój 50lětny jubilej a na tutón swjedźeń přepr knjez farař Nowy wšěch hornjołužiskich bratrow.

Knjez farař Cyž, kiž mjez tym zastupowaše wolaneho prěnjeho předsydu, dźakowaše so za trobne słowa a přeprošenja a słubi, zo budźa bo hnišcy bratrja na jubilejnym swjedźenju Maćicy Wětošowjo bohaće zastupjeni, zo radłubje do Łužicy pojědźemy, dokelž na wosudźe delnjołužiskich a pruskich Serbow docyła wutrobny podźěl bjer

Zdobom wozjewja, zo też „Domowina“ na towarstwowy zlět, njedźelu 13. julija t. l. w Rakso wotměwacy, pisomnje přeprošeje.

Na dnjowym porjedźe bě jako 3. dypk wosław 50lětneho wobstaća „Towarstwa Pomoc serbskich studowacych“. Wjednistwo t dźěła přewza towarstwowy předsyda, knjez wučeŕ M. Kral-Zaréčanski a rozpowěda zamě trehož dla so tutón swjedźeń dźensa na Ma zhromadźizne swjeći. Maćica Serbska je přeč stork k załoženju dała po namjeće našeho pó přeċela a sobustawa, k. rěčnika Alfonsa Par skeho. Swjatkowne zhromadźizny T. P. su zwjeza słabje wopytane; tohodla je Maćičny dźeń najpřihodniši k wosławjenju. Knjez kapłan J. Nowak, red Kat. Posoła, je k tutej składnosći krasny prolog zbasnił a přednjese jón z nutrnym začućom, za což so jemu mócnje přikleskowaše. Na to přednošowaše knjez farař n. wotp. Rjeda wo stawiznach Towarstwa Pomocy, kiž zawěšće so k jubilejej w čišću wudadża. Knjez farař Rjeda sam je był 30 lět z předsydu Tow. Pomocy a knjez wyšši wučeŕ Polan wobstarawa swěru 25 lět zastojnstwo pokładnika. Wobmaj knjezomaj dźakuje so knjez předsyda z wutrobnymi słowami; też kk. redaktor Smoleŕ a stud. rada prof. dr. Muka staj towarstwo přeco podpjerałoj. Zo by so zajim za tole wulcy ważne towarstwo wožiwił, budźa so w serbskim ludźe zběrki z lisćinami zarjadować. Maćica Serbska je 300 hr. jako jubilejny dar wustajiła, kaž k. městopředsyda wozjewi, też někotři jenotliwcy składowachu dary po 10 a wjacy hriwnach. Njech też druzy Serbja ze šćedrej wutrobu sćěhuja přikład tamneho Wochožanskeho burika, kiž je po 10 hr. nadobnje woprował! — Městopředsyda skónči zhromadźiznu wokoło ½7 hodźin.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 24. haprileje 1930.

— **Wo wjedrje.** Schleiza je dale na rjane Pschejo přišcheje sylna wyschina nad ranischej Europu žitam ś wječora Europy wobcra, so hacź k nam wuschtrećej. Pomałku so ś wječora drje k nam niżiny bližuja. Tuž hnitmy po bórzy jaso dešcheja ra Jutrje pjatk skhadża žitowcźo 4,44 hodź. a khowa so 7 hod. — Mježacź skhadża rano 3,57 hodź. a khowa pop. 3,19 hodź.

— **S naschcheho měschcźanskeho zastupjerstwa.** Z měschcźanskej kollegiji staj wobstamkoj, so maju ha ichkhodźenja złužbnych wudawkow njepłacźenych hoba

Džědźicel.

Roman.

I.

Wyšoko horjeka na nahłem brjoh žedźešchtaj Michał a Katrźinka. Wón bě žebi cźapli ćěmnuhi a sepřewaschce ćwoji schćeroki khribjet wo ćonk chójny, kiž wutyknowasche ćwoje korjenje nad nawišom. Wona žedźešche pódła njeho, małej běłej ruzy leżešchtej śmérzom na zali, jeje khowa wotpočowaschce w jeho prawej ruzy. S druhej ruku dźerżeschce muž rjaneho, ćwétkowołoćateho hólcźka, kiž na jeho kolenjomaj ho kowźaschce.

Wotpočink po ćěžkim cźełku dźěle dychaschce mała skupina.

Młoda žona khladowaschce prosto k njebju horje, hdyž stojachu małe šmjehbłe mróćaški. Wón khladaschce do dola na mózny płonim wulkeho jězora, na kotremž šebrawachu poślednje ćeuki sapadowajeho słónca. Mały parnik pschicźahny stonaju pomałku ś daloka. Po taktu ś trojorasom dźěłaschce maschina, jednorało khladowaschce muž pschi wjesłe na cźěmny schmrćekowy lćź, nimo kotrehoż parowódź ćwaha jeźdźesche.

Na dołhim drjewje, kiž parnik wleczeschce, žedźachu ptacźorjo wokoło jaśneho wohnja, na kotremž žebi ćwoje běrnu ł wječeri warjachu.

„Hórti chłěb“, ménjesche Michał, „ale cźile ludźo sachłuja ćej pjenjezy, wjele pjenjez. A wonl tola znajmjenscha wědźa, ża cźo dźěłaja.“

Młoda žona majskaschce je swojej łéwizu ćwjerdu brunu ruku, ł kotrejž be ju wokoło pasa wobjeł.

„Daj derje być, mój Michale! Wschako ty też wěsch, ża cźo dźěłasch. Jónu dyrbitaj so starschej tola rošćahdźicź.“

„Wěsch ... Katrinka, njechamoj radšcho dźenża wo tom ... ćehanje so zaby tydźeń niż jenoj se ... ...

…ho měšćanskeje rady a měješćanskeho sastupjeršiwa…
…Sobustawy měšćanskeje rady, kiž su w čest…
…sastupjerjowje, dostawachu dotal měsačnje 70 hriw…
…W pśichodźe dostawaju pak jenož hyšćeke 60 hr.
…jarnuje měšćanskich sastupjerjow śniži so
…na 35 sastupjerjow. Najwjazy wotpadnje pśichod…
…měšćanskich sastupjerjow. Tuton dostawasche
…1800 hriwnow wośchkódźenja za mudawki. Wot…
…ho někto na 1200 hriwnow śniži, to je mězaź…
…hriwnow. Tohorunja wotstroni ho na namjet
…eje strony 500 hriwnow, kiž pśichodnjeje…
…ich sastupjerjow k wuźiwanju pśichótowane
…Na sozialdemokratiski namjet, kiž nazonalni so…
…bodpjerachu, Budyške wobkhadne towarstwo (Ver…
…) wjele mjenje pśichpokaźane dostanje.
Wyšśichi budźiwy mischtr Arthur Käppler, pola
…pśicheśelow budźiwy we Lnjižu wulku waženy bi…
…dnjeje kapały němiskostatnege woboru je pod 1.
…1930 k stabej 3. bat. pješ. połka čo. 10 we
…ach pśichedźenych. Na jeho městno je pod ramž…
…m jako budźiwny mischtr budźiwnomišchtrśi cźakanz
…r Elbogen wot 2. wótdź. akt. połka čo. 5 do
…a pśichedźenych.
Jawrjeny puć. Sjawny puć ź Wjahajšcej do De…
…Hodźija je dla wuśypowanja na Wjahaśchćanan…
…ch wot 24. hacź do 30. hapryle t. l. jawrjeny.
…bdźadowe pokazuje ho na Zaneźo abo na Tśi
…Rowe Wjahaśchcźej.
Wulka hłowna prědarska konferenca. Pónźe…
…nasimodzeniti 28. hapryle dopołdnja 1/2 10
…ke zhromadźizna Serbskeje hłowneje prě…
…konferency a to kaž hewak w žurli Serbske…
…w Budyšinje. Předsydstwo z tym wšitke
…y naležnje preprosuje.
Pśichnjanskeho biskopstwa. Kapłan D. dr.
Wolff w Kamjenzu je wot 1. nveje t.l. sa dom…
…ara a dozenta na Budyšći seminar pśiwza…

…pśikowanje wśednych rołow. Poddrožne wśedne
…starym Budyšćinje a na Židowje ho dźensa
…w nozu a jeli trjeba jutśe pjatk wodnjo wopło…
…i tom je móžno, so ho woda ź khwilemi samutnu.
…nuti ſundź teź słabšicho pobźi. Tohodla je nusne,
…ho pśichi wuźiwanju kupańšich khacow a apara…
…eje wody w mjenowanym cźasu dopśeda śwésća,
…ź wody běži.

S **Butojny** pola Barta. Pśeni dźeń jutrow w na…
…jchej wjzy jěchu ź kołojeźnej srały. Knjezemu scholarej
…ra pola Neumannez hoscźeńza pśichjěde w ſamknym
…womokitku 13létna Hana Lorenzej na jěchnym kole
…Na ras leźachu jěchu, kóń a kołojeźna na semi. Scholar
…bě śche ſebi ruku ſłamał a jeho do Niscźańskeje khorownje
…dowjesechu. Holza bě śche ho we wobliczu cźežko sranika.
…Jeje kolo bě śche ho zyle sfónzowało.

S **Kamjenza.** Nahła ſmjerć potrjechi wcźera ſrjedu
…pśichpołdnju tudomneho ſnateho khachelkeſkeho hornczerja
…Otu Deutſchera. Na ſwoje dźěło duzy pśicheźdźe wón
…krótko do 1 hodźin Budyšku dróhu. Blišo Schellenber…
…gez doma ho jemu njejapzy krej pścharaſy (Blutſturz).
…Won ſamó ho hišcźe kruch puća dale wlez a proſchesche
…potom nimodouzych ſe ſnamjenjemi, ſo bychu jeho do bli…
…ſkeje kliniki knjesa dra. Scholtz dowjedli. Lědma bě śche
…do wokhěže ſastupił, wón hižo wudycha. Dla Deutſcher
…je we ſwojim źiwjenju w dźěłaczerſkim hibanju na wu…
…namnym městnje ſtał, wot 1921 hacź 1926 bě śche wón
…ź měšćańſkim ſastupjerjom.

S **Kamjenza.** Pśched domom ſamkarſkeho mſchtra
…Jakuba na Halſchtrowſkej dróży, kotryž wobmjejuja a
…maja k tomu roſchty naſtajane, ho wcźera pśichpokonju
…nkołoſ pacholjo ſ ſchipami (Flaſchenzug) hrajkachu.
…Bohužel pak pśichi tutym hrajkanju k wobjaruſomnemu nje…
…bjožu dóńdźe. 14létny ſukelniſki wuczobnik da ho ſwojim
…towarſchſam ſ ſchipami horjeczahnyć. Jako bě śche nehdźe
…6 hacź 7 metrow wyſoko, njemóžeśche wjazy powjas do…
…dźerzeć, puſchcźi ho, padźe dele a ſebi hwiſdźel ſłama.
…Dźełaczerjam ſamaritojo poſticzichu hóſtej prěnju pomoc
…a dowjesechu jeho k lěkarjej. Wot tam dowjesechu jeho
…do ſtarſchiſkeho bydlenja.

S **Wojerez.** W nozy wot ſobotu k njedźeli wopytachu
…paduſchi Rychtarjej kurjeńzu pśchi Hródkowſkej dróży.
…Woni 19 kur hnydom w kurjenzu ſarſachu. Nadźijomnje
…ho poradźi paduchow wuſłědźiś.

Se Žylowa pola Khojeźbuża. Jutrowniczku rano wot…
…palſchćicej ſo bróžeń a hródź khjerja Jana Harmanna we
…Žylowje. Wohnjowa wobora dyrbjeſche wulku próžu nalo…
…žiś, ſo by Lńjenzowe domſke wukhowała. Składu počerpił
…je też podruźnik Wieźaz, kiž teſorunja ratařſke ma…
…ſchiny a źiwe we wotpalenej bróžni khowaſche. Naſtała
…ſchkoda je khětro wulka. Tukaja, też tu na ſapaleńſtwo.

Du kannſt ſafe ſchaffe, ſchnell und kniffig zum Ziele, wenn Du ein Fahrrad von Meiche „Miele".

Hłowna zhromadźizna Serbskeje Ludoweje Banki, tow. na akcije w Budyšinje.

Wona wotmě ho wcźera dopołdnja w Sserbſkim Do…
…me w Budyšćinje. Akcionarojo banki běchu ho w na…
…licźbje ſeſchli. S wulkim ſpokojenjom pſchijachu
…e ſtrony direkcije. Hacźrunjeź lońſche léto ban…
…ſchitkownje njehowjeſche, ſapiſa Sserbſka Ludo…
…a tola ſwjeſelazny poſtup. Shromadźizna wob…
…akcionaram ſ létneho dobytka, kaž hacź dotal 8
…dibidendy wupłaćiśći. S dobladowańſtwa wu…
…ſobuſtawaj knjeſa Vogta, wobſedźerja młyna,
…wolenjej we Wjerchnje w Błótach a knjeſa pſche…
…ſta ſhromadźizna jenohłóſnje ſaſo do dohlado…
…wotpóſła. S létnjeje roſprawy ſ dorjadom ſtu…
…hnjenej, ſo njeńſtej měni ako balućze žana in…
…tazy njehroſy. Nemóſche pjenjezy ſu ſakloſene na
…hódnotu. Dale je tuta hódnota je ſrěczenjom
…mózniſchimi ſtalami ſwěta ſwóſczena. Njewěr…
…la lójym hubam, ſo nemſtkim pjenjezam nowa
…hroſy. Sserbſkej banzy dowěrjene pjenjezy ſteja
…ej kontrolu dohladowańſtwa. Dale je ſebi
…o banki wuproſyło, ſo wjele raſow létnje wo…
…u rewiſiju kontrollowazeho wuſtawa jeneho hobu
…ſcheho pjenjezneho wuſtawa bratrowſkeho luda.
…e dźeſeći pſchitomni akcionarojo a pſcheſedźo
…Sserbſkeje Banki ſ wulkim ſajimom a ſpokojenjom
…hu. Domoj njeſechu pſcheſwědczeńcje, ſo Sserb.
…ſka kroći po puću kruteho a na kóždu ſtronu ſwě…
…rosniwanja. Hacźrunjeź ſu cźaſy cźežke, dha
…m banzyne wjedeniſtwo dowěrcźuje, ſo na dań
…jenjezy w zentrali w Budyšćinje, w jeje ſiliałach
…ezach a Chocźeſbuſu ſ kóždym tydźenjom pſchibéra…
…ku měſeſche pſchezo hotowe pjenjezy ſ ruzy. To
…u létna roſprawa. Kónz léta leźachu w jeje pje…
…pinzach 82 696 hr. Pola druhich wulkobankow
…lanieje banki měſeſche 360 000 hr. dobromežow
…u konce. Jej dowěrjene pjenjezy ſtajichu ho na
…0 hr. Lońſchi pſchiroſt wuczinja pſchezo hiſchcźe
…ntow. Pſchi wſchelakich wotpiſkach, kotrež maja
…ras ſababjenych reſerwow, wuniſkowa hiſchcźe
…ſiſtkeho wunoſchła. Liczba kontow wo 803 pſchi…
…ła dotalni ſaſtojnizy ſamóchu bźeła wobſtarać.
…ſapiſowanja a liczenja dźenſa najmodernſche
…wobſtaroja. S tym je banka bozpiſka, ſo wſchéd…
…je jeje pſchebawanje ſo ſtaja.

Z Łužicy.

* Se **Salomja.** Brózeń ratarja Hólzela, kotraž na
Sserbſkeju leźowmoſći ſtejeſche, je ſo **wutoru na ranje**
wupalił. Twarjenje bě śche ſcźerjezowe. Domſke, kiž
jenoj nětkotre metry ſdalene ſteji, móžachu wukhowacź.
Tutaja na ſapaleńſtwo. Schłož ho w bróžni khowaſche,
ſo wſchitko ſobuſpali.

* S **Wośtrowza.** Jutrowne jěchanje prěni dźeń ju…
…trow wotmě ho we Wośtrowzu po ſtaroſnatym waſchnju.
Nałětnje wjedro bě śche wulke ſyły zuſnych pſchiwabiło.
Popołdnju wokoło 1/5 hodźin pſchijěchachu ſchijerjo we
nahladnym cźaſu na torhoſchcźo. Tyšacy wukhowarjow
wobhladowachu ſebi pſychne wuſtupjenje. Na jěchanju
wobdźeli ho 82 ſchijerjow; 28 bě śche ſ Wośtrowſkeho ſta…
…reho města, 34 ſ Marijineho Doła a 20 ſ Wlumberga. Po
tſikróćnjom wobjěchanju torhoſchcźa ho cźaſ rospuſchcźi.
Prozejijon ſtónczi ho ſ něſchporom w farſkej zyrkwi.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* Se **Zwikawy.** (Studentka ſ dweju njedźeľ ſhubjena.)
Kaž Zwikawſki kriminalny hamt ſdźěluje, pſchebywa ſe
dweju njedźeľ ſtudentka pharmazije E. Ch. Müllerez, rodź.
30. nowembra 1906 w Lipiku, ź ſwojenu wocźeſtwjenju
w radźicowych kupjelach w Hornim Schlema. Njedźelu 6.
jutrownika wunźe dopołdnja ſ domu Worpſwede, we
kotrenj bydleſche, ſo by, kaž bě ho wuprajiła, do Bokawy
wulecźała. S toho cźaſa je ho kóždźicki ſlěd ſa njej ſhu…
…bił. Dotalne ſadźerjenje knjeńny Müllerez njeda na ſa…
…dyn pad na to pomyſlicź, ſo trašcź je ſamomordarſke
…myſle měła. Tuž je mójmy, ſo je ho ſ njeſbožom abo je
…ſłóſmiſiwom podeſchła. Za namakanje ſhubjenje je jeje
…nan, Lipjeſanſki rěčnik, myto hacź do 500 hriwnow wu…
…ſtajił.

* Se **Zwikawy.** (Do Marijineje zyrkwje ho dobyli.)
W nozy na ſchiwórik ſu ſpytali, ſo do Marijineje zyrkwje
dobyez. Kaž ſe ſwěczenjom wukhadźa, ſu ſtuczeru ſpy…
…tali, durje na nawjeczornej ſtronje roſpaczicź. Dokelž ho
to njeje poradźiło, ſu potom na połoiſchczej ſtronje durje
…wupaczili a ſo do zyrkwje dobyli. Tu ſu małe durje pſchi
…woſtarju a ſa nimi ſtejazy ſkamor roſpaczili. Ninto ně…
…kotrych bleſchow běſcheho wina, kiž běchu ſa ſwj. wotkaſanje
konfirmandow w kapali hižo pſchihotowane, njeſju druhe
pſchedmjety najſkerscho ſo pokradłe.

* Se **Sehma** w Rudnych horach. (Waſchnje jubilej…
…ſeje konfirmacije.) Nałoſt, ſwjeczeſći jubilejſku konfirma…
…ziju w Rudnych horach, je hižo daloko roſſchěrjeny a, kaž
ho ſda, ſo pſchezo bóle ſakorjenja. We Annaberzu, Sehmje,
Buchholzu a na druhich městnach je hižo léta dołho ſe
waſchnjom. We Sehmje w Rud. horach ſo létſa dźiwnje
cźinjeſche, ſo 64létneho městneho ſararja Führeza jako
„ſtoteho" jubilejſkeho konfirmanda a 39létneho městneho
kantora Ruckdeſchela jako „błóborneho" jubilejſkeho kon…
…firmanda ſyła konfirmandow a jubilejſkich konfirmandow
we ſwjatoczném cźaſu do Bożeho domu pſchewodźeſche.
Liczba jdźała ſ daloka ſem pſchiſchwatanych jubilejſkich kon…
…firmandow bě wulka. Tutón ludowo-zyrkwiny nałoſt
jubilejſkeje konfirmacije ma ho najdale roſcźerjeć.

* S **Lipſka.** (Bjeſeda mjeſ Hamburgſkimi cźežlemi.)
Sſrjedu dopołdnja dóńdźe pſchi puću „Peterſſteinweg"
mjeſ Hamburgſkimi cźežlemi, kotíjž ſkupinomaj ſtwobodni
Vogtlandſzy a ſtwobodni bratrja pſchiſłuſchcźeja, k cźežkej
bjeſeży, pſchi cźimž ho też dwójzy wutrěli. 20létny cźežla
bu ſ wuſtrělom do tyła trjecheny. Druhi wobdźelnik, 23-
létny muſeř, bu najſkerſcho ſ bjakom na hłowu dyrjeny.
Wobeju ſranjeneju dowjeſechu do khorownje ſjwj. Jakuba.
Jedyn wobkhadźazy poliſajſki ſaſtojnik ſpyta wadźazych
rozdźělicź a ſawoła nadpadowe komando. Brjedy hacź
wono dóńdźe, běchu ho njepſcheczeľazy bratrja wotſalili.
A hdyž komando ſa nim ſlědźiś dźeſche, bě jeho pytanja
podarmo.

* S **Wróśikawja.** (Jutrowne njewjedro.) Druhi
dźeń jutrow ſakhadźeſech nad Wróśikawjom ſylne nje…
…wjedro ſe ſlimkojtym deſchczom a krupobiczom. Krupy
běchu ſamo jako hołbjaze jeje wulke. Sa nełetre mjeń…
…ſchinu běchu wſchitzy ludźo ſ dróhow do twarjenjow ros…
…cźékali, dokelž hychu hewak dla krupow w ſmjerſnym
ſtrašche byli. Woda pócźrje dróhi a pinzy. Hacź do wje…
…cźora wohnjowou woboru ſches dwaceśi krócź na pomoz
ſawołachu.

Swjatnica.

Legenda. Podawa Hakon.

Wulki cźemny lěs wupřestřewaše so w dalokej krajinje, mócne stare zdonki sahachu k njebju horje a srjodźa w nim wupinaše so hišće nad nimi a přez jich wjerśki kulojty twar starcje swjatnicy, hdźež stajnje přikhadźachu cuzy putnicy, zo bychu so modlili „Njeznatemu Bohu". Přiňdźechu z daloka sem, zaprošeni při dołhim pućowanju po wobcežnych pućach a śeźkach a z faldatymi wobliczemi w tak wjele starosćach. A nutřka pod wobłukami wysokich stołpow a w cźemnym wšetle zapadowacym přez pisanu woknowu sklenčinu dostawachu w swjatočnosćach, swjeźinach a we wěriwej poměrjenosći nowu źiwjensku móc, tak zo z wjeselym wóckom, rozjasnjenym wobliczom a z krutymi krocelemi so domoj wróćachu do swojeho swěta nuzy, nadźije a cźerpjenja. Stož je jich tłočiło a strachowało, cźełowało a wojebało, běše so wot nich sypnyło kaž wjetka dołžerzana drasta. Woči sapachu błyšć dźiwow połneho přeźiwjenja, tak zo w zbožnym zaćuwanju wšo nizke, spróćne a mutne daloko před nimi so kaž do zemje zakhowa.

W swjatnicy, zo by tu stražowal, wozjewjał a pomhał, wukonješe prastary šćěžiwe zastojnstwo a zdaše so, zo ani žołmy źiwjenja, ani wichory dołhich lět na jeho jasnym čole znamjenja njewostajichu, tak njezranjeny a wěčnje jenajki běše stare w jeho wulkej, ćichej dobroće a miłosći a z njeho wuliwaše so swětło, rozplomjeniwši šěroku městnosć, namakawši wotbłyšć we wšěch wutrobach, zo bychu byli pokojeni a wokřewjeni tysacy z přikhadźacych a wotkhadźacych, zo bychu začuwali w swjatnicy kuzło a přitomnosć wěčnosće. Kaž z wětrom dźěše sława tutoho městna daloko po krajach a ludźo wědźachu wjele spodźiwnecho powědać wo słowach a skutkach měšnika, wo njesměrnje bohatych pokladach w swjatnicy zakhowanych a wo zahorjenej krasnosći, kotraž so jenož poniżnje modlacym wotewrja jako wotbłyšć wěčneje krasnosće a majestosće Bożeje.

Tak so sta, zo wo bohatosći a błyšcu swjatnicy też tro rubježnicy zhonichu, kotřiž běchu so w dalokim lěsu zahnjezdźili, ale wdaše so jim dołho dosć wunošnišе być, nimo pućowacych překupcow a zemjanow dale wo časne kubła wołóžeć jako staru swjatnicu domapytać, hdźež jenož dźiwneho a khuduškeho putnika namakaju. Skónčnje pak jich tola wuhlada na bohaty dobytk pychi, złota a drohotnych sudobjow nawabi, zo so we swojej rubježnej nahrabnosći jónu w nocy wobroniseni na swjatnicu zwažichu.

Lěs wupinaše so kaž čorne, huste morjo, w kotrymž ćma wotpočowaše tužny wětr kopješe roztorhane mróćele, po poslednje hwězki we hłubokej cźemnosći wuhasnychu. Jenož derje wobhonjenemu běše *možno*, zo *pomałku* kročel po kroceli přez lěsnu husćinu dale přiňdźe. A tak dóspěchu tři towaršojo blizko samosstatnemu templej, kotryž jim z nazdala hižo kaž ze swětłym woknowym wóckom puć pokazowaše.

Zaprěwši so wšitcy tři nadobo do duri, rozlamachu zamk a walichu so z wulkim ropotom do swjatnicy, hdźež wěčna lampa swoje čeřwjene swětło wuliwaše kotrež so mjez stołpami we ćmě zhubi. Pod lampu we swojim stole, skhileny nad čežkej drohotnej knihu, so stary měšnik njemałо stróži a wobaraše so z wupřestrjenymaj rukomaj před złóstnikami. Hižo so na njcho walichu, ćisnychu jeho k zemi a wuwjazachu jemu rucy a nozy a šmórnychu jeho do kuta.

W swětle wěčneje lampy so nětko rozhladowachu za wšěm, štož so błyskotaše a wjeselachu so hižo na bohaty popad. Hdyž běchu skónčnje wšo přeryli, wšě křinje a kamory horje zlamali, namakachu mało, štož běše hólno sobn wzač. To běše wopačne złoto a štož so błyskotaše kaž drohotny kamjeń, běše wumělscy točena sklenica.

Běchu přeswědčeni, zo ma stare wšo drohotne druhdźe skhowane. Tuž hrabnychu jeho znowa a najsurowiši z nich zastaji jemu nóž k wutrobje, hrožo jemu smjerć, jeli khowanku njepřeradźi. Sědźiwe bjez stracha a měrnje wctmołwi: „Móžeće mje morić, je-li mi wotsudźene, zo přez wašu ruku wumru. Moje dołhe źiwjenje běše žohnowanja polne dokelž sym wjele, wjele wbohim človjekam tróšt a pomoc poskićić směł na jich zeńskim pućowanju. Wumru-li nětko, pójdu bjez winy a skórźby puć, kotrehožkuli mje Wón powjedźe, kotremuž sym służił a posłušny był cyle źiwjenje, bjez toho zo bych slědźił a so prašał, kažkuli jeho teć moja duša začuwaše: njeznateho Beha."

A zaso jeho přeščehachu a wón rěčeše dale: „Kak chceće pokłady namakać w domje khudoby? Morće mjoa změjće jenoj pokleće swojeho njeskutka a moju krej na swojich rukach. Přeryjće wšě kućiki, ryjće do zemje, powalće murje, stołpy a třěchu: změjće rozpadanki, žaneje hódnosće pak a dobytka, štož mohło wašu nahrabnosć spokojić. Štož so tu też frinkoli a błyšći, njebłyšći so za was, dokelž su waše wutroby cémne a twjerde a hłuchi was zmysł. Stož je rjane, bohate a drohotne, přewobroći so w požadliwosći waših porstow a rukow do próżdneho čapora."

Zakliwajo wotwobrośi so starši rubježnik a storći swój nóž do nóžnow, rozmyslujo hač by znowa pytać počał. Najmłódši pak mjez nimi, w lohkomysłnosći a wólnosći swojeje młodosće do tuteje cwolhy zwjedženy, začu nadobo we swojej wutrobje dźiwny njemér a rjekny a to klinčeše tak poněnje: „Hdyž w swjatnicy ničo njeje, štož je hódne a drohotne, kak je móžno potom, zo tu cuzy přikhadźeja, zo bychu pokoj namakali, a zo so wobličo rozjasnja, hdyž so domoj nawróćeja, kaž napjelnjeni z dźiwami njesmérneho přeżiwjenja?"

Wótrje na rubježnika pohladujo rjekny měšnik: „Kóždy wopytowař swjatnicy „Njeznateho Boha" jenož te pokłady widźi, kotrež sam při sebi nosy. Cim rjeńši je błyšć njezběhnjeneho złota w jeho duši, čim krasniši budże błyšć widźeć na pustych sćěnach mojeje swjatnicy. Stož wutroby zahorja a woči překrasnja, to stej ž a d o s ć a w ě r a. Stóž z wěriwej wutrobu přikhadźa, namaka wšě dźiwy dopjelnjene, hdyžkuli přeco kroči, dokelž jeje błyšć wuliwa swětło samo do městnow khudoby a nuzy. Zo byšće khudźi byli na pokładach złota a podobneho, ale bohaći na pokładach a dźiwach waśeje duše: To chce „Njeznaty Bóh!""

Mjez tym zo towařšaj změrom hišće słuchiašaj, přerěžny nadobo młody rubježnik powjazy a puta měšnikowe a k tamnymaj so wobroćiwši rjekny kruće a raznje: „Z wotkel staj přišłoj, so zaso wróćtaj, tu njeje městno waju byća. Ja pak wostanu!"

Hdyž morkotajo a hněwnaj kaž poražanaj wotkhadźeštaj, rěčeše młodušk dale k starcej: „Dowolće, mój wótče, zo při wami wostanu, waśu wučbu słyšu a wam służu, doniž sam też njebudu hódny, zo wěrju, wěrju a póznawam!"

A hdyž so na kolenje poklakny, pokhiliwši hłowu před měšnikom, mjez tym zo tutón so z rukomaj jeho hłowy dótkny, čuješe swětło we sebi zaplomjenić, jasniše kaž jo wěčna lampa wusywaše a jemu so nadobo zdaše, kaž by wuhladał zakryte pokłady swjatnicy, kotrež chyše nětko pytać a sebi dobywać w horcej żadosći roztatejo wutroby.

Serb krutcho rjapo.

Ja znaju Sserbow wjele,
Kiž z luboscu tu dźełaja,
Sa narodnu wěž zaftupja,
Njenjeju Sserbstwo dele.

Jim wobcežna njej' próza,
Hdyž druhdy pucź je daloki,
Hdźež Sserbja žu žo zwołali,
Tam žiwdomjo žej wótsija.

Haj, woni njekhablaja,
Hdyž sadźewki jim stajeja
Słowólnje z hidu do pucźa,
Sko khroble wobaraja.

We wojowanju zwjerdnja,
Wichak bědźenje žu zwučene,
Kiž Sserbow traschi wobstajnje,
Sku wótzow hódni herbja.

Hačrunjež dawno wěschcźi
Kónz Sserbam žo, so womjelknje
Ręcź nascha a žo zabudźe,
W'dźe wutupjena w žwěcźi.

My mamy žantzne prawa,
Kaž druhe ludy na semi
A kotrymž rjap žo njelemi,
Kaž žo to Sserbam stawa.

Njech žu kaž stołpy krute
Cźi naschi žerbiży wojerjo,
So pobicź njeb'dźa ženje žo,
So z měra njeńju hnute.

To njech je moje heslo:
Sa mój lud khroble wojowacź
A pschemocny žo njepodacź,
Bóh Knješ spožcź dobre wjeselo.

Dabjena.

Přilopk.

* **Podhladnaj dźełacjerjej wopačnych pjenjes sajalaj.** Cźichi pjatk buschtaj w Straupizach pola Hirschberga we Schlesyskej 20 létny murjeř Gustav Worbs a jeho bratr sajataj. Wonaj staj podhladnaj, so staj wopačne pjecźhriwnarje dźełałoj a šwndawałoj.

* **Njewjedro a krupobicje we Wrótźławje.** W prěnich popołdnišchich bodźinach jutrowneje pondźele rozrasy žo we Wrótźławje prěnje nałétnje njewjedro z njewschědnje žiwnymi błyskami, ze šlinkojitym deschcźom a móžnym krupobicjom.

* **Njehrajtacje z tšelbu!** Jutrowniczku saběrachtaj žo w Silberkopje w Ratiborskim wokrjesu 28 létny kowař Bulenda a jeho 17 létny bratrowz Schneinka se Ratibora, kiž bě k njemu na wopyt přischoł, w Bulendowej jahrodźe z tšelenjom do schtoma. S Bulendowej njewobhladniwosća bu jeho bratrowz z wutšelom do žiwota franjeny, a bórzy na to wumrě. W žiwotnim sadwěrowanju stoji Bulenda bróń pschecźiwo žebi žamomu a do hłowy trjecźeny žo mortwy swjeze.

* **Wjelk we wulhodźowanischcźu.** Na jenom z najwjetšich boulevardow w Pariši bu jutrownu pondźelu strażowazy policist wot wjelka, kiž bě se swěrinza cźekny, nadpadnjeny a stłukany. Na to satšelischtaj dwaj policajskaj sastojnikaj rubježne swěrjo.

* **Pjecź wožobow žo žiwych spalilo.** S Newyorka žo powě: Přischi wohnju, kiž bě w podružnistim domje we Brooklynje wudyrił, pschihadźi nan se schtyrimi se swojich dźecźi žiwjenje. Jeho žona a jedyn syn, kotrajž z druheho poschoda na dróhu skocźischtaj, žo cźežko franischtaj.

* **Schtyrjo cźornuschi w Missisippi žo satepili.** Se St. Louisa žo powě: Schtyrjo cźornuschi, mjez nimi duchowny, žu žo njedźelu popołdnju pschi schcźišnach, kiž wotmětwachu žo pschi sttadnosći jutrowneho žwjedženja, w Missisippi satepili.

Serbski koncert w „Krónje".

Wulka manifestacija za naš serbski spěw.

Wčera běše so serbski lud zaso raz zhromadźić směł k jenomu swojich w Budyšinje a po cyłych Serbach a tež za mjezami serbskeho kraja derje znatych koncertow. Z crjódami běchu přišli Serbja a Serbowki z města, z bliższeje a dalšeje wokoliny, zo Drježdźan, z rjanych Błótow a mnozy słowjanscy hosćo. Zastupenych běše tež wjele Němcow. Mjez mnohimi čestnymi hosćemi pocešichu ze swojim wopytom zastupjerjo statnych a měšćanskich wyšnosćow, kk. wokrjesny hejtman z Budyšina a Drježdźan, hamtski hejtman, měšćanosta Budyšina a druzy Serbow koncert. Serbowki we swojich pyšnych narodn. drastach dawachu cyłemu swjedźeńskemu wobrazej prawe žiwjenje. Směš so z dosćěinjenjom wuzběhnyć, zo směždźachmy tón raz też wosebje mnoho lubych Delnjołužiščankow witać.

Wobě zali „Króny" běštej połnej z wopytowarjemi. Chcyše tola kóždy być ze swědkom předwjedźenja „Naléća", tutoho najkrasniše ho oratorija našeho njesmjertneho K. A. Kocora. Jeho wobraz, kaž też wobraz Handrija Zejlerja, kiž je „Naléćo" spěsnił, strowjoštaj wobdataj ze zelenym pletwom a nad serbskimi barbami wisajo swjedźeńsku zhromadźiznu, kotraž mješe zbožo słyšeć oratorij, kiž možeše so hakle po 50létnej přestawcy zaso k prěnjemu razej cyły spěwać.

Spěwny khór ze swojim dirigentom knjezom šim wučerjom Słodeńkom a solistoju su z wulk. bosću so wónowali dobremu skutkej a směrn. nětko žnjeć płody swojeje prócy. Začiše oratorij poslucharja je był dosć přijomny. Zo jim spě. spěwachu do wutrobow, dopokazowaše mócny klesk, kiž běše z khwilemi šumjacy a hrimc. Štož ma so w jenotliwym z hudźbneje strony p. smy wustojnemu posudźowarjej přewostajiła a njesemy hišće z jeho pjera nadrobnišu rozpra.

„Naléćo" je nam pokazało, kajke pokłady w serbskej hudźbje mamy. Ważmy sebi tuž tych, kotrišž je nam darichu, ważmy sebi našeho njesm. neho K. A. Kocora, ważmy pak sebi też druhich šich wulkich hudźbnikow a narodowcow.

Smy sebi wšitcy dobry začišć z koncerta sob. mohł wzali. Moraliski wuspěch smě so wulkotn. *zowaś. To njech je wšitkim sobuskutkowacym* z wutrobnišim dźakom cyłeho serbskeho ludu. spěwarjo a spěwarki, z kotrychž je najwjetši ze wšědneho ludu, su dopokazali, zo woni so wěsće horić za kubła našeje rjanoje, nježneje a njeskaženeje kultury a druhich sobustorbnyć k wyšším ideal. njesmjertnym a njebjeskim.

Dowěrnika

a roznošowarja Serbskich Nowin za

Łomsk pola Minakała

hnydom pytamy Wudawaćnja Serbskich Nowin

Směški.

Wón stawkuje.

Jónu wotmołwi njepobožnyny hólcźi swojej macźerji, jako jemu tuta hrožeše, so budże jeho worakawstwa dla do kurjeńca sapźinicź: „Ale to cźi hnydom praju, jejkow žanych njeponjeseš!"

Jenož potom.

Nan: „Praju cźi, so žaneho bubona k twojim narodninam njedostanjeseš, Měrcźinko, — njenóžu bubnowanje słyschcź."

Měrcźink: „Ale nanko, hdyž pak cźi praju, so chžu jenož potom bubnowaś, hdyž spischi!"

Hłupe prašenje.

„Kak pschihódźe, Fanto", wopraschа so wucźeř, so žu w naschawku „Moja macź" tošame pisał kaž twój bratr?"

„Mamoj wobaj žantzne macź, knješ wucźeř!"

Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšischi pjatk: Rjenje, žuchu, trochu khłódnischo. W Jendźelskej mile a žo deschcźinje, w połnocnej Europie žuchu a synnischo.

...wski powěstnik.

Baćoń. Ratarski Dorost wotměwa njedźelu 27. haprl. dopołdnja ½10 hodźin w Smolie hosćencu hłownu zhromadźiznu. Porjad: Rozprawa, wólby, zjězd. Kóždy towaršmaprítomny być dla ważnych wuradźowanjow. **Předsyda.**

Blunjo. Serbske tow. „Domowina" zmeje sobotu 26. haprleje wjećor we 8 hodź. pola Säuberlichec přednoškowy wjećor. Přeprošujemy wšěch serbskich přećelow nanajwutrobniśo. Přednošk je lhońcźe přilubjeny. Přińdźe wšitcy a čiśe sebi swójonc.

Hrodźišćo. Towaršstwo „Zera". Spěwanje budźe přichodnu sobotu 26. haprleje wjećor we 8 hodź. w Hrodźišću pola Jurakec. Dla předstejaceho swjedźenja njech so wšěch wšitcy wobdataj. Tež swjedźeński wubjerk so zeńdże. **Dirigent.**

Khrósćicy. „Serbosław" zmeje njedźelu 28. haprleje popołdnju ½4 hodźin swoju měsačnu zhromadźiznu z přednoškom.

Komorow. Jednota Sokoł wuhotuje přichodnu njedźelu 27. haprleje wjećor ½8 hodźin w Kačej Kórjanu sokolski wjećor a přeprošuje na njón wšitkich Serbow z blizka a z daloka. **Předsyst.**

Kulow. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 18. haprleje wjećor ½8 hodźin swój sokolski swjećeńć. Wšitcy čujemy kóždu srjedu w „Němskim kčžoru".

Nawjećorny wokrjes. Naše zwučowanje wotmě. **1. meje w Pančicach.** dokelž njemóžu přez městnosć za pjatk 25. IV. dóstać. Činju wšitkim to kedźlnych. **Wu.** ...

Poršicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždy pjatk wj. čor we 8 hodź.

Zwučowarjo družstwa B. zwučuja njedźelu 27. haprleje dopołdnja w 11 hodź. w katolskej towaršstwowej m. Garbařskej hasy. Budźće tam z dypkom.

Zwjazk Łužisko-Serbskich Studentstwa zmeje sobotu popołdnju w ½ hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje wubjerkowe posedźenje.

Hłowny starši.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wódne roły žo schtwórtk 24. t. m. w nozy a jeli njedź. pjatk 25. t. m. wodnjo wopłokuja. Je móžno, so budźe woda nakhwilnje nutna a hłabjcho poběži.

W Budyšinjcy, 19. haprleje 1930.

Měšćanska wodarnja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nowěsći: G. Jenak w Budyšinje.

Dobry měd
w plastach (Waben) je tunjo na předań w Haslowje 4

13 tři njedźele a 3 šěsć njedź. stare **husy**
2 kozy blizko kózlatam, stadło brunych plahowańskich kur ma na předań
Pawoł Jakubaš w Dalicach

Kofej : kakao kolonialne twory
KURIO
na Zwonkowu, Lawskej hasy 24

Symjeńtne běrny
Industrie, Preußen, Deodara, Richters Jubel a Centifolia předawa
. Delan w Horn. Wunjowje

Sofy, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui
po wšěch płaćiznach zhotuje
Hermann Schulze
meblowa wutykarnja
w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 16
(w dworje hosć. „Zum Lechten")
Zane klamy!

Wutřišnać!
Njetrjebaće sobi jězdne koło za 75 hriwnow wot wonkach pósłać dać
Předam Wam nowe
„Błysk"-koło za 75 hriw.
žonjace koło za 82 hriwnow „Błysk"-koła su najhódniše, kiž so hdy mjez jězdnymi kołami poskićachu — „Błysk"-koła twari najwjetša fabrika jězdnych kołow cyłeho swěta,
Adam Opel akc. tow.
Jan Šibak na Mužakowskej dr. 4
Najwjetši skład jězdnych kołow w měsće

Konditorei Müller Postplatz
rad wopytana kofejownja
poručuje najlěpše pjećwa we wulkim wubjerku. Rozesłanje najspušćomniše

Pica za kurjata
10 puntow złamaneho rajsa jenož . . . . **1.95** hr.
a 6 procentow rabata
Cokor
10 puntow jenož **2.90** hr.
Thams & Garfs w Budyšinje
na Hłownym torhošću 8

Hdyž dźensa rano stanychmy, bě tu
naš štwórty bratřik.
Wjeselimy so jara.
Gernot, Ortwin a Bodulf Schnabel-ec.
W Budyšinje, 24. haprleje 1930
na Mättigskej dróży 39

přiloha k číslu 95

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 24. haprleje 1930

Jutrowna skhadźowanka w Njeswačidle

21. jutrownika 1930.

(Skónčenje.)

IV.

Jako dozwuk skhadźowanki wotmě so wječor serbska zabawa. Dźiwajo na bohaty wopyt popoldnišće zhromadźizny běchmy wječor poprawom wjace wočakowali. Tola smě nas spokojić, zo bě so tola wokoło 200 ludźi našło — za Njeswačidlske poměry přecy nahladna ličba.

Peč tón króć běchu studowacy wječork wuhotowali zwjeźa ze swojimi mocami. Po powitanskich słowach hł. staršeho Jurja Henčla poskići studowanska kapała nam něšto přezpołow. Wona so dale bźe wudospolnja. Rjenje je, zo je so nětk hižo na to zwažiła, teź k rejam piskać. Je to někajka samopomoc a studenći móža sej z tym zalutować pjenjeżnje za wudawki za njestudentske mocy. Studowacy k. Anton Nawka prodnjese baseń a potom studentstwo nas překwapi z něčim, štož hač dotal na skhadźowankach njeběchmy nadeśli.

K. stud. Jurij Winař bě sej stworił spěwny chór, kiž nam wšelake dwojohłósny spěwy poskići. Je to dobry započatk a spěwarkam, spěwarjam a zhromadnym dirigentej so připóznace zapowědźeć njeboha. Knježna Měranka Lešawic, naša recitatorka, znowa basni Čišinskeho a Hajncy derje přednjese, při čimž dopokaza, zo razny, kaž teź šikowały raz basnje wě derje tołmačić. Knježna Liska Smolerjec, naša znata spěwarka, zaspěwa hrońcko z k. J. Winarjom duet z „Naléa“: „Hdy bych ja była różička...“ a namaka móceny přiklesk. Přisłuchowarjow kk. Winař a Lebl na husle duet zahrachu.

Sčohowaše dźiwadło: „Nankowe škórnje“. Hrajerjo a hrajerki poměrnje derje hrajachu. Wosebje snadź móhli so wuzběhnyć kk. Wirt, Nowotny, Rječka a knj. Elza Krawcec. Mužscy hrajerjo móhli sej tekst swojeje róle lépje přiswojić... Na kóncu zasy něšto noweho. Knježna Měranka Lešawic zarejwa rytmisku reju a smy jej dźakowni za poskićenku na tutym polu. Tajke **něšto** měła serbska žónska młodźina (snadź Sokołki!) bóle hajić.

Na programje móhło so snadź wustajić, zo bě trochu přebohaty. Zasada njech budź: Krótki program, 1½—2 hodź. trajacy, ale dobre wěcy! Lud na wsach nima rad dołhi porjad....!

Tak bě po skhadźowancy!

A wusud wo njej je tajki: Nad hłownym dźělom, nad popołdnišćej zhromadźiznu smy so jara radowali a wječorna zabawa bě spokojaca!

W našim studentstwje njeknježa wjac žane fantastiske myslički. Ale jewi so tu khutne realizm, kiž wěcy tak widźi, kajkež bywaju. Wémy, zo tuta serbska młodźina njebudże błudničcy łojić, ale zo póńdże do narodneho boja z wótrej kritiku, ze samokritiku a sebjespóznaćom za wulkim hesłom: „Wěrnosć dobudźe!“

M. N.-N.

*

Porjedźeńka. W rozprawje wo Njeswačidlskej skhadźowanscy we wčerawšim čisle namaka so njeluby zmylk. W réči k. wučerja Słodeńka dyrbi sada rekać: **„Staroserbske pěsnje su dyrbjeli tohodla wróćostajić abo předźěłać, dokelž běchu wumělscy mjenje hódne.“**

Wo ważnosći maćerneje réče.

Wšěch króttkim wošwjecźi so w Pomorelitej 10lětna knjesej z Pólikej. Psichi tutej składnosći dasche wši biskop Stanisław Okoniewski pakosć z 1lětkow wošwjecźi, hdźež mjes druhim rozprawješe: „Maćerneje réče (dokelž su tam a Němcy hromadźe žiwi) pokasa:

Psichcje, kajke žadanja dźensnišchi dźeń na waš wobkhadźuje wašu maćernu réč a cźeńcźuje wašu rohotny Božidar, kruch wótcźiny a dźěl wašich winow. Kak bohate pokłady scze sej maćerneje réče wobstali! Jako dostojne-dźědźinstwo (herbstwo) su wam je přejedowniźy sawostajili. Maćerna réč bě jim hesło we wojowanju sa wěru a wótcźinu. S tutej réčźu su swoje cźerpjachu a wumrěchu. S njej sawostajichu pozdźišim jeje stawiny, bohatstwa jich myslenja a wutroby. S njej słubichu Bohu a wobkhowachu zwjatu

wěru.

Njewojerjo, kajke žadanja dźensnišchi dźeń na waš maćerneje réče.

Ptačecy, Łuta, krwawny młyn..

(Kónc.)

Wšitke tute předewzaća maju nimo swojich materijalnych zajimow też „ideelny" zamér: zničić Serbstwo. Tuta myslička wjedźese Straußberga hižo w sydomdźesatych lětach, hdyž přerězny Łužican ze Zhorjelskej železnicu, z kotrejž cheyše sem zawjesć cuzy žiwjeł. Ani załoženje podkopkow druheho zamóra njeměješe. Běše na to dosć khwile. Wuhlo njeje zrale; je žadlaweje kajkosće. Wukopuja so njedosahacy zbnite cyle štomy, widźimy cyle ćokowcy na duje wudoliny. A wostawa wyše tajke množstwo špatneho wuhla, kiž by so njezapłaćiło wuwjeć, zo dyrbjachu tu założić hobrsku elektrisku centralu, kiž z rjadu mócnych grotow, přebołacych z njeličomnymi linijemi holu a hona, rozwodźa tutu milinu po wulkim dźele Němskeje.

Stupa nam na mysle ze swojej wšelakej wosudowej wulkosću tragedija tudyšeho Słowjanstwa. Wšitke žiwjoły su so přećiwo njemu spřisahałe; a wšitko to, štož běše za druhe narody ze žołnowanjom. Morałne dobro, kiž słowjestwu přinjese Zbožnik, bu za Serbstwo narodna a politiska zahuba. Materialne dobro, skhowane w klinje ródneje pódy, služi nětko za smjertnu brón, z kotrejž maju so wutupić poslednje powostanki naroda.

Wuńekli smy z kónčinow, hdźež mócne ryjaki wobroćeja zeński powjerch na ruby bok a přemjenjeja płódnu zeleń do bjezkónčneho płaška morwje šeroke barby. Kročimy — Bohu dźak — zasy mjez polemi, łukami, njech też zumpojtymi.

Před nami wjeska Ptačecy. Ma zady sebje rjenje zarosćenu Košinsku horu. Na lěwo trochu dale je wjeska Łuta ze starej gotiskej cyrkwju. A za njej, tukhwilu njewidźomnje je Krwawny młyn, dźensa wot ludu połnemscy pomjenowany Plutamłyn.**) Su to městna, kiž dale njeposkićeja wosebitych zwonkownych zaćišćow, kiž mje wšak mócnje wabjachu, zo sym je dyrbjał wopytać.

Mój wjednik to wě a so na prócuje, zo by mi kraj wožiwił z powědanjom. Jeho zajimuje wosebje Košinska hora. Běchu tam „lutki" a mějachu tam cyrkwičku, kiž so z časom zniči. W jeje rozpadankach je leż jeje zwón pohrjebany, kiž so pasace swinje připadnje wuborkachu. Nětko wisy w starožitnej cyrkwi we Łutach. Na wurodowanym wjerchu hory měješe mój wjednik za to, zo lě nadešoł samo městno, hdźež bě cyrkwička stała.

Wohladachmy sej z hory pomjatny kraj. Tu wšudźe k wječoru, hdźež nětko pyšnje dymaju fabriki Złeho Komorowa, runje před 1000 lětami wjedźese Hendrich Ptačnik krwawnu, strašnu wójnu, zo by přemóhł zasakle a so wobarace tudyše Słowjanstwo.

Košinska hora so často wot kronikarjow naspomina. Pola Ptačec bješe Hendrich poslednju, rozsudnu ranu***) wojowanje cychnowaše po cyłym kraju, dźěše přez wjesku Łuta, kiž swoje mjeno podźakuje lutemu" (surowemu) krejpřeleću.† Wojowanje so skónči njedaloko Krwawnoho młyna, ale jeho dźensniši idyliski napohlad wšak tomu njewotpowěduje . . .

Tehdy tu spadny Serbstwo na stajnje poražene. Tu do dźensa wšudźe hišće so poskićeja drohotne namakanki złotych pjenjez, debjeńkow, brónjow. Zrozumimy, čehodla rěka Komorow — Zły Komorow.

Nětko, po tysac lětach hakle, rozsudźi so njeprěćel, zo padnjenemu narodej wukopa rowy, kotrychž šěrozołte séčny widźimy, kak so koło wokoło błyšeja . . .

Tola přez wšitkón stysk, kiž nas tu jima, zjewi so w nas prašenje: njekopaju so te rowy přepózdźe? Abo snadź přezahe?

Podachmy so napuć k dwórnišću w Hózni, zo bychmy so wróćili do Wojerec. Ale ani tu njemóžachmy wućekny zrudnym historiskim wopomnjeńkam.

Před samym dwórnišćom steji nizki kříž, z lišawu wobrosćeny, z wurytym znamjenjom mječa. Dopomnjeńka na dobu, hdyž tu krwawne železo šěrješe a zakorjenješe luboćinu wnuču Khrystown . . .

**) Přenjotne serbsko mjeno je najskerje nic Krwawny młyn, ale Błótowski młyn.

***) Powěść wo bitwje pola Ptačec nima historiskeho podłožka. Je to bajka z najnowšeje doby, najskerje němskeho pokhoda.

† To je zmylk. Mjeno wsy Łutow njezwisuje z „luty" (surowy) ale pokhadźa wot słowa „lut" (lyko). —

Přeserbšćił Měrćin Nowak.

Směški.

** Hoseina ja wuschi. „Ow", rjekny horda macj, „nascha mała Hanta ja swoju starosu hižom jara derje na klawšrje hraje! Wšo cžini tu a tam hischeze smykli, ale dyrbicže wjedźecj, so wschitko po fizhischenju pusta!"

„Haj, haj, jenoż schtoda, wschże: so mamy to też we fizhischenju pschijimacj!"

Schinyje na ras!

Mała fydomlina cžetka pschihlbi je fuhsoduchu domu zyle nastrožana k swojej macžerzy a powě jej wo surowym njesbožu, kotrež je snatu fiwójbu potrechilo: „Powmyšl sebi, je tam fchyrci wožobow na dobo wumrěło." — Macj tschasze njewěrliwje z hlowu a rjekne: „Hertha, ty rje by wopaki frosumiła." — „Ow nž, mama, widźach to samo wočischćzane, cžitach tam: „Nascha horzelubowana mandżelska, macj, hotra o cžeta!"

Prawo fylnischeho.

„Kak pschihódże, Korlka, je žebi wot twojeho nanc tak husto puti dostawaschi?"

Korlka: „Dokelž je wón fylnischi hacž ja."

Hospodarski rozhlad.

Schitwórk, 24. haprleje 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinjo.

1 Dollar	4,1855	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt .	20,349	100 čěskosł. krónow .	12,46
100 šwajc. frankow .	81,12	100 franc. frankow .	16,415

Barlinska burza žo wječera směrowa a znowa łrnčeli. Kurzy wschelakich efektow wjeselschego postupowachu.

Produktowe wiki běhu pomérnje cžiche. Placžizny žo ležma pschemčnichu. Jenož pschenža znowa wo 15 pj. po zentnarju postupi. Wječera placžesche w Barlinje zentnar

w Barlinje

pschenizny 13,65—13,80 hr., rožti 8,20—8,45 hr., jecžmjenja nalčrn. 9,50—10,10 hr., najmjšk. 8,75—9,35 hr., wowsa 8,10—8,50 hr.

w termijnowym wikowanju

za meju: pschenizny 14,40—14,42½ hr., rožti 9,02 hacž 9,05 hr., wowsa 8,95 hr.

za julij: pschenizny 14,92½ hr., rožti 9,72½ hr., wowsa 9,50 hr.,

za september: pschenizny 13,75 hr., rožti 9,95 hr., wowsa 9,25 hr.

Wječeranske placžizny i Drježdžanskich wikow: Žiwe cžacži 1,50—2,50 hr., kury stare 3—5 hr., tibjata 2 hacž 220 hr., młodžizcži 5—6 hr., sarčana pjerisna po puncže: huzy 2—2,20 hr., cžacži 1,50—1,60 hr., kury stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., holbje schtuka 80 hacž 150 pj., ryby po puncže: karpy 1,25 hr., linty 2,20 hr., běrny zemjnać 4—4,50 hr., punt po 5—6 pj., fyhrozity kal 0,50—1 hr., běły kal 10 pj., wlósti kal 15—18 pj., kulerěpa 10 pj., chrěn 60—80 pj., selerij 15—50 pj., hołotej 20—40 pj., zyhla 12—15 pj., karoty 12—15 pj., tisały kal 13—15 pj., butra 1,60—2 hr., jeja 10—11 pj.

Pschihtajeja.

Holzu do domu k 15. 5. Bürgel w Niskej; — k 1. 5. Lehmanka w Biskapjach, Stare torhoschčžo cžo. 20; — k 1. 5. schcwž Weisa w Běsej Wodźe; — hórjy, Sinapiupowa w Hródku, Hórska dróha cžo. 17; — **Marxej** konditornja w Hródku; — dwórnischczowny hoscženj w Lubiju.

Pjekaršteho, Hauša w Lubiju.

Krawšteho, Krawj w Hródku, Korla Severingowa dróha cžo. 30; — Mietha w Lubiju Nowe torhoschczo cžo. 7

Jeja k nahadžowanju a kury, Brěza w Hródku, Hórska dróha cžo. 13.

Pohonca, wyschicha hajitownja we Wojerezach.

Mučzobnika, pjekaršteho, Schokta w Bjedrnjku.

Scholarku, knježi dwór w Jaschczizy w horach.

Na pschedań.

Sosyno, hloma a rěpa, w Jedlzach cžo. 26.

Kruwa, wyšokotuczelna, w Jedlzach cžo. 20; — dójtu abo jalojnu i cželeczom, Pelz w Budyschinje, Weite Bleiche.

Běrny, fyhmjentne, Nobel w Kamjenzu, Spitelske tuble.

Koło, motorske, Sterger w Semizach, Kunathowa dróha cžo. 18; — Stelzig w Budyschinje, Hrodowska haša cžo. 4 po 1 schodže.

Loje i matraju, w Kamjenzu Kajarnsta dróha cžo. 25 po 1 schodže.

Běhalaj, w Malej Nydej, Drježdžanska dróha cžo. 16.

Sosyno, w Dréwjach; — wyschicha hajitownja we Wojerezach; — 10—15 zent. we Wojerezach, Selena haša cžo. 24; — 20 zent. w Schczežizy cžo. 23.

Meble, wschelake, w Budyschinje na Nowych hrjebjach cžo. 5 po 1 schodže.

Bróny, pluh a redło, we Wurizach cžo. 17.

Soudnizy na pschedawanje,

pjatk 25. 4. 1930:

w Bilšapjach, na hajdnikowje bud. w 9 hodź.: Wschelake meble, pjenjezny thamor, radio, 4 mužske koła, klawěr;

w Palowje w „Herbitej gryschcje" dop. w 11 hodź.: Maschor, elektr. 5½ PS.;

we Łazu w Schokczizy hoscženju dop. w 11 hodź.: Sepsc i njo, rjeblowany wós, schijaza maschina, 6 tuhlow. deskow;

w Dréwjach w hoscženju pschip. w 12 hodź.: 2 swinjacz;

w Delnym Wujesdźe w hoscženju „K worjolej" pschip. w 1 hodź.: Pjenjezny thamor, cžežity auto „Opel".

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dženża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Też wukrajne wiki łapišuja powyschene placžizny, ale žu wiki mérne.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, pschenža bolhacž rožla postupuje.

Placžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Placžizny po złotej hriwnje.				
	23. 4.	22. 4		23. 4	22. 4
Pšenca	273-276	270-273	tuny	15-17,00	15-17,00
rožka	165 169	166 169	woka	20-23,50	20-23,50
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
nal. ječmjeń	175-187	175-187	žołte łupiny	20-22,50	20-22,50
wowsa	162-170	162-170	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	13-14,76	13-14,76
pšeńč. muka	30-37,75	29-37,50	lany wósušk	19-19,50	19-19,50
rěžana muka	24-27,00	24-27,00	pocn. melasse	—	—
pó wotruby	9-10,75	10-10,50	hrjnj. kruški	15-15,70	15-15,70
rěžane „	—	—	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,90
raps „	—	—	rěžana sloma	1,25-1,30	1,40-1,40
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńč. „	1,1 -1,30	1,15-1,35
tane symjo	—	—	wowsna „	0,90-1,05	0,90-1,00
pieluški	17-19,00	17-19,00	rěčna „	0,90-1,05	0,90-1,00

Placžizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

23. haprieje 1930. Placžizny po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 286.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće had do 6 lět . . . 60—64

Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 56—58

Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 54—55

Mjenje picowane wšěch starobow . . . 51—53

Byki: 323

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće . 54—57

Połnomjasne, młódše . . . 52—54

Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 50—53

Spatne . . . 45—48

Jałojcy a kruwy: 772

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće . . . 44—48

Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće had do 7 lět . . . 58—43

Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . 36—74

Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . . 24—37

Mjenje a spatnje picowane . . . —

Celata: 2500.

Najlěpše wukormjene (1. družina) . . . 58—61

Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . . 60—47

Spatne (4.) . . . 46—56

Wowcy: 4498.

Młódše a starše wukormjene (1. družina . . . 62—64

starše wukormjene (2.) . . . 56—61

Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) . . . 48—52

Swinje: 11319

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, had do 1½ lět stare . . . 63—65

Wukormjene . . . 63—66

Mjasne . . . 64—67

Spatne . . . 63—65

Ranzy a kundrowy . . . 57—58

Swinske wuhotowanja w běhu zandżenych 3000 lět. Horka z lěwicy: Stwa bohateho Egyptowskeho, z prawicy: Stwa bohateho měšćana ze srjedźneho wěka (to rěka z časow reformacije). Delka z lewicy: Wobydleńska stwa zamožiteho měšćana, z prawicy: Nowočasne wuhotowanje kuchiny.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiža, zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec, knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo ačěwkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na zbožu so bancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 96 — Budyšin — Pjatk, 25. haprleje 1930 — Bautzen — Letnik 89

Němskostatna banka dyrbi zaso swoje bankowki ze złotom a devisami zamjenić.

Němske knjezerstwo je žrjedu wukas wojerwiło, so je § 3 zakonja wo němskostatnej banzy, hač dotal z mocy wojerwy, jasno do mozy stupił. Po tymle paragrafu dyrbi němskostatna banka po žadanju hnydom swoje bankowki ze złotom abo devisami (z zuhymi pjenjesami) zamjenić.

Sćěd za winikami?

Statne wěrchnistwo w Lipsku je 35 letneho dźěłaćerja Haubenreißera z Meukelwitz zajało a jeho wěrno w jatbje dźerži. Na Haubenreißera tuka, so je so na sjězdże kommunistiskeje młodźiny w Lipsku psichi nadpadże na policaja wobdźělił. Psichi nim su někotre zakrawawjene wěcy a druhe dopokazma namakali. Jo móža za to wěcy, je wón jedyn z nadpadnikow. Jeho zu pónđelu we Lipsku sajeli, tola wón prěje, so je winowaty.

*

Po poručnjesej Lipsčanskeje kriminalneje policije zu 18 letneho kommunista Gerharda Meißnera w Dessawje sajeli. Wón je žebi w Dessawskej hojerni rany zwobalicej tak, kotrejž je na sjězdże kommunistiskeje młodźiny w Lipsku poćerpił. Jeho maju w podbladze, so je so psichi nadpadże na policaju w Lipsku wobdźělił.

Sakske knjezerstwo a 1. dźeń meje.

Po krwawnych podawkach psichi sjězdże kommunistiskeje młodźiny w Lipsku sakske knjezerstwo je staroscźemi na 1. dźeń meje zhladuje. Snate hižo je, so je zu kommunistojo wobjemknuli, dźěłaćerske mejsce žwjedženje kasnyć. Sakske knjezerstwo žebi tohodla pschemyšluje, kak by mózno tuchu, kommunistiskim nazbylnosćam psichi mejskich žwjedženjach sadźewać. Bližiše dny žo rozsudźi, hač budże mać, **wschě mejske žwjedženje sakasać.**

Lipsčanskemu policajskemu presidentej, sozialdemokratiskemu wjednikej Fleißnerej, kommunistojo z hromadami kjesmjenite charty a listy scźelu, w kotrychž jemu hroša, je jemu brjuch rosprója. We jenym liscźe žo wo hižo pschihotowanej kulzy rěči, kotraž dyrbi policajskeho presidenta trjechicź.

S pschicźinu tychle podawkow je žo pschedbyła Lipsčanskeho měschčanskeho swjatka, dr. Wunderlich, z pismom na sakskeho ministra snutskownych naležnosćow Richtera z pismom wobroćił. We nim mjes druhim praji, so je jurowniczku snate było, so cźrjódy młodostnych kommunistow na Augustuźowe namjeśo w Lipsku pschicźahnu, a so budże tam złowny wjednik němskeje kommunistiskeje strony, němskožesmski sapódłanz **Thälmann** rěcźeć. Lohko je było, z teho spóznaś, so tam k sraženjam dóńdże, kotrymž by žo dyrbjało w sajimje Lipska a jeho wobydlerstwa sadźewać.

Nadpad na württembergskeho justicneho ministra.

Stuttgartskeho wikowarja Khorlu Stängla, kotryž je wutoru württembergskeho justizneho ministra a jeho słužobnika z nožom lohko ranił, su žrjedu w Ulmje sajeli. Jeho su hižo raz cźełnego sranjenja dla k jastwu na tśi lěta sudźili.

*

Dale so je Stuttgarta powěź:

Württembergski justizny minister dr. Beyerle je § kanjom z nožom wjele krwě shubiwschi wozbłahnył.

Po podawku hischcze śledowace pschi: Stängl dyrschce khlostanje dla polěkowanja k njekasańskemu nastupjeć, mjes tym so jeho žona dla toho ranjeho pschestupjeła. Tuch hižo w jastwje žedźi. Stängl wot ministra žadasche, so by jeho khlostanje wotstorcźiło a so by ko jeho žona zwobchadźiła. Khdyž minister to wotpokasa, Stängl praji, so někto na zyłe dóže a žo § nožom do ministra da, kotryž so wobarajo stoł sběhny a sajwoni. Khdyž domownik pschistupajuwschi nadpadnika dźerżeć pytasche, druhi muž sajmje, kotrymž domownika wot Stängla wotbźerża. Hač staj so wobaj mużej srěćakoj, njehodźesche, žo pschi wjerganźy zhinjeješej.

Kommunistiske demonstrazije w Bayerskej so sakasale.

Policajska direkzija w Mnichowje je kommunistiskej organizaziji w Mnichowje wotmyślene **demonstrazije pod gołym njebom a wschě shromadźiny w samknjenych mějscach sakasała.** Sakasanju policajska direkzija na to sadźenje, so chcźeja mejske žwjedženje k załoženju proletarskeje diktatury wužiwć. Na podkoju tuteje sakasnje bayerske kommunistiske nowiny k hromadnym strajkam 1. meje namołwjeja.

Jakni towarsojo za mejske swjedźenje.

Zentralny komitej němskeje kommunistiskeje strony je 10. haprleje wokolnik stronitym wokrjesnym wodźerstwam rospósłał, w kotrymž žo nadrobnje wukazuje, kak maju **žo sozialdemokratiske mejske žwjedženje a taśe žwobodnych dźěłaćerskich swjatkow kasnyć.** K mejskim žwjedženjam dyrbja žo organizowane měr a porjad kazaze kolony pósłać. Podwokrjeźy žo napominaju, so bychu wokrjesnam jakich towarschow mjenowane, kotrjž žo hromadze rosweźa a potom mjes jenotliwe kolonu rosdźěla. Jakni towarschojo dyrbja žo pschi žwjedženjach wobdźělić a žo § wobdźělnikami do rěcźow dać a swadu pytać. Porucźa žo, so pschezo liczba „jakuych" w blischosći wurěcźowarja pschebywa. Woni maju na to kedźbowacź, so wurěcźowarja njenabija. Wobsebje žo kommunistiska młodźina napomina, so by mejske žwjedženje kasyka.

Wukaz Moskowskeje internacionale.

Kaž žo § Moskwy powě, žu wschelake poraženja kommunistiskeje strony Němskeje pschi wólbach do dźělowych radow w Moskowskej internazionali wulku njespokojnosć z dźěławoscźu němskeje kommunistiskeje strony zbudźiše. Pschedbydźerstwo wukonzujeho komiteja kommunistiskeje internazionale nowe prawidła za wojowanje pschećiwo sozialfascistiskim a žwobodnym dźěłaćerskim swjatkam a k zmylnjenju wliwa kommunistiskeje strony w bibanju němskich dźěłaćerskich swjatkow wuda. Kommunistika internazionala žo nadźija, so žo němski kommunistiskej stronje poradźi, **1. mejske wulku demonstraziju** pschećiwo **měschčanskemu knjezerstwu organisowacź.** We Moskwje wobzebje § napjatoscźu wočakuja, kak mejske demonstrazije w Němskej wotběža.

Před posydanjom Zwjazka Ludow.

Po powěsćach § Genfa žo po dojednanym srěćanju pschedbydźerstwo pschichodneho pósydanja Rady Swjazka Ludow juhosłowjanskemu zwonkownemu ministrej dr. Marinkowiczej dowěri. We Swjazku Ludow žo wočakuje, so žo mjes druhimi franzowski zwonkowny minister Briand, jendźelski zwonkowny minister Henderson a němski zwonkowny minister Curtius pschi pósydanju wobdźěla.

Hołk w českosłowakskim parlamenće.

Dla krwawneho sranjenja mjes kommunistami a žandarmami pschi jutrownej kommunistiskej demonstraziji we Radotinje je schtwórk w cźěskosłowakskim parlamenće k wulkemu hołku doschło. Kommunistiski sapósłanzy zadachu, so by § snutskowny minister wo podawku rosprawił, a namjetowachu, so žo pschećiwo ministram wobstórža sapoda. Do ministerskeho presidenta, kotryž ham na knjezerstwowej ławje žedźeše, pišma a druhe papjery mjetachu. Sozialdemokratojo a ratarski sapósłanzy do kommunistow srašychu. Sapósłanej narodneje sozialistiskeje strony, Seminowej, kommunistojo z pukami hrožachu. Ta žo wobarajo jeneho kommunista za khornak shrabny. Jenož je sakrocźenjom druhich rosmyslnych sapósłanzow žo nazbylnosćam sadźewa.

Sražene § kommunistami we Winšlim Nowym Měsće.

We Winšlim Nowym Měsće žu wutoru pschi demonstraziji kommunistojo do žandarmow srašyli, kotrjž dyrbjachu § natyknjenym bajonettom pschećiwo demonstrantam postupować. Někotrych kommunistow sranichu, jedmjoch sajachu.

Socialne zawěšćenje w Francowskej.

W Franzowskej žo hake nětkole sozialne zawěšćenje sajwjedže. Deputertska komora je sawodnaj stawaj wo **zawěšćenju pśiche tśorosćej, starobu a invalidnosćej pschijaka.** Sdobom žu žo pschinoschki dźěłodawarjow, dźěłaćerjow a pschiwschuschnosće zawěšćerskeje pokładnje po nastajenju knjezerstwowego nacźiska wuprawike.

Alžir sto lět pod franzowskim knjezerstwom.

Franzowska sapoczatk meje stoletny žwjedeń dobrjeja Alžiera wobswjećeźi. Zyły franzowski parlament § wjednistwom republikanskeho presidenta, Doumergua, budźe 3. meje w Alžiery shromadźeny. Skoro wschě łódże franzowskeho Sśrjedźomórskeho a Atlantiskeho wójnskeho łódźerstwa, nětko 80 po licźbje, žo pschi žwjedženju wobdźěla.

Jendźelska khłostańska expedizija do rańscheje Arabskeje.

Po powěsći § Basey je žo jendźelska wójnska łódź na khłostańsku expediziju pschećiwo jenemu splahej pschi Omanskim brjohu podała. Łódź je wjeź, w kotrejž žu njedawno njeměrny byle, bombardowała.

Moskowska propoganda.

Pjećlětny plan k pschihotowanju žwětoweje revolucije.

Lotyšschka politika policija je poslednje dny w Rizy, Libawje a w druhich městach Lotyšschkeje wjele kommunistow sajała. Jej je žo poradźiło, w jenym Rigaskim kommunistiskim kwartěru **schowanych wotpósłanzow Moskowskeje internazionale** sajeć, kotrjž žu psched nětkotrymi měsacami § Ruskeje pschišli. Kaž nowiny „Latwis" pišchu, žu wotpósłanzy diktatorisku pokmoz měli, a samo tajne naczolne organizazije w Lotyschkej běchu jim podtajene. Se zebranych spisow je spóznać, so je kommunistika internazionala **pjećlětny plan k pschihotowanju žwětoweje revolucije** po pschikładze ruskeho pjećlětneho hospodarskeho plana natajała, kotryž dyrbi žo **hač do lěta 1932 pschewjesć.** Wótpósłanzy § tymi samymi wukazami žu žo do wschěch krajow wupósłali.

Zběžk w Indiskej.

W Peshawaru, w dołhowjeczornej Indiskej, blisko afghanskeje mjezy, je žo wulki dźěl wobydlerstwa revolucijiski pschijaznymi. Ludowa cźerźoda je tam dwaj jendźelskaj panzerowaj wosaj nadpadła. Jedyn § njeju § benzinom polachu a spalichu. Nuška žebjazej **wojakaj staj žo spalikoj. Na druhim městnje měšta jendźelskeho podoffizera § motorsteho koła storhnychu a jeho se žekeru sarasychu.** Khdyž jendźelscy wojazy w Gurkhojo do města pschicźežechu, do nich § kamjenjemi mjetachu a někotrych § nich sranichu. Tohodla bě musne, § maschinskich hźelbow do shóźkarjow sśelecź. Město je žo na to smjerwołało. Jendźelske patrouille po městowych drohach cźahaju. Na podawkow w Peshawaru žu žrjedu wjecźor w Lahore patrouillowu słužbu pschiprawili. S Lahore žu žo wojazy do połnocźneje strony wotpósłali.

Pschi njeměrach w Peshawaru žu pódla tśiroch jendźelskich wojakow nětkle dwanaće domorodnych morili. Dwanaće druhich sbóžkarjow w khorownі sranjenych leži. Rano sahe je wyschnowcy někotrych politiskich agitatorow dla wschelakich pschestupjenjow sajała. Na to žo na drohach protestowanske shromadźiny wotměchu. W nich lud ke sdźerkej namołwjachu. Pokoženje žo tak khórschi, so dyrbjachu wojazy do luda sśelecź. Wjeczor bě njeměr potlóčeny. Naměstnik policajskeho direktora a jedyn policajski inspektor buschtaj sranjenaj, poslednjidniej cźeko.

Jendźelcźenjo so počinaju wo swoje indiske knježstwo do cź.

Sdźerkańce hibanje pschećiwo jendźelskemu knjezerstwu je žo hižo k indiskej połnocźnej mjezy rozsyrilo. Runowaha w kraju, kotryž su Jendźelcźenjo w poslednich 80 lětach žywjenu knjezerstwu podcźinyli, sda so rostschaena być. Wudyrjenje njeměrow pschi połnocźnej mjezy mjes Jendźelcźanami tohodla najwjetsche staroscźe sbudźuje, dokelž Jendźelski najtrótschi cźah kluschа. Tu žu wrota, § kotrymiž žo rusti kommunismus do Indiskeje dobywa. We tychle stronach je žo Jendźelska stajnje dyrbjała pschećiwo plecźisnam rusticich bolschewikow wobaraсź. Tohodla žo boja, so Ruska, jeli so bychu njeměry dlšeji cźahć trałe, za swoje samery wuwužije. Ruska móża žiwoje wotmyślenja na Indiju cźim lóžo pschejwjesć, dokelž hižo dźel indiskeje intelligenzy pod kommunistiskim wliwom stej.

Nowe pripady w Bengalskej.

K sranjenjam mjes revolucijonarami a policiju je **znowa** we wschelakich dźělach jendźelskeje Indiskeje došchło.

Po powěsćach, kotrež žu § Indiskeje do Parija došchle, Hindojo žel dale po njekatolskim waschnju hotuja. Policija je nowy srědk wumyślila, **kak** by tomu zadźewała. Snjeczišćerje po chemiskim puczu **móšću** wodu tak so žo § njeje šhotowana žel njehodźi wuzicź. To je

pschećiwjenje Hindow sdubźiko a je k sraženjam a zimanjam dowjedło. Jeneho ſ wušnamnych Hindow w Bombayu, Munsia, sobuſtaw prjedawſcheje ſakonje dawneje ſhromadźiźny, ſu tohorunja dla pschestupjenja ſakonja wo ſelowym monopolu ſajeli a hnydom k ſaſtwu na ſchesć mězazow a k 300 rupiam pjenježneje pokuty ſadsudźili. Wón je ſ bloſkom pſcheb ſudom rjekł, ſo ſud njepſchipoſnawa, kotryž ſu w jeho kraju zuſobnizy ſawjedli. Pſchitomni domorodni jemu wótſje pſchikloſowachu.

Polizija je dale profeſzora Byarpuera, pſchedſydu organiſazije, rěkajeze „Wójnſka rada“ a nětkotre druhe ſobuſtawy liteje organiſazije ſajała.

Palestinski kongres
indiskich mohamedanow.

Wichoſnidſika mohamedanſka liga je pondźelu w Bombayu ſylnje wobytanu konferenzu ſkónčiła, kotraž pyta, jendźelſku politiku w Palestinje pſcheměniź. Arabiſkim palestinſkim wotpóſłanjam je ſo ſlědowaze reſolucija pódała:

„Dokeľ je ſo ſwjatu kraj Palestina zyłemu muhamedanſkemu ſwěteſ jako cźaſa pſchepodała, muhamedanoje w Indiſkej ſodajm, ſo by ſo Balkourſka deklarazija wróćo wſała, jendźelſki mandat w Palestinje ſo ſkónčił, a ſo by ſo ſwobodne a njewotwiſne kněźerſtwo, jenież muhamedanſkich wobydlerjow wobſtejaze, w pſchešenoſći je ſafadu ſamoſpoſłajenja, poſtajiło.

Jendźelſke kněźerſtwo w Cźitowiſci, Palestinje a Indiſkej ſo pſcheze bóle wohrožnje. Nětkole muhamedanoje w Indiſkej ſadajm, ſo by Jendźelſka ſwoje nadźiſlejſtwo w Palestinje ſpuſchćiła a pravo, kotreż je Židam w Palestinje po ſwótkowej wójuje w Palestinje dała, wróćo wſała. Dokeľ ſu indiſky muhamedanoje jenieſli element w Indiſkej, kotryž revoluziji Judźejanow njepołěkuje, budźe Jendźelſka dyrbjeć do ſadawſ w indiſkich muhamedanow ſdźała ſwolić.

Zběžk w Abeſynskej.

Njedźiwajſy ſaprěwanja powdźeſow wo njemérach we Abeſynſkej a wo njepokojnoſći wobydlerjow ſ nowym knježerjom Tafariom Londonſke nowiny ſtawa powdźa, ſo je ſo wopſjet mjes Tafariowymi pſchećiwnikami a jeho wójſkom wojowało. Tafari nětkole w ſwojim hłownym mjeſe Addis Abeba pſchebywa. Sſwoje tamniſke wójſko je ſo na 50 000 muži pokazniko.

Dwaj miljonaj ćłowjekow zahłódniłoj.

Se Sianfu, hłowneho města ſchonſkeje prowinzy, je powjeſć doſchła, ſo ſtaj ſe ſchešć miljonow ludźi nětkaze dwaj miljonaj ludźi ſ hłodom ſomrěłoj. Ssawo na dróhach hłowneho města njeliczomne cźeła leža, kotreż ſo njemóža wjazy pohrjebacź. Dotalne pomozne naprawy chineſiſkich wyſchnoſćejow a wukrajnych organiſazijow njejſu mohle hłodej miljionow wobydlerjow wotpomhacź. Dokeľ je ſo jenož pjeczina role wobſkyła, ſadje wobydleſtwo teź w pſchichodze hłódu tradaeź. Hłowa dla ſu wjele ſonow a hołzow do druhich ſtron pſchedałi. W roſprawje jeneho miſionara ſo praji, ſo ſu hłowni tajſich, kotříž běchu blíſko k ſahłódnjenju, ſabili, ſo by ſu jich mjaſo jeſrali.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 25. haprleje 1930.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +25. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +3, thermometer w nozy +13. — Schkleńza drje pomaku na ſchpatniſche wjedro ſpaduje. S toho wukhadźa, ſo ničiny ſ wječora ſo pomaku pſchibližuja. Hewak naſche wjedro ſylne wſchiny nad ſanſchej Europu wobkněžuje. Tak dołho hač tych knježeńſtwo traje, ſměje naſche wjedro bóle ſuchi ras. — Jutſje ſobotu ſkónčźo 4,42 hodźin ſkhadźa a ſo 7,15 hodźin ſhowa. Měſacź rano 4,09 hodźin ſkhadźa a ſo popołdnju 4,32 hodźin ſhowa.

— **Sſwobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Sſobotu 26. haprleje rano wot 7 hacź 8. hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pf.

— **Sawrjene puće.** Sjawny puć ſ Bóſſwez do Roſzwodez je dla wuſypowanja na Bóſſwezeńſkich honach wot 28. haprleje hacź do 9. junija t. l. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokaſuje ſo na Korſyjn abo Sahoť. — Sjawna ſowańſka dróha mjes Drježdźańſko-Ghorjelſkej ſtatnej dróhu a Budyſko-Nowomeſčanſkej dróhu ſo dla wuſkadźenja ſ kamjenjemi na Sejiczanſkich honach wot 25. haprleje t. l. ſawrjeje, doniž dźeło njebudźe dokonjane. — Sjawny puć ſ Hórkow do Worklez je dla wuſypowanja wot 25. haprleje hacź najſkerje do 10. meje t. l. ſa wſchitkón jěſdny wobkhad ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na pódlańſke puće. — Wjeſna dróha w Kukowje je wot 28. haprleje hacź najſkerje do 15. meje t. l. dla wuſkadźenja ſ kamjenjemi ſa wſchitkón jěſdny wobkhad ſawrjena. Wobkhad pokaſuje ſo na pódlańſke puće.

— **Předsydstwo a wubjerk Domowiny** mějeſtaj zaúdźeny tydźeń pod wjednistwom předsydy knjeza fararja Křižana poſedźenje w Serbskim Domje. Jednaſe ſo wo rozdźělenje dźěła na jenotliwe ſobuſtawy předsydſtwa. Tohorunja ſta ſo prěnje wuraźowanje dla wſotowarſtwowſkeho zlěta, kiž dyrbi lětſa 13. jul. w Rakecach być. Rěčeſe ſo teź wo přebytku młodych hólcow a holcow w Dalkach w Pólskej, kotryž je nimo měry płódny a wobołańcy za zdźělanoſć ſerbſkeje młodźiny. Zamołwjenja přijima na pródstwu Domowiny knjez wučeř Nawka w Radworju.

S **Małeho Wjelkowa.** Sſrjedu pſchipołdnju w přenjej hodźinje ſta ſo pſchi naſchej wſy wjeſtſke wobkhadne nješoſo. W ſamknjenym wokowniku, jako ſo wołzobowy automobil jeneho Budyſkeho wobkhodnika ſ Wulkowjelſowſkeho puća na dróhu ſawiny, pſchijěźdźe po dróhy ſ Budyſchina Rakeczanſki ſandarm Hein ſ poboćnym wojeſkom, w kotrymž jeho žona ſjedźeſche. Dokeľ je auto pjeća pſchedałoko do ſrjedź dróhi ſajeť, běſche motorowy koleſaŕ nuſowany, ke kromje jěć a tak do ſchtoma ſraſh. Pſchi tym ſo wón a jeho žona khětro cźežko ſranjichtaj. Knjes dr. Thiem ſMałeho Wjelkowa a t. dr. Schnabel ſ Budyſchina poſtježiſchtaj ſranjenymaj prěnju pomoz. Na to jeju ſe ſanitetnym autom do Budyſeje ſhorownje dowjeſechu.

S **Minakała.** W bliſchim cźaſu ſo knjes kandidat Rößler, kiž běſche nětkle lěto ſ wucźobnym kandidatom w Klukſchu, k nam jako farſki vikar pſchejeſydli a budźe tu na farje bydlić. S hłownym ſaſtupjerjom farſtwa tuthwilu hiſchće woſtanje knjes faraŕ Kſchižan-Klukſchanſki.

Z **Baćonja.** Kradnyli ſu w nocy k 20. haprleji we naſej wſy 10 ſèsćpuntowſkich pokrutow khléba, 6 pakćikow wſelakeho tobaka a cigaretow znamkow Atikah, Ernſt August, Hänſom, Salem Gold, Dolomit. Paduch je ſo najſkerje do twarjenja zamknyć dał. — Wo wćeowne zdźělenja proſy kriminalne wotdźělenje w Budyſinje abo ſandarmſtwo w Baćonju.

Zo **Sernjan.** Radupodawanje za maćerje w Sernjanach budźe wutoru 30. haprleje popołdnju w 3 hodź. pola Korjeńkee. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Worklec.** Tudomnemu knježeńſtwu kubłej ſłuſa teź tójſto hatow. Nazymu ſo wone wuloja a ryby k plahowanju za přichodne lěto ſo we wſy do delnjeju hatow zesadźeja. Zandźeny tydźeń bu woda nětko zaſo wotpuſčena a ryby ſo wulojichu a do plahowańſkich hatow zwozychu.

Z Worklec. Wokoło naſcheho wjeſneho ſwjateho kříža, pod kotrymž ſo we wójnje k modlenju ſwjateho róžowca zhromadźowachmy, a při kotrymž ſo teź Zeleny ſtwórtk procesijón ke křižowemu pućej zhromadźi, je dobroćerſka ſwójba před nětko časom żelezny płoćik připrawić dała, kotryž je knjez [illegible] melt zhotowił.

Z **Konjec.** Tudomny młyn bu jutry wutoru Kamjencu na ſudnistwje na přesadźowanje předny. Kupił je jón za 22 700 hr. k. Cornak z Ralbic, kiž mějeſe młyn hižo nětkole wotnajaty.

Z **Ralbic.** Do jutrow bu tu puć, kiž wjedźe z njec do Łazka, wusypowany. Dokeľ je Łazko gmejna tehorunja puć wuporjedźała, kaž też Pańſka gmejna puć z Łazka do Smjerdźaceje, nětko wot Ralbic hač do Smjerdźaceje rjany wusypany puć.

Z **Różanta.** Naš wjesny hatk napřeco kor[illegible] kiž běše prjedy jenož łuža, bu před krótkim wšeny a wumjetany a potom rjenje wumurjowy. Wokoło hata je tolsty grót ſćehnjeny. Też w hich wſach mohłe ſo haty tak wumurjować. To jenož rjeńše, ale też ſtrowiše, dokeľ ſo tam pr njemóža wſelake ſkotej a ludźom ſkódne pazancy łahnyć. A wudyrſli jónu we wſy wohe ſo ze čiſtcho hata teź lěpje woda bjerje dyžli zaneje łuže.

Z **Łazka** pola Różanta. Naša wjes je ſkor[illegible] koła wokoło ſ lěſom wobdata. Lěs k Ralbic jara rjany, wosebje w naléću. Kćěje tu mnoho kow, mjez nimi też aurikle (pětrkluče, primle) tutych je loni tójſto zmjerzło. Tola też dźěćac rozum ſkodźi tu wjele. Nadeńdźeš tu druhdy kotreż maja wulki kwěćel tutych nałćnik kow. Tu dyrbjeli ſtarſi a ſula powučować pomha wulki kwěćel, hdyž tola bórzy zwjadn kwětkowe pjeńki pak přez to zahinu. Kak traje a tute kwětki tu docyła wjacy njerostu je na druhich měſtnach z jara wjele druhimi nami było, kotreż ſu ſo cyle zhubile a nihdźe njerostu a ženje wjacy rosć njebudźa. Njeje ſkoda? — A druzy, kiž tam přez naš łěs du, ch[illegible] ſo tola też nad kwětkami wjeſelić, ſtož pak wjacy njemóža, hdyž ſu ſkoro wſitke zeſćipane.

S **Njeſwačidła.** Kaž hriby roſtu w Njeſwačidle thšże je ſemje. 16 nowych twarjenjow je w běhu poſledních lět pſchi puczomaj do Holeſchowa a Wbohowa naſtało. Mjes nowymi twarjenjemi je też thža, kiž póła twari. W njej budźe naſch póſtmiſtſtr bydlić. Do jeho nětſcheho wobydlenja pſchiſtúdže telegrafiſki dohladowaŕ. Dotalny ſtanjeny w bliſchim cźaſu automatiſki telefon. Druhe twarjeſe měſtna ſu w Njeſwačidle a w Norwej Wſy twarjo dóſtacź.

Z **Jaſeńcy** p. Njeſwačidła. Sſrjedu popołdnju wokoło 3 hodź. ſta ſo we wſy wjetſe njezbože z motorſkim koleſom. Młody muſki z Kamjenca, kiž tu časopis „Swjatok“ ſwojim abonentam přiwjeze, wosta najprjedy ze ſtopnej łašu (Fußlasche) w dróhowym kolenu pola wowćerńje wiſajo a potom ſo ćiſny při zawinjenju puća do Worklec. Při tom ſebi nohu złama a ſtopa ſo khětro wobſkodźi (zersplitert). Wjeſna baba jemu prěnju pomoc poſkići a jeho zawobali. Dokeľ ſanitetny auto z Kamjenca, kiž bu telefoniſcy ſkazany, njepřijěźdże, dyrbjeſe ſo wbohi człowjek na motorſkim kole domoj wjeſć dać. Tutu ſłužbu wopokaza jemu kowaſki miſtr ze Jaſeńcy.

* S **Kamjenizy** pola Łubija. Na tudomnym ſtatnem łubie być wodźimi a dejerja Filipa k ſeńenje pſchińdźeli. Hnydom ſawołany lěkaŕ ſpójtna, ſo je Filip ſtuttkach ſranjeny. Dokeľ ſo ſ khoroſcju ſranjeneho ſpórſchenje, dyrbjachu jeho do kliniki dra. Wanki w Habrachećźach dowjeſeć.

S **Hrodźiſchcźa.** Tele dny ſwjeći tudomny ſantor knjes wyſchichi wučeř Arnoſcht Petrik ſe ſwojej manželſkej ſlěbornu ſwaſ. Lětdźeſatki je pſchi naſchej ſkuli a zyrkwi ſkutkował, ſo dyrbi ſo jubilaroma ſ jeju cźeſtnemu dnjej mnoho ſhožopſchećelow dóſtanje.

Dźědźićel.

Roman.

2] (Pokračowanje.)

„A wón, Michał Hruda, dźědźićel „Běłeho dwora“? Zyły hriwnićzku mějeſche pſchi ſebi, hišo na wſchón ſchiwórcź léta. A tak běſche ſebi ju ſaſtužił! Se ſtrachom wo ſamſkne žiwjenje be na wjeſnem puću ſplóſcheneju konjow w ſapſchahu puczowazeho ſadźerjał. A hdyž be roſbudźeneju brunakow ſ hładźenjom a pſchećeſelnym pſchirěčowanjom ſměrował, tu be błędy mćichćanſki knjes ſ woſa jeſtkožił a běſche jemu hriwnu do ruki ſtłóčił.

Něchtó płazny jeho móſnje na ramjo a wutorchny jeho ſe ſpnjenja. Pódła njeho ſtojeſche korcźmaŕ. „To paſ je pěknje, ſtaŕy hólcźe, ſo ſo tu cź ras pokajaſch. Hižo cźaiſcheho ſyna na tebje ſpominaŕ. Dyrbiſch ſo tola ſ mojej nłodej žonu ſeſnaćź. Kraſna žónka, cźi ja praju! A recept mam woł jeje nana! Cźłowjek mohł ſej porſty po nim liſaćź. Pój, hrěbmoj „jadrowku ſ Mithridatom“! Wobſedne mjenu? Schto? Mjeno je hłowna wěc!“

„Ty maſch tola ſtajnje ſwoje tryſki, Pokropa.“

„Tryſki tu, tryſki tam, ſtaŕy hólcźe! Njeſeſahuj ſajte bojaſne wobliczo. To tola ſo do tutych pomérow njepſchihodźi.“

Sſměſo wſa Michała pod paźu a wjedźeſche jeho po źórli ke knjeſej ſjwiećźy, hdyž burjo „merengo“ hrajachu a „tolo ſchtyrzeſći ſ fiducem.“

„Takle, tule ſo cźapni a pſchihladuj, kaŕ je ſchtó najwjeſelha wowcźa hłowa!“

Burjo ſo ſaſmjejachu; jenož tolſty Bobaŕ wołaſche njerjazy: „Ty ſana wowcźa hłowa njeſtyſ, korcźmarjo, pſchiwodźiſch hoſći nuts, ja kotrychđy my płaćimy.“

Michałej ſtupi krew do hłowy. „Jenož ſo njeboj, Bobako, ſchtož ja wupiju, to teź ſam ſaptaću.“

„Njebéš ’noš ja ſo, Hruda, tebje dóſ hewaŕ ſenje we „Karanje“ njewidźa.“

„Směrom, moji knježa, ſměrom!“ napominaſche Pokropa. „Wy tola njeſteſe jow pſchijſchli ſo ſadźeraćź.“

Michał wja ſwoju ſchkleńzu a dźěſche na tubju, hdyž ſebi w kucźiku mjeſtaćźo wupyta. Pokropa pſchińdźe ſa nim a pſchinjeſe dwaj palenjaŕ.

„Nimaŕ dźeńſa wjele khwile ſa tebje, ſtaŕy pſchećeſelo, chžuch ſo cźe jenož wopraſchećź, hacź mójeſch mi dźeń abo dwaj pomhaćź rěpu woſhećź. A nětko njedaŕ ſebi nićźo nimo hieź. Schłoź wupijeſch, roſkleźimoj potom ſ wołenjom rěpu.“

Wón ſhraba próſdne ſchkleńzy ſ blida a běſeſche prjećź. Pomałku dopiwaſche Michał ſwoje piwo, potom chžyſche woleńcź. Schto měł tu tej cźinićź? Sſo wot burow wobrěćźećź dać, ſo na jich khóſty pije? A to ſ rěpu wołenjom, to dźe bź tola jenož wot Prokopy wumnyſlene, jenož ſo by jemu pſaćenje ſalutowaŕ. Dobry muły cźłowjek! Ale tón wo nim teź hinak njemyſleſche, hacź wſchitcy druhy. Bź to haňba, ſo wón kaž wottrocźk pola ſwojeho nana dźěłaſche, jenož ſo by ſtarſchezu na ſadołżenym wobſkydźiwje dźerżaŕ? Haj, hdy by ſnajnješiſcha mšu dóſtawał kaž wottrocźk! Lódy ſo měſwaſche zyły kabat na cźełe! Dołcź ſwotnoſcheny a wuroſtły wſchak tón ſtaŕy „ropr“ běſche!

A tohodla hejeſche wón, dźědźićel, ſamłutki in kucźiku na tubi, kaž zuſbnik, kotrehož ho wſchitcy jenož tohodla ſdalowachu, ſo njeměſcheſe pjenjes . . . Nimowólnje ſahnyny ſa ſchkleńzu, ta bź pokna . . . Pinczniźa bź jemu cźerſtwy ſydłk porjedźała, ani ſo by wón ſo toho dohladaŕ. Spěſchnje wupi hłódźazy napoj do dna.

Rumje ſapſchachu herzy ſ nowej rejzy. Burjo běchu ſo dołcź „nobel“ wopokaſali a zyłu wjeſnu łapalu ſtajili. Dołhi Chłuſt, gmejniſki ſłužobnik a wjeſny ſchewz, hrajeſche prěnje hušle. Klarinetu dujeſche ſleny Chila. Hewaŕ cźahaſche ſe ſwojim hołzom po wſach wokoło, ſo by młodemu ludej w buriſkim ſtatoku piſkaŕ, ale ſkradźu, hewaŕ bjaŕ. Jenož pſchi wulkich ſwjedźenjach ſo Chłuſt a Chila ſtajeſtaj. So teź hromadźe hrajeſchtaj, njehodźeſche ſo wobkruczić. Pſchetoż Chłuſt mějeſche, kaž prajeſche, jatru po ſkónčnej ſtronje“, to rěka, jemu dyſchſche ſo naſtajnješi pićź a po dźeſaci, dwanaće ſtatkach ſćini pſcheſtawku, ſo by ſuche jatra namócźił. Hdyž potom ſajſo ſahrajeſche, wja Chila runje tak prawidłownje klarinetu mjes ſobu a nałrěcha nóſ ſe ſchćipku tobaka. Hdyž tu a tam hušle ahu klarineta ſo wopaſ ſaſtajiſchtej, tak to njewodźeſche, jołož teź Duczik wudźerżowaſche ſ baſom takt ſ njekhałownoſći wěſtoſcźu. Naſtroj bź ſebi ſam wudźěłaŕ, tej ſmyjeſ . . . to wſchaŕ bź teź po wrěſchćatem ſwuku ſtyhćeć.

Sły ſwět wobkruczowaſche wo makom tolſtem muſzitu, kiž wo dnju drjewjanym wurěſowaſche, ſo ſnjeſe telo palenza a piwa, kelſoj jeho baſ wopſchija. Ale to běchu jenož pſchikhodźenja, wón jenož połojzu toho ſnjeſe. Ale nadjebacź to ſwoſta hacź do poźledńjeho ſmyćkowanja ſwjećźenjowny. Jenož woſtaji ſo, hdyž Chila a Chłuſt hižo po prěnich taktach ſo ſ jatranu a nołom ſaběrawſchaj, pſchipſchimowanja. Dołżahaſche, hdyž w prawem takcźe „po tołſtej a po cźenkéj“ trunje jěkrabaſche.

Po prawem ſłuſcheſche k połnemu orkeſtrej teź hłóſcheſe bracźa. Tola ta ſwjetſcha hłoſ wot druheje rejźi ſem do ſpokojne ſtrajkowaſche, pſchetoż Chłuſtej Selma, kiž mějeſche na rejźi hudźiećź, mějeſche tajſej „ſchibałej“ wóćźy a rejowaſche taŕ wuſkoćźnje, ſo bóźej, měſto ſo by hrała, ſ jenacź ruki do druheje ſćiſtaſche. Swoprědka běchu ſo tohodla tſo herzy mjes ſobu ſwadźili, pſchetoż klarineta a baſ nadſyſlenej ſtrajkowajej bracźi połnu podpěru honorara pſchińdźeſe. Ale Chłuſtej nan bź jako hamtiſki ſłužownik tajſa wojna wobobiwoſcź, a ſ toho cźaſa, ko běchtaj Chila a Duczik ſa reje, bjes dowolnoſcźe wyſchnoſcźe wuhotowane, pałne płaćiſcź dyrbjałoj, ſaſtużeſche ſebi knježna Selma ſwoj podźeł ſtajnje ſ horliwym rejowanjom.

Michał njebé wotſchoł. Bé ſchkleńzu po ſchkleńzy wupiwał a bjes hobuczućza do měſcheńzy ſhladował. Pokroma pſchińdźe nimo njeho. „Njechaſch tas ſebi hobu poſtcźićź?“

(Pokračowanje ſćěhuje.)

w Paneče. Jutrowna sobota dopołdnja su z jeneho ...ownego wobkhoda něhdże 110 hr. kradnyli. Mjez ...ym běchu 10hriwnowske papjery, pjeć-, tři- a dwě-...wnarje. Wšeowne zdźělenja přijimuje kóžda po-...bśe.

S **Wermingbossa.** Cźichi pjatk rano běsche so woda do ...rmingboffskeje wuhlowneje jamy nawalaka. Hdyž wuhlo ...rmingboffskeje kopaja, pilnje na wotstronjenju sćežkikow ...rjerjicha dźěłaju. Motorike žykawy, kiž dyrbjachu do ...ěrjenja wodu wukłumpacź, zu so mohłe sašo do-...ěrjećeć. Klumpownja, kotraž běsche prjedy powodźena, ...ze tak daloko žwobodna, so móža elektriskim klumpam ...ašej dać. Bórzy chodźa sašo z kopanjom wuhla sa-...ěrjeć.

Wusudźenja.

Wulka thłostanska komora w Budyšćinje.

Na cichiwe pucźe pschischok je nětčišchi domownik ...Walter Lindemann se Zitawy. Jeho běsche ...sawniski žud 27. februara l. l. k 2 měsazomaj ...udźił. Wón a teš statne rěčnišniwo so pschećiwo ...adej powołaschtaj. Lindemann, kiž běsche pola ...Oty Schmidta w Zitawje bjes poroka wu-...pola njeho jako pućowaŋy dźěłasche. W *tutym* ...oje wón 1192 hr. pschekschiwi a je w *lohkim* ...je po korczmach rosbróji. Schmidt, kiž je jemu ...hdy sadźerżał, je jenož dźěła wotschkadźeny. ...yschi Lindemannowe thłostanje na 6 měsazow ...chiwali pak jemu 3lětny wuprudowanišći cźaz. ...awšći hamtiši žud běsche blidarja Arnoschta ...Wasela k 2 měsazomaj jaſtwa sasudźił, dokelž ...ecja hamtskožudnitkeho radu dra. Krawsu w Zi-...iwdźił. Wón a statne rěčnišniwo so pschećiwo ...powołaschtaj. Reuk je wot lěta 1915 w Něm-...ć, w Franzowskej a Schwajzarskej 9 krćź, sdźe-...hłostanju thłostany. Nětčle žedźi w Zwikawje ...h jaſtwa. Tuto thłostanje běsche jemu Zitawšti ...žud pod pschedsydstwom hamtskožudniskeho ra-...Kawšy napołožił. Renk měsješe so tehdy dl...ych a wumjedźenych paduschtwow, kiž je otko-...w Zitawje a Lubiju skućźił, samotwicź. Teh-...e so wón pschećiwo wušudnej powołał, posdźi-...iwoje powołanje sašo wróćił. Hakle w oktobru ...běsche na namołwjenje žobujateho z Zwikawy na ...žud w Zitawje pihał, so žebi wospjetne jedna-...jada. We žwojim liśeje běsche žudnistwu porokował, ...je jeho z politiskich pschićinow tak cźěžko sašudźiło. ...pak njewidźeše w tutym liśe Janeho skchiwdźe-...a, dokelž je sašudźeny po § 193 žwoje prawa schkitacź ...a, a jeho wuwinowa.

S 3lětnu hižo thłostanu elektromonteur Erich Jan ...neider z Kamjenza běsche žwojeho dźěda wob-...hdnył. W nowembru 1929 běsche khwilu bjes dźěła a ...chowaše nětkotre dny pola žwojeho dźěda Kirchnera ...Sakowej Studni. Potom nastaji žo na pućowanje. ...ž nagy k 1. dezembrej 1929 žo wrócźi, do dźědoweho ...ebenja sałeje a jemu z drjewjaneho kaschćika, kiž ...ze wotewri, 50 hriwnow kradny. Wot 22. januara ...ědješe w pschepytowanskej jatbje. Dla tutoho ...ćeho podłuschtwa a dla njeskniczomneho smyślenja ...ch paduschtwje wopokasaneho, sašudźi jeho Kamjen-...ki sawniski žud k 1 létu a 6 měsazam jaſtwa a jemu ...žane prawa na 3léta. Khłostanska komora jeho powa-...nje a powołanje statneho rěčnišniwa sacźišny.

Z Łužicy.

S **Saiomja** (Sohland-Spree). Polizija je tudom-...erja Hölzela sajała. Na njeho tukaju, so je ...ćeł, kotraž žo psched někotrymi dnjemi wot-...sapałik. Hölzel běsche halle njedawno nanowe ...ł a měsješe žo s pjenježnymi wobcźežnosćemi ...ched něhdże schtyri njedźelemi wón žwoje ku-...ścji. Sajateho su na Schěrachowske hamtske ...wotwjedli.

Bejerez pola Lubija. Njedawno mózachu Beje-...wobydlerjo njewschědny podawk wobkedźbowacź. ...žo w pschećiwanju twarjenjow. Dźěłacźerjo ...warsteje firmy bróžeń hojcźenzarja Liebera **wo** ...metrow na kuluchach daleźmnych, so bychu na ...hdjeż běsche dotal stejała, rešwarišu žurlu na-...

S **Gersdorfa** pola Chorjelca. W nozy wot srjedy ...chowjerej da žo ...

...cźahej, kiž 22,24 hodź. Gersdorfske dwórnischcžo pschejedże, ma blěde žuche mjeſwocźo, wyšoke cźoło a cźemnobrune ...niže kolena wotjěł a lěwu ruku rosmjatk. Muźiki běsche ...wobleczeny cźemnobarbny **woblek**, cźorne niske stupnje, ...kochlu z módrymi šmuźkami. Dokelž zamych papjerow ...pschi žebi njeměješe, njemóžachu hnydom śwěśićź, schtó ...wón je.

Požwjećenje wuporjedžaneje kathedrale w Ypernje. W žwětowej wójnje wo město Ypern žurowje wojowachu. Po wójnje ležachu twarjenja města w roswalinach. Město sašo natwarichu. Ypernski Boži dom w starej krašnoći sašo postany a žwoje jutrowne wjeźele žwjećeše.

Sokołstwo, šport a hry.

Bólkopańca.

Wuznamjenjeny bólkopaŕ. Kapitanej italskeho narodneho muźstwa Baloncierej sta so w připózdnaću jeho zasłužbow wo bólkopański sport wosebita cześć. Italski kral pomjenowa jeho za ryćerja krónskeho rjadu.

Lohka athletika.

Dobre wuspěchi zapisachu so při sportskim swjećenju w Los Angeles. Dobyćerjo docpěchu w mjetanju z diskusom 47,70 m; w mjetanju ze šipom 61,37 m; w kuluwjerhańcy 15,65 mtr. a we wysokim skoku 1,98 m.

Pluwańsтwo.

Francowski pluwaŕ Fayé přeścahny dotalneho europiskeho mišćra w pluwanju, Němca Ernsta Küppera, wo nic mjenje dyžli 6,2 sek. Najwyšša dokonjanosć w 400-metrskim znakpluwanju wućinja po tym 5 : 51,4.

Lětańsтwo.

Nowy swětowy rekord Lindbergha. Znaty lětaŕ Lindbergh postaji njedawno nowy swětowy rekord w lětanju. Wón pśewiny cźaru Los Angeles - New-york za 14 hodźin 44 min. Jeho dotalny najlěpši wuspěch wućinješe 17 hodźin 38 min. Lindbergh leśeše we wysokosći 3000 hač 7000 metrow a docpě najwjetšu spěšnosć z 288 km za hodźinu.

Sumeriski hilnowy črjop.

Psched wjele, wjele lětami knježeše w jenym dalokim ajiatiskim kraju jdobny kral, tón běsche tak mócny a bohaty, so žwojeho runjeca njeměješe na zyłej semi. Ale kóžde ranjo, jako bě žwoju pobožnosć skónčił, rjekny wón sam k žebi: *Mój a bohatstwo sahdże, ale lubosć k cłowjekam njesahdże.* Jeho dobrotliwosć traje.

Jónu jědźeše wón we złotej korejcje po kraju, tu žloješe zusy prošcheŕ pschi pucźu, tón jeho njepodstrowi. A jako jemu kral krućźischo do wócźka pohlada, pytny wón z proscherjoweju wócźkow něschto kaž hidu łapacź. Kral porucźi pohaſtacź a wopraścha žo: „Bratśe, cźehodła mje hidźiśch?“

„Dokelž tak pyschnje po kraju jědźiśch, mjes tym so ja pschi pucźu ćetjo proschu“, zusłuschi wotmołwu.

Tu wustupi kral se žwojeje złoteje korejty a rjekny: „Konjej a wóz žłuschcie tebi!“

„Sdźerž ćebi to!“ prošcheŕ rjekny, „ſ tak žnadnej jaſmožnu njeſapłaćźišch moju hidu!“

Kral wrócźi žo do žwojeho hrodu, da wschu złoto a drohotne kamuschki, kotrež měješe w połladnišchcźu, na mulizy łkłaść a póšła je prošcherjej. Tu bu prošcheŕ je bohatym hrabju, nałwari žebi pyschny pałaz se seleneho achata a wobleczeše žo židźanu drastu.

Jako kral sašo jónu po kraju jědźeše, seteka wón hrabju, kotrež na ſ purpurom ſgralowanym konju žedźeše a bě wot wožebneho pschewodnistwa wobdaty. Ale hrabja jěchajcze bjes poſtrowa nimo krala, a ſ jeho wožow žapyschne žamźna hida kaž pyjedy ſ wocźow prošcherja.

Tehdy bě žo kral do žwojeho hrodu wrócźił, žydany žo wón ſ krónu na hłowje a w płaschcźu ſ brokata na trón a poruczi hrabju k žebi.

„Bratśe“, žo wón wopraścha, „cźehodła hidźiśch mje pschcze hiłcheze?“

„Dokelž tym jenož hrabja, mjes tym jo žy ty kral.“ Tu ſ ...rjekny: „Žadyn cźłowjek njedyrbi hidu we ...mojedła!“

A ...ſ ...ſ ...ſ

abo jeho žona Naranjina pokhaja, kotrajž běšchtaj wokoło leta 400 do Khrystusa žiłoj.

Jedyn z wuženych towaršchow, kotremuž kniha njebě witana, cžujeschе žo powołany, žiwoje kritiske pjero pischeczіwo knihy złožicź. A mjes tym jo wón jeje wopschiczenje we wuženym cžasopisu hrosnje rozskuba, pschińdże ke kónzej, to tak mjenowaneho sumeriskeho ludu a tak njenowaneje sumeriskeje rěcže dozyła zenje było njeje. Klinowzowy cžrjopt na žo najłažnischo do cžasa Chammurabija sarjadowacź, kotajkim něhdże z lěta 1700 do Khrystusa. Wo lěcže 4000 mózе žo runje tak malo rěczecź kaž wo Neranjinje abo hamo wo Sarrukinje, to dopokasuja tež znamjenja, z kotrymiž je cžrjop popisany. Pischetoż, so žu wone hješ dwěla chaldaiskeho pokhoda, spójnaje na prěnje pohladnjenje złóżde dźěcjo.

S cžornidłom pluskaja wjergaja, wěso jenož k cžesczi wódy, ale z pschiběrajej wołobiniskej hótkoszu wjedźena, bě leżekhwk. Wuježy wuczenaj knjesaj, kotrajž wot tuteho cžasa kóżdyczki wokhad mješ žobu parowachtaj, wumjetowanychtaj hebi sjawnje njeżkyschamu niemódrikosez, a dźěchtaj, jetekoschtaj-li žo pschipadnje na dróży, każ drjewjanej kłogaj nimo žo, bjes teho so hyschtaj žo też jenož postrowikoj.

Tamna wědomostna kniha, w kotrejž běchu znamja se tamneho hlinowozoweho cžrjopa pischelożene, pschińdże pak z pschipadom też do rukow rjaneje młodeje żony. Bu jej njehko a żedźiwje wokoło wutrowby, hdyż wona stawiznu wo njeżłożownym kralu cžitascze, kotrejž bu do żnjerzeje krjudowany, dokelż niemóżesche hidźicź. A jako jeje mandżelski do sjiwy zastupi, pytny wón, so žo jej wulka łyżka z wócžka kuli.

Tu žo mandżelski dźiwaschе a rjekny: „Schto rudźiczi žo nad tak saprócżenym wołudom? Stary Chaldäsian je dawno morwy!"

„Je wón woprawdże morwy?" jawoła wona hnuta. „Mjeje wón njeżnjerny? Mjeje jeho duch hischcze dżenża żiwy mjes nami, abo **njedyrbjał** znajmjeńscha mjes nami być żiwy? Ow, kak cžuju žo z jeho słodnej dwuchu pschecżelcżena, kak błiska je mi wona, kak dżakownje zaczuwam jeje żiwu pschitomnosez, kak połojaje jeje potajne bycże! Móz a bohatstwo zaidże, ale lubosez k cžłowjekam njesaidże a dobrocżiwosez traje! . . Pomyślі hebi jenož, każ słodna wutroba je dyrbjała we wutrobnje tuteho muża być — **schtyri tyńaz** lět prjedy hacź je Khrystuš evangelium lubosze k cžłowjekam předował!"

Jako jeje muż to žiwschescze, zaczerwjeni žo a sawoła roshorjeny: „Kak husto hischcze dyrbju wospjetowacź, so žo wo **schtyri tyńaz** lět zdyła rěczecź njemócže! A stawa-li máj wyschko cżesczeny knjes kolega, tónle nadutny njewědomc, he, he — na hłowje, hlinowzowym cžrjop pokhadża tola najzažnischo se żydowmuteho lětstotka!"

Rjana młoda żona, kotraž bě wo słodnebo krala žiwu pschełała, běsche njenujcy mandżelska tamneho wuczeneho, kotrejž bě wobstaczе sumeriskeho ludu prědwschi hlinowzowy cžrjop do cžasa Chammurabija sarjadował.

Přilopk.

* **Jutrowne znjesbożenja w Frankowskej.** Statistika znjesbożenjow na jutrownym żwjatym dnjomaj we Frankowskej žo lětsa z wołebje wulkimi liczbami wusmjenja. Prěni dżeń jutrow zapiłachu 6 morjecych a 35 zdżela jara cżežko franjenych. Druhi dżeń jutrow tej žo lutej liczbje straschnje powjetschikej. Dozyła je w Frankowskej na wobkmaj żwjatym dnjomaj dnjomaj 20 wołobow na dróży znjertnje znjesbożiło a 75 žo kranko. Pobłednischa liczba wosnamjenja pak jenož cżežko franjenych.

Směški.

— ** Lěkař (po pschepytowanju): „Waschu wutrobu bych rady měł, moja knjeżna!" — Knjeżna (zacżerwjenjena): „Ow, knjeże lěkarjo, žyny hischcze žwobodna!"

** Hóscź: „Kak wjele tunow piwa za tydżeń natocżіcze?" — Hoscżenzaŕ: „Schćeż abo žydom. Cżaży žu lubjene!" — Hóscź: „Mózu wam bacź dobru radu, każ mózeczе piwowy wobrot powyschicź!" — Hoscżenzaŕ: „To by mje jara żwjeżelіło!" — Hóscź: „Nó — potom cżіńcze schkleńzy stajnje prawje polne!"

Rozdźěl.

„Prajesze mi tola jónu, knjes Króna, cżehodła jeze poprawom stajnje tak jednoze dżesczeny, haj nimale khrizduschzu, mjes tym so žo wascha żona stajnje po najnowischej módże dżeczі?"

„Haj, widźicze, to pschińdże psches to: moja żona dżeczі žo po żurnalu; ja pak po khownych knihach . . ."

Dobry wupucź.

„Moja najnischa płacżіna sa tepich je tři sta hriwnow. Ale rukuju wam, so znajmjeńscha sto hriwnow pschiżadżu, pschedam-li wulkotny wudźěłk sa tutu płacżіnu."

„Derje, potom dajeze mi radżcho połsta hriwnow a dżerżcze žebi tepich."

W khwatku.

„Cżehodła żmjerschcz žo, njepopłatschnikho?"
„Mój psche waż, knjeże profesorol"
„Schto dha by tu bylo hewak k żmjerczu?"

Poskorzіne praschenje.

Mały Jurk k macżeri: „Cżehodła dha nima nan žanych włokow na hłowje?"

„Dokelž je jara mudry a dyrbi wjele myślіcź!"
„Cżehodła dha maisch ty tak wjele?"
„Dži a cżіń twoje schulіte dźěko!"

Na wšy.

„Njenoschyschi dha dozyła wjazy swoju pjerіsnu na wiki?"

„Nź, dam ju radżcho wot automobilowu pschejcź — to njeje tak wobcżežne a pschiniesze hischcze jónu tak wjele pjenjez."

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powětrowa wjedrje** sa jutrischu sobotu: Mróczcze žo pschecżahuja, je tuźno, tu a tam žu njewjedra możne. W Frankowskej torhate, trochu chłódniše wjedro, w połnocznej Europje hucho a rjenje.

* **Pschi nałetnim njewjedrje,** kotrejž žo schtwórtk nad **Bierchenzinom pola Stolpa rospuschczі,** je bytk 50 letnu **na polu běrny žadżaju** žonu zarażіł.

* **Najwjetscha němska parna pałażerka** łódź **„Bremen"** je w kanalu mjes Frankowskej a Franzowskej w hustej nuhżje do frankowskeje tankowneje parneje łódże **„British Grenadier"** frasnyła. Frankowska łódź je žo hyniże wobschkodżіła, tola je samohła hješ znjese pomoży do Kralа dożcź. Jeje tanki žu wjele wolija zhubili. **„Bremen"** je njewobschkodżena wostała. Jenoż jena wokenza je žo fałschżіła.

Towarstwowski powětnik.

Baćoń. Ratarski Dorost wotměwa njedźelu 27. ... dopołdnja ½10 hodźin w Smolic hoscencu hłowny zhromadźiznu. Porjad: Rozprawa, wólby, ... Kóżdy towaŕš ma přitomny być dla ważnych ... radźowanjow. **Předsydstwo.**

Baćoń. Towarstwo kat. młodźencow ma přichodnu póndźelu wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Česć kóždeho sobustawa je, zo je přitomny. Nowe sobustawy so přijimaja.

Bukecy. Sokoł zwučuje kóżdu sobotu wječor w 8 hodźinach.

Bukecy. „Radosć" změje njedźelu 27. jutrownika ... čor na wosadnej žurli spěwnu hodźinu. **Dirig.**

Hrodźišćo. Towarstwo „Zera". Spěwanje budźe ... chodnu sobotu 26. hapreje wječor we 8 hodź. ... Hrodźišću pola Jurakec. Dla předstejaceho ... dźenja njech so wšitke wobdźěla. Też ... dźeński wubjerk so zeńdże. **Dirig.**

Lichań. „Zernička" ma dźensa piatk wječor we ... pola Rudolfec spěwanje. Po tym je dźiwadł... pruha.

Komorow. Jednota Sokoł wuhotuje přichodnu ... lu 27. hapreje wječor ½8 hodźin w Kačej ko... rjany sokolski wječor a přeprošuje na njón ... Serbow z blizka a z daloka. **Předsydstwo.**

Kulow. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 18. ... wječor ⅛8 hodźin swój sokolski swjedźeń. — ... čujemy kóżdu srjedu w „Němskim kóžorn".

Khróśćicy. „Serbosław" změje njedźelu 23. hapreje popołdnju ¼4 hodźin swoju měsačnu zhromadźiznu z přednoškom.

Nawječorny wokrjes. Naše zwučowanje wotmě... so **1. meje w Pančicach.** dokelž njemóžu přijeć... městnosć za pjatk 25. IV. dóstać. Činju wšitkich ... to kedźbnych. **Předsydstwo.**

Ralbicy. Towarstwo kat. młodźencow „Radlubje", starše wotdźělenje, ma njedźelu 27. jutrownika swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přihotowany. Wšitkich towaršow wočakuje cyle wósebje **předsydstwo.**

Różant. Towarstwo kat. młodźencow ma njedźelu 27. jutrownika swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšitkich towaršow wočakuje **předsydstwo.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóżdu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni.

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentstwa změje tuta sobotu popołdnju w 2 hodź. w Serbskim Domje we Budyšinje wubjerkowe posedźenje.

Mamy starši.

Grošane pletwa, kalaty grot poručuje tunjo
Alfred Jannasch żelezna wikowarnja na Bismarkskej dróży 7

Pytamy
časopisa „Kulturwehr"
Lětnik 1926 čisło 7/8
Lětnik 1927 čisło 1
Lětnik 1928 čisło 7/8
Družstwo Smolerjee knihařnje w Budyšinje

Wšitke picowadła **Gardiny tunjo**
Žitny dom w Kamjencu Linoleumowe běhak mtr. 1.60 **Přikryvy na sofy a diwany** vitraže — kromki — rolleauxe
wotnožka w Pančicach JDA ERLER w Budyšinje **Zw. Lawsk. hasa 10**

Serbski Hospodař
Ratarske wulkowikowańske towarstwo z w. r. w Budyšinje / Telefon Čo. 3510
Poruča
symjeńtny dźěćel a runklicu
zaručene originalne symjenja najlepšeje kajkosće, **symjeńtny hróch** a **woku, trawowe symjenja,** wšěch družin **hnojidła, cement** a **wapno.**
Ze swojeho młyna w Delnim Wujezdźe
Telefon čo. 13.
Pšeńcznu rżanu muku, picowańske muki, wotruby, rżany, ječny, wowsny a kukuricowy (Majsowy) **šrót,** toranu a cyłu **kukuricu** wšo we zaručenych najlepšich kajkosćach, **brikety, wuhlo a koks** po cyłych wagonach a też w mjenšich dźělbach z nasich składow.
Wosebje pokazujemy
na naše specialne měšane piey
spěchowacy njesenje jejow a rosćenje prosatow a młodeho skotu, hdyž mloko njedosaha.
Twory sćelemy z našimi čežitymi awtami do kóždeje wsy, je-li 60 cent. jeneje abo wšelakich družin so nadobo skazaja.

Woschite poskićenje
w kupnym domje
Max Herde
w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Dźěćace šlupfry	0.39
žonjace šlupfry, mako	0.95
dźěćace šlupfry, žida	0.95
žonjace šlupfry, žida	1.50
žonjace prynceske suknje, žida	2.95
Basken-čapki, wołmjane	0.95
dźěćace normalne spódnje kholowy	1.25
mužace mako spódnje kholowy	1.25
mužace normalne spódnje kholowy	1.95
košle ze zasadkom, składnosć	1.50
mužace košle, kopřiwina	1.95
mužace barchentowe košle	1.95

Nohajcy smješne tunjo

Dźěćace zoki, wšě barby	0.10
žonjace nohajcy, wosebje tunjo	0.29
spódnje nohajcy, składnosć	0.39
mako nohajcy, składnosć	0.49
ćeńke nohajcy. poražak	0.49
žonjace nohajcy, wosebje tołste	0.75
žonjace nohajcy, płočliwa žida	0.75
žonjace nohajcy, Bemberg	0.95
nohajcy za młode holcy, płoch. žida	0.95
nohajcy za młode holcy. wołmjane	1.25
žonjace nohajcy, trama žida	1.25
žonjace nohajcy, čista wołma	1.50
mužace zoki, mako jara tunje	0.29
mužace zoki, wosebje sylne	0.29
zoki za poć. nohi, dobra kajkosć	0.49
mužace zoki, čista wołma	0.95
mužace zoki, Celta žida	0.95
mužace sportske stucy, wołma	1.95

Dźěćace nohajcy pisane a čorne
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
40 45 50 55 60 65 70 75 80 85

šórczuchi za posłužowanje	1.95
toiletowe mydło 3 kusy	0.75
wóskowany płat 100 šeroki	1.50

Za twarski čas poručuju we tkle ... nych ryno v, l m wot 1,8 l ... a cynkowych třěchow. — Připrawju elektr. klumpy a wodowody kóżdeje mjery, nowočasne samopijaki a připrawy za kupjele a klosety, skład wšěch družin wodowódnych rolow po tunich płačiznach. Płačіć móże so też po dźělbach.
Pawoł Mittag
installateur a klampnarski mišter
w Pančicach

Dźěćace jězdne koła
we wšěch wulkosćach po znatych přihódnych płačiznach poručа
Jan Šibak w Budyšinje na Mužakowskej dróży 4

Zwjersne Madraske wumětlske wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Zitt. wikach 15 nan. „Zlot. Hwězda"
Nawěšteki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Nowe
serbske spěwańske
2.— 4.50 5.— 8.— 8.50
Nowy přidawk **50 pj.**
Su dostać we
Smolerjee knihařni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4
Mamy też wulki wubjerk
němskich spěwańskich

Příloha k číslu 96

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 25. haprleje 1930

Koncert „Naléčo".

Swjateho Jurja, srjeda po jutrach, 23. haprleje. Naléčo přihotuje swojemu wosławjenju w Budyšinje wulku puče a šćežki. Zbožowni jědzemy na tónle wusadny a žadny wječor. Rjeńšo hač ptačina woswjeća naši spěwarjo a spěwarki najrjeńšu dobu lěta. Njech jim poradźi.

*

Přikhadźamy k serbskej cyrkwi. Je sydom wotcho. Z wobeju stronow Kamjeńtneje hasy před hodcencow „Króny" črjódy ludu, nješto autow. Ludźo cerjacy hladaju, štó z autow wustupuje, kajcy to luźo do Króny khwataja, mjez nimi pyšne Serbowki z drastach hornjeje a delnjeje Łužicy, tež w drastach, hewak hižo w křinjach pokhowanych. Naléčo je ke krasne čěpcy, banty, falki a suknje ze zabyća wuwabiło. Hdy by jenož naš cyły ludźik z womory stanuło!

*

Samu so do Króny. W šatni a před pokładnju je živo. Kupju zastupny lisćik za 1,75 hr. a program za 20 pjenježkow. Tež tuńše městna tam předawachu. Ale njehladam dźensa na hriwničku. Snadź za čas živenja wjacy přileżnosće njezmeju Kocowe Naléčo słyšeć. Sym wjesoły woprawdźe nimo togo. Hdyž druzy w swojim živeńčku sta hriwnow po sto přehonja, njebudźe hrěch, hdyž 2 hriwcy swojimaj wušomaj wěnuju . . . A wšitcy, kotřiž tu ze mnu do zalow Króny khwataju, su podobneje mysle, nadobneje mysle.

*

W sněhymaj zalomaj rjady stólcow, hosćo hladaja pilnje, hdźe so posydnyć. Znaći w črjódkach so přećelowje. Jewišćo stólckate z Försterowym čornym křidłom w předku je hišće próznuške. Poł na wósmu hodźinu dźe so njezapočnje? praša so mje kónc porjada. Ale poł hodźinki so ruče minje, zala je so nimale napjelniła, jewišćo so pisani z běłnymi spěwarkami a čorni so za nimi z mužskim spěwarstwom. Před jewišćom błyšćitaj pak so na serbskich barbach po złotymaj wobłukomaj wulkej podobje stworićelow Naléča, Zejlerja a Kocora, hódneju wěcneho wopomnjeća.

Derje, zo so z razom na poł njezapoča, přetož wjele ludu je so hišće přirojiło, a škoda by było, hdy bychu naši hosćo zakomdźili zawod. A wurjadni hosćo su z města a wsow, z Budyšina a Drježdźan přišli. Krasnje! Samo z Čech a Pólskeje su přijeli.

Hižo stoji dirigent, wyšši wučeŕ Sloděnk, před khorom, mištr Krawc za křidłom. Přeńje razne akkordy. Khór zaspěwa: Stwórba Boża, templo swjaty . . . Zahorjenje mje hrabnje, a zbožowny mjez zbožownymi słucham z wuchom a duchom. Wutroba pjelni so z nałětnim wyskom a womłodźa so kaž přiroda.

A spěwaju wjacy a wjacy, khóry, kwartety, sólisća. A truny rža a rejuja sobu. Što wo to, zo so druhdy haperlejske wjedro do spěwow dobudźe, přeco zaso předobudźe so słónco, a dźěd a dźěći, hospodaŕ a čeledź z radosću naléčo sławja. Melodija honi melodiju; w tym a druhim stupje žórła so zwuki wšěch družin do zahorjenych hosći a k njebjeskim wyšinam. A wysoko je do njebjes, a spějemy k nim sobu.

Bohu dźak, Zejlerjej dźak a dźak Kocorej, dźak spěwaŕstwu a jeho wjednistwu! Čežki nadawk je wutrajnosć wuwjedła. Lud kleska na kóncu z njetajenej zahorjenosću.

*

Po koncerće wjesołe reje. Sokoljo hudźa. We wšěch stwach Króny so znaći a njeznaći zabawleja. Dołho — dołho — a 10 minutow do 2 hodźin skóńčam w Króńje swój popisk. — Tři stučki rejow hišće a Króna woćichnje, hač zaso přińdźemy.

M. Nawka.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Quasimodogeniti, 27. haprleje 1930.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi je rano ½8 hodź. němske Bože wotkazanje (faraŕ Tišer), ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża służba k wotewrjenju paćeŕskeje wučby (faraŕ Kapleŕ). — Wutoru pop. we 3 hodź. towaŕstwo žonow na dwórnišću.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna, thema: „Što móžemy wot splaha Rechabitskich nawuknyć?" Póndźelu wječor we 8 hodź. zhromadźizna mužow. Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna Běłeho křiża za młodźencow. Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Zjednoćenstwowy wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Rozwodecach, srjedu w Motydle a štwórtk we Wólbramecach.

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu popołdnju w Běłej Horje, wječor w Krakecach, póndźelu w Kumwałdźe, wutoru w Trjebjeńcy, srjedu w Biskopicach, štwórtk we Lubiju a pjatk w Tućicach.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża służba.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje faraŕ Bóje němsku spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske předowanje. Dop. w 11 hodź. kemšenje za dźěći 5. hać 8. šulskeho lěta (faraŕ Bóje). Pop. w 2 hodź. nabožne rozwučowanje němskeje konfirměrowaneje młodźiny (fararski vikar Hänichen).

Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje pozawnistow. — Srjedu wječor w 7 hodź. posedźenje wosadneje rady w cyrkwinej drastowni, wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć tow. křesć. młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizna towaŕstwa młodych holcow.

Z Bukec.

Rano ½ hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża służba.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. je serbska Boża służba (faraŕ Handrik-Poršiski).

Generalna zhromadźizna Rakojdźanskeje hospodaŕskeje banki zap. dr. z w. ruk. w Barće.

Lětsha generalna zhromadźizna wotmě so 22. haprleja 1930 w Serbskej hoscenzu w Rakojdach. Wokoło ½5 hodź. wotewri předsydźa knjes O. Schuster-Bartiši zhromadźenych přichitnowych powitajo. Pomjenowa so sapiśowaŕa knjesa Böttgera-Barćiskeho a swěrći, so bu generalna zhromadźizna porjadnje swołana. Přichodźe hnydom k wuwjednju porjadej a přichopoda zjawo wobkhodnemu wjednikej Eichlerej.

Wobkhodna rozprawa dopokaza, so je wobrot pjenjes a kredit tworow najebaćej powschitkownje hubjenych hospodaŕskich pomerow postupowak. Zhromadny wobrot wuńdźe na 9 milijonow. Nałutowanych pjenjes je ze rozprawnym lěcze 43 000 hriwnow wjacy hač spokoja. 85 proz. jadankow je z hypothekami a ručowanjom krjoch. W tworowym wobkhadźe wuńdźenjeho wobrot 165 534 zentnarjow, to je nětko 40 000 zentnarjow wjace hač lětsa předy.

Přichodźna dohladowaŕstwa knjes Fehrmann-Worzyna je přeczita bilanzu a létne sliczbowanje. Na jeho napomnjenje so přichodźidźiwo a wobkhodne wjednistwo jenohłósnje wuzamołwodźichu.

S cźitieho dobytka přichiwobrośi so 20 proz. wobkhodnemu fondej, 20 proz. reserwnemu fondej. Dale so 5 proz. dividendow wuda a kóždemu zhobustawej 1 hriwna přichitmolineho pjenjesa wupłaći. Zbyt ko pćenjeze na nowe sliczowanje. Wěsće mušne pćenićnicy na wustawkach městno wo wusankowanju zhobustawow. Namjet so jenohłósnje přihlja.

Po wustawkach wustupjaju knjeza Schuster, faraŕ Mróśak, Fehrmann a Lorenz ko jenohłósnje na zjawe dotalne městna zaswołachu. Knjes Eichler wojerwi hišćeze pćenićnicy zakonja wo ićhekowym a śmeńkowym dalku. Knjes faraŕ Mróśak-Barćiski nawołwješće přichitomnych we zjawej ńkónčnej rěći, so bychu so stajnje wo lěpšim družstwa prózowali. Dźakowałe so družstwowym zastopnikam za wukonjane dźeło, teź přichedźidźiwu a dohladowaŕstwu za wukonjane dźeło, teź přichedźidźiwu a dohladowaŕstwu wupraji zjawe wjesele nad měrnym a hładkim jednanjemi. Wokoło ½7 hodź. wobłamny přichedźida zhromadźizny.

Wohnjowobornistwo.

Pola dobrowólnje wohnjoweje wobory w Budyšinje je so zwučowanje połlěto započało. Wotmyślenych je nimo wjednikeho zwučowanja 12 zhromadnych zwučowanjow. Mnoho sajima namała wjeźe hkowne zwučowanje, kiž so zwołu 3. meje s přichileżnosće „Tydźenja za wohnjowy schtit" wotmje. Wobora sestupa so hižo popołdnju ½6 hodźin přichi gratowni, k wschěm druhim zwučowanjam wjeźor ½8 hodźin.

Sańdźenu zjedbu wjeźor we 8 hodź. zhromadźichu so wjednizy dobrowólneje wobory pod komandom komandanta Eckhardta k zwučowanju w turnowańi Lessingskeje schule. Zwučowachu so wosebje w komandach sa pěchu słužbu. Dokelž je stare wjednistwo zamjne wostało, běše zwučowanje dobre a so wokoło 9 hodźin skónči.

Přeńje zhromadne zwučowanje s gratami budźe wutoru 29. haprleje, k prěnjemu rasej s hudźbu. Wobora sestupa so ½8 hodźin.

Baje z Poznańskeje.

(Pokračowanje.)

23. Knjeżnina hora pola Sseseloweje Wěsy.

Poł hodźiny wot Sseseloweje Wěsy hdalena połožuje so wes bohumili hórkami w lěsu hora, kotrejž ludźo Knjeżnina hora narjekhnychu. Wo njej powěda so nětko sćežce:

Hródy stejeshe na tutej wyschinje kražny hród, w kotrymž knjezowshe dołhe lěta wjeselje a sabawa. Lubuschće dźiwych hrodźanow bě hrodowska knjeżna, lubosne dźěćo z wołnej cjertiwosći a wjeselokosći žiwjenja. Mjes mnohimi hosćemi, kotřiž w hrodźe wobkhadźowachu, bě teź jeden, kotrejž žrěbi podarmo najwjetšchu prózu dawasche, wšelcej knjeżnej dobyć. Jako dźiwshe wona dźiwcheho sebi mužu wosbaći, poda so wotpokasany k sćemu kusaju a pohnu jeho, hród se zyłym wobydlerstwom zakuśaca. Hdyž wjeselym žiwjenjem, kotrymž bě k cjesći hrodowskeje knjeżny zarjadowany, sapadny kražny hród nětko njejapny, a hora wupinasche so nad nim, tak so bě ledy hischcze błeskowe słonjenje.

Mnohe lěta sańdźechu. Wobydlerjo wokolinY běchu wumrěli na hród zabyli a jeho trudny wobsud bě so z jich wumarłka słyšeli, doniž jeneho dnja krótko do khowanja jednoho jednory muž městno njewobstupi, hdyž bě hród zhusta stał. Jako wón takle w myślach kroczesche, wuzbadowa nadobno njeschćednje kražnu knjeżnu pjched sebi, kotraž nimo měry srudnje a prosćo na njeho hlasche. Lędy bě so wón wot strózelow shrabał, pschistupi wón k njemu, potwědźo jemu wo srudnym wobsudźe, kotrymž je ju potrjechił a proschesche jeho najmutnischo, ju wumóžnił, dokelž wobhdźi wón wosebitosći, stare poklesce swojeje wotwobroćeńcy. Wón dyrbi pśches zyłe lěto rano, hdyž hač kśónčto shadża, a wjeczor, hdyž so sajko khwata, k tutomu městnu pschińcź a Wótzenasch wuspěwacź. Bu luboschno sjewa a jeho wutrobu smjechcźazych skowow pschehnuty, hłubi muž zwjatoćnje, so je swólniwy, prósty wu dopjelnicź.

Dołhi cźaś nětko khodźeshe muž, hłubej zwěrmy, k postajenej hodźinje k městnu, so by tam zwój Wótzenasch wusp ěwak. Po minjenym połlěce pak bu jemu jeneho dnja wschědny puć pschewobcźeny, a wón rosćudźi so, so zwój zlub nochze dlěje dźerźeć. Pschi wotpohladanym poslednim wopyśe stupi jemu zonska postawa sajko napschećo a proschesche jeho, so njeby so zluba wotrjekł. Ale bě podarmo; wón nochzesche husćischo pschińcź. Tu sapoca knjeżna hnujo žałoscźicź a praji: „Tak dyrbju tudy hischcze dźesa swonjenje stiśicźej, kotrejž bě so postawa shubiła.

S hłubokej żelnosću nad njesbożowym rosćudom wróći so muž sajko do zwojeho bydlenja. Njeżbożowna hrodowska knjeżna cźaka hischcze pschezo na pschikhad teho, kotryž ma móz a wolu, ju ś jeje sakuśanja wuśwobodźicź.

24. Sapadła wjeś pola Bielska.

Pschi pucźu s Bielska leźi na lewo wot pucźa hat, kotryž je wobrosćeny s rohodźu. Pschi tutym hacźe stejesche cźaś Schwejdow wjeś. Jedyn Schwejdła, kotryž mějesche cźaś zwój kwartěr, wusnamjenjesche so psches wośesche tam zwój kwartěr, wusnamjenjesche so psches wośesche tam zwój kwartěr, wusnamjenjesche so psches wośesche tam

Z Hodźija.

Boža služba so wo poł hodźiny zažo započnje. Rano we 7 hodź. zmėje farař Wejzař serbsku spowědź, farař Voigt we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. Dopołdnja we 11 hodź. je Boža služba za dźěći a popołdnju we 2 hodź. cyrkwine rozrěčenje ze mužskej młodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. we 10 hodź. němska Boža služba. — Stwórtk 1. różownika wječor we 8 hodź. němska bibliska hodźina.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodźin němska Boža služba.

Z Klukša.

Rano we 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje, ¾11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ½2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu. *Pop. ½3 hodź. towaršwo młodych holcow na farje.*

Z Kotec.

Dopołdnja we 10 hodź. prědowanje, na to kemšenje za młodźinu (wosadny farař).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. so němske prědowanje čita.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. we 3 hodź. žónske towaršwo pola Lipiščec.

Zemrěła: Frida Erika, m. dź. Ernsty Oty Marčinka, khěžerja a skalařskeho dźěłaćerja w Dobrošecach, 4 dny.

Z Minakała.

Rano we 7 hodź. zmėje farař Sykora z Wjednarjec němsku spowědź z Božim wotkazanjom a we 8 hodź. němsku Božu službu.

Z Njeswačidła.

Rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. — Pop. we 2 hodź. kemšenje za dźěći (knjez farař Renč-Łupjanski).

Póndźelu we 8 hodź. towaršwo młodych holcow (wobaj wotrjadaj), na farje (přihotowanje na wokrjesny swjedźeń).

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. němska Boža služba, ½10 hodź. Boža služba za dźěći (farař Eckelmann). Pop. ¼3 hodź. rozrěčowanje wo Augsburgskim wěrywuznaću. Pop. w 3 hodź. towaršwo młodych holcow, wječor ⅛8 hodź. towaršwo młodych hólcow.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. budźe serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža služba. *Popołdnja je w Bošecach dźěćikemšenje ½2 hodź. za mjeńše a ½3 hodź. za wjetše dźěći.* — Popołdnju ½2 hodź. je rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu, na to towaršwo młodźeńcow w Poršicach, we 3 hodź. towaršwo młodych holcow pola wosadneje sotry, wječor we 8 hodź. ma knjez zjednoćerstwowy wothladař Křižan biblisku nutrnosć w Krakecach.

Zemrěloj: Handrij Šołta, khěžoř w Lětonju, 76 l., 2 m. a 26 dnjow stary. — Bruno Albert Schlegel, mašinytwarc w Poršicach, 47 l., 5 měs a 10 dnjow stary.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boža služba. — Póndźelu rano w 7 hodź. je pilnowanje na wěži a raňša nutrnosć. Wječor we 8 hodź. towaršwo (załožny dźeń) pola Winterec.

Z Rychbacha.

Dop. w 9 hodź. je němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. — Kolekta.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. prědowanje, dop. ½10 hodźin krjesćanske rozwučowanje dźěći we wosadnej zali (pomocnistwo).

Swójbne powěsće

Sćěhowawaja: Hans Beigt w Budyšinje i Alma rodź. Wowsikec na Nowej Horje pola Njeswačidła.

Zemrěli: Bjedrich Emil Hańsa, Zwonsćer we Frankenthalu pola Biskopic, 61 lět. — Linda Jmuš. Domatowa rodź. Kegelez we Wojerezach, 64 lět. — Ida Jilg w Lubiju, 75 lět.

Rowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dokmaz w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Radworjach. — Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 25. haprleje 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1825	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt .	20,24	100 čěskosl. krónow .	12,39
100 šwajc. frankow .	81,07	100 franc. frankow .	16,385

Barlinska burja wječera šało do njewěšćosće šapadny. Kurjy efektow šo šešłabjowachu. Na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liſćinami kurjy dale postupowachu.

Na produktowych wikach wšchał wobrot žnadny wosta, ale płaćišiny šało postupichu. Pšeńcna a wowš postupišchtaj zentnar wo 15 pj., rožka wo 5 pj. Wječera płaćejesche zentnar

w Barlinje

w termijowym wikowanju

ša meju: pšeńcny 14,50 hr., rožti 9,10—9,06 hr., wowša 9,05 hr.;

ša julij: pšeńcny 15,05—15,02 hr., rožti 9,75 hač 9,66½ hr., wowša 9,75—9,70 hr.;

ša september: pšeńcny 13,77½—13,65 hr., rožti 9,85—9,75 hr., wowša 9,65—9,62½ hr.

Witi ſchtwórtk w Kamjenju.

Ssydrožty kał 40—70 pj., jědźna koboda 15 pj., ſelency kał 20 pj., čźerwjeny kał 20 pj., běły kał 15 pj., zybła 15 pj., ſymjeńna zyhła 50—100 pj., kólrabi 10—20 pj., morchej 15 pj., ſelerij 15—40 pj., jabłuka 15—60 pj., běrny, jědźne 3 hr., butra 1,80 hr., jeja 9 pj., prošata 34—43 hr., bé hałaj 80—90 hr., libjata 3,50—5,— hr., kóšlata 80—90 pj. punt.

Wiki ſandźeny ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 0,90—1 hr., jeja 9—10 pj., twaroh 25—30 pj., lany wolij 1,80 hr., čźerwjeny kał 18—20 pj., zybła 7—10 pj., morchej 7—15 pj., jědźna koboda 8—15 pj., kólrabi 10—15 pj., rjetkej 15—20 pj., jabłuka 10—35 pj. krěn 50—80 pj., kóšlata 80—90 pj., libjata 2 hač 3,50 hr.

Witi ſandźenu ſrjedu w Halšchtrowje.

Pšeńcna 13—13,15 hr., rožta 8—8,25 hr., jećmjeń nałětni 9,50—10 hr., wowš 7,50—8,10 hr., běrny 2,50 hač 3 hr., žyno 4—4,50 hr., ſłoma k pizowanju 2,80 hr., k ſtanju 2,40 hr., wotlepje 3—3,25 hr.,

Butra 100 pj., jeja 8—9 pj., prošata 28—35 hr., běhati 60—80 hr., kóšlata 90—100 pj. ſa punt, libjata 2,20—3 hr.

Witi ſchtwórtk w Khocjebuſu.

Mjaſo howjaſe 1—1,40 hr., čelace 1,20—1,30 hr., ſtopjaze 1,30—1,40 hr., ſwinjaze 1,20—1,50 hr., jeja 10 pj., butra 70—1,80 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,50 hr., holbje 80—120 pj., tury 2,50—4,50 hr., kapony 2,50—3,50 hr., huſny punt 1,90 hr., kački 1,80 hr., kólrabi 25 pj., krěn 40—50 pj., zyhła 10—15 pj., kulerěpa 10 pj., běrny 3,50 hr., jabłuka 20—50 pj., worjechi 60—70 pj., lěsne worjechi 60—70 pj., libjata 2,50 hač 3,— hr., kóšlata 80—90 pj., karpy 1,20 hr., liny 1,70 hr.

Swinjaze witi wječera ſchtwórtk w Khocjebuſu.

Pſchiwjeſli běchu 1437 prošatow a 118 běhałow. Mone płaćiachu prošata: małe 21—26 hr. krěnje 28 hač 34 hr., wulke 34—40 hr.; běhałi: małe 40—65 hr., krěnje 65—85 hr., wulke 85—110 hr. Witi běchu krěnje.

Sótne wiki ſchtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Na pſchedań běšche 244 dójnych krumow, 11 próſdnikow, 90 čźelatow. Witi běchu jara měrne a płaćišiny ſeſtłabjene. Płaćachu ſa dójne a wuſkołokuczelne krumy 290—540 hr., ſa wuſkołokuczelne jałowy 270—470 hr.

Na ſwinjazych wikach w Barlinje

płaćachu běhaći: małe 50—70 hr., krěnje 70—90 hr., prošata: wulke 40—50 hr., krěnje 34—40 hr., Witi běchu žiwe a płaćišiny ſpadowachu.

Wiki rěnecho ſkotu wječera w Drježdźanach běchu jara žnadne. Čźelatow a ſwini drje wjele pſchiwjeſli njeběchu, tola ležma je wotbuchu po dotalnych płaćišinach.

Pſchiſtajeja.

Krawſkeho, Strack w Niſkej.

Na pſchenajeczе.

Miokańja, k 1. 5., inwentar ma žo kupiċ. Dalſche wukaſuje Jurij Semola w Bačzonju, telefon hamt Přečzy čžo. 72.

Na pſchedań.

Kuudros, w Malym Barzowje čžo. 13.

Lóžto, dźěčzaze, ſ matrazu, w Hródku, Dołha haša čžo. 15 na lěwo; — tóžto a ložo, Lenka w Budyſchinje na Hoſchiż haſtu 25 po 2 ſthod.

Cźełowy wós, magiſtrat w Shorjelzu.

Wós, dźěčzaze, w Budyſchinje, Beethovenſka dróha čžo. 32 delka; w Kamjenju, Budyſka dróha čžo. 134; — w Biſkopizach, Bismarckowa dróha čžo. 18.

Kuturizu, žymjeńtnu, knježi dwór we Łahowje.

Libjata, 8, w Čzelchowje w ſtarej zyhelnczi.

Kruwa, wyſokokuczelna, w Haſlowje čžo. 7; — dobra dójka, w Lěſtej čžo. 27 pola Kamjenza; — młoda wyſokokuczelna, w Barcze čžo. 71.

Pczelu, ſyſtmc. *E. Lehmann we Wósporku čžo. 183.*

Kolo, motoriſe, ſa 340 hr. w Nowej Wſy čžo. 12 pola Njeſwačidła; — w Biſkopizach, Bismarckowa dróha čžo. 13.

Ssudniſke wołjewjenje.

Do japiſka prawow ſamoježenjow na ſudniſtwje w Budyſchinje ſu japiſali, ſo ratař **Arthur Maks König we Łukoji** ninu prawa na ſarjadowanju a wužiwanju ſamoježenja ſwjeſeje ſony **Flory Lidije rodź. Rychtarjez.**

Do wótkowańſkeho ſapiſka na ſudniſtwje w Budyſchinje na łopješko 391 ſu ſapiſali, ſo bu firma **W. Kelling we Budyſchinje** pſchewjerjena do towaršiwa na akzije.

Do ſapiſka prawow ſamoježenjow na ſudniſtwje we Budyſchinje ſu ſapiſali, ſo ſkałač **Ernſt Jurij Müller** we **Wulkim Zicžencu** ninu prawo na ſarjadowanju a wužiwanju *ſamoježenja ſwjeſeje ſony* **Minh Fridy rodź. Janczlez.**

Ssudniſzy na pſchejhadžowanje

ſobotu 26. 4. 30:

w Brězynje pola Kamjenza w hoſcženzu „K ſelezniczy" dop. we 8 hodź.: Piſanſke blido, ſtoł a kožane ſofa;

w Biſkopizach na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: Bufet, piſanſki ſekretar, ſofa, ložo, radio, *žonjaza drasta*;

w Semizach w „Henczlez piwowym tučžiku" dop. w 11 hodź.: Bufet a fredenj.

Póndźelu 28. 4. 30:

w Rychwałdje w Geißlerez hoſcženzu dop. w 11 hodź.: Schleńczany wós.

Pſchejhadžowanje wojerſkich koni ſobotu 26. 4. 30 pop. w 3 hodź. *na wojerſkim ſuwczowanišczu* w Kinsbórku w Nowym Lěwje w hródži kommandantury: 4 ſbytkne konje.

Ssudniſzy na pſchejhadžowanje ſchtwórtk 12. junija 1930

dopołdnja ½10 **hodźin:** Khěžo, ſłuchaza pěchkuwjej Janej Ernſtej Gruhlej w Budyſchinje na Leſſingſkej dróhy 8. Hódna 37 940 hr., wopalna pokładnja 34 000 hriwnow.

dop. w 11 hodź.: Khěžkańſke žiwnoſcj, njehdže 14 tórzow wulka, ſłuchaze hoſpodarſkej pomocnizy Marji wojenjenej Müllerez rodź. Haſchkej w Ssulſchezach pola Budyſchina. Hódna 4780 hr., wopalna pokładnja na bróžni 2750 hr. Sa woipalene domſke wupłaczi žo 5035 hriwnow.

Ssud je dyrbjeńſke pſchejhadžowanje Nowakej leżownoſcže w Budyſchinje, na 8. 5. 30 poſtajene, ſběhnył.

Konkurſowe powěſcje.

Ssud je konturs nad ſamoježenjom wobſedźerja młyna Pawoła Jurja Schmidta we Wósporku, ſkónčzaju termiju wotdźeržawſchi, ſběhnył.

W konkurſu nad ſamoježenjom firmy Sträubiker a Klingſt, tow. ſ w. r. w Budyſchinje je ſud dalſchu termiju na ſrjedu 21. 5. 30 dopołdnja ½11 hodźin do Budyſchina na ſudniſtwo do ſtwy 141 ſwołał.

Ssud je konturs wotewrił nad ſamoježenjom Clary woženjeneje Nowakowoje rodź. Gauderez w Budyſchinje na Ssukelnikej haſy 1a. Sarjadnik Chriſtoph w Budyſchinje na Flinzikej dróhy. 1. termija ſrjedu 14. 5. pop. w 3 hodź., 2. termija ſrjedu 28. 5. dop. ½11 hodźin we Budyſchinje na ſudniſtwje wo ſtwje 141.

Dale nad ſamoježenjom firmy Seelenfreund a Co. w Budyſchinje na Lawiſkich hrjebjach 12. Sarjadnik prawniſnik dr. Schuſter w Budyſchinje na Kěſorſkej dróhy. 1. termija ſrjedu 21. 5. dop. w 11 hodź., 2. termija ſrjedu 4. 6. dop. ½11 hodźin w Budyſchinje na ſudniſtwje wo ſtwje 141.

Škrowe deweče.

Produktowe wiki dźenſa dop. ¾12 hodź. w Barlinje: Wiki ſu hiſchče malo wutwite a płaćišiny ſu hiſchče lej wječera. — Dop. ¾12 hodź.: Wiki ſ wukraja maja ſwójne płaćišiny, chodźa ſo też na ſukrajnyć wikach płaćejo wotdrjebjuja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 4.	23. 4.		24. 4.	23. 4.
Pšeńca	276 ž79	278-276	lany	15-17,00	15-17,00
rožka	167 170	166 169	wowka	20-22,50	20-22,50
naz. jačmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,01	15-16,00
nal. jećmjeń	175-187	175-187	žolte lupiny	20-22,50	20-22,00
wows	165-172	162 170	ceradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	13-14,75	13-14,75
pšeńč muka	30-38 25	29 37 75	lany wósušk	19-19,50	19-19,25
ržana muka	24-27,0	4 27 00	pocn. melasa	—	—
ɔ% wotruby	9 10,50	9-10 75	brnj. kruško	15-15,70	15-15,50
ržane „	10-11,00	10-11 25	ſyno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,85
raps	—	—	rožana ſłoma	1,25-1,30	1,25-1,30
hrčch, Viktor.	24-29,00	24-29,00	pšeńč. „	1,1 -1,80	1,15-1,75
lane ſymjo	—	—	wowsna „	0,90-1,05	0,90-1,00
pjeluſki	17-19,00	17-19,0.	ječna „	0,90-1,05	0,90-1,00

Wjetše płaćizny ſrjedu 24. IV

Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenu za 1 centa	w Lubiju za 1 centa
Pšeńca	13,25—13,50	12,75—13,25
Rožka	8 10 - 8,30	7,80—8,10
Ječmjeń (nałět.)	9,00—10,00	9,00—9,50
Wows	7 60—8,10	7,60—7,90
Syno	4,00	3,50—4,00
Słoma z maš. młóć.	2,00	1,40—2,00
Słoma k zasłanju	1 75	—
Słoma z ruku młóćena	3,00	—
Běrny pola ratarja	3 00	2,50—3,50
„ hač na železnicu		
Butra	1,80	0,90—1,00
Jeja	0,09	0,09—0,10
Pšeńčne wotruby	6,00 6,25	6,00—6,20
Ržane wotruby	5,75—6 00	5,90—6,10
Pšeńčna muka	26,00	20,00—21,00
Ržana muka	14,00	13,25—14,00
Prosata, wulke	44,00—45,00	—
„ „ srěnje	—	—
„ małe	—	—

Płaćizny rězaneho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

24. haprleje.

2 woł., 1 byk., 2 jałowc. a kruw, 388 čźelat.
13 wowc., 343 ſwini.

Płaćizny za

čźelata: 1. 82—87; 2. 75—80, 3. 68—74;
ſwinje: (přez 300 pt.) 70—71, 2. (240—300) 69—70
3. (200—240) 67—68 4. (160—200) 60—61
Rancy: 60—64.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.61 hr., „pod křižk. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny płećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na tak žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerśne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 97 — Budyšin — Sobotu, 26. haprleje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Zarunanje zwady w němskonacionalnej stronje.

Sjezd němskonacionalneje strony, kotraž je so schtwórtk w zastupu jejneho předsydy Hugenberga wotewrił, drje so z wobsamknjenjom skónči, so je swada w stronje wuhołowana. Wospravdźe pak je dźělenje ratarjow wot Hugenberga jenož wotstorčene, tola so njeda wobeńć.

Na sjězdźe so z jeneje strony namjetowasche, so bychu so wobstajny je strony wusamkle, kotrejž žu w němskim sejmje za dawkowe předpołožbi hłosowałe. Wokoło 25 němskonacionalnych sapósłanzow dyrbješe so z wusamknjenjom potrjechić. Po druhim namjeńe někotrych sapósłanzow, kotřiž landbundej předsydstwu, dyrbi so sapósłanzam předi wothłosowanju w parlamenće žwobodna wola předpisnać.

Po Hugenbergu hrabja Westarp a sapósłanz Walraff rěčeštaj. Popołdnju bě so prěnje roshorjenje stužiło. Předsydstwo němskonjeńskeje frakcije, dr. Oberfohren, drje předpisowało sapósłanzam wokolo hrabje Westarpa wótre jasne trjebasće, tola skónčnje za sjednanje rěčeše.

Diktatorska móc za Hugenberga.

Rozšěrjene předsydstwo krajneho swjazka němskonacionalneje strony w Poždamje II je z 49 předpisowało 9 tutym wobsamknjenjam, předsydstwu proważ, so by sledowne wobsamknjenje předpisało:

„Jeli so by so němskonacionalna frakcija w němskim Reichstagu sejmje dyrbjała wo žiwotnych nahladach a wažnych politiskich praščenjach z wothłosowanjom rozdźěliła, by předpisała měnjenjow hłós stronineho předsydy dospołnje rozšudźił, byrnjež by wjetšina frakcije předpisowała njemu była. Jenotliwy zastupjer frakcije njeby směł předpisowanju wuwostać, byrnjež by hornjeho měnjenja był.

Wobsamknjenje so na to sakožuje, so je wulke rozdźělenje nastało, hdyž je wjetšina němskonacionalneje strony za zložne a dawkowe předpisy někotrjeho knježerstwo hłosowała. S tajkimi wobsamknjenjami je wobrazne němskonacionalneje strony najezo wohrožene.

Slezynski landbund zady swojeho wjednika stej.

Předsydstwo zobustawy schlesyskeho landbunda a předsydstwo wokrjesnych landbundow zu 24. haprleje we stromadźizne we Wrótkławju **jenohłósnje stejiscu wojsko předsydy, němskožejmskeho sapósłanza žwobodneho kujesa z Richthofena předi wuradźenju a wobsamknjenju ratarskich a dawkowych zakonjow** w němskim sejmje wothłosowali. Jemu žrožl **njewobmjezowany džak za jeho politiske dźěła, w narodnym a hospodarskim zajimje skonjane,** wuprajichu, a jemu žwoje połne dowěrjenje wobkrućichu. Dale prajichu, so so nadźijeja, so je jeho kulturowosći poradźi, **ranščoněmški programm** předpisowjesć, kotrehož wsicha wikowarsko-hospodarska pomoc njeby tralleho dźěła ranščoněmskemu ratarstwu mohła pomhać. Zo jame wot wschěch ratarskich sastupjerjow a předpisedźelow ratarstwa wočakuje, kotrež na žadanja ratarstwa dźiwaju.

Kórzby na zarunanje škody přeciwo němskemu wójnskemu łódźstwu.

Druha zwilna komora Kielskeho krajneho žuda je we wčerawšej stórźbonaj rozsudźiła, kotrejž staj dwaj prjedawšej žobustawaj němskeho wójnskeho łódźstwa předpisowanemu sapodaloj. Jeju běchu dla wobthadźenja z komunistami njejatoj w služby puschčiłi. Stórźba prjedawšeho wyschšeho maata Beckera so wotpokaza. Jemu wotkazachu, so je jenemu předpisłuschnikej „Čerwjenego admiralstwa" wotpołożene módre kholowy darik, kotrež chowaše tutón sa žiwoju uniformu jako „Čerwjeny namórjak" rěcź.

Druha stórźba wyschšeho tepjerja Gutknechta so po wotpokazu předpisła. Gutknecht bě žebi 8000 hriwnow zadźerał. Won z předpisahu potwjerdźi, so njeje z ludźimi, kotrychž je jako kommunistow znał, wobkhadźał.

Nowanje woporow kommunistiskeho nadpada w Lipsku.

Schtwórtk popołdnju je so na Schönfelderskim pohrjebnišću w Lipsku čěło policajskeho wyschšeho straznika **Richarda Karity** z wulkim wobdźělenjom wobydlerstwa khowało. Sa tajke knježerstwo bě **smutskowny minister Richter** předpisłoł, kotryž knježerstwowe dźělbrace z wutrobnymi słowami wuprajі a sastojnistu žwérnosć wobsebje z khwalbu předpisłuschnikow. Sa wokrjesne hejtmanstwo bě dr. Marcus, sa policiju major z Hartmann a sa město měšćanski radźićel dr. Latzke předpisłoł.

Popołdnju w 3 hodź. na Sellerhausenskim pohrjebnišću policajskeho **hejtmana Richarda Gallu** k poslednjemu wotpokazinkej donjesechu. Po rěcźi fararja Richtera z Lukaskeje zyrkwje so też tu smutskowny minister **Richter** žłowa jimasche, so by z czołnymi słowami duch žwérnosće a předpisłuschniwosće stórnjowaneho khwalił. Na to deputacije swojskow předi rowje wěnzy složichu. Po poručenosći města měšćanski radźićel Lange předi rowje policajskeho hejtmana Galle wěnz połoži.

Po skónčenju khowanskich zwjatočnosćow měšćanske smutskowny minister na wokrjesnym hejtmanstwje dźěsche rosrěčenje z policajskim presidentom a wjednikami policije wo jutrownicźnych wobzarunjonych podawkach.

Sedźo tśoch kommunistow w Barlinje sajeli.

W Barlinje-Friedrichshainje žu pokładnika kommunistiskeje strony, Jurja Brückmanna, předsydarja kommunistiskich spisow Weiganda a tapezěrarja Pawoła Woneša dla zhotowjenja kommunistiskich předpisahajerskich spisow sajeli. Jich dla předpisłuschnikow wjelepscherady wobstorža.

50 zranjenych při politiskich puškach.

Po zhromadźiznje nazionalnych sozialistow, kotraž so schtwórtk w Arternje w sakskej provinzy wotmě, žu so nazionalni sozialistojo z kommunistami do pukow z piwowymi karanćkami a stokami dali. Na woběmaj stronomaj je so 50 muži sranjko. Jedyn nazionalny sozialist ćežke sranjenja poćerpi. Jeho dyrbjachu do khorownje dowjesć. Dokelž policija w sali njejamó njemóc potkóćiła, dyrbjachu so zandarmoje se Sangerhausena na pomoz sawołać. Policija kórčmu w nozy w 12 hodź. samknu. Hakle rano wokolo 3 hodźin bě njeměr wocźichnył.

Dawk na tworowy domy w Durinkskej.

Durinske (thüringske) knježerstwo je wobjawiło, hdy by němski sejm na wobrot tworowych domow dawk połožił, też se žiwoje strony dawk tworowych domow sawjesć. Předsydstwo tomu so swjatk tworowych domow wobara. *Najrjeńšy su so z durinskej industriju sprěcźeli, so bychu* spytali se zhromadnym wobaranjom tónle dawk porazyć. Jeli so bychu so předpisłuschne městna we Weimarje předsydstwo tomu stajiłe, dyrbja so cźeše, kotrejž tworowym domam nastanu, na industriju wotwaliś. Tele naprawy bychu pak za wjetšinu durinskich industrijnych předsydstwow sle sćěhowki měte. Na nowy tydźeń dyrbi so nijes wobsedźerjemi tworowych domow a durinskimi industrialnymi rosprajene w Lipsku wotnuć, hdźež dyrbja so tele prajcheńja dospołnje rosprajić. Swjatk tworowych a kupowańskich domow chze so dale na němske finanzowstwo wobroćiś, so by tutomu swědźićej dał, hač ma Weimarske knježerstwo sajła prawo, tajki dawk sawjesć.

Nowy knježerstwowy president za Delnju Schlesysku.

Provinzialny wubjerk delnjoschlesyskeje provinzy je tonu předpisłował, so by namjetowany president ruhrskeho žydlerstwa swjatka, Happ w Essenje, za knježerstwowho presidenta we Wrótkławju pomjenuje.

Přednošk němskosejmskeje wotpósłanje w Tonlonje.

Němskožejmska wotpósłana Adela Schreiberowa-Kriegerowa je schtwórtk w Toulonu (w Franzowskej) předsydnyck wo žónstich praščenjach a imperialismje měła. Předsydstwo ju sdobom jako demonstrazija předpisłuschnikow wójnje myślenych. Schreiberowa-Kriegerowa z dosćežinjenjom wo tym rěčeše, so je Franzowska franzowsko-němske dwojerěčnosće w Elsasu dźeršći, kotraž je sa němsko-franzowske sbližanje wužitne. Sozialistiski sapósłanz Renaud zhromadźizny wodźeše, kotraž bě jara žiwje wopytana.

Bamziski nuncius w Barlinje.

Nowy bamziski nunzius, Cesare Orsenige, je pjatk popołdnju 1/2 9 hodź. z Roma do Barlina přijeł. K jeho powitanju běschtaj po knježerstwowym poručenju protokollowy schef, hrabja Tattenbach, a vatikanski referent, legazijski radźićel dr. Klee, přischitkoj. Dale běchu so Barlinski biskop dr. Schreiber, wjele Barlinskich katolskich duchownych a diplomatiski sastupjer Swjatego Stoła, monsignore Centos sešli. Katolske dźěło so se žwojim předsydstwom, ministerialnym direktorom dr. Klausenerom a někotrymi předsydstwowymi žobustawami sastupowasche. Nunzius na powitanišu rěcź hrabje Tattenbacha se němskej rěcźu wotmołwi.

Thereza Neumannec w Konnersreuthu wo 5000 dollarow wobkradnjena.

Theresa Neumannez w Konnersreuthu, znata se žwojim poćeńjom krwe w martrowanym tydźenju, z Němskeje a wukraja wot žiwojich wobdźiwarjow wjele darow, wosebje pjenježnych, dóstawa. S Ameriki su so jej listy pisałe, kotrejž su papjerjane dollary wopschijałe. Wot někotrych měšazow bě so wobkradnyło, so běchu so amerikanske listy woczinile a bankowki so z nich brałe. Dotho policija podarmo sa paduchom śledźeschе, tola někto je so jej poradźiło, winika sapłapiś. Won bě sajtojnik pósłeho hanila w Reinje, J. Steinhauer. Když jeho sajachu, so wusna, so je listy, z Ameriki na adrjesu Theresy Neumannez pósłane, sadźerał, woczinił a dollary z nich brał. W listach běchu bankowki po 5, 10 a 20 dollarach. Sal tak dobyte pjenjezy je swojej młodej žonje, z kotrejž je so hakle njedawno woženił, dary kupował. Steinhauer praji, so je někotre 5000 dollarow wubrał, tola tukaju, so je sumu z předpisłuschnjenych pjenjez wjesća. Steinhauera žu w pótšlim żelesniskim wozu sajeli. Když widźeschе, so je předsydzeny, chyšće so pod kola cźahowych wozow cźišnyć, tola jeho wot toho wotdźerżachu. Dokelž hischcze žiwjazy sy, hebi žiwjenje wsacz, jeho sputachu a do jastwa wotwjedźechu. Tam jeho sa žlć wobwěsnjenego namakachu. So by jo jemu samomordarstwo poradźiło, bě jebi hibikaj na rukomaj předkusał.

Protest Waršawskeje wikowańskeje komory.

Warschawska wikowańska komora je jenohłósnje wobsamknjenje předpisała, kotrež pólske knježerstwo namołwja, so by wikowańske sréčenje z Němskej hakle potom potwjerdźiło, hdyž budźe runowaha wobnowjena, kotraž je so z poślednim němskim powjetšenjom zlow rozšěrjała.

Wukrajinsku wojowańsku organizaciju w Lwowje wotkryli.

Po powěsćach pólskich nowin su w Lwowje w nowišchim cźasu wukrajinsku wojowańsku organizaziju wotkrylі, kotraž je wschelake rosbuchadłowe attentaty předpisłuschnikow wobrała. Policija je schtwórtk w Lwowje dwanaće wobydlerjow sajała, pola kotrychž su ruczne granaty, rosbuchadła a sakasane pišma namakali. S namakanych sapisow je spóznała, so su tehi attentat na ruski konsulat w Lwowje wotmyślili. Druhi attentat bě pjeca předsydstwo internazionalnemu sjězdej wotmyślenu, kotryž so w blizšchim cźasu w Lwowje smjeje.

Awstriscy dźělacerjo do Francowskeje wucahnu.

Awstriske knježerstwo je z franzowskim wucźahowskim komitejom dojednanje wobsamknło, po kotrymž so 15 000 awstriskich koparjow na tři léta w Franzowskej předpisłaji. Sa wucźehnjenje so jenož muzy předpisłamaju. Žonske njesmědźa so žobu wsacz.

Japanski zwonkowny minister wo Londonskim zrěčenju.

Předi wurjadnym poždanju japanskeho parlamenta je zwonkowny minister Schidehara rěcź měł, w kotrejž wo Londonskej łódźstwowej konferenzy nijes druhim praji: Wschitzy, kotrymž pokrok měra a předsydcelstwa na wutrobje leži, dyrbja Londonske zrěčenje powitacz. Japanska, Jendźelska a Amerika žu po wospjetnych mišnjenjach poslednich wózom lět stónčnje wschě žwoje njepředsejonosće wurunale. Londonske sréčenje kóžde napschemutbronjenje na morju stónči, kaž dołho tole sréčenje płaći. Jeho hódnosć leži nic jenož w pjenježnych sepschinach, ale hischcze bóle w moralisskim wliwu, kotryž budźe w internazionalnych poćahach wukonjesć.

Revolucionarne hibanje w Peshawaru.

Rendželske nowiny ſ Lahore powjedża: Wječera ſu powješće doſche, ſo njepſcheczelſke ſplahi ſ Kohata do Peſhawara **czahnu**, ſo bychu mjeſto wurubile. Lětadła a **panzerowane** wozy ſo hnydom wotpósłachu. Widżachu, ſo běchu telegrafowe groty na wſchelakich mjeſnach pſcheréſnjene a mnohe ſpalene, njemóżachu pak žanehu žiwa ſa njepſcheczelſkimi ſplahami namakać. **Mózno je**, ſo ſu jehli ſplahi muſkile, ſo je Peſhawar w rukach ſwéżkarjow, **a** ſo ſu ſo ſawróczile, ſhonliwſchi, ſo jendželſky wojazy mjeſto dżerża.

„Times“ dale ſ Bombaya powjedża: W Peſhawaru je wyſchnoſcz wukas wudała, ſ kotrymž je **wſchém Europjanam ſakazane, do mjeſta khodzicz**, khiba **je** maju tam pola wyſchnoſeje nječhto wobſtarac. Pſchi njemérach 23. hapreje ſu wokrowe ſchkleńzy telegrafowańnje roswili a na wſchelakich mjeſnach telegrafowe groty roſtrěnyli. Bataillon jendželſkich pěſchkow, Gurkhojo a kompagnija panzerowanych wozow ſu njeméry poſtrożili.

Telegrafowańnja „Exchange“ powé, ſo ſu jendželſky wojazy tſjoch mortwych a wóſom ſranjenych méli. We mjeſcze dontorábnych ſu na mjeſto jendželſkich wojakow Gurkhojo ſtupili.

*

W Neelia ſu pjatk Gandhiowi pſchiſwiſowarjo wotſpjet do polizije ſrahli. 4000 ludźi polizijn ſ deſchczom kamjenjow nadpadże, dokż dżiwſche wona ſadżiwacz, ſo by ſo ſjel na njeſakuſzke waiſchnje hotowaka. Polizija tſeleſche, tola ſo nichtó njeſrani.

Cenzura w Indiskej.

Londonſki „Daily Expreſ“ ſ Lahore powé, ſo je kujerſtwo ſa powješće ſ Pundżaba a ſ indiſkeje dolhowiczorneje mjeſy zenſuru ſawjedło.

Hrożaca ſpjeczńca w Columbusu.

W ſtatnym ſaſtwje w Columbuſu (w Sjednoczenych ſtatach połnóżneje Ameriki) ſpjeczenzu khłostanjow wocżakuja. Tyhaż jatych je ſamki ſwojich kmotrow roſklamało a ſada, ſo bychu khłoſtańnicho direktora Thomaſa, kotremuż ſurowoſcz porokuja, wotwołali. Won je pjecza wumrécze 318 jatych we wohnuju ſawinowak, dokelż je ſo pjecza ſapowědżił, ſ cżaſom komory wotamknjeż dacz. Thomas je ſo roſhnadżił, ſo wojakam, kotříž pſched khłoſtańnju khađaju, ſapſchimnyeż dacz, jeli ſo ſo jecżi na żmerkach do ſwojich komorow njeſwroca.

Saunjeſowanje europiſkeho pſchiſcżahowanja do Ameriki.

Senat Sjednoczenych ſtatow połnóżneje Ameriki je je 41 pſchećiwo 31 hłoſam wobſamknył, ſo ma ſo liczba wożobow, kotříž ſmědża do Sjednoczenych ſtatow pſchiſcżahnyeż, ſ 150 000 wożobow na 80 000 ſnižicz.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 26. hapreje 1930.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodż. **barometer** 740, **hygrometer** +6, **thermometer** wo dnja +23. **Dżenſa rano we 8 hodż. barometer** 743, **hygrometer** +2, **thermometer** w nozy +12. — Schkleńza je ſaſo ſkerje na rjane ſchła. Tola ſu njewjedra mózne. Nižinu nad **naſchimi** ſtronami wobdawaja wyſchiny ſ połnozy, njeczora a połodnja a też ranja. Tajſe roſpokojenje hinjeſe jara wſchelako ſamne a cżopke powětrj. Tuž ſu dalſche njewjedra mózne. Wječera wjeczor ſa horami njewjedro cżehnjeſche. **Njany deſchczik mějachu** wječera wjeczor hórſke **krajiny a te pod horami.** — Naſch wjedrawuſtojny **ma ſa pſchichodny** tydżeń ſcżěhowanje wjedro ſa mózne: Njedżelu rjenje, pónđelu ſamróczene, wutoru rjenje, ſrjedu wětrojte, ſchtwórtk a pjatk wětrojte a ſo-botu deſchczowate. — Jutſje njedżelu Quaſimodogeniti **botu deſchczowate.** — Jutſje njedżelu Quaſimodogeniti ſtonoczo 4,40 hodżin ſthađża a ſo 7,23 hodżin thowa. Mjeżacż rano 4,21 hodżin ſthađża a ſo wjeczor 5,48 hodżin thowa.

—Dżenjniſche wiki. Butra płaczeſche 90—95 pj., jeja 8—9 pj., twaroh 25 pj., kóſtała 90 pj., libjata 3 hr., hacż 3,30 hr., hušy 6—7 hr., kury 2—4,50 hr., kaponki 1,20—1,80 hr., hołbje 80—90 pj. Na ſeleninowych wiſkach płaczeſche punt cżerwjenecho ſaku 20 pj., běſcho ſaku 12 pj., zyble 10 pj., morcheſe 10 pj., karotow 15 pj., rjewjenja 40 pj., ſelerja 40 pj., jédżenje łobody 8 pj., kopa ſolotwjowych ſadżeńkow 70 pj., kerczż ſolotwje 25 pj., róża ſyzdrojteho kalu 60—100 pj., punt jabłukow 10—15 pj., běrnow 4—5 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Sawrjeny pucż.** Sjawny pucż ſ Wóſtinka do Leſleje je dla wiſſypowanja wot 28. hapreje hacż najſkerje do 15. meje t. l. ſa wſchitkón jédny wołkhad ſawrjeny. Wołkhad pokaże **ſo na** pódlanſke pucże.

— **Budyſke haplyki** ſu wſchédne dny hacż do 7 hodż. wjeczor wotewrjene, njedżelu pak ſamknjene. Nózny ſłużbu a njedżelu wotewrjene ma jenož jena haplyka ſe mějacżnym wotmènjenjom. W hapreji je to Měſchćańſka haplyka na Hownym tworhoſcżu, w meji Dwórniſchćowa haplyka na Bismarckſkej dróży.

— **W Michałſkej zyrkwi w Budyſchinje** budże jutſje njedżelu wotewrjenje kuniſchenje ſa roſwuczowanje paſcerſkich dżeci. Paczerſka wuczba ſo hižom nětko ſapocżnje, ſo njeby pſche kłuſche pózdnje jutry pſchejara cżerpiła. Paczerſke dżeci a jich ſtarſchi ſo proſcha, ſo bychu Bożu ſłużbu bohace wopytali.

— **Budyſki hoſpodarſki plan jenohłóſuje wotpokaſany.** To je nječhto, ſchtož ſtawiſny Budyſkeho ſarjadniſtwa hiſcheże njeſnajachu! W ſchtwórtych dołhich poſpjedżenjach ſu mjeſchćanſky ſaſtupjerjo wo hoſpodarſkim planje wuradowali a dokż běchu dołho doſcż wo nim rěcżeli, jón ſtónczne jenohłóſnje ſarcżisnychu. Hłowny ſamér pſchi jednanjach běſche, ſo dyrbjale ſo ſa wſchitke mudawki dołhody ſwěcżicz, ſo by ſo ſ **dotalnym** waſchnjom hoſpodarjenja pſchestało. Běchu ſo też tak daloko dorećeli, jenož pola dwójka wo wudawkach ſa ſpomożeńſtwo njemóżachu ſo dożenacż. Nětko ma ſo wujednańſki wubjerk ſe 6 mjeſchćanſkich ſaſtupjerjow a ſ 3 ſobuſtawow mjeſchćanſkeje rady ſwołacz, kiž ma wo dalſchim dóńcże hoſpodarſkeho plana roſhladnicz. Njeporadżi-li ſo jemu wujednanje, potom ma hiſcheże gnejiſka komora do teho rěcżeć. Wěſeże ſebi Budyſchenjo njeſpcheja, ja by jeho ſarjadniſtwo móż ſamo-poſtajenja ſ rukow puſcheżiło a ſo diktowanju wyſchcheje **inſtanzy** podwoliło.

— **Nowej póſtowej agenturje.** Dokelż ſo ſa nakrajnu póſnu rosiſchći roſpoſchowanje ſ automahitemi, ſo 1. meje 1930 w **Boſchczach** a **Jenkezach** póſtowej wotnożży pſchiprawitej. Dale pſchidżěła ſo Konjezy póſtowej wotnożży w Nowych Porſchizach (Neupurſchkitz Bautzen-Land), Kumjſchizy tohorunja wotnożży w Nowych Porſchizach, Zyżezy póſtowej wotnożży w Boſchczach (Boſchitz Bautzen-Land) a rybpyhlapowarnja póſtowej wotnożży w Jenkezach (Jenkwitz Bautzen-Land).

— **Autobuſy pojédża ſajcżo!** Wot 28. hapreje jéżdża prénje póſtowe autobuſy ſ Barta, Minakała a Suborniczki rano polnu hodżinu prjedy do Budyſchina.

— **Kajeż nózneho méra.** Saudżenu nóz wokoło 12 hodżin nadeńdże policajſki ſaſtojnik wobtkodneho méjicżela ſ Rosweina na Bismarckſkej dróży leżo. Dokelż mějeſche napohlad, jo je muż pomozy potrěbny, jeho ſtónczniže na bliſku ſanitetnu ſtražu dowjedże. Tam pak ſo **wupokaja**, ſo běſche **namakany** njemóż jenož ludał. Jako jemu to ſanitetniży a policajſtaj porokowachu, iſchiwdżi **wón** ſaſtojnikow a pſchitomnych ſanitetnikow na najhórſche waiſchnje. Jako běchu na tym, jeho do ere-reſtowneje żadżicz, ſo nażiwatkliſcho pſchecziwjeſche. Ale mo toho hiſchcże ſ **wotlanjom** nózny mér kajeſche. Wa-biatneho cżłowjeka ſu dżenża dla pſchecziwjerja a iſchiwdżenja ſaſtojnikow ſudniſtwu pſcheporadali.

— **Porjedżeńka.** W rozprawje wo jutrownej skha-dżowaney w Njeswačidle dyrbi rěkać: K. stud. Jurij Winař bě ſej ſtworił ſpéwny khór, kiž nam wšelake **4- a 5hłóſne** ſpěwy poskići . . . (město dwojohłóſnych).

S **Warnowczija** pola Mjeleczina. Pjatk wjeczor ſo tudomnemu ſarjadnikej Düringej poradżi, ſaſo ſ wutſchelom, kiž derje ſjedżeſche, ſtaru pjimowu ſchczurku ſaſtrělicź. Tydżenje dołho hižo ſa ſwérzatkom dżěchu, dokż ſo nětkle łkončnje poradżi, jo moricź. Dalſchich pjimowych ſchczurkow tu nětkle njeſjimy wjazy wobkedżbowali. Tu-hodła je nadżija, ja je cżiwila nimo.

S **Bukez.** Sſelébórny kwaſ ſwjeczeſchtaj wekernoſcz pjatk tudomnemu murjerſkemu mištrej Arnoſchit Urban ſe ſwo-jej mandżelſkej Luiju rodſ. Jdelerjej, wobdatej je ſwojimi pſchijwuſnymi. Knjeni Urbanowa je po zyłej wokolnoſe ſnata, dokelż je hižom 19 lět ſ cżełkowej ſomu naſcheho wokrjeża.

S **Lubija.** Lubijſki hamtſki ſud je jeneho wóſnika ſ 15 hrivnam pjenjeżneho khłoſtanja ſaſudżił, dokelż njeſcheſe invalidne ſnanki łépik ſa pohoncża, kiž je wot hapreje hacż do dezembra 1928 pola njeho dżěłał.

S **Njeſwačidła.** Sarjadniſtwo Njeſwačidliſkeho hroda wojjewja, jo je oranżerija, kotraż nětkole hižom rjenje tſeje, kóżdu njedżelu wot 11 hacż 4 hodż. ſa wopytarjow wotewrjena. Sběra ſo jenož 30 pj. ſaſtupa. Wopytowarjow pſchijimuje a wodżi hródny ſahrodnik. Wożeże ſo pokaſuje na kamelije a ławrjenz, kiž trażnje tſeja.

S **Hornjeho Wujeſda.** 231 hektarow wulki Tuchoſtſi leſ, kiž pſchekupjej Adolfej Maxej Nätherej w Wiſkach ſkuſcha, budże ſo 16. junija t. l. na hamſtim ſudniſtwje w Biſkopizach na pſcheſadżowanje pſchedawcy. Leſ wupiſchestrěwa ſo pola Hornjeho Wujeſda a Ledżborſcz a ma ſamtnu hajńkowinju. Ssudniſte pſchejdżowanje ſwiſnuje ſ konkurſom Biſkopſkeje banki, hdżež běſche Nätner wobdżěleny. Leſnu pſchiſtrěh, kotrejuż hódnoſcz ma 439 363 hr. wobliſa, je knjes Nätner po wóſnje wot města Budyſchina kupił.

S **Hornjeho Hjeſlika.** Evangelſke konſiſtorſtwo we Wótſtkawju je wožadnemu ſtaršemu Arnoſchcżej Bětterej w Hornim Hjeſlſku cżeſtnu liſcżinu ſpoſzáło ta dołholětne ſkutkowanje we wožadnym ſiwjenju.

S **Radſchowa.** Ssrjedu wjeczor w 11 hodż. wotpoſi ſo w noſchej wſy wulka łóſnja khđżerja Bjarn. Henczla. Wobnjowe wobory woheń bórſy ſalachu, ſo dalſcheho ſtracha njeſtwarichu.

S **Wojerez.** W nozy wot ſrjedy ſ ſchtwórtku ſu na hiże ſaſo kury kradnyli. Paduſchi dobuchu ſo ſaſo do plahowarnje kur pjekarſkeho miſchtra Richtera pſchi Hródkowſkej dróży. Pſchi prénim paduſchtwje běchu nětkle dże 15 kur wotſtajili. Te pak nětko wſchitke ſarchowa. Hnydom ſkaſchu ſ Khođzebuſa poliſajſkeho pſa, kiž je paduſkami ſtżěhł. S podpjerom Hródkowſkeje policije a żandarmſtwa w Brigicźinym dworie nětkotre wopory pſcheſtſchichowachu. Ssu pjecza wětry ſtéh namakali.

S **Cżelnego.** Ssrjedu wjeczor ſeſidżechu ſo nowo-woleni ſchuſjaſy pſchedſtejiżerjo ſ ſwojomu prénjemu poſjedżenju. Najprjedy pſcheprušowachu ſlicżbowanje a namakachu jo w porjadku. Hajniſki miſchter Schwoba

Dżędżicel.

Roman.

3] (Pokrać. ſwanje.)

„Ja ſe ſwojimi tjatiżeczi łktami? Tola po prawom maju prawje. Cżehodła njedyrbjał rejwacz, wſchak ſym hiſchcże młody hólz.“

Njelepje ſtany a njerwéſcże ſtupajo krocżeſche do bliż-ſcheho kuta, hdżež nětkotre młode hólzy ſtojachu. „Pój Liſa, ſarcżujmoj żez!“

Holza ſo wobrocżi. „Ja ſ tobu njepóńdu, dżi po druhu!“

Prénj wokomik Michał holzu njeſrojumi, hakle hdyż njeſahđnje jeho ruku wottorczi, ſaczu, ſchto bě ſo jemu ſtało. Krew ſtupi jemu do njeſwoczа.

„Ty njechaſch ſe mnu rejwacz, hłupa kaiwka ty?“

K druhemu rafej ruku ſa njej wupiſchestrě. Tu ſtupi ſo ſ boka młody ſaſahđżiły khđża pſched holzu a ſtorcżi jeho naład. „Woſtańże moju Liſu na pokoj! Wy jow njerejwiſchcże.“

Sady ujeho ſaklinczа wuſmėſchowazy hłóſ: „Hłódny bur je ſo rozwjeſelił, dże rejwacz.“

Horża ſokma hnėwa ſo w nim warjeſche. Sſlepje ſa-pſchimny ſe ſwojimaj brubhymaj rukomaj a ſchćahżeſche pſchecziwnika każ wėſchcz ſłomy tam a ſem. Holzy wótſje ſaſchćihkuchu, ſe wſchěch ſtron pſchiſkocżiſchu młodżi pacholo, ſo bychu roſkłobjeneho dżerżeli. Michał puſchcżi prénjeho pſcheczeżiwnika a wottiſchaże nadpadnikow wot ſebje.

„Pójcże jenož jow, wy muhłowi wotrocżkojo ſ Weſtſaſkeje, hłódny bur wam wopomnjeńku ſobu da na Rakowy.“

S roſhorjenja hłóſ pſchekłukny.

„Michale, budź ſmérom! Budź roſumny, ſtary wójnſki towaršcho. Pój, wupijmoj ſchkleńzu ſa mėr!“

„Ach ſchto, Pokropa, woſtaj mje na pokoj! Taſkele nje-płechi! Do Weſtſaſkeje móża jėdżicz, ale doma dżėłacz nje-móża. A te hižo ſu hižo pſcheworoſebne, ſo bychu ſ bu-rami rejwakle.“

Nětko korczmaŕ łėdy młodych pachołow ſadżerża, kotříž dżychu ſo na Hrudu walicź. Tu pſchebedżeły ſo młoda żónſka pſches cżerjodu a połoji Michałej ruku na ramjo.

„Wój, Michale, pój, budź pėkny! Pój, proſchu cże rjenje!“

Młody muż ſo ſatorhny a roſhladny ſo ſpodżiwajo na wſche ſtrony, jako by njewėdżał, ſchto je ſo ſtało. Nadobo bė wotſtrašnik. Swólnitwje ſcżėhowaſche ſa ruku, kotraż jeho ſ tohole kola cżehnjeſche a dale ſ burjomi won do cżopkeje kłtneje nozy.

Sa nim dołetowachu wótre ſłowa a ſe ſmėchi. „Hłódny bur! Ninna łoſchlu na cżėle a cże tuke żłokacz a rejwacz.“

Sa wokomik hrabny Pokropa wotarja ſa korнar. „Pój, mój żynko, pój, dżemoj ſtiċicz, ſchto maſch ſapłacżicz. A potom łaczili wſtoku durje wot wonka a tak dołho hacż bu-dżeſch we wėſy pſchchewjacz, dżakujn ſo ſa twój wopyt. A kóżdy drudhi, kiž ſmėſche hubu wocżini, toho żadża tohoruńja na cżėrſtwy powėtr.“

Wón tiwny herzam, kotříž rajnje ſahudżicżu. Sa khwil-ku dumpachu pory po łubi, jako by ſo niczo njeſtało. —

Wonka pſchi jėſorowem brjoży ſędżeſche porik, kiž bė runje ſ mjerwjerjom twochnył. Wón bė ſebi wobłicżo ſ ru-kowaj pſchikrył a ſłowu łłuboko nałbiłił. Wona hładżeſche ſ **ruku** jemu ſwaſa po włokach.

„Budź ſmérom, mój Michale, ja ſym na tom wina, wėm, ſo niczo njeſmjeſeſch, a ſym cże tam pótżała.“

„Bych-li jenož wėdżał, kak je tomu dóſchło, njemóżu ſo dopomnicź.“

„Ja ſym widżała. Tak rucże hacż bė Pėtrk wuhnył, ſym wrócżo ſchła a pſchi wokniże ſtała. Biedrich Sojka njedopuſchcżi, ſo by ty ſ Liſu rejował. Ja ſo jara ſtrachowach, ſo jemu łoſcże roſmjeczeſch. Bohu dżak, ſo ſo wėżka tak pominu. A jutſje rano póńdżeſch tam ſ ſapłacżiſch Pokropej piwo, ludżo njeſmėdża rjeż, ſo żu ſa worcżſinu dołżny woſtał.“ Wona maſnuy do pobocżnjeże łapły jeho łabata. „Ty njeſyſy ani pytnył, ſo ſym cżi prjedy toleż nuts łpka?“

Michał ſtonaſche a tſchażeſche ſ hłowu. „Ja mėł wot tebje pjenjeſy bracż? Nė!“

„Cżhjeſch-li mje roſhnėwacż? Njeſłuſchamoj hromadże **każ manżelſkaj?**“

Wón ſtoji ruku wokoło njeje a ſeſałny ju k ſebi. **We rohodżinje pſched nimaj** ſaſchepota wėſtiċ. Schwiżne ſwjel-**ża rohodże konjachu ſo pod ſoduwanjom a ſchkutkachu** njeſcżo ſe ſobu. Nad nimaj ſchumjachu wjeſeſchki ſchto-mowy, ſ druheho brjoha ſaſchćehotachu dżiwje łkażłi: **Każ ſerb wiżaſche mėżacż nad cżėrnym łėżom.**

„Pój, Michale! Chżeſch-li hiſchcże hólza wobkładacż, ſpi, naju hólza? A, njewėrno, jutſje rano hižo njemóż-liſch wjazy na tu łłupu kekliju.“

Pomałku krocżeſchtaj ruku w ruku po puczu.

II.

Nasajtra rano, njedżelu, wdżeſche zyła wjeſ wulku no-winku. Michał Hruda běſche ſo wopił a potom ſ Liſu Koſtowiſkej rejowacz chżył. Tola pola teje je rjenje trjechł. A Biedrich Sojka je jemu ſchwarnje domoj ładził. Jtam wjeſ běſche ſo hižo, prjedy hacż bė hiſchcże ranſche pu-linku ſmałapała. Pſchecziwo „hłodżakej“ ſo poſtaſche. Nje-by-li tuteje nowinki było, bychu dny dołho wo tom rėcżił, ſo bė Chluſtej Hana zyłu hodżinu ſo ſ jenym „Weſtſa-kim“ na mėżacżku pſchekhodżowała, abo ſo Ducził nap-łżedku wjazy njeje tak pſchi walczku dodżerżeł, jako ſo je ſo łkończnje wotrżeđł piſkana je ſwojim ſoſ-ſwalił. Tute ſajimawe podawki ſo jenoż tak pódla wo-ſpomnichu. Alle ſo ſo burił ſym, ſ tomu hiſcheże ſtary cżłowjek, każ Michał, kiż dyrbjał ſo po prawom ſ wożenjeneho mėcź, ko mi a tebi niczo do tych bijakow ſ-jcha, ſo ſ nimi wopima a potom ſo ſa rejeni mlodżi-ſo ſo tola hiſchcże ſtało njebė, tak dołho hacż Rakowy ſtoja.

W korczmje bė hižo ſ ranja ſahe wſchitko cżiſte. Młody żona bė w nozy najebacż hołt a haru nėżchto bė-poſpaka a pſchi ſtwitanju ſtawaka, ſo by dżiwje ſbu-ſrunowała. Nėżko ſędżeſche we wulkej ſtwi „Ra-kotrejż bė ſ pėſkom a roſtrubanej łdżlinu poſypana, ſtym bėłym dubowym błidom a daſche ſebi ranſch-derje kładżeć. Pokropa bė runje ſ łoża ſaſtł, khđże-ſtiwje a khđżeſche ſebi hdyż a hdyż bołace włoſy. bėſche jako młody hólz w tajſich padach, każ ſo w ſ-ſkej praji, „płnycże włoſy napołoſti“, to rėka łozora ſ-kim prawym ſchcżipkom ſchcżipał. Tola napſchecżo ſ-jej młodej żonju ſebi wón to njeſwadżi, njechaſche ju kacż bacż, ſo je picżk. Jenoż dnihwiji ſkradżu pohładam wuczepom, hdżeż tołſtobrjuchata błeſcha ſe ſelenej ſchcżipu ſawjednje ſiwaſche.

S wunoſchkom ſaſchłeje nozy młóżeſche ſpokojom bock „Weſtſalejo“ běchu rjany pjenjeż ſwudawali a też burit w knjeżej ſtiwiczej běchu na ranje hiſchcże ſ „Rotwe-nom“ ſapoczeli. Pſchi tom wſchak nėżchto wulkoż, pſche-toż błeſcha błeſcheſche po ſtarem waiſchnju toleż, jeho wje-**wjele mjenje.** (Pokrać. ſzéżuje.)

...ńskeho pschedsydstwo hajnikej Jahnertej, dokelž nasch ...ński wotrjek wopuschći. Widża jeho njerad wotenčž. ...ński pschedsydźićer Petrik žo jemu djakowasche za ...ńsku, kiž je dokhe lěta wukonjak. Nowy hospodarski

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Eleg. muž. a hólčace wobleki, njepřem. jaki
też druhu drastu
poručujetunjo
Jurij Wawrik
w Pančicach

Syru wołmu

kupuje po najwyšších
Płaćiznach

Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

hač do 2½%

Sekowy konto z 4% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wuplaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach Barće, Delnim Wuježdźe

Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Wšč druziny
hnojidłow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Najlepše suche
blidarske drjewo
Pólska zdónkowa a srěna khójna, bjezhałozowe boki, zdóškowa šmrěka, kaž też deski přesćehnjenju (Sperrplatten) we wšěch sylnjoscach a drjewowych družinach poručuje
Alfred Lehmann
wikowarn a z wuzitk. drjewom w Brěžni p. Kamjenc

I. a II. hypotheki
na leżownosće při 7% dawje najspěšnišo wobstara
R. Pohle w Nowoslicach
Leżownostne papjery sobu přinjesć. Rozprawa darmo

Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach
wuhotuje njedźelu 4. meje w Stangec hosćencu w Bukecach
wulki serbski wječor
Spěwny koncert / Rjane dźiwadło
Započatk wječor ½8 hodź.
Wšěch Serbow wutrobnje přeprošuje
towarstwo „Radosć"

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff kondiforske twory / najlepše napoje
kofejowe pječiwa / jědźny lód
štomowe tykance / šokoladu
Woseb.: Torty a štomowe tykancy
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych rumnosćach kofejownje wšědnje popołdnju a wječor koncert

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Nur für
Rundfunkhörer
die es noch nicht wissen: Das ausführlichste Rundfunk-Programm der Welt und den weiteren interessanten reichillustrierten Inhalt finden Sie in der ältesten deutschen Funkzeitschrift
Der Deutsche Rundfunk
Einzelheft 50 Pf., monatlich RM 2.—. Eine Postkarte an den Verlag Berlin N 24 genügt und Sie erhalten kostenlos ein Probeheft

Zaradźenje w dawkowych należnosćach pruhowanje knihow
připrawjenje a wotzamknjenje w knihwjednistwje — zaradźenje w hospodarskich należnosćach
Erich Tempel w Budestecach č. 66
Telefon Budestecy č. 289 — Ręču serbski —

Jenož hišće
4 dny
hač do 30. haprleje dawamy
10% wosebit. rabata
na naše hižo tak nizke płaćizny. Njeskomdźće sebi dobre
meble
přijomnje nakupować.
Za hotowe pjenjezy wosebite poniženja.
Möbelheim w Budyšinje na Kamj. hasy w „Lawje"
Jónkróćna składnosć!

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe | **aparaty**
a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**
Richard Kutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a płatow kaž też wołóchi wěcy wustojnje a najspěšnišo

Klóšterski čaj
Najwuběrniši čaj k čišćenju kreje, też za pucheř a jérchenje. Připrawjeny po prastarych klóšterskich receptach w klóšterje Marijnej Hwěźdźe. Dostać we wšěch haptyk. Płaćiz. 2,50 hr.

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło
20.— a 30.— hr. Wulki wubjerk, też we wšěch druhich wobuwšich
Wšě wuporjedźenja derje a tunjo
Wobuwowy dom Mark w Kukowje

Dostach **telefoniske přizamknjenje**
Pomorcy č. 279
přenajer awtow
Měrćin Mehnert, w Trjebjenicy

Wašekłobuki
dajće jenož we wosebitym wobkhodźe za žonjace a muzace kłobuki předźěłać
Haferkorn
w Budyšinje na Hošće hasy 29
Wulki wubjerk nowych žonjacych klobukow po wšěch płaćiznach.

Krajnostawska banka
něhdyšeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy
w Budyšinje
Założena w lěće 1844
Pod rukowanjom wšěch stawow Sakskeje Hornj. Łužicy
Filialki we:
Drježdźanach a Žitawje

K zapołoženju kapitala poručamy naše **syrotam wěste**
8% Lausitzer Goldpfandbriefe, Reihe XIII
na čistozłotym podłožku
Wotrěžki po 100.—, 500.—, 1000.—, 2000.—, złotych hriwnach
Danjowe těrmije 30. junija a 31. decembra
Jich wěstosć je zaručena z čistozłotymi hypothekami na Sakskich leżownosćach
Předawaja so po kóždočasnym Drježdźanskim burzowym kurzu, tukhwilnje 96½% pola nas a wšěch druhich bankow, bankownikow, nalutowafnjow a žirowych pokładnjow
Krajnostawska banka
něhdyšeho Sakskeho Markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

Syno, słoma a runklica
je tunjo na předań w Jědlicy 26
pola Hornjeho Wujezda

Skót na pastwišćo wosebje hišće někotre młode howjada přijimaju **Hunius swobodne kubło w Ješicach**

Dobreho spušćomneho
pohonča
pyta hnydom abo pozdźišo
Jurij Smoła w Baćonju

Pilny, spušćomny
młynski pohonč
dobry wothladowař konjow a kiž ma też w ratafstwje nazhonjenja so, dokelž so nětřišt woženi, k 1. junijej pyta
Młyn w Rakojdach pola Barta

Sylna kruma
blizko k čelenju je na předań w Brěžyncy čo. 28

Džak.
Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischias
a wić
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.
Müller, Obersekretär a. D.
Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Z přikupjenjom druheho
moderncho omnibussa

mózu **towarstwam, kwasam, šulam atd.** za 10—50 wosobow při **wulětach** derje postužić / Jědźeće tunjo a wšěće / Z dobom poručenju swoje **zawrjene wozy za 4 abo 6 wosobow** při najnižšej płaćiznje / Prošu dale wo dobroćiwu podpjeru
Alwin Neumann, wotmajer awtow
w Kamjencu / Telefon čo. 166

Čehnjenje 1. rjadownje
saksk. krajneje loterije
póndźelu, wutoru a srjedu, 12., 13. a 14. meje 1930
hłowne dobyće 30000 hr.
Płaćizny: 3/10 — 4.— | 1/5 — 8.— | 1/2 — 20.— | 1/1 — 40.— hr.
Statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

příloha k číslu 97

SERBSKE NOWINY

Serbske, 29. kapreje 1930

Kocorowy oratorij „Nalěćo“ w Krónje.

Króna wšěch hudźbnych składbow našeho K. A. Kocora je jeho „Nalěćo“, třidźelny wulki swětny oratorij. Nastało je w lěće 1860. Prěni króć bu přednošowane 1861 w. Budyšinje, druhi króć 1879, — tehdy sym w nim jako 18lětny pachoł (seminarista) zahoriće sobuspěwał. Nětko po dołhej přestawcy słyšachmy 23. jutrownika 1930 tutu krasnu hudźbu zaso w dostojnym poskićenju. Haj, w tutym „Nalěću“ wšudźe rosće a kćěje, so fifoli a swěje. Čopły woživjacy wodych wěje w nim hač do poslednjeho takta. Kóžde čisło skoro je „poražnik“. W rjećazu spěwnych darow same diamanty! A při tom wšo tak přirodźene, zrozumliwe! Z mały mi sředkami dosahnje hudźbnik wulke wuskutki, cyle napřećo našemu nowočasnemu hudźbnistwu, kiž husto z wjele sředkami tola ničo njewuskutkuje! W „Nalěću“ namakamy sylu rjanych khórow, kaž na př. „W hajach, w polu, holi“ — „Hdže su mi banty“ — „W pisanej khěžcy“ — „Łuki, pola zadymaja“ — „Nutř zwonja młode nalěćo“ atd. W akustiskej rjaności wobkuzluje dwójny khór „Lute rjanosće a spodobanje“, w zehrawacej wyšinje kaž njebjeski wobłuk lubu płódnu zemju překrasnjo. Přez njewšědnu harmonisku bohatosć a žadnu modelaciju wuzběhuje so mužski khór „Pój wječorje k nam rjany“. Jako wo snje jedyn wobraz druhi honi, tak to sebi harmonije barbojće a spěšnje sćěduja. A we wulkich rozměrach saha spěw na kóncu oratorija, ze wšěmi registrami wyskajo: „Derje, derje je na zemi!“

Pisane barby so zjewja w kwartetach. Spomnju jeno na „Trawićka, ty mólička“, kiž ma woprawdźe bajkotny začišć w swojej cuzoraznej toninje a we swojej harmoniskej žadnosći. A potom naša hordosć: „Khwalena budź fijałka!“ Tale „fijałka“ słuša k najkrasnišim wumělskim wutworam najsławnišich mistrow! Štož je w Smetanowej „Předanej niewěsće“ sextett: „Rozmysl sej Mařenko!“ — to je w Kocorowym „Nalěću“ naša „fijałka“. Byli Kocor jenož tutón spěw splodźił, bychmy so jemu horco dźakować měli. „Nalěćo“ wobkhowa też jedyn z najrjeńšich duettow „Hdy bych ja była różićka“ — tónkróć jón knježna Dora Frajšlageca a knjez Slamař wuběrnje přednjesešaj. W khětro rozšerjenej hudźbnej formje spěwataj holico a pastyř pak za sobu, pak zhromadnje; wosebje „te róże zwjadnu a też ktu“, we zwyšenej gradaci wospjetowane, powyši cyły zaćišć; rjane klawěrne ritornetto, zwjetša hudźbne mysle spěwa wobkrućo — a na kóncu mała „stretta“ při słowach „we zrudobje a wjeselu“ — z wóhnjwym přewodom elektrizuje wěsće wšěch elementarnje hudźbulubowacych posłucharjow.

Też sola wurjadneje rjanosće přinjese nam „Nalěćo“. „Z dychom swjatoh' Jana“ a „Sto radosć rjeńšu dawa“ staj dawno hižo w ludu zakorjenjenaj, znarodnjenaj spěwaj. Wosebje wuzběhnyć dyrbimy dla swojeje krasneje plastiki hospodarjowy spěw: „Won do pola!“ Bur zbudźi w nim rano swoju čeledź. Słyšimy jeho spěcholiwosć z figuracijow w klawěrnym přewodźe, słyšimy jeho klapajcy stupać wot durjow k durjam; we wěstym njeměrje so jeho hłós bóle a bóle zběha w krótkich sekwencach, hač so trochu změruje. Ale nowa mysl, skhadźace słónčko, jeho pohnuwa k dalšej starosćiwosći: w hudźbnych frazach padacych a so zběhacych widźimy pokraćace słónčko na njebjeskim wobłuku, a klawěr nam zwěsći, zo w konjeńcu brunački njeměrnje hižom zemju hrjebaju a čakaja na pohonča. Runje tutón spěw ma organiski skład třidźelneje formy = a + b + c: po srjedźnej mysli so wospjetuje prěnja zaso — jako by bur (spěwał) zapomnił, też hišće ludźi a čeladnych, na wumjeńku bydlacych, wolać, — ale na kóncu ze sylnej variaciju, hdyž hłós sylnje wot horka do dołka so wobroći, jako by chcył rjec: „wětk pak je dosć a kónc mojeho budźenja!“ — ale tola so při energiskich akkordach hišće junu zhraba, ze wšej mocu klapajo. Dohra na klawěrje hišće to swoje přida. Tak je hudźba ryzy ludowa, hačrunjež wumělska! — Wjele mohło so wo tutej cyłej hudźbje hišće prajić, — ale lěpje rěči tola hudźba sama — a „Nalěćo“ dyrbjało so našemu ludej husćišo zjewić, nic po tak wulkich přestawkach (40 lět!) Tute hudźbne pokłady dyrbja hišće bóle do luda — k jeho wukubłanju a k duchownemu a wumělskemu pozběhanju!

Dobrej susodźicy.

(Wobras je wješ.)

Plejcje, tamle ležerka ležitej wjeseje, tak nježnje a lutosnje do Božeje śwórby śtulenej. Jena wjchak je tójšto wjetšcha hač druha a mjenuje so tohodla wobadna. Tam jěchaj żelesnjiza nimo, ma ramo świłk je statnym autobuśom, nasch tam póśtu, zyrkej, śchuła, někotrych pjekarjow a pśchekupcow, też śtowniśtwo a wohnjowu zyłkarnu, wjele towarśtwow a druhego. A tamna nima dozwła niczo. Ani śtrażnika. Jeje wobwjdźerjo po rjadu śtrażuja. Ale tu pak niczo njewadźi. Trjebacśch-li něśtoto, dha wśchitko dostanjeśch w śuźodnej wjeji. Tón kuśt pucjo — je nětajśe pol hodźinki — cji kócka trójjy pśchećoćji a tam je. Ale śmy na to śwjerzeni wot małośćeje. Jeno ź to je, hódźej so śwobłećakach a chjećch do wośadnieje wśy dóńcź, dha dyrbiśch źiwoje myśle hromadźe měcź a śwej najlěpje napitaćź, śchto faluje, so tam njetrjebaśch nasajtra śaźo hicź. Schtoź nimaśch hlowje, maśch měcź nohomaj. Nihdźe tuto pśchijśkowo so lěpje nałožowacź njehodźi hač tu. Někotremuźkuli wśchak je prawje, so wośpjet won pśchijźe.

Na to waśchnje maja so źuźodźa, njemuźaj wjeśnjenjo we wośadnej wśy, jara derje a rjenje. To śej śpka dojcź njetwaja. Maja wśchitko pśched noźom. Śaluje pśched wobjedom hišćeje kuśt kśkała, khěts so wo nje pósćeje. To my njemóźemy. Ale źnadź śej njemyślićeje, so měśto kśkała śej petrolej do běrnow abo śolotwje kidamy. To śej pomhaćź wémy. Wéźićch ź małym nopaśchkom k źuźodźej a śej na khwilku poźećiśch. Nasaźtra abo něśchto poźdźiśchо dostanje wróćo. Njebójće so, so na to śabudźemy. Kuśe móże naśch jedyn jemu ź druhim wupomhaćź. Ruka ruku myje. Maśch-li něśchto „wurychtowaćź“, to cji bliźom listowy k woli śejźini. Pśchijźeśe kóźdźeźti dźeń na kolešu do wśy. Połodnišće a wjećorne śwonjenje źlyśchimy runje tak derje kaž cji, je-li wětśik runje ź hejmberkow njeduje. Śaamo wéźimy cźaśnik źlyśchimy bicź, to wéśa pśchi pśchihódnym wjedreje. Do zyrkwje mamy pół hodźinki. Tutśe to hišćeje cźaśa dośeź pśchihódźeśe, hdyž pocjinaja źwonicź. A my tam hižo dawno śmy, pśredy hač so wy wukramośćeśe. Najbližśchi źu śwjetścha najpózdźścho. Kaž je to też na źwjedźenjach. Naśch śchewź je bóle akrot haćź waśchej dwaj. Po butru někotśi ź waź też ź nam pśchińdu. Naśchi mlodźi hólzy lěpje hromadźe dźerża haćź waśchi tam lebjeśka. Na waśchu wjeź śej Bóh wé śchto dacźe byćź. Kaž byśchośe wśchо byli a my niczo. Mjeśćśe najprjedy pśched śwojimi durjemi. We waź źpodźiwne wéźy źlyśchimy. Schto źo wśchitko w gmejnje śtawa. Śśwojeho nózneho śtrażnika hišćeśe śaplaćićź njemóźeśe a puće maśe tajśe kaž ź Hadamoweho cźaśa. Mośty wśaśe, so śo awta pśchekamaja a kśoro kóźdy woheń śej pśchepiśpiśe. Schto dha wam potom źkawa pomha. Pśchedajźe ju radścho a kupśe śej někajśi ruźny apparat ź haśchenju. Śa waź dośaha. Anti wobłoźenje pśchi śchćejcy nimaśe. Tohodla je śo njedawno halke jedyn do rěćaźi śwjeśt a ź pahroba (Schlamm) wulćśt kaź Sušanna ź luboweje kupjeśe. Wśjazy mohł wam hišćeśe rjeź. Nź, dźiśe mi ź waśchim „wulkomeśtom!“ Naścha wjeśka drje je mjeśćśca, ale rjeśćśa a nježnjśa, měrnišća a bóle „gemitlich“. Ź wami śo hišćeśe dotho njeměnjamy. Hačź je por śtow ludźi wjazy abo mjenje, niczo njewadźi. Maćźe runje tajśe pśyeźe śćty kaź my. Śćśe dha potom něśchto źkmańśchi?

Wy wulkohubaćśi bratśja! To jeno śo tak njewuparajśće a njenadawajśće kaź źaba na śchćerniśchźu a potom śo pukny, so cźrjetwa po polu lćtachu. Schto dha byśchośe byli bjes naśśeje wśy, hé? Niczo — „gor“ niczo. Hdźe dha byśchośe śej po wśitu śapałkow a tiłu płaśkow śchli? Hdźe śej hicź po wobhladowarja trichinow, po babu, po někajśi ćkhud abo łapy bo śchkórnjow? Jyśe śchwarnje pśchińdźeśe ź pakeśtom pod paźu abo ź nałkribjetmikom na pósću, hdyž hólzej bo Drjeźdźan śchaty śeśeśe abo kermuśchny tykanz. To śo dźiwaśe na naśchej elektrikej śwéźu na wśy. Jara rjenje śabawjeśe śo na naśćich śwjedźenjach a rejach. Schto dha ź waśchej korćemiczki je. Njemóże źo runacź ź „Herbśkej grychtu“. Njebychu-li druhdy na ćóśtopivo abo na śchkot pśchiśchli, dha mohł korćźmar źoldk na hośdźit powéźnyć. Njeby naścheho kowarja byko, dyrbśeli śej waśche pjeć konikow nédźe w Buxtehude kowacź dacź. Njeby-li pódła kuśt koleźarja było, dyrbieli wy po pol punećźikach karbida hakle do méśta jeź. Źadyn kuśt krawza, pjekarja, murjerja abo blidarja nimaśe. Chźeśe-li krawza ź „bubi“-hlowu śtihacź dacź kaź njedawno Kravźez Marja, kotruź źkradźu pod khapićźay nośy, abo do mlyna, ź wérowanju, ke kichćeńźy abo cźaśnik śej prawje śtaśi, dyrbiśe ź nam pśchińcź. Śśamo ź waśchimi kośami pśchińdźeśe ź naśchemu kośośej. Wuźeźowacy pśchekupźy dobéhnu śej ź wami, hdyž chźeśe śwjeśy cźapor wotkwéć, wo kotruź njerodźachmy.

Nź, nź — wy bratśja, ź naśchej wśu njemóźeśe źo runacź. My śmy Budyśchin a wy śaniejśene hnézdo.

Haj, haj, na to waśchnje śej wjeśy druhdy do źwédonja rěćaźi kaź wóndy na śtradźowanzy. Nichtó pak śe

Baje z Poznańskeje.

(Pokračowanje.)

26. Sapadły wódny młyn.

Pśchi dróhy ź Kolmara do Margonina leži nědźe na pol puća śtarý młyn wulke bahnišćeśo. Tam śtejeśeśe pjeća nědźy wódny młyn. Młynk mějeśeśe śtajnje ruźy połnej bźła, ale won bé bjesbóžny cźłowjek a pjeću podały. Źyliźi dźeń śeśeśe na wśyo, śchtoź jemu na puć pśchińdźe, a jeho pśchikład śtutkowaśće śaźo na wotwroćkow, tak so kaź daloko pśchińdźe, so dźeźo druhdy wjazy dujow dołpośnje wotpoćowaśće.

Jeneho dnja pśchińdźe bur do młyna, so by źwéj śwoju mułu wotesćał. Młynk njebé ź dźećom dozwła pśchećeśe śapećał, a jako jemu bur tohodla porokowaśće, śawoła won hnéwnje: „Potom njech pśchińdźe źwéj cźert po źyły młyn; mi je wśycho jene!“ Hdyž bé bur wotesćhoł, śjewi śo hnydom cźert a dopomni młynka na jeho śłowa. Tutón bé je śtróźeleni wobléźnył a chźyśche śwoje śłowa wotpréź. Tola hižo won pyimy, kaf śo jemja pod nim bźaśche a młyn pśchezo błubje a błubje śapadowaśće. Dołho njetrajeśće, dha bé śo won dośpołnje śłubił, a na jeho méśtnje wuśpcheśtrěwa śo nětko tamne bahnišćeśo. Na wśitych dnjach pak móźeśch młynka a jeho wotwroćkow hišćeśe we błubinje dźeśacź źłyśchećź, a do dźeśa méścha źo śelenje młynka a dźiwje źmjeśe wotwroćkow.

27. Podśemśki hród pola Hamora.

Na jenym polu pola Hamora w Czarnikowśkim wokrjeźu śteja rośpadanki, kotreź pokhadźeju pjeća wot śtareho hrodu. W jich blišśkośći leži hobrśki kamjeń, kotryź, kaź rěka, śtajnje błubje do śemje jědźe. Też powéda źo, so njehodźi źo kamjeń wurywéź. S nim świźnje śeśehowaga daja:

Pod kamjenjom wjedźe podśemśka ćhóbba do nimo méźy kraźneje rumnośće, w kotreźj jena prynźeźna we błubokim śparje leži; pśchetoź wona ma jehlu we błowje cźaju. Schtóź jej jehlu ź błowy wuśeźehnje, tón je ju wunoźił a dostanje ju śa mandźeśku. W druhich komorach śhowaju źo wulke pokkady. Nětko poda źo tam jónu śa pokkadami hłódny cźłowjek, so by, samóźe-li, prynźeźnu wunoźił a tak do wobjedźeńśtwa pokkadow pśchiśchoł. Jako bé wón durje do jamy wośćiníł, śleźa jemu paliwaka napśchećźo, so by jeho śtwórzowaśchi śeźrała. Prynźeźna njebé potajśim wumóźena. Posdźiśćo powédaśće źo bohatemu hrabi wo wobhej prynźeźni. Hnydom poda źo wón na puć a dźiśće dospołnje wuźbrónjeny ke kamjenjej, so by prynźeźnu wumoźił. Też jemu pśchińdźe paliwaka napśchećźo; ale mśódy hrabja wśa źwój mjeć do ruki a woteźa paliwazy błowu. Potom pśchiśtupi won ź śpjazej prynźeźnje, a jako ju won wuhlada, bu źyle wobkuśtana wo jeje rjanośći. Hnydom chźyśche jej jehlu śe błowy wućźahnyć. Ale lédy bé ju na poł wućźahnył, dha śawoła prynźeźna hišćeśe w poł śpanju: „Ty pśchihotujeśch mi bolośće!“ Mśódy hrabja pośaśta. Mjeś tym bé śchćejcy paliwazy na méśtno woteźateje błowy dwé nowej śchćejcy paliwazy na méśtno woteźateje błowy dwé nowej śchćejcy paliwazy na méśtno woteźateje błowy dwé nowej narośtkej. We wokomiku něśko, hdźeź bé hrabja cźahnyć śchćejcy paliwazy na méśtno woteźateje błowy dwé nowej

njemčni. Hewak wschak so wjesoy zyle derje sujeżetej, każ so žurodam pschižlusicha. Hižo rano sahe, hdyž takle mjes nimaj na polu stejišch, žiwischich tu, žiwischich tam, kak so honače spěwaja. Schežowka lehjerka nekajki poš, wotmołwoja so tu a dwari na njeho. Zyrkwina weža a wschitke hoże do pola wobkroczene strowja pschecejelnje a tschi a liwy so posmewnaja. A hakle ludžo sami. Cži so znaja jedyn druheho, a unosy su j blischeho pak j dalscheho pschecejelstwa. Je tu kermuscha, žiwjeza tammi žoby, hdyž tola do wosady žlustscheja. A je so lehjerka nješto stało, to so runje tak donoschuja każ tu. A w korczinach runje tak wiwaso wostanu, hacž je wješ wulka abo mała. Schto mosta schežeża mjes mjeschomaj powědacj. Hižo wjele je nasbonila. Tam niekhodża jenoż ludžo ke mschi a ke klamarjej a dżeżi do schule. Na njej leži druhdy jedyn prěti, koleso kuik dale a nakhribjetnik hewak nětkdże. Někotrych kuli khadła khodži po njej na žerstwu a wschelake pžy tež. Najswernischi hošcz schceželi je wsche liktowy. Je so jomu wulicžit, a to je na dżeżacz tuhaz krócz, kotrez je tam a zem w swojim dolhim žiwjenju schol. A luba schcežeżicžka je jenej wjesoy tak dobra każ druhej. Hacž je jena kuik wjetscha a tamna mjeńscha, je cži wschu jene. Ty jeju swjasujesch, so każ mandżelski swjask mjes nimaj. A hdyž so w symje ruczo pod wysokim žuchom schowaich, kdyma nekajke pol dnja a hižo so saso wuneptana. Wyrnjej trasch runje na tebi njebyło, ale zyły cžmak pódla wuneptana, dokelž pod wysokim žněhom wsche njewědża, hdże po prawom tcžich, to je wschu jene, pjecza tu saso schcežeka mjes wjesomaj je. Tej pak so na so šmějetej, žej nješchto schepnatej a stej žej lubej kottczyn. Wjecžor so rosmołwitej pches žwezu a wjecžor, każ hižom prajach, pches wsu. A pichi nětkaczku so rjenje strowitej a so koschitej. Hižo so saso zubatej. „Ty sy pjerasch napschecžo mi." — „Ty drje sy wjetscha, ale tej nicžo dale hacž ja. Ja pjerasch a ty pjerach." — „Masch prawje!" Hižo so saso j lubosczu wobjimatej. Nicžo njeńdże pches dobre žuzbodstwo. To njech kódzy rospomina.

Spomožerski a zastarański hamt města Budyšina.

Rosprawa wo jeho dźelawosczi w měrzu.

W radupodawarni sa macžerje a sastaraŕni sa cžerjenkow pschepytachu 266 cžerjenych dżeżi. W sastaraŕni sa make dżeżi pschedstaji so 139 dżeżi. — Dale so 9 zamodruhim žónskim lekarska rada a hospodarska pomoz bosta. — Darmo abo pomnischene wuda so 611 puntow žiwidłow a 112 buschkiwizow mloka. Pomhacz mózesche so j wotedacžom 156 dżeżazych schatow a drastow. — Sastaranja cžerjenkow wupożeji 13 dżeżazych wosow 12 sportiskich wosow, 13 dżeżazych korkow a 27 dżeżazych lózkow.

Do radupodawarnskich hodżin sa tuberkulosnych bèsche pschischko 134 wožobow, j nich 48 k prenjemu rasej. K kwesczenju diagnasow a k wobaranju so 77 schulskich dżeżi pschepoželeschе a 17 Röntgenskich fotografijow so zhotowi. Potrebnym plužarjam wudżeli so darmo 450 puntow zyroby. K donjazemu wothladanju wupożeji so 138 wežow njeslamożitym.

W radupodawarni sa bednych da so 19 wožobow wustajenu lekarjej pschepytacz a žebi radżicz. 6 wožobow bèsche k prenjemu rasej pschischło. — Schulskim dżeżom so w 29 padach wobleczenje a wobucže wudżeli. S darow rusowego sjednoczenstwa podpjerachu so 44 dorosczenych a 38 dżeżi j drastu a wobuczom.

Radupodawarnju sa alkoholikarjow wopyta w 4 radupodawarskich hodżinach 12 wožobow. Saftaraŕka je 92 krócz domy wopytała a 4 khorych do wothladanja pschijała.

Wot 2. hacž 9. měrza sarjadowa spomožerski hamt zhromadnje je spomožerskim hamtom Budyskeho hamtskeho hejmanstwa a j podpjeru Němskeho hygienskeho muzeja w Drježdżanach wustajenju „Cžłowjek w strowch a khorych dnjach" j wožebitej skupinu „Pschewidny cžłowjek". Sa wustajenju so dalske worschty sajimowachu a wopytowarjow bèsche 10 867.

Saftaraŕski hamt je w měrza potwaschene abo darmo wotedał 1427 pokrutow khlěba, 1927 kubikmetrow pinna, 193 kilowatthodżinow elektr. pruda, 201 litrow petroleja a spiritusa, 3151 jedżimych snamkow. Podpjerowy w hotowych pjenjesach, podruznjiskich a hospodarskich pschipomozow wuplaczi so j mešchczanskich srědkow dožwla 68994,92 hriwnow.

Tydżeń wohnjowcho šklta (Feuerschutzwoche.)

Tydżeń wot 27. haprleje hacž do 4. meje 1930 je we Němskej tydżeń wohnjowcho schkita. Němske wohnjowobornisze jwjatli a sjednoczenstwa jón wuhotuja. Je podpjeraja a špěchuja wyschnjosze němskeho stata a jenotlinych krajow. W němskim traju je nětkdże 30 000 wohnjowych woborow, kiž w tutym tydżeniu žiwoje mozu dobrenu skutkej wopruja. Hesło tuteho tydżenja rěka: „Pomhajcze wohnjej wobaracz!" Zyle wobydlerstwo ma so powuczowacz, ma so pokazowacz na strachi, kiž je wschelakim njerodnym sadżerjenjom žiwjenju a kubłam hroja. Wuspěch tydżenja wosteje njewuwostajne, móże so jenoż prawje wulki pschecž.

Sokolski swjedżeń w „Kačej korčmje"

so hladajcy bliži. Jutře na młodych jutrach wotmeje Komorowska sokolska jednota rjany a zajimawy sokolski wječor w „Kačej korčmje", kotraž leži krasnje při kerkach a hatach, a štó nochcył w naléču rad přebywać mjez hatami a kerkami? Hdźež słyši žaby koncertować a ptačata spěwać a žifolić. Tuž njech kóždy Serb, kiž móže někak domach wotenć, so njedźelu nastaji do Kačeje korčmy, hdźež budźa koncertować, sokolić a wšelake druhe krasne wěcy poskićeć Komorowscy Sokoljo a Sokolki, kiž hižo njedźele dołho pilnje dźěłaju, zo bychu swojim hosćom něšto woprawdże krasne poskićić mohli. Komorowska sokolska jednota nima drje za trěbne, 4—6 swjedżenjow wob lěto wuhotować, ale spokoji so hižo z jenym. Tutón ma pak so potom čim rjeńšo a dostojnišo wuhotować. A wona swjeći tutón swjedźeń hižo někotre lěta dołho w krasnym naléču, hdźež so wšitko zraduje a wjeselí noweho žiwjenja, a hdźež so też cyła Boża stwórba jako znamjo noweho žiwjenja krasnu swjedźeńsku drastu zwobleka. Tohodła chcemy so też my Sokoljo w naléču zhromadźić před wulkej sylu přihladowarjow a tak swědčić wo nowym žiwjenju našeho Serbowstwa.

Sokołstwo, šport a hry.

Sokołstwo.

Beogradski sokołski zlět. Wulke tribuny na zlětnišču su nětko připrawjene. Wone wopřijeja wšo hromadźe 29 023 sydłow; wyše teho su pak tam hišće města k staću za wjele tysac přihladowarjow. — Nětkole su z juhosłowjanskeho Sokołstwa připowědźene 382 jednotow z 10335 sokołskimi bratrami, 2981 sotrami a nětkdże 8000 dorosćencami. Ze 78 jednotow bišće ličby pobrachuja. — 7. a 8. junija su zwučowanja sokołskich dźěći. Na tutych dnjach přijedu do Beograda nětkdże 10 000 małych Sokołow ze wšěch kónčin Juhosłowjanskeje. Tehorunja póscéle tam čěskosłowakski Sokoł 800 zwučowacych dźěći. — Zo bychu mohłe tajke syły přenocować a so z jědźu zastarać, su so hižo ze Skoplje přiwjezłe pólne stany, łoža, kuchiny atd.

Kolesarstwo

2500-kilometerske napřemjezdźenje.

Wot 4. hač do 25. meje zarjaduje so wulka napřemjezba z kolesami přez cyłu Němsku. Čara wučini wšo hromadźe 2513 km a rozdźěluje so do 10 etapow. Najwuznamniši jězdźerjo so při tym wobdźěla, kaž na př. bratraj Wolkaj, internacionalny jězdźer Bulla a znaty sakski napřemjezdźer Nebe.

Dźesać etapow su po sćěhowacym postajene: 4. meje: Barlin—Glogawa (220 km); 6. meje: Glogawa—Drježdżany (wjedże też přez Budyšin, 245 km); 8. meje: Drježdżany—Erfurt (240 km); 11. meje: Erfurt—Schweinfurt (245 km); 13. meje: Schweinfurt—Mnichow (300 km); 15. meje: Mnichow—Stuttgart (235 km); 18. meje: Stuttgart—Frankobrod (215 km); 20. meje: Frankobrod—Bielefeld (262 km); 22. meje: Bielefeld—Hamburg (266 km); 25. meje: Hamburg—Barlin (285 km); potajkim wšo hromadźe 2513 km.

Šach.

Zańdźenu srjedu hraješe w Budyskej Lehmanec kofejowni młody šachowy mištr Flohr z Prahi. Swoju wustojnosć dopokaza w hraču ze 16 přećiwnikami. Za krótku hodźinu doby z nich 15, jena partija wosta njerozsudźena. Při druhej zejći zapisa 14 za sebje, 1 přéhra a 2 njerozsudźenej. — Flohr, kotryž šachowe mištrstwo města Prahi wobsedži, budźe zawěsće w přichodnych létach při šachowych turnerach wuznamnu rólu hrać.

Přilopk.

* **Locarnoska stota pjelnjenska troska (Füllfederhalter) so jhubila.** Kaž je mnohim znate, su sastupjerjo wobdźelenych statow w swojim czasu Locarnoske sprěcženje še stotej pjelnjenskej troscu podpisali. Město Locarno nětko tutu troscu, kotraž bèsche hubzenu pjeru podobna, khowasche. Wono pak ju létsa w februaru do Haaga na tamnischu mérowu wustajenju wupożeji. Wot teho czasa so njeje wjazy do wobsedżenstwa města Locarna wrócžiła. Hollandska policija hižom pola wichitkich wikowarjow stotych tworow w Amsterdamje a druhich wulkoměstach sa troscu sledži, tola dotal podarmo. Mjenja, so ju historisku troscu pak hrabnyli, pak je so pichi nekajkej składnosczi zhubiła.

K prenjemu swjatemu woprawjenju

krocza jutsje „Młode jutry" tyżacy młodych hólzow a holzow katolskeho werywuznaca. Nad so my sporocženi dopomnimy na wonu najwožownischu khwilu naschego dżeżaństwa, hdyž kroczachmy k prenjemu rasej k swjatemu woprawjenju. Njemožachmy dočakacz, so by słónczne dżeń so pschiblížił, na kotrymž smědżachmy, po tym so lětchmy so swojich hrěchow wusmali, khleb wěcznosce k sebi wjacz. Ranko sahe hižo nětkdy so j hola, bo so nowu drastu, wschemy swoju swjedżu do ruki a je so schulskeho domu. Knjez duchowny pschihotuje a wodi kusłotnym swukom swonow kroczachmy do Božeho domu. Tu bě tak swjatocznje, tak tajnostnje. Hischcze jenje njeje Boži dom naš tak so dźiwazych k sebi witał, każ na dnju swjatego woprawjenja. A hdyž schibnidże najbožownischa khwila, dha sabychmy dospołnje na wsche swjeczenjeczaży naš putasche kschescżijanski mysl, sbožazolna bo dżinka. Spěchuje khwatachmy po Božej słužbje do farskeho domu, njemožachmy dopowědacz wo swoju, tu nam w tutej jenicžkej hodźinu darjene. Wobkladowachmy sebi pschcza a pschcza saso swjeczatko, kiž bychmy jón wobkruczenje dóstali, stajichmy je do krotkow, kiž bychmy wot lubjenych darjene, a bychmy ... zbożowni. Popołdnju pschiwitachu naš lubi znaczi, so wokschewichmy pschi swobodnym pschikusku a potom — dżěchmy sabe spacz, njebywschi na wjecžornu modlitwu. A hdyž z druhim rannym wotkuczenjom, spominachmy: ..... O zbożowna wa khwila, sbožazolna ty kroczel k Božemu bliskemu na najwusnamnischim dnju dżeżaństwa. Jenje njeschmy wopomnjeczе wuhażnycz cžaš naschego žiwjenja, ale jeho žaroltny dżeń je swojim krażnym njebjeschim darom budź nam pucžpokazowar pschez zyle naschе serdnje drohowanje! Seržbzu starschi, spožczeze na dnju prenjeho swjatego woprawjenja swojemu dżeżu, kiž k Božemu blisku krocži, wschu lubosczu, so by była tuta hodźinka njezapomnita sa dżeżo a sa waš samych!

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Quasimodogeniti, 27. haprleje 1930.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: 1. Jana 5, 1—6.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodźin farar Paul spowědź a swj. wotkazanje a ½8 hodźin prědowanje. Připołdnju w 12 hodź. ma farar Schneider prědowanje.

W Marijnej-Marčinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Schneider prědowanje a wječor w 6 hodź. farar Große misijonske kemšenje.

Zběrka za wosadny dźěłacy dom.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Große.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. zmeže farar Berg biblisku nutrnosć w evang. towarstwowni. — Bibliski wječor superintendenta Fröhlicha srjedu wječor w Tuchořskej cyrkwi wupadnje. — Pjatk pop. w 4 hodź. zeńdże so Gustav-Adolfske žónske towarstwo w „Societät".

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbske a ½9 hodź. němske kemšenje.

K njedźeli Quasimodogeniti.

Hłós: Moj' žiwjenje sy, Khryšće! —

Če witać, rjeko, mamy po twojim dobyću!
Njech dźensa zawyskamy při twojim rowniću.

2. Móc njepřećelej wzała je wša so, zo směch bu;
nam radosć zeskhadźała, zo z nami naš je Bóh.

3. Wo dobyću so spěwa nět w bydłach swobodnym,
zo pokoj duša měła by w zbožu jutrownem.

4. Ach, wudźěluj wšak swojim swój měr, o Zbóžnikol
Dżens tohodła smy w twojim tu domje zešli so.

5. Staj khorhoj, rjeko, swoju też do wutroby nam,
zo nastupili twoju cžěť bychmy k njebjesam!

6. Njech hrěchi pohrjebane su w rowje naša wšě
a zbožo namakane, kiž radosć wěčna je!

7. My wumrěli smy z tobu, zo z tobu žiwi smy;
što přinjesł nam sy sobu ze smjerće, zjew nam ty!

8. Hić měrni tudy chcemy do rowa za tobu,
hdyž zbóžni jónu dźemy tam z tobu k žiwjenju.

9. Smjeré njemóže nam škodźić; kłok jejny tupy je.
Měr Bóh chce do nas płodźić, nam spožčić dobyće.

Benjamin Šmolck 1672—1737

Wohenj zniči Boži dom. We wjesy Costeci w Rumunskej steješe mała drjewjana cyrkwička, 9 m šěroka a 15 m dołha. Jeničke durje běchu jenoż pół metra šěroke. Cichi pjatk běchu 150 wosadnych k Božej słužbje zhromadźeni. Tuž wuzdźe wohoń. Do nutřka so wotewrjace durje buchu bórzy zatykane. Na 110 wosobow w płomjenjach kónc wza. Z lěwicy widźimy rozwaliny wotpalenoje cyrkwički a z prawicy dołhi rjad zwuhlenych cžołow.

Gramofon.

Pisches jokmy Južneho morja pschedrěwa so parnik. Wjele wobhadlu staj człowiekaj, Józef a James, kotrajž pschistajowaštaj na pschistawje na blišchej kupje kóždy wopuschczišcej, so pschijachaj tam sastarakoj słužbu w šwětkowni, wumóžiwschi sebi dołhe pot léta wutrać. Tak mnohi hižo bě tam pschijachał swoje žiwenje, a husto na dołcź trudne waschnje.

Słónczinje tam po dołhej jěsdže běschtaj. Smuzjeze pschichodu do pschichoda, njemyšlo žebi na to, so mohłoj swoje žiwenje pschiźiwdźić, kaž jeju pschedownizy. Ale hóst wo tym, so je jón jónu tak prawje w cźrjewach sacźuł, a schtóž je jón jónu tak prawje w cźrjewach sacźuł, a schtóž je jón jónu tak prawje w cźrjewach sacźuł, wo to, so je strach wo žiwenje pornto jemu žnadna wězel we, so je strach wo žiwenje pornto jemu žnadna wězel we, so je James žebi ani na tajki strach njemyšlešchtaj a Józef a James žebi ani na tajki strach njemyšlešchtaj a dowanlichtaj bo smorže wo to, schtoż bě so psched nimaj pomanlo a schtoż mózješche hišcheže na njeju cźakacź. Jóm

Hospodařski rozhlad.

Sobotu 26. haprleje 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,183	100 półsk. złotych	47,05
1 jendźelski punt	20,339	100 češkosl. krónow	12,396
100 šwajc. frankow	81,10	100 franc. frankow	16,405

Barlinjta burja šo po žitabym spočatku šaso skrucži. Wjchi měrnych wikach kursy někotrych efektow šamo pospiuchu. Wiki ſ dołžnymi a rentowymi liſcžinami sepiłžachu šaso dale postupowaje kursy.

Na produktowych wikach šo pšcheúza šaso wo dalsche 10 pj. połběhny. Rožla a wowš šwojej płaczijsnje wo 5 pj. snižiſchcej. Sa julijite termije wjchat pšcheúza, rožla a wowš teš něschto pšchišadžichu. Wežera płaczjesche zeninać

w Barlinje

pšcheúzy 13,90—14,05 hr., rožti 8,30—8,45 hr., wowša 8,20—8,50 hr. jeczmjenja nalětnjeho 9,60—10,20 hr., nasymješeho 8,85—9,50 hr.;

w termijowym wikowanju

ſa meju: pšcheúzy 14,50—14,45 hr., rožti 8,92½—8,78¾ hr., wowša 8,87½ hr.,
ſa julij: pšcheúzy 14,97½—14,97½ hr., rožti 9,52½—9,50 hr., wowša 9,60—9,57½ hr.,
ſa september: 13,50—13,45 hr., rožti 9,55 hr.;

w Drježdžanach (ſaždženy póndźelu):

pšcheúzy 13,75—14,— hr. (13,55—13,80 hr.), rožti 8,45—8,70 hr.)8,45—8,70 hr.), jeczmjenja najnuſt. 8,25—9,25 hr. (8,25—9,25 hr.), nalětnjeho 10—10,75 hr. (9,90—10,65 hr.), wowša now. 8,10—8,60 hr. (8,10—8,60 hr.).

w Shorjelzu:

pšcheúzy 13,30—13,50 hr., rožti 7,80—8,10 hr., wowša 7,80—8,10 hr., zentnar běrnow 1,60 hr., jeja 8—10 pj., kilo butru 3,40—3,80 hr.

Pšchistajeja.

Pjekarſkeho, Schneider w Budyſchinje, Nykaſka haža čo. 11.

Dźěłaczeku do ſahrodnistwa, Bietza w Budyſchinje na Mjelečanſkej drózy.

Holju do domu, ſaraé Hofmann w Hródku! — ſtwinſku, knježi dwór w Koſchli.

Wuczobnika, pſchekupſkeho, Thams a Garſs w Budyſchinje.

Na pſchedań.

Kubło, 130 tórzow, wſchitko w jenym ſaſtupje pſchi dwoje ſa 55 000 hr. Kurt Schneider w Mak. Wjelkowje.

Zimnoſcj, 32½ jutra pſcheúžne pola, ſe žiwym a morwym inventarom pſchi 10—12 000 hr. napłaczjenja. Dalſche wukaſuje Hoyerswerdaer Nachrichten we Wótczerčach.

Zimnoſcj, 16 tórzow a k tomu hiſchcže 6 tórzow wotnaježiſkeho pola, w Trupinje čo. 16.

Zimnoſcj, 21 tórzow, ſe žiwym a morwym inventarom, Jakub Bleja w Khaſowje čo. 7.

Kubło blizko Njeſwačžidła, jene 35 tórzow, druhe 70 tórzow wulke, ſe žiwym a morwym inventarom. Dalſche wukaſuje A. Paulik we Wulkich Sdžarach, telefon čo. 14.

Zyhele, tſeſchne, w Biſkopizach, Süßmilchſtr. čo. 2.

Sejema, Porijſch w Jeſchijach.

Seyno, Koberez młyn w Kulowje; — dobre, w Kulowje, Budyſka dróha čo. 22; — dobre, Hochauf w Budyſchinje, Weite Bleiche.

Ssudniſzy na pſcheſadžowanje

póndźelu 28. haprleje 1930:

w Rachlowje pola Kulowa na gmejnſtim hamcže pſchip. w 1 hodžinje: 6 kruwow, 6 ſwini, meble, 10 zentn. wowša, žonjaze a mužaze koło; — popołdnju w 2 h.: Kruwu a ſwinjo;

w Nowej Wſy pola Kulowa: Büfet, kredenz, piżanſke blido, ſtejazu cžaſnik, wſchelake meble, łupzy ſenidu ko dop. w 9 hodž. na gmejnſtim hamcze;

w Kocžinje w hoſcženzu pſchip. w 12 hodž.: Meble, mužaze koło;

w Kulowje w hoſcženzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodž.: Wſchelake meble, bilard, kolbašowu tykawu, hobanku, wahu, młócžawu, 3500 zigarow;

we Wulkich Sdžarach w hoſcženzu „Ke kolpej“ pſchip. w 12 hodž.: Kruwa.

w Khołnje w hoſcženzu pop. w 3 hodž.: Gramofon, zentrifuga;

w Stanojſchczu w Güntherez hoſcženzu pop. w 4 hodž.: Radio.

Wutoru 29. haprleje 1930:

w Klětnowje w Huſtigez hoſcženzu dop. w 11 hodž.: Piżanſke a wuženahowanſke blido, łežanſki ſtoł;

w Lipinkach w Hirchez hoſcženzu pſchip. w 1 hodžinje: Hospodarſki wós;

we Mukrancžizach w Meldźiz hoſcženzu pop. w 4 hodž.: Gramofon, mužaze a žonjaze koło;

w Hbjelſku w Ruchtarjez hoſcženzu pop. w 5 hodž.: Hełbowazu maſchinu;

w Płaczjezach w hoſcženzu pſchip. w 1 hodžinje: Wſchelake meble.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki bjenža dop. ¾11 hodž. w Barlinje: Wiki žu jara žnadne, dowos njeje wulki, płaczijny žu mało pſchemenjene.

Dop. ¾12 hodž.: Kaž pſched hodžinu, płaczijny žu ſterje ſnižene, wožebje ſa rožlu.

Drježdžánska burza (25. IV.).

Pšenica	275-280	běrnjace kružki	16,80-17,10
rožka	169-174	pšeńč. wotruby	10,60-11,00
nalětni ječmjeń	200-215	ržane wotruby	11,00-12,00
nazymsk. ječmjeń	165-185	pšeńčna muka	50,50-52,00
wows	162-172	ržana muka	29,00-30,00
čeſwjeny dźeéel	120-135	woka	25,50-26,50
raps	350-355	pjeluški	25,50-26,50
kukurica (Mais)	218-220	hróch	26,00-27,00
suche truhančki	9,80-9,90	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płačizny ręczneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. haprleje 1930. Płačizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 557.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnoće
hač do 6 lět . . . . . 59—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . . 55—58
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . . 51—53
Mjenje picowane wšěch starobow . . . . . 51—53

Byki: 485

Polnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnoće . 55—57
Polnomjasne, młódše . . . . . 53—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše . 50—52
Spatne . . . . . 47—49

Jałojcy a kruwy: 1071

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnoće . . . . . 45—50
Polnomjasne, młódše jałojcy najwjetšeje rězneje hódnoće hač do 7 lět . . . . . 38—43
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . . . 28—34
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 25—27
Mjenje a špatnje picowane . . . . . —

Cołata: 1660.

Najlěpše wukormjene (2. druž.) . . . . . 78—85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . . . . 60—77
Spatne (4.) . . . . . 40—55

Wowcy: 4867.

Młódše a starše wukormjene (1. družina) . . . . 62—64
Starše wukormjene (2.) . . . . . 58—61
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.) . . . . . 48—53

Swinje: 7344.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do
1½ lět stare . . . . . 65—66
Wukormjene . . . . . 66—67
Mjasne . . . . . 66—68
Spatne . . . . . 65—67
Rancy a kundrosy . . . . . 64—65

Drobnowikowanske płačizny w Budyšinje

26. haprleje 1930 po hamtskim postajenju.

Wše płačizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniž. płačizny hr	najwyš. płačizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,60
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,00	2,60
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,40	0,40
Khlěb	1 „	0,25	0,30
Jědźne běrny	1 „	0,08	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,80	1,30
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,50	1,80
Sušeny połč	1 „	2,40	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0 28
Jědźna butra	1 kg	3,60	4 00
Jeja	štuka	0,09	0,10
Jědźne buny	1 kg	0,80	1,20
Cokor drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamejſitne wuhlo (domj. topj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe brikotty	1 „	—	1 45

Wěrne płačizny w Budyšinje.

26. haprleje 1930

Wše płačizny so po złotej hriwnje zrozymje.

Najlěpše twory so hišče wyšše płaca.

Předmjet		najniža płačizna	najwyša płačizna
Pšenica, nowa	73 kilo	13,00	13,25
Rožka, nowa	70 „	7,75	8,00
Ječmjeń	76 „	9,00	70,0
„ nazymski	73 „	—	—
Wows	50 „	7,50	8,00
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2,75	3,00
Butra	1 „	3.80	4,00
Syno, nowe	50 „	3,50	4,50
Sloma, z maš. młóč., pras.	50 „	1,60	1,80
„ „ „ k zasł.	50 „	2,40	2,80
„ z cypami młóčena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	20,25	21,25
Ržana muka, 60%	50 „	13,00	14,00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	6,50
Ržane wotruby	50 „	—	6,25
Jeja	1 štk.	0,09	0,09
Prosata 769 štuk	1 štk.	28	47

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 10 kg.

Płačizny po złotej hriwnje

	25. 4.	24. 4
Pšenica	278-281	276-279
rožka	166 169	167 170
naz. ječmjeń	—	—
nal. ječmjeń	197-199	175-187
wowa	164-170	165-172
kukurica	—	—
pšeńč. muka	0 38.75	30-38,25
ržana muka	24-27,00	24 27 00
pš. wotruby	9 10 5	9-10 50
ržane „	10-11,00	10-11 0
caps	—	—
hróch, Viktor.	24-29,00	24-29,00
tane symjo	—	—
pjeluški	17-19,00	17-19 0

	25. 4.	
bony	15-17,00	
woka	20-22,50	
modre lupiny	15-16,00	
žolte lupiny	20-22,50	
soradella	—	
rapa. wosuk	13-14,50	
lany wosuk	08 19,00	
poen. melasa	—	
běrnj. kruški	15-16,00	
syno, 50 kg	2,50-2,90	
ržana sloma	1,25-1,30	
pšeńč. „	1,1 -1,30	
wowsna „	0,90-1,05	
šona „	0,93-1,05	

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bjezyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Šijace mašiny

kupujeće stajnje tunjo pola

J. Schiebaka

na Mužakowskej drózy 4. Žane klamy

Na přeće też na wotpłačowanje. Wulke wuběrk. Wuporjedženja najspěšnišo z rukowanjom. Podawam kóždu mašinu darmo hač domoj, też zwonka Budyšina.

Za twarski čas poručuju wšitke družiny ſ nych rynow, 1 m wot 1,80 a cynkowych třěchow.

Připrawju elektr. klumpy a wodowody kóždeje nowočasne samopijaki a připrawy za kupjele a sety, skład wšěch druhich wodowódnych rołow po tunich płačizach. Płačić móže so też po dźělbach

Pawoł Mitag installateur a klampnařski mišter **w Pančicach**

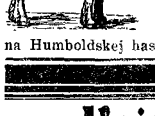

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyše

Kurt Kaiser w Budyšinje

na Humboldskej hasy a při Mjas jětkach. Tel.

Kojnicate wozy

kiž 20, 25, 35 a 40 ctr. wunjesu, su za kóždužkuli přihódnu płačiznu za hotowe pjenjezy na předań

Wobhladanje a wujasnjenja **we Wettinskim dworje w Budyšinje**

Słónčnorózowy wolij

Htr po 1.60 hr. poruča

Höler w Koporcach

Stoju na Budysk. wik. při radnicy

10 kur

z kaponom na předań **w Rabocach čo. 8**

3000 hr.

so na 1. hypotheku na ratarsku z přiwatnej ruki hnydom pyta.

Poskićenja na wud. S. N. G.

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na Zwonkown. Lawskej hasy 2

Letne zjeſtne wopomnjeńce

njebohi **Hany, Augusta Helaja** ſ Minakała mandželſkeje rodź. Schtrympiz, wumrěła 25. haprleje ſtara 33 lět.

Ow, kajſa ſtyſtna ſrudoba
Je Helaſez dom podeſchła,
Hdyž loni w rjanym nalěcžu
Jich dźowka k nam njeſtupi.

Hdyž ſe wſchat dźowka jenježka,
Teſ ſwérna maſ a mandželſka,
Tu ſtłowy ſtatiſcžeſi
Wiſchat jenož dyſta na ſwěcži.

Teſ ſtarſchej, nan a khrotki
Sću wo nju ſtyſtnje płakali,
Ju nochcžychu dacž pohrjebacz
Tu horzo lubowanu maſ.

Kaſ wulke běſche wjeſele
Pſchi ſcžehowanju dźěcza narodźe,
Hdyž Bóh wam hynka wobradži
Kaž wſchitcžy ſeſe rěſi žadali.

A po tym něſchto měſaczow
Je cžeſtaju ſtłorita wſchat jow.
Ju wjeſeli ſu do hoſcženje,
Pječ njedźeſ ſu dyrbjeli ſtejeſcže.

Tam wſchitko pomoz ſtarkała
Jeſ njeje pomhacz ſamožła,
Tam w Budyſchinje w hoſcheni
W ſtujeſcži woczi ſaſtyđeli.

Hdyž ſe wſchat dźowka jenježka,
Teſ ſwérna maſ a mandželſka,
Tu ſtłowy ſtatiſcžeſi
Wiſchat jenož dyſta na ſwěcži.

Ach ſtarſchej, wo nju ſtyſtnje
Kaſ derje dyſ ſo nětko ſ
Hdyž ſame njejſtaſ ſtarſchej
Ju njeſtuſcha a bołoſcže.

Nětko ſtłyſchu maſchoſ ſtatſ
Je jeje ſtujerna tomoc
Tam ſeſe wy nětko ſtuſe
A wotcženaſch tam ſpřewi

Wam pał, wy małe ſtyrot
Kiž tubu maſi jeſe ſtubu
Wóh druhu maſi ſwome
Na měſto waſchej maſcže

Nječh nětſ ſe ſpřawnej
Waſ wocžehnje pſchez
Teſ waſ, kaž ſwoje
Tak budże w domje

Bóh tuhu Knjeſa ſpožeſ
So wy teſ wobſtawany
Te rjane kraſtne njebjeſa
A tehu Knjeſa Jeſuſa.

W mjenje hłubokofrudźenych ſawoſtajenych Hańže Budarſki

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a ćišć. Smolerjec knihiśišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowany mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čeineho znjezhoženja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezhoženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej banci wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezhoženja dyrbja so banci hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny kóždy a kóždy wozjewja.

Čisło (Nr.) 98 — Budyšin — Pónjelu, 28. haprleje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Njejednota mjez němskonacionalnymi.

Stronine pšchedźydstwo němskonazionalneje strony je pjatk wobsamknjenje pšchijako, w kotrymž so mjes druhim praji:

Stejimy w oppozizyji sćeśišćemu knježerstwu, kótreż je so bjes naš a pšcheśiwo nam wutworiło a kótreż je so rozsudźiło, dotalnu tributowu a wikowanišku sćerjenjowu politiku dale wjeść. Njemóžemy žaneje zbožnišeje samoobstojnosće za jeho politiku pšchewidaś. Tole oppozizyjelne stejišćo a nětśišće połoženje **hdyžkuli** wukmanje **strony a frakcije a jenotne wustupanje pšchi rozsudźujucych parlamentowych rozsudźenjach jada.** Stronine pšchedźydstwo wobzaruje, so je wjetšchina němskonazionalneje frakcije w němskim žejmje pšchi wothłosowanju wo dawkowych pšchedłohach 12. a 14. haprleje hinak dyrbjała wjednjeno hłosowaś.

Po wustawkach stronine pšchedźydstwo prawidła za politiske stronine šćerjenje stejišćo a pšchewjaceje samobstojnosće za jeho naprawy horka twjerdźe zakjeżenemu stronitemu šćerjenju njewotpowěda.

Kaž je šćišćece, so wjetšchina frakcije němskonazionalneje strony w němskim žejmje nochze diktatej stronineho pšchedźydstwa podćišnuś. Stronine pšchedźydstwo němskonazionalneje ludowneje strony njeje němskonazionalnych sobuźěłaśerjow němskeho žejma powołało, ale němskonazionalni wolerjo su jich wolili. Sapódłanzy njemóža po prawom na swobodu měnjenja a dźiwadomja k lěpšchemu stronineho pšchedźydstwa wšdaś, kótreż su cźaš wólby hišćece demjanišće stejišćo njeměli. Ssylne pšcheśiwjenje pšchisłušnego Hugenbergowej taktiju so w Kölnsko-Aachenskim Düsseldorfskim wokrjeżu a w pomorskich, rańšchopruskich a dalejpšchelěhowskich wokrjeżach pokazuje. Wjednizy oppozizije sćerjenje Hugenbergej běchu hrabja Westarp, swobodny luźe Richthofen a pśedawšchi wyšchi měšćanosta Berlina.

Zeppelinowe leśenje do Londona.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je, hdyž bě nad Parisom pšchelećała, sobotu popołdnju w 4 hodź. k Londonej pšchileśała. Wona had horbšćim stadionom we Wembley leśeśe, hdyž so kunje w pšchitomnosći kralа a Jeriśkeho wójwody dokonjeje wo bulowy bóśeź wotmełkaśe. „Hrabja Zeppelin" jara nijko leśeśe a so potom w runej mérje do Londona wróći, nad kotrymž dlejši cźas létaśe.

Wróćoleśerjo je „Hrabja Zeppelin" njedźelu w nozy 1/4 hodźiny nad Brüsselom pšchelećał a je so rano 40 minutkow po 4 hodźinach do Friedrichshafena wróćił.

Nizke dochody němskeje železnicy.

Automobilowy wobkhad pšchezo hórśchu konkurrenzu němskej železnizy cźini. Jeje dochody su hač k 1. haprleje wo njeźe 100 miljonow hriwnow pšcheśiwo wočakanju wróćo wostałe. Samjeśonazy program, kotryž je so we pósledźenim połdźenju dohladowańskeje rady wobsamknył, dyrbi so tehodła pšchewjeśeś.

W Sakskej so 1. meje demonstracije njezakazajn.

Połoženje w kraju dokkadnje pruhowawšchi a w pšchesłowjeśej je stejišćosom němskeho knježerstwa a druhich krajnych knježerstwow je so jaśkle knježerstwo wědome swojeje samobstojnosće za žiwjenje a žiwjenje wobydlerstwa **wostawiło, powšchitkownje demonstracije za 1. meju zakazaś.** Mjenujm policajskim wyšchnosćam pak je poruczyło, so sćerja po datych wobstejnosćach to pótajśe, šchtož je za zabjeranje porjada trébne. Dale je knježerstwo pšchikazało, so **w Lipšk a wokolnosći wšchě šhromadźizny a wokolesćahanja pod holym njebom dźiwajo na jutrowne podawki dale zakazane wostanu.**

Nadźijnosćam njesamolwitych elementow budźe policija je wšchemi žiwjimi mozami wědźeś napšcheśiwo stupaś. Też je so ministerstwo za to postarało, so **w Lipšku žedne pšcheśiwjenje pšcheśiwo zakazanej w Sprjatku poćišći.** Wočakaś je dyrbi, so budźe so měr lubowace wobydlerstwo sdźeržeć zwałowaś, so njebychu njewobdźeleni, na kotrychž je njemóže dźiwaś, do šchkody pšchišli.

Hamburg dźeń 1. meje šwjeći.

Hamburgšce měšćanšćiwo je w pjatkowym połdźenju pšcheśiwo hłosam pšawizyjnych stronow wobsamkło, dźeń 1. meje jako sakonšći žiwjaty dźeń wobkhowaś.

Winikow nadpada na Lipšćanskich policistow zajeli.

Magdeburgšcej politiskej policiji je so poradźiło, diweju hłowneju winikow pšchi politiskich nazhonjenjach jutrownišćka w Lipšku, pšchi kotrychž su dweju policajskeju sastojnikow sakłoli a někotrych sranili, wuhlédźeć a sajeś. Staj to Fritz Prätorius w Burgu pola Magdeburga a Alfred Bahrs z Ihlenburga pola Burga. Wobaj staj so z wutšelemi policistow sranikoj, a jeju towaršchojo su jeju hnydom domoj dowjeli. Bahrs a Prätorius staj so wot teho cźasa khowakoj.

*

Sastupjerjo Liśćanskich sastojnikow su shromadźiznu wotmełi, kótraž je so z podawkami jutrownišćki saběraka. Sastupjerjo porokowali, kótreż so policajskemu prezidentej Fleißnej cźinja, wotpowkasachu a prezidentej dowěru wuprajichu.

Strajkowarjo su k dźěłu zwólniwych nadpadnyli.

Dźěłacerjo plumpowych dźěłarnjow firmy Siemens a Hinsch w Jitzehoe strajkuja. Hdyž někotři k dźěłu zwólnjenych jeneho towarišcha z Jitzehoeskeje wokolnosće domoj pšchewodźachu, so nětko 25 strajkowarjow, kotřiž běchu na nich łakali, z kamjenjemi a klumpachami do nich dachu. We fabrizy so nadpada dohladachu a druhy k dźěłu zwólnjeni wobroženym towarišcham na pomoc zhwatachu. Tola też jich kwalowych šćichu. Wšcho hromadźe ju žydom z nadpadnjenych dźěłacerjow sranili. Posłužcu, hdyž bě so jim wědomje wróćiło, móžachu so do šuflownych khěžow wukhowaś. Pšcheśiwo strajkowarjam, kotrychž su dźěła spóšnali, je so khlostańki namjet dla kazenja krajneho měra sapodał.

Helska mašina we wuhenju.

Warschawska policija je z pšchipadom sobotu dopołdnja w **ruskim półsłanstwje helsku maschinu wuhlédźiła,** kotruž je dotal njeznata wožowa tam z wotpohładom pšchinjeśa, so by twarjenje ruskeho półsłanstwa wupuśćiło. Ssylne wotdźeleńe policije je skoro zyły dźeń twarjenje strjažowało.

Helska maschina wobstejeśe je 1/4 metra dołheje a 8 zentimetrow šćerokeje roły. Wona 60 puntow wažeśe a bě so z tšěchi do hłowneho wuhenja z wobsamjentym grotom dle puśeśiła, kiž bě sa cźežnik w šuflodnym domje pšchiwjasany. Pšchipadnje grot wuhladawšchi jedyn słužobnik policiju sawoła. Ta so na **swonkowne ministerstwo** wobroći, kótreż wězywuśiwšchi do półsłanstwa pósła. Hdyž cźežnik wězywustajiła bombu sa grot horje śežabnyć, so won rostorje, a bomba do wuhenja dele padźe. Wuhenjowa murja dyrbjeśe so rozbiś, pśedy hač móžachu so k bombje dobyś. Jeje wopśihśiteje bě tak žołne, so by so zyłe półsłanstwowe twarjenje do powětra buchło.

Cźežnik, kotryž bě z elektriskim grotom z helskej maschinu śwjasany, bě na pjeć hodźin popołdnju stajeny, to rěka runje na hodźinu, w kotrejž bě shromadźizna zyłeho półsłanstwoweho personala w półsłanstwowej muradowarni skłanstwowe twarjenje do powětra buchło.

Cźežnik, kotryž bě z elektriskim grotom z helskej maschinu śwjasany, bě na pjeć hodźin popołdnju stajeny, to rěka runje na hodźinu, w kotrejž bě shromadźizna zyłeho półsłanstwoweho personala w półsłanstwowej muradowarni skłanstwowe twarjenje do powětra buchło.

Ruske półsłanz ma njeporadźeny bombowy pšchihot za wurjadnje khutny. W ruskim półsłanstwje měnja, so budźiše pšchihot, hdy budźiše ho poradźił, k dalokožahazym wožudnym šchmatańkam dowjedź.

Předloha wo zniženju dawkow w Francowskej so přijała.

Francowska deputertska komora je sobotu rano w 5 hodźinach je wšchitkimi 460 wotedatymi hłosami pšchedłohu wo sniženju dawkow wobsamkła. Sozialistojo su hłosowanja wostajiłu.

W běhu debatty ho pšcheśiwo knježerstwowej woli namjet radikalneho sapósłanza Hessy z 285 pšcheśiwo 280 hłosam pšchijał, po kotrymž maju ho akzije z pravom na wjazy hłosow w běhu šćerjeńcy měšazow woistronicy.

Republikanske hibanje w Španiskej.

Po powěsćach pućowarjow, kotřiž su do Hendeya pšchi šchpanisko-francowskej mjezy pšchišli, je pjatk popołdnju wjednik šchpanišćich sozialistow Garcia Prieto shromadźiznu wotměł, w kotrejž je pśedawšche diktatorske knježerstwo, runje kaž dźenjenske rasnje sahudźił. Mjenował je rjad wobzołow, kótreż su pod pśedawšchimi knježerstwom na šchkodu kraja wobohatnyła, a krala wospjet sa šmylki diktaturskeho knježerstwa samokwitneho cźinjesće. Skónčnje wšchě strony lěwizy w Schpaniskej namołwjeśe, so bychu so z wotpohładom postajenja republiki sjednośiłe, hdy by trjeba było po puću revolucije. Jeho rěcź ju husto z pšchihłowanjom a z wołanjom: „Njech je žiwa republika!" pšchewodźeśe.

Zeražene w Barcelonje.

Catalan Jaques Compte, kotrehož je wójnski sud sabudźił, dokelž je pjeza zpytał, krala stónzowaś, je ho zobotu wjeczor do Barcelony pšchiwjeźł. Pšchi dwórnischeju jeho wulka cźrjóda ludźi powita, kotřiž zpytachu, ho pśches rjeźas policistow pšchedrěś. Policija swoje bróńe wuzwiłowała. Dóńdże k sražanju, pšchi cźimž je wot 30 wožowow, mjes nimi Compte sam, srani.

Rozhorjenje w Moskwje.

Po powěsćach knježerstwowe telegrafowańnje je powěsć wo namakanju bomby we Warschawskim ruskim półsłanstwje w Moskwje wulke roshorjenje sbudźiła. Tam wěrja, so je so bjes dwěla na žiwjenje Warschawskeho półsłanzwa dyrbjał attentat skućiś. Jenož zbožnemu pšchipadej ma so pšchipisaś, so ju so hełśeje maschiny dohladali. Wołejbje so na to pokazuje, so je so hełśka maschina se šuflodnym twarjenja, w kotrymž ma pólśi monarchistiśi klub žiwoje žydko, do wuhenja puśeśiła. Tole twarjenje hy pak z rosbuchnjenjom bomby žane do wulkeho śiracha pšchišchło.

Hromadne jimanje w Minsku.

Kaž so z Moskwy powě, je knježerstwowy najwyšchi sud w **Běłej Ruśkej wjele ludźi sajał.** Tak su w nozy wot 23. k 24. haprleji w Minsku 68 wožowow, šwjetsha sobustawow ruśkich družtwow, sajeli. Sajezi, kotrychž winaja, so ju se šwojej politiku sastaranje Běłeje Ruśkeje se žiwnosćeju wohrožili a njeměrny pšcheśiwo kommunistiśnemu knježerstwu nasćěkarali, so wšchitkich pšched wójnski sud stoja. Direktor běłoruskeho družtwa, Nežadnow, kotryž je też mjes sajatymi, je běł dźiwił žiwjenje wjacy, hdyž jeho sajachu, sastojnizy najwyšchšcheho suda pak tonu sadźewachu a jeho do jastwa wotwjedźechu. Najwyšchi sud budźe hišćece wjazy wožowow jimacy.

Nowe albanske knježerstwo.

W Albanskej je knježerstwo wróćo stupiło. Peudeli Evangali je nowe šestajał. Wono wobsteji z dweju mohamedanow, dweju katolikow a dweju prawoskławneju ministrow. Na wobydlerstwu wulka dawkowa cźeża leži. Albanske wójsko nimale połojzu wšchich krajnych dochodow pšchetrjebuje. Po wobsamknjenju swjatka z Italiju je wójsko derje wobhonjeni byli. S tym je mył nastaka, so ju nadź woni ruśkej kommunistiśnej opozizyji pšchikhuścheja.

Proces přećiwo khorwatskim sprisahańcam.

Prozeź pšcheśiwo khorwatskim špichźahanjam, kotřiž su wobstorjeni, je ju spytali z dynamitowej bombu attentat pšcheśiwo żelesniśkemu cźahej a druhi pšcheśiwo wopytarjam žwjedźeńskeje Božeje služby w Sagrjebšej biskopskej zyrkwi skućiśej, je ho pjatk pšched statnym sudom w Beogradźe wotewrił. Jako prěnjeho wobstorjeneho ju Bernardicźa pšcheśiwšcheli. Tutón wudawasće, so je **nje**winowaty. Jeho wufnaće pšched Sagrjebšej policiju je ho jenu pjeźa wunuśowało. Posłužcu je jo wón **wrócił.** Bernardicź pak dyrbjeśe pšchisnaś, so je wot Kunticźa w jeho korežnje bréńjo dostał, kótreż do lapow sawalene revolwry wopšchijeśe. Bernadicź njeje **brénju** pšchepytał, tola je to w jeho pšchitomnosći Schlesanaz cźi-

nik. — Sud potom . jednanim wo schiwórtym dypku wobskorżbu pischenidze, kotryż wo tym rěcźi, so ſu ſo wobſkorżeni Benardicź, Hadźa, Terpicź, Schtefanoz a druſy ſapoczałk dezembra 1929 w Segarjebje a Jaſzy ſeſchli. Tam ſu wobſamkli, 16. dezembra 1929 ſ helſkej maſchinu ſ elektriſkim ſapalenjom żeleſniſki móſt blizko Sagrjeba do powětra buchnyć. Po tutym moſeze dyrbjeſche żeleſniſki cźah ſ holdowanſkej deputazyju do Beograda jěć. 13. dezembra ſu ſ Karlowaza helſku maſchinu pſchinjeſli, kotruż je tón ſamy wjeczor policija ſaſtapika. Wobſkorżenju Schtefanoza a Hadźu ſu tehdy ſaſeli.

Na praſchenje ſtatneho rěcźnika ſo Benardicź wutna, ſo je ſo pſchi ſhromadźiſnje w Jaſzy wobdźěłił. Hadźa je w ſhromadźiſnje praſił, ſo dyrbi ſo holdowańſkej deputazyji, kotraż pſchecziwo woli ſhorwatſkeho luda do Beograda poſzdże, ſadźewacź. Wopraſcha ſo jeho, hacź chże ſo pſchi demonſtraziji wobdźěłicź. Bernardicź je do teho ſwolił. Dale praji, ſo je Hadźa tehdy ſ druhimi wobſobami nadrobnoſcze wo attentatu rospraſił. Wo helſkej maſchinje pak Bernardicź njeje nicźo wědźał. Pſchi dwórniſchczu we Karlowazu je korb widźał, njeje pak wědźał, ſchto korb wopſchija.

Revolucija w Indiskej.

2000 indiſkich ratarjow je ſo w jenej wſy pola Diamonde Harbouru ſhromadźiło, hdźež ſo ſej hotuje. Policija je wojſewita, ſo je ſhromadźizna njeſakonſka, a je ludej kałała, ſo dyrbi ſo roſeć. Cźrjoda je kamjenje do policije wjetała, ſ czimż ſo ſchkłaznaſze policajſkich ſaſtojnikow ſrani. Policija je na to ſe ſchrótom do luda ſtrělała; tſjo ratarjo ſu ſo tranili.

Patel, jedyn ſ wjednikow indiſkeho luda, je ſaſtojniſtwo jako preſident ſakonjedawajeſe ſhromadźiznu ſtołił. Sa indiſki lud je napominanje wudał, w kotrymż lud namokroja, ſo by wjacé wukrajne tkaniny wot ſebje cźiſnył, ſo je tkaninami, na indiſkich ruczných kroſnach natkanymi, draſcźił a ſo by ſo ſa wuſpěch nazionaliſtiſkeho hibanja modlił. Patel ſo njedźelu w Allahabadźe ſ druhim wjedźikom indiſkeje rewolucije, Motilalom Nehrnom ſeſadźe. Pſjedy hacź wón wotjedźe, ſ nim lud po wikowańſkich dwórach we Simli poczehnje. Pjatk je policija generalneho ſekretara wſchoindiſkeho kongreſa, Schipratkaha, w Benares dla pſchiſtupjenja ſeloweho monopola ſajała.

*

W jenej ſhromadźiźni w Charwadźe je **Gandhi** ſwoje plany ſa wójnu ſapowědźenja poſtluſchnoſcze roſkładł. Njes druhim je ſebi wotmyſlił, ſo kujeźeſtwowemu ſelowemu ſtładu imowacź. W Poonje ſu pſjedawſchemu ſobuſtawu ſakonje dawajeze radu dla pſchiſtupjenja ſelowemu monopola ſajeli.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 28. haprjele 1930.

— ... **wjedrje.** Barometer 741, hygrometer —2, najnižſcha **temperatura** w nozy +1 **1.** — Wuhladny na huſche wjedro. — Sſyhna wyſchina ſ połnocy pſchikhadźa ſo k połodnju wupſchiſcźéra. S tym hroſy naſchim ſtronam ſyhniſche wuſtudnjenje, pſchetoż nětko wětry ſ połnóżneho łodoiteho morja bjes ſadźewka ke nam pſchiſkamjuja. Nizjny ſu ſpóſnacź nad wjeczornej a połnóżnej Europu. Hdyż połnóżne ſymne wětry do połnóżniſchi czaſtych ſraża, ſu njewjedra móżne. S toho widźimy, ſo ſo łodowi muſzoſo pſchibliżuja a nam ſymniſchi czaſ hroſy. Bóh chjnk naſ wobarnowacź, ſo ſmjerſti njebychu kcźenicźka ſniczile. — Jutſje wuteru rano ſtónczko we 4,36 hodź ſthadźa a ſo pop. w 7,20 hodź. khowa. — Mětſacźk ſthadźa rano w 4,49 hodź. a ſo wjeczor we 8.30 hodź. khowa.

— **60. duchowna wjeczorna hudźba w Pětrowſkej zyrkwi** budźe wutoru 6. meje wjeczor ½8 hodź. Pſchednjeſu ſo kompoſizije Jurja Wóhma, Jana Wetlanda, Jana Boſcź. Bacha a Dietricha Buxtehude. Hudźbu Jana Boſcź. Bacha a Dietricha Buxtehude. Hudźbu wuwjedu Margareta Klippelez (ſopran), Pawoł Bormann ſ Drježdźan (huſle), kapałny mſchtr Hugo Bender (huſle), Guſtav Hartwig (huſlowe cello), domſki organiſt Horſt Schneider (pſchicźelez a wjednifſwo). Programy ſa duchownu wjeczornu hudźbu, kotraż ſo w Lipſczańſkim radiu pſchenjeſe, ſu po 30 pf. pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź.

— **Lětuſchi dźeń maczerje padnje na 11. meje.** Eforalna konferenza je pſchiluſbika, ſo ſo na tutym dnju w predowanju woſzebje na maczerje ſpomina. Miniſterſtwo ſa ludowe wuſtudnjenje poſtaji, ſo maju ſo dźeći w ſchulach woſzebje na dźeń maczerje pokaſacź.

— **Wokrjeżny wubjerk Budyſkeho hamtiſeho hejtmanſtwa** ſeſtanje ſo póndźelu 5. meje 1930 dopołdnja we 10 hodź. ke ſwojemu poſtedźenju w poſtedźerni hamtiſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Bismarckſej dróſy 21. Dnjowy porjad ſjawneho poſtedźenja wopiſchija 25 bypkow.

— **Jebawy wotnajeř jſtwow.** Hakle nětſ bu ſnate, ſo je ſebi na tónju měrza t. ſ. pjeza wěſty Manfred Dienſt jſtwu wotnajał a njewěrnje wudawał, ſo je ſ wjednikom jeneho elektrizitetneho towaŕſtwa w Barlinje. Wórſy pak je ſo ſaſo ſhubił, jědź a bydlenje njeſaplaczo. Nimo toho je jenej pſchenajerjay ſeſchkodźił, je ji wobſtarał material a narunanke dźele ſa powod eleſtriſkeho ſwětła a ſebi ſa nje njeſmérnje wjeſtſi pjenjes ſadał a dóſtał hacź tute wězy hewak płacza. Pſchi tym je wudawał, ſo je tute narunanke dźele pola ſwojeje firmy woſzebje tunjo kupicź mohł. — Dokelź je Dienſt nětkotre njedźele w naſchej wokolinje pſchebywał, je mózno, ſo je hiſchcze dalſchim pſchenajerjam ſeſchkodźił. Tuſi cźi njech ſo hnydom na kriminalnym wotdźělenju we Budyſchinje abo pola ſwojeho ſandarma ſamolwi.

— **Woſzobowe cźahi 1. meje.** W Saſkſej je dźeń 1. meje ſakoniſki wotpoczinjeńſki dźeń. Tohodla jězdźa we wokrjeżu Drježdźańſkeje direkzije woſzobowe cźahi jako njedźelu a ſwjate dny. Płacza też njedźelſte nawrócźne jězdne liſtcźiki.

— **Malorentnarjam** wupłaćuje ſo podpjera na měſac moju ſrjedu 30. haprleje dopołdnja wot 10 hač 12 hodź. w Sejmowni na Hrodowſkej hasy 10 po jenym ſchodźo wó jſtwju čo. 41.

S **Budyſchina.** Na cźjarje Budyſchin—Witi (Petershain) jězdźi hižo léta dołho wyſchiſchi lokomotiwnik Hans Thoß. W tutych dnjach — mjenujcź 30. haprleje — ſwjeczi ſwój 40létny ſaſtojniſki jubilej. We ſwojim ſaſtojniſtwje jako wyſchiſchi lokomotiwnik je ježdźił w Budyſchinje a tajſich w zyłej Saſkſej ſnadź hiſchcze nětkajſich ſydom, dokelź ſo tutón hamtiſki titul w tutym ſtawje wjazy njewudźěła. Bydli tuchwilu na Wjeſelcźańſkej dróſy cźo. 2. Jeho ſ jiwjenjoběh je w prjedawſich létach ſajimawy. Narodźiwſi ſo w Rudnych horach (w měſtaczku Schneeberg), pſchejadźił ſo jeho nan (pólzaj) do Zwikawy, Drježdźan a kónczńje do Biſkopiz, hdźež jeho ſwójba kruteho ſydliſkeho namaka. Tu chodźeſche do ludoweje ſchule a nawukny ſamkarſtwo. Po wuwuczenju poda ſo na puczowanje pſches Drježdźany, Lipſk, Halu, Barlin k mórſkemu brjoh. Morjo dźěn be jeho żedźenje w młodoſtnych létach a pytaſche tohodla dźěło pola „Norddeutſcher Lloyd“, hdźež bu bórzy jako terjeř na wulkej łódźi „Bremen“ pſchiſtajeny, potajlim prěnja tuteho mjena. W tutym ſaſtojniſtwje je nětko znyły ſwět widźał, wſchě 5 dźělow ſemje wopytał a we tuj wjele wo trajach a ludach powědacź. A to pſchi dobrym pomjatku a lohkej rěcźnjiwoſcźi. Sa cźaſ ſwojeje 3létneje ſłużby w Kejſerſkim łódźniſtwje, wot kotrejeż bu jemu ¼ léta dla ſwojeho dobreho ſadżerżenja ſpuſchczene, je wjazy krócź pſchileżnoſcź mějł, kżora na jeho jěſbach k ſzewjeru a do druhich kónzin w ſłużbje pſchewodźeć. Je potajlim dałoko po ſwěcźe wokoło pſchiſchoł. Swoju luboſcź k łódźniſtwu wopokaſa ſ tym, ſo nětcźiſchu hobrjelu łódź „Bremen“ — je to ſtoſa tuteho mjena, druha bu wopor ſwětoweje wójny — pſchi jeje nawrócźe ſ Ameriki 27. měrza we Bremerhafen ježi wobhlada, njehładajo na cźaſ a dyſe njeſy. Po wojeńſkej wuſtłużbje bóſta najprjódy dźeło w Drježdźanach, doniż bu ſłónczńje w Budyſchinje kruce pſchiſtajeny, hdźež nětko na 34 lět ježe ſaſtojniſtwo ſwérnje wukonja. W běhu 40 lět njeje ani hodźinki dła choroſcze abo druhich pſchicźinow ſłużbu ſtomdźił. Wěſo nětchto wurjadne w tutym cźeſtnim a jamołwitym powołanju. Pſjedy jěſdźeſche na cźarach do Shorjelza, Drježdźan a Wjaſoŕzy. Pſchi ſwojej cźelnej a duchownej cźiſtoſcźi nochze ſo ſłużby dacź. Cźuje ſo hiſchcze ſyłny doſcź, ju wukonjecź. Njech ſo hiſchcze dołho tajkeje ſtrowoty ſwjeſeli.

S **Wujerja** pola Lubija. Sſobotu rano wokoło ½4 hodź. wudyri woheń w brózni kublerja Auguſta Schmiedera. Sa krótku chwilu ſtejeſche zyke twarjenje w płomjenjach. Woheń ſo rucze na wobſtejerjowe ſtare domſke wupiſchestrě. Wobej twarjeni ſo dołżiłu wotpaliſchtej. Domjaju nadobu mózaku wuchowacź. Haſchcź běchu zyłkamy ſ Kettiź, Korjej, Bělez a Luchowa pſchijeże. Naſtata ſchkoda je hěſtro wulka. Tukeja na ſapaleńſtwo. Běſche ſhoże, ſo běſche ſo pjatk wjeczor rjany deſchcź ſeſchoł, ſo haſchenje poż njedoſtatkom na wodże njeczerpjeſche. Sa dalſche ſhoże ſmě ſo wobſtarowacź, ſo běſche cźicho. Wiſchi wětſe by woheń, kiż je ſche woſtrjedź druhich twarjenjow wudyrił, lohko hiſchcze dalſche twarjenja ſniczicź mohł.

Z **Raſbie.** Njedźelu dźěſe tu zaſo rjana liczba dźeći prěni króć k ſwj. woprawjenju. Knjez kaplan Cyż dźěſe do kemſi z miniſtrantomaj do ſule, hdźež dźeći z knj. wučerjom Cornakom-Konjećanſkim ćakachu, a dowjedźe jich do cyrkwje. Na Božej mſi, po ſwj. ſcźenju poręca knj. arcymęſnik a farar Zur dźěćom wo ważnoſci a rjanoſci dnja prěnjeho ſwj. woprawjenja. Wjetſe dźeći dźěchu nětkle oficielnu a wotpołożichu před woltarjom kŕćeński ſlub, nje pak dźěchu ze ſtarſimi.

Z **Worklec.** Na měſtnje, hdźež je prjedy Bě khěžka ſtała, kiż je ſo před nětko lětami wotpa je ſebi nětko Hillmanec ſwójba nowu natwa Twar je ſkoro hotowy. Twarił je ju knjez Kri z Trupina. Khěžka je na jedyn ſos. Mjenow ſwójba ma hižo jenu khěžu pola t. mj. kórčmarja hata.

Z **Noweje Wjeſki** pola Worklec. Při puću, ko do kupjelow wjedźe, ſu ſo létſa wokoło 30 ſado ſtomikow nasadźałe, a to ſkoro hač k Worklećan Różeńćanſkemu puću. Też při połnym puću, ki rěcźy do Worklec wjedźe, hiſće nětkotre nasadź

Z **Hórkow** pola Worklec. Tudomne ſkały, k prjedy wjele wobydleri naſeje wjeſki a wok dźěło a zaſłužbu namaka, nětko hižo wot naz ſteja. Dźěłaćerjo Preißeroc ſkały hižo mjenje pjery dóſtawaja, dokelź ſu prez léto bjez dźěła, a kolo 100 dźěłaćerjow, kotříž w Halbachec ſkale firmy Zoorn a Knaack dźěłachu, za nětko njedź t. mj. krizy zaſtupja. Při wšém też hač dotal n ſaneho wuhlada na započatk dźěła w ſkałomaj Halbach běſe firmje Zoorn a Knaack wotnaje wjednanje, kotreż hižo wot inflecije běżeſe, w wědźił, zo by ſkału ſam přewzał. Potom rěcźe też wo předaću ſkały. Z teho pak dotal nicźo n a dźěłaćerjo čakaju hač dotal podarmo. Wjele z je ſo w ćaſu bjezdźěłoſće też zaſo organizowałe pola kſeśijanſkeho dźěłaćerſkeho zwjazka.

Dźědźicźel.

Roman.

4] (Pokračowanje.)

Młoda żona běſche poſkładnju hižo licźiła, mjenowaſche jemu zyłe rjany pjenjes wunoſchka a praſeſche potom dale:

„Dozyła njeje hiſchcze nješchtožkuli ſaplaczene. Někotſi burjo njeſju ſaplaczili, każ je mi pinczniza rjekła. Też tón, tón, tón Hruda, njewérno, tak wón rěka? je nam hiſchcze pjerj ſchtlenjezow piwa dołżny.“

„Hruda nima nicźo ſaplaczicź.“

„Tak! . . . To dźe je tajſi Powerinſti, kotremuż ty ſ dobrej wutrobu ſwobodne piwo darujeſch.“

Pokrapa poſaſta pſched ſwojej żonu. „Ty maſch prawje, Lotuſchka, wón je mój ſchulſki towaŕſch, a jemu ſo prawje ſubjenje wjeſze.“

„Ach, ſchto ty rěcźiſch. Kak też to? Njemóże-li dźěłacź, abo njecha-li?“

„Wón wſchak dźěła . . . pola ſwojeju ſtarſcheju.“

„Njemóżetaj jemu dom a dwór wotedacź, ſtaj tola ſtaraj?“

„To dźe by runje było, ſo hiſchcze ſtaraj njeſſtaj! Staj ſo młodaj wożenjłoj a jimaj wobhmaj nyżże hiſchcze ſcheſcźedźeſaceź. Hoſpodaŕſtwo njechataj ſej hiſchcze ſ rukow dacź.“

„To njedowidźu“, ſnapſcheczíwi żona horliwje. „Wyſchtaj tola ſměrom pola dźěcźi ſedźecź mokłoj a mózże we hoſpodaŕſtwje ſobu pomhałoj.“

„To wſchak ſo cźi tak rěcźi, luba żonka, dokelź tudyſchich pomérołu njeſnajeſch. Pol kana njeżiwi dwě ſwójbje.“

„To by ſo młodym tola wożenicź mohł. Wón dźeje njeje, każ ſo mi ſa, jedyn ſ najrjeńſchich, ale żonu ſ nſchich tyżnoż hriwnami wſchak by dóſtał. Pola nje doma . . .“

Pokrapa ſo wótſije ſaſmja. „To chżeſch ſebi wěſcze kožuch ſa braſchczenje ſaſtużicź. Ale ſ tym nicźo njebudże. W tom zyły ſchpak tcźi. Michał je tak derje każ wożenjeny. Ma ſamo hižo hólza.“

„Tak ſo ta wěz ma! Je-li to tamna wożoba, kiż ſebi dźenja w nozy po njeho pſcźindźe?“

„Haj, to wona běſche, jeho Katrźinka.“

„Schto dha wona je?“

„Skhuda holza, kotraż k buram ſchcźej a płakacź khodźi.“

„Ta měnju, ſchto běſchtaj jeje ſtarſchej?“

„Ach tat, nan bě tu ſ wučerjom. Jara mudry cźłowjek, ale njepraktiſki. Wón Katrźinku nicźo njeſawoſtaji, khiba trochu cźjanora a njemało dołha. Holza wſchak je nětchto nawukła.“

„A potom bjerje ſebi tajkeho bura?“

„Daj bjeż, moja luba żonka, Michał bě zyłe ſtatny pachoł, pſjedy hacź jemu hubjenſtwo dybu idźe. Strójżny, pilny a tak dobromyſlny, ſo móże dźěcźo ſ nim po proſchenju khodźicź.“

„Ale ſo ſo holza ſ nim takle naßadźuje.“

Pokrapa ſcźeſe ſ ramjenjomaj. „Każ ſo to tak ſtawa. Michał je ju rad měł, tak dołho hacź pomnju. Hižo jako hólczej ſydoſche po wjeczorach ſtajnje pola wucźerja. Tam je pſchihpjelunchał, każ je ſtary Scheumann holzu roſwucźował we wſchém móżnem. Nětko to na Michale njedowidźiſch, ale ja cźi praju, tón ma ſa ſwójchomaj. Mój wſchak ſmoj pola wojakow hromadźe ſtużiłoj, ſamo pola jenej kompanije hromadźe bjeżoj. Tu bu wón ſa lěto ſ dźeſatnikom a po druhim lěcźe ſ podoſtjerom. Pola gardy, to wſchak ma nětchto na ſebi pola maſurſkeho burſkeho hólza.“

„Ty tola njeſſy, to wopraſwdźe na nim njewidźiſch. Nětko wſchak je mi ta wěz jaßna.“

„Nó haj. A hdyż ſtary wumrě, to je Katrźinzyn pomhał, tak derje hacź je ſamohł. Po wjeczorach ſtaj każ pjedy pſchejo hromadźe ſydałoj, ſtaj najpjedy ſhromadnje wo ſtarcho pſakałoj a potom ſtaj ſo ſpokojiłoj.“

„Ach fuj, mużo, kak mójeſch jonoż to takle wuprajicź.“

Pokrapa poczinjeſche ſo njewinowaty każ dźěcźo. „Schto dha ſymy prajił? Dźěcźo dźe je hakle pſched dwěmaj lětomaj pſchiſchło a dźeſaceź lět ſtaj hižo tak kjeż ſlubjenaj.“

Żona wjeſche ſ hłowu. „To njech mjedła rosumi, ſchtóż chże, ja to njerozumju.“

„Ja cźi to roſjaſnju. Michał je ſtareju nucźiſ, ſo by ſchtaj jemu ſapiſałoj, dokelź chże ſo wożenicź. Staraj ſtaj runjewon „nė“ prajiłoj. Tehdy běſchtaj hiſchcze młódſchaj dyſli nětkole. A Katrźinka nicźo nima. Sdha měł hoſpodaŕſtwo pſchewſacź a hiſchcze ſwojej ſtarſchej ſotſije jeże namrětkoż wupkacźicź?“

„Schto, ma-li hiſchcze ſotru?“

„Haj, holza budże nětko też hižo wóſzomnaceſe. Pódźnik. Rjana njeje, ale wobjdna a ſaſtobjena a nochzu nicźo dale prajicź.“

„Ta dże by wobſkhdźiwo też rada měła?“

„To dże by, ale nichtó wo niu njerozdźi. Ta moſka rom pſchi wotewrjenych durjach ſpacź . . .“

„Dźi, ſchpatnikko, dźi, ſchto ty na ſtajnoſci bleſ Ale ſ druhimaj dźeje mójeſch prawje měcź. Takle nje wubladowy, ſo mójeſch ſo wożenicź, a pſchi tom ſtaj dobraj, to ſana żona na ſtajne njewudźerźi, kak abo Wbohaj cźłowjekaj!“

Młoda żona ſtany a ſwotnoßy ſkdobja. Pokrapa ſche ſo njej hacź k durjam, ſo by je ji wocźinił, ale wobroczi ſo wſkoku k wucźejej, nala ſebi ſerźiżp. durje wotewrichu. Michał ſenda ſaſtupi. Na rukomaj ješche ſwojeho makeho, rjaneho hólcźa.

Wuſkoſtliwje ſtupi k ſchentwajej a pokoji tolef na „Wotlicź, ſchtóż ſtym cźi dołżny; kelko worcźińa wu njewém.“

Mjerſaju ſtuny korcźmaŕ pjenjes naſpjet. „Nó, Njebkſamí!“

„Njecham cźi niczo dołżny wostacź.“

„To też to njemużeſch, pſchetoż njeſſy mi niczo dołż

Michał wosta ſaſtaßku. „Ja ſym dźenja w nozy waß piwo pił, to chżu nětko ſaplaczicź.“

Pokrapa wutiße ſeſadły ſchcźehwała. „Nětko pak lubje proſchu, ſchto je ſo cźi jenoż wudało! Njeje ſo cźi w hołdj, jónu pola ſwojeho ſchulſkeho towaŕſcha a ſcźela ſchkłenju piwa wupicź? Ja ſuch ſo pola tebje nihdy njedrożił nicźoſo wuzicź. Na, a dożbla . . . ach ſchto hiſchcze rěcźiſnoj, tu tykł ſaßo ſwój toleſ do kapßy, hewak mje hiſchcze roſhněwaſch.“ —

Wón ſtkóżi jemu pjenjes do ruki. „Wój pobjrł ſo a popowědajmoj ſej raś roſumne ſkowcźko. Mam nětchto na wutrobje.“

(Pokračowanje ſeſchnje.)

wjakowy sekretar Kladetzki z Drježdżan jo tu
ginjy króć pobył a přednošował. Samo jedyn kurzus
ginjy wotmě. — Z hornjeje skały wotwožuja drje so
ssio druhdy kamjenje, tola leža tam wjele na skla-
ssio, a so tehodla njetrjebaja žane dźěłać.

Ze Smječkec. Tudomneje kupjele „Marijneje
ssiličje", kotruž běše nětko woženjena Elza Brand-
ssiličje" **po wójnje** wot k. Nagelstocka kupiła a do sa-
mma po wójnje wot k. Nagelstocka kupiła a do sa-
mma pretworiła, je nětko knjez dr. Rachela, mě-
ssiličje" „Janskich kupjel" wotnajał. Před k. Nagel

ſtudej powoła. W pſchiſemi ſwojeje leżownoſcje na Jurjowej droſy 18 mjeſechtaj Haubold a jeho podružnik, mišionar Krjeczmar jenak wulke bydlenje. Dokelž bješche Haubold do jeneje rózkowneje ſtiwy ſwoje klamy natwarił, bješche jemu bydlenje pſchemale. Jako bješche Krjeczmar nałynu 1929 wucžahnył, bješche Haubold nekotre ſcženy wubiwſchi tuto bydlenje ſe ſwojim ſjednoczkił, ani ſo by ſo bydleńſkeho hamta praſchał. Bydleńſki hamt bješche Krjeczmarjowe bydlenje ſe wobſamknjenjom 4. oktobra 1929 ſebrał, dokelž mjeſeche prawo na nje. Powołańſki ſud pak Hauboldu wuvinowa. Haubold je pjecza wopaczneho mjenjenja był a je hakle tkoſtańſke hrożenje bydleńſkeho hamta dostał, hdyž je ſcženy hižom wotſtronjene mél.

§ **Wulka tkoſtańſka komora w Budyſchinje.** Dwóžneho wobſchudženſtwa bu dźełačerjow a konjazy wikował Gustav Jurij Wjeſaŕ ſ Berthelsdorfa pola Noweho Mjeſta winowaty. W oktobru 1929 bješche ſo twarſtemu miſchtrej Seifertej w Schandawje a wóſnikej Bale we Budyſchinje jako leżownoſcjej a mjeſičel drjewoweho wóſnſtwa wubamał a wobeju z tutym njewěrnym wudawanjom nawabił, ſo ſtaj jemu kóždy konja, jeneho 550, druheho 490 hr. hódneho, bjes hotowych pjenjes, ale na ſmjenku (Wechſel) pſchewoſtajiłoj. Akzepty pak Wjeſaŕ podźěłicho njeſapłacził. Lawniſki ſud w Nowym Mjeſcje jemu ſa kóžde wobſchudženje 5 mjeſazow jaſtwa napokoži a tkoſtani do 9 mjeſazow hromadneho tkoſtanja ſjednoczi. Wjeſarjowe powołanje ſo ſaczjiſny. Khſtańſka komora ſaſudži jeho dozyła k 7 mjeſazam jaſtwa.

Přednošk wo twarſkej nalutowarni zjednoczeńſtwa pſcheczelow Wüſtenrotſkich.

Kaž dotal je twarſta nalutowarnja ſjednoczeńſtwa pſcheczelow Wüſtenrotſkich też w ſzmětkowobraſowym pſchednoſchku, kiž ſo 25. hapreje w Mjeſchczańſtej ſahrodże wotmě, ethiſku hódnoſcj myſlicžki twarſkeho lutowanja na roſumliwe waſchnje roſtožika. Nahladej pſchednoſcherja, ſo Wüſtenrotſka twarſka nalutowarnja njeje žana konkurrenca ſa nalutowarnje a banki, może cžłowjek jenož pſchikłoſowacž. 131 miliionow ſtotych hriwnow, kiž ſo wot ſałożenja w juliju 1924 twarjenju bydlenjow pſchiwabrožli, pſchinoſchowaſche k wožiwjenju zyłeho twarſtwa a dopokakuje, kajke žohnowanje leži we twarſtim lutowanju. Lutowańſki ſmyſł dyrbi ſo ſaſo wubudźicž a ſ nim dowěrjenje do lepſcheho pichihoda. So pak by ſo tuto ſłubjene dowěrjenje khrucžiło, dyrbja ſo widomne wuſpěchi dopokaſacž. Tuto žadanje dopjelni ſo ſe ſzmětkowobraſami, kiž wuſpěchi ſjednoczeńſtwa pſcheczelow pſchedſtajachu. Pokaſa po tu pucž, kiž mnohy mali twarſcy lutowarjo naſtupichu, ſo bychu ſ bydleńſtwje nuſy wuſłſli, a ſo dopokaſa, ſo je jenož trjeba khutneho roſtbuda k doſpěcju ſamera, ſamſneho doma. Prožowanje na tajkim podłožku njeſamjeżuje pak k ſkupoſči ſe wſchěm, ſchtož ſ njej ſwiſuje, ale ſaměr, kiž nalutowarnja dozpěje, je pſchijomnoſcj w ſamſnym domje, ſ čim ſo ſwójbny ſmyſł połbožnje a ſ tym ſo najmjeńſchi ſwjaſt ſtatneho bycža ſaſo na idealny podłožt ſtaji.

Wupruhowany ſyſtem ſo dale wudoſpołni ſe ſchtitom žiwjeńſkeho ſawěſcenja, kiž ſo 1. januara 1930 pſchija. S tym je nětkotremuſkuliž twarſkemu lutowarjej a ſajimcej kamjeń ſ wutrohy wſaty, dokelž ſo pſchi pſchipadnej ſaſnižcej ſmjerczi twarſkeho lutowarja ſtrytk pjenjes, kiž maju ſo hiſchcze wotpłaczowacž, wo pokoju ſniži.

Pſchekwapjazy bješche dopokas, ſo pſcherešna dań ſa hypotheku jenož 2½ prozentow wučinja a tohodła ſe lětnim płaczenjom wo 6 proz. jenož 1¾ proz. ſa dań a 4½ proz. ſa wotpłaczowanje ſo wužije. So twarſka nalutowarnja derje ſtutkuje, dopokaſuje liczba ſobuſtawow, kiž ſo ſtajnje powyſchuje.

Z Łužicy.

S **Ruſchizy.** Pjatk wječor ſpłóſchiſchtaj ſo konjej kubleŕja Stangi na droſy mjes Ramnowom a Ruſchizu. Pohonc padny ſ woſa, kiž jeho pſchejedže. Biſkopiczańſki ſanitetny auto dowjeſe cžeſkoſranjeneho, kiž bješche ſebi hwiždżeŕja ſłamał a hewak hiſchcze wobſchkodźił, bo Mikoſtneho wuſtawa w Kamjenzu. Też jedyn kóń bješche ſo thětro wobſchkodźił.

* S **Kinežа** pola Halſchtrowa. Sańdżeny pjatk ſta ſo tu wobžarujomny podawk. Tſiłetna dźowczičžka młynſkeho wobſhedżerja Oswina Freudenberga padże ſe woſa, kiž na polu ſtejeſche, ſtama ſebi pſchi tym rjap a wołta morwa leżo. Najſkerje je dźěczo wospročnił a wukło. Njeſboże je cžim ſrudniſche, dokelž też dźěczowa macž cžeſko khora leži.

* S **Noweho Gersdorfa.** Po błyſkowodże na villu tudomneho fabrikanta Neumanna na Schillerſkej dróſy ſalſče paduch. Horjekach bježeſche po ſchčiſchnej role hacž k wotewrjenemu woknej a ſalſčy ſ nim do jſtwy ſkužobneje hołzy. Tam kradny nětdże 100 hriwnow pjenjes. Paduch je dnże ſo po ſamſnym puczu ſhubił, kaž bješche pſchijſchoł.

* Se **Shorjelza.** Nad Shorjelzom a nad dalſchimi ſtronami Hornjeje Łužizy rospuſchčičhu ſo w nozy wot pjatka k ſobocže wjetſche njewjedra, kiž rjane deſchcze pſchinjeſechu. So bychu njewjedra ſchkodu naczinikle, dotal njeje niczo ſnate.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěſcž wo wjedrje ſa jutliſchu wutoru:** Rjenje, ſuchu, cžopło. W Jendżelſkej ſamrócženo, ſo deſchczinje a je ſyma. W połnóznej Europje ſyma, ale ſuchu.

* **Létaſki wunmělz Hundertmark na létaniſchczu w Düſſeldorfu-Hohaniſe njedżelu pſched wjele tyſacz pſchihladowarjemi ſo wſchelakich wumělſkich wukonjach na pożled ſtyła w powětrju ſ jeneho létadła do druheho pſchestupicž. Da ſo ſ létadłom ſ létadłu, kotrejž nad nim létaſche, dowjeſcž, ſ kotrehož powjaſowy rěbl wiſaſche. Hundertmarkej ſo poradži, powjaſowy rěbl ſhrabnuž. Nětko ſo žałoſna wěž ſta. Njeſmaleje pſchičinu dla ſo jemu njeporadži, prěnju ſchtelu pſchinunuž a wón ſa delnim konjom powjaſowcho rybła bimbaſche. Polizija łojazu płachtu wupſchestře. Hundertmark ſo jeje bójkny, tola létarjej nad nim ſo dobom njeporadži, powjaſowy rěbl wotrěſnuž. Létak ſtyła potom, ſo ſemje dóſtuknež, ſo nadżeju, ſo budże ſo Hundertmark móz wotwjaſacž. Tón pak njemjeſche wjazy mozu k tomu a ſo zhły kruch po ſemi wleczeſche. Létadło ſaſo wyſche leczeſche, tola Hundertmark hiſchcze pſchecz ſa powjaſom wiſaſche. Tſi ſchtwórcz hodżinu załoſnu napohlad trojeſche. Skónczuje ſo létadłowy wjednik ſmuji a ſo ſ létadłom k ſemi pnſchcži. Jemu ſo poradži, létadło zyle ſwaha k ſemi pſchiſtajicž. Nimale morweho hnydom ſ khorobnym automobilom do privatneje kliniki w Golzheimje dowjeſchcžu. Tam je Hundertmark wokoło 9 hodżin wumrjeł.**

* **Sobotu popołdnju błyſk do doma wóſnika Jahnki w Piedelacku w Hannoverſkej dyri a ſapali. Wobſtejżeč a jeho ſyn, kotrajž we wotewrjenych tryžinnych wrotach ſtejeſchtaj, ſo ſ błyſkom trjechiſchtaj a ſo na mjeſče morjichtaj. Pádła ſtejaca pjatnaczelětna knu Jan ſo cžeſko ſrani.**

Smješki.

Nawopak.

„Njedżelu budżeſch dźeſacž lět ſtara, Hanka. Dyrbimy tebi Bohrj tykaiz ſe dźeſacž ſwěžkami dariež?"

„Nó, radšcho dźeſacž tykanzow ſ jenej ſwěžku!"

Swójbne powěſce

Semrěkej: Hana ſwud. Dyrlichowa w Budyſchinje, 53 lět. — Sofija Helena Elſznerowa rodź. Lehmannez w Lubiju. —

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Sjawne namołwjenje

na towaršnſtwa (Körperſchaften) a ſamoježiſke ſhromadżenſtwa k woſjewjenju podawkow, kiž ſu wažne za dawk.

I. K dawkej winowate towaršnſtwa a ſamoježiſke ſhromadżenſtwa maju finanznemu hamtej kóždy ſwój ſcžehowaze podawki woſjewicž:

1. ſwoje ſałożenje a hdyž ſaſtupja wězy, kiž nałożа abo pichemenja dawkowu winowatoſcj abo pſchikład, hdyž ſo tutrajna dźełkanja pſchipraw hdyž ſo ſtajny ſaſtupjeŕ w tutraju poſtaji);
2. hdyž ſo prawołkmanoſcj dobudże, hdyž ſo pſchepi je jeneho prawneje abo towaršſtwowneje ſorty do druheje a pſchi ſjednoczenju ſ druhim ſtwom;
3. pſchepokoženje žydka abo měſtna wjedniſtwa do kraja;
4. pſchepokoženje žydka, měſtna wjedniſtwa abo krajneje dźełarnje do wutraja, hdyž ſo pſchedža ſběhnje tutrajna dźełkanja a hdyž ſo wotwoła ny ſaſtupjeŕ w padże wobmjeſowaneje dawkow winowatoſcje po § 3 wotſt. 1. cžiſła 1 ſakonja;
5. wobſamknjenje wo rospuſchczenju abo rospuſch nje ſ druhich pſchičinow;
6. ſtónczne ſamoježiſkeho jednanja (litwidacija) umaſnjenje ſ wikowarſkeho, towaršſtwoweho druſtwoweho regiſtra.

II. Dale maju finanznemu hamtej woſjewicž:

a) ſaſtaranſke wobſtejnoſcje po ſmyſle §. 7 ſakonja pſch cže wobſtejnoſcje ſtwa a wódu, płunom abo milinu, ſławnemu khadej abo pſchiſtawazemu wobſtojnej;

b) ſaſtužbne a hojpodarſke druſtwa, kiž ſu rewi wemu ſwjaſtej pſchiſamknjene, dalokož ſo jich khod dale ſwojich ſobuſtawow wupſchesſtrěwo

III. We wotſtawku I cžiſło 1 hacž 3, 5, 6 wotſtawku II wobſamjenjene podawſi maju ſo dźiſcho hacž do ſtónczenja měſaca po tym hacž ſtupje, we wotſtawku I cžo. 4 wobſamjenjene na najpoſdźiſcho 2 njedżeli do wotmyſleneho cžaſa wicž.

W Budyſchinje, 26. haprleje 1930.

Finanzny hamt

Towaršſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. Bjeſada ſchadźuje ſo póndżelu we 8 h w Serbſkim Domje.

Budyšin. Sokoliſki zwučuja dźeſa póndżelu 1/9 w Serbſkim Domje.

Domowina. Wſotowaršſtwowſki zlět njebudże bješe ſo ſobotu zmyluje wočišało, hakle 23. ale hižom 13. julija w Rakecach.

Tydźeńſka ſchadźowanka a wědomoſtna zabaw buſtawow Maćicy Serbſkeje je kóždu pón nawječor wot 6 hač 9 hodżin w Serbſkej kole

Wokrjesna ſkótna wuſtajeńca za ratařſtwo, rjemjeſło a přemyſło we Wojerecach 1., 2. a 3. junija 1930

Magnetny dom!

Schaaf

Maſchinenfabrik Kamenz

w Budyšinje na Bohatej haſy

Wołmjane muſeliny a pſane židy za ſórenchi
zelene, čerw. amód. ſukno za ſuknje
čorne počehnjenja za kóntuže
pſany barchent za kóntuže
čorne wobſadki za kóntuže
pſaine wobſadki a banty wokoło žiwota
wołmjane tkaniny a židy za nahłowjace rubiſča z přihodźacymi židźanymi francami, chenillowe rubiſča

Wosebje tunjo:

ſatinowe ſórenchi, pſane a jenobarbne 3.50
hotowe kapy a banty za holcy 0.95
čorne, běłe a rózobarbne Moiréjowe banty 2.50

Serbow kupnydom!

Dobre cehnje k sebi!

Z mašinu młóčenu

słomu

ma na předań kubleŕ Wornač w Miločicach

Bruna kobła

je na předań we Wučkecach čo. 4

Sylna krowa

blizko k cželenju je na předań w Brěžyncy čo. 28

Dobreho spušćomneho

pohonca

pyta hnydom abo pozdžiſo Jurij Smoła w Baconju

Syno, ſłoma a runkliča

je tunjo na předań w Jědlicy 26 pola Hornjeho Wujezda

Viſitne khartki

zhotuje ſpěſnje a tunjo

Smolerjec

knihićišćerńja

w Budyšinje.

Pyſamy

časopiſa „Kulturwehr"

lětnik 1926 čiſło 7/8
lětnik 1927 čiſło 1
lětnik 1928 čiſło 7/8

Protyki z lět: 1856—68, 1870— 1879—84, 1891, 1913, 1916—20

Družſtwo Smolerjec kniharńje w Budyšinje

Přesadźowanje dźećela.

Stwórtk, 1. meje, popołdnju w 3 hodź. budu na Wětečanskej leżownoſcach **4 kórcy ſtejaceho dźećela** po dźeſatych hotowe pjenjezy přesadźowane. Zajimcy zeńdu ſo při kři Pančanſkeho-Wudworjanſkeho puča. Wobſedn

Nawěſtki přinjeſu wulki wužitk w Serbſkich Nowinach

Z tutym wozjewjam zo 2 čłowjekaj z Budyſina (hłuchonjemaj) njejſtaj mojej pučowarjej. Znjewužiwatej moje mjeno a moje twory.

Sym ſam wunamakaf a zhotowjeŕ prawych Taubenheimſkich komotow.

Paul Feirich

Stan mam kóždu ſobotu na ſwinjacych wikach w Budyšinje

Dr. med Haubold je ſo wróćił

SERBSKE NOWINY

Pondźelu, 28. haprleje 1930

Kocorowy oratorij „Nalěćo“ w Krónje.

II.

Nastudowanje žadaše hobrske dźěło. Rozbrojene serbske towarstwa njemóžachu dosć zhromadźe wšě khóry studować a pruhować. Wšelacy dyrbjachu wěcy na wšelakore wašnje sluchać. A khórow je w „Nalěću“ cyła rjada — też jara rozmarych a tenory. Też dwójny wotměnjacy khór wjele swoje Joskoćiwe strony. Hłowny dirigent knjez Jurij Słodeńk, měješe jara čežke dźěło, a dyrbješe w pruhach wšě čuwy napinać, zo by k swojemu idealej bliže přišoł. Dosćěhnyć jón to w někotrych hladanjach, wosebje dobre a wysoke wobsadźenje. Spěwarjo, wšo hromadźe 120, pak so ze wšěmi wěcy wěnowachu a začišć bě husto wulki. Instrumentalnemu je so wosebje muzyki khór. Granowanje skónčny khór z malym fagetom so rjenje poskónčny khór z malym fagetom so rjenje posłuchało. Ale w cyłku dyrbi so tola sprawnje rjec, zo wšo wěrnje hrało. Kwartetty, dwójcy wobsadźenje, buchu derje přednošowane, čerpjachu pak dźěło pod njećistosću; wina teho bě, zo wšelake hłosne barby so njeznajesliwje měšachu. To pytnych wosobje w „Fijalcy“, kotruž smy hižo wjele lépje słyšeli. Cémny a jasny sopran na př. so k sebi přichodźiwšo, runje tak bě z tenoromaj. Jedyn hłós ze zwonjacej powahu a druhi z runej, měrnej smuhu wšo sej stajnje napřećiwnaj! Na hudźbnej wyšinje dirigenty tehodla njeběchu.

Ze solistow dyrbimy přede wšěm knježnu Freyšlagec wuzběhnyć, kiž z jasnym a derje wukubłanym hłosom swój wobsěrny nadawk rjenje dopjelni. Wona je tukhwilu naša prěnja serbska spěwarka. Z khwalbu dyrbimy też knježnu Lisku Smolerjec mjenować — jeje čopły, trochu čěrny hłós dopomha spěwam k prawemu začišću. Knj. Eliška Belzec z Drježdźan je nam jako wumělska móc (sopran) dawno wažena, — wulki wuspěch měješe s ariju: „Słónco, kral ze swěćateho stoła“. Němska altistka Schoenfelderec z Bałyšina wobsta jara česćownje. Do muzskich solow dźělachu so knježa kantor Krawc z Wujezda, Polak z Budyšina, Emil Slamarz Budyšina a wučeř Jenč ze Poršic. Wšitcy skutkowachu ze zahorjenosću a kóždy puskići swój hudźbny dar po swojich hłósnych mocach wuspěšnje. Dźak jim wšěm za wulku lubosć a wopornjwosć! Knjezej Słodeńkej za jeho wobhladniwe a měrne wjednistwo cyłka słuša harmonita sława. Bjez jeho energije by Kocorowe „Nalěćo“ zawěsće hišće dołho k nam zaso njepřišło.

Koncert bě derje wopytany, sala polna. Jako hósć bě tam knjez wokrjesny hejtman Buk z Drježdźan přikhwatał a z Budyšina běchu prěni zastupjerjo z knježeństwa přitomni, kaž knjez wokrjesny hejtman dr. Waentig a hamtski hejtman dr. Sievert. Serbska inteligenca bě bohače zastupjena. Ze wšej spokojnosću móžemy na dokonjane dźěło pohladać. Njech w dalšim přichodźe woheń narodneje lubosće a wopornjwosće za tajke skutki njezhasnje.

Bjarnat Krawc.

Remarque:

Wo wišnjowym kćenju, zranjenym psu a žadawej wójnje.*

. . . Tu je ta hłupa wěc z Deteringom!

Běše jedyn z tych zawrjenych, čichich ludźi. Jeho njezbožo bu, zo wuhlada w zahrodźe wišeń. Dźěchmy runje z fronty a tuta wišeń steješe před nami blizko noweho kwartéra při kolenje dróhi jako překwapjenje w raňšim switanju. Njeměješe lisća, ale same bóle kćenje.

Wječor Deteringa njewidźachmy. Skónčnje přińdźe a w rucy měješe někotre hałozy wišnjoweho kćenja. Skrějachmy jeho a so jeho prašachmy, hač pónźe na ześtwu. Njewotmołwi ničo a so lehny. We nocy słyšachmy jeho kramoscić, zdaše so, zo sebi wěcy składnje. Začuwach něšto złeho a dźěch k njemu. Cinješe, jako njeby ničo było a ja jemu rjeknych: Njećiń hłuposće, Deteringo!“

„Ale hdźe też to — njemóžu dźe spać.“

„Čehodla sy sebi přinjesł te wišnjowe hałožki?“

„Čehodla njesměm sebi přinjesć wišnjowe hałožki“, wotmołwi zasakle a po khwili: „Doma mam wulku sadowu zahrodu z wišnjemi. Hdyž kćěja, tak to ze synoweje lubje ma napohlad jeničkeje wulkeje płachty, tajkeje běleje. A nětko drje runje kćěja.“

„Snadź dóstanješ bórzy dowol. Też je móžno, zo budźeš jako bur wotkomandowany.“

Kiwa, ale je z duchom nětdźe druhdźe. Su-li tući burja hnući, maju spodźiwny wuraz, změšk kruwy a žeđźiweho bójstwa, pol hłupikojty a poł jimawy. Zo bych jeho dowjedł na druhe mysle, cheu wot njeho kus khlěba. Da mi bjeze wšeho. To je podhladne, přetož je hewak gramnik. Tohodla njespju. Ničo so njestanje, rano je tajki kaž hewak.

Najskerje je za tym přišoł, zo sym na njeho kedźbował. Zajutřišim je pře wšě hory. Widźu to, ale ničo njepraju, zo bych jemu popřał časa, snadź přeléze. Do Hollandskeje je přelézło hižo mnoho wšelakich ludźi.

Ale při rozprawje pytnu wšitcy, zo tu njeje. Za tydźeń słyšimy, zo bu popadnjeny wot pólnych žandarmow, tutych zaepiwanych pólcajow wójny. Bě so měrił do Němskeje — to wězo njeměješe ani najmjeńšeho wuhlada na wuspěch, — a runje tak činješe wšitko wězo nanajhłupišo. Kóždy mohł z toho widźeć, zo jeho čěkanje bě jenož styskanje za dominzn a nakhwilne zamotanje hłowy. Ale što wo tom rozumja knježa wójnskeho suda něhdźe sto kilometrow za frontu? Njejsmy ničo wjacy słyšeli wo Deteringu.

*

Ale też hewak druhdy wubuchnje to strašne, to zadźeržene — jako z přetepjenych parnych kótłow. Tu je trjeba podać rozprawu, kak skónči Berger.

Naše zakopy su dawno hižo roztrělane a mamy pružnu frontu, tak zo poprawom prawu posičnu wójnu wjacy njewidźemy. Hdźeźkuli doražnje nawal a

* Pokazka z knihi: „Na wječornej froncе pokoj“ (im Westen nichts neues). — Kniha je zbudźiła kedźbnosć cyleho swěta a bu do nimale wšitkich swětowych rěčow přełožena.

Lawne zhromadźizna zjednoćenstwa za wumjelstwo w Budyšinje.

Wjele zjawnym wobdźělenju zjednoćenstwa za wumjelstwo w Budyšinje wozjera pjatk wječor we 8 hodź. swoju porjadnu hłownu zhromadźiznu w přednjoschinjej sali měšćanskeho muzeja. Tuchi přichodźnja wyšichi twarscht rada Göhre wotmě a namjedowanje pozdźenje, kiž běše jo porjadnje wjelako.

Wobšěrnu rěčnu rosprawu pscheczita knjes muzejowy direktor dr. Biehle. Satdźene wobkhodne lěto pokaza w znamjenju powschitkownje hojpodarskeje nuzy, ale jo dešizit hischcze wotstronicć njechodźesche. To z najwjetšim wschitkich wobczejnosćow je było możne, zo wuhotowachu 6 wustajenjow. Najwuznamnischa běše zasy wustajenja dźělowego sjednoczeństwa kužišich hólskich wumjelcow, kiž je sjednoczeństwo sa wulkeje jelosćicj pomhało. Tuta wustajenja je měła 98 dźěłow wschelakich wumjelcow. Hłowne dobycze, wolijowy wobras wot Gartena, dosta knjeni mandželska direktora Schołty.

S najlépschimi pscheczemi sa nowe lěto wobsjamkny pschedsydnya shromadźiznu po poldrahodźinskim jednanju.

jeńza wolijowych wobrazow Mnichowskich wumjelcow, jena grafiska wustajenja a dalsicha wustajenja dźělowego sjednoczeństwa. Dowola pak wobsjelnosće, maju so hischcze dalsche wustajenju srjadowacj. Sjednoczeństwo ma 332 połnych zhobustawow a 164 mějiczelow pódlanskich kartow. Na kónzu rosprawy so pschedsydnya knjesej direktorej drej. Biehlej sa jeho wopornjwe dźelo podjakowa.

Rosprawu pokladnje, kotruž běschtaj měschczanskaj radźe knjesaj Bruger a Bulnheim pschepruhowałoj, poda knjes wyschschi twarscht rada Herzog. Dohodow běsche loni 5 530 hr. a wudawkow 5 329, bankowski dołh sjednoczeństwa wuczinjesche na kónzu léta 1 236 hriwnow. Nowy hospodarski plan je w zwojich dohodach a wudawkach na 5 335 hr. postajeny. Shromadźizna jón jenohłósnje pschija.

Sa pruhowarjej slicžbowanjow so dotalnaj knjesaj sajo woleschtaj. Namjetow žanych njepschedležesche.

Posledni dypk dnjowjeho porjada běsche pscheloženje 98 dźělow wschelakich wumjelcow. Hłowne dobycze, wolijowy wobras wot Gartena, dosta knjeni mandželska direktora Schołty.

S najlépschimi pscheczemi sa nowe lěto wobsjamkny pschedsydnya shromadźiznu po poldrahodźinskim jednanju.

Hoje z Poznańskeje.

(Pokračowanje.)

30. **Kak człowjek khodoju wužohnuje.**

Jene žona bu w nozach jara wot khodoźiły tłóčena. Za wosomu jiu wotpomhała, wopraschа so wona susedy, što ma čjinić. Na to jej radźachu, so dyrbi žebi kupić druhi tónz koža połožicć. Wi źělodowazej nozy bu wona tuźen źrědt nałoži, a jako so khodoźita sajo sjewi, wona wokoło nohow wobcježowana. So boješe, so žnadź so wona jeje lejcej pytnyła, wopraschа so wona žuźodowy dźěłarjowy tuluch, a žanta dyrbi so koža spody wobwi. Wona to cžinješche, a rosmjerjana nad tutej lešcu, so wona wjazy njepschichódźe.

Dźeń pozdźi žonu cžinliwosche a dajeschе khodoźita tohodnišim. Wona wopraschа so žuźodow, a tuchi jej radźachu, zo dyrbi wo nozy, hdyž ju khodoźita daji, khodoźitu nasajtra wobcježicć pschepruhowcj. Nasajtra rano pschińdźe stary wuzki k njej a žadaschе sebi žlubjenu źwacžinu. Wona to wobsta, a woi toho cžasa njedajeschе ju khodoźita sajo.

31. **Khodoźita khodźi psches kluczjowu dźěrku.**

Schtitschże-li khodoźita, so by někoho tłóczyła, tak moje wona jenoj psches kluczjowu dźěrku do jitwy pschińcć. Jeho wobsta jiwnosche stajnje wot khodoźity dajeny. Won ssaka wobsta jeneho se žiwotich pschecželow, kotryž dyrbjeschе wobsta jitwje stražowacj, tak dołho hacj won we łožu leži. Jako bě žebi won wuźnyk, sajtkyscha pschecžel, so by wón we kluczjowej dźěrzy hibaschе, a won saiyła ju wobsta. Khodoźita bě hižo wo jitwje. Stražnik nětko wobsta. Khodoźita dyrbi pak stajnje sajo tam won, i wotbschcze. Dokelž bě dźěrka nětko satpkana, njemóžeschе wona won. Jako muż nasajtra rano wotwcj, wobsta njemałko sadźiwany, jako wschi durjach nimo měry wobsta. Hdyž je žebo wuhlada, kotraj płakaschе. Won wobsta wo nim ju ja mjenom a pschijimu płakaniu, tola hołza wobsta wotwotnowi. Wona pak so jemu tak jara sakibi, wobsta ju ja žonu wsa, hacžrunjeż wona hischcze ani wobsta prajła njebě. Jako běschtaj nětko hižo zoky cžasa wobsta, pschischcze jeho młoda žona jeneho dnja, so wobsta chcjół kluczjowu dźěrku wocžinicć. Muż to sčjini, a

hnydom bě so jeho žona łubiła. Khodoźita pak njeběše jeho ženje wjazy dużwła.

32. **Mórawa.**

Mórawa khodźi w nozy na ludźi a tłóczi abo dużwi jich. Ludźo žebi powědaja, so dyrbi so kóždy cžłowjek, kotryž je dwěrnaj łubomaj na žiwót pschińdźe, z tajkej khodoźitu stacj. Wukamataj-li so dźěsću tutaj łubaj w prawym cžasu, potom budźe wono kaž kóždy druhi cžłowjek; njestanje-li pak so to, potom dyrbi so wono zyke žiwoje žiwjenje mjes cžłowjekami wokoło bludźicj a jich tłóczicj.

W Sskomku pola Samocžina bě někdy khudy a jara khory schewcj, kotryž wot tajkich duchow jara wjele cžerpjeschе. Ludźo radźachu jemu tohodla, so dyrbi to, schtoż w nozy w tajtich padach do rukow dostanje, krucže dźerzecj a njepuschczicj. Jako jeho někto sajo někchto tłóczeschе, tłóczi won žiwojej ruzy hromadźe a popadny kóczku, kotruž so w jeho rukomaj hnydom do žlomicžki pschewobroczi. Won wsa žebi hamor a pschikłepa žlomicžku k jeseru. Jako won rano wotwcj, wuhlada won j wulkimi strózeleni staru žonu j jerej ruku na seženje wiżazu.

33. **Mórawa jako jabłko.**

Jedyn muż bywaschе husto wot mórawy dajeny. Won natožowaschе wschě mózne žredki pschecžiwo tomu, pschestajі žwoje łožo na druhe městno a lehny so wopaki do njeho; ale wschо ničso njepomhaschе. Někto radźachu jemu, wo so dyrbi wokoło žo tójicj, hdyž mórawa pschińdźe. We jo dyrbi wokoło žo hrabaschе, měješche jabłuko w ruzy. Won sje jeru położi jabłuka a położi druhu pódła žebje. Jako žo rano rozhladowaschе, bě žo jabłuko łubiło; sa to pak žhoni, so bě žo w nozy žuźodowej dźowcy pol liza wołkuła.

34. **Mórawa jako kołoł.**

W Nekli bydleschе psched dawnym cžasom samożity bur, kotrehož wschědnje, tak rucže hacj bě žo wón do łoża lehnył, mórawa tłóczeschе. Na kónzu měješche muż hižo tak wulki strach, so njechaschе dozyła wjazy spacj hicj. Zyómu wjecžor poruczi žwojemu wotrockej a kruschtarjej, so dyrbitaj pschi durjach jeho španskeje jitwy stražowacj. W tehdyschim cžasu njemějachu hischcze žanych lampow, ale palachu łuczjwo. Take łapałischtaj žebi tež

stražnikaj, a stupischtaj žo po tym hacj bě žo bur do łoża podał, psched durje, so byschtaj kedźbowałoj. Hižo zoku khwilu běschtaj cžakałoj, hdyž teho žo byschtaj někchto pytnyłoj; tu wocžinichu žo nadobo durje komory, a do jitwy tróchmy někchto, schtož pak stražnikaj njemóžeschtaj spóznacj. Wschi burowym łožu ležejesche kschinka, a na njej žłyschcheschtaj wonaj žo někchto hibacj, hdyž teho, so byschtaj někchto widźałoj. Mjes tym bě bur wotucžiwschi pytnył, so žo někchto na pożleschcyu hibascheе. Won mjetalsche hnydom je rukomaj wokoło žo a popadny też někchto, schtoż pak žo jemu bórzy sajo j ruki wužunu. W žamkżnym wokomiku woterwichu žo komorine durje sajo, a j koja stocži cžorny kołoł j běžej hlowu do komory. Wschitcy sa nim běžachu, ale w komorje bě žo kołoł žhubił. W pschichodnej nozy tłóczeschе mórawa bura sajo. Won wótije sareji a pscheproży mórawu nasajtra k žwaczinje. Hnydom bě won wot bołoschow wumołeny. Jako won nasajtra rano še žiwojej žwójbu ja kołesjowym blidom žedźeschе, saftupi stara žona a pożdny žo ja blidu, bjes teho so by žłyschała prajła. Burowka pschinjeże hnydom kołej ja zusu; tuta pożwacji a bě žo potom hnydom žhubiła. Wot tuteho cžasa njeje mórawa bura sajo cžiwołowała.

35. **Bludnicžki khłostaju bura.**

Někdy wrócji žo bur je Schrodaskeho wokrjeża podźe j města domoj. Nadobo wuhlada won bludnicžku. Se strachom, so mohłej jeho wós do tonidła dowjesć, skocji won j wosa a khwataschе pěschi domoj; pschetoż won myślesche, konjej pschińdźetaj hižo žamaj za nim, dokelž pucj dospołnje žnajeschtaj. Tak měnješche won žwój duchow samłyicž. Jako konjej sa dołhu khwilu njepschińdźeschtaj, wobreni žo j koriżu, dołhim khchiżom, a khwataschе k městnu, hdyž bě jeju sawoštajił. Sfocžeżomaj njenacžinachu duchi powschitkownje žaneje schkody, tola tónkróć chżnchu bura ja jeho jebanstwo khłostacj a běchu kołesjoj tohodla do tonidła sawjedźe, hdyž žo wonaj žatepschtaj. Won žam sabłyschcha jenoż hischcze cžertowske žmjeże.

36. **Bludnicžka na Charlottenburgskim pohrjebnischczu.**

W Charlottenburgu pola Wirsiżu je stare wopuschczene pohrjebnischczo, na kotrymż hižo łěta dołho w połnożnej bodźinje bludnicžka schori. S jeneho starcho rowa, kotryż je hischcze jara derje widźeć, je błyschcež najprjedy stona-

napřećiwny nawał, wostawa pretorhana linija a surowe wojowanje wot jamy k jamje. Přednja linija je přerażena a wšudże so zasadźichu skupiny, hnězda w jamach, z kotrychž so wojuje.

Smy w jenej jamje, w stronu su so zasadźili Jendželčenje. Džeja na nas wot boka a přimaja nas wot zady. Smy wobdači. Je čežko so podać. Nad nami so kołeba kur a kurjawa, nichtó njeby poznał, so so podamy, tak snadź njechamy, nichtó to w tajkej khwili njewě. Słyšimy, kak so nam bliži rozbuchnjenje ručnych granatow. Naša třělawa krjepi z třělemi połkruh před nami. Woda w studźaku je so wupariła, podawamy sebi spěšnje towarš towaršej kašć za municiju, kóždy tam womoži, tak mamy zaso wodu a możemy třělec. Ale za nami něšto praska stajnje bliže a bliže. Za něšto mjeńšim smy zhubjeni.

W tym wokomiku spuści so blizko druha třělawa. Je w pódlanskej jamje, Berger je ju přinjesł a zdobom wurazy wot zady napřećiwny nawał. smy wuswobodźeni a mamy zaso zwisk ze zadnjej liniju.

Hdyž smy potom w někak dobrym podstupje, powěda jedyn z nošerjow jěde, zo někde něšto stow kročelow wot nas leži zranjeny pos, kiž nošeše wozjewjeńki.

„Hdźe?" wopraša so Berger.

Nošeŕ jemu to wopisa. Berger chce won, zo by psa přinjesł abo jeho zatřělił. Hišće před poł létom njeby so wo to staral a by był rozumny. Spytamy jeho zadžeržeć. Ale hdyž to dóńdże k ważnemu, możemy jenoż rjec: „Błazeń!" a spušćimy jeho k dračej. Přetož tute nadpady frontoweje wrótnosće bywaju strašne, njemóžemy-li toho pachoła šwiknyć na zemju a jeho zwjazać. A Berger je wysoki — meter wósomdźesać — najsylniši muž cyłeho wotdźěła.

Je woprawdźe błudny, přetož dyrbi přeńć kulowy dešć; ale to je runje tón błysk, kiž nad nami wšitkimi nětkle łaka, zo by do cłowjeka dyrił a z njeho ničnił kołwrótneho. Druzy počinaju njemdrić, čěkaju, haj, bě pola nas muž, kiž bjez přestaća spytaše z rukomaj, nohomaj, haj z hubu so zahrjebać do zemje.

Wězo při tym so tež často simuluje, ale simulacija je poprawom też hižo znamjo. Bergera, kiž bě cheył wuswobodźić psa, wotnjesu z ranu do pónoje a skónčnje při wotnjesenju dósta jedyn z nošerjow kulku do bristwje.

*

Muller je njeboh. Třělichu jemu cyle z blizkosće raketu do brjucha. Bě hišće poł hodźiny živy při surowych bolosćach a połnym wědomju. Přejdy hač wumrě, da mi swoju listowku a wotkaza mi skórnje te, kiž bě namrěł po Kemmerichu. Khodźu w nich přetož mi stejitej. Po mni je dóstanje Tjaden, sym jemu to słubił.

Mullera smy drje zakopali, ale dołho tam drje změrom ležeć njebudże. Smy zaso wróćo cofali. Tam na druhej stronje maju přewjele čerstwych jendželskich a amerikanskich połkow. Přewjele mjasa a hólje pšeńcneje muki. A přewjele nowych kanonow. Přewjele lětadłow.

A my smy zeńdźeni a wutli. Naša jědź je tak hubjena a z tołsto dorunadłow, zo smy z tobo khori. Fabrikanći w Němskej so wobohaćichu — nam židnica ćrjewa rozkusa. Zerdźe na wotstupach su stajnje husće wobsadźene; — měli pokazać ludźom tam doma tute płowe, žołte, wbohe, podate wobliča, tute čapnjene postawy, kotrymž rězanje wutłóčnje krej z čěła a kotriž hišće so ščerja ze zekriwjenymaj, z bołosću třepotacymaj hubomaj: „Nima to zmysła zaso naćahować kołowy . . . "

Artilerija je wutřělana — na přemało municije a hłownje su tak wubčhane, zo třěleja njewěsće a často samo do našich linijow. Mamy přemało konjow. Naši nowi wojacy su khudokrejni hóley. Nimaju ani zdaća wo wojowanju, nastupuja jenoż a dawaju so wottřělować. Jenički lětar wottřěli tak za žort dwaj jich wotdźělej, prjedy hač hišće wědźachu, što to je — „kryće", hdyž běchu runje wustupili z ćaha.

„Němska drje budże bórzy prózna", praji kat.

Nimamy nadźije, zo mohł to raz być kónc. Tak daloko scyła njemyslimy. Cłowjek móže dóstać kulku a być morwy; cłowjek móže so zranić, potom je najbliša stacija lazaret. Jelizo ći tam ničo njewotrěznu, přindźeš prjedy abo pozdźišo do pazorow jeneho z tych štabnych doktorow, kotriž, z wójnskim zasłužbnym křižom w kneflowej dźěrcy, tebi praja: „Što — wy maće, kusk krótšu nohu! Na fronće njetrjebaće wuńčkać, maće-li zmužitosć. *Tón pachoł je kmany za frontu.* Wotstupić!"

Kat powěda jene z tych powědańčkow, kiž běža po cyłej fronće wot Vogesow do Flandernskeje, — wo štabnym doktorje, kiž při přehladcy čita mjena a hdyž muž předstupi, rjeknje, bjez toho zo by na njeho pohladał: Kmany za frontu. Trjebamy wonka wojakow." Předstupi muž z drjewjanej nohu, štabny rjeknje zaso: „Fronta." — A tu, kat pozběhnje hłós, rjeknje jemu tón muž: „Drjewjanu nohu hižo mam; ale hdyž nětko pónđu won a wottřěla mi hłowu, to sej dam wudźěłać drjewjanu hłowu a budu štabny doktor." — Smy wšitcy jara spokojom z tutej wotmołwu.

Su wšěsće tež dobri lěkarjo a je jich wjele; ale při tych mnohich přehladkach padnje kóždy wojak raz do pazorow jenemu z tych mnohich wuběrakow rjekow, kiž so prócnja, zo bychu na swojej lisćinje prawje wjele „etapow" a „garnisonow" přeměnili na frontu.

Tajkich powědańčkow je wjele, su zwjetša hišće bóle selene. Ale tohodla njeje w nich ani próška zbožkarstwa abo spjećenja; su sprawne a mjenuja wěcy z jich prawymi mjenami, přetož we wójnje je žałostnje wjele wobšudźenstwa, njesprawnosće a njeknicomstwa. Njeje to žałostnje wjele, zo tohodla połk za połkom dźo do wojowanja, kiž je dale bóle bjez nadźije a zo při cofacej, so rozdrjebjacej liniji sćeh... wal za nawalom?

Tanki sebi směchi činjachu z kóždejžkuli brónju. Přiwaleja so, wobkowane z dołhimi mi a tołmača nam tak wjacy dyžli što druhe nosć wójny.

Kanonow, kiž na nas bubnuja z třělemi džimy, — linija njeprećelow, kiž so na nas w... hdźo kaž my, — ale tute tanki su mašiny, ko... husańcejte kolesa běža bjez kónca kaž wójna, s... zničenje, hdyž so bjez ćaća nawale do jamy z... je wjele wulězu, njezadźerżomnje, fiotila ... pancernikow, pluwacych wobeń, njezranliwe ... we zwěrjata, kiž rozmjatuja morwych a zran... — tulimy so před nimi we swojej ćełkej koži, ... jich bobrskej ćežkosći stej našej rucy słomičey ... ručne granaty zapalki. Granaty, mróčna płuna ... tile tankow — roztołčenje, rozeržanje, smjerć ... ca, khripa, tyfus — dajenje, spalenje, smjerć

Zakop, lazaret, „massengrab" — druheje mó... njeje . . . Přełožił M. H...

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

III. dodawk

k wumjenjenjam za podawanje elektriskeho dźe... z Budyskeje měšćanskeje milinarnje z 20. julija 1925.

I.

§ 4 wotstawk 2 rěka něšto takle:

Měrjenišće zarunanje wuczinja tuchwilnje ... nje:

za ličaki žo wotměnj. pruda (Wechselstromzähle...
hač 2,2 kw. pschijamk. hódnosće 0,4...
za ličaki wjercźiteho pruda (Drehstromzähler)
hač 6,6 kw. pschijamk. hódnosće 0,85 hr.
hač 13,2 kw. pschijamk. hódnosće 1,50 hr.
hač 33 kw. pschijamk. hódnosće 1,70 hr.
hač 66 kw. pschijamk. hódnosće 2,20 hr.
za měrjenišće žadźby za wyšoku napjatosć 13,— hr.

II.

Tónle dodawk je z 1. haprileju 1930 do mozy ...
W Budyšinje, 25. haprile 1930

Měšćanska rada. **Měšćanszy sastupjerje.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Radworju. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

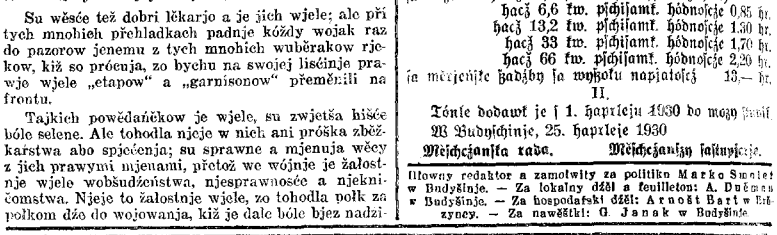

Nad francowskim městu Verdunom zrazyštaj wojerskej lětadle hromadźe. Jene lětadło padny na twarjenje. Benzinowe sudobje so puknywši so zapali a zapali też twarjenje, při čimž so jena žónska spali. Wjacorjcy wobeju lětadłowu bastaj mo... Na našim wobrazu z prawicy widźimy, kak ... danki lětadłowu wotwjezu.

nje a žałosćenje, a potom wustupi z njeho žwjeza. W njej je jatkuje spóznaty wobraz starcheho muža, kotrehož wobličzo pscheradża leśeć a samopaschnosć. Jomu dźěšche dźesaćletny hólcźej podźe w nozy k swojemu wujej do blisheho Karlsbacha. Jemu napschecžo pschindże bludnička. Hólcźej bě jara nastróžany, jako žwjezu wuhlada; wón smyli žwjezy puć, kroczesche pschecźiwo žwjezi woli sa žwjezu, kotraž chżyschże jeho do blisheho jězora dowjesć. Na wulke žwoje sćeta jeho muž, kotryž blišti strach spóstna, w kotrymž hólcźej běsche, a sćinu žebi znamje tschižo. Se hrozuym žmjerzom słubi go ujebuch; ale sćimu saschyscha muž błóh, kotryž lubjesche jemu wjecźbu, dokelž bě jemu jeho wopor wutorhnył. Woprawdźe namakachu muja sa někotre dny mortwebo na polu leżo. Jeho wobliczo pschestradźesche też hischcze w žmjerzi strach a hróżbu.

Ludźo powědaju žebi, so je psched mnohimi létami sawišiny bur je wžu na rubjenje khodźił, so by žebi žwoje žamoženje pschisporjał. Sa to dyrbi won hischcze po žmjerzi pokućicej; dyrbi go tak dołho jako bludnička wokoło bludźicej, dóniž go někomu njeporadźi, pjenjesy, kotrez je bur psched žwojej žmjerzu derje skował, namakacz a je hnes khudymi rosdźělicz. Potom hakle namaka jeho duch měra.

37. Bludniczźy dyrbi cźłowjek něšćto žlubicź.

W blišćosći wžu Cźerwjeny Kamjeń bydlesche někdy grammy bur. Tutón jědźesche jeneho dnja do jeneje žwjednje wžu. Jako bě w nozy na dompucu, sabludźi go. Tu wuhlada nadobo žwjezu. Wona njepokhodźesche pak je žaneho bydlenja, kaž bě won to žwopytka wěrił, ale pósna bórzy, so je to bludniczka. Někto wědźesche, so bludniczka cźłowjeka sajo na prawy puć dowjedźe, žlubi-li jej něšćto a pokaži-li ji žlubjenu wěz na postajene měsno. Won žlubi tohodla też bludniczźy myto, dowjedźe-li jeho wona sajo domoj, a bludniczka dowjedźe jeho też wopraudźe na prawy puć.

Jako bě bur doma, njemyslesche žebi wjacy na to, schtoż bě bludniczźy žlubił. Won dowjedźe konjeza do konjeza a dźěsche potom žam do jtiwy. Po tym hacź bě tam khwilu žedźał, sasłyschsche nadobo tupot koni sa khežu. Myslesche, so je to jedyn z koni wotchorhnył, a khwalasche won, so by konja sajo popadnył. Tola konjezy tupot wotkalowasche so stajnje dale, a won běžesche nastajnje za nim, dóniž jemja pod nim njebywasche mjechscha a mjehscha. Won bě so sabludźił do bahnischcza, kotrez bě blisko pschi rězy Stróži, a namaka tam smudny kónc. Tak pokłosto jeho bludniczka sa jeho słuposć.

38. Cźert postara so sa wobjed.

W jenej wžu běsche wódny burownik. Tuto dźěłasche je žwojimi wotrocźkami a dźowkami jara pilnje na polu; jenoż poł hodźiny pryedy khodźeschе wona domoj, so by wobjed pschihotowała. Ednu cźeledź potom domoj pschindźe, stojesche wobjed stajnje hižo hotowy na blidźe.

Wotrocźkojo a dźowki dźiwachu so nad tym, so bywasche wobjed sa tak króći cźaš hotowy, hacźrunjeź so na pschechodkadźazym duju niczo pschihotowako njeběše. So bychu někto zhonili, kak burownka to cźini, zhowa so jomu pschekłepany wotrocźk w rózku jtiwy. Burownka pak měsesche w kachlach cźerneho ptaka žedźo, a khdyž wona někto pschedy hacź druhy domoj pschindźe, sesłorka wona blida hromadźe a jestaja na nje schtó a talerje; potom wsa wona ptaka sa kachlow žadźiwschi jeho na kóždu schtu, a ptak wuhluwa potom najrjeńsche jědźe a pjeczenje, a wscho so parjesche a kurjesche, jako by runje z wohnja pschischło. Cźorny ptak bě cźert sam.

Jako bě wotrocźk tole widźał, běžesche won thritsje k žwojim towaršam a wupowěda jim wscho. Tuczi wopuschczichu někto na městnje burownik, a wona njedosta potom jenje wjacy wotrocźka abo dźowki do žłužby.

39. Scherzaty poš pola Radoscźewa.

S Hamora do Schenlanki cźehnje so na woběmaj stronomaj dróhi wulki leš. Psches tutón leš dźěsche někdy bohaty a bjesbóžny bur w pjanosći, so by so wrócźił do žwojeje ródneje wžu Radoscźewa. Nadobo wuhlada psched sobu cźerneho pša. Jemu bě satrach a chżyschże cźekuyć; ale poš běhaschе nastajnje psched nim tam a sem, tak so muž do straha pschihidże, psches njeho padnyć. Psches to rozmjerjany, łóječe won sa pšom, so by jeho popadnył a sabił; tola njeporadźi so jemu to, a hakle pschi tśerśim rasu dóńmy po jeho. Ale njeběše to někto wjacy poš, ale cźert sam w połnej uniformje djabola, cźeźiwjeny idrasćeny, z jenej cźłowjeczej a z jenej konjazej nohu a z rohomaj na hłowje. Krok wokoło njeho leżachu lute stotki. Tak rucze hacź bur dołe dźěsche, jeźehowasche jemu cźert, a stotki poběhowachu so a kulachu so sa nim, pschi cźimž stajnje w prěnjotnym porjadku wostachu. Jako bur wjele dopósna, so cźertej njemóže wuceźekowyć, wosta won smjerom slejo a wocźakny, schto budże cźert někto sapoczeć. Tuśen wosta też slejo a rjekny: „Sa to, so chżyschże yha hłowu wacź, dyrbiich bycź pokłostany; pschetoż pschi postrowe Macźerje Bożeje, kotraž pschi Radoscźewskim puću jeno by so wón sam wot so słubił. Jutsje budźej a słowo cźłowjek!"

Schtož běsche cźert wjeschcźił, so dopjelni: najskerje wotpadi so burej zyte kubło, a zyły jeho tśót wja ... wohnju. Bur pak je i wohnja cźerta wulećeej widźał.

40. Cźert we wětrizy.

W někotrych kónzinach Pósnańskeje powědaja žeb... so cźert we wětrizy (Windhose) khowa, a so na ... wschdnje po kraju cźahaju cźłowjekam schkodu pschi... Cźitsje-li někto nětko žwój nóž do žrjedź wětrizy, ... won w jemi tśeźazy wostanje, potom pschilpinje won ... s nožom i pjatu krucze k jemi, hdyž to nóže so ... žam wot so wuswobodźicź. Rospuschczi-li so wětrizy ... króći cźaš, potom możesch cźerta widźecź kaślaj je.

Jomu wrócźi so bur i města domoj. Tu pobě... psched nim nadobo wětrizu. Ludźo praja někto, so w ... wětrizy cźert rejuje. Bur to też wědźesche, a tohodla ... žebi won žwój nóž a cźitsnu jón do wětrizy. Tu sta... nadobo skwilenje, a bórzy na to wuhlada, kak be ... nožom k jemi pschilpinjeny. Cźert wopraschа so ... někto, schto žebi won pschesze, puschcźi-li won jeho. ... žadasche žebi žud palenza, někotre polcze a schklu tole ... njeda-li jemu to, potom może wócźinje starcź. ... wotmołwi cźert: „Dźi domoj, a namakasch, schtoż so ... pschal." Bur poda so domoj, a jako bu žwojeje jtiwy ... hladny, wuhlada, so žej jeho dźěći hižo i zwjerdnyli ... rjemi hraschkachu, a won wuhlada też połny žud palen... polcze. Smydwom so won thwalajo wróćźi a puschćesi ...

Tola bar cźerta njebu mużej je zohnowanjom; ... toż jako won na žmjertnym ložu leżejcze, pytnu jeho ... kak cźert na duschu mrěźazeho kakasche, so by ju ... žobu do hele.

(Pokraczowanje sćehnje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2657

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čełneho zwjerdoženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dłujo žiwnja dospołnje běduy. Kóžde zwjerdoženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarskeje pomoce pytać. Smjertne zwjerdoženja dyrbi so hancy hnydom najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wutajenja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 99 — Budyšin — Wutoru, 29. haprelje 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Němska na pólsku notu wotmołwiła

Němske zwonkowne ministerstwo je na pólsku protestowansku notu pšećećiwo powjetšenju němskich ratarskich złow wotmołwiło. Němska nota powjetšenje němskich złow pšichwali wšěm na tši stejišćach zakładuje:

1. Pšichi powjetšenju němskich ratarskich złow wo hospodarske nuzne naprawy dše, kotrež so jako tajke wikowanjenu zwjerdženju njepšećećiwoja, kotrež je Němska 24. měrca w Genfu popisała.

2. Powjetšenje ratarskich złow so jenož w někotrych małych dypkach němsko-pólskeho hospodarskeho wobłhada dźi. Tohodla ma so prakitiki sajim Pólšce na němske głowne naprawy jako pomerńe znadny wobhladowacej.

3. Też pólske knježerstwo njepšeje, so so powjetšenju němskich złow njedźiwaja runje wobsamknjeneho němsko-pólskeho wikowańskeho zwjerdženja njehodźi pšećećiwjeć.

*

We stejišćeju krajow, kotrež so wo dowos ratarskich produktow do Němskeje zajimuja, so hišće zhoni, so stej je Austrika a Schwajzarska se zwojimaj pódźanzomaj wopraschowej dale, hač so njemohło sa mały namjetny wobłhad zło spušćeć. Do pšetka je widźeć, so Němska sćerje wobeju statow dopjelni, dokelž bychu hewak też někotre němske nanjesne wuby s powjetšenym mlokowym tłom cekpile.

Zana wulka koalicija w sakskim sejmje.

Rozprajenje mjes jenotliwymi politiskimi stronami da wutworjenja nowego knježerstwa je so z njewuspěchom skónčiło. Sozialdemokratiska strona na zwojim stejišću wosta. Jo ma so hospodarska strona s tychle jednanjow wu- wjeć. Tejele pšičinjiny dla so rozprajenje mjes demo- a sozialdemokratiskej stronu so stawaze, jako bjes- šene pšetorhony.

Pši jednanju, kotrež so mjes demokratami a němskej stronu wobeje wotmě, so ludowa strona sapowě, hospodarske strony wo sestajenju nowego knježer- jenacj. W pšichsamknjenym jednanju mjes sozial- tami a demokratami, tuteji prajichu, so tu so jich nja wo wutworjenju wulkeje koalizije dostkónčnje ... Sastupjerjo sozialdemokratije na to pšichipowě- dźichu, **so nětko namjet na rozpuščenje sejma sapodadźa.**

Demokratiska opposicija.

Wotrjeźny wuběrk němskeje demokratiskeje stronty je w Hagenje po rěczi němskoježemskeho sapósłanca Zieglera zjednšu wobsamknjenje pšichjał, w kotrymž so praji:

Z rostwiczom němskeje politiki w jutrownych próżdninach njeje za demokratow **žaneje móžnosće wjazy, dale samostatnosći sa němsku politiku pšichwjacz.** Tohodla so jasno, so by so hnydom němskostatny wubjerk demokratiskeje stronty stwołał.

Też mnohim starym demokratam, so nětčišcha politika demokratiskeje stronty hižo dołho wjazy njespodoba. Na- pódobny demokratiski sapósłanc Tanzen je z demokratiskeje stronty wustupił, dokelž wona tkutnu wolu nima, dosahnje- ći a ludej njepšećećelskej politizy wobaraca a po šam- ...ju puczu kročzeja. Na lěwizu a prawizu je w najwaž- ...ich politiskich prašenjach so toho wjdała, so bychu so jejne sapady pšećećelskejše. Tanzen je z Oldenburg- skeje a ma burske pšichwiżowarstwo sady žebje.

Němski starśiski zjězd so skónčił.

Evangelišti němšti starschijiši sjeźd w Bielefeldu je so njedźelu z wulkim wustupjenjom we wustajeńi skónčił. Faraż Foertsch z Barlina mějesche zwjedźeńsku rěcz. Rěcz- ał z wobrazami pšeheseźjanjkej kulturje hrošy. **Boi- na bolschewikiskeho pšekazenja** so njepšestawajcy pšeches ...ym Rušcej do wjeczorneje Europy wała, a Němska je najbóle wohroženy kraj. Na někotrych podawkach pośled- njeho zjeża rěcznik podrywaze dźeło bolschewikiskich napa- dowarskich wotdźelenjow wopišowalsche, kotrež se schulskimi ...nowinami a tworjenjom buńkow w powołańskich schulach ...e schulskimi strajkami a tšachenjom tóžbu autoritu pod- ...ywaju a mjes młodźinu rolu sa wušmyw bolschewikiskeho ...uchu dźelaju.

Kommunistow pola Lipska zajeli.

Cźrjóda młodych kommunistow bě so hołotu wjeczor pola Brandisa blisko Lipšta rozlehła. Niedźelu kommunistojo do wšy pšichińdźechu a w sjawnej zhromadźišnje spytachu młodźinu narěcźeć, so by młodźinsku organisaziju załožiła. Na to so hnydom wotdźelenje Lipšćenskeje policije do Brandisa pódźa, kotraž hoscenz wobstupi, we kotrejž wobhromjeni kommunistojo pšebywachu. Jich pšeprytowanju policistojo pola nich wjele kalańskich a ruńanskich brónjow namakachu. Schešće kommunistow sajachu.

Němskostatny rěcznik pšećećiwo nazionalnym sozialistam zakročzi.

We **Wiesbadenje** su někotre zwobstawy nazionalneje sozialistiskeje stronty sajeli. Sajecje je so po žadanju němskostatneho rěcznika stało, dokelž na sajatych łukaju, so su wjelepscheradu (statny pšewerót) spytali.

Wuznaće nětkuschego policajskeho heitmana Nickela.

W Altonajskej bombowej należnoći je, kaž „Lokalanzeiger" powě, nětkuschi policajski straźnišchtr Nickel, kotryž hižo dźewjeć měsazow w pšeheptowańskej jatbje ležeši, so wuznał, so je hromadźe z automobilowym wobsedźerjom Niebergom z jeneje skały pola Mühlheima nad Ruhru **dynamit kradnył.** Kaž je znate, su rozbuchadło se automobilom z Mühlheima do Holsteinskeje pšiwjesli a tam k dźelanju helskich maschinow wuzili. Nickelowe wuznaće je cźajnikarja Rehlinga wołožiło. Jeho łapiał je tohodla namjetował, so bychu jeho z jatby puschcźili.

Doumergue wo Němskej.

Président franzowskeje republiki Doumergue je pón- dźelu **žnđanje** k cźesći dźesacźećneho wobstacźa sarjadowańskeje rady internazionalneho dźełowego hamta wuhotował. Pšichi tejle łkadnosći je so president Doumergue z wotpósłanzom němskich dźełodawarjow z kommerzijskim radźicźelom Vogelom z Kanjenizy, do rěczow dał, pšichi kotrymž so też němšti knježerstwowy wotpósłanz, ministerialny direktor Weigert, a wjednik dźełacźerskich swjazkow, Hermann Müller, wobdźelischtaj.

Président Doumergue na jara žiwe waschnje praji, so so nad němsko-franzowskim hromadźedźełanjom we wschelakim dźele wjeseli. Mjerko je wobrawdźe cźaš, so na sandźene sadubu a so radscho na to dopomnja, so Němska a Franzowska tola jenož mały dźel swěta pšichestajatej a so bychtej sa wobostronske spomoženje lepje cźinitej, hdy bychtej hromadje dźełałej.

Jendźelska knježerstwowa wotpósłana miß Bonfield dźeńcźu rosprawu wo potwjerdźenju Washingtonskeho sprěcźenja wo wósmohodźinskim dźełańskim dnju poda. Jendźelske dźełacźerske knježerstwo je z pomozu liberalneje strony wósmohodźinski dźełański dźeń w parlamencje pšecheźischego.

Ruske žadanje na Pólsku.

Kaž so z Moskwy pische, je ruske knježerstwo w swojim z namakanjom helskeje maschiny w ruskim pólskanjstwje we Warschawje źkedowaze žadanja Pólšcej pschipowědźilo:

1. Ropuschcenje wschěch běłoruskich a wukrajinskich organisazijow, kotrež pšećećiwo kommunistiskemu knježerstwu wojuja.

2. Wupokasanje wschelakich wjednikow ruskich emigrantow z Pólšeje.

3. Krute pokhłostanje pschihotowarjow hombowych atentatow.

4. Sastajenje schcźuwańcy pólskich nowin pšećećiwo Ruskej.

Ruske knježerstwo budźe dołho dyrbjeć cźakać, prjedy hač so tele žadanja dopjelnja. Njech wono žiwoju komunistiskju agitaziju we wschěch krajach swěta sastaji, prjedy hač žada, so bychu so pšećećiwniscy kommunizma se Pólšcje wupokazali, hdyž su wucźel pšched žiwojimi mordarjemi namakali.

Kaž Warschawske nowiny wo namakanju bomby pischu, je wona ležima se 6 kilogramami cźorneho pólvra pjelnjena była. Pólvrowe rosbuchnjenje njeby mohło

Revolucionarne hibanje w Indiskej přiběra.

Wožebity dopisowar Londonskeho „Daily Telegrapha" z Bombaya powě, so sady Gandhioweje agitazije tajne revoluzionarne hibanje w zkej Indiskej pšećećiwo jendźelskemu knježerstwu cźeri. Pódła kongresa a **ganza w stwu** z wjele jeho wjednikami je so w lěcze 1928 **anarchistiska organisazija** sakožika, kotraž je wjele njekutkow łuscźika. Do nich łuscheja nadpady na Europjanow w Chittagongu a Kalkucze a bombowy attentat pšećećiwo městskalowemu żelesnišknemu cźahej.

Dopisowar dale wo wurjadnym wustupje łobotu we Bombayu powě: 300 ludźi so pschi cźahu po Bombayskich hłownych dróhach wobdźeli. Krocźachu po wojeńskim rjedže, wobkhad zyle sastajichu a revoluzionarne spěwy sanjechu. Kongresowi wojazy a wjednicy žrjedź dróhi dźechu, schkitani z nuzemi a młodźenzami, kotśi so za ruku dźerzachu. Jim zo hobrske cźerjódy ludu pschisamknychu.

Bojkott pšećiwo jendźelskim tworam.

Agitazija za bojkottowanje jendźelskich tkaninow je so w Karaschi z demonstraziju sapocźała, pschi kotrejž so nětkuže 8000 ludźi wobdźeli. Tši woły, z wukrajnymi tkaninami nakładźene, so pšeches město wjesechu; wjeczor so nakład wosow spali.

Swjatk pšchedawarjow jendźelskich jěstnych kokow je wobsamknył, so wot 28. haprelje tši nětčazy žane jendźelske jěstne koka a pschitkuschki kokow njebudźe kupowacź.

Po cyłej Indiskej njeměry.

Po powědźeći italskich nowin „Corriere della Sera" so **dźełacźerske** hibanje, z Gandhiowym biesnažnym pšećeći- wjenjom budźene, pschjeco dale rosschěrja. Wone pischu, so je wěste, so so blizsche dny w Indiskej jara straschne wobstejnosće rozwija, a najwjetschcje wutworjnosće jendźelskeho knježerstwa budźe trjeba, so by so stemu zadźewało. Wyschnosće su Gandhiowe pšećećiwjenje pšećećiwo jendźelskemu knježerstwu pschenjsko wažile. Hižo nětkole **Jendźelczenjo** psched praschenjom zažatkeje sprećiwnosće stejachu. Njepschestawaze zimanja wozbeje we wotlećanych krajinach **su strach krwawnych zdźěłow wuwołale.** Jedyn telegram **je Simle praji, so je so 20 000 wagonow w Pašhewaru**

pschi khowanju waporow pošłednjeje žrjedy wobdźěliło. Po wyschnoscźinej rosprawje je licźba pschi srażenjach pošłednjeje žrjedy 52 wucźinła. **Tola dobrowólnizy su wjazy dźeli 100 łaschcźow na ramjenjomaj njesli.** Łaschcźe běchu z indiskimi barbami wupyschene, a lud jim wulku žohużelnjiwosć wopokasowasche. Někotši dobrowólnizy běchu so, so bychu liczbu morwych powjetschili, do łaschcźow lehnyli. Jedyn z tychle łaschcźow je pschipadnje na jenju padnył, a z njeho je dobrowólnik skocził, kotryž bě so jako morwy njeješ dał. Indiske nowiny pak rosschěrjene prěja, so je so tajke jebanjstwo stało.

W Charsadže pola Pašhewara **su nazionalistnjo,** hdyž běchu jich towarschow sajeli, spytali, so do jastwa dobyeź. Straźnikam pak so poradźi, nadběhowarjow wotrasnyeź, hač kawallerija dóńdże a lud rozsehna. Pschi tym je pjecza wjele waporow było, wo jich liczbje pak so njeješ. W Neela w Bengalskej policija spyta, někotrych dobrowólnikow sajeeź, kotrychž bě pschi sakasanym hotowanju žele pschebłapita. Wjele łyżaš ludźi wulka cźrjóda pak jich nuzowalsche, sajatych puschcźeeź.

Hačrunje maju žnadź Jendźelczenjo móz, so bychu žiwoje knježerstwo w Indiskej sakhowali, so nětčišche wobstejnosće w hospodarskim žiwjenju tola sacźuwaju. Wikowanje cźežko cźerpi. Pjenježne wiši su jara napjate. Dnjowe pjenjesy so po 5½ prozencze wschudże pytaju. Najnowischi wupokas indiskej statneje banki pokasuje, so su hotowe pjenjesy wo 10,3 milijona rupiow (něhdże 18 milijonow hriwnow) pschiběrałe.

Wukaz za nowiny.

Indiski městokrat je wukas za nowinarstwo pschipowědźił, kotryž nowinski sakoń z lěta 1910 z někotrymi pscheměnjenjenji, na nětčišche politiske wobstejnosće **złożeny,** wobnowi.

Nowinski sakoń z lěta 1910 so z nadpjeranjom k mordarstwu a druhim nazłynłosćam a z nowinskimi nastawkami sabera, kotrež wojakow abo matrosow k njepokłuschnosći samjeduja abo hidu pšećećiwo jendźelskemu knježerstwu abo pšećećiwo jenemu indiskemu wjeschej abo jenemu dźelu jendźelskich poddanow w Indiskej sdźěłuja abo jich wohanjeja.

wulke sapuśeśenje naczłuieć. Nowiny „Kurjer Cźerwiony“ pisachu, jo je možno, so je na zyle njepśichilpravne waschnje pśichilowowana naleźnosć jenicźny maskerada, kotruž je *nećto politiśkich pśicźiśnjowo dla śkotowił.* — Nowiny „NWC“ powźdża, so fu wobsydlenia 12 śnatnych kommunistow pśicźepytali. Pola jenoho z nich fu cźorny pólwer namakali, z kotrymuž je helśka maschina pśelnjena była. Tohodła je možno, so je źebi ruśki pólźkanc helśku maschinu pola swojich pśicźeśelow i wotpohladom kśasak, so by źebi ruśke knjeźeśtwo źadacz mohło, jo dyrbja fo ruśay a wukrajinzy cźekujeśiy z Pólśeje wupokasacź.

Klausenburg je wschě swoje wustawy samknył.

Rumunśka je po śkacźu w jara wulkich pjenjeźnych wulkosćach. W Klausenburgu je universitny senat po śtónćenju sutrownych próśdninow porucził, wschě universitne wustawy a laboratorije samknyć, dokelž so pjenjeza na dopjera, w rumunskim hospodarskim planje za Klausenburgsku universitu postajena, hižo wot wiele měsazow njeje wuplaćała.

Sibirscy ratarjo do Chiny cźekaju.

W *chinesko-ruskim namjeśnym traju* śibirscy ratarjo pśicźo saso pytaju, mjesy pśekśekrocźeć, so bychu w Chinje pśched kommunistiskim traschenjom a pśched śkromadnym hospodarjenjom wuczeć namakali. Njedawno fu ruśay nanjesli straźnizy pśichi tajśim spytanym cźekanju njeźdże 50 cźekinzejow fatśeli.

Chineske nawodne rubježnistwo.

„Times“ f Hongkonga powźdża: Na Kantonskej rźcy fu nawodni rubježnizy (piratoja) nimo jźdźace łódźe nadpadnyli, so bychu jim wukupny pjenjez wumusowali. Pśichi tym fu jamo winy wuźili. Wulku pasażersku łódź, kotraž do Kantona jźdźeśe, fu f nimi potopili, pśichi cźimž je wjazy dyźli 100 wobźowobow tepiło. Wobsćejerjo łódźow Kantonske knjeźeśtwo napominaju, so by hwdom pśicźeśiwo rubježnikam śakrecźiło.

Chinescy rubježnicy cyłe město wurabili

Po powześći je Shanghaia je rubježna banda město Śichungfinejan w połodnišchim dźelu provinzy Kiangsi nadpadła a zakońtnu morjenju nacziniła. Tyźaz mužow, zonow a dźeći fu pjeza moriłi a runje telko jako jatych wotwjedli. Rubježnizy f dwanzeći maschinizimi źelbami pśched město pśicźeśezechu a wschě bobustawy měsczańskich wpśichnoścow połseźachu. Jony a dźeći wobśitupichu a zarubachu. Fatych nuśowachu, so bychu rubježnikam rubježństwo njeśli. Pśiedy hacź fu rubježnizy wotcźahnyli, fu město śapałili.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 29. haprleje 1930.

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, najwyšchicha temperatura wo dnjo +23. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +1, najnišcha temperatura w nocy +11. — **Wuhladny na cźopliiche wjedro.** — Schtleiza žyluśisćho spaduje. S toho źmémy śudźicź, so nižina nad Biskayaśim salimom leźaza fo pśichiližuje. Po powjesćach wjedraćnjow fo wyschiny nad połnośnej Europu seśtakbuja. Wyschina nad rauśnej Europu *nasche wjedro pśchezo hišchcze wobtknjeńuje. Wjedro nima na źane waschnje wobśtajny ras*, pśchedewšchém fu njewjedra mózne. Sawdźenu źobotu fu hrosuje we Schlesyskej zychnowake, njedźelu sasa w nźkotrych kraćinach wjeczorneje Nimcźeje. — Jutśje śrjedu śtónćo rano w 4.34 hodź. śkhadźa a fo wjeczor w 7.22 hodź. khowa. Mjeźacź śkhadźa rano w 5.10 hodź. a fo wjeczor w 9.55 hodź. khowa.

Pśichodne wiki fo Kamjenju a Lubiju fu jutśje śrjedu, a Walporu, dokelž je śchtwórtk 1. meje śtatny śwjaty dźeń.

— **Póśtowa śłužba wot 1. meje.** Poźtužowanjśe wokna fu 1. meje wotewrjene jako njedźelu. W Budyšchinje wunoschnja fo dopołdnja listy, paknty a pjenjeźne poźtyki. Na wšu wunoschnja fo poźtyki jako wschédne dny. — Wot 2. meje budźa poźtužowanjśe wokna na pósće I dźěłane dny hižom wot 7 hodź. wotewrjene.

— **Śtoty kwaś.** Tele dny śwjeśeśe khéżer a cźełła Arnoścht Seifert je śwojej mandźelskej Hańžu rodź. Hempleź na Zidowje, Frankfurcźe cźo. 205, śwój śtoty mandźelski jubilej. Jubilarowu, kotrajž śmětaj fo wobaj dobreje śtrowośće wjeźeliéj, knjes farar Tischer w Michalśej zyrkwi pożohnowa. Dwaj śynaj a tśi dźowki běchu je śwojimi śwójbnymi pśichitomni. Zyrkwinśki chór śwjatoczśnosć je śpéwom porjeńśki. Jubilarowo mnohy pśicźeśelo ja śnaczki je śbożopśecześmi, knéżkami a druhimi darami śwjeśelichu. Jubilarka, kotraž pśichipśuścha Michalśkemu wožadnemu žónśkemu towarśtwu wot jeho założenja, dosta wot towarśtwa kraźne kwéttí a rjany śwéżnik darjeny. Njech je jubilarowaj *śpożćenu* śtónćetu wjeczor źiwjenja.

— **Pśichiprawjenje póśtoweju měśtnow.** Dokelž fo póśtowa śłužba na wšach pśchetwori, fo we wšomaj Bośchczańa a Jenkezach w Budyšchim hantiłkim hejtmanśtwje 1. meje póśtowej měśtnoścí pśchiprawitej. — Śe póśtowowmaj měśtnoścmaj śej śśawnej telefonowańi śjednośenej. Póśtowe měśtnośće fu pśi póśty w śmyśle § 1 némśkotatnego póśtowego śakonja f 28. oktobra 1871 (némśkotatne śak. kop. śtr. 347) a fu telegrafowańnje śe prawom pśchijimanja a wudawanja póśtowych poźyłkow wšcheje druźiny a telegramow a śwjafowanja telefonowanja. Wone pśchijimuja dale śkafanki na nowiny, kiž śe póśtu pśchiźitu a wuplaćuja renty fa śwój wunoscheńśki wokrjeź. — W listowym wobkhadźe płacźa měśtne porta *jenoj w śamtnym wunoscheńskim wokrjeźu.* Śku-li pósłowe měśtnośće f druhimi póśtowymi měśtnoścemi abo póśtami w śamtnej gmejnje, płacźi we wobkhadźe mjes nimi tehorunja měśtny porto. — Wšchitke póśtowe měśtna podśtaja fo Budyšchej pósće, kotraž płacźi fa wjednuiku póśtu, a wośnamjenja fo hamtśaj f njenom wšym, we kotreiž leża, a f njenom wjednuiśkeje póśty f pśchidawkom „Land“, na pśchikład: Jenkwitz Bautzen Land, Baschütz Bautzen Land. — Dale fo pśchidźéła wšym Kumschizym a Konjecy wunoscheńśkenu wokrjeźej póśtowego měśtna we Nowych Porschizach (Neuporschwitz Bautzen Land) a wjeś Cyźcy wunoscheńśkenu wokrjeźej póśtowego měśtna we Boschezach (Baschütz Bautzen Land).

— **S pśchileźnosću khodojtpałenja** je nozy wot 30. haprleje k 1. meji pośedźetaj njes Budyšchinom a Hornjej Wjaśońzu (Neukirch-Ost) cźahaj 794 a 795 po ścźehowanym jésdnym płanje: f Budyšchina 23,25, do Dźéżnikeż 23.34, do Budeśtez 23.39, do Roswodez 23.46, do Wjeleźina 23.54, do Hornjeje Wjaśońzu 0.04; f Hornjeje Wjaśońzu 0.14, f Wjeleźina 0.38, je Roswodez 0.44, f Budeśtez 0.48, f Dźéżnikez 0.54, do Budyšchina 1.02. Dale śastanje 1. meje je Shorjejza pśchikhadźazy khwatny cźah 168 w Kubśchizach (wotźéże 1.15).

— S **Kiśliźy** pola Kluśkcha. Sśrjedu 30. 4. (Walporu) wjeczor dźe nam Lićhaniśe śerbśke towarśtwo „Sernicźka“ nétkore kraźne hodźinki wobradźéć. Wśchudźom wabja naš plakaty na tutón źadny śwjedźeń. „Sernicźka“ wustupi dźe prénu ras w naschej wyi. Wjeśelimy fo tohodla jara na źadne pośticźenje. Hra w 3 jednanjach „Khodojty“ je fa hrace w śtwórbje pśichiprawjena, a na to dźe „Sernicźka“ bźiwaczi. Pśichiprawjeja fo tam f wulkej prózu měśtna k śwjedźenju. Tak budźe fo kóždemu wopytowarjej wésće na śwjedźenju lubjeć.

— S **Bukez.** Njedźelu dopołdnja w 11 hodź. w naschej wśy wobnjowy alarm śaśłyśchachmy. To běśche alarm na pruhu, kiž nascha dobrowólna wohnjowa wobora we wobśtuku tydźenja wohnjowego śchkita woimé. Sa nétkore mjeńśchiny běśche mużźimy hromadźe a ruczé śe śpykawu k wopalnischczu khwatazśe, kiž běśche f bróżnju cźełłeńskeho mischtra Brodu wośnamjenjeny. Jenoj nétkore mjeńśchiny běśche trjeba a pykawa dawaśche wodu f bróżnju. Śchkit žuśodneje wulkeje bróżnje běśche ju wotdźélenje f dwémaj nad žobu wiśazymaj rébłomaj jeneho śchtoma pśchewśało. Komanda fo śpéśnje wjedźechu, śchtož dopokaźa, fo méśeśche wjednik śkwadźi kruczé w ruzy. Po śwuczowanju cźehnjeśche a po wšu a njeśeśche plakat, kiž na tydźeń wohnjowa śchtita dopominaśche.

— S **Njeśwaczidła.** Wcźerawśchu pónźdźelu wjeczor **w 11 hodź. wudyri woheń** w bróżnji tudomnego žimnoćerja Hermanna Bjara. Knjes Bartko, kiž runje domoj pśchijéźdże, *fo wohnja dohlada a wohnjowu wobora zawoła.* S jeje śpéśnym śapśchimnjenjom běśche móžno, dalśche wohrożene twarjenja śchtitaczi. Schkyri pytamy woheń haschachu, Njeśwaczidźła, Luhowśka, Małeczanka a Schescźowśka. Bróżeń fo zyła wotpali. Kak je woheń nastał, njeje hišchcze znate.

Z **Pančic.** K wuporjedźenju drohi mjez Powźezemi a Libonom jźdźeśe drózna walca firmy Philipp z Kamjenca wcźera rano zabe přez wjes, hdyž bě tuchy dołho w blizkosći młodownje wotpoeńła. Cheyse zeŕźki wodu wotewrjeł, přiindże pak na mosće blizko brohej a jón trósku wobśkodźi a wobłożenje kaśk nazhibny. Móśt bu před nimale 90 létami natwarjeny a to w létach 1842—1844. Za krótke léta bu ze statna dróha swoje 100létne wobstaće swjećéć móc. — Zjawna cyrkwinska śćežka, kotraž přez dwór wjesneho hośćenca nimo Wolenkec skały wjedźe, bu před krótkim rjenje zwuporjedźena. Za śtomownju swjateje Hany — po némsku St. Annapark — běše wjele přihódny a strašny naćisk, nic jenoż za kolesowanje, ale samo za pěśich. Stóž sej nékak při émiécy přihlada, móžeše do hłubiny padnyć a tam w njewótnej kupjeli swoje stróżele wotpłokać. Tomu je nétko wótpomhane. Tu so wospjet socialne zmyslenje kaźe dra. Rachele pokaże w tom, zo je nétko kruty śćeki móst ze sylnymi wobłożenjemi natwarić dał, tak zo so žaneho njezboża stać njemóże. Wosebje witaja to mnozy kolcsarjo, wězo teź pěśi, kotříž śćežku wuźiwaja sej puć po wsy khětro přikrótša. Zdobom je teź přimjezny hórku z přihódnymi śćežkami připrawił a městnosć z rjanymi wobsadkami wudebił. Tak je z tutoho pusteho městna nastał nežny bleśk zemje, hdyž so rad překhodźuješ. Śćeroka śćežka wjedźe po hórcy hač do wsy nutř a z boka wupřestrěwa so zahrodka ze rosćacej zeleninu. Samo wodowód je tam připrawjeny a móże so ke krjepjenju zahrodki a ke druhemu wužić. Tak je tu idyllski bleśk nastał, z kotrehož wyšiny zhladuješ na nimo éećacu réćku a přitulne domćki. W dole nimo khodźacey njewidźa, kak na hórcy zemska kultura městnosć porjedźuje. We rjanej meji a w dalšim naléću budże tu lubozny přebytk a swjata ćišina lékujo skutkować na njemérne ćuwy.

S **Lasa.** W **lěku** Lasowskeho knjeństwa běśche śchtwórtk pśchipokdnju **woheń wudyrił.** Ssyniischi wótpomhasche wohnjej fo śpéśnje rossćerjeć, jo fo bórzy *na śtatny lěś wupśchestrě.* Ssyniny lěś běśche sa woheń f dobrej zyrobu. K haschenju běśche pak jenoj malo ludźi k ruzu. Runjez fo woheń f njeśmérnej śpéśnosću w hušimym lěku rossćerjał, njeje žadyn cźłowjek do njeśboża pśichiśoł. Dźiwiny wśchak je fo wiele *śobupałi*ło. Dozyła je fo nékdże 80 hektarow 20- hacź 35létneho jehlinoweho drjewa śpaliło. Śchkodu wobliczeja na 70- hacź 80 000 hrimnow. Hakle po 3hodźinskim njeśpróśnym haschenju fo poradźi, rossćerjenju wohnja mjesu śtajićź. Woheń je pjeza f njekedźbliwosći *śakoženy.*

S **Bórka.** Ssobotu na wjeczor wokoło ½6 hodź. **wudyri woheń** w **mażiwnym** twarjenju w śkale twarkeho mischtra Starka. Twarjenje wužiwa fo k wotśtajenju wschelakich wězow. Pśichiżina wohnja je po wschém śdaczu motor, kiž je fo horzy źběžał. Wjesna wohnjowa wobora woheń podušu, so drje wjetśchego śchkodu nastało njeje.

Dźědźicel.

Roman.

5] (Pótračowanje.)

Śchwatajn dobéża k durjam. „Lótka, luba žónka, błyśchiśch, pśchinjeś wśkoku bleśchu wina horje wot toho śelenje śapjeczatanego, kiž ja śam piju. Teź k jédźi móześch namaj nécźto pśchinjeść.“

Wón dobéża k połcam, wsa f nich nécźto blachowych buśchkwizow a cźiśzy nécźto horśtkow płazkow a śchokoladowych kuśkow do dutki.

„Tu, Pétrko, tak wón tola réka, njewérno?“

Wotewśa mużej, kiž tu pśicźeźo hišchcze mjelcźiży a wuśłyśliwje śedźeśe, dźéżo f ruki a śtaji jo na śemju. „Nétko porećźmoj wažne błowcźko hromadźe.“

„Dla dźenźnischeje nozy? Ja niczo śa to njemóžu, luby Pokropa.“

Korczmaŕ fo wótśije śaśmja. „Boli cźe wot toho hišchcze hłowa? Śmércź ju, taśke nécźto wśchak fo ras śtaiwa. Dozyła toho Lorbaśa fu wottchaśk, kaž bo śłuścha. Cźłowjecze, ty maśch tola hišchcze wuik w koścjach. Tola najprjedy pijmoj.“ Wón wocźini śelenje śapjeczatanu błeśchu a nala dwé śchkleńzy połnej.

„Na śtrowjo!“

Bojaśliwje bé Michał śchkleńzu śdźbnył a trośchku f nje je śrébnył. Nétko hladaśche wcźipnje na Pokropu, kotryž śchéroko fo po śtwi rostkraczowaśche, doniž śłónczenje pśched ninu njepojaśla a za jeho ruku njeśrabny.

„Michale, cźłowjecze, pśheczeło, wérśich-li mi, so f tobu derje ménju?“

„Haj, Eduardo, to wśchak wém.“

„Na, widźiśch-le, to chżych jenoż błyśchcecź. A tuž fo cźe pralcham: śchto je fo f tebje śtało? Sdyž takke na tebje hladam a na twoje wojeśke léta pola gardy wrócźo myślu: Gdźe je ... Hruda, śtatny wojak a podofiźer, wośtak! Newérno, to śam śacźuwaśch? Pśchi taśkim źiwjenju wuźaknjeśch!“

Michał mjelcźeśche a hladaśche proścze na blido. Jenoj druhdy kiwny wažnje f hłowu.

„Nó, potajśim, to śam dowidźiśch. Je dha to dozyła nékajke źiwjenje? Maśch żonu a dźéżo na źebi wiźajo ....“

Nétko fo Hruda rospyri: „Eduardo, toho fo njedótkaj, njeśmjeśu to!“

Pokropa śtupi wo krocźel wrócźo. „To śak dybju runjewon prajieź. Daj mi réczeć, Michale, ja na Katrźinku nicźo njeprajo, to je cźeśćejowna źónśka. Ale teju śtareju ja ménju, twojeju śtarścheju!“

Wón fo pśchetorhny a nala źebi śchkleńzu śaśo połnu. „Wupij ’noj, mój khadlicźka, wupij, fo by hinaśchu kuraźu do śtawow dośtaŕ. Potajkim, śchtož dźyvch rjez. Sdyž i nékole hdy je śtorymaj porécźał?“

„Schto mam f nimaj réczeć?“, śnapśchecźiwi Michał f mucźnym hłośom. „Wśchako je wśchitko hišchcze pśchi śtarym! Skerscho je fo hišchcze śhórśchiło. Daś dże tón króć hładaj śaplaczimy, ale khéża po cźaśu bodźerźi a bróżnja fo nam pśchichodnje nad hłowu śaśypnje. Sepjerowu ma jich *tak* hižo dośeż.“

„Nó, to tola zuły cźapor leżo wośtaj a dźi wotśal, nébźe preź! Kaźo komornik abo dwórśki dohladowaŕ. Maldeutśki knjes cźe hnydom bubuwośnije. Wón pśchijécha tu wcźera nimo a fo mje wopraścha, hacź njeśnaju śpuśchcźomneho cźłowjeka, kotremuž by teź śkadniśchcźo domérićź mohł. Rokitu je wuhnał; tón be ludźom žita pśchiméŕił, fo teź fa njeho nécźto śhy. To by takke méśtno śa tebje było.“

Śa khwilku pocźa horlinje dale réczeć. „Schto śej hišchcze rosmyślujeśch? Dostanjeśch to méśtno, ja śym Maldeuterej hižo prajił, so f tobu wo tom porécźu.“

Michał śedźeśche tu mjelcźiży; jenoż wutrobno fo jemu śdźehaśche a hydaśche wot cźełłeho dychłojenja. Potom śchaśe f khowu.

„Mé, Eduardo, tak derje hacź ty to teź myślíiśch. Ale ja njemóżu, wopraźdże njemóżu.“

Wón majśkajke źwojemu hólcźkej, kiž bé fo k jeho żenju pśchijśkonik, kudźerjaŕu khowu. „Njemucź mje f tomu, Eduardo, ja njemóżu.“

Pokropa śadumpa f nohu. Michał wupśchestrě ruku k njemu. „Daj mi dorécźeć! Ssy-li hižo na to pomyślił, śchto budźe śe śtarymaj, hdyž ja wotteńdu? Ma-li nan na źiwoje śtare dny hišchcze po robocźe khodźiś a mać „ścharwerkowaćź“?“

Wón śtany, a fo śatorhny. „Né, to njeczinju. To bychu tola ludźo f porśtami na mnje pokaśowali.“

„Hišchcze nécźto, Michale, śchtoż fo śabé. Ty njeśi wjazy ham! Ty dyrbiśch tola teź na Katrźinku pomyślić a na źiwoje dźéżo. Praj źebi tola śam ras, śchto budź i nźkaj, hdyž wopraźdże fas hośpodarśtwo dośtanjeśch Wotrocźk pola źwojeho nana runje kaž ty?“

Tutón morik śedźeśche. Śwaha pućźeśi fo Michał na śtólcźk a wśa maśko śtyna mjes źwojej kolenj. Njeśchło śyłłow padźe na źwétkojażne ludźerje, so hólcźeż śpo dźiwajo fo na nana śpohladny. Pokropa śiejeśche pśchi wokuje a hladaśche won na nawjeś, hdyž fo dźeći f mułe haru śadźerżachu. Khiwiłku źwojta wo śtwi wśchu śmércź bé błyśchcecź, kak muchi bórcźachu. Śkónczenje fo Pokropa śawjertny.

„Wopraśchej fo Katrźinku, ta ma wutrobu na prawem błaku. Wupowédaj jej wśchitko, śchtoż śym f tobu réczał a potom cźiń, śchtoż praji, to wśchak budźe to prawe. A nétko réczmoj wo nécźim druhim.“

Wón bodźa k durjam. „Lótka, daśch namaj nécźto pojéśeć?“ S wotewrjenymi durjemi dobywaśche fo wón wońi pjeczenje. „Aha, macź pśichiprawuje namaj nécźto błódneho. Na, tuž na śtrowjo! Pśichiśtorcźmoj źebi ras na śwożowny pśichićhod!“

(Pokracźowanje ścźehuje.)

Wojowanje wo samoinstalaciju!

Mam so pische:

We wojowanju wo sdźerżenje samoinstalazije pschi budyšćej měschćanskej milinarni je so hacź dotal do wulkich pschinjesło wotstronjenju. Je pak zyle nusne, so sjawnosći sdźerżenju tuteho wobkhoda sa město. Tu była pschewidźenje samoinstalazije zyle energiski wustupowanje dźełaczerskich swjazkow jako powołani zastupjerjo wšitkich dźełaczerjow a pschistajenzow njebychu žeden pschedale, hdyż-li so ras w sjawnosći sabudźe k temu wuprajike. Hdyż žebi dźenża jako jenotliwy sjawnje pisaczk, stawa so to so sćěhowazych pschičin. K prěnjemu su moje wuwjedźenja wotbkhadźacy wšitkich pschistajerjow milinarnje, z druheho ras wěrnosćy cżesćicz a z tšecża ma so sjawnosći sdźerżenja samoinstalazije powuznamjenicz, so bychu wobydlerstwo města a wokoło z tutej demonstraziju na ważnosć wohnjoweho schkita dopomnjeli. Ssobotu wječor w 6 hodź. wotměje so hłowne zhromadzenje pschi Kronprzyssowej kaserni. Na nim wobdźěla so Budyska dobrowólna wohnjowa wobora a fabrikowej wobora Weigangez firmy a waggonowoje fabriki, wobě sanitetnej kolonje a techniske nuzowa pomoz.

Njedźelu wotměje so wjednjenje zhromadzowanje wokrjesneho woboreneho zwjazka. Dopołdnja ¼10 hodź. zhromadzenje na Tšelniku samaritow, signalistow a elektrikow. Popołdnju ½2 hodź. pschedwidźe so haschenstši cżah Budyskeje wohnjowoje woboty. Wot 2 hodź. su pschednoschki wo kursu wjednikow powołanskich wohnjowych woborow w Kamjenizy. Prěni pschednoschk jedna wo wohnjowym schkicze w fabrikach, druhi wo palenju zyrkwinych wěžow a tsećzi wo zastupnjenskim strasche pschi haschenju wohnjow.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **S Drježdżan.** (S kamjenjemi do cżaha mjetali.) Schtwórtk popołdnju su do wosobowego cżaha, jědźazego z Tharandta do Drježdżan, blizko piwarnje „Felsenkeller“ z kamjenjemi mjetali. Jedyn kamjeń rozbischtša schkleńcu wosobowego woza, njesraniwschi nikoho. Polizija wuhlada tři tśoch hólzow w starobje wot 11 hacź 14 lět, kotśiž běchu z runkawu kamjenje do cżaha mjetali.

Hospodarski rozhlad.

wutoru, 29. haprleje 1930.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1835	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendźelski punt	20,327	100 českosl. krónow	12,389
100 šwajc. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,40

Barlinska bursa bě wčera wschelaka, tola efekty na swojich dotalnych kursach wobstejachu. Na wikach je dołhsynymi a rentowymi liśezinami kursy dale postupowachu.

Produktowe wiki wčera powschitkownje měrne wostachu. Hotowe sorno žo we płaczišnje ledma pschemjenźi. Jenicżky rožka po zentnarju wo 15 pf. postupi. Sa posdźišche termije pschenża, rožża a wowsa powyschene płaczišny sapisachu. Wčzera płaczeše zentnar:

w Barlinje:

pschenży 13,85—14,00 hr., rožki 8,25—8,30 hr., jeczmjenja naletnjeho 9,60—10,15 hr., nasymsleho 8,85—9,50 hr., wowsa 8,10—8,50 hr.

w termijowym wikowanju:

ja meju:

pschenży 14,40—14,47½ hr., rožki 8,72½ hacź 8,80 hriwnow, wowsa 8,80 hriwnow;

ja juli:

pschenży 14,45—15,02½ hr., rožki 9,35½ hacź 9,45 hr., wowsa 9,48¾—9,47½ hriwnow.

ja september:

pschenży 13,47½ hr., rožki 9,50—9,65 hriwn.

w Drježdżanach (pjatk):

pschenży 13,75—14,00 hr., (13,75—14,00 hr.), rožki 8,45—8,70 hr. (8,45—8,70 hriwnow), jeczmjenja nasymkeho 8,25—9,25 hriwnow, (8,25 hacź 9,25 hriwnow), jeczmjenja naletnjeho 10,00—10,75 hriwnow, (10,00 hacź 10,75 hriwnow), wowsa 8,10—8,60 hr., (8,10—8,60 hriwnow).

Wiki rěsneho skotu wcżera w Drježdżanach.

Na nje běchu sašo wjele skotu pschihnali, mjes nimi też 95 litawskich šwinj. Tučznych a cżežkich šwinj běchu sara wjele pschiwjesli. Sswinje měsachu schpatne wiki a płaczišny žyłnisko popuschczichu, wosebje na fónju wikow. W cżelatach běchu wiki krěnje, płaczišny žo wotdrjebichu hacź na te poslednich wikow, rady kupowachu krěnje, tola žadźachu snišene płaczišny a ja nje też dostachu. Howjadła pschi spoczatku pomału dźěchu, posdźišcho hubjenje. Woły na dotalnych płaczišnach wostachu, so bychu z kruwy žo płaczišny žnadnje wotdrjebichu.

Pschijatoja.

Kołzu do domu, rěznik Seidel we Wojerezach, Sstrjedźna haša cżo. 14.

Dźowku, kubler Schönbach we Woleschnizy pola Lubija.

Na pschedań.

Drastny khamor dubowy, w Budyschinje, Swonkna Lawška haša 13¹.

Koło, žonjaze a schilaza maschina w Raschowje cżo. 27.

— Žonjaze koło Schubärth w Budyschinje, Hoschiz h. 18², brjedźa.

Paczi, hdźażej w Budyschinje, Flinzowa haša cżisło 18², brjedźa.

Hnój, konjazy, Jenka w Budyschinje, Předarska haša 7.

Runkliza, zentnar 70 pj., knježi dwór we Walowach pola Lubija.

Krowa, wyschokrucżelna, Pjech w Drětwje.

Kuchinski khamor, kupańske wanje a wschelake horuzy, w Niśej, Ssrjedźna haša cżo. 3¹.

Ssudnischcza na pschedażowanje:

w Budyschinje na žudnischcu, sjtwa 141, schtwórtk 19. junija 1930:

Dop. ½10 hodź.: Khěża, słuschacza Janej Matizb we Rachlowje. Hódna 8748 hr., wopalna pokładnja 8800 hr.

Dop. ½11 hodź.: Khěża z něhdźe 2 kórzomaj leżownosće, słuschaza Pawołej Mańcej Eugenamnej w Budeschezach. Hódna 48 210 hr. a wopalna pokładnja 24 500 hriwnow.

Schtwórtk 26. junija 1930, dop. ½9 hodź.: Khěża a hischcze dwě městni za zwarjenje, wschо hromadze něhdźe kórz, leżaze w Budyschinje na Wjeleczanskej dróhy 15 a słuschaze Mariji Elsy Schiffnerzy rodź. Larażez. Hódnota 21 600 hr., wopalna pokładnja 9150 hriwnow.

Khěża w Budyschinje na Schulerskej haży cżisło 1, słuschaza rěsnikownu mischtrej Ernstej Woltrej něsko na Ssokołzy. Hódna 18 425 hr., wopalna pokładnja 24 700 Ssokołzy. Hódna 18 425 hr., wopalna pokładnja 24 700 hr. Pschedażowanje budże schtwórtk 19. 6. 30 dop. we 1/49 hodź. w Budyschinje na žudnischcu, sjtwa 141

Do sapisa samoženjowego prawa na žudnischcu we Budyschinje sapisachu, so pschekupiłi pschisłuschacy Curt Alfred Jahna w Huschy ninta prawa na sarjadowanju a wuziwanju samoženja swojeje žony Marthy Augusty rodź. Sieglichez.

W konkursu nad samoženjom twarza Ernsta Gotscha w Jenkezach cżo. 50b je žud dalšchu termiju na žrjedu 7. 5. 30 dop. ¾12 hodź. do Budyschina na žudnischcu sjtwa 141 swotak. Toborunje na žamy dźeń pschip. we 12 hodź. a na žamym městnje w konkursu nad samoženjom wikowarja z twarschimi materialijemi Jana Wienholda w Budeschezach.

We wurunańskim jednanju nad samoženjom pschekupza Adolfa Munscheho w Budyschinje je žud wurunańki namjet wobkrućiwschi jednanje schórnył.

Do wikowanskeho sapiska na žudnischcu žu sapisali:

1. Na łopjeńko 602: Firma Waklar Noebel w Budyschinje je saschła.

2. Na łopjeńko 1100: S firmy Eckel & Gottschlich tow. z w. r. w Budyschinje wustupja: Richard Gottschlich je jako wobkhodny wjednik wustupił, prokura Hilžbjety Gotischlichez rodź. Baierez je wuhasła.

Ssudnischcza na pschedażowanje
žrjedu, 30. haprleje 1930.

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschinskich ześelbow dop. w 10 hodź. wschelake meble, linolej, wupschestrjenz, schijaza maschina, mužaze koło, woblek cżorny, elektr. njebos, kokowe wobruczje, wschelake drasty.

w Lubiju na žudnischcu dop. w 10 hodź. radia, gramofony, žudźit barby, mužaze koło, fotografiske pschiprawy, wschelake meble,

we Možerezach w hoschcżenzu k „Skotej hwězdże“ dop. we 11 hodź. wschelake barby a meble, klawěr, schijaza maschina a próchžrěbak,

w Nowej Wěži pola Huski žrjedu 30. 4. 30 schtwórtcżeny wós. Kupzy ześelbu bo pop. w 2 hodź. na gmejnskim hamcże.

we Wulkich Sdźarach w Streublej hoschcżenzu dop. w 10 hodź. gramofon w khamorje,

w Hermanezach w hoschcżenzu mužazej kole, 70 gramofonowych dełkow, elektr. gramofon,

w Niśej w hoschcżenzu k „Swěžbże“ dop. w 10 hodź. sosa, klamowa polza a połkadnja, waha, pišanki stroj, aktowa polza, młócżawa a pluh; pschip. w 12 hodź. kachle, radio, pišanje blido a stroj.

Skrowe dopeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Płaczišny pschecżiwo skerje postupichu, tola žo kupzy wjetschemu kupowanju zdalsja.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, płaczišny sa hotowe sorno a też posdźišche termije pschenży, rožki a wowsa postupichu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	28. 4.	26. 4		28. 4	26. 4
Pschenica	277-280	277-280	bony	15-17,00	15-17,00
rožka	165 166	160-163	woks	19-22,50	20-22,50
nax. jeczmjeń	—	—	nóchre kwiny	15-16,00	15-16,00
nal. jeczmjeń	192-208	192-208	dolte kwiny	20-22,50	20-22,50
wows	162-164	162-168	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosmik	13-14,50	13-14,50
pšeńć muka	30-36,75	30-36,75	lany wósmik	18-19,00	19-19,00
rěana muka	25-30,50	28 28 50	bocn. melasa	—	—
pł. wotruby	9-10,25	9-10 25	bérnj. kruški	15-15 75	15-16,25
rěane „	10-10,75	10-10,75	syno, 50 kg	2,50-2,90	2,50-2,90
raps	—	—	cżana sloma	1,25-1,30	1,20-1,40
hróch, Viktor.	24-30,00	24-29,00	pšeńć. „	1,1 -1,30	1,15-1,30
lane symjo	—	—	wowsna „	0,90-1,05	0,90-1,00
pjeluški	17-19,00	17-19,00	rěna „	0,90-1,05	0,90-1,00

Drježdżanska burza (28. IV.).

Pšenica	275-280	bérnjace kružki	16 80-17,10
rožka	169-174	pšeńć. wotruby	10,20-106,0
naletni jeczmjeń	200-215	rěane wotruby	10,60-11,60
nazymsk. jeczmjeń	165-185	pšeńćna muka	51,00-52,50
wows	162-172	rěana muka	29,00-30,00
čeřwjeny dźoćel	120-130	woka	25,50-26,50
raps	350-355	pjeluški	25,50-26,50
kukurica (Mais)	220-225	hróch	26,00-27,00
suche truhančki	9,80-9,90	cokrowe truh.	17,00-18,00

Płaczizny rězneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

28. haprleje.

155 wol., 335 byk., 395 jałowc. a kruw., 926 čelat., 494 wowc., 3267 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 56—60, 2. 47—53, 3. 38—44;

byki: 1. 55—58, 2. 48—53, 3. 43—46;

kruwy: 1. 48—53, 2. 41—46, 3. 35—39, 4. 27—30;

jałojcy: 1. 55—60, 2. 45—52;

wowcy: 1. 63—68, 2. 54—60, 3. 42—50;

čelata: 1. 76—82; 2. 68—74, 3. 56—66

swinje: (přez 300 pt.) 65—67, 2. (240—300) 67—68, 3. (200—240) 64—66 4. (160—200) 56—60.

Rancy: 56—60.

Z Łužicy.

Wiśłopjež. Na wcżerawschich słotnych wikach bě schedaŕ 145 howjadłow, 30 jałojzow, 20 běhatych crodźatow. Howjadła płaczachu 350 hacź 650 hr., 140 hacź 200 hr., běhaki 70 hacź 100 hr. a 42 hacź 50 hriwnow.

Zlěwy. Po dołhich jednanjach w jenotliwych rjadach je Žitawska měschćanska rada naczisk hospodarjenja sa liczeńe lěto 1930 zhotowiła a tutón zastupjerjam pschepodała. Naczisk bahatych wudawkach z 7 261 300 hr. wot 1924 je to prěni hospodarski plan, kiž je wu-

„Lěc so strěh wohnjowej skodu!“

Hač napominanja wudżeń, w korzmnej stejinu. Po wšelej žo wobudlerstwo powuczuje, kak ma žo zmjenjowanjom wohnja na kedźbu kolegam. Powuczenje, kaž na pschikład wohnjowe woboty, su

...ho powuczenje pschewjake. Skutkownje ...ństwo zapschijmuje z tym, so ludźi na... e wuglěcz, kak bychu zadźewali wschemu, ... a dwor někak do wožnjoweho stracha

... wohnjowa wobora dhe w tutym tydźenju ... la je swojim sjawnym wustupowanjom ... kdźiwosć złožowarjej na wulki a ważny ... wot 27. haprleje hacź do 4. meje ma. ... a wohnjoschadźerskeho gratu pschi žerb... anjeitnej haży je w tutym tydźenju ...ju wot ½3 hacź 6 hodź. wotewrjene, ... ěž je so za wohnjeschadźerstwo sajimuje, ... wohnjoschadźerske naprawy wobhladaczej. ...aju wošeble też schule pschistup.

...obotu budźa automobilne špykowy po mě-

* S **Drježdjan.** (Nadpad na „Stahlhelmiskeho“ towarscha.) Towarscy z czoha herzow „Stahlhelma“, wosma skupina Drježdjanow, bu w nozy k 25. haprleji duzy domoj psched thežinymi durjemi swojeho bydlenja na Wernerskej dróhi wot schityrjoch njedobzinkow, kotrjž běchu so skowali, nadpadnjenj, z klumpachom porazeny a swojeho bubona wurubjeny. Nadpad wojsewischu huydom policiji a nadpadnjeny bu wot policajskeho lekarja wothladany; wón tu khwilu leži doma k dželu njeschanny.

* S **Crimmitschawy.** (Johnowana starosba.) Prjedawschi fabrikant Bohumér Winkler je sobotu swoje 95. lěto živjenja dokonjak. Wón drje je najstarschi wobydlek Crimmitschawy. Starz swjesela so hischcze pomérnje dobreje cžilnoje a duchownoje cžitlocze; jenož slyschenje je wosklabe.

* S **Pausy.** (Luboscžinska tragedija.) Sobotu rano namakachu w starschiftim domje w Pausy 17-lětnu dowjazu dźowku Charlottu Grimmez a jeje lubowaneho, pschekupza Herberta Doßa z cžežkimi wutscželowymi ranami we hłowje a wotwiesechu jeju bjes wědomja do Plawnjanskeje khorownje. Wschcžitnu k swojemu njeskutkej njemóžeschtaj wobaj mjenowacz.

* S **Riesy.** (Njesboh w Lauchhammerskej dželarni.) W Lauchhammerskej želesarni sapali so, khdyž generatora do khowneho powoda sahibnychu, wutkhadzaju plun. Schityrjo pschi tom dželazy dželacžerjo so mjenje abo bóle we wablicžu a na rukach thežko wopalichu. Tjo z nich dyrbjachu so do khorownje wotwjesc.

* S **Wurzena.** (Smjertny wopor srazenja z kokomaj.) W Thammenhainje srasschichtaj na smjerkach kokojšdnyj z kolesarku tak straschnje khromadze, so kolesarka zebi nop puknu a bě huydom morwa. Wobaj běschtaj bjes zwězu zkoj. S cžežkimi sranjenjemi dowjesechu kokojšdneho do Wurzenskeje khorownje. Kolesarka bě po lewej stronje zéla a je drje z tym cžežke njesboże zalwinowała.

Hrózbne njewjedro ze zliwkom w Slezyskej.

Sobotu wjecžor so nad Großhartmannsdorfom pola Bólešławy (Bunzlau) w Schlesyskej cžežke njewjedro se žiwnym zliwkom rospuschcži. Sa krótki cžas běsche 2 500 wobydlerjow žnina wjes bo torhajoze réki pschewobroczena. W twarjenjach stejesche woda nehdże metr wyšoko. S twarjenjow, kiž hłubje leja, dyrbjachu wobydlerjo we wjecžornej cžmě cžakacz a we wyschu natwarjenych domach wulkow pytacz. W jenym domje dyrbjachu wobydlerjow z tjoch wulkowacz. Wobsebje sta sakhadzejsche njewjedro w kalkowych jamach, hdjež so djelacžer Liers, kiž chzysche klumpu poskužowacz, w skale zatepi. Jeho cžežko njedželu rano namakachu. W druhej skale mózachu so dželacžerjo jenož po groczanym powjasu wukhowacz.

W nozy wokoło 1½12 hodź. běchu so wody zbžake. Wostachu pak hischcze hromady krupow lezo, kiž hischcze njedželu njeběchu rostake. Mały Bobr pschewobroczi so tohorunja sa krótki cžaš do torhajoze réki. Kschiki ludzi, kiž wo pomoz wołachu, dreždachu so do nozy. To běsche najhrózbnischa nóz, kiž su Großhartmannsdorfzy hdy naihonili. Ssamo njewjedro w lecže 1906 njeje tak sle sakhadzało kaž tuto.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrischu hrjedu:** Sso pomrócžnje, wusłudnje, wětr duje jěry z połnocy. We Jendželskej khłodno, ale hncho, w połnócznej Europie podobne wjedro.

* **Na sježdze němskich nazionalistow w Durlachu njes nimi a kommunistami k pukam dóndže.** S policistow, kotrjž bickłam wobarachu, dweju z nożemi skakachu.

* **Pomozneho żandarma Dujardina w Fnsterburgu, kotrehož běchu mordarstwa dla k khłostarni sasudźili, je po nowym pschepytanju pschiłožny žud wuwinował. Knjeżerstwo je jeho z zuzym njenom we wjecžornej Němšcy pola kriminalneje policije pschitłaczilo a je jemu jako wotschłodźenje sa poczerpjenu djewjeczerstnu jatbu w khłostarni 21 000 hriwnow pschisudźiło.**

* **Nad Kasselskej krajinu w Hessenskej su so póndželu někotre slitki rospuschczile, kotrež su wulke sapuschczenje nacziniłe. W Kasselu je so delni dźel města pórjezył. Železnica mjes Corbachom a Frankenbergom je so na dźeż z městnach podmełła. Schkny w powětrju wisaju.**

* **Póndželu wjecžor je so w Parizu w swonkownym ministerstwje srěcženje wo reparazijach Madźarskeje podpisało.**

* **Njedželu je w někotrych dželach Italskeje zemjecženje było. W Fiano a Sarno su so někotre domy sajapsle. We Novellio su wschě domy wobschkodźene.** S někotrych su wobydlerjo dyrbjeli wuczahnyc.

* **Policija je w Athenje kommunistiske pośedenje, we kotrymż so wo mesiskim zwjedzenju wuradżowasche pschepadła. 122 kommunistow su sajeli.**

* **Pschi wichorje je so na rzky Jamunje w Indiskej parna łódź „Condor“ potepiła.** S 300 puczowarjow, kotrjž so z njej wjesechu, je so jenož 20 wukhowało.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdże so dźensa wjecžor we S... skim Domje k wólnej towarsnosći. Předsy...

Liehań. „Zernička“ přeprošuje wokolne bratrow towarstwo wutrobnje na swój swjedźeń 20. ... Kislicy. Hlejće nawěstk!

Pančicy. Jednota Sokoł ma wutoru wjecžor w 7 h... w Pančicach zwučowanje.

Ralbicy. Sokołska jednota w Ralbicach ma t... tydźeń pjatk wjecžor zwučowanje. Načolnik

Serb. Rat. Dorost za Khrósćicy a wokolinu ma ... 2. mejo pola towarša Natuša swojuj mésačnu w... madźiznu. Přednošk je přilubjeny. Wšitcy... warśow wocakuje cyle wésce předsydstwo.

Wulki Cisk. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 4. ... je 3930 sokołski swjedźeń. Porjad: sokołske z... čowanja prostne a na narjadach, serbske spěwy atd. Wšě sokołske jednoty prosymy, so bohače wobdźělić. Započatk wjecžor we 8 hodź.

Předsydstwo.

Swójbne powěsće

Sentrěli: Jan Teutscher, pschekupz w Budyšinje. — Korla Wilhelm Leścha, blidarski mišstr a hudźbnik we Kschidowe, 76 lět. — Augusta Ernestina swud. Krjžowa rodź. Schówez w Protezach, 74 lět. — Emil Knobloch, pschekupz w Luwoczicach, 50 lět. — Maks Steinbach, pschekupz we Wojerezach.

Illowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmar w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Drježdżany. — Za nawěstki: O. Jurak w Budyšinje.

Tworykupowace towarstwo
w Budušinie z. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy cyle wosebje:

symjenja za ratarstwo

kaž šlezyski čerwjeny dźećel punt 80 pj.
pjeluška . . . . . punt 20 pj.
seradela . . . . . punt 25 pj.
kolij . . . . . punt 30 pj.
symjenty hróch . . . punt 24 pj.
woka . . . . . punt 24 pj.

Wšě symjenja rostlinow a róžow su w měškach wot firmy Louis Mewes z Blankenburg-Harz

Jenož twory, kiž derje skadźeja

Za dźěła w zahrodkach: łopaće, železne hrabje, drjewowe hrabje, zahrodne měški, bowy, krjepjawki barbjene a zacynkowane

Wutoru tuni rybowy dźeń
krjećerstwo mórske ryby punt 22 pj.

Powjazy z kokosowuch nicow
k přiwjazow. štomow a dobre
Raffia - łyko
poruča
Symjeńtna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitn. wikach 9
Telefo 2069

Najlepše suche
blidarske drjewo
Pólska z dónkowa a sréna khójna, bjezhałozowe boki, zdónkowa šmrěka, kaž tež deski přeséhnjenju (Sperrplatten) we wšěch sylnjosćach a drjewowych družinach poruča
Alfred Lehmann
wikowarnja z wužitk. drjewom w Brězni p. Kamjenca

Nowočasny nimale nowy
dźěćacy wóz
je tunjo na předań
w Budyš. Beethofenstr. 32 pt.

Stare Nowiny
ma na předań
Smolerejo knihlićišćernja

Lichańske serbske łow. „Zernička“
wuhotuje (Walporu) **srjedu 30. haprleje**
w Kislicy
rjany serbski wječor
Poskićamy spěwy a krasnu hru w 3 jednanjach „Khodojty“ (wot M. Kubašec). Hrać budźe so wonkach w stwórbje. Městna k sedźenju su připrawjene — Započatk ½9 hodź. Po programje we wjesnej žurli wjesela rejka. Wo bohaty wopyt prosy
Hosćencař Towarstwo

Hokec hosćenc w Budyšinje
ma srjedu 30. haprleje

swinjo-rězanje
dop. wot 8 hodź. połčik, krupne a jatrowe kołbasy
Přeće:nje přeprošuje:aj **M. Hoka a mandźelska**

Nizke róże
rjane družiny
Symjeńtna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Syru wołmu
kupuje po najwyšších płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Seradelu
najlepje skhadźacu poruča
Symjeńtna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitn. wikach 9
Telefon 2069

Pilneho
pohončа
hnydom abo k 1. meji pytaja do **Ralbic č. 5**

Brennabor - awto
za 2 wosobje, jara mało jězdźeny, předa hnyd. za 500 hr. hot. pjenjez
Jan Schiebak w Budyšinje
na Mužakow. drózy 4

Najlepšu
Eckendorfsk. runkluu
Slezyski čerwj. dźećel
Swedski dźećel
Běły dźećel a
Trawowe symjenja
w znatej kajkosći
Symjeńtna wikowarnja **Rauchfuss**
w Budyšinje na Žitnych wik. 9

Pytamy
časopisa „Kulturwehr“
lětnik 1926 čisło 7/8
lětnik 1927 čisło 1
lětnik 1928 čisło 7/8

Protyki z lět: 1856—68, 1870—76
1879—84, 1891, 1913, 1916—20

Łužicy
lětnik 1882 čisło 1—3, 8
lětnik 1884 čisło 5, 6, 11
lětnik 1888 čisło 1, 2
lětnik 1889 čisło 1—8, 10—12
lětnik 1891 čisło 1
lětnik 1894 čisło 9
lětnik 1895 čisło 1, 3, 12
lětnik 1909 čisło 2
lětnik 1916 čisło 1, 2, 9—12

Družstwo Smolerjec kniharnje w Budyšinje

Grocane pletwa, kalaty grot poručuje tunjo
Alfred Jannasch železna wikowarnja **na** Bismarkskej drózy 7

Wčera póndźelu 28. t. m. wumrě nahle naš wysokowaženy wjednik

knjez Jan Rjenč z Barta

Bolostnje a hłuboko hnući stejimy při marach tutoho wuznamneho muža, kotryž wot wobstaća našeho družstwa našu dźěłarnju na njedosćěhnjene wašnje wodźeše. Bě přikładnje pilny, swědomity a swěrny.

W dźakownosći a swěrnosći po smjerći!

Hornjołužiska sušerńja
zap. druž. z wobmj. ruk.
w Barće.

Za dohladowatsku radu. Mittag, ök. rada.
Za předsydstwo. Richter, ök. rada.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. rnk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kěžby w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živjenje zawěsćacej banki w Nürnbergu zawě sćeny předčiwo stźěhwam tźěsnego znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na dźěle so bancy dwuhim mojmarišće ab ak šodźiu pisnje přinowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwoła

Čisło (Nr.) 100 — Budyšin — Srjedu, 30. haprcjele 1930 — Bautzen — Lětnik 89

Bližše čisło „Serbskich Nowin" wuńdźe pjatk připołdnju.

Awstriski zwjazkowy kancler Schober w Parizu.

Saćdźenu wutoru popołdnju je awstriski zwjazkowy kancler Schober do Parisa přišćł. Na dwórnischeźu jeho zwjazkowy minister Briand powita. Schober je so hnydom do hotela „Majestic" dowjeźł dał a je so tźěsnu wjeźer w dźiwadle w presidentowej lóži w operje přichi galavědźenju přichitowny był. Krótko po 8 hodźinach je won potom w franzowskim swotkownym ministerstwje we Quaiowej přichitomnosći rěčenje **wo ranischi reparacijach** podpisał.

Parišće nowiny Schobera s wulkej přechecjelnosću witaja, tola njesahubu na sćěhowki sa pad pokasacź, hdyž by so Awstriska Němšej přichsamkła. Knježeństwo blisko stejazy „Temps" pische: „Kóždy spratwny čłowjek žeby praji, kaka schmatanza by nastała, hdy by so Awstriska s rjada samostatnych krajow shubiła. Swjatkowy kancler Schober je wěrće we internazionalnym położenju přechederje wobsamkli a přchemudry, so by žwój kraj tak straschnej hrje wuchwili, kajkaž by přichsamknjenje było. Kaž dołho awstriske knježeństwo **sprawnu swonkownu politiku w franzowskim smyśle** dźeła, tak dołho so přichichodne możnosće za Awstriju stajnje połepscha. Tón dźeń pak, hdyž by so Awstriska dyrbomdejnikemu duchej daka wodźić, njeby so jej porabiło, Europu sajźepieć. „Přchetož zyła Europa" — to rěka Franzowska a jeje swjatkarjo, — „nochce nicjo druheho, dyźi měr na šakkadze wobstejazych sprjećelenjach sachowacź." Hišćeze jasnischo „Journal des Debats" pische: „Schoberowe wotmyślenja w nastupanju wotnoschećenja domowinskich woborow a schkitańskeho swjatła žu snate, tola wón dyrbi s najmjenscha w Pariju rjeź, kajke wotphołady ma wo přchisamkowańskich planach. We tymle nastupanju nasche knježeństwo žanehu dwěłowanju njepschipuschći. Kaž jara žmy swólnivi, skrućenje a samostatnosć nětčišćeseje Awstriskeje spěchowacź, tak jara žmy rosbudźeni, jemu kóždu podpjeru sapowědźić, hdy by žeši na to pomyślika, so k žuždnej Němskej přchisamknjeć.

Awstriskej radłubje pjenjezy pożčiny, šamo wjele pjenjez, tola jenoź Awstriskej, kotraž je krucze rosbudźena, žebi žwoju njewotwisnosć šakhowacź a šakitacź.

A wěrimy teź, so je lěpje, hdyž jej pjenjezy biespožrednje pożčiny, město so jej je wukrajne banki pożča, pola kotrychž žu nasche banki nimo měry wulke krótkokhwilne šalidze šalożke. Sćiny po taišim hotowi, Awstriskej we balokhożnej měrje napschećo přchińcź, ale jenoź s wumjenjenjom, so žo njesahnliwosć a njewotwisnosć swjatkowjerje republiki a wola jeho knježeństwa šathowa, so chze spratwnje w tymle smyśle dźełacź."

Demokratoja při rozpuću.

Krajne přchedźydstwo demokratiskeje strony w Sakskej je bjeršchu žobotu sesidźe, so by wo położenju, s rosbiczom socialistiskich jednanjow nastatym, wuradźowało. Tutón dźeń zhromadźi so wo wobuźe šakkeho žejma rosbudźi, dokelž dyrbja so demokratoja wo wuttworjenju měschcjanskeho knježeństwa abo so sa namjet sozialdemokratow na rospuschćenje žejma wuprajicź.

Demokratoja chcedźa so dleje při nětčišim němskim knježerstwje wobdźelicź.

Přchedźydstwo demokratiskeje strony w žrjedźnym Barlinje je šledowaze wobsamknjenje pichijalo: „Přchedźydstwo demokratiskeje strony w žrjedźnym Barlinje je s wobjerowanjom a spodźiwanjom wo podawkach šhonilo, kotrež žu so přchi wuttworjenju Brüningowcho kabinetka wotmyłe. Hdyž demokratiska strona tole knježeństwo podpjerasche, widźi wona w tym njedostatk samera wědomeho njedźiwanja a šamanje stronitych sahadow, žadanjow a strachow a dalsche stronine wobstaće. Barlinski stroniny sjězd so napomina, hnydom wurjadny stroniny sjězd s zyłeje Němskeje s hešlom swotacź, so maja so poćahi demokratiskeje strony k knježeństwu rospuschćeći. Tole žadanje je dalnja hodźiny. Přchedźydstwo demokratiskeje strony je so pondźelu swołało. Přchedwidźomnje so tutón dźeń wobsamknje, so by so stroniny wuběrk 24. meje w Barlinje sešoźe, so by so je snutskownymi rosprajenjemi saběral, kotrež žu w posledńim czasu wotriskich formow nabyłe a k žadanju dowjedźe, so ma so wurjadny stroniny sjězd swotacź.

Přchecziwo panzerowanemu łischjakej B.

Hessenska demokratiska žejmska frakzija je wutoru demokratiiku němskoježemsku frakziju w Barlinje napominała, **so dyrbi přchecźiwo twarej panzerowaneho łischjaka B hłosowacź.**

„Hrabja Zeppelin" do Ameriki poleći.

Dr. Eckener, twarz „Hrabja Zeppelina", je pondźelu w Friedrichshafenje přched nowinarjemi rjekł, so 18. meje s „Hrabjom Zeppelinom" do polodnischeje Ameriki wuleći. Wot tam powětrowa łódź do Lakehursta w Sjednoćenych statach połnocneje Ameriki poleći a so wot tam do Europy wróći.

Němskostatna wobora by dyrbjała mloko płć.

Němska ratarska rada je **němske woborne ministerstwo** namołwiło, so by **přchetrjebanje mloka w němskostatnej wohorje se wschěmi šrědkami špěchowało** a tohodła, jeli by mózno było, njepotrjebnene mloko město kofeja wojakam k šnědanju dawało. Tole napominanje njeje žo wschelakich přchicźinow dla w poknym wobšahu dopjelnieć hodźiło, tola je wohorny minister snowa na žwój wukas dojomnił, po kotrymž maju so prózowanja podpjerać, so by so wjazy mloka pola wójska wužiwało.

Dwaj namjetaj na rozpuščenje sakskeho sejma.

K hižo přchipowědźenenemu sozialdemokratiskemu namjetej na rospuschćenje šakskeho žejma je žo hischcze tajki namjet kommunistiskeje strony přchidał.

Sa rospuschćenje šakskeho žejma budźa, kaž nazionalnosocialistiski „Šakski wobšedźowař" pische, **wjšo nazionalni sozialistoja hłosowacź.** Tohodła ma so bórzy s nowowólbami ličicź.

Po wobsamknjenju žejmoweho přchedźydstwa njebudźe žo hižo blischchu wutoru wo namjetach na rospuschćenje jednacź. Na dnjowym rjedźe steja jenoź wólba ministerskeho presidenta, dale namjety a napraschenja sa kwawnymi podawkami w Lipšku a přchedkoha wo statnym rukowanju sa hygienisku (strowostnowu) wustajenju.

Orthopädiska klinika w Lipsku so poswjećiła.

W Lipšku je žo wutoru orthopädiska klinika přchi tamnischej univerzice pożwjeźiła. Ministerski president dr. Bünger je přchi tym rěcź mějł, w kotrejž praji, so je nětko pomjerne młoda wědomosć orthopädije (runanja) žamžny dom sa wuczbne a šledźerske samyślty přchi krajnej univerzice dostała. Spominajsche na wobczežnosće w sandźenosći, orthopädiju jako wuczbny wotrjad přchi jenej napriez univerzice sawjesći. Runje přched 54 lětami, 29. haprcjele 1876, je žo słónczuje, dyrnjež je skromnymi šrědkami, orthopädiska poliklinika w Lipšku wotewrika. Se tym bě žo zdobom **prěni orthopädisti wustaw** přchi jenej němskej univerzice wutworił.

Uniforma nacionalnych socialistow w Badenskej zakazana.

W Durlachu w Badenskej je na sjězdźe nazionalnych sozialistow k wulkim napadnjenjam doschło. Badenski šmutskowny minister je tohodła po zyłej Badenskej wschě demonstrazije, wokolocźahanja a shromadźizny pod holym njebom abo w samknjenych městnosćach sakasał, přchi kotrychž so šobustawy nazionalnych sozialistiskich organizacijow w uniformje wobdźeleja. Pódła tejo žu wyšchnosće połnomóz dostałe, wschě demonstrazije atd. sakasacź, jeli so je strach, so budźe žo s wobdźelenjom nazionalnych sozialistow w uniformje sjawny měr kašyć.

Litewski protest přeciwo němskim ratarskim ciam.

Litewske ratarstwo je žo dla powjetschenja němskich ratarskich žłow žylnje rosharilo. Knježeństwowe nowiny „Lietuwos Aidas" praja, so drje ma Němska prawo, cźinicź, schtoż chce, tola wobstacje wikowańskeho srěčenja a dobre šuždne pocźahi pak po prawom druhe poćinanje Němskeje žadaju. „Lietuwos Aides" žo dale prascheja, schto by Němska k tomu prajiła, hdy by Litwa zła sa wschě twory powjetschiła, kotrejž žo s Němskeje do Litwy dowožuja.

Mjes tym je wuwos słota s Litwy žylnje wróćo schoł. Teź wuwos ratarskich wupłodow do Němskeje je žylnje cźerpił. Mjes tym so je litewska wikowańska bilanza pożledne měsazy aktiwna była, je wona w měrzu pasziwna, to rěka so je dowos wjetschi był dyžli wuwos. To ma žo w prěnim rjedźe němskej ratarskej politizy přchipisacź. Wuwos žwini je s 22 801 w februaru na 10 842 schtuk we měrzu wróćo schoł, wuwos žita je s 4629 na 1851 tunow špadnył a wuwos laneho žymjenja s 354 na 240 tunow. Za žwišu s protestowańskej krocželu litewskeho knježeństwa w Barlinje je pódłanz Sidźiauskas do Kowna přchijeł, so by knježeństwu rosprawu podał.

Francowske naprawy za L. mej.

Franzowske šmutskowne ministerstwo je w pschesjenoću s policajskej prefekturu šledowaze napratwy za 1. meju postajiło: **Sakasane je, na sjawnej dróży wotko cźahacź.** Kóžda demonstrazija, kóžde wobschkodźenje, kóžde wotdźerjenje wot dźela dyrbi žo s najwjetschej krutosću potłóczeć. Wožoby, kotrejž žo přchecźiwo tomu přchešdu, dyrbja žo hnydom statnemu rěcznistwu přchepodacź. Wutkanjenjo, kotrejž žo přchi jenej demonstrazji wobdźěła, dyrbja žo hnydom wupuschćacź. Policajske mozy žo s republikanskej gardu s Parisa a s republikanskej gardu s provinzy pożwanja. Pódła toho žo Parižka garnisona s jenoćemi je provinzy pożwani.

Amsterdam jako přimorski přistaw.

Nowy Jmuidenski wupuschćej je hollandska kralowna přchi kražnym wjedrje pożwjeźiła. Minister sjawnych dźełow dr. Reymer w žwojej rěcźi praji, so hollandske kłowne město s tutym wupuschćom přchikhód k schěrokemu morju dostanje, kotrejž s rošschérjenjom połnocnowórschego kanala wschě wumjenjenja sa dalsche roswiwanje wikowanja a łódźnistwa wutworja. Łódźnisto tu wupuschćej dostanje, kajkiž ko nihdże druhdże na žwěcze njenamala. Dźensnischi dźeń je nazionalny žwjedźenjski dźeń sa Hollandski lud. Kralowna na to s přchestajenjom sdźěhadła znamjo k wotewrjenju wupuschćejowych wrotow da. Na to łódź s kralowej a jejnym přchewodom do połnócneho morja wujdźe.

Macdonald je so do Londona wróćił.

Ministerski president Macdonald je žo pondźelu je Schottiskeje do Londona wróćił. Jeho nawrót je straschnym roswiećom sbéžka w Jndiskej žwižuje. Rosprawy nawjedowazych jendźelskich nowin žu hižo posledniej dwě njedźeli na strach pokasowale, kotrež jendźelskemu knježeństwu w Jndiskej hrožy.

Proces přeciwo khorwatskim spřisahańcam.

W prozeßu přcheciwo khorwatskim spřischihańcam je žo wutoru přchešłyschenje Bernadicza słóncziło a žo přchešłyschenje Hadźija sapoczało. Tutón je s Bernadiczom satrachcze cźiny přchihotował a je na cźole ludźi stał, kotriž žu dyrbjeli attentaty na sjawne twarjenja a želesniju cźinicź. Wobstorjeny Hadźija žo k khowanym dypkam wobstorjby přchišła, mjenowaschе wschě podrobnosće, satrachcze cźiny a wožoby, kotrejž žu žo přchi tajnych shromadźiznach wobdźělike abo kotrejž dyrbjachu nadpady wuwjesći, praji teź, na kajke waschnje abo s požredniščnym kajkich wožobom žu žo rosbuchdała wobstarale. Wobstorjeny tehorunja powědźesche, kak žu helike maschiny natwarjene byle a mjenowaschе wožoby, kotrymž je žo dowěrił, helike maschiny na postajene městna położiće. Wón wopomnjenješe pižmo cźitasche, w kotrymž roskładowaschе, cźehodła žo hjes winy cźuje. Dla přchidźiwdźatych wurasow přcheciwo nětčišćemu knježeństwu žudowy přchedźydża sakasa, wopomnjenješe pižmo dožitacź **a jo wobstorjenemu** wotewrja.

Spjećeńca indiskich wojakow.

Jendźelske knježerstwo w Jndiśej je 28. haprleje błędowazu rospramu wojerwiło: „Dokelž je nóżno, so bo pschchitale powěsće rozschérja, ma jendźelske sarjadnistwo za radne, wojerwicź, so je, hdyž su bo wojazy w Peszhawaru pschecziwo bódźarjam pódźali, poczinanje maleho dźela indiśkich wojakow, wobsebje 2. a 18. kompagnije krałowskeho garbwalskeho pśichego regimenta njespokojaze było. Tónle bataillon je so do Abbottabata pódźał, hdyž so je wésty cźas pschepytanje pschewjedze."

Abbottabat je wojerska stacija w Pundźabiśim kraju, 160 kilometrow wot Peszhawara zdaleka. Druhe nadrobnosće wo podawku njemóża so w Londonje zdźeliś. We knjeżerstwowej rosprawie njenowanu regiment so z Hindow wojerske kasty wudera. Garbwalski regiment nejsu z cźasa spórtowoje wójny, hdyž je źeli na wjecźornej froncze a w Mesopotamiśkej wójnu źiwoźiu dobył, sa najbóle dowérjenja hódny a sa jedyn z najcźepśich jendźelskeho wójska. Po knježerstwowej powieźi njemóże bo wjazy na tym dwórnowaś, so je so Gandhiowe bibanje hižo na jendźelske indiśke wójsko rozschériło a so je so snajnjenjcźa jedyn dźeł indiśkich wojakow radźcho spjeźało, haź so bydyn so pschecziwo źiwojim we wuśiwobodźenje wojowazom krajanam kommandowaź dali.

*

W Kalkuteje su domy pschepytuju 15 politiskich podkłodnych Jndiźanow sajeli. Policija je wjele agitatorskich pismow jebrała. Gandhiowsko dowórenuje hobudźełacerja, universitneho rektora w Gujarath Kalelkaru su wutoru tobermnja sajeli, dokelž je z wulkej rasnosću za powschitkowne sapowědźenje połstatkowosće w Jndiśej wustupował. Kalkulatajsko nazionalistiśiske měśeńcanostu Gupta, kenż w tu khwili dla źranjenja żelowego monopola schelezniježnaze jastwowe khłostanje wotpokucza, su wutoru hižo pjaty króć jenothłóżnje za měśeńcanostu swowa wusiwolili.

Sjichiźahanstwo pschecźiwo Irigoyenej.

W prowinzy Mendoza su sjichiźahanstwo za Hónzowanje argentinskeho prezidenta Irigoyena wuśkedźili. Schtori wosobu, kotrej su do njeho spjeczenje, su sajeli.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 30. haprleje 1930.

— **We wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer —3, najwjetša temperatura we dnjo +22. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer —10, najnišša temperatura w nozy +6. — Wuhladny na nimjerocźne njebjo. — Kaž hižo sawcźerawschim pisachmy, tak je pschichło, jerz symny wětr z pokazy a z dešcźom ranja je milý naletny powětr jara wususzył. Njeźiny i wjecźora pschichadźaju su so nekto tej nad naschimi krońami wupschestrjesle a bychu nam wjesele dosć pschinjesle, jeli njeby tak jara zymna było. Symy nadźijomnje pschichodźiło tracź njebudźe, pschetoż w dalokej połnocy su lažo niźiny spóznacź. *Nowe i wjecźorne schtihadźeja a pocźahnu nasikrje nic połnocy nimo. Tute zarjecza pschipławej łodyżeho powětra i połnocnych łodowych morjow.* S **Azorskich** kupow so nowa wyschina pschibliżuje. Schkleniza pomalku lažo *na rjane stupy*. Sso wě, miły deschćik by ratał lažo jara rado nasol. Ssuschaju wětr je naschu hona lažo jara wuduł. Jutrje schiwórtk stónczo rano we 4.32 hodź. schadźa so bo wjecźor w 7.23 hodź. thowa. — Mjezacź rano w 5.39 hodź. schadźa a bo wjecźor we 11.18 hodź. thowa.

Mjeja abo rózownik.

Rjane haprleje dny su nam wontach hižom mejsti wobras wobradźile. Po płódnym dešcźiku a pschi cźopłym naletnim słónczku bo zyka semja młódnje sasseleni. Wschitkownje schtomy hižom w najrjeńšim kwjenju stoja. Też kruschwiny tu a tam hižom kćejża. Stejimy nětt wósrjedź rjaneho nalécza. Nam tiwa rjana, kraśna meja. Cźłowjestwo z zylej źiwórbu bo raduje nad tutym kraśnym cźasom. Wschudźom just a radosć błyschimy. Kajka radosć, kajki cźas! Wužiwajmy dźakuje a radośtnje najrjeńšše dny zyłeho léta, rjanu meju!

— **60. duchowna wjeczorna hudźba wutoru 6. meje** wjecźor wot ½9—½10 hodź. Tuta wjeczorna hudźba sapocźnje bo hakle wjecźor ½9 hodź., dokelž ju sbohom sjednonémski radio w Lipšku pschenjeże. Pschedwujedu bo mischtrojo harofikeho cźasta: Jurij Wóhm, preludium a fuga w E; Bach, pischjeczelowy konzert w D; tokkata w F.; duchowne solokonzerty wot Weilanda „Wyschkasje Bohu" a Burtehude „O wjesele hodźiny". Wuwjedźerjo su Margareta Klipplez (sopran), Pawoł Bormann z Driežđan (hušle), kapalny mischtr Bender (hušle), Gustav Hartig (hušlowe cello), domišli organist Horst Schneider (pischcźele a nawjedowanje). Programy po 30 pj. su pschi zyrtwinych durjach dostacź.

— **Na wopocźink.** Zandarmiki inspektor Großmann, kiž je wot 1. haprleje na dowolu, poda bo 30. haprleje na wotpocźink. — Zandarmiski komisar Bräuer, kiž je dotal Großmanna sonapował, je wot 1. meje jako wjedźer zandarmskeho wotrjeźa hamiskeho hejsmanstwa na zandarmskeho inspektora powyschony.

— **Wuplaćenje rentow.** Pósta nam sdźeli: Zwadźene renty wuplaćuja bo 2. meje a to za pismiki A hacź L w Měschćanskej schtwórći, M hacź Z w Telcźi. Snjeschbożnike, wubowjse z hyrotowe renty wuplaćuja bo na póndźe 3 (Psched schulerskimi wrótami 1a).

— **Kuježerskrowy veterinarny rada Steffani wumrěł.** Sandźenu póndźelu wumrě nahle po tym, so běšche jeho psched tydźenjom Boża mježa łażał, kuježerskowy veterinarny rada Karla Steffani, 66 lět stary. Zemrěty słutkowarske 27 lět jako wotrjeżnjy ekonomy lětsa Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa a wuziwarske w zyłym wokrjeżu wulku nahladnosć.

— **Pschemjenjenje we wobhładje měschćanskeho omnibusa.** Hubjenske gospodarske pomjenu nutnje sarjadnistwo pschedewsacza měschćanskeho omnibusa, swój wobhład wobmjenjowacź. Pod wobmjeńowanje padatej cźarje 2 a 4. Wós cźary 2 jědźi wot 1. meje wot Hanjenskeje dróhi po dotalnej cźarje na dwórnischcźe na Zinne wiši a wot tam na Zidow. Tak jědźi na Zidow jenoż kóżde 40 minutschinow. Prěni wós wotjědźe rano z Hanjenskeje dróhi 7,00 hodź., je Zinnych wikow 7,10 hodź. a pschijědźe na Zidow na Wjeselowiku dróhu 7,18 hodź., wotjědźe je Zidowa 7,22, Zinnych wikow 7,30 a je 7,40 na Hanjenskej dróhy. Tak jědźi dale kóżde 40 minutschinow hacź do wjecźora 10,02 hodź. je Zidowa. Wós cźary 4 wobhładża po dotalnych cźasach z Zidlan jenoż hacź na Zinne wiši a wróce. Tu wobsahuje 20-minutschinjaty wobhład. Tónle nowy jězdny plan je jenoż k pospytej, najpozdy hacź do 30. septembra 1930.

— **Wobjebita pschichoda.** Sa naschich cźitarjow w Bórej Wodźe a wokolnjim pschipołożimy k dźensnjischemu cźišłu wobjebitu pschichodu Wilhelma Hübela w Bórej Wodźe a wróśimy naschich cźitarjow, so bychu ju pschecźisnje wobkedźowali.

— **Satwrjene ptaki.** Sjawny puć z Budyschina do Wjelcźeńca na Hornji Łusatskich honach a nejzapy puć we Hornjej Kinje staj dla wuschnjowanja wot 29. haprleje hacź do 3. meje t. l. zawrjenej. Jědny wobjězd pokazuje so na Wětschezy. — Sjawny puć z Delnjeje Kiny do Porschicz je dla wuschnjenja z łamjenjemi na Krakeźanskich honach wot 30. haprleje t. l. hacź do jśiwcźenja tuteho dźeła zawrjeny. Jědny wobjězd pokazuje so na Budyśko-Wósporitu statnu dróhu. — Wjesny puć w Nowoschicach je wot 30 haprleje hacź najźerje do 17. meje t. l. dla wuporjedźenja za wschitkón jednu wobhład zawrjeny. Wobhład pokazuje so na pódskatle puće. — Sjawny puć z Trjechowow do Ssmilneje je dla wuschnjenja z łamjenjemi na Trjechowskich honach wot haprleje hacź do 31. meje t. l. zawrjeny.

— **Lětuschi mejski źwjedźeń w Budyschinje** njekaž hewak na sportnischcźu w Bismarckim haju, ale Mjutnkez luzu. Pschiwschuschnizy sozialdemokratiskeje a dźěłaczerskich wjeselow jestnuju so pop. ½9 na Tśešniku k demonstrazijskemu cźasej, dźěłaczerski tarjo stupaju so w łomjenjum cźasu na Zybelnischcźu. Demonstrazijski cźah sastanje na Hrowonym torhošcźu, hdyž smjeje dźěłaczerski sekretar dr. Maaß narěź, kotrež spěwna akademija saspěwa někotre spěwy. Potom pu na Mjutnkez luku. Tam policija so sportnje wuschchetake za dźeći.

S **Hornjeje Kiny.** W tudomnych granitowych ja hdyž mjechu dotal hischcze powschitkownje derje dźěłacź, chze so po dźacu hospodarsta nusa kamjenowa industrije też cźežko wuskutkowacź. Na kónzu sahdy tydźenja su wulki dźeł dźěłaczerjow puschczej dy. Dalschi dźeł dźěłaczerstwa je hižom wupowědźene dowyrbi bliźišći tydźeń dźěłacź pschestaju. Powěda so, ha ma so pschichodnje też pospjedni muź i dźěła puschczeć, polěpscha-li so wobstejnosće a njepschiduu-li tola

S **Kubschiz.** Dla wotstronjenja nětotrych wjom kez, Wojchez, Konjez a Kumschiz wot połnowsego ag w Kubschizach so k 1. rózownikej połnowy łaftownik. *Wjeczela i Kubschiz na połnowy hamt do Budyschina* jadźi. Wobzamnjeny jara, so naš luby knjez W wopuschći. Knjez Wjeczela je też njes Serbowki snaty. Wón steji hobu na prénim, tśedźe narodnym zowarjow, w jeho lubej źwótśe knjezi bohu narodn a źiwótni te wschitcy hobu za narod dźěłaju. Wjeczela je 22 lět źiwoje sastojnstwo źiweru sałara hebi je źiwojim pschecźiwnym sprawnym waschnjom tym wotrjeżnu bohužel dobuk. Wschitcy, kiž jeho jemu za jeho nowe sastojnstwo to najlepsche pschejo

S **Huski.** Póndźelu rano ½6 hodź. bórdźe w Guizu k njeźbožu z automobilom, pschi kotrymž wobsedźe tak někak wotenźechu. Na domopjećbje kowarinje pola wosa autowego pschenajerja Njenza ty wodźiko stama, so do drjewjaneho elektrikeho žora storeźi a jón stama. Pschi srażenju buchtaj dźeć wosa a hohuiédźaju dopródka wjerhnjenaj. Sedźjagy so z rosbitej schtrejżu w mjeszowcu srěda, so hjesche lékarsku pomoz pytacź. Na źoże njeje so straschnje srankił. Samany schcźežor dopokonja z narunanchu.

Z **Radworja.** Dokelž je tutón tydźeń „tydźeń *ta pred wohnjom*", *mějeśe tu dyrbjeńska* wohora njedźelu popołdnju zwuśowanje. Po zeúdźelu so wobdźělnicy w „herbskej gr hudźeź bźšo přednošk wo skiće pred wohnjom. noškej přizamkny so rozmołwa.

S **Kupoje.** Wjecźera wutoru wjecźor wokoło ½12 wudyri w naschej cźichej wjesnej hrónwy woheń. Je ludźo jeho dobladachu, stejeschcej hižom Rjeczkej a kez źiwnosći w płomjenjach. Wobeń je najskerje w kez bróżni wudyrił. Ssuśodza dyrbjachu wobwobpotrjebneniu hakle wubudźeć. Wjenkezom je ho stak jśiłi, domjazeje nadobny jenoż mało wuschkowachu. mjenjach je też wjesche źwinzo kónz wsałe. Dźow ische bo hakle wozenika a jeje zyka naduba a wuhaso kiž mjejesche pola starscheju stejo, je i wobnjom teho mjeńcana. Rjeczkezom mjałachu wjetschi dźeł nadobn wuthowacź. Jim je jenoż domske sieju wostało. K nju pschijědże nimo gmejnjeje prénja Minakakka st druha Budyśka motorika, dale Brěmjenjanka, polo ische Rakeczanjka a z Margarecźineje Hety. Tu njetrjebachu wjazy sapschimnycź. Dźěłaka je hischcz torźka kukawa z Noweje Wsy. Wotpakene twarjen chu wschitke mašjine, zdźela nimale nowe. Ménja, ja łóśimjska ruka woheń zakoźiła.

S **Njeźwaźidła.** Wyschnoscze, sarjadnistwo nje żelesnizy atd. někotre pschezo bóle a bóle pschi źiwo prawach też na zdokit pschirodny mysłu. tak daleko hac to bjes wjetschich wudankow hodźi. Też nascha gme

Dźěduicel.

Roman.

6] (Pokračowanje.)

III.

W pobocźnej haży wju stejesche mała chałupa. Wě z drjewa natwarjena kaž wschitke chěźi wjesnych dźěłaceerjow, ale cźinjesche zyle pschecźelny sacźišćacź. Wě to mjenujzy wopraudźiła ruska daćza, z njewobcźešanych kuchow naiwarjena, kiž na rózkach tschiź na tschiź leżachu. Philippona bě thežu sami natwarił, sobuźiwarjo knjeżeho wotschcźepka, kiž dyrbjesche w tśicźetych létach dla źiwoje wery z domišlu cźekacź a namaka w mazurskich lěsnych wšach thowanku.

Na kónzu wośmdźesatych lět, to bźsche „car-batuschka" źiwoje sastorcźene dźěći sažo pschijał. S cźerjódami wopuschćachu w Pruskej sekiarinsche a śeschdźiwsche dźěći prénich wožadnikow i prochom a mochom nowu domišnu, so bychu žo do matoruskich pustow nawrócźile, wo kotrychž bźschtaj jim nan a macź z tyschcym załoscźenjom jako wo zbubźenem raju powědałoj. Jenoż mało i nich wosta wocźo, też Wasilij Sslowikow. Hdyž jeho starschej prjecź cźeknjeschtaj, dasche jsebi źiwój nawrćźk wuplacźicź, wottruha jsebi źiwoju mjechu kudźerjawu brodu, kotrejež njebź žo hischcze britwej dótka, a wuśleczje žo cźerwjenožnuhatu wolmjankowu kochłu, kotruż bě dotal wot paża dele nad tholowami nošył. Potom nakupi jsebi trébne drjewo we borschczi, nśichto jutrow leżomnjesze we wśju a natwari jsebi źiwoju dachu. Hdyż bě hotowa, dóńdże jsebi do Maślowo po bruu Saschu, na kotrejež cźemnuhmaj wocźomaj bě wśjazo wośtał. Nětko bydleschce je źiwojej żonu a zyłej cźerjódku dźěći i wukazami płowymi kaž len we jenej połozju donu. Druha bě „knjeżnje Katrźiuzy Schemanutez" wołnajata. Ow haj, Sslowikow bźsche łavaléer; wón žo nihdy njeby sważił, knjeżnu Katrźinku prosto Trinu mjenowacź.

W stronu puća bźsche nśichto malych jahrodkow pschipyrawił, kiž bźchu pschi pśace husto i kołmaczkami a Jaknowymi jahodkami wobhładźene. Wośrjedź wulkeje hrjadki twórkowy stejesche ker kaledźiny, a w rózku doma bě je cźerjich żerdźow sholowjena khłodniza, i dźiwoju winom wobrosćena.

Sslowikow da jsebi na tom salcźeź, w nalécźu łamowruczinje jahrodu za knjeżnu Katrźinku pschipyrawicź. Wón bě je sahrodnikom, t. r. najwarjoschcie-li runje śudnju abo njepschedawajsche-li runje źrad abo njekhodźesche po sakasanych puśach, na rybźojenje. Nékotři ludźo wo wśju łamo wobtrucźachu, so mérna cźasto pjeczeń w ponoji, kiž je hischcze psched nśichto dnjemi po schtyrjoch w kralowskej borschczi wokolobéhała. Katrźinka budźeschce trasch mohła wo tom podrobnische wuprajicź, pschetoż njepominmy žo dnja, hdyż Sascha ji nékajku rjanu rybu abo kuśt njaża njepschinjeje, žo rośumi hischcze śłódnje wopjeczeny. Jako sarunanje za to wuplata Katrźinka małych Sslowikowych abo pomhajsche ras zoły dźeń we wulkej sahrodze, hdyż Sascha rjanu seleninu na pschedaś do města plahowasche.

To bě Katrźinzyna domjazność. W jeje jśiwicźzy bě wschitko cźiste a rjanuscźe. Wśe sałwóschki sa wołknami, kaž też pschi wulkim kożu, thamor, komoda, bśido a néwokonm stejesche hischcze schijaza masćina, tajka śwétłobłyschcźata jako by runje hakle i fabriki doschła a niž hižo.

Katrźinka śedźesche w khłódniźy a schijesche. Michał khodźesche i Pétrkom wokoło kéłkow a pytasche makemu jednotlive jahodki, kiž bźchu pschi wulkich żnjach pschenjedźeli. Jeho wutrobu snjepokojesche jara źlubjenje, tiž bźsche dopołdnja źwojemu pschecźelej Pokrowje dak. Néschto krócź drje bě žo won samérli, ale smužitoscze njemě ći wo rozrěcźowanju i korcźmarjom sdźěłcź. Nětko wośa sažo pschi khłódniźy stejo a hladasche na néżnu ruku, kiž tak runomérnje wótkoku jehłu pisches macźišnu cźahasche.

Hdyż młoda żona tu tak śedźesche we źiwojej jednoarjerje so pschichodźazej katuwowej drasce i błum a tazkomaj, to w jeje jerojenju niczo njebě, mohło na burźu żonu pokasowacź. Hušte wložu chu wożrjeźba haiku, jenoż nśichto śpicźelnych kuchu knjezinu bo na cźole. Mała poźawa bě łahodna, a schiwiźna. Nékto posłuchny źiwojej cźemnoódrej kotrejuż bo jśeśikónzna cźichomuthłosć błyschcze pokłada na njeho bo źnjeżo: „Ty dyrje cźesch mi wotbładacź?"

„To wschak niz, ale ja myślu, ty mohła śebi mjeńscha njedźelu popołdnju trochu měra popschcź

„Dźenja niz, luby Michale. Śmějn w błiźšich dźenjach telko dźeła, so dyrbin hižo dźenja źiwoje ja nasymni do porjadka źiwojeć, hewak mohła hacź zembra w źiwojich łohkich łapkach wokolobéhacź."

Pokoji dźeło w stronu. „Ale nékto deje budźe na so kojej swarju."

Pod hodźiny posdźicho śedźeschtaj sa ſ bélym pokrytym łidom w khłódniźy pschi kojeju. Pétrk schcze pola nanka na kolenomaj a klepotasche je źiwo próśdnym bónczkom wjeśele po błidze; to bźsche jim so je źiwy.

Potom Katrźinka iwotnoźy hndobja do jśiwy. Sasso schchedźichi postaji kaschcźik trubkow a śapałki na błido. staj dźenja jónu źiwoju dynniku na pokoj."

„Ale Katrźinka!"

Wona so schibale sajmja: „Ja bych ras nśichto dowe mychała, hacź twój hamowplahowany kanaster."

„S wotkel masch zigary?"

„Wot Potropy, ju najlepsche, kiž ma."

„Hdy by po nje bobyła?"

„Dźenja pschipołdnju, hdyż bźsche *ty doma.*"

Dźenja pschipołdnju? Je-li ... wón trochu wotma

— je-li Potropa ſ tobu nśichto rěźał .... mojedla?"

„Haj."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadžija“ zhromadźi so dźensa **srjedu wječor** we 8 hodź. před Serbskim Domom, zo by zhromadnje na khodojtypalenje šła. Předsydstwo.

Drježdźanski Hromadnik ma swoje měsačne posedźenje štwórtk 1. mejo ½9 hodź. w swojej dotalnej městnosći Christianstr. 22 p. Přińdźće wšitcy, lubi sobustawy! Hosćo su witani. Předsyda.

Drježdźany. Serbske towaŕstwo „Cornobóh“ wotmě-je tutón raz swoju měsačnu zhromadźiznu **pjatk** wječor w 20 hodźin w towaŕstwownym hosćencu na Christianskej drózy 22. Dokelž je tam sobotu kwas a njejsu rumnosće swobodne. Bohaty wopyt wočakuje *předsydstwo.*

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ wuhotuje njedźelu wječor w 7 hodź. rjany serbski wječor. Poskićić hudźa so spěwy, dźiwadło a reje. Zastup je nizki. Wšitcy bratrowskich towaŕstwow a lubych serbskich wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Małešećanski zwučowański wokrjes Sokoła. Načolnikojo *dźěći maja sobotu wječor 3. V.* we 8 hodź. zwučowanje w Małešecach. Wokrjes. nač.

Nawječorny wokrjes. Naše zwučowanje wotmě-je so **1. meje w Pančicach**, dokelž njemóžach přijomnu městnosć za pjatk 25. IV. dóstać. Činju wšitkich na to kedźbnych, zo zj. načolnik přijědže. Wokr. nač.

Nawječorny wokrjes ma 1. meje swoje postajene zwučowanje zo zhromadźiznu w Pančicach. Prošu wo sylne wobdźělenje. Zj. nač.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł změje pjatk, 2. meje wječor ½9 hodź. zhromadźiznu. Starosta.

Komorow. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk **wječor ½9 hodź. w Kačej korčmje.** Bratŕa, přińdźće wšitcy zaso, a hladajće, zo byšće też tych sobu přiwjedli, kotřiž hač dotal nazdala stejachu. **Na zdar!** Načolnik.

Lichań. „Zernička“ přeprošuje wokolne bratrowske towaŕstwo wutrobnje na swój swjedźeń 30. 4. we Kisliey. Hlejće nawěštk!

Lichań. „Zernička“. Dla dožiwjeteho wjedra so dźensniše předwjedźenje „Khodojty“ wotstorči. Dźeń so hišće wozwei. Předsydstwo.

Ralbicy. Sokolska jednota w Ralbicach ma tutón tydźeń pjatk wječor zwučowanje. Načolnik.

Serb. Rat. Dorost za Khrósćicy a wokolinu ma pjatk 2. meje pola towaŕša Natuša swoju *měsačnu* zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Wšitcych towaŕšow wočakuje cyle wěsće předsydstwo.

Spěw. kupka „Lumir“ přichodnu sobotu 3. meje 4—6 hodź. popołdnju zaso spěwa a to w Hodlerja (Worjolu) Budyšskim. Spěwniki sobu přinjesć. Koncert budźe 8. X. w Budyšinje. Snano wustupimy tež na Drježdźanskej wustajeńcy. Tuž z wjeselej wutrobu sobu do *dźěła*. Program postajimy zhromadnje. B. Krawc.

Wulki Cisk. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 4. meje 1930 sokolski swjedźeń. Porjad: sokolske zwučowanja prostne a na narjadach, serbske spěwy atd. Wšě sokolske jednoty prosymy, so bohaće wobdźělić. Započatk wječor we 8 hodź.

Předsydstwo.

Zwučowarjo dražstwa B. zwučuja přichodnu njedźelu 4. V. popołdnja w 11 hodź. w kat. towaŕšownj na Garbaŕskej hasy. Kóždy ma tam přińć.

Hospodaŕski rozhlad.

wutoru 30. haprileje 1930.

Wčeraŕše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,184	100 pólsk. złotych .	47,10
1 jendźelski punt .	20,343	100 čěskosł. krónow .	12,399
100 swajc. frankow .	81,105	100 franc. frankow .	16,41

Barlinska burša pśiniseje jenoš nękotrym efektam powyšśene kursy, swjetśicy so kursy inižowachu. Na wikach i dogónjnymi a rentowymi lisćinami kursy postupowachu.

Produktowe wili tukrajnemu žitej jako pósupowaśe **płaćiźny** pśihlasowachu. Pśiceńa pótrupi zentnaŕ wo 15 pj., rožka wo 10 pj. a wowš wo 5 pj. Wćera płaćeśe zentnaŕ:

w Barlinje:

pśenicy 14,60—14,15 hr., rožki 8,25—8,40 hr., nalétnjego jećmjenja 9,60—10,15 hr., nalétnjego 8,85—9,50 hr., wowša 8,15—8,45 hr.

w termińowym wikowanju:

ja meju:

pśenicy 14,70—14,65 hr., rožki 8,90—8,75 hriwnow, wowša 8,95 hač 8,80 hriwnow.

ja julij:

pśenicy 14,25—14,18¾ hr., rožki 9,57½ hač 9,45 hriwnow, wowša 9,60—9,47½ hriwnow.

ja septembr:

pśenicy 13,80—13,52½ hriwnow, rožki 9,65 hač 9,51¼ hriwnow.

Pśisłušaceje:

Wućobnika pjekaŕśkeho, Michałz w Semizach. — Ssedlaŕśkeho, Bjaŕśi we Cźerwjenych Nošlicach.

Pjekaŕśkeho, 27—30létneho, Schober w Rěčicach.

Krawćeho, Schall w Niśkej.

Na pśechadź:

Drašnej khamoraj, w *Wólej Wodźe, Gutenbergowa* haja cźo. 12¹ na prawo.

Bérny, žyno, žiłoma a runklica w Kulowje na Torhoscheju cźo. 5.

Koło žonjaze, w Budyšinje, Moltkowa haja 142.

Bérny žymjeńtne a jědźne, Graf w Nowej Wśy pola Kulowa.

Bežaŕi, Bubnaŕka w Mokrowje pola Hródka.

Krowa, wuńzokśucźelna w Baganzu 15 pola Hródka.

Sšowa wowšna a wós bźěcźaju, Bulang w Kulowju.

Jeja k nałožowanju, Nakonj w Sśomjenju, Wowćerńjaśi pucź cźo. 2 pola Hródka.

Runklija, herbška grynta w Semizach.

Sofa, Ziegenbalg we Semizach.

Koło motoriśe, w Bitkopicach, Maka Horncźeŕśka ḥ. 2.

Ssudnišzy na pśeśadźowanje

pjatk, 2. meje 1930.

w Budyšinje na ſudniśtwoje dop. w 9 hodź. wśchelake meble a maśiniy, mužazy kožuch, hudźbne śroje, gramofony, radia, mužaze koła, połne żelezniźy, pjenježne tłamory, cźaśniki, wśchelake wina a litéry, 2 zentnaŕi rudłow, zentnaŕ maka, ronija, 2 zentn. hrocha, 2 zent. grica, 4 zent. wowśnych truhanczkow, mech hoseja, mech popjera, žonjaze a mužaze drasty, a wohucza, 200 zent. ſuchenych zelorowych truhanczkow, dwajkolešany wós, wśchelake koże, cźeśiły awto, powětrowa tśelba, porzlinowe a śchleńcźane ſudobja, drobne twory, 2 zent. krupicźkow, 7 bleschow jedźeneho wolija, zentnaŕ jerśich mandlow, 4 zent. bocźkow, 2 zent. rěpikoweho žymjenja, zent. žyreho thoseja, 3 mech nalikow, mech nowehe korjenja, wobrasaj a brilantowy pjerſchcźeń; — śe žwobodneje ruki: 10 mećhow rybjazeje muczi po 240 hr., módry woblek 25 hr., śiejazy gramofon 65 hriwnow.

Konkursowe powješće.

Ssud je konkurs wotewrił nad samožonjom wobśejerja fabriki **Gerharda Kurka Wazureća w Mérkowje.** Sarjadnik konkursa je prawišnik dr. Wagner we Budyšinje. 1. term. śrjedu 28. 5. 30 dop. w 11 hodź., 2. term. śrjedu 25. 6. 30. dop. ½ hodź., wobej we Budyšinje na ſudniśtwoje jitwa 141.

Ssud je konkurs nad samožonjom młynka a ratarja Roberta Fehrmanna we Wórzynje, ſtónćazu termiju wotdźerjawšchi ibźynk.

Ssud je konkurs nad samožonjom firmy Spreetal-Fahrradteilefabrik G. m. b. H. w Hnaśchežach saſtajił, dokelž telko samoženja njeje, so bychu **ſo wudawki** konkursa wupłaćiłe.

Škrowe depeše.

Wili žu jara mérne a płaćiźny žita jako ſtłośśene.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž pśched hodźinu, dowoš je jara niśi, płaćiźny žu nékuždy 5—10 pj. popuśchćiłe, wobrot žnadny woſtanje.

Płaćiźny na Barlińskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćiźny po złotej hriwnje.

	29. 4.	28. 4.		29. 4.	28. 4.
Pśenica	280-283	277-280	bany	15-17,00	15-17,00
rožka	165 168	165 166	woka	19-22,50	20-22,50
naz. jećmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
nal. jećmjeń	192-203	192-205	žołte łupiny	20-23,50	20-22,50
wows	163-169	162-168	ceradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	13-14,05	13-14,50
pśeńca muka	31-39,00	30-38,75	rjany wosušk	18-19,00	19-19,00
ržana muka	23-26,50	26-26,50	bocn. melasa	—	—
pó wotruby	9-10,25	9-10,25	bórnj. kruški	14-15,05	14-15,50
ržane „	10-10,75	10-10,7.	syno, 60 kg	2,20-2,70	2,20-2,70
raps	—	—	rjana sloma	1,15-1,40	1,15-1,40
hróch, Viktor.	24-30,00	24-30,00	pśeńc. „	1,00-1,30	1,00-1,30
tane symjo	—	—	wowsna „	0,90-1,00	0,90-1,00
pjeluški	17-19,00	17-19,00	jećna „	0,90-1,00	0,90-1,00

Płaćizny rězneho skotu na Barlińskich skótnych wikach.

29. haprieje 1930. Płaćizny po centn. a zt. hriwnach

Skóine druźiny a wóznamjenjenje.

Woły: 340.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetśeje rězneje hódnośe hač do 6 lět	59—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	55—58
Mjenje wukormjene młode, derje pśecowane starše	51—53
Mjenje pśecowane wšěch starobow	

Byki: 431

Połnomjasne, wurośśene, najwjetśeje rězneje hódnośe	55—57
Połnomjasne, młódše	53—54
Mjenje wukormjene młódše a derje pśecowane starše	50—52
Spatne	47—49

Jałojcy a kruwy: 901

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetśeje rězneje hódnośe	43—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje rězneje hódnośe hač do 7 lět	37—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—29
Derje pśecowane kruwy a mjenje pśecowane jałojcy	25—27
Mjenje a śpatnje pśecowane	—

Celata: 3180.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	78—84
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—76
Spatne (4.)	40—55

Wowcy: 5778.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	60—63
Starše wukormjene (2.)	55—60
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	48—50

Swinje: 13926.

Połnomjasne, wosebśiwu rasow a jich kśiżenjow hač do 1¼ lět stare	62—64
Wukormjene	63—64
Mjasne	64—65
Spatne	62—64
Ranej a kundrowy	55—57

Wusudźenja.

Wolerstwa a cźeśeju paduschtwow podhladny mějewuteru 38témy cźełła Arnoścht Maks Groß se wo a dla pśchekhowanja jeho i Lenika pokhadźaza mandźelika Augusta Großowa rodź. Henczej zaz. 31. decembra 1929 běśe je we Wichowach dźeń wotpalika. W nozy k 14. dezembrej běchu łukleria Mańa Kubaćka w Pśeźecach a w nozy embrej pola hoscenzarja Kurzreitera w Spytezach ali a kradnyli. Groża winowachu, je je tute tii a ilukśił. Pola jeho mandźelkeje běchu dźeń kradźezow namakali. Wobaj mandźelikaj staj hižom cźima i khłostarnju thłostanaj. We Waldheimje Groß i dźiśaceŕjom Pawołom Kunzu i Budyšnat. Hdyž běchu Groża i khłostarnje puschcźili 1929), běśe wón nękotre dny pola Kunzy pścheodśišcho pak k wśetśej Bobakowej na Drjewowych w Budyšchinje cźahnył. Běśe pola města dźeło.

Mjes tym běśe jeho bratr Pawoł woj macźeśerśkeho šemrćeho nana we Wichowach kupił. Groß nad tym hnéwał a mjes wobémaj běśe k wurea hrožeju pśihišćho. Pśichi wohnju knjeżeje we Wichowach na sylvesterśtim wjećoru běśe latthes bliśo wohnja podhladneju mužśeju wobk. Wón a maśer Bühmer staj jeju pśchcźeśeńcy ej a w nimaj Groża a Kunzu śvśećiśkoj. Pśched o wujaźni, so běśe Groß na tutym popołdnju a w Budyšchinje pobył a wobaj staj i kolešomaj ymaj nahribjetnikomaj do Wichowow jěkoj, hdyž a ſa žytkowownju stajiłoj, kiž je Kunza ſtražował, o je je Groß na khmilu woteschoł. Je pjeca k maił, so by i njej dla leżeownośe vécźał, dokelž pak je wół domach byl, i kotrymuž je ſo śnjepchcźeśił, je wušpécha wrócźił. Tuž je nadobo wobeń w brožni

Wón a Kunza staj k wohnjej hicź dyžkuli, ale śchelcźeśkali. Nałaśtra běchtaj Groß a Kunza kriim kommiśaŕej Täschnerej wudawałoj, so bozpła we Wichowach pobyłoj, ale w kinowje na Nježo. Stónćenje pak Kunzowa, Kunza a też Groß staj we Wichowach bykoj, staj ẑebi wjećor jenoj njenej ſatupnej karcźy pśched kinowom śdźěłowałoj, ai wérnośej ſawódźeloj. Wobeju 4. januara 1930

Pśichi pśchepytowanju ſu wśchelake wéży namahuchu w Pśeźecach a Spytezach kradnjene. 18. běchu też Großowu wźeli a 3. februara ſaſo puW ſaſtarańi, hdyž Großowa bydleśche, běśche lo, ſo běśe wona do hóſ derje žywa była, dokelž iele butry a ſaćinka pśchetrjebała. Pśichi pśchesłyhdyž, hdyž ma butru a połcź jow, je Groß wśchelako Mandźelśkej Kubaśchowa a Kurzreiterowa ſ. Großowa mandźelśka nochcyśche nicźo wédźeć, je ſo wot jeje wjeśe méła. — Dla wohnja we Wichowach rozkaźi knjeź inſpektor Holschka, ſo ju we Wichowach pśchcźehowdźeći, ſo je Groß brózeń ſapalił. Kunzy běchu jednanje dla ẑubuſapaleśtwa ſa- Wón a jeho mandźelśka wuprajiſchtaj jako śwědo- ſo je Groß jimaj tkaniny 8 abo 10 dnjowo do hóſ da- ſo běśche Großowemu wudawaniu runje napśchećiwo je wéży hakle 21. dezembra pola Natarjej wuhrjeSsud ſaſudźi Groża dla cźeźeńo dwójneho wopadnišćiwa k tśiom létam khłostarnje, wotrjekny cźeśtne prawa na 5 lět a ſtaji jeho pod polizajśki dohlad. Großowa dosta dla pśchekhowanja mężaz jaſtwa. Wón wotrjekny ſo pśchepytowaśtwa jatba njepśchiliczi. Wot wotrjekny japaleśtwa Groża njeźiwaju ẑyłneho podhlada dla njedobšahajcych dopokaſow wuwinowachu. Po wowinowanje wuńdźe Groß ẑwarjo jakhadźeśche.

Najnowiše z cyleho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrjischi schtworik: Rjenje, žuchy a fymy. W Jendželskej fymy a žuchy. We połnuznej Europje fymy a samróčzeno.

* Ratař Hundsdörfer ſ Tussainowa w Ranšchej Pruſkej a jeho 15lětny žyn staj so w pětkowej jamje ſ wotwalenjom pěska saſypnyłoj. Na njesboże su so ludjo hakle ſ tym kedžbliwi činili, so sapjschaj snjesboženju prošdny pódla pětkowoje jamy stejesche.

* We Wlaſenym pola Trutnowa w Czechach ſ tjomi wožobami wobžadžene motorſke kolo pschi kole do dróhowego kamjenja sawadži. Ssobujedžazaj pachołaj so 15 metrow daloko pisches kamjeńtnu murju wjerhnjischtaj a ſ roſbitym nopom morwaj leżo wostaschtaj. Wjednik motorſcheho kola Tabert njeſranjeny wosta. Tola žałoſne njeſboże wohladawschi, kotrejž bě sobu sawinowak, so wón je nožom tſi króčej k wutrobje kłó. Na žmjerć ſranjeneho jeho do chorownje donjeſechu.

* Na želesniſkim pschekhodje mjes Neaplom a Cantelom je želesniſki cjah ſ dźiwjacej wožobami wobžadženy automobil pschejeł. Dwě wožobje so morischtej. Dwě so žmjerć ſtrašchnje ſranischtej. Schěſć wožobow lóžo.

* Chineſzy rubježnizy su město Siatocžen pschi rěcy Hanje, 80 kilometrow wot Hankawa, wobžadźeli a nekotrych Europjanow, mjes nimi dweju katoliſkeju duchownoju, wotwjedli.

Sokołstwo, šport a hry.

Bólkopańca.

Při zašłej rjanej njedźeli běchu drje nimale wšě bólkopaniśća wobsadźene. Łužiske družstwa běchu znajmjeńša čile při dźele. Budyska „Spielvereinigung" hraješe w Žitawje přećiwo Wostrowskemu „Ballspielklub" wo tak mj. župny pokal. Budyske zjednoćenstwo podleža z wysokej ličbu 6 : 2. — W Budyšinje hrajachu Budestecy napřećo Wjazońcy. Přeniše mužstwo podleža ze 3 : 0. Ważne zetekanje měješe dale „Budissa" ze „National-Kamjenica". Budissa podleža ze 6 : 3. — Zwonka Budyšina stej mjenować hišće hrě Budestecy I — Wjazońca I ze 0 : 3 a Minakał I — Hodźij I ze 4 : 0.

Zwjeselace by było, hdy bychu so też naši serbscy Sokoljo w towaršnej hrě na sportowniśćach skhadźowali. Je to přeco rjana a strowa zabawa za našu sporthubowacu młodźinu na swobodnych njedźelskich popołdnjach. Bychmy [illegible] tajkich hrow mjez serbskimi družstwami přijimali.

Kolesarstwo.

Njedźelu wotmě so znate Zhorjelske holanske wujězdźowanje. Čara bě 102 kilometraj dołha. Přeńe ze 2 : 52.35. Budyscy wobdźělnikojo: Hu[illegible], Werner a Schwager docpěchu 4., 9. a 10. městno ze 2 : 52.36, 2 : 52.43 a 2 : 52.44 hodź.

Tenis.

Jendźelska předoby Němsku w hrě wo Davispokal.

Němska měješe dotal wulke wuhlady, zo sławny Davispokal lětsa za sebje dobudźe. Tola mnodzy hižo dźeń před wječorom khwalachu. W rozsudnej hrě Němska wustojnemu Jendźelčanej podleža, a to poměrnje na lohke wašnje ze 5 : 7, 6 : 3, 6 : 2, 6 : 3. Z tym su nětko wšě wuhlady Němskeje na Davispokal za tute lěto zničene.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanec w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

JAN JURIJ PAHN

ma

8 tunich dnjow mantlow

wot pjatka 2. meje hač do soboty 10. meje 1930

10% rabata

Wužiće tuto wosebite poskićenje

zo byšće sebi dobry, nowočasny a tola tuni mantl kupili, mamy wot najjednorišeho mantla na hasu do nanajwosebnišeho mantla kaž gumijowe mantle, kosmičkate mantle, Trench-Coatske mantle, mantle complets a tkaninu za mantle

Wosebje derje wuběrany sklad šěrokich mantlow za sylne žony

Zo bychmy Wam kupowanje połožili, dostanjeće po přeću twory też radu na wotpłaćowanje / Při **wotpłaćowanju** kupujeće při samsnych płaćiznach **bjez přiražka a bjez wobličenja wudawkow**

JAN JURIJ

PAHN

w Budyšinje

Alle kaufen jetzt

DAS NEUE BLITZ RAD 75 RM

Najwjetši wuspěch — tajke něšto so lěta dołho nieje poskićało. Kajkosine koło za wšědne wuživanje **Mužace 75.— hr. — Zonjace 82.— hr.** na předań pola

Jana Schiebaka w Budyšinje

— na Mužakowskej drózy 4 —

Hobrski wubjerk kołow, wokoło 200 na składze

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład rowarſk. mašinow a gratu wšěch druhich

Čehnjenje 1. rjadownje

saksk. krajneje loterije

pónđelu, wutoru a srjedu, 12., 13. a 14. meje 1930

Hłowne dobyće 30000 hr.

Płaćizny: 1/10 4.— 1/5 8.— 1/2 20.— 1/1 40.— hr.

Statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Míele

die erfolgreichste Zentrifuge

Gerader Antrieb Zentral-Ölung

Gegen Schmutz und Spülwasser geschütztes Getriebe

Mielewerke A.G.

Größte Zentrifugenfabrik Deutschlands

Gütersloh/Westfalen

Über 2000 Angestellte u. Arbeiter.

Zu haben in den einschlägigen Geschäften

Runklica

je na předań w Bošecach č. 47 pola Kubiše

Wšitko nowe so čini ze

Winterec barbami

firnisy, laki, šersćowcy, šablony

Bratřa Mierschec nasl.

mějićel Erich Winter

w Budyšinje

— na Zitnych wikach 30 —

Sofy, worcl. matracy a nakładowanja chaiselongui

po wšěch płaćiznach zhotuje

Zane klamy! **Hermann Schulze**

meblowa wutykarnja

w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 16 (w dworje hoſ. „Zum Echten")

Wósk. rub přikrywy sćěnaki

KURT ERLER na Žitn. wik. 11

Žonjace mantle / kostumy

najwjetši sklad w měśe

Wobleki

Crêpe de chin-owe, japonowe, crêpe Georgette wołmjano muslinowe, wumělske židźane, voilowe čišćane a hładke. Też wulke žonjace šerokośe namakaće pola mje we wulkim wubjerku po woprawdźe tunich płaćiznach

Paul Otte

w Budyšinje na Žitnej hasy 10

přiłoha k čisłu 100

SERBSKE NOWINY

Srjeda, 30 kmjerca 1930

Když so khodojiły pala.

So khodojiły w nozy wot 30. jutrownika do 1. meje na khojschczach, hynowych widłach abo woprawdźitych kołokach po łužiskich horach ga kóła, je stara bajka, do kotrejež nichtón wjazy njewěri. Ale prjedy hu do teho wěrili. Dopokas ja to hu wschelake baje a nakoźti, kotrež hu ga hacź do dźensnischeho dnja spožerjake. Hdyž w naschich dnjach ga tu a tam hischcze wo sakuslanju psches khodojiły se starodawna rěcźi, — wěso w naschim cźasu nichtó wjazy do „nacźinjenja“ njewěri — dha hnadź niczo njewadźi, hdyž ga ras na tamnu khorosćz a jene winy pokasa, kotrež hu mjenowane hodźiny runje te khodojtnej nozy sćzinike.

Naschi stari prjedownizy wiźachu do sawjedźenja khcheschcjanstwa krucźe na pohanstwo a jich mystiskim bycźi, tiž ga we wschelakich zwjedźenjach a sawjebelenjach swojscha a běchu ga krucźe do serbskeho ludu zakorjenik. Tež wěra do bohow njedasche ga nadobo wuschmórnyć abo ś jenym predowanjom sniczicź. Tole spóznawschi połožichu ga khcheschcjanizy póstojo na to, so woni wobstacze wyschischich hyczow, kotrychž pohanizy Serbojo a bohow cźeschachu, pjecza njewotrjesnychu, ale woni je hinak wuźożowachu a to na dobre a njepschecźelske wotschnje. Tak bu bohowka Lada spóschcźerka lubosće a hódnosće a schkitarka ga wuwiwazeho žiwenja.

Mnohe serbske rody zapowědźachu ga khcheschcjanstwu. Samo mjes tajkimi, kotrjž běchu je pschiwzali, namakachu ga hischcze pschiwiźnizy pohanstwa. Hdyž ga potom se strony němskeho stata khcheschcjanstwo jako powschitkowna nabožina postaji, cźinjachu drje wschelazy zwonkownje zobu, ale seidźechu ga na potajnych městnach a holdowachu dale pohanskemu kultej. Pschecźiwo tym ga na to waschnje sakrocźi, so jich sthadźowanki se zwjedźenjemi sych duchow pschirunjowachu a tak wěrichu wottraschecź spytachu. Pózłam Božim ga wozebje wěschiznizy pschecźiwjachu, kotrjž psches swoje znajomstwo wulkowazných rostlinow wulki wliw na schérschi lud mějachu a to tež wužicźu. Tuczi zkłukownizy starych bohow dyrbjachu psched rosschérowazym khcheschcjanstwom w potajnych lěžach ga wukhowacź. Ale stradźu khodźachu hischcze k swojim pschiwiźnikam a dóstachu znadź podźisćho mjeno khodojiły.

Něsto je to spodźiwne, so mlode khcheschcjanstwo niczo we woprawdźitych khodoitach njewě. Szyka nje jeno tam wěra do demonischeho tak łynła, kaž by žez myślił. Runje tež nahlady a fantasije wo cźertu w poldźiźichich létzsotach nastachu, tak tež ga wěra do khodojtow a jich tullarstwa dźeń a bóle rosschérjesche. We wschelakich knajnach je ga to spožerjako.

Tutón khodojcźiny błud ga wożebje na wukónzu sjedźenje doby a spočzatku noweho cźasa jewi. To ma tola někaku pschicźinu měcź. A ta leži w tehdomnischim duchownym połoženju. Wobschérne pschewróty na wschelakich polach pscheměnichu duschine žiwjenje tamnischeho człowjestwa. Dopomnja jenož na nabožnu schwjalaźu, na sozialne a hospodarske wojowanja, na wotucźenje pschirodospytnych wědomoscźow, na wuźiźenje nowych dźełow gwěta, na žałožne epidemiike khorosće a mór, na lud a kraj niczaze wójny atd. Tak mnohi dorozumimy, so bě duschine žiwjenje ga pschegnuło. Wěso je wucźba do cźerta a demonow (djaßow) dale traka kaž człowjestwo, ale w tehdomnischim cźasu knjezaga roshorjenosćz — my bychmy ju nerwositu mjenowali — pohnuwasche fantasiju žylnischo, so žamo mucźeni do teho wěrjachu. Duch, na kotrehož telko stutkowasche, poda ga na rospucźe. Njemóżesche wschitko pschetrjebacź, schtož ga do njeho itócźesche. Jeho wola da rosschéikana, schtož hakle posdźisćho saczuwachu a ga wupekasa. A to ga wuskutkowa w njemocy, hdyž tajke žałožne domapytanja człowjestwo potrjechichu. Stara wěra bě khětro na mozy słubiła. Tajkim łdasche ga zaty swět jako pschedbwór k heli bycź, wobsadźeny se zajodami cźertow. Mitosćziwy a dobrocźiwy Bóh bě ga kaž je swěta słubił. Na městO woprawneje wěry stupi błud a pschiwěra a jimaj sćźěhowasche sadwělowanje. Běchu Boha słubili a powinnychu ga na cźerta a pytnchu w tym pomoz. Tohodla tamne sapiźanje duzónz 15. stóttotka łajźi cźertowy a khodojcźiny błud do luda pschinidźe. Najbóle potrjechi žony.

Wěra do kusłarstwo mozow runje na pschedwjecźoru žwjateje Walpory je prastary a je ga hluboko do Serbow. Wschelake ś naschich nałożkow pokasuja na to. Jedyn ś tutych je palenje khodojtow a khodojcźine wuhnje. So je to jara stare waschnje, je wěte. W naschej literaturje nadeńdźemy spomnjenki wo tom hakle 1843 pola Ssmolerja w ludowych pěsnjach. Tam piša: „Tu a tam běhaja a rejuja w nozy se sapalenymi khoschczetow.“ Pisches palaze wěschcze a khoschcza, psches wołozow atd. spytachu khodojiły wotdźerżowacź. Runje we nozy na žwjatu Walporu maja najwjetschu mózpschecźiwo ludźom a samóża jim schkodźecź. Tak palcźe „khodojiły“ dale bjes nětkajsheho pschiwěrka. Je to tjane serbske waschnje, hdyž ga w pschedpisanych mjesach wukonja. -ŕ.

Wojowanje wo somoinstalaciju!

(Pokrazowanje.)

Dalokoż běch wobhonjeny, žym wschak w zhromadźinje spytał, jemu napschecźiwne dopokasacź. Sa druhe nadpady je mi nětko mózno, hnydom napschecźiwne dopokasacź. Jenož jenicźki pad chcył do zjawnosće dacź a zjawnosćz njech žama pożudźuje, hacź je moje hornje wudawanje woprawnjene a hacź knjes Herbst žebi a druhim ś tym žłuži. Knjes Herbst wobtrucźenje mjes druhimi napadami na milinańju, so pschipódła jej njedospołne dźeła wukonja a wulběhny jako pschikład montaju klumpazeho motora w L.-ej zahrodnistwje. Mój powědasche, so dla njewězwoneje montaje motor njeje žaneje wody klumpak. Wězywustojny je potom pjecza zwěźicź, so wina jenož na milinańju pada. Prajit pak njeje, so klumpa dźełacź njemóże, hdyž wodu we studni njeje, je tež sapomnił prajicź, so je jedyn ś jeho kolegow, znaty Budyšći instalatérik mischtr,, napschecźiwne drobrosdacźe wotedał a milinańi polne prawo dał. Tutón znaty Budyšći instalatér je pak žo na tamnej zhromadźinje wobdźelił a tuto njepschecźelske wudawanje žłyschał. Hižo tutón malv pschikład dopokasuje, na kaschich žłabych nohach hibanje instalatérow pschecźiwo milinańi steji.

W zjawnosći instalatérojo pschezo wobkrucźeja, so dźe wo eksistenzu 45 matnych pschemyślnikow. S tutych 45 instalatérow pak 25 na wšach a 20 w měsće bydli. S tutych prěsćich 25 instalatérow bydli saže 13 w naschim sastaranstim wokrjeżu a 12 zwonka njeho. Tuczi 12 instalatérojo sa mnje hnydom wot prědka wotpadnu. Dalokoż něsto zbytkni 13 wjesni instalatérojo do wojowanja pschecźiwo milinańi žłuscheja, dam tózdemu cźitarjej zjamemu rozsudźicź, so pak bych posdźischim „reklamazjam“ na tutym měsnje wobarał, wostajimy jich žebi stejo. Ssu ś tutych 20 měschcźanskich instalatérow wschitzy pschemyślniizy, kiž elektriske dźeła jastupuja? Ně! Jenotliwe powołanja su takle sastupjene: Jenož elektrisku instalaziju sastupuje 14 instalatérow, elektrisku instalaziju, kolesarstwo a automobilstwo 1 instalatér, elektrisku instalaziju, klampnarstwo a twarske samkarstwo 2 instalatéraj, elektrisku instalaziju, płunowu a wodowu instalaziju 3 instalatérojo. K tomu hischcze nimale wschitzy instalatérojo ś radiowej postrjebu wikuja.

Tuto stajenje rěcźi žamo ja žo! Potajtim 30 procentow naschich dowołenych instalazijitich firmow w Budyschinje saběra žo ś instalatérskim powołanjom jenož ś jako pódłanskim powołanjom! Na wšach žu poměry hischcze njepschihódnische. Tam maju mnohy hischcze wobkhod jěsdnych kołow!

Knjes Paulußen wobcźežowasche žo w hižo naspomnjenej khromadźisnje žrjedźenego stawa cźežko na stajenje kawzije instalatérow napschecźeżo městu. Mam pak tu kawzijowu winowatosćz ja prawu a pschijěmliwu. Kóždy wschak njetrjeba 500 hr. kawzije saplacźicź, wón sastupi do rukowanskeho sawěsćenja a płacźi jenož 50 hr. Tež tu sažo wědomne sawjedźenje sjawnosće je strony tamnischich referentow. Pschijpomnicź žo hmě, so je sa měr kawzije jenož, so by milinańja rukowanje měła, so žo pschiprawy derje a cźisće wuwjeduja, kaž žo to wot khcheschcjeskeje techniki žada. Bychli žo instalatér pschecźiwjak, wumjedźeńske njedostatki wotstronicź, móże žo jeho smuk ś pomozu kawzijoweje sumy wołstronicź. Tohodla njeležt žadanje kawzije na žadyn pad w sajimje milinańje (kaž dyrbjesche žo to we zwojim cźasu sdacź!), ale jenož w sajimje skasarjej instalazijskeho dźeła.

Runje tak je je sapłacźenjom kawzijom w druhich wokrjesach. Sastaranisti wokrjeż Budyšeke milinańje ś wjazy dyžli 16 000 woteběrarjemi pruda je dosećz wulke polo je wschitkich instalatérow. Hdyž pak instalatérojo kawzije tež w druhich wokrjesach (Ludiskim, Bistopicźanskim atd.) sapołožichu, potom jim nichtó njemóże pomhacź! To žłuscha na konto powjetschenja wobkhoda (wotewrjenje filialow)!

Dale, schtož pschiwabjenje woteběrarjow nastupa! Konsument dźenžnischeho cźasa, wožebje ratar dźenża wschitko derje pruhuje, tež hdyž dyrbjał druhdy něschto drožsche sapłacźicź, wosmje jo, hdyž w tym žwoje lěpsche widźi. Nimo tu cźasy, hdyž žo elektriske powody twarjachu, jako běsche pschi njedostatku na petroleju kóždy wjesnik, so elektrisku žwězu do twarjenja dosta. Tehdy je někotry instalatér žwoje sasłužił, je pak žebi sbohom row ryl sa žwoju dalschu eksistenzu!

Kak dyrbjako pak žo to wulkutkowacź, dyrbjała-li gmejnska komora woprawdźe žamoinstalaziju sběhnycź? Najprjedy ras měło žo sa měschcźanstu kapżu snajmjenscha ł 50 000 hr. mjenje dokhodow liczicź! Tónle njedostatk wo 50 000 hr. žo na kóžde waschnje sahubjazy wulkutkuje. Něsto praja sastupowarjo sběhnjenja, so mohle žo tute 50 000 hr. wschak hischcze ś milinańje wuczahnycź! Haj, ale hdże? Nasch wyschischi měschcźanosta, to wěrju, ś milinańje hižo wuczehnje, schtož žo wuczahnycź hodźi. Něsto hischcze 50 000 hr. wutłoczicź, móże žo po mojim łdaczu jenož na cźežu wotpiłanskeho a wobkhodneho konta stacź. Schto wojnamjenja něsto sa naß (jako Budyšćich měschcźanow myślenych) wotpiłanski konto? Kóždy, tiž něschto wo milinje rozumi, we wěsće, so je tuta technika w połsednich 20 létach postupowała a hischcze postupuje, so žwojeho runjecza pyta. Milinańja dyrbi pornjo druhim dźełarnjam ś wjele wjesćim wotpiłowanjom liczicź, pschetož schtož je žo psched 10 létami twarito, žo dźenża wjazy trjebacź njebodźi. Schtož žo dźenża twari, je žnadź hižo sa někotre léta tak sestarjene, so dyrbi na kóždy pad sapłacźene bycź. Wot tutoho wotpiłanskeho konta hischcze 50 000 hr. precźwjacź, réka rubjeństwo na žamóżnym wobkhodżeństwje, réka žebi žamemu pjenjeży do kapży łacź. Na tajke waschnje mohła žo milinańja sadobźicź a stónczinje nastanje ł njeje privatne akzijowe towarstwo — najnutrnische pschecźe sastupjerjow sběhnjenja žamoinstalazije. (Skónčk+je sćěhnje.)

Protyka dawkowych termijow.

Na finanzny hamt ma žo sapłacźicź:

5. **meje: Dawkowy wotcźah wot dźełacźeńskeje mšdy,** tiž je žo w cźasu wot 16. hacź 30. haprleje wupłacźiła.
10. **meje: Burjowy wobrotny dawk.**
15. **meje: Dopředkłasapłacźenje bethodneho dawka** sa rataństwo a hajnistwo po dawkowym namołwjenju na 1928/29.
15. **meje: Dopředkłasapłacźenje samożeńskeho dawka,** 2. podźel 1930.
20. **meje: Dawkowy wotcźah wot dźełacźeńskeje mšdy,** tiž je žo w cźasu wot 1. hacź 15. meje 1930 wupłacźiła.

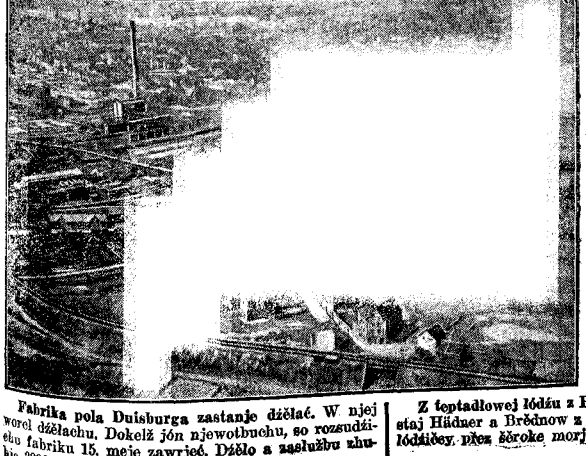

Fabrika pola Duisburga zastanje dźełać. W njej worel dźełachu. Dokelž jón njewotbuchu, so rozsudźichu fabriku 15. meje zawrjeć. **Dźelo a zasłužbu zhubja 3200 dźełaćerjow.**

Z teptadlowej łódźu z Hamburga do Ameriki. Wěstaj Hádner a Brědnow z Hamburga staj so w małej łódźičcy, płes šěroke morjo do Ameriki podałoj. Kobloso z nohomaj teptaju hibaju [illegible] doprědka.

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1864

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen Körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen: Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Sceldienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

krwć. Wudźerawy je se słotu a je špalimy. Klešćešcy namasamy ſ petrolejom, a tak jeho ſ łobka wucześnjemy. Njeſmêmy pak jeho ſ mazu wutorhnyć, dokelž hewak hłowa mutiška wostanje.

Je khmane při teptanju syna sel sodu měsć?

To wukładujetaj nam dwaj naſhonitej hoſpodarjej.

1. Powſchitkownje mêchamy jenož do wložźeneho žyna žel. Tu płaćji žel, hdyž žo ſchi parjenju žyna rospuſchćži jako konſerwny žrêdk. Na 100 kg. žyna liežimy 0,5 žele. Ssyno žo derje ſteyze a tak potom njepłêšni. Ssuche žyno njetrjebamy ſchi teptanju želićź. Ssel tam njebê nicžo ſtutkowała.

Sawêšeje ſtôt też ſelene žyno radſcho žerje, wožebje, hdyž dawamy wobkopowańki, to rêka — rêpu a bêrny žobu. Najradſcho žeru woželene žyno cžahaze woły. Dójkam pak njeſmêmy ſchewjele ſeleneho žyna dawaćź.

2. Druhi hoſpodar praji: Ssyno njeje trjeba ſelićź, žmy-li je derje domoj ſhowali. Te žame na žebi hižo derje ſłodźi, njeſłu-li w nim nêkake wopačne trawy, kaž ſchćaſtawa a podobne. Do wotakwy pak móžemy nêſchto ſele nażypaćź, hdyž njeſmy jn derje domoj ſhowali. Nateptajmy worſchtu žyna a poželmy ju. Na to namietajmy ſaſo worſchtu žyna, kiž tehorunja poželimy. Tak njech žo to wospjetuje. Poželene žyno je lêpſche a ſtôt je rady žerje.

Tola pak njeſmêmy ſchewjele ſelićź. Wožebje dójkam to wadźi. Bykam wêjo mjenje.

Hospodarſtwo.

S čim ſwjſchimy hiſchcže wunoſcht bêrnow.

Nêkotſi bêrny hnydom ſ pinzy žadźeja. To pak nje je thmane. Bêrny dyrbja najprjedy tróchu ſwjadnyćź. S pſchepytowanjom žu dopokaſali, ſo mêjachu ſ tajſich bêrnow, kotrež bêchu ſchtyri njedźele pſched žadźenjom na hunje leżo měli, na ¼ hektaru 10 zentnarjow wjazy wunoſchka, hač ſ tych, kotrež bêchu hnydom ſ pinzy žadźeli. Thęmy-li pak krane bêrny žadźećź, njeſmêmy je ženje krótko pſched žadźenjom kracź. Tež krane bêrny dyrbja najprjedy ſnajmjeńſcha wokoło dwê njedźeli leżećź, ſo tróchu ſwjadnu.

Skotarſtwo.

Skôt dyrbimy pohłuſchićź, hdyž jón rêſamy.

Mjes wjeźnym wobhdleſtwom knježi hiſchcže ſtary njepoczînk, ſo ſtôt rêſaja bjes toho, ſo bychu jón prjedy pohłuſchili. Tajke ſkočo druhdy njeſmêrnje wjele czêrpi prjedy hač žo pomałku wutkriwaſi. Dyrimy-li ſkočo pſched rêſanjom na prawe mêſtno na hłowje, tak wjele njeſhoni, kak žo je žwêta minje. Stôt dâ je nam jenož ke wužitku a niž k cžiłowanju.

Pjerizmarſtwo.

Kupajmy ptaćki w klêtkach.

Kupanje ſtwinych ptaćkow je jara ſtrowe. Wožebje jim pjerjo ſ tym rjane ſathowamy. Ke kupanju dyrbimy ptaćkej pſchezo wodu poſticzećź. Mnohe ptaćki žo rady kupaju. Nêkotre pak wo kupanje njerodźa. Tajke ptaćki wokrjepimy tôždy tydźeń jónu ſ liwkej wodu, też we ſmyje, ale jenož potom, mamy-li cžoplu ſtwu. Kupamy je rano abo dopołdnja ſ cžaſom, niż pak na wjeczor. Hewak by žo ptaćź w nozy naſymnił a nam ſahinył. Sa make ptaćki ſtajmy ſudobjo ſ wodu do klêtki. Woda w ſudobju pak njeſmê wſpiche być hač dwaj zentimetraj. Też na to hladajmy, ſo njeje po kupanju dno mokre. To by ptaćkej wadźiło. Najkhmanſche žu kupańſke thêžki, kotrež žo wonka ſa klêtku pſchipowêžnu.

Dom a kuchina.

Kak wotpomhamy wokiſnjenju a ſkaženju mloka.

Dokelž je w lêcze cžaſu a dokelž mloko dosahuje bórzy niewuſtudnje, wokiſnje nam wone ſnadno. Truha pſchiſina wokiſnjenju a ſkaženja pak je majanoſcź. Naſchi hoſpodarjo ani njewêrja, kelko maſanoſcze mloka hiſchcže ſ mloka ſeſbêra. Njewêri-li pak to, njech žo donta ſam pſchepytaja, hdyž žo zentrifuga njedźi. Dyrbimy tohodła bóle na cžiſtotu ſ mlokom dźerżećź. Mlokowe kany, bowy, kichidki a powſki, wſcho dyrbimy cžaſcźiſcho myćź. Njedoſahha to jenož pſched dejenjom. Dejeŕ abo dejerka njech jenje ſ maſanymaj rukomaj njedeji. Woda k myću njech je pſchi dejenju w hródźi pſchihotowana. Na tole žo wêſo wſchudże njedźiwa, a tola je to nimo mêry nuſne. Schwejdojo, Danojo a Schwjazarjo žu dawno ſpóſnali, ſo mózemy jenož ſ najcžiſcźiſchego mloka najlêpſche twory pſchihotowaćź. Tajke twory žu wêjo potom też twory prênjeje rjadownje a tohodła žo ſa nje najlêpje płaćźi. W Barlinje mnoży praja, ſo radſcho 20 hač 30 pjenjezkow wjazy ſa Danſku butru dadźa, hač ſo žebi mjenje hódnu nêmſku butru łupja, kiž žo dozwła njedźerżi. So žo naſcha butra njedźerżi, to pak jenož na tym ſaleži, ſo žo pſchi dejenju a wobkhadźowanju ſ mlokom mało na cžiſtotu dźiwa. We wjetſchich hródźach drje ma dejeŕ wſchudże ſudobje ſ wodu k myću rukow pſchihotowane. Je-li dejeŕ nêſto ſwêdomity, mnje žebi po dejenju kôdźeje kruwy ruży. Tola je-li žebi nêkotre raſy ruży wumył, je woda hižo maſana. Maſana woda hižo doſaha, ſo by mloko ſe natażliwinami ſanjeſchwarnika. S tym žo mloko hižo kaſy. Njechamy ani wo tym rêcźećź, kelko wumjowych thoroſcźow ſ tym naſtanje. To je tola žamoroſumliwa wêź, hdyž je žebi dejeŕ 15 hač 20 krótcź we wodźe ruży wumył. Ruży mêſeſche potom ſtónczńnje maſańſche, hač by žebi je njemył. Schtóž chże nêſto woprawdźe hſeſwadne mloko nadejićź, dyrbi na to dźerżećź, ſo žebi dejeŕ abo dejerka woprawdźe wot kôdźeho raſu ruży cžiſcźe wumyja. S tym dozpêje žo najlêpſcha cžiſtota w mlokowym hoſpodarſtwje a mloko nam njewokiſnje a žo nam njeſkaži.

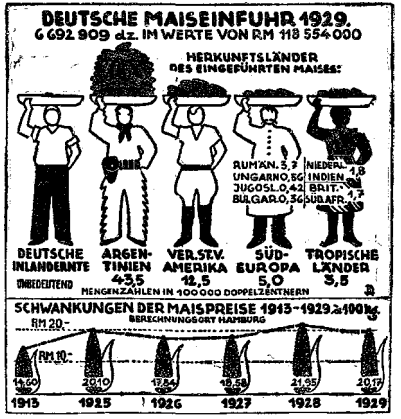

Kelko Němska loni kukuricy kupowaše. Němska kupi loni 6 692 909 dwójnych centnarjow kukuricy abo majsa. Za nju zapłaći 118 554 000 hr. Z našeho wobraza dale wukhadźa, kelko je w žanym kraju kupowała a što je w poslednich létach dwójny centnar płaćiż.

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 16 Budyšin, 30. haprleje 1930 Lětnik 38

Nêſto wo kakticjach.

(S wobrasomaj.)

Kak raduje žo nam wutroba, hdyž prênje kwêtki naléto debja naſche ſahrody, łuki a hona. Hiſchcže pod žnêhom poſbêhuja žnêhowki žwoje ſelenobêłe hłôjźki. Lêdma ſtónczko žo mile na nje poſmêmtnje, wotewrja žwoje ſwónczki. S nêmym ſwukom ſwonja naléčźo do kraja. Potom pokaſuje žo bórzy lubosna ſijałka, naž ſwjeſelaza ſe ſwojej nêžnej wónju. Cžim dale naléčźo poſtupuje, ſ cžim rjeńſchimi a wſchelakorymi kwêtkami naž ſwjeſeluje. Naſche ſahrodki debja nêſto tulpy a hyjazinty, hač ſtónczńnje ſ dychom ſwjatoh' Jana roſcźeje nam kwêtkow kralowa, róża cžerwjonowa. Pódła nich ſeſdadźa žo nam mjaſne, proſte a kakate kakteje ſ khudušchkami mjes roſtlinami a kwêtkami. Ssu kaž ſamotniży mjes roſtlinami,

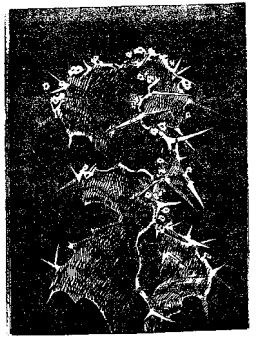

ſarokwaze mjes kwêtkami. Nêhdy je hajachu a hladachu wožamoczeni, frêbajo ſ napohlada tuteje kwêtki ſwój pokoj a ſwój mêr. Djenja žu tute roſtlinki wjele hladane a žadane. Rad płahuja a haja je wožamoczene žónſke, kotrymž žiwjenje je wſako radoſcź jeńſkeho dróhowanja a pſchichod wjeſele jim njelubi. Rôžow cžaſ ſe ſwojim ſtónczom a juſtom je žo pominył. Žiwjenja puczíſk je dowjedł do mnoheho jêreho ſamoſaprêwanja, pokneho bolośtnych ranow. Tak płahowanje a hajenje kaktejow wotpowêduje zyle naſchemu cžaſej polneho bolośtnych naſhonjenjow a ſmiczenych nadźijow. Sbóžne žony roſpłuniychu, ideale roſpadnychu, jeńſke dróhowanje bu ſ łóſdym dnjom bóle a bóle cjernjojſte. Naſch jeńſki bêh w naſchim cžaſu njewjedźe naž wjazy pſches ſelene haje a rôžowe raje. Płody naſcheje prózy žu cžaſto doſcź jara dudławe. Prôſchne kamjenine pucze wjedu naž do ſkalnych horiſcźezow zujych krajow. Nahe žu tychle krajinow brjóžki a khribjety. Ale wócźko jeńſkeho dróhowarja dohlada žo na roſtlinki, japuſcźowaze žwoje koruſchka do ſkalnych twêkanzow. Takke dźiwy wuhladamy a wobdźiwamy wožebje w Mexiku. Tu žu ſ domom kakteje. Tu jewja žo nam pod horzym a žuchim podnjebjom je žwojimi ſpodźiwnymi wožebitoſcźemi a ſe žwojimi kuſtapokrynmi a žo kražnje ſybołazymi kwêtkami.

Łubowarjo kwêtkow žu je ſ jich domiſny wutorhnyli a k nam pſchimjeſli. Pola naž žiwoła na wokniazych deſkach a žu jenož ſe žłabym wobleſkom žwojeje domowinſkeje kražnoſcźe a cžicheje rjanoſcźe. S nimi žu pſchiwjeſli jich towarſchći, tohorunja roſtlinki horzeho a žuchcho podnjebja. Pola naž wobdźiwamy je jako mjaſ-

ne a tuczne roſtlinki, a tohodła kaktejam tak podobne, ſo je ſa nje mamy. Cžim podobniſche też tohodła, ſo žu tak bohate w twórbach a poroſcźene ſ kołaczemi a kalatymi žerſcźecźemi. Pohładajmy tola na naſch prêni wobraz. Tuta roſtlinka je doſtała łacžańſke pomjenowanje euphor-

...ha mahb ju sa kakuß. Ale ... Skromny jeho konjomy ... jacjemi. Jeptinka a jahodowe kwasy wic ... a wotrubjene i motrunit ta-

jeje topjena, wschelako totste a mjasne. Tola tuta rostlinka zadyn kakuß njeje, ale stuscha do zywjoby mlocjow abo pjeczmjerschkatscho sela. Jeje domisna je rastscha Indiska a kanarske kupy. Tam zu zo do wopramdsitych lezow rosrosste a jich kerki zu wysoke kaz schtomy. Se zwojimi kakacjemi zabracuja czlowjeku pschitkup do tajich sapleczenych a k tomu hischcze kakatych lezow. Tez pola naß zo jeje kerki do dosez statneje wyßokotsche rosroistu. Se zwojimi kakacjemi wobara zo blizicz jeje lubosnym kwetkam. S nimi wobrubuje tykomy zwojich topjenow. Tu a tam kopi je do malych kwecjelkow.

Podobnu kwetku snaja jahrodnizy a lubowarjo kwetjow pod kacjanskim mjenom cothladon undulata. Tuta rostlinka pochadza je zuchich krajinow polonskeje Afriki. Tez tuta njeje pschiwuznik kattejow. Jeje topjena je zpodsiwnje sawitymi a krosstatymi khromami zu znehobe. Wone njeshroza nam je zanymi wotrzmi kakacjemi. Se tutymaj diwemaj pschikladomaj chjemy prajicz, kak bohata je Boza stworba na zpodsiwnych rostlinkach.

Puće a dróhi w běhu časa.

Hdy bychu dróhi powědali mohle, kelko tež to bychu nam prajike. Schto zu wschjo pscheziwile a widzake. Kelko zo po dróhach a pucach jěchjesche a khodjesche, wozehje we prjedawschich czasach hacz do nětkhe psched 100 létami. Potom buchu dróhi bóle wróco stajene, tola w naschim czasu sazo tak prawje woběhad na nich wozimi. Chzemy dzensa hodsinku kedzbliwosche dróham wenowacz, dokelz bórzy budzemy zo dyrbjecz i tutym praschenjom dokładnisscho saběracz, pschetoz wobkhad na dróhach stajnje pschiběra.

Mnohi zebi pomyßli, kajke tež to zu prěnje dróhi wupadake. Nó, schtóz je we wójnje podyl, móze zebi to lózo pschedstajecz. Tez w holi zu nimale tajke puce, kajkez běchu prěnje puce. Wschitzy khodzachu a jězdzachu, hdyž zo jim najlépje pucz sdasche. S toho mamy, zo zu w runinje zwjetscha dołhe rune puce jako by rjelit. W horatych krajinach pak zu klikate a wijate puce. Tak bórzy hacz bě pucz pschejara wujězdzeny, jězdzachu pódla abo nětkhe druhdze. Na kontinencse (w narańskich krajach) zu hischcze dzensa tajke puce. Tak bórzy hacz pak wobjězdzerjo wěstych leżownosczow kraj wobjězdzachu, njebě wschelakforu pucz wjazy mózny. Wschitzy dyrbjachu zo na wěsty pucz wobmjesowacz. To mjesesche w moirnych czasach zwoje njeluboinosche. Sapschahi wotiachu w błócze tczazy. Tomu dyrbjesche zo wotwomhacz. Tohodla drjewo na puce namjetachu. Wschak bě tehdom lésa dosez. Sdonki składzechu prěki jedyn pschi druhim pisches dróhu a pucz bě hotowy. Hdyž wjele drjewa njebě, zypachu kamjenje na dróhi. Tak nańachu prěnje kamjentne dróhi. So bychu ludzo tež poisdsischo w zimje, hdyž zu puce sawěte, po dróhy trjechili, nastajachu koliki a zkomjane wěchi i boka dróhi, kaž to dzensa w Delanach hischcze i mězinami widzimy. Poisdsischo nazadzanchu schtomy. Se nazadzanymi schtomami wosta dróha nětko stajnje schéroka. Nětko jězdzachu po dróhy cjeske wozy a lohke wozyczki, nakładzene a próstne. Puczowarjo khodzachu, we wójnitich czasach czahachu po nimi wojazy. Kajke zywjenje knjezezke na dróhy. O, hdy by dróha powědacz mohła. Dróhi dyrbjachu pak zo po czasu tez porjedzecz. Kóżdy traj dyrbjesche zo ja zwoje dróhi zam staracz. Puczowarjo, kotrez po nich jězdzachu, dyrbjachu nětchto zaplacziecz. Na wěstych mězinach bě dróha je zerdzu zawrjena. Zlotnik njewotewrji prjedy, doniż njebě nimojedzazy zwoje zło zaplacził. Tez w Lejnje pola Khróżeżiz bě tajka zlowmiza, hdyž zo zło placzesche. Mnohy chzychu zo zla jminnez a tohodla je Szwiz na Czażezy wokolo jězdzachu.

Wobu nadobu też pschi dróhy korczmy, hdyž mójachu zo puczowarjo wotpocznowacz. Stajne a potrjeby konjo wic jachu we wětszych korczmach zwoje nosczki a tam tez zapschichadzi wumenjowachu. Pod tymle mjenom hischcze se mězinami tajke korczmy nadeńdzemy.

W zuchim czasu dzje běsche tajka dróha zyle tjana. Pschi hrońnym wjedrje a w zimje dzje bě zakostna. Czasto zapschahi wjazy dale njemózesche, tak zo dyrbjachu zebi pola prěnjeho lépscheho zuzkodstwa zapschah wupozczicz. Powschitkowne dróhi lésnich je Napoleon, jako po wschech krajach wokolo czahasche a wójny wjedzesche. Jemu najbóle na tym zależesche, zo běchu jeho wójska tak spěschnje hacz mózno na zwojim mězinje byle. Tak poczachu khowne dróhi z kamjenjemi nazypowacz a walzowacz. Hischcze dzensa nadeńdzemy i mězinami tajke dróhi. Sću i wjesczach a i topolami wobzadzane.

Tak bórzy hacz pak bu żelesniza wunamakana, shubi dróha z dzěla zwoju ważnoscz. Kalke pschedh 90 létami twarjachu w Němskej prěnju żelesnizu i Nürnberga do Fürtha. W krótkim czasu zo żelesniza tak rosschérjachu, zo dróhi zkoro niczo wjazy w zwětowym hospodarstwoje njeplaczachu. Schtó dha dzensa njchi dzeń hischcze po dróhy běha, zkoro nichtó wjazy. Wscho jězdzi. Górze pak bě potom hischcze psched 50 abo 30 létami, hdyž hischcze zane automobile njeběchu. Schtóż chzyssche jězdzicz, jězdzesche i czahom, druhy pak běchu po najkrótschich puczach do měrtow. Dróha běsche tózdemu pschewostudla, pschetoz dołho trajesche, prjedy hacz někotho jetkachu.

Najbóle buchu z tym korczmarjo potrjecheni, kotiż pichi dróhy bydlachu. Njemějachu wjazy zane dothody. Do korczmy pichi dróhy dże nichtó wjazy njepschitdże, khiba druhdy njedzelu měschczenjo, hdyž zebi na wzy wujězdzechu.

Stónczsnje běchu jězdne koło wunamakali. A hlejcze, tu wobkhad na dróhy jako wozimi. To zo po runej dróhy tola lépje jězdzesche hacz po njepschich puczach. Tez w korczmach bu jako żiwiczo, jenoż jo kokojězdni radu alkoholike napoje njepijachu. Mloko a mineralnu wodu zebi najradschjo porjedzichu. To bě jězdzenje a żiwjenje na dróhy. Ale stónczsnje bu tez koło wrócso stajene. Na kole wjazy radu daleko njejězdzachu, khiba do blizschjeho města. Do dalschich jězdzachu z czahom. A jako leżesche dróha bóle próstna.

A — tu pschińdzechu automobile. Tute pak jězdza każ sce njedobro a nichtó njeje zebi psched nimi wjazy żiwjenja wěsty. Najwjetschi wobkhad je na dróhach zobotu. Mězichczasnjy pschekupzy jězdza zobotu popoldnju daloko — znadź na 100 hacz 300 kilometrow, — hdyž je jeho zwójba znadź na létnym pschebywanju abo w kupjelach. Njedzelu wjecor potom jako wrócso jězdza. Najbórze dorje je pola naß na Drjezdzanjsej dróhy z Budyschina do Hodsija. Tajki wobkhad njeje na dróhy bbk, doniż zwět wobsteji. A budze i kóżdym létom hórje. Dróhi zu rosjězdzene, dżerate.

Haj, naische dróhi njejsu wjazy sa zwětowy wobkhad. Dróhi dyrbja zo z nječim druhim nazypowacz. Schtó pak ma to njeczi. Jentotlíwe gmejny wschó zamo płaczicz njemóża. Tola pjenjezy wschitkje pobrachuja.

A hischcze nęschto. Naische dróhi a puce zu pschewuste sa dzensnischi wobkhad. Pjecz hacz zydom metrow schéroki trojerdy pucz wjazy njedobaha. Najbórze je, hdyž zo na tajkim wjeznym puczu dwaj cjeżitaj automobilaj jetkatej. Lédy możetaj jedyn nimo druheho. Njesboża j automobilemi zo dale pschijěporzeja. Najbórże je we kichizownischczach puczow a w sawinjenjach.

Wjednik auta njejkhyschi druhi dla hary zwojeho. Wschże sawinjenja puczow a dróhow, hdyż zu njepschewidne, budża zo dyrbjecz w běhu czasa wotstronicz. Skót po hlownych dróhach dzensnischi dzeń dozyta wjazy honicz njemózemy. Sdrowjeho zamżneho sajima dla dyrbimy wschudże dróhi a puce schérsche trwaricz. Je najwjetschi czaß. A stónczsnje je dżelonjemężerjow dosez. Woni bychu dorje radscho nęschto dżelali, hacz jo jenoż „tak“ pjenjezy dostanu. Na dróhach brje budże dale wobkhad pschibéracz a dróha brje njebudże wjazy sabyta każ psched 30 létami, khiba jo ßo klétarstwo tak pschijpori. To dorje je cżeżko wěricz, tola wędżecz mózo njemożemy. O — hdy by dróha powědacz mohła!

Zahrodka w mezi.

Kwětkowja sahroda. Starе pschecżęte kwětkowe zybli, zyrokli a njezapomnicżki wutorhamy a zjadli smowa pscherjemy. Na jich mężino druhe lécżne kwětki nażadzamy. Selene brózki wozmężemy a na nje nęschto pschikupneho hnoja pschicżiżimjemy. Wobrjed mężaza zadzamy cżucżine rostlinka jako callathjpe, fuchjsje, pelargonzije atd. Pschekręcżete pyschne kerczki, jako jazmin a podobne, możemy nětkole pschirěsowacz. Wschże derje wuwite twórcżka lońscheho léta pak njewotręsamy. Te potom k létu jazo kcżeja.

Sadowa sahroda. Poßlednje schtomy dokcżewaju. Nětko pak zo wschudże wschelake schtódniki zadowych schtomow zjewja, jako pjerschcżenża (Ringelspinner), zymski mrósnik (Frostspanner) a rosżitniza (Blutlause). Sa tydżeń, hdyż je schtom pschekcżeł, potrjepimy jón z mjedżicznatowapnowej judzu (Kupferkalkbrühe) abo z 1prozentnej rospuschczilnu futola. Ranu rosżitniza pomasamy je 15-prozentnowstej rospuschczilnu karbolineja. Huzanżowe hnědżicżka, spody na łopjeschtach zapschedżene, a wschě zamatki a zapschadki pschekażańzow zniczimy. Młodym schtomikam njesabudżimy wodu pschilimowacz.

Seleninowa sahroda. Młode zadżeńki w parjenischczach zkrucżimy a pschekażadżamy. Kórki a buny zadżamy. Bórny wobkopujemy a je-li trjeba, jim je schtarpiko-superfosfatom (Ammoniaksuperphosphat) pschihnojimy, na 100 kożnych metrow 4 punty. Tez młodym zadżenkam, kotrez ju zo pschimnuwe, możemy zwjetcha pohnojicz. Wożyte rostliny, jako morchej a podobne, plejemy a pschecżahujemy. Na zahrodnych schczeżichach możemy wschu njerodż i pożypanjom wětsheho brédka „Purga“ zniczicz. Rostliny w hornjach stajimy na cżeżitnu powětr, wożehje na czopły deschczik. Kwětki i rospuschczenej mocżowinu (Garnstoff), drażkom a z fosforom hnojimy.

Kak dobyćemy sebi kórkowe symjo a kak je ciscimy.

K zymjenju bjerjemy jenoż najdospoknischе płody, to rěka tarke, kotrez ju i dobrych pjenłow wurosłe. Njeżemy potajtim jenoż na to zladacz, tajka je kórka zama, ale tajka je zyła rositina. A i kożdeje rostliny wostajimy jenoż jenu kórku k zymjenju, kotraż je najlépje wuwita a je blizso hłoroneje wotnożki. Kórkam k zymjenju damy najprjedy dojpołnje dozrawicz. Sću-li zołte jako pomerancże, możemy je wotrěsnjez a położimy je na zuche złónczne mężino, hdżez dozrawa. Sapocznu-li hnicz, je cżaß, zo zymjo i nich zwubéramy. Kórku rostrajemy na pot, ale tak, zo bychmy zane zymjo njescranili. S kożdeje położyzy nětko mjazo kórki z palzom wutłocżimy do zudobja i wodu. Tez je tżizu możemy zymjo i kórki twujchkrabacz. We wodże zo zymjenja potom bórzy puschcża. Wostajmy je 3 hacz 4 dny we wodże stejo, niz pak dléje, jo bychmy tymanosci jłhadżenja njerwadżili. Na to wukidnjemy zymjo na kichidu. Kichida dyrbi tak husta bycz, jo njedyh zymjo spody zwupadało. S cżistej wodu a je mężichenjom tak zymjo cżiscżimy. Wschė mjażo zo nětko wot jadrow puschczi, a hdyż zu jadra cżiste, podnurimy kichidu i nimi trochu do wody. Kotrez jadra zwjetcha pluwaja zu hluche. Te możemy wotstronicz. Dobre jadra, kotrez budża zkładzecz, odmurimy zo na dno. Jadra nětko na płachtu jezypamy, jo bychu derje twujchnyte a na złónzu tak rjez prawje dotrawite. S cżaßami je zwobrotcżamy a hromadże złepjene rozdżelimy. Derje dotrawjene kórkowe zymjo złhadża hlicżeje ja 6 hacz 8 lét. Wottczimy zymjo radscho nęschto dnjow dżeje na złónzu. Tak lepje dostawi. Potom khowamy je w platowych mężichach we zuchich thłódnych komorkach.

Wši, pkhi a wšelake roztoče na domjacym skoče.

Naschi hospodarjo derje wędża, jo złót wschelake njewitane male zwěrjatka cżiwiluja. Tola nimaja za mużne, je zahnacz, thiba wschi. Potom haydom złótneho lékarja zawołaju. Harcżunjeż tele zwěrjatka zane khorosce njesawinuja, dha tola złót znjepokoja. Złót potom hubjenje żerje, pigu hubjenje wużije, hubjenje deji a podobne. Tohodla njech kóżdy hospodar ja tym hlada, jo by złót ani tychle njewitanych hoscżi njedostał.

Pkhi nadeńdzemy mjes pżami, kócżkami a kralikami. Te derje njetrjebamy wopiłacz, dokelż je kóżdy znaje. Pthowe druzżiny zo jenoż malo mjes zobu rozesnawaju. Pkhi krej zygaju, ale też wschelake wożpyrnu na koži sawinuja. Niimo toho zo hischcze koża jamaja. Trjebamy jenoż trochu na kożu pohladacz, a widżimy, jo je koża każ że zasami pożnta. Pżpżeża pkha je tohodla hischcze bóle straschna, dokelż ma w zebi czerwika mateho zchlebjerdzaka. Kdyż zebi poż pkhi hori, może zo stacz, zo jemu spózera. We pżpżecżich czerjewach zo schlebjerdzak (Wandwurm) potom dale rozwije. Tohodla njech zo mężicżelyo pżow za to staraja, jo zu pży bórzy zażo cżiste, pytnu-li, zo maja pkhi. Pschihotujmy pżam lékwo z paprocże. Tak wone tak bórzy pkhi njedostanu. Pżpżeże pkhi tak lohko na cżłowjeka njepschelécu. Sa to pak kralicże pkhi.

Ma-li pak złót wschi, dha je to wschędnje z bohokaljom, zo zo koża dosez cżista njedżerż. Je-li hróbý dosez cżista, dha zkót z cżeżka wschi dostanje. Najcżasżischo na-deńdzemy wschi mjes hołowżaßom zkotom, ale też mjes zo-njemi a pżami. Sdrowje a kóży maja srědka wschi. Lédże i tychle domjazych zkocżatow ma zwoju wężtu druzinu wschom. Skótne wschi zu jara male pschekażańzy, kotrez na koži żedża a krej zygaja. Jejka njeżu na komcżki kożmow. Kożmy zu potom każ i jahłami pożypane. Jejka zu krute wożehje pschecżiwo wlinwej wschelakich domjazych srědkow. Sa tydżeń zo wosch i jejka wulesnje. Kdyż nětko wschi niczimy, dyrbimy też schcżerki a hardzesche zjedżecz. Bjes wopramdżiteje desinfekcżije njemożemy dożyta wschi wotbycz. Wężo zu wschelake srědki pschecżiwo wschom, tola malo jich je, kotrez też jejka zacżerja. Kewak zebi muwiy „Cuprex“ a „Cupriol“ jako dobrej srědkaj thwala. W nowischim czasu zu nětko hischcze thmańske srědki namakali, kotrez wschě jejka zniczja. Nowy srědk mjenuje zo „Nizex“. Tónle srědk zamo schczitny zniczi. „Cuprex“ zniczi 82 prozentow jejkow, „Nizex“ pak 100 prozentow. Tak bórzy hacz zmy kożma z „Nizexom“ namacżeli, wschě wschi a pkhi hnydom zahinu. Kdyż zmy srědk natożowali, bychu wschě jejka za dwaj dnjaj zyle jeschmyte. „Nizex“ pak ko lohko zapali. Tohodla dyrbimy jo z nim na ledżbu bracz. Dyrbimy jón we zatynkanej bleschi stejo mecz.

Stary dobry domjazy srědk je też mężichenka z wolijom a petrolejom. Bjerjemy wobeje jenak mjele. S tymle srědkom namażamy najprjedy inu a potom za dwaj dnjaj druhu połoju zkocżecza.

Ptaczi rostoczi (Vogelmilbe) zżwi zo zwjetcha na turoch, hołbjach, łaztożcżatach a zjtwinych placżkach. W nozy tele rostocze też na druhi domjazy zkót, jako howjadła, konje a wonzy, pschelézu. S tym złót cżiwiluja, tak, zo żadym mér nimaja a sawinuja druhdy wschelake kożine wożpyrjny. Rostocza nadeńdzemy w hrihach a na wopuschi. TTajte mężtna dyrbimy z kreolinowej wodu mycz. Do litra wody linjemy łżicu kreolina. Potom dyrbimy też konjeńz derje wurjedżicz. Najbórzyche pak zu kléschcze (Rinderzecke), kotrez złót na pażnoje dojtanje a kotrez pod kożu żedża. Tute kléschcze sawinuja druhdy mocżenje